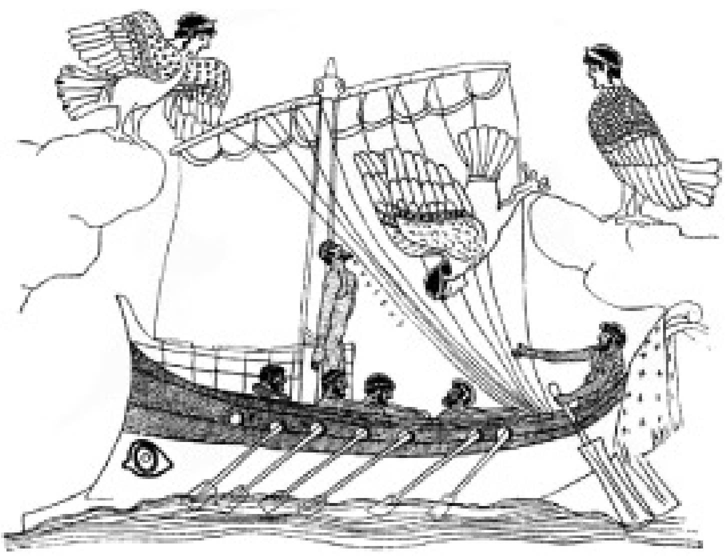
ΟΜΗΡΟΥ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Μετάφραση των Ι. Κακριδή Ν. Καζατζάκη

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

(ΟΛΟ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ Η ΝΕΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ)

Ομήρου Οδυσσειάς

Μετάφραση Ν. Καζαντζάκη - Ι. Κακριδή

1938 (Όγδοη και τελική μορφή)

Περιεχόμενα

13. Δημόδοκος, λαοῖσι τετιμένος. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς

Ὀδυσσέως πρὸς Εὔμαιον ὁμιλία

14. - ξ - τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:
«ξεῖν᾽, οὔ μοι θέμις ἔστ᾽, οὐδ᾽ εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι,

Τηλεμάχου πρὸς Εὔμαιον ἄφιξις

15. - ο - Τηλέμαχον δ᾽ οὐχ ὕπνος ἔχε γλυκύς, ἀλλ᾽ ἐνὶ θυμῷ
νύκτα δι᾽ ἀμβροσίην μελεδήματα πατρὸς ἔγειρεν.

Τηλεμάχου ἀναγνωρισμὸς Ὀδυσσέως

16. - π - πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἴκῳ;
αὐτὸς μὲν νέος εἰμὶ καὶ οὔ πω χερσὶ πέποιθα

Τηλεμάχου ἐπάνοδος εἰς Ἰθάκην

17. - ρ - τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«μῆτερ ἐμή, μή μοι γόον ὄρνυθι μηδέ μοι ἦτορ

Ὀδυσσέως καὶ Ἴρου πυγμή

18. - σ - τὸν δὲ χολωσάμενος προσεφώνεεν Ἶρος ἀλήτης:
«ὢ πόποι, ὡς ὁ μολοβρὸς ἐπιτροχάδην ἀγορεύει,

Ὀδυσσέως καὶ Πηνελόπης ὁμιλία. Τὰ νίπτρα

19. - τ - Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
οἵ τ᾽ αὐτὴν Ἰθάκην εὐδείελον ἀμφινέμονται,

Τὰ πρὸ τῆς μνηστηροφονίας

20. - υ - φήμην δ᾽ ἐξ οἴκοιο γυνὴ προέηκεν ἀλετρὶς
πλησίον, ἔνθ᾽ ἄρα οἱ μύλαι ἥατο ποιμένι λαῶν,

Τόξου θέσις

21. - φ - φῶθ᾽ Ἡρακλῆα, μεγάλων ἐπιίστορα ἔργων,
ὅς μιν ξεῖνον ἐόντα κατέκτανεν ᾧ ἐνὶ οἴκῳ,

Μνηστηροφονία

22. - χ - χρύσεον ἄμφωτον, καὶ δὴ μετὰ χερσὶν ἐνώμα,
ὄφρα πίοι οἴνοιο: φόνος δέ οἱ οὐκ ἐνὶ θυμῷ
μέμβλετο: τίς κ᾽ οἴοιτο μετ᾽ ἀνδράσι δαιτυμόνεσσι

Ὀδυσσέως ὑπὸ Πηνελόπης αναγνωρισμός

23. **- ψ -** τὴν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια:
«μαῖα φίλη, χαλεπόν σε θεῶν αἰειγενετάων

Σπονδαί

τὸν δ᾽ αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρείδαο:
24. **- ω -** «ὄλβιε Πηλέος υἱέ, θεοῖς ἐπιείκελ᾽ Ἀχιλλεῦ,
ὃς θάνες ἐν Τροίῃ ἑκὰς Ἄργεος: ἀμφὶ δέ σ᾽ ἄλλοι
κτείνοντο Τρώων καὶ Ἀχαιῶν υἷες ἄριστοι,

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν: πολλῶν δ᾽ ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω, πολλὰ δ᾽ ὅ γ᾽ ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν,	Τον άντρα, Μούσα, τον πολύτροπο τραγούδα μου, που πλήθος διάβηκε τόπους, αφού πάτησε της Τροίας το κάστρο το άγιο, και πολιτείες πολλές εγνώρισε, πολλών βουλές ανθρώπων, κι αρίφνητα τυράννια ετράβηξε στα πέλαγα η καρδιά του,
Ἀ ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἑταίρων. ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὣς ἑτάρους ἐρρύσατο, ἱέμενός περ: αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο, νήπιοι, οἳ κατὰ βοῦς Ὑπερίονος Ἠελίοιο ἤσθιον: αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.	για να σωθεί κι αυτός παλεύοντας και πίσω τους συντρόφους να φέρει᾽ κι όμως δεν τους γλίτωσε, κι ας το ποθούσε τόσο' τι από τις ίδιες τους εχάθηκαν τις ανομιές εκείνοι — οι ανέμυαλοι, που τ᾽ ουρανόδρομου τα βόδια έφαγαν Ήλιου, κι αυτός τη μέρα τους αρνήστηκε του γυρισμού. Για τούτα
τῶν ἁμόθεν γε, θεά, θύγατερ Διός, εἰπὲ καὶ ἡμῖν. ἔνθ᾽ ἄλλοι μὲν πάντες, ὅσοι φύγον αἰπὺν ὄλεθρον, οἴκοι ἔσαν, πόλεμόν τε πεφευγότες ἠδὲ θάλασσαν: τὸν δ᾽ οἶον νόστου κεχρημένον ἠδὲ γυναικὸς νύμφη πότνι᾽ ἔρυκε Καλυψὼ δῖα θεάων	και μας για λέγε, κάπου αρχίζοντας, κόρη θεϊκιά του Δία. Όσοι Αχαιοί είχαν απ᾽ το θάνατο τον άξαφνο γλιτώσει βρίσκονταν σπίτια τους, του πελάγου καί της σφαγής σωσμένοι' μονάχα αυτόν᾽ που τη γυναίκα του ποθούσε και τη γη του, η Καλυψώ η θεά, η πανέμνοστη τον έκρυβε νεράιδα
ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, λιλαιομένη πόσιν εἶναι. ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ἔτος ἦλθε περιπλομένων ἐνιαυτῶν, τῷ οἱ ἐπεκλώσαντο θεοὶ οἶκόνδε νέεσθαι εἰς Ἰθάκην, οὐδ᾽ ἔνθα πεφυγμένος ἦεν ἀέθλων καὶ μετὰ οἷσι φίλοισι. θεοὶ δ᾽ ἐλέαιρον ἅπαντες	στις θολωτές σπηλιές της, θέλοντας να τον κρατήσει γι᾽ άντρα.. Όμως τα χρόνια πια σα γύρισαν κι ήρθε ο καιρός που του 'χαν κλώσει οι θεοί να ιδεί το σπίτι του φτασμένος στην Ιθάκη, ουδέ κι εκεί μαθές του απόλειψαν οι αγώνες, κι ας βρισκόταν μες στους δικούς του πια. Κι οι αθάνατοι τον συμπονούσαν όλοι,
νόσφι Ποσειδάωνος: ὁ δ᾽ ἀσπερχὲς μενέαινεν ἀντιθέῳ Ὀδυσῆι πάρος ἣν γαῖαν ἱκέσθαι. ἀλλ᾽ ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ᾽ ἐόντας, Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται, ἔσχατοι ἀνδρῶν, οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος οἱ δ᾽ ἀνιόντος,	εξόν τον Ποσειδώνα, που άπαυτα του θεϊκού Οδυσσέα θυμό κρατούσε, στην πατρίδα του πριχού διαγείρει πίσω. Μα τότε αυτός για τους απόμακρους Αιθίοπες είχε φύγει, για τους Αιθίοπες, που στην τέλειωση του κόσμου χώρια ζούνε, μισοί στου Ήλιου τα βασιλέματα, μισοί στ᾽ ανάτελά του,
ἀντιόων ταύρων τε καὶ ἀρνειῶν ἑκατόμβης. ἔνθ᾽ ὅ γ᾽ ἐτέρπετο δαιτὶ παρήμενος: οἱ δὲ δὴ ἄλλοι Ζηνὸς ἐνὶ μεγάροισιν Ὀλυμπίου ἁθρόοι ἦσαν. τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε: μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Αἰγίσθοιο,	κι εκεί τρανές θυσίες του πρόσφερναν από κριγιούς και ταύρους᾽ κι αυτός καθούμενος ευφραίνουνταν. Οι αθάνατοι οι άλλοι ωστόσο στου ολύμπιου Δία το αρχοντοπάλατο βρίσκονταν μαζεμένοι. Πρώτος μιλούσε των αθάνατων και των θνητών ο κύρης, καθώς τον Αίγιστο τον άψεγο θυμήθη, που εσκοτώθη
τόν ῥ᾽ Ἀγαμεμνονίδης τηλεκλυτὸς ἔκταν᾽ Ὀρέστης: τοῦ ὅ γ᾽ ἐπιμνησθεὶς ἔπε᾽ ἀθανάτοισι μετηύδα: «ὢ πόποι, οἷον δή νυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται: ἐξ ἡμέων γάρ φασι κάκ᾽ ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε᾽ ἔχουσιν,	απ᾽ τον Ορέστη, του Αγαμέμνονα το γιο τον ξακουσμένο. Αυτόν θυμήθη τότε κι έλεγε στους αθανάτους μέσα: «Πωπώ, με τους θεούς τα βάζουνε πάντα οι θνητοί, πως τάχα τις συφορές εμείς τους στέλνουμε᾽ μα κι οι αδικίες τους είναι που πάνω απ᾽ το γραφτό σε βάσανα τους ρίχνουν κοίτα τώρα
ἡ ὡς καὶ νῦν Αἴγισθος ὑπὲρ μόρον Ἀτρεΐδαο γῆμ᾽ ἄλοχον μνηστήν, τὸν δ᾽ ἔκτανε νοστήσαντα, εἰδὼς αἰπὺν ὄλεθρον, ἐπεὶ πρό οἱ εἴπομεν ἡμεῖς, Ἑρμείαν πέμψαντες, ἐύσκοπον ἀργεϊφόντην, μήτ᾽ αὐτὸν κτείνειν μήτε μνάασθαι ἄκοιτιν:	τον Αίγιστο, δικό του που έκανε του γιου του Ατρέα το ταίρι χωρίς γραφτό του να 'ναι, κι έσφαξε στο γυρισμό κι εκείνον, τον ίδιο του χαμό κι ας ήξερε᾽ τι του 'χαμε μηνύσει πιο πριν με τον Ερμή, τον ξάγρυπνον αργοφονιά, και κείνον να μη σκοτώσει και το ταίρι του να μη ζητάει να πάρει'
ὣ ἐκ γὰρ Ὀρέσταο τίσις ἔσσεται Ἀτρεΐδαο, ὁππότ᾽ ἂν ἡβήσῃ τε καὶ ἧς ἱμείρεται αἴης.	τι θα 'ρθει απ᾽ τον Ορέστη η εγδίκηση για τον υγιό του Ατρέα, μόλις αντρειέψει και στον τόπο του ποθήσει να διαγείρει.

ὣς ἔφαθ᾽ Ἑρμείας, ἀλλ᾽ οὐ φρένας Αἰγίσθοιο
πεῖθ᾽ ἀγαθὰ φρονέων: νῦν δ᾽ ἁθρόα πάντ᾽ ἀπέτισεν.»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:

Έτσι μιλούσε ο Ερμής, μα του Αίγιστου δέν άλλαζε τη γνώμη,
κι ας ήταν για καλό του᾽ μαζωχτά τα πλέρωσε όλα τώρα.»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι είπε:

«ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
καὶ λίην κεῖνός γε ἐοικότι κεῖται ὀλέθρῳ:
ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος, ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι:
ἀλλά μοι ἀμφ᾽ Ὀδυσῆι δαΐφρονι δαίεται ἦτορ,
δυσμόρῳ, ὃς δὴ δηθὰ φίλων ἄπο πήματα πάσχει

«Υγιέ του Κρόνου και πατέρα μας, μες στους θεούς ο πρώτος,
για κείνον είναι ο πιο που ταίριαζε ξολοθρεμός αλήθεια'
μακάρι να χάνονταν όλοι τους που τέτοιες πράξες κάνουν!
Μα καίγεται η καρδιά μου, ως σκέφτουμαι τον αντρειανό Οδυσσέα,
τον έρμο, χρόνια που παιδεύεται μακριά από τους δικούς του

νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ, ὅθι τ᾽ ὀμφαλός ἐστι θαλάσσης.
νῆσος δενδρήεσσα, θεὰ δ᾽ ἐν δώματα ναίει,
Ἄτλαντος θυγάτηρ ὀλοόφρονος, ὅς τε θαλάσσης
πάσης βένθεα οἶδεν, ἔχει δέ τε κίονας αὐτὸς
μακράς, αἳ γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχουσιν.

σ᾽ ένα νησί, που 'ναι της θάλασσας το αφάλι, κυκλωμένο
από τα κύματα, πολύδεντρο᾽ θεά εκεί πάνω μένει,
του Άτλαντα η κόρη του κακόγνωμου, που τους βυθούς κατέχει
του κάθε πέλαου και μονάχος του σηκώνει τις κολόνες
τις αψηλές, που δεν αφήνουνε γη κι ουρανός να σμίξουν.

τοῦ θυγάτηρ δύστηνον ὀδυρόμενον κατερύκει,
αἰεὶ δὲ μαλακοῖσι καὶ αἱμυλίοισι λόγοισιν
θέλγει, ὅπως Ἰθάκης ἐπιλήσεται: αὐτὰρ Ὀδυσσεύς,
ἱέμενος καὶ καπνὸν ἀποθρῴσκοντα νοῆσαι
ἧς γαίης, θανέειν ἱμείρεται. οὐδέ νυ σοί περ

Δικιά του η κόρη που τον άμοιρο κρατάει᾽ στα σύθρηνά του
να τον πλανέσει με τα λόγια της πασκίζει, την Ιθάκη
για να του βγάλει από τη θύμηση᾽ κι εκείνος, λαχταρώντας
και μοναχά καπνό απ᾽ τον τόπο του να ιδεί ν᾽ ανηφορίζει,
ανέλπιδος ποθεί το θάνατο. Μα εσύ, του Ολύμπου ρήγα,

ἐντρέπεται φίλον ἦτορ, Ὀλύμπιε. οὔ νύ τ᾽ Ὀδυσσεὺς
Ἀργείων παρὰ νηυσὶ χαρίζετο ἱερὰ ῥέζων
Τροίῃ ἐν εὐρείῃ; τί νύ οἱ τόσον ὠδύσαο, Ζεῦ;»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς:»
«τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.

καρδιά πως έχεις έτσι ανέσπλαχνη; Τάχα ο Οδυσσέας ποτέ του
στα πλοία τ᾽ αργίτικα δεν πρόσφερε θυσίες να σε τιμήσει
μες στην πλατιά την Τροία; Τι θύμωσες λοιπόν μαζί του τόσο;»
Και τότε ο Δίας της αποκρίθηκεν ο νεφελοστοιβάχτης:
«Ποιος λόγος, κόρη μου, σου ξέφυγε της δοντωσιας το φράχτη;

πῶς ἂν ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆος ἐγὼ θείοιο λαθοίμην,
ὃς περὶ μὲν νόον ἐστὶ βροτῶν, περὶ δ᾽ ἱρὰ θεοῖσιν
ἀθανάτοισιν ἔδωκε, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν;
ἀλλὰ Ποσειδάων γαιήοχος ἀσκελὲς αἰεὶ
Κύκλωπος κεχόλωται, ὃν ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν,

Ν᾽ αποξεχάσω εγώ πως γίνεται τον Οδυσσέα το θείο;
Περνάει στο νου κάθε άλλον άνθρωπο, και πιο απ᾽ τους άλλους έχει
θυσίες προσφέρει στους αθάνατους, που ζουν στα ουράνια πλάτη.
Μα ο Ποσειδώνας ακατάπαυτα κρατάει τη μάνητα του,
απ᾽ αφορμή μαθές που τύφλωσε τον Κύκλωπα ο Οδυσσέας,

ἀντίθεον Πολύφημον, ὅου κράτος ἐστὶ μέγιστον
πᾶσιν Κυκλώπεσσι: Θόωσα δέ μιν τέκε νύμφη,
Φόρκυνος θυγάτηρ ἁλὸς ἀτρυγέτοιο μέδοντος,
ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι Ποσειδάωνι μιγεῖσα.
ἐκ τοῦ δὴ Ὀδυσῆα Ποσειδάων ἐνοσίχθων

το θεοδύναμο Πολύφημο, τον πιο αντρειωμένο σ᾽ όλους
μέσα τους Κύκλωπες 'τον γέννησεν η Θόωσα, μια νεράιδα,
στον Ποσειδώνα, ερωτοσμίγοντας μαζί του μες στα σπήλια,
του Φόρκη η κόρη, που τη θάλασσα την άκαρπη αφεντεύει.
Για τούτο ο Ποσειδώνας μάχεται τον Οδυσσέα᾽ δε θέλει

οὔ τι κατακτείνει, πλάζει δ᾽ ἀπὸ πατρίδος αἴης.
ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽, ἡμεῖς οἵδε περιφραζώμεθα πάντες
νόστον, ὅπως ἔλθῃσι: Ποσειδάων δὲ μεθήσει
ὃν χόλον: οὐ μὲν γὰρ τι δυνήσεται ἀντία πάντων
ἀθανάτων ἀέκητι θεῶν ἐριδαινέμεν οἶος.»

το θάνατο του, μα απ᾽ τον τόπο του μακριά τόνε ξορίζει.
Μα ελατέ τώρα εμείς οι επίλοιποι να βουλευτούμε αντάμα
πως θα διαγείρει στην πατρίδα του᾽ μια μέρα θα μερέψει
κι ο Ποσειδώνας᾽ τι δε γίνεται μαζί μας να τα βάλει,
μονάχος με όλους τους αθάνατους θεούς, αθέλητα μας.»

τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«ὦ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
εἰ μὲν δὴ νῦν τοῦτο φίλον μακάρεσσι θεοῖσιν,
νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε,

Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι είπε:
«Υγιέ του Κρόνου και πατέρα μας, μες στους θεούς ο πρώτος,
αλήθεια, αν οι θεοί το θέλησαν οι τρισμακάριοι τώρα
το γνωστικό Οδυσσέα στο σπίτι του ν᾽ αφήσουν να διαγείρει,

Ἑρμείαν μὲν ἔπειτα διάκτορον ἀργεϊφόντην	εγώ να πούμε τότε θα 'λεγα του Ερμή του ψυχολάτη,
νῆσον ἐς Ὠγυγίην ὀτρύνομεν, ὄφρα τάχιστα	του αργοφονιά, μιαν ώρα αρχύτερα στην Ωγυγία να δράμει,
νύμφῃ ἐυπλοκάμῳ εἴπῃ νημερτέα βουλήν,	τον ορισμό μας τον ασάλευτο της ομορφομαλλούσας
νόστον Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὥς κε νέηται:	να πει ξωθιάς, ο καρτερόψυχος να στρέψει πια Οδυσσέας.
αὐτὰρ ἐγὼν Ἰθάκηνδ᾽ ἐσελεύσομαι, ὄφρα οἱ υἱὸν	Κι εγώ για την Ιθάκη γρήγορα κινώ, να ξεσηκώσω
μᾶλλον ἐποτρύνω καί οἱ μένος ἐν φρεσὶ θείω,	το γιο του πιότερο, στα φρένα του κουράγιο να φυσήξω,
εἰς ἀγορὴν καλέσαντα κάρη κομόωντας Ἀχαιοὺς	σε συντυχιά τους μακρομάλληδες Αργίτες να καλέσει,
πᾶσι μνηστήρεσσιν ἀπειπέμεν, οἵ τέ οἱ αἰεὶ	και στους μνηστήρες πια ξεκάθαρα να πει να μην του σφάζουν
μῆλ᾽ ἀδινὰ σφάζουσι καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς.	τα πλήθια αρνιά και τα στριφτόκερα, στριφτόζαλά του βόδια.
πέμψω δ᾽ ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἠμαθόεντα	Στη Σπάρτη και στην Πύλο λόγιασα μετά την αμμουδάτη
νόστον πευσόμενον πατρὸς φίλου, ἤν που ἀκούσῃ,	να τόνε στείλω, για του κύρη του το γυρισμό να μάθει,
ἠδ᾽ ἵνα μιν κλέος ἐσθλὸν ἐν ἀνθρώποισιν ἔχῃσιν.»	μαζί για ν᾽ ακουστεί περίλαμπρο στον κόσμο τ᾽ όνομά του.»
ὣς εἰποῦσ᾽ ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,	Είπε, και γρήγορα στα πόδια της χρυσά περνάει σαντάλια,
ἀμβρόσια χρύσεια, τά μιν φέρον ἠμὲν ἐφ᾽ ὑγρὴν	πανώρια, αθάνατα, που ανάλαφρα, με τις πνοές του ανέμου,
ἠδ᾽ ἐπ᾽ ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῇς ἀνέμοιο:	τη φέρναν πάνω απ᾽ τις απέραντες στεριές και τα πελάγη.
εἵλετο δ᾽ ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξέι χαλκῷ,	Κι αδράχνει το γερό κοντάρι της, το καλοακονισμένο,
βριθὺ μέγα στιβαρόν, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν	το δυνατό, βαρύ, θεόρατο κοντάρι, που σκοτώνει
ἡρώων, τοῖσίν τε κοτέσσεται ὀβριμοπάτρη.	όσους ηρώους του Τρανοδύναμου την κόρη έχουν θυμώσει'
βῆ δὲ κατ᾽ Οὐλύμποιο καρήνων ἀίξασα,	και τις κορφές του Ολύμπου αφήνοντας με βιάση εχύθη κάτω,
στῆ δ᾽ Ἰθάκης ἐνὶ δήμῳ ἐπὶ προθύροις Ὀδυσῆος,	και στην Ιθάκη ως ήρθε, στάθηκε μπρος στου Οδυσσέα το σπίτι,
οὐδοῦ ἐπ᾽ αὐλείου: παλάμῃ δ᾽ ἔχε χάλκεον ἔγχος,	πα στο κατώφλι της αυλόπορτας, κρατώντας το κοντάρι,
εἰδομένη ξείνῳ, Ταφίων ἡγήτορι Μέντῃ.	με ξένο, με το Μέντη μοιάζοντας των Ταφιωτών το ρήγα'
εὗρε δ᾽ ἄρα μνηστῆρας ἀγήνορας. οἱ μὲν ἔπειτα	και βρήκε τότε εκεί τους πέρφανους μνηστήρες, που περνούσαν
πεσσοῖσι προπάροιθε θυράων θυμὸν ἔτερπον	την ώρα τους πεντάλφα παίζοντας μπρος στου σπιτιού τις πόρτες,
ἥμενοι ἐν ῥινοῖσι βοῶν, οὓς ἔκτανον αὐτοί:	σε δέρματα βοδιών καθούμενοι, που τα 'χαν σφάξει ατοί τους
κήρυκες δ᾽ αὐτοῖσι καὶ ὀτρηροὶ θεράποντες	Κράχτες και πρόθυμα παιδόπουλα τους γνοιάζουνταν᾽ οι πρώτοι
οἱ μὲν οἶνον ἔμισγον ἐνὶ κρητῆρσι καὶ ὕδωρ,	συγκέρναν το κρασί τους χύνοντας νερό μες στα κροντήρια,
οἱ δ᾽ αὖτε σπόγγοισι πολυτρήτοισι τραπέζας	κι οι άλλοι παστρεύαν με χιλιότρυπα σφουγγάρια τα τραπέζια
νίζον καὶ πρότιθεν, τοὶ δὲ κρέα πολλὰ δατεῦντο.	και τα 'στηναν μπροστά τους, άλλοι τους σωρό τα κρέατα κόβαν.
τὴν δὲ πολὺ πρῶτος ἴδε Τηλέμαχος θεοειδής,	Πρώτος απ᾽ όλους ο θεόμορφος Τηλέμαχος την είδε'
ἧστο γὰρ ἐν μνηστῆρσι φίλον τετιημένος ἦτορ,	τι μέσα στους μνηστήρες κάθουνταν με πικραμένα σπλάχνα
ὀσσόμενος πατέρ᾽ ἐσθλὸν ἐνὶ φρεσίν, εἴ ποθεν ἐλθὼν	και τον τρανό θυμόταν κύρη του — να πρόβελνε από κάπου
μνηστήρων τῶν μὲν σκέδασιν κατὰ δώματα θείη,	και τους μνηστήρες διασκορπίζοντας από το σπίτι, πάλε
τιμὴν δ᾽ αὐτὸς ἔχοι καὶ δώμασιν οἷσιν ἀνάσσοι.	να γίνει αφέντης στο παλάτι του και ρήγας τιμημένος!
τὰ φρονέων, μνηστῆρσι μεθήμενος, εἴσιδ᾽ Ἀθήνην.	Τέτοια λογιώντας κει που κάθουνταν με τους μνηστήρες είδε
βῆ δ᾽ ἰθὺς προθύροιο, νεμεσσήθη δ᾽ ἐνὶ θυμῷ	την Αθηνά, και στην αυλόπορτα τρέχει γραμμή, τι εντράπη
ξεῖνον δηθὰ θύρῃσιν ἐφεστάμεν: ἐγγύθι δὲ στὰς	ξένος στη θύρα του να στέκεται πολληώρα᾽ κι ήρθε ομπρός της,
χεῖρ᾽ ἕλε δεξιτερὴν καὶ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος,	το χέρι το δεξιό της έπιασε, της πήρε το κοντάρι
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:	το χάλκινο και με ανεμάρπαστα της συντυχαίνει λόγια:
«χαῖρε, ξεῖνε, παρ᾽ ἄμμι φιλήσεαι: αὐτὰρ ἔπειτα	«Ξένε μου, γεια! Θα 'ρθείς στο σπίτι μας να σε φιλοκονέψω᾽
δείπνου πασσάμενος μυθήσεαι ὅττεό σε χρή.»	χορταίνοντας, αν θες, μολόγα μας σαν ποια σε φέρνει ανάγκη.»
«ὣς εἰπὼν ἡγεῖθ᾽, ἡ δ᾽ ἕσπετο Παλλὰς Ἀθήνη.	Είπε κι ομπρός έμπηκε᾽ πίσω του κινούσε κι η Παλλάδα᾽
οἱ δ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἔντοσθεν ἔσαν δόμου ὑψηλοῖο,	κι ως μπαίνοντας οι δυο τους βρέθηκαν μες στο αψηλό παλάτι,
ἔγχος μέν ῥ᾽ ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρὴν	έστησε εκείνος το κοντάρι της στην καλοτορνεμένη

δουροδόκης ἔντοσθεν ἐυξόου, ἔνθα περ ἄλλα	κονταροθήκη, πλάι στην τρίψηλη κολόνα, εκεί που κι άλλα
ἔγχε᾽ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἵστατο πολλά,	κοντάρια πλήθος του τρανόψυχου στεκόνταν Οδυσσέα.
αὐτὴν δ᾽ ἐς θρόνον εἷσεν ἄγων, ὑπὸ λῖτα πετάσσας,	Ρίχνει λινό σεντόνι σε όμορφο θρονί πλουμάτο απάνω
καλὸν δαιδάλεον: ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν.	και την καθίζει, κι είχε κάτωθε προσκάμνι για τα πόδια'
πὰρ δ᾽ αὐτὸς κλισμὸν θέτο ποικίλον, ἔκτοθεν ἄλλων	κι αυτός το σκαλιστό του εσίμωσε σκαμνί, από τους μνηστήρες
μνηστήρων, μὴ ξεῖνος ἀνιηθεὶς ὀρυμαγδῷ	μακριά, στον τάραχο που ανάδιναν οι ξιπασμένοι εκείνοι
δείπνῳ ἀδήσειεν, ὑπερφιάλοισι μετελθών,	να μη βαρυγκομήσει ο ξένος του πα στο φαΐ, κι ακόμα
ἠδ᾽ ἵνα μιν περὶ πατρὸς ἀποιχομένοιο ἔροιτο.	να τον ρωτήσει για τον κύρη του που γύριζε στα ξένα.
χέρνιβα δ᾽ ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα	Μια παρακόρη τότε τρέχοντας νερό σε στάμνα φέρνει,
καλῇ χρυσείῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,	χρυσή, πανώρια, κι από κάτω της ένα αργυρό λεγένι,
νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.	για να πλυθούν, κι ομπρός τους άπλωσε στραφταλιστά τραπέζι.
σῖτον δ᾽ αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,	Ψωμί κι η σεβαστή κελάρισσα τους κουβαλάει, και πλήθος
εἴδατα πόλλ᾽ ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων:	φαγιά απιθώνει, απ᾽ ό,τι βρέθηκε καλό φιλεύοντάς τους.
δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας	Απλάδες κρέατα πήρε κι έφερε κι ο τραπεζάρης μπρος τους
παντοίων, παρὰ δέ σφι τίθει χρύσεια κύπελλα:	λογής λογής, και πλάι τους έβαλε μαλαματένιες κούπες'
κῆρυξ δ᾽ αὐτοῖσιν θάμ᾽ ἐπῴχετο οἰνοχοεύων.	και κάθε τόσο ο κράχτης σίμωνε, κρασί να τους κεράσει.
ἐς δ᾽ ἦλθον μνηστῆρες ἀγήνορες. οἱ μὲν ἔπειτα	Μαζί κι οι ξιπασμένοι μπήκανε μνηστήρες στο παλάτι
ἑξείης ἕζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,	και σε σκαμνιά και σε καθίσματα γραμμή εκαθίζαν όλοι.
τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,	Κι οι κράχτες πήραν και τους Ιχυναν νερό στα χέρια απάνω,
σῖτον δὲ δμῳαὶ παρενήνεον ἐν κανέοισιν,	κι οι σκλάβες το ψωμί τους σώριαζαν μες σε πλεχτά πανέρια,
κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.	και τα κροντήρια τα παιδόπουλα κρασί τα ξεχείλιζαν.
οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.	Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια άπλωσαν
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο	και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
μνηστῆρες, τοῖσιν μὲν ἐνὶ φρεσὶν ἄλλα μεμήλει,	στο νου τους οι μνηστήρες έβαλαν κάτι άλλο — το τραγούδι
μολπή τ᾽ ὀρχηστύς τε: τὰ γάρ τ᾽ ἀναθήματα δαιτός:	και το χορό, κι αυτά πρεπίζουνε τις τάβλες των ανθρώπων.
κῆρυξ δ᾽ ἐν χερσὶν κίθαριν περικαλλέα θῆκεν	Κι ο κράχτης την πεντάμορφη έβαλε κιθάρα μες στα χέρια
Φημίῳ, ὅς ῥ᾽ ἤειδε παρὰ μνηστῆρσιν ἀνάγκῃ.	του Φήμιου, στους μνηστήρες που 'ψαλλε συχνά, μα αθέλητα του.
ἦ τοι ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν.	Κι ως την κιθάρα εκείνος παίζοντας γλυκό τραγούδι εκίνα,
αὐτὰρ Τηλέμαχος προσέφη γλαυκῶπιν Ἀθήνην,	γυρνάει στην Αθηνά ο Τηλέμαχος και λέει, τη γλαυκομάτα,
ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ᾽ οἱ ἄλλοι:	κοντά κρατώντας το κεφάλι του, να μην ακούσουν οι άλλοι:
«ξεῖνε φίλ᾽, ἦ καί μοι νεμεσήσεαι ὅττι κεν εἴπω;	«Ξένε καλέ μου, κάτι αν σου 'λεγα, θα τα 'βαζες μαζί μου;
τούτοισιν μὲν ταῦτα μέλει, κίθαρις καὶ ἀοιδή,	Τούτοι γι᾽ αυτά μονάχα νοιάζονται, κιθάρα και τραγούδι'
ῥεῖ᾽, ἐπεὶ ἀλλότριον βίοτον νήποινον ἔδουσιν,	και τι τους μέλει, που αλογάριαστα το ξένο βιος ρημάζουν! —
ἀνέρος, οὗ δή που λεύκ᾽ ὀστέα πύθεται ὄμβρῳ	κάποιου, που τ᾽ άσπρα του τα κόκαλα στη γης σαπίζουν κάπου
κείμεν᾽ ἐπ᾽ ἠπείρου, ἢ εἰν ἁλὶ κῦμα κυλίνδει.	απ᾽ τις βροχές, για και στο πέλαγο τα κυλιντράει το κύμα.
εἰ κεῖνόν γ᾽ Ἰθάκηνδε ἰδοίατο νοστήσαντα,	Μα αν στην Ιθάκη τον αντίκριζαν μια μέρα γυρισμένο,
πάντες κ᾽ ἀρησαίατ᾽ ἐλαφρότεροι πόδας εἶναι	θα ευκιόνταν όλοι τους πιο γρήγοροι να γίνουν στα ποδάρια
ἢ ἀφνειότεροι χρυσοῖό τε ἐσθῆτός τε.	παρά σε ρούχα και σε μάλαμα πιο πλούσιοι να βρεθούνε.
νῦν δ᾽ ὁ μὲν ὣς ἀπόλωλε κακὸν μόρον, οὐδέ τις ἡμῖν	Μα τώρα αυτός κακοθανάτισε! Και ποια η παρηγοριά μας
θαλπωρή, εἴ πέρ τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων	θαρρείς, σαν έρχεται ένας άνθρωπος απ᾽ όσους ζουν στον κόσμο
φῇσιν ἐλεύσεσθαι: τοῦ δ᾽ ὤλετο νόστιμον ἦμαρ.	και λέει πως θα διαγείρει; Χάθηκε του γυρισμού του η μέρα!
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον:	Μον᾽ έλα τώρα, δώσε απόκριση, την πάσα αλήθεια πες μου:
τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;	Ποιος είσαι; πούθε; που η πατρίδα σου και που οι γονιοί σου εσένα;
ὁπποίης τ᾽ ἐπὶ νηὸς ἀφίκεο: πῶς δέ σε ναῦται	

ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν ὀίομαι ἐνθάδ᾽ ἱκέσθαι.
καί μοι τοῦτ᾽ ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ᾽ ἐὺ εἰδῶ,

και ποιο είναι το καράβι που 'φτασες; οι ναύτες στην Ιθάκη
πως σ᾽ έφεραν μαθές; ποιοί πέτουνται πως είναι τάχα, πες μου'
στα μέρη ετούτα δε φαντάζουμαι πεζός φτασμένος να 'σαι!
Κι ακόμα αυτό σωστά μολόγα μου, καλά να καταλάβω:

ἠὲ νέον μεθέπεις ἦ καὶ πατρώιός ἐσσι
ξεῖνος, ἐπεὶ πολλοὶ ἴσαν ἀνέρες ἡμέτερον δῶ
ἄλλοι, ἐπεὶ καὶ κεῖνος ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι ταῦτα μάλ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύσω.

Τάχα πρωτόρχεσαι στον τόπο μας, για είσαι παλιάθε φίλος
του κύρη μου; πολλοί μας έρχουνταν μαθές στο σπίτι ξένοι
χρόνια παλιά, γιατί τριγύριζε πολύν κι εκείνος κόσμο.»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι είπε:
«Για τούτα τώρα που με ρώτησες θα πω την πάσα αλήθεια"

Μέντης Ἀγχιάλοιο δαΐφρονος εὔχομαι εἶναι
υἱός, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.
νῦν δ᾽ ὧδε ξὺν νηὶ κατήλυθον ἠδ᾽ ἑτάροισιν
πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον ἐπ᾽ ἀλλοθρόους ἀνθρώπους,
ἐς Τεμέσην μετὰ χαλκόν, ἄγω δ᾽ αἴθωνα σίδηρον.

πως είμαι γιος του Αγχίαλου πέτομαι του καστροπολεμάρχου᾽
Μέντη με λεν, κι οι καραβόχαροι Ταφιώτες μ᾽ έχουν ρήγα.
Εδώ έχω φτάσει με τους συντρόφους στο πλοίο μου΄ ταξιδεύω
για τόπο αλλόγλωσσο, την Τέμεσα, στο πέλαο το κρασάτο,
στραφταλιστό να δώσω σίδερο, χαλκό να πάρω πίσω.

νηῦς δέ μοι ἥδ᾽ ἕστηκεν ἐπ᾽ ἀγροῦ νόσφι πόληος,
ἐν λιμένι Ῥείθρῳ ὑπὸ Νηίῳ ὑλήεντι.
ξεῖνοι δ᾽ ἀλλήλων πατρώιοι εὐχόμεθ᾽ εἶναι
ἐξ ἀρχῆς, εἴ πέρ τε γέροντ᾽ εἴρηαι ἐπελθὼν
Λαέρτην ἥρωα, τὸν οὐκέτι φασὶ πόλινδε

Μακριά απ᾽ το κάστρο το καράβι μου στα ξώμερα προσμένει,
κάτω απ᾽ το Νήιο το πολύδεντρο, στο Ρείθρο το λιμάνι.
Και φίλοι γονικοί λογιόμαστε πως είμαστε από χρόνια
παλιά᾽ για τράβα, αν θες, στο γέροντα, τον αντρειανό Λαέρτη,
και ρώτα τον ακούω, δεν έρχεται στην πολιτεία πια τώρα,

ἔρχεσθ᾽, ἀλλ᾽ ἀπάνευθεν ἐπ᾽ ἀγροῦ πήματα πάσχειν
γρηὶ σὺν ἀμφιπόλῳ, ἥ οἱ βρῶσίν τε πόσιν τε
παρτιθεῖ, εὖτ᾽ ἄν μιν κάματος κατὰ γυῖα λάβῃσιν
ἑρπύζοντ᾽ ἀνὰ γουνὸν ἀλωῆς οἰνοπέδοιο.
νῦν δ᾽ ἦλθον: δὴ γάρ μιν ἔφαντ᾽ ἐπιδήμιον εἶναι,

μον᾽ έξω στα χωράφια κάθεται μακριά και τυραννιέται,
και μια γερόντισσα τον γνοιάζεται μπροστά του κουβαλώντας
φαγί, κρασί, σαν πια στο χτήμα του, στων αμπελιών τους όχτους,
σουρθεί ολημέρα κι απ᾽ τον κάματο του 'χουν λυθεί τα γόνα.
Με βλέπεις τώρα εδώ, τι ακούστηκε πως είχε πια διαγείρει

σὸν πατέρ': ἀλλά νυ τόν γε θεοὶ βλάπτουσι κελεύθου.
οὐ γάρ πω τέθνηκεν ἐπὶ χθονὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
ἀλλ᾽ ἔτι που ζωὸς κατερύκεται εὐρέι πόντῳ
νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ, χαλεποὶ δέ μιν ἄνδρες ἔχουσιν
ἄγριοι, οἵ που κεῖνον ἐρυκανόωσ᾽ ἀέκοντα.

ο κύρης σου᾽ θεοί όμως σίγουρα θα του αμπόδαν το δρόμο.
Όχι, ο Οδυσσέας ο αρχοντογέννητος δεν πέθανεν ακόμα!
Κάπου θα ζει σε θαλασσόζωστο νησί, περιορισμένος
απ᾽ το πλατύ το πέλαο, κι άπονοι τον δυναστεύουν άντρες,
άγριοι, που αμπόδια στο ταξίδι του θα βάζουν άθελα του.

αὐτὰρ νῦν τοι ἐγὼ μαντεύσομαι, ὡς ἐνὶ θυμῷ
ἀθάνατοι βάλλουσι καὶ ὡς τελέεσθαι ὀίω,
οὔτε τι μάντις ἐὼν οὔτ᾽ οἰωνῶν σάφα εἰδώς.
οὔ τοι ἔτι δηρόν γε φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης
ἔσσεται, οὐδ᾽ εἴ πέρ τε σιδήρεα δέσματ᾽ ἔχῃσιν:

Μαντεία θα κάνω τώρα κι άκου με, τι οι αθάνατοι μου δίνουν
την ώρα αύτη στα φρένα φώτιση, κι αυτό θαρρώ θα γένει,
κι ας μην κατέχω εγώ μαντέματα, κι απ᾽ όρνια ας μη γνωρίζω:
Καιρό πολύ από την πατρίδα του πια δε θα λείψει εκείνος'
ακόμα σιδερένιες άλυσες κι αν τον κρατούν δεμένο,

φράσσεται ὥς κε νέηται, ἐπεὶ πολυμήχανός ἐστιν.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
εἰ δὴ ἐξ αὐτοῖο τόσος παῖς εἰς Ὀδυσῆος.
αἰνῶς μὲν κεφαλήν τε καὶ ὄμματα καλὰ ἔοικας
κείνῳ, ἐπεὶ θαμὰ τοῖον ἐμισγόμεθ᾽ ἀλλήλοισιν,

θα βρει τον τρόπο λέω, πολύτεχνος ως είναι, να γυρίσει.
Μον᾽ έλα τώρα, δώσ᾽ μου απόκριση και την αλήθεια πες μου:
Γιο του ο Οδυσσέας να σ᾽ έχει γίνεται, τόσο τρανός που δείχνεις;
Τα όμορφα μάτια, το κεφάλι σου σα βλέπω, μου θυμίζεις
εκείνον, τι συναπαντιούμαστε πολλές φορές οι δυο μας,

πρίν γε τὸν ἐς Τροίην ἀναβήμεναι, ἔνθα περ ἄλλοι
Ἀργείων οἱ ἄριστοι ἔβαν κοίλῃς ἐνὶ νηυσίν:
ἐκ τοῦ δ᾽ οὔτ᾽ Ὀδυσῆα ἐγὼν ἴδον οὔτ᾽ ἔμ᾽ ἐκεῖνος.»
τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι, ξεῖνε, μάλ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύσω.

πριν για την Τροία κινήσει᾽ κι έφευγαν μαζί κι Αργίτες άλλοι
στα βαθουλά καράβια, οι κάλλιοι μας. Από τα χρόνια εκείνα
τον Οδυσσέα πια δεν αντίκρισα, μηδέ κι εμένα εκείνος.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Την πάσα αλήθεια εγώ μιλώντας σου θα μολογήσω, ξένε'

μήτηρ μέν τέ μέ φησι τοῦ ἔμμεναι, αὐτὰρ ἐγώ γε
οὐκ οἶδ': οὐ γάρ πώ τις ἑὸν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω.
ὡς δὴ ἐγώ γ᾽ ὄφελον μάκαρός νύ τευ ἔμμεναι υἱὸς
ἀνέρος, ὃν κτεάτεσσιν ἑοῖς ἔπι γῆρας ἔτετμε.
νῦν δ᾽ ὃς ἀποτμότατος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων,

δικός του λέει πως είμαι η μάνα μου, μα εγώ που θες να ξέρω;
Ο άντρας ποιος είναι που μας έσπειρε κανένας δεν κατέχει.
Αχ, κάποιου ανθρώπου καλορίζικου να 'μουν υγιός, μακάρι,
που τόνε βρίσκουν τα γεράματα μες στα πολλά αγαθά του!
Μα τώρα αυτός που, ως λεν, με γέννησε, μια και ζητάς να μάθεις,

τοῦ μ᾽ ἔκ φασι γενέσθαι, ἐπεὶ σύ με τοῦτ᾽ ἐρεείνεις.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«οὐ μέν τοι γενεήν γε θεοὶ νώνυμνον ὀπίσσω
θῆκαν, ἐπεὶ σέ γε τοῖον ἐγείνατο Πηνελόπεια.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον:

μέσα στον κόσμον όλο εστάθηκεν ο πιο συφοριασμένος.»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι είπε:
«Ανέγνωρο οι θεοί το γένος σου και στα που θα 'ρθουν χρόνια
δεν άφησαν, αφού σε γέννησεν η Πηνελόπη τέτοιον!
Μον᾽ έλα τώρα, δώσ᾽ μου απόκριση και την αλήθεια πες μου:

τίς δαίς, τίς δὲ ὅμιλος ὅδ᾽ ἔπλετο; τίπτε δέ σε χρεώ;
εἰλαπίνη ἠὲ γάμος; ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ᾽ ἐστίν:
ὥς τέ μοι ὑβρίζοντες ὑπερφιάλως δοκέουσι
δαίνυσθαι κατὰ δῶμα. νεμεσσήσαιτό κεν ἀνὴρ
αἴσχεα πόλλ᾽ ὁρόων, ὅς τις πινυτός γε μετέλθοι.»

τι είναι το γλέντι αυτό κι η μάζωξη; γιατί το κάνεις; γάμος,
γιορτή 'ναι; τι δε μοιάζει να 'χετε συντροφικό τραπέζι.
Πολύ ξαδιάντροποι μου φαίνουνται, μεγάλη η ξιπασιά τους
στο σπίτι εδώ να τραπεζώνουνται᾽ ποιος μυαλωμένος άντρας
που εδώ θα 'ρχόταν δε θα θύμωνε, ντροπές θωρώντας τέτοιες;»

τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ξεῖν᾽, ἐπεὶ ἂρ δὴ ταῦτά μ᾽ ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς,
μέλλεν μέν ποτε οἶκος ὅδ᾽ ἀφνειὸς καὶ ἀμύμων
ἔμμεναι, ὄφρ᾽ ἔτι κεῖνος ἀνὴρ ἐπιδήμιος ἦεν:
νῦν δ᾽ ἑτέρως ἐβόλοντο θεοὶ κακὰ μητιόωντες,

Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Ξένε, για τούτα που με ρώτησες και θέλεις να τα μάθεις —
παλιά το σπίτι αυτό αψεγάδιαστο και πλούσιο πρέπει να 'ταν,
ο άντρας εκείνος όσο βρίσκουνταν στο κάστρο εδώ᾽ μα τώρα
κακό οι θεοί στα φρένα ελόγιασαν κι αλλιώς τ᾽ αποφασίσαν᾽

οἳ κεῖνον μὲν ἄιστον ἐποίησαν περὶ πάντων
ἀνθρώπων, ἐπεὶ οὔ κε θανόντι περ ὧδ᾽ ἀκαχοίμην,
εἰ μετὰ οἷς ἑτάροισι δάμη Τρώων ἐνὶ δήμῳ,
ἠὲ φίλων ἐν χερσίν, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσεν.
τῷ κέν οἱ τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοί,

κείνον τον έκαναν ανάφαντο πιο απ᾽ όλους τους ανθρώπους᾽
αλήθεια, αν είχε βρει το θάνατο, δε θα λυπόμουν τόσο,
μα να 'χει ανάμεσα στους συντρόφους στων Τρωών τη χώρα πέσει,
για, κι ως ετέλεψε τον πόλεμο, στα χέρια των δικών του.
Οι Αργίτες όλοι θα του σήκωναν τρανό μνημούρι τότε,

ἠδέ κε καὶ ᾧ παιδὶ μέγα κλέος ἤρατ᾽ ὀπίσσω.
νῦν δέ μιν ἀκλειῶς ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο:
οἴχετ᾽ ἄιστος ἄπυστος, ἐμοὶ δ᾽ ὀδύνας τε γόους τε
κάλλιπεν. οὐδέ τι κεῖνον ὀδυρόμενος στεναχίζω
οἶον, ἐπεί νύ μοι ἄλλα θεοὶ κακὰ κήδε᾽ ἔτευξαν.

κι ακόμα η δόξα του θ᾽ απόμενε κλερονομιά στα γιο του.
Τώρα ποιος ξέρει πως τον άρπαξαν οι Ανεμικές κι εχάθη!
Επήγε ανάφαντος, ανάκουστος, και μένα αφήκε θρήνους
και στεναγμούς᾽ κι ουδέ που δέρνουμαι και μύρουμαι για κείνον
μονάχα, τι οι θεοί σε βάσανα μ᾽ έχουνε ρίξει κι άλλα:

ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
ἠδ᾽ ὅσσοι κραναὴν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσιν,
τόσσοι μητέρ᾽ ἐμὴν μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.
ἡ δ᾽ οὔτ᾽ ἀρνεῖται στυγερὸν γάμον οὔτε τελευτὴν

αυτοί που τα νησιά αφεντεύουνε κι οι πιο τρανοί 'ναι αρχόντοι
στην πολυδασωμένη Ζάκυθο, στη Σάμη, στο Δουλίχι,
κι όσοι τρογύρα στην πετρόχαρην Ιθάκη ρηγαδεύουν,
όλοι ζητάνε τη μητέρα μου και καταλύουν το βιος μου.
Κι αυτή το γάμο τον οχτρεύεται, μα μήτε τον αρνιέται,

ποιῆσαι δύναται: τοὶ δὲ φθινύθουσιν ἔδοντες
οἶκον ἐμόν: τάχα δή με διαρραίσουσι καὶ αὐτόν.»
τὸν δ᾽ ἐπαλαστήσασα προσηύδα Παλλὰς Ἀθήνη:
«ὢ πόποι, ἦ δὴ πολλὸν ἀποιχομένου Ὀδυσῆος
δεύῃ, ὅ κε μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφείη.

μήτε να δώσει τέλος δύνεται᾽ το βιος μου εκείνοι ωστόσο
μου τρων και μου αφανίζουν γρήγορα και με θα φαν τον ίδιο!»
Τότε η Αθηνά Παλλάδα ξέσπασε και τέτοια του αποκρίθη:
«Ωχού, μεγάλη τον πατέρα σου το μισεμένο ανάγκη
τον έχεις, χέρι στους αδιάντροπους μνηστήρες για να βάλει.

εἰ γὰρ νῦν ἐλθὼν δόμου ἐν πρώτῃσι θύρῃσι
σταίη, ἔχων πήληκα καὶ ἀσπίδα καὶ δύο δοῦρε,
τοῖος ἐὼν οἷόν μιν ἐγὼ τὰ πρῶτ᾽ ἐνόησα
οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ πίνοντά τε τερπόμενόν τε,

Να 'ρχόταν τώρα λέει, να στέκουνταν στου παλατιού την πόρτα,
με το σκουτάρι και το κράνος του, τα δυο του τα κοντάρια,
τέτοιος, καθώς τον πρωτογνώρισα στο σπίτι το δικό μας
κρασί να πίνει ξεφαντώνοντας, τη μέρα που γυρνούσε

ἐξ Ἐφύρης ἀνιόντα παρ᾽ Ἴλου Μερμερίδαο--

απ᾽ την Εφύρη, από του Μέρμερου το γιο τον Ίλο πίσω!

ᾤχετο γὰρ καὶ κεῖσε θοῆς ἐπὶ νηὸς Ὀδυσσεὺς
φάρμακον ἀνδροφόνον διζήμενος, ὄφρα οἱ εἴη
ἰοὺς χρίεσθαι χαλκήρεας: ἀλλ᾽ ὁ μὲν οὔ οἱ
δῶκεν, ἐπεί ῥα θεοὺς νεμεσίζετο αἰὲν ἐόντας,
ἀλλὰ πατήρ οἱ δῶκεν ἐμός: φιλέεσκε γὰρ αἰνῶς--

τι πήγε κι ως εκεί με γρήγορο πλεούμενο ο Οδυσσέας,
φαρμακερά ζητώντας βότανα, για να 'χει και ν᾽ αλείφει
τις χαλκομύτικες σαγίτες του᾽ μα εκείνος του το αρνήστη,
τι είχε το φόβο πως οι αθάνατοι θεοί θα του θυμώναν
όμως ο κύρης μου του τα 'δωκεν από περίσσια αγάπη.

τοῖος ἐὼν μνηστῆρσιν ὁμιλήσειεν Ὀδυσσεύς:
πάντες κ᾽ ὠκύμοροί τε γενοίατο πικρόγαμοί τε.
ἀλλ᾽ ἦ τοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται,
ἤ κεν νοστήσας ἀποτίσεται, ἦε καὶ οὐκί,
οἶσιν ἐνὶ μεγάροισι: σὲ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα,

Τέτοιος και τώρα εδώ να γύριζε να σμίξει τους μνηστήρες,
πικρός ο γάμος θα τους έβγαινε, γοργός ο θάνατος τους!
Όμως στα χέρια των αθάνατων είναι όλα κρεμασμένα'
μπορεί να 'ρθεί ξανά στο σπίτι του και γδικιωμό να πάρει,
μπορεί να μην έρθει. Θα σου 'λεγα και συ να το λογιάσεις,

ὅππως κε μνηστῆρας ἀπώσεαι ἐκ μεγάροιο.
εἰ δ᾽ ἄγε νῦν ξυνίει καὶ ἐμῶν ἐμπάζεο μύθων:
αὔριον εἰς ἀγορὴν καλέσας ἥρωας Ἀχαιοὺς
μῦθον πέφραδε πᾶσι, θεοὶ δ᾽ ἐπὶ μάρτυροι ἔστων.
μνηστῆρας μὲν ἐπὶ σφέτερα σκίδνασθαι ἄνωχθι,

πως θα μπορέσεις απ᾽ το σπίτι σου να διώξεις τους μνηστήρες.
Βάλε λοιπόν αφτί στα λόγια μου και καλοπρόσεξέ τα:
Τους αντρειανούς Αργίτες κάλεσε ταχιά σε συναγώγι,
και σε όλους πες τι θέλεις, βάζοντας και τους θεούς μαρτύρους'
και πρώτα απ᾽ τους μνηστήρες γύρεψε στα σπίτια τους να φύγουν.

μητέρα δ᾽, εἴ οἱ θυμὸς ἐφορμᾶται γαμέεσθαι,
ἂψ ἴτω ἐς μέγαρον πατρὸς μέγα δυναμένοιο:
οἱ δὲ γάμον τεύξουσι καὶ ἀρτυνέουσιν ἔεδνα
πολλὰ μάλ᾽, ὅσσα ἔοικε φίλης ἐπὶ παιδὸς ἕπεσθαι.
σοὶ δ᾽ αὐτῷ πυκινῶς ὑποθήσομαι, αἴ κε πίθηαι:

Η μάνα σου απ᾽ την άλλη, αν έστρεξε το γάμο πια η καρδιά της,
πίσω ας διαγείρει στου πατέρα της, που 'χει περίσσια πλούτη'
κι εκείνοι θα γνοιαστούν το γάμο της, θα φτιάξουν τα προικιά της
αρίφνητα, στη θυγατέρα τους την ακριβή ως ταιριάζει.
Όσο για σε τον ίδιον, άκουσε τη γνωστικιά μου ορμήνια

νῆ᾽ ἄρσας ἐρέτῃσιν ἐείκοσιν, ἥ τις ἀρίστη,
ἔρχεο πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο,
ἤν τίς τοι εἴπῃσι βροτῶν, ἢ ὄσσαν ἀκούσῃς
ἐκ Διός, ἥ τε μάλιστα φέρει κλέος ἀνθρώποισι.
πρῶτα μὲν ἐς Πύλον ἐλθὲ καὶ εἴρεο Νέστορα δῖον,

Το πιο γερό καράβι κι είκοσι να πάρεις κουπολάτες,
να πας να μάθεις για τον κύρη σου, που τόσα χρόνια λείπει'
μήπως σου πει κανένας άνθρωπος για ακούσεις απ᾽ το Δία
λόγο τυχόν, που απλώνει το άκουσμα πιο γρήγορα στον κόσμο.
Ρώτα, στην Πύλο ως πας, το Νέστορα τον αντρειωμένο πρώτα

κεῖθεν δὲ Σπάρτηνδε παρὰ ξανθὸν Μενέλαον:
ὃς γὰρ δεύτατος ἦλθεν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
εἰ μέν κεν πατρὸς βίοτον καὶ νόστον ἀκούσῃς,
ἦ τ᾽ ἂν τρυχόμενός περ ἔτι τλαίης ἐνιαυτόν:
εἰ δέ κε τεθνηῶτος ἀκούσῃς μηδ᾽ ἔτ᾽ ἐόντος,

και τον ξανθό Μενέλαο φτάνοντας στη Σπάρτη, τι ήρθε απ᾽ όλους
τους Αχαιούς τους χαλκοθώρακους στερνές ετούτος πίσω.
Αν τώρα μάθεις για τον κύρη σου πως ζει και θα διαγείρει,
υπομονέψου, κι ας παιδεύεσαι, κανένα χρόνο ακόμα.
Αν όμως μάθεις πως απόθανε και πια το φως δε βλέπει,

νοστήσας δὴ ἔπειτα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
σῆμά τέ οἱ χεῦαι καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερεΐξαι
πολλὰ μάλ᾽, ὅσσα ἔοικε, καὶ ἀνέρι μητέρα δοῦναι.
αὐτὰρ ἐπὴν δὴ ταῦτα τελευτήσῃς τε καὶ ἔρξῃς,
φράζεσθαι δὴ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν

τότε στα χώματα διαγέρνοντας της γης της πατρικής σου
μνημούρι να του ασκώσεις και πολλές θυσίες, καθώς ταιριάζει,
να του προσφέρεις, και τη μάνα σου να δώσεις σε άλλον άντρα.
Και πια σαν κάνεις τούτα που όρισα και τα τελέψεις όλα,
στο νου και στην καρδιά σου βάλε το και καλολόγιασέ το

ὅππως κε μνηστῆρας ἐνὶ μεγάροισι τεοῖσι
κτείνῃς ἠὲ δόλῳ ἢ ἀμφαδόν: οὐδέ τί σε χρὴ
νηπιάας ὀχέειν, ἐπεὶ οὐκέτι τηλίκος ἐσσι.
ἢ οὐκ ἀίεις οἷον κλέος ἔλλαβε δῖος Ὀρέστης
πάντας ἐπ᾽ ἀνθρώπους, ἐπεὶ ἔκτανε πατροφονῆα,

πως θα σκοτώσεις στο παλάτι σου τους αντρειανούς μνηστήρες,
για φανερά για ξεπλανώντας τους με δόλο᾽ δεν ταιριάζει
να μωρουδίζεις, τι τα χρόνια σου δεν είναι δα και λίγα!
Μη δεν ακούς τη δόξα που 'λαβεν ο αρχοντικός Ορέστης;
Το δολερό φονιά του κύρη του, τον Αίγιστο, γδικιώθη,

Αἴγισθον δολόμητιν, ὅ οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα;
καὶ σύ, φίλος, μάλα γάρ σ᾽ ὁρόω καλόν τε μέγαν τε,

που 'χε σκοτώσει τον πατέρα του, κι ακούστηκε στον κόσμο.
Και συ, καλέ, — θωρώ τη χάρη σου, θωρώ την ελικιά σου —

ἄλκιμος ἔσσ᾽, ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων ἐὺ εἴπῃ.
αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆα θοὴν κατελεύσομαι ἤδη
ἠδ᾽ ἑτάρους, οἵ πού με μάλ᾽ ἀσχαλόωσι μένοντες:

κάμε καρδιά, που κι οι μελλούμενες γενιές να σε δοξάζουν.
Μα είναι καιρός εγώ στο γρήγορο καράβι να κατέβω
και στους συντρόφους, που ανυπόμονοι προσμένουν να γυρίσω.

σοὶ δ᾽ αὐτῷ μελέτω, καὶ ἐμῶν ἐμπάζεο μύθων.»
τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ξεῖν᾽, ἦ τοι μὲν ταῦτα φίλα φρονέων ἀγορεύεις,
ὥς τε πατὴρ ᾧ παιδί, καὶ οὔ ποτε λήσομαι αὐτῶν.
ἀλλ᾽ ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ἐπειγόμενός περ ὁδοῖο,

Εσύ θυμήσου την ορμήνια μου κι ατός σου γνοιάζου τούτα.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Αλήθεια, ξένε, καλοπρόθετα τα λόγια σου, σαν κύρη
το γιο του που αρμηνεύει᾽ πάντα μου θα τα κρατώ στα φρένα.
Όμως ακόμα λίγο πρόσμενε, κι ας βιάζεσαι να φύγεις'

ὄφρα λοεσσάμενός τε τεταρπόμενός τε φίλον κῆρ,
δῶρον ἔχων ἐπὶ νῆα κίῃς, χαίρων ἐνὶ θυμῷ,
τιμῆεν, μάλα καλόν, ὅ τοι κειμήλιον ἔσται
ἐξ ἐμεῦ, οἷα φίλοι ξεῖνοι ξείνοισι διδοῦσι.»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:

και σύντας πια λουστείς και τρώγοντας φραθείς, το δρόμο παίρνεις
για το καράβι σου χαρούμενος, κρατώντας κάποιο δώρο
πανέμορφο και πολυτίμητο, δικό μου θυμητάρι,
να το φυλάς, οι φίλοι ως δίνουνε στους φίλους απ᾽ άγάπη.»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι είπε:

«μή μ᾽ ἔτι νῦν κατέρυκε, λιλαιόμενόν περ ὁδοῖο.
δῶρον δ᾽ ὅττι κέ μοι δοῦναι φίλον ἦτορ ἀνώγῃ,
αὖτις ἀνερχομένῳ δόμεναι οἶκόνδε φέρεσθαι,
καὶ μάλα καλὸν ἑλών: σοὶ δ᾽ ἄξιον ἔσται ἀμοιβῆς.»
ἡ μὲν ἄρ᾽ ὣς εἰποῦσ᾽ ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,

«Θέλω να φύγω, πια ετοιμάστηκα, το δρόμο μη μου κόβεις!
Κι όποιο η καρδιά σου τώρα σ᾽ έσπρωξε να μου διαλέξεις δώρο,
σα θα διαγέρνω, χάρισέ μου το᾽ να 'ναι όμορφο μονάχα,
στο σπίτι να το πάω κι αντίδωρο παράξιο να σου δώσω.»
Είπε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, κι εχάθη από μπροστά του,

ὄρνις δ᾽ ὣς ἀνόπαια διέπτατο: τῷ δ᾽ ἐνὶ θυμῷ
θῆκε μένος καὶ θάρσος, ὑπέμνησέν τέ ἑ πατρὸς
μᾶλλον ἔτ᾽ ἢ τὸ πάροιθεν. ὁ δὲ φρεσὶν ᾗσι νοήσας
θάμβησεν κατὰ θυμόν: ὀίσατο γὰρ θεὸν εἶναι.
αὐτίκα δὲ μνηστῆρας ἐπῴχετο ἰσόθεος φώς.

ψηλά σαν όρνιο φτερουγίζοντας, και στην ψυχή κουράγιο
κι ορμή του φύσηξε, τη θύμηση του κύρη του ξυπνώντας
πιο δυνατή από πρώτα μέσα του᾽ κι εκείνος το νογήθη
κι απόμεινε χαμένος᾽ το 'νιωσε μαθές θεός πως ήταν.
Κι ευτύς ο ισόθεος άντρας κίνησε να σμίξει τους μνηστήρες.

τοῖσι δ᾽ ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτός, οἱ δὲ σιωπῇ
ἥατ᾽ ἀκούοντες: ὁ δ᾽ Ἀχαιῶν νόστον ἄειδε
λυγρόν, ὃν ἐκ Τροίης ἐπετείλατο Παλλὰς Ἀθήνη.
τοῦ δ᾽ ὑπερωιόθεν φρεσὶ σύνθετο θέσπιν ἀοιδὴν
κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια:

Κι ο τραγουδάρης ο περίλαμπρος στους άλλους τραγουδούσε,
που εκάθουνταν κι άκουγαν άλαλοι, το γυρισμό απ᾽ την Τροία
των Αχαιών, πως τους τον έκανε πολύ πικρό η Παλλάδα.
Κι η Πηνελόπη ξάφνου, η φρόνιμη του Ικάριου θυγατέρα,
στο ανώι καθώς βρισκόταν, άκουσε το αθάνατο τραγούδι'

κλίμακα δ᾽ ὑψηλὴν κατεβήσετο οἷο δόμοιο,
οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δύ᾽ ἕποντο.
ἡ δ᾽ ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα:

μεμιάς την αψηλή κατέβηκε του παλατιού της σκάλα,
όχι μονάχη᾽ δυο ξοπίσω της την ακλουθούσαν βάγιες.
Και τους μνηστήρες ως αντίκρισε των γυναικών το θάμα,
σε μια κολόνα δίπλα εστάθηκε της στεριάς στέγης, κι είχε
κρυμμένα ολόγυρα τα μάγουλα με στραφτερή μαντίλα'

ἀμφίπολος δ᾽ ἄρα οἱ κεδνὴ ἑκάτερθε παρέστη.
δακρύσασα δ᾽ ἔπειτα προσηύδα θεῖον ἀοιδόν:
«Φήμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτήρια οἶδας,
ἔργ᾽ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, τά τε κλείουσιν ἀοιδοί:
τῶν ἕν γέ σφιν ἄειδε παρήμενος, οἱ δὲ σιωπῇ

κι οι μπιστεμένες βάγιες πήρανε δεξοζερβά της θέση᾽
κι εκείνη δακρυσμένη εμίλησε στο θείο τον τραγουδάρη:
«Πολλά είναι, Φήμιε, τα πλανέματα που ξέρεις για τον κόσμο,
αντραγαθιές θνητών κι αθάνατων, που γίνηκαν τραγούδι.
Ένα απ᾽ αυτά, όποιο θες, καθούμενος τραγουδά τους, κι εκείνοι

οἶνον πινόντων: ταύτης δ᾽ ἀποπαύε᾽ ἀοιδῆς
λυγρῆς, ἥ τέ μοι αἰεὶ ἐνὶ στήθεσσι φίλον κῆρ
τείρει, ἐπεί με μάλιστα καθίκετο πένθος ἄλαστον.
τοίην γὰρ κεφαλὴν ποθέω μεμνημένη αἰεί,
ἀνδρός, τοῦ κλέος εὐρὺ καθ᾽ Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος.»

να πίνουν το κρασί τους άλαλοι᾽ μα το τραγούδι ετούτο
το θλιβερό παράτα! Σκίζεται κάθε φορά η καρδιά μου,
τι εμένα έχει χτυπήσει αξέχαστος καημός πιο πάνω απ᾽ όλους'
δεν τον ξεχνώ τον αντρειωμένο μου, που μου 'χει λείψει κι είναι
στο Άργός βαθιά απλωμένη η δόξα του και στην Ελλάδα πάσα.»

τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«μῆτερ ἐμή, τί τ᾽ ἄρα φθονέεις ἐρίηρον ἀοιδὸν
τέρπειν ὅππῃ οἱ νόος ὄρνυται; οὔ νύ τ᾽ ἀοιδοὶ
αἴτιοι, ἀλλά ποθι Ζεὺς αἴτιος, ὅς τε δίδωσιν
ἀνδράσιν ἀλφηστῇσιν, ὅπως ἐθέλῃσιν, ἑκάστῳ.

Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
Τον τιμημένο τραγουδάρη μας για δεν αφήνεις, μάνα,
να μας ευφραίνει με ό,τι του 'ρχεται στο νου; Οι τραγουδιστάδες
τι φταιν; ο Δίας μονάχα, θα 'λεγα, μας φταίει, που στον καθέναν
απ᾽ τους θνητούς τους δουλευτάρηδες ό,τι του δόξει δίνει.

τούτῳ δ᾽ οὐ νέμεσις Δαναῶν κακὸν οἶτον ἀείδειν:
τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ᾽ ἄνθρωποι,
ἥ τις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται.
σοί δ᾽ ἐπιτολμάτω κραδίη καὶ θυμὸς ἀκούειν:
οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς οἶος ἀπώλεσε νόστιμον ἦμαρ

Γιατί με τούτον να τα βάζουμε, των Δαναών αν ψάλλει
τη μαύρη μοίρα; Ο κόσμος πιότερο δοξάζει απ᾽ τα τραγούδια
εκείνο πάντα, που ως ακούγεται, καινούργιο δείχνει να 'ναι.
Υπομονέψου τώρα κι άκου το, κι ας σφίγγεται η καρδιά σου'
μόνο ο Οδυσσέας δεν είναι που 'χασε του γυρισμού τη μέρα

ἐν Τροίῃ, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι φῶτες ὄλοντο.
ἀλλ᾽ εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ᾽ αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
ἱστόν τ᾽ ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποίχεσθαι: μῦθος δ᾽ ἄνδρεσσι μελήσει
πᾶσι, μάλιστα δ᾽ ἐμοί: τοῦ γὰρ κράτος ἔστ᾽ ἐνὶ οἴκῳ.»

στην Τροία κει κάτω᾽ κι άλλοι εχάθηκαν, πολλοί κι αντριγιωμένοι.
Μα εσύ στην κάμαρα σου πήγαινε και τις δουλειές σου κοίτα,
τον αργαλειό, τη ρόκα, πρόσταζε κι οι βάγιες να δουλεύουν
τα πολλά λόγια δεν ταιριάζουνε παρά στους άντρες μόνο,
κι απ᾽ όλους πιο σε μένα᾽ κύβερνος εγώ είμαι του σπιτιού μου!»

ἡ μὲν θαμβήσασα πάλιν οἶκόνδε βεβήκει:
παιδὸς γὰρ μῦθον πεπνυμένον ἔνθετο θυμῷ.
ἐς δ᾽ ὑπερῷ᾽ ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶ
κλαῖεν ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆα φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
ἡδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.

Εκείνη εσάστισε, και βάζοντας τα μυαλωμένα λόγια
του γιου της στην καρδιά ξεκίνησε στην κάμαρα της πίσω'
κι όπως ανέβη με τις βάγιες της στο ανώι, για να πλαγιάσει,
τον Οδυσσέα θυμήθη κι έκλαιγε, τον άντρα της, ωσόπου
της έχυσε η Αθηνά η γλαυκόματη γλυκό στα μάτια γύπνο.

μνηστῆρες δ᾽ ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρα σκιόεντα,
πάντες δ᾽ ἠρήσαντο παραὶ λεχέεσσι κλιθῆναι.
τοῖσι δὲ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἤρχετο μύθων:
«μητρὸς ἐμῆς μνηστῆρες ὑπέρβιον ὕβριν ἔχοντες,
νῦν μὲν δαινύμενοι τερπώμεθα, μηδὲ βοητὺς

Κι ασκώσαν οι μνηστήρες τάραχο στον ισκιερό αντρωνίτη,
κι ευχόνταν δυνατά ο καθένας τους να κοιμηθεί μαζί της'
κι άνοιξε πρώτος ο Τηλέμαχος ο γνωστικός το λόγο:
«Της μάνας μου μνηστήρες πέρφανοι, περίσσια αδικοπράχτες,
τώρα ας χαρούμε το τραπέζι μας, κι η χλαλοή να πάψει.

ἔστω, ἐπεὶ τόδε καλὸν ἀκουέμεν ἐστὶν ἀοιδοῦ
τοιοῦδ᾽ οἷος ὅδ᾽ ἐστί, θεοῖς ἐναλίγκιος αὐδήν.
ἠῶθεν δ᾽ ἀγορήνδε καθεζώμεσθα κιόντες
πάντες, ἵν᾽ ὕμιν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποείπω,
ἐξιέναι μεγάρων: ἄλλας δ᾽ ἀλεγύνετε δαῖτας,

Αλήθεια, είναι όμορφο να κάθεσαι ν᾽ ακούς τον τραγουδάρη,
φωνή ως θεού σαν έχει μάλιστα, καθώς ετούτος τώρα.
Μα μόλις πάρουν τα χαράματα, στη σύναξη να πάμε
όλοι, ξεκάθαρα τη γνώμη μου να σας τη φανερώσω —
να πάρτε δρόμο απ᾽ το παλάτι μου! Γνοιαστείτε γι᾽ άλλες τάβλες,

ὑμὰ κτήματ᾽ ἔδοντες, ἀμειβόμενοι κατὰ οἴκους.
εἰ δ᾽ ὕμιν δοκέει τόδε λωίτερον καὶ ἄμεινον
ἔμμεναι, ἀνδρὸς ἑνὸς βίοτον νήποινον ὀλέσθαι,
κείρετ': ἐγὼ δὲ θεοὺς ἐπιβώσομαι αἰὲν ἐόντας,
αἴ κέ ποθι Ζεὺς δῷσι παλίντιτα ἔργα γενέσθαι:

και συναλλάζοντας τα σπίτια σας από το βιος σας τρώτε!
Ξον πιο συφερτικό αν το κρίνετε πως είναι και πιο δίκιο
το βιος ν᾽ αφανιστεί αξεπλέρωτο μονάχα ενός ανθρώπου.
Χαλάτε το! Μα τους αθάνατους θεούς εγώ θα κράξω,
αν δώσει ο Δίας να πάρω εγδίκηση για τις δουλειές ετούτες,

νήποινοί κεν ἔπειτα δόμων ἔντοσθεν ὄλοισθε.»
«ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ὀδὰξ ἐν χείλεσι φύντες
Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευεν.
τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός:
«Τηλέμαχ᾽, ἦ μάλα δή σε διδάσκουσιν θεοὶ αὐτοὶ

να βρείτε μέσα εδώ το θάνατο χωρίς ξεπλερωμή μου.»
Αυτά είπε, κι όλοι τους εδάγκασαν τα χείλια σαστισμένοι
απ᾽ το κουράγιο του Τηλέμαχου, που μίλησε έτσι αντρίκεια.
Κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, γύρισε κι απηλογήθη κι είπε:
«Τηλέμαχε, οι θεοί θα σ᾽ έμαθαν το δίχως άλλο ατοί τους

ὑψαγόρην τ᾽ ἔμεναι καὶ θαρσαλέως ἀγορεύειν:
μὴ σέ γ᾽ ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ βασιλῆα Κρονίων
ποιήσειεν, ὅ τοι γενεῇ πατρώιόν ἐστιν.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«Ἀντίνο᾽, ἦ καί μοι νεμεσήσεαι ὅττι κεν εἴπω;

να μας μιλάς με τόση ξέπαρση και με κουράγιο τόσο!
μονάχα ο Δίας στη θαλασσόζωστη να μη μας δώσει Ιθάκη,
κι ας το 'χεις γονικό απ᾽ τον κύρη σου, να γίνεις βασιλιάς μας!»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Αντίνοε, κάτι τώρα αν σου 'λεγα, θα τα 'βαζες μαζί μου;

καὶ κεν τοῦτ᾽ ἐθέλοιμι Διός γε διδόντος ἀρέσθαι.
ἦ φῂς τοῦτο κάκιστον ἐν ἀνθρώποισι τετύχθαι;
οὐ μὲν γάρ τι κακὸν βασιλευέμεν: αἶψά τέ οἱ δῶ
ἀφνειὸν πέλεται καὶ τιμηέστερος αὐτός.
ἀλλ᾽ ἦ τοι βασιλῆες Ἀχαιῶν εἰσὶ καὶ ἄλλοι

Ο Δίας αν το 'δινε, θα μου άρεσε να γίνω βασιλιάς σας!
Θαρρείς πως είναι το χειρότερο που βρίσκεται στον κόσμο;
Να ρηγαδεύεις δε μου φαίνεται κακό᾽ γοργά γεμίζει
το σπίτι από καλά και γίνεσαι και συ πιο τιμημένος.
Ωστόσο εδώ στη θαλασσόζωστην Ιθάκη μέσα κι άλλοι

πολλοὶ ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ, νέοι ἠδὲ παλαιοί,
τῶν κέν τις τόδ᾽ ἔχῃσιν, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεύς:
αὐτὰρ ἐγὼν οἴκοιο ἄναξ ἔσομ᾽ ἡμετέροιο
καὶ δμώων, οὕς μοι ληίσσατο δῖος Ὀδυσσεύς.»
τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρύμαχος Πολύβου πάϊς ἀντίον ηὔδα:

βασιλαρχόντοι Αργίτες βρίσκουνται πολλοί, και νιοί και γέροι"
μια κι ο Οδυσσέας εχάθη, κάποιος τους το βασιλίκι ας πάρει.
Όμως στο σπίτι και στους σκλάβους μας, που κούρσεψε ο Οδυσσέας
ο αρχοντικός για μένα, κύβερνος εγώ θα μείνω μόνο!»
Κι ο Ευρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, του απηλογήθη κι είπε:

«Τηλέμαχ᾽, ἦ τοι ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται,
ὅς τις ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ βασιλεύσει Ἀχαιῶν:
κτήματα δ᾽ αὐτὸς ἔχοις καὶ δώμασιν οἷσιν ἀνάσσοις.
μὴ γὰρ ὅ γ᾽ ἔλθοι ἀνὴρ ὅς τίς σ᾽ ἀέκοντα βίηφιν
κτήματ᾽ ἀπορραίσει, Ἰθάκης ἔτι ναιετοώσης.

«Τούτα θεών βουλή, Τηλέμαχε, τα κυβερνά, ποιος θα 'ναι
ο Αργίτης που στη θαλασσόζωστη θα ρηγαδέψέι Ιθάκη.
Μα εσύ το σπίτι σου κυβέρνα το, και κράτα και το βιος σου᾽
όσον καιρόν η Ιθάκη ακούγεται στον κόσμο πως υπάρχει,
να μη βρεθεί κανείς τα πλούτη σου ν᾽ αρπάξει αθέλητα σου.

ἀλλ᾽ ἐθέλω σε, φέριστε, περὶ ξείνοιο ἐρέσθαι,
ὁππόθεν οὗτος ἀνήρ, ποίης δ᾽ ἐξ εὔχεται εἶναι
γαίης, ποῦ δέ νύ οἱ γενεὴ καὶ πατρὶς ἄρουρα.
ἠέ τιν᾽ ἀγγελίην πατρὸς φέρει ἐρχομένοιο,
ἦ ἑὸν αὐτοῦ χρεῖος ἐελδόμενος τόδ᾽ ἱκάνει;

Μα για τον ξένο σου, αρχοντόγεννε, να σε ρωτήσω θέλω:
ποιος είναι; πούθε; από ποια πέτεται πως ήρθε χώρα τάχα;
Η γης η πατρική κι η φύτρα του που βρίσκουνται στον κόσμο;
Τάχα μη σου 'φερε το μήνυμα πως έρχεται ο γονιός σου,
για και στα μέρη αυτά τον έσπρωξε δικιά του ανάγκη μόνο;

οἷον ἀναΐξας ἄφαρ οἴχεται, οὐδ᾽ ὑπέμεινε
γνώμεναι: οὐ μὲν γάρ τι κακῷ εἰς ὦπα ἐῴκει.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«Εὐρύμαχ᾽, ἦ τοι νόστος ἀπώλετο πατρὸς ἐμοῖο:
οὔτ᾽ οὖν ἀγγελίῃ ἔτι πείθομαι, εἴ ποθεν ἔλθοι,

Πως ξαφνικά πετάχτη κι έφυγε, χωρίς να περιμένει
να γνωριστούμε! Και δεν έμοιαζε στην όψη τιποτένιος!»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Ξέρε το, Ευρύμαχε, ο πατέρας μου ξοπίσω δε γυρίζει!
Κι αν έρθει κάπουθε ένα μήνυμα, πια εγώ δεν το πιστεύω'

οὔτε θεοπροπίης ἐμπάζομαι, ἥν τινα μήτηρ
ἐς μέγαρον καλέσασα θεοπρόπον ἐξερέηται.
ξεῖνος δ᾽ οὗτος ἐμὸς πατρώιος ἐκ Τάφου ἐστίν,
Μέντης δ᾽ Ἀγχιάλοιο δαΐφρονος εὔχεται εἶναι
υἱός, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσει.»

κι ούτε με νιάζουν τα μαντέματα, σα θα φωνάξει κάποιον
στο σπίτι μαντολόγο η μάνα μου, τι απόγινε να μάθει.
Μα τούτον φίλο από τον κύρη μου τον έχω, από την Τάφο"
Μέντη τον λεν, του Αγχίαλου πέτεται του αδείλιαστου πως είναι
υγιός, και μες στους καραβόχαρους Ταφιώτες ρηγαδεύει.»

ὣς φάτο Τηλέμαχος, φρεσὶ δ᾽ ἀθανάτην θεὸν ἔγνω.
οἱ δ᾽ εἰς ὀρχηστύν τε καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδὴν
τρεψάμενοι τέρποντο, μένον δ᾽ ἐπὶ ἕσπερον ἐλθεῖν.
τοῖσι δὲ τερπομένοισι μέλας ἐπὶ ἕσπερος ἦλθε:
δὴ τότε κακκείοντες ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος.

Είπε, μα εντός του την αθάνατη θεά είχε νιώσει που 'ρθε.
Κι εκείνοι στο χορό το γύρισαν και στο γλυκό τραγούδι,
και περίμεναν ξεφαντώνοντας το βράδυ, πότε θα 'ρθει.
Και σύντας πια το βράδυ σύσκοτο στους χαροκόπους ήρθε,
για το δικό του σπίτι κίνησε καθένας να πλαγιάσει.

Τηλέμαχος δ᾽, ὅθι οἱ θάλαμος περικαλλέος αὐλῆς
ὑψηλὸς δέδμητο περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ,
ἔνθ᾽ ἔβη εἰς εὐνὴν πολλὰ φρεσὶ μερμηρίζων.
τῷ δ᾽ ἄρ᾽ ἅμ᾽ αἰθομένας δαΐδας φέρε κεδνὰ ἰδυῖα
Εὐρύκλει᾽, Ὦπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο,

Είχε ο Τηλέμαχος μια κάμαρα ψηλή, για να κοιμάται,
μες στην αυλή τους την τρισκάλλινη, σε ξέφαντο χτισμένη'
κει πέρα τράβηξε, στα φρένα του πολλά στριφογυρνώντας.
Κι η Ευρύκλεια, που 'χε τον Πεισήνορα παππού, τον Ώπα κύρη,
έγνοια γεμάτη τον ακλούθηξε με τα δαδιά στα χέρια'

τήν ποτε Λαέρτης πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν
πρωθήβην ἔτ᾽ ἐοῦσαν, ἐεικοσάβοια δ᾽ ἔδωκεν,
ἶσα δέ μιν κεδνῇ ἀλόχῳ τίεν ἐν μεγάροισιν,
εὐνῇ δ᾽ οὔ ποτ᾽ ἔμικτο, χόλον δ᾽ ἀλέεινε γυναικός:

αγοραστή ο Λαέρτης κάποτε την είχε, από το βιος του
είκοσι βόδια ακέρια δίνοντας, μικρή κοπέλα ως ήταν,
και την τιμούσε όσο το ταίρι του το γνωστικό στο σπίτι,
μα δεν την πλάγιαζε, η γυναίκα του μην τύχει και θυμώσει.

ἥ οἱ ἅμ᾽ αἰθομένας δαΐδας φέρε, καί ἑ μάλιστα
δμῳάων φιλέεσκε, καὶ ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα.
ὤιξεν δὲ θύρας θαλάμου πύκα ποιητοῖο,
ἕζετο δ᾽ ἐν λέκτρῳ, μαλακὸν δ᾽ ἔκδυνε χιτῶνα:
καὶ τὸν μὲν γραίης πυκιμηδέος ἔμβαλε χερσίν.
ἡ μὲν τὸν πτύξασα καὶ ἀσκήσασα χιτῶνα,
πασσάλῳ ἀγκρεμάσασα παρὰ τρητοῖσι λέχεσσι
βῆ ῥ᾽ ἴμεν ἐκ θαλάμοιο, θύρην δ᾽ ἐπέρυσσε κορώνῃ
ἀργυρέῃ, ἐπὶ δὲ κληῖδ᾽ ἐτάνυσσεν ἱμάντι.
ἔνθ᾽ ὅ γε παννύχιος, κεκαλυμμένος οἰὸς ἀώτῳ,
βούλευε φρεσὶν ᾗσιν ὁδὸν τὴν πέφραδ᾽ Ἀθήνη.

Και τώρα αυτή δαδιά στα χέρια της κρατούσε, τι ως τον είχε
μικραναστήσει, απ᾽ όλες πιότερο τις δούλες τον αγάπα.
Κι άνοιξε αυτός της στεριάς κάμαρας τη θύρα, και στην κλίνη
πήγε και κάθισε, κι ως γδύθηκε, το μαλακό χιτώνα
στης μυαλωμένης της γερόντισσας τον έβαλε τα χέρια.
Κι αυτή τον δίπλωσε, τον ίσιωσε καλά και στο παλούκι
πάνω απ᾽ την κλίνη του τον κρέμασε την καλοτρυπημένη.
Έπειτα βγήκε από την κάμαρα και τράβηξε την πόρτα
με το αργυρό κρικέλι κι έσυρε με το λουρί το σύρτη.
Κι εκείνος κάτω από το σκέπασμα το φλοκωτό ολονύχτα
το δρόμο που η θεά του αρμήνεψε στα φρένα εμελετούσε.

-2- ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
ὤρνυτ᾽ ἄρ᾽ ἐξ εὐνῆφιν Ὀδυσσῆος φίλος υἱὸς
εἵματα ἑσσάμενος, περὶ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ᾽ ὤμῳ,
ποσσὶ δ᾽ ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,

Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
από την κλίνη ο γιος πετάχτηκε και ντύθη του Οδυσσέα'
μετά απ᾽ τους ώμους γύρω εκρέμασε το κοφτερό σπαθί του
και πέρασε πανώρια σάνταλα στ᾽ αστραφτερά του πόδια,

Ἀ βῆ δ᾽ ἴμεν ἐκ θαλάμοιο θεῷ ἐναλίγκιος ἄντην.
αἶψα δὲ κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κέλευσε
κηρύσσειν ἀγορήνδε κάρη κομόωντας Ἀχαιούς.
οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ᾽ ἠγείροντο μάλ᾽ ὦκα.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἤγερθεν ὁμηγερέες τ᾽ ἐγένοντο,

κι έτσι κινούσε από την κάμαρα, θεός θαρρείς στην όψη.
Βγαίνοντας όξω τους βροντόφωνους γοργά προστάζει κράχτες
σε συντυχιά τους μακρομάλληδες Αργίτες να καλέσουν.
Κι ως φώναζαν αυτοί, μαζώχτηκε το πλήθος με βιασύνη.
Κι αφού οι θιακοί μονοσυνάχτηκαν κι όλοι μαζί βρέθηκαν,

βῆ ῥ᾽ ἴμεν εἰς ἀγορήν, παλάμῃ δ᾽ ἔχε χάλκεον ἔγχος,
οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύω κύνες ἀργοὶ ἕποντο.
θεσπεσίην δ᾽ ἄρα τῷ γε χάριν κατέχευεν Ἀθήνη.
τὸν δ᾽ ἄρα πάντες λαοὶ ἐπερχόμενον θηεῦντο:
ἕζετο δ᾽ ἐν πατρὸς θώκῳ, εἶξαν δὲ γέροντες.

κινάει κι αυτός στη μάζωξη, χαλκό φουντώνοντας κοντάρι,
όχι μονάχος᾽ δυο γοργόποδα σκυλιά τον ακλουθούσαν
κι ως η Αθηνά με χάρη αθάνατη τον περεχούσε ακέριο,
ο κόσμος γύρα τον καμάρωνε, καθώς περνούσε ομπρός του,
κι όλοι οι γερόντοι του αναμέριζαν, στο πατρικό να κάτσει

τοῖσι δ᾽ ἔπειθ᾽ ἥρως Αἰγύπτιος ἦρχ᾽ ἀγορεύειν,
ὃς δὴ γήραϊ κυφὸς ἔην καὶ μυρία ᾔδη.
καὶ γὰρ τοῦ φίλος υἱὸς ἅμ᾽ ἀντιθέῳ Ὀδυσῆι
Ἴλιον εἰς ἐύπωλον ἔβη κοίλῃς ἐνὶ νηυσίν,
Ἄντιφος αἰχμητής: τὸν δ᾽ ἄγριος ἔκτανε Κύκλωψ

θρονί᾽ κι ο Αιγύπτιος ο πολέμαρχος, που ήξερε μύρια ο νους του
κι είχε σκεβρώσει απ᾽ τα γεράματα, το λόγο εκίνα πρώτος.
Με του Οδυσσέα του ισόθεου τ᾽ άρμενα τα βαθουλά ένας γιος του
είχε διαβεί στην καλοφόραδη την Τροία πριν τόσα χρόνια,
τρανές κοντοφομάχος, ο Άντιφος᾽ μα ο Κύκλωπας τον είχε

ἐν σπῆι γλαφυρῷ, πύματον δ᾽ ὡπλίσσατο δόρπον.
τρεῖς δέ οἱ ἄλλοι ἔσαν, καὶ ὁ μὲν μνηστῆρσιν ὁμίλει,
Εὐρύνομος, δύο δ᾽ αἰὲν ἔχον πατρώια ἔργα.
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὣς τοῦ λήθετ᾽ ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων.
τοῦ ὅ γε δάκρυ χέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε:

σκοτώσει στη σπηλιά του ο ανήμερος για το στερνό του δείπνο.
Τρεις είχε γιους ακόμα᾽ πήγαινε με τους μνηστήρες ο ένας,
ο Ευρύνομος, κι οι δυο τα χτήματα τα πατρικά αφεντεύαν.
Μα εκείνον δεν τον ξέχναε κι άπαυτα χτυπιόταν και θρηνούσε.
Γι᾽ αυτόν και τώρα δάκρυα χύνοντας μιλούσε αναμεσό τους:

«κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι, ὅττι κεν εἴπω:
οὔτε ποθ᾽ ἡμετέρη ἀγορὴ γένετ᾽ οὔτε θόωκος
ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς δῖος ἔβη κοίλῃς ἐνὶ νηυσί.
νῦν δὲ τίς ὧδ᾽ ἤγειρε; τίνα χρειὼ τόσον ἵκει
ἠὲ νέων ἀνδρῶν ἢ οἳ προγενέστεροί εἰσιν;

«Βάλετε αφτί, Θιακοί, στα λόγια μου κι ό,τι σας πω γρικάτε'
βουλή ούτε μια φορά δεν χάναμε και σύναξη από τότε
που ο ισόθεος Οδυσσέας εμίσεψε στα βαθουλά καράβια.
Μα τώρα ποιος εδώ μας σύναξε; ποιόν βρήκε ανάγκη τόση;
Να 'ναι άντρας τάχα από τους νιούτσικους για από τους πιο γερόντους;

ἠέ τιν᾽ ἀγγελίην στρατοῦ ἔκλυεν ἐρχομένοιο,
ἥν χ᾽ ἡμῖν σάφα εἴποι, ὅτε πρότερός γε πύθοιτο;
ἦέ τι δήμιον ἄλλο πιφαύσκεται ἠδ᾽ ἀγορεύει;
ἐσθλός μοι δοκεῖ εἶναι, ὀνήμενος. εἴθε οἱ αὐτῷ
Ζεὺς ἀγαθὸν τελέσειεν, ὅτι φρεσὶν ᾗσι μενοινᾷ.»

Τάχα μην του 'ρθε ξάφνου μήνυμα πως διαγυρνά ο στρατός μας,
κι ως το 'μαθε από μας πρωτύτερα, να μας το πει γυρεύει;
Μη γι᾽ άλλο κάτι, την κοινότη μας που αγγίζει, θα μιλήσει;
Μα άρχοντας θα 'ναι λέω — καλότυχος! Μακάρι ο Δίας να δώσει
να του 'βγει σε καλό το που 'βαλε και μελετάει στα φρένα!»

ἠῶς φάτο, χαῖρε δὲ φήμῃ Ὀδυσσῆος φίλος υἱός,
οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔτι δὴν ἧστο, μενοίνησεν δ᾽ ἀγορεύειν,
στῆ δὲ μέσῃ ἀγορῇ: σκῆπτρον δέ οἱ ἔμβαλε χειρὶ
κῆρυξ Πεισήνωρ πεπνυμένα μήδεα εἰδώς.

Είπε, και χάρηκε ο Τηλέμαχος για τον καλό το λόγο,
και πια δεν κάθουνταν, τον έπιασε να τους μιλήσει πόθος'
στης μάζωξης τη μέση εστάθηκε, κι ως του 'βαλε στο χέρι
ραβδί ο διαλάλης ο Πεισήνορας ο πολυμυαλωμένος,
πιο πρώτα γύρισε στο γέροντα και τέτοια λόγια του 'πε:

ὤπρῶτον ἔπειτα γέροντα καθαπτόμενος προσέειπεν:
«ὦ γέρον, οὐχ ἑκὰς οὗτος ἀνήρ, τάχα δ᾽ εἴσεαι αὐτός,
ὃς λαὸν ἤγειρα: μάλιστα δέ μ᾽ ἄλγος ἱκάνει.
οὔτε τιν᾽ ἀγγελίην στρατοῦ ἔκλυον ἐρχομένοιο,
ἥν χ᾽ ὑμῖν σάφα εἴπω, ὅτε πρότερός γε πυθοίμην,
οὔτε τι δήμιον ἄλλο πιφαύσκομαι οὐδ᾽ ἀγορεύω,

«εν είναι αλάργα! Αμέσως, γέροντα, τον που ζητάς θα μάθεις᾽
εγώ είμαι το λαό που σύναξα, βαρύς καημός με ζώνει.
Όχι, δε μου 'ρθε ξάφνου μήνυμα πως διαγυρνά ο στρατός μας,
κι ως το 'μαθα από σας πρωτύτερα, να σας το πω γυρεύω'
μήτε και γι᾽ άλλο, την κοινότη μας που αγγίζει, θα μιλήσω.

ἀλλ᾽ ἐμὸν αὐτοῦ χρεῖος, ὅ μοι κακὰ ἔμπεσεν οἴκῳ
δοιά: τὸ μὲν πατέρ᾽ ἐσθλὸν ἀπώλεσα, ὅς ποτ᾽ ἐν ὑμῖν
τοίσδεσσιν βασίλευε, πατὴρ δ᾽ ὣς ἤπιος ἦεν:
νῦν δ᾽ αὖ καὶ πολὺ μεῖζον, ὃ δὴ τάχα οἶκον ἅπαντα
πάγχυ διαρραίσει, βίοτον δ᾽ ἀπὸ πάμπαν ὀλέσσει.

Εγώ έχω ανάγκη, που μου πλάκωσαν οι συφορές στο σπίτι
διπλές᾽ η μια είναι που τον κύρη μου τον αντρειανό έχω χάσει,
που εδώ σας κυβερνούσε κάποτε κι ήταν γλυκός σαν κύρης.
Μα τώρα μου 'ρθε μια τρανότερη πολύ, να μου ρημάξει
το σπίτι ολάκερο κι ολότελα το βιος μου ν᾽ αφανίσει.

μητέρι μοι μνηστῆρες ἐπέχραον οὐκ ἐθελούσῃ,
τῶν ἀνδρῶν φίλοι υἷες, οἳ ἐνθάδε γ᾽ εἰσὶν ἄριστοι,
οἳ πατρὸς μὲν ἐς οἶκον ἀπερρίγασι νέεσθαι
Ἰκαρίου, ὥς κ᾽ αὐτὸς ἐεδνώσαιτο θύγατρα,
δοίη δ᾽ ᾧ κ᾽ ἐθέλοι καί οἱ κεχαρισμένος ἔλθοι:

Έχουν μαθές ριχτεί στη μάνα μου μνηστήρες άθελα της
οι γιοι γονιών, που εδώ στον τόπο μας οι πιο τρανοί λογιούνται.
Ωστόσο τρέμουν στου πατέρα της το αρχοντικό να πάνε,
στου Ικάριου, αυτός στη θυγατέρα του προικιά πολλά να δώσει
αντρεύοντας τη με όποιον βούλεται κι αρέσει και στην ίδια.

οἱ δ᾽ εἰς ἡμέτερον πωλεύμενοι ἤματα πάντα,
βοῦς ἱερεύοντες καὶ ὄις καὶ πίονας αἶγας
εἰλαπινάζουσιν πίνουσί τε αἴθοπα οἶνον
μαψιδίως: τὰ δὲ πολλὰ κατάνεται. οὐ γὰρ ἔπ᾽ ἀνήρ,
οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκεν, ἀρὴν ἀπὸ οἴκου ἀμῦναι.

Κάλλιο 'χουν να περνούν τις μέρες τους στο σπίτι το δικό μας
τ᾽ αρνιά μας σφάζοντας, τα βόδια 'μας και τις παχιές μας γίδες,
χαροκοπώντας, το φλογόμαυρο ξοδιάζοντας κρασί μας,
ανέγνοιοι᾽ κι όλα εδώ ασωτευούνται, κι άντρας κανείς δεν είναι,
ως ο Οδυσσέας, από το σπίτι μας το χαλασμό να διώξει.

ἡμεῖς δ᾽ οὔ νύ τι τοῖοι ἀμυνέμεν: ἦ καὶ ἔπειτα
λευγαλέοι τ᾽ ἐσόμεσθα καὶ οὐ δεδαηκότες ἀλκήν.
ἦ τ᾽ ἂν ἀμυναίμην, εἴ μοι δύναμίς γε παρείη.
οὐ γὰρ ἔτ᾽ ἀνσχετὰ ἔργα τετεύχαται, οὐδ᾽ ἔτι καλῶς
οἶκος ἐμὸς διόλωλε. νεμεσσήθητε καὶ αὐτοί,

Εμείς και πως ν᾽ αντιπαλέψουμε, που αμέσως θα φάνουμε
του λυπημού, μαζί κι ακάτεχοι στην τέχνη του πολέμου;
Δύναμη αν είχα, θα δοκίμαζα να βγω ν᾽ αντιπαλέψω,
τι είναι οι δουλειές αυτές αβάσταχτες, και ντροπιασμένα σβήνει
το αρχοντικό μας. Όμως θα 'πρεπε και σεις ν᾽ αγαναχτείτε

ἄλλους τ᾽ αἰδέσθητε περικτίονας ἀνθρώπους,
οἳ περιναιετάουσι: θεῶν δ᾽ ὑποδείσατε μῆνιν,
μή τι μεταστρέψωσιν ἀγασσάμενοι κακὰ ἔργα.
λίσσομαι ἠμὲν Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἠδὲ Θέμιστος,
ἥ τ᾽ ἀνδρῶν ἀγορὰς ἠμὲν λύει ἠδὲ καθίζει:

και τους γειτόνους σας να ντρέπεστε, που ζουν ολόγυρα σας'
κι ακόμα των θεών την όργητα να τρέμετε;, μην τύχει
για σας κι αλλάξουν γνώμη, από θυμό για τις δουλειές ετούτες.
Στου Ολύμπιου Δία, στης Θέμης τ᾽ όνομα, που το λαό μαζώνει
και πάλι τον σκολνα απ᾽ τη σύναξη, στα πόδια σας προσπέφτω,

σχέσθε, φίλοι, καί μ᾽ οἶον ἐάσατε πένθεϊ λυγρῷ
τείρεσθ᾽, εἰ μή πού τι πατὴρ ἐμὸς ἐσθλὸς Ὀδυσσεὺς
δυσμενέων κάκ᾽ ἔρεξεν ἐυκνήμιδας Ἀχαιούς,
τῶν μ᾽ ἀποτινύμενοι κακὰ ῥέζετε δυσμενέοντες,
τούτους ὀτρύνοντες. ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἴη

μονάχο, φίλοι, παρατάτε με να λιώνω στον καημό μου!
Ξον αν ο κύρης μου ο αρχοντόγεννος τους αντρειανούς Αργίτες
οχτρεύτη και κακά τους έκανε χρόνια παλιά, και τώρα
και σεις απ᾽ όχτρητα μου κάνετε κακό με τη σειρά σας,
σ᾽ αυτούς εδώ κουράγιο δίνοντας. Θα προτιμούσα ωστόσο

ὑμέας ἐσθέμεναι κειμήλιά τε πρόβασίν τε.
εἴ χ᾽ ὑμεῖς γε φάγοιτε, τάχ᾽ ἄν ποτε καὶ τίσις εἴη:
τόφρα γὰρ ἂν κατὰ ἄστυ ποτιπτυσσοίμεθα μύθῳ
χρήματ᾽ ἀπαιτίζοντες, ἕως κ᾽ ἀπὸ πάντα δοθείη:
νῦν δέ μοι ἀπρήκτους ὀδύνας ἐμβάλλετε θυμῷ.»

όλοι οι Θιακοί και τα κοπάδια μου να τρώτε και το βιος μου'
μια μέρα, εσείς αν μου τα τρώγατε, κι η πλερωμή θα 'ρχόταν
στο κάστρο μέσα ολούθε θα 'τρεχα το βιος ζητώντας πίσω
με παρακάλια, ωσόπου κάποτε να τα γυρίσετε όλα.
Μα τώρα πόνους ανημπόρετους μου ανάβετε στα στήθη!»

ὣς φάτο χωόμενος, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ
δάκρυ᾽ ἀναπρήσας: οἶκτος δ᾽ ἕλε λαὸν ἅπαντα.
ἔνθ᾽ ἄλλοι μὲν πάντες ἀκὴν ἔσαν, οὐδέ τις ἔτλη
Τηλέμαχον μύθοισιν ἀμείψασθαι χαλεποῖσιν:

Αυτά είπε με θυμό, κι ως πέταξε στο χώμα το ραβδί του
και ξέσπασε σε θρήνους, το λαό τον πήρεν η συμπόνια.
Οι άλλοι βουβοί απόμεναν όλοι τους και δεν το αποδυνάστη
κανείς με λόγια στον Τηλέμαχο πικρά ν᾽ αντιμιλήσει᾽

Ἀντίνοος δέ μιν οἶος ἀμειβόμενος προσέειπε:

ο Αντίνοος μοναχά αντιμίλησε και τέτοια του αποκρίθη:

«Τηλέμαχ᾽ ὑψαγόρη, μένος ἄσχετε, ποῖον ἔειπες
ἡμέας αἰσχύνων: ἐθέλοις δέ κε μῶμον ἀνάψαι.
σοὶ δ᾽ οὔ τι μνηστῆρες Ἀχαιῶν αἴτιοί εἰσιν,
ἀλλὰ φίλη μήτηρ, ἥ τοι πέρι κέρδεα οἶδεν.
ἤδη γὰρ τρίτον ἐστὶν ἔτος, τάχα δ᾽ εἶσι τέταρτον,

«Τηλέμαχε γλωσσά κι απόκοτε, τι λόγια αυτά που κρένεις;
να μας ντροπιάσεις θες κι απάνω μας να ρίξεις κατηγόρια;
Οι Αργίτες, οι μνηστήρες, μάθε το, δεν είναι αυτοί που φταίνε,
μονάχα η μάνα σου, που πλήθυνε την πονηριά στο νου της.
Παν τώρα χρόνια τρία, και γρήγορα στα τέσσερα θα μπουμε,

ἐξ οὗ ἀτέμβει θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν.
πάντας μέν ῥ᾽ ἔλπει καὶ ὑπίσχεται ἀνδρὶ ἑκάστῳ
ἀγγελίας προϊεῖσα, νόος δέ οἱ ἄλλα μενοινᾷ.
ἡ δὲ δόλον τόνδ᾽ ἄλλον ἐνὶ φρεσὶ μερμήριξε:
στησαμένη μέγαν ἱστὸν ἐνὶ μεγάροισιν ὕφαινε,

κι όλο μας τρώει καιρό πλανεύοντας στα στήθη την καρδιά μας.
Ελπίδες δίνει αλήθεια σε όλους μας, και σ᾽ έναν έναν τάζει
και τον πλανεύει με μηνύματα, μα ο νους της άλλα κλώθει.
Κι αυτός ο δόλος ο άλλος που 'βαλε στα φρένα της μια μέρα!
Τρανό αργαλειό στο ανώι της έστησε και κίνησε να υφάνει

λεπτὸν καὶ περίμετρον: ἄφαρ δ᾽ ἡμῖν μετέειπε:
«᾽κοῦροι ἐμοὶ μνηστῆρες, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεύς,
μίμνετ᾽ ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰς ὅ κε φᾶρος
ἐκτελέσω, μή μοι μεταμώνια νήματ᾽ ὄληται,
Λαέρτῃ ἥρωι ταφήιον, εἰς ὅτε κέν μιν

πανί μακρύ πολύ, ψιλόκλωστο, κι αυτά μας είπε τότε:
,, Εσείς οι νιοι που με γυρεύετε, μια κι ο Οδυσσέας εχάθη,
για καρτεράτε με, κι ας βιάζεστε για γάμο, να τελέψω
καν το διασίδι αυτό, τα νήματα να μη μου παν χαμένα.
Του αρχοντικού Λαέρτη σάβανο το φτιάνω, για την ώρα

μοῖρ᾽ ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο,
μή τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ.
αἴ κεν ἄτερ σπείρου κεῖται πολλὰ κτεατίσσας᾽.
«ὣς ἔφαθ᾽, ἡμῖν δ᾽ αὖτ᾽ ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
ἔνθα καὶ ἠματίη μὲν ὑφαίνεσκεν μέγαν ἱστόν,

που θα τον πάρει ο ανήλεος θάνατος κι η ασβολωμένη μοίρα᾽
να μη βρεθεί στον κόσμο Αργίτισσα μαζί μου να τα βάλει,
τάχα πως κοίτεται ασαβάνωτος, κι ας είχε τόσα πλούτη."
Έτσι μας μίλησε, κι η πέρφανη καρδιά μας τ᾽ αποδέχτη.
Κι αλήθεια όλη τη μέρα δούλευε το ατέλειωτο πανί της,

νύκτας δ᾽ ἀλλύεσκεν, ἐπεὶ δαΐδας παραθεῖτο.
ὣς τρίετες μὲν ἔληθε δόλῳ καὶ ἔπειθεν Ἀχαιούς:
ἀλλ᾽ ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
καὶ τότε δή τις ἔειπε γυναικῶν, ἣ σάφα ᾔδη,
καὶ τήν γ᾽ ἀλλύουσαν ἐφεύρομεν ἀγλαὸν ἱστόν.

και πάλε ολονυχτίς το ξύφαινε στο φως δαδιών που άναβαν.
Τρεις χρόνους κράτησεν ο δόλος της πλανεύοντας μας όλους'
όμως στους τέσσερεις, σαν κύλησαν πάλι οι εποχές του χρόνου,
τότε μια σκλάβα της που τα 'ξερε μας τα μολόγησε όλα,
και την επιάσαμε που ξύφαινε το στραφτερό πανί της'

ὣς τὸ μὲν ἐξετέλεσσε καὶ οὐκ ἐθέλουσ᾽ ὑπ᾽ ἀνάγκης:
σοὶ δ᾽ ὧδε μνηστῆρες ὑποκρίνονται, ἵν᾽ εἰδῇς
αὐτὸς σῷ θυμῷ, εἰδῶσι δὲ πάντες Ἀχαιοί:
μητέρα σὴν ἀπόπεμψον, ἄνωχθι δέ μιν γαμέεσθαι
τῷ ὅτεῴ τε πατὴρ κέλεται καὶ ἁνδάνει αὐτῇ.

κι έτσι άθελα της το αποτέλειωσε, σφιγμένη απ᾽ την ανάγκη.
Άκουσε τώρα ποιάν απόκριση σου δίνουν οι μνηστήρες,
κι εσύ να την κατέχεις, κι όλοι τους οι Αργίτες να την ξέρουν:
Στείλε τη μάνα σου στον κύρη της και σπρώξε τη να πάρει
όποιον εκείνος θέλει γι᾽ άντρα της κι αρέσει και στην ίδια.

εἰ δ᾽ ἔτ᾽ ἀνιήσει γε πολὺν χρόνον υἷας Ἀχαιῶν,
τὰ φρονέουσ᾽ ἀνὰ θυμόν, ὅ οἱ πέρι δῶκεν Ἀθήνη
ἔργα τ᾽ ἐπίστασθαι περικαλλέα καὶ φρένας ἐσθλὰς
κέρδεά θ᾽, οἷ᾽ οὔ πώ τιν᾽ ἀκούομεν οὐδὲ παλαιῶν,
τάων αἳ πάρος ἦσαν ἐυπλοκαμῖδες Ἀχαιαί,

Μα αν κι άλλο λέει καιρό των Αχαιών τους γιους να βασανίζει
κι ο νους της είναι σε ό,τι απλόχερα της χάρισε η Παλλάδα,
να 'χει μυαλό, δουλειές πανέμορφες γυναικείες να κατέχει
και πονηριές, που δεν ακούσαμε καμιά γυναίκα ως τώρα,
καμιά κι᾽ απ᾽ τις παλιές ωριόμαλλες Αργίτισσες πως είχε,

Τυρώ τ᾽ Ἀλκμήνη τε ἐυστέφανός τε Μυκήνη:
τάων οὔ τις ὁμοῖα νοήματα Πηνελοπείῃ
ᾔδη: ἀτὰρ μὲν τοῦτό γ᾽ ἐναίσιμον οὐκ ἐνόησε.
τόφρα γὰρ οὖν βίοτόν τε τεὸν καὶ κτήματ᾽ ἔδονται,
ὄφρα κε κείνη τοῦτον ἔχῃ νόον, ὅν τινά οἱ νῦν

μηδέ η Μυκήνη η ομορφοστέφανη μηδέ η Τυρώ κι η Αλκμήνη —
απ᾽ όλες τούτες δεν την έφτανε καμιά την Πηνελόπη
στην εξυπνάδα. Μα δε λόγιασε σωστά μονάχα ετούτο:
Τόσον καιρό θα σου αφανίζουμε και βιος και πλούτη κι όλα,
όσο σ᾽ αυτή τη γνώμη ασάλευτη κι εκείνη θα κρατιέται,

ἐν στήθεσσι τιθεῖσι θεοί. μέγα μὲν κλέος αὐτῇ
ποιεῖτ᾽, αὐτὰρ σοί γε ποθὴν πολέος βιότοιο.
ἡμεῖς δ᾽ οὔτ᾽ ἐπὶ ἔργα πάρος γ᾽ ἴμεν οὔτε πῃ ἄλλῃ,

που έβαλαν οι θεοί στο στήθος της. Στον κόσμο τ᾽ όνομά της
ακούγεται έτσι, ωστόσο χάνουνται και τα δικά σου πλούτη.
Κανείς μας δε θα πάει στα χτήματα κι ουδέ κι αλλού, ως την ώρα

πρίν γ᾽ αὐτὴν γήμασθαι Ἀχαιῶν ᾧ κ᾽ ἐθέλῃσι.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:

«Ἀντίνο᾽, οὔ πως ἔστι δόμων ἀέκουσαν ἀπῶσαι
ἥ μ᾽ ἔτεχ᾽, ἥ μ᾽ ἔθρεψε: πατὴρ δ᾽ ἐμὸς ἄλλοθι γαίης,
ζώει ὅ γ᾽ ἦ τέθνηκε: κακὸν δέ με πόλλ᾽ ἀποτίνειν
Ἰκαρίῳ, αἴ κ᾽ αὐτὸς ἑκὼν ἀπὸ μητέρα πέμψω.
ἐκ γὰρ τοῦ πατρὸς κακὰ πείσομαι, ἄλλα δὲ δαίμων

δώσει, ἐπεὶ μήτηρ στυγερὰς ἀρήσετ᾽ ἐρινῦς
οἴκου ἀπερχομένη: νέμεσις δέ μοι ἐξ ἀνθρώπων
ἔσσεται: ὣς οὐ τοῦτον ἐγώ ποτε μῦθον ἐνίψω.
ὑμέτερος δ᾽ εἰ μὲν θυμὸς νεμεσίζεται αὐτῶν,
ἔξιτέ μοι μεγάρων, ἄλλας δ᾽ ἀλεγύνετε δαῖτας

ὑμὰ κτήματ᾽ ἔδοντες ἀμειβόμενοι κατὰ οἴκους.
εἰ δ᾽ ὑμῖν δοκέει τόδε λωίτερον καὶ ἄμεινον
ἔμμεναι, ἀνδρὸς ἑνὸς βίοτον νήποινον ὀλέσθαι,
κείρετ': ἐγὼ δὲ θεοὺς ἐπιβώσομαι αἰὲν ἐόντας,
αἴ κέ ποθι Ζεὺς δῷσι παλίντιτα ἔργα γενέσθαι.

νήποινοί κεν ἔπειτα δόμων ἔντοσθεν ὄλοισθε.»
«ὣς φάτο Τηλέμαχος, τῷ δ᾽ αἰετὼ εὐρύοπα Ζεὺς
ὑψόθεν ἐκ κορυφῆς ὄρεος προέηκε πέτεσθαι.
τὼ δ᾽ ἕως μέν ῥ᾽ ἐπέτοντο μετὰ πνοιῇς ἀνέμοιο
πλησίω ἀλλήλοισι τιταινομένω πτερύγεσσιν:

ἀλλ᾽ ὅτε δὴ μέσσην ἀγορὴν πολύφημον ἱκέσθην,
ἔνθ᾽ ἐπιδινηθέντε τιναξάσθην πτερὰ πυκνά,
ἐς δ᾽ ἰδέτην πάντων κεφαλάς, ὄσσοντο δ᾽ ὄλεθρον:
δρυψαμένω δ᾽ ὀνύχεσσι παρειὰς ἀμφί τε δειρὰς
δεξιὼ ἤιξαν διά τ᾽ οἰκία καὶ πόλιν αὐτῶν.

θάμβησαν δ᾽ ὄρνιθας, ἐπεὶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν:
ὥρμηναν δ᾽ ἀνὰ θυμὸν ἅ περ τελέεσθαι ἔμελλον.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε γέρων ἥρως Ἁλιθέρσης
Μαστορίδης: ὁ γὰρ οἶος ὁμηλικίην ἐκέκαστο
ὄρνιθας γνῶναι καὶ ἐναίσιμα μυθήσασθαι:

ὅ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε:
«κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι, ὅττι κεν εἴπω:
μνηστῆρσιν δὲ μάλιστα πιφαυσκόμενος τάδε εἴρω:
τοῖσιν γὰρ μέγα πῆμα κυλίνδεται: οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς
δὴν ἀπάνευθε φίλων ὧν ἔσσεται, ἀλλά που ἤδη

ἐγγὺς ἐὼν τοῖσδεσσι φόνον καὶ κῆρα φυτεύει
πάντεσσιν: πολέσιν δὲ καὶ ἄλλοισιν κακὸν ἔσται,
οἳ νεμόμεσθ᾽ Ἰθάκην εὐδείελον. ἀλλὰ πολὺ πρὶν
φραζώμεσθ᾽, ὥς κεν καταπαύσομεν: οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
παυέσθων: καὶ γάρ σφιν ἄφαρ τόδε λώιόν ἐστιν.

που απ᾽ τους Αργίτες ένα η μάνα σου θα πάρει, αυτόν που θέλει.»
Κι ο γνωστικός γυρνά Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:

«Αντίνοε, στανικώς δε γίνεται να διώξω από το σπίτι
την που με γέννησε, με ανάστησε᾽ κι ο κύρης μου στα ξένα
για ζει για πέθανε᾽ κι είναι άσκημο του Ικάριου να πλερώσω
πολλά, τη μάνα μου αν με θέλημα δικό μου στείλω πίσω.
Κι όχι μονάχα απ᾽ τον πατέρα της — κι από θεό θα πάθω:

διωγμένη από το σπίτι η μάνα μου τις Ερινύες θα κράξει
τις φοβερές, να πέσουν πάνω μου᾽ θ᾽ ακούσω κι απ᾽ τον κόσμο
λόγια βαριά, γι᾽ αυτό απ᾽ το στόμα μου δε βγαίνει λόγος τέτοιος!
Κι ατοί σας όμως αν συχύζεστε γι᾽ αυτά που εδώ γίνονται,
το αρχοντικό μου αφήστε, φύγετε, γνοιαστείτε γι᾽ άλλες τάβλες,

και συναλλάζοντας τα σπίτια σας από το βιος σας τρώτε!
Ξον πιο συφερτικό αν το κρίνετε πως είναι και πιο δίκιο
το βιος ν᾽ αφανιστεί αξεπλέρωτο μονάχα ενός ανθρώπου.
Χαλάτε το! Μα τους αθάνατους θεούς εγώ θα κράξω,
αν δώσει ο Δίας να πάρω εγδίκηση για τις δουλειές ετούτες,

να βρείτε μέσα εδώ το θάνατο χωρίς ξεπλερωμή μου.»
Αυτά τους έλεγε ο Τηλέμαχος, κι ο Δίας ο βροντολάλος
δυο αϊτούς για χάρη του απ᾽ ακρόκορφο βουνού ψηλάθε αφήκε,
για λίγην ώρα που φτερούγιζαν με τις πνοές του ανέμου
ο ένας κοντά στον άλλο, απλώνοντας ορθάνοιχτες φτερούγες.

Μα μόλις στης πολύβουης σύναξης τη μέση έφτασαν, πήραν
να κόβουν γύρους από πάνω τους φτεροκοπώντας, κι όλων
τις κεφαλές ψηλάθε ακράγγιζαν κι άγριο χαμό μηνούσαν.
Κι ως με τα νύχια συναλλήλως τους λαιμούς, σαγόνια έσκισαν,
δεξιά τράβηξαν, πίσω αφήνοντας τα σπίτια και το κάστρο.

Κι εκείνοι τα όρνια με τα μάτια τους σαν είδανε, σαστίσαν
και μέσα τους ψυχανεμίζουνταν τα μέλλουνταν να γενούν.
Πήρε ο Αλιθέρσης τότε ο γέροντας το λόγο, του Μαστόρου
ο γιος, που κάλλιο απ᾽ όλους κάτεχε τους συνομήλικους του
τα όρνια τι δείχνουν και ξεδιάλυνε και τα σημάδια τ᾽ άλλα.

Και τότε μίλησε καλόγνωμος κι αναμεσό τους είπε:
«Βάλετε αφτί, Θιακοί, στα λόγια μου κι ό,τι σας πω γρικάτε,
για τους μνηστήρες όμως πιότερο τα λέω τα λόγια τούτα'
κακό μεγάλο καταπάνω τους πλακώνει, κι ούτε θα 'ναι
καιρό ο Οδυσσέας πολύ απ᾽ τους φίλους του μακριά᾽ μπορεί και τώρα

να 'ναι κοντά, για τούτους θάνατο και χαλασμό κλωσώντας —
όλους᾽ μα κι άλλοι λέω θα πάθουμε πολλοί κακό μεγάλο,
απ᾽ όσους ζούμε μες στην ξέφαντην Ιθάκη᾽ μα ας γνοιαστούμε
τούτους πιο πριν ν᾽ ανακρατήσουμε, και τούτοι ατοί τους όμως
να κρατηθούν τι άλλο δε βρίσκεται καλύτερο να κάνουν.

οὐ γὰρ ἀπείρητος μαντεύομαι, ἀλλ᾽ ἐὺ εἰδώς:
καὶ γὰρ κείνῳ φημὶ τελευτηθῆναι ἅπαντα,
ὥς οἱ ἐμυθεόμην, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἀργεῖοι, μετὰ δέ σφιν ἔβη πολύμητις Ὀδυσσεύς.
φῆν κακὰ πολλὰ παθόντ᾽, ὀλέσαντ᾽ ἄπο πάντας ἑταίρους,

ἄγνωστον πάντεσσιν ἐεικοστῷ ἐνιαυτῷ
οἴκαδ᾽ ἐλεύσεσθαι: τὰ δὲ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.»
τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρύμαχος Πολύβου πάϊς ἀντίον ηὔδα:
«ὦ γέρον, εἰ δ᾽ ἄγε νῦν μαντεύεο σοῖσι τέκεσσιν
οἴκαδ᾽ ἰών, μή πού τι κακὸν πάσχωσιν ὀπίσσω:

ταῦτα δ᾽ ἐγὼ σέο πολλὸν ἀμείνων μαντεύεσθαι.
ὄρνιθες δέ τε πολλοὶ ὑπ᾽ αὐγὰς ἠελίοιο
φοιτῶσ᾽, οὐδέ τε πάντες ἐναίσιμοι: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ὤλετο τῆλ᾽, ὡς καὶ σὺ καταφθίσθαι σὺν ἐκείνῳ
ὤφελες. οὐκ ἂν τόσσα θεοπροπέων ἀγόρευες,

οὐδέ κε Τηλέμαχον κεχολωμένον ὧδ᾽ ἀνιείης,
σῷ οἴκῳ δῶρον ποτιδέγμενος, αἴ κε πόρῃσιν.
ἀλλ᾽ ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται:
αἴ κε νεώτερον ἄνδρα παλαιά τε πολλά τε εἰδὼς
παρφάμενος ἐπέεσσιν ἐποτρύνῃς χαλεπαίνειν,

αὐτῷ μέν οἱ πρῶτον ἀνιηρέστερον ἔσται,
πρῆξαι δ᾽ ἔμπης οὔ τι δυνήσεται εἵνεκα τῶνδε:
σοὶ δέ, γέρον, θωὴν ἐπιθήσομεν, ἥν κ᾽ ἐνὶ θυμῷ
τίνων ἀσχάλλῃς: χαλεπὸν δέ τοι ἔσσεται ἄλγος.
Τηλεμάχῳ δ᾽ ἐν πᾶσιν ἐγὼν ὑποθήσομαι αὐτός:

μητέρα ἣν ἐς πατρὸς ἀνωγέτω ἀπονέεσθαι:
οἱ δὲ γάμον τεύξουσι καὶ ἀρτυνέουσιν ἔεδνα
πολλὰ μάλ᾽, ὅσσα ἔοικε φίλης ἐπὶ παιδὸς ἕπεσθαι.
οὐ γὰρ πρὶν παύσεσθαι ὀίομαι υἷας Ἀχαιῶν
μνηστύος ἀργαλέης, ἐπεὶ οὔ τινα δείδιμεν ἔμπης,

οὔτ᾽ οὖν Τηλέμαχον μάλα περ πολύμυθον ἐόντα,
οὔτε θεοπροπίης ἐμπαζόμεθ᾽, ἣν σύ, γεραιέ,
μυθέαι ἀκράαντον, ἀπεχθάνεαι δ᾽ ἔτι μᾶλλον.
χρήματα δ᾽ αὖτε κακῶς βεβρώσεται, οὐδέ ποτ᾽ ἶσα
ἔσσεται, ὄφρα κεν ἥ γε διατρίβῃσιν Ἀχαιοὺς

ὃν γάμον: ἡμεῖς δ᾽ αὖ ποτιδέγμενοι ἤματα πάντα
εἵνεκα τῆς ἀρετῆς ἐριδαίνομεν, οὐδὲ μετ᾽ ἄλλας
ἐρχόμεθ᾽, ἃς ἐπιεικὲς ὀπυιέμεν ἐστὶν ἑκάστῳ.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«Εὐρύμαχ᾽ ἠδὲ καὶ ἄλλοι, ὅσοι μνηστῆρες ἀγαυοί,

ταῦτα μὲν οὐχ ὑμέας ἔτι λίσσομαι οὐδ᾽ ἀγορεύω:
ἤδη γὰρ τὰ ἴσασι θεοὶ καὶ πάντες Ἀχαιοί.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι δότε νῆα θοὴν καὶ εἴκοσ᾽ ἑταίρους,
οἵ κέ μοι ἔνθα καὶ ἔνθα διαπρήσσωσι κέλευθον.

Μάντης δεν είμαι εγώ αδοκίμαστος, κι αυτά καλά τα ξέρω᾽
λέω και για κείνον πως τα λόγια μου σωστά ως την άκρη εβγήκαν,
καθώς του τα 'χα πεί, σαν έφευγαν οι Αργίτες για την Τροία,
κι αναμεσό τους κι ο πολύβουλος κινούσεν Οδυσσέας.
Κακά πολλά θα πάθει, του 'λεγα, και τους συντρόφους όλους

θα χάσει, και θα στρέψει σπίτι του στα είκοσι χρόνια απάνω
και δε θα τον γνωρίσει ουτ᾽ ένας μας. Τώρα τελεύουν όλα.»
Κι ο Ευρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, γυρνώντας του αποκρίθη:
«Γέροντα, φεύγα, και μαντέματα για τα παιδιά σου κάνε
στο αρχοντικό σου, από μελλούμενο κακά να τα γλιτώσεις.

Να ξεδιαλύνω εγώ καλύτερα μπορώ από σένα τούτα:
Στου ήλιου το φως κι αν πηγαινόρχονται πουλιά πολλά, δεν είναι
σημαδιακά, να ξέρεις, όλα τους. Κι αν λες για του Οδυσσέα
τη μοίρα, αλάργα εκείνος χάθηκε. Να 'ταν και συ μαζί του
να 'χες χαθεί, να μην προφήτευες μπροστά μας τόσα τώρα,

μηδέ να κένταες τον Τηλέμαχο στη βράση του θύμου του,
δώρο στο σπίτι σου απαντέχοντας κανένα μη σου στείλει.
Πάνω σε τούτα κάτι θα 'λεγα, που σίγουρα θα γένει'
έναν πιο νιο σου εσύ, κατέχοντας πολλά και περασμένα,
αν τον πλανεύεις με τα λόγια σου κι ανάβεις το θυμό του,

εκείνος πρώτα θα 'χει βάσανα να σύρει, κι από πάνω
όλοι θα παν χαμένοι οι κόποι του για κείνα που παλεύει.
Και σένα, γέροντα, όμως πρόστιμο θα βάλουμε, στα φρένα
πλερώνοντας το να συχύζεσαι᾽ πολύ βαρύ θα σου 'ρθει.
Μπρος σε όλους τώρα στον Τηλέμαχο βουλή θα δώσω ατός μου:

Να πει της μάνας του στον κύρη της ξοπίσω να διαγείρει᾽
κι εκείνοι θα γνοιαστούν το γάμο της, θα φτιάξουν τα προικιά της,
αρίφνητα, στη θυγατέρα τους την ακριβή ως ταιριάζει.
πιο πριν οι Αργίτες δε φαντάζουμαι τα προξενειά να πάψουν,
που σας πειράζουν δε σκιαζόμαστε κανέναν, όπως να 'ναι,

μηδέ τον ίδιο τον Τηλέμαχο, πολυλογάς κι ας είναι!
Κι ουδέ ψηφάμε τα μαντόλογα, που τώρα, γέροντα μου,
μας λες — και δε θα βγούνε᾽ πιότερο την έχτρα μας τρανεύεις.
Κακήν κακώς, χωρίς ξαντίμεμα, θα τρώγεται το βιος του,
όσο και κείνη με το γάμο της ανακρατά εδώ πέρα

τους Αχαιούς᾽ κι εμείς προσμένοντας μέρα και νύχτα πάντα
για τις περίσσιες της μαλώνουμε τις χάρες, κι ούτε γι᾽ άλλες
γυναίκες πάμε, που θα ταίριαζε να παντρευτεί ο καθείς μας.»
Κι ο γνωστικός γυρνά Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Ευρύμαχε και σεις επίλοιποι περίλαμπροι μνηστήρες,

δεν πέφτω πια γι᾽ αυτά στα πόδια σας κι ουδέ τα κουβεντιάζω,
απ᾽ τη στιγμή οι θεοί που τ᾽ άκουσαν και τούτοι οι Αργίτες όλοι.
Μόνο καράβι τώρα κι είκοσι συντρόφους δώσετε μου,
για να με παν μακριά αρμενίζοντας και πίσω να με φέρουν

εἶμι γὰρ ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἠμαθόεντα

στη Σπάρτη και στην Πύλο λόγιασα να πάω την αμμουδάτη,

νόστον πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο,
ἤν τίς μοι εἴπῃσι βροτῶν ἢ ὄσσαν ἀκούσω
ἐκ Διός, ἥ τε μάλιστα φέρει κλέος ἀνθρώποισιν:
εἰ μέν κεν πατρὸς βίοτον καὶ νόστον ἀκούσω,
ἦ τ᾽ ἄν, τρυχόμενός περ, ἔτι τλαίην ἐνιαυτόν:

να μάθω αν θα διαγείρει ο κύρης μου, που τόσα χρόνια λείπει᾽
μήπως βρεθεί κανένας άνθρωπος και ξέρει, για κι ακούσω
λόγο απ᾽ το Δία, που απλώνει το άκουσμα πιο γρήγορα στον κόσμο.
Αν τώρα μάθω για τον κύρη μου πως ζει και θα διαγείρει,
θα κάνω υπομονή, κι ας θλίβουμαι, κανένα χρόνο ακόμα.

εἰ δέ κε τεθνηῶτος ἀκούσω μηδ᾽ ἔτ᾽ ἐόντος,
νοστήσας δὴ ἔπειτα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
σῆμά τέ οἱ χεύω καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερεΐξω
πολλὰ μάλ᾽, ὅσσα ἔοικε, καὶ ἀνέρι μητέρα δώσω.»
τοι ὅ γ᾽ ὣς εἰπὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο, τοῖσι δ᾽ ἀνέστη

Όμως αν μάθω πως απόθανε και πια το φως δε βλέπει,
τότε στα χώματα διαγέρνοντας της γης της πατρικής μου
μνημούρι θα του ασκώσω και πολλές θυσίες, καθώς ταιριάζει,
θα του προσφέρω, και τη μάνα μου θα δώσω σε άλλον άντρα.»
Είπε, κι ως κάθισεν, ο Μέντορας, που του άψεγου Οδυσσέα

Μέντωρ, ὅς ῥ᾽ Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἦεν ἑταῖρος,
καί οἱ ἰὼν ἐν νηυσὶν ἐπέτρεπεν οἶκον ἅπαντα,
πείθεσθαί τε γέροντι καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσειν:
ὅ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
«κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι, ὅττι κεν εἴπω:

σύντροφος ήταν συνομήλικος, σηκώθηκε μπροστά τους᾽
εκείνος φεύγοντας το σπίτι του του το μπιστεύτηκε όλο,
ν᾽ ακούει το γέροντα κι αχάλαστο να του φυλάει το βιος του᾽
και τότε μίλησε καλόγνωμος αναμεσό τους κι είπε:
«Βάλετε αφτί, Θιακοί, στα λόγια μου κι ό,τι σας πω γρικάτε'

μή τις ἔτι πρόφρων ἀγανὸς καὶ ἤπιος ἔστω
σκηπτοῦχος βασιλεύς, μηδὲ φρεσὶν αἴσιμα εἰδώς,
ἀλλ᾽ αἰεὶ χαλεπός τ᾽ εἴη καὶ αἴσυλα ῥέζοι:
ὡς οὔ τις μέμνηται Ὀδυσσῆος θείοιο
λαῶν οἷσιν ἄνασσε, πατὴρ δ᾽ ὣς ἤπιος ἦεν.

γλυκός αλήθεια και καλόγνωμος να μη βρεθεί πια ρήγας,
μηδέ και δίκιος, που στο χέρι του κρατά βασιλοράβδι,
μόνο να δείχνει πάντα ανέσπλαχνος κι όλο ανομιές να κάνει,
την ώρα που όλοι τον λησμόνησαν απ᾽ το λαό τον θείο
τον Οδυσσέα,που όντας αφέντευε, του ήταν γλυκός σαν κύρης.

ἀλλ᾽ ἦ τοι μνηστῆρας ἀγήνορας οὔ τι μεγαίρω
ἔρδειν ἔργα βίαια κακορραφίῃσι νόοιο:
σφὰς γὰρ παρθέμενοι κεφαλὰς κατέδουσι βιαίως
οἶκον Ὀδυσσῆος, τὸν δ᾽ οὐκέτι φασὶ νέεσθαι.
νῦν δ᾽ ἄλλῳ δήμῳ νεμεσίζομαι, οἷον ἅπαντες

Εμένα δε μου κακοφαίνεται που οι πέρφανοι μνηστήρες
άνομα θέλουν οι κακόγνωμοι να κάνουν έργα πάντα'
αυτοί το παίζουν το κεφάλι τους, το σπίτι του Οδυσσέα
μεβιάς χαλνώντας, λογαριάζοντας πως πίσω δε διαγέρνει᾽
με το λαό τον αποδέλοιπο θυμώνω, που καθόστε

ἧσθ᾽ ἄνεῳ, ἀτὰρ οὔ τι καθαπτόμενοι ἐπέεσσι
παύρους μνηστῆρας καταπαύετε πολλοὶ ἐόντες.»
τὸν δ᾽ Εὐηνορίδης Λειώκριτος ἀντίον ηὔδα:
«Μέντορ ἀταρτηρέ, φρένας ἠλεέ, ποῖον ἔειπες
ἡμέας ὀτρύνων καταπαυέμεν. ἀργαλέον δὲ

αμίλητοι όλοι και δε στρώνετε στα λόγια αυτούς τους λίγους
μνηστήρες, τόσο πλήθος που 'σαστε, να τους ανακρατήστε!»
Κι ο Ληόκριτος, ο γιος του Βυήνορα, του απηλογήθη κι είπε:
«Μέντορα ξέφρενε, θεότρελε, τι λόγια αυτά που κρένεις;
τι τους κεντάς να μας κρατήσουνε; σα δύσκολο το βλέπω

ἀνδράσι καὶ πλεόνεσσι μαχήσασθαι περὶ δαιτί.
εἴ περ γάρ κ᾽ Ὀδυσεὺς Ἰθακήσιος αὐτὸς ἐπελθὼν
δαινυμένους κατὰ δῶμα ἑὸν μνηστῆρας ἀγαυοὺς
ἐξελάσαι μεγάροιο μενοινήσει᾽ ἐνὶ θυμῷ,
οὔ κέν οἱ κεχάροιτο γυνή, μάλα περ χατέουσα,

με άντρες πολλούς ν᾽ ανοίξεις πόλεμο, για το φαγί σαν είναι.
Ακόμα κι ο Θιακός αν έρχουνταν ατός του εδώ Οδυσσέας
και τους λαμπρούς μνηστήρες έβρισκε να τρων στο αρχονταρίκι'
κι έπαιρνε απόφαση απ᾽ το σπίτι του μεβιάς να τους πετάξει,
λέω δε θα πρόφταινε η γυναίκα του να τον χαρεί, κι ας του 'χει

ἐλθόντ᾽, ἀλλά κεν αὐτοῦ ἀεικέα πότμον ἐπίσποι,
εἰ πλεόνεσσι μάχοιτο: σὺ δ᾽ οὐ κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἀλλ᾽ ἄγε, λαοὶ μὲν σκίδνασθ᾽ ἐπὶ ἔργα ἕκαστος,
τούτῳ δ᾽ ὀτρυνέει Μέντωρ ὁδὸν ἠδ᾽ Ἁλιθέρσης,
οἵ τέ οἱ ἐξ ἀρχῆς πατρώιοί εἰσιν ἑταῖροι.

λαχτάρα τόση᾽ θα τον έβρισκε σε λίγο αταίριαστος του
χαμός, με πιότερους αν τα 'βαζε. Μα εσύ σωστά δεν τα 'πες!
Σκορπάτε τώρα ο κόσμος κι όλοι σας τρεχάτε στις δουλειές σας'
για το ταξίδι του 'χει ο κύρης του παλιούς αφήσει φίλους,
τον Αλιθέρση και το Μέντορα — να το γνοιαστούν ετούτοι!

ἀλλ᾽ οἴω, καὶ δηθὰ καθήμενος ἀγγελιάων
πεύσεται εἰν Ἰθάκῃ, τελέει δ᾽ ὁδὸν οὔ ποτε ταύτην.»

Μα ακόμα λέω καιρό θα κάθεται, μαντάτα στην Ιθάκη
να καρτερεί, και πάντα ατέλευτος θα μένει ο μισεμός του!»

ὣς ἄρ᾽ ἐφώνησεν, λῦσεν δ᾽ ἀγορὴν αἰψηρήν.
οἱ μὲν ἄρ᾽ ἐσκίδναντο ἑὰ πρὸς δώμαθ᾽ ἕκαστος,
μνηστῆρες δ᾽ ἐς δώματ᾽ ἴσαν θείου Ὀδυσῆος.

Έτσι τους μίλησε και σχόλασε τη σύναξη με βιάση'
σκόρπισε ο κόσμος ο άλλος, σπίτι του γυρνώντας ο καθένας,
και μοναχά οι μνηστήρες τράβηξαν στου ισόθεου του Οδυσσέα.

Τηλέμαχος δ᾽ ἀπάνευθε κιὼν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης,
χεῖρας νιψάμενος πολιῆς ἁλὸς εὔχετ᾽ Ἀθήνῃ:
«κλῦθί μευ, ὃ χθιζὸς θεὸς ἤλυθες ἡμέτερον δῶ
καί μ᾽ ἐν νηὶ κέλευσας ἐπ᾽ ἠεροειδέα πόντον
νόστον πευσόμενον πατρὸς δὴν οἰχομένοιο

Μάκρυνε ωστόσο κι ο Τηλέμαχος, κι ως ήρθε στο ακρογιάλι,
τα χέρια του ένιψε στη θάλασσα και στην Παλλάδα εύκήθη:
«Άκου με εσύ ο θεός, που φτάνοντας εψές στο αρχοντικό μας
να μπω με το καράβι μ᾽ έσπρωξες στο ανταριασμένο κύμα,
να πάω να μάθω για τον κύρη μου, που τόσα χρόνια λείπει,

ἔρχεσθαι: τὰ δὲ πάντα διατρίβουσιν Ἀχαιοί,
μνηστῆρες δὲ μάλιστα κακῶς ὑπερηνορέοντες.»
ὣς ἔφατ᾽ εὐχόμενος, σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη,
Μέντορι εἰδομένη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν,
καί μιν φωνήσασ᾽ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

αν θα διαγείρει᾽ μα ό,τι πρόσταξες το σταματούν οι Αργίτες,
και πιο πολύ οι μνηστήρες οι άνομοι στην τόση αδιαντροπιά τους.»
Με τέτοια λόγια δέουνταν τρέχοντας ήρθε η Αθηνά κοντά του,
το διώμα παίρνοντας του Μέντορα, κορμί μαζί και λάλο,
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:

«Τηλέμαχ᾽, οὐδ᾽ ὄπιθεν κακὸς ἔσσεαι οὐδ᾽ ἀνοήμων,
εἰ δή τοι σοῦ πατρὸς ἐνέστακται μένος ἠύ,
οἷος κεῖνος ἔην τελέσαι ἔργον τε ἔπος τε:
οὔ τοι ἔπειθ᾽ ἁλίη ὁδὸς ἔσσεται οὐδ᾽ ἀτέλεστος.
εἰ δ᾽ οὐ κείνου γ᾽ ἐσσὶ γόνος καὶ Πηνελοπείης,

«Εδώ κι ομπρός ανάξιος κι άμυαλος, Τηλέμαχε, δε θα 'σαι,
φτάνει μονάχα του πατέρα σου να κλείνεις το κουράγιο,
που ήταν παράξιος λόγια κι έργα του να τα τελεύει πλέρια.
Άν έτσι, η στράτα σου ανωφέλευτη κι ατέλευτη δε θα 'βγει.
Μα αν από τούτον δε γεννήθηκες κι από την Πηνελόπη,

οὐ σέ γ᾽ ἔπειτα ἔολπα τελευτήσειν, ἃ μενοινᾷς.
παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται,
οἱ πλέονες κακίους, παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους.
ἀλλ᾽ ἐπεὶ οὐδ᾽ ὄπιθεν κακὸς ἔσσεαι οὐδ᾽ ἀνοήμων,
οὐδέ σε πάγχυ γε μῆτις Ὀδυσσῆος προλέλοιπεν,

να καταφέρεις δε φαντάζουμαι τα μελετάς στο νου σου.
Μετριούνται τα παιδιά στα δάχτυλα που μοιάζουν του κυρού τους,
λίγα καλύτερα, τα πιότερα χειρότερα απ᾽ τον κύρη.
Ωστόσο, μια κι ανάξιος κι άμυαλος εδώ κι ομπρός δε θα 'σαι
και μήτε κι η εξυπνάδα σου 'λειψε καθόλου του Οδυσσέα,

ἐλπωρή τοι ἔπειτα τελευτῆσαι τάδε ἔργα.
τῶ νῦν μνηστήρων μὲν ἔα βουλήν τε νόον τε
ἀφραδέων, ἐπεὶ οὔ τι νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι:
οὐδέ τι ἴσασιν θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν,
ὃς δή σφι σχεδόν ἐστιν, ἐπ᾽ ἤματι πάντας ὀλέσθαι.

σου μένει ελπίδα ό,τι λογάριασες να βγάλεις ως την άκρη.
Γι᾽ αυτό οι μνηστήρες πια μη γνοιάζεσαι τι λεν και τι λογιάζουν,
οί άνέμυαλοι, που νου δεν έχουνε κι ουδέ ψηφούν το δίκιο'
κι ουδέ που άνανογιοΰνται θάνατο, το μαύρο που σιμώνει
γραφτό τους, να πεθάνουν όλοι τους σε μιαν ημέρα μέσα.

σοὶ δ᾽ ὁδὸς οὐκέτι δηρὸν ἀπέσσεται ἣν σὺ μενοινᾷς:
τοῖος γάρ τοι ἑταῖρος ἐγὼ πατρώιός εἰμι,
ὅς τοι νῆα θοὴν στελέω καὶ ἅμ᾽ ἕψομαι αὐτός.
ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς δώματ᾽ ἰὼν μνηστῆρσιν ὁμίλει,
ὅπλισσόν τ᾽ ἤια καὶ ἄγγεσιν ἄρσον ἅπαντα,

Και το ταξίδι τώρα που 'βαλες στα φρένα δε θ᾽ αργήσει᾽
τι φίλος γονικός και σύντροφος σου στέκω πάντα τέτοιος,
που πλοίο θα σου αρματώσω γρήγορο και θα 'ρθω αντάμα ατός μου.
Όμως εσύ στο σπίτι πήγαινε και σμίγε τους μνηστήρες,
κι ετοίμασε θροφές και κλείσε τις μες σε δοχεία, και βάλε

οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσι, καὶ ἄλφιτα, μυελὸν ἀνδρῶν,
δέρμασιν ἐν πυκινοῖσιν: ἐγὼ δ᾽ ἀνὰ δῆμον ἑταίρους
αἶψ᾽ ἐθελοντῆρας συλλέξομαι. εἰσὶ δὲ νῆες
πολλαὶ ἐν ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ, νέαι ἠδὲ παλαιαί:
τάων μέν τοι ἐγὼν ἐπιόψομαι ἥ τις ἀρίστη,

κρασί σε στάμνες, και κριθάλευρο, μεδούλι των ανθρώπων,
σε σάκους μέσα᾽ εγώ στο κάστρο μας να σου μαζέψω τρέχω
γοργά θεληματάρους συντρόφους᾽ κι ουδέ από την Ιθάκη
μας λείπουν λέω τη θαλασσόζωστη — παλιά, καινούργια — πλήθος
καράβια᾽ απ᾽ όλα το καλύτερο θα σου διαλέξω, κι έτσι,

ὦκα δ᾽ ἐφοπλίσσαντες ἐνήσομεν εὐρέι πόντῳ.»
ὣς φάτ᾽ Ἀθηναίη κούρη Διός: οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔτι δὴν
Τηλέμαχος παρέμιμνεν, ἐπεὶ θεοῦ ἔκλυεν αὐδήν.
βῆ δ᾽ ἰέναι πρὸς δῶμα, φίλον τετιημένος ἦτορ,

σαν το αρματώσουμε, στης θάλασσας τα πλάτη θ᾽ ανοιχτούμε.»
Είπε η Αθηνά, κι ως ο Τηλέμαχος τη θεία φωνή νογήθη,
πολληώρα στο γιαλό δεν έμεινε᾽ χωρίς καιρό να χάσει,
πήρε το δρόμο για το σπίτι του με πικραμένα σπλάχνα'

εὗρε δ᾽ ἄρα μνηστῆρας ἀγήνορας ἐν μεγάροισιν,

και μες στο αρχοντικό του αντάμωσε τους πέρφανους μνηστήρες

αἶγας ἀνιεμένους σιάλους θ᾽ εὕοντας ἐν αὐλῇ.
Ἀντίνοος δ᾽ ἰθὺς γελάσας κίε Τηλεμάχοιο,
ἔν τ᾽ ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε:
«Τηλέμαχ᾽ ὑψαγόρη, μένος ἄσχετε, μή τί τοι ἄλλο
ἐν στήθεσσι κακὸν μελέτω ἔργον τε ἔπος τε,

να γδέρνουν γίδες στον αυλόγυρο, να καψαλίζουν χοίρους.
Κι ως είδε ο Αντίνοος τον Τηλέμαχο, τα γέλια βάζει, κι ήρθε
γραμμή μπροστά του και του μίλησε το χέρι σφίγγοντας του:
«Τηλέμαχε γλωσσά κι απόκοτε, μη συλλογάσαι τώρα
πια άλλο κακό βαθιά στα φρένα σου, μήτε έργο μήτε λόγο'

ἀλλά μοι ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν, ὡς τὸ πάρος περ.
ταῦτα δέ τοι μάλα πάντα τελευτήσουσιν Ἀχαιοί,
νῆα καὶ ἐξαίτους ἐρέτας, ἵνα θᾶσσον ἵκηαι
ἐς Πύλον ἠγαθέην μετ᾽ ἀγαυοῦ πατρὸς ἀκουήν.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:

τη χάρη κάνε μου κι ως άλλοτε μονάχα τρώγε, πίνε᾽
κι οι Αργίτες όλα αυτά που γύρεψες — καράβι, λαμνοκόπους
ξεδιαλεχτούς — θα σ'τα τελέψουνε, κι έτσι γοργά θα φτάσεις
στην άγια Πύλο, για τον κύρη σου τον ξακουστό να μάθεις.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:

«Ἀντίνο᾽, οὔ πως ἔστιν ὑπερφιάλοισι μεθ᾽ ὑμῖν
δαίνυσθαί τ᾽ ἀκέοντα καὶ εὐφραίνεσθαι ἕκηλον.
ἦ οὐχ ἅλις ὡς τὸ πάροιθεν ἐκείρετε πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
κτήματ᾽ ἐμά, μνηστῆρες, ἐγὼ δ᾽ ἔτι νήπιος ἦα;
νῦν δ᾽ ὅτε δὴ μέγας εἰμὶ καὶ ἄλλων μῦθον ἀκούων

«Αντίνοε, το που λες δε γίνεται, με σας τους φαντασμένους
να κάθουμαι να τρώγω αμίλητος και να ξεδίνω ανέγνοιος.
Δε φτάνει που οι μνηστήρες φάγατε πλήθια αγαθά απ᾽ το βιος
μου
στα χρόνια μέσα που ήμουν άμυαλο, μικρό παιδάκι ακόμα;
Τώρα που τράνεψα κι ακούγοντας των άλλων τις κουβέντες

πυνθάνομαι, καὶ δή μοι ἀέξεται ἔνδοθι θυμός,
πειρήσω, ὥς κ᾽ ὔμμι κακὰς ἐπὶ κῆρας ἰήλω,
ἠὲ Πύλονδ᾽ ἐλθών, ἢ αὐτοῦ τῷδ᾽ ἐνὶ δήμῳ.
εἶμι μέν, οὐδ᾽ ἁλίη ὁδὸς ἔσσεται ἣν ἀγορεύω,
ἔμπορος: οὐ γὰρ νηὸς ἐπήβολος οὐδ᾽ ἐρετάων

καταλαβαίνω και στα στήθη μου τρανεύει το κουράγιο,
θα κάμω ό,τι μπορώ στου θανάτου τις Λάμιες να σας ρίξω,
στην Πύλο ως θα᾽ μαι για και φτάνοντας ξανά στη χώρα ετούτη.
θα φύγω — η στράτα που αποφάσισα θα γένει δίχως άλλο —
σαν ταξιδιώτης᾽ δεν αξιώθηκα δικούς μου λαμνοκόπους

γίγνομαι: ὥς νύ που ὔμμιν ἐείσατο κέρδιον εἶναι.»
ἦ ῥα, καὶ ἐκ χειρὸς χεῖρα σπάσατ᾽ Ἀντινόοιο
ῥεῖα: μνηστῆρες δὲ δόμον κάτα δαῖτα πένοντο.
οἱ δ᾽ ἐπελώβευον καὶ ἐκερτόμεον ἐπέεσσιν.
ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων:

και πλοίο μαθές᾽ αυτό λογιάζετε πως σας συφέρνει κάλλιο.»
Είπε, κι αδιάφορα αποτράβηξε το χέρι του απ᾽ το χέρι
του Αντίνοου᾽ κι οι μνηστήρες σύνταζαν στο σπίτι τα τραπέζια
και λόγια αγγιχτικά του πέταγαν και τον αναγελούσαν
κι έτσι φώναζαν απ᾽ τους νιούτσικους τους φαντασμένους
κάποιοι:

«ἦ μάλα Τηλέμαχος φόνον ἡμῖν μερμηρίζει.
ἤ τινας ἐκ Πύλου ἄξει ἀμύντορας ἠμαθόεντος
ἢ ὅ γε καὶ Σπάρτηθεν, ἐπεί νύ περ ἵεται αἰνῶς:
ἠὲ καὶ εἰς Ἐφύρην ἐθέλει, πίειραν ἄρουραν,
ἐλθεῖν, ὄφρ᾽ ἔνθεν θυμοφθόρα φάρμακ᾽ ἐνείκῃ,

«Το χαλασμό μας ο Τηλέμαχος συγκλώθει, κι απ᾽ την Πύλο
την αμμουδάτη παραστάτορες να φέρει λογαριάζει
για κι απ᾽ τη Σπάρτη, αλλιώς δε θα 'δειχνε να πάει λαχτάρα τόση.
Μπορεί να θέλει κι ως την Εφύρα την παχιοχωματούσα
να πάει, φαρμακεμένα βότανα να κουβαλήσει εκείθε

ἐν δὲ βάλῃ κρητῆρι καὶ ἡμέας πάντας ὀλέσσῃ.»
ἄλλος δ᾽ αὖτ᾽ εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων:
«τίς δ᾽ οἶδ᾽, εἴ κε καὶ αὐτὸς ἰὼν κοίλης ἐπὶ νηὸς
τῆλε φίλων ἀπόληται ἀλώμενος ὥς περ Ὀδυσσεύς;
οὕτω κεν καὶ μᾶλλον ὀφέλλειεν πόνον ἄμμιν:

και να τα ρίξει στο κροντήρι μας, να μη γλιτώσει ουτ᾽ ένας!»
Κι έλεγαν άλλοι από τους νιούτσικους τους φαντασμένους τέτοια:
«Κι αυτός ποιος ξέρει αν στο ταξίδι του, δεν παραδείρει κι᾽ έβρει
αλάργα απ᾽ τους δικούς του θάνατο, καθώς τον Οδυσσέα —
για να πληθύνουν έτσι οι κόποι μας᾽ τι όλο το βιος του τότε

κτήματα γάρ κεν πάντα δασαίμεθα, οἰκία δ᾽ αὖτε
τούτου μητέρι δοῖμεν ἔχειν ἠδ᾽ ὅς τις ὀπυίοι.»
ὣς φάν, ὁ δ᾽ ὑψόροφον θάλαμον κατεβήσετο πατρὸς
εὐρύν, ὅθι νητὸς χρυσὸς καὶ χαλκὸς ἔκειτο
ἐσθής τ᾽ ἐν χηλοῖσιν ἅλις τ᾽ ἐυῶδες ἔλαιον:

θα το μοιράζαμε᾽ θα δίναμε στη μάνα του μονάχα
και σ᾽ όποιον ταίρι θα την έπαιρνε το σπίτι να κάθονται.»
Λέγαν, μα αυτός στο αψηλοτάβανο του κύρη του κελάρι
κατέβη το φαρδύ, κεί που 'κρυβε χρυσάφι στοιβαγμένο
και λάδι ευωδιαστό και χάλκωμα, και ρούχα στις κασέλες'

ἐν δὲ πίθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἡδυπότοιο

κι ήταν πιθάρια για γλυκόπιοτο, πάλω κρασί, στημένα

ἕστασαν, ἄκρητον θεῖον ποτὸν ἐντὸς ἔχοντες,
ἑξείης ποτὶ τοῖχον ἀρηρότες, εἴ ποτ᾽ Ὀδυσσεὺς
οἴκαδε νοστήσειε καὶ ἄλγεα πολλὰ μογήσας.
κληισταὶ δ᾽ ἔπεσαν σανίδες πυκινῶς ἀραρυῖαι,

γραμμή, γεμάτα ἀνεροκόπητο, θεϊκό πιοτό, στον τοίχο
δίπλα ἀναγέρνοντας, αν γύριζε στο σπίτι του ο Οδυσσέας
μετά από τόσα πάθη κάποτε. Μια πόρτα το κελάρι
σφαλνούσε με διπλά πορτόφυλλα, καλαρμοσμένη, στεριά'

δικλίδες: ἐν δὲ γυνὴ ταμίη νύκτας τε καὶ ἦμαρ
ἔσχ᾽, ἣ πάντ᾽ ἐφύλασσε νόου πολυϊδρείῃσιν,
Εὐρύκλει᾽, Ὦπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο.
τὴν τότε Τηλέμαχος προσέφη θαλαμόνδε καλέσσας:
«μαῖ᾽, ἄγε δή μοι οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσον

και μια κελάρισσα νυχτόημερα βρισκόταν ἐκεϊ μέσα
και φύλαε᾽ το μυαλό της ἐκοβε καλά μαθές — η Ευρύκλεια,
που ήταν αγγόνα του Πεισήνορα και του Ώπα κόρη᾽ τούτη
τότε ο Τηλέμαχος φωνάζοντας της είπε στο κελάρι:
«Νένα, τις στάμνες, έλα, γέμισε κρασί γλυκό, και να 'ναι

ἡδύν, ὅτις μετὰ τὸν λαρώτατος ὃν σὺ φυλάσσεις
κεῖνον ὀιομένη τὸν κάμμορον, εἴ ποθεν ἔλθοι
διογενὴς Ὀδυσεὺς θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξας.
δώδεκα δ᾽ ἔμπλησον καὶ πώμασιν ἄρσον ἅπαντας.
ἐν δέ μοι ἄλφιτα χεῦον ἐϋρραφέεσσι δοροῖσιν:

απ᾽ τα κρασιά μας το καλύτερο, μετά απ᾽ αυτό που κρύβεις
για το θεϊκό Οδυσσέα, τον άμοιρο, με την ελπίδα πάντα
πως θα 'ρθει κάπουθε ξεφεύγοντας τις Λάμιες του θανάτου.
Να μου γεμίσεις στάμνες δώδεκα, να τις βουλώσεις όλες,
και σε δερμάτια κριθαράλευρο καλοραμμένα βάλε'

εἴκοσι δ᾽ ἔστω μέτρα μυληφάτου ἀλφίτου ἀκτῆς.
αὐτὴ δ᾽ οἴη ἴσθι: τὰ δ᾽ ἁθρόα πάντα τετύχθω:
ἑσπέριος γὰρ ἐγὼν αἱρήσομαι, ὁππότε κεν δὴ
μήτηρ εἰς ὑπερῷ᾽ ἀναβῇ κοίτου τε μέδηται.
εἶμι γὰρ ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἠμαθόεντα

είκοσι μόδια να 'ναι θα 'θελα καλαλεσμένο αλεύρι᾽
κι όλα σε μια γωνιά συμμάζω τα, και μόνο εσύ να ξέρεις'
και θά'ρθω ατός μου με το σούρουπο να τα σηκώσω, τότε
που θ᾽ ανεβεί στο ανώγι η μάνα μου, να θυμηθεί του γύπνου.
Στη Σπάρτη και στην Πύλο ελόγιασα να πάω την αμμουδάτη,

νόστον πευσόμενος πατρὸς φίλου, ἤν που ἀκούσω.»
ὣς φάτο, κώκυσεν δὲ φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
καί ῥ᾽ ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«τίπτε δέ τοι, φίλε τέκνον, ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα
ἔπλετο; πῇ δ᾽ ἐθέλεις ἰέναι πολλὴν ἐπὶ γαῖαν

Αν κάπου ακούσω για τον κύρη μου, το πότε θα διαγείρει.»
Είπε κι ευτύς η Ευρύκλεια η βάγια του το μοιρολόι κινούσε,
και μες στα κλάματα ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Ο λογισμός αυτός πως πέρασε, παιδί μου, απ᾽ το μυαλό σου;
Στης γης τα μάκρη πως στοχάζεσαι να φύγεις τώρα, που 'σαι

μοῦνος ἐὼν ἀγαπητός; ὁ δ᾽ ὤλετο τηλόθι πάτρης
διογενὴς Ὀδυσεὺς ἀλλογνώτῳ ἐνὶ δήμῳ.
οἱ δέ τοι αὐτίκ᾽ ἰόντι κακὰ φράσσονται ὀπίσσω,
ὥς κε δόλῳ φθίῃς, τάδε δ᾽ αὐτοὶ πάντα δάσονται.
ἀλλὰ μέν᾽ αὖθ᾽ ἐπὶ σοῖσι καθήμενος: οὐδέ τί σε χρὴ

αγαπημένος και μονάκριβος; Εκείνος, ο Οδυσσέας
ο αρχοντογέννητος, πια χάθηκε σε αλλόξενους ανθρώπους!
Μα τούτοι, ευτύς ως δουν πως έφυγες, κακά στο νου θα βάλουν,
για να χαθείς με δόλο, κι έπειτα το βιος σου θα μοιράσουν.
Μείνε λοιπόν εδώ, τα πλούτη σου να χαίρεσαι᾽ ποιος λόγος

πόντον ἐπ᾽ ἀτρύγετον κακὰ πάσχειν οὐδ᾽
ἀλάλησθαι.»
τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«θάρσει, μαῖ᾽, ἐπεὶ οὔ τοι ἄνευ θεοῦ ἥδε γε βουλή.
ἀλλ᾽ ὄμοσον μὴ μητρὶ φίλῃ τάδε μυθήσασθαι,
πρίν γ᾽ ὅτ᾽ ἂν ἑνδεκάτη τε δυωδεκάτη τε γένηται,

να τυραννιέσαι παραδέρνοντας μες στ᾽ άκαρπα πελάγη;»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Νένα, κουράγιο! και δεν έγινε χωρίς θεός να θέλει
ο λογισμός αυτός᾽ μα ορκίσου μου πως λόγο δε θα κάνεις
στη μάνα μου, πριν μέρες έντεκα καν δώδεκα περάσουν,

ἢ αὐτὴν ποθέσαι καὶ ἀφορμηθέντος ἀκοῦσαι,
ὡς ἂν μὴ κλαίουσα κατὰ χρόα καλὸν ἰάπτῃ.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφη, γρῆυς δὲ θεῶν μέγαν ὅρκον ἀπώμνυ.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ὄμοσέν τε τελεύτησέν τε τὸν ὅρκον,
αὐτίκ᾽ ἔπειτά οἱ οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσεν,

ξον αν το μάθει πως εμίσεψα και με γυρέψει ατή της᾽
δε θέλω τ᾽ όμορφό της πρόσωπο με θρήνους ν᾽ αφανίζει.»
Αυτά είπε, κι άμωσε η γερόντισσα τον όρκο το μεγάλο
στους αναιώνιους᾽ κι όπως άμωσε και τέλεψε τον όρκο,
χωρίς καιρό να χάσει του 'βαλε κρασί στις στάμνες μέσα,

ἐν δέ οἱ ἄλφιτα χεῦεν ἐϋρραφέεσσι δοροῖσι.
Τηλέμαχος δ᾽ ἐς δώματ᾽ ἰὼν μνηστῆρσιν ὁμίλει.
ἔνθ᾽ αὖτ᾽ ἄλλ᾽ ἐνόησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Τηλεμάχῳ εἰκυῖα κατὰ πτόλιν ᾤχετο πάντῃ,
καί ῥα ἑκάστῳ φωτὶ παρισταμένη φάτο μῦθον,

και κριθαράλευρο σε δέρματα καλοραμμένα βάνει.
Κινούσε ωστόσο κι ο Τηλέμαχος να σμίξει τους μνηστήρες.
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στοχάστηκε άλλα πάλε'
πήρε την όψη του Τηλέμαχου και κίνησε να τρέχει,
κι όσους στο κάστρο μέσα αντάμωνε τους έσπρωχνε έναν έναν,

ἑσπερίους δ᾽ ἐπὶ νῆα θοὴν ἀγέρεσθαι ἀνώγει.
ἡ δ᾽ αὖτε Φρονίοιο Νοήμονα φαίδιμον υἱὸν
ᾔτεε νῆα θοήν: ὁ δέ οἱ πρόφρων ὑπέδεκτο.
δύσετό τ᾽ ἠέλιος σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί,
καὶ τότε νῆα θοὴν ἅλαδ᾽ εἴρυσε, πάντα δ᾽ ἐν αὐτῇ

βραδιάζοντας στο γοργοτάξιδο να μαζωχτούν καράβι.
Κι απ᾽ το Νοήμονα, τον έμνοστο του Φρόνιου γιο, ζητούσε
γοργό καράβι, κι ολοπρόθυμα της το 'ταξεν εκείνος.
Κι ως πήρε ο γήλιος και βασίλεψε κι ισκιώσαν όλοι οι δρόμοι,
το πλοίο το γρήγορο στη θάλασσα τραβώντας το αρματώνει

ὅπλ᾽ ἐτίθει, τά τε νῆες ἐύσσελμοι φορέουσι.
στῆσε δ᾽ ἐπ᾽ ἐσχατιῇ λιμένος, περὶ δ᾽ ἐσθλοὶ ἑταῖροι
ἁθρόοι ἠγερέθοντο: θεὰ δ᾽ ὤτρυνεν ἕκαστον.
ἔνθ᾽ αὖτ᾽ ἄλλ᾽ ἐνόησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη.
βῆ ἰέναι πρὸς δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο:

με όσα τα πλοία τα καλοκούβερτα για ν᾽ αρμενίσουν θέλουν
μετά το δένει στο ακρολίμανο᾽ κι οι αρχοντικοί συντρόφοι
σε λίγο εκεί μονοσυνάχτηκαν απ᾽ τη θεά σπρωγμένοι.
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στοχάστηκε άλλα πάλε'
γοργά για το παλάτι εκίνησε του θεϊκού Οδυσσέα

ἔνθα μνηστήρεσσιν ἐπὶ γλυκὺν ὕπνον ἔχευε,
πλάζε δὲ πίνοντας, χειρῶν δ᾽ ἔκβαλλε κύπελλα.
οἱ δ᾽ εὕδειν ὤρνυντο κατὰ πτόλιν, οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔτι δὴν
ἥατ᾽, ἐπεί σφισιν ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτεν.
αὐτὰρ Τηλέμαχον προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη

και τους μνηστήρες, καθώς έπιναν, πλανεύει χύνοντας τους
ύπνο γλυκό, κι από τα χέρια τους οι κούπες χάμω έπεσαν.
Κι αυτοί πολληώρα δεν εκάθισαν να κοιμηθούν κινούσαν στο κάστρο
εδώ κι εκεί᾽ τους έκλεινε μαθές τα μάτια ο γύπνος.
Αμέσως η Αθηνά η γλαυκόματη την όψη και το λάλο

ἐκπροκαλεσσαμένη μεγάρων ἐὺ ναιεταόντων,
Μέντορι εἰδομένη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν:
«Τηλέμαχ᾽, ἤδη μέν τοι ἐυκνήμιδες ἑταῖροι
ἥατ᾽ ἐπήρετμοι τὴν σὴν ποτιδέγμενοι ὁρμήν:
ἀλλ᾽ ἴομεν, μὴ δηθὰ διατρίβωμεν ὁδοῖο.»

πήρε του Μέντορα, και φώναξεν απ᾽ το καλοχτισμένο
το αρχοντικό να βγει ο Τηλέμαχος, κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Κιόλα οι σύντροφοί σου, Τηλέμαχε, κάθονται στα κουπιά τους
κι ώρα την ώρα το ξεκίνημα προσμένουν το δικό σου.
Πάμε λοιπόν, απ᾽ το ταξίδι μας να μη χασομερούμε.»

ὣς ἄρα φωνήσασ᾽ ἡγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη
καρπαλίμως: ὁ δ᾽ ἔπειτα μετ᾽ ἴχνια βαῖνε θεοῖο.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
εὗρον ἔπειτ᾽ ἐπὶ θινὶ κάρη κομόωντας ἑταίρους.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειφ᾽ ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο:

Έτσι η Αθηνά Παλλάδα εμίλησε και μπήκε ομπρός στο δρόμο
γοργά, κι αυτός ξοπίσω ακλούθηξε των θείων ποδιών τ᾽ αχνάρια.
Κι αφού κατέβηκαν στη θάλασσα και στο καράβι, βρήκαν
στο ακρόγιαλο τους μακρομάλληδες να καρτερούν συντρόφους.
Και τότε ο αντρόκαρδος Τηλέμαχος τους μίλησε έτσι κι είπε:

«δεῦτε, φίλοι, ἤια φερώμεθα: πάντα γὰρ ἤδη
ἀθρό᾽ ἐνὶ μεγάρῳ. μήτηρ δ᾽ ἐμὴ οὔ τι πέπυσται,
οὐδ᾽ ἄλλαι δμωαί, μία δ᾽ οἴη μῦθον ἄκουσεν.»
ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο, τοὶ δ᾽ ἅμ᾽ ἕποντο.
οἱ δ᾽ ἄρα πάντα φέροντες ἐυσσέλμῳ ἐπὶ νηὶ

«Συντρόφοι, ομπρός, να κουβαλήσουμε τις ζωθροφές᾽ στο σπίτι
όλες είναι έτοιμες᾽ δεν το 'μαθε μηδέ κι η μάνα μου η ίδια,
κι από τις δούλες μια είναι που άκουσε το λόγο αυτό μονάχα.»
Ως είπε τούτα, ομπρός ετράβηξε, κι οι επίλοιποι ακλουθούσαν
κι όλα μετά στο καλοκούβερτο καράβι κουβαλώντας

κάτθεσαν, ὡς ἐκέλευσεν Ὀδυσσῆος φίλος υἱός.
ἂν δ᾽ ἄρα Τηλέμαχος νηὸς βαῖν᾽, ἦρχε δ᾽ Ἀθήνη,
νηὶ δ᾽ ἐνὶ πρυμνῇ κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο: ἄγχι δ᾽ ἄρ᾽ αὐτῆς
ἕζετο Τηλέμαχος. τοὶ δὲ πρυμνήσι᾽ ἔλυσαν,
ἂν δὲ καὶ αὐτοὶ βάντες ἐπὶ κληῖσι καθῖζον.

τ᾽ απίθωσαν, ο γιος ως πρόσταζε του αντρόκαρδου Οδυσσέα.
Κι ανέβη στο άρμενο ο Τηλέμαχος την Αθηνά ακλουθώντας'
στου πλοίου την πρύμνη εκείνη εκάθισε, κι ως κάθισε κοντά της
κι ο θείος Τηλέμαχος, οι σύντροφοι ξελύσαν τις πρυμάτσες.
Μετά κι εκείνοι απάνω πήδησαν και στα ζυγά κάθισαν

τοῖσιν δ᾽ ἴκμενον οὖρον ἵει γλαυκῶπις Ἀθήνη,
ἀκραῆ Ζέφυρον, κελάδοντ᾽ ἐπὶ οἴνοπα πόντον.
Τηλέμαχος δ᾽ ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσεν
ὅπλων ἅπτεσθαι: τοὶ δ᾽ ὀτρύνοντος ἄκουσαν.
ἱστὸν δ᾽ εἰλάτινον κοίλης ἔντοσθε μεσόδμης

και πρίμο αγέρα η γαλανόματη τους έστελνε Παλλάδα,
πονέντε δυνατό, στο πέλαγο που αχούσε το κρασάτο.
Τότε ο Τηλέμαχος τους συντρόφους φωνάζοντας προστάζει
τα σύνεργα να πιάσουν, κι άκουσαν τους ορισμούς του εκείνοι'
το ελάτινο κατάρτι εστύλωσαν, στο τρύπιο μεσοδόκι

στῆσαν ἀείραντες, κατὰ δὲ προτόνοισιν ἔδησαν,
ἕλκον δ᾽ ἱστία λευκὰ ἐυστρέπτοισι βοεῦσιν.
ἔπρησεν δ᾽ ἄνεμος μέσον ἱστίον, ἀμφὶ δὲ κῦμα
στείρῃ πορφύρεον μεγάλ᾽ ἴαχε νηὸς ἰούσης:

ορθό περνώντας το, κι ως το 'δεσαν με τα σκοινιά στην πλώρη,
το άσπρο πανί με τα καλόστριφτα λουριά ψηλά εσηκώσαν.
Κι ο αγέρας το πανί τους φούσκωνε, και στην καρένα γύρα
του πλοίου που επέτα αλικοπόρφυρο το κύμα βαριαχούσε'

ἡ δ᾽ ἔθεεν κατὰ κῦμα διαπρήσσουσα κέλευθον.

δησάμενοι δ᾽ ἄρα ὅπλα θοὴν ἀνὰ νῆα μέλαιναν
στήσαντο κρητῆρας ἐπιστεφέας οἴνοιο,
λεῖβον δ᾽ ἀθανάτοισι θεοῖς αἰειγενέτῃσιν,
ἐκ πάντων δὲ μάλιστα Διὸς γλαυκώπιδι κούρῃ.
παννυχίη μέν ῥ᾽ ἥ γε καὶ ἠῶ πεῖρε κέλευθον.

κι αυτό πετούσε απά στα κύματα, τελεύοντας τη στράτα.

Κι ως δέσαν τα πανιά στο γρήγορο, το μελανό καράβι,
πήραν κροντήρια τότε κι έστησαν, κρασί ξεχειλισμένα,
και χύναν στάλες στους αθάνατους θεούς, τους αναιώνιους,
και πάνω απ᾽ όλους στη γλαυκόματη του Δία τη θυγατέρα.
Κι όλη τη νύχτα και τ᾽ αχάραγα δρομούσε το καράβι.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -γ-

-3- Ἠέλιος δ᾽ ἀνόρουσε, λιπὼν περικαλλέα λίμνην,
οὐρανὸν ἐς πολύχαλκον, ἵν᾽ ἀθανάτοισι φαείνοι
καὶ θνητοῖσι βροτοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν:
οἱ δὲ Πύλον, Νηλῆος ἐυκτίμενον πτολίεθρον,

Την όμορφη τη λίμνη αφήνοντας, στα ολόχαλκα τα ουράνια
πρόβαλε ο γήλιος, στους αθάνατους το φως του να χαρίσει
και στους θνητούς, στα πολυκάρπιστα της γης χωράφια απάνω'
και τούτοι έφταναν στην καλόχτιστη την Πύλο, του Νηλέα

Ἆ ἶξον: τοὶ δ᾽ ἐπὶ θινὶ θαλάσσης ἱερὰ ῥέζον,
ταύρους παμμέλανας, ἐνοσίχθονι κυανοχαίτῃ.
ἐννέα δ᾽ ἕδραι ἔσαν, πεντακόσιοι δ᾽ ἐν ἑκάστῃ
ἥατο καὶ προὔχοντο ἑκάστοθι ἐννέα ταύρους.
εὖθ᾽ οἱ σπλάγχνα πάσαντο, θεῷ δ᾽ ἐπὶ μηρί᾽ ἔκαιον,

το κάστρο᾽ εκεί στην ώρα επρόσφερναν θυσίες στον Κοσμοσείστη
το γαλαζόχαιτο κατάμαυρους στο περιγιάλι ταύρους.
Σ᾽ εννιά σειρές κάθονταν όλοι τους — σειρά και πεντακόσιοι —
κι ομπρός στην καθεμιά τους κοίτουνταν εννιά σφαγμένοι ταύροι.
Κι απάνω που 'χαν φάει τα σπλάχνα τους και τα μεριά θα καίγαν

οἱ δ᾽ ἰθὺς κατάγοντο ἰδ᾽ ἱστία νηὸς ἐίσης
στεῖλαν ἀείραντες, τὴν δ᾽ ὥρμισαν, ἐκ δ᾽ ἔβαν αὐτοί:
ἐκ δ᾽ ἄρα Τηλέμαχος νηὸς βαῖν᾽, ἦρχε δ᾽ Ἀθήνη.
τὸν προτέρη προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«Τηλέμαχ᾽, οὐ μέν σε χρὴ ἔτ᾽ αἰδοῦς, οὐδ᾽ ἠβαιόν:

στον Ποσειδώνα, εκείνοι ετράβηξαν γραμμή για το λιμάνι,
και τα πανιά μαΐναραν του άρμενου, το άραξαν κι όξω βγήκαν
κι ως βγήκε απ᾽ το άρμενο ο Τηλέμαχος, την Αθηνά ακλουθώντας,
πρώτη η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, το λόγο επήρε κι είπε:
«Τηλέμαχε, η ντροπή τον τόπο της δεν έχει εδώ καθόλου'

τοὔνεκα γὰρ καὶ πόντον ἐπέπλως, ὄφρα πύθηαι
πατρός, ὅπου κύθε γαῖα καὶ ὅν τινα πότμον ἐπέσπεν.
ἀλλ᾽ ἄγε νῦν ἰθὺς κίε Νέστορος ἱπποδάμοιο:
εἴδομεν ἥν τινα μῆτιν ἐνὶ στήθεσσι κέκευθε.
λίσσεσθαι δέ μιν αὐτός, ὅπως νημερτέα εἴπῃ:

για τούτο και το πέλαο διάβηκες, τον κύρη σου να μάθεις
ποιο χώμα εβρέθη και τον σκέπασε και ποια τον βρήκε μοίρα.
Μον᾽ έλα, τράβα ομπρός στο Νέστορα γραμμή τον αλογάρη,
ποια τάχα η γνώμη του να μάθουμε, που μες στα στήθη κρύβει,
και μοναχός σου παρακαλά τον να πει την πάσα αλήθεια'

ψεῦδος δ᾽ οὐκ ἐρέει: μάλα γὰρ πεπνυμένος ἐστί.»
τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«Μέντορ, πῶς τ᾽ ἄρ᾽ ἴω; πῶς τ᾽ ἄρ προσπτύξομαι αὐτόν;
οὐδέ τί πω μύθοισι πεπείρημαι πυκινοῖσιν:
αἰδὼς δ᾽ αὖ νέον ἄνδρα γεραίτερον ἐξερέεσθαι.»

του περισσεύει η γνώση, ψέματα δε θα σου πει καθόλου.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Μέντορα, πως να πάω; σιμώνοντας πως να μιλήσω πρώτος;
σε γνωστικές κουβέντες άμαθος, το ξέρεις, είμαι ακόμα,
και να ρωτάει ντροπή 'ναι ο νιούτσικος το γεροντότερο του.»

τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«Τηλέμαχ᾽, ἄλλα μὲν αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ σῇσι νοήσεις,
ἄλλα δὲ καὶ δαίμων ὑποθήσεται: οὐ γὰρ ὀίω
οὔ σε θεῶν ἀέκητι γενέσθαι τε τραφέμεν τε.»
ὣς ἄρα φωνήσασ᾽ ἡγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη

Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, γυρνώντας του αποκρίθη:
«Άλλα μονάχος σου, Τηλέμαχε, θα στοχαστείς, και γι᾽ άλλα
κάποιος θεός θα δώσει φώτιση στο νου σου᾽ δε γεννήθης
λέω κι ουδέ τράνεψες, οι αθάνατοι χωρίς να το θελήσουν!»
Έτσι η Αθηνά η Παλλάδα μίλησε, και μπήκε ομπρός στο δρόμο

καρπαλίμως: ὁ δ᾽ ἔπειτα μετ᾽ ἴχνια βαῖνε θεοῖο.
ἶξον δ᾽ ἐς Πυλίων ἀνδρῶν ἄγυρίν τε καὶ ἕδρας,
ἔνθ᾽ ἄρα Νέστωρ ἧστο σὺν υἱάσιν, ἀμφὶ δ᾽ ἑταῖροι
δαῖτ᾽ ἐντυνόμενοι κρέα τ᾽ ὤπτων ἄλλα τ᾽ ἔπειρον.
οἱ δ᾽ ὡς οὖν ξείνους ἴδον, ἀθρόοι ἦλθον ἅπαντες,

γοργά, και πίσω αυτός στ᾽ αχνάρια της ερχόταν, ως που φτάσαν
κει που οι Πυλιώτες είχαν σύναξη και θρόνιαζαν καθόταν
με τους υγιούς του εκεί κι ο Νέστορας, κι ολόγυρα οι συντρόφοι
ψηναν τα κρέατα, κι άλλα σούβλιζαν και σύνταζαν το γιόμα.
Βλέποντας ξένους τρέξαν όλοι τους και τους καλωσόριζαν,

ἠχερσίν τ᾽ ἠσπάζοντο καὶ ἑδριάασθαι ἄνωγον.
πρῶτος Νεστορίδης Πεισίστρατος ἐγγύθεν ἐλθὼν
ἀμφοτέρων ἕλε χεῖρα καὶ ἵδρυσεν παρὰ δαιτὶ
κώεσιν ἐν μαλακοῖσιν ἐπὶ ψαμάθοις ἁλίῃσιν
πάρ τε κασιγνήτῳ Θρασυμήδεϊ καὶ πατέρι ᾧ:

και τους χαλνούσαν, στο τραπέζι τους κι εκείνοι να καθίσουν.
Ο γιος του Νέστορα, ο Πεισίστρατος, ήταν ο πρώτος που 'ρθε
κοντά τους κι έσφιξε το χέρι τους, και δίπλα στο τραπέζι
σε πευκιά μαλακά τους κάθισε, στον αδερφό του δίπλα
το Θρασυμήδη, και στον κύρη του, στου ακρόγιαλου τον άμμο'

ὤδῶκε δ᾽ ἄρα σπλάγχνων μοίρας, ἐν δ᾽ οἶνον ἔχευεν
χρυσείῳ δέπαϊ: δειδισκόμενος δὲ προσηύδα
Παλλάδ᾽ Ἀθηναίην κούρην Διὸς αἰγιόχοιο:
«εὔχεο νῦν, ὦ ξεῖνε, Ποσειδάωνι ἄνακτι:
τοῦ γὰρ καὶ δαίτης ἠντήσατε δεῦρο μολόντες.

τους μοίρασε απ᾽ τα σπλάχνα κι έβαλε κρασί μετά σε κούπα
μαλαματένια, κι έτσι μίλησε, την Αθηνά πιο πρώτα,
του Δία την κόρη, χαιρετίζοντας, του βροντοσκουταράτου:
«Και συ δεήσου, αν θέλεις, ξένε μου, στο ρήγα Ποσειδώνα'
δικιά του είναι η θυσία που βρήκατε στον ερχομό σας τώρα.

αὐτὰρ ἐπὴν σπείσῃς τε καὶ εὔξεαι, ἣ θέμις ἐστί,
δὸς καὶ τούτῳ ἔπειτα δέπας μελιηδέος οἴνου
σπεῖσαι, ἐπεὶ καὶ τοῦτον ὀίομαι ἀθανάτοισιν
εὔχεσθαι: πάντες δὲ θεῶν χατέουσ᾽ ἄνθρωποι.
ἀλλὰ νεώτερός ἐστιν, ὁμηλικίη δ᾽ ἐμοὶ αὐτῷ:

Κι όταν κρασί σταλάξεις κι ευκηθείς, καθώς το συνηθάμε,
δώσε την κούπα το γλυκόπιοτο κρασί μετά σε τούτον,
σταλιές να κάμει᾽ τους αθάνατους κι αυτός θ᾽ ανακαλιέται,
λογιάζω᾽ τι οι θνητοί έχουν όλοι τους απ᾽ τους θεούς ανάγκη.
Ωστόσο είναι πιο νιος, τα χρόνια του σαν τα δικά μου θά'ναι,

τοὔνεκα σοὶ προτέρῳ δώσω χρύσειον ἄλεισον.»
ὣς εἰπὼν ἐν χειρὶ τίθει δέπας ἡδέος οἴνου:
χαῖρε δ᾽ Ἀθηναίη πεπνυμένῳ ἀνδρὶ δικαίῳ,
οὕνεκα οἷ προτέρῃ δῶκε χρύσειον ἄλεισον:
αὐτίκα δ᾽ εὔχετο πολλὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι:

γι᾽ αυτό και σένα εγώ πρωτύτερα τη χρυσή κούπα δίνω.»
Είπε, την κούπα το γλυκόπιοτο κρασί προσφέρνοντάς της'
και χάρηκε η Αθηνά του φρόνιμου, του δίκιου αντρός τον τρόπο,
τη χρυσή κούπα πρώτα που 'δωκε σε κείνη από τους δυο τους,
κι ευτύς με θέρμη ανακαλέστηκε το ρήγα Ποσειδώνα:

«κλῦθι, Πoσείδαον γαιήοχε, μηδὲ μεγήρῃς
ἡμῖν εὐχομένοισι τελευτῆσαι τάδε ἔργα.
Νέστορι μὲν πρώτιστα καὶ υἱάσι κῦδος ὄπαζε,
αὐτὰρ ἔπειτ᾽ ἄλλοισι δίδου χαρίεσσαν ἀμοιβὴν
σύμπασιν Πυλίοισιν ἀγακλειτῆς ἑκατόμβης.

«Της γης ο κύβερνος, επάκουσε την προσευχή μας τώρα
και μην αρνιέσαι τα που θέλουμε να γίνουν, Ποσειδώνα'
και πρώτα χάριζε στο Νέστορα και στους υγιούς του δόξα᾽
τους άλλους τους Πυλιώτες έπειτα για την τρανή θυσία
που σου πρόσφεραν με μια αντίχαρη γλυκιά ξεπλέρωσέ τους.

δὸς δ᾽ ἔτι Τηλέμαχον καὶ ἐμὲ πρήξαντα νέεσθαι,
οὕνεκα δεῦρ᾽ ἱκόμεσθα θοῇ σὺν νηὶ μελαίνῃ.»
ὣς ἄρ᾽ ἔπειτ᾽ ἠρᾶτο καὶ αὐτὴ πάντα τελεύτα.
δῶκε δὲ Τηλεμάχῳ καλὸν δέπας ἀμφικύπελλον:
ὣς δ᾽ αὔτως ἠρᾶτο Ὀδυσσῆος φίλος υἱός.

Κι εγώ για δώσε κι ο Τηλέμαχος, πριν φύγει, να τελέψει
ό,τι μας έσπρωξε με το άρμενο το μαύρο εδώ να 'ρθούμε.»
Έτσι η θεά δεόταν, μόνη της τα τέλευε όμως όλα.
Κι ως στου Οδυσσέα το γιο παράδωκε τη δίγουβη ώρια κούπα,
με τη σειρά του κι ο Τηλέμαχος στον Ποσειδώνα ευκήθη.

οἱ δ᾽ ἐπεὶ ὤπτησαν κρέ᾽ ὑπέρτερα καὶ ἐρύσαντο,
μοίρας δασσάμενοι δαίνυντ᾽ ἐρικυδέα δαῖτα.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ:
«νῦν δὴ κάλλιόν ἐστι μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι

Κι αυτοί τ᾽ απανωψάχνια ως έψησαν κι απ᾽ τη φωτιά τα σύραν,
τα κόψαν μερτικά και κάθισαν σε αρχοντικό τραπέζι.
Και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
τους μίλησε ο γερήνιος Νέστορας ο αλογολάτης πρώτος:
«Τώρα θαρρώ ταιριάζει πιότερο, που ευφράθηκαν το γιόμα,

ξείνους, οἵ τινές εἰσιν, ἐπεὶ τάρπησαν ἐδωδῆς.
ὦ ξεῖνοι, τίνες ἐστέ; πόθεν πλεῖθ᾽ ὑγρὰ κέλευθα;
ἤ τι κατὰ πρῆξιν ἦ μαψιδίως ἀλάλησθε
οἷά τε ληιστῆρες ὑπεὶρ ἅλα, τοί τ᾽ ἀλόωνται
ψυχὰς παρθέμενοι κακὸν ἀλλοδαποῖσι πέροντες;»

να τους ρωτήσουμε να μάθουμε σαν ποιοί 'ναι οι ξένοι που 'ρθαν.
Ξένοι, πούθε έρχεστε αρμενίζοντας στης θάλασσας τις στράτες;
Ποιοί 'στε; δουλειά καμιά μην έχετε; για τριγυρνάτε ως λάχει,
σαν τους κουρσάρους, μες στα πέλαγα που τριγυρνούν και φέρνουν
κακά στον άλλο κόσμο, παίζοντας την ίδια τη ζωή τους;»

τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα
θαρσήσας: αὐτὴ γὰρ ἐνὶ φρεσὶ θάρσος Ἀθήνη
θῆχ᾽, ἵνα μιν περὶ πατρὸς ἀποιχομένοιο ἔροιτο
ἠδ᾽ ἵνα μιν κλέος ἐσθλὸν ἐν ἀνθρώποισιν ἔχῃσιν:
«ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,

Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει
κουράγιο παίρνοντας, τι του 'δινεν η ίδια η θεά κουράγιο
στα φρένα, για τον κύρη που 'λειπε τι απόγινε να μάθει,
μαζί για ν᾽ ακουστεί περίλαμπρο στον κόσμο τ᾽ όνομά του:
«Γιε του Νηλέα, ρηγάρχη Νέστορα, των Αχαιών η δόξα,

εἴρεαι ὁππόθεν εἰμέν: ἐγὼ δέ κέ τοι καταλέξω.
ἡμεῖς ἐξ Ἰθάκης ὑπονηίου εἰλήλουθμεν:
πρῆξις δ᾽ ἥδ᾽ ἰδίη, οὐ δήμιος, ἣν ἀγορεύω.
πατρὸς ἐμοῦ κλέος εὐρὺ μετέρχομαι, ἤν που

ρωτάς να μάθεις ποιος ο τόπος μας᾽ να σου το μολογήσω:
απ᾽ την Ιθάκη εμείς ερχόμαστε, κάτω απ᾽ του Νήου τη ρίζα,
κι είναι δουλειά δικιά μου που᾽ ρχομαι, δεν είναι του λάου μου'
ψάχνω ένα λόγο για τον κύρη μου ν᾽ ακούσω, αν κάπου απλώνει,

ἀκούσω,
δίου Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὅν ποτέ φασι

για το θεϊκό, τον καρτερόψυχο τον Οδυσσέα, που λένε

σὺν σοὶ μαρνάμενον Τρώων πόλιν ἐξαλαπάξαι.
ἄλλους μὲν γὰρ πάντας, ὅσοι Τρωσὶν πολέμιξον,
πευθόμεθ᾽, ἧχι ἕκαστος ἀπώλετο λυγρῷ ὀλέθρῳ,
κείνου δ᾽ αὖ καὶ ὄλεθρον ἀπευθέα θῆκε Κρονίων.
οὐ γάρ τις δύναται σάφα εἰπέμεν ὁππόθ᾽ ὄλωλεν,

των Τρωών το κάστρο πως επάτησε μαζί σου πολεμώντας.
Για όλους τους άλλους, που αντροπάλευαν στους Τρώες ενάντια τότε,
ο ανήλεος θάνατος κατέχουμε που βρήκε τον καθένα.
Μα εκείνου ο θάνατος είναι άγνωρος, τον κρύβει ο γιος του Κρόνου!
Που τόνε βρήκε ο Χάρος, σίγουρα να πει κανείς δεν ξέρει,

εἴθ᾽ ὅ γ᾽ ἐπ᾽ ἠπείρου δάμη ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
εἴτε καὶ ἐν πελάγει μετὰ κύμασιν Ἀμφιτρίτης.
τοὔνεκα νῦν τὰ σὰ γούναθ᾽ ἱκάνομαι, αἴ κ᾽ ἐθέλησθα
κείνου λυγρὸν ὄλεθρον ἐνισπεῖν, εἴ που ὄπωπας
ὀφθαλμοῖσι τεοῖσιν ἢ ἄλλου μῦθον ἄκουσας

αν κάπου στη στεριά τον σκότωσαν άνθρωποι αντίμαχοι του,
για αν χάθη στα πελάη, στα κύματα της Αμφιτρίτης μέσα.
Γι᾽ αυτό και φτάνω εδώ, στα γόνατα να σου προσπέσω, αν θέλεις
το μαύρο του χαμό να μου 'λεγες, με τα δικά σου μάτια
αν τον αντίκρισες για αν άκουσες λόγο αλλουνού, που κόσμο

πλαζομένου: πέρι γάρ μιν ὀιζυρὸν τέκε μήτηρ.
μηδέ τί μ᾽ αἰδόμενος μειλίσσεο μηδ᾽ ἐλεαίρων,
ἀλλ᾽ εὖ μοι κατάλεξον ὅπως ἤντησας ὀπωπῆς.
λίσσομαι, εἴ ποτέ τοί τι πατὴρ ἐμός, ἐσθλὸς Ὀδυσσεύς,
ἢ ἔπος ἠέ τι ἔργον ὑποστὰς ἐξετέλεσσε

είχε γυρίσει, τι η μητέρα του τρισάμοιρο τον γέννα.
Μα από συμπόνεση στα πάθη μου τα λόγια μη γλυκάνεις,
μόνο όπως τα 'δες με τα μάτια σου, σωστά μολόγα μου τα.
Ο κύρης μου, ο Οδυσσέας ο αντρόκαρδος, αν σου 'χε τάξει κάτι
στων Τρωών τη χώρα, εκεί που βάσανα τραβήξατε περίσσια

δήμῳ ἔνι Τρώων, ὅθι πάσχετε πήματ᾽ Ἀχαιοί,
τῶν νῦν μοι μνῆσαι, καί μοι νημερτὲς ἐνίσπες.
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ:
«ὦ φίλ᾽, ἐπεί μ᾽ ἔμνησας ὀιζύος, ἣν ἐν ἐκείνῳ
δήμῳ ἀνέτλημεν μένος ἄσχετοι υἷες Ἀχαιῶν,

οι Αργίτες όλοι, και σ᾽ το τέλεψε με λόγια για με πράξη,
αυτά, παρακαλώ, θυμίσου τα και την αλήθεια πες μου.»
Κι ο αλογατάς, γερήνιος Νέστορας απηλογιά του δίνει:
«Φίλε, τα πάθη σα μου θύμισες, που εμείς στη χώρα εκείνη,
των Αχαιών οι γιοί, τραβήξαμε, με αλύγιστο κουράγιο

ἠμὲν ὅσα ξὺν νηυσὶν ἐπ᾽ ἠεροειδέα πόντον
πλαζόμενοι κατὰ ληίδ᾽, ὅπῃ ἄρξειεν Ἀχιλλεύς,
ἠδ᾽ ὅσα καὶ περὶ ἄστυ μέγα Πριάμοιο ἄνακτος
μαρνάμεθ': ἔνθα δ᾽ ἔπειτα κατέκταθεν ὅσσοι ἄριστοι.
ἔνθα μὲν Αἴας κεῖται ἀρήιος, ἔνθα δ᾽ Ἀχιλλεύς,

πότε στο πέλαο το αχνογάλαζο με τα καράβια ολούθε,
όπου ο Αχιλλέας τραβούσε, πίσω του για κούρσα τριγυρνώντας —
και πότε ολόγυρα χτυπιόμαστε στου Πρίαμρυ του ρηγάρχη
το μέγα κάστρο, όπου σκοτώθηκαν οι πιο αντρειανοί μας όλοι'
κει πέρα ο μέγας Αίαντας κοίτεται, κει πέρα κι ο Αχιλλέας,

ἔνθα δὲ Πάτροκλος, θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος,
ἔνθα δ᾽ ἐμὸς φίλος υἱός, ἅμα κρατερὸς καὶ ἀμύμων,
Ἀντίλοχος, πέρι μὲν θείειν ταχὺς ἠδὲ μαχητής:
ἄλλα τε πόλλ᾽ ἐπὶ τοῖς πάθομεν κακά: τίς κεν ἐκεῖνα
πάντα γε μυθήσαιτο καταθνητῶν ἀνθρώπων;

εκεί κι ο Πάτροκλος, στη φρόνεση που ίδια θεός λογιόταν,
εκεί κι ο γιος μου εμένα, κι άψεγος μαζί και παλικάρι,
ο Αντίλοχος, πιο απ᾽ όλους γρήγορος κι από τους πιο αντρειωμένους.
Βάσανα κι άλλα εκεί τραβήξαμε πολλά᾽ μιαν άκρη ως άλλη
και ποιος θνητός θ᾽ αποδυνάζουνταν να τα ιστορήσει τάχα;

οὐδ᾽ εἰ πεντάετές γε καὶ ἑξάετες παραμίμνων
ἐξερέοις ὅσα κεῖθι πάθον κακὰ δῖοι Ἀχαιοί:
πρίν κεν ἀνιηθεὶς σὴν πατρίδα γαῖαν ἵκοιο.
εἰνάετες γάρ σφιν κακὰ ῥάπτομεν ἀμφιέποντες
παντοίοισι δόλοισι, μόγις δ᾽ ἐτέλεσσε Κρονίων.

Και πέντε κι έξι χρόνια να 'μενες εδώ, να μάθεις πόσα
σύραν οι Αργίτες οι αρχοντόγεννοι στα ξένα εκεί τυράννια,
δε θα βαστούσες, μόνο θα 'φευγες βαργεστισμένος πίσω.
Χρόνους εννιά κακά τους κλώθαμε με χίλιους μύριους δόλους
μοχτώντας, και με χίλια βάσανα μας φέρνει ο Δίας στο τέλος.

ἔνθ᾽ οὔ τίς ποτε μῆτιν ὁμοιωθήμεναι ἄντην
ἤθελ᾽, ἐπεὶ μάλα πολλὸν ἐνίκα δῖος Ὀδυσσεὺς
παντοίοισι δόλοισι, πατὴρ τεός, εἰ ἐτεόν γε
κείνου ἔκγονός ἐσσι: σέβας μ᾽ ἔχει εἰσορόωντα.

Εκεί ο Οδυσσέας ο αρχοντογέννητος μας ενικούσεν όλους
στη μάζωξη, γι᾽ αυτό δεν τα 'βαζε κανείς ποτέ μαζί του'
τι χίλιους μύριους δόλους κάτεχεν ο κύρης σου — αν αλήθεια
είσαι δικός του γιος᾽ θαμάζουμαι που σε αντικρίζω ομπρός μου!

ἦ τοι γὰρ μῦθοί γε ἐοικότες, οὐδέ κε φαίης	Μοιάζουν τα λόγια σας, δε θά'λεγε κανείς πως θα μπορούσε
ἄνδρα νεώτερον ὧδε ἐοικότα μυθήσασθαι.	τόσο πρεπούμενα ένας νιούτσικος να μας μιλήσει λόγια.
ἔνθ᾽ ἦ τοι ἧος μὲν ἐγὼ καὶ δῖος Ὀδυσσεὺς	Εκεί ο Οδυσσέας κι εγώ δεν είχαμε ποτέ μαθές δυο γνώμες,
οὔτε ποτ᾽ εἰν ἀγορῇ δίχ᾽ ἐβάζομεν οὔτ᾽ ἐνὶ βουλῇ,	να βουλευτούν όντας συνάζουνταν οι Αργίτες για οι γερόντοι᾽
ἀλλ᾽ ἕνα θυμὸν ἔχοντε νόῳ καὶ ἐπίφρονι βουλῇ	μια μόνο γνώμη οι δυο μας είχαμε, να πούμε στους Αργίτες
φραζόμεθ᾽ Ἀργείοισιν ὅπως ὄχ᾽ ἄριστα γένοιτο.	πως θα γινόταν το καλύτερο, με γνώση και με κρίση.
αὐτὰρ ἐπεὶ Πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπήν,	Μα πια του Πρίαμου σαν πατήσαμε το απόγκρεμο το κάστρο
βῆμεν δ᾽ ἐν νήεσσι, θεὸς δ᾽ ἐσκέδασσεν Ἀχαιούς,	κι ένας θεός ανεμοσκόρπισε τ᾽ αργίτικα καράβια,
καὶ τότε δὴ Ζεὺς λυγρὸν ἐνὶ φρεσὶ μήδετο νόστον	ήταν ο Δίας που διαλογίστηκε φαρμάκι να μας κάνει
Ἀργείοις, ἐπεὶ οὔ τι νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι	το γυρισμό᾽ τι όλοι δε φάνηκαν και γνωστικοί και δίκιοι
πάντες ἔσαν: τῶ σφεων πολέες κακὸν οἶτον ἐπέσπον	γι᾽ αυτό πολλοί από την ανήμερη της τρανοκυρουδάτης
μήνιος ἐξ ὀλοῆς γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.	γλαυκόματης θεάς τη μάνητα κακά απόλαψαν τέλη,
ἥ τ᾽ ἔριν Ἀτρεΐδῃσι μετ᾽ ἀμφοτέροισιν ἔθηκε.	που σήκωσε διχόνοια ανάμεσα στους δυο τους γιους του Ατρέα.
τὼ δὲ καλεσσαμένω ἀγορὴν ἐς πάντας Ἀχαιούς,	Τους Αχαιούς αυτοί σε σύναξη μαζί εκαλνούσαν όλους,
μάψ, ἀτὰρ οὐ κατὰ κόσμον, ἐς ἠέλιον καταδύντα,	άπρεπα, αστόχαστα, σαν έγερνε πια να βουτήξει ο γήλιος,
οἱ ἦλθον οἴνῳ βεβαρηότες υἷες Ἀχαιῶν,	κι οι γιοι των Αχαιών μαζώνουνταν πιωμένοι, ζαλισμένοι.
μῦθον μυθείσθην, τοῦ εἵνεκα λαὸν ἄγειραν.	Κι εκείνοι έλεγαν τι τους ήθελαν και τους μονοσυνάξαν
ἔνθ᾽ ἤ τοι Μενέλαος ἀνώγει πάντας Ἀχαιοὺς	πρώτα ο Μενέλαος σε όλους φώναζε τους Αχαιούς να πάρουν
νόστου μιμνήσκεσθαι ἐπ᾽ εὐρέα νῶτα θαλάσσης,	στη ράχη την πλατιά της θάλασσας του γυρισμού τη στράτα'
οὐδ᾽ Ἀγαμέμνονι πάμπαν ἑήνδανε: βούλετο γάρ ῥα	όμως αυτό στον Αγαμέμνονα δεν άρεσε καθόλου'
λαὸν ἐρυκακέειν ῥέξαι θ᾽ ἱερὰς ἑκατόμβας,	να τους κρατήσει ακόμα γύρευε, θυσίες τρανές να κάνει,
ὡς τὸν Ἀθηναίης δεινὸν χόλον ἐξακέσαιτο,	της Αθηνάς τον άγριο θέλοντας θυμό να μαλακώσει —
νήπιος, οὐδὲ τὸ ᾔδη, ὃ οὐ πείσεσθαι ἔμελλεν:	ο ανέμυαλος! κι ουδέ το κάτεχε πως δε θα τον ακούσει'
οὐ γάρ τ᾽ αἶψα θεῶν τρέπεται νόος αἰέν ἐόντων.	τι εύκολα η γνώμη των αθάνατων θεών δε μεταλλάζει.
ὣς τὼ μὲν χαλεποῖσιν ἀμειβομένω ἐπέεσσιν	Έτσι εστεκόνταν, συναλλήλως τους βαριά πετώντας λόγια
ἕστασαν: οἱ δ᾽ ἀνόρουσαν ἐυκνήμιδες Ἀχαιοὶ	εκείνοι οι δυο τους᾽ και πετάχτηκαν οι Αργίτες οι αντρειωμένοι
ἠχῇ θεσπεσίῃ, δίχα δέ σφισιν ἥνδανε βουλή.	με αλαλητό βαρύ και χώρισαν στα δυο κι αυτών οι γνώμες.
νύκτα μὲν ἀέσαμεν χαλεπὰ φρεσὶν ὁρμαίνοντες	Τη νύχτα τούτη κοιμηθήκαμε κακά στο νου λογιώντας
ἀλλήλοις: ἐπὶ γὰρ Ζεὺς ἤρτυε πῆμα κακοῖο:	ο ένας του άλλου, τι ο Δίας μας έριχνε σε παιδεμούς μεγάλους'
ἠῶθεν δ᾽ οἱ μὲν νέας ἕλκομεν εἰς ἅλα δῖαν	σαν έφεξε, οι μισοί στη θάλασσα τραβούμε τα καράβια,
κτήματά τ᾽ ἐντιθέμεσθα βαθυζώνους τε γυναῖκας.	και τις βαθύζωνες φορτώνουμε γυναίκες και τα κούρσα'
ἡμίσεες δ᾽ ἄρα λαοὶ ἐρητύοντο μένοντες	μα το μισό στρατό τον κράτησαν να μείνει για την ώρα
αὖθι παρ᾽ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι, ποιμένι λαῶν:	στο γιο του Ατρέα τον Αγαμέμνονα κοντά, το στρατολάτη.
ἡμίσεες δ᾽ ἀναβάντες ἐλαύνομεν: αἱ δὲ μάλ᾽ ὦκα	Οι άλλοι μπαρκάροντας κινήσαμε, κι αυτά γοργά αρμένιζαν,
ἔπλεον, ἐστόρεσεν δέ θεὸς μεγακήτεα πόντον.	τι ένας θεός μπροστά μας έστρωνε τα τρίσβαθα πελάγη.
ἐς Τένεδον δ᾽ ἐλθόντες ἐρέξαμεν ἱρὰ θεοισῖν,	Μόλις αράξαμε στην Τένεδο, για τους θεούς θυσίες
οἴκαδε ἱέμενοι: Ζεὺς δ᾽ οὔ πω μήδετο νόστον,	προσφέραμε, να πάμε σπίτια μας᾽ μα ο Δίας δεν είχε ακόμα
σχέτλιος, ὅς ῥ᾽ ἔριν ὦρσε κακὴν ἔπι δεύτερον αὖτις.	συγκλίνει ο ανέσπλαχνος, μον᾽ άσκωσε κακιά ξανά διχόνοια.
οἱ μὲν ἀποστρέψαντες ἔβαν νέας ἀμφιελίσσας	Άλλοι τα πλοία τα δραπανόγυρτα γυρνούν καί φεύγουν πίσω
ἀμφ᾽ Ὀδυσῆα ἄνακτα δαΐφρονα, ποικιλομήτην,	με κεφαλή τον πολυμήχανο, λιοντόκαρδο Οδυσσέα,
αὖτις ἐπ᾽ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦρα φέροντες:	ξανά τη χάρη του Αγαμέμνονα, του γιου του Ατρέα, να κάμουν.
αὐτὰρ ἐγὼ σὺν νηυσὶν ἀολλέσιν, αἵ μοι ἕποντο,	Μα εγώ κινούσα με όλα τ᾽ άρμενα που μ᾽ είχαν ακλουθήξει,
φεῦγον, ἐπεὶ γίγνωσκον, ὃδὴ κακὰ μήδετο δαίμων.	τι το 'βλεπα, ο θεός πως άμετρα μας μελετούσε πάθη.
φεῦγε δὲ Τυδέος υἱὸς ἀρήιος, ὦρσε δ᾽ ἑταίρους.	Τραβούσε του Τυδέα κι ο αντρόκαρδος υγιός με τους συντρόφους.

ὀψὲ δὲ δὴ μετὰ νῶι κίε ξανθὸς Μενέλαος,
ἐν Λέσβῳ δ᾽ ἔκιχεν δολιχὸν πλόον ὁρμαίνοντας,

Αργά ο ξανθός Μενέλαος πίσω μας κινούσε, και στη Λέσβο
να μελετούμε μας επέτυχε το μακρινό ταξίδι:

ἢ καθύπερθε Χίοιο νεοίμεθα παιπαλοέσσης,
νήσου ἔπι Ψυρίης, αὐτὴν ἐπ᾽ ἀριστέρ᾽ ἔχοντες,
ἦ ὑπένερθε Χίοιο, παρ᾽ ἠνεμόεντα Μίμαντα.
ᾐτέομεν δὲ θεὸν φῆναι τέρας: αὐτὰρ ὅ γ᾽ ἡμῖν
δεῖξε, καὶ ἠνώγει πέλαγος μέσον εἰς Εὔβοιαν

πάνω απ᾽ της Χίος να ταξιδέψουμε το βραχονήσι τάχα,
μετά και τα Ψαρά ν᾽ αφήσουμε ζερβιά μεριά, για μήπως
κάτω απ᾽ τη Χίο και πλάι στο Μίμαντα τον ανεμοδαρμένο;
Απ᾽ το θεό καθώς ζητήσαμε σημάδι, εκείνος δίνει
κι έλεε, γραμμή το πέλαο σκίζοντας κατά την Εύβοια πλώρη

τέμνειν, ὄφρα τάχιστα ὑπὲκ κακότητα φύγοιμεν.
ὦρτο δ᾽ ἐπὶ λιγὺς οὖρος ἀήμεναι: αἱ δὲ μάλ᾽ ὦκα
ἰχθυόεντα κέλευθα διέδραμον, ἐς δὲ Γεραιστὸν
ἐννύχιαι κατάγοντο: Ποσειδάωνι δὲ ταύρων
πόλλ᾽ ἐπὶ μῆρ᾽ ἔθεμεν, πέλαγος μέγα μετρήσαντες.

να βάλουμε, για να γλιτώσουμε τις συφορές που έρχονταν.
Κι όπως αγέρι πρίμο ασκώθηκε, με βιάση τ᾽ άρμενά μας
τις ψαροθρόφες στράτες διάβαιναν, ως που τη νύχτα άραξαν
στη Γεραιστό, και τότε κάψαμε μεριά στον Ποσειδώνα
ταυριών πολλά, που πια τα πέλαγο διαβήκαμε το μέγα.

τέτρατον ἦμαρ ἔην, ὅτ᾽ ἐν Ἄργεϊ νῆας ἐίσας
Τυδεΐδεω ἕταροι Διομήδεος ἱπποδάμοιο
ἵστασαν: αὐτάρ ἐγώ γε Πύλονδ᾽ ἔχον, οὐδέ ποτ᾽ ἔσβη
οὖρος, ἐπεὶ δὴ πρῶτα θεὸς προέηκεν ἀῆναι.
«ὣς ἦλθον, φίλε τέκνον, ἀπευθής, οὐδέ τι οἶδα

Είχαν περάσει μέρες τέσσερεις, μπρος στο Άργος σαν άραξαν
του αλογατά Διομήδη οι σύντροφοι τα ισόβαρα καράβια'
κι εγώ κατά την Πύλο αρμένιζα γραμμή, κι ουδέ κι ο πρίμος
έπεφτε αγέρας, που, ως κινούσαμε, μας είχε ο θεός ασκώσει.
Έτσι έφτασα, παιδί μου, ανήξερος᾽ για κείνους τους Αργίτες,

κείνων, οἵ τ᾽ ἐσάωθεν Ἀχαιῶν οἵ τ᾽ ἀπόλοντο.
ὅσσα δ᾽ ἐνὶ μεγάροισι καθήμενος ἡμετέροισι
πεύθομαι, ἣ θέμις ἐστί, δαήσεαι, κοὐδέ σε δεύσω.
εὖ μὲν Μυρμιδόνας φάσ᾽ ἐλθέμεν ἐγχεσιμώρους,
οὓς ἄγ᾽ Ἀχιλλῆος μεγαθύμου φαίδιμος υἱός,

ποιοι τους γλίτωσαν, ποιοί τους χάθηκαν, καθόλου δεν κατέχω'
μον᾽ ό,τι μέσα στο παλάτι μου καθούμενος μαθαίνω
θα σου ιστορήσω, ως ειν᾽ πρεπούμενο, χωρίς να σου το κρύψω:
Οι Μυρμιδόνες, λένε, γύρισαν καλά οι κονταρομάχοι,
που ο τιμημένος γιος τους όριζε του αντρόψυχου Αχιλλέα'

εὖ δὲ Φιλοκτήτην, Ποιάντιον ἀγλαὸν υἱόν.
πάντας δ᾽ Ἰδομενεὺς Κρήτην εἰσήγαγ᾽ ἑταίρους,
οἳ φύγον ἐκ πολέμου, πόντος δέ οἱ οὔ τιν᾽ ἀπηύρα.
Ἀτρεΐδην δὲ καὶ αὐτοὶ ἀκούετε, νόσφιν ἐόντες,
ὥς τ᾽ ἦλθ᾽, ὥς τ᾽ Αἴγισθος ἐμήσατο λυγρὸν ὄλεθρον.

καλά κι ο Φιλοχτήτης, ο άτρομος υγιός του Ποία, γυρνούσε'
κι ο Ιδομενέας μ᾽ όλους τους συντρόφους που 'χαν σωθεί απ᾽ τις μάχες
στην Κρήτη εδιάγειρε κι η θάλασσα κανένα δεν του πήρε.
Μα για το γιο του Ατρέα θ᾽ ακούσατε και σεις, κι ας ζείτε αλάργα,
πως γύρισε και πως ο θάνατος ο ανήλεος απ᾽ το χέρι

ἀλλ᾽ ἦ τοι κεῖνος μὲν ἐπισμυγερῶς ἀπέτισεν:
ὡς ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι
ἀνδρός, ἐπεὶ καὶ κεῖνος ἐτίσατο πατροφονῆα,
Αἴγισθον δολόμητιν, ὅ οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα.
καὶ σὺ φίλος, μάλα γάρ σ᾽ ὁρόω καλόν τε μέγαν τε,

τον βρήκε του Αίγιστου᾽ μα πλέρωσε πολύ βαριά και τούτος!
Αλήθεια, είναι καλό πεθαίνοντας υγιό ν᾽ αφήνεις πίσω'
κι εκείνος το φονιά του κύρη του το δολερό γδικήθη
τώρα, τον Αίγιστο, που σκότωσε τον αντρειανό του κύρη.
Και συ, καλέ, — θωρώ τη χάρη σου μαθές και την αντρεία σου —

ἄλκιμος ἔσσ᾽, ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων ἐὺ εἴπῃ.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,
καὶ λίην κεῖνος μὲν ἐτίσατο, καί οἱ Ἀχαιοὶ
οἴσουσι κλέος εὐρὺ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι:

κάμε κουράγιο, που κι οι ερχόμενες γενιές να σε δοξάζουν.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Γιε του Νηλέα, ρηγάρχη Νέστορα, των Αχαιών η δόξα,
κείνος περίκαλα γδικιώθηκε, κι οι Αργίτες τ᾽ όνομά του
θα διαλαλούν, που κι οι μελλούμενοι να τον θυμούνται άνθρωποι

αἲ γὰρ ἐμοὶ τοσσήνδε θεοὶ δύναμιν περιθεῖεν,
τίσασθαι μνηστῆρας ὑπερβασίης ἀλεγεινῆς,
οἵ τέ μοι ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανόωνται.
ἀλλ᾽ οὔ μοι τοιοῦτον ἐπέκλωσαν θεοὶ ὄλβον,
πατρί τ᾽ ἐμῷ καὶ ἐμοί: νῦν δὲ χρὴ τετλάμεν ἔμπης.»

Να 'ταν οι αθάνατοι να μ᾽ έζωναν με τόση αντρεία και μένα,
να πάρω γδικιωμό απ᾽ τους άνομους, αδιάντροπους μνηστήρες,
που δε με λογαριάζουν κι άδικες δουλειές ο νους τους βάζει!
Τύχη οι θεοί για με δεν έκλωσαν παρόμοια — μήτε εμένα
μήτε του κύρη μου, υποτάζουμαι λοιπόν, κι ας τυραννιέμαι.»

τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ:

Κι ο αλογατάς γερήνιος Νέστορας απηλογιά του δίνει:

«ὦ φίλ᾽, ἐπεὶ δὴ ταῦτά μ᾽ ἀνέμνησας καὶ ἔειπες,	«Παιδί μου, μια και τ᾽ αναθίβανες και μου μιλείς για τούτα,
φασὶ μνηστῆρας σῆς μητέρος εἵνεκα πολλοὺς	ακούω να λεν πολλοί τη μάνα σου πως τη ζητούν μνηστήρες,
ἐν μεγάροις ἀέκητι σέθεν κακὰ μηχανάασθαι:	και συφορές μες στο παλάτι σου συγκλώθουν άθελα σου.
εἰπέ μοι, ἠὲ ἑκὼν ὑποδάμνασαι, ἦ σέ γε λαοὶ	Πες μου, το θέλεις κι υποτάζεσαι; για μήπως μες στη χώρα,
ἐχθαίρουσ᾽ ἀνὰ δῆμον, ἐπισπόμενοι θεοῦ ὀμφῇ.	θεού φωνή ακλουθώντας, όχτρητα για σένα νιώθει ο κόσμος;
τίς δ᾽ οἶδ᾽ εἴ κέ ποτέ σφι βίας ἀποτίσεται ἐλθών,	Μπορεί κι αυτός να 'ρθεϊ, τις άνομες να γδικιωθεί δουλειές τους,
ἤ ὅ γε μοῦνος ἐὼν ἢ καὶ σύμπαντες Ἀχαιοί;	ποιος ξέρει, μοναχός του κάποτε, μπορεί κι οι Αργίτες όλοι.
εἰ γάρ σ᾽ ὣς ἐθέλοι φιλέειν γλαυκῶπις Ἀθήνη,	Να 'ταν αγάπη τόση να 'δειχνε για σένα η Γλαυκομάτα,
ὡς τότ᾽ Ὀδυσσῆος περικήδετο κυδαλίμοιο	καθώς τον ξακουσμένο εγνοιάζουνταν τότε Οδυσσέα στη χώρα
δήμῳ ἔνι Τρώων, ὅθι πάσχομεν ἄλγε᾽ Ἀχαιοί--	μακριά των Τρωών, εκεί που σέρναμε καημούς οι Αργίτες πλήθος!
οὐ γάρ πω ἴδον ὧδε θεοὺς ἀναφανδὰ φιλεῦντας,	Θεούς που ν᾽ αγαπούν ξεφάνερα τόσο πολύ, ως εκείνον
ὡς κείνῳ ἀναφανδὰ παρίστατο Παλλὰς Ἀθήνη--	παράστεκε η Αθηνά ξεφάνερα, δεν έχω ιδεί ποτέ μου.
εἴ σ᾽ οὕτως ἐθέλοι φιλέειν κήδοιτό τε θυμῷ,	Και σένα τόσο τώρα αν γνοιάζουνταν κι αγάπη σου 'δειχνε όμοια,
τῶ κέν τις κείνων γε καὶ ἐκλελάθοιτο γάμοιο.»	πολλοί θαρρώ από κείνους θα 'βγαζαν το γάμο από το νου τους.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:	Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«ὦ γέρον, οὔ πω τοῦτο ἔπος τελέεσθαι ὀίω:	«Όχι! σωστά δε θα 'βγουν, γέροντα, τα λόγια σου, φοβούμαι'
λίην γὰρ μέγα εἶπες: ἄγη μ᾽ ἔχει. οὐκ ἂν ἐμοί γε	είπες μεγάλο λόγο, σάστισα᾽ καμιά δεν έχω ελπίδα,
ἐλπομένῳ τὰ γένοιτ᾽, οὐδ᾽ εἰ θεοὶ ὣς ἐθέλοιεν.»	ακόμα κι οι θεοί να το 'θελαν, ό,τι είπες πως θα γένει.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:	Γυρνώντας η Αθηνά, η γλαυκόματη θεά, του απηλογήθη:
«Τηλέμαχε, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.	«Ποιος λόγος σου 'φυγε, Τηλέμαχε, της δοντωσιάς το φράχτη;
ῥεῖα θεός γ᾽ ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σαώσαι.	Κι από μακριά ο θεός ανέκοπα γλιτώνει τον που θέλει.
βουλοίμην δ᾽ ἂν ἐγώ γε καὶ ἄλγεα πολλὰ μογήσας	Κάλλια έχω εγώ περίσσια βάσανα να πάθω, πριν διαγείρω
οἴκαδέ τ᾽ ἐλθέμεναι καὶ νόστιμον ἦμαρ ἰδέσθαι,	στο σπίτι μου, τη μέρα κάποτε να ιδώ του γυρισμού μου,
ἢ ἐλθὼν ἀπολέσθαι ἐφέστιος, ὡς Ἀγαμέμνων	παρά φτασμένος μπρος στο τζάκι μου να πέσω, σαν του Ατρέα το γιο,
ὤλεθ᾽ ὑπ᾽ Αἰγίσθοιο δόλῳ καὶ ἧς ἀλόχοιο.	που εχάθη απ᾽ της γυναίκας του και του Αίγιστου το δόλο.
ἀλλ᾽ ἦ τοι θάνατον μὲν ὁμοίιον οὐδὲ θεοί περ	Μα αλήθεια απ᾽ τον κοινό το θάνατο μηδέ οι θεοί μπορούνε
καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δύνανται ἀλαλκέμεν, ὁππότε κεν δὴ	έναν θνητό να τον γλιτώσουνε, κι ας του 'χουν όση αγάπη,
μοῖρ᾽ ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο.»	σαν θα τον πάρει ο ανήλεος θάνατος και τον ξαπλώσει χάμω.»
τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:	Και τότι ο γνωστικός Τηλέμαχος του απηλογήθη κι είπε
«Μέντορ, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα κηδόμενοί περ:	«Να μην τα μελετούμε, Μέντορα, κι ας μας πικραίνουν τόσο!
κείνῳ δ᾽ οὐκέτι νόστος ἐτήτυμος, ἀλλά οἱ ἤδη	Πια δε γυρίζει εκείνος, σίγουρα᾽ τον έχουν παραδώσει
φράσσαντ᾽ ἀθάνατοι θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν.	κιόλας οι αθάνατοι στο θάνατο και στου χαμού τη μοίρα.
νῦν δ᾽ ἐθέλω ἔπος ἄλλο μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι	Μα από το Νέστορα άλλο θα 'θελα ν᾽ ακούσω και να μάθω'
Νέστορ᾽, ἐπεὶ περὶ οἶδε δίκας ἠδὲ φρόνιν ἄλλων:	τι η μυαλωμένη, δίκια κρίση του το ταίρι της δεν έχει'
τρὶς γὰρ δή μίν φασιν ἀνάξασθαι γένε᾽ ἀνδρῶν:	ακούω να λένε πως βασίλεψε σε τρεις γενιές ανθρώπων,
ὥς τέ μοι ἀθάνατος ἰνδάλλεται εἰσοράασθαι.	και μου φαντάζει σαν αθάνατος, καθώς τον αντικρίζω.
ὦ Νέστορ Νηληϊάδη, σὺ δ᾽ ἀληθὲς ἐνίσπες:	Γιε του Νηλέα, τρανέ μου Νέστορα, την πάσα αλήθεια πες μου:
πῶς ἔθαν᾽ Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων;	ο πρωταφέντης Αγαμέμνονας, ο γιος του Ατρέα, πως χάθη;
ποῦ Μενέλαος ἔην; τίνα δ᾽ αὐτῷ μήσατ᾽ ὄλεθρον	και που ήταν ο Μενέλαος; ο Αίγιστος ο δολερός ποιόν τάχα
Αἴγισθος δολόμητις, ἐπεὶ κτάνε πολλὸν ἀρείω;	του 'κλωσε θάνατο και σκότωσε πολύ καλύτερο του;
ἦ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαιικοῦ, ἀλλά πῃ ἄλλῃ	Εκείνος μπας κι άλλου παράδερνε και δε βρισκόταν στο Άργος
πλάζετ᾽ ἐπ᾽ ἀνθρώπους, ὁ δὲ θαρσήσας κατέπεφνε;»	το αχαϊκό, κι ό άλλος θαρρεύτηκε και τέλεψε το φόνο;»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ:	Κι ο αλογατάς γερήνιος Νέστορας άπηλογιά του δίνει:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι, τέκνον, ἀληθέα πάντ᾽ ἀγορεύσω.	«θα σου την πω, παιδί μου, ως γύρεψες, την πάσα αλήθεια τώρα,

ἦ τοι μὲν τάδε καὐτὸς ὀίεαι, ὥς κεν ἐτύχθη,
εἰ ζωόν γ᾽ Αἴγισθον ἐνὶ μεγάροισιν ἔτετμεν
Ἀτρεΐδης Τροίηθεν ἰών, ξανθὸς Μενέλαος:
τῶ κέ οἱ οὐδὲ θανόντι χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν,
ἀλλ᾽ ἄρα τόν γε κύνες τε καὶ οἰωνοὶ κατέδαψαν

αν και μονάχος τα φαντάστηκες πως γίναν όλα ετούτα.
Αν ο ξανθός Μενέλαος φτάνοντας από της Τροίας τα μέρη
θωρούσε ζωντανό τον Αίγιστο μπροστά του, να σωρώσουν
πάνω στον τάφο του δε θ᾽ άφηνε χώμα χυτό, μονάχα
όρνια και σκύλοι θα τον σπάραζαν στον κάμπο πεταμένο,

κείμενον ἐν πεδίῳ ἑκὰς ἄστεος, οὐδέ κέ τίς μιν
κλαῦσεν Ἀχαιιάδων: μάλα γὰρ μέγα μήσατο ἔργον.
ἡμεῖς μὲν γὰρ κεῖθι πολέας τελέοντες ἀέθλους
ἥμεθ': ὁ δ᾽ εὔκηλος μυχῷ Ἄργεος ἱπποβότοιο
πόλλ᾽ Ἀγαμεμνονέην ἄλοχον θέλγεσκ᾽ ἐπέεσσιν.

μακριά απ᾽ την πολιτεία, κι Αργίτισσα καμιά δε θα βρισκόταν
να τόνε κλάψει, τέτοιες που 'βαλε φριχτές δουλειές στο νου του'
τι όσο κει πέρα εμείς καθόμαστε και κάναμε περίσσιες
αντραγαθιές, ετούτος ξέγνοιαστος στα αλογοθρόφο το Άργος
να ξελογιάσει του Αγαμέμνονα το ταίρι πολεμούσε.

ἡ δ᾽ ἦ τοι τὸ πρὶν μὲν ἀναίνετο ἔργον ἀεικὲς
δῖα Κλυταιμνήστρη: φρεσὶ γὰρ κέχρητ᾽ ἀγαθῇσι:
πὰρ δ᾽ ἄρ᾽ ἔην καὶ ἀοιδὸς ἀνήρ, ᾧ πόλλ᾽ ἐπέτελλεν
Ἀτρεΐδης Τροίηνδε κιὼν ἔρυσασθαι ἄκοιτιν.
ἀλλ᾽ ὅτε δή μιν μοῖρα θεῶν ἐπέδησε δαμῆναι,

Εκείνη πρώτα τέτοιες άπρεπες δουλειές να κάμει αρνιόταν,
τι η Κλυταιμήστρα ήταν αρχόντισσα και δίχως δόλο ο νους της.
Κι είχε έναν τραγουδάρη δίπλα της, που ο γιος του Ατρέα, πριν φύγει
στης Τροίας τα μέρη, να του γνοιάζεται το ταίρι είχε προστάξει.
Μα σύντας των θεών την έδεσε πια η μοίρα κι υποτάχτη,

δὴ τότε τὸν μὲν ἀοιδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην
κάλλιπεν οἰωνοῖσιν ἕλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι,
τὴν δ᾽ ἐθέλων ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν ὅνδε δόμονδε.
πολλὰ δὲ μηρί᾽ ἔκηε θεῶν ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,
πολλὰ δ᾽ ἀγάλματ᾽ ἀνῆψεν, ὑφάσματά τε χρυσόν τε,

τον τραγουδάρη εκείνος έπιασε και σ᾽ ένα ρημονήσι
των όρνιων να γενεί τον άφησε διαγούμισμα και κούρσος,
και πια θέλοντας του θέλοντας της στο σπίτι του την πήρε'
και στους βωμούς τους άγιους έκαιγε πλήθος μεριά, και πλήθος
ταμένα στους θεούς μαλάματα κι ανυφαντά κρεμούσε'

ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ὃ οὔ ποτε ἔλπετο θυμῷ.
«ἡμεῖς μὲν γὰρ ἅμα πλέομεν Τροίηθεν ἰόντες,
Ἀτρεΐδης καὶ ἐγώ, φίλα εἰδότες ἀλλήλοισιν:
ἀλλ᾽ ὅτε Σούνιον ἱρὸν ἀφικόμεθ᾽, ἄκρον Ἀθηνέων,
ἔνθα κυβερνήτην Μενελάου Φοῖβος Ἀπόλλων

τι να τελέψει πια δεν το 'λπιζε τέτοια δουλειά μεγάλη.
Ωστόσο εμείς μαζί αρμενίζαμε πίσω απ᾽ της Τροίας τα μέρη,
ο γιος του Ατρέα κι εγώ, και νιώθαμε να μας συσμίγει η αγάπη.
Μα σύντας στο άγιο Σούνιο φτάσαμε, στον κάβο της Αθήνας,
ο Φοίβος του Μενέλαου σκότωσε τον τιμονιέρη ξάφνου

οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνε,
πηδάλιον μετὰ χερσὶ θεούσης νηὸς ἔχοντα,
Φρόντιν Ὀνητορίδην, ὃς ἐκαίνυτο φῦλ᾽ ἀνθρώπων
νῆα κυβερνῆσαι, ὁπότε σπέρχοιεν ἄελλαι.
ὣς ὁ μὲν ἔνθα κατέσχετ᾽, ἐπειγόμενός περ ὁδοῖο,

απόνετες σαγίτες ρίχνοντας, εκεί που αυτός ακόμα
κρατούσε απ᾽ το καράβι που 'τρεχε στα χέρια του το διάκι —
το Φρόντη, τον υγιό του Ονήτορα᾽ κανείς δεν κάτεχε άλλος
να κυβερνάει καράβι κάλλιο του, σαν ξέσπαζε η φουρτούνα.
Κόβει ο Μενέλαος, όσο αν βιάζουνταν, το δρόμο του, ως να θάψει,

ὄφρ᾽ ἕταρον θάπτοι καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερίσειεν.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ καὶ κεῖνος ἰὼν ἐπὶ οἴνοπα πόντον
ἐν νηυσὶ γλαφυρῇσι Μαλειάων ὄρος αἰπὺ
ἷξε θέων, τότε δὴ στυγερὴν ὁδὸν εὐρύοπα Ζεὺς
ἐφράσατο, λιγέων δ᾽ ἀνέμων ἐπ᾽ ἀυτμένα χεῦε,

το σύντροφο του και στον τάφο του νεκροθυσίες να κάμει.
Μα όπως ξανά κινώντας διάβαινε το πέλαο το κρασάτο
κι αντίκρυ στου Μαλιά τ᾽ απόγκρεμα βουνά γοργοπετούσαν
τα βαθουλά καράβια, του 'κλωσεν ο Δίας ο μακροβίγλης
πικρό ταξίδι᾽ ξάφνου ξέχυσε στο πέλαο θεριεμένα,

κύματά τε τροφέοντο πελώρια, ἶσα ὄρεσσιν.
ἔνθα διατμήξας τὰς μὲν Κρήτῃ ἐπέλασσεν,
ἧχι Κύδωνες ἔναιον Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα.
ἔστι δέ τις λισσὴ αἰπεῖά τε εἰς ἅλα πέτρη
ἐσχατιῇ Γόρτυνος ἐν ἠεροειδέι πόντῳ:

σαν τα βουνά, πελώρια κύματα και σφουριχτούς ανέμους.
Εκεί στα δυο τους κόβει κι έριξε μισούς στην Κρήτη απάνω,
στα μέρη που κρατούν οι Κύδωνες, στου Γιάρδανου τους όχτους.
Είναι ένας βράχος στο περίγιαλο, κοφτός κι ορθός, στην άκρη
της Γόρτυνας στο αχνό το πέλαγο, καί στο ζερβί του κάβο

ἔνθα Νότος μέγα κῦμα ποτὶ σκαιὸν ῥίον ὠθεῖ,
ἐς Φαιστόν, μικρὸς δὲ λίθος μέγα κῦμ᾽ ἀποέργει.
αἱ μὲν ἄρ᾽ ἔνθ᾽ ἦλθον, σπουδῇ δ᾽ ἤλυξαν ὄλεθρον
ἄνδρες, ἀτὰρ νῆάς γε ποτὶ σπιλάδεσσιν ἔαξαν

τρανά ο βοριάς αμπώθει κύματα προς της Φαιστός τα μέρη —
βράχος μικρός, μα αντέχει κύματα μεγάλα να τον δέρνουν.
Εκεί, σπρωγμένα από τα ρέματα, τσάκισαν τα καράβια
στα βράχια απάνω᾽ μόλις πρόφτασαν οι ναύτες να γλιτώσουν.

κύματ': ἀτὰρ τὰς πέντε νέας κυανοπρῳρείους

Μα τ᾽ άλλα πέντε γαλαζόπλωρα καράβια που ξέκοψαν

Αἰγύπτῳ ἐπέλασσε φέρων ἄνεμός τε καὶ ὕδωρ.
ὣς ὁ μὲν ἔνθα πολὺν βίοτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων
ἠλᾶτο ξὺν νηυσὶ κατ᾽ ἀλλοθρόους ἀνθρώπους:
τόφρα δὲ ταῦτ᾽ Αἴγισθος ἐμήσατο οἴκοθι λυγρά.
πτάετες δ᾽ ἤνασσε πολυχρύσοιο Μυκήνης,

ο αγέρας και το ρέμα τα 'φεραν στης Αίγυπτος τα μέρη.
Όσον καιρό ο Μενέλαος μάλαμα και βιος εκεί γυρνώντας
σε αλλόγλωσσους ανθρώπους μάζωνε με τα πλεούμενα του,
ο Αίγιστος σκάρωνε τις άνομες δουλειές του στην πατρίδα.
Σα σκότωσε το ρήγα, υπόταξε και το λαό του, κι έτσι

κτείνας Ἀτρεΐδην, δέδμητο δὲ λαὸς ὑπ᾽ αὐτῷ.
τῷ δέ οἱ ὀγδοάτῳ κακὸν ἤλυθε δῖος Ὀρέστης
ἂψ ἀπ᾽ Ἀθηνάων, κατὰ δ᾽ ἔκτανε πατροφονῆα,
Αἴγισθον δολόμητιν, ὅ οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα.
ἦ τοι ὁ τὸν κτείνας δαίνυ τάφον Ἀργείοισιν

χρόνους εφτά μες στην πολύχρυση βασίλευε Μυκήνα᾽
μα πάνω στους οχτώ του πλάκωσε κακό μεγάλο ο Ορέστης
απ᾽ την Αθήνα, και του κύρη του το δολερό σκοτώνει
φονιά, τον Αίγιστο, που σκότωσε τον αντρειανό του κύρη'
και μακαριά, καθώς τον σκότωσε, να φαν οι Αργίτες στρώνει

μητρός τε στυγερῆς καὶ ἀνάλκιδος Αἰγίσθοιο:
αὐτῆμαρ δέ οἱ ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
πολλὰ κτήματ᾽ ἄγων, ὅσα οἱ νέες ἄχθος ἄειραν.
«καὶ σύ, φίλος, μὴ δηθὰ δόμων ἄπο τῆλ᾽ ἀλάλησο,
κτήματά τε προλιπὼν ἄνδρας τ᾽ ἐν σοῖσι δόμοισιν

για το λαγόκαρδο τον Αίγιστο και τη φριχτή του μάνα.
Την ίδια μέρα κι ο βροντόλαλος Μενέλαος ήρθε τέλος
κι έφερνε βιος πολύ, όσο τ᾽ άρμενα βαστούσαν να σηκώσουν.
Φίλε, και συ μακριά απ᾽ το σπίτι σου πολύ μην τριγυρίζεις
και παρατάς εκεί τα πλούτη σου και μες στο σπίτι σου άντρες

οὕτω ὑπερφιάλους, μή τοι κατὰ πάντα φάγωσιν
κτήματα δασσάμενοι, σὺ δὲ τηϋσίην ὁδὸν ἔλθῃς.
ἀλλ᾽ ἐς μὲν Μενέλαον ἐγὼ κέλομαι καὶ ἄνωγα
ἐλθεῖν: κεῖνος γὰρ νέον ἄλλοθεν εἰλήλουθεν,
ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ὅθεν οὐκ ἔλποιτό γε θυμῷ

τόσο ξαδιάντροπους᾽ αλάκερο μπορεί να φαν το βιος σου
μοιράζοντας το, απ᾽ το ταξίδι σου μη βγεις χαμένος έτσι.
Μα στου Μενέλαου θα σε αρμήνευα κι εγώ να πας, το θέλω'
καιρός πολύς μαθές δεν πέρασε που διάγειρε απ᾽ τα ξένα,
από λαούς που δε θα το 'λπιζε κανένας να διαγείρει

ἐλθέμεν, ὅν τινα πρῶτον ἀποσφήλωσιν ἄελλαι
ἐς πέλαγος μέγα τοῖον, ὅθεν τέ περ οὐδ᾽ οἰωνοὶ
αὐτόετες οἰχνεῦσιν, ἐπεὶ μέγα τε δεινόν τε.
ἀλλ᾽ ἴθι νῦν σὺν νηί τε σῇ καὶ σοῖς ἑτάροισιν:
εἰ δ᾽ ἐθέλεις πεζός, πάρα τοι δίφρος τε καὶ ἵπποι,

ατός του πίσω, αν τον ξεστράτιζαν φουρτούνες σε πελάγη
τόσο τρανά, που ουδέ πετούμενα να τα διαβούν ως πέρα
μονοχρονίς αποδυνάζουνται᾽ τόσο τρανά είναι κι άγρια.
Σύρε λοιπόν με το καράβι σου και τους δικούς σου ανθρώπους'
μα αν πάλι θες στεριάς, δε μου 'λειψαν αλόγατα κι αμάξι,

πὰρ δέ τοι υἷες ἐμοί, οἵ τοι πομπῆες ἔσονται
ἐς Λακεδαίμονα δῖαν, ὅθι ξανθὸς Μενέλαος.
λίσσεσθαι δέ μιν αὐτός, ἵνα νημερτὲς ἐνίσπῃ:
ψεῦδος δ᾽ οὐκ ἐρέει: μάλα γὰρ πεπνυμένος ἐστίν.»
ὣς ἔφατ᾽, ἠέλιος δ᾽ ἄρ᾽ ἔδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε.

δε μου 'λειψαν κι οι γιοί, στη στράτα σου να σου σταθούν συντρόφοι
πέρα στη θεία τη Λακεδαίμονα, στου Μενελάου το σπίτι.
Εκεί πια ατός σου παρακάλα τον να πεί την πάσα αλήθεια
του περισσεύει η γνώση, ψέματα δε θα σου πει καθόλου.»
Όσο μιλούσε, ο γήλιος βούτηξε και πέσανε τ᾽ απόσκια᾽

τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«ὦ γέρον, ἦ τοι ταῦτα κατὰ μοῖραν κατέλεξας:
ἀλλ᾽ ἄγε τάμνετε μὲν γλώσσας, κεράασθε δὲ οἶνον,
ὄφρα Ποσειδάωνι καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν
σπείσαντες κοίτοιο μεδώμεθα: τοῖο γὰρ ὥρη.

και τότε πήρε η γαλανόματη θεά Αθηνά το λόγο:
«Τούτα σωστά μας τα 'πες, γέροντα, το δίχως άλλο᾽ τώρα
κρασί να συγκεράστε, κόψετε κι απ᾽ τα σφαχτά τις γλώσσες,
στον Ποσειδώνα για να κάνουμε και στους θεούς τους άλλους
σπονδές, πριν πάμε να πλαγιάσουμε᾽ καιρός να κοιμηθούμε'

ἤδη γὰρ φάος οἴχεθ᾽ ὑπὸ ζόφον, οὐδὲ ἔοικεν:
δηθὰ θεῶν ἐν δαιτὶ θαασσέμεν, ἀλλὰ νέεσθαι.»
ἦ ῥα Διὸς θυγάτηρ, οἱ δ᾽ ἔκλυον αὐδησάσης.
τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο,

τι πια το φως στα σκότη εχάθηκε, και σε θεών τραπέζι
πολύ να μένουμε είναι αταίριαστο᾽ στα σπίτια μας να πάμε!»
Είπε η Αθηνά, κι αμέσως σύγκλιναν στο λόγο της εκείνοι'
πήραν οι κράχτες και τους έχυναν νερό στα χέρια απάνω,
και τα κροντήρια τα παιδόπουλα πιοτό τα ξεχείλιζαν,

νώμησαν δ᾽ ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσι:
γλώσσας δ᾽ ἐν πυρὶ βάλλον, ἀνιστάμενοι δ᾽

και σε όλα τα ποτήρια εμοίραζαν, απ᾽ τις σπονδές ν᾽ αρχίσουν,
και στη φωτιά τις γλώσσες έριχναν κι ορθοί κρασί στάλαζαν.

ἐπέλειβον.
αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ᾽ ἔπιον θ᾽, ὅσον ἤθελε θυμός,
δὴ τότ᾽ Ἀθηναίη καὶ Τηλέμαχος θεοειδὴς
ἄμφω ἱέσθην κοίλην ἐπὶ νῆα νέεσθαι.

Νέστωρ δ᾽ αὖ κατέρυκε καθαπτόμενος ἐπέεσσιν:
«Ζεὺς τό γ᾽ ἀλεξήσειε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
ὡς ὑμεῖς παρ᾽ ἐμεῖο θοὴν ἐπὶ νῆα κίοιτε
ὥς τέ τευ ἢ παρὰ πάμπαν ἀνείμονος ἠδὲ πενιχροῦ,
ᾧ οὔ τι χλαῖναι καὶ ῥήγεα πόλλ᾽ ἐνὶ οἴκῳ,

οὔτ᾽ αὐτῷ μαλακῶς οὔτε ξείνοισιν ἐνεύδειν.
αὐτὰρ ἐμοὶ πάρα μὲν χλαῖναι καὶ ῥήγεα καλά.
οὔ θην δὴ τοῦδ᾽ ἀνδρὸς Ὀδυσσῆος φίλος υἱὸς
νηὸς ἐπ᾽ ἰκριόφιν καταλέξεται, ὄφρ᾽ ἂν ἐγώ γε
ζώω, ἔπειτα δὲ παῖδες ἐνὶ μεγάροισι λίπωνται,

ξείνους ξεινίζειν, ὅς τίς κ᾽ ἐμὰ δώμαθ᾽ ἵκηται.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«εὖ δὴ ταῦτά γ᾽ ἔφησθα, γέρον φίλε: σοὶ δὲ ἔοικεν
Τηλέμαχον πείθεσθαι, ἐπεὶ πολὺ κάλλιον οὕτως.
ἀλλ᾽ οὗτος μὲν νῦν σοὶ ἅμ᾽ ἕψεται, ὄφρα κεν εὕδῃ

σοῖσιν ἐνὶ μεγάροισιν: ἐγὼ δ᾽ ἐπὶ νῆα μέλαιναν
εἶμ᾽, ἵνα θαρσύνω θ᾽ ἑτάρους εἴπω τε ἕκαστα.
οἶος γὰρ μετὰ τοῖσι γεραίτερος εὔχομαι εἶναι:
οἱ δ᾽ ἄλλοι φιλότητι νεώτεροι ἄνδρες ἕπονται,
πάντες ὁμηλικίη μεγαθύμου Τηλεμάχοιο.

ἔνθα κε λεξαίμην κοίλῃ παρὰ νηὶ μελαίνῃ
νῦν: ἀτὰρ ἠῶθεν μετὰ Καύκωνας μεγαθύμους
εἶμ᾽ ἔνθα χρεῖός μοι ὀφέλλεται, οὔ τι νέον γε
οὐδ᾽ ὀλίγον. σὺ δὲ τοῦτον, ἐπεὶ τεὸν ἵκετο δῶμα,
πέμψον σὺν δίφρῳ τε καὶ υἱέι: δὸς δέ οἱ ἵππους,

οἵ τοι ἐλαφρότατοι θείειν καὶ κάρτος ἄριστοι.»
ὣς ἄρα φωνήσασ᾽ ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη
φήνῃ εἰδομένη: θάμβος δ᾽ ἕλε πάντας ἰδόντας.
θαύμαζεν δ᾽ ὁ γεραιός, ὅπως ἴδεν ὀφθαλμοῖς:
Τηλεμάχου δ᾽ ἕλε χεῖρα, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:

«ὦ φίλος, οὔ σε ἔολπα κακὸν καὶ ἄναλκιν ἔσεσθαι,
εἰ δή τοι νέῳ ὧδε θεοὶ πομπῆες ἕπονται.
οὐ μὲν γάρ τις ὅδ᾽ ἄλλος Ὀλύμπια δώματ᾽ ἐχόντων,
ἀλλὰ Διὸς θυγάτηρ, κυδίστη Τριτογένεια,
ἥ τοι καὶ πατέρ᾽ ἐσθλὸν ἐν Ἀργείοισιν ἐτίμα.

ἀλλὰ ἄνασσ᾽ ἵληθι, δίδωθι δέ μοι κλέος ἐσθλόν,
αὐτῷ καὶ παίδεσσι καὶ αἰδοίῃ παρακοίτι:
σοὶ δ᾽ αὖ ἐγὼ ῥέξω βοῦν ἦνιν εὐρυμέτωπον
ἀδμήτην, ἣν οὔ πω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ:
τήν τοι ἐγὼ ῥέξω χρυσὸν κέρασιν περιχεύας.»

Και σα στάλαξαν, ήπιαν όλοι τους, όσο η καρδιά ποθούσε'
μα ως η Αθηνά με τον Τηλέμαχο το θεοδιωματάρη
μαζί στο βαθουλό καράβι τους κινούσαν να διαγείρουν,

ο Νέστορας τους ανακράτησε κι αυτά μιλώντας είπε:
«Ο Δίας ετούτο κι οι άλλοι αθάνατοι θεοί να μη μου δώσουν,
ν᾽ αφήσω στο γοργό να στρέψετε καράβι, ως να 'μουν κάποιος
που τόνε δέρνει η φτωχοπόρεψη κι έχει γυμνό το σπίτι,
κι ουδέ φλοκάτες πια του βρίσκουνται κι ουδέ πολλά κιλίμια,

στα μαλακά κι αυτός κι οι φίλοι του να πέφτουν να κοιμούνται.
Εγώ όμως έχω και πεντάμορφα κιλίμια και φλοκάτες!
Όσο που ζω, στου πλοίου δε γίνεται τα ξύλα να πλαγιάσει
ο γιος του αντρός που αναθιβάναμε πριν λίγο, του Οδυσσέα.
Μετά, σα μείνουν στο παλάτι μου να κυβερνούν οι γιοί μου,

αυτοί τους φίλους, όσοι φτάνουνε, θα τους φιλοκονεύουν.»
Γυρνώντας η Αθηνά, η γλαυκόματη θεά, του απηλογήθη:
«Καλέ μου γέροντα, τα λόγια σου σωστά, και να συγκλίνει,
πρέπει ο Τηλέμαχος᾽ καλύτερη δε βρίσκεται άλλη γνώμη.
Ας πορευτεί λοιπόν αντάμα σου, στο αρχοντικό σας μέσα

να κοιμηθεί᾽ μα εγώ για τ᾽ άρμενο το μελανό θα φύγω,
για να συχάσω τους συντρόφους μας και να τους πω τι εγίνη'
τι εγώ είμαι ο μόνος κάπως γέροντας που βρίσκεται κοντά τους'
οι άλλοι είναι νιούτσικοι, του άντρόκαρδου Τηλέμαχου τα χρόνια
όλοι τους έχουν, και ταξίδεψαν μαζί απ᾽ αγάπη μόνο.

Κει πέρα να πλαγιάσω θα 'θελα, στο βαθουλό καράβι,
γι᾽ απόψε᾽ την αυγή στους Καύκωνες τους αντρειανούς θα δράμω,
που μου χρωστούν — μικρό το χρέος τους δεν είναι ουδέ
καινούργιο.
Ωστόσο στείλε τον Τηλέμαχο, στο αρχοντικό σου ως ήρθε,
μ᾽ ένα σου γιο και μ᾽ ένα αμάξι σου, και δώσ᾽ του απ᾽ τ᾽ άλογα σου

τα πιο στο τρέξιμο αλαφρότερα και πιο δυναμωμένα.»
Είπε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, κι ευτύς κινάει και φεύγει'
με γυπαϊτό παρόμοια᾽ σάστισαν θωρώντας την εκείνοι
να φεύγει᾽ θάμαξε κι ο γέροντας, τα μάτια του ως την είδαν,
κι είπε γυρνώντας στον Τηλέμαχο, το χέρι πιάνοντας του:

«Φίλε, δειλός κι ανάξιος κάποτε να γίνεις δε φοβούμαι,
μια κι είσαι τόσο νιος κι οι αθάνατοι σου στέκουν στο ταξίδι.
Την Τριτογένεια μπρος μας είχαμε, την κουρσολόγα κόρη
του Δία᾽ θεός από τον Όλυμπο δεν ήταν άλλος, όχι!
Αυτή και τον τρανό τον κύρη σου τιμούσε απ᾽ τους Αργίτες.

Όμως, αφέντρα μου, σπλαχνίσου μας, και δόξα τιμημένη
δίνε σε μένα και στα τέκνα μου και στο σεμνό μου ταίρι'
και θα σου σφάξω φαρδιοκούτελη, μονόχρονη δαμάλα,
αδάμαστη, που δεν την έβαλαν ακόμη στο ζυγό της'
τέτοια θα σφάξω εγώ, τα κέρατα περιχρυσώνοντάς της».

ὣς ἔφατ᾽ εὐχόμενος, τοῦ δ᾽ ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.
τοῖσιν δ᾽ ἡγεμόνευε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
υἱάσι καὶ γαμβροῖσιν, ἑὰ πρὸς δώματα καλά.
ἀλλ᾽ ὅτε δώμαθ᾽ ἵκοντο ἀγακλυτὰ τοῖο ἄνακτος,
ἑξείης ἕζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε:

Με τέτοια λόγια εκείνος δέουνταν, και σύγκλινε η Παλλάδα᾽
κι ο αλογατάς γερήνιος Νέστορας — πίσω οι γαμπροί κι οι γιοί του—
πήραν το δρόμο στο παλάτι τους ν᾽ ανέβουν το πανώριο.
Και σύντας φτάσαν πια στο ξακουστό του βασιλιά παλάτι,
αράδα πάνω σε καθίσματα και σε θρονιά καθίσαν.

τοῖς δ᾽ ὁ γέρων ἐλθοῦσιν ἀνὰ κρητῆρα κέρασσεν
οἴνου ἡδυπότοιο, τὸν ἑνδεκάτῳ ἐνιαυτῷ
ὤιξεν ταμίη καὶ ἀπὸ κρήδεμνον ἔλυσε:
τοῦ ὁ γέρων κρητῆρα κεράσσατο, πολλὰ δ᾽ Ἀθήνῃ
εὔχετ᾽ ἀποσπένδων, κούρῃ Διὸς αἰγιόχοιο.

Και τότε ο Νέστορας για χάρη τους συγκέρναε σε κροντήρι
κρασί γλυκόπιοτο᾽ του το άνοιξε στα έντεκα χρόνια απάνω
τώρα η κελάρισσα ξεσφίγγοντας την κεφαλόδεσή του.
Τούτο ως συγκέρασεν ο γέροντας, κάνει σπονδή κι ευχόταν
στην Αθηνά, του βροντοσκούταρου του Δία τη θυγατέρα'

αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ᾽ ἔπιον θ᾽, ὅσον ἤθελε θυμός,
οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος,
τὸν δ᾽ αὐτοῦ κοίμησε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
Τηλέμαχον, φίλον υἱὸν Ὀδυσσῆος θείοιο,
τρητοῖς ἐν λεχέεσσιν ὑπ᾽ αἰθούσῃ ἐριδούπῳ,

και σα στάλαξαν κι ήπιαν όλοι τους όσο η καρδιά ποθούσε,
ευτύς κίνησαν για το σπίτι του καθένας να πλαγιάσει.
Μα του Οδυσσέα του αρχοντογέννητου τον άξιο γιο κει πέρα
ο αλογατάς γερήνιος Νέστορας σε καλοτρυπημένη
κλίνη τον κοίμισε, στο αχόλαλο το σκεπαστό του μέσα'

πὰρ᾽ δ᾽ ἄρ᾽ ἐυμμελίην Πεισίστρατον, ὄρχαμον ἀνδρῶν,
ὅς οἱ ἔτ᾽ ἠίθεος παίδων ἦν ἐν μεγάροισιν:
αὐτὸς δ᾽ αὖτε καθεῦδε μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο,
τῷ δ᾽ ἄλοχος δέσποινα λέχος πόρσυνε καὶ εὐνήν.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,

κι έβαλε πλάι του τον Πεισίστρατο τον αντρειανό να πέσει,
που από τους γιους του ακόμα ανύπαντρος καθόταν στο παλάτι'
ατός του στου αψηλού κοιμήθηκε του παλατιού το βάθος,
εκεί που του᾽ στρωνε το ταίρι του και πλάγιαζε μαζί του.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,

ὤρνυτ᾽ ἄρ᾽ ἐξ εὐνῆφι Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ,
ἐκ δ᾽ ἐλθὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισιν,
οἵ οἱ ἔσαν προπάροιθε θυράων ὑψηλάων,
λευκοί, ἀποστίλβοντες ἀλείφατος: οἷς ἔπι μὲν πρὶν
Νηλεὺς ἵζεσκεν, θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντος:

ο αλογατάς γερήνιος Νέστορας από την κλίνη ασκώθη,
κι ως βγήκεν έξω, πήγε κι έκατσε στα μαγλινά πεζούλια,
που ήταν χτισμένα απ᾽ έξω απ᾽ τις ψηλές του παλατιού του πόρτες
κάτασπρα, κι απ᾽ το λάδι. ξάστραφταν᾽ σε τούτα κι ο Νηλέας
παλιά εκαθόταν, που σοζύγιαζε με των θεών ο νους του.

ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἤδη κηρὶ δαμεὶς Ἄϊδόσδε βεβήκει,
Νέστωρ αὖ τότ᾽ ἐφῖζε Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν,
σκῆπτρον ἔχων. περὶ δ᾽ υἷες ἀολλέες ἠγερέθοντο
ἐκ θαλάμων ἐλθόντες, Ἐχέφρων τε Στρατίος τε
Περσεύς τ᾽ Ἄρητός τε καὶ ἀντίθεος Θρασυμήδης.

Μα αυτόν τον είχε πάρει ο θάνατος κι είχε διαβεί στον Άδη.
Εκεί καθόταν τώρα ο Νέστορας, των Αχαιών ο πύργος,
κρατώντας το βασιλοράβδι του᾽ τρογύρα εμαζωχτήκαν
όλοι του οι γιοί, την κλίνη αφήνοντας, ο Στράτης κι ο Περσέας
κι ο Εχέφρονας, ξοπίσω κι ο Άρητος κι ο ισόθεος Θρασυμήδης'

τοῖσι δ᾽ ἔπειθ᾽ ἕκτος Πεισίστρατος ἤλυθεν ἥρως,
πὰρ δ᾽ ἄρα Τηλέμαχον θεοείκελον εἷσαν ἄγοντες.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ:
«καρπαλίμως μοι, τέκνα φίλα, κρηήνατ᾽ ἐέλδωρ,
ὄφρ᾽ ἦ τοι πρώτιστα θεῶν ἱλάσσομ᾽ Ἀθήνην,

στερνός εσίμωσε ο Πεισίστρατος᾽ φέραν μετά και βάλαν
και το θεόμορφο Τηλέμαχο να κάτσει στο πλευρό του'
κι ο αλογατάς γερήνιος Νέστορας το λόγο επήρε πρώτος:
«Παιδιά μου αγαπημένα, γρήγορα να γένει η πεθυμιά μου,
για να γλυκάνω απ᾽ τους αθάνατους την Αθηνά πιο πρώτα,

ἥ μοι ἐναργὴς ἦλθε θεοῦ ἐς δαῖτα θάλειαν.
ἀλλ᾽ ἄγ᾽ ὁ μὲν πεδίονδ᾽ ἐπὶ βοῦν, ἴτω, ὄφρα τάχιστα
ἔλθῃσιν, ἐλάσῃ δὲ βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ:
εἷς δ᾽ ἐπὶ Τηλεμάχου μεγαθύμου νῆα μέλαιναν
πάντας ἰὼν ἑτάρους ἀγέτω, λιπέτω δὲ δύ᾽ οἴους:

που πρόβαλε μπροστά στα μάτια μου στο θείο λαμπρό τραπέζι.
Ομπρός, ας πάει στον κάμπο κάποιος σας για τη δαμάλα, να 'ρθει
μιαν ώρα αρχύτερα, κι ως έρχεται, να τη λαλεί ο βουκόλος.
Άλλος στου αντρόκαρδου Τηλέμαχου το μελανό καράβι
να πάει να φέρει τους συντρόφους του, και δυο ν᾽ αφήσει μόνο.

εἷς δ᾽ αὖ χρυσοχόον Λαέρκεα δεῦρο κελέσθω
ἐλθεῖν, ὄφρα βοὸς χρυσὸν κέρασιν περιχεύῃ.
οἱ δ᾽ ἄλλοι μένετ᾽ αὐτοῦ ἀολλέες, εἴπατε δ᾽ εἴσω

Το χρυσικό Λαέρκη κάποιος σας ακόμα να φωνάξει,
να χύσει μάλαμα στα κέρατα τρογύρα της δαμάλας.
Οι επίλοιποι κοντά μου μείνετε, και μες στο αρχοντικό μας

δμῳῇσιν κατὰ δώματ᾽ ἀγακλυτὰ δαῖτα πένεσθαι,
ἕδρας τε ξύλα τ᾽ ἀμφὶ καὶ ἀγλαὸν οἰσέμεν ὕδωρ.»

πέστε στις δούλες το περίλαμπρο να μας γνοιαστούνε γιόμα,
κι άλλες νερό να φέρουν γάργαρο, κι άλλες θρονιά και ξύλα.»

ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐποίπνυον. ἦλθε μὲν ἄρ βοῦς
ἐκ πεδίου, ἦλθον δὲ θοῆς παρὰ νηὸς ἐίσης
Τηλεμάχου ἕταροι μεγαλήτορος, ἦλθε δὲ χαλκεὺς
ὅπλ᾽ ἐν χερσὶν ἔχων χαλκήια, πείρατα τέχνης,
ἄκμονά τε σφῦραν τ᾽ ἐυποίητόν τε πυράγρην,

Αυτά είπε, κι όλοι καταπιάστηκαν γοργά᾽ κι ήρθε απ᾽ τον κάμπο
το βόδι, κι ήρθαν απ᾽ το γρήγορο, σοζυγιαστό καράβι
οι σύντροφοι όλοι του Τηλέμαχου του αντριγιωμένου, κι ήρθε
ο χρυσικός με όλα τα χάλκινα της τέχνης σύνεργα του,
με το καλόφτιαστο διλάβι του, το αμόνι, το σφυρί του,

οἷσίν τε χρυσὸν εἰργάζετο: ἦλθε δ᾽ Ἀθήνη
ἱρῶν ἀντιόωσα. γέρων δ᾽ ἱππηλάτα Νέστωρ
χρυσὸν ἔδωχ': ὁ δ᾽ ἔπειτα βοὸς κέρασιν περίχευεν
ἀσκήσας, ἵν᾽ ἄγαλμα θεὰ κεχάροιτο ἰδοῦσα.
βοῦν δ᾽ ἀγέτην κεράων Στρατίος καὶ δῖος Ἐχέφρων.

που δούλευε με αυτά το μάλαμα᾽ κι ήρθε η Αθηνά το τάμα
να προσδεχτεί. Κι ο γέρο Νέστορας ο αλογατάς του δίνει
το μάλαμα᾽ κι αυτός τα κέρατα με τέχνη της δαμάλας
χρυσώνει, να χαρεί θωρώντας το βαθιά ή θεά στα φρένα.
Το ζω μετά απ᾽ τα κέρατα έσυραν ο Εχέφρονας κι ο Στράτης,

χέρνιβα δέ σφ᾽ Ἄρητος ἐν ἀνθεμόεντι λέβητι
ἤλυθεν ἐκ θαλάμοιο φέρων, ἑτέρῃ δ᾽ ἔχεν οὐλὰς
ἐν κανέῳ πέλεκυν δὲ μενεπτόλεμος Θρασυμήδης
ὀξὺν ἔχων ἐν χειρὶ παρίστατο βοῦν ἐπικόψων.
Περσεὺς δ᾽ ἀμνίον εἶχε: γέρων δ᾽ ἱππηλάτα Νέστωρ

κι ο Άρητος ήρθε από την κάμαρα κρατώντας να πλυθούνε
λεβέτι ανθόπλουμο, και στί» άλλο του πανέρι με κριθάρι.
Κι είχε πελέκι ό πολεμόχαρος στδ χέρι Θρασυμήδης
αδράξει κοφτερό, και σίμωνε το βόδι να χτυπήσει'
κούπα ο Περσέας κρατούσε, κι έπλυνε τα δυο του χέρια τέλος

χέρνιβά τ᾽ οὐλοχύτας τε κατήρχετο, πολλὰ δ᾽ Ἀθήνῃ
εὔχετ᾽ ἀπαρχόμενος, κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλλων.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ εὔξαντο καὶ οὐλοχύτας προβάλοντο,
αὐτίκα Νέστορος υἱὸς ὑπέρθυμος Θρασυμήδης
ἤλασεν ἄγχι στάς: πέλεκυς δ᾽ ἀπέκοψε τένοντας

ο γέρο Νέστορας, κι ως σκόρπισε τ᾽ αγιοκριθάρια, ευκιόταν
με θέρμη στην Παλλάδα, καίγοντας απ᾽ το κεφάλι τρίχες.
Κι ως ευχήθηκαν και πασπάλισαν μετά τ᾽ αγιοκριθάρια,
γοργά του Νέστορα ο τρανόκαρδος υγιός, ο Θρασυμήδης,
σιμώνει, και του δίνει᾽ κι έκοψε τα νεύρα το πελέκι

αὐχενίους, λῦσεν δὲ βοὸς μένος. αἱ δ᾽ ὀλόλυξαν
θυγατέρες τε νυοί τε καὶ αἰδοίη παράκοιτις
Νέστορος, Εὐρυδίκη, πρέσβα Κλυμένοιο θυγατρῶν.
οἱ μὲν ἔπειτ᾽ ἀνελόντες ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
ἔσχον: ἀτὰρ σφάξεν Πεισίστρατος, ὄρχαμος ἀνδρῶν.

του σβέρκου, κι απ᾽ το ζω παράλυσεν η ορμή᾽ κι έσυραν όλες
στριγγιά φωνή, κι οι θυγατέρες του κι οι νύφες κι η Ευρυδίκη,
η κόρη η πιο τρανή του Κλύμενου, του Νέστορα το ταίρι.
Κι απ᾽ την πλατιά τη γη ως ανάσκωσαν οι άλλοι ψηλά το βόδι,
το 'σφαξε ο ρήγας ο Πεισίστρατος. Μόλις το μαύρο γαίμα

τῆς δ᾽ ἐπεὶ ἐκ μέλαν αἷμα ῥύη, λίπε δ᾽ ὀστέα θυμός,
αἶψ᾽ ἄρα μιν διέχευαν, ἄφαρ δ᾽ ἐκ μηρία τάμνον
πάντα κατὰ μοῖραν, κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν
δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ᾽ αὐτῶν δ᾽ ὠμοθέτησαν.
καῖε δ᾽ ἐπὶ σχίζῃς ὁ γέρων, ἐπὶ δ᾽ αἴθοπα οἶνον

χύθη στη γης κι από τα κόκαλα ξεπέταξε η ψυχή του,
το τεταρτιάσαν πρώτα γρήγορα και τα μεριά του κόψαν
όλα ως εταίριαζε, τα τύλιξαν τρογύρα με τη σκέπη,
διπλώνοντας τη, κι από πάνω τους κομμάτια κρέας πιθώσαν.
Σε σκίζες τα 'καιγεν ο γέροντας και στάλαζε από πάνω

λεῖβε: νέοι δὲ παρ᾽ αὐτὸν ἔχον πεμπώβολα χερσίν.
αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ᾽ ἐκάη καὶ σπλάγχνα πάσαντο,
μίστυλλόν τ᾽ ἄρα τἆλλα καὶ ἀμφ᾽ ὀβελοῖσιν ἔπειραν,
ὤπτων δ᾽ ἀκροπόρους ὀβελοὺς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
τόφρα δὲ Τηλέμαχον λοῦσεν καλὴ Πολυκάστη,

κρασί φλογάτο᾽ και πεντόσουβλες οι νιοί σιμά του εκράτουν.
Και σύντας τα μεριά αποκάηκαν και γεύτηκαν τα σπλάχνα,
λιανίσαν τ᾽ άλλα και τα πέρασαν στις σούβλες και τα ψήναν
τις ακρομύτικες στα χέρια τους ανεβαστώντας σούβλες.
Ωστόσο τον Τηλέμαχο έλουζε του Νέστορα μια κόρη

Νέστορος ὁπλοτάτη θυγάτηρ Νηληϊάδαο.
αὐτὰρ ἐπεὶ λοῦσέν τε καὶ ἔχρισεν λίπ᾽ ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα,
ἔκ ῥ᾽ ἀσαμίνθου βῆ δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοῖος:
πὰρ δ᾽ ὅ γε Νέστορ᾽ ἰὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο, ποιμένα λαῶν.

όμορφη, κι ήταν η μικρότερη στα χρόνια, η Πολυκάστη.
Κι ως τον απόλουσε, τον άλειψε με μυρωμένο λάδι
κι όμορφή πέρασε στους ώμους του χλαμύδα και χιτώνα,
κι απ᾽ το λουτρό θαρρείς αθάνατος επρόβαλε στην όψη,
και τράβηξε κοντά στο Νέστορα το ρήγα να καθίσει.

οἱ δ᾽ ἐπεὶ ὤπτησαν κρέ᾽ ὑπέρτερα καὶ ἐρύσαντο,
δαίνυνθ᾽ ἑζόμενοι: ἐπὶ δ᾽ ἀνέρες ἐσθλοὶ ὄροντο
οἶνον οἰνοχοεῦντες ἐνὶ χρυσέοις δεπάεσσιν.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ:

Τ᾽ απανωψάχνια μόλις ψήθηκαν κι απ᾽ τη φωτιά τα σύραν,
κάτσαν και τρώγαν κι αρχοντόπουλα πετιόνταν κάθε τόσο
και παίρναν το κρασί, σε ολόχρυσα ποτήρια να κεράσουν.
Και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
ο αλογατάς γερήνιος Νέστορας το λόγο επήρε κι είπε:

«παῖδες ἐμοί, ἄγε Τηλεμάχῳ καλλίτριχας ἵππους
ζεύξαθ᾽ ὑφ᾽ ἅρματ᾽ ἄγοντες, ἵνα πρήσσῃσιν ὁδοῖο.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ᾽ ἐπίθοντο,
καρπαλίμως δ᾽ ἔζευξαν ὑφ᾽ ἅρμασιν ὠκέας ἵππους.
ἐν δὲ γυνὴ ταμίη σῖτον καὶ οἶνον ἔθηκεν

Ελάτε οι γιοί, για τον Τηλέμαχο κάτω απ᾽ τ᾽ αμάξι ζεύτε
τ᾽ αλόγατά μας τα καλότριχα, στη στράτα να κινήσει».
Είπε, κι αυτοί, γρικώντας, πρόθυμα συνάκουσαν το λόγο,
και τα γοργά με βιάση αλόγατα κάτω απ᾽ το αμάξι έζεψαν.
Έβαλε μέσα κι η κελάρισσα ψωμί, κρασί, προσφάγια,

ὄψα τε, οἷα ἔδουσι διοτρεφέες βασιλῆες.
ἂν δ᾽ ἄρα Τηλέμαχος περικαλλέα βήσετο δίφρον:
πὰρ δ᾽ ἄρα Νεστορίδης Πεισίστρατος, ὄρχαμος ἀνδρῶν,
ἐς δίφρον τ᾽ ἀνέβαινε καὶ ἡνία λάζετο χερσί,
μάστιξεν δ᾽ ἐλάαν, τὼ δ᾽ οὐκ ἀέκοντε πετέσθην

καθώς να τρώνε οι θεογέννητοι το συνηθούν ρηγάδες.
Ανέβη τότε κι ο Τηλέμαχος πα στο πανώριο αμάξι,
κι ο γιος του Νέστορα, ο Πεισίστρατος ο ρήγας, στο πλευρό του
στο αμάξι ανέβη, και στα χέρια του τα νιόλουρα φουχτώνει'
δίνει βιτσιά, κι ευτύς τ᾽ αλόγατα με προθυμιά πετούσαν στον κάμπο,

ἐς πεδίον, λιπέτην δὲ Πύλου αἰπὺ πτολίεθρον.
οἱ δὲ πανημέριοι σεῖον ζυγὸν ἀμφὶς ἔχοντες.
δύσετό τ᾽ ἠέλιος σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί,
ἐς Φηρὰς δ᾽ ἵκοντο Διοκλῆος ποτὶ δῶμα,
υἱέος Ὀρτιλόχοιο, τὸν Ἀλφειὸς τέκε παῖδα.

αφήνοντας το απόγκρεμο της Πύλος κάστρο πίσω,
και το ζυγό τα δυο ζερβόδεξα κουνούσαν όλη μέρα.
Κι ο ήλιος ως πήρε και βασίλεψε κι ισκιώσαν όλοι οι δρόμοι,
φτασμένοι στη Φηρή βρεθήκανε, μπρος, στου Διοκλη το σπίτι,
που ήταν ο γιος του ρήγα Ορτίλοχου και του Αλφειού τ᾽ αγγόνι.

ἔνθα δὲ νύκτ᾽ ἄεσαν, ὁ δὲ τοῖς πὰρ ξείνια θῆκεν.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
ἵππους τε ζεύγνυντ᾽ ἀνά θ᾽ ἅρματα ποικίλ᾽ ἔβαινον:
ἐκ δ᾽ ἔλασαν προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου:
μάστιξεν δ᾽ ἐλάαν, τὼ δ᾽ οὐκ ἀέκοντε πετέσθην.

Αυτός εκεί τους καλοσκάμνισε και πέρασαν τη νύχτα.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
ζέψαν τ᾽ αλόγατα κι ανέβηκαν στο πλουμισμένο αμάξι,
και βγήκαν όξω απ᾽ την αυλόπορτα και το βουερό χαγιάτι.
Δίνει βιτσιά να φύγουν τ᾽ άλογα, κι αυτά, γοργά ως πετούσαν,

ἷξον δ᾽ ἐς πεδίον πυρηφόρον, ἔνθα δ᾽ ἔπειτα
ἦνον ὁδόν: τοῖον γὰρ ὑπέκφερον ὠκέες ἵπποι.
δύσετό τ᾽ ἠέλιος σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.

σε λίγο φτάσαν στον πολύσταρο τον κάμπο και τελεύαν
το δρόμο᾽ μ᾽ έτοια ορμή τ᾽ αλόγατα τα γρήγορα τους σέρναν
και πήρε ο γήλιος και βασίλεψε κι ισκιώσαν όλοι οι δρόμοι.

-4- ᾑοί δ᾽ ἶξον κοίλην Λακεδαίμονα κητώεσσαν,	Κι εκείνοι οι δυο στην πολυφάραγγη, τη βαθουλή φτασμένοι
πρὸς δ᾽ ἄρα δώματ᾽ ἔλων Μενελάου κυδαλίμοιο.	τη Λακεδαίμονα, στου πέρφανου Μενέλαου το παλάτι
τὸν δ᾽ εὗρον δαινύντα γάμον πολλοῖσιν ἔτῃσιν	τραβούσαν, πάνω αυτός που γιόρταζε της άψεγης του κόρης
υἱέος ἠδὲ θυγατρὸς ἀμύμονος ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.	το γάμο και του γιου του, κι έκανε τραπέζι στους δικούς του.
τὴν μὲν Ἀχιλλῆος ῥηξήνορος υἱέι πέμπεν:	Την κόρη στον υγιό την έστελνε του φοβερού Αχιλλέα·
ἐν Τροίῃ γὰρ πρῶτον ὑπέσχετο καὶ κατένευσε	απ᾽ τον καιρό στην Τροία που βρίσκουνταν ακόμα το 'χε τάξει
δωσέμεναι, τοῖσιν δὲ θεοὶ γάμον ἐξετέλειον.	να του τη δώσει· τώρα ετέλευαν οι αθάνατοι το γάμο.
τὴν ἄρ᾽ ὅ γ᾽ ἔνθ᾽ ἵπποισι καὶ ἅρμασι πέμπε νέεσθαι	Την έστελνε λοιπόν με αλόγατα κι αμάξια για το κάστρο
Μυρμιδόνων προτὶ ἄστυ περικλυτόν, οἷσιν ἄνασσεν.	των Μυρμιδόνων το περίλαμπρο, που αφέντευε ο γαμπρός του.
υἱέι δὲ Σπάρτηθεν Ἀλέκτορος ἤγετο κούρην,	Το γιο στη Σπάρτη με του Αλέχτορα τον πάντρευε την κόρη,
ὅς οἱ τηλύγετος γένετο κρατερὸς Μεγαπένθης	το Μεγαπένθη τον αντρόκαρδο᾽ τον είχε στερνοπαίδι
ἐκ δούλης: Ἑλένῃ δὲ θεοὶ γόνον οὐκέτ᾽ ἔφαινον,	από μια σκλάβα, τι δε χάριζαν πια στην Ελένη τέκνα
ἐπεὶ δὴ τὸ πρῶτον ἐγείνατο παῖδ᾽ ἐρατεινήν,	οι αθάνατοι, από μιας και γέννησε μια κόρη ζηλεμένη,
Ἑρμιόνην, ἣ εἶδος ἔχε χρυσέης Ἀφροδίτης.	την Ερμιόνη, που παράβγαινε με τη χρυσή Αφροδίτη.
ὣς οἱ μὲν δαίνυντο καθ᾽ ὑψερεφὲς μέγα δῶμα	Έτσι στο μέγα, αψηλοτάβανο παλάτι οι συμπεθέροι
γείτονες ἠδὲ ἔται Μενελάου κυδαλίμοιο,	κι οι γείτονες του πολυδόξαστου Μενέλαου ξεφαντώναν
τερπόμενοι: μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς	κι αγάλλουνταν μαζί τους κάθουνταν βαρώντας την κιθάρα
φορμίζων, δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ᾽ αὐτούς,	ο θείος τραγουδιστής, κι ως άνοιγε το στόμα του να ψάλει,
μολπῆς ἐξάρχοντος, ἐδίνευον κατὰ μέσσους.	στριφογυρνώντας μες στη μάζωξη χόρευαν δυο ακροβάτες.
τὼ δ᾽ αὖτ᾽ ἐν προθύροισι δόμων αὐτώ τε καὶ ἵππω,	Την ίδιαν ώρα ομπρός στην ξώπορτα κι αυτοί και τ᾽ άλογά τους,
Τηλέμαχός θ᾽ ἥρως καὶ Νέστορος ἀγλαὸς υἱός,	ο γιος του Νέστορα κι ο αντρόκαρδος Τηλέμαχος, στάθηκαν.
στῆσαν: ὁ δὲ προμολὼν ἴδετο κρείων Ἐτεωνεύς,	Κι ο Ετεωνέας, που ο πολυξάκουστος Μενέλαος σύντροφο του
ὀτρηρὸς θεράπων Μενελάου κυδαλίμοιο,	τον είχε μπιστεμένο, βγαίνοντας, μόλις τους είδε, τρέχει
βῆ δ᾽ ἴμεν ἀγγελέων διὰ δώματα ποιμένι λαῶν,	στο βασιλιά να πάει το μήνυμα, περνώντας το παλάτι'
ἀγχοῦ δ᾽ ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:	κι ως στάθη πλάι του με ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«ξείνω δή τινε τώδε, διοτρεφὲς ὦ Μενέλαε,	«Άκου, Μενέλαε θεογέννητε, μας ήρθαν κάποιοι ξένοι,
ἄνδρε δύω, γενεῇ δὲ Διὸς μεγάλοιο ἔικτον.	δυο νιοί, και μοιάζει να 'ναι η φύτρα τους από το Δία το μέγα.
ἀλλ᾽ εἴπ᾽, ἤ σφωιν καταλύσομεν ὠκέας ἵππους,	Μον᾽ πες μου, τ᾽ άτια να ξεζέψουμε τα γρήγορα, για σε άλλου
ἦ ἄλλον πέμπωμεν ἱκανέμεν, ὅς κε φιλήσῃ.»	σπίτι να πούμε να τραβήξουνε, να φιλοκονευτούνε;»
τὸν δὲ μέγ᾽ ὀχθήσας προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:	Τότε ο ξανθός Μενέλαος θύμωσε κι απηλογιά του δίνει:
«οὐ μὲν νήπιος ἦσθα, Βοηθοΐδη Ἐτεωνεῦ,	«Του Βόηθου γιε, πιο πριν ανέμυαλος, Ετεωνέα, δεν ήσουν,
τὸ πρίν: ἀτὰρ μὲν νῦν γε πάϊς ὣς νήπια βάζεις.	μα τώρα ανέμυαλα μου μίλησες, μικρό παιδί σαν να 'σουν.
ἦ μὲν δὴ νῶι ξεινήια πολλὰ φαγόντε	Και μας συχνά μας φιλοκόνεψαν άνθρωποι ξένοι ως τώρα,
ἄλλων ἀνθρώπων δεῦρ᾽ ἱκόμεθ᾽, αἴ κέ ποθι Ζεὺς	πριχού διαγείρουμε, κι ελπίζαμε στο Δία να μας γλιτώσει
ἐξοπίσω περ παύσῃ ὀιζύος. ἀλλὰ λύ᾽ ἵππους	μια μέρα από τα τόσα βάσανα. Μον᾽ έλα, λύσε τ᾽ άτια
ξείνων, ἐς δ᾽ αὐτοὺς προτέρω ἄγε θοινηθῆναι.»	των ξένων και πιο μέσα μπάσε τους, να φαν, να πιουν μετά μας.»
ὣς φάθ᾽, ὁ δὲ μεγάροιο διέσσυτο, κέκλετο δ᾽ ἄλλους	Είπε, κι αυτός αφήκε τρέχοντας τον αντρωνίτη, κι άλλα
ὀτρηροὺς θεράποντας ἅμα σπέσθαι ἑοῖ αὐτῷ.	παιδόπουλα να τρέξουν γρήγορα φωνάζοντας, κι εκείνα
οἱ δ᾽ ἵππους μὲν λῦσαν ὑπὸ ζυγοῦ ἱδρώοντας,	απ᾽ το ζυγό τους λύσαν τ᾽ άλογα λουσμένα στον ίδρωτα,

καὶ τοὺς μὲν κατέδησαν ἐφ᾽ ἱππείῃσι κάπῃσι,
πὰρ δ᾽ ἔβαλον ζειάς, ἀνὰ δὲ κρῖ λευκὸν ἔμιξαν,
ἅρματα δ᾽ ἔκλιναν πρὸς ἐνώπια παμφανόωντα,
αὐτοὺς δ᾽ εἰσῆγον θεῖον δόμον. οἱ δὲ ἰδόντες
θαύμαζον κατὰ δῶμα διοτρεφέος βασιλῆος:

και στα παχνιά τους τ᾽ αλογάρικα τα δέσαν, και κριθάρι
μπροστά τους βάζαν άσπρο, ανάκατο με βίκο, και το αμάξι
γερμένο απαντικρύ το στήριξαν στο λιόφωτο τον τοίχο.
Τους νιους μετά στο θείο συνέμπασαν παλάτι, και σάστιζαν,
τούτοι το σπίτι του αρχοντόγεννου θαμάζοντας ρηγάρχη·

ὥς τε γὰρ ἠελίου αἴγλη πέλεν ἠὲ σελήνης
δῶμα καθ᾽ ὑψερεφὲς Μενελάου κυδαλίμοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ὁρώμενοι ὀφθαλμοῖσιν,
ἔς ῥ᾽ ἀσαμίνθους βάντες ἐυξέστας λούσαντο.
τοὺς δ᾽ ἐπεὶ οὖν δμῳαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,

τι ολούθε φως στου πολυξάκουστου Μενέλαου το παλάτι
το αψηλοτάβανο ξεχύνουνταν — σα φεγγαριού, σαν ήλιου.
Και σα φραθήκαν πια τα μάτια τους θωρώντας ένα γύρο,
σε καλοσκαλισμένους κάθισαν για να λουστούν λουτήρες.
Κι αφού τους λούσαν και τους άλειψαν με μύρο οι παρακόρες

ἀμφὶ δ᾽ ἄρα χλαίνας οὔλας βάλον ἠδὲ χιτῶνας,
ἔς ῥα θρόνους ἕζοντο παρ᾽ Ἀτρεΐδην Μενέλαον.
χέρνιβα δ᾽ ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
καλῇ χρυσείῃ ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.

και στο κορμί σγουρές τους φόρεσαν χλαμύδες και χιτώνες,
τους πήγαν σε θρονιά και κάθισαν κοντά στο γιο του Ατρέα.
Μια παρακόρη τότε τρέχοντας νερό σε στάμνα φέρνει,
χρυσή, πανώρια, κι από κάτω της ένα αργυρό λεγένι,
για να πλυθούν, κι ομπρός τους άπλωσε στραφταλιστό τραπέζι

σῖτον δ᾽ αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
εἴδατα πόλλ᾽ ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας
παντοίων, παρὰ δέ σφι τίθει χρύσεια κύπελλα.
τὼ καὶ δεικνύμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:

Ψωμί κι η σεβαστή κελάρισσα τους κουβαλεί και πλήθος
φαγιά απιθώνει, απ᾽ ό,τι βρέθηκε καλό φιλεύοντάς τους.
Απλάδες κρέατα πήρε κι έφερε κι ο τραπεζάρης μπρος τους
λογής λογής, και πλάι τους έβαλε μαλαματένιες κούπες.
Τότε ο ξανθός Μενέλαος μίλησε καλωσορίζοντας τους:

«σίτου θ᾽ ἅπτεσθον καὶ χαίρετον. αὐτὰρ ἔπειτα
δείπνου πασσαμένω εἰρησόμεθ᾽, οἵ τινές ἐστον
ἀνδρῶν: οὐ γὰρ σφῷν γε γένος ἀπόλωλε τοκήων,
ἀλλ᾽ ἀνδρῶν γένος ἐστὲ διοτρεφέων βασιλήων
σκηπτούχων, ἐπεὶ οὔ κε κακοὶ τοιούσδε τέκοιεν.»

«Πιάστε ψωμί! Καλώς μας ήρθατε! Και σύντας πια αποφάτε,
θα 'ρθεί η στιγμή να σας ρωτήσουμε ποιοί τάχα να 'στε ανθρώποι.
Καθόλου αλήθεια δεν την κρύβετε τη φύτρα των γονιών σας'
το δίχως άλλο από αρχοντόγεννους κρατάτε βασιλιάδες
με ρηγικό ραβδί᾽ αχαμνόσογοι τέτοιους υγιούς δεν κάνουν.»

ὣς φάτο, καί σφιν νῶτα βοὸς παρὰ πίονα θῆκεν
ὅπτ᾽ ἐν χερσὶν ἑλών, τά ῥά οἱ γέρα πάρθεσαν αὐτῷ.
οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε Νέστορος υἱόν,

Είπε, και πήρε με τα χέρια του παχιά βοδίσια πλάτη,
ψητή, τα αρχοντομοίρι που 'δωκαν σ᾽ αυτόν, και τους τη δίνει.
Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια απλώσαν.
Και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
πρώτα ο Τηλέμαχος στου Νέστορα το γιο τα λόγια εκίνα,

ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ᾽ οἱ ἄλλοι:
«φράζεο, Νεστορίδη, τῷ ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
χαλκοῦ τε στεροπὴν κὰδ δώματα ἠχήεντα
χρυσοῦ τ᾽ ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου ἠδ᾽ ἐλέφαντος.
Ζηνός που τοιήδε γ᾽ Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή,

κοντά κρατώντας το κεφάλι του, να μην ακούσουν άλλοι:
«Για ιδές αλήθεια, υγιέ του Νέστορα, πιο αγαπημένε απ᾽ όλους,
πως μες στα σπίτια αυτά τ᾽ αχόλαλα ξαστράφτει ολούθε ο μπρούντζος,
το κεχριμπάρι και το μάλαμα, το φίλντισι, το ασήμι!
Όμοιο του Δία, θαρρώ, στον Όλυμπο θα δείχνει το παλάτι,

ὅσσα τάδ᾽ ἄσπετα πολλά: σέβας μ᾽ ἔχει εἰσορόωντα.»
τοῦ δ᾽ ἀγορεύοντος ξύνετο ξανθὸς Μενέλαος,
καί σφεας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«τέκνα φίλ᾽, ἦ τοι Ζηνὶ βροτῶν οὐκ ἄν τις ἐρίζοι:
ἀθάνατοι γὰρ τοῦ γε δόμοι καὶ κτήματ᾽ ἔασιν:

τόσο πολλά είναι εδώ, αλογάριαστα᾽ σαστίζω που τα βλέπω.»
Όμως το αφτί τον πήρε του ξανθού Μενέλαου που μιλούσε
κι έτσι, γυρνώντας ανεμάρπαστα τους συντυχαίνει λόγια:
«Παιδιά μου, με το Δία δε γίνεται να παραβγεί κανείς μας,
τι εκείνος έχει βιος αθάνατο κι αθάνατα παλάτια·

ἀνδρῶν δ᾽ ἤ κέν τίς μοι ἐρίσσεται, ἠὲ καὶ οὐκί,
κτήμασιν. ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν καὶ πόλλ᾽ ἐπαληθεὶς
ἠγαγόμην ἐν νηυσὶ καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον,

όμως με μένα θα παράβγαινε κι ένας θνητός στα πλούτη —
για κι όχι᾽ τι που παράδειρα, χρόνους οχτώ, στα ξένα,
ως να τα φέρω εδώ μες στ᾽ άρμενα με χίλια δυο τυράννια.

Κύπρον Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς,
Αἰθίοπάς θ᾽ ἱκόμην καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς

Παράδειρα μαθές στην Αίγυπτο, στην Κύπρο, στη Φοινίκη·
και στους Αιθίοπες κάποτε έφτασα, στων Σιδονίων τη χώρα,

καὶ Λιβύην, ἵνα τ᾽ ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι.
τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.
ἔνθα μὲν οὔτε ἄναξ ἐπιδευὴς οὔτε τι ποιμὴν
τυροῦ καὶ κρειῶν οὐδὲ γλυκεροῖο γάλακτος,
ἀλλ᾽ αἰεὶ παρέχουσιν ἐπηετανὸν γάλα θῆσθαι.

στους Ερεμβούς, κι εκεί που κέρατα στ᾽ αρνιά μεμιάς φυτρώνουν,
στους Λίβυες- τρεις φορές τα πρόβατα γεννούν εδώ το χρόνο.
Απ᾽ το βοσκό ποτέ δεν έλειψαν μηδέ κι απ᾽ τον αφέντη.
τα κρέατα, το τυρί, δεν έλειψε και το γλυκό το γάλα,
μόνο τους δίνουν γάλα αδιάκοπα ν᾽ αρμέγουν και να πίνουν.

ἧος ἐγὼ περὶ κεῖνα πολὺν βίοτον συναγείρων
ἠλώμην, τῆός μοι ἀδελφεὸν ἄλλος ἔπεφνεν
λάθρῃ, ἀνωιστί, δόλῳ οὐλομένης ἀλόχοιο:
ὣς οὔ τοι χαίρων τοῖσδε κτεάτεσσιν ἀνάσσω.
καὶ πατέρων τάδε μέλλετ᾽ ἀκουέμεν, οἵ τινες ὑμῖν

Μα όσον εγώ καιρό παράδερνα στα ξένα εκεί και πλούτη
μάζευα πλήθος, άλλος σκότωνε τον αδερφό μου εμένα
κρυφά, ανεπάντεχα, απ᾽ της άνομης γυναίκας του το δόλο.
Γι᾽ αυτό καθόλου δεν το χαίρουμαι που τόσο βιος ορίζω.
Όμως αυτά θα τα 'χετε ακουστά κι απ᾽ τους γονιούς σας,

εἰσίν, ἐπεὶ μάλα πολλὰ πάθον, καὶ ἀπώλεσα οἶκον
εὖ μάλα ναιετάοντα, κεχανδότα πολλὰ καὶ ἐσθλά.
ὧν ὄφελον τριτάτην περ ἔχων ἐν δώμασι μοῖραν
ναίειν, οἱ δ᾽ ἄνδρες σόοι ἔμμεναι, οἳ τότ᾽ ὄλοντο
Τροίῃ ἐν εὐρείῃ ἑκὰς Ἄργεος ἱπποβότοιο.

και να 'ναι, τι έχω σύρει βάσανα πολλά᾽ μου το ρήμαξαν
το σπιτικό το καλοκάμωτο, με βιος βαρύ και πλήθιο.
Μα άμποτε να 'χα το 'να τρίτο του και να περνώ με τούτο,
και να᾽ ταν ζωντανοί οι συντρόφοι μου, που τη ζωή τους χάσαν
μακριά από το Άργός τ᾽ αλογόθροφο, στης Τροίας τους κάμπους
πέρα.

ἀλλ᾽ ἔμπης πάντας μὲν ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων
πολλάκις ἐν μεγάροισι καθήμενος ἡμετέροισιν
ἄλλοτε μέν τε γόῳ φρένα τέρπομαι, ἄλλοτε δ᾽ αὖτε
παύομαι: αἰψηρὸς δὲ κόρος κρυεροῖο γόοιο.
τῶν πάντων οὐ τόσσον ὀδύρομαι, ἀχνύμενός περ,

Για όλους αυτούς αλήθεια μύρουμαι και βαριαναστενάζω
στο αρχοντικό μου εδώ καθούμενος, συχνά στο νου ως τους
φέρνω,
και πότε κλαίγοντας ξανάσαση να βρω ζητώ και πότε
σκολάζω᾽ γρήγορα χορταίνουμε μαθές τον κρύο το θρήνο.
Ομως γι'αυτους βαριά κι αν θλίβουμαι, δε μου κοστίζει τόσο

ὡς ἑνός, ὅς τέ μοι ὕπνον ἀπεχθαίρει καὶ ἐδωδὴν
μνωομένῳ, ἐπεὶ οὔ τις Ἀχαιῶν τόσσ᾽ ἐμόγησεν,
ὅσσ᾽ Ὀδυσεὺς ἐμόγησε καὶ ἤρατο. τῷ δ᾽ ἄρ᾽ ἔμελλεν
αὐτῷ κήδε᾽ ἔσεσθαι, ἐμοὶ δ᾽ ἄχος αἰὲν ἄλαστον
κείνου, ὅπως δὴ δηρὸν ἀποίχεται, οὐδέ τι ἴδμεν,

ως για τον έναν, που όταν μου 'ρχεται στο λογισμό, μηδ᾽ ύπνο
μηδέ φαγί πια τότε χαίρουμαι· γιατί κανείς Αργίτης
δεν τράβηξε ποτέ όσα τράβηξε και μόχτησε ο Οδυσσέας.
Του 'γραψε εκείνου η μοίρα βάσανα, και μένα τον καημό του
αλάγιαστο, κι ουδέ κατέχουμε, τόσον καιρό που λείπει,

ζώει ὅ γ᾽ ἦ τέθνηκεν. ὀδύρονταί νύ που αὐτὸν
Λαέρτης θ᾽ ὁ γέρων καὶ ἐχέφρων Πηνελόπεια
Τηλέμαχός θ᾽, ὃν ἔλειπε νέον γεγαῶτ᾽ ἐνὶ οἴκῳ.»
ὣς φάτο, τῷ δ᾽ ἄρα πατρὸς ὑφ᾽ ἵμερον ὦρσε γόοιο.
δάκρυ δ᾽ ἀπὸ βλεφάρων χαμάδις βάλε πατρὸς
ἀκούσας,

αν είναι στη ζωή για αν πέθανε· τον κλαιν για πεθαμένο
ακούω κι η Πηνελόπη η φρόνιμη κι ο γιος, που τον αφήκε
μωρό νιογέννητο, ο Τηλέμαχος, κι ο γέροντας Λαέρτης.»
Είπε, και τον καημό του φούντωσε στα στήθη για τον κύρη,
κι ακούοντας τ᾽ όνομά του ανάσκωσε το πορφυρό μαντί του

χλαῖναν πορφυρέην ἄντ᾽ ὀφθαλμοῖιν ἀνασχὼν
ἀμφοτέρῃσιν χερσί. νόησε δέ μιν Μενέλαος,
μερμήριξε δ᾽ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ἠέ μιν αὐτὸν πατρὸς ἐάσειε μνησθῆναι
ἦ πρῶτ᾽ ἐξερέοιτο ἕκαστά τε πειρήσαιτο.

μπροστά στα μάτια με τα χέρια του, κι αφήκε να κυλήσουν
τα δάκρυα κάτω᾽ κι ως τον ένιωσε ξάφνου ο Μενέλαος, πήρε
κι αναρωτιόταν μες στα φρένα του βαθιά και στην καρδιά του —
να τον προσμένει τον πατέρα του να μαρτυρήσει μόνος,
για αυτός να κάνει αρχή ρωτώντας τον και δοκιμάζοντας τον;

ἧος ὁ ταῦθ᾽ ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ἐκ δ᾽ Ἑλένη θαλάμοιο θυώδεος ὑψορόφοιο
ἤλυθεν Ἀρτέμιδι χρυσηλακάτῳ ἐικυῖα.
τῇ δ᾽ ἄρ᾽ ἅμ᾽ Ἀδρήστη κλισίην εὔτυκτον ἔθηκεν,
Ἀλκίππη δὲ τάπητα φέρεν μαλακοῦ ἐρίοιο,

Κι ως τούτα ανάδευε στα φρένα του και στην καρδιά του, βγήκε
η Ελένη απ᾽ τον αψηλοτάβανο, το μοσκοβολισμένο
γυναικωνίτη, όμοια στην Άρτεμη τη χρυσοδοξαρούσα.
Θρονί μπροστά της καλοκάμωτο της βάζει η Αδρήστη η βάγια,
κι η Αλκίππη ένα κιλίμι μάλλινο, στα μαλακά να κάτσει'

Φυλὼ δ᾽ ἀργύρεον τάλαρον φέρε, τόν οἱ ἔθηκεν
Ἀλκάνδρη, Πολύβοιο δάμαρ, ὃς ἔναι᾽ ἐνὶ Θήβῃς
Αἰγυπτίῃς, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται:
ὃς Μενελάῳ δῶκε δύ᾽ ἀργυρέας ἀσαμίνθους,
δοιοὺς δὲ τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα.

μετά η Φυλώ ένα ασημοπάνερο της φέρνει, απ᾽ του Πόλυβου
το ταίρι, την Αλκάντρα, χάρισμα, που στην αιγύπτια ζούσε
τη Θήβα, εκεί όπου βιος αρίφνητο το κάθε σπίτι κρύβει.
δυο του Μενέλαου κείνος χάρισε λουτήρες ασημένιους,
τριπόδια δυο και δέκα τάλαντα χρυσάφι· χώρια πάλε

χωρὶς δ᾽ αὖθ᾽ Ἑλένῃ ἄλοχος πόρε κάλλιμα δῶρα:
χρυσέην τ᾽ ἠλακάτην τάλαρόν θ᾽ ὑπόκυκλον ὄπασσεν
ἀργύρεον, χρυσῷ δ᾽ ἐπὶ χείλεα κεκράαντο.
τόν ῥά οἱ ἀμφίπολος Φυλὼ παρέθηκε φέρουσα
νήματος ἀσκητοῖο βεβυσμένον: αὐτὰρ ἐπ᾽ αὐτῷ

η Ελένη δώρα απ᾽ τη γυναίκα του πανώρια δέχτηκε άλλα:
χρυσή αλακάτη της εχάρισε κι ένα αργυρό πανέρι
με ρόδες, που το ακροσειράδωναν μαλαματένια χείλια.
Αυτό ήταν που η Φυλώ της έφερεν η παρακόρη τότε,
γεμάτο από κλωσμένα γνέματα, και στην κορφή θωρούσες

ἠλακάτη τετάνυστο ἰοδνεφὲς εἶρος ἔχουσα.
ἕζετο δ᾽ ἐν κλισμῷ, ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν.
αὐτίκα δ᾽ ἥ γ᾽ ἐπέεσσι πόσιν ἐρέεινεν ἕκαστα:
«ἴδμεν δή, Μενέλαε διοτρεφές, οἵ τινες οἵδε
ἀνδρῶν εὐχετόωνται ἱκανέμεν ἡμέτερον δῶ;

την αλακάτη που 'χε πάνω της μαλλί μενεξεδένιο.
Μόλις εκάθισε κι ακούμπησε τα πόδια στο προσκάμνι,
η Ελένη γύρισε στον άντρα της και τον ψιλορωτούσε:
«Αλήθεια, ξέρουμε, αρχοντόγεννε Μενέλαε, τούτοι οι δυο τους,
που φτάσαν τώρα στο παλάτι μας, ποιοι πέτουνται πως είναι'

ψεύσομαι ἦ ἔτυμον ἐρέω; κέλεται δέ με θυμός.
οὐ γάρ πώ τινά φημι ἐοικότα ὧδε ἰδέσθαι
οὔτ᾽ ἄνδρ᾽ οὔτε γυναῖκα, σέβας μ᾽ ἔχει εἰσορόωσαν,
ὡς ὅδ᾽ Ὀδυσσῆος μεγαλήτορος υἷι ἔοικε,
Τηλεμάχῳ, τὸν ἔλειπε νέον γεγαῶτ᾽ ἐνὶ οἴκῳ

Σωστά μιλώ για μη γελάστηκα; μα να μιλήσω θέλω:
Ποτέ μήτε άντρα εγώ δε γνώρισα μήτε γυναίκα ως τώρα
να μοιάζει τόσο με άλλον άνθρωπο — σαστίζω που τον βλέπω'—
καθώς αυτός με τον Τηλέμαχο, το γιο του ψυχωμένου
μοιάζει Οδυσσέα, που εκείνος αφήκε μωρό παιδί στο σπίτι,

κεῖνος ἀνήρ, ὅτ᾽ ἐμεῖο κυνώπιδος εἵνεκ᾽ Ἀχαιοὶ
ἤλθεθ᾽ ὑπὸ Τροίην πόλεμον θρασὺν ὁρμαίνοντες.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:
«οὕτω νῦν καὶ ἐγὼ νοέω, γύναι, ὡς σὺ ἐίσκεις:
κείνου γὰρ τοιοίδε πόδες τοιαίδε τε χεῖρες

σύντας οι Αργίτες ξεκινούσατε γι᾽ άγρια σφαγή πολέμου
κάτω απ᾽ την Τροία για της αδιάντροπης εμένα το χατίρι.»
Τότε ο ξανθός Μενέλαος γύρισε κι απηλογιά της δίνει:
«Τώρα που πρώτη τον απείκασες, κι εγώ νογώ ποιος είναι,
γυναίκα᾽ τέτοια ήταν τα πόδια του, τέτοια τα χέρια εκείνου,

ὀφθαλμῶν τε βολαὶ κεφαλή τ᾽ ἐφύπερθέ τε χαῖται.
καὶ νῦν ἤ τοι ἐγὼ μεμνημένος ἀμφ᾽ Ὀδυσῆι
μυθεόμην, ὅσα κεῖνος ὀιζύσας ἐμόγησεν
ἀμφ᾽ ἐμοί, αὐτὰρ ὁ πικρὸν ὑπ᾽ ὀφρύσι δάκρυον εἶβε,
χλαῖναν πορφυρέην ἄντ᾽ ὀφθαλμοῖιν ἀνασχών.»

και των ματιών του τ᾽ αστραπόφεγγο κι η κεφαλή κι η κόμη.
Κι όταν λίγη ώρα πριν θυμήθηκα τον Οδυσσέα και πήρα
ν᾽ αναθιβάνω πόσα ετράβηξε για μένα πάθη εκείνος,
μπροστά στα μάτια τούτος σήκωσε το πορφυρό μαντί του
κι αφήκε κάτω από τα βλέφαρα πυκνά να τρέξουν δάκρυα.»

τὸν δ᾽ αὖ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἀντίον ηὔδα:
«Ἀτρεΐδη Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,
κείνου μέν τοι ὅδ᾽ υἱὸς ἐτήτυμον, ὡς ἀγορεύεις:
ἀλλὰ σαόφρων ἐστί, νεμεσσᾶται δ᾽ ἐνὶ θυμῷ
ὧδ᾽ ἐλθὼν τὸ πρῶτον ἐπεσβολίας ἀναφαίνειν

Κι ο γιος του Νέστορα, ο Πεισίστρατος, του απηλογήθη κι είπε:
«Μενέλαε, γιε του Ατρέα τρισεύγενε, ρηγάρχη τιμημένε,
τούτος εδώ είναι, ως τον μελέτησες, ο γιος εκείνου αλήθεια·
μα δεν του λείπει η γνώση κι άπρεπο του εικάζεται, πως είναι,
πρώτη φορά εδώ πέρα που 'φτασε, χοντρές να λέει κουβέντες

ἄντα σέθεν, τοῦ νῶι θεοῦ ὣς τερπόμεθ᾽ αὐδῇ.
αὐτὰρ ἐμὲ προέηκε Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ
τῷ ἅμα πομπὸν ἕπεσθαι: ἐέλδετο γάρ σε ἰδέσθαι,
ὄφρα οἱ ἤ τι ἔπος ὑποθήσεαι ἠέ τι ἔργον.
πολλὰ γὰρ ἄλγε᾽ ἔχει πατρὸς πάϊς οἰχομένοιο

μπροστά σου, που ως θεού χαιρόμαστε κι οι δυο μας τη λαλιά σου.
Και μένα μ᾽ έστειλεν ο Νέστορας ο αλογατάς μαζί του,
να μ᾽ έχει σύντροφο στο δρόμο του τι να σε δει ποθούσε,
με λόγια για με πράξη αν ήθελες μαθές να τον συντρέξεις.
Ο γιος περίσσια σέρνει βάσανα, μακριά σα λείπει ο κύρης

ἐν μεγάροις, ᾧ μὴ ἄλλοι ἀοσσητῆρες ἔωσιν,
ὡς νῦν Τηλεμάχῳ ὁ μὲν οἴχεται, οὐδέ οἱ ἄλλοι
εἴσ᾽ οἵ κεν κατὰ δῆμον ἀλάλκοιεν κακότητα.»

από το σπίτι και δε βρίσκουνται να μεταπιάσουν άλλοι.
Έτσι και τώρα του Τηλέμαχου του 'χει ο πατέρας φύγει,
κι άλλους δεν έχει σ᾽ ό,τι του 'τυχε κακό να του σταθούνε.»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:
«ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ φίλου ἀνέρος υἱὸς ἐμὸν δῶ
ἵκεθ᾽, ὃς εἵνεκ᾽ ἐμεῖο πολέας ἐμόγησεν ἀέθλους:
καί μιν ἔφην ἐλθόντα φιλησέμεν ἔξοχον ἄλλων
Ἀργείων, εἰ νῶιν ὑπεὶρ ἅλα νόστον ἔδωκε
νηυσὶ θοῇσι γενέσθαι Ὀλύμπιος εὐρύοπα Ζεύς.
καί κέ οἱ Ἄργεϊ νάσσα πόλιν καὶ δώματ᾽ ἔτευξα,
ἐξ Ἰθάκης ἀγαγὼν σὺν κτήμασι καὶ τέκεϊ ᾧ
καὶ πᾶσιν λαοῖσι, μίαν πόλιν ἐξαλαπάξας,
αἳ περιναιετάουσιν, ἀνάσσονται δ᾽ ἐμοὶ αὐτῷ.
καί κε θάμ᾽ ἐνθάδ᾽ ἐόντες ἐμισγόμεθ': οὐδέ κεν ἡμέας
ἄλλο διέκρινεν φιλέοντέ τε τερπομένω τε,
πρίν γ᾽ ὅτε δὴ θανάτοιο μέλαν νέφος ἀμφεκάλυψεν.
ἀλλὰ τὰ μέν που μέλλεν ἀγάσσεσθαι θεὸς αὐτός,
ὃς κεῖνον δύστηνον ἀνόστιμον οἶον ἔθηκεν.»
ὣς φάτο, τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ᾽ ἵμερον ὦρσε γόοιο.
κλαῖε μὲν Ἀργείη Ἑλένη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
κλαῖε δὲ Τηλέμαχός τε καὶ Ἀτρεΐδης Μενέλαος,
οὐδ᾽ ἄρα Νέστορος υἱὸς ἀδακρύτω ἔχεν ὄσσε:
μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο,
τόν ῥ᾽ Ἠοῦς ἔκτεινε φαεινῆς ἀγλαὸς υἱός:
τοῦ ὅ γ᾽ ἐπιμνησθεὶς ἔπεα πτερόεντ᾽ ἀγόρευεν:
«Ἀτρεΐδη, περὶ μέν σε βροτῶν πεπνυμένον εἶναι
Νέστωρ φάσχ᾽ ὁ γέρων, ὅτ᾽ ἐπιμνησαίμεθα σεῖο
οἷσιν ἐνὶ μεγάροισι, καὶ ἀλλήλους ἐρέοιμεν.
καὶ νῦν, εἴ τί που ἔστι, πίθοιό μοι: οὐ γὰρ ἐγώ γε
τέρπομ᾽ ὀδυρόμενος μεταδόρπιος, ἀλλὰ καὶ ἠὼς
ἔσσεται ἠριγένεια: νεμεσσῶμαί γε μὲν οὐδὲν
κλαίειν ὅς κε θάνῃσι βροτῶν καὶ πότμον ἐπίσπῃ.
τοῦτό νυ καὶ γέρας οἶον ὀιζυροῖσι βροτοῖσιν,
κείρασθαί τε κόμην βαλέειν τ᾽ ἀπὸ δάκρυ παρειῶν.
καὶ γὰρ ἐμὸς τέθνηκεν ἀδελφεός, οὔ τι κάκιστος
Ἀργείων: μέλλεις δὲ σὺ ἴδμεναι: οὐ γὰρ ἐγώ γε
ἤντησ᾽ οὐδὲ ἴδον: περὶ δ᾽ ἄλλων φασὶ γενέσθαι
Ἀντίλοχον, πέρι μὲν θείειν ταχὺν ἠδὲ μαχητήν.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:
«ὦ φίλ᾽, ἐπεὶ τόσα εἶπες, ὅσ᾽ ἂν πεπνυμένος ἀνὴρ
εἴποι καὶ ῥέξειε, καὶ ὃς προγενέστερος εἴη:
τοίου γὰρ καὶ πατρός, ὃ καὶ πεπνυμένα βάζεις,
ῥεῖα δ᾽ ἀρίγνωτος γόνος ἀνέρος ᾧ τε Κρονίων
ὄλβον ἐπικλώσῃ γαμέοντί τε γεινομένῳ τε,
ὡς νῦν Νέστορι δῶκε διαμπερὲς ἤματα πάντα
αὐτὸν μὲν λιπαρῶς γηρασκέμεν ἐν μεγάροισιν,

Τότε ο ξανθός Μενέλαος γύρισε κι απηλογήθη κι είπε:
«Για ιδές! Ο γιος στο σπίτι μου έφτασε πολύ ακριβού συντρόφου
που μύριους μόχτους πήρε πάνω του για το χατίρι εμένα.
Για να του δείξω την αγάπη μου πιο απ᾽ όλους τους Αργίτες,
λογάριαζα, αν στους δυο μας έδινεν ο Δίας ο μακροβίγλης
πάνω απ᾽ τα πέλαα να διαγείρουμε με τα γοργά καράβια,
απ᾽ την Ιθάκη με τα πλούτη του, το γιο του, το λαό του
να τον ξεσήκωνα, σε αργίτικη πια πολιτεία να μένει,
κι ένα παλάτι, εκεί να του 'χτιζα᾽ τι απ᾽ όσες αφεντεύω
εδώ ένα γύρο, κάποια θα 'βρισκα ν᾽ αδειάσω, να του δώσω.
Έτσι στη Σπάρτη εδώ ανταμώνοντας πολλές φορές οι δυο μας
σε αγάπη και φιλιά αξεχώριστα θα ζούσαμε, ως να φτάσει
το μαύρο του θανάτου σύγνεφο να μας σκεπάσει γύρα.
Μα αυτά δε γίναν λέω θα ζήλεψε κάποιος θεός μαζί μας
κι είπε μονάχα εκείνος ο άμοιρος ποτέ να μη διαγείρει!»
Με τέτοια λόγια σε όλους άναψε του θρήνου τη λαχτάρα'
πήρε να κλαίγει η Ελένη η αργίτισσα, του γιου του Κρόνου η κόρη,
πήρε να κλαίει μαζί ο Τηλέμαχος, μαζί κι ο γιος του Ατρέα.
Και του Νεστόρου ο γιος αδάκρυτα τα μάτια δεν κρατούσε,
τι τον Αντίλοχο τον άψεγο ξανάφερνε στο νου του,
που 'χε σκοτώσει ο γιος της διάφωτης Αυγής ο φουμισμένος.
Τούτον θυμόταν κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια τώρα:
«γιέ του Ατρέα, συχνά μας έλεγε πως ξεπερνάς στη γνώση
τους άλλους τους θνητούς ο Νέστορας, κάθε φορά που ερχόταν
για σένα ο λόγος και ρωτούσαμε στο αρχοντικό μας μέσα.
Και τώρα, αν κάπως γίνεται, άκου με, τι δε μου αρέσει εμένα
τα κλάματα να βάζω απόδειπνα. Γιατί δεν καρτερούμε
η Αυγή να φτάσει η πουρνογέννητη; Κακό κι εγώ δεν το 'χω
να κλαίμε εκείνον που μας πέθανε και πάει στον Κάτω Κόσμο.
Ποια άλλη τιμή χαίρονται οι δύστυχοι θνητοί στον Άδη κάτω,
εξόν απ᾽ των μαλλιών το κόψιμο και τ᾽ ανακαλητά μας;
Και μένα πέθανε το αδέρφι μου, που ο πιο αχαμνός δεν ήταν
απ᾽ τους Αργίτες᾽ συ είσαι μάρτυρας, τι αλήθεια δεν τον είδα
ποτέ μου εγώ κι ουδέ τον έσμιξα᾽ μα λεν πως ξεπερνούσε
ο Αντίλοχος που στο τρέξιμο και στην αντρεία τους άλλους.»
Τότε ο ξανθός Μενέλαος γύρισε κι απηλογια του δίνει:
«Είπες, καλέ μου, αυτά που θα 'λεγε και θα 'κανε ένας άντρας,
που να 'ναι πιο πολλά τα χρόνια του και να δουλεύει ο νους του.
Μα έχεις πατέρα τέτοιο, ο λόγος σου γι᾽ αυτό είναι μυαλωμένος.
Η φύτρα ξεχωρίζει ανέκοπα του αντρός, που ο γιος του Κρόνου
μοίρα στο γάμο και στη γέννα του του κλώσει ευτυχισμένη.
Να που'χει δώσει και στο Νέστορα παντοτινά, κι ατός του
να χαίρεται εύτυχα γεράματα στο αρχοντικό του μέσα

υἱέας αὖ πινυτούς τε καὶ ἔγχεσιν εἶναι ἀρίστους.
ἡμεῖς δὲ κλαυθμὸν μὲν ἐάσομεν, ὃς πρὶν ἐτύχθη,
δόρπου δ᾽ ἐξαῦτις μνησώμεθα, χερσὶ δ᾽ ἐφ᾽ ὕδωρ
χευάντων. μῦθοι δὲ καὶ ἠῶθέν περ ἔσονται

και να 'χει γιους περίσσια φρόνιμους και πρώτους στο κοντάρι!
Λοιπόν το θρήνο πια ας σχολάσουμε που 'χαμε στήσει ως τώρα,
κι ας μην ξεχνάμε πως δειπνούσαμε. Να 'ρθοϋν και να μας χύσουν
νερό στα χέρια! Κι όσες έχουμε κουβέντες μεταξύ μας

Τηλεμάχῳ καὶ ἐμοὶ διαειπέμεν ἀλλήλοισιν.»
ὣς ἔφατ᾽, Ἀσφαλίων δ᾽ ἄρ ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευεν,
ὀτρηρὸς θεράπων Μενελάου κυδαλίμοιο.
οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
ἔνθ᾽ αὖτ᾽ ἄλλ᾽ ἐνόησ᾽ Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα:

εγώ να πούμε κι ο Τηλέμαχος, τις λέμε και σα φέξει.»
Αυτά είπε, κι ο Ασφαλίωνας έχυνε, τα χέρια τους να πλύνουν,
του ξακουστού Μενέλαου πρόθυμο παιδόπουλο᾽ κι εκείνοι
στα που 'χαν ετοιμάσει αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια απλώσαν.
Και τότε η Ελένη άλλα στοχάστηκε, του γιου του Κρόνου η κόρη·

αὐτίκ᾽ ἄρ᾽ εἰς οἶνον βάλε φάρμακον, ἔνθεν ἔπινον,
νηπενθές τ᾽ ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων.
ὃς τὸ καταβρόξειεν, ἐπὴν κρητῆρι μιγείη,
οὔ κεν ἐφημέριός γε βάλοι κατὰ δάκρυ παρειῶν,
οὐδ᾽ εἴ οἱ κατατεθναίη μήτηρ τε πατήρ τε,

κάποιο βοτάνι επήρε κι έριξε μες στο κρασί που επίναν,
ξαρρωστικό του πόνου, ανέχολο, λησμονικό της πίκρας·
μες στο κροντήρι σαν το σύσμιγαν και το 'πινε κανένας,
απ᾽ την αυγή ως το βράδυ θα 'μενε με αδάκρυτα τα μάτια,
ακόμα κι αν τυχόν του πέθαιναν μητέρα και πατέρας,

οὐδ᾽ εἴ οἱ προπάροιθεν ἀδελφεὸν ἢ φίλον υἱὸν
χαλκῷ δηιόῳεν, ὁ δ᾽ ὀφθαλμοῖσιν ὁρῷτο.
τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα μητιόεντα,
ἐσθλά, τά οἱ Πολύδαμνα πόρεν, Θῶνος παράκοιτις
Αἰγυπτίη, τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα

το γιο του ακόμα για το αδέρφι του μπροστά του εκεί αν σκότωναν
με το χαλκό, και με τα μάτια του τα ίδια θωρούσε εκείνος.
Τέτοιας λογής βοτάνια φύλαγε θαματουργά η Ελένη,
ξαρρωστικά᾽ τα 'χε απ᾽ την Αίγυπτο, της Πολυδάμνας δώρο,
της γυναικός του Θώνα᾽ αρίφνητα φυτρώνει η γης κει πέρα,

φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα πολλὰ δὲ λυγρά:
ἰητρὸς δὲ ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων
ἀνθρώπων: ἦ γὰρ Παιήονός εἰσι γενέθλης.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἐνέηκε κέλευσέ τε οἰνοχοῆσαι,
ἐξαῦτις μύθοισιν ἀμειβομένη προσέειπεν:

μισά ξαρρωστικά, αξεδιάλεχτα, μισά φαρμακωμένα.
Εκεί γιατρός είναι καθένας τους, και τους ανθρώπους όλους
περνούν στην τέχνη αυτή, τι η φύτρα τους απ᾽ τον Παιήονα σέρνει.
Κι ως τότε το 'ριξε και πρόσταξε κρασί να τους κεράσουν,
ξαναδευτέρωσε τα λόγια της κι αυτά τους συντυχαίνει:

«Ἀτρεΐδη Μενέλαε διοτρεφὲς ἠδὲ καὶ οἵδε
ἀνδρῶν ἐσθλῶν παῖδες: ἀτὰρ θεὸς ἄλλοτε ἄλλῳ
Ζεὺς ἀγαθόν τε κακόν τε διδοῖ: δύναται γὰρ ἅπαντα:
ἦ τοι νῦν δαίνυσθε καθήμενοι ἐν μεγάροισι
καὶ μύθοις τέρπεσθε: ἐοικότα γὰρ καταλέξω.

«Μενέλαε, γιε του Ατρέα τρισεύγενε, και σεις από αντρειωμένους
γονιούς παιδιά, ο θεός στον άνθρωπο τη μια αγαθά μοιράζει,
ο Δίας, την άλλη πάλι βάσανα, τι δύνεται τα πάντα.
Μα τώρα τρώτε και καθούμενοι φραθείτε την κουβέντα
μες στο παλάτι μας· πρεπούμενο να πω λογιάζω κάτι:

πάντα μὲν οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ᾽ ὀνομήνω,
ὅσσοι Ὀδυσσῆος ταλασίφρονός εἰσιν ἄεθλοι:
ἀλλ᾽ οἷον τόδ᾽ ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνὴρ
δήμῳ ἔνι Τρώων, ὅθι πάσχετε πήματ᾽ Ἀχαιοί.
αὐτόν μιν πληγῇσιν ἀεικελίῃσι δαμάσσας,

Όλα γραμμή τ᾽ αντραγαθήματα που τέλεψε ο Οδυσσέας
ο καρτερόψυχος δε γίνεται να πω και ν᾽ αραδιάσω᾽
ένα μονάχα που κατόρθωσε και τόλμησε ο αντρειωμένος
στων Τρωών τη χώρα, εκεί που σέρνατε βαριούς οι Αργίτες μόχτους:
Ατός του πήρε και κακούργησε μια μέρα το κορμί του,

σπεῖρα κάκ᾽ ἀμφ᾽ ὤμοισι βαλών, οἰκῆι ἐοικώς,
ἀνδρῶν δυσμενέων κατέδυ πόλιν εὐρυάγυιαν:
ἄλλῳ δ᾽ αὐτὸν φωτὶ κατακρύπτων ἤισκε,
δέκτῃ, ὃς οὐδὲν τοῖος ἔην ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.
τῷ ἴκελος κατέδυ Τρώων πόλιν, οἱ δ᾽ ἀβάκησαν

τους ώμους με κουρέλια τύλιξε, να δείχνει δούλος, κι έτσι
στο κάστρο εχώθη των αντίμαχων με τις φαρδιές τις ρούγες.
Καθώς παράλλαξε την όψη του, ζητιάνος έλεες είναι,
τέτοιον καθόλου κι ας μη θύμιζε στ᾽ αργίτικα καράβια.
Έτσι στων Τρωών το κάστρο εχώθηκε και γέλασε τους άλλους·

πάντες: ἐγὼ δέ μιν οἴη ἀνέγνων τοῖον ἐόντα,
καί μιν ἀνηρώτων: ὁ δὲ κερδοσύνῃ ἀλέεινεν.
ἀλλ᾽ ὅτε δή μιν ἐγὼ λόεον καὶ χρῖον ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δὲ εἵματα ἕσσα καὶ ὤμοσα καρτερὸν ὅρκον

εγώ μονάχα τον κατάλαβα, κι ας ήταν αλλαγμένος,
όμως με τέχνη εκείνος ξέφευγε στ᾽ ανερωτήματά μου.
Μόνο σαν πήρα και τον έλουσα, τον μύρωσα με λάδι
και ρούχα καθαρά του εφόρεσα κι όρκο τρανόν επήρα,

μὴ μὲν πρὶν Ὀδυσῆα μετὰ Τρώεσσ᾽ ἀναφῆναι,	στους Τρώες εγώ πως δε θα πρόδινα τον Οδυσσέα ποιος ήταν,
πρίν γε τὸν ἐς νῆάς τε θοὰς κλισίας τ᾽ ἀφικέσθαι,	πριν πίσω στα γοργά πλεούμενα και στα καλύβια φτάσει,
καὶ τότε δή μοι πάντα νόον κατέλεξεν Ἀχαιῶν.	τότε μονάχα μου φανέρωσε τι λόγιαζαν οι Αργίτες.
πολλοὺς δὲ Τρώων κτείνας ταναήκεϊ χαλκῷ	Κι αφού απ᾽ τους Τρώες πολλούς εσκότωσε το κοφτερό σπαθί του,
ἦλθε μετ᾽ Ἀργείους, κατὰ δὲ φρόνιν ἤγαγε πολλήν.	γυρνούσε πλέρια πια κατέχοντας και τόπους κι όλα τ᾽ άλλα.
ἔνθ᾽ ἄλλαι Τρῳαὶ λίγ᾽ ἐκώκυον: αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ	Σκληρίζαν οι άλλες Τρωαδίτισσες᾽ μόνο η καρδιά η δική μου
χαῖρ᾽, ἐπεὶ ἤδη μοι κραδίη τέτραπτο νέεσθαι	χαιρόταν, τι είχε αλλάξει κι ήθελα στο σπίτι μου να στρέψω,
ἂψ οἶκόνδ᾽, ἄτην δὲ μετέστενον, ἣν Ἀφροδίτη	και για την τύφλα μου μετάνιωνα, που μου 'χεν η Αφροδίτη
δῶχ᾽, ὅτε μ᾽ ἤγαγε κεῖσε φίλης ἀπὸ πατρίδος αἴης,	δώσει, την ώρα που απ᾽ τη χώρα μου την πατρική με πήρε,
παῖδά τ᾽ ἐμὴν νοσφισσαμένην θάλαμόν τε πόσιν τε	τη θυγατέρα και το σπίτι μου ν᾽ αφήσω — κι έναν άντρα,
οὔ τευ δευόμενον, οὔτ᾽ ἂρ φρένας οὔτε τι εἶδος.»	που άλλος κανείς δεν του παράβγαινε στη γνώση και στα κάλλη.»
ἡτὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:	Τότε ο ξανθός Μενέλαος γύρισε κι απηλογιά της δίνει:
«ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γύναι, κατὰ μοῖραν ἔειπες.	«Γυναίκα, αλήθεια όσα μολόγησες σωστά και δίκια είναι όλα'
ἤδη μὲν πολέων ἐδάην βουλήν τε νόον τε	χώρες πολλές εγώ τριγύρισα, κι εκεί στα ξένα μέρη
ἀνδρῶν ἡρώων, πολλὴν δ᾽ ἐπελήλυθα γαῖαν:	περίσσιους αντρειωμένους γνώρισα, που 'χαν μυαλό και γνώση·
ἀλλ᾽ οὔ πω τοιοῦτον ἐγὼν ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,	όμως δεν έχουν δει τα μάτια μου κανέναν ως τα τώρα
οἷν Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἔσκε φίλον κῆρ.	που του Οδυσσέα του καρτερόψυχου την εξυπνάδα να 'χει.
οἷον καὶ τόδ᾽ ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνὴρ	Καθώς και τούτου που κατόρθωσε και τόλμησε ο αντρειωμένος,
ἵππῳ ἔνι ξεστῷ, ἵν᾽ ἐνήμεθα πάντες ἄριστοι	την ώρα που στο ξύλινο άλογο καθόμασταν οι Αργίτες
Ἀργείων Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες.	οι πιο αντρειανοί, σφαγή να φέρουμε και χαλασμό στους Τρώες.
ἦλθες ἔπειτα σὺ κεῖσε: κελευσέμεναι δέ σ᾽ ἔμελλε	Και συ ήρθες τότε εκεί᾽ φαντάζουμαι, θα σ᾽ είχε σπρώξει κάποιος
δαίμων, ὃς Τρώεσσιν ἐβούλετο κῦδος ὀρέξαι:	απ᾽ τους θεούς, των Τρωών που εγύρευε τη δόξα ν᾽ αβγατίσει.
καί τοι Δηΐφοβος θεοείκελος ἕσπετ᾽ ἰούσῃ.	Κι ως ήρθες, σ᾽ ακλουθούσε ο Δήφοβος ο θεοδιωματάρης·
τρὶς δὲ περίστειξας κοῖλον λόχον ἀμφαφόωσα,	τρεις γύρους πήρες πασπατεύοντας τον κουφιο μας κρυψώνα,
ἐκ δ᾽ ὀνομακλήδην Δαναῶν ὀνόμαζες ἀρίστους,	κι απ᾽ τους Αργίτες ονομάτιζες με τ᾽ όνομά τους όλους
πάντων Ἀργείων φωνὴν ἴσκουσ᾽ ἀλόχοισιν.	τους πιο αντρειανούς, την ίδια παίρνοντας φωνή των γυναικών τους.
αὐτὰρ ἐγὼ καὶ Τυδεΐδης καὶ δῖος Ὀδυσσεὺς	Εγώ με το Διομήδη εκάθουμουν και το θεϊκό Οδυσσέα
ἥμενοι ἐν μέσσοισιν ἀκούσαμεν ὡς ἐβόησας.	στη μέση, κι άξαφνα σε ακούσαμε να μας φωνάζεις όλους.
νῶι μὲν ἀμφοτέρω μενεήναμεν ὁρμηθέντε	Οι δυο μεμιάς ξεπεταχτήκαμε, μας έπιασε λαχτάρα
ἢ ἐξελθέμεναι, ἢ ἔνδοθεν αἶψ᾽ ὑπακοῦσαι:	όξω να βγούμε για κι απόκριση να δώσουμε από μέσα,
ἀλλ᾽ Ὀδυσεὺς κατέρυκε καὶ ἔσχεθεν ἱεμένω περ.	και μοναχά ο Οδυσσέας μας κράτησε, τη φόρα κόβοντας μας.
ἔνθ᾽ ἄλλοι μὲν πάντες ἀκὴν ἔσαν υἷες Ἀχαιῶν,	Οι γιοι των Αχαιών οι επίλοιποι βουβοί εκαθόνταν όλοι,
Ἄντικλος δὲ σέ γ᾽ οἶος ἀμείψασθαι ἐπέεσσιν	ο Άντικλος μόνο απόκριση ήθελε να δώσει δίχως άλλο·
ἤθελεν. ἀλλ᾽ Ὀδυσεὺς ἐπὶ μάστακα χερσὶ πίεζεν	και βρέθηκε ο Οδυσσέας, που επίμονα σφαλνώντας του το στόμα
νωλεμέως κρατερῇσι, σάωσε δὲ πάντας Ἀχαιούς:	με τα δυο χέρια του τον έκοψε και μας εγλίτωσε όλους·
τόφρα δ᾽ ἔχ᾽, ὄφρα σε νόσφιν ἀπήγαγε Παλλὰς Ἀθήνη.»	κι ουδέ τον άφησε, ώσπου σ᾽ έσυρε μακριά από κει η Παλλάδα.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:	Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Ἀτρεΐδη Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,	«Μενέλαε, γιε του Ατρέα τρισεύγενε, ρηγάρχη τιμημένε,
ἄλγιον: οὐ γάρ οἵ τι τάδ᾽ ἤρκεσε λυγρὸν ὄλεθρον,	τα μου 'πες τον καημό μου ετράνεψαν᾽ τι αυτά δεν τον γλιτώσαν
οὐδ᾽ εἴ οἱ κραδίη γε σιδηρέη ἔνδοθεν ἦεν.	απ᾽ το φριχτό χαμό, από σίδερο κι αν ήταν η καρδιά του.
ἀλλ᾽ ἄγετ᾽ εἰς εὐνὴν τράπεθ᾽ ἡμέας, ὄφρα καὶ ἤδη	Όμως θαρρώ είναι αργά, οδηγάτε μας να πέσουμε στο στρώμα,
ὕπνῳ ὕπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες.»	για να φραθούμε, στον ολόγλυκο παραδομένοι γύπνο.»

ὣς ἔφατ᾽, Ἀργείη δ᾽ Ἑλένη δμῳῇσι κέλευσεν
δέμνι᾽ ὑπ᾽ αἰθούσῃ θέμεναι καὶ ῥήγεα καλὰ
πορφύρε᾽ ἐμβαλέειν στορέσαι τ᾽ ἐφύπερθε τάπητας,
χλαίνας τ᾽ ἐνθέμεναι οὔλας καθύπερθεν ἕσασθαι.

Είπε, κι ευτύς η Ελένη η αργίτισσα στο σκεπαστό προστάζει
να στήσουν δυο κλινάρια οι δούλες της, και πορφυρά να βάλουν
πανέμορφα στρωσίδια, πάνω τους ν᾽ απλώσουν αντρομίδες,
κι ολόσγουρες φλοκάτες έπειτα, να τυλιχτούνε μέσα.

αἱ δ᾽ ἴσαν ἐκ μεγάροιο δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
δέμνια δὲ στόρεσαν: ἐκ δὲ ξείνους ἄγε κῆρυξ.
οἱ μὲν ἄρ᾽ ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
Τηλέμαχός θ᾽ ἥρως καὶ Νέστορος ἀγλαὸς υἱός:
Ἀτρεΐδης δὲ καθεῦδε μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο,

Κι εκείνες βγήκαν απ᾽ την κάμαρα με τα δαδιά στα χέρια᾽
κι ως τα κλινάρια εστρώσαν, έφτασε κι ο κράχτης με τους ξένους.
Σε λίγο μπρος στο σπίτι, στης αυλής το σκεπαστό κοιμόνταν
ο γιος του Νέστορα κι ο αντρόκαρδος Τηλέμαχος· ωστόσο
κι ο γιος του Ατρέα στη μέσα κάμαρα του παλατιού κοιμόταν,

πὰρ δ᾽ Ἑλένη τανύπεπλος ἐλέξατο, δῖα γυναικῶν.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
ὤρνυτ᾽ ἄρ᾽ ἐξ εὐνῆφι βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
εἵματα ἑσσάμενος, περὶ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ᾽ ὤμῳ,
ποσσὶ δ᾽ ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,

κι η ωριομαντούσα Ελένη δίπλα του, των γυναικών το θάμα.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
ο βροντερόφωνος πετάχτηκε Μενέλαος απ᾽ την κλίνη,
κι ως ντύθηκε, στον ώμο εκρέμασε το κοφτερό σπαθί του
και με σαντάλια πόδεσε όμορφα τ᾽ αστραφτερά του πόδια'

βῆ δ᾽ ἴμεν ἐκ θαλάμοιο θεῷ ἐναλίγκιος ἄντην,
Τηλεμάχῳ δὲ παρῖζεν, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:
«τίπτε δέ σε χρειὼ δεῦρ᾽ ἤγαγε, Τηλέμαχ᾽ ἥρως,
ἐς Λακεδαίμονα δῖαν, ἐπ᾽ εὐρέα νῶτα θαλάσσης;
δήμιον ἦ ἴδιον; τόδε μοι νημερτὲς ἐνίσπες.»

μετά κινούσε από την κάμαρα, θεός θαρρείς στην όψη,
κι έκατσε δίπλα στον Τηλέμαχο κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Τηλέμαχε αντρειανέ, ποια σ᾽ έφερεν ανάγκη εδώ, στη θεία
τη Λακεδαίμονα, στης θάλασσας την πλατιά ράχη απάνω;
Δικό σου η του λαού σου θέλημα; την πάσα αλήθεια πες μου!»

τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«Ἀτρεΐδη Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,
ἤλυθον, εἴ τινά μοι κληηδόνα πατρὸς ἐνίσποις.
ἐσθίεταί μοι οἶκος, ὄλωλε δὲ πίονα ἔργα,
δυσμενέων δ᾽ ἀνδρῶν πλεῖος δόμος, οἵ τέ μοι αἰεὶ

Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Μενέλαε, γιε του Ατρέα τρισεύγενε, ρηγάρχη τιμημένε,
ήρθα να μάθω για τον κύρη μου μην έχεις κάτι ακούσει·
μου τρώνε τις σοδειές, μου ρήμαξαν τα καρπερά χωράφια,
το σπίτι μας οχτρούς εγέμισε, που αδιάκοπα μου σφάζουν

μῆλ᾽ ἁδινὰ σφάζουσι καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς,
μητρὸς ἐμῆς μνηστῆρες ὑπέρβιον ὕβριν ἔχοντες.
τοὔνεκα νῦν τὰ σὰ γούναθ᾽ ἱκάνομαι, αἴ κ᾽ ἐθέλῃσθα
κείνου λυγρὸν ὄλεθρον ἐνισπεῖν, εἴ που ὄπωπας
ὀφθαλμοῖσι τεοῖσιν ἢ ἄλλου μῦθον ἄκουσας

τα πρόβατα και τα στριφτόκερα, στριφτόζαλά μου βόδια —
όλοι τους άνομοι, ξαδιάντροποι, της μάνας μου οι μνηστήρες.
Γι αυτό και φτάνω εδώ, στα γόνατα να σου προσπέσω, αν θέλεις
το μαύρο του χαμό να μου 'λεγες, με τα δικά σου μάτια
αν τον αντίκρισες, για αν άκουσες λόγο αλλουνού, που κόσμο

πλαζομένου: περὶ γάρ μιν ὀιζυρὸν τέκε μήτηρ.
μηδέ τί μ᾽ αἰδόμενος μειλίσσεο μηδ᾽ ἐλεαίρων,
ἀλλ᾽ εὖ μοι κατάλεξον ὅπως ἤντησας ὀπωπῆς.
λίσσομαι, εἴ ποτέ τοί τι πατὴρ ἐμός, ἐσθλὸς Ὀδυσσεὺς
ἢ ἔπος ἠέ τι ἔργον ὑποστὰς ἐξετέλεσσε

είχε γυρίσει, τι η μητέρα του τρισάμοιρο τον γέννα.
Μα από συμπόνεση στα πάθη μου τα λόγια μη γλυκάνεις,
μόνο όπως τα 'δες με τα μάτια σου, σωστά μολόγα μου τα.
Ο κύρης μου, ο Οδυσσέας ο αντρόκαρδος, αν σου 'χε τάξει κάτι
στων Τρωών τη χώρα, εκεί που βάσανα τραβήξατε περίσσια

δήμῳ ἔνι Τρώων, ὅθι πάσχετε πήματ᾽ Ἀχαιοί,
τῶν νῦν μοι μνῆσαι, καί μοι νημερτὲς ἐνίσπες.»
τὸν δὲ μέγ᾽ ὀχθήσας προσέθη ξανθὸς Μενέλαος:
«ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ κρατερόφρονος ἀνδρὸς ἐν εὐνῇ
ἤθελον εὐνηθῆναι ἀνάλκιδες αὐτοὶ ἐόντες.

οι Αργίτες όλοι, και σ'το τέλεψε με λόγια για με πράξη,
αυτά, παρακαλώ, θυμήσου τα και την αλήθεια πες μου.»
Τότε ο ξανθός Μενέλαος θύμωσε βαριά κι απηλογήθη:
«Πω πω, σε τίνος λιονταρόκαρδου την κλίνη αντρός αλήθεια
θέλησαν να πλαγιάσουν άνθρωποι δειλοί και τιποτένιοι!

ὡς δ᾽ ὁπότ᾽ ἐν ξυλόχῳ ἔλαφος κρατεροῖο λέοντος
νεβροὺς κοιμήσασα νεηγενέας γαλαθηνοὺς
κνημοὺς ἐξερέῃσι καὶ ἄγκεα ποιήεντα
βοσκομένη, ὁ δ᾽ ἔπειτα ἑὴν εἰσήλυθεν εὐνήν,

Πως μια αλαφίνα λιόντα ανήμερου πατάει τα δασοτόπια,
τα νιόγεννά της βυζανιάρικα λαφάκια να κοιμίσει,
και ξεκινάει μετά γυρεύοντας τροφή στα καταράχια
και στα χλωρά φαράγγια᾽ κι άξαφνα στην κοίτη του γυρνώντας

ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ἀεικέα πότμον ἐφῆκεν,	άσκημο ο λιόντας δίνει θάνατο σ᾽ αυτήν και στα παιδιά της'
ὣς Ὀδυσεὺς κείνοισιν ἀεικέα πότμον ἐφήσει.	όμοια άσκημο θα δώσει θάνατο σε κείνους ο Οδυσσέας.
αἲ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,	Να 'ταν, πατέρα Δία κι Απόλλωνα και συ Αθηνά, και τώρα
τοῖος ἐών, οἷός ποτ᾽ ἐυκτιμένῃ ἐνὶ Λέσβῳ	καθώς και τότε στην καλόχτιστη τη Λέσβο, εκεί που μόλις
ἐξ ἔριδος Φιλομηλεΐδῃ ἐπάλαισεν ἀναστάς,	τον αντροκάλεσαν επάλεψε με το Φιλομηλείδη
κὰδ δ᾽ ἔβαλε κρατερῶς, κεχάροντο δὲ πάντες Ἀχαιοί,	και καταγής μεβιάς τον έστρωσε, κι όλοι οι Αχαιοί χαρήκαν!
τοῖος ἐὼν μνηστῆρσιν ὁμιλήσειεν Ὀδυσσεύς:	Τέτοιος και τώρα εκεί να γύριζε, να σμίξει τους μνηστήρες,
πάντες κ᾽ ὠκύμοροί τε γενοίατο πικρόγαμοί τε.	πικρός ο γάμος θα τους έβγαινε, γοργός ο θάνατος τους!
ταῦτα δ᾽ ἅ μ᾽ εἰρωτᾷς καὶ λίσσεαι, οὐκ ἂν ἐγώ γε	Για τούτα τώρα που με ρώτησες και με παρακαλιέσαι,
ἄλλα παρὲξ εἴποιμι παρακλιδόν, οὐδ᾽ ἀπατήσω,	ψευτιές εγώ δε λέω ξεφεύγοντας μηδέ θα σε αναμπαίξω'
ἀλλὰ τὰ μέν μοι ἔειπε γέρων ἅλιος νημερτής,	τα λόγια του θαλασσογέροντα του αλάθευτου, όσα μου 'πε,
τῶν οὐδέν τοι ἐγὼ κρύψω ἔπος οὐδ᾽ ἐπικεύσω.	θ᾽ ακούσεις᾽ δε θα κρύψω τίποτα μηδέ θ᾽ αποσκεπάσω:
«Αἰγύπτῳ μ᾽ ἔτι δεῦρο θεοὶ μεμαῶτα νέεσθαι	Στην Αίγυπτο οι θεοί με κράτησαν, τη γη την πατρική μου
ἔσχον, ἐπεὶ οὔ σφιν ἔρεξα τεληέσσας ἑκατόμβας.	κι ας λαχταρούσα, τι αψεγάδιαστες δεν πρόσφερα θυσίες'
οἱ δ᾽ αἰεὶ βούλοντο θεοὶ μεμνῆσθαι ἐφετμέων.	δε θέλαν οι θεοί ό,τι γύρεψαν να το 'χω αλησμονήσει.
νῆσος ἔπειτά τις ἔστι πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ	Ένα νησί εκεί πέρα βρίσκεται, Φάρο το λένε, μέσα
Αἰγύπτου προπάροιθε, Φάρον δέ ἑ κικλήσκουσι,	στην πολυκυματούσα θάλασσα, στην Αίγυπτο απαντίκρυ,
τόσσον ἄνευθ᾽ ὅσσον τε πανημερίη γλαφυρὴ νηῦς	τόσο μακριά, όσο δρόμο θα 'κοβε σε μιαν ήμερα μέσα
ἤνυσεν, ᾗ λιγὺς οὖρος ἐπιπνείῃσιν ὄπισθεν:	ένα καράβι, πρίμος άνεμος ξοπίσω του αν φυσούσε.
ἐν δὲ λιμὴν ἐύορμος, ὅθεν τ᾽ ἀπὸ νῆας ἐίσας	Από το απάγγειο το λιμάνι του τα ισόβαρα καράβια
ἐς πόντον βάλλουσιν, ἀφυσσάμενοι μέλαν ὕδωρ.	νερό από βρυσομάνα σκοτεινή, πριν μπουν στο κύμα, παίρνουν.
ἔνθα μ᾽ ἐείκοσιν ἤματ᾽ ἔχον θεοί, οὐδέ ποτ᾽ οὖροι	Εκεί οι θεοί με κλείσαν είκοσι, μερόνυχτα· χάθηκαν
πνείοντες φαίνονθ᾽ ἁλιαέες, οἵ ῥά τε νηῶν	οι ανέμοι οι στεριανοί, που τ᾽ άρμενα φυσώντας πελαγίζουν,
πομπῆες γίγνονται ἐπ᾽ εὐρέα νῶτα θαλάσσης.	στη ράχη την πλατιά της θάλασσας γοργά να ταξιδέψουν.
καί νύ κεν ἤια πάντα κατέφθιτο καὶ μένε᾽ ἀνδρῶν,	Πια τότε κι οι θροφές θα σώνουνταν κι η ανάκαρα ολονών μας,
εἰ μή τίς με θεῶν ὀλοφύρατο καί μ᾽ ἐσάωσε,	αν μια θεά δε με σπλαχνίζουνταν στερνά, να με γλιτώσει,
Πρωτέος ἰφθίμου θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος,	η κόρη του θαλασσογέροντα, του αδάμαστου Πρωτέα᾽
Εἰδοθέη: τῇ γάρ ῥα μάλιστά γε θυμὸν ὄρινα.	τη λέγαν Ειδοθέα᾽ τον πόνο μου θωρώντας με σπλαχνίστη
ἥ μ᾽ οἴῳ ἔρροντι συνήντετο νόσφιν ἑταίρων:	κι ήρθε μπροστά μου, όπως παράδερνα χωρίς συντρόφους, μόνος·
αἰεὶ γὰρ περὶ νῆσον ἀλώμενοι ἰχθυάασκον	εκείνοι τους γιαλούς τριγύριζαν κι αδιάκοπα ψάρευαν
γναμπτοῖς ἀγκίστροισιν, ἔτειρε δὲ γαστέρα λιμός.	με αγκίστρια γαντζωτά, τι εθέριζε τα σπλάχνα τους η πείνα.
ἡ δέ μευ ἄγχι στᾶσα ἔπος φάτο φώνησέν τε:	Κι ήρθε κι εστάθη αντίκρυ, μ᾽ έκραξε κι αυτά τα λόγια μου 'πε:
«'νήπιός εἰς, ὦ ξεῖνε, λίην τόσον ἠδὲ χαλίφρων,	,, Αλήθεια, ξένε, τόσο ανέμυαλος και κοιμισμένος είσαι;
ἦε ἑκὼν μεθίεις καὶ τέρπεαι ἄλγεα πάσχων;	για θες κι οκνεύεις και το χαίρεσαι που τυραννιέσαι τόσο;
ὡς δὴ δήθ᾽ ἐνὶ νήσῳ ἐρύκεαι, οὐδέ τι τέκμωρ	Παν μέρες στο νησί που κλείστηκες και πως θα ξεγλιτώσεις
εὑρέμεναι δύνασαι, μινύθει δέ τοι ἦτορ ἑταίρων.'»	δεν ξέρεις· το κουράγιο χάνεται των συντρόφων σου ωστόσο."
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:	Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά της δίνω:
'ἐκ μέν τοι ἐρέω, ἥ τις σύ πέρ ἐσσι θεάων,	,, Όποια κι αν είσαι απ᾽ τις αθάνατες, σου ανοίγω την καρδιά μου'
ὡς ἐγὼ οὔ τι ἑκὼν κατερύκομαι, ἀλλά νυ μέλλω	με θέλημα μου εδώ δεν κλείστηκα· να 'χω αμαρτήσει πρέπει
ἀθανάτους ἀλιτέσθαι, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.	στους αθανάτους, που τα διάπλατα ψηλά κρατούν ουράνια.
ἀλλὰ σύ πέρ μοι εἰπέ, θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν,	Μα εσύ, μολόγα μου - τι οι αθάνατοι θεοί τα ξέρουν όλα —
ὅς τίς μ᾽ ἀθανάτων πεδάᾳ καὶ ἔδησε κελεύθου,	ποιος αναιώνιος τώρα μ᾽ έδεσε και μου 'κλεισε το δρόμο;
νόστον θ᾽, ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσομαι ἰχθυόεντα.'	και πως την ψαροθρόφα θάλασσα περνώντας θα γυρίσω;

«ὣς ἐφάμην, ἡ δ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμείβετο δῖα θεάων:
‘τοιγὰρ ἐγώ τοι, ξεῖνε, μάλ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
πωλεῖταί τις δεῦρο γέρων ἅλιος νημερτὴς

Είπα, κι ευτύς η πολυσέβαστη θεά μου απηλογήθη:
,, Την πάσα αλήθεια εγώ μιλώντας σου θα μολογήσω, ξένε:
Κάποιος εδώ θαλασσογέροντας συχνόρχεται, ο Πρωτέας

ἀθάνατος Πρωτεὺς Αἰγύπτιος, ὅς τε θαλάσσης
πάσης βένθεα οἶδε, Ποσειδάωνος ὑποδμώς:
τὸν δέ τ᾽ ἐμόν φασιν πατέρ᾽ ἔμμεναι ἠδὲ τεκέσθαι.
τόν γ᾽ εἴ πως σὺ δύναιο λοχησάμενος λελαβέσθαι,
ὅς κέν τοι εἴπῃσιν ὁδὸν καὶ μέτρα κελεύθου

ο αιγύπτιος, άσφαλτος, αθάνατος, που τους βυθούς κατέχει
του κάθε πέλαου και στη δούλεψη του Ποσειδώνα στέκει·
και λένε πως αυτός με γέννησε κι είναι δικός μου κύρης.
Αν μπόρειες τώρα εσύ να του 'στηνες καρτέρι, να τον πιάσεις'
το δρόμο λέω θα σου φανέρωνε, της στράτας σου το μάκρος,

νόστον θ᾽, ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσεαι ἰχθυόεντα.
καὶ δέ κέ τοι εἴπῃσι, διοτρεφές, αἴ κ᾽ ἐθέλῃσθα,
ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ᾽ ἀγαθόν τε τέτυκται
οἰχομένοιο σέθεν δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε.’
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:

και πως θα διάγερνες στη θάλασσα την ψαροθρόφα απάνω.
Ο ίδιος ακόμα, αρχοντογέννητε, θα σου 'λεγε, αν το θέλεις,
ό,τι έχει γίνει μες στο σπίτι σου, καλό - κακό, από τότε
που εσύ για το μακρύ και δύσκολο ξεκίνησες ταξίδι."
Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά της δίνω:

‘αὐτὴ νῦν φράζευ σὺ λόχον θείοιο γέροντος,
μή πώς με προϊδὼν ἠὲ προδαεὶς ἀλέηται:
ἀργαλέος γάρ τ᾽ ἐστὶ θεὸς βροτῷ ἀνδρὶ δαμῆναι.’
«ὣς ἐφάμην, ἡ δ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμείβετο δῖα θεάων:
‘τοιγὰρ ἐγώ τοι, ξεῖνε, μάλ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύσω.

,, Δείξε μου εσύ του θείου του γέροντα πως θα 'ναι το καρτέρι'
μπορεί νογώντας με ή θωρώντας με πιο πριν να μου ξεφύγει"
θεός από θνητού είναι δύσκολο να δαμαστεί τα χέρια."
Είπα, κι ευτύς η πολυσέβαστη θεά μου απηλογήθη:
,, Την πάσα αλήθεια εγώ μιλώντας σου θα μολογήσω, ξένε᾽

ἦμος δ᾽ ἠέλιος μέσον οὐρανὸν ἀμφιβεβήκῃ,
τῆμος ἄρ᾽ ἐξ ἁλὸς εἶσι γέρων ἅλιος νημερτὴς
πνοιῇ ὕπο Ζεφύροιο μελαίνῃ φρικὶ καλυφθείς,
ἐκ δ᾽ ἐλθὼν κοιμᾶται ὑπὸ σπέσσι γλαφυροῖσιν:
ἀμφὶ δέ μιν φῶκαι νέποδες καλῆς ἁλοσύδνης

κάθε φορά που τα μεσούρανα πατήσει ο γήλιος, βγαίνει
ο αλάθευτος θαλασσογέροντας απ᾽ το γιαλό, κρυμμένος,
στο μαύρο ανώτριχο της θάλασσας, που ο Ζέφυρος σηκώνει,
και σε βαθιές κοιμάται βγαίνοντας σπηλιές· και πλήθος φώκιες,
οι θυγατέρες της πεντάμορφης Θαλασσοκόρης, βγαίνουν

ἀθρόαι εὕδουσιν, πολιῆς ἁλὸς ἐξαναδῦσαι,
πικρὸν ἀποπνείουσαι ἁλὸς πολυβενθέος ὀδμήν.
ἔνθα σ᾽ ἐγὼν ἀγαγοῦσα ἅμ᾽ ἠοῖ φαινομένηφιν
εὐνάσω ἑξείης: σὺ δ᾽ εὖ κρίνασθαι ἑταίρους
τρεῖς, οἵ τοι παρὰ νηυσὶν ἐυσσέλμοισιν ἄριστοι.

απ᾽ το ψαρί γιαλό και γύρα του κοιμούνται αραδιασμένες,
και μυρωδιά από τον πολύβαθο γιαλό πικρή αναδίνουν.
Εκεί λοιπόν εγώ οδηγώντας σε, μόλις χαράξει, δίπλα
θα σε πλαγιάσω᾽ καλοδιάλεξε και συ τους συντρόφους σου,
μονάχα τρεις, στα καλοκούβερτα τα πλοία τους πιο αντρειωμένους.

πάντα δέ τοι ἐρέω ὀλοφώια τοῖο γέροντος.
φώκας μέν τοι πρῶτον ἀριθμήσει καὶ ἔπεισιν:
αὐτὰρ ἐπὴν πάσας πεμπάσσεται ἠδὲ ἴδηται,
λέξεται ἐν μέσσῃσι νομεὺς ὣς πώεσι μήλων.
τὸν μὲν ἐπὴν δὴ πρῶτα κατευνηθέντα ἴδησθε,

Και τώρα θα σου πω του γέροντα τις πονηράδες όλες:
Σα βγει απ᾽ τα κύματα, τις φώκιες του θα τις μετρήσει πρώτα,
και σαν τις δεί και λογαριάζοντας τις βρει σωστές, θα γείρει,
σαν το βοσκό με τα κοπάδια του, να πέσει αναμεσό τους.
Κι όταν τον δείτε πια πως πλάγιασε κι ύπνος βαθύς τον πήρε,

καὶ τότ᾽ ἔπειθ᾽ ὑμῖν μελέτω κάρτος τε βίη τε,
αὖθι δ᾽ ἔχειν μεμαῶτα καὶ ἐσσύμενόν περ ἀλύξαι.
πάντα δὲ γιγνόμενος πειρήσεται, ὅσσ᾽ ἐπὶ γαῖαν
ἑρπετὰ γίγνονται, καὶ ὕδωρ καὶ θεσπιδαὲς πῦρ:
ὑμεῖς δ᾽ ἀστεμφέως ἐχέμεν μᾶλλόν τε πιέζειν.

χιμώντας με καρδιά και δύναμη κρατάτε τον μη φύγει,
όσο κι αν δέρνεται, όσο πάλεμα κι αν κάνει να γλιτώσει.
Είδη θ᾽ άλλάξει δοκιμάζοντας κάθε λογής απ᾽ ό,τι
σέρπει στη γης, θα γένει αδάμαστη φωτιά, νερό θα γένει᾽
όμως εσείς κρατάτε ακούραστα και πιο στριμώχνετε τον.

ἀλλ᾽ ὅτε κεν δή σ᾽ αὐτὸς ἀνείρηται ἐπέεσσι,
τοῖος ἐὼν οἷόν κε κατευνηθέντα ἴδησθε,
καὶ τότε δὴ σχέσθαι τε βίης λῦσαί τε γέροντα,
ἥρως, εἴρεσθαι δέ, θεῶν ὅς τίς σε χαλέπτει,
νόστον θ᾽, ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσεαι ἰχθυόεντα.’

Μονάχα την παλιά την όψη του ξανά σαν πάρει, κι είναι
καθώς τον είδατε που πλάγιαζε, και σας ρωτάει, σταθείτε
και λευτερώστε πια το γέροντα και μην τον τυραννάτε.
Και τότε ρώτα τον ποιος θύμωσε θεός μαζί σου, ρήγα,
και πως την ψαροθρόφα θάλασσα περνώντας θα γυρίσεις.

«ὣς εἰποῦσ᾽ ὑπὸ πόντον ἐδύσετο κυμαίνοντα.

Είπε, και βούτηξε στη θάλασσα την πολυκυματούσα'

αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆας, ὅθ᾽ ἕστασαν ἐν ψαμάθοισιν,
ἤια: πολλὰ δέ μοι κραδίη πόρφυρε κιόντι.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
δόρπον θ᾽ ὁπλισάμεσθ᾽, ἐπί τ᾽ ἤλυθεν ἀμβροσίη νύξ:

κι εγώ για τα καράβια τράβηξα που στέκουνταν στον άμμο
και χίλιες μύριες έγνοιες έδερναν, ως όδευα, το νου μου.
Και σαν κατέβηκα στη θάλασσα και το καράβι βρήκα,
η νύχτα πριν πλακώσει η αθάνατη, στρωθήκαμε στο δείπνο·

δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
καὶ τότε δὴ παρὰ θῖνα θαλάσσης εὐρυπόροιο
ἤια πολλὰ θεοὺς γουνούμενος: αὐτὰρ ἑταίρους
τρεῖς ἄγον, οἷσι μάλιστα πεποίθεα πᾶσαν ἐπ᾽ ἰθύν.

μετά πλαγιάσαμε στο άκρόγιαλο της θάλασσας απάνω.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
πλάι στην πλατύδρομη τη θάλασσα τον άμμον άμμο πήρα
και δεόμουν στους θεούς ολόκαρδα, κι είχα και τρεις συντρόφους
μαζί μου, που τους μπιστεύομουν σε όποια δουλειά κι αν ήταν.

«τόφρα δ᾽ ἄρ᾽ ἥ γ᾽ ὑποδῦσα θαλάσσης εὐρέα κόλπον
τέσσαρα φωκάων ἐκ πόντου δέρματ᾽ ἔνεικε:
πάντα δ᾽ ἔσαν νεόδαρτα: δόλον δ᾽ ἐπεμήδετο πατρί.
εὐνὰς δ᾽ ἐν ψαμάθοισι διαγλάψασ᾽ ἁλίῃσιν
ἧστο μένουσ': ἡμεῖς δὲ μάλα σχεδὸν ἤλθομεν αὐτῆς:

Εκείνη ωστόσο είχε στης θάλασσας την άγκα πια βουτήξει
και τέσσερα από φώκιες δέρματα μαζί απ᾽ τα βάθη φέρει,
όλα τους νιόγδαρτα, τον κύρη της ζητώντας να πλανέψει·
και κοιμηθιές καθώς μας έσκαψε στης θάλασσας τον άμμο,
ως τη στιγμή που τη σιμώσαμε καθόταν καρτερώντας.

ἑξείης δ᾽ εὔνησε, βάλεν δ᾽ ἐπὶ δέρμα ἑκάστῳ.
ἔνθα κεν αἰνότατος λόχος ἔπλετο: τεῖρε γὰρ αἰνῶς
φωκάων ἁλιοτρεφέων ὀλοώτατος ὀδμή:
τίς γάρ κ᾽ εἰναλίῳ παρὰ κήτεϊ κοιμηθείη;
ἀλλ᾽ αὐτὴ ἐσάωσε καὶ ἐφράσατο μέγ᾽ ὄνειαρ:

Γραμμή μας πλάγιασε και σκέπασε με δέρμα τον καθένα·
άλλο καρτέρι δε θα γίνουνταν χειρότερο — απ᾽ τις φώκιες
τις θαλασσόθρεφτες, που η βρώμα τους βαριά μας τυραννούσε.
Ποιος να πλαγιάσει με τα τέρατα βαστά τα πελαγίσια;
Μα εκείνη πάλι μας εγλίτωσε, τρανό θαράπιο βρήκε:

ἀμβροσίην ὑπὸ ῥῖνα ἑκάστῳ θῆκε φέρουσα
ἡδὺ μάλα πνείουσαν, ὄλεσσε δὲ κήτεος ὀδμήν.
πᾶσαν δ᾽ ἠοίην μένομεν τετληότι θυμῷ:
φῶκαι δ᾽ ἐξ ἁλὸς ἦλθον ἀολλέες. αἱ μὲν ἔπειτα
ἑξῆς εὐνάζοντο παρὰ ῥηγμῖνι θαλάσσης:

Τρέχοντας μόσκο στα ρουθούνια μας αθάνατο σταλάζει,
που ευώδιαζε γλυκά κι απόδιωχνε τη μυρωδιά της φώκιας.
Με υπόμονη καρδιά προσμέναμε να 'ρθει το μεσημέρι'
και ξάφνου οι φώκιες απ᾽ το πέλαγο κοπαδιαστές πρόβαλαν
κι αράδα επλάγιασαν στο ακρόγιαλο της θάλασσας επάνω.

ἔνδιος δ᾽ ὁ γέρων ἦλθ᾽ ἐξ ἁλός, εὗρε δὲ φώκας
ζατρεφέας, πάσας δ᾽ ἄρ᾽ ἐπῴχετο, λέκτο δ᾽ ἀριθμόν:
ἐν δ᾽ ἡμέας πρώτους λέγε κήτεσιν, οὐδέ τι θυμῷ
ὠΐσθη δόλον εἶναι: ἔπειτα δὲ λέκτο καὶ αὐτός.
ἡμεῖς δὲ ἰάχοντες ἐπεσσύμεθ᾽, ἀμφὶ δὲ χεῖρας

Καταμεσήμερα κι ο γέροντας από το κύμα εβγήκε
και πηγαινόρχοντας λογάριασε τις θροφαντές του φώκιες·
πρώτους εμάς μετρούσε ανάμεσα στις φώκιες, τι το δόλο
δεν είχε βάλει ο νους του, κι έπειτα ξαπλώθηκε κι ατός του.
Κι εμείς με χουγιαχτά χιμίζοντας τον πιάσαμε στα χέρια'

βάλλομεν: οὐδ᾽ ὁ γέρων δολίης ἐπελήθετο τέχνης,
ἀλλ᾽ ἦ τοι πρώτιστα λέων γένετ᾽ ἠυγένειος,
αὐτὰρ ἔπειτα δράκων καὶ πάρδαλις ἠδὲ μέγας σῦς:
γίγνετο δ᾽ ὑγρὸν ὕδωρ καὶ δένδρεον ὑψιπέτηλον:
ἡμεῖς δ᾽ ἀστεμφέως ἔχομεν τετληότι θυμῷ.

μα ουδέ κι ο γέροντας λησμόνησε τις δολερές του τέχνες,
μον᾽ πρώτα λιόντας μακροχήτικος στα χέρια μας εγίνη,
φίδι μετά, κατόπι λιόπαρδη και θρασεμένος κάπρος,
κι εγίνη και νερό τρεχάμενο και φουντωμένο δέντρο.
Εμείς ωστόσο τον κρατούσαμε γερά, χωρίς ξανάσα.

ἀλλ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἀνίαζ᾽ ὁ γέρων ὀλοφώια εἰδώς,
καὶ τότε δή μ᾽ ἐπέεσσιν ἀνειρόμενος προσέειπε:
«'τίς νύ τοι, Ἀτρέος υἱέ, θεῶν συμφράσσατο βουλάς,
ὄφρα μ᾽ ἕλοις ἀέκοντα λοχησάμενος; τέο σε χρή;'
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:

Σαν πια βαρέθηκεν ο γέροντας τις δολερές του τέχνες,
γυρνώντας μίλησε, με ρώτησε κι αυτά τα λόγια μου 'πε:
,, Υγιέ του Ατρέα, ποιος τάχα αθάνατος τα ταίριαξε μαζί σου'
και στήνοντας καρτέρι μ᾽ έπιασες με το στανιό; τι θέλεις;
Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:

'οἶσθα, γέρον, τί με ταῦτα παρατροπέων ἐρεείνεις;
ὡς δὴ δήθ᾽ ἐνὶ νήσῳ ἐρύκομαι, οὐδέ τι τέκμωρ
εὑρέμεναι δύναμαι, μινύθει δέ μοι ἔνδοθεν ἦτορ.

,, Τι με ρωτάς; το ξέρεις, γέροντα! Τι θες και με πλανεύεις;
Παν μέρες στο νησί που κλείστηκα και πως θα ξεγλιτώσω
δεν ξέρω᾽ την καρδιά στα στήθη μου να σιγολιώνει νιώθω.

ἀλλὰ σύ πέρ μοι εἰπέ, θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν,	Μα εσύ μολόγα μου, τι οι αθάνατοι θεοί τα ξέρουν όλα,
ὅς τίς μ᾽ ἀθανάτων πεδάᾳ καὶ ἔδησε κελεύθου,	ποιος αναιώνιος τάχα μ᾽ έδεσε και μου 'κλεισε το δρόμο;
νόστον θ᾽, ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσομαι ἰχθυόεντα.᾽	και πως την ψαροθρόφα θάλασσα περνώντας θα γυρίσω;
«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμειβόμενος	Είπα, κι αυτός γυρνώντας μίλησε κι απηλογιά μου δίνει:
προσέειπεν:	Όμως στο Δία και στους επίλοιπους θεούς τρανές χρωστούσες
‘ἀλλὰ μάλ᾽ ὤφελλες Διί τ᾽ ἄλλοισίν τε θεοῖσι	θυσίες να κάνεις, όταν γύριζες, πριν σκίσεις το κρασάτο'
ῥέξας ἱερὰ κάλ᾽ ἀναβαινέμεν, ὄφρα τάχιστα	το πέλαο, για να φτάσεις γρήγορα στη γη την πατρική σου·
σὴν ἐς πατρίδ᾽ ἵκοιο πλέων ἐπὶ οἴνοπα πόντον.	
οὐ γάρ τοι πρὶν μοῖρα φίλους τ᾽ ἰδέειν καὶ ἱκέσθαι	τι τους δικούς σου δε σου μέλλεται να ιδείς και να διαγείρεις
οἶκον ἐυκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν,	στο αρχοντικό σου το καλόχτιστο, στο πατρικό σου χώμα,
πρίν γ᾽ ὅτ᾽ ἂν Αἰγύπτοιο, διιπετέος ποταμοῖο,	πριχού στον ουρανοκατέβατο τον ποταμό και πάλε,
αὖτις ὕδωρ ἔλθῃς ῥέξῃς θ᾽ ἱερὰς ἑκατόμβας	στου Αιγύπτου τα νερά, διαγέρνοντας θυσίες τρανές προσφέρεις
ἀθανάτοισι θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι:	τιμώντας τους θεούς, που αθάνατοι τα ουράνια πλάτη ορίζουν.
καὶ τότε τοι δώσουσιν ὁδὸν θεοί, ἣν σὺ μενοινᾷς.᾽	Αλλιώς οι αθάνατοι δε δίνουνε τη στράτα που γυρεύεις."
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐμοί γε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,	Στα λόγια τούτα εμένα ράγισε βαθιά η καρδιά στα στήθη,
οὕνεκά μ᾽ αὖτις ἄνωγεν ἐπ᾽ ἠεροειδέα πόντον	που απά στο πέλαο το αχνογάλαζο να κάνω με κινούσε
Αἴγυπτόνδ᾽ ἰέναι, δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε.	της Αίγυπτος ξανά το δύσκολο και μακρινό ταξίδι.
ἀλλὰ καὶ ὣς μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπον:	Ωστόσο κι έτσι του αποκρίθηκα κι αυτά του συντυχαίνω:
«‘ταῦτα μὲν οὕτω δὴ τελέω, γέρον, ὡς σὺ κελεύεις.	,, Όλα όσα μου 'πες τώρα, γέροντα, Θα γίνουν, ως προστάζεις·
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,	μον᾽ έλα, ακόμα αυτό μολόγα μου, την πάσα αλήθεια πες μου,
ἦ πάντες σὺν νηυσὶν ἀπήμονες ἦλθον Ἀχαιοί,	αν όλοι οι Αργίτες, όσοι ο Νέστορας κι εγώ απ᾽ την Τροία κινώντας
οὓς Νέστωρ καὶ ἐγὼ λίπομεν Τροίηθεν ἰόντες,	αφήκαμε εκεί πέρα, απείραχτοι με τ᾽ άρμενα γύρισαν
ἦέ τις ὤλετ᾽ ὀλέθρῳ ἀδευκέι ἧς ἐπὶ νηὸς	για μπας κι ως τέλεψε τον πόλεμο, κανείς στο πλοίο του εχάθη
ἠὲ φίλων ἐν χερσίν, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσεν’.	για και τον βρήκε ο πικροθάνατος στα χέρια των δικών του;»
«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμειβόμενος	Είπα, κι αυτός γυρνώντας μίλησε κι απηλογιά μου δίνει:
προσέειπεν:	,, Υγιέ του Ατρέα, γιατί με ρώτησες για τούτα; ποιος ο λόγος
Ἀτρεΐδη, τί με ταῦτα διείρεαι; οὐδέ τί σε χρὴ	να τα κατέχεις, κι ό,τι μέσα μου κρυφό φυλάω να μάθεις;
ἴδμεναι, οὐδὲ δαῆναι ἐμὸν νόον: οὐδέ σέ φημι	Ακούγοντας πολληώρα αδάκρυτος σου λέω πως δε θα μείνεις!
δὴν ἄκλαυτον ἔσεσθαι, ἐπὴν εὖ πάντα πύθηαι.	
πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν γε δάμεν, πολλοὶ δὲ λίποντο:	Πολλοί σκοτώθηκαν, κι απόμειναν πολλοί· μα απ᾽ τους προλάτες
ἀρχοὶ δ᾽ αὖ δύο μοῦνοι Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων	των Αχαιών των χαλκοθώρακων στου γυρισμού το δρόμο
ἐν νόστῳ ἀπόλοντο: μάχῃ δέ τε καὶ σὺ παρῆσθα.	δυο μόνο χάθηκαν (στον πόλεμο και συ μπροστά βρισκόσουν)·
εἷς δ᾽ ἔτι που ζωὸς κατερύκεται εὐρέι πόντῳ.	ζει κι ένας, μα κλεισμένος βρίσκεται στα πλατιά πέλαα κάπου.
«Αἴας μὲν μετὰ νηυσὶ δάμη δολιχηρέτμοισι.	Ο λοκρός Αίαντας στα μακρόκουπα καράβια μέσα εχάθη'
Γυρῇσίν μιν πρῶτα Ποσειδάων ἐπέλασσεν	τον είχε στης Γυρής τα τρίψηλα ριγμένο επάνω βράχια
πέτρῃσιν μεγάλῃσι καὶ ἐξεσάωσε θαλάσσης:	ο Ποσειδώνας κι απ᾽ τα κύματα γλιτώσει και του Χάρου
καί νύ κεν ἔκφυγε κῆρα καὶ ἐχθόμενός περ Ἀθήνῃ,	θα ξέφευγε, η Παλλάδα μάνητα βαριά κι ας του κρατούσε,
εἰ μὴ ὑπερφίαλον ἔπος ἔκβαλε καὶ μέγ᾽ ἀάσθη:	λόγο μεγάλο αν δεν ξεστόμιζε, κακό της κεφαλής του:
φῆ ῥ᾽ ἀέκητι θεῶν φυγέειν μέγα λαῖτμα θαλάσσης.	καυκίστη δυνατά πως ξέφυγε της θάλασσας τα πλάτη
τοῦ δὲ Ποσειδάων μεγάλ᾽ ἔκλυεν αὐδήσαντος:	στο πείσμα των θεών κι ως άκουσε το λόγο ο Ποσειδώνας,
αὐτίκ᾽ ἔπειτα τρίαιναν ἑλὼν χερσὶ στιβαρῇσιν	μεμιάς αρπάζει το τρικράνι του στα δυνατά του χέρια
ἤλασε Γυραίην πέτρην, ἀπὸ δ᾽ ἔσχισεν αὐτήν:	και της Γυρής το βράχο εχτύπησε, στα δυο χωρίζοντάς τον'
καὶ τὸ μὲν αὐτόθι μεῖνε, τὸ δὲ τρύφος ἔμπεσε πόντῳ,	κι έμεινε εκεί ο μισός το απόκομμα, που πάνω του καθόταν,
τῷ ῥ᾽ Αἴας τὸ πρῶτον ἐφεζόμενος μέγ᾽ ἀάσθη:	ο Αίας την ώρα που καυκίστηκε, στο πέλαο μέσα πέφτει,

τὸν δ᾽ ἐφόρει κατὰ πόντον ἀπείρονα κυμαίνοντα.
ὣς ὁ μὲν ἔνθ᾽ ἀπόλωλεν, ἐπεὶ πίεν ἁλμυρὸν ὕδωρ.
«'σὸς δέ που ἔκφυγε κῆρας ἀδελφεὸς ἠδ᾽ ὑπάλυξεν
ἐν νηυσὶ γλαφυρῇσι: σάωσε δὲ πότνια Ἥρη.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τάχ᾽ ἔμελλε Μαλειάων ὄρος αἰπὺ

στ᾽ απέραντα αγριεμένα κύματα μαζί του σέρνοντας τον.
Έτσι αφανίστη, με το στόμα του πλημμυρισμένο αρμύρα.
Τον αδερφό σου τον διαφέντεψε στα βαθουλά καράβια
η Ήρα η σεβάσμια, κι έτσι ξέφυγε του Χάρου αλήθεια τότε.
Μα σύντας στου Μαλιά το απόγκρεμο βουνό κοντά είχε φτάσει,

ἵξεσθαι, τότε δή μιν ἀναρπάξασα θύελλα
πόντον ἐπ᾽ ἰχθυόεντα φέρεν βαρέα στενάχοντα,
ἀγροῦ ἐπ᾽ ἐσχατιήν, ὅθι δώματα ναῖε Θυέστης
τὸ πρίν, ἀτὰρ τότ᾽ ἔναιε Θυεστιάδης Αἴγισθος.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ καὶ κεῖθεν ἐφαίνετο νόστος ἀπήμων,

ξάφνου ένας δρόλαπας τον άρπαξε στα βογγητά του μέσα·
κι ως το στερνό της χώρας σύνορο του σέρνει τα καράβια
στο ψαροθρόφο επάνω πέλαγο. Στα μέρη εκείνα ζούσε
παλιά ο Θυέστης, όμως ο Αίγιστος, ο γιος του, εζούσε τώρα.
Και κείθε ο γυρισμός τους φάνηκε να 'ναι εύκολος, κι ως πρίμο

ἂψ δὲ θεοὶ οὖρον στρέψαν, καὶ οἴκαδ᾽ ἵκοντο,
ἦ τοι ὁ μὲν χαίρων ἐπεβήσετο πατρίδος αἴης
καὶ κύνει ἁπτόμενος ἣν πατρίδα: πολλὰ δ᾽ ἀπ᾽ αὐτοῦ
δάκρυα θερμὰ χέοντ᾽, ἐπεὶ ἀσπασίως ἴδε γαῖαν.
τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ἀπὸ σκοπιῆς εἶδε σκοπός, ὅν ῥα καθεῖσεν

γύρισαν οι θεοί τον άνεμο, διαγείραν στην πατρίδα.
Κι αυτός ολόχαρος τα χώματα τα γονικά πατώντας
τα φίλειε σκύβοντας, τα χάιδευε, και του 'τρεχαν ποτάμι
ζεστά τα δάκρυα, που το αξιώθηκε να ξαναϊδεί πατρίδα.
Μα από τη βίγλα ένας βιγλάτορας τον ξέκρινε, βαλμένος

Αἴγισθος δολόμητις ἄγων, ὑπὸ δ᾽ ἔσχετο μισθὸν
χρυσοῦ δοιὰ τάλαντα: φύλασσε δ᾽ ὅ γ᾽ εἰς ἐνιαυτόν,
μή ἑ λάθοι παριών, μνήσαιτο δὲ θούριδος ἀλκῆς.
βῆ δ᾽ ἴμεν ἀγγελέων πρὸς δώματα ποιμένι λαῶν.
αὐτίκα δ᾽ Αἴγισθος δολίην ἐφράσσατο τέχνην:

απ᾽ τον παμπόνηρο τον Αίγιστο᾽ του 'χε χρυσάφι τάξει
δυο τάλαντα, και παραμόνευε σωστό ένα χρόνο, ο ρήγας
μη φτάσει ανένιωστος και στ᾽ άρματα ριχτεί να τον χτυπήσει.
Κι αμέσως κίνησε, το μήνυμα να πάει στο βασιλιά του᾽
κι ο Αίγιστος τότε ακούοντας πίβουλες εμηχανεύτη τέχνες:

κρινάμενος κατὰ δῆμον ἐείκοσι φῶτας ἀρίστους
εἷσε λόχον, ἑτέρωθι δ᾽ ἀνώγει δαῖτα πένεσθαι.
αὐτὰρ ὁ βῆ καλέων Ἀγαμέμνονα, ποιμένα λαῶν
ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν, ἀεικέα μερμηρίζων.
τὸν δ᾽ οὐκ εἰδότ᾽ ὄλεθρον ἀνήγαγε καὶ κατέπεφνεν

Είκοσι διάλεξε απ᾽ τη χώρα του, τους πιο αντρειανούς, να στήσει
καρτέρι, κι απ᾽ την άλλη επρόσταζε τις τάβλες να του στρώσουν.
Μετά κινάει, τον Αγαμέμνονα το ρήγα να καλέσει
με αμάξια κι άτια, πράξες άνομες στα φρένα μελετώντας,
Κι ως δέχτη εκείνος, δίχως θάνατο να κακοβάνει ο νους του,

δειπνίσσας, ὥς τίς τε κατέκτανε βοῦν ἐπὶ φάτνῃ.
οὐδέ τις Ἀτρεΐδεω ἑτάρων λίπεθ᾽ οἵ οἱ ἕποντο,
οὐδέ τις Αἰγίσθου, ἀλλ᾽ ἔκταθεν ἐν μεγάροισιν᾽.
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐμοί γε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,
κλαῖον δ᾽ ἐν ψαμάθοισι καθήμενος, οὐδέ νύ μοι κῆρ

τον σφάζει στο τραπέζι, ως σφάζουνε το βόδι στο παχνί του.
Κι ουδέ απ᾽ του γιου του Ατρέα τους συντρόφους απόμεινε κανένας,
ουδέ κι απ᾽ του Αίγιστου σκοτώθηκαν κι εκείνοι στο παλάτι.
Ως είπε τούτα, εμένα ράγισε βαθιά η καρδιά στα στήθη,
κι απά στην αμμουδιά καθούμενος θρηνούσα· πια η καρδιά μου

ἤθελ᾽ ἔτι ζώειν καὶ ὁρᾶν φάος ἠελίοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ κλαίων τε κυλινδόμενός τε κορέσθην,
δὴ τότε με προσέειπε γέρων ἅλιος νημερτής:
«'μηκέτι, Ἀτρέος υἱέ, πολὺν χρόνον ἀσκελὲς οὕτω
κλαῖ᾽, ἐπεὶ οὐκ ἄνυσίν τινα δήομεν: ἀλλὰ τάχιστα

δεν ήθελε να ζεί, να χαίρεται το φως του ήλιου στον κόσμο.
Κι αφού πια απόκαμα να μύρουμαι κυλούμενος στον άμμο,
ο αλάθευτος θαλασσογέροντας αυτά τα λόγια μου 'πε:
,, Υγιέ του Ατρέα, μην κλαις αδιάκοπα και δίχως τέλος έτσι'
δε βγαίνει από το θρήνο τίποτα, μον᾽ κοίτα να γυρίσεις

πεῖρα ὅπως κεν δὴ σὴν πατρίδα γαῖαν ἵκηαι.
ἢ γάρ μιν ζωόν γε κιχήσεαι, ἤ κεν Ὀρέστης
κτεῖνεν ὑποφθάμενος, σὺ δέ κεν τάφου ἀντιβολήσαις.᾽
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐμοὶ κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
αὖτις ἐνὶ στήθεσσι καὶ ἀχνυμένῳ περ ἰάνθη,

πίσω και συ μιαν ώρα αρχύτερα στη γη την πατρική σου᾽
για ζωντανό θα βρεις τον Αίγιστο για έχει προλάβει ο Ορέστης
να τον σκοτώσει· λέω το ξόδι του μπορείς να το προφτάσεις.»
Στα λόγια αυτά η καρδιά στα στήθη μου κι η πέρφανη ψυχή μου
πήραν και γλύκαναν, κι ας ένιωθα βαθιά μου τόση πίκρα,

καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:

και κράζοντας τον ανεμάρπαστα του συντυχαίνω λόγια:

«'τούτους μὲν δὴ οἶδα: σὺ δὲ τρίτον ἄνδρ᾽ ὀνόμαζε,	,, Γι᾽ αυτους πια ξέρω᾽ τώρα λέγε μου τον τρίτο πως τον λένε;
ὅς τις ἔτι ζωὸς κατερύκεται εὐρέι πόντῳ	ποιος είναι ο ζωντανός στ᾽ απέραντα πελάγη που κρατιέται,
ἠὲ θανών: ἐθέλω δὲ καὶ ἀχνύμενός περ ἀκοῦσαι᾽.	για κι ο νεκρός; ν᾽ ακουσω θα 'θελα, κι ας νιώθω πίκρα τόση.»
«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμειβόμενος προσέειπεν:	Είπα, κι αυτός γυρνώντας μίλησε κι απηλογιά μου δίνει:
'υἱὸς Λαέρτεω, Ἰθάκῃ ἔνι οἰκία ναίων:	,, Του Λαέρτη ο γιος είναι, που κάθεται στο κάστρο της Ιθάκης᾽
τὸν δ᾽ ἴδον ἐν νήσῳ θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντα,	σ᾽ ενα νησί τον είδα, αδιάκοπα να κλαίει και να θρηνάται'
νύμφης ἐν μεγάροισι Καλυψοῦς, ἥ μιν ἀνάγκῃ	η Καλυψώ η ξωθιά στο σπίτι της τόνε κρατεί δικό της
ἴσχει: ὁ δ᾽ οὐ δύναται ἣν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι:	αθέλητα του, κι ουδέ δύνεται να ιδεί ξανά πατρίδα'
οὐ γάρ οἱ πάρα νῆες ἐπήρετμοι καὶ ἑταῖροι,	δεν έχει πια μαθές πολύκουπα καράβια και συντρόφους,
οἵ κέν μιν πέμποιεν ἐπ᾽ εὐρέα νῶτα θαλάσσης.	στη ράχη την πλατιά της θάλασσας μαζί τους να τον πάρουν.
σοι δ᾽ οὐ θέσφατόν ἐστι, διοτρεφὲς ὦ Μενέλαε,	Μα εσένα η μοίρα, αρχοντογέννητε Μενέλαε, δε σου γράφει
Ἄργει ἐν ἱπποβότῳ θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν,	στο αλογοθρόφο το Άργός κλείνοντας τα μάτια να πεθάνεις·
ἀλλά σ᾽ ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης	στην τέλειωση της γης οι αθάνατοι και στους Ηλύσιους κάμπους,
ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς,	που κυβερνά ο ξανθός Ραδάμανθης, λογιάζουν να σε στείλουν,
τῇ περ ῥηίστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν:	όπου περνούν οι ανθρώποι ξέγνοιαστη ζωή, μακάρια, δίχως
οὐ νιφετός, οὔτ᾽ ἄρ χειμὼν πολὺς οὔτε ποτ᾽ ὄμβρος,	μηδέ βροχές μηδέ χιονόκαιρα μηδέ βαριούς χειμώνες.
ἀλλ᾽ αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντος ἀήτας	Ο Ωκεανός εκεί του Ζέφυρου πνοές γλυκές, καθάριες
Ὠκεανὸς ἀνίησιν ἀναψύχειν ἀνθρώπους:	αφήνει να φυσούν, να χαίρουντοα δροσιές οι ανθρώποι πάντα᾽
οὕνεκ᾽ ἔχεις Ἑλένην καί σφιν γαμβρὸς Διός ἐσσι᾽.	τι αφού έχεις την Ελένη ταίρι σου, του Δία γαμπρός λογιέσαι."
«ὣς εἰπὼν ὑπὸ πόντον ἐδύσετο κυμαίνοντα.	Είπε, και βούτηξε στη θάλασσα την πολυκυματούσα᾽
αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆας ἅμ᾽ ἀντιθέοις ἑτάροισιν	κι εγώ με τους ισόθεους τράβηξα συντρόφους στα καράβια,
ἤια, πολλὰ δέ μοι κραδίη πόρφυρε κιόντι.	και χίλιες μύριες έγνοιες έδερναν, ως όδευα, το νου μου.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἐπὶ νῆα κατήλθομεν ἠδὲ θάλασσαν,	Κι ως κατεβήκαμε στη θάλασσα και στο πλεούμενο μας,
δόρπον θ᾽ ὁπλισάμεσθ᾽, ἐπί τ᾽ ἤλυθεν ἀμβροσίη νύξ,	η νύχτα πριν πλακώσει η αθάνατη, στρωθήκαμε στο δείπνο'
δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.	μετά πλαγιάσαμε στο ακρόγιαλο της θάλασσας επάνω.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,	Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
νῆας μὲν πάμπρωτον ἐρύσσαμεν εἰς ἅλα δῖαν,	σύραμε πρώτα τα καράβια μας στο θείο το κύμα μέσα
ἐν δ᾽ ἱστοὺς τιθέμεσθα καὶ ἱστία νηυσὶν ἐίσῃς,	και στήσαμε κατάρτια κι άρμενα στα ζυγιαστά καράβια·
ἂν δὲ καὶ αὐτοὶ βάντες ἐπὶ κληῖσι καθῖζον:	μετά κι οι σύντροφοί μου ανέβηκαν, και στα ζυγά ως καθίσαν
ἑξῆς δ᾽ ἑζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.	γραμμή, την αφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν
ἂψ δ᾽ εἰς Αἰγύπτοιο διιπετέος ποταμοῖο	και πίσω στο ουρανοκατέβατο της Αίγυπτος ποτάμι
στῆσα νέας, καὶ ἔρεξα τεληέσσας ἑκατόμβας.	φτάνω κι αράζω, κι αψεγάδιαστες τρανές θυσίες προσφέρνω.
αὐτὰρ ἐπεὶ κατέπαυσα θεῶν χόλον αἰὲν ἐόντων,	Κι ως τους αθάνατους μαλάκωσα θεούς, ασκώνω μνήμα
χεῦ᾽ Ἀγαμέμνονι τύμβον, ἵν᾽ ἄσβεστον κλέος εἴη.	στον Αγαμέμνονα, αλησμόνητο να μείνει τ᾽ όνομά του.
ταῦτα τελευτήσας νεόμην, ἔδοσαν δέ μοι οὖρον	Κι αυτά σαν τέλεψα, ξεκίνησα, κι οι αθάνατοι μου στείλαν
ἀθάνατοι, τοί μ᾽ ὦκα φίλην ἐς πατρίδ᾽ ἔπεμψαν.	πρίμον αγέρα, προβοδώντας με στη γη την πατρική μου.
ἀλλ᾽ ἄγε νῦν ἐπίμεινον ἐνὶ μεγάροισιν ἐμοῖσιν,	Μον᾽ έλα τώρα, στο παλάτι μου να μείνεις θέλω ακόμα,
ὄφρα κεν ἑνδεκάτη τε δυωδεκάτη τε γένηται:	κι άμα διαβούνε δέκα δώδεκα μερόνυχτα, σε στέλνω
καὶ τότε σ᾽ εὖ πέμψω, δώσω δέ τοι ἀγλαὰ δῶρα,	με το καλό πια τότε σπίτι σου᾽ και δώρα θα σου δώσω,
τρεῖς ἵππους καὶ δίφρον ἐύξοον: αὐτὰρ ἔπειτα	αμάξι τορνευτό, να χαίρεσαι, κι άλογα τρία, κι ακόμα
δώσω καλὸν ἄλεισον, ἵνα σπένδῃσθα θεοῖσιν	θα 'χεις πανώρια κούπα χάρισμα, στο νου σου να με φέρνεις,
ἀθανάτοις ἐμέθεν μεμνημένος ἤματα πάντα.»	κάθε φορά που στους αθάνατους θεους σπονδές σταλάζεις.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:	Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:

«Ἀτρεΐδη, μὴ δή με πολὺν χρόνον ἐνθάδ᾽ ἔρυκε.	«Υγιέ του Ατρέα, καιρό περσσότερο μη μου ζητάς να μείνω!
καὶ γάρ κ᾽ εἰς ἐνιαυτὸν ἐγὼ παρὰ σοί γ᾽ ἀνεχοίμην	Ακέριο χρόνο εγώ θα το 'θελα να κάθουμαι κοντά σου,
ἥμενος, οὐδέ κέ μ᾽ οἴκου ἕλοι πόθος οὐδὲ τοκήων:	χωρίς ν᾽ αποζητώ το σπίτι μου μηδέ και τους γονιούς μου᾽
αἰνῶς γὰρ μύθοισιν ἔπεσσί τε σοῖσιν ἀκούων	τόσου ν᾽ ακούω τα λόγια σου και τις κουβέντες σου όλες
τέρπομαι. ἀλλ᾽ ἤδη μοι ἀνιάζουσιν ἑταῖροι	μου αρέσει᾽ ωστόσο κι οι σύντροφοί μου στην άγια Πύλο θα 'χουν
ἐν Πύλῳ ἠγαθέῃ: σὺ δέ με χρόνον ἐνθάδ᾽ ἐρύκεις.	πια βαρεθεί, που εσύ δε μ᾽ αφήκες νωρίτερα να φύγω.
δῶρον δ᾽ ὅττι κέ μοι δοίης, κειμήλιον ἔστω:	Κι ό,τι μου δώκεις, να φυλάγεται θα το 'θελα στο σπίτι.
ἵππους δ᾽ εἰς Ἰθάκην οὐκ ἄξομαι, ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ	Μαζί μου στην Ιθάκη αλόγατα δεν παίρνω· θα τ᾽ αφήσω
ἐνθάδε λείψω ἄγαλμα: σὺ γὰρ πεδίοιο ἀνάσσεις	στον ίδιο εσένα να τα χαίρεσαι. τι εσύ εδώ πέρα ορίζεις
εὐρέος, ᾧ ἔνι μὲν λωτὸς πολύς, ἐν δὲ κύπειρον	διάπλατο κάμπο, όπου και κύπερη φυτρώνει και τριφύλλι
πυροί τε ζειαί τε ἰδ᾽ εὐρυφυὲς κρῖ λευκόν.	και βίκο κι άσπρο, αδερφοκλώνιαστο κριθάρι και σιτάρι.
ἐν δ᾽ Ἰθάκῃ οὔτ᾽ ἂρ δρόμοι εὐρέες οὔτε τι λειμών:	Ρούγες φαρδιές εμείς δεν έχουμε μηδέ λιβάδια, μόνο
αἰγίβοτος, καὶ μᾶλλον ἐπήρατος ἱπποβότοιο.	γιδοβοσκές, μα κι οι αλογότοποι τέτοια ομορφιά δεν έχουν.
οὐ γάρ τις νήσων ἱππήλατος οὐδ᾽ ἐυλείμων,	Κανένα απ᾽ τα νησιά της θάλασσας δεν είναι με λιβάδια,
αἵ θ᾽ ἁλὶ κεκλίαται: Ἰθάκη δέ τε καὶ περὶ πασέων.»	κι ουδέ μπορουν να θρέφουν άλογα — κι η Ιθάκη πάνω απ᾽ όλα.»
ὣς φάτο, μείδησεν δὲ βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,	Έτσι μιλουσε, κι ο βροντόφωνος Μενέλαος με το χέρι
χειρί τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:	τον χάιδεψε, του χαμογέλασε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«αἵματός εἰς ἀγαθοῖο, φίλον τέκος, οἷ᾽ ἀγορεύεις:	«Αρχοντικιά είναι, γιε μου, η φύτρα σου, τα λόγια σου το δείχνουν,
τοιγὰρ ἐγώ τοι ταῦτα μεταστήσω: δύναμαι γάρ.	γι᾽ αυτό σου μεταλλάζω τ᾽ άλογα, τι μου περνά απ᾽ το χέρι·
δώρων δ᾽ ὅσσ᾽ ἐν ἐμῷ οἴκῳ κειμήλια κεῖται,	Απ᾽ τ᾽ αγαθά που στο παλάτι μου βρίσκονται φυλαγμένα
δώσω ὃ κάλλιστον καὶ τιμηέστατόν ἐστιν:	εγώ το πιο ακριβό, το πιο όμορφο θα σου χαρίσω τώρα:
δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον: ἀργύρεος δὲ	Ένα κροντήρι καλοδουλευτο σου δίνω, ακέριο ασήμι,
ἔστιν ἅπας, χρυσῷ δ᾽ χείλεα κεκράανται,	που 'ναι τα χείλια του με μάλαμα ψηλά μαργελωμένα,
ἔργον δ᾽ Ἡφαίστοιο. πόρεν δέ ἑ Φαίδιμος ἥρως,	δουλειά του Ηφαίστου· μου το χάρισε των Σιδονίων ο ρήγας;
Σιδονίων βασιλεύς, ὅθ᾽ ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψε	ο τρανός Φαίδιμος, σα βρέθηκα, στου γυρισμού το δρόμο,
κεῖσέ με νοστήσαντα: τεῒν δ᾽ ἐθέλω τόδ᾽ ὀπάσσαι.»	κει πέρα και με δέχτη σπίτι του᾽ τώρα το δίνω εσένα.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,	Έτσι. μιλούσαν συναλλήλως τους εκείνοι οι δυο, κι ωστόσο
δαιτυμόνες δ᾽ ἐς δώματ᾽ ἴσαν θείου βασιλῆος.	του θείου του βασιλιά οι συντράπεζοι τραβούσαν στο παλάτι,
οἱ δ᾽ ἦγον μὲν μῆλα, φέρον δ᾽ εὐήνορα οἶνον:	κι αρνιά να φάνε σέρναν, κι έφερναν κρασί αντρειανό να πιούνε·
σῖτον δέ σφ᾽ ἄλοχοι καλλικρήδεμνοι ἔπεμπον.	ψωμί τους στέλναν οι γυναίκες τους οι ομορφομαντιλούσες.
ὣς οἱ μὲν περὶ δεῖπνον ἐνὶ μεγάροισι πένοντο.	Μες στο παλάτι ετούτοι σύνταζαν το γιόμα· κι οι μνηστήρες
μνηστῆρες δὲ πάροιθεν Ὀδυσσῆος μεγάροιο	την ώρα τους περνούσαν παίζοντας, και ρίχναν στο σημάδι
δίσκοισιν τέρποντο καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες	μπρος στου Οδυσσέα το αρχοντοπάλατο, με δίσκους, με κοντάρια,
ἐν τυκτῷ δαπέδῳ, ὅθι περ πάρος, ὕβριν ἔχοντες.	στο πατημένο σιάδι, όπου 'παιζαν οι αδιάντροποι και πρώτα.
Ἀντίνοος δὲ καθῆστο καὶ Εὐρύμαχος θεοειδής,	Εκεί κι ο Αντίνοος κι ο θεόμορφος Ευρύμαχος καθόνταν,
ἀρχοὶ μνηστήρων, ἀρετῇ δ᾽ ἔσαν ἔξοχ᾽ ἄριστοι.	οι πρώτοι απ᾽ τους μνηστήρες, άρχοντες όλο αντριγιά κι αξιότη.
τοῖς δ᾽ υἱὸς Φρονίοιο Νοήμων ἐγγύθεν ἐλθὼν	Ξάφνου ο Νοήμονας τους ζύγωσε με βιάση, ο γιος του Φρόνιου,
Ἀντίνοον μύθοισιν ἀνειρόμενος προσέειπεν:	και στον Αντίνοο πήρε κι έλεγε και τέτοια τον ρωτούσε:
«Ἀντίνο᾽, ἦ ῥά τι ἴδμεν ἐνὶ φρεσίν, ἦε καὶ οὐκί,	«Αντίνοε, τάχα το κατέχουμε για κι όχι, πότε θα᾽ ρθει,
ὁππότε Τηλέμαχος νεῖτ᾽ ἐκ Πύλου ἠμαθόεντος;	από την Πύλο πια ο Τηλέμαχος την αμμουδάτη πίσω;
νῆά μοι οἴχετ᾽ ἄγων: ἐμὲ δὲ χρεὼ γίγνεται αὐτῆς	Μου πήρε το καράβι κι έφυγε, και τώρα το 'χω ανάγκη,
Ἦλιδ᾽ ἐς εὐρύχορον διαβήμεναι, ἔνθα μοι ἵπποι	στους κάμπους να διαβώ της Ήλιδας· έχω μαθές φοράδες,
δώδεκα θήλειαι, ὑπὸ δ᾽ ἡμίονοι ταλαεργοὶ	δώδεκα εκεί και μου βυζαίνουνε βασταγερά μουλάρια,
ἀδμῆτες: τῶν κέν τιν᾽ ἐλασσάμενος δαμασαίμην.»	άζευτα ακόμα — κάποιο να 'παιρνα, πια στο ζυγό να στρώσω.»

ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἀνὰ θυμὸν ἐθάμβεον: οὐ γὰρ ἔφαντο	Είπε, κι εκείνοι ακούοντας σάστισαν δεν το 'χε βάλει ο νους τους
ἐς Πύλον οἴχεσθαι Νηλήιον, ἀλλά που αὐτοῦ	πως στου Νηλέα την Πύλο εδιάβηκε, μον᾽ κάπου εκεί πως θα 'ταν
ἀγρῶν ἢ μήλοισι παρέμμεναι ἠὲ συβώτη.	στην εξοχή, για στα κοπάδια του για στου χοιροβοσκου του.
τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀντίνοος προσέφη Εὐπείθεος υἱός:	Κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, γύρισε και τέτοια του μιλούσε:
«νημερτές μοι ἔνισπε, πότ᾽ ᾤχετο καὶ τίνες αὐτῷ	«Πες την αλήθεια, πότε κίνησε και ποιους να παν μαζί του
κοῦροι ἕποντ'; Ἰθάκης ἐξαίρετοι, ἦ ἑοὶ αὐτοῦ	απ᾽ την Ιθάκη νιους εδιάλεξε; μην πήρε δούλους τάχα
θῆτές τε δμῶές τε; δύναιτό κε καὶ τὸ τελέσσαι.	και ρογιαστούς δικους του; Δύνουνταν κι αυτό μαθές να κάνει.
καί μοι τοῦτ᾽ ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ᾽ εὐ εἰδῶ,	Κι ακόμα αυτό σωστά μολόγα μου, καλά να καταλάβω:
ἤ σε βίῃ ἀέκοντος ἀπηύρα νῆα μέλαιναν,	Το μελανό καράβι σου άρπαξε μεβιάς, αθέλητα σου,
ἦε ἑκών οἱ δῶκας, ἐπεὶ προσπτύξατο μύθῳ.»	για παρακάλεσε, και σύγκλινες και συ να του το δώσεις;»
τὸν δ᾽ υἱὸς Φρονίοιο Νοήμων ἀντίον ηὔδα:	Κι απηλογήθηκε ο Νοήμονας, του Φρόνιου ο γιος, και του 'πε:
«αὐτὸς ἑκών οἱ δῶκα: τί κεν ῥέξειε καὶ ἄλλος,	«Ατός μου, θέλοντας του το 'δωκα. Τι θα 'κανε όποιος άλλος,
ὁππότ᾽ ἀνὴρ τοιοῦτος ἔχων μελεδήματα θυμῷ	αν ένας τέτοιος άντρας, που 'τυχε περίσσιες έγνοιες να 'χει,
αἰτίζῃ; χαλεπόν κεν ἀνήνασθαι δόσιν εἴη.	του το ζητούσε; Θα 'ταν δύσκολο να του αρνηστεί τη χάρη.
κοῦροι δ᾽, οἳ κατὰ δῆμον ἀριστεύουσι μεθ᾽ ἡμέας,	Τον συντροφεύουν τώρα νιούτσικοι, μετά από μας οι πρώτοι
οἵ οἱ ἕποντ': ἐν δ᾽ ἀρχὸν ἐγὼ βαίνοντ᾽ ἐνόησα	της χώρας· κι είδα και το Μέντορα στο πλοίο μου πρώτος πρώτος
Μέντορα, ἠὲ θεόν, τῷ δ᾽ αὐτῷ πάντα ἐῴκει.	να μπαίνει — για κι έναν αθάνατου του 'μοιαζε περίσσια.
ἀλλὰ τὸ θαυμάζω: ἴδον ἐνθάδε Μέντορα δῖον	Μα έχω σαστίσει: χτες το Μέντορα τον είδα εδώ πρι φέξει,
χθιζὸν ὑπηοῖον, τότε δ᾽ ἔμβη νηὶ Πύλονδε.»	την ώρα που 'πρεπε να βρίσκεται στο πλοίο μου για την Πύλο!»
ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς δώματα πατρός,	Ως είπε τούτα, στου πατέρα του κινάει και πάει το σπίτι
τοῖσιν δ᾽ ἀμφοτέροισιν ἀγάσσατο θυμὸς ἀγήνωρ.	μα εκείνοι, οι δυο βαριά χολόσκασαν και πάψαν τους μνηστήρες
μνηστῆρας δ᾽ ἄμυδις κάθισαν καὶ παῦσαν ἀέθλων.	απ᾽ τα παιχνίδια και τους έβαλαν όλους μαζί να κάτσουν.
τοῖσιν δ᾽ Ἀντίνοος μετέφη Εὐπείθεος υἱός,	Κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, μίλησε κι αναμεσό τους είπε,
ἀχνύμενος: μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι	χολή γεμάτος, και ξεχείλιζαν τα σκοτεινά του σπλάχνα
πίμπλαντ᾽, ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐίκτην:	από το πάθος, και τα μάτια του σαν τη φωτιά ξαστράφταν:
«ὢ πόποι, ἦ μέγα ἔργον ὑπερφιάλως ἐτελέσθη	«Ωχού, τρανή δουλειά ο Τηλέμαχος με τούτο το ταξίδι
Τηλεμάχῳ ὁδὸς ἥδε: φάμεν δέ οἱ οὐ τελέεσθαι.	σκάρωσε απόκοτα, κι ας λέγαμε πως δε θα το τελέψει!
ἐκ τοσσῶνδ᾽ ἀέκητι νέος πάϊς οἴχεται αὔτως	Ένα παιδί στο πείσμα τόσων μας αρμάτωσε καράβι,
νῆα ἐρυσσάμενος, κρίνας τ᾽ ἀνὰ δῆμον ἀρίστους.	τους κάλλιους διάλεξε του τόπου μας και τώρα είναι φευγάτος.
ἄρξει καὶ προτέρω κακὸν ἔμμεναι: ἀλλά οἱ αὐτῷ	Κι αυτά είναι ακόμα αρχή· χειρότερα θα κάμει — ο Δίας μονάχα
Ζεὺς ὀλέσειε βίην, πρὶν ἥβης μέτρον ἱκέσθαι.	να τον αφάνιζε, το σύνορο πριχού διαβεί της νιότης.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι δότε νῆα θοὴν καὶ εἴκοσ᾽ ἑταίρους,	Μα ομπρός, γοργό καράβι κι είκοσι για δώστε μου συντρόφους,
ὄφρα μιν αὐτὸν ἰόντα λοχήσομαι ἠδὲ φυλάξω	καρτέρι να του στήσω, ως θα 'ρχεται, να τον παραφυλάξω
ἐν πορθμῷ Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης,	μπρος στο στενό, που η Σάμη η απόγκρεμη με την Ιθάκη κάνει,
ὡς ἂν ἐπισμυγερῶς ναυτίλλεται εἵνεκα πατρός.»	-να του 'βγει σε κακό που κίνησε ζητώντας το γονιό του.»
«ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπῄνεον ἠδ᾽ ἐκέλευον.	Έτσι μιλούσε, κι όλοι εσύγκλιναν και του 'διναν κουράγιο,
αὐτίκ᾽ ἔπειτ᾽ ἀνστάντες ἔβαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος.	μετά σηκώθηκαν και τράβηξαν για του Οδυσσέα το σπίτι.
οὐδ᾽ ἄρα Πηνελόπεια πολὺν χρόνον ἦεν ἄπυστος	Πολληώρα ωστόσο δε χρειάστηκε να μάθει η Πηνελόπη᾽
μύθων, οὓς μνηστῆρες ἐνὶ φρεσὶ βυσσοδόμευον:	τα όσα οι μνηστήρες μηχανεύουνταν της τα μαρτύρησε όλα
κῆρυξ γάρ οἱ ἔειπε Μέδων, ὃς ἐπεύθετο βουλὰς	ο Μέδοντας ο κράχτης, που άκουσε το τι βουλές υφαίναν,
αὐλῆς ἐκτὸς ἐών: οἱ δ᾽ ἔνδοθι μῆτιν ὕφαινον.	απόξω απ᾽ την αυλή ως τριγύριζε, κι αυτοί ήταν από μέσα.
βῆ δ᾽ ἴμεν ἀγγελέων διὰ δώματα Πηνελοπείῃ:	Κι έτρεξε μέσα από τις κάμαρες να πάει της Πηνελόπης
τὸν δὲ κατ᾽ οὐδοῦ βάντα προσηύδα Πηνελόπεια:	το μήνυμα᾽ μα αυτή του φώναξε, σα φάνη στο κατώφλι:
«κῆρυξ, τίπτε δέ σε πρόεσαν μνηστῆρες ἀγαυοί;	« Κράχτη, για μίλα μου, τι σ᾽ έστειλαν εδώ οι τρανοί μνηστήρες;

ἠ̂ εἰπέμεναι δμῳῇσιν Ὀδυσσῆος θείοιο
ἔργων παύσασθαι, σφίσι δ᾽ αὐτοῖς δαῖτα πένεσθαι;
μὴ μνηστεύσαντες μηδ᾽ ἄλλοθ᾽ ὁμιλήσαντες

Τάχα να πεις στις σκλάβες έρχεσαι του θεϊκού Οδυσσέα,
τις άλλες τους δουλειές αφήνοντας, να τους γνοιαστούν το γιόμα;
Θε μου, να μη μονοσυνάζουνταν, να μη με θέλαν ταίρι,

ὕστατα καὶ πύματα νῦν ἐνθάδε δειπνήσειαν:
οἳ θάμ᾽ ἀγειρόμενοι βίοτον κατακείρετε πολλόν,
κτῆσιν Τηλεμάχοιο δαΐφρονος: οὐδέ τι πατρῶν
ὑμετέρων τὸ πρόσθεν ἀκούετε, παῖδες ἐόντες,
οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκε μεθ᾽ ὑμετέροισι τοκεῦσιν,

και να 'ταν η στερνή κι ολόστερνη φορά που εδώ δειπνούνε! —
που κάθε λίγο μαζευόσαστε κι ό,τι έχουμε μας τρώτε,
το βιος του γνωστικού Τηλέμαχου. Σε χρόνια περασμένα᾽
απ᾽ τους γονιούς σας δεν ακούσατε, παιδιά σαν ήστε ακόμα,
με πόση αγάπη στους πατέρες σας φερνόταν ο Οδυσσέας;

οὔτε τινὰ ῥέξας ἐξαίσιον οὔτε τι εἰπὼν
ἐν δήμῳ, ἥ τ᾽ ἐστὶ δίκη θείων βασιλήων:
ἄλλον κ᾽ ἐχθαίρῃσι βροτῶν, ἄλλον κε φιλοίη.
κεῖνος δ᾽ οὔ ποτε πάμπαν ἀτάσθαλον ἄνδρα
ἐώργει.
ἀλλ᾽ ὁ μὲν ὑμέτερος θυμὸς καὶ ἀεικέα ἔργα

Ποτέ κανέναν δεν αδίκησε με λόγο για με πράξη,
καθώς το συνηθίζουν όλοι τους οι ισόθεοι βασιλιάδες,
που άλλον μισούν απ᾽ τους ανθρώπους τους και σ᾽ άλλο αγάπη
δείχνουν.
Εκείνος ανομιά δεν έπραξε ποτέ του σε κανέναν.
Μα εσάς τα φυσικό και τ᾽ άπρεπα ξεσκεπάστηκαν έργα!

φαίνεται, οὐδέ τίς ἐστι χάρις μετόπισθ᾽ εὐεργέων.»
τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπε Μέδων πεπνυμένα εἰδώς:
«αἲ γὰρ δή, βασίλεια, τόδε πλεῖστον κακὸν εἴη.
ἀλλὰ πολὺ μεῖζόν τε καὶ ἀργαλεώτερον ἄλλο
μνηστῆρες φράζονται, ὃ μὴ τελέσειε Κρονίων:

Κάνεις καλό — και πότε αργότερα σου το χρωστούνε χάρη;»
Της αποκρίθη τότε ο Μέδοντας, - που 'χε περίσσια γνώση:
«Να 'ταν αυτό που λες, βασίλισσα, το πιο κακό, μακάρι!
Κάτι άλλο, ακόμα μεγαλύτερο και πιο φριχτό οι μνηστήρες
τώρα μελέτησαν στα φρένα τους, που ο Δίας να μην το στρέξει:

Τηλέμαχον μεμάασι κατακτάμεν ὀξέι χαλκῷ
οἴκαδε νισόμενον: ὁ δ᾽ ἔβη μετὰ πατρὸς ἀκουὴν
ἐς Πύλον ἠγαθέην ἠδ᾽ ἐς Λακεδαίμονα δῖαν.»
ὣς φάτο, τῆς δ᾽ αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
δὴν δέ μιν ἀμφασίη ἐπέων λάβε: τὼ δέ οἱ ὄσσε

Ως πίσω θα γυρνά ο Τηλέμαχος, να τον σκοτώσουν θέλουν
με κοφτερό χαλκό· τι εκίνησε να πάει στην άγια Πύλο
και στη θεϊκιά τη Σπάρτη, ο κύρης του τι απόγινε να μάθει.»
Αυτά είπε, κι εκείνης τα γόνατα λυθήκαν κι η καρδιά της,
κι έτσι πολληώρα απόμεινε άλαλη, και πλημμύρισαν δάκρυα

δακρυόφι πλῆσθεν, θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
ὀψὲ δὲ δή μιν ἔπεσσιν ἀμειβομένη προσέειπε:
«κῆρυξ, τίπτε δέ μοι πάϊς οἴχεται; οὐδέ τί μιν χρεὼ
νηῶν ὠκυπόρων ἐπιβαινέμεν, αἵ θ᾽ ἁλὸς ἵπποι
ἀνδράσι γίγνονται, περόωσι δὲ πουλὺν ἐφ᾽ ὑγρήν.

τα δυο τα μάτια της, και πιάστηκεν η γάργαρη φωνή της.
Αργά στο τέλος του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Ποιος λόγος, κράχτη, ο γιος μου που 'φυγε; Ποια ανάγκη τον
κρατούσε
να μπει στα πλοία τα γοργοτάξιδα, που τα 'χουν οι άντρες γι άτια
μέσα στα κύματα, της θάλασσας τις στράτες σα διαβαίνουν;

ἦ ἵνα μηδ᾽ ὄνομ᾽ αὐτοῦ ἐν ἀνθρώποισι λίπηται;»
τὴν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Μέδων πεπνυμένα εἰδώς:
«οὐκ οἶδ᾽ ἤ τίς μιν θεὸς ὤρορεν, ἦε καὶ αὐτοῦ
θυμὸς ἐφωρμήθη ἴμεν ἐς Πύλον, ὄφρα πύθηται
πατρὸς ἑοῦ ἢ νόστον ἢ ὅν τινα πότμον ἐπέσπεν.»

Για να χαθεί απ᾽ τον κόσμο ανέγνωρο και τ᾽ όνομά του ακόμα;»
Της αποκρίθη τότε ο Μέδοντας, που 'χε περίσσια γνώση:
«Θεός κανένας αν τον έσπρωξε δεν ξέρω, για αν μονάχος,
να πάει στην Πύλο πέρα γύρεψε, να μάθει για τον κύρη,
αν είναι να γυρίσει σπίτι του για ποιος χαμός τον βρήκε.»

ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κατὰ δῶμ᾽ Ὀδυσῆος.
τὴν δ᾽ ἄχος ἀμφεχύθη θυμοφθόρον, οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔτ᾽
ἔτλη
δίφρῳ ἐφέζεσθαι πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων,
ἀλλ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ οὐδοῦ ἷζε πολυκμήτου θαλάμοιο
οἴκτρ᾽ ὀλοφυρομένη: περὶ δὲ δμῳαὶ μινύριζον

Είπε, και διάβηκε τις κάμαρες του παλατιού, να φύγει.
Κι εκείνην ο καημός την έζωσε, να την ψυχομαράνει·
να κάτσει σε σκαμνί δεν πρόφτασε, κι ας ήταν τόσα μέσα,
μον᾽ στο κατώφλι κοντοκάθισε του στέριου γυναικίτη
με σπαραγμό θρηνώντας· γύρω της σιγόκλαιγαν κι οι σκλάβες,

πᾶσαι, ὅσαι κατὰ δώματ᾽ ἔσαν νέαι ἠδὲ παλαιαί.
τῇς δ᾽ ἁδινὸν γοόωσα μετηύδα Πηνελόπεια:
«κλῦτε, φίλαι: πέρι γάρ μοι Ὀλύμπιος ἄλγε᾽ ἔδωκεν
ἐκ πασέων, ὅσσαι μοι ὁμοῦ τράφεν ἠδ᾽ ἐγένοντο:

νιές και γερόντισσες, που βρέθηκαν την ώρα αυτή στο σπίτι.
Κι η Πηνελόπη πήρε κι έλεγε στα κλάματα της μέσα:
«Καλές μου, ακούστε! Ο ρήγας του Ολύμπου μ᾽ έχει ποτίσει πίκρες
απ᾽ όλες πιο τις συνανάθροφες και συνομήλικες μου.

ἢ πρὶν μὲν πόσιν ἐσθλὸν ἀπώλεσα θυμολέοντα,

παντοίῃς ἀρετῇσι κεκασμένον ἐν Δαναοῖσιν,
ἐσθλόν, τοῦ κλέος εὐρὺ καθ᾽ Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος.
νῦν αὖ παῖδ᾽ ἀγαπητὸν ἀνηρείψαντο θύελλαι
ἀκλέα ἐκ μεγάρων, οὐδ᾽ ὁρμηθέντος ἄκουσα.
σχέτλιαι, οὐδ᾽ ὑμεῖς περ ἐνὶ φρεσὶ θέσθε ἑκάστη

ἐκ λεχέων μ᾽ ἀνεγεῖραι, ἐπιστάμεναι σάφα θυμῷ,
ὁππότ᾽ ἐκεῖνος ἔβη κοίλην ἐπὶ νῆα μέλαιναν.
εἰ γὰρ ἐγὼ πυθόμην ταύτην ὁδὸν ὁρμαίνοντα,
τῷ κε μάλ᾽ ἤ κεν ἔμεινε καὶ ἐσσύμενός περ ὁδοῖο,
ἤ κέ με τεθνηκυῖαν ἐνὶ μεγάροισιν ἔλειπεν.

ἀλλά τις ὀτρηρῶς Δολίον καλέσειε γέροντα,
δμῶ᾽ ἐμόν, ὅν μοι δῶκε πατὴρ ἔτι δεῦρο κιούσῃ,
καί μοι κῆπον ἔχει πολυδένδρεον, ὄφρα τάχιστα
Λαέρτῃ τάδε πάντα παρεζόμενος καταλέξῃ,
εἰ δή πού τινα κεῖνος ἐνὶ φρεσὶ μῆτιν ὑφήνας

ἐξελθὼν λαοῖσιν ὀδύρεται, οἳ μεμάασιν
ὃν καὶ Ὀδυσσῆος φθῖσαι γόνον ἀντιθέοιο.»
τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:
«νύμφα φίλη, σὺ μὲν ἄρ με κατάκτανε νηλέι χαλκῷ
ἢ ἔα ἐν μεγάρῳ: μῦθον δέ τοι οὐκ ἐπικεύσω.

ᾔδε᾽ ἐγὼ τάδε πάντα, πόρον δέ οἱ ὅσσ᾽ ἐκέλευε,
σῖτον καὶ μέθυ ἡδύ: ἐμεῦ δ᾽ ἕλετο μέγαν ὅρκον
μὴ πρὶν σοὶ ἐρέειν, πρὶν δωδεκάτην γε γενέσθαι
ἢ σ᾽ αὐτὴν ποθέσαι καὶ ἀφορμηθέντος ἀκοῦσαι,
ὡς ἂν μὴ κλαίουσα κατὰ χρόα καλὸν ἰάπτῃς.

ἀλλ᾽ ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ᾽ ἑλοῦσα,
εἰς ὑπερῷ᾽ ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν
εὔχε᾽ Ἀθηναίῃ κούρῃ Διὸς αἰγιόχοιο:
ἡ γάρ κέν μιν ἔπειτα καὶ ἐκ θανάτοιο σαώσαι.
μηδὲ γέροντα κάκου κεκακωμένον: οὐ γὰρ οἴω

πάγχυ θεοῖς μακάρεσσι γονὴν Ἀρκεισιάδαο
ἔχθεσθ᾽, ἀλλ᾽ ἔτι πού τις ἐπέσσεται ὅς κεν ἔχῃσι
δώματά θ᾽ ὑψερεφέα καὶ ἀπόπροθι πίονας ἀγρούς.»
ὣς φάτο, τῆς δ᾽ εὔνησε γόον, σχέθε δ᾽ ὄσσε γόοιο.
ἡ δ᾽ ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ᾽ ἑλοῦσα

εἰς ὑπερῷ᾽ ἀνέβαινε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν,
ἐν δ᾽ ἔθετ᾽ οὐλοχύτας κανέῳ, ἠρᾶτο δ᾽ Ἀθήνῃ:
«κλῦθί μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἀτρυτώνη,
εἴ ποτέ τοι πολύμητις ἐνὶ μεγάροισιν Ὀδυσσεὺς
ἢ βοὸς ἢ ὄιος κατὰ πίονα μηρί᾽ ἔκηε,

τῶν νῦν μοι μνῆσαι, καί μοι φίλον υἷα σάωσον,

Χαμένο το αντρειωμένο ταίρι μου, με την καρδιά του λιόντα,

που μες στους Δαναούς ξεχώριζε σε όλα παράξιος, κι είναι
στο Άργος βαθιά απλωμένη η δόξα του και στην Ελλάδα πάσα.
Τώρα το γιο απ᾽ το σπίτι μου άρπαξαν οι Ανεμικές, να σβήσει ανέγνωρος,
κι ουδέ τον άκουσα την ώρα που κινούσε.
Πως απ᾽ το νου καμιάς σας, άσπλαχνες, δεν πέρασε, απ᾽ τον ύπνο

να με σηκώσει; Κι όμως όλες σας την ξέρατε την ώρα
που εκείνος στο καράβι ανέβηκε το μαύρο να μισέψει.
Τέτοιο ταξίδι εγώ αν εμάθαινα πως λογαριάζει ο γιος μου,
το δίχως άλλο εδώ θ᾽ απόμενε, κι ας βιάζουνταν να φύγει,
για πρώτα αποθαμένη θ᾽ άφηνε τη μάνα του στο σπίτι.

Μα ας κράξει κάποια δίχως άργητα το γέρο το Δολίο,
το δούλο μου, που ο κύρης μου 'δωκε, για εδώ παλιά ως κινούσα,
και το πολύδεντρο μου γνοιάζεται περβόλι, στο Λαέρτη
να τρέξει κι όλα αυτά πως έγιναν να του ιστορήσει, δίπλα
καθούμενος· βουλή στα φρένα του μπορεί να κλώσει εκείνος,

να βγεί να προσκλαφτεί στη μάζωξη σ᾽ αυτούς που το δικό του
και του Οδυσσέα του ισόθεου θέλησαν το σπέρμα ν᾽ αφανίσουν.»
Κι η Ευρύκλεια τότε η βάγια μίλησε κι απηλογιά της δίνει:
«Θες, σκότωσε με, θυγατέρα μου, με ανέσπλαχνο μαχαίρι,
θες, άσε με να ζω στο σπίτι σου᾽ δε θα σου κρύψω λέξη·

τα᾽ ξερα τούτα κι ό,τι γύρεψε του το 'δωκα μαζί του,
ψωμί, κρασί γλυκό, μα μ᾽ έβαλε κι όρκο τρανό του αμώνω
να μη σου πω μια λέξη, δώδεκα πριχού διαβούνε μέρες,
ξον αν το μάθαινες πως έφυγε κι ατή σου τον ζητούσες·
τα κάλλη σου μαθές δεν ήθελε με θρήνους ν᾽ αφανίζεις.

Μα τώρα πάρε πλύσου κι άλλαξε σκουτιά καθάρια πρώτα,
κι ανέβα με τις βάγιες έπειτα στο ανώι και προσευχήσου ᾽
στην Αθηνά, του βροντοσκούταρου του Δία τη θυγατέρα·
κι εκείνη τότε κι απ᾽ το θάνατο μπορεί να τον γλιτώσει.
Και μην παιδεύεις πια το γέροντα τον παιδεμένο᾽ τόσο

δεν τ᾽ οχτρεύτηκαν οι τρισεύτυχοι θεοί θαρρώ το γένος
του γιου του Αρκείσιου᾽ πάντα κάποιος τους θα μείνει ν᾽ αφεντεύει
τ᾽ αρχοντικά τ᾽ αψηλοτάβανα και τα παχιά χωράφια.»
Είπε, και γλύκανε το θρήνο της, της στέγνωξε τα δάκρυα
στα μάτια᾽ κι έτσι επλύθη κι άλλαξε σκουτιά καθάρια πρώτα,

κι ανέβη με τις βάγιες έπειτα στο ανώι, και σε πανέρι
τ᾽ αγιοκριθάρια πήρε κι έβαλε, και στην Παλλάδα ευκήθη:
«Επάκουσέ με, κόρη αδάμαστη του Βροντοσκουταράτου!
Αν ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος στο αρχοντικό του μέσα
αρνίσια για ταυρίσια σου 'καψε παχιά μεριά ποτέ του,

τώρα θυμήσου τα και γλίτωσε τον ακριβό το γιο μας!

μνηστῆρας δ᾽ ἀπάλαλκε κακῶς ὑπερηνορέοντας.»
ὣς εἰποῦσ᾽ ὀλόλυξε, θεὰ δέ οἱ ἔκλυεν ἀρῆς.
μνηστῆρες δ᾽ ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρα σκιόεντα:
ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων:

Διαφέντεψε τον απ᾽ τους άνομους, αδιάντροπους μνηστήρες!»
Είπε, και σκλήριξε, κι ο λόγος της απ᾽ τη θεά επακούστη.
Ωστόσο κι οι μνηστήρες φώναζαν στον ισκιερό αντρωνίτη,
και τούτα έλεγαν απ᾽ τους νιούτσικους τους φαντασμένους κάποιοι:

«ἦ μάλα δὴ γάμον ἄμμι πολυμνήστη βασίλεια
ἀρτύει, οὐδέ τι οἶδεν ὅ οἱ φόνος υἷι τέτυκται.»
«ὣς ἄρα τις εἴπεσκε, τὰ δ᾽ οὐκ ἴσαν ὡς ἐτέτυκτο.
τοῖσιν δ᾽ Ἀντίνοος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε:
«δαιμόνιοι, μύθους μὲν ὑπερφιάλους ἀλέασθε

«Η πολυγύρευτη βασίλισσα μας ετοιμάζει, γάμο,
κι ουδέ στοχάζεται το θάνατο που καρτερεί το γιο της!»
Αυτά αναθίβαναν δεν κάτεχαν μαθές το τι είχε γένει·
και τότε ο Αντίνοος τέτοια μίλησε κι αναμεσό τους είπε:
«Για παρατάτε τώρα, ανέμυαλοι, τα φουσκωμένα λόγια

πάντας ὁμῶς, μή πού τις ἀπαγγείλῃσι καὶ εἴσω.
ἀλλ᾽ ἄγε σιγῇ τοῖον ἀναστάντες τελέωμεν
μῦθον, ὃ δὴ καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶν ἤραρεν ἡμῖν.»
ὣς εἰπὼν ἐκρίνατ᾽ ἐείκοσι φῶτας ἀρίστους,
βὰν δ᾽ ἰέναι ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης.

μια και καλή, μην τύχει και τα πει κανείς και πάρα μέσα!
Ας σηκωθούμε ωστόσο αμίλητοι, να βάλουμε σε πράξη
αυτά που λέγαμε και σε όλους μας πρεπούμενα φανήκαν.»
Είπε και διάλεξε άντρες είκοσι, τους πιο αντρειανούς του τόπου,
και στο γοργό καράβι εκίνησαν να παν και στο ακρογιάλι.

νῆα μὲν οὖν πάμπρωτον ἁλὸς βένθοσδε ἔρυσσαν,
ἐν δ᾽ ἱστόν τ᾽ ἐτίθεντο καὶ ἱστία νηὶ μελαίνῃ,
ἠρτύναντο δ᾽ ἐρετμὰ τροποῖς ἐν δερματίνοισιν,
πάντα κατὰ μοῖραν, ἀνά θ᾽ ἱστία λευκὰ πέτασσαν:
τεύχεα δέ σφ᾽ ἤνεικαν ὑπέρθυμοι θεράποντες.

Πρώτα το πλοίο τους μες στη θάλασσα βαθιά να πέσει εσύραν,
στήσαν μετά κατάρτια κι άρμενα στα μελανό καράβι
και τα κουπιά από τις δερμάτινες πέρασαν τροπωτήρες,
όλα ως εταίριαζε· τελειώνοντας τ᾽ άσπρα πανιά σηκώσαν
και τα παιδόπουλα τα πέρφανα τους φέρναν τ᾽ άρματά τους.

ὑψοῦ δ᾽ ἐν νοτίῳ τήν γ᾽ ὥρμισαν, ἐκ δ᾽ ἔβαν αὐτοί:
ἔνθα δὲ δόρπον ἕλοντο, μένον δ᾽ ἐπὶ ἕσπερον ἐλθεῖν.
ἡ δ᾽ ὑπερωίῳ αὖθι περίφρων Πηνελόπεια
κεῖτ᾽ ἄρ᾽ ἄσιτος, ἄπαστος ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
ὁρμαίνουσ᾽ ἤ οἱ θάνατον φύγοι υἱὸς ἀμύμων,

Και στα ρηχά νερά σαν το άραξαν κι ατοί τους όξω βγήκαν,
σπεροδειπνούσαν απαντέχοντας το βράδυ πότε θα 'ρθει.
Ωστόσο η Πηνελόπη η φρόνιμη στο ανώι της είχε ανέβει,
και νηστική κοιτόταν, άφαγη, χωρίς να τρώει, να πίνει,
έγνοιες γεμάτη — ο γιος της ο άψεγος θα γλίτωνε του Χάρου,

ἦ ὅ γ᾽ ὑπὸ μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισι δαμείη.
ὅσσα δὲ μερμήριξε λέων ἀνδρῶν ἐν ὁμίλῳ
δείσας, ὁππότε μιν δόλιον περὶ κύκλον ἄγωσι,
τόσσα μιν ὁρμαίνουσαν ἐπήλυθε νήδυμος ὕπνος:
εὗδε δ᾽ ἀνακλινθεῖσα, λύθεν δέ οἱ ἅψεα πάντα.

για από τα χέρια των αδιάντροπων μνηστήρων θα χανόταν;
Πόσα λογιάζει ο λιόντας, που 'τυχε παγάνα να τον ζώσει,
κι έχει δειλιάσει, τι τον στένεψαν με πονηριά τρογύρα,
τόσα κι ο νους εκείνης έβαζε᾽ κι ήρθε ο γλυκός ο γύπνος,
κι έγειρε πίσω και κοιμήθηκε κι οι αρμοί της ελυθήκαν.

ἔνθ᾽ αὖτ᾽ ἄλλ᾽ ἐνόησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
εἴδωλον ποίησε, δέμας δ᾽ ἤικτο γυναικί,
Ἰφθίμῃ, κούρῃ μεγαλήτορος Ἰκαρίοιο,
τὴν Εὔμηλος ὄπυιε Φερῇς ἔνι οἰκία ναίων.
πέμπε δέ μιν πρὸς δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο,

Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στοχάστηκε άλλα πάλι᾽
πήρε έναν ίσκιο και τον έπλασε, κορμί γυναίκας να 'χει,
παρόμοιας με την κόρη του άτρομου του Ικάριου, την Ιφθίμη,
που ταίρι του την είχεν ο Εύμηλος και στις Φερές εζούσαν
μετά στο αρχοντικό τον έστειλε του θεϊκού Οδυσσέα,

ἧος Πηνελόπειαν ὀδυρομένην γοόωσαν
παύσειε κλαυθμοῖο γόοιό τε δακρυόεντος.
ἐς θάλαμον δ᾽ εἰσῆλθε παρὰ κληῖδος ἱμάντα,
στῆ δ᾽ ἄρ ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν:
«εὕδεις, Πηνελόπεια, φίλον τετιημένη ἦτορ;

για να μερώσει, τον αλάρωτο της Πηνελόπης θρήνο,
να πάψει πια να κλαίει, να γόζεται και να μοιρολογιέται.
Κι εκείνος απ᾽ του σύρτη επέρασε πλάι το λουρί, κι ως βρέθη
στο γυναικίτη, στο κεφάλι της εστάθη και της είπε:
«Με πικραμένα αποκοιμήθηκες τα στήθη, Πηνελόπη!

οὐ μέν σ᾽ οὐδὲ ἐῶσι θεοὶ ῥεῖα ζώοντες
κλαίειν οὐδ᾽ ἀκάχησθαι, ἐπεί ῥ᾽ ἔτι νόστιμός ἐστι
σὸς παῖς: οὐ μὲν γάρ τι θεοῖς ἀλιτήμενός ἐστι.»
τὴν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια,
ἡδὺ μάλα κνώσσουσ᾽ ἐν ὀνειρείῃσι πύλῃσιν:

Μα ουδέ κι αφήνουν οι τρισεύτυχοι θεοί να ζεις με θρήνους
και παιδεμούς χωρίς ξανάσασηꞌ θα στρέψει δίχως άλλο
ο γιος σου, τι δεν έχει φταίξιμο μπρος στους θεούς κανένα.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται,
γλυκά απ᾽ τον ύπνο μπρος στων όνειρων τις πόρτες δαμασμένη:

«τίπτε, κασιγνήτη, δεῦρ᾽ ἤλυθες; οὔ τι πάρος γε
πωλέ᾽, ἐπεὶ μάλα πολλὸν ἀπόπροθι δώματα ναίεις:
καί με κέλεαι παύσασθαι ὀιζύος ἠδ᾽ ὀδυνάων
πολλέων, αἵ μ᾽ ἐρέθουσι κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ἣ πρὶν μὲν πόσιν ἐσθλὸν ἀπώλεσα θυμολέοντα,

«Τι θες εδώ, αδερφή; Στα μέρη μας πιο πρώτα δεν ερχόσουν
συχνά, κι αλάργα είναι το σπίτι σου πολυ. Τι μου γυρεύεις
να πάψω τώρα εγώ τα κλάματα, τις πίκρες να ξεχάσω,
που αρίφνητες βαθιά σπαράζουνε το νου και την καρδιά μου;
Χαμένο το αντρειωμένο ταίρι μου, με την καρδιά του λιόντα,

παντοίῃς ἀρετῇσι κεκασμένον ἐν Δαναοῖσιν,
ἐσθλόν, τοῦ κλέος εὐρὺ καθ᾽ Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος:
νῦν αὖ παῖς ἀγαπητὸς ἔβη κοίλης ἐπὶ νηός,
νήπιος, οὔτε πόνων ἐὺ εἰδὼς οὔτ᾽ ἀγοράων.
τοῦ δὴ ἐγὼ καὶ μᾶλλον ὀδύρομαι ἤ περ ἐκείνου:

που μες στους Αχαιούς ξεχώριζε σε όλα παράξιος, κι είναι
στο Άργος βαθιά απλωμένη η δόξα του και στην Ελλάδα πάσα.
Κι ο ακριβογιός μου τώρα ανέβηκε σε βαθουλό καράβι,
παιδί μικρό, σε κόπους άπραγος κι ακάτεχος σε λόγια.
Για τούτον πια εγώ τώρα μύρουμαι μαθές παρά για κείνον

τοῦ δ᾽ ἀμφιτρομέω καὶ δείδια, μή τι πάθῃσιν,
ἢ ὅ γε τῶν ἐνὶ δήμῳ, ἵν᾽ οἴχεται, ἢ ἐνὶ πόντῳ:
δυσμενέες γὰρ πολλοὶ ἐπ᾽ αὐτῷ μηχανόωνται,
ἱέμενοι κτεῖναι πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενον προσέφη εἴδωλον ἀμαυρόν:

για τούτον τρέμω εγώ και σκιάζουμαι, μην τύχει και μου πάθει
για εκεί στους ξένους τόπους που 'φυγε, για στα βαθιά πελάγη·
τι έχει πολλούς ο γιος μου αντίδικους, που το κακό του κλώθουν,
να τον σκοτώσουν, πριν στα χώματα τα πατρικά διαγείρει.»
Κι ο ανάερος ίσκιος τότε γύρισε κι απηλογιά της δίνει:

«θάρσει, μηδέ τι πάγχυ μετὰ φρεσὶ δείδιθι λίην:
τοίη γάρ οἱ πομπὸς ἅμ᾽ ἔρχεται, ἥν τε καὶ ἄλλοι
ἀνέρες ἠρήσαντο παρεστάμεναι, δύναται γάρ,
Παλλὰς Ἀθηναίη: σὲ δ᾽ ὀδυρομένην ἐλεαίρει:
ἣ νῦν με προέηκε τεῒν τάδε μυθήσασθαι.»

«Κάμε κουράγιο και στα φρένα σου μην κακοβάνεις τόσο·
τι τέτοιο συνεβγάλτη αξιώθηκε να 'χει μαζί, που κι άλλοι
να τους παράστεκε θα γύρευαν — τόση είναι η μπόρεση του! —
την Αθηνά Παλλάδα, που 'νιωσε στους θρήνους σου συμπόνια,
γι᾽ αυτό κοντά σου τώρα μ᾽ έστειλε, τα λόγια μου ν᾽ ακούσεις.»

τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«εἰ μὲν δὴ θεός ἐσσι θεοῖό τε ἔκλυες αὐδῆς,
εἰ δ᾽ ἄγε μοι καὶ κεῖνον ὀιζυρὸν κατάλεξον,
ἤ που ἔτι ζώει καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο,
ἦ ἤδη τέθνηκε καὶ εἰν Ἀίδαο δόμοισι.»

Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται:
«Θεός αλήθεια αν είσαι κι άκουσες ενός θεού τα λόγια,
αχ, και για κείνον τον τρισάμοιρο για μίλησε μου τώρα,
αν είναι στη ζωή και χαίρεται του ήλιου το φως ακόμα,
για αν τον εβρήκε κιόλα ο θάνατος κι έχει διαβεί στον Άδη.»

τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενον προσέφη εἴδωλον ἀμαυρόν:
«οὐ μέν τοι κεῖνόν γε διηνεκέως ἀγορεύσω,
ζώει ὅ γ᾽ ἦ τέθνηκε: κακὸν δ᾽ ἀνεμώλια βάζειν.»
ὣς εἰπὸν σταθμοῖο παρὰ κληῖδα λιάσθη
ἐς πνοιὰς ἀνέμων. ἡ δ᾽ ἐξ ὕπνου ἀνόρουσε

Κι ο ανάερος ίσκιος τότε γύρισε κι απηλογιά της δίνει:
«Μην περιμένεις απ᾽ το στόμα μου να βγει για κείνον λέξη,
αν ζει για αν πέθανε· είναι αταίριαστο να λέω του ανέμου λόγια.»
Αυτά είπε, κι απ᾽ του σύρτη εδιάβηκε πλάι το λουρί, κι εχάθη
στου ανέμου τις πνοές. Πετάχτηκε κι εκείνη από τον ύπνο,

κούρη Ἰκαρίοιο: φίλον δέ οἱ ἦτορ ἰάνθη,
ὥς οἱ ἐναργὲς ὄνειρον ἐπέσσυτο νυκτὸς ἀμολγῷ.
μνηστῆρες δ᾽ ἀναβάντες ἐπέπλεον ὑγρὰ κέλευθα
Τηλεμάχῳ φόνον αἰπὺν ἐνὶ φρεσὶν ὁρμαίνοντες.
ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα,

του Ικάριου η κόρη, και στα στήθη της είχε η καρδιά γλυκάνει,
που τόσο φανερό είδε τ᾽ όνειρο μες στην καρδιά της νύχτας.
Στις στράτες του πελάγου αρμένιζαν την ώρα αυτή οι μνηστήρες,
τον άγριο φόνο του Τηλέμαχου στα φρένα μελετώντας.
Κάποιο ξερόνησο στης θάλασσας τη μέση — εδώθε η Ιθάκη

μεσσηγὺς Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης,
Ἀστερίς, οὐ μεγάλη: λιμένες δ᾽ ἔνι ναύλοχοι αὐτῇ
ἀμφίδυμοι: τῇ τόν γε μένον λοχόωντες Ἀχαιοί.

κι εκείθε η Σάμη στέκει η απόγκρεμη — θωρείς, την Αστερίδα,
όχι τρανή, με καλολίμανους, χώρια μεριά καθέναν,
κόρφους διπλούς᾽ εκεί τον πρόσμεναν οι Αργίτες στο καρτέρι.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -ε-

-5-

ἧς δ᾽ ἐκ λεχέων παρ᾽ ἀγαυοῦ Τιθωνοῖο
ὤρνυθ᾽, ἵν᾽ ἀθανάτοισι φόως φέροι ἠδὲ βροτοῖσιν:
οἱ δὲ θεοὶ θῶκόνδε καθίζανον, ἐν δ᾽ ἄρα τοῖσι
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, οὗ τε κράτος ἐστὶ μέγιστον.

Μόλις ασκώθη απ᾽ του τρισεύγενου του Τιθωνού την κλίνη
η Αυγή, το φως της στους αθάνατους και στους θνητούς να φέρει,
κάθιζαν οι θεοί σε σύναξη, κι ο Δίας αναμεσό τους
ο αψηλοβρόντης, που ακατάλυτη λογιέται η δύναμη του.

τοῖσι δ᾽ Ἀθηναίη λέγε κήδεα πόλλ᾽ Ὀδυσῆος
μνησαμένη: μέλε γάρ οἱ ἐὼν ἐν δώμασι νύμφης:
«Ζεῦ πάτερ ἠδ᾽ ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
μή τις ἔτι πρόφρων ἀγανὸς καὶ ἤπιος ἔστω
σκηπτοῦχος βασιλεύς, μηδὲ φρεσὶν αἴσιμα εἰδώς,

Εκεί η Παλλάδα, που τα βάσανα τα πλήθια του Οδυσσέα
στο σπίτι της ξωθιάς θυμήθηκε και τον γνοιαζόταν, είπε:
« Πατέρα Δία και σεις αθάνατι θεοί μακαρισμένοι,
γλυκός, αλήθεια, και καλόγνωμος να μη βρεθεί πια ρήγας
μηδέ και δίκιος, που στο χέρι του κρατά βασιλοράβδι,

ἀλλ᾽ αἰεὶ χαλεπός τ᾽ εἴη καὶ αἴσυλα ῥέζοι:
ὡς οὔ τις μέμνηται Ὀδυσσῆος θείοιο
λαῶν οἷσιν ἄνασσε, πατὴρ δ᾽ ὣς ἤπιος ἦεν.
ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἐν νήσῳ κεῖται κρατέρ᾽ ἄλγεα πάσχων
νύμφης ἐν μεγάροισι Καλυψοῦς, ἥ μιν ἀνάγκῃ

μόνο να δείχνει πάντα ανέσπλαχνος κι όλο ανομιές να κάνει,
την ώρα που όλοι τον λησμόνησαν απ᾽ το λαό το θείο
τον Οδυσσέα, που όντας αφέντευε, που ήταν γλυκός σαν κύρης.
Κι αυτός τραβάει καημούς αβάσταγους σ᾽ ένα νησί κλεισμένος·
η Καλυψώ η ξωθιά στο σπίτι της τόνε κρατεί δικό της

ἴσχει: ὁ δ᾽ οὐ δύναται ἣν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι:
οὐ γάρ οἱ πάρα νῆες ἐπήρετμοι καὶ ἑταῖροι,
οἵ κέν μιν πέμποιεν ἐπ᾽ εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
νῦν αὖ παῖδ᾽ ἀγαπητὸν ἀποκτεῖναι μεμάασιν
οἴκαδε νισόμενον: ὁ δ᾽ ἔβη μετὰ πατρὸς ἀκουὴν

αθέλητα του, και δε δύνεται να ιδεί ξανά πατρίδα᾽
δεν έχει πια μαθές πολύκουπα καράβια και συντρόφους,
στη ράχη την πλατιά της θάλασσας μαζί τους να τον πάρουν.
Τώρα γυρεύουν να σκοτώσουνε και τον άκριβογιό του,
πίσω ως διαγέρνει ταξιδεύτηκε μαθές στην άγια Πύλο

ἐς Πύλον ἠγαθέην ἠδ᾽ ἐς Λακεδαίμονα δῖαν.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς:
«τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.
οὐ γὰρ δὴ τοῦτον μὲν ἐβούλευσας νόον αὐτή,
ὡς ἦ τοι κείνους Ὀδυσεὺς ἀποτίσεται ἐλθών;

και στη θεϊκιά τη Σπάρτη, ο κύρης του τι απόγινε να μάθει.»
Και τότε ο Δίας της αποκρίθηκεν ο νεφελοστιβάχτης:
«Ποιος λόγος, κόρη μου, σου ξέφυγε της οδοντωσιάς το φράχτη;
Δική σου αλήθεια τούτη η απόφαση δεν ήταν, ο Οδυσσέας
να πάρει απ᾽ τους μνηστήρες φτάνοντας το γδικιωμό του πίσω;

Τηλέμαχον δὲ σὺ πέμψον ἐπισταμένως, δύνασαι γάρ,
ὥς κε μάλ᾽ ἀσκηθὴς ἣν πατρίδα γαῖαν ἵκηται,
μνηστῆρες δ᾽ ἐν νηὶ: παλιμπετὲς ἀπονέωνται.»
ἦ ῥα καὶ Ἑρμείαν, υἱὸν φίλον, ἀντίον ηὔδα:
«Ἑρμεία, σὺ γὰρ αὖτε τά τ᾽ ἄλλα περ ἄγγελός ἐσσι,

Και τον Τηλέμαχο —στο χέρι σου— προβόδα τον, ως ξέρεις,
στη γη την πατρική του ανέβλαβος να φτάσει, κι οι μνηστήρες
πίσω να στρέψουν δίχως όφελος με πλεούμενό τους.»
Αυτά είπε, και γυρνώντας μίλησε στον ακριβό το γιο του:
«Για τρέχα, Ερμή— μαντατφόρο μας δεν έχουμε άλλο, ξέρεις—

νύμφῃ ἐυπλοκάμῳ εἰπεῖν νημερτέα βουλήν,
νόστον Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὥς κε νέηται
οὔτε θεῶν πομπῇ οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων:
ἀλλ᾽ ὅ γ᾽ ἐπὶ σχεδίης πολυδέσμου πήματα πάσχων
ἤματί κ᾽ εἰκοστῷ Σχερίην ἐρίβωλον ἵκοιτο,

τον ορισμό μας τον αλάθευτης ομορφομαλούσας
ξωθιάς να πεις, ο καρτερόψυχος να στρέψει πια Οδυσσέας
πίσω στο σπίτι του, ασυντρόφιαστος κι από θεούς κι ανθρώπους·
πάνω σε μια πλωτή ξυλόδετη, τραβώντας μύρια πάθη,
σε είκοσι μέρες στην παχιόβωλη να φτάσει τη Σχερία,

Φαιήκων ἐς γαῖαν, οἳ ἀγχίθεοι γεγάασιν,
οἵ κέν μιν περὶ κῆρι θεὸν ὣς τιμήσουσιν,
πέμψουσιν δ᾽ ἐν νηὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
χαλκόν τε χρυσόν τε ἅλις ἐσθῆτά τε δόντες,
πόλλ᾽, ὅσ᾽ ἂν οὐδέ ποτε Τροίης ἐξήρατ᾽ Ὀδυσσεύς,

στων Φαίακων το νησί, που η φύτρα τους με των θεών λογιέται.
Εκείνοι ολόκαρδα ως αθάνατο τον τιμήσουν όλοι
και θα τον στείλουν με καράβι τους στη γη την πατρική του,
με απλοχεριά χαλκό και μάλαμα και ρούχα δίνοντας του
πολλά· ποτέ απ᾽ την Τροία δε θά 'φερνε τόσα ο Οδυσσέας μαζί του,

εἴ περ ἀπήμων ἦλθε, λαχὼν ἀπὸ ληίδος αἶσαν.
ὣς γάρ οἱ μοῖρ᾽ ἐστὶ φίλους τ᾽ ἰδέειν καὶ ἱκέσθαι
οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ ἑὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.»
ὣς ἔφατ᾽, οὐδ᾽ ἀπίθησε διάκτορος ἀργεϊφόντης.
αὐτίκ᾽ ἔπειθ᾽ ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,

κι ας γύριζε άβλαβος κι ας γλίτωνε τα κούρσα που του λάχαν᾽
γιατί του μέλλεται τους φίλους του να ιδεί και να διαγείρει
στο αψηλοτάβανο παλάτι του, στο πατρικό του χώμα.»
Είπε, κι ο Αργοφονιάς τον άκουσεν Ερμής, ο ψυχολάτης,
και δίχως άργητα στα πόδια του χρυσά περνάει σαντάλια,

ἀμβρόσια χρύσεια, τά μιν φέρον ἠμὲν ἐφ᾽ ὑγρὴν
ἠδ᾽ ἐπ᾽ ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῇς ἀνέμοιο.
εἵλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ᾽ ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
ὧν ἐθέλει, τοὺς δ᾽ αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.
τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεϊφόντης.

πανώρια, αθάνατα, που ανάλαφρα, σαν τις πνοές του ανέμου,
τον φέρναν πάνω απ᾽ τις απέραντες στεριές και τα πελάγη.
Και πήρε το ραβδί στο χέρι του, που των θνητών τα μάτια γητεύει,
σε όσους θέλει κλειώντας τα, κι άλλους ξυπνά απ᾽ τον ύπνο'
με αυτό και τότε ο τρανοδύναμος Αργοφονιάς πετούσε.

Πιερίην δ᾽ ἐπιβὰς ἐξ αἰθέρος ἔμπεσε πόντῳ:
σεύατ᾽ ἔπειτ᾽ ἐπὶ κῦμα λάρῳ ὄρνιθι ἐοικώς,
ὅς τε κατὰ δεινοὺς κόλπους ἁλὸς ἀτρυγέτοιο
ἰχθῦς ἀγρώσσων πυκινὰ πτερὰ δεύεται ἅλμῃ:
τῷ ἴκελος πολέεσσιν ὀχήσατο κύμασιν Ἑρμῆς.

Περνώντας την Πιερία στη θάλασσα κατέβη απ᾽ τον αιθέρα
και πήρε πάνω από τα κύματα να τρέχει, ωσάν το γλάρο,
που ως ψάρια πιάνει στης ακάρπιστης της θάλασσας τα βάθη
τ᾽ άγρια, νοτίζει τις φτερούγες του στην άρμη της· παρόμοια
κι ο Ερμής την ώρα αυτή τα κύματα προσδιάβαινε τα πλήθια.

ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἀφίκετο τηλόθ᾽ ἐοῦσαν,
ἔνθ᾽ ἐκ πόντου βὰς ἰοειδέος ἤπειρόνδε
ἤιεν, ὄφρα μέγα σπέος ἵκετο, τῷ ἔνι νύμφη
ναῖεν ἐυπλόκαμος: τὴν δ᾽ ἔνδοθι τέτμεν ἐοῦσαν.
πῦρ μὲν ἐπ᾽ ἐσχαρόφιν μέγα καίετο, τηλόσε δ᾽ ὀδμὴ

Μα ως στο νησί πετώντας έφτασε το αλαργινό, πια αφήκε
το ανταριασμένο πέλαο πίσω του, και στη στεριά πατώντας
τράβηξε ομπρός, στο σπήλιο ως που 'φτασε το μέγα της νεράιδας
της ομορφόμαλλης᾽ να βρίσκεται την πέτυχε στο σπίτι'
φωτιά τρανή στο τζάκι ελάβριζε, και το νησί ένα γύρο

κέδρου τ᾽ εὐκεάτοιο θύου τ᾽ ἀνὰ νῆσον ὀδώδει
δαιομένων: ἡ δ᾽ ἔνδον ἀοιδιάουσ᾽ ὀπὶ καλῇ
ἱστὸν ἐποιχομένη χρυσείῃ κερκίδ᾽ ὕφαινεν.
ὕλη δὲ σπέος ἀμφὶ πεφύκει τηλεθόωσα,
κλήθρη τ᾽ αἴγειρός τε καὶ εὐώδης κυπάρισσος.

μοσκοβολούσε απ᾽ τον καλόσκιστο κέδρο και τη θούγια,
ως καίουνταν᾽ κι εκείνης η γάργαρη φωνή ακουγόταν μέσα,
καθώς στον αργαλειό της ύφαινε με ολόχρυση σαγίτα.
Το σπήλιο δάσο περίζωνε δροσάτο, φουντωμένο,
σκλήθρες και λεύκες και μοσκόβολα τρογύρα κυπαρίσσια.

ἔνθα δέ τ᾽ ὄρνιθες τανυσίπτεροι εὐνάζοντο,
σκῶπές τ᾽ ἴρηκές τε τανύγλωσσοί τε κορῶναι
εἰνάλιαι, τῇσίν τε θαλάσσια ἔργα μέμηλεν.
ἡ δ᾽ αὐτοῦ τετάνυστο περὶ σπείους γλαφυροῖο
ἡμερὶς ἡβώωσα, τεθήλει δὲ σταφυλῇσι.

Που πια κούρνιαζαν απλοφτέρουγα στα κλωνιά τους, γεράκια
και κουκουβάγιες και μακρόγλωσσες θαλασσινές κουρούνες,
που ολημερίς πετούν στα πέλαγα. Κι εκεί, κατάντικρά σου,
κληματαριά θωρούσες, που άπλωνε βλαστούς θρασομανώντας
στο βαθουλό το σπήλιο ολόγυρα, σταφύλια φορτωμένη.

κρῆναι δ᾽ ἑξείης πίσυρες ῥέον ὕδατι λευκῷ,
πλησίαι ἀλλήλων τετραμμέναι ἄλλυδις ἄλλη.
ἀμφὶ δὲ λειμῶνες μαλακοὶ ἴου ἠδὲ σελίνου
θήλεον. ἔνθα κ᾽ ἔπειτα καὶ ἀθάνατός περ ἐπελθὼν
θηήσαιτο ἰδὼν καὶ τερφθείη φρεσὶν ᾗσιν.

Κι ήταν αράδα βρύσες τέσσερεις, η μια στην άλλη δίπλα,
μα αλλούθε η καθεμιά τους ξέχυνε τα γάργαρα νερά της.
Από αγριοβιόλες κι αγριοσέλινα λιβάδια πρασίνιζαν
ζερβά δεξιά᾽ κι ένας αθάνατος στα μέρη αυτά να 'ρχόταν,
θα θάμαζε και θ᾽ αναγάλλιαζε, θωρώντας τα, στα φρένα.

ἔνθα στὰς θηεῖτο διάκτορος ἀργεϊφόντης.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα ἑῷ θηήσατο θυμῷ,
αὐτίκ᾽ ἄρ᾽ εἰς εὐρὺ σπέος ἤλυθεν. οὐδέ μιν ἄντην
ἠγνοίησεν ἰδοῦσα Καλυψώ, δῖα θεάων:
οὐ γάρ τ᾽ ἀγνῶτες θεοὶ ἀλλήλοισι πέλονται

Εκεί κι ο Αργοφονιάς θαμάζοντας εστάθη ο ψυχολάτης,
κι αφού τα θάμαξε ολα γύρω του, κινάει μετά και μπαίνει
στο σπήλιο το φαρδύ. Κι αντίκρυ της η Καλυψώ ως τον είδε,
η αρχόντισσα θεά, τον γνώρισε σε μια στιγμή ποιος ήταν
τι οι αθάνατοι θεοί γνωρίζουνται καλά συνάλληλα τους,

ἀθάνατοι, οὐδ᾽ εἴ τις ἀπόπροθι δώματα ναίει.
οὐδ᾽ ἄρ᾽ Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα ἔνδον ἔτετμεν,
ἀλλ᾽ ὅ γ᾽ ἐπ᾽ ἀκτῆς κλαῖε καθήμενος, ἔνθα πάρος περ,

ακόμα κι αν κανείς τους κάθεται σε μακρυσμένους τόπους.
Μέσα δε βρήκε τον αντρόκαρδο τον Οδυσσέα μονάχα'
τι εκείνος στο γιαλό καθούμενος, ως πάντα που, θρηνούσε,

δάκρυσι καὶ στοναχῇσι καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων.
πόντον ἐπ᾽ ἀτρύγετον δερκέσκετο δάκρυα λείβων.

με πίκρες, στεναγμούς και κλάματα σπαράζοντας τα στήθη,
την άκαρπη θωρώντας θάλασσα με βουρκωμένα μάτια.

Ἑρμείαν δ᾽ ἐρέεινε Καλυψώ, δῖα θεάων,
ἐν θρόνῳ ἱδρύσασα φαεινῷ σιγαλόεντι:
«τίπτε μοι, Ἑρμεία χρυσόρραπι, εἰλήλουθας
αἰδοῖός τε φίλος τε; πάρος γε μὲν οὔ τι θαμίζεις.
αὔδα ὅ τι φρονέεις: τελέσαι δέ με θυμὸς ἄνωγεν,

Κι η Καλυψώ, η θεά η πανέμνοστη, σ᾽ ένα θρονί αστροβόλο,
πανώριο, τον Ερμή καθίζοντας, του μίλησε ρωτώντας:
«Ερμή χρυσόραβδε, στο σπίτι μου τι σ᾽ έχει φέρει τάχα,
σεβάσμιε κι ακριβέ; Δεν έρχεσαι συχνά εδώ πέρα αλήθεια!
Τι έχεις στου νου σου πες, κι ολόκαρδα θα κάμω ό,τι θελήσεις,

εἰ δύναμαι τελέσαι γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστίν.
ἀλλ᾽ ἕπεο προτέρω, ἵνα τοι πὰρ ξείνια θείω.»
ὣς ἄρα φωνήσασα θεὰ παρέθηκε τράπεζαν
ἀμβροσίης πλήσασα, κέρασσε δὲ νέκταρ ἐρυθρόν.
αὐτὰρ ὁ πῖνε καὶ ἦσθε διάκτορος ἀργεϊφόντης.

μονάχα να περνά απ᾽ το χέρι μου και να μπορεί να γένει.
Μον᾽ έλα, ας μπούμε μέσα, ακλούθα μου, να σε φιλέψω που 'ρθες.»
Είπε η θεά, και δίπλα του έστησε τραπέζι, φορτωμένο
με αθάνατη θροφή, κι αθάνατο κρασί του συγκερνούσε.
Κι ο Αργοφονιάς επήρε κι έτρωγε, κι ως η καρδιά του ευφράθη

αὐτὰρ ἐπεὶ δείπνησε καὶ ἤραρε θυμὸν ἐδωδῇ,
καὶ τότε δή μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν:
«εἰρωτᾷς μ᾽ ἐλθόντα θεὰ θεόν: αὐτὰρ ἐγώ τοι
νημερτέως τὸν μῦθον ἐνισπήσω: κέλεαι γάρ.
Ζεὺς ἐμέ γ᾽ ἠνώγει δεῦρ᾽ ἐλθέμεν οὐκ ἐθέλοντα:

τρώγοντας, πίνοντας, και χόρτασε, γυρίζει ο ψυχολάτης
και τέτια απόκριση της έδωκε κι αυτά της συντυχαίνει:
«Εσύ η θεά ρωτάς πως έφτασα, θεός εγώ, εδώ πέρα'
ξεκάθαρος λοιπόν ο λόγος μου, καθώς το θέλεις, θα 'ναι:
Ο Δίας ατός του είναι που μ᾽ έστειλε για να 'ρθω, αθέλητα μου'

τίς δ᾽ ἂν ἑκὼν τοσσόνδε διαδράμοι ἁλμυρὸν ὕδωρ
ἄσπετον; οὐδέ τις ἄγχι βροτῶν πόλις, οἵ τε θεοῖσιν
ἱερά τε ῥέζουσι καὶ ἐξαίτους ἑκατόμβας.
ἀλλὰ μάλ᾽ οὔ πως ἔστι Διὸς νόον αἰγιόχοιο
οὔτε παρεξελθεῖν ἄλλον θεὸν οὔθ᾽ ἁλιῶσαι.

τόσο αλμυρό νερό ποιος θα 'σκιζε ποτέ απομονάχου του,
απέραντο μηδέ και βρίσκεται θνητών καστρί κανένα
εδώ κοντά, για να μας πρόσφερναν θυσίες τρανές και δώρα.
Μα τη βουλή του Δία δε γίνεται του βροντσκουταράτου
να την ξεφύγει άλλος αθάνατος μηδέ να τη χαλάσει.

φησί τοι ἄνδρα παρεῖναι ὀιζυρώτατον ἄλλων,
τῶν ἀνδρῶν, οἳ ἄστυ πέρι Πριάμοιο μάχοντο
εἰνάετες, δεκάτῳ δὲ πόλιν πέρσαντες ἔβησαν
οἴκαδ': ἀτὰρ ἐν νόστῳ Ἀθηναίην ἀλίτοντο,
ἥ σφιν ἐπῶρσ᾽ ἄνεμόν τε κακὸν καὶ κύματα μακρά.

Κοντά σου λέει τον πιο τρισάμοιρο κρατείς απ᾽ όλους άντρα,
όσοι πολέμησαν ολόγυρα στο κάστρο του Πριάμου
χρόνους εννιά᾽ κι όταν πάτησαν στους δέκα πάνω, πήραν
το δρόμο πίσω, όμως γυρίζοντας στην Αθηνά αμαρτήσαν
κι αυτή κακό τους σήκωσε άνεμο και κύματα μεγάλα.

ἔνθ᾽ ἄλλοι μὲν πάντες ἀπέφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι,
τὸν δ᾽ ἄρα δεῦρ᾽ ἄνεμός τε φέρων καὶ κῦμα πέλασσε.
τὸν νῦν σ᾽ ἠνώγειν ἀποπεμπέμεν ὅττι τάχιστα:
οὐ γάρ οἱ τῇδ᾽ αἶσα φίλων ἀπονόσφιν ὀλέσθαι,
ἀλλ᾽ ἔτι οἱ μοῖρ᾽ ἐστὶ φίλους τ᾽ ἰδέειν καὶ ἱκέσθαι

Οι επίλοιποι αντρειανοί συντρόφοι του χάθηκαν τούτον μόνο
τα κύματα κι οι ανέμοι σπρώχνοντας τον ρίξαν στο νησί σου.
Αυτόν ζητάει μιαν ώρα αρχύτερα να τον ξεπροβοδώσεις'
τι εδώ να σβήσει δεν του γράφεται, μακριά από τους δικούς του'
είναι της μοίρας του τους φίλους του να ξαναϊδεί, γυρνώντας

οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ ἑὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.»
ὣς φάτο, ῥίγησεν δὲ Καλυψώ, δῖα θεάων,
καί μιν φωνήσασ᾽ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«σχέτλιοί ἐστε, θεοί, ζηλήμονες ἔξοχον ἄλλων,
οἵ τε θεαῖς ἀγάασθε παρ᾽ ἀνδράσιν εὐνάζεσθαι

στο αψηλοτάβανο παλάτι του, στη γη την πατρική του.»
Κι η Καλυψώ, η θεά η πανέμνοστη, στου Ερμή τα λόγια τούτα
επάγωσε, και με ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Ζηλόφτονοι θεοί κι ανέσπλαχνοι, πιο πάνω εσείς απ᾽ όλους!
Με άντρα θνητό δε σας καλόρχεται θεά ποτέ να σμίξει,

ἀμφαδίην, ἤν τίς τε φίλον ποιήσετ᾽ ἀκοίτην.
ὣς μὲν ὅτ᾽ Ὠρίων᾽ ἕλετο ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
τόφρα οἱ ἠγάασθε θεοὶ ῥεῖα ζώοντες,
ἧος ἐν Ὀρτυγίῃ χρυσόθρονος Ἄρτεμις ἁγνὴ
οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχομένη κατέπεφνεν.

αν κάποιου θέλησε συγκόρμισσα στα φανερά να γένει.
Για την Αυγή τη ροδοδάχτυλη, που τον Ωρίωνα πήρε,
ζήλια τρανή οι θεοί οι τρισεύτυχοι δε νιώθατε, ως την ώρα
που πήγε η αγνή χρυσόθρονη Άρτεμη στης Ορτυγίας τα μέρη
και τόνε σκότωσε με απόνετες χτυπώντας τον σαγίτες;

ὣς δ᾽ ὁπότ᾽ Ἰασίωνι ἐυπλόκαμος Δημήτηρ,

Κι η Δήμητρα όμοια η καλοπλέξουδη νικήθηκε απ᾽ τον πόθο

ᾧ θυμῷ εἴξασα, μίγη φιλότητι καὶ εὐνῇ
νειῷ ἔνι τριπόλῳ: οὐδὲ δὴν ἦεν ἄπυστος
Ζεύς, ὅς μιν κατέπεφνε βαλὼν ἀργῆτι κεραυνῷ.
ὣς δ᾽ αὖ νῦν μοι ἄγασθε, θεοί, βροτὸν ἄνδρα
παρεῖναι.

και σε χωράφι τριπλογύριστο με τον Ιάσιο εχάρη
γλυκό φιλί κι αγκάλη᾽ γρήγορα το μήνυμα τους όμως
ήρθε στο Δία, που με αστροπέλεκο τον σκότωσε φλογάτο
Κι εμένα τώρα με ζηλεύετε που 'χω θνητό κοντά μου'

τὸν μὲν ἐγὼν ἐσάωσα περὶ τρόπιος βεβαῶτα
οἶον, ἐπεί οἱ νῆα θοὴν ἀργῆτι κεραυνῷ
Ζεὺς ἔλσας ἐκέασσε μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
ἔνθ᾽ ἄλλοι μὲν πάντες ἀπέφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι,
τὸν δ᾽ ἄρα δεῦρ᾽ ἄνεμός τε φέρων καὶ κῦμα πέλασσε.

Όμως αυτόν εγώ τον γλίτωσα, σαν έφτασε καβάλα
σε μια καρένα, μόνος· τ᾽ άρμενο του το 'χε ο Δίας τσακίσει
μες στο κρασάτο πέλαο, ρίχνοντας φλογάτο αστροπελέκι'
οι επίλοιποι αντρειανοί συντρόφοι του χαθήκαν, μόνο ετούτον
τα κύματα κι οι ανέμοι σπρώχνοντας τον ρίξαν εδώ πέρα.

τὸν μὲν ἐγὼ φίλεόν τε καὶ ἔτρεφον, ἠδὲ ἔφασκον
θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἤματα πάντα.
ἀλλ᾽ ἐπεὶ οὔ πως ἔστι Διὸς νόον αἰγιόχοιο
οὔτε παρεξελθεῖν ἄλλον θεὸν οὔθ᾽ ἁλιῶσαι,
ἐρρέτω, εἴ μιν κεῖνος ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει,

Κι εγώ τον γνοιαζόμουν, τον έθρεφα, και το 'χα στο μυαλό μου,
αν μείνει, να τον κάνω αθάνατο κι αγέραστο για πάντα.
Μα τη βουλή του Δία δε γίνεται του βροντοσκουταράτου
να την ξεφύγει άλλος αθάνατος μηδέ να τη χαλάσει.
Ας πάει λοιπόν, αφού το θέλησεν ο Δίας και το προστάζει,

πόντον ἐπ᾽ ἀτρύγετον: πέμψω δέ μιν οὔ πῃ ἐγώ γε:
οὐ γάρ μοι πάρα νῆες ἐπήρετμοι καὶ ἑταῖροι,
οἵ κέν μιν πέμποιεν ἐπ᾽ εὐρέα νῶτα θαλάσσης.
αὐτάρ οἱ πρόφρων ὑποθήσομαι, οὐδ᾽ ἐπικεύσω,
ὥς κε μάλ᾽ ἀσκηθὴς ἣν πατρίδα γαῖαν ἵκηται.»

να παραδέρνει στ᾽ άγρια πέλαγα· μα συνοδεία δε δίνω᾽
δεν έχω εγώ μαθές πολύκουπα καράβια και συντρόφους,
στη ράχη την πλατιά της θάλασσας μαζί τους να τον πάρουν.
Μα θα του δώσω την ορμήνια μου και δε θα του την κρύψω,
για να γυρίσει πίσω ανέβλαβος στη γη την πατρική του.»

τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεϊφόντης:
«οὕτω νῦν ἀπόπεμπε, Διὸς δ᾽ ἐποπίζεο μῆνιν,
μή πώς τοι μετόπισθε κοτεσσάμενος χαλεπήνῃ.»
ὣς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κρατὺς ἀργεϊφόντης:
ἡ δ᾽ ἐπ᾽ Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα πότνια νύμφη

Κι ο Αργοφονιάς της αποκρίθηκεν ο ψυχολάτης τότε:
«Να φύγει, ως είπες, ας τον λεύτερο, κι απ᾽ την οργή φυλάξου
του Δία, να μην ξεσπάσει πάνω σου μια μέρα η μάνητα του.»
Τα λόγια αυτά σαν είπε, ο δυνατός Αργοφονιάς μισεύει'
κι η σεβαστή ξωθιά, υπακούγοντας στα που 'χε ο Δίας προστάξει,

ἤι᾽, ἐπεὶ δὴ Ζηνὸς ἐπέκλυεν ἀγγελιάων.
τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ ἀκτῆς εὗρε καθήμενον: οὐδέ ποτ᾽ ὄσσε
δακρυόφιν τέρσοντο, κατείβετο δὲ γλυκὺς αἰὼν
νόστον ὀδυρομένῳ, ἐπεὶ οὐκέτι ἥνδανε νύμφη.
ἀλλ᾽ ἦ τοι νύκτας μὲν ἰαύεσκεν καὶ ἀνάγκῃ

πήρε το δρόμο τον αντρόκαρδο τον Οδυσσέα να σμίξει.
Τον βρήκε στο γιαλό να κάθεται᾽ και μήτε που στεγνώναν
ποτέ τα μάτια του απ᾽ τα κλάματα, μον᾽ τη γλυκιά ζωή του
του γυρισμού ο καημός την έλιωνε᾽ καμιά χαρά πια τώρα
δεν του 'δινε η ξωθιά, και πλάγιαζε τις νύχτες μες στα σπήλια

ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι παρ᾽ οὐκ ἐθέλων ἐθελούσῃ:
ἤματα δ᾽ ἂμ πέτρῃσι καὶ ἠιόνεσσι καθίζων
δάκρυσι καὶ στοναχῇσι καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθων
πόντον ἐπ᾽ ἀτρύγετον δερκέσκετο δάκρυα λείβων.
ἀγχοῦ δ᾽ ἱσταμένη προσεφώνεε δῖα θεάων:

κοντά της απ᾽ ανάγκη — θέλοντας εκείνη, μα άθελα του.
Κι όλες τις μέρες στο ακροθάλασσο καθόταν και στα βράχια,
με πίκρες, στεναγμούς και κλάματα σπαράζοντας τα στήθη,
την άκαρπη θωρώντας θάλασσα με βουρκωμένα μάτια.
Κοντά του τότε εστάθη η αρχόντισσα θεά και του μιλούσε:

«κάμμορε, μή μοι ἔτ᾽ ἐνθάδ᾽ ὀδύρεο, μηδέ τοι αἰὼν
φθινέτω: ἤδη γάρ σε μάλα πρόφρασσ᾽ ἀποπέμψω.
ἀλλ᾽ ἄγε δούρατα μακρὰ ταμὼν ἁρμόζεο χαλκῷ
εὐρεῖαν σχεδίην: ἀτὰρ ἴκρια πῆξαι ἐπ᾽ αὐτῆς
ὑψοῦ, ὥς σε φέρῃσιν ἐπ᾽ ἠεροειδέα πόντον.

«Δε θέλω να μου κλαις, βαριόμοιρε, δε θέλω τη ζωή σου
να καταλυείς, τι πια ολοπρόθυμα θα σου σταθώ να φύγεις.
Μον᾽ πάρε και μακριά πελέκησε μαδέρια, και μεγάλη
φτιάσε πλωτή, κι απάνω κάρφωσε σανίδες μια άκρη ως άλλη,
ψηλά, στο πέλαο τ᾽ αχνογάλαζο για να σε ταξιδέψουν.

αὐτὰρ ἐγὼ σῖτον καὶ ὕδωρ καὶ οἶνον ἐρυθρὸν
ἐνθήσω μενοεικέ᾽, ἅ κέν τοι λιμὸν ἐρύκοι,
εἵματά τ᾽ ἀμφιέσω: πέμψω δέ τοι οὖρον ὄπισθεν,
ὥς κε μάλ᾽ ἀσκηθὴς σὴν πατρίδα γαῖαν ἵκηαι,
αἴ κε θεοί γ᾽ ἐθέλωσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,

Κι εγώ ψωμί, νερό και κόκκινο κρασί θα βάλω μέσα,
να 'χεις να τρως, να μη σου λείψουνε και σε δαμάσει η πείνα'
και ρούχα θα σε ντύσω, κι άνεμο θα στείλω πίσω πρίμο,
να φτάσεις άβλαβος ολότελα στη γη την πατρική σου —
αν οι θεοί το θέλουν, τ᾽ άσωστα που κυβερνούν ουράνια

οἵ μευ φέρτεροί εἰσι νοῆσαί τε κρῆναί τε.»
ὣς φάτο, ῥίγησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἄλλο τι δὴ σύ, θεά, τόδε μήδεαι, οὐδέ τι πομπήν,
ἥ με κέλεαι σχεδίῃ περάαν μέγα λαῖτμα θαλάσσης,

κι είναι από μένα δυνατότεροι στη γνώση και στην πράξη.»
Αυτά σαν είπε, ο θείος πολύπαθος επάγωσε Οδυσσέας,
και κράζοντας την ανεμάρπαστα της συντυχαίνει λόγια:
«Θεά, κάτι άλλο κλώθεις σίγουρα! Το γυρισμό μου; αχ, όχι! —
που να διαβώ το μέγα πέλαγο σε μια πλωτή με σπρώχνεις,

δεινόν τ᾽ ἀργαλέον τε: τὸ δ᾽ οὐδ᾽ ἐπὶ νῆες ἐῖσαι
ὠκύποροι περόωσιν, ἀγαλλόμεναι Διὸς οὔρῳ.
οὐδ᾽ ἂν ἐγὼν ἀέκητι σέθεν σχεδίης ἐπιβαίην,
εἰ μή μοι τλαίης γε, θεά, μέγαν ὅρκον ὀμόσσαι
μή τί μοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο.»

το φριχτό, τ᾽ άγριο, που ουδ᾽ ισόβαρα καράβια το διαβαίνουν,
γοργοπετάμενα, κι ας χαίρουνται του Δία το πρίμο αγέρι.
Δε βάζω σε πλωτή το πόδι μου, χωρίς και συ να θέλεις!
Εξόν, θεά, κι αν το αποφάσιζες τρανό ν᾽ αμώσεις όρκο,
πως δε θα βάλεις άλλο τίποτε κακό στο νου για μένα.»

ὣς φάτο, μείδησεν δὲ Καλυψὼ δῖα θεάων,
χειρί τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:
«ἦ δὴ ἀλιτρός γ᾽ ἐσσὶ καὶ οὐκ ἀποφώλια εἰδώς,
οἷον δὴ τὸν μῦθον ἐπεφράσθης ἀγορεῦσαι.
ἴστω νῦν τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε

Είπε ο Οδυσσέας, κι εκείνη, η αρχόντισσα θεά, με χαμογέλιο
το χέρι απλώνοντας τον χάιδεψε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Στην πονηριά δε βρίσκεται άλλος σου, κι ανέμυαλος δεν είσαι!
Κοίτα τι λόγια ανανογήθηκες να ξεστομίσεις τώρα!
Βάζω τη Γη, τα Ουράνια τ᾽ άσωστα, και τα νερά της Στύγας

καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος
ὅρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι,
μή τί τοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο.
ἀλλὰ τὰ μὲν νοέω καὶ φράσσομαι, ἅσσ᾽ ἂν ἐμοί περ
αὐτῇ μηδοίμην, ὅτε με χρειὼ τόσον ἵκοι:

μαρτύρους βάζω τα κρεμάμενα, που ο πιο μεγάλος όρκος
κι ο πιο φριχτός μες στους τρισεύτυχους θεούς λογιέται πάντα,
πως άλλο τίποτα δεν έβαλα στο νου κακό για σένα.
Καλολογιάζω και στοχάζουμαι μαθές αυτό μονάχα,
που και για μένα θ᾽ αποφάσιζα, σε τόση ανάγκη αν ήμουν

καὶ γὰρ ἐμοὶ νόος ἐστὶν ἐναίσιμος, οὐδέ μοι αὐτῇ
θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι σιδήρεος, ἀλλ᾽ ἐλεήμων.»
ὣς ἄρα φωνήσασ᾽ ἡγήσατο δῖα θεάων
καρπαλίμως: ὁ δ᾽ ἔπειτα μετ᾽ ἴχνια βαῖνε θεοῖο.
ἷξον δὲ σπεῖος γλαφυρὸν θεὸς ἠδὲ καὶ ἀνήρ,

δε θέλω εγώ ποτέ μου το άδικο, και νιώθει ψυχοπόνια
μέσα η καρδιά μου, τι από σίδερο δεν είναι καμωμένη.»
Αυτά είπεν η θεά η πανέμνοστη, και μπήκε ομπρός στο δρόμο
γοργά, κι αυτός ξοπίσω ακλούθηξε των θείων ποδιών τ᾽ αχνάρια.
Έτσι η θεά σε λίγο εγύρισε με το θνητό στο σπήλιο᾽

καί ῥ᾽ ὁ μὲν ἔνθα καθέζετ᾽ ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη
Ἑρμείας, νύμφη δ᾽ ἐτίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδήν,
ἔσθειν καὶ πίνειν, οἷα βροτοὶ ἄνδρες ἔδουσιν:
αὐτὴ δ᾽ ἀντίον ἷζεν Ὀδυσσῆος θείοιο,
τῇ δὲ παρ᾽ ἀμβροσίην δμῳαὶ καὶ νέκταρ ἔθηκαν.

εκείνος κάθισε στο κάθισμα, που 'χεν ο Ερμής πριν λίγο
αφήσει᾽ κι η ξωθιά του απίθωσε μπροστά τραπέζι πλούσιο,
με ό,τι έχουν οι θνητοί και θρέφονται, να φάει, να πιει μετά της·
κι ατή της απαντίκρυ κάθισε στο θεϊκό Οδυσσέα,
κι αθάνατη θροφή κι αθάνατο κρασί μπροστά της βάλαν

οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
τοῖς ἄρα μύθων ἦρχε Καλυψώ, δῖα θεάων:
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
οὕτω δὴ οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν

οι δούλες᾽ τότε εκείνοι στα έτοιμα φαγιά τα χέρια απλώσαν
και σύντας τρώγοντας και πίνοντας ευφράθηκαν οι δυο τους,
κινούσε η Καλυψώ, η πανέμνοστη θεά, το λόγο πρώτη:
«Γιε του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
έτσι λοιπόν ξανά στο σπίτι σου, στη γη την πατρική σου

αὐτίκα νῦν ἐθέλεις ἰέναι; σὺ δὲ χαῖρε καὶ ἔμπης.
εἴ γε μὲν εἰδείης σῇσι φρεσὶν ὅσσα τοι αἶσα
κήδε᾽ ἀναπλῆσαι, πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι,
ἐνθάδε κ᾽ αὖθι μένων σὺν ἐμοὶ τόδε δῶμα φυλάσσοις
ἀθάνατός τ᾽ εἴης, ἱμειρόμενός περ ἰδέσθαι

τώρα γοργά να πας πεθύμησες; Ας είναι, γεια χαρά σου!
Μονάχα αν κάτεχες στα φρένα σου τα βάσανα που η μοίρα
να σύρεις γράφει, πριν τα χώματα τα πατρικά πατήσεις,
εδώ θ᾽ απόμενες, κοιτάζοντας το σπήλιο αυτό μαζί μου,
και θα 'σουν από πάνω αθάνατος, κι ας έχεις τόσο πόθο

σὴν ἄλοχον, τῆς τ᾽ αἰὲν ἐέλδεαι ἤματα πάντα.
οὐ μέν θην κείνης γε χερείων εὔχομαι εἶναι,
οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, ἐπεὶ οὔ πως οὐδὲ ἔοικεν
θνητὰς ἀθανάτῃσι δέμας καὶ εἶδος ἐρίζειν.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:

να ιδείς το ταίρι σου, που ατέλειωτα σε τυραννά ο καημός του.
Θαρρώ από κείνη εγώ χειρότερη στην ελικιά δεν είμαι
κι ουδέ στο ανάριμμα᾽ κι αταίριαστο να παραβγαίνουν θα 'ταν
έτσι κι αλλιώς θνητές με αθάνατες στην ελικιά, στην όψη.»
Γυρνώντας τότε ο πολυκάτεχος της μίλησε Οδυσσέας:

«πότνα θεά, μή μοι τόδε χώεο: οἶδα καὶ αὐτὸς
πάντα μάλ᾽, οὕνεκα σεῖο περίφρων Πηνελόπεια
εἶδος ἀκιδνοτέρη μέγεθός τ᾽ εἰσάντα ἰδέσθαι:
ἡ μὲν γὰρ βροτός ἐστι, σὺ δ᾽ ἀθάνατος καὶ ἀγήρως.
ἀλλὰ καὶ ὣς ἐθέλω καὶ ἐέλδομαι ἤματα πάντα
οἴκαδέ τ᾽ ἐλθέμεναι καὶ νόστιμον ἦμαρ ἰδέσθαι.
εἰ δ᾽ αὖ τις ῥαίῃσι θεῶν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
τλήσομαι ἐν στήθεσσιν ἔχων ταλαπενθέα θυμόν:
ἤδη γὰρ μάλα πολλὰ πάθον καὶ πολλὰ μόγησα
κύμασι καὶ πολέμῳ: μετὰ καὶ τόδε τοῖσι γενέσθω.»
ὣς ἔφατ᾽, ἠέλιος δ᾽ ἄρ᾽ ἔδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν:
ἐλθόντες δ᾽ ἄρα τώ γε μυχῷ σπείους γλαφυροῖο
τερπέσθην φιλότητι, παρ᾽ ἀλλήλοισι μένοντες.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
αὐτίχ᾽ ὁ μὲν χλαῖνάν τε χιτῶνά τε ἕννυτ᾽ Ὀδυσσεύς,
αὐτὴ δ᾽ ἀργύφεον φᾶρος μέγα ἕννυτο νύμφη,
λεπτὸν καὶ χαρίεν, περὶ δὲ ζώνην βάλετ᾽ ἰξυῖ
καλὴν χρυσείην, κεφαλῇ δ᾽ ἐφύπερθε καλύπτρην.
καὶ τότ᾽ Ὀδυσσῆι μεγαλήτορι μήδετο πομπήν:
δῶκέν οἱ πέλεκυν μέγαν, ἄρμενον ἐν παλάμῃσι,
χάλκεον, ἀμφοτέρωθεν ἀκαχμένον: αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
στειλειὸν περικαλλὲς ἐλάινον, εὖ ἐναρηρός:
δῶκε δ᾽ ἔπειτα σκέπαρνον ἐύξοον: ἦρχε δ᾽ ὁδοῖο
νήσου ἐπ᾽ ἐσχατιῆς, ὅθι δένδρεα μακρὰ πεφύκει,
κλήθρη τ᾽ αἴγειρός τ᾽, ἐλάτη τ᾽ ἦν οὐρανομήκης,
αὖα πάλαι, περίκηλα, τά οἱ πλώοιεν ἐλαφρῶς.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ δεῖξ᾽, ὅθι δένδρεα μακρὰ πεφύκει,
ἡ μὲν ἔβη πρὸς δῶμα Καλυψώ, δῖα θεάων,
αὐτὰρ ὁ τάμνετο δοῦρα: θοῶς δέ οἱ ἤνυτο ἔργον.
εἴκοσι δ᾽ ἔκβαλε πάντα, πελέκκησεν δ᾽ ἄρα χαλκῷ,
ξέσσε δ᾽ ἐπισταμένως καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν.
τόφρα δ᾽ ἔνεικε τέρετρα Καλυψώ, δῖα θεάων:
τέτρηνεν δ᾽ ἄρα πάντα καὶ ἥρμοσεν ἀλλήλοισιν,
γόμφοισιν δ᾽ ἄρα τήν γε καὶ ἁρμονίῃσιν ἄρασσεν.
ὅσσον τίς τ᾽ ἔδαφος νηὸς τορνώσεται ἀνὴρ
φορτίδος εὐρείης, ἐὺ εἰδὼς τεκτοσυνάων,
τόσσον ἔπ᾽ εὐρεῖαν σχεδίην ποιήσατ᾽ Ὀδυσσεύς.
ἴκρια δὲ στήσας, ἀραρὼν θαμέσι σταμίνεσσι,
ποίει: ἀτὰρ μακρῇσιν ἐπηγκενίδεσσι τελεύτα.
ἐν δ᾽ ἱστὸν ποίει καὶ ἐπίκριον ἄρμενον αὐτῷ:
πρὸς δ᾽ ἄρα πηδάλιον ποιήσατο, ὄφρ᾽ ἰθύνοι.
φράξε δέ μιν ῥίπεσσι διαμπερὲς οἰσυΐνῃσι
κύματος εἶλαρ ἔμεν: πολλὴν δ᾽ ἐπεχεύατο ὕλην.
τόφρα δὲ φάρε᾽ ἔνεικε Καλυψώ, δῖα θεάων,

«Θεά σεβάσμια, μη μου οργίζεσαι᾽ κι εγώ καλά το ξέρω᾽
αλήθεια, η Πηνελόπη η φρόνιμη δε δύνεται ποτέ της
στην ομορφιά και στο παράστημα να παραβγεί μαζί σου᾽
τι είναι θνητή, μα εσύ κι αθάνατη κι αγέραστη λογιέσαι.
Μα κι έτσι θέλω κι ακατάπαυτα με δέρνει ο πόθος, πίσω
να στρέψω, την ημέρα κάποτε να ιδώ του γυρισμού μου.
Κι αν τύχει πάλε και με τσάκιζε θεός στο πέλαο μέσα,
βασταγερή καρδιά στα στήθια μου κρατώ και θα βαστάξω.
Πολλά έχω πάθει ως τώρα βάσανα κι έχω πολύ μοχτήσει
και σε πολέμους και σε θάλασσες· ας πάει κι αυτό με τ᾽ άλλα!»
Είπε, κι ωστόσο ο γήλιος έγειρε και πήραν τα σκοτάδια᾽
κι αυτοί στου σπήλιου αποτραβήχτηκαν τα βάθη, να χαρούνε
φιλί κι αγκάλη, και τη νύχτα τους μαζί να την περάσουν.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
πήρε ο Οδυσσέας γοργά και φόρεσε χλαμύδα και χιτώνα'
μαντί μακρύ η ξωθιά, χιονόθωρο, φορούσε από την άλλη,
ψιλό, χαριτωμένο, κι έβαλε στη μέση της ζωνάρι,
ώριο, χρυσό, και στο κεφάλι της απάνω μια μαντίλα·
και τότε του Οδυσσέα του αντρόκαρδου συντάζει ταξίδι:
Τρανό πελέκι πρώτα του 'δωκε, που του 'ρχονταν στη φούχτα,
ακονισμένο, να 'ναι δίκοπο, χαλκό και στεριωμένο
σ᾽ ελήσιου στειλιαριού πανέμορφου καλά την άκρη απάνω.
Σκεπάρνι τορνεμένο του 'δωκε μετά, κι ευτύς κινουσε
μπροστά για του νησιου τ᾽ ακρόμερα᾽ ψηλά εκεί πέρα δέντρα᾽
φύτρωναν, σκλήθρες, λεύκες κι έλατοι, που ανέβαιναν στα ουράνια,
από καιρούς στεγνά, κατάξερα, να πλέγουν απαλάφρου.
Κι ευτύς ως του 'δειξε που φύτρωναν τα θεριεμένα δέντρα,
η Καλυψώ, η θεά η πανέμνοστη, στο σπήλιο της γυρνούσε.
Κι αυτός τα δέντρα επήρε κι έκοβε᾽ σε λίγο είχε τελέψει.
Σαν έριξε είκοσι, πελέκησε με το χαλκό τους κλώνους,
και τα 'ξυσε με το σκεπάρνι του, με στάφνη ισιώνοντας τα.
Ωστόσο η Καλυψώ η πανέμνοστη του πήγε τα τρυπάνια'
και σύντας σε ολα τρύπες άνοιξε και τα σοφίλιασε όλα,
με ξυλοκάρφια και δεντρόφλουδες σφιχτά σφιχτά τα δένει.
Όσο φαρδύ ένα γύρο χάραξε για φορτηγό καράβι
τον πάτο μαραγκός, την τέχνη του που περισσά κατέχει,
τόσο φαρδιά να κάνει θέλησε κι εκείνος την πλωτή του.
Στήνει παγίδια, με στραβόξυλα πολλά στεριώνοντας τα,
και με μακριές σανίδες πάτωσε στο τέλος την κουβέρτα.
Και το κατάρτι μέσα εστήριξε με ταιριασμένη αντένα,
και το τιμόνι του μαστόρεψε, να κυβερνάει το σκάφος,
και με κλωνάρια ετιάς περίφραξε τρογύρα την πλωτή του,
να τον φυλάν από τα κύματα, και σώριασε και φύλλα.
Κι η Καλυψώ, η θεά η πανέμνοστη, λινό του κουβαλούσε

ἱστία ποιήσασθαι: ὁ δ᾽ εὖ τεχνήσατο καὶ τά.

για τα πανιά᾽ κι αυτός περίτεχνα μαστόρεψε και τούτα'

ἐν δ᾽ ὑπέρας τε κάλους τε πόδας τ᾽ ἐνέδησεν ἐν αὐτῇ,
μοχλοῖσιν δ᾽ ἄρα τήν γε κατείρυσεν εἰς ἅλα δῖαν.
ὣτέτρατον ἦμαρ ἔην, καὶ τῷ τετέλεστο ἅπαντα:
τῷ δ᾽ ἄρα πέμπτῳ πέμπ᾽ ἀπὸ νήσου δῖα Καλυψώ,
εἵματά τ᾽ ἀμφιέσασα θυώδεα καὶ λούσασα.

ξάρτια κι απλές και σκότες έδεσε τελεύοντας, και τότε ᾽
με τα φαλάγγια στ᾽ άγια κύματα την έσπρωξε να πέσει.
Είχαν περάσει μέρες τέσσερεις, σα βρέθη τελειωμένος·
στις πέντε η Καλυψώ τον άφηνε πια απ᾽ το νησί να φύγει,
με ρούχα ευωδιαστά απ᾽ το χέρι της ντυμένο και λουσμένο.

ἐν δέ οἱ ἀσκὸν ἔθηκε θεὰ μέλανος οἴνοιο
τὸν ἕτερον, ἕτερον δ᾽ ὕδατος μέγαν, ἐν δὲ καὶ ᾖα
κωρύκῳ: ἐν δέ οἱ ὄψα τίθει μενοεικέα πολλά:
οὖρον δὲ προέηκεν ἀπήμονά τε λιαρόν τε.
γηθόσυνος δ᾽ οὔρῳ πέτασ᾽ ἱστία δῖος Ὀδυσσεύς.

Δυο ασκιά πιο πρώτα του κουβάλησε· μαύρο κρασί είχε το 'να,
το άλλο νερό — το μεγαλυτερο — κι ακόμα το δισάκι με τις θροφές,
και μέσα νόστιμα προσφάγια του 'χε βάλει᾽ τέλος αγέρα πρίμο,
απείραγο, γλυκόπνογο του στέλνει. Τότε ο Οδυσσέας ο θείος,
χαρουμενος από τον πρίμο αγέρα,

αὐτὰρ ὁ πηδαλίῳ ἰθύνετο τεχνηέντως
ἥμενος, οὐδέ οἱ ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτεν
Πληιάδας τ᾽ ἐσορῶντι καὶ ὀψὲ δύοντα Βοώτην
Ἄρκτον θ᾽, ἣν καὶ ἄμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν,
ἥ τ᾽ αὐτοῦ στρέφεται καί τ᾽ Ὠρίωνα δοκεύει,

σηκώνει τα πανιά, και κάθισε, με τέχνη το τιμόνι
να κυβερνά, κι ουδέ που βάραινε τα βλέφαρα του ο γύπνος,
την Πουλια, το Βουκόλο ως κοίταζε, που αργεί να βασιλέψει,
και το Χορό τον εφταπάρθενο, που τόνε λεν κι Αμάξι,
κι αυτού γυρνάει παραμονεύοντας το Αλετροπόδι πάντα,

οἴη δ᾽ ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο:
τὴν γὰρ δή μιν ἄνωγε Καλυψώ, δῖα θεάων,
ποντοπορευέμεναι ἐπ᾽ ἀριστερὰ χειρὸς ἔχοντα.
ἑπτὰ δὲ καὶ δέκα μὲν πλέεν ἤματα ποντοπορεύων,
ὀκτωκαιδεκάτῃ δ᾽ ἐφάνη ὄρεα σκιόεντα

και μόνο αυτός λουτρό δε χαίρεται στον Ωκεανό ποτέ του·
τι η Καλυψώ, η θεά η πανέμνοστη, του το 'χε πει,
το Αμάξι να το 'χει, ως αρμενίζει, αδιάκοπα στο χέρι το ζερβί του.
Διάβηκαν δεκαεφτά μερόνυχτα που αρμένιζε ο Οδυσσέας·
στις δεκοχτώ τα βαθιογίσκιωτα βουνά πρόβαλαν τέλος,

γαίης Φαιήκων, ὅθι τ᾽ ἄγχιστον πέλεν αὐτῷ:
εἴσατο δ᾽ ὡς ὅτε ῥινὸν ἐν ἠεροειδέι πόντῳ.
τὸν δ᾽ ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν κρείων ἐνοσίχθων
τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν: εἴσατο γάρ οἱ
πόντον ἐπιπλώων. ὁ δ᾽ ἐχώσατο κηρόθι μᾶλλον,

απ᾽ τη μεριά που εκείνος βρίσκουνταν, της χώρας των Φαιάκων,
και του φάνταζαν στο αχνογάλαζο πέλαο σα σκουτάρι.
Ωστόσο απ᾽ τους Αιθίοπες διάγερνεν ο μέγας Κοσμοσείστης,
και ξάφνου απ᾽ τα βουνά των Σόλυμων μακριά τον είδε ομπρός του
που αρμένιζε, κι ευτύς εφούντωσε πιο ακόμα η μάνητα του,

κινήσας δὲ κάρη προτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν:
«ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ μετεβούλευσαν θεοὶ ἄλλως
ἀμφ᾽ Ὀδυσῆι ἐμεῖο μετ᾽ Αἰθιόπεσσιν ἐόντος,
καὶ δὴ Φαιήκων γαίης σχεδόν, ἔνθα οἱ αἶσα
ἐκφυγέειν μέγα πεῖραρ ὀιζύος, ἥ μιν ἱκάνει.

και το κεφάλι σειώντας μίλησε μες στην καρδιά του κι είπε:
«Ωχού μου, δες, αλλαξογνώμησαν οι αθάνατοι οι άλλοι κι είπαν,
την ώρα στους Αιθίοπες που 'λειπα, να στρέψει πια ο Οδυσσέας!
Στη γη των Φαιάκων κιόλας ζύγωσε᾽ της συφοράς το δίχτυ τον
δαμάζει εκεί του γράφεται για πάντα να ξεφύγει.

ἀλλ᾽ ἔτι μέν μίν φημι ἅδην ἐλάαν κακότητος.»
ὣς εἰπὼν σύναγεν νεφέλας, ἐτάραξε δὲ πόντον
χερσὶ τρίαιναν ἑλών: πάσας δ᾽ ὀρόθυνεν ἀέλλας
παντοίων ἀνέμων, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον: ὀρώρει δ᾽ οὐρανόθεν νύξ.

Μα εγώ πιο πρώτα κι άλλα βάσανα να τον χορτάσω θέλω!»
Σαν είπε αυτά, μαζώνει σύγνεφα, το πέλαο συνταράζει
κρατώντας το τρικράνι κι άσκωσε τρανό μπουρίνι, κι όλους
ολούθε αμόλησε τους ανέμους, και σκέπασε με νέφη
στεριές μαζί και πέλαα, κι άπλωσε θολή απ᾽ τα ουράνια νύχτα.

σὺν δ᾽ Εὖρός τε Νότος τ᾽ ἔπεσον Ζέφυρός τε δυσαὴς
καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης, μέγα κῦμα κυλίνδων.
καὶ τότ᾽ Ὀδυσσῆος λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
ὀχθήσας δ᾽ ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν:
«ὤ μοι ἐγὼ δειλός, τί νύ μοι μήκιστα γένηται;

Μαζί νοτιάς, λεβάντες χίμιξαν κι ανήμερος πονέντης,
μαζί βοριάς αιθερογέννητος, τρανό κυλώντας κύμα'
και τότε του Οδυσσέα τα γόνατα λύθηκαν κι η καρδιά του,
και με βαρύ καημό στην πέρφανη γυρνάει και λέει ψυχή του:
«Αλί σε μένα τον τρισάμοιρο, τι θ᾽ απογίνω τώρα;

δείδω μὴ δὴ πάντα θεὰ νημερτέα εἶπεν,

Τρέμω, η θεά τα που προφήτεψε μη βγουν σωστά ως την άκρη,

ᾗ μ᾽ ἔφατ᾽ ἐν πόντῳ, πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι,
ἄλγε᾽ ἀναπλήσειν: τὰ δὲ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
οἵοισιν νεφέεσσι περιστέφει οὐρανὸν εὐρὺν
Ζεύς, ἐτάραξε δὲ πόντον, ἐπισπέρχουσι δ᾽ ἄελλαι

που μου 'λεγε πως πλήθος βάσανα θα σύρω στα πελάγη,
πριχού διαγείρω στην πατρίδα μου᾽ τώρα τελεύουν όλα.
Ο Δίας, για δες, με πόσα σύγνεφα τα ουράνια πλάτη ζώνει
και πως συντάραξε τη θάλασσα! Μανιάζει το μπουρίνι

παντοίων ἀνέμων. νῦν μοι σῶς αἰπὺς ὄλεθρος.
τρὶς μάκαρες Δαναοὶ καὶ τετράκις, οἳ τότ᾽ ὄλοντο
Τροίῃ ἐν εὐρείῃ χάριν Ἀτρεΐδῃσι φέροντες.
ὡς δὴ ἐγώ γ᾽ ὄφελον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν
ἤματι τῷ ὅτε μοι πλεῖστοι χαλκήρεα δοῦρα

κι ολούθε οι ανέμοι ξαμολήθηκαν πια γλιτωμό δεν έχω.
Μακαρισμένοι τρεις και τέσσερεις φορές οι Αργίτες, όσοι
στην Τροία χάθηκαν την απλόχωρη για τους υγιούς του Ατρέα
Να 'ταν και μένα να με σκότωναν, να μ᾽ είχε πάρει ο Χάρος
τη μέρα αρίφνητοι που μου 'ριχναν οι Τρώες, στον Αχιλλέα,

Τρῶες ἐπέρριψαν περὶ Πηλεΐωνι θανόντι.
τῷ κ᾽ ἔλαχον κτερέων, καί μευ κλέος ἦγον Ἀχαιοί:
νῦν δέ λευγαλέῳ θανάτῳ εἵμαρτο ἁλῶναι.»
ὣς ἄρα μιν εἰπόντ᾽ ἔλασεν μέγα κῦμα κατ᾽ ἄκρης
δεινὸν ἐπεσσύμενον, περὶ δὲ σχεδίην ἐλέλιξε.

τον σκοτωμένο γύρα ως πάλευα, με τα χαλκά κοντάρια!
Καν τάφο θα 'χα και θα δόξαζαν οι Αργίτες τ᾽ όνομά μου'
μα τώρα με τρισάθλιο θάνατο να σβήσω μου μελλόταν!».᾽
Καθώς μιλούσε, πέφτει απάνω του χιμώντας άγριο κύμα,
γιγάντιο, κι η πλωτή τραντάχτηκε και στρουφογύρισε όλη'

τῆλε δ᾽ ἀπὸ σχεδίης αὐτὸς πέσε, πηδάλιον δὲ
ἐκ χειρῶν προέηκε: μέσον δέ οἱ ἱστὸν ἔαξεν
δεινὴ μισγομένων ἀνέμων ἐλθοῦσα θύελλα,
τηλοῦ δὲ σπεῖρον καὶ ἐπίκριον ἔμπεσε πόντῳ.
τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόβρυχα θῆκε πολὺν χρόνον, οὐδ᾽ ἐδυνάσθη

κι ατός του απ᾽ την πλωτή τινάχτηκε μακριά, και το τιμόνι
του ξέφυγε απ᾽ τα χέρια᾽ τ᾽ άρμπουρο τσακίστηκε στη μέση
απ᾽ το μπουρίνι το άγριο που άσκωναν οι μπερδεμένοι ανέμοι,
κι αλάργα το πανί στη θάλασσα κι η αντένα εσφεντονίστη᾽
κι εκείνον στα βαθιά τον βούλιαξε νερά πολληώρα, κι ούτε

αἶψα μάλ᾽ ἀνσχεθέειν μεγάλου ὑπὸ κύματος ὁρμῆς:
εἵματα γάρ ῥ᾽ ἐβάρυνε, τά οἱ πόρε δῖα Καλυψώ.
ὀψὲ δὲ δή ῥ᾽ ἀνέδυ, στόματος δ᾽ ἐξέπτυσεν ἅλμην
πικρήν, ἥ οἱ πολλὴ ἀπὸ κρατὸς κελάρυζεν.
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὧς σχεδίης ἐπελήθετο, τειρόμενός περ,

μπορούσε να ξαναβγεί απ᾽ την ορμή του φοβερού κυμάτου᾽
τα ρούχα η Καλυψώ που του 'δωκε πολύ μαθές βαραίναν.
Πρόβαλε τέλος έξω κι έφτυσε την άρμη από το στόμα,
που σαν ποτάμι απ᾽ το κεφάλι του πικρή χυνόταν κάτω.
Μα κι έτσι την πλωτή δεν ξέχασε, κι ας είχε πια αποκάμει,

ἀλλὰ μεθορμηθεὶς ἐνὶ κύμασιν ἐλλάβετ᾽ αὐτῆς,
ἐν μέσσῃ δὲ καθῖζε τέλος θανάτου ἀλεείνων.
τὴν δ᾽ ἐφόρει μέγα κῦμα κατὰ ῥόον ἔνθα καὶ ἔνθα.
ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ὀπωρινὸς Βορέης φορέῃσιν ἀκάνθας
ἂμ πεδίον, πυκιναὶ δὲ πρὸς ἀλλήλῃσιν ἔχονται,

μονάχα εχύθη μες στα κύματα κι απάνω της επιάστη,
και κάθισε στη μέση, θέλοντας του Χάρου να ξεφύγει.
Κι αυτήν την έσερνε θεόρατο το κύμα πέρα δώθε.
Πως ο βοριάς χινοπωριάτικα σαρώνει μες στον κάμπο
τ᾽ αγκάθια, κι όλα κουβαριάζουνται μαζί σφιχτά᾽ παρόμοια

ὣς τὴν ἂμ πέλαγος ἄνεμοι φέρον ἔνθα καὶ ἔνθα:
ἄλλοτε μέν τε Νότος Βορέῃ προβάλεσκε φέρεσθαι,
ἄλλοτε δ᾽ αὖτ᾽ Εὖρος Ζεφύρῳ εἴξασκε διώκειν.
τὸν δὲ ἴδεν Κάδμου θυγάτηρ, καλλίσφυρος Ἰνώ,
Λευκοθέη, ἣ πρὶν μὲν ἔην βροτὸς αὐδήεσσα,

κι αυτήν οι ανέμοι μες στο πέλαγο τη σέρναν δώθε κείθε᾽
μια στο βοριά ο νοτιάς την έριχνε, μαζί του να τη σύρει,
και μια ο λεβάντες την παράδινε να τη χτυπά ο πονέντης.
Ωστόσο η κόρη η λιγναστράγαλη του Κάδμου Ινώ τον είδε,
η Λευκοθέα, που ήταν πρωτύτερα θνητή ανθρωπολαλούσα,

νῦν δ᾽ ἁλὸς ἐν πελάγεσσι θεῶν ἒξ ἔμμορε τιμῆς.
ἥ ῥ᾽ Ὀδυσῆ᾽ ἐλέησεν ἀλώμενον, ἄλγε᾽ ἔχοντα,
αἰθυίῃ δ᾽ εἰκυῖα ποτῇ ἀνεδύσετο λίμνης,
ἷζε δ᾽ ἐπὶ σχεδίης πολυδέσμου εἶπέ τε μῦθον:
«κάμμορε, τίπτε τοι ὧδε Ποσειδάων ἐνοσίχθων

μα τώρα απ᾽ τους θεούς στα πέλαγα θεϊκές τιμές της λάχαν
κι όπως τον είδε που παράδερνε, τον πόνεσε η καρδιά της,
κι ως φτερωτό νεροχελίδονο ξεπρόβαλε απ᾽ το κύμα,
κι έκατσε απάνω στην ξυλόδετη πλωτή και του μιλουσε:
«Ο Ποσειδώνας, κακορίζικε, γιατί σου οχτρεύτη τόσο,

ὠδύσατ᾽ ἐκπάγλως, ὅτι τοι κακὰ πολλὰ φυτεύει;
οὐ μὲν δή σε καταφθίσει μάλα περ μενεαίνων.
ἀλλὰ μάλ᾽ ὧδ᾽ ἔρξαι, δοκέεις δέ μοι οὐκ ἀπινύσσειν:
εἵματα ταῦτ᾽ ἀποδὺς σχεδίην ἀνέμοισι φέρεσθαι
κάλλιπ᾽, ἀτὰρ χείρεσσι νέων ἐπιμαίεο νόστου

ο κοσμοσείστης, και με βάσανα σε τυραννάει περίσσια;
Δε θα σου δώσει ωστόσο θάνατο, τρανή κι ας ειν᾽ η οργή του.
Μα ό,τι σου πω να κάνεις᾽ άμυαλος δε μοιάζεις να 'σαι αλήθεια'
γδύσου τα ρούχα αυτά, στους ανέμους παράτα την πλωτή σου
και κολυμπώντας με τα χέρια σου πολέμησε να φτάσεις

γαίης Φαιήκων, ὅθι τοι μοῖρ᾽ ἐστὶν ἀλύξαι.
τῆ δέ, τόδε κρήδεμνον ὑπὸ στέρνοιο τανύσσαι
ἄμβροτον: οὐδέ τί τοι παθέειν δέος οὐδ᾽ ἀπολέσθαι.
αὐτὰρ ἐπὴν χείρεσσιν ἐφάψεαι ἠπείροιο,
ἂψ ἀπολυσάμενος βαλέειν εἰς οἴνοπα πόντον

στη γη των Φαίακων, όπου σου 'γραψεν η μοίρα να γλιτώσεις.
Να, πάρε τώρα το μαγνάδι μου, κάτω απ᾽ τα στήθια ζωσ᾽ το,
κι είναι ακατάλυτο᾽ πια θάνατο δεν έχεις να φοβάσαι.
Μα σαν αγγίξεις με το χέρι σου στεριά, το λύνεις πάλε
απ᾽ το κορμί σου, και στο πέλαγο το ρίχνεις το κρασάτο

πολλὸν ἀπ᾽ ἠπείρου, αὐτὸς δ᾽ ἀπονόσφι τραπέσθαι.»
ὣς ἄρα φωνήσασα θεὰ κρήδεμνον ἔδωκεν,
αὐτὴ δ᾽ ἂψ ἐς πόντον ἐδύσετο κυμαίνοντα
αἰθυίῃ ἐικυῖα: μέλαν δέ ἑ κῦμα κάλυψεν.
αὐτὰρ ὁ μερμήριξε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,

μακριά από τη στεριά, τα μάτια σου γυρνώντας απ᾽ την άλλη.»
Είπε η θεά, και το μαγνάδι της ως του 'βαλε στο χέρι,
στην κυματούσα μέσα θάλασσα βουτάει ξανά, παρόμοια
νεροχελίδονο, και χώθηκε στο μαύρο κύμα μέσα.
Τότε ο Οδυσσέας ο πολυβάσανος να συλλογιέται πήρε,

ὀχθήσας δ᾽ ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν:
«ὤ μοι ἐγώ, μή τίς μοι ὑφαίνῃσιν δόλον αὖτε
ἀθανάτων, ὅ τέ με σχεδίης ἀποβῆναι ἀνώγει.
ἀλλὰ μάλ᾽ οὔ πω πείσομ᾽, ἐπεὶ ἑκὰς ὀφθαλμοῖσιν
γαῖαν ἐγὼν ἰδόμην, ὅθι μοι φάτο φύξιμον εἶναι.

και με βαριά καρδιά στην πέρφανη γυρνάει και λέει ψυχή του:
« Ωχού, κανείς απ᾽ τους αθάνατους καινούργιο δόλο τρέμω
μπας και μου πλέκει εδώ, ζητώντας μου ν᾽ άφήσω την πλωτή
μου.
Μα δε θ᾽ ακούσω ευτύς· αγνάντεψαν τα μάτια μου τη χώρα
αλάργα ακόμα, εκεί που, ως έλεγε, θα βρω το γλιτωμό μου.

ἀλλὰ μάλ᾽ ὧδ᾽ ἔρξω, δοκέει δέ μοι εἶναι ἄριστον:
ὄφρ᾽ ἂν μέν κεν δούρατ᾽ ἐν ἁρμονίῃσιν ἀρήρῃ,
τόφρ᾽ αὐτοῦ μενέω καὶ τλήσομαι ἄλγεα πάσχων:
αὐτὰρ ἐπὴν δή μοι σχεδίην διὰ κῦμα τινάξῃ,
νήξομ᾽, ἐπεὶ οὐ μέν τι πάρα προνοῆσαι ἄμεινον.»

Αυτό θα κάνω, και μου εικάζεται το πιο καλο ως είναι:
όσο αρμοδένουν στα δεσίματα σφιγμένα τα μαδέρια,
εδώ θα κρατηθώ απαντέχοντας, βαριά κι ας τυραννιέμαι'
μονάχα αν την πλωτή τα κύματα χτυπώντας ξεστελιώσουν,
θα πέσω στο νερό᾽ καλύτερο να σοφιστώ δεν έχω.»

ἧος ὁ ταῦθ᾽ ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ὦρσε δ᾽ ἐπὶ μέγα κῦμα Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
δεινόν τ᾽ ἀργαλέον τε, κατηρεφές, ἤλασε δ᾽ αὐτόν.
ὡς δ᾽ ἄνεμος ζαὴς ἠΐων θημῶνα τινάξῃ
καρφαλέων: τὰ μὲν ἄρ τε διεσκέδασ᾽ ἄλλυδις ἄλλῃ:

Αυτά ως ανάδευε στα φρένα του βαθιά και στην καρδιά του,
ο Ποσειδώνας κύμα εσήκωσε γιγάντιο, ο κοσμοσείστης,
φριχτό, αγριεμένο, αψηλοθόλωτο, κι απάνω του το ρίχνει.
Πως δυνατός αγέρας τ᾽ άχερα της θημωνιάς τινάζει,
ξερά όπως είναι, διασκορπώντας τα μιαν άκρη ως άλλη ολούθε,

ὣς τῆς δούρατα μακρὰ διεσκέδασ'. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ἀμφ᾽ ἑνὶ δούρατι βαῖνε, κέληθ᾽ ὡς ἵππον ἐλαύνων,
εἵματα δ᾽ ἐξαπέδυνε, τά οἱ πόρε δῖα Καλυψώ.
αὐτίκα δὲ κρήδεμνον ὑπὸ στέρνοιο τάνυσσεν,
αὐτὸς δὲ πρηνὴς ἁλὶ κάππεσε, χεῖρε πετάσσας,

παρόμοια τα μακριά της σκόρπισε μαδέρια᾽ κι ο Οδυσσέας
ένα μαδέρι καβαλίκεψε, λες κι άλογο λαλούσε.
Βγάζει από πάνω του της έμνοστης της Καλυψώς τα ρούχα,
και κάτω από τα στήθια του άπλωσε το θείο κεφαλοπάνι,
κι ανοίγοντας τα χέρια, μπρούμυτα στο κύμα μέσα ερίχτη,

νηχέμεναι μεμαώς. ἴδε δὲ κρείων ἐνοσίχθων,
κινήσας δὲ κάρη προτὶ ὃν μυθήσατο θυμόν:
«οὕτω νῦν κακὰ πολλὰ παθὼν ἀλόω κατὰ πόντον,
εἰς ὅ κεν ἀνθρώποισι διοτρεφέεσσι μιγήῃς.
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὥς σε ἔολπα ὀνόσσεσθαι κακότητος.»

να κολυμπήσει. Κι ως τον κοίταξεν ο μέγας Κοσμοσείστης,
την κεφαλή του σειώντας μίλησε μες στην καρδιά του κι είπε:
«Έτσι, τραβώντας πάθη αρίφνητα, μες στα πελάγη δέρνου,
η ώρα ως να 'ρθεί, που θεογέννητους ανθρώπους πια θα σμίξεις.
Μα κι έτσι λέω για τα τυράννια σου παράπονο δε θα 'χεις.»

ὣς ἄρα φωνήσας ἵμασεν καλλίτριχας ἵππους,
ἵκετο δ᾽ εἰς Αἰγάς, ὅθι οἱ κλυτὰ δώματ᾽ ἔασιν.
αὐτὰρ Ἀθηναίη κούρη Διὸς ἄλλ᾽ ἐνόησεν.
ἦ τοι τῶν ἄλλων ἀνέμων κατέδησε κελεύθους,
παύσασθαι δ᾽ ἐκέλευσε καὶ εὐνηθῆναι ἅπαντας:

Είπε, και τ᾽ άτια τα ωριοχήτικα χτυπάει με το μαστίγι,
και στις Αιγές, στο πολυξάκουστο παλάτι του διαγέρνει.
Ωστόσο κι η Αθηνά στοχάζουνταν άλλες δουλειές να κάνει'
τις στράτες των ανέμων έδεσε των άλλων, και να κόψουν
του γιου του Κρόνου η κόρη πρόσταξε και να πλαγιάσουν όλοι'

ὦρσε δ᾽ ἐπὶ κραιπνὸν Βορέην, πρὸ δὲ κύματ᾽ ἔαξεν,
ἧος ὃ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μιγείη
διογενὴς Ὀδυσεὺς θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξας.
ἔνθα δύω νύκτας δύο τ᾽ ἤματα κύματι πηγῷ

και το βοριά τρανό ξεσήκωσε, κι ομπρός το κύμα στρώνει,
ως που τους Φαίακες τους περίλαμπρους να σμίξει κουπολάτες
ο θείος Οδυσσέας, ξεφεύγοντας της μοίρας και του Χάρου.
Δυο νύχτες και δυο μέρες δέρνουνταν στο φουσκωμένο κύμα,

πλάζετο, πολλὰ δέ οἱ κραδίη προτιόσσετ᾽ ὄλεθρον.

και το χαμό η καρδιά του αντίκριζε κάθε στιγμή μπροστά του'

ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τρίτον ἦμαρ ἐυπλόκαμος τέλεσ᾽ Ἠώς,
καὶ τότ᾽ ἔπειτ᾽ ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο ἠδὲ γαλήνη
ἔπλετο νηνεμίη: ὁ δ᾽ ἄρα σχεδὸν εἴσιδε γαῖαν
ὀξὺ μάλα προϊδών, μεγάλου ὑπὸ κύματος ἀρθείς.
ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἂν ἀσπάσιος βίοτος παίδεσσι φανήῃ

μα η τρίτη ως ήρθε κι η ωριοπλέξουδη πια είχεν Αυγή προβάλει,
πήρε ο βοριάς και καταλάγιασε, και χύθηκε γαλήνη
απάνεμη· κι εκείνος ξέκρινε με κοφτερό το μάτι,
κύμα τρανό καθώς τον σήκωσε, στεριά πιο μπρος του λίγο.
Πόση χαρά τα τέκνα νιώθουνε τον κύρη τους θωρώντας,

πατρός, ὃς ἐν νούσῳ κεῖται κρατέρ᾽ ἄλγεα πάσχων,
δηρὸν τηκόμενος, στυγερὸς δέ οἱ ἔχραε δαίμων,
ἀσπάσιον δ᾽ ἄρα τόν γε θεοὶ κακότητος ἔλυσαν,
ὣς Ὀδυσεῖ ἀσπαστὸν ἐείσατο γαῖα καὶ ὕλη,
νῆχε δ᾽ ἐπειγόμενος ποσὶν ἠπείρου ἐπιβῆναι.

που σε βαριάν αρρώστια κοίτεται και λιώνει χρόνια τώρα
μέσα στους πόνους, τι τον χτύπησε κάποιος θεός που οργίστη,
και τέλος οι θεοί τον γλίτωσαν, κι είναι τρανή η χαρά τους —
παρόμοια κι ο Οδυσσέας εχάρηκε, τη γη, τα δάση ως είδε'
κι έπλεκε γρήγορα, τα πόδια του πια χώμα να πατήσουν.

ἀλλ᾽ ὅτε τόσσον ἀπῆν ὅσσον τε γέγωνε βοήσας,
καὶ δὴ δοῦπον ἄκουσε ποτὶ σπιλάδεσσι θαλάσσης:
ῥόχθει γὰρ μέγα κῦμα ποτὶ ξερὸν ἠπείροιο
δεινὸν ἐρευγόμενον, εἴλυτο δὲ πάνθ᾽ ἁλὸς ἄχνῃ:
οὐ γὰρ ἔσαν λιμένες νηῶν ὄχοι, οὐδ᾽ ἐπιωγαί.

Μα σύντας τόσο κοντοζύγωσεν, όσο η φωνή γρικιέται,
το βρούχος άκουσε της θάλασσας βαρύ στα βράχια απάνω'
τρανό το κύμα εβόγγα πέφτοντας στις ξέρες και πηδούσε
ψηλά ξεσπάζοντας, και κρύβουνταν τα πάντα σε αλισάχνη:
Δεν είχε εκεί λιμάνια γι᾽ άρμενα κι ουδ᾽ είχε αραξοβόλια,

ἀλλ᾽ ἀκταὶ προβλῆτες ἔσαν σπιλάδες τε πάγοι τε:
καὶ τότ᾽ Ὀδυσσῆος λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
ὀχθήσας δ᾽ ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν:
«ὤ μοι, ἐπεὶ δὴ γαῖαν ἀελπέα δῶκεν ἰδέσθαι
Ζεύς, καὶ δὴ τόδε λαῖτμα διατμήξας ἐπέρησα,

ήταν μονάχα κάβοι απόγκρεμοι, με ξέρες και με βράχια.
Και τότε και καρδιά και γόνατα λυθήκαν του Οδυσσέα,
κι αυτά βαρυγκομώντας μίλησε στην πέρφανη ψυχή του:
«Αλί μου, τώρα ο Δίας που μου 'δωκε στεριά να ιδώ μπροστά μου,
ανέλπιστα, και τόσο πέλαγο περνώντας έχω σκίσει,

ἔκβασις οὔ πῃ φαίνεθ᾽ ἁλὸς πολιοῖο θύραζε:
ἔκτοσθεν μὲν γὰρ πάγοι ὀξέες, ἀμφὶ δὲ κῦμα
βέβρυχεν ῥόθιον, λισσὴ δ᾽ ἀναδέδρομε πέτρη,
ἀγχιβαθὴς δὲ θάλασσα, καὶ οὔ πως ἔστι πόδεσσι
στήμεναι ἀμφοτέροισι καὶ ἐκφυγέειν κακότητα:

δε βλέπω τρόπο από τη θάλασσα να βγω την αφρισμένη·
τι απόξω στέκουν αγκυλόβραχοι, και γύρα τους το κύμα
μουγκρίζει βογγόντας, κι υψώνεται κοφτός του βράχου ο τοίχος,
κι είναι βαθιά από κάτω η θάλασσα᾽ στα δυο μου πόδια τόπος
ν᾽ ανέβω να σταθώ δε βρίσκεται, να λείψω απ᾽ τα τυράννια.

μή πώς μ᾽ ἐκβαίνοντα βάλῃ λίθακι ποτὶ πέτρῃ
κῦμα μέγ᾽ ἁρπάξαν: μελέη δέ μοι ἔσσεται ὁρμή.
εἰ δέ κ᾽ ἔτι προτέρω παρανήξομαι, ἤν που ἐφεύρω
ἠιόνας τε παραπλῆγας λιμένας τε θαλάσσης,
δείδω μή μ᾽ ἐξαῦτις ἀναρπάξασα θύελλα

Μήπως, ως βγαίνω, κύμα αρπώντας με τρανό με ρίξει απάνω
στους στέριους βράχους, κι όλη η φόρα μου χαμένη πάει, φοβούμαι.
Αν πάλε πάω πιο πέρα, πλέκοντας γιαλό γιαλό, μην έβρω
κάπου γυρόγιαλα απαλόστρωτα και σίγουρα λιμάνια,
η ανεμοζάλη τρέμω αρπώντας με μπας και ξανά με ρίξει

πόντον ἐπ᾽ ἰχθυόεντα φέρῃ βαρέα στενάχοντα,
ἠέ τί μοι καὶ κῆτος ἐπισσεύῃ μέγα δαίμων
ἐξ ἁλός, οἷά τε πολλὰ τρέφει κλυτὸς Ἀμφιτρίτη:
οἶδα γάρ, ὥς μοι ὀδώδυσται κλυτὸς ἐννοσίγαιος.»
ἧος ὁ ταῦθ᾽ ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,

στο ψαροθρόφο πίσω πέλαγο, στα βογγητά μου μέσα᾽
για και θεός τρανό θεριόψαρο να μου χιμίξει βγάλει;
απ᾽ τους βυθούς, απ᾽ όσα αρίφνητα θρέφει η τρανή Αμφιτρίτη.
Το ξέρω, ο Κοσμοσείστης μάνητα πόση κρατάει για μένα!»
Κι ως τούτα ανάδευε στα φρένα του βαθιά και στην καρδιά του,

τόφρα δέ μιν μέγα κῦμα φέρε τρηχεῖαν ἐπ᾽ ἀκτήν.
ἔνθα κ᾽ ἀπὸ ῥινοὺς δρύφθη, σὺν δ᾽ ὀστέ᾽ ἀράχθη,
εἰ μὴ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἐπεσσύμενος λάβε πέτρης,
τῆς ἔχετο στενάχων, ἧος μέγα κῦμα παρῆλθε.

κύμα θεόρατο τον πέταξε στου ακρόγιαλου τα βράχια᾽
τα κόκαλα του τότε θα 'σπαζε, τις σάρκες θα ξεσκούσε,
αν η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, δε φώτιζε το νου του'
χιμώντας σ᾽ ένα βράχο επιάστηκε και με τα δυο του χέρια,
κι εκεί κρατήθηκε στενάζοντας, ως να διαβεί το κύμα.

καὶ τὸ μὲν ὣς ὑπάλυξε, παλιρρόθιον δέ μιν αὖτις

Έτσι το γλίτωσε᾽ ξανάστροφα γυρνώντας όμως τούτο,

πλῆξεν ἐπεσσύμενον, τηλοῦ δέ μιν ἔμβαλε πόντῳ.
ὡς δ᾽ ὅτε πουλύποδος θαλάμης ἐξελκομένοιο
πρὸς κοτυληδονόφιν πυκιναὶ λάιγγες ἔχονται,
ὣς τοῦ πρὸς πέτρῃσι θρασειάων ἀπὸ χειρῶν

τον χτύπησε και τον σφεντόνισε μακριά στο κύμα μέσα.
Πως όντας μεσ᾽ απ᾽ το θαλάμι του ξεσέρνουν το χταπόδι,
κι έχουν κολλήσει στις βεντούζες του λιθάριαν απάνω πλήθος —
παρόμοια απ᾽ τ᾽ αντρειωμένα χέρια του στο βράχο απάνω οι σάρκες.

ῥινοὶ ἀπέδρυφθεν: τὸν δὲ μέγα κῦμα κάλυψεν.
ἔνθα κε δὴ δύστηνος ὑπὲρ μόρον ὤλετ᾽ Ὀδυσσεύς,
εἰ μὴ ἐπιφροσύνην δῶκε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
κύματος ἐξαναδύς, τά τ᾽ ἐρεύγεται ἤπειρόνδε,
νῆχε παρέξ, ἐς γαῖαν ὁρώμενος, εἴ που ἐφεύροι

απόμειναν, κι αυτόν τον σκέπασε το τρισμεγάλο κύμα.
Τότε ο Οδυσσέας, κι ας του 'παν άγραφο, θα χάνουνταν ο δόλιος,
αν φώτιση η Αθηνά η γλαυκόματη δεν του 'δινε και πάλι'
καθώς επρόβαλε απ᾽ τα κύματα, που στη στεριά ξεσπούσαν,
γιαλό γιαλό να πλέκει αρχίνησε, κοιτάζοντας μην έβρει

ἠιόνας τε παραπλῆγας λιμένας τε θαλάσσης.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ποταμοῖο κατὰ στόμα καλλιρόοιο
ἷξε νέων, τῇ δή οἱ ἐείσατο χῶρος ἄριστος,
λεῖος πετράων, καὶ ἐπὶ σκέπας ἦν ἀνέμοιο,
ἔγνω δὲ προρέοντα καὶ εὔξατο ὃν κατὰ θυμόν:

κάπου γυρόγιαλα απαλόστρωτα και σίγουρα λιμάνια.
Κι ως κολυμπώντας τέλος έφτασε σε ομορφορεματάρη
το στόμα ποταμού, του εικάστηκε πολυ καλός ο τόπος·
τι ήταν γυμνός από ξερόβραχα κι απάγγειαζε ένα γύρο.
Κι ως τον αντίκρισε να χύνεται, μες στην καρδιά του ευκήθη:

«κλῦθι, ἄναξ, ὅτις ἐσσί: πολύλλιστον δέ σ᾽ ἱκάνω,
φεύγων ἐκ πόντοιο Ποσειδάωνος ἐνιπάς.
αἰδοῖος μέν τ᾽ ἐστὶ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν
ἀνδρῶν ὅς τις ἵκηται ἀλώμενος, ὡς καὶ ἐγὼ νῦν
σόν τε ῥόον σά τε γούναθ᾽ ἱκάνω πολλὰ μογήσας.

«Όποιος κι αν είσαι, ρήγα, επάκουσε᾽ χιλιοπαρακαλώντας
πέφτω στα πόδια σου, απ᾽ τη θάλασσα την έχτρα να ξεφύγω
του Ποσειδώνα᾽ τι κι οι αθάνατοι να σεβαστούν ταιριάζει
έναν θνητό, που αφού παράδειρε, ζητάει σπλαχνιά᾽ παρόμοια
κι εγώ πολύπαθος στο ρέμα σου, στα πόδια σου προσπέφτω.

ἀλλ᾽ ἐλέαιρε, ἄναξ: ἱκέτης δέ τοι εὔχομαι εἶναι.»
ὣς φάθ᾽, ὁ δ᾽ αὐτίκα παῦσεν ἑὸν ῥόον, ἔσχε δὲ κῦμα,
πρόσθε δέ οἱ ποίησε γαλήνην, τὸν δ᾽ ἐσάωσεν
ἐς ποταμοῦ προχοάς. ὁ δ᾽ ἄρ᾽ ἄμφω γούνατ᾽ ἔκαμψε
χεῖράς τε στιβαράς. ἁλὶ γὰρ δέδμητο φίλον κῆρ.

Όμως σπλαχνίσου, ρήγα, ικέτης σου λογιέμαι αλήθεια τώρα!»
Είπε, κι αυτός το ρέμα του έκοψε και κράτησε το κύμα
κι ομπρός του τα νερά γαλήνεψε, στου ποταμού το στόμα
να τον δεχτεί᾽ κι εκείνου ελύγισαν τα γόνα και τα χέρια
τα θρασεμένα, τι είχε η θάλασσα δαμάσει την καρδιά του.

ᾤδεε δὲ χρόα πάντα, θάλασσα δὲ κήκιε πολλὴ
ἂν στόμα τε ῥῖνάς θ': ὁ δ᾽ ἄρ᾽ ἄπνευστος καὶ ἄναυδος
κεῖτ᾽ ὀλιγηπελέων, κάματος δέ μιν αἰνὸς ἵκανεν.
ἀλλ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἄμπνυτο καὶ ἐς φρένα θυμὸς ἀγέρθη,
καὶ τότε δὴ κρήδεμνον ἀπὸ ἕο λῦσε θεοῖο.

Ήταν πρησμένος όλος, κι έβγαζαν και στόμα και ρουθούνια
μαζί κρουνό το θαλασσόνερο᾽ κι εκείνος ελιγώθη,
κι άλαλος, άπνογος εκοίτουνταν, του κόπου αφανισμένος.
Μα ως πήρε ανάσα και στον τόπο της ήρθε η καρδιά του πάλε,
επήρε κι έλυσε από πάνω του το θείο κεφαλοπάνι,

καὶ τὸ μὲν ἐς ποταμὸν ἁλιμυρήεντα μεθῆκεν,
ἂψ δ᾽ ἔφερεν μέγα κῦμα κατὰ ῥόον, αἶψα δ᾽ ἄρ᾽ Ἰνὼ
δέξατο χερσὶ φίλῃσιν: ὁ δ᾽ ἐκ ποταμοῖο λιασθεὶς
σχοίνῳ ὑπεκλίνθη, κύσε δὲ ζείδωρον ἄρουραν.
ὀχθήσας δ᾽ ἄρα εἶπε πρὸς ὃν μεγαλήτορα θυμόν:

και στο ποτάμι που κατέβαινε στη θάλασσα το αφήκε᾽
κύμα τρανό μεμιάς στρέμα του το πήρε, και το δέχτη
η Ινώ στα χέρια. Εκείνος φεύγοντας απ᾽ το ποτάμι δίπλα
σε σκοίνο γέρνει, κι ανασπάστηκε τη γη την πολυθρόφα,
και με βαριά καρδιά στην πέρφανη γυρνάει και λέει ψυχή του:

«ὤ μοι ἐγώ, τί πάθω; τί νύ μοι μήκιστα γένηται;
εἰ μέν κ᾽ ἐν ποταμῷ δυσκηδέα νύκτα φυλάσσω,
μή μ᾽ ἄμυδις στίβη τε κακὴ καὶ θῆλυς ἐέρση
ἐξ ὀλιγηπελίης δαμάσῃ κεκαφηότα θυμόν:
αὔρη δ᾽ ἐκ ποταμοῦ ψυχρὴ πνέει ἠῶθι πρό.

«Τι έχω να πάθω ακόμα, αλίμονο, τι θ᾽ απογίνω αλήθεια;
Αν στο ποτάμι εδώ τη νύχτα μου κακοπεράσω, τρέμω
την παγωνιά την κακορίζικη και τη δροσιά της πάχνης,
μη βγει η ψυχή μου, έτσι που ανάκαρα δεν έχω πια καθόλου'
τι απ᾽ το ποτάμι αγιάζι σύναυγα κατάκρυο κατεβαίνει.

εἰ δέ κεν ἐς κλιτὺν ἀναβὰς καὶ δάσκιον ὕλην
θάμνοις ἐν πυκινοῖσι καταδράθω, εἴ με μεθείη
ῥῖγος καὶ κάματος, γλυκερὸς δέ μοι ὕπνος ἐπέλθῃ,
δείδω, μὴ θήρεσσιν ἕλωρ καὶ κύρμα γένωμαι.»

Αν πάλε στην πλαγιά ανηφόριζα και στον κατάσκιο λόγγο,
να πέσω σε πυκνά χαμόκλαδα να κοιμηθώ, αν μ᾽ αφήσουν
το κρύο κι ο κάματος, σε ολόγλυκο παραδομένος ύπνο,
φοβούμαι στα θεριά διαγούμισμα πως θα γενώ και κούρσος.»

ὣς ἄρα οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι:	Κι αυτό του εικάστη, ως διαλογίζουνταν, το πιο καλο πως είναι,
βῆ ῥ᾽ ἴμεν εἰς ὕλην: τὴν δὲ σχεδὸν ὕδατος εὗρεν	δάσο να πάει να βρεί᾽ το πέτυχε στον ποταμό αποδίπλα,
ἐν περιφαινομένῳ: δοιοὺς δ᾽ ἄρ᾽ ὑπήλυθε θάμνους,	ψηλά σε ξάγναντο, και τρύπωσε σε δυο από κάτω θάμνα,
ἐξ ὁμόθεν πεφυῶτας: ὁ μὲν φυλίης, ὁ δ᾽ ἐλαίης.	φελίκι το 'να, το άλλο λιόδεντρο, που φύτρωναν αντάμα.
τοὺς μὲν ἄρ᾽ οὔτ᾽ ἀνέμων διάη μένος ὑγρὸν ἀέντων,	Οι ανέμοι οι νοτεροί δεν έφταναν φυσώντας εκεί μέσα,
οὔτε ποτ᾽ ἠέλιος φαέθων ἀκτῖσιν ἔβαλλεν,	μηδέ ποτέ κι ο γήλιος τα 'βρισκε με τις λαμπρές του αχτίδες,
οὔτ᾽ ὄμβρος περάασκε διαμπερές: ὣς ἄρα πυκνοὶ	μηδέ η βροχή το χώμα ενότιζε περνώντας μέσα — τόσο
ἀλλήλοισιν ἔφυν ἐπαμοιβαδίς: οὓς ὑπ᾽ Ὀδυσσεὺς	το 'να με τ᾽ άλλο σφιχτομπλέκουνταν. Εκεί από κάτω εχώθη
δύσετ'. ἄφαρ δ᾽ εὐνὴν ἐπαμήσατο χερσὶ φίλῃσιν	τότε ο Οδυσσέας, και με τα χέρια του γοργά σκαρώνει στρώμα
εὐρεῖαν: φύλλων γὰρ ἔην χύσις ἤλιθα πολλή,	πλατύχωρο, απ᾽ τα φύλλα που 'τυχαν πολλά χυμένα γύρω.
ὅσσον τ᾽ ἠὲ δύω ἠὲ τρεῖς ἄνδρας ἔρυσθαι	Με τούτα δυο και τρεις θα δύνουνταν να σκεπαστούν ανθρώποι,
ὥρῃ χειμερίῃ, εἰ καὶ μάλα περ χαλεπαίνοι.	και να 'ναι κι άγριο μεσοχείμωνο, κακοκαιριά μεγάλη.
τὴν μὲν ἰδὼν γήθησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,	Το στρώμα ως είδε ο πολυβάσανος θείος Οδυσσέας εχάρη,
ἐν δ᾽ ἄρα μέσσῃ λέκτο, χύσιν δ᾽ ἐπεχεύατο φύλλων.	και πέφτοντας στη μέση εσώρωσε πολλά από πάνω φύλλα.
ὡς δ᾽ ὅτε τις δαλὸν σποδιῇ ἐνέκρυψε μελαίνῃ	Πως μες στη μαύρη αθάλη χώνουμε δαυλό μισαναμμένο,
ἀγροῦ ἐπ᾽ ἐσχατιῆς, ᾧ μὴ πάρα γείτονες ἄλλοι,	σε χτήμα απόμερο, που γύρα του δε βρίσκουνται γειτόνοι,
σπέρμα πυρὸς σώζων, ἵνα μή ποθεν ἄλλοθεν αὔοι,	να μένει σπίθα για προσάναμμα, να μη ζητάμε αλλούθε —
ὣς Ὀδυσεὺς φύλλοισι καλύψατο: τῷ δ᾽ ἄρ᾽ Ἀθήνη	παρόμοια κι ο Οδυσσέας σκεπάστηκε με φύλλα, κι η Παλλάδα
ὕπνον ἐπ᾽ ὄμμασι χεῦ᾽, ἵνα μιν παύσειε τάχιστα	στα μάτια του ύπνο πήρε κι έχυσε, που να του ξαλαφρώσει,
δυσπονέος καμάτοιο φίλα βλέφαρ᾽ ἀμφικαλύψας.	στα βλέφαρα του απάνω απλώνοντας, τον κάματο τον πλήθιο.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -ζ-

-6- Ἀῶς ὁ μὲν ἔνθα καθεῦδε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς ὕπνῳ καὶ καμάτῳ ἀρημένος: αὐτὰρ Ἀθήνη βῆ ῥ᾽ ἐς Φαιήκων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε, οἳ πρὶν μέν ποτ᾽ ἔναιον ἐν εὐρυχόρῳ Ὑπερείῃ,	Έτσι ο θεϊκός εκεί πολύπαθος κοιμόταν Οδυσσέας, σκλάβος στον ύπνο και στον κάματο. Την ώρα αυτή η Παλλάδα να πάει για των Φαιάκων κίνησε τη χώρα και το κάστρο. Πριν την Υπέρεια την απλόχωρη πατρίδα οι Φαίακες είχαν
ἀγχοῦ Κυκλώπων ἀνδρῶν ὑπερηνορεόντων, οἵ σφεας σινέσκοντο, βίηφι δὲ φέρτεροι ἦσαν. ἔνθεν ἀναστήσας ἄγε Ναυσίθοος θεοειδής, εἷσεν δὲ Σχερίῃ, ἑκὰς ἀνδρῶν ἀλφηστάων, ἀμφὶ δὲ τεῖχος ἔλασσε πόλει, καὶ ἐδείματο οἴκους,	και με τους Κύκλωπες συνόρευαν, που νόμο δεν κρατούσαν, μον᾽ τους ρήμαζαν, τι στη δύναμη τρανότεροι λογιούνταν. Κείθε ο Ναυσίθοος ο θεόμορφος τους σήκωσε, κι αλάργα απ᾽ τους θνητούς τους δουλευτάρηδες τους πήγε, στη Σχερία' την πόλη με τειχιά περίζωσε, τους έχτισε και σπίτια,
καὶ νηοὺς ποίησε θεῶν, καὶ ἐδάσσατ᾽ ἀρούρας. ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἤδη κηρὶ δαμεὶς Ἄϊδόσδε βεβήκει, Ἀλκίνοος δὲ τότ᾽ ἦρχε, θεῶν ἄπο μήδεα εἰδώς. τοῦ μὲν ἔβη πρὸς δῶμα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη, νόστον Ὀδυσσῆι μεγαλήτορι μητιόωσα.	και στους θεούς ναούς εσήκωσε, και μοίρασε χωράφια. Τον είχε πάρει ωστόσο ο θάνατος κι ήταν στον Άδη᾽ τώρα όριζε ο Αλκίνοος, κι είχε, χάρισμα θεϊκό, περίσσια γνώση. Για το παλάτι του η γλαυκόματη τώρα Αθηνά κινούσε, το γυρισμό στο νου της έχοντας του αντρόκαρδου Οδυσσέα.
βῆ δ᾽ ἴμεν ἐς θάλαμον πολυδαίδαλον, ᾧ ἔνι κούρη κοιμᾶτ᾽ ἀθανάτῃσι φυὴν καὶ εἶδος ὁμοίη, Ναυσικάα, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο, πὰρ δὲ δύ᾽ ἀμφίπολοι, Χαρίτων ἄπο κάλλος ἔχουσαι, σταθμοῖιν ἑκάτερθε: θύραι δ᾽ ἐπέκειντο φαειναί.	Στη βαριοστολισμένη κάμαρα τρυπώνει, εκεί που η κόρη κοιμόταν, κι έμοιαζε με αθάνατη στην ελικιά, στην όψη, η Ναυσικά, του λιονταρόκαρδου του Αλκίνου η θυγατέρα, και δυο κοντά της βάγιες, που έλαμπαν απ᾽ ομορφιά και χάρη, στις παραστάδες δίπλα, κι άστραφταν οι σφαλισμένες πόρτες.
ἡ δ᾽ ἀνέμου ὡς πνοιὴ ἐπέσσυτο δέμνια κούρης, στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ὑπὲρ κεφαλῆς, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν, εἰδομένη κούρῃ ναυσικλειτοῖο Δύμαντος, ἥ οἱ ὁμηλικίη μὲν ἔην, κεχάριστο δὲ θυμῷ. τῇ μιν ἐεισαμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη:	Κι αυτή ως πνοή του ανέμου εσίμωσε την κλίνη της παρθένας, κι εστάθη πάνω απ᾽ το κεφάλι της, με την ειδή της κόρης του ξακουστού στα πέλαα Δύμαντα, που συνομήλική 'ταν της Ναυσικάς, γι᾽ αυτό και πιότερο την αγαπούσε εκείνη. Με τούτην όμοια η γαλανομάτη της μίλησε Παλλάδα:
«Ναυσικάα, τί νύ σ᾽ ὧδε μεθήμονα γείνατο μήτηρ; εἵματα μέν τοι κεῖται ἀκηδέα σιγαλόεντα, σοὶ δὲ γάμος σχεδόν ἐστιν, ἵνα χρὴ καλὰ μὲν αὐτὴν ἕννυσθαι, τὰ δὲ τοῖσι παρασχεῖν, οἵ κέ σ᾽ ἄγωνται. ἐκ γάρ τοι τούτων φάτις ἀνθρώπους ἀναβαίνει	«Πως έτσι, Ναυσικά, η μητέρα σου σε γέννησε ακαμάτρα κι αφήνεις άπλυτα να κοίτουνται τα λιόφωτά σου ρούχα; Ζυγώνει ο γάμος σου, και θα 'πρεπε να βάλεις τα καλά σου, κι άλλα να δώσεις στους συμπέθερους που θα 'ρθουν να σε πάρουν με αυτά μαθές θα βγάλεις όνομα καλό στον κόσμο γύρω,
ἐσθλή, χαίρουσιν δὲ πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ. ἀλλ᾽ ἴομεν πλυνέουσαι ἅμ᾽ ἠοῖ φαινομένηφι: καί τοι ἐγὼ συνέριθος ἅμ᾽ ἕψομαι, ὄφρα τάχιστα ἐντύνεαι, ἐπεὶ οὔ τοι ἔτι δὴν παρθένος ἔσσεαι: ἤδη γάρ σε μνῶνται ἀριστῆες κατὰ δῆμον	ν᾽ αναγαλλιάσουν ο πατέρας σου κι η σεβαστή σου η μάνα. Πάμε λοιπόν με τα χαράματα να πλύνουμε᾽ το θέλω να ετοιμαστείς μιαν ώρα αρχύτερα· γι᾽ αυτό μαζί σου θα 'ρθω να μεταπιάσω᾽ δεν απόμεινε πολυς καιρός που θα 'σαι παρθένα ακόμα· κιόλας άρχισαν από τους Φαίακες όλους
πάντων Φαιήκων, ὅθι τοι γένος ἐστὶ καὶ αὐτῇ. ἀλλ᾽ ἄγ᾽ ἐπότρυνον πατέρα κλυτὸν ἠῶθι πρὸ ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν ἐφοπλίσαι, ἥ κεν ἄγῃσι ζῶστρά τε καὶ πέπλους καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα. καὶ δὲ σοὶ ὧδ᾽ αὐτῇ πολὺ κάλλιον ἠὲ πόδεσσιν	οι πιο αντρειανοί να σε γυρεύουνε᾽ και συ από δω κρατιέσαι Μον᾽ έλα, απ᾽ τον τρανό τον κύρη σου, μόλις χαράξει, ζήτα, μούλες να πει να σου ετοιμάσουνε κι αμάξι, να φορτώσεις τις αλλαξιές σου και τα λιόλαμπρα κιλίμια και τις ζώνες. Έτσι και συ που καλύτερα παρά με τα ποδάρια

ἔρχεσθαι: πολλὸν γὰρ ἀπὸ πλυνοί εἰσι πόληος.»
ἡ μὲν ἄρ᾽ ὣς εἰποῦσ᾽ ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη
Οὔλυμπόνδ᾽, ὅθι φασὶ θεῶν ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
ἔμμεναι. οὔτ᾽ ἀνέμοισι τινάσσεται οὔτε ποτ᾽ ὄμβρῳ
δεύεται οὔτε χιὼν ἐπιπίλναται, ἀλλὰ μάλ᾽ αἴθρη

θα πας᾽ τα πλυσταριά μας βρίσκουνται μαθές μακριά απ᾽ το κάστρο.
Είπε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, και φεύγει, να διαγείρει
στον Όλυμπο, όπου αμετασάλευτος των θεών κρατιέται ο θρόνος,
ως λεν οι μπόρες δεν τον βρέχουνε, δεν τον χτυπούν οι ανέμοι,
δεν τον πατούν τα χιόνια ασύγνεφη κει πάνω βασιλεύει

πέπταται ἀνέφελος, λευκὴ δ᾽ ἐπιδέδρομεν αἴγλη:
τῷ ἔνι τέρπονται μάκαρες θεοὶ ἤματα πάντα.
ἔνθ᾽ ἀπέβη γλαυκῶπις, ἐπεὶ διεπέφραδε κούρῃ.
αὐτίκα δ᾽ Ἠὼς ἦλθεν ἐύθρονος, ἥ μιν ἔγειρε
Ναυσικάαν ἐύπεπλον: ἄφαρ δ᾽ ἀπεθαύμασ᾽ ὄνειρον,

γαλήνη ατέλειωτη, κι ολόλευκη φεγγοβολή τον λούζει.
Έτσι οι θεοί οι πολυμακάριστοί τον χαίρουνται αναιώνια.
Εκεί η Γαλανομάτα εδιάγειρε, σα μίλησε στην κόρη.
Κι ήρθε μεμιάς η Αυγή η καλόθρονη, την ομορφομαντούσα
ξυπνώντας Ναυσικά᾽ και θάμαξε τ᾽ όνειρο αυτή, και πήρε

βῆ δ᾽ ἰέναι διὰ δώμαθ᾽, ἵν᾽ ἀγγείλειε τοκεῦσιν,
πατρὶ φίλῳ καὶ μητρί: κιχήσατο δ᾽ ἔνδον ἐόντας:
ἡ μὲν ἐπ᾽ ἐσχάρῃ ἧστο σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν
ἠλάκατα στρωφῶσ᾽ ἁλιπόρφυρα: τῷ δὲ θύραζε
ἐρχομένῳ ξύμβλητο μετὰ κλειτοὺς βασιλῆας

να τρέχει μέσα από τις κάμαρες, να βρει τους δυο γονιούς της,
να τους μιλήσει᾽ τους απάντηξε στο αρχονταρίκι μέσα᾽ η μάνα
με τις βάγιες κάθουνταν στο τζάκι πλάι, κρατώντας
την αλακάτη, κι έγνεθε άλικο μαλλί᾽ τον κύρη πάλε
στην πόρτα πρόφτασε, ως επήγαινε στους ξακουστούς ρηγάδες,

ἐς βουλήν, ἵνα μιν κάλεον Φαίηκες ἀγαυοί.
ἡ δὲ μάλ᾽ ἄγχι στᾶσα φίλον πατέρα προσέειπε:
«πάππα φίλ᾽, οὐκ ἂν δή μοι ἐφοπλίσσειας ἀπήνην
ὑψηλὴν ἐύκυκλον, ἵνα κλυτὰ εἵματ᾽ ἄγωμαι
ἐς ποταμὸν πλυνέουσα, τά μοι ῥερυπωμένα κεῖται;

στη σύναξη, όπου οι Φαίακες οι άψεγοι του είχαν μηνύσει να 'ρθει.
Κι εκείνη εστάθη ομπρός στον κύρη της κοντά κοντά και του 'πε:
«Κύρη καλέ, να μου ετοιμάσουνε δε λες κανένα αμάξι,
ψηλό, καλότροχο, τα λιόφωτα να κουβαλήσω ρούχα,
που λερωμένα τώρα κοίτουνται, στον ποταμό να πλυνω;

καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ ἔοικε μετὰ πρώτοισιν ἐόντα.
βουλὰς βουλεύειν καθαρὰ χροΐ εἵματ᾽ ἔχοντα.
πέντε δέ τοι φίλοι υἷες ἐνὶ μεγάροις γεγάασιν,
οἱ δύ᾽ ὀπυίοντες, τρεῖς δ᾽ ἠίθεοι θαλέθοντες:
οἱ δ᾽ αἰεὶ ἐθέλουσι νεόπλυτα εἵματ᾽ ἔχοντες

Και συ, σαν πας με τους πρωτόγερους να βουλευτείς αντάμα.
ταιριάζει παστρικά τα ρούχα σου να τα φορείς· ακόμα
είναι κι οι πέντε γιοι που απόχτησες και στο παλάτι ζούνε,
δυο παντρεμένοι, τρεις ανύπαντροι πα στον ανθό της νιότης·
κι αυτοί γυρεύουν όλο νιόπλυτα σκουτιά, καθώς κινούνε

ἐς χορὸν ἔρχεσθαι: τὰ δ᾽ ἐμῇ φρενὶ πάντα μέμηλεν.»
ὣς ἔφατ': αἴδετο γὰρ θαλερὸν γάμον ἐξονομῆναι
πατρὶ φίλῳ. ὁ δὲ πάντα νόει καὶ ἀμείβετο μύθῳ:
«οὔτε τοι ἡμιόνων φθονέω, τέκος, οὔτε τευ ἄλλου.
ἔρχευ: ἀτάρ τοι δμῶες ἐφοπλίσσουσιν ἀπήνην

για το χορό᾽ κι εγώ τα νοιάζουμαι μιαν άκρη ως άλλη τούτα.»
Αυτά είπε᾽ να μιλήσει ντράπηκε για τις χαρές του γάμου
στον κύρη της᾽ μα αυτός κατάλαβε τα πάντα κι αποκρίθη:
« Μούλες κι ό,τι άλλο, θυγατέρα μου, μετά χαράς σου δίνω"
πήγαινε ως θες᾽ κι αμάξι οι δούλοι μας γοργά να σου αρματώσουν

ὑψηλὴν ἐύκυκλον, ὑπερτερίῃ ἀραρυῖαν.»
ὣς εἰπὼν δμώεσσιν ἐκέκλετο, τοὶ δ᾽ ἐπίθοντο.
οἱ μὲν ἄρ᾽ ἐκτὸς ἄμαξαν ἐύτροχον ἡμιονείην
ὥπλεον, ἡμιόνους θ᾽ ὕπαγον ζεῦξάν θ᾽ ὑπ᾽ ἀπήνῃ:
κούρη δ᾽ ἐκ θαλάμοιο φέρεν ἐσθῆτα φαεινήν.

ψηλό, καλότροχο, κι απάνω του να στήσουν και κοφίνι.»
Είπε, και φώναξε τους δούλους του, κι αυτοί μεμιάς γρικήξαν
όξω αρματώνουν το καλότροχο καρότσι για τις μούλες,
μετά τις μούλες τρέξαν κι έφεραν, στο αμάξι να τις ζέψουν.
Κι έφερε η κόρη από την κάμαρα τα λιόφωτά σκουτιά της

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐυξέστῳ ἐπ᾽ ἀπήνῃ,
μήτηρ δ᾽ ἐν κίστῃ ἐτίθει μενοεικέ᾽ ἐδωδὴν
παντοίην, ἐν δ᾽ ὄψα τίθει, ἐν δ᾽ οἶνον ἔχευεν
ἀσκῷ ἐν αἰγείῳ: κούρη δ᾽ ἐπεβήσετ᾽ ἀπήνης.
δῶκεν δὲ χρυσέῃ ἐν ληκύθῳ ὑγρὸν ἔλαιον,

κι απά στην άμαξα τα στοίβαξε την καλοτορνεμένη᾽
κι η μάνα της φαγιά της έβαλε σ᾽ ένα πανέρι πλήθια,
λογής λογής ξαρέσια νόστιμα, και μες σε ασκί γιδίσιο
κρασί της βάνει, κι έτσι ανέβηκε στο αμάξι πάνω η κόρη.
Κι ένα ροϊ χρυσό της έδωκε γεμάτο λάδι, να 'χουν,

ἧος χυτλώσαιτο σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.
ἡ δ᾽ ἔλαβεν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα,
μάστιξεν δ᾽ ἐλάαν: καναχὴ δ᾽ ἦν ἡμιόνοιιν.
αἱ δ᾽ ἄμοτον τανύοντο, φέρον δ᾽ ἐσθῆτα καὶ αὐτήν,

καθώς λουστούν κι αυτή κι οι βάγιες της, ν᾽ αλείψουν το κορμί τους.
Κι εκείνη τα λουριά φουχτώνοντας και το μαστίγι, δίνει
βιτσιά να φύγουν, κι όπως κίνησαν με βρόντο τα μουλάρια,

οὐκ οἴην, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι κίον ἄλλαι.

τρέχαν ακούραστα, τα ρούχα της κι εκείνη κουβαλώντας,
όχι μονάχη· ήταν κι οι βάγιες της που έρχονταν με τα πόδια.

αἱ δ᾽ ὅτε δὴ ποταμοῖο ῥόον περικαλλέ᾽ ἵκοντο,
ἔνθ᾽ ἦ τοι πλυνοὶ ἦσαν ἐπηετανοί, πολὺ δ᾽ ὕδωρ
καλὸν ὑπεκπρόρεεν μάλα περ ῥυπόωντα καθῆραι,
ἔνθ᾽ αἵ γ᾽ ἡμιόνους μὲν ὑπεκπροέλυσαν ἀπήνης.
καὶ τὰς μὲν σεῦαν ποταμὸν πάρα δινήεντα

Και στο πανώριο ρέμα ως έφτασαν του ποταμού, κει που 'χαν
ολοχρονίς τις γούρνες κι έτρεχαν νερά από κάτω πλήθια,
καθάρια, και τα ρούχα ξάσπριζαν, όσο λερά κι αν ήταν,
οι βάγιες τα μουλάρια ξέζεψαν κάτω απ᾽ τ᾽ αμάξι, κι έτσι
στου ποταμού του πολυστρόβιλου τα ξαμολούν τους όχτους,

τρώγειν ἄγρωστιν μελιηδέα: ταὶ δ᾽ ἀπ᾽ ἀπήνης
εἵματα χερσὶν ἕλοντο καὶ ἐσφόρεον μέλαν ὕδωρ,
στεῖβον δ᾽ ἐν βόθροισι θοῶς ἔριδα προφέρουσαι.
αὐτὰρ ἐπεὶ πλῦνάν τε κάθηράν τε ῥύπα πάντα,
ἑξείης πέτασαν παρὰ θῖν᾽ ἁλός, ἧχι μάλιστα

να βόσκουν το γλυκό τον άγουστρο᾽ και κείνες απ᾽ τ᾽ αμάξι
πήραν τα ρούχα και τα βούτηξαν στα σκοτεινά της γούρνας
νερά και τα ζουλούσαν, πιάνοντας συνερισιά, ποια πρώτη
θα τέλευε᾽ κι ως πλύναν κι έβγαλαν τις λέρες απ᾽ τα ρούχα,
πήραν και δίπλα δίπλα τ᾽ άπλωναν στο ακρόγιαλο, κει πέρα

λάιγγας ποτὶ χέρσον ἀποπλύνεσκε θάλασσα.
αἱ δὲ λοεσσάμεναι καὶ χρισάμεναι λίπ᾽ ἐλαίῳ
δεῖπνον ἔπειθ᾽ εἵλοντο παρ᾽ ὄχθῃσιν ποταμοῖο,
εἵματα δ᾽ ἠελίοιο μένον τερσήμεναι αὐγῇ.
αὐτὰρ ἐπεὶ σίτου τάρφθεν δμῳαί τε καὶ αὐτή,

που στη στεριά το κύμα σπάζοντας τα βότσαλα ξεπλένει.
Κι αυτές, ως λούστηκαν κι αλείφτηκαν καλά με λάδι πρώτα,
στου ποταμού τους όχτους έστρωσαν και κάθισαν να φάνε,
στου ήλιου την πυρά περιμένοντας τα ρούχα να στεγνώξουν.
Κι αφού ψωμί φραθήκαν τρώγοντας, κι αυτή κι οι παρακόρες,

σφαίρῃ ταὶ δ᾽ ἄρ᾽ ἔπαιζον, ἀπὸ κρήδεμνα βαλοῦσαι:
τῇσι δὲ Ναυσικάα λευκώλενος ἤρχετο μολπῆς.
οἵη δ᾽ Ἄρτεμις εἶσι κατ᾽ οὔρεα ἰοχέαιρα,
ἢ κατὰ Τηΰγετον περιμήκετον ἢ Ἐρύμανθον,
τερπομένη κάπροισι καὶ ὠκείῃς ἐλάφοισι:

πέταξαν τις μαντίλες κι άρχισαν να παίζουνε τη σφαίρα,
κι η Ναυσικά η κρουσταλλοβράχιονη κινούσε το τραγουδι.
Η σαγιτεύτρα πως Αρτέμιδα του Ερύμανθου τις ράχες
για του ψηλού του Πενταδάχτυλου κατηφορίζει, κάπρους
σαϊτεύοντας κι αλάφια γρήγορα, και του Βουνού οι Κυράδες

τῇ δέ θ᾽ ἅμα νύμφαι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
ἀγρονόμοι παίζουσι, γέγηθε δέ τε φρένα Λητώ:
πασάων δ᾽ ὑπὲρ ἥ γε κάρη ἔχει ἠδὲ μέτωπα,
ῥεῖά τ᾽ ἀριγνώτη πέλεται, καλαὶ δέ τε πᾶσαι:
ὣς ἥ γ᾽ ἀμφιπόλοισι μετέπρεπε παρθένος ἀδμής.

παίζουν αντάμα της ολόχαρες, του Βροντοσκουταράτου
οι θυγατέρες, κι αναγάλλιασε βαθιά η Λητώ στα φρένα'
τι αμέσως ξεχωρίζει η κόρη της, την κεφαλή ως υψώνει
πάνω απ᾽ τις άλλες, και το μέτωπο, κι είναι πανώριες όλες —
όμοια στα κάλλη η κόρη η απάρθενη ξεχώριζε απ᾽ τις βάγιες.

ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ἄρ᾽ ἔμελλε πάλιν οἶκόνδε νέεσθαι
ζεύξασ᾽ ἡμιόνους πτύξασά τε εἵματα καλά,
ἔνθ᾽ αὖτ᾽ ἄλλ᾽ ἐνόησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη,
ὡς Ὀδυσεὺς ἔγροιτο, ἴδοι τ᾽ ἐυώπιδα κούρην,
ἥ οἱ Φαιήκων ἀνδρῶν πόλιν ἡγήσαιτο.

Κι ήρθε η στιγμή τα πεντακάθαρα σκουτιά της να διπλώσει,
και ζεύοντας τις μούλες σπίτι της ξοπίσω να διαγείρει'
τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στο νου της άλλα βάνει:
να σηκωθεί ο Οδυσσέας, τη λιόγεννη παρθένα ν᾽ ανταμώσει,
κι αυτή να μπει μπροστά οδηγώντας τον στο κάστρο των Φαιάκων.

σφαῖραν ἔπειτ᾽ ἔρριψε μετ᾽ ἀμφίπολον βασίλεια:
ἀμφιπόλου μὲν ἄμαρτε, βαθείῃ δ᾽ ἔμβαλε δίνῃ:
αἱ δ᾽ ἐπὶ μακρὸν ἄυσαν: ὁ δ᾽ ἔγρετο δῖος Ὀδυσσεύς,
ἑζόμενος δ᾽ ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν:
«ὤ μοι ἐγώ, τέων αὖτε βροτῶν ἐς γαῖαν ἱκάνω;

Η ρηγοπούλα τότε πέταξε τη σφαίρα σε μια βάγια,
μα ξεστοχώντας τη σφεντόνισε μες στο βαθύ το ρέμα.
Σέρνουν τρανή φωνή — και ξύπνησαν το θείο τον Οδυσσέα'
κι ως ανακάθισε, στοχάζουνταν βαθιά στα φρένα μέσα:
« Αλί σε μένα, σε ποιών έφτασα θνητών ξανά τη χώρα;

ἦ ῥ᾽ οἵ γ᾽ ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,
ἦε φιλόξεινοι καί σφιν νόος ἐστὶ θεουδής;
ὥς τέ με κουράων ἀμφήλυθε θῆλυς ἀυτή:
νυμφάων, αἳ ἔχουσ᾽ ὀρέων αἰπεινὰ κάρηνα
καὶ πηγὰς ποταμῶν καὶ πίσεα ποιήεντα.

Άνομοι τάχα να 'ναι, ανέσπλαχνοι, που δεν ψηφούν το δίκιο,
για έχουν ψυχή θεοφοβούμενη και συμπαθούν τον ξένο;
Σα θηλυκές φωνές να χτύπησαν τ᾽ αφτιά μου από κοπέλες —
από Νεράιδες, που στ᾽ απόγκρεμα γυρνούνε κορφοβούνια,
στων ποταμών τα κεφαλόβρυσα και στα χλωρά λιβάδια.

ἦ νύ που ἀνθρώπων εἰμὶ σχεδὸν αὐδηέντων;
ἀλλ᾽ ἄγ᾽ ἐγὼν αὐτὸς πειρήσομαι ἠδὲ ἴδωμαι.»

Για σε θνητούς κοντά μη βρίσκουμαι, που ανθρωπινά μιλούνε;
Ομπρός, ας δοκιμάσω μόνος μου, να ιδώ, να καταλάβω.»

ὣς εἰπὼν θάμνων ὑπεδύσετο δῖος Ὀδυσσεύς,	Είπε ο Οδυσσέας ο αρχοντογέννητος και πρόβαλε απ᾽ τα θάμνα,
ἐκ πυκινῆς δ᾽ ὕλης πτόρθον κλάσε χειρὶ παχείῃ	κι απ᾽ τον πυκνό το λόγγο ετσάκισε με το βαρύ του χέρι
φύλλων, ὡς ῥύσαιτο περὶ χροῒ μήδεα φωτός.	κλωνάρι φουντωμένο, ολόγυρα να κρύψει την ντροπή του'
βῆ δ᾽ ἴμεν ὥς τε λέων ὀρεσίτροφος ἀλκὶ πεποιθώς,	και βγήκε, λιόντας λες βουνόθρεφτος, αντρεία κι ορμή γεμάτος,
ὅς τ᾽ εἶσ᾽ ὑόμενος καὶ ἀήμενος, ἐν δέ οἱ ὄσσε	βροχοδαρμένος, ανεμόδαρτος, που κίνησε, και φλόγες
δαίεται: αὐτὰρ ὁ βουσὶ μετέρχεται ἢ ὀίεσσιν	πετούν τα μάτια του, σε πρόβατα να πέσει για σε βόδια,
ἠὲ μετ᾽ ἀγροτέρας ἐλάφους: κέλεται δέ ἑ γαστὴρ	για και στου λόγγου τα λαφόπουλα᾽ τι η πείνα τον κεντρίζει
μήλων πειρήσοντα καὶ ἐς πυκινὸν δόμον ἐλθεῖν:	αρνίσιο κρέας να φάει, χιμίζοντας και στην πιο στεριά μάντρα.
ὣς Ὀδυσεὺς κούρῃσιν ἐυπλοκάμοισιν ἔμελλε	Όμοια ο Οδυσσέας τις καλοπλέξουδες κοπέλες πήρε δρόμο -
μίξεσθαι, γυμνός περ ἐών: χρειὼ γὰρ ἵκανε.	να σμίξει, και γυμνός· τον έσφιγγε τρανή μαθές ανάγκη.
σμερδαλέος δ᾽ αὐτῇσι φάνη κεκακωμένος ἅλμῃ,	Τον είχε φάγει η αρμύρα κι έδειχνε φριχτός, για τούτο εκείνες
τρέσσαν δ᾽ ἄλλυδις ἄλλη ἐπ᾽ ἠιόνας προὐχούσας:	σκιαγμένες στου γιαλού διασκόρπισαν τις γλώσσες δώθε κείθε.
οἴη δ᾽ Ἀλκινόου θυγάτηρ μένε: τῇ γὰρ Ἀθήνη	Μόνο του Αλκίνου η κόρη εστάθηκε᾽ τι στην καρδιά κουράγιο
θάρσος ἐνὶ φρεσὶ θῆκε καὶ ἐκ δέος εἵλετο γυίων.	της έβαλε η Αθηνά κι απόδιωξε το φόβο απ᾽ το κορμί της᾽
στῆ δ᾽ ἄντα σχομένη: ὁ δὲ μερμήριξεν Ὀδυσσεύς,	και στάθη αντίκρυ αμετασάλευτη. Κι εκείνος στοχαζόταν,
ἢ γούνων λίσσοιτο λαβὼν ἐυώπιδα κούρην,	τάχα την κόρη την πανέμορφη να πιάσει από τα γόνα,
ἦ αὔτως ἐπέεσσιν ἀποσταδὰ μειλιχίοισι	για και μακριά θε με γλυκόλογα να την παρακαλέσει,
λίσσοιτ᾽, εἰ δείξειε πόλιν καὶ εἵματα δοίη.	την πολιτεία που πέφτει αν του 'δειχνε και του 'δινε και ρούχα.
ὣς ἄρα οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,	Κι αυτό του εικάστη, ως διαλογίζουνταν, το πιο καλό πως είναι:
λίσσεσθαι ἐπέεσσιν ἀποσταδὰ μειλιχίοισι,	Μακριάθε πρώτα με γλυκόλογα να την παρακαλέσει,
μή οἱ γοῦνα λαβόντι χολώσαιτο φρένα κούρη.	μήπως θυμώσει η κόρη, αν έπιανε τα γόνατα της ξάφνου.
αὐτίκα μειλίχιον καὶ κερδαλέον φάτο μῦθον.	Ευτύς λοιπόν γλυκά της μίλησε και καλοζυγιασμένα:
«γουνοῦμαί σε, ἄνασσα: θεός νύ τις, ἦ βροτός ἐσσι;	«Στα γόνατα σου πέφτω, αρχόντισσα! Θεός, θνητός, τι να 'σαι;
εἰ μέν τις θεός ἐσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,	Θεός αν είσαι, απ᾽ όσους τ᾽ άσωστα ψηλά κρατούν ουράνια,
Ἀρτέμιδί σε ἐγώ γε, Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,	εγώ πιο απ᾽ όλους με την Άρτεμη, του τρανού Δία την κόρη,
εἶδός τε μέγεθός τε φυήν τ᾽ ἄγχιστα ἐίσκω:	σε συνομοιάζω στο παράστημα, στην ελικιά, στην όψη.
εἰ δέ τίς ἐσσι βροτῶν, τοὶ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν,	Θνητών αν είσαι πάλε γέννημα, που ζουν στη γης απάνω,
τρὶς μάκαρες μὲν σοί γε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ,	χαρά στον κύρη και στη μάνα σου και τρεις φορές χαρά τους,
τρὶς μάκαρες δὲ κασίγνητοι: μάλα πού σφισι θυμὸς	και τρεις φορές χαρά στ᾽ άδέρφια σου, που απ᾽ αφορμή δικιά σου
αἰὲν ἐυφροσύνῃσιν ἰαίνεται εἵνεκα σεῖο,	βαθιά αναγάλλιαση στα στήθη τους θα νιώθουν κάθε τόσο,
λευσσόντων τοιόνδε θάλος χορὸν εἰσοιχνεῦσαν.	τέτοιο βλαστάρι καμαρώνοντας μες στο χορό να μπαίνει.
κεῖνος δ᾽ αὖ περὶ κῆρι μακάρτατος ἔξοχον ἄλλων,	Μα ο πιο καλότυχος — χαρά στονε χίλιες φορές!— που δώρα
ὅς κέ σ᾽ ἐέδνοισι βρίσας οἶκόνδ᾽ ἀγάγηται.	περίσσια δίνοντας στο σπίτι του γυναίκα θα σε πάρει.
οὐ γάρ πω τοιοῦτον ἴδον βροτὸν ὀφθαλμοῖσιν,	Τέτοιο θνητό ποτέ τα μάτια μου δεν έχουν δει, μήτε άντρα
οὔτ᾽ ἄνδρ᾽ οὔτε γυναῖκα: σέβας μ᾽ ἔχει εἰσορόωντα.	μήτε γυναίκα αλήθεια᾽ θάμπωσα θωρώντας σε μπροστά μου!
Δήλῳ δή ποτε τοῖον Ἀπόλλωνος παρὰ βωμῷ	Μονάχα στο βωμό του Απόλλωνα, στη Δήλο, κάποια μέρα
φοίνικος νέον ἔρνος ἀνερχόμενον ἐνόησα:	μιας φοινικιάς βλαστάρι νιόβγαλτου ξεπετιόταν είδα᾽
ἦλθον γὰρ καὶ κεῖσε, πολὺς δέ μοι ἕσπετο λαός,	τι κι απ᾽ τα μέρη εκείνα διάβηκα, κι ήταν πολλοί που ακλούθουν
τὴν ὁδὸν ᾗ δὴ μέλλεν ἐμοὶ κακὰ κήδε᾽ ἔσεσθαι.	στη στράτα αυτή, που η μοίρα μου 'γραφε βαριά να σύρω πάθη.
ὣς δ᾽ αὔτως καὶ κεῖνο ἰδὼν ἐτεθήπεα θυμῷ	Όμοια κι εκείνο τότε βλέποντας στεκόμουν ώρα, κι είχα
δήν, ἐπεὶ οὔ πω τοῖον ἀνήλυθεν ἐκ δόρυ γαίης,	θαμπώσει, τι στη γη δεν πρόβαλε τέτοιος βλαστός ως τώρα —
ὡς σέ, γύναι, ἄγαμαί τε τέθηπά τε, δείδια δ᾽ αἰνῶς	όπως και σένα καμαρώνοντας θαμπώνω, κόρη· τρέμω
γούνων ἅψασθαι: χαλεπὸν δέ με πένθος ἱκάνει.	τα γόνα να σου αγγίξω, αβάσταχτος καημός κι ας με βαραίνει.
χθιζὸς ἐεικοστῷ φύγον ἤματι οἴνοπα πόντον:	Χτες μόλις γλίτωσα, αφού πέρασα στο πέλαο το κρασάτο

τόφρα δέ μ᾽ αἰεὶ κῦμ᾽ ἐφόρει κραιπναί τε θύελλαι
νήσου ἀπ᾽ Ὠγυγίης. νῦν δ᾽ ἐνθάδε κάββαλε δαίμων,
ὄφρ᾽ ἔτι που καὶ τῇδε πάθω κακόν: οὐ γὰρ ὀίω
παύσεσθ᾽, ἀλλ᾽ ἔτι πολλὰ θεοὶ τελέουσι πάροιθεν.

είκοσι μέρες· τόσες μ᾽ έδερναν το κύμα κι οι άγριες μπόρες,
απ᾽ το νησί μακριά ως εκίνησα, την Ωγυγία᾽ και τώρα
με ρίχνει ο θεός εδώ, για βάσανα καινούργια λέω᾽ να πάψουν
δεν καρτερώ᾽ πιο πριν οι αθάνατοι μου 'χουν πολλά γραμμένα.

ἀλλά, ἄνασσ᾽, ἐλέαιρε: σὲ γὰρ κακὰ πολλὰ μογήσας
ἐς πρώτην ἱκόμην, τῶν δ᾽ ἄλλων οὔ τινα οἶδα
ἀνθρώπων, οἳ τήνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἔχουσιν.
ἄστυ δέ μοι δεῖξον, δὸς δὲ ῥάκος ἀμφιβαλέσθαι,
εἴ τί που εἴλυμα σπείρων ἔχες ἐνθάδ᾽ ἰοῦσα.

Όμως, αρχόντισσα, σπλαχνίσου με, σε σένα πρωτοφτάνω
μετά από χίλια μύρια βάσανα· κανένα από τους άλλους,
που ζουν στην πολιτεία και χαίρουνται τη γης εδώ, δεν ξέρω.
Το κάστρο δείξε μου, και δώσε μου να βάλω ένα κουρέλι,
αν πήρες, απ᾽ το σπίτι φεύγοντας, τα ρούχα να τυλίξεις'

σοὶ δὲ θεοὶ τόσα δοῖεν ὅσα φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς,
ἄνδρα τε καὶ οἶκον, καὶ ὁμοφροσύνην ὀπάσειαν
ἐσθλήν: οὐ μὲν γὰρ τοῦ γε κρεῖσσον καὶ ἄρειον,
ἢ ὅθ᾽ ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
ἀνὴρ ἠδὲ γυνή: πόλλ᾽ ἄλγεα δυσμενέεσσι,

και να χαρείς απ᾽ τους αθάνατους ό,τι ποθεί η καρδιά σου,
άντρα και σπίτι, και το μόνιασμα ποτέ να μη σας λείψει
το ζηλεμένο· τι δε βρίσκεται στον κόσμον άλλο τόσο
τρανό καλό, παρά το σπίτι του με μια μονάχα γνώμη
να κυβερνάει μαζί το αντρόγενο — τρανή χαρά στους φίλους,

χάρματα δ᾽ εὐμενέτῃσι, μάλιστα δέ τ᾽ ἔκλυον αὐτοί.»
τὸν δ᾽ αὖ Ναυσικάα λευκώλενος ἀντίον ηὔδα:
«ξεῖν᾽, ἐπεὶ οὔτε κακῷ οὔτ᾽ ἄφρονι φωτὶ ἔοικας:
Ζεὺς δ᾽ αὐτὸς νέμει ὄλβον Ὀλύμπιος ἀνθρώποισιν,
ἐσθλοῖς ἠδὲ κακοῖσιν, ὅπως ἐθέλῃσιν, ἑκάστῳ:

και στους οχτρούς καημός, μα πιότερο τι αξίζει ατοί τους νιώθουν!»
Κι η Ναυσικά η κρουσταλλοβράχιονη του απηλογήθη κι είπε:
«Από αχαμνή γενιά κι ανέμυαλος δε μοιάζει να 'σαι, ξένε'
μα ατός του τ᾽ αγαθά αξεχώριστα μοιράζει στους ανθρώπους,
σε ταπεινους μαθές και σε άρχοντες, ο ολύμπιος Δίας, ως θέλει.

καί που σοὶ τάδ᾽ ἔδωκε, σὲ δὲ χρὴ τετλάμεν ἔμπης.
νῦν δ᾽, ἐπεὶ ἡμετέρην τε πόλιν καὶ γαῖαν ἱκάνεις,
οὔτ᾽ οὖν ἐσθῆτος δευήσεαι οὔτε τευ ἄλλου,
ὧν ἐπέοιχ᾽ ἱκέτην ταλαπείριον ἀντιάσαντα.
ἄστυ δέ τοι δείξω, ἐρέω δέ τοι οὔνομα λαῶν.

Αυτά και σένα τώρα σου 'δωκεν υπομονέψου ωστόσο,
και μια και φτάνεις πια στο κάστρο μας και στα δικά μας μέρη,
μηδέ άλλαξιά μηδέ άλλο τίποτε θα σου απολείψει, απ᾽ όσα
θέλει ένας ξένος που κακόπαθε και φτάνει αναγκεμένος.
Και να σου δείξω, ως θες, το κάστρο μας, να πω και πως μας λένε:

Φαίηκες μὲν τήνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἔχουσιν,
εἰμὶ δ᾽ ἐγὼ θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
τοῦ δ᾽ ἐκ Φαιήκων ἔχεται κάρτος τε βίη τε.»
ἦ ῥα καὶ ἀμφιπόλοισιν ἐυπλοκάμοισι κέλευσε:
«στῆτέ μοι, ἀμφίπολοι: πόσε φεύγετε φῶτα ἰδοῦσαι;

Την πόλη οι Φαίακες κι ολοτρόγυρα τη χώρα τουτη ορίζουν,
κι εγώ του Αλκίνοου του λιοντόκαρδου λογιέμαι θυγατέρα'
κι αυτός τους Φαίακες, ρήγας κι άρχοντας, ορίζει κι αφεντεύει.»
Ως είπε αυτά, στις καλοπλέξουδες φωνάζει παρακόρες:
«Βάγιες, σταθείτε! τι μακραίνετε τον άντρα αυτό θωρώντας;

ἦ μή πού τινα δυσμενέων φάσθ᾽ ἔμμεναι ἀνδρῶν;
οὐκ ἔσθ᾽ οὗτος ἀνὴρ διερὸς βροτὸς οὐδὲ γένηται,
ὅς κεν Φαιήκων ἀνδρῶν ἐς γαῖαν ἵκηται
δηιοτῆτα φέρων: μάλα γὰρ φίλοι ἀθανάτοισιν.
οἰκέομεν δ᾽ ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,

Πως είναι αντίμαχος φαντάζεστε και το κακό μας θέλει;
Θνητός που ζει στη γη δε βρίσκεται, δε θα βρεθεί ποτέ του
κανείς,που εδώ θα φτάσει φέρνοντας το χαλασμό στη χώρα
που ζουν οι Φαίακες! Των αθάνατων μας διαφεντεύει η αγάπη.
Κι αλάργα ζουμε εδώ, στης θάλασσας της πολυκυματούσας

ἔσχατοι, οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.
ἀλλ᾽ ὅδε τις δύστηνος ἀλώμενος ἐνθάδ᾽ ἱκάνει,
τὸν νῦν χρὴ κομέειν: πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες
ξεῖνοί τε πτωχοί τε, δόσις δ᾽ ὀλίγη τε φίλη τε.
ἀλλὰ δότ᾽, ἀμφίπολοι, ξείνῳ βρῶσίν τε πόσιν τε,

την τέλειωση· ποιος άλλος άνθρωπος μπορεί με μας να σμίξει:
Μα αυτός ο δόλιος παραδέρνοντας έφτασε εδώ και πρέπει
να του σταθούμε τι όλοι, και φτωχοί και ξένοι, από το Δία
μας έρχονται, κι είναι καλόδεχτο το λίγο που θα δώσεις.
Ελάτε τώρα, δώστε, βάγιες μου, να φάει, να πιει στον ξένο,

λούσατέ τ᾽ ἐν ποταμῷ, ὅθ᾽ ἐπὶ σκέπας ἔστ᾽ ἀνέμοιο.»
ὣς ἔφαθ᾽, αἱ δ᾽ ἔσταν τε καὶ ἀλλήλῃσι κέλευσαν,
κὰδ δ᾽ ἄρ᾽ Ὀδυσσῆ᾽ εἷσαν ἐπὶ σκέπας, ὡς ἐκέλευσεν
Ναυσικάα θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο:
πὰρ δ᾽ ἄρα οἱ φᾶρός τε χιτῶνά τε εἵματ᾽ ἔθηκαν,

και στο ποτάμι μέσα λούστε τον, σε μιαν απάνεμη άκρη.»
Είπε, κι αυτές στάθηκαν κι έδιναν κουράγιο η μια στην άλλη.
Μετά τον Οδυσσέα σε απάνεμη καθίσαν άκρη, ως είπε
η Ναυσικά, του λιονταρόκαρδου του Αλκίνου η θυγατέρα·
για να ντυθεί μια χλαίνα του 'βαλαν κι ένα χιτώνα δίπλα,

δῶκαν δὲ χρυσέῃ ἐν ληκύθῳ ὑγρὸν ἔλαιον,
ἤνωγον δ᾽ ἄρα μιν λοῦσθαι ποταμοῖο ῥοῇσιν.
δή ῥα τότ᾽ ἀμφιπόλοισι μετηύδα δῖος Ὀδυσσεύς:
«ἀμφίπολοι, στῆθ᾽ οὕτω ἀπόπροθεν, ὄφρ᾽ ἐγὼ αὐτὸς
ἅλμην ὤμοιιν ἀπολούσομαι, ἀμφὶ δ᾽ ἐλαίῳ

μετά του δώκαν ένα ολόχρυσο ροΐ γεμάτο λάδι,
και να 'μπεί να λουστεί τον έσπρωχναν στου ποταμού το ρέμα.
Στις βάγιες τότε ο θείος εστράφηκε και μίλησε Οδυσσέας:
«Βάγιες, σταθείτε λίγο ανάμερα, μονάχος να ξεπλυνω
την άρμη πάνω από τους ώμους μου, και να χριστώ με λάδι᾽

χρίσομαι: ἦ γὰρ δηρὸν ἀπὸ χροός ἐστιν ἀλοιφή.
ἄντην δ᾽ οὐκ ἂν ἐγώ γε λοέσσομαι: αἰδέομαι γὰρ
γυμνοῦσθαι κούρῃσιν ἐϋπλοκάμοισι μετελθών.»
ὣς ἔφαθ᾽, αἱ δ᾽ ἀπάνευθεν ἴσαν, εἶπον δ᾽ ἄρα κούρῃ.
αὐτὰρ ὁ ἐκ ποταμοῦ χρόα νίζετο δῖος Ὀδυσσεὺς

τι πάει καιρός πολύς που απόλειψε το λάδι απ᾽ το κορμί μου.
Μα ομπρός σας, όχι, εγώ δε λούζομαι᾽ ντροπή για μένα θα 'ταν
να γυμνωθώ σε ομορφοπλέξουδες ανάμεσα παρθένες.»
Είπε, και μόλις κείνες μάκρυναν και το 'παν και στην κόρη,
πήρε ο Οδυσσέας ο θείος και ξέπλενε στον ποταμό την άρμη

ἅλμην, ἥ οἱ νῶτα καὶ εὐρέας ἄμπεχεν ὤμους,
ἐκ κεφαλῆς δ᾽ ἔσμηχεν ἁλὸς χνόον ἀτρυγέτοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα λοέσσατο καὶ λίπ᾽ ἄλειψεν,
ἀμφὶ δὲ εἵματα ἕσσαθ᾽ ἅ οἱ πόρε παρθένος ἀδμής,
τὸν μὲν Ἀθηναίη θῆκεν Διὸς ἐκγεγαυῖα

που 'χε καθίσει απά στις πλάτες του και στους φαρδιούς τους ώμους᾽
και το κεφάλι από της θάλασσας της άκαρπης την άχνη
καθάριζε᾽ κι ως απολούστηκε και πλούσια λάδι αλείφτη,
τα ρούχα εφόρεσεν, η απάρθενη που του 'χε κόρη δώσει.
Να δείχνει κι η Αθηνά τον έκαμε, του γιου του Κρόνου η κόρη,

μείζονά τ᾽ εἰσιδέειν καὶ πάσσονα, κὰδ δὲ κάρητος
οὔλας ἧκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.
ὡς δ᾽ ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνὴρ
ἴδρις, ὃν Ἥφαιστος δέδαεν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη
τέχνην παντοίην, χαρίεντα δὲ ἔργα τελείει,

σαν πιο γεμάτος, πιο αψηλόκορμος, κι από την κεφαλή του
μαλλιά κρεμούσε σαν τα ολόσγουρα του ζουμπουλιού λουλούδια.
Πως χύνει απά στο ασήμι μάλαμα καλός τεχνίτης, που 'χει
απ᾽ την Παλλάδα και τον Ήφαιστο περίσσιες τέχνες μάθει,
κι είναι ό,τι φτιάξει μαστορεύοντας όλο ομορφιά και χάρη —

ὣς ἄρα τῷ κατέχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις.
ἕζετ᾽ ἔπειτ᾽ ἀπάνευθε κιὼν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης,
κάλλεϊ καὶ χάρισι στίλβων: θηεῖτο δὲ κούρη.
δή ῥα τότ᾽ ἀμφιπόλοισιν ἐϋπλοκάμοισι μετηύδα:
«κλῦτέ μευ, ἀμφίπολοι λευκώλενοι, ὄφρα τι εἴπω.

όμοια κι εκείνη χάρη του 'χυνε στην κεφαλή, στους ώμους.
Έπειτα κίνησε και κάθισε στο ακροθαλάσσι αλάργα,
απ᾽ ομορφιά και χάρη λάμποντας, και θάμπωσε η παρθένα,
κι αυτά στις βάγιες πήρε κι έλεγε τις ομορφομαλλούσες:
«Ακουστέ, βάγιες χιονοβράχιονες, το λόγου σας κρένω᾽

οὐ πάντων ἀέκητι θεῶν, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
Φαιήκεσσ᾽ ὅδ᾽ ἀνὴρ ἐπιμίσγεται ἀντιθέοισι:
πρόσθεν μὲν γὰρ δή μοι ἀεικέλιος δέατ᾽ εἶναι,
νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικε, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.
αἲ γὰρ ἐμοὶ τοιόσδε πόσις κεκλημένος εἴη

όλοι μαζί οι θεοί, τον Ολυμπο ορίζουν, αν δε θέλαν,
πως τους ισόθεους Φαίακες θα 'ρχουνταν ο άντρας αυτός να σμίξει;
Αλήθεια, πριν μου φάνηκε άσκημος, μα τώρα που τον βλέπω
μοιάζει θεός, απ᾽ όσους τ᾽ άσωστα ψηλά κρατούν ουράνια.
Να 'μενε, θέ μου, εδώ και να 'στεργε στα μέρη μας να ζήσει

ἐνθάδε ναιετάων, καὶ οἱ ἅδοι αὐτόθι μίμνειν.
ἀλλὰ δότ᾽, ἀμφίπολοι, ξείνῳ βρῶσίν τε πόσιν τε.»
ὣς ἔφαθ᾽, αἱ δ᾽ ἄρα τῆς μάλα μὲν κλύον ἠδ᾽ ἐπίθοντο,
πὰρ δ᾽ ἄρ᾽ Ὀδυσσῆι ἔθεσαν βρῶσίν τε πόσιν τε.
ἦ τοι ὁ πῖνε καὶ ἦσθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς

και να 'τανε γραφτό της μοίρας μου γυναίκα να με πάρει!
Μα ελάτε τώρα, δώστε, βάγιες μου, να φάει, να πιει στον ξένο.»
Είπε, κι αυτές άκουσαν πρόθυμα την προσταγή της κόρης'
πήραν φαγί, πιοτό, και τα 'βαλαν μπροστά στον Οδυσσέα
το θεϊκό, τον πολυβάσανο, που πήρε λιμασμένα

ἁρπαλέως: δηρὸν γὰρ ἐδητύος ἦεν ἄπαστος.
ἠαὐτὰρ Ναυσικάα λευκώλενος ἄλλ᾽ ἐνόησεν:
εἵματ᾽ ἄρα πτύξασα τίθει καλῆς ἐπ᾽ ἀπήνης,
ζεῦξεν δ᾽ ἡμιόνους κρατερώνυχας, ἂν δ᾽ ἔβη αὐτή,
ὤτρυνεν δ᾽ Ὀδυσῆα, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:

να τρώει, να πίνει, τι είχεν άφαγος πολύν καιρό απομείνει.
Κι η Ναυσικά η κρουσταλλοβράχιονη στοχάστηκε άλλα ωστόσο·
τα ρούχα ως δίπλωσε, τ᾽ απίθωσε στο αμάξι, και τις μούλες
ζεύει μετά τις ατσαλόνυχες, κι ανέβηκε κι ατή της'
στον Οδυσσέα γυρνώντας έπειτα του μίλησε και του 'πε:

«ὄρσεο δὴ νῦν, ξεῖνε, πόλινδ᾽ ἴμεν ὄφρα σε πέμψω

«Ξένε μου, σήκω πια, στο κάστρο μας να πορευτείς· στο σπίτι

πατρὸς ἐμοῦ πρὸς δῶμα δαΐφρονος, ἔνθα σέ φημι
πάντων Φαιήκων εἰδησέμεν ὅσσοι ἄριστοι.
ἀλλὰ μάλ᾽ ὧδ᾽ ἔρδειν, δοκέεις δέ μοι οὐκ ἀπινύσσειν:
ὄφρ᾽ ἂν μέν κ᾽ ἀγροὺς ἴομεν καὶ ἔργ᾽ ἀνθρώπων,

θα σε οδηγήσω εγώ του αντρόκαρδου πατέρα μου᾽ κει μέσα
σου λέω τους Φαίακες, όσοι είναι άρχοντες, θα τους γνωρίσεις
όλους.
Κι ό,τι σου πω να κάνεις᾽ άμυαλος δε μοιάζει να 'σαι αλήθεια'
όση ώρα θα περνούμε ξώμερα και καλλουργιές κι αμπέλια,

τόφρα σὺν ἀμφιπόλοισι μεθ᾽ ἡμιόνους καὶ ἄμαξαν
καρπαλίμως ἔρχεσθαι: ἐγὼ δ᾽ ὁδὸν ἡγεμονεύσω.
αὐτὰρ ἐπὴν πόλιος ἐπιβήομεν, ἣν πέρι πύργος
ὑψηλός, καλὸς δὲ λιμὴν ἑκάτερθε πόληος,
λεπτὴ δ᾽ εἰσίθμη: νῆες δ᾽ ὁδὸν ἀμφιέλισσαι

εσύ απ᾽ τις μούλες και την άμαξα πιο πίσω λίγο τρέχα
με βιάση, αντάμα με τις βάγιες μου᾽ τη στράτα εγώ θα δείχνω.
Στην πολιτεία σαν όμως φτάσουμε, που γύρα καστροτείχι
ψηλό τη ζώνει, και δεξόζερβα διπλό λιμάνι ανοίγει,
κι είναι στενή η μπασιά, και τ᾽ άρμενα τα γυριστά σερμένα

εἰρύαται: πᾶσιν γὰρ ἐπίστιόν ἐστιν ἑκάστῳ.
ἔνθα δέ τέ σφ᾽ ἀγορὴ καλὸν Ποσιδήιον ἀμφίς,
ῥυτοῖσιν λάεσσι κατωρυχέεσσ᾽ ἀραρυῖα.
ἔνθα δὲ νηῶν ὅπλα μελαινάων ἀλέγουσι,
πείσματα καὶ σπεῖρα, καὶ ἀποξύνουσιν ἐρετμά.

μιαν άκρη ως άλλη, τι καθένας τους κρατάει δικό του τόπο-
εκεί 'ναι κι η αγορά, στον όμορφο του Ποσειδώνα δίπλα
βωμό, και γύρω έχει να κάθουνται κουβαλημένες πέτρες,
στη γη χωστές᾽ εκεί για τ᾽ άρματα τα μελανά τα ξάρτια,
πανιά και παλαμάρια, φτιάνουνε και τα κουπιά τορνεύουν'

οὐ γὰρ Φαιήκεσσι μέλει βιὸς οὐδὲ φαρέτρη,
ἀλλ᾽ ἱστοὶ καὶ ἐρετμὰ νεῶν καὶ νῆες ἐῖσαι,
ᾗσιν ἀγαλλόμενοι πολιὴν περόωσι θάλασσαν.
τῶν ἀλεείνω φῆμιν ἀδευκέα, μή τις ὀπίσσω
μωμεύῃ: μάλα δ᾽ εἰσὶν ὑπερφίαλοι κατὰ δῆμον:

δεν τους τραβούν τους Φαίακες τ᾽ άρματα—δοξάρια, σαϊτολόγοι —
μον᾽ τα κουπιά των πλοίων και τ᾽ άρμπουρα, τα ζυγιαστά καράβια·
με τούτα τ᾽ αφρισμένα κύματα, χαρά γεμάτοι, σκίζουν.
Αυτών φοβουμαι τα πικρόλογα, ξοπίσω μη με πιάσει
κανείς στο στόμα του᾽ περήφανος μαθές εδώ είναι ο κόσμος.

καί νύ τις ὧδ᾽ εἴπησι κακώτερος ἀντιβολήσας:
'τίς δ᾽ ὅδε Ναυσικάᾳ ἕπεται καλός τε μέγας τε
ξεῖνος; ποῦ δέ μιν εὗρε; πόσις νύ οἱ ἔσσεται αὐτῇ.
ἦ τινά που πλαγχθέντα κομίσσατο ἧς ἀπὸ νηὸς
ἀνδρῶν τηλεδαπῶν, ἐπεὶ οὔ τινες ἐγγύθεν εἰσίν:

Αν κάποιος μας ιδεί αχαμνότερος στο δρόμο, θα φωνάξει:
,, Ο όμορφος ξένος κι αψηλόκορμος, στη Ναυσικά ξοπίσω
που πάει, ποιος να 'ναι; που τον πέτυχε; θαρρώ τον θέλει γι᾽
άντρα!
Από καράβι, εδώ που ξέπεσε, μπας και τον πήρε, κι είναι
αλαργοτάξιδος; τι γύρω μας δεν έχουμε γειτόνους,

ἤ τίς οἱ εὐξαμένῃ πολυάρητος θεὸς ἦλθεν
οὐρανόθεν καταβάς, ἕξει δέ μιν ἤματα πάντα.
βέλτερον, εἰ καὐτή περ ἐποιχομένη πόσιν εὗρεν
ἄλλοθεν: ἦ γὰρ τούσδε γ᾽ ἀτιμάζει κατὰ δῆμον
Φαίηκας, τοί μιν μνῶνται πολέες τε καὶ ἐσθλοί.'

Μπορεί να θερμοπαρακάλεσε στις προσευκές της κι ήρθε
ψηλά απ᾽ τα ουράνια ένας αθάνατος, για να την κάνει ταίρι.
Έτσι καλύτερα, αν κυνήγησε και βρήκε μοναχή της
άντρα απ᾽ αλλού! Που καταδέχεται μαθές εμάς τους ντόπιους
τους Φαίακες, κι ας τη θέλουν ταίρι τους πολλά αρχοντόπουλα
μας!"

ὣς ἐρέουσιν, ἐμοὶ δέ κ᾽ ὀνείδεα ταῦτα γένοιτο.
καὶ δ᾽ ἄλλῃ νεμεσῶ, ἥ τις τοιαῦτά γε ῥέζοι,
ἥ τ᾽ ἀέκητι φίλων πατρὸς καὶ μητρὸς ἐόντων,
ἀνδράσι μίσγηται, πρίν γ᾽ ἀμφάδιον γάμον ἐλθεῖν.
ὦξεῖνε, σὺ δ᾽ ὧκ᾽ ἐμέθεν ξυνίει ἔπος, ὄφρα τάχιστα

Αυτά θα πουν, κι εγώ απ᾽ τα λόγια τους πολλή ντροπή θα πάρω.
Εγώ και με άλλην λέω συχύζουμαι, που τέτοια πάει και κάνει,
κι ας ζουν ο κύρης της κι η μάνα της, κι αθέλητα τους τρέχει
και σμίγει με άντρες, πριν το γάμο της γιορτάσει μπρος στον
κόσμο.
Άκουσε, ξένε, την ορμήνια μου, συντρόφους να σου δώσει

πομπῆς καὶ νόστοιο τύχῃς παρὰ πατρὸς ἐμοῖο.
δήεις ἀγλαὸν ἄλσος Ἀθήνης ἄγχι κελεύθου
αἰγείρων: ἐν δὲ κρήνη νάει, ἀμφὶ δὲ λειμών:
ἔνθα δὲ πατρὸς ἐμοῦ τέμενος τεθαλυῖά τ᾽ ἀλωή,
τόσσον ἀπὸ πτόλιος, ὅσσον τε γέγωνε βοήσας.

κι ο κύρης μου μιαν ώρα αρχύτερα και να διαγείρεις πίσω:
Θα βρεις, στο δρόμο πλάι, της Αθηνάς ιερό από λεύκες δάσο,
όλο ομορφιά, με μια ανεβάλλουσα, κι ολόγυρα λιβάδι.
Εκεί μετόχι έχει ο πατέρας μου κι ολόδροσο περβόλι,
στην πολιτεία κοντά· θα σε άκουγαν, αν φώναζες εκείθε.

ἔνθα καθεζόμενος μεῖναι χρόνον, εἰς ὅ κεν ἡμεῖς
ἄστυδε ἔλθωμεν καὶ ἱκώμεθα δώματα πατρός.

Κει πέρα κάθισε και πρόσμενε, στο κάστρο μέσα πρώτα
να πάμε εμείς και στου πατέρα μου να μπούμε το παλάτι.

αὐτὰρ ἐπὴν ἡμέας ἔλπῃ ποτὶ δώματ᾽ ἀφῖχθαι,
καὶ τότε Φαιήκων ἴμεν ἐς πόλιν ἠδ᾽ ἐρέεσθαι
δώματα πατρὸς ἐμοῦ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.

Και σα λογιάσεις πια πως μπήκαμε, και συ για των Φαιάκων
την πολιτεία ξεκίνα᾽ φτάνοντας, το αρχοντικό που πέφτει
του Αλκίνου, του αντρειωμένου κύρη μου, για ρώτα να σου
δείξουν.

ῥεῖα δ᾽ ἀρίγνωτ᾽ ἐστί, καὶ ἂν πάϊς ἡγήσαιτο
νήπιος: οὐ μὲν γάρ τι ἐοικότα τοῖσι τέτυκται
δώματα Φαιήκων, οἷος δόμος Ἀλκινόοιο
ἥρωος. ἀλλ᾽ ὁπότ᾽ ἄν σε δόμοι κεκύθωσι καὶ αὐλή,
ὦκα μάλα μεγάροιο διελθέμεν, ὄφρ᾽ ἂν ἵκηαι

Θα το 'βρεις εύκολα᾽ θα σου 'δειχνε κι ένα μωρό το δρόμο·
κανένα αρχοντικό δε βρίσκεται μέσα στους Φαίακες όλους,
που με του Αλκίνοου του λιοντόκαρδου να μοιάζει το παλάτι.
Μα σύντας πια σε κρύψει ο αυλόγυρος και μπεις στο σπίτι μέσα,
γοργά το αρχονταρίκι διάβαινε, στη μάνα μου ως να φτάσεις.

μητέρ᾽ ἐμήν: ἡ δ᾽ ἧσται ἐπ᾽ ἐσχάρῃ ἐν πυρὸς αὐγῇ,
ἠλάκατα στρωφῶσ᾽ ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι,
κίονι κεκλιμένη: δμωαὶ δέ οἱ εἵατ᾽ ὄπισθεν.
ἔνθα δὲ πατρὸς ἐμοῖο θρόνος ποτικέκλιται αὐτῇ,
τῷ ὅ γε οἰνοποτάζει ἐφήμενος ἀθάνατος ὥς.

Κοντά στο τζάκι εκείνη κάθεται, στης στιας τη λάμψη δίπλα,
άλικο γνέθοντας στη ρόκα της μαλλί, που να θαμάξεις,
στο στύλο ακουμπισμένη· πίσω της οι σκλάβες καθισμένες.
Εκεί και το θρονί του ο κύρης μου στον ίδιο στύλο γέρνει,
κι απάνω κάθεται ως αθάνατος και το κρασί του πίνει.

τὸν παραμειψάμενος μητρὸς περὶ γούνασι χεῖρας
βάλλειν ἡμετέρης, ἵνα νόστιμον ἦμαρ ἴδηαι
χαίρων καρπαλίμως, εἰ καὶ μάλα τηλόθεν ἐσσί.
εἴ κέν τοι κείνη γε φίλα φρονέῃσ᾽ ἐνὶ θυμῷ,
ἐλπωρή τοι ἔπειτα φίλους τ᾽ ἰδέειν καὶ ἱκέσθαι

Ρίξου στης μάνας μου τα γόνατα, τον κύρη προσπερνώντας,
κι αγκάλιασέ τα, αν θες ολόχαρος να ιδείς του γυρισμού σου
τη μέρα γρήγορα, η πατρίδα σου που κι ας είναι αλάργα'
τι από κάπου αν εκείνη σ᾽ έπαιρνε κι από συμπάθιο, θα 'χες
ελπίδα τους δικούς σου κάποτε να δεις και να διαγείρεις

οἶκον ἐυκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.»
ὣς ἄρα φωνήσασ᾽ ἵμασεν μάστιγι φαεινῇ
ἡμιόνους: αἱ δ᾽ ὦκα λίπον ποταμοῖο ῥέεθρα.
αἱ δ᾽ ἐὺ μὲν τρώχων, ἐὺ δὲ πλίσσοντο πόδεσσιν:
ἡ δὲ μάλ᾽ ἡνιόχευεν, ὅπως ἅμ᾽ ἑποίατο πεζοὶ

στο αρχοντικό σου το καλόχτιστο, στη γη την πατρική σου.»
Ως είπε τούτα η κόρη, χτύπησε το αστραφτερό μαστίγι,
κι οι μούλες παράτησαν γρήγορα του ποταμού το ρέμα,
κι όδευαν πότε τριποδίζοντας και πότε περπατώντας·
κι εκράτα αυτή πραγά τα νιόλουρα, με μέτρο το μαστίγι

ἀμφίπολοί τ᾽ Ὀδυσεύς τε, νόῳ δ᾽ ἐπέβαλλεν
ἱμάσθλην.
δύσετό τ᾽ ἠέλιος καὶ τοὶ κλυτὸν ἄλσος ἵκοντο
ἱρὸν Ἀθηναίης, ἵν᾽ ἄρ᾽ ἕζετο δῖος Ὀδυσσεύς.
αὐτίκ᾽ ἔπειτ᾽ ἠρᾶτο Διὸς κούρῃ μεγάλοιο:
«κλῦθί μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἀτρυτώνη:

δουλεύοντας, οι βάγιες να 'ρχουνται ξοπίσω κι ο Οδυσσέας.
Βουτούσε ο γήλιος, στο περίλαμπρο της Αθηνάς σα φτάσαν
το δάσο το ιερό, κι ως κάθισε μονάχος πια ο Οδυσσέας,
την Αθηνά παρακαλέστηκε, του τρανου Δία την κόρη:
« Στήσε το αφτί σου, κόρη αδάμαστη του Βροντοσκουταράτου!

νῦν δή πέρ μευ ἄκουσον, ἐπεὶ πάρος οὔ ποτ᾽
ἄκουσας
ῥαιομένου, ὅτε μ᾽ ἔρραιε κλυτὸς ἐννοσίγαιος.
δός μ᾽ ἐς Φαίηκας φίλον ἐλθεῖν ἠδ᾽ ἐλεεινόν.»
ὣς ἔφατ᾽ εὐχόμενος, τοῦ δ᾽ ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη.
αὐτῷ δ᾽ οὔ πω φαίνετ᾽ ἐναντίη: αἴδετο γάρ ῥα

Καν τώρα επάκουσέ μου· τι άλλοτε που τσακιζόμουν, διόλου
δε μ᾽ άκουσες, καθώς με τσάκιζεν ο μέγας Κοσμοσείστης᾽
στους Φαίακες φτάνοντας συμπόνεση κι αγάπη να 'βρω δωσ᾽
μου!»
Αυτά είπε, κι η Αθηνά του επάκουσε την προσευχή η Παλλάδα,
μα ομπρός του ακόμα δεν ξεπρόβελνε᾽ τον αδερφό ντρεπόταν

πατροκασίγνητον: ὁ δ᾽ ἐπιζαφελῶς μενέαινεν
ἀντιθέῳ Ὀδυσῆι πάρος ἣν γαῖαν ἱκέσθαι.

μαθές του κύρη της, που αλάγιαστα του ισόθεου του Οδυσσέα
θυμό κρατούσε, στην πατρίδα του πριχού διαγείρει πίσω.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -η-

-7- Ἀῶς ὁ μὲν ἔνθ᾿ ἠρᾶτο πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
κούρην δὲ προτὶ ἄστυ φέρεν μένος ἡμιόνοιιν.
ἡ δ᾿ ὅτε δὴ οὗ πατρὸς ἀγακλυτὰ δώμαθ᾿ ἵκανε,
στῆσεν ἄρ᾿ ἐν προθύροισι, κασίγνητοι δέ μιν ἀμφὶς

ἵσταντ᾿ ἀθανάτοις ἐναλίγκιοι, οἵ ῥ᾿ ὑπ᾿ ἀπήνης
ἡμιόνους ἔλυον ἐσθῆτά τε ἔσφερον εἴσω.
αὐτὴ δ᾿ ἐς θάλαμον ἑὸν ἤιε: δαῖε δέ οἱ πῦρ
γρῆυς Ἀπειραίη, θαλαμηπόλος Εὐρυμέδουσα,
τήν ποτ᾿ Ἀπείρηθεν νέες ἤγαγον ἀμφιέλισσαι:

Ἀλκινόῳ δ᾿ αὐτὴν γέρας ἔξελον, οὕνεκα πᾶσιν
Φαιήκεσσιν ἄνασσε, θεοῦ δ᾿ ὣς δῆμος ἄκουεν:
ἣ τρέφε Ναυσικάαν λευκώλενον ἐν μεγάροισιν.
ἥ οἱ πῦρ ἀνέκαιε καὶ εἴσω δόρπον ἐκόσμει.
καὶ τότ᾿ Ὀδυσσεὺς ὦρτο πόλινδ᾿ ἴμεν: ἀμφὶ δ᾿ Ἀθήνη

πολλὴν ἠέρα χεῦε φίλα φρονέουσ᾿ Ὀδυσῆι,
μή τις Φαιήκων μεγαθύμων ἀντιβολήσας
κερτομέοι τ᾿ ἐπέεσσι καὶ ἐξερέοιθ᾿ ὅτις εἴη.
ἀλλ᾿ ὅτε δὴ ἄρ᾿ ἔμελλε πόλιν δύσεσθαι ἐραννήν,
ἔνθα οἱ ἀντεβόλησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη,

παρθενικῇ ἐικυῖα νεήνιδι, κάλπιν ἐχούσῃ.
στῆ δὲ πρόσθ᾿ αὐτοῦ, ὁ δ᾿ ἀνείρετο δῖος Ὀδυσσεύς:
«ὦ τέκος, οὐκ ἄν μοι δόμον ἀνέρος ἡγήσαιο
Ἀλκινόου, ὃς τοῖσδε μετ᾿ ἀνθρώποισι ἀνάσσει;
καὶ γὰρ ἐγὼ ξεῖνος ταλαπείριος ἐνθάδ᾿ ἱκάνω

τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης: τῷ οὔ τινα οἶδα
ἀνθρώπων, οἳ τήνδε πόλιν καὶ γαῖαν ἔχουσιν.»
τὸν δ᾿ αὖτε προσέειπε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι, ξεῖνε πάτερ, δόμον, ὅν με κελεύεις,
δείξω, ἐπεί μοι πατρὸς ἀμύμονος ἐγγύθι ναίει.

ἀλλ᾿ ἴθι σιγῇ τοῖον, ἐγὼ δ᾿ ὁδὸν ἡγεμονεύσω,
μηδέ τιν᾿ ἀνθρώπων προτιόσσεο μηδ᾿ ἐρέεινε.
οὐ γὰρ ξείνους οἵδε μάλ᾿ ἀνθρώπους ἀνέχονται,
οὐδ᾿ ἀγαπαζόμενοι φιλέουσ᾿ ὅς κ᾿ ἄλλοθεν ἔλθῃ.
νηυσὶ θοῇσιν τοί γε πεποιθότες ὠκείῃσι

λαῖτμα μέγ᾿ ἐκπερόωσιν, ἐπεί σφισι δῶκ᾿ ἐνοσίχθων:
τῶν νέες ὠκεῖαι ὡς εἰ πτερὸν ἠὲ νόημα.»
ὣς ἄρα φωνήσασ᾿ ἡγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη
καρπαλίμως: ὁ δ᾿ ἔπειτα μετ᾿ ἴχνια βαῖνε θεοῖο.
τὸν δ᾿ ἄρα Φαίηκες ναυσικλυτοὶ οὐκ ἐνόησαν

Έτσι ο θεϊκός εκεί πολύπαθος ευχόταν Οδυσσέας.
Την κόρη ωστόσο οι μούλες γρήγορα κατά το κάστρο έσερναν
κι αυτή, σαν έφτασε στου κύρη της τα ξακουστά παλάτια,
μπρος στην αυλόπορτα σταμάτησε, και γύρα της σταθήκαν

όμοιοι με αθάνατους τ᾿ αδέρφια της, και κάτω από τ᾿ αμάξι
τις μούλες λύσαν και κουβάλησαν τα ρούχα μες στο σπίτι.
Κι αυτή στην κάμαρα της τράβηξε· φωτιά κει μέσα βρήκε,
που η γριά απειρώτισσα Ευρυμέδουσα της είχε ανάψει, η βάγια.
Την είχαν δρεπανόγυρτα άρμενα φερμένη απ᾿ την Απείρη

παλιά, και του Αλκινόου τη διάλεξαν γι᾿ αρχοντομοίρι, που ήταν
σε όλους τους Φαίακες ρήγας, κι ως θεό τον άκουγεν ο κόσμος.
Αυτή τη Ναυσικά μεγάλωσε τη χιονοβραχιονάτη·
τώρα φωτιά στη στια της άναβε και σύνταζε το δείπνο.
Τότε ο Οδυσσέας να πάει σηκώθηκε στην πόλη· κι η Παλλάδα,

που 'χε την έγνοια του, τρογύρα του πυκνή σκορπούσε αντάρα,
μήπως κανένας απ᾿ τους πέρφανους τους Φαίακες τον συντύχει
και τον αγγίξει με τα λόγια του ρωτώντας τον ποιος είναι.
Κι ως πια να μπει στην πόλη εκόντευε την έμνοστη, αντικρύ του
πρόβαλε ξάφνου η γαλανόματη θεά Αθηνά, το θώρι

κοπέλας παίρνοντας απάρθενης, μ᾿ ένα σταμνί στο χέρι·
μπροστά του εστάθη, κι ο αρχοντόγεννος τη ρώτησε Οδυσσέας:
«Το σπίτι κάποιου τώρα θα 'θελες, παιδί μου, να μου δείξεις,
του Αλκίνοου, βασιλιάς που ακούγεται στη χώρα αυτή πως είναι;
Τυραγνισμένος ξένος έφτασα μαθές σ᾿ αυτά τα μέρη,

μακριά, από τόπο αλαργοτάξιδο᾿ δεν ξέρω απ᾿ τους ανθρώπους,
που ζουν στην πολιτεία και χαίρουνται τη χώρα αυτή, κανέναν.»
Και του αποκρίθη η γαλανομάτη θεά Αθηνά και του 'πε:
« Μετά χαράς, πατέρα ξένε μου, το σπίτι που γυρεύεις
να σου το δείξω· τι με του άψεγου γονιού μου γειτονιάζει.

Εγώ θα πάω μπροστά, κι ακλούθα μου χωρίς καμιά κουβέντα,
και μήτε ρώτα μήτε γύριζε κανένα να κοιτάξεις·
δεν τους αρέσει εδώ να βλέπουνε μαθές ανθρώπους ξένους,
κι ουδέ με αγάπη τον προσδέχουνται, κανείς αλλούθε αν έρθει.
Ο Κοσμοσείστης τους το χάρισε, της θάλασσας τα πλάτη

να σκίζουν έχοντας τα θάρρη τους στα γρήγορα καράβια,
που σαν πουλιών φτερούγες τρέχουνε, σα στοχασμός του ανθρώπου.»
Ετσι η Αθηνά Παλλάδα μίλησε, και μπήκε ομπρός με βιάση,
κι εκείνος της θεάς ακλούθηξε τα χνάρια, και κανένας
από τους Φαίακες, Οπως όδευε, τους θαλασσακουσμένους,

ἐρχόμενον κατὰ ἄστυ διὰ σφέας: οὐ γὰρ Ἀθήνη
εἴα ἐυπλόκαμος, δεινὴ θεός, ἥ ῥά οἱ ἀχλὺν
θεσπεσίην κατέχευε φίλα φρονέουσ᾽ ἐνὶ θυμῷ.
θαύμαζεν δ᾽ Ὀδυσεὺς λιμένας καὶ νῆας ἐίσας
αὐτῶν θ᾽ ἡρώων ἀγορὰς καὶ τείχεα μακρὰ

ὑψηλά, σκολόπεσσιν ἀρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ βασιλῆος ἀγακλυτὰ δώμαθ᾽ ἵκοντο,
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«οὗτος δή τοι, ξεῖνε πάτερ, δόμος, ὅν με κελεύεις
πεφραδέμεν: δήεις δὲ διοτρεφέας βασιλῆας

δαίτην δαινυμένους: σὺ δ᾽ ἔσω κίε, μηδέ τι θυμῷ
τάρβει: θαρσαλέος γὰρ ἀνὴρ ἐν πᾶσιν ἀμείνων
ἔργοισιν τελέθει, εἰ καί ποθεν ἄλλοθεν ἔλθοι.
δέσποιναν μὲν πρῶτα κιχήσεαι ἐν μεγάροισιν:
Ἀρήτη δ᾽ ὄνομ᾽ ἐστὶν ἐπώνυμον, ἐκ δὲ τοκήων

τῶν αὐτῶν οἵ περ τέκον Ἀλκίνοον βασιλῆα.
Ναυσίθοον μὲν πρῶτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
γείνατο καὶ Περίβοια, γυναικῶν εἶδος ἀρίστη,
ὁπλοτάτη θυγάτηρ μεγαλήτορος Εὐρυμέδοντος,
ὅς ποθ᾽ ὑπερθύμοισι Γιγάντεσσιν βασίλευεν.

ἀλλ᾽ ὁ μὲν ὤλεσε λαὸν ἀτάσθαλον, ὤλετο δ᾽ αὐτός:
τῇ δὲ Ποσειδάων ἐμίγη καὶ ἐγείνατο παῖδα
Ναυσίθοον μεγάθυμον, ὃς ἐν Φαίηξιν ἄνασσε:
Ναυσίθοος δ᾽ ἔτεκεν Ῥηξήνορά τ᾽ Ἀλκίνοόν τε.
τὸν μὲν ἄκουρον ἐόντα βάλ᾽ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων

νυμφίον ἐν μεγάρῳ, μίαν οἴην παῖδα λιπόντα
Ἀρήτην: τὴν δ᾽ Ἀλκίνοος ποιήσατ᾽ ἄκοιτιν,
καί μιν ἔτισ᾽, ὡς οὔ τις ἐπὶ χθονὶ τίεται ἄλλη,
ὅσσαι νῦν γε γυναῖκες ὑπ᾽ ἀνδράσιν οἶκον ἔχουσιν.
ὣς κείνη περὶ κῆρι τετίμηταί τε καὶ ἔστιν

ἔκ τε φίλων παίδων ἔκ τ᾽ αὐτοῦ Ἀλκινόοιο
καὶ λαῶν, οἵ μίν ῥα θεὸν ὣς εἰσορόωντες
δειδέχαται μύθοισιν, ὅτε στείχῃσ᾽ ἀνὰ ἄστυ.
οὐ μὲν γάρ τι νόου γε καὶ αὐτὴ δεύεται ἐσθλοῦ:
ᾗσι τ᾽ ἐὺ φρονέῃσι καὶ ἀνδράσι νείκεα λύει.

εἴ κέν τοι κείνη γε φίλα φρονέῃσ᾽ ἐνὶ θυμῷ,
ἐλπωρή τοι ἔπειτα φίλους τ᾽ ἰδέειν καὶ ἱκέσθαι
οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.»
ὣς ἄρα φωνήσασ᾽ ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη
πόντον ἐπ᾽ ἀτρύγετον, λίπε δὲ Σχερίην ἐρατεινήν,

ἵκετο δ᾽ ἐς Μαραθῶνα καὶ εὐρυάγυιαν Ἀθήνην,
δῦνε δ᾽ Ἐρεχθῆος πυκινὸν δόμον. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἀλκινόου πρὸς δώματ᾽ ἴε κλυτά: πολλὰ δέ οἱ κῆρ
ὥρμαιν᾽ ἱσταμένῳ, πρὶν χάλκεον οὐδὸν ἱκέσθαι.
ὥς τε γὰρ ἠελίου αἴγλη πέλεν ἠὲ σελήνης

ανάμεσα τους δεν τον ξέκρινε᾽ δεν άφηνε η Παλλάδα
να τόνε δουν, η καλοπλέξουδη, τρανή θεά᾽ με αντάρα
θεϊκιά τον είχε ζώσει, ως γνοιάζουνταν γι᾽ αυτόν βαθιά στα φρένα.
Κι εκείνος τα λιμάνια έθάμαζε, τα ζυγιαστά καράβια,
τις αγορές, όπου συνάζουνταν οι ηρώοι, και τα ψηλά τους

μακριά τειχιά, τα παλουκόφραχτα, που να σαστίζει ο νους σου.
Κι ως έφτασαν στο πολυδόξαστο του βασιλιά παλάτι,
πρώτη η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, το λόγο εκίνα κι είπε:
«Πατέρα ξένε, το που γύρεψες παλάτι να σου δείξω,
αυτό 'ναι! Εδώ τους αρχοντόγεννους ρηγάδες θα πετύχεις

να κάθουνται να τρων. Στα φρένα σου καθόλου μη δειλιάσεις,
μον᾽ μέσα πήγαινε᾽ καλύτερα τελεύει τις δουλειές του
ο άντρας ο απόκοτος, κι ας έφτασε μακριά απ᾽ τα ξένα κάπου.
Πιο πρώτα κοίτα τη βασίλισσα να σμίξεις στο παλάτι'
Αρήτη τήνε λεν με τ᾽ όνομα, κι από τους ίδιους σέρνει

γονιούς, που τον Αλκίνοο γέννησαν, το βασιλιά της χώρας.
Πρώτα ο Ναυσίθοος εγεννήθηκεν από τον Ποσειδώνα
και την Περίβοια, που τα κάλλη της καμιά δεν έφτανε άλλη
γυναίκα, κι ήταν του Ευρυμέδοντα του ρήγα στερνοπαίδι'
αυτός στους Γίγαντες τους πέρφανους είχε αφεντέψει, ωστόσο

τον άσεβο λαό του αφάνισε και χάθηκε κι ατός του.
Μ᾽ εκείνη ο Ποσειδώνας έσμιξε και γέννησε αντρειωμένο
γιο, το Ναυσίθοο, που ρηγάδεψε στους Φαίακες· κι ο Ναυσίθος
δυο γιους αξιώθη, το Ρηξήνορα και τον Αλκίνο᾽ μόνο
που ο ασημοδόξαρος Απόλλωνας του σκότωσε τον πρώτο,

νιόγαμπρο, δίχως γιό᾽ στο σπίτι του μια κόρη μόνο αφήκε,
αυτή που ο Αλκίνοος πήρε αργότερα γυναίκα, την Αρήτη᾽
την τίμησε, όσο δεν τιμήθηκε καμιά στον κόσμο, απ᾽ όσες
κυβερνημένες απ᾽ τους άντρες τους τα σπίτια τους κοιτάζουν.
Έτσι ετιμήθη εκείνη ολόκαρδα και μνίσκει τιμημένη

κι απ᾽ τα παιδιά της κι απ᾽ τον άντρα της τον ίδιο, τον Αλκίνο,
κι απ᾽ το λαό, που την αγάπη του της δείχνει, σα διαβαίνει
μέσα απ᾽ το κάστρο, χαιρετώντας τη, και σα θεά τη βλέπει.
Μα έχει κι αυτή μυαλό τετράγωνο, και σε όσους έχει αγάπη
—κι άντρες ακόμα— τις αμάχες τους μπορεί και ξεδιαλύνει.

Αν η καρδιά της τώρα σ᾽ έπαιρνεν από συμπάθιο, θα 'χες
ελπίδα τους δικούς σου κάποτε να ιδείς και να διαγείρεις
στο αψηλοτάβανο το σπίτι σου, στη γη την πατρική σου.»
Αυτά είπεν η Αθηνά η γλαυκόματη κι αφήνει τη Σχερία
την έμνοστη, κι απάνω απ᾽ τ᾽ άκαρπα πετώντας τα πελάγη,

στο Μαραθώνα, στην πλατύδρομην εκείθε Αθήνα φτάνει,
και στου Ερεχθέα το στέριο εχώθηκε παλάτι. Κι ο Οδυσσέας
στο αρχοντικό του Αλκίνοου κίνησε να πάει· μα πριν πατήσει
το χάλκινο κατώφλι, στάθηκε και δούλευεν ο νους του'
τι φως ολούθε απ᾽ του λιοντόκαρδου του Αλκίνοου το παλάτι

δῶμα καθ᾽ ὑψερεφὲς μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.
χάλκεοι μὲν γὰρ τοῖχοι ἐληλέδατ᾽ ἔνθα καὶ ἔνθα,
ἐς μυχὸν ἐξ οὐδοῦ, περὶ δὲ θριγκὸς κυάνοιο:
χρύσειαι δὲ θύραι πυκινὸν δόμον ἐντὸς ἔεργον:
σταθμοὶ δ᾽ ἀργύρεοι ἐν χαλκέῳ ἕστασαν οὐδῷ,

ἀργύρεον δ᾽ ἐφ᾽ ὑπερθύριον, χρυσέη δὲ κορώνη.
χρύσειοι δ᾽ ἑκάτερθε καὶ ἀργύρεοι κύνες ἦσαν,
οὓς Ἥφαιστος ἔτευξεν ἰδυίῃσι πραπίδεσσι
δῶμα φυλασσέμεναι μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,
ἀθανάτους ὄντας καὶ ἀγήρως ἤματα πάντα.

ἐν δὲ θρόνοι περὶ τοῖχον ἐρηρέδατ᾽ ἔνθα καὶ ἔνθα,
ἐς μυχὸν ἐξ οὐδοῖο διαμπερές, ἔνθ᾽ ἐνὶ πέπλοι
λεπτοὶ ἐύννητοι βεβλήατο, ἔργα γυναικῶν.
ἔνθα δὲ Φαιήκων ἡγήτορες ἑδριόωντο
πίνοντες καὶ ἔδοντες: ἐπηετανὸν γὰρ ἔχεσκον.

χρύσειοι δ᾽ ἄρα κοῦροι ἐυδμήτων ἐπὶ βωμῶν
ἕστασαν αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντες,
φαίνοντες νύκτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσι.
πεντήκοντα δέ οἱ δμωαὶ κατὰ δῶμα γυναῖκες
αἱ μὲν ἀλετρεύουσι μύλης ἔπι μήλοπα καρπόν,

αἱ δ᾽ ἱστοὺς ὑφόωσι καὶ ἠλάκατα στρωφῶσιν
ἥμεναι, οἷά τε φύλλα μακεδνῆς αἰγείροιο:
καιρουσσέων δ᾽ ὀθονέων ἀπολείβεται ὑγρὸν ἔλαιον.
ὅσσον Φαίηκες περὶ πάντων ἴδριες ἀνδρῶν
νῆα θοὴν ἐνὶ πόντῳ ἐλαυνέμεν, ὣς δὲ γυναῖκες

ἱστῶν τεχνῆσσαι: πέρι γάρ σφισι δῶκεν Ἀθήνη
ἔργα τ᾽ ἐπίστασθαι περικαλλέα καὶ φρένας ἐσθλάς.
ἔκτοσθεν δ᾽ αὐλῆς μέγας ὄρχατος ἄγχι θυράων
τετράγυος: περὶ δ᾽ ἕρκος ἐλήλαται ἀμφοτέρωθεν.
ἔνθα δὲ δένδρεα μακρὰ πεφύκασι τηλεθόωντα,

ὄγχναι καὶ ῥοιαὶ καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι
συκέαι τε γλυκεραὶ καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι.
τάων οὔ ποτε καρπὸς ἀπόλλυται οὐδ᾽ ἀπολείπει
χείματος οὐδὲ θέρευς, ἐπετήσιος: ἀλλὰ μάλ᾽ αἰεὶ
Ζεφυρίη πνείουσα τὰ μὲν φύει, ἄλλα δὲ πέσσει.

ὄγχνη ἐπ᾽ ὄγχνῃ γηράσκει, μῆλον δ᾽ ἐπὶ μήλῳ,
αὐτὰρ ἐπὶ σταφυλῇ σταφυλή, σῦκον δ᾽ ἐπὶ σύκῳ.
ἔνθα δέ οἱ πολύκαρπος ἀλωὴ ἐρρίζωται,
τῆς ἕτερον μὲν θειλόπεδον λευρῷ ἐνὶ χώρῳ
τέρσεται ἠελίῳ, ἑτέρας δ᾽ ἄρα τε τρυγόωσιν,

ἄλλας δὲ τραπέουσι: πάροιθε δέ τ᾽ ὄμφακές εἰσιν
ἄνθος ἀφιεῖσαι, ἕτεραι δ᾽ ὑποπερκάζουσιν.
ἔνθα δὲ κοσμηταὶ πρασιαὶ παρὰ νείατον ὄρχον
παντοῖαι πεφύασιν, ἐπηετανὸν γανόωσαι:
ἐν δὲ δύω κρῆναι ἡ μέν τ᾽ ἀνὰ κῆπον ἅπαντα

το αψηλοτάβανο ξεχύνουνταν — σα φεγγαριού, σαν ήλιου.
Χάλκινοι οι τοίχοι του ζερβόδεξα, που απ᾽ το κατώφλι ως μέσα
τραβούσαν, και ψηλά τους έζωνε μια ζώνη από λαζούρι.
Μαλαματένιες πόρτες σφάλιζαν το σπίτι, κι ασημένιοι
πάνω στο χάλκινο στηρίζουνταν κατώφλι οι παραστάτες·

κι είχε κρικέλι ατόφιο μάλαμα κι ανώφλι ατόφιο ασήμι.
Κι ήταν και δυο σκυλιά ζερβόδεξα χρυσά, και δυο ασημένια,
μαστορεμένα από τον Ήφαιστο με τη σοφή του τέχνη,
του Αλκίνοου να φυλάν του αντρόκαρδου το σπίτι νύχτα μέρα,
κι ήταν αθάνατα κι αγέραστα. Και μες στο αρχονταρίκι

απ᾽ το κατώφλι ως μέσα αδιάκοπα γραμμή θρονιά ακουμπούσαν
στους τοίχους δώθε κείθε, κι έβλεπες απάνω τους ριγμένα
λεπτά, καλόφαντα σκεπάσματα, φασμένα από γυναίκες.
Εκεί συχνά των Φαίακων οι άρχοντες να φαν, να πιουν κάθονταν,
κι είχαν μπροστά τους όσα θα 'φταναν γι᾽ ακέριο χρόνο ακόμα.

Μαλαματένιοι πάνω νιούτσικοι σε στέριους στυλοβάτες
στέκαν κρατώντας μες στα χέρια τους δαυλιά φλογαναμμένα,
να 'χουν να φέγγουν στους συντράπεζους τις νύχτες στο παλάτι.
Πενήντα μέσα στο παλάτι του γυναίκες σκλάβες έχει'
άλλες αλέθουν στους χερόμυλους καρπό χρυσό σα μήλο,

άλλες υφαίνουν για τη ρόκα τους γυρνούνε, καθισμένες,
καθώς της λεύκας της λιγνόκορμης τα φύλλα, δίπλα δίπλα,
κι απ᾽ τα καλόκρουστα υφασίδια τους το λάδι αποσταλάζει'
τι όσο τους άλλους άντρες ξεπερνούν οι Φαίακες, στα πελάγη
να κυβερνούν τα γρήγορα άρμενα, παρόμοια πρώτες είναι

στην τέχνη του αργαλειού οι γυναίκες τους· τις μοίρανε η Παλλάδα
και από δουλειές να νιώθουν όμορφες και μυαλωμένες να 'ναι.
Απόξω απ᾽ την αυλή του βρίσκεται χτήμα τρανό, εκεί δίπλα,
τέσσερα στρέμματα, που ζώνεται με φράχτη γύρω γύρω·
και μέσα εκεί ψηλά κι ολόχλωρα φυτρώνουν δέντρα πλήθος:

εκεί αχλαδιές, μηλιές χρυσόκαρπες, ρογδιές φυλλομανούνε,
εκεί συκιές γλυκές κι ολόχλωρες ελιές θωρείς ολούθε.
Καρπός δε χάνεται, μια που 'δεσε, κι ουδέ τους απολείπει
χειμώνα καλοκαιρι, αδιάκοπα· τι ασίγαστα φυσώντας
εδώ γεννάει καρπούς ο ζέφυρος κι άλλους εκεί γουρμάζει.

Απίδι απά στο απίδι ψήνεται, και μήλο απά στο μήλο,
σύκο στο σύκο απάνω, αδιάκοπα, σταφύλι στο σταφύλι.
Ακόμα αμπέλι εκεί πολύκαρπο του βασιλιά ριζώνει·
στο 'να του μέρος, για το στέγνωμα των σταφυλιών στον ήλιο,
εχει ένα αλώνι, κι άλλα είναι ώρα τους να τα τρυγήσουν, κι άλλα

να τα πατήσουν, κι άλλα είναι άγουρα πιο πέρα, τον αθό τους
μόλις που τίναξαν, και παίρνουνε να κοκκινίζουν άλλα.
Κει που τελεύουν πια τα κλήματα, λογής λογής, με τάξη
βαλμένες οι βραγιές κατάχλωρες ολοχρονίς φουντώνουν.
Είναι και βρύσες δυό· ποτίζεται τρογύρα το περβόλι

σκίδναται, ἡ δ᾽ ἑτέρωθεν ὑπ᾽ αὐλῆς οὐδὸν ἵησι
πρὸς δόμον ὑψηλόν, ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται.
τοῖ᾽ ἄρ᾽ ἐν Ἀλκινόοιο θεῶν ἔσαν ἀγλαὰ δῶρα.
ἔνθα στὰς θηεῖτο πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα ἑῷ θηήσατο θυμῷ,

από τη μια, και τρέχει η δεύτερη στο σπίτι, απ᾽ το κατώφλι
περνώντας κάτω της αυλόπορτας, νερό να παίρνει ο κόσμος.
Τέτοια οι θεοί μαθές εχάρισαν του Αλκίνου πλούσια δώρα.
Κει πέρα ο θεϊκός, πολύπαθος στεκόταν Οδυσσέας
και θάμαζε᾽ κι ως πια αποθάμαξε θωρώντας τα όλα γύρω,

καρπαλίμως ὑπὲρ οὐδὸν ἐβήσετο δώματος εἴσω.
εὗρε δὲ Φαιήκων ἡγήτορας ἠδὲ μέδοντας
σπένδοντας δεπάεσσιν ἐυσκόπῳ ἀργεϊφόντῃ,
ᾧ πυμάτῳ σπένδεσκον, ὅτε μνησαίατο κοίτου.
αὐτὰρ ὁ βῆ διὰ δῶμα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς

περνώντας το κατώφλι γρήγορα στο σπίτι μέσα μπήκε᾽
κι ήβρε των Φαιάκων τους πρωτόγερους και προεστούς την ώρα
σπονδή στον άγρυπνο που πρόσφερναν Αργοφονιά, τι θέλαν
να παν να κοιμηθούν, κι ολόστερνα σ᾽ αυτόν σπονδές εκάναν.
Κι ο αρχοντογέννητος, πολύπαθος εδιάβηκε Οδυσσέας

πολλὴν ἠέρ᾽ ἔων, ἥν οἱ περίχευεν Ἀθήνη,
ὄφρ᾽ ἵκετ᾽ Ἀρήτην τε καὶ Ἀλκίνοον βασιλῆα.
ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ Ἀρήτης βάλε γούνασι χεῖρας Ὀδυσσεύς,
καὶ τότε δή ῥ᾽ αὐτοῖο πάλιν χύτο θέσφατος ἀήρ.
οἱ δ᾽ ἄνεῳ ἐγένοντο, δόμον κάτα φῶτα ἰδόντες:

το σπίτι μες σε αντάρα ολόπυκνη, που του 'χυνε η Παλλάδα.
Όμως στο ρήγα Αλκίνο ως έφτασε και στην Αρήτη αντίκρυ,
τα χέρια του έριξε στα γόνατα τρογύρα της Αρήτης,
κι η θεϊκιά που τον περίζωνε μεμιάς σκορπίστη αντάρα.
Κι αυτοί τα χάσαν ξένον άνθρωπο θωρώντας μες στο σπίτι,

θαύμαζον δ᾽ ὁρόωντες. ὁ δὲ λιτάνευεν Ὀδυσσεύς:
«Ἀρήτη, θύγατερ Ῥηξήνορος ἀντιθέοιο,
σόν τε πόσιν σά τε γούναθ᾽ ἱκάνω πολλὰ μογήσας
τούσδε τε δαιτυμόνας: τοῖσιν θεοὶ ὄλβια δοῖεν
ζωέμεναι, καὶ παισὶν ἐπιτρέψειεν ἕκαστος

και μείναν άλαλοι᾽ και κίνησε τα παρακάλια εκείνος:
«Αρήτη, κόρη του Ρηξήνορα του ισόθεου, πλήθος έχω
τραβήξει βάσανα᾽ στον άντρα σου, στα πόδια σου προσπέφτω
και σε όλους τούτους τους συντράπεζους᾽ μόνο καλά, όσο ζείτε,
να δείτε απ᾽ τους θεούς, κι αργότερα το βιος στο αρχοντικό σας

κτήματ᾽ ἐνὶ μεγάροισι γέρας θ᾽ ὅ τι δῆμος ἔδωκεν:
αὐτὰρ ἐμοὶ πομπὴν ὀτρύνετε πατρίδ᾽ ἱκέσθαι
θᾶσσον, ἐπεὶ δὴ δηθὰ φίλων ἄπο πήματα πάσχω.»
ὣς εἰπὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπ᾽ ἐσχάρῃ ἐν κονίῃσιν
πὰρ πυρί: οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.

κι όποια τιμή ο λαός σας έδωκε να μείνουν στα παιδιά σας.
Όμως και μένα προβοδάτε με, να φτάσω στην πατρίδα
γρήγορα᾽ χρόνους βασανίζουμαι μακριά από τους δικούς μου.»
Αυτά είπε, και στο τζάκι εκάθισε, πλάι στη φωτιά, στις στάχτες,
κι οι άλλοι απόμειναν όλοι αμίλητοι και δεν έβγαζαν άχνα.

ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε γέρων ἥρως Ἐχένηος,
ὃς δὴ Φαιήκων ἀνδρῶν προγενέστερος ἦεν
καὶ μύθοισι κέκαστο, παλαιά τε πολλά τε εἰδώς:
ὅ σφιν ἐὺ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
«Ἀλκίνο᾽, οὐ μέν τοι τόδε κάλλιον, οὐδὲ ἔοικε,

Αργά το λόγο πήρε ο γέροντας, ο αρχοντικός Εχένηος,
που όλους τους Φαίακες τους αντρόψυχους στα χρόνια
ξεπερνούσε,
κι ήταν στα λόγια πρώτος κι ήξερε πολλά και περασμένα.
Και τότε μίλησε καλόγνωμος αναμεσό τους κι είπε:
« Αλκίνοε, τούτο εδώ πολύ όμορφο δεν είναι, δεν ταιριάζει

ξεῖνον μὲν χαμαὶ ἧσθαι ἐπ᾽ ἐσχάρῃ ἐν κονίῃσιν,
οἵδε δὲ σὸν μῦθον ποτιδέγμενοι ἰσχανόωνται.
ἀλλ᾽ ἄγε δὴ ξεῖνον μὲν ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου
εἷσον ἀναστήσας, σὺ δὲ κηρύκεσσι κέλευσον
οἶνον ἐπικρῆσαι, ἵνα καὶ Διὶ τερπικεραύνῳ

ο ξένος πλάι στη στια να κάθεται, κατάχαμα, στις στάχτες.
Οι άλλοι σωπαίνουν απαντέχοντας το λόγο το δικό σου.
Μα τώρα ομπρός, τον ξένο σήκωσε και σε θρονί να κάτσει
οδήγα τον ασημοκάρφωτο᾽ κρασί να συγκεράσουν
στους κράχτες πες μετά, να κάνουμε στον κεραυνόχαρο όλοι

σπείσομεν, ὅς θ᾽ ἱκέτῃσιν ἅμ᾽ αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ:
δόρπον δὲ ξείνῳ ταμίη δότω ἔνδον ἐόντων.»
αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ᾽ ἄκουσ᾽ ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
χειρὸς ἑλὼν Ὀδυσῆα δαΐφρονα ποικιλομήτην
ὦρσεν ἀπ᾽ ἐσχαρόφιν καὶ ἐπὶ θρόνου εἷσε φαεινοῦ,

το Δία σπονδή, που παραστέκεται τους σεβαστούς ικέτες.
Και μέσα ό,τι βρεθεί η κελάρισσα να φάει στον ξένο ας δώκει.»
Μόλις το λόγο τούτο αγρίκησεν ο Αλκίνοος ο αντρειωμένος,
του πολεμάρχου, πολυμήχανου πήρε Οδυσσέα το χέρι,
τον σήκωσε απ᾽ τη στια και σε θρονί τον κάθισε αστροβόλο,

υἱὸν ἀναστήσας ἀγαπήνορα Λαοδάμαντα,
ὅς οἱ πλησίον ἷζε, μάλιστα δέ μιν φιλέεσκεν.
χέρνιβα δ᾽ ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
καλῇ χρυσείῃ ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,

αφού το γιο του εκείθε σήκωσε, που δίπλα του καθόταν,
το Λαοδάμα τον αντρόκαρδο, και του 'χε αγάπη πλήθια.
Μια παρακόρη τότε τρέχοντας νερό σε στάμνα φέρνει,
χρυσή, πανώρια, κι από κάτω της ένα αργυρό λεγένι,

νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.

για να πλυθεί, και δίπλα του άπλωσε στραφταλιστό τραπέζι.

σῖτον δ᾽ αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
εἴδατα πόλλ᾽ ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
αὐτὰρ ὁ πῖνε καὶ ἦσθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
καὶ τότε κήρυκα προσέφη μένος Ἀλκινόοιο:
«Ποντόνοε, κρητῆρα κερασσάμενος μέθυ νεῖμον

Ψωμί κι η σεβαστή κελάρισσα του κουβαλάει και πλήθος,
φαγιά απιθώνει, απ᾽ ό,τι βρέθηκε καλό φιλεύοντάς τον.
Κι έτρωγε κι έπινε ο πολύπαθος ισόθεος Οδυσσέας.
Κι ο Αλκίνοος τότε ο καρτερόψυχος γυρνάει και λέει στον κράχτη:
«Ποντόνοε, το κρασί συγκέρασε, και μες στο αρχονταρίκι

πᾶσιν ἀνὰ μέγαρον, ἵνα καὶ Διὶ τερπικεραύνῳ
σπείσομεν, ὅς θ᾽ ἱκέτῃσιν ἅμ᾽ αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.»
ὣς φάτο, Ποντόνοος δὲ μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα,
νώμησεν δ᾽ ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενος δεπάεσσιν.
αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ᾽ ἔπιόν θ᾽, ὅσον ἤθελε θυμός,

κέρνα γραμμή, για να προσφέρουμε στον κεραυνόχαρο όλοι
το Δία σπονδή, που παραστέκεται τους σεβαστούς ικέτες.»
Αυτά είπε, και κρασί μελόγλυκο συγκέρασε ο διαλάλης
και σε όλα τα ποτήρια εμοίραζεν, απ᾽ τις σπονδές ν᾽ αρχίσουν
Και σα στάλαξαν κι ήπιαν όλοι τους, όσο η καρδιά ποθούσε,

τοῖσιν δ᾽ Ἀλκίνοος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε:
«κέκλυτε, Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες
ὄφρ᾽ εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
νῦν μὲν δαισάμενοι κατακείετε οἴκαδ᾽ ἰόντες:
ἠῶθεν δὲ γέροντας ἐπὶ πλέονας καλέσαντες

πρώτος το λόγο ο Αλκίνοος κίνησε κι αναμεσό τους είπε:
«Ακούστε, Φαίακες πρωτοστάτορες και πρωτοκεφαλάδες,
το τι η καρδιά στα στήθη μέσα μου με σπρώχνει να μιλήσω'
τώρα που φάγατε, στα σπίτια σας να κοιμηθείτε σύρτε,
και την αυγή γερόντοι πιότεροι να καλεστούν και να᾽ ρθουν,

ξεῖνον ἐνὶ μεγάροις ξεινίσσομεν ἠδὲ θεοῖσιν
ῥέξομεν ἱερὰ καλά, ἔπειτα δὲ καὶ περὶ πομπῆς
μνησόμεθ᾽, ὥς χ᾽ ὁ ξεῖνος ἄνευθε πόνου καὶ ἀνίης
πομπῇ ὑφ᾽ ἡμετέρῃ ἣν πατρίδα γαῖαν ἵκηται
χαίρων καρπαλίμως, εἰ καὶ μάλα τηλόθεν ἐστί,

τον ξένο να καλοσκαμνίσουμε δω μέσα, και θυσίες
πανώριες στους θεούς να κάμουμε, μετά να βουλευτούμε
το πως ο ξένος μας ανέκοπα και δίχως κακοπάθιες
θα στρέψει πίσω στην πατρίδα του, πολύ κι ας είναι αλάργα,
χαρούμενος, μιαν ώρα αρχύτερα, με συνοδεία δική μας.

μηδέ τι μεσσηγύς γε κακὸν καὶ πῆμα πάθῃσι,
πρίν γε τὸν ἧς γαίης ἐπιβήμεναι: ἔνθα δ᾽ ἔπειτα
πείσεται, ἅσσα οἱ αἶσα κατὰ κλῶθές τε βαρεῖαι
γιγνομένῳ νήσαντο λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.
εἰ δέ τις ἀθανάτων γε κατ᾽ οὐρανοῦ εἰλήλουθεν,

Μηδέ και να τον βρουν μεσόστρατα κακά και βάσανα άλλα,
στα πατρικά του ως να 'βγει χώματα᾽ κι εκεί μετά θα πάθει
ό,τι ειν᾽ γραφτό του κι οι σκληρόκαρδες του 'χουν κλωσμένα Μοίρες,
σύντας γεννιόταν κι η μητέρα του τον έφερνε στον κόσμο.
Αν ήρθε πάλι απ᾽ τους αθάνατους των ουρανών κανένας,

ἄλλο τι δὴ τόδ᾽ ἔπειτα θεοὶ περιμηχανόωνται.
αἰεὶ γὰρ τὸ πάρος γε θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς
ἡμῖν, εὖτ᾽ ἔρδωμεν ἀγακλειτὰς ἑκατόμβας,
δαίνυνταί τε παρ᾽ ἄμμι καθήμενοι ἔνθα περ ἡμεῖς.
εἰ δ᾽ ἄρα τις καὶ μοῦνος ἰὼν ξύμβληται ὁδίτης,

τοτε οι θεοί κάτι άλλο σίγουρα μας μελετούν με τούτο
τι ως τώρα ως είναι ομπρός μας δείχνουνται, χωρίς είδη ν᾽ αλλάζουν,
κάθε φορά που τους προσφέρνουμε λαμπρές ιερές θυσίες·
και τρων μαζί με μας, καθούμενοι στίς τάβλες τις δικές μας.
Και μόνος αν οδεύει κάποιος μας και τους συντύχει ομπρός του,

οὔ τι κατακρύπτουσιν, ἐπεί σφισιν ἐγγύθεν εἰμέν,
ὥς περ Κύκλωπές τε καὶ ἄγρια φῦλα Γιγάντων.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Ἀλκίνο᾽, ἄλλο τί τοι μελέτω φρεσίν: οὐ γὰρ ἐγώ γε
ἀθανάτοισιν ἔοικα, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,

δεν του κρύβονται· συγγενεύουμε μαθές εμείς μαζί τους,
ως συγγενεύουνε κι οι Κύκλωπες κι οι ανήμεροι Γιγάντοι.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Αλκίνοε, γνοιάσου γι᾽ άλλα πράματα! Δε μοιάζω εγώ καθόλου
με τους αθάνατους, που ορίζουνε ψηλά τα ουράνια πλάτη,

οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, ἀλλὰ θνητοῖσι βροτοῖσιν.
οὕς τινας ὑμεῖς ἴστε μάλιστ᾽ ὀχέοντας ὀιζὺν
ἀνθρώπων, τοῖσίν κεν ἐν ἄλγεσιν ἰσωσαίμην.
καὶ δ᾽ ἔτι κεν καὶ μᾶλλον ἐγὼ κακὰ μυθησαίμην,
ὅσσα γε δὴ ξύμπαντα θεῶν ἰότητι μόγησα.

στην ελικιά, μηδέ στο ανάριμμα᾽ θνητούς θυμίζω μόνο.
Ξέρετε ανθρώπους που δυστύχησαν περίσσια στη ζωή τους:
Μόνο με τούτους θα παράβγαινα στα τόσα μου τυράννια!
Κι ακόμα πιο μεγάλα βάσανα θα σου ιστορούσα, αν ήταν
τα που οι θεοί θέλησαν κι έσυρα να πω μιαν άκρη ως άλλη.

ἀλλ᾽ ἐμὲ μὲν δορπῆσαι ἐάσατε κηδόμενόν περ:
οὐ γάρ τι στυγερῇ ἐπὶ γαστέρι κύντερον ἄλλο
ἔπλετο, ἥ τ᾽ ἐκέλευσεν ἕο μνήσασθαι ἀνάγκῃ
καὶ μάλα τειρόμενον καὶ ἐνὶ φρεσὶ πένθος ἔχοντα,
ὡς καὶ ἐγὼ πένθος μὲν ἔχω φρεσίν, ἡ δὲ μάλ᾽ αἰεὶ

Μα να δειπνήσω τώρα αφήστε με, κι ας νιώθω πίκρα τόση·
τι απ᾽ τη φριχτή κοιλιά πιο αδιάντροπο δε γίνεται στον κόσμο'
σε σπρώχνει, θες δε θες, κι ας βρίσκεσαι σε παιδεμούς μεγάλους,
κι ας καιγεται η καρδιά στα στήθη σου, να τη θυμάσαι πάντα.
Έτσι κι εγώ: η καρδιά μου καιγεται, κι αυτή να τρώω, να πίνω

ἐσθέμεναι κέλεται καὶ πινέμεν, ἐκ δέ με πάντων
ληθάνει ὅσσ᾽ ἔπαθον, καὶ ἐνιπλησθῆναι ἀνώγει.
ὑμεῖς δ᾽ ὀτρύνεσθαι ἅμ᾽ ἠοῖ φαινομένηφιν,
ὥς κ᾽ ἐμὲ τὸν δύστηνον ἐμῆς ἐπιβήσετε πάτρης
καί περ πολλὰ παθόντα: ἰδόντα με καὶ λίποι αἰὼν

με σπρώχνει αδιάκοπα, κι ως βιάζεται να φάει και να χορτάσει,
από το νου μου σβήνει ολότελα τα πάθη που 'χω σύρει.
Μα εσείς, σα φέξει, δίχως άργητα γνοιαστείτε στην πατρίδα
να με γυρίστε τον τρισάμοιρο᾽ μετά από τόσα πάθη,
να 'ταν και μια στιγμή ν᾽ αντίκριζα το αψηλοτάβανό μου

κτῆσιν ἐμήν, δμῶάς τε καὶ ὑψερεφὲς μέγα δῶμα.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπῄνεον ἠδ᾽ ἐκέλευον
πεμπέμεναι τὸν ξεῖνον, ἐπεὶ κατὰ μοῖραν ἔειπεν.
αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ᾽ ἔπιον θ᾽ ὅσον ἤθελε θυμός,
οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος,

το αρχοντικό, το βιος, τους δούλους μου, κι ας πέθαινα στην ώρα!»
Έτσι μιλούσε, κι όλοι εσύγκλιναν, κι αναμεσό τους λέγαν,
του ξένου, έτσι σωστά που μίλησε, να του σταθούν στη στράτα.
Και σα στάλαξαν κι ήπιαν όλοι τους, όσο η καρδιά ποθούσε,
για το δικό του σπίτι κίνησε καθένας να πλαγιάσει.

αὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεύς,
πὰρ δέ οἱ Ἀρήτη τε καὶ Ἀλκίνοος θεοειδὴς
ἥσθην: ἀμφίπολοι δ᾽ ἀπεκόσμεον ἔντεα δαιτός.
τοῖσιν δ᾽ Ἀρήτη λευκώλενος ἤρχετο μύθων:
ἔγνω γὰρ φᾶρός τε χιτῶνά τε εἵματ᾽ ἰδοῦσα

Στο αρχονταρίκι ωστόσο απόμεινεν ο ισόθεος Οδυσσέας·
η Αρήτη πλάι του κι ο θεόμορφος Αλκίνοος εκαθόνταν,
κι ήταν ακόμα οι τραπεζάρισσες, που πάστρευαν τις τάβλες.
Η Αρήτη τότε η χιονοβράχιονη το λόγο επήρε πρώτη,
τι είδε τα ρούχα και τα γνώρισε — τη χλαίνα, το χιτώνα —

καλά, τά ῥ᾽ αὐτὴ τεῦξε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξί:
καί μιν φωνήσασ᾽ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ξεῖνε, τὸ μὲν σε πρῶτον ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτή:
τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; τίς τοι τάδε εἵματ᾽ ἔδωκεν;
οὐ δὴ φῇς ἐπὶ πόντον ἀλώμενος ἐνθάδ᾽ ἱκέσθαι;»

τα πάγκαλα, που τα 'χε μόνη της υφάνει με τις βάγιες·
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Ξένε, για τούτο πρώτα θα 'θελα να σε ρωτήσω ατή μου'
ποιος είσαι, πούθε; ποιος σου τα 'δωκε τα ρούχα αυτά; δεν είπες
αλήθεια πως θαλασσοδάρθηκες, πριν φτάσεις στο νησί μας;»

ἠτὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ἀργαλέον, βασίλεια, διηνεκέως ἀγορεῦσαι
κήδε᾽, ἐπεί μοι πολλὰ δόσαν θεοὶ Οὐρανίωνες:
τοῦτο δέ τοι ἐρέω ὅ μ᾽ ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς.
Ὠγυγίη τις νῆσος ἀπόπροθεν εἰν ἁλὶ κεῖται:

Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:
«Πολύ βαρύ μου πέφτει, αρχόντισσα, τα πάθη να ιστορήσω
Ολα, όσα μου 'δωκαν οι αθάνατοι, που κυβερνούν τα ουράνια.
Μα αυτό που με ρωτάς και θέλησες να μάθεις, άκουσε το:
Κάποιο νησί στο πέλαο βρίσκεται μακριά, Ωγυγία το λένε.

ἔνθα μὲν Ἄτλαντος θυγάτηρ, δολόεσσα Καλυψὼ
ναίει ἐυπλόκαμος, δεινὴ θεός: οὐδέ τις αὐτῇ
μίσγεται οὔτε θεῶν οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.
ἀλλ᾽ ἐμὲ τὸν δύστηνον ἐφέστιον ἤγαγε δαίμων
οἶον, ἐπεί μοι νῆα θοὴν ἀργῆτι κεραυνῷ

κι εκεί μια κόρη μένει του Άτλαντα τρανή, γεμάτη δόλους,
η Καλυψώ, η ομορφοπλέξουδη θεά· κανείς μαζί της
ποτέ δε σμίγει απ᾽ τους αθάνατους για απ᾽ τους θνητούς
ανθρώπους,
Μα εμένα ένας θεός τον άμοιρο στο τζάκι της μονάχο
μ᾽ έφερε κάποτε, τι το άρμενο μου το 'χε ο Δίας τσακίσει

Ζεὺς ἔλσας ἐκέασσε μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
ἔνθ᾽ ἄλλοι μὲν πάντες ἀπέφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι,
αὐτὰρ ἐγὼ τρόπιν ἀγκὰς ἑλὼν νεὸς ἀμφιελίσσης
ἐννῆμαρ φερόμην: δεκάτῃ δέ με νυκτὶ μελαίνῃ
νῆσον ἐς Ὠγυγίην πέλασαν θεοί, ἔνθα Καλυψὼ

μες στο κρασάτο πέλαο, ρίχνοντας φλογάτο αστροπελέκι.
Οι επίλοιποι αντρειανοί σύντροφοί μου χαθήκανε· μονάχος
εγώ απ᾽ του δρεπανόγυρτου άρμενου πιασμένος την καρένα
μέρες εννιά θαλασσοδέρνομουν᾽ στις δέκα, μες στη νύχτα
τη μαύρη, μ᾽ έριξαν οι αθάνατοι στην Ωγυγία, στο σπίτι

ναίει ἐυπλόκαμος, δεινὴ θεός, ἥ με λαβοῦσα
ἐνδυκέως ἐφίλει τε καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ ἔφασκε
θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἤματα πάντα:

της Καλυψώς, της ομορφόμαλλης τρανής θεάς· κι εκείνη
με καλοδέχτηκε και μ᾽ έτρεφε και το 'χε στο μυαλό της,
αν μείνω, να με κάνει αθάνατο κι αγέραστο για πάντα·

ἀλλ᾽ ἐμὸν οὔ ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν.
ἔνθα μὲν ἑπτάετες μένον ἔμπεδον, εἵματα δ᾽ αἰεὶ
δάκρυσι δεύεσκον, τά μοι ἄμβροτα δῶκε Καλυψώ:
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ὀγδόατόν μοι ἐπιπλόμενον ἔτος ἦλθεν,
καὶ τότε δή μ᾽ ἐκέλευσεν ἐποτρύνουσα νέεσθαι
Ζηνὸς ὑπ᾽ ἀγγελίης, ἢ καὶ νόος ἐτράπετ᾽ αὐτῆς.
πέμπε δ᾽ ἐπὶ σχεδίης πολυδέσμου, πολλὰ δ᾽ ἔδωκε,
σῖτον καὶ μέθυ ἡδύ, καὶ ἄμβροτα εἵματα ἕσσεν,
οὖρον δὲ προέηκεν ἀπήμονά τε λιαρόν τε.
ἑπτὰ δὲ καὶ δέκα μὲν πλέον ἤματα ποντοπορεύων,
ὀκτωκαιδεκάτῃ δ᾽ ἐφάνη ὄρεα σκιόεντα
γαίης ὑμετέρης, γήθησε δέ μοι φίλον ἦτορ
δυσμόρῳ: ἦ γὰρ ἔμελλον ἔτι ξυνέσεσθαι ὀιζυῖ
πολλῇ, τήν μοι ἐπῶρσε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
ὅς μοι ἐφορμήσας ἀνέμους κατέδησε κέλευθον,
ὤρινεν δὲ θάλασσαν ἀθέσφατον, οὐδέ τι κῦμα
εἴα ἐπὶ σχεδίης ἀδινὰ στενάχοντα φέρεσθαι.
τὴν μὲν ἔπειτα θύελλα διεσκέδασ': αὐτὰρ ἐγώ γε
νηχόμενος τόδε λαῖτμα διέτμαγον, ὄφρα με γαίῃ
ὑμετέρῃ ἐπέλασσε φέρων ἄνεμός τε καὶ ὕδωρ.
ἔνθα κέ μ᾽ ἐκβαίνοντα βιήσατο κῦμ᾽ ἐπὶ χέρσου,
πέτρῃς πρὸς μεγάλῃσι βαλὸν καὶ ἀτερπέι χώρῳ:
ἀλλ᾽ ἀναχασσάμενος νῆχον πάλιν, ἧος ἐπῆλθον
ἐς ποταμόν, τῇ δή μοι ἐείσατο χῶρος ἄριστος,
λεῖος πετράων, καὶ ἐπὶ σκέπας ἦν ἀνέμοιο.
ἐκ δ᾽ ἔπεσον θυμηγερέων, ἐπὶ δ᾽ ἀμβροσίη νὺξ
ἤλυθ'. ἐγὼ δ᾽ ἀπάνευθε διιπετέος ποταμοῖο
ἐκβὰς ἐν θάμνοισι κατέδραθον, ἀμφὶ δὲ φύλλα
ἠφυσάμην: ὕπνον δὲ θεὸς κατ᾽ ἀπείρονα χεῦεν.
ὢἔνθα μὲν ἐν φύλλοισι φίλον τετιημένος ἦτορ
εὗδον παννύχιος καὶ ἐπ᾽ ἠῶ καὶ μέσον ἦμαρ.
δείλετό τ᾽ ἠέλιος καί με γλυκὺς ὕπνος ἀνῆκεν.
ἀμφιπόλους δ᾽ ἐπὶ θινὶ τεῆς ἐνόησα θυγατρὸς
παιζούσας, ἐν δ᾽ αὐτὴ ἔην ἐικυῖα θεῇσι:
τὴν ἱκέτευσ': ἡ δ᾽ οὔ τι νοήματος ἤμβροτεν ἐσθλοῦ,
ὡς οὐκ ἂν ἔλποιο νεώτερον ἀντιάσαντα
ἐρξέμεν: αἰεὶ γάρ τε νεώτεροι ἀφραδέουσιν.
ἥ μοι σῖτον ἔδωκεν ἅλις ἠδ᾽ αἴθοπα οἶνον
καὶ λοῦσ᾽ ἐν ποταμῷ καί μοι τάδε εἵματ᾽ ἔδωκε.
ταῦτά τοι ἀχνύμενός περ ἀληθείην κατέλεξα.»
τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«ξεῖν᾽, ἦ τοι μὲν τοῦτο γ᾽ ἐναίσιμον οὐκ ἐνόησε
παῖς ἐμή, οὕνεκά σ᾽ οὔ τι μετ᾽ ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν
ἦγεν ἐς ἡμέτερον, σὺ δ᾽ ἄρα πρώτην ἱκέτευσας.»

όμως ποτέ δε μου μετάστρεψε τη γνώμη μες στα στήθη.
Χρόνους εφτά εκεί πέρα αδιάκοπα καθόμουν, κι όσα ρούχα
η Καλυψώ μου φόρειε αθάνατα, τα μούσκευα στο δάκρυ.
Μα στου καιρού το κυκλογύρισμα τα οχτώ σα φτάσαν χρόνια,
μου 'πε να φύγω πια και μ᾽ έσπρωξε να στρέψω στην πατρίδα
για ο Δίας το πρόσταξε για κι άλλαξε βουλή από μοναχού της.
Μέσα σε μια πλωτή ξυλόδετη με βάζει, μου φορτώνει
ψωμί, κρασί γλυκό, κι αθάνατα φορέματα με ντύνει·
κι έπειτα αγέρα πρίμο, απείραγο, γλυκόπνογο μου στέλνει.
Διάβηκαν δεκαεφτά μερόνυχτα που αρμένιζα στο κύμα·
στις δεκοχτώ τα βαθιογίσκιωτα βουνά πρόβαλαν τέλος
της χώρας της δικιάς σας· κι ένιωσε χαρά η καρδιά μου τοτε
του δύστυχου, τι πλήθος βάσανα με απάντεχαν ακόμα,
που ο Ποσειδώνας μου ξαπόστειλεν ο κοσμοσείστης ξάφνου·
τι μου ξεσήκωσε τους ανέμους και μου 'κλεισε τις στράτες,
και τόσο ετάραξε τη θάλασσα, που πάνω στην πλωτή μου
το κύμα να σταθώ δεν άφηνε, κι αβάσταχτα θρηνούσα.
Σε λίγο ένα μπουρίνι εσκόρπισε τα ξύλα της πλωτής μου·
και πήρα εγώ να σκίζω πλέκοντας της θάλασσας τα πλάτη,
ως που στη γη σας πια με ζύγωσαν τα ρέματα κι οι ανέμοι.
Εκεί το κύμα θα με σκότωνε, καθώς να βγω ζητούσα,
σε βράχους αψηλούς πετώντας με και σ᾽ άγρια περιγιάλια.
Μα έκανα πίσω και ξανάρχισα να πλέκω, ωσόπου φτάνω
στον ποταμό μπροστά᾽ μου εικάστηκε πολύ καλός ο τόπος,
απάγγειος και χωρίς ξερόβραχα. Με την ψυχή στα δόντια
πετάχτηκα όξω και σωριάστηκα, κι ως έφτασεν η νύχτα
η αθάνατη, απ᾽ το ουρανογέννητο ξεμάκρυνα ποτάμι
κι έγειρα μέσα στα χαμόκλαδα, κι ολόγυρα μου φύλλα
μόλις εστοίβαξα, σε αξύπνητον ύπνο ο θεός με ρίχνει.
Χωμένος έτσι στα ξερόφυλλα με πικραμένα σπλάχνα
κοιμόμουν όλη νύχτα, κι έφεξε, κι ήρθε το μεσημέρι,
κι η μέρα τσάκιζε, σαν ξύπνησα πια απ᾽ το γλυκό τον ύπνο.
Και ξάφνου ακούω της θυγατέρας σου τις βάγιες στο ακρογιάλι
που παίζαν, κι ήταν, όμοια αθάνατη θεά, μαζί κι εκείνη.
Της πρόσπεσα, κι αυτή μου φέρθηκε με τόση γνωστικάδα,
που αλήθεια δε θα την περίμενες από 'ναν νιο, που βγήκε
μπροστά σου ξάφνου· τι αλαφρόμυαλοι περίσσια οι νιούτσικοι είναι.
Να φάω ψωμί όσο θέλω μου 'δωκε, κρασί να πιώ φλογάτο,
και στο ποτάμι είπε και λούστηκα, και τούτα εδώ τα ρούχα
μου χάρισε. Τρανή είναι η πίκρα μου, μα την αλήθεια σου 'πα!»
Και τότε ο Αλκίνοος του αποκρίθηκε κι αυτά του απηλογήθη:
« Ξένε, μονάχα τούτο η κόρη μου δε λόγιασε όπως πρέπει,
που δεν αφήκε με τις βάγιες της και συ στο αρχοντικό μου
μαζί να 'ρθεις᾽ κι ωστόσο πρόσπεσες στα γόνατα της πρώτα!»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ἥρως, μή τοι τοὔνεκ᾽ ἀμύμονα νείκεε κούρην:
ἡ μὲν γάρ μ᾽ ἐκέλευε σὺν ἀμφιπόλοισιν ἕπεσθαι,

Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Γι αυτό μην κατακρίνεις, ρήγα μου, την άψεγή σου κόρη·
τι αυτή μου το 'πε, με τις βάγιες της να πάω κι εγώ κοντά της·

ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐκ ἔθελον δείσας αἰσχυνόμενός τε,
μή πως καὶ σοὶ θυμὸς ἐπισκύσσαιτο ἰδόντι:
δύσζηλοι γάρ τ᾽ εἰμὲν ἐπὶ χθονὶ φῦλ᾽ ἀνθρώπων.»
τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«ξεῖν᾽, οὔ μοι τοιοῦτον ἐνὶ στήθεσσι φίλον κῆρ

μα εγώ δεν το 'θελα, τι ντρεπόμουν κι είχα το φόβο ακόμα,
μήπως με δεις μαζί τους να 'ρχουμαι και μέσα σου θυμώσεις·
τι όλοι της γης οι άνθρωποι βάζουμε κακό στο νου μας πάντα.»
Και τότε ο Αλκίνοος του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
« Ξένε, δεν έχω εγώ στα στήθη μου καρδιά που ανάβει αναίτια

μαψιδίως κεχολῶσθαι: ἀμείνω δ᾽ αἴσιμα πάντα.
αἲ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
τοῖος ἐὼν οἷός ἐσσι, τά τε φρονέων ἅ τ᾽ ἐγώ περ,
παῖδά τ᾽ ἐμὴν ἐχέμεν καὶ ἐμὸς γαμβρὸς καλέεσθαι
αὖθι μένων: οἶκον δέ κ᾽ ἐγὼ καὶ κτήματα δοίην,

από θυμό' το 'χω καλύτερο να στέκουμαι στο μέτρο.
Να 'ταν, πατέρα Δία κι Απόλλωνα και συ Αθηνά, ένας άντρας
τέτοιος που δείχνεις και που η γνώμη του με τη δικιά μου είναι ίδια.
να 'μενε εδώ, τη θυγατέρα μου να πάρει, και γαμπρό μου
να τόνε πω! Και βιος θα σου 'δινα και σπίτι, φτάνει μόνο

εἴ κ᾽ ἐθέλων γε μένοις: ἀέκοντα δέ σ᾽ οὔ τις ἐρύξει
Φαιήκων: μὴ τοῦτο φίλον Διὶ πατρὶ γένοιτο.
πομπὴν δ᾽ ἐς τόδ᾽ ἐγὼ τεκμαίρομαι, ὄφρ᾽ ἐὺ εἰδῇς,
αὔριον ἔς: τῆμος δὲ σὺ μὲν δεδμημένος ὕπνῳ
λέξεαι, οἱ δ᾽ ἐλόωσι γαλήνην, ὄφρ᾽ ἂν ἵκηαι

να 'θελες να 'μενες· κανένας μας μεβιάς εδώ να μείνεις
δε σου ζητά· μη δώσεις άδικο να κάνω τέτοιο, θέ μου!
Άκου τη μέρα που αποφάσισα να σε ξεπροβοδίσω —
αύριο, να ξέρεις· κι ως θα βρίσκεσαι στον ύπνο βυθισμένος,
στα γαληνά πελάγη οι ναύτες μας θα λάμνουν, ως να φτάσεις

πατρίδα σὴν καὶ δῶμα, καὶ εἴ πού τοι φίλον ἐστίν,
εἴ περ καὶ μάλα πολλὸν ἑκαστέρω ἔστ᾽ Εὐβοίης,
τήν περ τηλοτάτω φάσ᾽ ἔμμεναι, οἵ μιν ἴδοντο
λαῶν ἡμετέρων, ὅτε τε ξανθὸν Ῥαδάμανθυν
ἦγον ἐποψόμενον Τιτυὸν Γαιήιον υἱόν.

στην πατρική σου γη, στο σπίτι σου, κι όπου ποθεί η καρδιά σου —
ακόμα κι αν πιο πέρα γύρευες από την Εύβοια, που 'ναι,
δικοί μας όπως λέγαν άνθρωποι, μακριά πολύ· την είδαν
τη μέρα που ο ξανθός Ραδάμανθης τον Τιτυό κινούσε,
της Γης το γιο, να ιδεί και σε άρμενο ταξίδεψε δικό μας.

καὶ μὲν οἱ ἔνθ᾽ ἦλθον καὶ ἄτερ καμάτοιο τέλεσσαν
ἤματι τῷ αὐτῷ καὶ ἀπήνυσαν οἴκαδ᾽ ὀπίσσω.
εἰδήσεις δὲ καὶ αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶν ὅσσον ἄρισται
νῆες ἐμαὶ καὶ κοῦροι ἀναρρίπτειν ἅλα πηδῷ.»
ὣς φάτο, γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,

Κι οι Φαίακες το ταξίδι τέλεψαν, χωρίς να κουραστούνε,
μονημερίς, και πάλε διάγειραν την ίδια μέρα πίσω.
Τι αξίζουν τα δικά μου τ᾽ άρμενα και πως ψηλά το κύμα
με τα κουπιά πετούν οι νιούτσικοι, κι ατός σου θα το μάθεις.»
Στα λόγια τούτα ο θείος, πολύπαθος εχάρηκε Οδυσσέας,

εὐχόμενος δ᾽ ἄρα εἶπεν, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:
«Ζεῦ πάτερ, αἴθ᾽ ὅσα εἶπε τελευτήσειεν ἅπαντα
Ἀλκίνοος: τοῦ μέν κεν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν
ἄσβεστον κλέος εἴη, ἐγὼ δέ κε πατρίδ᾽ ἱκοίμην.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον:

κι ύψωσε ευτύς ευκή κι ανάκραξε και μίλησε έτσι κι είπε:
« Πατέρα Δία, τα που μου υπόσκεται και να τελέψει δώσε
ο Αλκίνοος! Έτσι θα 'μενε άσβηστη στη γη την καρποδότρα
η δόξα του, κι εγώ θα διάγερνα πια στο νησί μου πίσω.»
Τέτοια σταύρωναν συναλλήλως τους εκείνοι λόγια τότε·

κέκλετο δ᾽ Ἀρήτη λευκώλενος ἀμφιπόλοισιν
δέμνι᾽ ὑπ᾽ αἰθούσῃ θέμεναι καὶ ῥήγεα καλὰ
πορφύρε᾽ ἐμβαλέειν, στορέσαι τ᾽ ἐφύπερθε τάπητας
χλαίνας τ᾽ ἐνθέμεναι οὔλας καθύπερθεν ἕσασθαι.
αἱ δ᾽ ἴσαν ἐκ μεγάροιο δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι:

η Αρήτη ωστόσο η χιονοβράχιονη τις βάγιες της προστάζει
στο σκεπαστό να στρώσουν γρήγορα, και πορφυρά να βάλουν
πανέμορφα στρωσίδια, κι έπειτα να στρώσουν αντρομίδες
κι ακόμα ολόσγουρες για σκέπασμα φλοκάτες από πάνω.
Κι εκείνες βγήκαν απ᾽ την κάμαρα με τα δαδιά στα χέρια'

αὐτὰρ ἐπεὶ στόρεσαν πυκινὸν λέχος ἐγκονέουσαι,
ὤτρυνον δ᾽ Ὀδυσῆα παριστάμεναι ἐπέεσσιν:
«ὄρσο κέων, ὦ ξεῖνε: πεποίηται δέ τοι εὐνή.»
ὣς φάν, τῷ δ᾽ ἀσπαστὸν ἐείσατο κοιμηθῆναι.
ὣς ὁ μὲν ἔνθα καθεῦδε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς

κι αφού τη στεριά κλίνη απόστρωσαν με προθυμιά μεγάλη,
τον Οδυσσέα σιμώσαν κι έλεγαν και τον παρακινούσαν:
«Σήκω να πας να πέσεις, έτοιμο το στρώμα σου είναι, ξένε!»
Αυτά είπαν, κι ό Οδυσσέας το χάρηκε που ήρθε ώρα να πλαγιάσει.
Έτσι κοιμόταν ο πολύπαθος, ισόθεος Οδυσσέας

τρητοῖς ἐν λεχέεσσιν ὑπ᾽ αἰθούσῃ ἐριδούπῳ:	σε κλίνη τρυπητή στο αχόλαλο το σκεπαστό από κάτω.
Ἀλκίνοος δ᾽ ἄρα λέκτο μυχῷ δόμου ὑψηλοῖο,	Κι ο Αλκίνοος στου αψηλού εκοιμήθηκε του παλατιού το βάθος,
πὰρ δὲ γυνὴ δέσποινα λέχος πόρσυνε καὶ εὐνήν.	εκεί που του 'στρωνε το ταίρι του και πλάγιαζε μαζί του.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -θ-

-8-

Ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,	Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
ὤρνυτ᾽ ἄρ᾽ ἐξ εὐνῆς ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,	από το στρώμα του ο τρανόψυχος πετάχτη απάνω Αλκίνος,
ἂν δ᾽ ἄρα διογενὴς ὦρτο πτολίπορθος Ὀδυσσεύς.	πετάχτη κι ο Οδυσσέας ο αρχοντικός, ο καστροπολεμίτης'
τοῖσιν δ᾽ ἡγεμόνευ᾽ ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο	κι ο αντρόψυχος Αλκίνοος κίνησε μπροστά για των Φαιάκων
Φαιήκων ἀγορήνδ᾽, ἥ σφιν παρὰ νηυσὶ τέτυκτο.	την αγορά, που στα καράβια τους σιμά την είχαν χτίσει.
ἐλθόντες δὲ καθῖζον ἐπὶ ξεστοῖσι λίθοισι	Κι ως ήρθαν, στα πεζούλια κάθισαν κοντά κοντά᾽ στην ώρα
πλησίον. ἡ δ᾽ ἀνὰ ἄστυ μετῴχετο Παλλὰς Ἀθήνη	πήρε η Αθηνά Παλλάδα κι έτρεχε στο κάστρο μέσα ολούθε,
εἰδομένη κήρυκι δαΐφρονος Ἀλκινόοιο,	την όψη ενός διαλάλη παίρνοντας του Αλκίνου του αντρειωμένου,
νόστον Ὀδυσσῆι μεγαλήτορι μητιόωσα,	το γυρισμό στο νου της έχοντας του αδείλιαστου Οδυσσέα'
καί ῥα ἑκάστῳ φωτὶ παρισταμένη φάτο μῦθον:	και σ᾽ έναν έναν άντρα πήγαινε κοντά και του μιλούσε:
«δεῦτ᾽ ἄγε, Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,	«Ελάτε, ομπρός, των Φαίακων άρχοντες και πρωτοκεφαλάδες,
εἰς ἀγορὴν ἰέναι, ὄφρα ξείνοιο πύθησθε,	στην αγορά τραβάτε, αν θέλετε ν᾽ ακούστε για τον ξένο,
ὃς νέον Ἀλκινόοιο δαΐφρονος ἵκετο δῶμα	που αφού παράδειρε στα πέλαγα, στου Αλκίνου του αντρειωμένου
πόντον ἐπιπλαγχθείς, δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοῖος.»	το σπίτι ό,τι έφτασε, στο ανάριμμα με τους θεούς παρόμοιος.»
ὣς εἰποῦσ᾽ ὤτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.	Αυτά τους έλεε και τους ξάναβε την πεθυμιά να τρέξουν.
καρπαλίμως δ᾽ ἔμπληντο βροτῶν ἀγοραί τε καὶ ἕδραι	Σε μια στιγμή πεζούλια κι αγορά γεμίσαν από κόσμο,
ἀγρομένων: πολλοὶ δ᾽ ἄρ᾽ ἐθηήσαντο ἰδόντες	που όλο και πύκνωνε· και θάμαζαν πολλοί τον αντρειωμένο
υἱὸν Λαέρταο δαΐφρονα: τῷ δ᾽ ἄρ᾽ Ἀθήνη	γιο του Λαέρτη ομπρός τους βλέποντας, τι πάνω του η Παλλάδα
θεσπεσίην κατέχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις	είχε χυμένη χάρη αθάνατη — στην κεφαλή, στους ώμους —
καί μιν μακρότερον καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι,	κι ακόμα πιο αψηλός τον έκαμε και πιο μεστός να δείχνει·
ὥς κεν Φαιήκεσσι φίλος πάντεσσι γένοιτο	τι ήθελε οι Φαίακες όλοι μέσα τους γι᾽ αυτόν αγάπη, δείλια
δεινός τ᾽ αἰδοῖός τε καὶ ἐκτελέσειεν ἀέθλους	και σεβασμό να νιώσουν, κι έπειτα για να φανεί παράξιος
πολλούς, τοὺς Φαίηκες ἐπειρήσαντ᾽ Ὀδυσῆος.	σε όσα δοκίμια οι Φαίακες θα 'βαζαν να παραβγούν μαζί του.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἤγερθεν ὁμηγερέες τ᾽ ἐγένοντο,	Κι όταν αυτοί μονοσυνάχτηκαν κι όλοι μαζί βρέθηκαν,
τοῖσιν δ᾽ Ἀλκίνοος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε:	πρώτος το λόγο ο Αλκίνοος κίνησε κι αναμεσό τους είπε:
«κέκλυτε, Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,	«Ακούστε, Φαίακες πρωτοστάτορες και πρωτοκεφαλάδες,
ὄφρ᾽ εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.	το τι η καρδιά στα στήθη μ᾽ έσπρωξε να πω: παραδαρμένος
ξεῖνος ὅδ᾽, οὐκ οἶδ᾽ ὅς τις, ἀλώμενος ἵκετ᾽ ἐμὸν δῶ,	από τη Δύση για απ᾽ τ᾽ ανάτελα του γήλιου ο ξένος τούτος
ἠὲ πρὸς ἠοίων ἦ ἑσπερίων ἀνθρώπων:	στο σπίτι μου ήρθε τώρα ανέγνωρος· ποιός είναι δεν κατέχω.
πομπὴν δ᾽ ὀτρύνει, καὶ λίσσεται ἔμπεδον εἶναι.	Ζητά να τον καλοστρατίσουμε, μα σιγουριά γυρεύει.
ἡμεῖς δ᾽, ὡς τὸ πάρος περ, ἐποτρυνώμεθα πομπήν.	Εμείς ό,τι ποθεί ας του δώσουμε, καθώς το συνηθάμε.
οὐδὲ γὰρ οὐδέ τις ἄλλος, ὅτις κ᾽ ἐμὰ δώμαθ᾽ ἵκηται,	Ποιος ήρθε σπίτι μου και του 'λειψε το καλοστράτισμά μας;
ἐνθάδ᾽ ὀδυρόμενος δηρὸν μένει εἵνεκα πομπῆς.	ποιός έμεινε καιρό στον τόπο μας να κλαίει την ερημιά του;
ἀλλ᾽ ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἅλα δῖαν	Ελάτε, μαύρο, πρωτοτάξιδο να ρίξουμε καράβι
πρωτόπλοον, κούρω δὲ δύω καὶ πεντήκοντα	στο κύμα το άγιο, να διαλέξουμε και νιους αναμεσό μας,
κρινάσθων κατὰ δῆμον, ὅσοι πάρος εἰσὶν ἄριστοι.	πενήντα δυό, να 'ναι οι καλύτεροι, πιο πριν δοκιμασμένοι.
δησάμενοι δ᾽ ἐὺ πάντες ἐπὶ κληῖσιν ἐρετμὰ	Και πιάστε στους σκαρμούς να δέσετε με τάξη τα κουπιά σας

ἔκβητ': αὐτὰρ ἔπειτα θοὴν ἀλεγύνετε δαῖτα
ἡμέτερόνδ᾽ ἐλθόντες: ἐγὼ δ᾽ ἐὺ πᾶσι παρέξω.

κι εβγάτε πάλι· δίχως άργητα μετά στο αρχοντικό μου
το γιόμα να γνοιαστείτε᾽ οι τάβλες μου σας καρτερουνε πλούσιες.

κούροισιν μὲν ταῦτ᾽ ἐπιτέλλομαι: αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
σκηπτοῦχοι βασιλῆες ἐμὰ πρὸς δώματα καλὰ
ἔρχεσθ᾽, ὄφρα ξεῖνον ἐνὶ μεγάροισι φιλέωμεν,
μηδέ τις ἀρνείσθω. καλέσασθε δὲ θεῖον ἀοιδὸν
Δημόδοκον: τῷ γάρ ῥα θεὸς πέρι δῶκεν ἀοιδὴν

Αυτά προστάζω εγώ στους άγουρους᾽ οι άλλοι γοργά ας κινήσουν.
βασιλοράβδι όσοι στα χέρια τους κρατούν, για τ᾽ όμορφό μου
παλάτι· θέλω να φιλέψουμε τον ξένο᾽ μη μου πείτε
κανείς σας όχι. Το Δημόδοκο, το θείο τον τραγουδάρη,
φωνάχτε ακόμα᾽ τι του χάρισε κάποιος θεός να φραίνει

τέρπειν, ὅππῃ θυμὸς ἐποτρύνῃσιν ἀείδειν.»
ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο, τοὶ δ᾽ ἅμ᾽ ἕποντο
σκηπτοῦχοι: κῆρυξ δὲ μετῴχετο θεῖον ἀοιδόν.
κούρω δὲ κρινθέντε δύω καὶ πεντήκοντα
βήτην, ὡς ἐκέλευσ᾽, ἐπὶ θῖν᾽ ἁλὸς ἀτρυγέτοιο.

με το τραγούδι του, όπως του 'ρχεται να τραγουδήσει ο πόθος.
Αυτά σαν είπε ο Αλκίνοος, κίνησε, και πίσω του οι ρηγάδες'
να φέρει κι ο διαλάλης έτρεξε το θείο τον τραγουδάρη.
Και νιοί πενήντα δυο διαλέχτηκαν, καθώς τους είχε ορίσει,
κι ευτύς στης θάλασσας της άκαρπης το γυρογιάλι έτρεξαν.

αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
νῆα μὲν οἵ γε μέλαιναν ἁλὸς βένθοσδε ἔρυσσαν,
ἐν δ᾽ ἱστόν τ᾽ ἐτίθεντο καὶ ἱστία νηὶ μελαίνῃ,
ἠρτύναντο δ᾽ ἐρετμὰ τροποῖς ἐν δερματίνοισι,
πάντα κατὰ μοῖραν, ἀνά θ᾽ ἱστία λευκὰ πέτασσαν.

Μόλις κατέβηκαν στο ακρόγιαλο και το καράβι βρήκαν,
το μαύρο πλοίο βαθιά στη θάλασσα να πέσει μέσα εσύραν,
στήσαν μετά κατάρτια κι άρμενα στο μελανό καράβι
και τα κουπιά απο τις δερμάτινες πέρασαν τροπωτήρες,
όλα ως εταίριαζε· τελειώνοντας τ᾽ άσπρα πανιά σήκωσαν,

ὑψοῦ δ᾽ ἐν νοτίῳ τήν γ᾽ ὥρμισαν: αὐτὰρ ἔπειτα
βάν ῥ᾽ ἴμεν Ἀλκινόοιο δαΐφρονος ἐς μέγα δῶμα.
πλῆντο δ᾽ ἄρ᾽ αἴθουσαί τε καὶ ἕρκεα καὶ δόμοι ἀνδρῶν
ἀγρομένων: πολλοὶ δ᾽ ἄρ᾽ ἔσαν, νέοι ἠδὲ παλαιοί.
τοῖσιν δ᾽ Ἀλκίνοος δυοκαίδεκα μῆλ᾽ ἱέρευσεν,

και στα βαθιά νερά το αράξανε᾽ μετά κινούν και φεύγουν,
στου Αλκίνου του αντρειωμένου το τρανό παλάτι να διαγείρουν.
Αυλές και σκεπαστά και κάμαρες γέμισαν από κόσμο,
που όλο και πύκνωνε· κι ως έσμιξαν πολλοί, και νιοί και γέροι,
δώδεκα αρνιά και δυο στριφτόζαλα να σφάξουν είπε βόδια

ὀκτὼ δ᾽ ἀργιόδοντας ὕας, δύο δ᾽ εἰλίποδας βοῦς:
τοὺς δέρον ἀμφί θ᾽ ἕπον, τετύκοντό τε δαῖτ᾽ ἐρατεινήν.
κῆρυξ δ᾽ ἐγγύθεν ἦλθεν ἄγων ἐρίηρον ἀοιδόν,
τὸν πέρι μοῦσ᾽ ἐφίλησε, δίδου δ᾽ ἀγαθόν τε κακόν τε:
ὀφθαλμῶν μὲν ἄμερσε, δίδου δ᾽ ἡδεῖαν ἀοιδήν.

ο βασιλιάς, κι οχτώ για χάρη τους ασπροδοντάτους χοίρους·
κι ως τα 'γδαραν και τα συγύρισαν, σε πλούσιες τάβλες τρώγαν.
Κι ο κράχτης τον τρανό τους έφερε τραγουδιστή, που η Μούσα
καλό, κακό μαζί του εχάρισε, περίσσια αγάπη ως του 'χε:
του στέρησε το φως, μα του 'δωκε γλυκά να λέει τραγούδια.

τῷ δ᾽ ἄρα Ποντόνοος θῆκε θρόνον ἀργυρόηλον
μέσσῳ δαιτυμόνων, πρὸς κίονα μακρὸν ἐρείσας:
κὰδ δ᾽ ἐκ πασσαλόφι κρέμασεν φόρμιγγα λίγειαν
αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ ἐπέφραδε χερσὶν ἑλέσθαι
κῆρυξ: πὰρ δ᾽ ἐτίθει κάνεον καλήν τε τράπεζαν,

Θρονί ο Ποντόνοος ασημόκαρφο του βάζει, εκεί στη μέση
των καλεσμένων, ακουμπώντας το στην αψηλή κολόνα'
σε ξυλοκάρφι τη γλυκόλαλη του κρέμασε κιθάρα,
λίγο πιο πάνω απ᾽ το κεφάλι του, πως να την πάρει του 'πεν
ο κράχτης, και πανέρι κι όμορφη κοντά του βάνει τάβλα

πὰρ δὲ δέπας οἴνοιο, πιεῖν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.
οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
μοῦσ᾽ ἄρ᾽ ἀοιδὸν ἀνῆκεν ἀειδέμεναι κλέα ἀνδρῶν,
οἴμης τῆς τότ᾽ ἄρα κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἵκανε,

και κούπα με κρασί, σαν του 'ρχονταν η πεθυμιά, να πίνει.
Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια άπλωσαν
και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
τον τραγουδάρη η Μούσα εκίνησε παλικαριές να ψάλει
απ᾽ το τραγούδι, που 'χε η δόξα του στα ουράνια φτάσει τότε,

νεῖκος Ὀδυσσῆος καὶ Πηλεΐδεω Ἀχιλῆος,
ὥς ποτε δηρίσαντο θεῶν ἐν δαιτὶ θαλείῃ
ἐκπάγλοις ἐπέεσσιν, ἄναξ δ᾽ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
χαῖρε νόῳ, ὅ τ᾽ ἄριστοι Ἀχαιῶν δηριόωντο.
ὣς γάρ οἱ χρείων μυθήσατο Φοῖβος Ἀπόλλων

πως ο Οδυσσέας μαθές λογόφερε με τον τρανό Αχιλλέα
σε μια θυσία θεών που γιόρταζαν, κι άλλαξαν μεταξύ τους
βαριές κουβέντες· κι ο Αγαμέμνονας ο πρωτοστρατολάτης
κρυφά αναγάλλιαζε, που μάλωναν των Αχαιών οι κάλλιοι'
του το 'χε πει μαθές ο Απόλλωνας ο Φοίβος στο χρησμό του

Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ, ὅθ᾽ ὑπέρβη λάινον οὐδὸν
χρησόμενος: τότε γάρ ῥα κυλίνδετο πήματος ἀρχὴ
Τρωσί τε καὶ Δαναοῖσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς.
ταῦτ᾽ ἄρ᾽ ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτός: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
πορφύρεον μέγα φᾶρος ἑλὼν χερσὶ στιβαρῇσι

στην άγια την Πυθώ, το πέτρινο κατώφλι σαν εδιάβη
χρησμό να πάρει, αρχή που πλάκωναν τα πάθη του πολέμου
σε Τρώες κι Αργίτες, απ᾽ το θέλημα του Δία του τρισμεγάλου.
Αυτά ετραγούδα ο πολυδόξαστος τραγούδιστής· ωστόσο
πήρε ο Οδυσσέας μεμιάς κι ανάσυρε το πορφυρό μαντί του

κὰκ κεφαλῆς εἴρυσσε, κάλυψε δὲ καλὰ πρόσωπα:
αἴδετο γὰρ Φαίηκας ὑπ᾽ ὀφρύσι δάκρυα λείβων.
ἦ τοι ὅτε λήξειεν ἀείδων θεῖος ἀοιδός,
δάκρυ ὀμορξάμενος κεφαλῆς ἄπο φᾶρος ἕλεσκε
καὶ δέπας ἀμφικύπελλον ἑλὼν σπείσασκε θεοῖσιν:

κι αποκορφής ως κάτω εσκέπασε τ᾽ όμορφο πρόσωπό του·
τι ντρέπουνταν τους Φαίακες που 'τρεχαν τα μάτια του ποτάμι.
Κάθε φορά που ο θείος Δημόδοκος σκολνούσε το τραγούδι,
τα δάκρυα σφούγγιζε, κατέβαζε το ρούχο απ᾽ το κεφάλι
και στους θεούς με κούπα δίγουβη κρασί εσταλαματούσε·

αὐτὰρ ὅτ᾽ ἂψ ἄρχοιτο καὶ ὀτρύνειαν ἀείδειν
Φαιήκων οἱ ἄριστοι, ἐπεὶ τέρποντ᾽ ἐπέεσσιν,
ἂψ Ὀδυσεὺς κατὰ κρᾶτα καλυψάμενος γοάασκεν.
ἔνθ᾽ ἄλλους μὲν πάντας ἐλάνθανε δάκρυα λείβων,
Ἀλκίνοος δέ μιν οἶος ἐπεφράσατ᾽ ἠδ᾽ ἐνόησεν

μα σαν ξανάρχιζε — τον έσπρωχναν μαθές να τραγουδήσει
οι Φαίακες οι τρανοί, που ευφραίνουνταν ακούγοντας — εκείνος,
την κεφαλή ξανά κουκούλωνε και ξέσπαζε σε θρήνο.
Κανείς δεν το 'χε νιώσει που 'κλαιγεν από τους άλλους όλους·
ο Αλκίνοος μοναχά τον πρόσεξε και τον νογήθη, δίπλα

ἥμενος ἄγχ᾽ αὐτοῦ, βαρὺ δὲ στενάχοντος ἄκουσεν.
αἶψα δὲ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μετηύδα:
«κέκλυτε, Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες.
ἤδη μὲν δαιτὸς κεκορήμεθα θυμὸν ἐίσης
φόρμιγγός θ᾽, ἣ δαιτὶ συνήορός ἐστι θαλείῃ:

καθώς καθόταν, και τον άκουσε να βαριαναστενάζει.
Ευτύς στους Φαίακες, στους περίλαμπρους μιλούσε κουπολάτες:
«Ακούστε, Φαίακες πρωτοστάτορες και πρωτοκεφαλάδες᾽
το φαγητό πια το φραθήκαμε, καθείς το μερτικό του,
και την κιθάρα, τη συντρόφισσα στις πλούσιες τάβλες πάντα·

νῦν δ᾽ ἐξέλθωμεν καὶ ἀέθλων πειρηθῶμεν
πάντων, ὥς χ᾽ ὁ ξεῖνος ἐνίσπῃ οἷσι φίλοισιν
οἴκαδε νοστήσας, ὅσσον περιγιγνόμεθ᾽ ἄλλων
πύξ τε παλαιμοσύνῃ τε καὶ ἅλμασιν ἠδὲ πόδεσσιν.»
ὣς ἄρα φωνήσας ἡγήσατο, τοὶ δ᾽ ἅμ᾽ ἕποντο.

μα ας βγούμε τώρα, για να παίξουμε, να ξεσυνεριστούμε
μια μέρα ο ξένος μας διαγέρνοντας στη γη την πατρική του
να το 'χει να το λέει στους φίλους του το πόσο ξεπερνάμε
τους άλλους στη γροθιά, στο πάλεμα, στο πήδημα, στα πόδια.»
Αυτά σαν είπε ό Αλκίνοος, κίνησε, και πίσω του οι ρηγάδες.

κὰδ δ᾽ ἐκ πασσαλόφι κρέμασεν φόρμιγγα λίγειαν,
Δημοδόκου δ᾽ ἕλε χεῖρα καὶ ἔξαγεν ἐκ μεγάροιο
κῆρυξ: ἦρχε δὲ τῷ αὐτὴν ὁδὸν ἥν περ οἱ ἄλλοι
Φαιήκων οἱ ἄριστοι, ἀέθλια θαυμανέοντες.
βὰν δ᾽ ἴμεν εἰς ἀγορήν, ἅμα δ᾽ ἕσπετο πουλὺς
ὅμιλος,

Στο ξυλοκάρφι τη γλυκόλαλη κρεμάει κιθάρα ο κράχτης,
παίρνει απ᾽ το χέρι το Δημόδοκο κι από τον αντρωνίτη
τον βγάζει και τον ίδιο τράβηξε το δρόμου 'χαν πάρει
οι Φαίακες άρχοντες, τους όμορφους να θιαμαστούν αγώνες.
Στην αγορά σε λίγο βρέθηκαν, κι ο κόσμος ακλουθούσε

μυρίοι: ἂν δ᾽ ἵσταντο νέοι πολλοί τε καὶ ἐσθλοί.
ὦρτο μὲν Ἀκρόνεώς τε καὶ Ὠκύαλος καὶ Ἐλατρεύς,
Ναυτεύς τε Πρυμνεύς τε καὶ Ἀγχίαλος καὶ Ἐρετμεύς,
Ποντεύς τε Πρωρεύς τε, Θόων Ἀναβησίνεώς τε
Ἀμφίαλός θ᾽, υἱὸς Πολυνήου Τεκτονίδαο:

αρίφνητος᾽ κι οι νιοί σηκώθηκαν, πολλοί κι αρχοντεμένοι'
ο Ακρόνεος κι ο Ελατρέας πετάχτηκαν κι ο Ωκύαλος κι ο Ναυτέας
κι ο Αγχίαλος κι ο Ερετμέας, κατόπι τους ο Θόωνας κι ο Πρυμνέας,
μετά ο Ποντέας κι ο Αναβησίνεος κι ο γιός του Πολυνήου
ο Αμφίαλος, ο εγγονός του Τέχτονα, μαζί στερνά ο Πρωρέας.

ἂν δὲ καὶ Εὐρύαλος, βροτολοιγῷ ἶσος Ἄρηϊ,
Ναυβολίδης, ὃς ἄριστος ἔην εἶδός τε δέμας τε
πάντων Φαιήκων μετ᾽ ἀμύμονα Λαοδάμαντα.
ἂν δ᾽ ἔσταν τρεῖς παῖδες ἀμύμονος Ἀλκινόοιο,
Λαοδάμας θ᾽ Ἅλιός τε καὶ ἀντίθεος Κλυτόνηος.

Πετάχτη ορθός κι ο Ευρύαλος, που 'μοιαζε το ματοστάλαχτο Άρη.
ο γιος του Ναύβολου, ο καλύτερος στην ελικιά, στην όψη
ξον απ᾽ τον άψεγο Λαοδάμαντα μέσα στους Φαίακες όλους.
Κι οι τρεις υγιοί του Αλκίνου του άψεγου πετάχτηκαν απάνω,
ο Λαοδάμας κι ο Άλιος ο άτρομος κι ο ισόθεος ο Κλυτόνηος.

οἱ δ᾽ ἦ τοι πρῶτον μὲν ἐπειρήσαντο πόδεσσι.
τοῖσι δ᾽ ἀπὸ νύσσης τέτατο δρόμος: οἱ δ᾽ ἅμα πάντες
καρπαλίμως ἐπέτοντο κονίοντες πεδίοιο:
τῶν δὲ θέειν ὄχ᾽ ἄριστος ἔην Κλυτόνηος ἀμύμων:

Και πιάσαν τους αγώνες κάνοντας αρχή απ᾽ τα πόδια πρώτα.
Απ᾽ το σημάδι ο δρόμος άνοιγε μπροστά τους, κι όλοι εκείνοι
γοργοπετώντας πήραν κι έτρεχαν στον κάμπο, μες στη σκόνη.
Στα πόδια πρώτος ο αψεγάδιαστος ξεχώριζε Κλυτόνηος·

ὅσσον τ᾽ ἐν νειῷ οὖρον πέλει ἡμιόνοιιν,

Όσο δυο μούλες νιάμα δύνουνται μοναναπνιάς να οργώσουν,

τόσσον ὑπεκπροθέων λαοὺς ἵκεθ᾽, οἱ δ᾽ ἐλίποντο.
οἱ δὲ παλαιμοσύνης ἀλεγεινῆς πειρήσαντο:
τῇ δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρύαλος ἀπεκαίνυτο πάντας ἀρίστους.
ἅλματι δ᾽ Ἀμφίαλος πάντων προφερέστατος ἦεν:
δίσκῳ δ᾽ αὖ πάντων πολὺ φέρτατος ἦεν Ἐλατρεύς,

τόσο τους άλλους, σύντας γύρισε στους Φαίακες, προσπερνούσε.
Μετά, η σειρά στο ανήλεο πάλεμα να παραβγούν σαν ήρθε,
ήταν ο Ευρύαλος τώρα που 'βαλε τους πρώτους όλους κάτω.
Μετά στο πήδημα απ᾽ τους άγουρους ο Αμφίαλος ήρθε πρώτος·
μετά, το δίσκο ως ρίξαν, νίκησε τους άλλους ο Ελατρέας,

πὺξ δ᾽ αὖ Λαοδάμας, ἀγαθὸς πάϊς Ἀλκινόοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντες ἐτέρφθησαν φρέν᾽ ἀέθλοις,
τοῖς ἄρα Λαοδάμας μετέφη πάϊς Ἀλκινόοιο:
«δεῦτε, φίλοι, τὸν ξεῖνον ἐρώμεθα εἴ τιν᾽ ἄεθλον
οἶδέ τε καὶ δεδάηκε. φυήν γε μὲν οὐ κακός ἐστι,

και στις γροθιές του Αλκίνου ο αντρόψυχος υγιός, ο Λαοδάμας.
Κι αφού βαθιά στα φρένα ευφράθηκαν με τους αγώνες όλοι,
του Αλκίνου ο γιός, ο Λαοδάμαντας, αναμεσό τους είπε:
«Ελάτε, φίλοι, να ρωτήσουμε τον ξένο, κάποιο αγώνα
μην ξέρει κι έμαθε· το ανάριμμα δεν τον ντροπιάζει διόλου,

μηρούς τε κνήμας τε καὶ ἄμφω χεῖρας ὕπερθεν
αὐχένα τε στιβαρὸν μέγα τε σθένος: οὐδέ τι ἥβης
δεύεται, ἀλλὰ κακοῖσι συνέρρηκται πολέεσσιν:
οὐ γὰρ ἐγώ γέ τί φημι κακώτερον ἄλλο θαλάσσης
ἄνδρα γε συγχεῦαι, εἰ καὶ μάλα καρτερὸς εἴη.»

και τα μεριά και τ᾽ αντικνήμια του, ψηλά τα δυο του χέρια -
κι ο σβέρκος του ο γερός κι η δύναμη, τρανή που δείχνει, κι ούτε
του λείπει η νιότη, μον᾽ τα βάσανα τα πλήθια τον τσακίσαν
εγώ μαθές από τη θάλασσα χειρότερο δεν ξέρω
να καταλυεί τον άντρα, δύναμη κι ας έχει αυτός περίσσια.»

τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρύαλος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«Λαοδάμα, μάλα τοῦτο ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπες.
αὐτὸς νῦν προκάλεσσαι ἰὼν καὶ πέφραδε μῦθον.»
αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ᾽ ἄκουσ᾽ ἀγαθὸς πάϊς Ἀλκινόοιο,
στῆ ῥ᾽ ἐς μέσσον ἰὼν καὶ Ὀδυσσῆα προσέειπε:

Κι ο Ευρύαλος τότε του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Ήταν σωστός, Λαοδάμα, ο λόγος σου και μίλησες ως πρέπει·
ατός σου τώρα σύρε μίλα του και πες του τι γυρεύεις.»
Ως άκουσεν ο γιός ο άντρόψυχος του Αλκίνου αυτά τα λόγια,
στη μέση εστάθηκε της μάζωξης και του Οδυσσέα μιλούσε:

«δεῦρ᾽ ἄγε καὶ σύ, ξεῖνε πάτερ, πείρησαι ἀέθλων,
εἴ τινά που δεδάηκας: ἔοικε δέ σ᾽ ἴδμεν ἀέθλους:
οὐ μὲν γὰρ μεῖζον κλέος ἀνέρος ὄφρα κ᾽ ἔῃσιν,
ἤ ὅ τι ποσσίν τε ῥέξῃ καὶ χερσὶν ἑῇσιν.
ἀλλ᾽ ἄγε πείρησαι, σκέδασον δ᾽ ἀπὸ κήδεα θυμοῦ.

«Και συ, πατέρα ξένε, κόπιασε να παραβγείς σε αγώνα,
κάποιον αν έμαθες· ακάτεχος δε δείχνεις απ᾽ αγώνες.
Γι᾽ άντρα δεν ξέρω εγώ τρανότερη στον κόσμο τούτο δόξα,
απ᾽ ό,τι κάνει με τα πόδια του μοχτώντας και τα χέρια. "
Έλα λοιπόν και συ, δοκίμασε, τις έγνοιες που 'χεις δίωξε'

σοὶ δ᾽ ὁδὸς οὐκέτι δηρὸν ἀπέσσεται, ἀλλά τοι ἤδη
νηῦς τε κατείρυσται καὶ ἐπαρτέες εἰσὶν ἑταῖροι.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«Λαοδάμα, τί με ταῦτα κελεύετε κερτομέοντες;
κήδεά μοι καὶ μᾶλλον ἐνὶ φρεσὶν ἤ περ ἄεθλοι,

να φύγεις δε θ᾽ αργήσεις· έτοιμο για σένα το καράβι
βαθιά ριγμένο μες στη θάλασσα, κι οι σύντροφοι προσμένουν.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Τι με πικραίνετε ζητώντας μου τέτοιες δουλειές, Λαοδάμα;
δεν έχω νου γι᾽ άγώνες᾽ οι έγνοιες μου με δέρνουν, που 'χω τόσο

ὃς πρὶν μὲν μάλα πολλὰ πάθον καὶ πολλὰ μόγησα,
νῦν δὲ μεθ᾽ ὑμετέρῃ ἀγορῇ νόστοιο χατίζων
ἧμαι, λισσόμενος βασιλῆά τε πάντα τε δῆμον.»
τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρύαλος ἀπαμείβετο νείκεσέ τ᾽ ἄντην:
«οὐ γάρ σ᾽ οὐδέ, ξεῖνε, δαήμονι φωτὶ ἐίσκω

μοχτήσει, τόσα σύρει βάσανα βαριά· στη σύναξη σας
κάθουμαι τώρα, και στον πόθο μου να στρέψω στην πατρίδα
έχω προσπέσει στο ρηγάρχη σας και στο λαό σας όλο.»
Κι ο Ευρύαλος ανοιχτά τον ντρόπιασε και του αποκρίθη κι είπε:
«Αλήθεια, ξένε, δε μου φαίνεσαι να νιώθεις απ᾽ αγώνες,

ἄθλων, οἷά τε πολλὰ μετ᾽ ἀνθρώποισι πέλονται,
ἀλλὰ τῷ, ὅς θ᾽ ἅμα νηὶ πολυκλήιδι θαμίζων,
ἀρχὸς ναυτάων οἵ τε πρηκτῆρες ἔασιν,
φόρτου τε μνήμων καὶ ἐπίσκοπος ᾖσιν ὁδαίων
κερδέων θ᾽ ἁρπαλέων: οὐδ᾽ ἀθλητῆρι ἔοικας.»

αυτούς που συνηθίζουν οι άνθρωποι πολλώ λογιώ να κάνουν
μοιάζεις με κάποιον που τα πέλαγα με ναύτες τριγυρίζει
μες στο πολύκουπο καράβι του, πραματευτάδες όλους,
και το φορτίο μονάχα γνοιάζεται, κι ο νους του στις πραμάτειες,
κι ό,τι κερδίσει ακόμα αρπάζοντας· αγωνιστής δε δείχνεις!»

ἠτὸν δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:

Ταυροκοιτώντας ο πολύβουλος του απάντησε Οδυσσέας:
«Ξένε, δε μίλησες πρεπούμενα κι αδικοπράχτης δείχνεις!

«ξεῖν᾽, οὐ καλὸν ἔειπες: ἀτασθάλῳ ἀνδρὶ ἔοικας.
οὕτως οὐ πάντεσσι θεοὶ χαρίεντα διδοῦσιν
ἀνδράσιν, οὔτε φυὴν οὔτ᾽ ἂρ φρένας οὔτ᾽ ἀγορητύν.
ἄλλος μὲν γάρ τ᾽ εἶδος ἀκιδνότερος πέλει ἀνήρ,

Έτσι είναι, στους θνητούς οι αθάνατοι τις χάρες δε μοιράζουν
σε όλους αχώριστα — το ανάριμμα, τη γνώση και τα λόγια.
Τούτος γεννήθηκε ασκημότερος στην όψη από τους άλλους,

ἀλλὰ θεὸς μορφὴν ἔπεσι στέφει, οἱ δέ τ᾽ ἐς αὐτὸν
τερπόμενοι λεύσσουσιν: ὁ δ᾽ ἀσφαλέως ἀγορεύει
αἰδοῖ μειλιχίῃ, μετὰ δὲ πρέπει ἀγρομένοισιν,
ἐρχόμενον δ᾽ ἀνὰ ἄστυ θεὸν ὣς εἰσορόωσιν.
ἄλλος δ᾽ αὖ εἶδος μὲν ἀλίγκιος ἀθανάτοισιν,

μα θέλησε ο θεός κι ο λόγος του σαρκώνει, και τον βλέπουν
όλοι και χαίρουνται που ασκόνταφτα μιλεί, με μια σεμνότη
γλυκιά, και κάθε που συνάζουνται, νικάει τους άλλους όλους,
κι όταν γυρνάει στην πόλη, σα θεό τον αντικρίζει ο κόσμος.
Ο άλλος είναι όμορφος, με αθάνατο θεό τον συνομοιάζεις

ἀλλ᾽ οὔ οἱ χάρις ἀμφιπεριστέφεται ἐπέεσσιν,
ὡς καὶ σοὶ εἶδος μὲν ἀριπρεπές, οὐδέ κεν ἄλλως
οὐδὲ θεὸς τεύξειε, νόον δ᾽ ἀποφώλιός ἐσσι.
ὤρινάς μοι θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν
εἰπὼν οὐ κατὰ κόσμον. ἐγὼ δ᾽ οὐ νῆις ἀέθλων,

στην όψη, όμως ποτέ τα λόγια του δε στεφανώνει η χάρη.
Όμοια και συ! Τρανά τα κάλλη σου, μηδέ θεός να δώσει
τρανότερη ομορφιά θα δύνουνταν, όμως μυαλό δεν έχεις!
Έτσι που μίλησες αταίριαστα, μου 'χεις πολύ ταράξει
στα στήθη την καρδιά. Μα ακάτεχος δεν είμαι εγώ απ᾽ αγώνες

ὡς σύ γε μυθεῖαι, ἀλλ᾽ ἐν πρώτοισιν ὀίω
ἔμμεναι, ὄφρ᾽ ἥβῃ τε πεποίθεα χερσί τ᾽ ἐμῇσι.
νῦν δ᾽ ἔχομαι κακότητι καὶ ἄλγεσι: πολλὰ γὰρ ἔτλην
ἀνδρῶν τε πτολέμους ἀλεγεινά τε κύματα πείρων.
ἀλλὰ καὶ ὥς, κακὰ πολλὰ παθών, πειρήσομ᾽ ἀέθλων:

καθώς φαντάζεσαι, μον᾽ ήμουνα θαρρώ στους πρώτους μέσα,
όσο στη νιότη μου θαρρεύομουν και στα δικά μου χέρια.
Τώρα πολλά με ζώσαν βάσανα, πολλά έχω σύρει πάθη
μέσα σε τόσα αντροπαλέματα και κύματα αγριεμένα.
Μα κι έτσι, ακόμα τόσα που 'παθα, θα παραβγώ μαζί σας·

θυμοδακὴς γὰρ μῦθος, ἐπώτρυνας δέ με εἰπών.»
ἦ ῥα καὶ αὐτῷ φάρει ἀναΐξας λάβε δίσκον
μείζονα καὶ πάχετον, στιβαρώτερον οὐκ ὀλίγον περ
ἢ οἵῳ Φαίηκες ἐδίσκεον ἀλλήλοισι.
τόν ῥα περιστρέψας ἧκε στιβαρῆς ἀπὸ χειρός,

αγκύλι στην καρδιά μου ο λόγος σου και μ᾽ έχεις ξεσηκώσει!
Αυτά είπε, και πετάχτη κι άρπαξε, με το μαντί του ως ήταν,
δίσκο τρανότερο, χοντρύτερο, με πιο μεγάλο βάρος
απ᾽ όλους που κρατούσαν κι έριχναν οι Φαίακες συνατοί τους,
κι αφού τον σβούριξε, τον πέταξε με σιδερένιο χέρι·

βόμβησεν δὲ λίθος: κατὰ δ᾽ ἔπτηξαν ποτὶ γαίῃ
Φαίηκες δολιχήρετμοι, ναυσίκλυτοι ἄνδρες,
λᾶος ὑπὸ ῥιπῆς: ὁ δ᾽ ὑπέρπτατο σήματα πάντων
ῥίμφα θέων ἀπὸ χειρός. ἔθηκε δὲ τέρματ᾽ Ἀθήνη
ἀνδρὶ δέμας ἐικυῖα, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:

κι ως βούιξε η πέτρα, οι Φαίακες όλοι τους, οι μακροκουπολάτες,
οι ξακουσμένοι στα πλεούμενα, στη γης έγειραν κάτω
απ᾽ την ορμή της πέτρας· κι άφησε των άλλων τα σημάδια
ο δίσκος πίσω, από τα χέρια του πετώντας· κι η Παλλάδα
με είδη θνητού σημάδι βάνοντας του μίλησε και του 'πε:

«καί κ᾽ ἀλαός τοι, ξεῖνε, διακρίνειε τὸ σῆμα
ἀμφαφόων, ἐπεὶ οὔ τι μεμιγμένον ἐστὶν ὁμίλῳ,
ἀλλὰ πολὺ πρῶτον. σὺ δὲ θάρσει τόνδε γ᾽ ἄεθλον:
οὔ τις Φαιήκων τόδε γ᾽ ἵξεται, οὐδ᾽ ὑπερήσει.»
ὣ«ὣς φάτο, γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,

«Κι ένας τυφλός θα το ξεχώριζε τέτοιο σημάδι, ξένε,
ψαχουλευτά᾽ τι αυτό δεν έσμιξε με τα πολλά των άλλων,
μον᾽ είναι ομπρός που᾽ μη σκιάζεσαι πια το δοκίμι ετούτο'
ποιος Φαίακας να το φτάσει δύνεται και ποιος να το περάσει;»
Στα λόγια τούτα ο θείος, πολύπαθος εχάρηκε Οδυσσέας,

χαίρων, οὕνεχ᾽ ἑταῖρον ἐνηέα λεῦσσ᾽ ἐν ἀγῶνι.
καὶ τότε κουφότερον μετεφώνεε Φαιήκεσσιν:
«τοῦτον νῦν ἀφίκεσθε, νέοι. τάχα δ᾽ ὕστερον ἄλλον
ἥσειν ἢ τοσσοῦτον ὀίομαι ἢ ἔτι μᾶσσον.
τῶν δ᾽ ἄλλων ὅτινα κραδίη θυμός τε κελεύει,

θωρώντας τώρα μες στη σύναξη πως έχει κι ένα φίλο·
του αλάφρωσε η καρδιά και μίλησε στους Φαίακες πιο αγεράτα:
«Φτάσετε τούτον πρώτα οι νιούτσικοι, μετά θα ρίξω κι άλλον
τόσο θα πάει για και μακρύτερα, φαντάζουμαι, και τούτος.
Μα κι απ᾽ τους άλλους το κουράγιο του ποιόν σπρώχνει κι η καρδιά του;

δεῦρ᾽ ἄγε πειρηθήτω, ἐπεί μ᾽ ἐχολώσατε λίην,
ἢ πὺξ ἠὲ πάλῃ ἢ καὶ ποσίν, οὔ τι μεγαίρω,
πάντων Φαιήκων, πλήν γ᾽ αὐτοῦ Λαοδάμαντος.
ξεῖνος γάρ μοι ὅδ᾽ ἐστί: τίς ἂν φιλέοντι μάχοιτο;
ἄφρων δὴ κεῖνός γε καὶ οὐτιδανὸς πέλει ἀνήρ,

να παραβγούμε ας έρθει! Μ᾽ έχετε παραθυμώσει αλήθεια
Γροθιά και πάλεμα και τρέξιμο — τι θέλει να διαλέξει
από τους Φαίακες όλους όποιος σας; — εξόν ο Λαοδάμας,
τι ξένος του είμαι· ποιος θα τα 'βαζε με όποιον του δείχνει αγάπη;
Και τιποτένιος είναι κι άμυαλος αυτός που από δικού του

ὅς τις ξεινοδόκῳ ἔριδα προφέρηται ἀέθλων
δήμῳ ἐν ἀλλοδαπῷ: ἕο δ᾽ αὐτοῦ πάντα κολούει.
τῶν δ᾽ ἄλλων οὔ πέρ τιν᾽ ἀναίνομαι οὐδ᾽ ἀθερίζω,
ἀλλ᾽ ἐθέλω ἴδμεν καὶ πειρηθήμεναι ἄντην.
πάντα γὰρ οὐ κακός εἰμι, μετ᾽ ἀνδράσιν ὅσσοι ἄεθλοι:

τον που τον δέχτη και τον φίλεψε θα πει ν᾽ αντροκαλέσει
μέσα σε ανθρώπους ξένους· χάλασε μονάχος τη δουλειά του!
Με όλους τους άλλους συνερίζουμαι, δεν αψηφώ κανέναν
να τον γνωρίσω θέλω, αντίκρυ του να μετρηθώ᾽ πολλά 'ναι
λέω των αντρών τα συνερίσματα, κακός δεν είμαι σε όλα'

εὖ μὲν τόξον οἶδα ἐύξοον ἀμφαφάασθαι:
πρῶτός κ᾽ ἄνδρα βάλοιμι ὀιστεύσας ἐν ὁμίλῳ
ἀνδρῶν δυσμενέων, εἰ καὶ μάλα πολλοὶ ἑταῖροι
ἄγχι παρασταῖεν καὶ τοξαζοίατο φωτῶν.
οἶος δή με Φιλοκτήτης ἀπεκαίνυτο τόξῳ

ξέρω καλά το καλοτόρνευτο δοξάρι να δουλεύω·
δικιά μου η σαγιτιά που θα 'βρισκε να ρίξει πρώτη κάποιον
μέσα στο πλήθος των αντίμαχων, όσο πολλοί κι αν ήταν
οι σύντροφοί μου, πλάι μου στέκοντας, κι όσο κι αυτοί αν δοξεύαν.
Στων Τρωών τη χώρα ένας με κέρδιζε μονάχα στο δοξάρι,

δήμῳ ἔνι Τρώων, ὅτε τοξαζοίμεθ᾽ Ἀχαιοί.
τῶν δ᾽ ἄλλων ἐμέ φημι πολὺ προφερέστερον εἶναι,
ὅσσοι νῦν βροτοί εἰσιν ἐπὶ χθονὶ σῖτον ἔδοντες.
ἀνδράσι δὲ προτέροισιν ἐριζέμεν οὐκ ἐθελήσω,
οὔθ᾽ Ἡρακλῆι οὔτ᾽ Εὐρύτῳ Οἰχαλιῆι,

ο Φιλοχτήτης, σαν αρχίζαμε τις σαγιτιές οι Αργίτες᾽
μα από τους άλλους λέω δε βρίσκεται να με νικάει κανένας,
απ᾽ τους θνητούς μαθές, που γεύουνται ψωμί στον κόσμο απάνω.
Με τους παλιούς ηρώους δε θα 'θελα να μπω σε ξεσυνέρια,
τον Ηρακλή για και τον Εύρυτο, της Οιχαλίας το ρήγα,

οἵ ῥα καὶ ἀθανάτοισιν ἐρίζεσκον περὶ τόξων.
τῷ ῥα καὶ αἶψ᾽ ἔθανεν μέγας Εὔρυτος, οὐδ᾽ ἐπὶ γῆρας
ἵκετ᾽ ἐνὶ μεγάροισι: χολωσάμενος γὰρ Ἀπόλλων
ἔκτανεν, οὕνεκά μιν προκαλίζετο τοξάζεσθαι.
δουρὶ δ᾽ ἀκοντίζω ὅσον οὐκ ἄλλος τις ὀιστῷ.

που και με αθάνατους παράβγαιναν στου δοξαριού την τέχνη.
Γι᾽ αυτό και τον τρανό τον Εύρυτο νωρίς τον βρήκε ο Χάρος,
κι ουδέ στο αρχοντικό του εγέρασε᾽ τον σκότωσε οργισμένος
ο Φοίβος, σαν τον αντροκάλεσε να ρίξουν στο δοξάρι.
Και το κοντάρι ρίχνω όσο κανείς ουδέ σαγίτα ρίχνει.

οἴοισιν δείδοικα ποσὶν μή τίς με παρέλθῃ
Φαιήκων: λίην γὰρ ἀεικελίως ἐδαμάσθην
κύμασιν ἐν πολλοῖς, ἐπεὶ οὐ κομιδὴ κατὰ νῆα
ἦεν ἐπηετανός: τῷ μοι φίλα γυῖα λέλυνται.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.

Μόνο στα πόδια αλήθεια σκιάζουμαι μη με περάσει κάποιος
από τους Φαίακες, τι απ᾽ τα κύματα τα πλήθια το κορμί μου
που επαιδεύτη, κι όπως το άρμενο δε μου 'μεινε ως το τέλος
γερό, να ξαποσταίνω πάνω του, μου λύθηκαν τα γόνα.»
Έτσι μιλούσε, κι όλοι απόμειναν και δεν έβγαναν άχνα,

Ἀλκίνοος δέ μιν οἶος ἀμειβόμενος προσέειπεν:
«ξεῖν᾽, ἐπεὶ οὐκ ἀχάριστα μεθ᾽ ἡμῖν ταῦτ᾽ ἀγορεύεις,
ἀλλ᾽ ἐθέλεις ἀρετὴν σὴν φαινέμεν, ἥ τοι ὀπηδεῖ,
χωόμενος ὅτι σ᾽ οὗτος ἀνὴρ ἐν ἀγῶνι παραστὰς
νείκεσεν, ὡς ἂν σὴν ἀρετὴν βροτὸς οὔ τις ὄνοιτο,

και μόνο ο Αλκίνοος του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Όσα μας είπες δε μας πείραξαν καθόλου αλήθεια, ξένε!
θέλεις μονάχα την αξιότη σου να δείξεις, που 'χεις πάντα,
θυμώνοντας που τούτος ο άγουρος μπροστά στη σύναξη όλη
σε ντρόπιασε᾽ ποιος άντρας φρόνιμος, που κρένει μυαλωμένα,

ὅς τις ἐπίσταιτο ᾗσι φρεσὶν ἄρτια βάζειν:
ἀλλ᾽ ἄγε νῦν ἐμέθεν ξυνίει ἔπος, ὄφρα καὶ ἄλλῳ
εἴπῃς ἡρώων, ὅτε κεν σοῖς ἐν μεγάροισι
δαινύῃ παρὰ σῇ τ᾽ ἀλόχῳ καὶ σοῖσι τέκεσσιν,
ἡμετέρης ἀρετῆς μεμνημένος, οἷα καὶ ἡμῖν

να πει κακό ποτέ θα δύνουνταν για τη δικιά σου αξιότη;
Μα τώρα ομπρός, και συ ένα λόγο μου ν᾽ ακούσεις θέλω, σε άλλους
ηρώους για να τον πεις αργότερα, σαν τρως στο αρχοντικό σου
με τα παιδιά και τη γυναίκα σου, και τη δικιά μας τύχει
να θυμηθείς αξιότη: αδιάκοπα και μας ο Δίας πως δίνει

Ζεὺς ἐπὶ ἔργα τίθησι διαμπερὲς ἐξ ἔτι πατρῶν.
οὐ γὰρ πυγμάχοι εἰμὲν ἀμύμονες οὐδὲ παλαισταί,
ἀλλὰ ποσὶ κραιπνῶς θέομεν καὶ νηυσὶν ἄριστοι,
αἰεὶ δ᾽ ἡμῖν δαίς τε φίλη κίθαρίς τε χοροί τε
εἵματά τ᾽ ἐξημοιβὰ λοετρά τε θερμὰ καὶ εὐναί.

από τα χρόνια των πατέρων μας τρανές πιδεξιοσύνες.
Πυγμάχοι εμείς δεν είμαστε άψεγοι μηδέ και παλεστάδες,
μα τρέχουν γρήγορα τα πόδια μας, και πρώτοι στα καράβια.
Γλέντια, χοροί, πολλές ρουχαλλαξιές, λουτρά ζεστά, κλινάρια,
κιθάρες — με όλα αυτά χαρούμενοι περνούμε τη ζωή μας!

ἀλλ᾽ ἄγε, Φαιήκων βητάρμονες ὅσσοι ἄριστοι,
παίσατε, ὥς χ᾽ ὁ ξεῖνος ἐνίσπῃ οἷσι φίλοισιν

Τώρα απ᾽ τους Φαίακες οι καλύτεροι για ελάτε χορευτάδες
χορό ν᾽ ανοίξετε, διαγέρνοντας στη γη του ο ξένος πίσω

οἴκαδε νοστήσας, ὅσσον περιγιγνόμεθ᾽ ἄλλων	να λέει στους φίλους του, πως είμαστε στα πόδια, στο τραγούδι
ναυτιλίῃ καὶ ποσσὶ καὶ ὀρχηστυῖ καὶ ἀοιδῇ.	και στο χορό και στ᾽ αρμενίσματα πολύ πιο πρώτοι απ᾽ όλους.
Δημοδόκῳ δέ τις αἶψα κιὼν φόρμιγγα λίγειαν	Ένας ακόμα τη γλυκόλαλη να φέρει εδώ κιθάρα
οἰσέτω, ἥ που κεῖται ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν.»	για τό Δημόδοκο· θα βρίσκεται στο αρχοντικό μου κάπου.»
ὣς ἔφατ᾽ Ἀλκίνοος θεοείκελος, ὦρτο δὲ κῆρυξ	Αυτά είπε ο Αλκίνοος ο θεόμορφος, κι ευτύς κινούσε ο κράχτης
οἴσων φόρμιγγα γλαφυρὴν δόμου ἐκ βασιλῆος.	τη βαθουλή κιθάρα γρήγορα να φέρει απ᾽ το παλάτι.
αἰσυμνῆται δὲ κριτοὶ ἐννέα πάντες ἀνέσταν	Κι οι κρισολόγοι, όπως σηκώθηκαν εννιά και διαλεγμένοι
δήμιοι, οἳ κατ᾽ ἀγῶνας ἐὺ πρήσσεσκον ἕκαστα,	απ᾽ το λαό, που στα δοκίμια τους καλά τα πάντα ορίζαν,
λείηναν δὲ χορόν, καλὸν δ᾽ εὔρυναν ἀγῶνα.	το χοροστάσι ίσιωσαν κι άνοιξαν φαρδύ τρογύρα αλώνι.
κῆρυξ δ᾽ ἐγγύθεν ἦλθε φέρων φόρμιγγα λίγειαν	Κι ως ήρθε ο κράχτης τη γλυκόλαλη κιθάρα κουβαλώντας,
Δημοδόκῳ: ὁ δ᾽ ἔπειτα κί᾽ ἐς μέσον: ἀμφὶ δὲ κοῦροι	τράβηξε αμέσως ο Δημόδοκος στη μέση, και τρογύρα
πρωθῆβαι ἵσταντο, δαήμονες ὀρχηθμοῖο,	αγόρια πήραν θέση νιούτσικα, πιδέξιοι χορευτάδες,
πέπληγον δὲ χορὸν θεῖον ποσίν. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς	κι αρχίσαν θείο χορό, τα πόδια τους χτυπώντας, κι ο Οδυσσέας
μαρμαρυγὰς θηεῖτο ποδῶν, θαύμαζε δὲ θυμῷ.	θιαμαίνουνταν, τις σπίθες που 'βγαζαν τα πόδια τους θωρώντας.
αὐτὰρ ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν ἀείδειν	Κι εκείνος την κιθάρα παίζοντας γλυκό τραγούδι αρχίζει,
ἀμφ᾽ Ἄρεος φιλότητος εὐστεφάνου τ᾽ Ἀφροδίτης,	πως η Αφροδίτη η ομορφοστέφανη κι ο Άρης σε αγάπη επέσαν
ὡς τὰ πρῶτα μίγησαν ἐν Ἡφαίστοιο δόμοισι	και πως αρχή κρυφά πρωτόσμιξαν στου Ηφαίστου το παλάτι'
λάθρῃ, πολλὰ δ᾽ ἔδωκε, λέχος δ᾽ ᾔσχυνε καὶ εὐνὴν	κι εκείνος δώρα της εχάρισε πολλά, και το κλινάρι
Ἡφαίστοιο ἄνακτος. ἄφαρ δέ οἱ ἄγγελος ἦλθεν	βαριά του ρήγα Ηφαίστου εντρόπιασε᾽ μα ο Γήλιος, που τους είδε
Ἥλιος, ὅ σφ᾽ ἐνόησε μιγαζομένους φιλότητι.	να σμίγουν, έτρεξε στον Ήφαιστο και του 'πε το μαντάτο.
Ἥφαιστος δ᾽ ὡς οὖν θυμαλγέα μῦθον ἄκουσε,	Κι αυτός, σαν άκουσε το μήνυμα και τον πικρό το λόγο,
βῆ ῥ᾽ ἴμεν ἐς χαλκεῶνα κακὰ φρεσὶ βυσσοδομεύων,	στο χαλκιδιό του επήγε κλώθοντας κακές δουλειές στα φρένα·
ἐν δ᾽ ἔθετ᾽ ἀκμοθέτῳ μέγαν ἄκμονα, κόπτε δὲ δεσμοὺς	και βάλθηκε, τρανό στο κούτσουρο πιθώνοντας αμόνι,
ἀρρήκτους ἀλύτους, ὄφρ᾽ ἔμπεδον αὖθι μένοιεν.	δίχτυα να φτιάνει, ασύντριφτα, άλυτα, για να βρεθούν δεμένοι.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τεῦξε δόλον κεχολωμένος Ἄρει,	Κι ως με τον Άρη τα 'χε, χάλκεψε με πονηριά τα δίχτυα,
βῆ ῥ᾽ ἴμεν ἐς θάλαμον, ὅθι οἱ φίλα δέμνι᾽ ἔκειτο,	κι έπειτα μπήκε μες στην κάμαρα, που πλάγιαζε τις νύχτες·
ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ ἑρμῖσιν χέε δέσματα κύκλῳ ἁπάντῃ:	κι άπλωσε γύρα τα πλεμάτια του στου κλιναριού τα πόδια,
πολλὰ δὲ καὶ καθύπερθε μελαθρόφιν ἐξεκέχυντο,	πολλά να κατεβαίνουν έβαλε κι από τα μεσοδόκια,
ἠΰτ᾽ ἀράχνια λεπτά, τά γ᾽ οὔ κέ τις οὐδὲ ἴδοιτο,	λεπτά σαν αραχνιές· δε δύνουνταν κανείς να τα ξεκρίνει,
οὐδὲ θεῶν μακάρων: πέρι γὰρ δολόεντα τέτυκτο.	θεός κι ας ήταν τι με ξέχωρο τα 'χε χαλκέψει δόλο.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντα δόλον περὶ δέμνια χεῦεν,	Κι αφού στην κλίνη γύρα εσκόρπισε τα δολερά του δίχτυα,
εἴσατ᾽ ἴμεν ἐς Λῆμνον, ἐυκτίμενον πτολίεθρον,	στη Λήμνο τάχα, στο καλόχτιστο να πάει νησί κινούσε,
ἥ οἱ γαιάων πολὺ φιλτάτη ἐστὶν ἁπασέων.	που από τις άλλες χώρες πιότερη της είχε αγάπη πάντα.
οὐδ᾽ ἀλαοσκοπιὴν εἶχε χρυσήνιος Ἄρης,	Ο Άρης ωστόσο ο χρυσοχάλινος δε βίγλιζε του κάκου·
ὡς ἴδεν Ἥφαιστον κλυτοτέχνην νόσφι κιόντα:	τον Ήφαιστο θωρώντας που 'φευγε, τον ξακουστό τεχνίτη,
βῆ δ᾽ ἰέναι πρὸς δῶμα περικλυτοῦ Ἡφαίστοιο	να πάει στου Ηφαίστου του περίλαμπρου κινούσε το παλάτι,
ἰσχανόων φιλότητος ἐυστεφάνου Κυθερείης.	να σμίξει με την ωριοστέφανη Κυθέρεια λαχταρώντας.
ἡ δὲ νέον παρὰ πατρὸς ἐρισθενέος Κρονίωνος	Εκείνη απ᾽ τον τρανό τον κύρη της, το γιο του Κρόνου, ό,τι είχε
ἐρχομένη κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζεθ': ὁ δ᾽ εἴσω δώματος ᾔει,	γυρίσει και καθόταν κι άνοιξεν εκείνος, κι όπως μπήκε,
ἔν τ᾽ ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε:	το χέρι σφίγγοντας της μίλησε κι αυτά της λέει τα λόγια:
«δεῦρο, φίλη, λέκτρονδε τραπείομεν εὐνηθέντες:	«Πάμε, καλή μου, να πλαγιάσουμε, τον πόθο να χαρούμε·
οὐ γὰρ ἔθ᾽ Ἥφαιστος μεταδήμιος, ἀλλά που ἤδη	ο Ήφαιστος τώρα εδώ δε βρίσκεται᾽ πια θα 'χει πάει στη Λήμνο
οἴχεται ἐς Λῆμνον μετὰ Σίντιας ἀγριοφώνους.»	το δίχως άλλο, τους αγριόφωνους για ν᾽ ανταμώσει Σίντες.»

ὣς φάτο, τῇ δ᾽ ἀσπαστὸν ἐείσατο κοιμηθῆναι.
τὼ δ᾽ ἐς δέμνια βάντε κατέδραθον: ἀμφὶ δὲ δεσμοὶ
τεχνήεντες ἔχυντο πολύφρονος Ἡφαίστοιο,
οὐδέ τι κινῆσαι μελέων ἦν οὐδ᾽ ἀναεῖραι.
καὶ τότε δὴ γίγνωσκον, ὅ τ᾽ οὐκέτι φυκτὰ πέλοντο.

Είπε, κι εκείνης της καλάρεσε να κοιμηθούν αντάμα'
όμως στο στρώμα μόλις έπεσαν, τρογύρα τους απλώσαν
κρυφά του πολυμήχανου Ήφαιστου τ᾽ άφαντα δίχτυα, κι ούτε
πια είχαν τη δύναμη τα μέλη τους ν᾽ ασκώσουν, να κουνήσουν,
και τότε το 'νιωσαν πως πιάστηκαν και γλιτωμό δεν έχουν.

ἀγχίμολον δέ σφ᾽ ἦλθε περικλυτὸς ἀμφιγυήεις,
αὖτις ὑποστρέψας πρὶν Λήμνου γαῖαν ἱκέσθαι:
Ἠέλιος γάρ οἱ σκοπιὴν ἔχεν εἶπέ τε μῦθον.
βῆ δ᾽ ἴμεναι πρὸς δῶμα φίλον τετιημένος ἦτορ:
ἔστη δ᾽ ἐν προθύροισι, χόλος δέ μιν ἄγριος ᾕρει:

Στην ώρα πάνω ο Κουτσοπόδαρος, ο ξακουστός τεχνίτης,
με βιάση διάγειρε στον Όλυμπο, πριχού στη Λήμνο φτάσει'
ο Ήλιος μαθές τους παραμόνευε και του 'φερε μαντάτο.
Και πήρε δρόμο για το σπίτι του με πικραμένα σπλάχνα,
κι ως στάθη ομπρός στην πόρτα, η μάνητα βαριά τον συνεπήρε'

σμερδαλέον δ᾽ ἐβόησε, γέγωνέ τε πᾶσι θεοῖσιν:
«Ζεῦ πάτερ ἠδ᾽ ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
δεῦθ᾽, ἵνα ἔργα γελαστὰ καὶ οὐκ ἐπιεικτὰ ἴδησθε,
ὡς ἐμὲ χωλὸν ἐόντα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
αἰὲν ἀτιμάζει, φιλέει δ᾽ ἀίδηλον Ἄρηα,

φωνή του ξέφυγε άγρια κι έκραξε τους αθανάτους όλους:
«Πατέρα Δία και σεις αθάνατοι θεοί μακάριοι, ελάτε!
Δέστε δουλειές για γέλια, αβάσταχτες, πως η Αφροδίτη δείχνει,
του γιου του Κρόνου η κόρη, πάντα της σε μένα καταφρόνια,
τι, είμαι κουτσός, και την αγάπη της την κρύβει για τον Άρη,

οὕνεχ᾽ ὁ μὲν καλός τε καὶ ἀρτίπος, αὐτὰρ ἐγώ γε
ἠπεδανὸς γενόμην. ἀτὰρ οὔ τί μοι αἴτιος ἄλλος,
ἀλλὰ τοκῆε δύω, τὼ μὴ γείνασθαι ὄφελλον.
ἀλλ᾽ ὄψεσθ᾽, ἵνα τώ γε καθεύδετον ἐν φιλότητι
εἰς ἐμὰ δέμνια βάντες, ἐγὼ δ᾽ ὁρόων ἀκάχημαι.

που ειν᾽ όμορφος και τα ποδάρια του γερά, μα εγώ σακάτης
γεννήθηκα᾽ σ᾽ αυτό δεν έφταιξεν άλλος κανείς, μονάχα
οι δυο γονιοί μου, που δεν έπρεπε να μ᾽ έχουν γεννημένο.
Μα για κοιτάχτε τους πως κοίτουνται και χαίρουνται τον πόθο
στην κλίνη τη δικιά μου! Η πίκρα μου θεριεύει που τους βλέπω.

οὐ μέν σφεας ἔτ᾽ ἔολπα μίνυνθά γε κειέμεν οὕτως
καὶ μάλα περ φιλέοντε: τάχ᾽ οὐκ ἐθελήσετον ἄμφω
εὕδειν: ἀλλά σφωε δόλος καὶ δεσμὸς ἐρύξει,
εἰς ὅ κέ μοι μάλα πάντα πατὴρ ἀποδῷσιν ἔεδνα,
ὅσσα οἱ ἐγγυάλιξα κυνώπιδος εἵνεκα κούρης,

Όμως κι αυτοί δεν το φαντάζουμαι πια να πλαγιάσουν έτσι
καν μια στιγμή, κι ας είναι η αγάπη τους τρανή· την όρεξη τους
κι οι δυο θα χάσουν! Μα τα βρόχια μου κι ο δόλος μου δεμένους
θα τους κρατούν, ωσόπου ο κύρης της τα δώρα μου γυρίσει,
που για τη σκύλα θυγατέρα του περίσσια του 'χα δώσει·

οὕνεκά οἱ καλὴ θυγάτηρ, ἀτὰρ οὐκ ἐχέθυμος.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἀγέροντο θεοὶ ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ:
ἦλθε Ποσειδάων γαιήοχος, ἦλθ᾽ ἐριούνης
Ἑρμείας, ἦλθεν δὲ ἄναξ ἑκάεργος Ἀπόλλων.
θηλύτεραι δὲ θεαὶ μένον αἰδοῖ οἴκοι ἑκάστη.

γιατί, κι αν είναι η κόρη του όμορφη, καμιά δεν έχει πίστη!»
Σαν είπε αυτά, στο χαλκοκάτωφλο συνάχτηκαν παλάτι
Οι αθάνατοι οι άλλοι: ήρθεν ο Απόλλωνας ο μακροσαγιτάρης,
κι ο Ποσειδώνας ήρθε, κι έτρεξε κι ο Ερμής ο πρωτοκλέφτης,
και μοναχά οι θεές στα σπίτια τους από ντροπή απόμειναν.

ἔσταν δ᾽ ἐν προθύροισι θεοί, δωτῆρες ἐάων:
ἄσβεστος δ᾽ ἄρ᾽ ἐνῶρτο γέλως μακάρεσσι θεοῖσι
τέχνας εἰσορόωσι πολύφρονος Ἡφαίστοιο.
ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον:
«οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα: κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν,

Κι οι αγαθοδότες όπως στάθηκαν, οι τρισμακαρισμένοι
θεοί στην πόρτα αντίκρυ, σε άσβηστο ξέσπασαν όλοι γέλιο,
του Ηφαίστου ως είδαν του πολύβουλου τα δίχτυα και τους
δόλους·
κι έτσι μιλούσεν ο καθένας τους στο διπλανό γυρνώντας:
«Καμιά δουλειά κακή δεν πρόκοψε᾽ τον γρήγορο τον φτάνει

ὡς καὶ νῦν Ἥφαιστος ἐὼν βραδὺς εἷλεν Ἄρηα
ὠκύτατόν περ ἐόντα θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
χωλὸς ἐὼν τέχνῃσι: τὸ καὶ μοιχάγρι᾽ ὀφέλλει.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον:
Ἑρμῆν δὲ προσέειπεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων:

ο σιγανός. Για ιδές τον Ήφαιστο, που τσάκωσε τον Άρη,
κουτσός, αργός, τον πιο γοργόποδο μες στους θεούς του
Ολύμπου,
με δόλο. Τώρα για το ντρόπιασμα χρωστάει κι απανωτίμι!»
Τέτοια σταύρωναν συναλλήλως τους εκείνοι λόγια τότε,
κι ο Απόλλωνας ο ρήγας μίλησε του Ερμή και τέτοια του 'πε:

«Ἑρμεία, Διὸς υἱέ, διάκτορε, δῶτορ ἐάων,
ἦ ῥά κεν ἐν δεσμοῖς ἐθέλοις κρατεροῖσι πιεσθεὶς
εὕδειν ἐν λέκτροισι παρὰ χρυσέῃ Ἀφροδίτῃ;»

«Ερμή, του Δία γιε αγαθόδωρε, για πες μου, ψυχολάτη,
με τη χρυσή Αφροδίτη δίπλα σου θα το 'θελες στο στρώμα
να κοίτεσαι και να 'σαι με άλυτα πλεμάτια αλυσωμένος;»

τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα διάκτορος ἀργεϊφόντης:
«αἲ γὰρ τοῦτο γένοιτο, ἄναξ ἑκατηβόλ᾽ Ἄπολλον:

Κι ο ψυχολάτης του αποκρίθηκεν Αργοφονιάς και του 'πε:
«Μακάρι, μακρορίχτη Απόλλωνα! Κι ας ήταν ένα γύρο

δεσμοὶ μὲν τρὶς τόσσοι ἀπείρονες ἀμφὶς ἔχοιεν,
ὑμεῖς δ᾽ εἰσορόῳτε θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι,
αὐτὰρ ἐγὼν εὕδοιμι παρὰ χρυσέῃ Ἀφροδίτῃ.»
ὣς ἔφατ᾽, ἐν δὲ γέλως ὦρτ᾽ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
οὐδὲ Ποσειδάωνα γέλως ἔχε, λίσσετο δ᾽ αἰεὶ

τρεις φορές τόσα δίχτυα αρίφνητα να ζώνουν το κορμί μου,
και σεις, θεοί, κι οι θέαινες όλες τους να μας θωρείτε,
φτάνει με τη χρυσή Αφροδίτη δίπλα μου να κοίτουμαι στο στρώμα!»
Έτσι μιλούσε, κι οι άλλοι αθάνατοι θεοί τα γέλια έβαλαν᾽
ο Ποσειδώνας μόνο αγέλαστος κρατιόταν, και ζητούσε

Ἥφαιστον κλυτοεργὸν ὅπως λύσειεν Ἄρηα.
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«λῦσον: ἐγὼ δέ τοι αὐτὸν ὑπίσχομαι, ὡς σὺ κελεύεις,
τίσειν αἴσιμα πάντα μετ᾽ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περικλυτὸς ἀμφιγυήεις:

με παρακάλια από τον Ήφαιστο τον Άρη να λυτρώσει,
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Λυσ 'τον, εγώ το παίρνω πάνω μου να σου πλερώσει πλέρια
ό,τι ταιριάζει στους αθάνατους μπροστά, καθώς προστάζεις.»
Κι ο δοξασμένος Κουτσοπόδαρος απηλογιά του δίνει:

«μή με, Ποσείδαον γαιήοχε, ταῦτα κέλευε:
δειλαί τοι δειλῶν γε καὶ ἐγγύαι ἐγγυάασθαι.
πῶς ἂν ἐγώ σε δέοιμι μετ᾽ ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
εἴ κεν Ἄρης οἴχοιτο χρέος καὶ δεσμὸν ἀλύξας;»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε Ποσειδάων ἐνοσίχθων:

«Της γης αφέντη, τέτοια πράματα μη μου ζητάς αλήθεια!
Για ένα χαμένο εγγύηση παίρνοντας χαμένος βγαίνεις πάντα.
Εσένα πως μες στους αθάνατους θεούς να δέσω, αν φύγει
ο Άρης αφήνοντας με απλέρωτο, μια και λυθεί απ᾽ τα δίχτυα;»
Κι ο Ποσειδώνας του αποκρίθηκε και του 'πε, ο κοσμοσείστης:

«Ἥφαιστ᾽, εἴ περ γάρ κεν Ἄρης χρεῖος ὑπαλύξας
οἴχηται φεύγων, αὐτός τοι ἐγὼ τάδε τίσω.»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα περικλυτὸς ἀμφιγυήεις:
«οὐκ ἔστ᾽ οὐδὲ ἔοικε τεὸν ἔπος ἀρνήσασθαι.»
ὣς εἰπὼν δεσμὸν ἀνίει μένος Ἡφαίστοιο.

«Ήφαιστε, αν πάρει δρόμο φεύγοντας και χρέος σου αφήσει πίσω
ο Άρης, ατός μου εγώ σου υπόσκουμαι να σου το ξεπλερώσω.»
Κι ο δοξασμένος Κουτσοπόδαρος απηλογιά του δίνει:
«Πρεπό δεν είναι κι ουδέ γίνεται να σου αρνηστώ τη χάρη.»
Αυτά είπεν ο αντρειωμένος Ήφαιστος και τα πλεμάτια λύνει·

τὼ δ᾽ ἐπεὶ ἐκ δεσμοῖο λύθεν, κρατεροῦ περ ἐόντος,
αὐτίκ᾽ ἀναΐξαντε ὁ μὲν Θρῄκηνδε βεβήκει,
ἡ δ᾽ ἄρα Κύπρον ἵκανε φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη,
ἐς Πάφον: ἔνθα δέ οἱ τέμενος βωμός τε θυήεις.
ἔνθα δέ μιν Χάριτες λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ

κι αυτοί, απ᾽ τα δίχτυα που τους έδεναν σφιχτά λευτερωμένοι,
μεμιάς πετάχτηκαν και τράβηξαν — εκείνος για τη Θράκη,
τούτη, η Αφροδίτη η αχνογελόχαρη, στην Κύπρο πέρα έδιάβη,
στην Πάφο, όπου της είχαν τέμενος κι ένα βωμό εύωδάτο.
Εκεί την έλουσαν οι Χάριτες, την άλειψαν με λάδι αθάνατο,

ἀμβρότῳ, οἷα θεοὺς ἐπενήνοθεν αἰὲν ἐόντας,
ἀμφὶ δὲ εἵματα ἕσσαν ἐπήρατα, θαῦμα ἰδέσθαι.
ταῦτ᾽ ἄρ᾽ ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτός: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
τέρπετ᾽ ἐνὶ φρεσὶν ᾗσιν ἀκούων ἠδὲ καὶ ἄλλοι
Φαίηκες δολιχήρετμοι, ναυσίκλυτοι ἄνδρες.

με αυτό που αλείβουνται κι οι άλλοι θεοί κι αστράφτουν,
και ρούχα πάγκαλα της φόρεσαν, θωρώντας να θαμάξεις.
Αυτά ετραγούδα ο πολυδόξαστος τραγουδιστής· ωστόσο
ακούοντας ο Οδυσσέας αγάλλουνταν βαθιά, μαζί του κι οι άλλοι,
οι Φαίακες, οι άντρες οι μακρόκουποι και θαλασσακουσμένοι.

Ἀλκίνοος δ᾽ Ἅλιον καὶ Λαοδάμαντα κέλευσεν
μουνὰξ ὀρχήσασθαι, ἐπεί σφισιν οὔ τις ἔριζεν.
οἱ δ᾽ ἐπεὶ οὖν σφαῖραν καλὴν μετὰ χερσὶν ἕλοντο,
πορφυρέην, τήν σφιν Πόλυβος ποίησε δαΐφρων,
τὴν ἕτερος ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιόεντα

Το Λαοδάμα τότε πρόσταξεν ο Αλκίνοος και τον Άλιο
χορό να στήσουν μόνοι, τι ήξεραν την τέχνη κάλλιο απ᾽ ολους.
Κι εκείνοι πορφυρή στα χέρια τους, πανώρια επήραν σφαίρα,
που τους την είχε φτιάσει ο Πόλυβος με τη σοφή του τέχνη,
κι ο ένας απάνω ως τα βαθίσκιωτα τη σφεντονούσε νέφη,

ἰδνωθεὶς ὀπίσω, ὁ δ᾽ ἀπὸ χθονὸς ὑψόσ᾽ ἀερθεὶς
ῥηιδίως μεθέλεσκε, πάρος ποσὶν οὖδας ἱκέσθαι.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ σφαίρῃ ἀν᾽ ἰθὺν πειρήσαντο,
ὠρχείσθην δὴ ἔπειτα ποτὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
ταρφέ᾽ ἀμειβομένω: κοῦροι δ᾽ ἐπελήκεον ἄλλοι

λυγώντας πίσω, κι ο άλλος εύκολα, ψηλά απ᾽ τη γη πηδώντας,
την έπιανε, πριχού τα πόδια του ξανά το χώμα αγγίξουν.
Κι αφού δοκίμασαν την τέχνη τους στη σφαίρα που πετούσαν
ίσια ψηλά, πήραν και χόρευαν στη γη την πολυθρόφα
κι έκαναν χίλια δυο σακίσματα· χτυπούσαν παλαμάκια

ἑστεῶτες κατ᾽ ἀγῶνα, πολὺς δ᾽ ὑπὸ κόμπος ὀρώρει.

οι άλλοι στο αλώνι μέσα νιούτσικοι, κι ήταν ο αχός περίσσιος.

δὴ τότ᾽ ἄρ᾽ Ἀλκίνοον προσεφώνεε δῖος Ὀδυσσεύς:
«Ἀλκίνοε κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
ἠμὲν ἀπείλησας βητάρμονας εἶναι ἀρίστους,
ἠδ᾽ ἄρ᾽ ἑτοῖμα τέτυκτο: σέβας μ᾽ ἔχει εἰσορόωντα.»

Τότε ο Οδυσσέας ο αρχοντογέννητος μιλούσε στον Αλκίνο:
«Αλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, μες στο λαό σου ο πρώτος,
στην τέχνη του χορού δεν έχετε το ταίρι σας — μου το 'πες,
μα τώρα το 'δα με τα μάτια μου᾽ σαστίζω που τους βλέπω!»

ὣς φάτο, γήθησεν δ᾽ ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
αἶψα δὲ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μετηύδα:
«κέκλυτε, Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες.
ὁ ξεῖνος μάλα μοι δοκέει πεπνυμένος εἶναι.
ἀλλ᾽ ἄγε οἱ δῶμεν ξεινήιον, ὡς ἐπιεικές.

Είπε, κι ο Αλκίνοος καταχάρηκε με του Οδυσσέα το λόγο,
κι ευτύς στους Φαίακες, στους περίλαμπρους μιλούσε κουπολάτες:
«Ακούστε, Φαίακες πρωτοστάτορες και πρωτοκεφαλάδες'
αλήθεια δείχνει να 'ναι ο ξένος μας περίσσια μυαλωμένος.
Μα ελάτε, δώρα να του δώσουμε φιλιάς, καθώς ταιριάζει.

δώδεκα γὰρ κατὰ δῆμον ἀριπρεπέες βασιλῆες
ἀρχοὶ κραίνουσι, τρισκαιδέκατος δ᾽ ἐγὼ αὐτός:
τῶν οἱ ἕκαστος φᾶρος ἐυπλυνὲς ἠδὲ χιτῶνα
καὶ χρυσοῖο τάλαντον ἐνείκατε τιμήεντος.
αἶψα δὲ πάντα φέρωμεν ἀολλέα, ὄφρ᾽ ἐνὶ χερσὶν

Τη χώρα τούτη τώρα δώδεκα ρηγάδες αφεντεύουν,
περίλαμπροι, και τριτοδέκατος εγώ λογιέμαι ατός μου
μαντί καλοπλυμένο φέρτε του λοιπόν καθείς σας τώρα
κι ένα χιτώνα κι ένα τάλαντο χρυσάφι τιμημένο.
Και να τα φέρουν όλα γρήγορα, που ο ξένος παίρνοντας τα

ξεῖνος ἔχων ἐπὶ δόρπον ἴῃ χαίρων ἐνὶ θυμῷ.
Εὐρύαλος δέ ἑ αὐτὸν ἀρεσσάσθω ἐπέεσσι
καὶ δώρῳ, ἐπεὶ οὔ τι ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπεν.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπῄνεον ἠδ᾽ ἐκέλευον,
δῶρα δ᾽ ἄρ᾽ οἰσέμεναι πρόεσαν κήρυκα ἕκαστος.

στα χέρια, να κινήσει ολόχαρος απόψε για το δείπνο.
Κι ο Ευρύαλος θέλω με γλυκόλογα να τον καλοκαρδίσει
και μ᾽ ένα δώρο, τι του μίλησε πιο πριν αταίριαστα του.»
Αυτά είπε ο Αλκίνος κι οι άλλοι σύγκλιναν στα λόγια του κι αμέσως
από 'ναν κράχτη έστειλαν όλοι τους τα δώρα να τους φέρει.

τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρύαλος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«Ἀλκίνοε κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
τοιγὰρ ἐγὼ τὸν ξεῖνον ἀρέσσομαι, ὡς σὺ κελεύεις.
δώσω οἱ τόδ᾽ ἄορ παγχάλκεον, ᾧ ἔπι κώπη
ἀργυρέη, κολεὸν δὲ νεοπρίστου ἐλέφαντος

Κι ο Ευρύαλος τότε απηλογήθηκε κι αυτά μιλώντας είπε:
«Αλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, μες στο λαό σου ο πρώτος,
στους ορισμούς σου! Εγώ τον ξένο μας θα τον καλοκαρδίσω'
σπαθί του δίνω — ιδές το! — ολόχαλκο, που το χερόλαβό του
είναι ασημένιο· το θηκάρι του, που ολόγυρα το ντύνει,

ἀμφιδεδίνηται: πολέος δέ οἱ ἄξιον ἔσται.»
ὣς εἰπὼν ἐν χερσὶ τίθει ξίφος ἀργυρόηλον
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«χαῖρε, πάτερ ὦ ξεῖνε: ἔπος δ᾽ εἴ πέρ τι βέβακται
δεινόν, ἄφαρ τὸ φέροιεν ἀναρπάξασαι ἄελλαι.

φτιαγμένο από φίλντισι νιόκοπο᾽ μεγάλο βιος αξίζει.»
Σαν είπε αυτά, το ασημοκάρφωτο σπαθί του παραδίνει,
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Πατέρα ξένε, χαίρε! Αν ξέφυγε βαρύς κανένας λόγος,
ας τον σηκώσει ανεμορούφουλας, αλλού μακριά να πέσει!

σοὶ δὲ θεοὶ ἄλοχόν τ᾽ ἰδέειν καὶ πατρίδ᾽ ἱκέσθαι
δοῖεν, ἐπεὶ δὴ δηθὰ φίλων ἄπο πήματα πάσχεις.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«καὶ σὺ φίλος μάλα χαῖρε, θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν.
μηδέ τι τοι ξίφεός γε ποθὴ μετόπισθε γένοιτο

Κι ας δώσουν οι θεοί το ταίρι σου να ιδείς και στην πατρίδα
να στρέψεις· χρόνους βασανίζεσαι μακριά από τους δικούς σου.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Χαίρε και συ, καλέ, κι οι αθάνατοι μόνο καλό ας σου δίνουν!
Μακάρι του σπαθιού, που μου 'δωκες καλοκαρδίζοντάς με,

τούτου, ὃ δή μοι δῶκας ἀρεσσάμενος ἐπέεσσιν.»
ἦ ῥα καὶ ἀμφ᾽ ὤμοισι θέτο ξίφος ἀργυρόηλον.
δύσετό τ᾽ ἠέλιος, καὶ τῷ κλυτὰ δῶρα παρῆεν.
καὶ τά γ᾽ ἐς Ἀλκινόοιο φέρον κήρυκες ἀγαυοί:
δεξάμενοι δ᾽ ἄρα παῖδες ἀμύμονος Ἀλκινόοιο

να μην έρθει καιρός αργότερα να νιώσεις την ανάγκη!»
Αυτά είπε, και το ασημοκάρφωτο σπαθί περνά στους ώμους.
Ο ήλιος βουτούσε πια, σαν του 'φεραν τα τιμημένα δώρα'
κι οι κράχτες οι έμνοστοι τα πήγαιναν στου Αλκίνου το παλάτι,
κι εκεί τα παίρναν του αψεγάδιαστου του Αλκίνου οι γιοί, που τρέχαν

μητρὶ παρ᾽ αἰδοίῃ ἔθεσαν περικαλλέα δῶρα.
τοῖσιν δ᾽ ἡγεμόνευ᾽ ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,
ἐλθόντες δὲ καθῖζον ἐν ὑψηλοῖσι θρόνοισι.
δή ῥα τότ᾽ Ἀρήτην προσέφη μένος Ἀλκινόοιο:

και τα ώρια δώρα μπρος στη μάνα τους τη σεβαστή απιθώναν.
Στους άλλους μπήκε ομπρός ο αντρόψυχος Αλκίνοος, κι ως έφτασαν
και στα θρονιά τ᾽ αψηλοπόδαρα κάθισαν του αντρωνίτη,

«δεῦρο, γύναι, φέρε χηλὸν ἀριπρεπέ᾽, ἥ τις ἀρίστη:

ο Αλκίνοος στην Αρήτη εμίλησε γυρνώντας, ο αντρειωμένος:
«Γυναίκα, φέρε εδώ την πιο όμορφη κασέλα μας και βάλε

ἐν δ᾽ αὐτὴ θὲς φᾶρος ἐυπλυνὲς ἠδὲ χιτῶνα.
ἀμφὶ δέ οἱ πυρὶ χαλκὸν ἰήνατε, θέρμετε δ᾽ ὕδωρ,
ὄφρα λοεσσάμενός τε ἰδών τ᾽ ἐὺ κείμενα πάντα
δῶρα, τά οἱ Φαίηκες ἀμύμονες ἐνθάδ᾽ ἔνεικαν,
δαιτί τε τέρπηται καὶ ἀοιδῆς ὕμνον ἀκούων.

μέσα χιτώνα κι ολοκάθαρο μαντί από τα δικά μας·
και στήστε στη φωτιά το χάλκωμα, νερό ζεστάνετε του᾽
και σα λουστεί και δει τα δώρα του καλοσυγυρισμένα,
αυτά που οι Φαίακες οι αψεγάδιαστοι του κουβάλησαν, να 'χει
πια να χαρεί το γιόμα ξέγνοιαστος και το γλυκό τραγούδι.

καί οἱ ἐγὼ τόδ᾽ ἄλεισον ἐμὸν περικαλλὲς ὀπάσσω,
χρύσεον, ὄφρ᾽ ἐμέθεν μεμνημένος ἤματα πάντα
σπένδῃ ἐνὶ μεγάρῳ Διί τ᾽ ἄλλοισίν τε θεοῖσιν.»
ὣς ἔφατ᾽, Ἀρήτη δὲ μετὰ δμῳῇσιν ἔειπεν
ἀμφὶ πυρὶ στῆσαι τρίποδα μέγαν ὅττι τάχιστα.

Κι εγώ για δώρο την πανέμορφη μαλαματένια τούτη
του δίνω κούπα, στο παλάτι του σπονδές στο Δία σαν κάνει
και στους θεούς τους αποδέλοιπους, να μου θυμάται πάντα.»
Είπε, κι η Αρήτη ευτύς επρόσταξε τις δούλες της να στήσουν,
χωρίς να χάσουν ώρα, τρίποδο πα στη φωτιά λεβέτι.

αἱ δὲ λοετροχόον τρίποδ᾽ ἵστασαν ἐν πυρὶ κηλέῳ,
ἔν δ᾽ ἄρ᾽ ὕδωρ ἔχεαν, ὑπὸ δὲ ξύλα δαῖον ἑλοῦσαι.
γάστρην μὲν τρίποδος πῦρ ἄμφεπε, θέρμετο δ᾽ ὕδωρ:
τόφρα δ᾽ ἄρ᾽ Ἀρήτη ξείνῳ περικαλλέα χηλὸν
ἐξέφερεν θαλάμοιο, τίθει δ᾽ ἐνὶ κάλλιμα δῶρα,

Κι αυτές το λουτρολέβετο έστησαν στη λαμπαδούσα φλόγα,
νερό το γέμισαν, κι ως άναψαν κάτω δαδιά, εσκεπάστη
του λεβετιού η κοιλιά απ᾽ το σύφλογο και το νερό ζεστάθη.
Η Αρήτη ωστόσο απ᾽ το κελάρι της μιαν όμορφη κασέλα
είπε και φέραν για τον ξένο της, και στοίβαζε τα δώρα

ἐσθῆτα χρυσόν τε, τά οἱ Φαίηκες ἔδωκαν:
ἐν δ᾽ αὐτὴ φᾶρος θῆκεν καλόν τε χιτῶνα,
καί μιν φωνήσασ᾽ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«αὐτὸς νῦν ἴδε πῶμα, θοῶς δ᾽ ἐπὶ δεσμὸν ἴηλον,
μή τίς τοι καθ᾽ ὁδὸν δηλήσεται, ὁππότ᾽ ἂν αὖτε

των Φαιάκων τα τρανά, τα πάγκαλα — τα ρούχα, το χρυσάφι.
Μαντί κι ωραίο χιτώνα του 'βαλεν ακόμα απ᾽ τα δικά της,
κι έτσι γυρνώντας ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Ατός σου κοίταξε το σκέπασμα, μετά σφιχτόδεσε το,
μήπως κανένας στο ταξίδι σου βρεθεί και το πειράξει,

εὕδῃσθα γλυκὺν ὕπνον ἰὼν ἐν νηὶ μελαίνῃ.»
αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ᾽ ἄκουσε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
αὐτίκ᾽ ἐπήρτυε πῶμα, θοῶς δ᾽ ἐπὶ δεσμὸν ἴηλεν
ποικίλον, ὅν ποτέ μιν δέδαε φρεσὶ πότνια Κίρκη:
αὐτόδιον δ᾽ ἄρα μιν ταμίη λούσασθαι ἀνώγει

σε γλυκόν ύπνο αν γείρεις, στο άρμενο το μαύρο ως ταξιδεύεις.»
Τα λόγια τούτα ο θείος, πολύπαθος σαν άκουσε Οδυσσέας,
πήρε και σφάλισε το σκέπασμα και με πιδέξιο κόμπο,
που του 'χε μάθει η Κίρκη κάποτε, μεμιάς το σφιχτοδένει.
Στην ώρα πάνω κι η κελάρισσα τον κάλεσε ν᾽ ανέβει

ἔς ῥ᾽ ἀσάμινθον βάνθ': ὁ δ᾽ ἄρ ἀσπασίως ἴδε θυμῷ
θερμὰ λοέτρ᾽, ἐπεὶ οὔ τι κομιζόμενός γε θάμιζεν,
ἐπεὶ δὴ λίπε δῶμα Καλυψοῦς ἠυκόμοιο.
τόφρα δέ οἱ κομιδή γε θεῷ ὣς ἔμπεδος ἦεν.
τὸν δ᾽ ἐπεὶ οὖν δμῳαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,

και να λουστεί᾽ κι εκείνος χάρηκε ζεστά λουτρά σαν είδε·
τόση δεν είχε καλοπόρεψη συχνά μαθές, αφόντας
της Καλυψώς της καλοπλέξουδης παράτησε το σπίτι'
τι εκείνη σα θεό τον γνοιάζουνταν αλήθεια νύχτα μέρα.
Κι αφού τον λούσαν και τον άλειψαν με μύρο οι παρακόρες

ἀμφὶ δέ μιν χλαῖναν καλὴν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
ἔκ ῥ᾽ ἀσαμίνθου βὰς ἄνδρας μέτα οἰνοποτῆρας
ἤιε: Ναυσικάα δὲ θεῶν ἄπο κάλλος ἔχουσα
στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
θαύμαζεν δ᾽ Ὀδυσῆα ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶσα,

και με πανέμορφη τον έντυσαν χλαμύδα και χιτώνα,
απ᾽ το λουτρό κινώντας τράβηξε να πάει στους κρασοπότες.
Κι η Ναυσικά, που απ᾽ τους αθάνατους την ομορφιά είχε δώρο,
πλάι στου αντρωνίτη του καλόχτιστου τον παραστάτη εστάθη,
τον Οδυσσέα να ιδούν τα μάτια της και να τον καμαρώσει·

καί μιν φωνήσασ᾽ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«χαῖρε, ξεῖν᾽, ἵνα καί ποτ᾽ ἐὼν ἐν πατρίδι γαίῃ
μνήσῃ ἐμεῦ, ὅτι μοι πρώτῃ ζωάγρι᾽ ὀφέλλεις.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς.
«Ναυσικάα θύγατερ μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο,

κι έτσι μιλώντας ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Έχε γεια, ξένε! Στην πατρίδα σου σα φτάσεις κάποια μέρα,
μη μου ξεχνάς· πιο απ᾽ όλους τη χρωστάς σε μένα τη ζωή σου!»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:
«Μακάρι, Ναυσικά, του αντρόκαρδου του Αλκίνου θυγατέρα,

οὕτω νῦν Ζεὺς θείη, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης,
οἴκαδέ τ᾽ ἐλθέμεναι καὶ νόστιμον ἦμαρ ἰδέσθαι:
τῷ κέν τοι καὶ κεῖθι θεῷ ὣς εὐχετοῴμην
αἰεὶ ἤματα πάντα: σὺ γάρ μ᾽ ἐβιώσαο, κούρη.»
ῥα καὶ ἐς θρόνον ἷζε παρ᾽ Ἀλκίνοον βασιλῆα:

να δώσει ο Δίας, ο κεραυνόχαρος της Ήρας άντρας, να 'ρθω
στο σπίτι μου, τη μέρα κάποτε να ιδώ του γυρισμου μου!
Αν γύριζα, θα σου προσευχόμουν αδιάκοπα κει πέρα
σα σε θεά, τι εσύ μου χάρισες ζωή ξανά, παρθένα!»
Σαν είπε τούτα, πήγε κι έκατσε στο ρήγα Αλκίνοο δίπλα,

οἱ δ᾽ ἤδη μοίρας τ᾽ ἔνεμον κερόωντό τε οἶνον.
κῆρυξ δ᾽ ἐγγύθεν ἦλθεν ἄγων ἐρίηρον ἀοιδόν,
Δημόδοκον λαοῖσι τετιμένον: εἷσε δ᾽ ἄρ᾽ αὐτὸν
μέσσῳ δαιτυμόνων, πρὸς κίονα μακρὸν ἐρείσας.
δὴ τότε κήρυκα προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,

την ώρα που τα κρέατα μοίραζαν και το κρασί συγκέρνουν.
Κι ο κράχτης τον τρανό τους έφερε τραγουδιστή, που ο κόσμος
τόνε τιμούσε, το Δημόδοκο, και μπρός σε μια κολόνα
ψηλή, για ν᾽ ακουμπάει, τον κάθισε, στους καλεσμένους μέσα.
Τότε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος ασπροδοντάτου χοίρου

νώτου ἀποπροταμών, ἐπὶ δὲ πλεῖον ἐλέλειπτο,
ἀργιόδοντος ὑός, θαλερὴ δ᾽ ἦν ἀμφὶς ἀλοιφή:
«κῆρυξ, τῇ δή, τοῦτο πόρε κρέας, ὄφρα φάγῃσιν,
Δημοδόκῳ: καί μιν προσπτύξομαι ἀχνύμενός περ:
πᾶσι γὰρ ἀνθρώποισιν ἐπιχθονίοισιν ἀοιδοὶ

κόβει απ᾽ την πλάτη, που όλη γυάλιζε του πάχους, μια μερίδα -
την πιο μεγάλη πίσω αφήνοντας — και μίλησε του κράχτη:
«Να, δώσε, κράχτη, στο Δημόδοκο να φάει το κρέας ετούτο,
για να του δείξω την αγάπη μου, κι ας νιώθω τόση πίκρα.
Όλοι οι θνητοί στους τραγουδάρηδες τιμή και σέβας δείχνουν,

τιμῆς ἔμμοροί εἰσι καὶ αἰδοῦς, οὕνεκ᾽ ἄρα σφέας
οἴμας μοῦσ᾽ ἐδίδαξε, φίλησε δὲ φῦλον ἀοιδῶν.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφη, κῆρυξ δὲ φέρων ἐν χερσὶν ἔθηκεν
ἥρῳ Δημοδόκῳ: ὁ δ᾽ ἐδέξατο, χαῖρε δὲ θυμῷ.
οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.

γιατί είναι η Μούσα που τους έμαθε πολλούς σκοπούς, και πάντα
για τη γενιά των τραγουδάρηδων μεγάλη αγάπη νιώθει.»
Αυτά είπε, κι ο διαλάλης το 'φερε και το 'βαλε στα χέρια
του ηρώου Δημόδοκου, που χάρηκε στα φρένα παίρνοντας το.
Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια άπλωσαν

αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
δὴ τότε Δημόδοκον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Δημόδοκ᾽, ἔξοχα δή σε βροτῶν αἰνίζομ᾽ ἁπάντων.
ἢ σέ γε μοῦσ᾽ ἐδίδαξε, Διὸς πάϊς, ἢ σέ γ᾽ Ἀπόλλων:
λίην γὰρ κατὰ κόσμον Ἀχαιῶν οἶτον ἀείδεις,

και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
γυρνώντας ο Οδυσσέας εμίλησε στον τραγουδάρη κι είπε:
«Απ᾽ όλους τους θνητούς, Δημόδοκε, τιμώ περίσσια εσένα!
Ο Απόλλωνας για η Μούσα σ᾽ έμαθε, του γιου του Κρόνου η κόρη'
που τραγουδάς με τάξη κι όμορφα των Αχαιών τη μοίρα,

ὅσσ᾽ ἔρξαν τ᾽ ἔπαθόν τε καὶ ὅσσ᾽ ἐμόγησαν Ἀχαιοί,
ὥς τέ που ἢ αὐτὸς παρεὼν ἢ ἄλλου ἀκούσας.
ἀλλ᾽ ἄγε δὴ μετάβηθι καὶ ἵππου κόσμον ἄεισον
δουρατέου, τὸν Ἐπειὸς ἐποίησεν σὺν Ἀθήνῃ,
ὅν ποτ᾽ ἐς ἀκρόπολιν δόλον ἤγαγε δῖος Ὀδυσσεὺς

τι έκαμαν, τι έπαθαν, τι τράβηξαν μαθές οι Αργίτες — όλα,
λες κι ήσουνα μπροστά για τ᾽ ακουσες από κανέναν άλλον.
Μα άλλαξε τώρα, το μαστόρεμα τραγούδα μας του αλόγου
του ξύλινου, ο Επειός πως το 'φτιασε μαζί με την Παλλάδα,
πως ο Οδυσσέας ο αρχοντογέννητος το ανέβασε στο κάστρο

ἀνδρῶν ἐμπλήσας οἵ ῥ᾽ Ἴλιον ἐξαλάπαξαν.
αἴ κεν δή μοι ταῦτα κατὰ μοῖραν καταλέξῃς,
αὐτίκ᾽ ἐγὼ πᾶσιν μυθήσομαι ἀνθρώποισιν,
ὡς ἄρα τοι πρόφρων θεὸς ὤπασε θέσπιν ἀοιδήν.»
ὣς φάθ᾽, ὁ δ᾽ ὁρμηθεὶς θεοῦ ἤρχετο, φαῖνε δ᾽ ἀοιδήν,

της Τροίας, γεμάτο από πολέμαρχους, κι η πολιτεία κουρσεύτη.
Αν τούτα εσύ με τάξη κι όμορφα μας τα ιστορήσεις τώρα,
δε θα βρεθεί στον κόσμον άνθρωπος να μην του μολογήσω
θεός καλόγνωμος πως σου 'δωκε του τραγουδιού τη χάρη!»
Είπε, κι αυτός, θεοσυνέπαρτος, κινούσε το τραγούδι,

ἔνθεν ἑλὼν ὡς οἱ μὲν ἐυσσέλμων ἐπὶ νηῶν
βάντες ἀπέπλειον, πῦρ ἐν κλισίῃσι βαλόντες,
Ἀργεῖοι, τοὶ δ᾽ ἤδη ἀγακλυτὸν ἀμφ᾽ Ὀδυσῆα
ἥατ᾽ ἐνὶ Τρώων ἀγορῇ κεκαλυμμένοι ἵππῳ:
αὐτοὶ γάρ μιν Τρῶες ἐς ἀκρόπολιν ἐρύσαντο.

απ᾽ τη στιγμή που στα καλύβια τους βάλαν φωτιά και μπήκαν
στα καλοκούβερτα καράβια τους οι Αργίτες και κίνησαν.
Οι άλλοι, οι κρυμμένοι μέσα στο άλογο, στον Οδυσσέα τρογύρα
τον πολυδόξαστο, στη σύναξη των Τρωών βρίσκονταν κιόλας·
τι οι Τρώες ατοί τους το 'χαν το άλογο στο κάστρο απάνω σύρει.

ὣς ὁ μὲν ἑστήκει, τοὶ δ᾽ ἄκριτα πόλλ᾽ ἀγόρευον
ἥμενοι ἀμφ᾽ αὐτόν: τρίχα δέ σφισιν ἥνδανε βουλή,
ἠὲ διαπλῆξαι κοῖλον δόρυ νηλέι χαλκῷ,
ἢ κατὰ πετράων βαλέειν ἐρύσαντας ἐπ᾽ ἄκρης,
ἢ ἐάαν μέγ᾽ ἄγαλμα θεῶν θελκτήριον εἶναι,

Εκεί στεκόταν τούτο· γύρα του καθούμενοι λαλούσαν
άκριτα λόγια οι Τρώες, κι οι γνώμες τους τριώ λογιώ ακουγόνταν:
Το κούφιο ξύλο για με ανέσπλαχνο χαλκό να κομματιάσουν,
για στην κορφή ψηλά τραβώντας το στα βράχια να το ρίξουν,
για να το αφήσουν, στους αθάνατους, για να γλυκαίνει η οργή

τους,

τῇ περ δὴ καὶ ἔπειτα τελευτήσεσθαι ἔμελλεν:
αἶσα γὰρ ἦν ἀπολέσθαι, ἐπὴν πόλις ἀμφικαλύψῃ
δουράτεον μέγαν ἵππον, ὅθ᾽ ἥατο πάντες ἄριστοι
Ἀργείων Τρώεσσι φόνον καὶ κῆρα φέροντες.
ἤειδεν δ᾽ ὡς ἄστυ διέπραθον υἷες Ἀχαιῶν

χαρίζοντας το. Τούτο κι έγινε᾽ τι είχε γραμμένα η μοίρα᾽
να χαλαστεί το κάστρο, απ᾽ τη στιγμή που εντός του θα δεχόταν
το γιγαντένιο ξύλινο άλογο, που οι πρώτοι Αργίτες μέσα
κάθονταν φέρνοντας το θάνατο και το χαμό στους Τρώες.
Έψαλλε ακόμα, οι γιοί των Αχαιών απ᾽ το άλογο πως βγήκαν

ἱππόθεν ἐκχύμενοι, κοῖλον λόχον ἐκπρολιπόντες.
ἄλλον δ᾽ ἄλλῃ ἄειδε πόλιν κεραϊζέμεν αἰπήν,
αὐτὰρ Ὀδυσσῆα προτὶ δώματα Δηιφόβοιο
βήμεναι, ἠύτ᾽ Ἄρηα σὺν ἀντιθέῳ Μενελάῳ.
κεῖθι δὴ αἰνότατον πόλεμον φάτο τολμήσαντα

τον κούφιο τους κρυψώνα αφήνοντας, πως πάτησαν το κάστρο
το απόγκρεμο και πως το ρήμαξαν ολούθε δώθε κείθε,
πως τέλος ο Οδυσσέας εκίνησε, παρόμοιος με τον Άρη,
να πάει με το Μενέλαο τρέχοντας στου Δήφοβου το σπίτι·
κι έλεγε, ο πιο βαρύς του πόλεμος πως στάθη εκείνος τότε,

νικῆσαι καὶ ἔπειτα διὰ μεγάθυμον Ἀθήνην.
ταῦτ᾽ ἄρ᾽ ἀοιδὸς ἄειδε περικλυτός: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
τήκετο, δάκρυ δ᾽ ἔδευεν ὑπὸ βλεφάροισι παρειάς.
ὡς δὲ γυνὴ κλαίῃσι φίλον πόσιν ἀμφιπεσοῦσα,
ὅς τε ἑῆς πρόσθεν πόλιος λαῶν τε πέσῃσιν,

και νίκησε με παραστάτισσα την αντρειανή Παλλάδα.
Αυτά ετραγούδα ο πολυδόξαστος τραγουδιστής· ωστόσο
έλιωνε εκείνος, και του μουσκεύαν τα μάγουλα απ᾽ τα δάκρυα.
Πως μια γυναίκα κλαίει τον άντρα της, πεσμένη πάνωθέ του,
που ομπρός στους άλλους και στο κάστρο του σκοτώθη, για να διώξει

ἄστεϊ καὶ τεκέεσσιν ἀμύνων νηλεὲς ἦμαρ:
ἡ μὲν τὸν θνῄσκοντα καὶ ἀσπαίροντα ἰδοῦσα
ἀμφ᾽ αὐτῷ χυμένη λίγα κωκύει: οἱ δέ τ᾽ ὄπισθε
κόπτοντες δούρεσσι μετάφρενον ἠδὲ καὶ ὤμους
εἴρερον εἰσανάγουσι, πόνον τ᾽ ἐχέμεν καὶ ὀιζύν:

απ᾽ τα παιδιά του και την πόλη του την ανελέητη μέρα᾽
κι αυτή να σπαρταράει θωρώντας τον και να πεθαίνει ομπρός της
σκούζει βαριά, χυμένη γύρα του· κι οι οχτροί με τα κοντάρια
στην πλάτη και στους ώμους πίσωθε χτυπώντας τη στο δρόμο
τη σπρώχνουν της σκλαβιάς, ασήκωτους καημούς και θλίψες να 'χει,

τῆς δ᾽ ἐλεεινοτάτῳ ἄχεϊ φθινύθουσι παρειαί:
ὣς Ὀδυσεὺς ἐλεεινὸν ὑπ᾽ ὀφρύσι δάκρυον εἶβεν.
ἔνθ᾽ ἄλλους μὲν πάντας ἐλάνθανε δάκρυα λείβων,
Ἀλκίνοος δέ μιν οἶος ἐπεφράσατ᾽ ἠδ᾽ ἐνόησεν,
ἥμενος ἄγχ᾽ αὐτοῦ, βαρὺ δὲ στενάχοντος ἄκουσεν.

κι από τον πόνο τον πικρότατο τα μαγουλά της λιώνουν
όμοια πικρά τα δάκρυα στάλαζαν απ᾽ του Οδυσσέα τα μάτια.
Κανείς δεν το 'χε νιώσει που᾽ κλαιγεν από τους άλλους όλους᾽
ο Αλκίνοος μοναχά τον πρόσεξε και τον νογήθη, δίπλα
καθώς καθόταν, και τον άκουσε να βαριαναστενάζει.

αἶψα δὲ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μετηύδα:
«κέκλυτε, Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
Δημόδοκος δ᾽ ἤδη σχεθέτω φόρμιγγα λίγειαν:
οὐ γάρ πως πάντεσσι χαριζόμενος τάδ᾽ ἀείδει.
ἐξ οὗ δορπέομέν τε καὶ ὤρορε θεῖος ἀοιδός,

Ευτύς στους Φαίακες, τους περίλαμπρους μιλούσε κουπολάτες:
«Ακούστε, Φαίακες πρωτοστάτορες και πρωτοκεφαλάδες !
Πια την ψιλόφωνη ο Δημόδοκος κιθάρα του ας σκολάσει'
δε μοιάζει αλήθεια το τραγούδι του χαρά να δίνει σε όλους·
από την ώρα που στο δείπνο μας ο θείος ο τραγουδάρης

ἐκ τοῦ δ᾽ οὔ πω παύσατ᾽ ὀιζυροῖο γόοιο
ὁ ξεῖνος: μάλα πού μιν ἄχος φρένας ἀμφιβέβηκεν.
ἀλλ᾽ ἄγ᾽ ὁ μὲν σχεθέτω, ἵν᾽ ὁμῶς τερπώμεθα πάντες,
ξεινοδόκοι καὶ ξεῖνος, ἐπεὶ πολὺ κάλλιον οὕτως:
εἵνεκα γὰρ ξείνοιο τάδ᾽ αἰδοίοιο τέτυκται,

ασκώθη, μια στιγμή δεν έπαψε να κλαίει και να θρηνάται
ο ξένος μας᾽ βαριά τα φρένα του θα βασανίζει πίκρα.
Λοιπόν ας πάψει ο τραγουδάρης μας, χαρά να νιώθουμε όλοι,
κι εμείς, τον ξένο που φιλεύουμε, κι ο ξένος μας· δεν έχει
κάλλιο απ᾽ αυτό. Και μη δε δίνουμε στο σεβαστό μας ξένο

πομπὴ καὶ φίλα δῶρα, τά οἱ δίδομεν φιλέοντες.
ἀντὶ κασιγνήτου ξεῖνός θ᾽ ἱκέτης τε τέτυκται
ἀνέρι, ὅς τ᾽ ὀλίγον περ ἐπιψαύῃ πραπίδεσσι.
τῷ νῦν μηδὲ σὺ κεῦθε νοήμασι κερδαλέοισιν
ὅττι κέ σ᾽ εἴρωμαι: φάσθαι δέ σε κάλλιόν ἐστιν.

τώρα απ᾽ αγάπη και προβάδισμα και τιμημένα δώρα;
Τον ξένο, τον ικέτη, που 'πεσε στα πόδια σου, τον νιώθεις
ίδια αδερφό, και λίγο αν έτυχε να 'χεις μυαλό. Για τούτο
και συ δε θέλω να μου κρύβεσαι· σε ό,τι ρωτώ αποκρίσου
πια δίχως δόλο᾽ το καλύτερο θαρρώ είναι να μιλήσεις.

εἴπ᾽ ὄνομ᾽ ὅττι σε κεῖθι κάλεον μήτηρ τε πατήρ τε

Πες τ᾽ ονομά σου! Πως σε φώναζαν η μάνα σου κι ο κύρης

ἄλλοι θ᾽ οἳ κατὰ ἄστυ καὶ οἳ περιναιετάουσιν.
οὐ μὲν γάρ τις πάμπαν ἀνώνυμός ἐστ᾽ ἀνθρώπων,
οὐ κακὸς οὐδὲ μὲν ἐσθλός, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται,
ἀλλ᾽ ἐπὶ πᾶσι τίθενται, ἐπεί κε τέκωσι, τοκῆες.

κι οι άλλοι κει πέρα, μες στο κάστρο σας, κι ολόγυρα οι γειτόνοι;
Κανείς δεν έμεινε ανομάτιστος ποτέ από τους ανθρώπους,
καν αχαμνόσογος καν άρχοντας, στον κόσμο μια και βρέθη.
Μόλις παιδιά οι γονιοί γεννήσουνε, τα νοματίζουν όλα.

εἰπὲ δέ μοι γαῖάν τε: τεὴν δῆμόν τε πόλιν τε,
ὄφρα σε τῇ πέμπωσι τιτυσκόμεναι φρεσὶ νῆες:
οὐ γὰρ Φαιήκεσσι κυβερνητῆρες ἔασιν,
οὐδέ τι πηδάλι᾽ ἔστι, τά τ᾽ ἄλλαι νῆες ἔχουσιν:
ἀλλ᾽ αὐταὶ ἴσασι νοήματα καὶ φρένας ἀνδρῶν,

Κι ακόμα πες μου, ποια είν᾽ η χώρα σου κι η πόλη κι ο λαός σου,
για να σε πάνε τα καράβια μας με τους διαλογισμούς τους'
τι εμείς οι Φαίακες στα καράβια μας δε θέμε καπετάνιους
κι ουδέ τιμόνια, σαν που βρίσκουνται στων άλλων τα καράβια'
ό,τι λογιάζουμε, ό,τι θέλουμε μονάχα τους το βρίσκουν,

καὶ πάντων ἴσασι πόλιας καὶ πίονας ἀγροὺς
ἀνθρώπων, καὶ λαῖτμα τάχισθ᾽ ἁλὸς ἐκπερόωσιν
ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμέναι: οὐδέ ποτέ σφιν
οὔτε τι πημανθῆναι ἔπι δέος οὔτ᾽ ἀπολέσθαι.
ἀλλὰ τόδ᾽ ὥς ποτε πατρὸς ἐγὼν εἰπόντος ἄκουσα

και των ανθρώπων όλων ξέροντας και καρπερά χωράφια
και πολιτείες, γοργά της θάλασσας τα πλάτη διαπερνούνε
συντυλιγμένα μες σε σύγνεφο και καταχνιά, κι που δ᾽ έχουν
φόβο ποτέ τους να βουλιάξουνε κι ουδέ ζημιά να πάθουν.
Ακούστε όμως και τουτο: ο κύρης μου, χρόνια παλιά, ο Ναυσίθος,

Ναυσιθόου, ὃς ἔφασκε Ποσειδάων᾽ ἀγάσασθαι
ἡμῖν, οὕνεκα πομποὶ ἀπήμονές εἰμεν ἁπάντων.
φῆ ποτὲ Φαιήκων ἀνδρῶν εὐεργέα νῆα
ἐκ πομπῆς ἀνιοῦσαν ἐν ἠεροειδέι πόντῳ
ῥαισέμεναι, μέγα δ᾽ ἧμιν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψειν.

θυμούμαι που 'λεγε πως κάποτε θα θύμωνε μαζί μας
ο Ποσειδώνας, τι όλους σπίτια τους γερους τους προβοδάμε᾽
κι ένα καράβι μας καλόφτιαστο, την ώρα που θα 'ρχόταν-
από προβόδισμα, θα το 'σπαζε στο αχνό το πέλαο μέσα,
και με βουνό τρανό θα σκέπαζε την πολιτεία μας γύρα.

ὣς ἀγόρευ᾽ ὁ γέρων: τὰ δέ κεν θεὸς ἢ τελέσειεν
ἤ κ᾽ ἀτέλεστ᾽ εἴη, ὥς οἱ φίλον ἔπλετο θυμῷ:
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
ὅππῃ ἀπεπλάγχθης τε καὶ ἅς τινας ἵκεο χώρας
ἀνθρώπων, αὐτούς τε πόλιάς τ᾽ ἐὺ ναιετοώσας,

Τέτοια ιστορούσε τότε ο γέροντας· μα αυτά θα τα τελέψει
για θα τ᾽ αφήσει ο θεός ατέλευτα, καθώς μαθές του αρέσει.
Μον᾽ ελα τώρα, δώσ᾽ μου απόκριση και την αλήθεια πες μου:
Πως ταξιδευτής και παράδειρες; σε ποιες εδιάβης χώρες;
σε ποιους ανθρώπους; σε πολύψυχες ποιες πολιτείες εβρέθης;

ἠμὲν ὅσοι χαλεποί τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,
οἵ τε φιλόξεινοι, καί σφιν νόος ἐστὶ θεουδής.
εἰπὲ δ᾽ ὅ τι κλαίεις καὶ ὀδύρεαι ἔνδοθι θυμῷ
Ἀργείων Δαναῶν ἠδ᾽ Ἰλίου οἶτον ἀκούων.
τὸν δὲ θεοὶ μὲν τεῦξαν, ἐπεκλώσαντο δ᾽ ὄλεθρον

ποιοί τους είναι άνομοι κι ανέσπλαχνοι και δεν ψηφουν το δίκιο,
και ποιοί αγαπούν τον ξένο νιώθοντας και του θεου το φόβο;
Κι ακόμα γιατί κλαις και δέρνεσαι, κάθε που ακούς, για πες μου,
της Τροίας τα πάθη κι όσα τράβηξαν οι Δαναοί από το Άργος;
Είναι οι θεοί που τους τα μοίρασαν και χαλασμό συγκλώσαν τόσων

ἀνθρώποις, ἵνα ἦσι καὶ ἐσσομένοισιν ἀοιδή.
ἦ τίς τοι καὶ πηὸς ἀπέφθιτο Ἰλιόθι πρὸ
ἐσθλὸς ἐών, γαμβρὸς ἢ πενθερός, οἵ τε μάλιστα
κήδιστοι τελέθουσι μεθ᾽ αἷμά τε καὶ γένος αὐτῶν;
ἦ τίς που καὶ ἑταῖρος ἀνὴρ κεχαρισμένα εἰδώς,

ανθρώπων, στους μελούμενους για να γενούν τραγούδι.
Μήπως μπροστά στην Τροία σκοτώθηκε κανείς απ᾽ τους δικούς σου.
γαμπρός για πεθερός αντρόψυχος; τι αυτοί μαθές απ᾽ όλους,
μετά απ᾽ το σόι μας και το γαίμα μας, οι πιο δικοί μας είναι.
Για κι έχεις χάσει κάποιο σύντροφου σου 'χε αγάπη κι ήταν

ἐσθλός; ἐπεὶ οὐ μέν τι κασιγνήτοιο χερείων
γίγνεται, ὅς κεν ἑταῖρος ἐὼν πεπνυμένα εἰδῇ.»

αντρόψυχος; Κανείς δεν έβαλε πιο κάτω απ᾽ αδερφό του
ποτέ το σύντροφο, που βρέθηκε μυαλό και γνώση να 'χει.»

-9-	Ἀτὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:	Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
	«Ἀλκίνοε κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,	«Αλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, μες στο λαό σου ο πρώτος,
	ἦ τοι μὲν τόδε καλὸν ἀκουέμεν ἐστὶν ἀοιδοῦ	αλήθεια είναι όμορφο να κάθεσαι ν᾽ ακούς τον τραγουδάρη,
	τοιοῦδ᾽ οἷος ὅδ᾽ ἐστί, θεοῖς ἐναλίγκιος αὐδήν.	και να 'ναι σαν αυτόν, που ακούγεται καθώς θεού η φωνή του."
	οὐ γὰρ ἐγώ γέ τί φημι τέλος χαριέστερον εἶναι	Άλλη αναγάλλια εγώ τρανότερη δεν ξέρω, μόνο να 'χει
	ἢ ὅτ᾽ ἐυφροσύνη μὲν ἔχῃ κάτα δῆμον ἅπαντα,	ο κόσμος όλος σε ξεφάντωση στρωθεί, κι οι καλεσμένοι
	δαιτυμόνες δ᾽ ἀνὰ δώματ᾽ ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ	στο αρχονταρίκι ν᾽ αφουγκράζουνται το θείο τον τραγουδάρη,
	ἥμενοι ἑξείης, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι	γραμμή καθούμενοι· και δίπλα τους γεμάτα τα τραπέζια
	σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ᾽ ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων	ψωμί και κρέατα᾽ κι ανασέρνοντας κρασί από το κροντήρι
	οἰνοχόος φορέῃσι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι:	να τρέχει ο κεραστής στις κούπες τους να το κερνάει, να πίνουν.
	τοῦτό τί μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.	Αυτή η χαρά λογιάζω εστάθηκεν η πιο τρανή του ανθρώπου.
	σοὶ δ᾽ ἐμὰ κήδεα θυμὸς ἐπετράπετο στονόεντα	Μα να η καρδιά σου που λαχτάρησε τα πάθη μου να μάθει
	εἴρεσθ᾽, ὄφρ᾽ ἔτι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω:	τα θλιβερά, για να φουντώσουνε πιο ακόμα οι στεναγμοί μου.
	τί πρῶτόν τοι ἔπειτα, τί δ᾽ ὑστάτιον καταλέξω;	Τι πρώτο να σου πω και τι στερνό ν᾽ αφήσω, απ᾽ όσα μύρια
	κήδε᾽ ἐπεί μοι πολλὰ δόσαν θεοὶ Οὐρανίωνες.	βάσανα μου᾽ δωκαν οι αθάνατοι που κυβερνούν τα ουράνια;
	νῦν δ᾽ ὄνομα πρῶτον μυθήσομαι, ὄφρα καὶ ὑμεῖς	Μα τ᾽ όνομά μου πρώτα ακούσετε, για να το ξέρετε όλοι'
	εἴδετ᾽, ἐγὼ δ᾽ ἂν ἔπειτα φυγὼν ὕπο νηλεὲς ἦμαρ	θέλω κι αργότερα, ξεφεύγοντας της μοίρας και του Χάρου,
	ὑμῖν ξεῖνος ἔω καὶ ἀπόπροθι δώματα ναίων.	να μείνω φίλος σας, κι ας βρίσκεται το αρχοντικό μου αλάργα.
	εἴμ᾽ Ὀδυσεὺς Λαερτιάδης, ὃς πᾶσι δόλοισιν	Είμαι ο Οδυσσέας, ο γιος του αντρόκαρδου Λαέρτη· ο κόσμος όλος
	ἀνθρώποισι μέλω, καί μευ κλέος οὐρανὸν ἵκει.	ξέρει τους δόλους μου, κι η δόξα μου ψηλά στα ουράνια φτάνει!
	ναιετάω δ᾽ Ἰθάκην ἐυδείελον: ἐν δ᾽ ὄρος αὐτῇ	Πατρίδα μου ειν᾽ η Ιθάκη η ξέφαντη, με το καμαρωμένο
	Νήριτον εἰνοσίφυλλον, ἀριπρεπές: ἀμφὶ δὲ νῆσοι	το Νήριτο, το φυλλοσούσουρο βουνό της, κι ένα γύρο
	πολλαὶ ναιετάουσι μάλα σχεδὸν ἀλλήλῃσι,	νησιά πολλά προβάλλουν, όλα τους κοντά κοντά βαλμένα,
	Δουλίχιόν τε Σάμη τε καὶ ὑλήεσσα Ζάκυνθος.	η Σάμη, η δασωμένη Ζάκυθο και το Δουλίχιο᾽ κι είναι
	αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται	η Ιθάκη χαμηλή, στο πέλαγο ψηλά ψηλά, στη δύση,
	πρὸς ζόφον, αἱ δέ τ᾽ ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ᾽ ἠέλιόν τε,	μα τ᾽ άλλα αλάργα στου ήλιου βρίσκουνται και στης αυγής τα μέρη.
	τρηχεῖ᾽, ἀλλ᾽ ἀγαθὴ κουροτρόφος: οὔ τοι ἐγώ γε	Πετραδερό νησί, μα ασύγκριτη λεβεντομάνα, κι ούτε
	ἧς γαίης δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι.	άλλο στον κόσμο εγώ γλυκύτερο μπορώ να δω απ᾽ τη γη μου.
	ἦ μέν μ᾽ αὐτόθ᾽ ἔρυκε Καλυψώ, δῖα θεάων,	Η Καλυψώ, η θεά η πανέμνοστη, στις βαθουλές σπηλιές της
	ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, λιλαιομένη πόσιν εἶναι:	μου αντίσκοφτε το δρόμο, θέλοντας να με κρατήσει γι᾽ άντρα.
	ὣς δ᾽ αὔτως Κίρκη κατερήτυεν ἐν μεγάροισιν	Κι η Κίρκη η δολερή απ᾽ το σπίτι της στην Αία να φύγω πίσω
	Αἰαίη δολόεσσα, λιλαιομένη πόσιν εἶναι:	δε μ᾽ άφηνε, κι αυτή γυρεύοντας να με κρατήσει γι᾽ άντρα.
	ἀλλ᾽ ἐμὸν οὔ ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθον.	Όμως ποτέ δε μου μετάστρεψαν τη γνώμη μες στα στήθη·
	ὣς οὐδὲν γλύκιον ἧς πατρίδος οὐδὲ τοκήων	τι πιο γλυκό στον κόσμο τίποτε δεν ξέρω από πατρίδα
	γίγνεται, εἴ περ καί τις ἀπόπροθι πίονα οἶκον	κι από γονιούς, ακόμα αν κάθεσαι σε μυριοπλούσια σπίτια
	γαίῃ ἐν ἀλλοδαπῇ ναίει ἀπάνευθε τοκήων.	στα ξένα μέρη εκεί που βρέθηκες, αλάργα απ᾽ τους γονιούς σου.
	εἰ δ᾽ ἄγε τοι καὶ νόστον ἐμὸν πολυκηδέ᾽ ἐνίσπω,	Άκουσε τώρα το πολυπαθο του γυρισμου ταξίδι
	ὅν μοι Ζεὺς ἐφέηκεν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντι.	που μου 'χε ο Δίας ορίσει, ως άφηνα της Τροίας τη χώρα πίσω:
	«Ἰλιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόνεσσι πέλασσεν,	Από του Ιλίου τα μέρη μ᾽ έριξαν στους Κίκονες οι ανέμοι,

Ἰσμάρῳ. ἔνθα δ᾽ ἐγὼ πόλιν ἔπραθον, ὤλεσα δ᾽ αὐτούς:
ἐκ πόλιος δ᾽ ἀλόχους καὶ κτήματα πολλὰ λαβόντες
δασσάμεθ᾽, ὡς μή τίς μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.
ἔνθ᾽ ἤ τοι μὲν ἐγὼ διερῷ ποδὶ φευγέμεν ἡμέας
ἠνώγεα, τοὶ δὲ μέγα νήπιοι οὐκ ἐπίθοντο.

στην Ίσμαρο᾽ κι εγώ την πάτησα και σκότωσα τους άντρες,
κι όσα απ᾽ το κάστρο τους κουρσέψαμε — γυναίκες, βιος περίσσιο —
μοιρασιά εγίναν, να 'χει φεύγοντας καθένας το δικό του.
Και τότε εγώ μιαν ώρα αρχύτερα να φύγουμε ζητούσα,
όμως εκείνοι οι τρισανέμυαλοι δε θέλαν να μ᾽ ακούσουν.

ἔνθα δὲ πολλὸν μὲν μέθυ πίνετο, πολλὰ δὲ μῆλα
ἔσφαζον παρὰ θῖνα καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς:
τόφρα δ᾽ ἄρ᾽ οἰχόμενοι Κίκονες Κικόνεσσι γεγώνευν,
οἵ σφιν γείτονες ἦσαν, ἅμα πλέονες καὶ ἀρείους,
ἤπειρον ναίοντες, ἐπιστάμενοι μὲν ἀφ᾽ ἵππων

Πινόταν το κρασί αλογάριαστο, και πλήθος βόδια σφάζαν
στεφανοκέρατα, στριφτόζαλα, κι αρνιά στο ακροθαλάσσι.
Ωστόσο οι Κίκονες εφώναζαν τους Κίκονες τους άλλους,
που ήταν γειτόνοι τους, πιο αντρόκαρδοι και πιο πολλοί από κείνους,
κι ως ήταν στεριανοί, απ᾽ τ᾽ αμάξια τους να πολεμούν κάτεχαν,

ἀνδράσι μάρνασθαι καὶ ὅθι χρὴ πεζὸν ἐόντα.
ἦλθον ἔπειθ᾽ ὅσα φύλλα καὶ ἄνθεα γίγνεται ὥρῃ,
ἠέριοι: τότε δή ῥα κακὴ Διὸς αἶσα παρέστη
ἡμῖν αἰνομόροισιν, ἵν᾽ ἄλγεα πολλὰ πάθοιμεν.
στησάμενοι δ᾽ ἐμάχοντο μάχην παρὰ νηυσὶ θοῇσι,

μα και πεζή με τους αντίμαχους, σαν το καλνούσε η ανάγκη.
Και φτάσαν όσα τ᾽ ανοιξιάτικα λουλούδια και τα φύλλα
την κονταυγή᾽ κι εμάς μας πλάκωσε κακή και μαύρη μοίρα
του Δία τους άμοιρους, αρίφνητες να ποτιστούμε πίκρες.
Κι ως πήραν θέση, άνοιξαν πόλεμο, και δίπλα στ᾽ άρμένα μας

βάλλον δ᾽ ἀλλήλους χαλκήρεσιν ἐγχείῃσιν.
ὄφρα μὲν ἠὼς ἦν καὶ ἀέξετο ἱερὸν ἦμαρ,
τόφρα δ᾽ ἀλεξόμενοι μένομεν πλέονάς περ ἐόντας.
ἦμος δ᾽ ἠέλιος μετενίσσετο βουλυτόνδε,
καὶ τότε δὴ Κίκονες κλῖναν δαμάσαντες Ἀχαιούς.

ο ένας στον άλλο απάνω ρίχναμε με τα χαλκά κοντάρια.
Όσο βαστούσε η αυγή και πλήθαινε το φως της άγιας μέρας,
αντιπαλεύοντας κρατιόμαστε, κι ας ήταν πιότεροι μας'
όμως σαν πήρε ο γήλιος κι έγειρεν, η ώρα που λυούν τα βόδια,
μας καταπόνεσαν οι Κίκονες και στο φευγιό μας ρίξαν.

ἓξ δ᾽ ἀφ᾽ ἑκάστης νηὸς ἐυκνήμιδες ἑταῖροι
ὤλονθ': οἱ δ᾽ ἄλλοι φύγομεν θάνατόν τε μόρον τε.
«ἔνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ,
ἄσμενοι ἐκ θανάτοιο, φίλους ὀλέσαντες ἑταίρους.
οὐδ᾽ ἄρα μοι προτέρω νῆες κίον ἀμφιέλισσαι,

Από έξι σύντροφοι λιοντόκαρδοι σε κάθε μας καράβι
χάθηκαν, κι οι άλλοι ξεγλιτώσαμε της μοίρας και του Χάρου.
Κι ανοίξαμε πανιά να φύγουμε με πικραμένα σπλάχνα,
εμείς γλιτώνοντας το θάνατο — χωρίς τους συντρόφους μας.
Κι ουδέ πιο μπρός τα δρεπανόγυρτα καράβια μας κινήσαν,

πρίν τινα τῶν δειλῶν ἑτάρων τρὶς ἕκαστον ἀῦσαι,
οἳ θάνον ἐν πεδίῳ Κικόνων ὕπο δῃωθέντες.
νηυσὶ δ᾽ ἐπῶρσ᾽ ἄνεμον Βορέην νεφεληγερέτα Ζεὺς
λαίλαπι θεσπεσίῃ, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε
γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον: ὀρώρει δ᾽ οὐρανόθεν νύξ.

πριν τρεις φορές τους δόλιους συντρόφους φωνάξουμε, έναν έναν,
που χτυπημένοι από τους Κίκονες στον κάμπο εσκοτωθήκαν.
Καί τότε ο Δίας βοριά ξεσήκωσεν ο νεφελοστοιβάχτης
με φοβερό δρολάπι απάνω μας, και σκέπασε με νέφη
στεριά μαζί και πέλαα, κι άπλωσε θολή απ᾽ τα ουράνια νύχτα.

αἱ μὲν ἔπειτ᾽ ἐφέροντ᾽ ἐπικάρσιαι, ἱστία δέ σφιν
τριχθά τε καὶ τετραχθὰ διέσχισεν ἲς ἀνέμοιο.
καὶ τὰ μὲν ἐς νῆας κάθεμεν, δείσαντες ὄλεθρον,
αὐτὰς δ᾽ ἐσσυμένως προερέσσαμεν ἤπειρόνδε.
ἔνθα δύω νύκτας δύο τ᾽ ἤματα συνεχὲς αἰεὶ

Τρέχαν τα πλοία μας με τις πλώρες τους σκυφτές, και τα πανιά τους
στα δυό, στα τρία, στα πέντε σκίστηκαν απ᾽ την όρμή του ανέμου.
Πως θα χαθούμε φοβηθήκαμε, και τα πανιά με βιάση
μαϊνάροντας στεριά γυρέψαμε με τα κουπιά, να βγούμε.
Δυό νύχτες πανωτές κοιτόμαστε στον άμμο και δυο μέρες,

κείμεθ᾽, ὁμοῦ καμάτῳ τε καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἔδοντες.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τρίτον ἦμαρ ἐυπλόκαμος τέλεσ᾽ Ἠώς,
ἱστοὺς στησάμενοι ἀνά θ᾽ ἱστία λεύκ᾽ ἐρύσαντες
ἥμεθα, τὰς δ᾽ ἄνεμός τε κυβερνῆταί τ᾽ ἴθυνον.
καί νύ κεν ἀσκηθὴς ἱκόμην ἐς πατρίδα γαῖαν:

κι η έγνοια κι ο κάματος μας έτρωγαν τα σπλάχνα᾽ η τρίτη ωστόσο
μόλις επήρε αυγή και χάραζε, κινούμε με απλωμένα
τ᾽ άσπρα πανιά στα όρθά κατάρτια μας, καθούμενοι, τι εκείνα
καλά τα κυβερνούσαν ο άνεμος κι οι τιμονιέροι μόνο.
Θα 'φτανα ανέβλαβος στον τόπο μου, μα το Μαλιά ως ζητούσα

ἀλλά με κῦμα ῥόος τε περιγνάμπτοντα Μάλειαν
καὶ Βορέης ἀπέωσε, παρέπλαγξεν δὲ Κυθήρων.

να κεφαλώσω, ξάφνου μ᾽ έσπρωξαν μαζί βοριάς και κύμα
και ρέμα πέρα από τα Κύθηρα, κι αλάργα με ξοριάσαν.

«ἔνθεν δ᾽ ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν
πόντον ἐπ᾽ ἰχθυόεντα: ἀτὰρ δεκάτῃ ἐπέβημεν
γαίης Λωτοφάγων, οἵ τ᾽ ἄνθινον εἶδαρ ἔδουσιν.

Εννιά μερόνυχτα παράδερνα μ᾽ ενάντιους τους ανέμους
στο ψαροθρόφο απάνω πέλαγο᾽ στις δέκα βγήκαμε όξω
στη γη των Λωτοφάγων, με άνθινη που ζουν θροφή μονάχα.

ἔνθα δ᾽ ἐπ᾽ ἠπείρου βῆμεν καὶ ἀφυσσάμεθ᾽ ὕδωρ,
αἶψα δὲ δεῖπνον ἕλοντο θοῇς παρὰ νηυσὶν ἑταῖροι.
αὐτὰρ ἐπεὶ σίτοιό τ᾽ ἐπασσάμεθ᾽ ἠδὲ ποτῆτος,
δὴ τοτ᾽ ἐγὼν ἑτάρους προΐειν πεύθεσθαι ἰόντας,
οἵ τινες ἀνέρες εἶεν ἐπὶ χθονὶ σῖτον ἔδοντες

Μόλις στο ακρόγιαλο ανασύραμε νερό, γοργά το γιόμα
δίπλα στα γρήγορα καράβια μας συντάζαν οι συντρόφοι.
Και πια σα φάγαμε, σαν ήπιαμε και φράθηκε η καρδιά μας,
είπα να πέψω απ᾽ τους συντρόφους μου να παν μπροστά να μάθουν
σαν ποιοι θνητοί, ψωμί που γεύουνται, στα μέρη τούτα ζούνε,

ἄνδρε δύω κρίνας, τρίτατον κήρυχ᾽ ἅμ᾽ ὀπάσσας.
οἱ δ᾽ αἶψ᾽ οἰχόμενοι μίγεν ἀνδράσι Λωτοφάγοισιν:
οὐδ᾽ ἄρα Λωτοφάγοι μήδονθ᾽ ἑτάροισιν ὄλεθρον
ἡμετέροις, ἀλλά σφι δόσαν λωτοῖο πάσασθαι.
τῶν δ᾽ ὅς τις λωτοῖο φάγοι μελιηδέα καρπόν,

απ᾽ τους δικούς μου δυο διαλέγοντας, μαζί τους κι έναν κράχτη.
Κι αυτοί γοργά το δρόμο παίρνοντας τους Λωτοφάγους βρήκαν.
Κι οι Λωτοφάγοι δε μελέτησαν κακό στους συντρόφους μας
κανένα, μοναχά τους έδιναν λωτό ν᾽ απογευτούνε.
Μα αν του λωτού το μελοστάλαχτο καρπό κανείς γευόταν,

οὐκέτ᾽ ἀπαγγεῖλαι πάλιν ἤθελεν οὐδὲ νέεσθαι,
ἀλλ᾽ αὐτοῦ βούλοντο μετ᾽ ἀνδράσι Λωτοφάγοισι
λωτὸν ἐρεπτόμενοι μενέμεν νόστου τε λαθέσθαι.
τοὺς μὲν ἐγὼν ἐπὶ νῆας ἄγον κλαίοντας ἀνάγκῃ,
νηυσὶ δ᾽ ἐνὶ γλαφυρῇσιν ὑπὸ ζυγὰ δῆσα ἐρύσσας.

πια δε γνοιαζόταν για μηνύματα κι ουδ᾽ έλεε να διαγείρει᾽
το 'χε να μείνει εκεί καλύτερο και με τους Λωτοφάγους
λωτό να γεύεται, κι ολότελα το γυρισμό ξεχνούσε.
Μα τους δικούς μου εγώ τραβώντας τους στα βαθουλά καράβια
μεβιάς τους έδεσα θρηνάμενους στους πάγκους από κάτω.

αὐτὰρ τοὺς ἄλλους κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους
σπερχομένους νηῶν ἐπιβαινέμεν ὠκειάων,
μή πώς τις λωτοῖο φαγὼν νόστοιο λάθηται.
οἱ δ᾽ αἶψ᾽ εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθῖζον,
ἑξῆς δ᾽ ἑζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.

Τους άλλους πάλι μπιστεμένους μου συντρόφους να βιαστούνε
και ν᾽ ανεβούν στα γοργοτάξιδα πλεούμενα προστάζω,
κανείς μη φάει λωτό κι ολότελα το γυρισμό ξεχάσει.
Κι ως ανέβηκαν δίχως άργητα και στα ζυγά κάθισαν
γραμμή, την αφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.

«ἔνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ:
Κυκλώπων δ᾽ ἐς γαῖαν ὑπερφιάλων ἀθεμίστων
ἱκόμεθ᾽, οἵ ῥα θεοῖσι πεποιθότες ἀθανάτοισιν
οὔτε φυτεύουσιν χερσὶν φυτὸν οὔτ᾽ ἀρόωσιν,
ἀλλὰ τά γ᾽ ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται,

Κι ανοίξαμε πανιά και φύγαμε με πικραμένα σπλάχνα,
ως που ξεπέσαμε στων άνομων, ανήμερων Κυκλώπων
τη γη, που αφήνουν στους αθάνατους θεους τις έγνοιες όλες,
κι ουδέ φυτεύουν με τα χέρια τους ποτέ κι ουδέ κι οργώνουν
όλα τους άσπαρτα κι ανόργωτα φυτρώνουν απ᾽ το χώμα,

πυροὶ καὶ κριθαὶ ἠδ᾽ ἄμπελοι, αἵ τε φέρουσιν
οἶνον ἐριστάφυλον, καί σφιν Διὸς ὄμβρος ἀέξει.
τοῖσιν δ᾽ οὔτ᾽ ἀγοραὶ βουληφόροι οὔτε θέμιστες,
ἀλλ᾽ οἵ γ᾽ ὑψηλῶν ὀρέων ναίουσι κάρηνα
ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, θεμιστεύει δὲ ἕκαστος

στάρι, κριθάρι· μεγαλόρωγα στ᾽ αμπέλια τους σταφύλια
απ᾽ τις βροχές του Δία τρανεύοντας κρασί τους δίνουν πλήθιο.
Να βουλευτούν δεν έχουν σύναξες κι ουδέ από νόμους ξέρουν
στων αψηλών βουνών τ᾽ ακρόκορφα σε σπήλια μέσα ως ζούνε,
χώρια απ᾽ τους άλλους τις γυναίκες του και τα παιδιά του ορίζει

παίδων ἠδ᾽ ἀλόχων, οὐδ᾽ ἀλλήλων ἀλέγουσιν.
«νῆσος ἔπειτα λάχεια παρὲκ λιμένος τετάνυσται,
γαίης Κυκλώπων οὔτε σχεδὸν οὔτ᾽ ἀποτηλοῦ,
ὑλήεσσ': ἐν δ᾽ αἶγες ἀπειρέσιαι γεγάασιν
ἄγριαι: οὐ μὲν γὰρ πάτος ἀνθρώπων ἀπερύκει,

ο καθανείς, κι ουδέ που γνοιάζεται τι κάνει ο γείτονας του.
Ένα νησί που λέτε απλώνεται μπρός στο λιμάνι, αγρίδι,
μήτε κοντά μήτε κι απόμακρα στη χώρα των Κυκλώπων,
πυκνό λογγάρι᾽ γίδια αρίφνητα βοσκολογούνε μέσα
— αγριόγιδα᾽ τι ανθρώπου πάτημα δεν τ᾽ αποδιώχνει εκείθε'

οὐδέ μιν εἰσοιχνεῦσι κυνηγέται, οἵ τε καθ᾽ ὕλην
ἄλγεα πάσχουσιν κορυφὰς ὀρέων ἐφέποντες.
οὔτ᾽ ἄρα ποίμνῃσιν καταΐσχεται οὔτ᾽ ἀρότοισιν,
ἀλλ᾽ ἥ γ᾽ ἄσπαρτος καὶ ἀνήροτος ἤματα πάντα
ἀνδρῶν χηρεύει, βόσκει δέ τε μηκάδας αἶγας.

οι αγριμολόοι, που από 'να ακρόκορφο σε άλλο περνούν και σέρνουν
στους λόγγους μέσα τόσα βάσανα, δεν έρχουνται εδώ πέρα᾽
κάμποι οργωμένοι εδώ δε βρίσκουνται μηδέ θωρείς κοπάδια'
όλα είναι ανέσπαρτα κι ανόργωτα χειμώνα καλοκαιρι,
κι ούτε άνθρωπος κανείς, αγριόγιδες βελάστρες βόσκουν μόνο᾽

οὐ γὰρ Κυκλώπεσσι νέες πάρα μιλτοπάρῃοι,
οὐδ᾽ ἄνδρες νηῶν ἔνι τέκτονες, οἵ κε κάμοιεν
νῆας ἐυσσέλμους, αἵ κεν τελέοιεν ἕκαστα
ἄστε᾽ ἐπ᾽ ἀνθρώπων ἱκνεύμεναι, οἷά τε πολλὰ
ἄνδρες ἐπ᾽ ἀλλήλους νηυσὶν περόωσι θάλασσαν:

τι οι Κύκλωπες αλικομάγουλα πλεούμενα δεν έχουν,
κι ουδέ μαστόρους έχουν γι᾽ άρμενα, να πιάσουν να σκαρώσουν
γι᾽ αυτούς καράβια καλοκούβερτα, να τα τελεύουν όλα
σε ξένες πολιτείες αράζοντας, ως συνηθούν οι άνθρωποι
να σκίζουν με τα πλοία τη θάλασσα και να συναγρικιούνται.

οἵ κέ σφιν καὶ νῆσον ἐυκτιμένην ἐκάμοντο.
οὐ μὲν γάρ τι κακή γε, φέροι δέ κεν ὥρια πάντα:
ἐν μὲν γὰρ λειμῶνες ἁλὸς πολιοῖο παρ᾽ ὄχθας
ὑδρηλοὶ μαλακοί: μάλα κ᾽ ἄφθιτοι ἄμπελοι εἶεν.
ἐν δ᾽ ἄροσις λείη: μάλα κεν βαθὺ λήιον αἰεὶ

Αυτοί και το νησί θα μέρωναν, σοδιά να δίνει πλούσια·
τι η γη κακή δεν ήταν θα 'βγαζε τα πάντα στον καιρό τους·
λιβάδια στης ψαριάς της θάλασσας το κύμα πλάι θωρούσες,
αφράτα, με νερά᾽ θα κάρπιζαν εδώ τ᾽ αμπέλια αιώνια.
Κι είχε καλά χωράφια ο τόπος τους· σπαρτά τον κάθε χρόνο

εἰς ὥρας ἀμῷεν, ἐπεὶ μάλα πῖαρ ὑπ᾽ οὖδας.
ἐν δὲ λιμὴν ἐύορμος, ἵν᾽ οὐ χρεὼ πείσματός ἐστιν,
οὔτ᾽ εὐνὰς βαλέειν οὔτε πρυμνήσι᾽ ἀνάψαι,
ἀλλ᾽ ἐπικέλσαντας μεῖναι χρόνον εἰς ὅ κε ναυτέων
θυμὸς ἐποτρύνῃ καὶ ἐπιπνεύσωσιν ἀῆται.

βαθιά θα θέριζαν στην ώρα τους, τι ήταν παχύ το χώμα.
Είχε και κόρφο καλολίμανο᾽ να δέσεις χρεία δεν ήταν
σκοινιά καθόλου, ουδέ αγκυρόπετρες να ρίξεις και πρυμάτσες,
μον᾽ στα ρηχά να βγεις, προσμένοντας οι ναύτες πότε πάλε
θα πουν να φύγουν, μόλις οι ανέμοι ξανά φυσήξουν πρίμοι.

αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος ῥέει ἀγλαὸν ὕδωρ,
κρήνη ὑπὸ σπείους: περὶ δ᾽ αἴγειροι πεφύασιν.
ἔνθα κατεπλέομεν, καί τις θεὸς ἡγεμόνευεν
νύκτα δι᾽ ὀρφναίην, οὐδὲ προυφαίνετ᾽ ἰδέσθαι:
ἀὴρ γὰρ περὶ νηυσὶ βαθεῖ᾽ ἦν, οὐδὲ σελήνη

Στου λιμανιού την κόχη κρούσταλλο νερό αναβρεί από σπήλιο
— μιαν ανεβάλλουσα—κι ολόγυρα πολλές φυτρώνουν λεύκες.
Κει πέρα μπήκαμε κι αράξαμε· κάποιος θεός το δρόμο
στη σκοτεινή νυχτιά μας έδειχνε- δεν έφεγγε να ιδούμε.
Πυκνή καταχνιά τα καράβια μας περίζωνε᾽ σε νέφη

οὐρανόθεν προύφαινε, κατείχετο δὲ νεφέεσσιν.
ἔνθ᾽ οὔ τις τὴν νῆσον ἐσέδρακεν ὀφθαλμοῖσιν,
οὔτ᾽ οὖν κύματα μακρὰ κυλινδόμενα προτὶ χέρσον
εἰσίδομεν, πρὶν νῆας ἐυσσέλμους ἐπικέλσαι.
κελσάσῃσι δὲ νηυσὶ καθείλομεν ἱστία πάντα,

κρυμμένο το φεγγάρι είχε χαθεί κι αυτό ψηλά απ᾽ τα ουράνια.
Γι᾽ αυτό και το νησί τα μάτια μας δεν το 'χαν ξεχωρίσει
μηδέ τα κύματα, που ολόμακρα καταγιαλού κυλούσαν,
ως τη στιγμή τα καλοκούβερτα που άραξαν άρμενα μας.
Κι ως τα καράβια άραξαν, τα πανιά μαϊνάραμε όλα, κι όξω

ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης:
ἔνθα δ᾽ ἀποβρίξαντες ἐμείναμεν Ἠῶ δῖαν.
«ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
νῆσον θαυμάζοντες ἐδινεόμεσθα κατ᾽ αὐτήν.
ὦρσαν δὲ νύμφαι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,

κι εμείς εβγήκαμε στο ακρόγιαλο της θάλασσας απάνω,
και καρτερούσαμε κοιμάμενοι τη θείαν Αυγή να φέξει.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
γυρνούμε το νησί, θαμάζοντας τις τόσες ομορφιές του·
και του βουνού οι Κυράδες σήκωσαν, του Βροντοσκουταράτου

αἶγας ὀρεσκῴους, ἵνα δειπνήσειαν ἑταῖροι.
αὐτίκα καμπύλα τόξα καὶ αἰγανέας δολιχαύλους
εἱλόμεθ᾽ ἐκ νηῶν, διὰ δὲ τρίχα κοσμηθέντες
βάλλομεν: αἶψα δ᾽ ἔδωκε θεὸς μενοεικέα θήρην.
νῆες μέν μοι ἕποντο δυώδεκα, ἐς δὲ ἑκάστην

οι θυγατέρες, αγριοκάτσικα, να φάνε οι σύντροφοί μου.
Γυρτά δοξάρια, μακροκάλαμα κοντάρια απ᾽ τα καράβια
μεμιάς αρπάζοντας αρχίζουμε, στα τρία διαμοιρασμένοι,
να ρίχνουμε, κι ευτύς μας έδωκε που ο θεός κυνήγι.
Καράβια με ακλουθούσαν δώδεκα, και πέσαν στο καθένα

ἐννέα λάγχανον αἶγες: ἐμοὶ δὲ δέκ᾽ ἔξελον οἴῳ.
«ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ᾽ ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ:
οὐ γάρ πω νηῶν ἐξέφθιτο οἶνος ἐρυθρός,
ἀλλ᾽ ἐνέην: πολλὸν γὰρ ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἕκαστοι

από εννιά αγρίμια᾽ δέκα διάλεξαν να πάρω εγώ μονάχα.
Έτσι, ως του ήλιου τα βασιλέματα καθούμενοι όλη μέρα
με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί ευφραινόμαστε όλοι·
δε μας απόλειπε το κόκκινο κρασί μαθές ακόμα·
είχαν τα πλοία μας· τι ως πατήσαμε το κάστρο των Κικόνων,

ἠφύσαμεν Κικόνων. ἱερὸν πτολίεθρον ἑλόντες.
Κυκλώπων δ᾽ ἐς γαῖαν ἐλεύσσομεν ἐγγὺς ἐόντων,
καπνόν τ᾽ αὐτῶν τε φθογγὴν ὀίων τε καὶ αἰγῶν.
ἦμος δ᾽ ἠέλιος κατέδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.

που ο καθένας μας εγνοιάστηκε να πάρει σε λαγήνια.
Σιμά μας των Κυκλώπων βλέπαμε τη γη και τους καπνούς της
κι απ᾽ τα κοπάδια τα βελάσματα και τις φωνές των ίδιων.
Και σύντας ο ήλιος πια βασίλεψε και πήραν τα σκοτάδια,
σε ύπνο απογείραμε, στο ακρόγιαλο της θάλασσας απάνω.

ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
καὶ τότ᾽ ἐγὼν ἀγορὴν θέμενος μετὰ πᾶσιν ἔειπον:
«‘ἄλλοι μὲν νῦν μίμνετ᾽, ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι:
αὐτὰρ ἐγὼ σὺν νηί τ᾽ ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἑτάροισιν
ἐλθὼν τῶνδ᾽ ἀνδρῶν πειρήσομαι, οἵ τινές εἰσιν,

Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
όλους σε σύναξη τους κάλεσα κι αναμεσό τους είπα:
,, Οι άλλοι σας τώρα εδώ να μείνετε, πιστοί μου εσείς συντρόφοι,
κι ατός μου εγώ με το καράβι μου και με τους σύντροφούς μου
θα πάω να μάθω, εδώ ποιοι κάθουνται, σαν τι λογής ανθρώποι.

ἤ ῥ᾽ οἵ γ᾽ ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,
ἦε φιλόξεινοι, καί σφιν νόος ἐστὶ θεουδής.᾽
«ὣς εἰπὼν ἀνὰ νηὸς ἔβην, ἐκέλευσα δ᾽ ἑταίρους
αὐτούς τ᾽ ἀμβαίνειν ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.
οἱ δ᾽ αἶψ᾽ εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθῖζον,

Άνομοι να 'ναι τάχα, ανέσπλαχνοι, που δεν ψηφούν το δίκιο,
για έχουν ψυχή θεοφοβούμενη και συμπαθούν τον ξένο;"
Είπα, και στο άρμενο ανεβαίνοντας προστάζω τους συντρόφους,
μόλις ανέβουν στο πλεούμενο, να λύσουν τις πρυμάτσες.
Μπήκαν κι εκείνοι δίχως άργητα, και στα ζυγά ως καθίσαν

ἑξῆς δ᾽ ἑζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τὸν χῶρον ἀφικόμεθ᾽ ἐγγὺς ἐόντα,
ἔνθα δ᾽ ἐπ᾽ ἐσχατιῇ σπέος εἴδομεν ἄγχι θαλάσσης,
ὑψηλόν, δάφνῃσι κατηρεφές. ἔνθα δὲ πολλὰ
μῆλ᾽, ὄιές τε καὶ αἶγες, ἰαύεσκον: περὶ δ᾽ αὐλὴ

γραμμή, την αφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.
Και σύντας πια κει πέρα φτάσαμε — μακριά μαθές δεν ήταν —
στην άκραν άκρα, πλάι στη θάλασσα, θωρούμε ομπρός μας σπήλιο
ψηλό, με δάφνες κατασκέπαστο᾽ πολλά κοπάδια μέσα,
γίδες και πρόβατα, μαντρίζουνταν τη νύχτα᾽ και τρογύρα

ὑψηλὴ δέδμητο κατωρυχέεσσι λίθοισι
μακρῇσίν τε πίτυσσιν ἰδὲ δρυσὶν ὑψικόμοισιν.
ἔνθα δ᾽ ἀνὴρ ἐνίαυε πελώριος, ὅς ῥα τὰ μῆλα
οἶος ποιμαίνεσκεν ἀπόπροθεν: οὐδὲ μετ᾽ ἄλλους
πωλεῖτ᾽, ἀλλ᾽ ἀπάνευθεν ἐὼν ἀθεμίστια ᾔδη.

μια αυλή αψηλή, που την περίζωναν στη γη χωμένες πέτρες
κι ακόμα δρυς αψηλοφούντωτοι και τρισμεγάλα πεύκα.
Ένας πελώριος άντρας πλάγιαζε κει μέσα, που τ᾽ αρνιά του
βοσκούσε μοναχός, παράμερα᾽ κι που δ᾽ έσμιγε τους άλλους
ποτέ, μον᾽ πάντα του ασυντρόφιαστος με το κακό στα φρένα

καὶ γὰρ θαῦμ᾽ ἐτέτυκτο πελώριον, οὐδὲ ἐῴκει
ἀνδρί γε σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ῥίῳ ὑλήεντι
ὑψηλῶν ὀρέων, ὅ τε φαίνεται οἶον ἀπ᾽ ἄλλων.
«δὴ τότε τοὺς ἄλλους κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους
αὐτοῦ πὰρ νηί τε μένειν καὶ νῆα ἔρυσθαι,

Τόσο θεόρατος που τα 'χανες, δε θύμιζε άνθρωπο, όχι,
που τρώει ψωμί, μονάχα ακρόκορφο λες κι ήταν δασωμένο
βουνού αψηλού, που στ᾽ άλλα ανάμεσα μονάχο ξεχωρίζει.
Στους άλλους τότε μπιστεμένους μου συντρόφους δίνω διάτα
στο άρμενο πλάι να μένουν, το άρμενο στο νου τους πάντα να 'χουν.

αὐτὰρ ἐγὼ κρίνας ἑτάρων δυοκαίδεκ᾽ ἀρίστους
βῆν: ἀτὰρ αἴγεον ἀσκὸν ἔχον μέλανος οἴνοιο
ἡδέος, ὅν μοι ἔδωκε Μάρων, Εὐάνθεος υἱός,
ἱρεὺς Ἀπόλλωνος, ὃς Ἴσμαρον ἀμφιβεβήκει,
οὕνεκά μιν σὺν παιδὶ περισχόμεθ᾽ ἠδὲ γυναικὶ

κι υστέρα δώδεκα διαλέγοντας, τους πιο αντρειανούς συντρόφους.
κινούσα, ασκί κρατώντας γίδινο, κρασί γεμάτο μαύρο,
γλυκόπιοτο᾽ μου το 'χε ο Μάρωνας, του Ευάνθη ο γιος, χαρίσει
του Φοίβου ο λειτουργός, στην Ίσμαρο που ζούσε, σκέποντας -
στο άλσος του Απόλλωνα το σύδεντρο καθόταν, μα από σέβας

ἁζόμενοι: ᾤκει γὰρ ἐν ἄλσεϊ δενδρήεντι
Φοίβου Ἀπόλλωνος. ὁ δέ μοι πόρεν ἀγλαὰ δῶρα:
χρυσοῦ μέν μοι ἔδωκ᾽ εὐεργέος ἑπτὰ τάλαντα,
δῶκε δέ μοι κρητῆρα πανάργυρον, αὐτὰρ ἔπειτα
οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσι δυώδεκα πᾶσιν ἀφύσσας

δεν του πειράξαμε το ταίρι του και το παιδί του, μήτε
τον ίδιο εμείς· γι᾽ αυτό μου χάρισε παράξια δώρα τότε:
Τάλαντα εφτά χρυσάφι μου 'δωκε με τέχνη δουλεμένο,
κι ακόμα ένα κροντήρι ολάργυρο μου χάρισε, και τέλος
λαγήνες δώδεκα μου γέμισε κρασί γλυκό κι ακράτο,

ἡδὺν ἀκηράσιον, θεῖον ποτόν: οὐδέ τις αὐτὸν
ἠείδη δμώων οὐδ᾽ ἀμφιπόλων ἐνὶ οἴκῳ,
ἀλλ᾽ αὐτὸς ἄλοχός τε φίλη ταμίη τε μί᾽ οἴη.
τὸν δ᾽ ὅτε πίνοιεν μελιηδέα οἶνον ἐρυθρόν,
ἓν δέπας ἐμπλήσας ὕδατος ἀνὰ εἴκοσι μέτρα

που να το πίνουν μόνο αθάνατοι᾽ στο σπίτι του κανένας
δούλος για βάγια του δεν κάτεχε κρασί πως έχει τέτοιο,
έξω απ᾽ τον ίδιο, τη γυναίκα του και μια κελάρισσά τους.
Και κάθε που ήταν απ᾽ το κόκκινο γλυκό κρασί να πιούνε,
μια κούπα μόνο αρκούσε σε είκοσι μέτρα νερό να ρίξει,

χεῦ᾽, ὀδμὴ δ᾽ ἡδεῖα ἀπὸ κρητῆρος ὀδώδει
θεσπεσίη: τότ᾽ ἂν οὔ τοι ἀποσχέσθαι φίλον ἦεν.
τοῦ φέρον ἐμπλήσας ἀσκὸν μέγαν, ἐν δὲ καὶ ᾖα

κι απ᾽ το κροντήρι ευτύς ξεχύνουνταν γλυκιά ευωδιά ένα γύρο,
θεϊκιά, και τότε πια δεν άντεχες να μην το δοκιμάσεις.
Ασκί τρανό από τούτο γέμισα, και πήρα το ταγάρι

κωρύκῳ: αὐτίκα γάρ μοι ὀίσατο θυμὸς ἀγήνωρ
ἄνδρ᾽ ἐπελεύσεσθαι μεγάλην ἐπιειμένον ἀλκήν,

ἄγριον, οὔτε δίκας ἐὺ εἰδότα οὔτε θέμιστας.
«καρπαλίμως δ᾽ εἰς ἄντρον ἀφικόμεθ᾽, οὐδέ μιν ἔνδον
εὕρομεν, ἀλλ᾽ ἐνόμευε νομὸν κάτα πίονα μῆλα.
ἐλθόντες δ᾽ εἰς ἄντρον ἐθηεύμεσθα ἕκαστα.
ταρσοὶ μὲν τυρῶν βρῖθον, στείνοντο δὲ σηκοὶ

ἀρνῶν ἠδ᾽ ἐρίφων: διακεκριμέναι δὲ ἕκασται
ἔρχατο, χωρὶς μὲν πρόγονοι, χωρὶς δὲ μέτασσαι,
χωρὶς δ᾽ αὖθ᾽ ἕρσαι. ναῖον δ᾽ ὀρῷ ἄγγεα πάντα,
γαυλοί τε σκαφίδες τε, τετυγμένα, τοῖς ἐνάμελγεν.
ἔνθ᾽ ἐμὲ μὲν πρώτισθ᾽ ἕταροι λίσσοντ᾽ ἐπέεσσιν

τυρῶν αἰνυμένους ἰέναι πάλιν, αὐτὰρ ἔπειτα
καρπαλίμως ἐπὶ νῆα θοὴν ἐρίφους τε καὶ ἄρνας
σηκῶν ἐξελάσαντας ἐπιπλεῖν ἁλμυρὸν ὕδωρ:
ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐ πιθόμην, ἦ τ᾽ ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν,
ὄφρ᾽ αὐτόν τε ἴδοιμι, καὶ εἴ μοι ξείνια δοίη.

οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔμελλ᾽ ἑτάροισι φανεὶς ἐρατεινὸς ἔσεσθαι.
ή«ἔνθα δὲ πῦρ κήαντες ἐθύσαμεν ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
τυρῶν αἰνύμενοι φάγομεν, μένομέν τέ μιν ἔνδον
ἥμενοι, ἧος ἐπῆλθε νέμων. φέρε δ᾽ ὄβριμον ἄχθος
ὕλης ἀζαλέης, ἵνα οἱ ποτιδόρπιον εἴη,

ἔντοσθεν δ᾽ ἄντροιο βαλὼν ὀρυμαγδὸν ἔθηκεν:
ἡμεῖς δὲ δείσαντες ἀπεσσύμεθ᾽ ἐς μυχὸν ἄντρου.
αὐτὰρ ὅ γ᾽ εἰς εὐρὺ σπέος ἤλασε πίονα μῆλα
πάντα μάλ᾽ ὅσσ᾽ ἤμελγε, τὰ δ᾽ ἄρσενα λεῖπε θύρηφιν,
ἀρνειούς τε τράγους τε, βαθείης ἔκτοθεν αὐλῆς.

αὐτὰρ ἔπειτ᾽ ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν ὑψόσ᾽ ἀείρας,
ὄβριμον: οὐκ ἂν τόν γε δύω καὶ εἴκοσ᾽ ἄμαξαι
ἐσθλαὶ τετράκυκλοι ἀπ᾽ οὔδεος ὀχλίσσειαν:
τόσσην ἠλίβατον πέτρην ἐπέθηκε θύρῃσιν.
ἑζόμενος δ᾽ ἤμελγεν ὄις καὶ μηκάδας αἶγας,

πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ᾽ ἔμβρυον ἧκεν ἑκάστῃ.
αὐτίκα δ᾽ ἥμισυ μὲν θρέψας λευκοῖο γάλακτος
πλεκτοῖς ἐν ταλάροισιν ἀμησάμενος κατέθηκεν,
ἥμισυ δ᾽ αὖτ᾽ ἔστησεν ἐν ἄγγεσιν, ὄφρα οἱ εἴη
πίνειν αἰνυμένῳ καί οἱ ποτιδόρπιον εἴη.

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ σπεῦσε πονησάμενος τὰ ἃ ἔργα,
καὶ τότε πῦρ ἀνέκαιε καὶ εἴσιδεν, εἴρετο δ᾽ ἡμέας:
« ‘ὦ ξεῖνοι, τίνες ἐστέ; πόθεν πλεῖθ᾽ ὑγρὰ κέλευθα;
ἦ τι κατὰ πρῆξιν ἦ μαψιδίως ἀλάλησθε,
οἷά τε ληιστῆρες, ὑπεὶρ ἅλα, τοί τ᾽ ἀλόωνται

με τις θροφές᾽ ψυχανεμίζουνταν η πέρφανη καρδιά μου
πως άντρα ν᾽ ανταμώσω πήγαινα περίσσια αντρεία ζωσμένο,

άγριο, που ουδέ από νόμους ήξερε κι ουδέ το δίκιο εψήφα.
Σε λίγο ομπρός στο σπήλιο φτάσαμε, μα μέσα αυτός δεν ήταν,
μον᾽ τα παχιά τ᾽ αρνιά του εβόσκιζε ψηλά στα βοσκοτόπια.
Κι εμείς το σπήλιο τριγυρίζοντας το αποθαμάξαμε όλο:
τυριά γεμάτα τα τυρόβολα᾽ στις μάντρες στοιβαγμένα

τ᾽ αρνιά, τα ρίφια᾽ κι ήταν ξέχωρα κλεισμένη η κάθε γέννα,
χώρια μαθές τα πρωτογέννητα και χώρια τα μεσάτα,
και τα ψιμάρνια χώρια᾽ ξέχειλα τ᾽ αγγειά από ορό θωρούσες —
λεβέτια, σκάφες, όλα, που 'φτιανε, να τα 'χει και ν᾽ αρμέγει.
Τα παρακάλια τότε οι σύντροφοι κινούσαν, πρώτα απ᾽ όλα

να πάρουμε τυριά να φύγουμε, και πάλι διαγυρνώντας
αρνιά από τα μαντριά ν᾽ αρπάξουμε και ρίφια, να τα πάμε
στο πλοίο, κι αμέσως να μακρύνουμε πα στ᾽ αρμυρά πελάγη.
Μα εγώ δεν άκουσα, και θα 'μαστε πολύ πιο κερδεμένοι᾽
πρώτα να ιδώ τον ίδιον ήθελα κι αν θα μου δώσει δώρα᾽

μα οι σύντροφοί μου δεν θα γνώριζαν καμιά του καλοσύνη!
Ανάψαμε φωτιά και στους θεούς προσφέραμε θυσίες,
μετά κι εμείς να φάμε πήραμε τυρί, και καθισμένοι
τον καρτερούσαμε, ως που γύρισε· στην πλάτη εκουβαλούσε
ξύλα στεγνά, ένα ακέριο φόρτωμα, να τα 'χει για το δείπνο.

Κι ως χάμω τα 'ριξε, αντιλάλησε βαριά τρογύρα ο βράχος.
Εμείς στην αγκωνή χωθήκαμε του σπήλιου φοβισμένοι,
κι αυτός στο σπήλιο το πλατύχωρο τα ζωντανά του μπάζει,
όλα όσα θα 'ρμεγε, όξω αφήνοντας τ᾽ αρσενικά — τους τράγους
και τους κριγιούς — στην αψηλόχτιστην αυλή· μετά ένα βράχο,

που 'χε να κλειεί του σπήλιου το άνοιγμα, σηκώνει και σφαλίζει,
κατάβαρο᾽ και να τον φόρτωνες σε εικοσιδυό καρότσια
γερά και να 'χουν ρόδες τέσσερεις, δε σάλευε απ᾽ τον τόπο·
τόσο τρανός ο βράχος που 'βαλε στην πόρτα, για να κλείσει.
Κι ως τις αρνάδες πήρε κι άρμεξε και τις βελάστρες γίδες

με τάξη, τα μικρά στις μάνες τους να τις βυζάξουν σπρώχνει.
Μισό απ᾽ το γάλα το άσπρο βάλθηκε μετά γοργά να πήξει,
κι όπως το μάζωξε, το απίθωσε στα τυροβόλια μέσα᾽
το άλλο μισό σε κάδους το 'βαλε να το 'χει για την ώρα
που θα δειπνούσε, με το χέρι του ν᾽ απλώνει και να πίνει.

Κι ως όλες τις δουλειές ξετέλεψε χωρίς ν᾽ αργήσει, πήρε
φωτιά ν᾽ ανάψει, κι ως μας ξέκρινε, τέτοια ρωτώντας είπε:
,, Ξένοι, πούθε έρχεστε αρμενίζοντας στης θάλασσας τις στράτες;
Ποιοί 'στε; Δουλειά καμιά μην έχετε; Για και γυρνάτε ως λάχει,
σαν τους κουρσάρους, μες στα πέλαγου τριγυρνούν και φέρνουν

ψυχὰς παρθέμενοι κακὸν ἀλλοδαποῖσι φέροντες;»
«ὣς ἔφαθ᾽, ἡμῖν δ᾽ αὖτε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,
δεισάντων φθόγγον τε βαρὺν αὐτόν τε πέλωρον.
ἀλλὰ καὶ ὥς μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
« ‘ἡμεῖς τοι Τροίηθεν ἀποπλαγχθέντες Ἀχαιοὶ
παντοίοις ἀνέμοισιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης,
οἴκαδε ἱέμενοι, ἄλλην ὁδὸν ἄλλα κέλευθα
ἤλθομεν: οὕτω που Ζεὺς ἤθελε μητίσασθαι.
λαοὶ δ᾽ Ἀτρεΐδεω Ἀγαμέμνονος εὐχόμεθ᾽ εἶναι,
τοῦ δὴ νῦν γε μέγιστον ὑπουράνιον κλέος ἐστί:
τόσσην γὰρ διέπερσε πόλιν καὶ ἀπώλεσε λαοὺς
πολλούς. ἡμεῖς δ᾽ αὖτε κιχανόμενοι τὰ σὰ γοῦνα
ἱκόμεθ᾽, εἴ τι πόροις ξεινήιον ἠὲ καὶ ἄλλως
δοίης δωτίνην, ἥ τε ξείνων θέμις ἐστίν.
ἀλλ᾽ αἰδεῖο, φέριστε, θεούς: ἱκέται δέ τοί εἰμεν,
Ζεὺς δ᾽ ἐπιτιμήτωρ ἱκετάων τε ξείνων τε,
ξείνιος, ὃς ξείνοισιν ἅμ᾽ αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.’
ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμείβετο νηλέι θυμῷ:
«νήπιός εἰς, ὦ ξεῖν᾽, ἢ τηλόθεν εἰλήλουθας,
ὅς με θεοὺς κέλεαι ἢ δειδίμεν ἢ ἀλέασθαι:
οὐ γὰρ Κύκλωπες Διὸς αἰγιόχου ἀλέγουσιν
οὐδὲ θεῶν μακάρων, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτεροί εἰμεν:
οὐδ᾽ ἂν ἐγὼ Διὸς ἔχθος ἀλευάμενος πεφιδοίμην
οὔτε σεῦ οὔθ᾽ ἑτάρων, εἰ μὴ θυμός με κελεύοι.
ἀλλά μοι εἴφ᾽ ὅπῃ ἔσχες ἰὼν εὐεργέα νῆα,
ἤ που ἐπ᾽ ἐσχατιῆς, ἦ καὶ σχεδόν, ὄφρα δαείω.’
«ὣς φάτο πειράζων, ἐμὲ δ᾽ οὐ λάθεν εἰδότα πολλά,
ἀλλά μιν ἄψορρον προσέφην δολίοις ἐπέεσσι:
« ‘νέα μέν μοι κατέαξε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
πρὸς πέτρῃσι βαλὼν ὑμῆς ἐπὶ πείρασι γαίης,
ἄκρῃ προσπελάσας: ἄνεμος δ᾽ ἐκ πόντου ἔνεικεν:
αὐτὰρ ἐγὼ σὺν τοῖσδε ὑπέκφυγον αἰπὺν ὄλεθρον.’
«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ οὐδὲν ἀμείβετο νηλέι θυμῷ,
ἀλλ᾽ ὅ γ᾽ ἀναΐξας ἑτάροις ἐπὶ χεῖρας ἴαλλε,
σὺν δὲ δύω μάρψας ὥς τε σκύλακας ποτὶ γαίῃ
κόπτ': ἐκ δ᾽ ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέε, δεῦε δὲ γαῖαν.
τοὺς δὲ διὰ μελεϊστὶ ταμὼν ὡπλίσσατο δόρπον:
ἤσθιε δ᾽ ὥς τε λέων ὀρεσίτροφος, οὐδ᾽ ἀπέλειπεν,
ἔγκατά τε σάρκας τε καὶ ὀστέα μυελόεντα.
ἡμεῖς δὲ κλαίοντες ἀνεσχέθομεν Διὶ χεῖρας,
σχέτλια ἔργ᾽ ὁρόωντες, ἀμηχανίη δ᾽ ἔχε θυμόν.
αὐτὰρ ἐπεὶ Κύκλωψ μεγάλην ἐμπλήσατο νηδὺν
ἀνδρόμεα κρέ᾽ ἔδων καὶ ἐπ᾽ ἄκρητον γάλα πίνων,
κεῖτ᾽ ἔντοσθ᾽ ἄντροιο τανυσσάμενος διὰ μήλων.
τὸν μὲν ἐγὼ βούλευσα κατὰ μεγαλήτορα θυμὸν

κακό στον άλλο κόσμο, παίζοντας την ίδια τη ζωή τους;"
Αυτά είπε, κι η καρδιά μας ράγισε· μας έπιασε τρομάρα
τέτοιο βαρύ γρικώντας μούγκρισμα, τέτοιο θεριό θωρώντας·
ωστόσο κι έτσι του αποκρίθηκα κι αυτά του συντυχαίνω:
,, Αργίτες είμαστε· μισεύοντας από την Τροία, μας δείραν
στα πλάτη τ᾽ άμετρα της θάλασσας λογής λογής ανέμοι.
Στα σπίτια μας να πάμε θέλαμε, μα πήραμε άλλες στράτες
και δρόμους άλλους, από θέλημα του Δία το δίχως άλλο.
Στο γιο του Ατρέα τον Αγαμέμνονα σταθήκαμε στρατιώτες —
καμάρι μας! Στον κόσμο η δόξα του παντού γιγάντια απλώνει,
που τέτοιο μέγα κάστρο επάτησε και σκότωσε χιλιάδες.
Κι εμείς, φτασμένοι εδώ, προσπέφτουμε στα γόνατα σου τώρα,
σαν ξένους αν μας καλοσκάμνιζες με αγάπη· ωστόσο κι άλλο
μπορούσες να μας δώσεις χάρισμα, στους ξένους ως ταιριάζει.
Σεβάσου τους θεούς, στα πόδια σου μας βλέπεις, αντρειωμένε"
τιμή στους ξένους πρέπει· αντάμα τους οδεύει ο Δίας ο ξένιος.
για να παιδεύει τους που αδίκησαν τον ξένο, τον ικέτη."
Είπα, κι εκείνος με ανελέημονη καρδιά μου απηλογήθη:
,, Μυαλό δεν έχεις, ξένε, φαίνεται, για από μακριά θα φτάνεις
που τους θεούς μου λες να σκιάζουμαι, να φεύγω την οργή τους!
Μηδέ το Δία ψηφούν οι Κύκλωπες το βροντοσκουταράτο,
μηδ᾽ άλλο θεό κανένα, τι είμαστε πολύ τρανότεροι τους.
Αν δε θελήσω εγώ, δε θα 'βρετε και συ κι οι σύντροφοί σου
σπλαχνιά καμιά᾽ πολύ που μ᾽ ένιαξε να μου χολιάσει ο Δίας!
Μα τό καράβι σου που το άραξες το καλοσκαρωμένο;
Εδώ μαθές κοντά για απόμακρα; Για μίλα μου να ξέρω!"
Με αυτά με ψάρευε, μα δούλευε και μένα ο νους περίσσια
κι είδηση επήρα κι έτσι απόκριση πονηρεμένη δίνω:
,, Ο Ποσειδώνας το πλεούμενο μας το 'κανε κομμάτια
σε μια ακρινή γωνιά της χώρας σας στα βράχια ρίχνοντας το,
οι πελαγίσιοι άνεμοι ως το 'σπρωξαν και χτύπησε σε κάβο᾽
μονάχα εγώ κι αυτοί απ᾽ το θάνατο γλιτώσαμε τον άγριο.»
Είπα, κι εκείνος ο ανελέημονος δεν αποκρίθη λέξη,
μονάχα πάνω στους συντρόφους μου χιμάει και βάζει χέρι,
κι έπιασε δυο και τους κοπάνισε στη γης, κουτάβια ως να 'ταν,
και τα μυαλά τους κάτω εχύθηκαν και μούσκεψαν το χώμα.
Μετά τους έκοψε, τους λιάνισε και σύνταζε το δείπνο,
και πήρε, λιόντας λες βουνόθρεφτος, να τρώει χωρίς ν᾽ αφήσει
τίποτα πίσω, σάρκες, κόκαλα, και σπλάχνα και μεδούλια.
Εμείς, θωρώντας τέτοιο αβάσταχτο κακό, στο Δία με θρήνους
τα χέρια υψώναμε᾽ δε βλέπαμε μπροστά μας φως κανένα.
Κι ο Κύκλωπας, τα κρέατα ως έφαγε τ᾽ ανθρωπινά κι ακράτο
ρούφηξε γάλα κι απογέμισε την άπατη κοιλιά του,
καταμεσός στ᾽ αρνιά του εκοίτουνταν φαρδύς πλατύς στο σπήλιο.
Εγώ για μια στιγμή μελέτησα στην πέρφανη καρδιά μου

ἆσσον ἰών, ξίφος ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ,
οὐτάμεναι πρὸς στῆθος, ὅθι φρένες ἧπαρ ἔχουσι,
χείρ᾽ ἐπιμασσάμενος: ἕτερος δέ με θυμὸς ἔρυκεν.
αὐτοῦ γάρ κε καὶ ἄμμες ἀπωλόμεθ᾽ αἰπὺν ὄλεθρον:
οὐ γάρ κεν δυνάμεσθα θυράων ὑψηλάων

να πάω κοντά, και με τό χέρι μου να ψάξω, που το σκότι
του κρύβει η σκέπη να 'βρω, κι έπειτα το κοφτερό σπαθί μου
να σύρω, να το μπήξω μέσα του᾽ μα ευτύς αλλάζω γνώμη·
τι θα μας έβρισκε ακαρτέρευτος χαμός και μας στο σπήλιο.
Ποιος είχε χέρια τον ασήκωτο να ξεσαλέψει βράχο,

χερσὶν ἀπώσασθαι λίθον ὄβριμον, ὃν προσέθηκεν.
ὣς τότε μὲν στενάχοντες ἐμείναμεν Ἠῶ δῖαν.
«ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
καὶ τότε πῦρ ἀνέκαιε καὶ ἤμελγε κλυτὰ μῆλα,
πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ᾽ ἔμβρυον ἧκεν ἑκάστῃ.

που εκείνος κλείνοντας απίθωσε στις αψηλές του πόρτες;
Ετσι προσμέναμε στενάζοντας τη θείαν Αυγή να φέξει.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
ανάβει τη φωτιά, κι ως άρμεξε το διαλεχτό κοπάδι με τάξη,
τα μικρά στις μάνες τους να τις βυζάξουν σπρώχνει.

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ σπεῦσε πονησάμενος τὰ ἃ ἔργα,
σὺν δ᾽ ὅ γε δὴ αὖτε δύω μάρψας ὡπλίσσατο δεῖπνον.
δειπνήσας δ᾽ ἄντρου ἐξήλασε πίονα μῆλα,
ῥηιδίως ἀφελὼν θυρεὸν μέγαν: αὐτὰρ ἔπειτα
ἂψ ἐπέθηχ᾽, ὡς εἴ τε φαρέτρῃ πῶμ᾽ ἐπιθείη.

Κι ως όλες τις δουλειές ξετέλεψε χωρίς ν᾽ αργήσει, αρπάζει
δυό πάλε απ᾽ τους δικούς μου συντρόφους και στρώθηκε στο γιόμα.
Χορτάτος πια το βράχο ανέκοπα μετακουνάει το μέγα,
και το παχύ κοπάδι απ᾽ τη σπηλιά σαν έβγαλε, τον στήνει
ξανά, λες κι έβαζε το σκέπασμα σε σαϊτολόγο απάνω·

πολλῇ δὲ ῥοίζῳ πρὸς ὄρος τρέπε πίονα μῆλα
Κύκλωψ: αὐτὰρ ἐγὼ λιπόμην κακὰ βυσσοδομεύων,
εἴ πως τισαίμην, δοίη δέ μοι εὖχος Ἀθήνη.
«ἥδε δέ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή.
Κύκλωπος γὰρ ἔκειτο μέγα ῥόπαλον παρὰ σηκῷ,

και πήρε το βουνό, σφυρίζοντας, με τα παχιά τ᾽ αρνιά του
ο Κύκλωπας· κι εγώ απομένοντας κακά στο νου λογιούσα,
αν η Αθηνά να πάρω μου 'δινε το γδικιωμό μου πίσω.
Και τούτη η πιο καλή μου εικάστηκε βουλή· σε μάντρα δίπλα
κάποιο κορμό θωρούμε ελίτικο, χλωρό, τρανό, κομμένο

χλωρὸν ἐλαΐνεον: τὸ μὲν ἔκταμεν, ὄφρα φοροίη
αὐανθέν. τὸ μὲν ἄμμες ἐίσκομεν εἰσορόωντες
ὅσσον θ᾽ ἱστὸν νηὸς ἐεικοσόροιο μελαίνης,
φορτίδος εὐρείης, ἥ τ᾽ ἐκπεράᾳ μέγα λαῖτμα:
τόσσον ἔην μῆκος, τόσσον πάχος εἰσοράασθαι.

από τον Κύκλωπα για αργότερα, ραβδί του να τον έχει,
σαν ξεραθεί. Κι εμείς, θωρώντας το μπροστά μας, με κατάρτι
το συνομοιάζαμε γι᾽ απλόχωρο καματερό καράβι,
μαύρο, εικοσάκουπο, τα πέλαγα που σκίζει τα μεγάλα'
τόσο λογιάζαμε το μάκρος του πως είναι και το χόντρος.

τοῦ μὲν ὅσον τ᾽ ὄργυιαν ἐγὼν ἀπέκοψα παραστὰς
καὶ παρέθηχ᾽ ἑτάροισιν, ἀποξῦναι δ᾽ ἐκέλευσα:
οἱ δ᾽ ὁμαλὸν ποίησαν: ἐγὼ δ᾽ ἐθόωσα παραστὰς
ἄκρον, ἄφαρ δὲ λαβὼν ἐπυράκτεον ἐν πυρὶ κηλέῳ.
καὶ τὸ μὲν εὖ κατέθηκα κατακρύψας ὑπὸ κόπρῳ,

Ένα κομμάτι τότε του 'κοψα, μακρύ σαν την οργιά μου,
και στους συντρόφους το παράδωκα, να μου το ξεφλουδίσουν
κι όπως το ίσιωσαν, πήρα το 'ξυσα, στην άκρη μύτη να 'χει,
κι ευτύς, για να σκληρύνει, το 'χωσα στης στιάς τη φλόγα μέσα,
μετά με τέχνη το συγύρισα στην κοπριγιά από κάτω,

ἥ ῥα κατὰ σπείους κέχυτο μεγάλ᾽ ἤλιθα πολλή:
αὐτὰρ τοὺς ἄλλους κλήρῳ πεπαλάσθαι ἄνωγον,
ὅς τις τολμήσειεν ἐμοὶ σὺν μοχλὸν ἀείρας
τρῖψαι ἐν ὀφθαλμῷ, ὅτε τὸν γλυκὺς ὕπνος ἱκάνοι.
οἱ δ᾽ ἔλαχον τοὺς ἄν κε καὶ ἤθελον αὐτὸς ἑλέσθαι,

που άπλωνε ολούθε σκόρπια, ατέλειωτος σωρός, στο σπήλιο μέσα.
Λαχνό στους άλλους τότε πρόσταξα να ρίξουν, για να ιδούμε,
μαζί μου ποιοί κουράγιο θα 'παιρναν ν᾽ ασκώσουν το παλούκι
και να το χώσουν μες στο μάτι του, μόλις τον πάρει ο γύπνος.
Κι έπεσε ο κλήρος στους που θα 'θελα κι ατός μου να διαλέξω,

τέσσαρες, αὐτὰρ ἐγὼ πέμπτος μετὰ τοῖσιν ἐλέγμην.
ἑσπέριος δ᾽ ἦλθεν καλλίτριχα μῆλα νομεύων.
αὐτίκα δ᾽ εἰς εὐρὺ σπέος ἤλασε πίονα μῆλα
πάντα μάλ᾽, οὐδέ τι λεῖπε βαθείης ἔκτοθεν αὐλῆς,
ἤ τι ὀισάμενος, ἢ καὶ θεὸς ὣς ἐκέλευσεν.

όλοι όλοι τέσσερεις οι σύντροφοι, κι εγώ μαζί τους πέντε.
Το δείλι εγύρισε τα ωριόμαλλα κοπάδια του λαλώντας,
κι ευτύς στο σπήλιο το πλατύχωρο τα ζωντανά του μπάζει
— όλα, κι ουτ ένα στην ψηλόχτιστη δεν άφησε όξω αυλή του·
κάτι θαρρείς ψυχανεμίζουνταν για και θεός του το 'πε.

αὐτὰρ ἔπειτ᾽ ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν ὑψόσ᾽ ἀείρας,
ἑζόμενος δ᾽ ἤμελγεν ὄις καὶ μηκάδας αἶγας,
πάντα κατὰ μοῖραν, καὶ ὑπ᾽ ἔμβρυον ἧκεν ἑκάστῃ.

Κι ως σήκωσε ψηλά κι απίθωσε μπρος στη μπασιά το βράχο,
με τάξη τις αρνάδες άρμεξε και τις βελάστρες γίδες,
στερνά και τα μικρά στις μάνες τους να τις βυζάξουν σπρώχνει.

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ σπεῦσε πονησάμενος τὰ ἃ ἔργα,
σὺν δ᾽ ὅ γε δὴ αὖτε δύω μάρψας ὡπλίσσατο
δόρπον.

Κι ως όλες τις δουλειές του ετέλεψε χωρίς ν᾽ αργήσει, αρπάζει
δυό πάλε απ᾽ τους δικούς μου συντρόφους και στρώθηκε στο
δείπνο.

καὶ τότ᾽ ἐγὼ Κύκλωπα προσηύδων ἄγχι παραστάς,
κισσύβιον μετὰ χερσὶν ἔχων μέλανος οἴνοιο:
«Κύκλωψ, τῆ, πίε οἶνον, ἐπεὶ φάγες ἀνδρόμεα κρέα,
ὄφρ᾽ εἰδῇς οἷόν τι ποτὸν τόδε νηῦς ἐκεκεύθει
ἡμετέρη. σοὶ δ᾽ αὖ λοιβὴν φέρον, εἴ μ᾽ ἐλεήσας

Κι εγώ τον Κύκλωπα σιμώνοντας κινούσα λόγια κι είπα,
καυκί κρατώντας μες στα χέρια μου, κρασί γεμάτο μαύρο:
,, Κύκλωπα, εγεύτης σάρκα ανθρώπινη· για πιες κρασί από πάνω,
να μάθεις τι λογής φυλάγαμε πιοτό στο πλοίο μας μέσα.
Σπονδή για να σου κάμω το 'φερνα, μπορεί να με λυπόσουν

οἴκαδε πέμψειας: σὺ δὲ μαίνεαι οὐκέτ᾽ ἀνεκτῶς.
σχέτλιε, πῶς κέν τίς σε καὶ ὕστερον ἄλλος ἵκοιτο
ἀνθρώπων πολέων, ἐπεὶ οὐ κατὰ μοῖραν ἔρεξας;»
«ὣς ἐφάμην, ὁ δ᾽ ἔδεκτο καὶ ἔκπιεν: ἥσατο δ᾽ αἰνῶς
ἡδὺ ποτὸν πίνων καὶ μ᾽ ᾔτεε δεύτερον αὖτις:

και στην πατρίδα μου να μ᾽ έστελνες᾽ μα εσύ ξεφρενιασμένος
πια δε βαστιέσαι. Πως αργότερα θα πει να σου 'ρθει κι άλλος
απ᾽ τους πολλούς ανθρώπους, άσπλαχνε, τέτοια ανομία που
δείχνεις;»
Είπα, κι αυτός το δέχτη, το άδειασε και φράθηκε περίσσια,
τέτοιο κρασί να πιεί γλυκόπιοτο, και μου ζητούσε κι άλλο:

«‘δός μοι ἔτι πρόφρων, καί μοι τεὸν οὔνομα εἰπὲ
αὐτίκα νῦν, ἵνα τοι δῶ ξείνιον, ᾧ κε σὺ χαίρῃς:
καὶ γὰρ Κυκλώπεσσι φέρει ζείδωρος ἄρουρα
οἶνον ἐριστάφυλον, καί σφιν Διὸς ὄμβρος ἀέξει:
ἀλλὰ τόδ᾽ ἀμβροσίης καὶ νέκταρός ἐστιν ἀπορρώξ.᾽

,, Αν με αγαπάς, ακόμα δώσε μου, και πες μου τ᾽ ονομά σου,
μα τώρα ευτύς, και συ χαρούμενος το δώρο σου να πάρεις.
Πλούσια είναι η γη μας, και στους Κύκλωπες απ᾽ τις βροχές του
Δία
δίνουν κρασί τα μεγαλόρωγα στ᾽ αμπέλια μας σταφύλια'
μα ένα κρασί σαν τούτο, αθάνατο, μόνο οι θεοί το πίνουν!"

«ὣς φάτ᾽, ἀτάρ οἱ αὖτις ἐγὼ πόρον αἴθοπα οἶνον.
τρὶς μὲν ἔδωκα φέρων, τρὶς δ᾽ ἔκπιεν ἀφραδίῃσιν.
αὐτὰρ ἐπεὶ Κύκλωπα περὶ φρένας ἤλυθεν οἶνος,
καὶ τότε δή μιν ἔπεσσι προσηύδων μειλιχίοισι:
«Κύκλωψ, εἰρωτᾷς μ᾽ ὄνομα κλυτόν, αὐτὰρ ἐγώ τοι

Είπε, κι εγώ από το φλογόμαυρο κρασί ξανακερνούσα᾽
τρεις φορές του 'δωκα, τρεις το άδειασε κι ο ανέμυαλος ως κάτω.
Σαν είδα το κρασί στου Κύκλωπα τα φρένα να 'χει ανέβει,
γλυκομιλώντας του αποκρίθηκα κι αυτά του συντυχαίνω:
,, Το ξακουστό γυρεύεις, Κύκλωπα, να μάθεις όνομα μου·

ἐξερέω: σὺ δέ μοι δὸς ξείνιον, ὥς περ ὑπέστης.
Οὖτις ἐμοί γ᾽ ὄνομα: Οὖτιν δέ με κικλήσκουσι
μήτηρ ἠδὲ πατὴρ ἠδ᾽ ἄλλοι πάντες ἑταῖροι.᾽
«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμείβετο νηλέι θυμῷ:
«Οὖτιν ἐγὼ πύματον ἔδομαι μετὰ οἷς ἑτάροισιν,

θα το 'χεις, μα και συ που 'ταξες να μου χαρίσεις δώρο!
Κανένας τ᾽ όνομά μου, κι όλοι τους Κανένα με φωνάζουν,
κι η μάνα μου μαθές κι ο κύρης μου κι οι επίλοιποι σύντροφοι.»
Είπα, κι εκείνος με ανελέημονη καρδιά μου απηλογήθη:
,, Θ᾽ αφήσω τον Κανένα ολόστερνο να φάω᾽ πιο πριν τους άλλους

τοὺς δ᾽ ἄλλους πρόσθεν: τὸ δέ τοι ξεινήιον ἔσται.
«ἦ καὶ ἀνακλινθεὶς πέσεν ὕπτιος, αὐτὰρ ἔπειτα
κεῖτ᾽ ἀποδοχμώσας παχὺν αὐχένα, κὰδ δέ μιν ὕπνος
ᾕρει πανδαμάτωρ: φάρυγος δ᾽ ἐξέσσυτο οἶνος
ψωμοί τ᾽ ἀνδρόμεοι: ὁ δ᾽ ἐρεύγετο οἰνοβαρείων.

θα φάω συντρόφους του· το δώρο μου για σένα ετούτο θα 'ναι!»
Αυτά είπε, κι έγειρε τ᾽ ανάσκελα, και βρέθη ξαπλωμένος
με το χοντρό του σβέρκο ανάζερβα, και βούλιαξε στον ύπνο
τον παντοδαμαστή᾽ κι ανάβλυζαν κρασί και βούκες σάρκες
ανθρωπινές απ᾽ το λαρύγγι του, και ξέρναε μεθυσμένος.

καὶ τότ᾽ ἐγὼ τὸν μοχλὸν ὑπὸ σποδοῦ ἤλασα πολλῆς,
ἧος θερμαίνοιτο: ἔπεσσι δὲ πάντας ἑταίρους
θάρσυνον, μή τίς μοι ὑποδείσας ἀναδύῃ.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τάχ᾽ ὁ μοχλὸς ἐλάινος ἐν πυρὶ μέλλεν
ἅψεσθαι, χλωρός περ ἐών, διεφαίνετο δ᾽ αἰνῶς,

Μεμιάς εγώ βαθιά παράχωσα στη θράκα το παλούκι,
ως να πυρώσει μόνο, κι έδινα μιλώντας στους συντρόφους
κουράγιο, μήπως απ᾽ το φόβο του κανείς αναγυρίσει.
Σαν ήρθεν η ώρα πια το ελίτικο παλούκι να κορώσει,
χλωρό κι ας ήταν, και κοκκίνιζε σαν κάρβουνο αναμμένο,

καὶ τότ᾽ ἐγὼν ἆσσον φέρον ἐκ πυρός, ἀμφὶ δ᾽ ἑταῖροι
ἵσταντ': αὐτὰρ θάρσος ἐνέπνευσεν μέγα δαίμων.
οἱ μὲν μοχλὸν ἑλόντες ἐλάινον, ὀξὺν ἐπ᾽ ἄκρῳ,
ὀφθαλμῷ ἐνέρεισαν: ἐγὼ δ᾽ ἐφύπερθεν ἐρεισθεὶς
δίνεον, ὡς ὅτε τις τρυπῷ δόρυ νήιον ἀνὴρ

το πήρα απ᾽ τη φωτιά και σίμωσα· κι οι σύντροφοι ένα γύρο
στάθηκαν ποιος θεός μας φύσηξε τρανό κουράγιο τότε;
Το σουβλερό στην άκρη πιάνοντας ελίτικο παλούκι
οι άλλοι στο μάτι του το κάρφωσαν κι εγώ, πεσμένος πάνω,
το στρούφιζα, καθώς ο μάστορας τρυπάει με το τρυπάνι

τρυπάνῳ, οἱ δέ τ᾽ ἔνερθεν ὑποσσείουσιν ἱμάντι
ἁψάμενοι ἑκάτερθε, τὸ δὲ τρέχει ἐμμενὲς αἰεί.
ὣς τοῦ ἐν ὀφθαλμῷ πυριήκεα μοχλὸν ἑλόντες
δινέομεν, τὸν δ᾽ αἷμα περίρρεε θερμὸν ἐόντα.
πάντα δέ οἱ βλέφαρ᾽ ἀμφὶ καὶ ὀφρύας εὗσεν ἀυτμὴ

μαδέρι καραβιού, κι οι αργάτες του, λουρί απ᾽ τις δυο τις άκρες
μια εδώ μια εκεί τραβώντας, άπαυτα γυρίζουν το τρυπάνι·
παρόμοια στρέφαμε στο μάτι του βαθιά το πυρωμένο
μπροστά παλούκι, που όπως λάβριζε, πλημμύριζε στο γαίμα'
κι η πυρά απ᾽ το βολβό που καίγουνταν ματόκλαδα και φρύδια

γλήνης καιομένης, σφαραγεῦντο δέ οἱ πυρὶ ῥίζαι.
ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἀνὴρ χαλκεὺς πέλεκυν μέγαν ἠὲ σκέπαρνον
εἰν ὕδατι ψυχρῷ βάπτῃ μεγάλα ἰάχοντα
φαρμάσσων: τὸ γὰρ αὖτε σιδήρου γε κράτος ἐστίν
ὣς τοῦ σίζ᾽ ὀφθαλμὸς ἐλαϊνέῳ περὶ μοχλῷ.

του καψαλούσε, και χοχλάκιζαν οι ρίζες του ματιού του.
Πως ο χαλκιάς, σκεπάρνι θέλοντας να βάψει για πελέκι,
πυρό σε κρύο νερό το βούτηξε, και τούτο τσιτσιρίζει,
τι αυτό είναι που όλη του τη δύναμη στο σίδερο θα δώσει·
όμοια το μάτι του τσιτσίριζε τρογύρα στο παλούκι.

σμερδαλέον δὲ μέγ᾽ ᾤμωξεν, περὶ δ᾽ ἴαχε πέτρη,
ἡμεῖς δὲ δείσαντες ἀπεσσύμεθ': αὐτὰρ ὁ μοχλὸν
ἐξέρυσ᾽ ὀφθαλμοῖο πεφυρμένον αἵματι πολλῷ.
τὸν μὲν ἔπειτ᾽ ἔρριψεν ἀπὸ ἕο χερσὶν ἀλύων,
αὐτὰρ ὁ Κύκλωπας μεγάλ᾽ ἤπυεν, οἵ ῥά μιν ἀμφὶς

Κι έσυρε εκείνος άγριο μούγκρισμα, που οι βράχοι αντιλάλησαν.
Κάνουμε πίσω απ᾽ την τρομάρα μας εμείς, κι εκείνος σέρνει
αιματοστάλαχτο απ᾽ το μάτι του το ελίτικο παλούκι
και το πετάει μακριά του, ξέφρενος σαλεύοντας τα χέρια·
και με φωνή τρανή τους Κύκλωπες ανακαλούσε γύρω,

ᾤκεον ἐν σπήεσσι δι᾽ ἄκριας ἠνεμοέσσας.
οἱ δὲ βοῆς ἀίοντες ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος,
ἱστάμενοι δ᾽ εἴροντο περὶ σπέος ὅττι ἑ κήδοι:
«'τίπτε τόσον, Πολύφημ᾽, ἀρημένος ὧδ᾽ ἐβόησας
νύκτα δι᾽ ἀμβροσίην καὶ ἀύπνους ἄμμε τίθησθα;

που στις κορφές τις ανεμόδαρτες σε σπήλια μέσα εζούσαν.
Κι άλλος αλλούθε πήραν κι έτρεχαν γρικώντας τις φωνές του,
κι όξω απ᾽ το σπήλιο γύρω εστάθηκαν ρωτώντας τι έχει πάθει:
,, Ποιά σου 'ρθε συφορά, Πολύφημε, κι αφοφωνάζεις έτσι
μέσα στη θεία τη νύχτα κι άσκωσες και μας από τον ύπνο;

ἦ μή τίς σευ μῆλα βροτῶν ἀέκοντος ἐλαύνει;
ἦ μή τίς σ᾽ αὐτὸν κτείνει δόλῳ ἠὲ βίηφιν;»
«τοὺς δ᾽ αὖτ᾽ ἐξ ἄντρου προσέφη κρατερὸς Πολύφημος:
'ὦ φίλοι, Οὖτίς με κτείνει δόλῳ οὐδὲ βίηφιν.'
«οἱ δ᾽ ἀπαμειβόμενοι ἔπεα πτερόεντ᾽ ἀγόρευον:

Αθέλητα σου μήπως σου άρπαξαν τ'αρνιά, για εσέ τον ίδιο
μεβιάς για και με δόλο βάλθηκε κανείς να θανατώσει;"
Κι απ᾽ τη σπηλιά ο τρανός Πολύφημος απηλογιά τους δίνει:
,, Κανένας, φίλοι, όπου με αφάνισε, κι όχι μεβιάς — με δόλο!
Και τότε εκείνοι με ανεμάρπαστα του αποκρίθηκαν λόγια:

εἰ μὲν δὴ μή τίς σε βιάζεται οἶον ἐόντα,
νοῦσον γ᾽ οὔ πως ἔστι Διὸς μεγάλου ἀλέασθαι,
ἀλλὰ σύ γ᾽ εὔχεο πατρὶ Ποσειδάωνι ἄνακτι.'
«ὣς ἄρ᾽ ἔφαν ἀπιόντες, ἐμὸν δ᾽ ἐγέλασσε φίλον κῆρ,
ὡς ὄνομ᾽ ἐξαπάτησεν ἐμὸν καὶ μῆτις ἀμύμων.

,, Αφού κανένας δε σου ρίχτηκε και βρίσκεσαι μονάχος,
αρρώστια ο μέγας Δίας αν σου 'στειλε, πως θες να την ξεφύγεις;
Ευκήσου μοναχά στον κύρη σου, στο ρήγα Ποσειδώνα!»
Είπαν και φύγαν, κι αναγάλλιασε βαθιά η καρδιά μου εμένα,
που τ᾽ όνομά μου κι η αψεγάδιαστη τους γέλασε βουλή μου.

Κύκλωψ δὲ στενάχων τε καὶ ὠδίνων ὀδύνῃσι
χερσὶ ψηλαφόων ἀπὸ μὲν λίθον εἷλε θυράων,
αὐτὸς δ᾽ εἰνὶ θύρῃσι καθέζετο χεῖρε πετάσσας,
εἴ τινά που μετ᾽ ὄεσσι λάβοι στείχοντα θύραζε:
οὕτω γάρ πού μ᾽ ἤλπετ᾽ ἐνὶ φρεσὶ νήπιον εἶναι.

Ωστόσο ο Κύκλωπας, μουγκρίζοντας, βογγώντας απ᾽ τους πόνους,
ψαχουλευτά ως την πόρτα τράβηξε και κύλησε το βράχο,
κι ατός του μπρος στην πόρτα εκάθισε με διάπλατα τα χέρια,
μήπως κανέναν πιάσει, ως θα 'βγαινε μαζί με το κοπάδι·
για τόσο με περνούσε ανέμυαλο! Μα εμένα ο νους μου κιόλας

αὐτὰρ ἐγὼ βούλευον, ὅπως ὄχ᾽ ἄριστα γένοιτο,
εἴ τιν᾽ ἑταίροισιν θανάτου λύσιν ἠδ᾽ ἐμοὶ αὐτῷ
εὑροίμην: πάντας δὲ δόλους καὶ μῆτιν ὕφαινον
ὥς τε περὶ ψυχῆς: μέγα γὰρ κακὸν ἐγγύθεν ἦεν.
ἥδε δέ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή.

πήρε και δούλευε, τα πράματα δεξιά πως θα 'βγουν όλα,
αν δρόμο θα 'βρισκα τους συντρόφους και μένα να γλιτώσω
απ᾽ το χαμό, και δόλους ύφαινα λογής λογής και τέχνες·
κι ως τη ζωή μας όλοι επαίζαμε κι απάνω μας κρεμόταν
κακό μεγάλο, αυτό μου εικάστηκε το πιο καλό πως είναι:

ἄρσενες ὄιες ἦσαν ἐυτρεφέες, δασύμαλλοι,
καλοί τε μεγάλοι τε, ἰοδνεφὲς εἶρος ἔχοντες:

Ηταν εκεί κριγιοί δασόμαλλοι, τρανοί, καλοθρεμμένοι,
και το μαλλί τους μαυρομόρικο· χωρίς να κάνω κρότο

τοὺς ἀκέων συνέεργον ἐυστρεφέεσσι λύγοισιν,
τῇς ἔπι Κύκλωψ εὗδε πέλωρ, ἀθεμίστια εἰδώς,
σύντρεις αἰνύμενος: ὁ μὲν ἐν μέσῳ ἄνδρα φέρεσκε,

με λυγαριές συντρείς τους έδενα καλόστριφτες, που βρήκα
το άνομο τέρας να 'χει, ο Κύκλωπας, για στρώμα, να κοιμάται.
Οι τρεις κριγιοί κι από 'ναν σήκωναν τον άντρα κάτωθέ του

τὼ δ᾽ ἑτέρω ἑκάτερθεν ἴτην σώοντες ἑταίρους.
τρεῖς δὲ ἕκαστον φῶτ᾽ ὄιες φέρον: αὐτὰρ ἐγώ γε--
ἀρνειὸς γὰρ ἔην μήλων ὄχ᾽ ἄριστος ἁπάντων,
τοῦ κατὰ νῶτα λαβών, λασίην ὑπὸ γαστέρ᾽ ἐλυσθεὶς
κείμην: αὐτὰρ χερσὶν ἀώτου θεσπεσίοιο

κουβάλειε ο μεσιανός και πήγαινε· μαζί, σκεπάζοντας τον,
τραβούσαν οι άλλοι δυο δεξόζερβα. Κι όσο για με τον ίδιον,
απ᾽ το κοπάδι ξεχωρίζοντας το πιο γερό κριάρι
το αγκάλιασα απ᾽ το σβέρκο, κόλλησα στη μαλλιαρή κοιλιά του
και πέτρα την καρδιά μου κάνοντας εκρύφτηκα από κάτω,

νωλεμέως στρεφθεὶς ἐχόμην τετληότι θυμῷ.
ὣς τότε μὲν στενάχοντες ἐμείναμεν Ἠῶ δῖαν.
«ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
καὶ τότ᾽ ἔπειτα νομόνδ᾽ ἐξέσσυτο ἄρσενα μῆλα,
θήλειαι δὲ μέμηκον ἀνήμελκτοι περὶ σηκούς:

απ᾽ το πυκνό μαλλί κρεμάμενος, που με αποσκέπαζε όλο.
Έτσι προσμέναμε στενάζοντας τη θείαν Αυγή να φέξει.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
για τη βοσκή με ορμή ξεχύθηκαν τ᾽ αρσενικά να βγούνε.
Με σπαργωμένα τα μαστάρια τους, ανάρμεχτα, στις μάντρες

οὔθατα γὰρ σφαραγεῦντο. ἄναξ δ᾽ ὀδύνῃσι κακῇσι
τειρόμενος πάντων ὀίων ἐπεμαίετο νῶτα
ὀρθῶν ἑσταότων: τὸ δὲ νήπιος οὐκ ἐνόησεν,
ὥς οἱ ὑπ᾽ εἰροπόκων ὀίων στέρνοισι δέδεντο.
ὕστατος ἀρνειὸς μήλων ἔστειχε θύραζε

τα θηλυκά βέλαζαν άπαυτα· κι ο αφέντης τους, σε πόνους
μέσα ανημέρωτους, ψαχούλευε των κριαριών τις πλάτες,
ορθά ως διάβαιναν τούτο ο ανέμυαλος δεν ένιωσε,
πως ήταν κάτω απ᾽ τα στήθη των δασόμαλλων αρνιών δεμένοι
εκείνοι!
Στερνός, ολόστερνος ετράβηξε να βγει ο κριγιός ο μέγας,

λάχνῳ στεινόμενος καὶ ἐμοὶ πυκινὰ φρονέοντι.
τὸν δ᾽ ἐπιμασσάμενος προσέφη κρατερὸς Πολύφημος
:«‘κριὲ πέπον, τί μοι ὧδε διὰ σπέος ἔσσυο μήλων
ὕστατος; οὔ τι πάρος γε λελειμμένος ἔρχεαι οἰῶν,
ἀλλὰ πολὺ πρῶτος νέμεαι τέρεν᾽ ἄνθεα ποίης

τι το μαλλί κι εγώ τον βάραιναν, που 'χα σκεφτεί το δόλο.
Κι αυτά είπε ο δυνατός Πολύφημος, καθώς τον ψαχουλούσε:
,, Κριάρι μου καλό, τι μου 'παθες και βγαίνεις απ᾽ το σπήλιο
έτσι στερνό; Δε μένεις άλλοτε ξοπίσω απ᾽ το κοπάδι"
πρώτο κινάς γοργά στ᾽ ολόδροσο γρασίδι να βοσκήσεις,

μακρὰ βιβάς, πρῶτος δὲ ῥοὰς ποταμῶν ἀφικάνεις,
πρῶτος δὲ σταθμόνδε λιλαίεαι ἀπονέεσθαι
ἑσπέριος: νῦν αὖτε πανύστατος. ἦ σύ γ᾽ ἄνακτος
ὀφθαλμὸν ποθέεις, τὸν ἀνὴρ κακὸς ἐξαλάωσε
σὺν λυγροῖς ἑτάροισι δαμασσάμενος φρένας οἴνῳ,

πρώτο τη στράτα παίρνεις τρέχοντας στου πόταμου το ρέμα,
και πρώτο να γυρίσεις βιάζεσαι το δειλινό στη μάντρα.
Τώρα κινάς στερνό κι ολόστερνο! Του αφέντη σου το μάτι
μην κλαις και συ, που του το τύφλωσε με πίβουλους συντρόφους
ένας κιοτής, το νου του παίρνοντας με το κρασί;— ο Κανένας!

Οὖτις, ὃν οὔ πώ φημι πεφυγμένον εἶναι ὄλεθρον.
εἰ δὴ ὁμοφρονέοις ποτιφωνήεις τε γένοιο
εἰπεῖν ὅππῃ κεῖνος ἐμὸν μένος ἠλασκάζει:
τῷ κέ οἱ ἐγκέφαλός γε διὰ σπέος ἄλλυδις ἄλλῃ
θεινομένου ῥαίοιτο πρὸς οὔδεϊ, κὰδ δέ κ᾽ ἐμὸν κῆρ

Όμως ακόμα λέω δεν ξέφυγε κι αυτός το χαλασμό του!
Τα ίδια με μένα τώρα αν ένιωθες και μπόρειες να μιλήσεις,
να μου φανέρωνες που κρύβεται και φεύγει την οργή μου,
θα τον ετσάκιζα βροντώντας τον στο χώμα, τα μυαλά του
να σκορπιστούν στο σπήλιο ολόγυρα, ν᾽ αλάφρωνε η καρδιά μου,

λωφήσειε κακῶν, τά μοι οὐτιδανὸς πόρεν Οὖτις.᾽
«ὣς εἰπὼν τὸν κριὸν ἀπὸ ἕο πέμπε θύραζε.
ἐλθόντες δ᾽ ἠβαιὸν ἀπὸ σπείους τε καὶ αὐλῆς
πρῶτος ὑπ᾽ ἀρνειοῦ λυόμην, ὑπέλυσα δ᾽ ἑταίρους.
καρπαλίμως δὲ τὰ μῆλα ταναύποδα, πίονα δημῷ,

τόσα ο Κανένας που μου φόρτωσε τυράννια ο τιποτένιος!"
Σαν είπε τούτα, αφήκε λεύτερο να φύγει το κριάρι.
Μόλις το σπήλιο πίσω αφήκαμε και την αυλή του,
πρώτος λύθηκα εγώ και καταπιάστηκα να λύσω και τους άλλους·
μετά με βιάση τα λιγνόποδα, καλόθρεφτα κριάρια,

πολλὰ περιτροπέοντες ἐλαύνομεν, ὄφρ᾽ ἐπὶ νῆα
ἱκόμεθ'. ἀσπάσιοι δὲ φίλοις ἑτάροισι φάνημεν,
οἳ φύγομεν θάνατον, τοὺς δὲ στενάχοντο γοῶντες.
ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐκ εἴων, ἀνὰ δ᾽ ὀφρύσι νεῦον ἑκάστῳ,
κλαίειν, ἀλλ᾽ ἐκέλευσα θοῶς καλλίτριχα μῆλα

όλο ξοπίσω μας κοιτάζοντας, λαλούμε ως το καράβι.
Κει πέρα φτάνοντας μας δέχτηκαν χαρούμενοι οι συντρόφοι
για όσους γλιτώσαμε απ᾽ το θάνατο, και κλαίγαν για τους άλλους.
Μα εγώ τους έγνεφα σηκώνοντας τα φρύδια πια να πάψουν
να κλαιν, μον᾽ τα πολλά καλότριχα κριάρια να βιαστούνε

πόλλ᾽ ἐν νηὶ βαλόντας ἐπιπλεῖν ἁλμυρὸν ὕδωρ.
οἱ δ᾽ αἶψ᾽ εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθῖζον,
ἑξῆς δ᾽ ἑζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.
ἀλλ᾽ ὅτε τόσσον ἀπῆν, ὅσσον τε γέγωνε βοήσας,
καὶ τότ᾽ ἐγὼ Κύκλωπα προσηύδων κερτομίοισι:

στο πλοίο να μπάσουν, πια να φύγουμε πα στ᾽ αρμυρά πελάγη.
Κι αυτοί ανέβηκαν δίχως άργητα, και στα ζυγά ως καθίσαν
γραμμή, την αφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.
Μα σύντας τόσο αλάργα βρέθηκα, που να μου ακούν το λάλο,
με λόγια αγγιχτικά στον Κύκλωπα φωνάζω λέγοντας του:

«Κύκλωψ, οὐκ ἄρ᾽ ἔμελλες ἀνάλκιδος ἀνδρὸς ἑταίρους
ἔδμεναι ἐν σπῆι γλαφυρῷ κρατερῆφι βίηφι.
καὶ λίην σέ γ᾽ ἔμελλε κιχήσεσθαι κακὰ ἔργα,
σχέτλι᾽, ἐπεὶ ξείνους οὐχ ἅζεο σῷ ἐνὶ οἴκῳ
ἐσθέμεναι: τῷ σε Ζεὺς τίσατο καὶ θεοὶ ἄλλοι.᾽

,, Κιοτής δεν ήταν ο άντρας, Κύκλωπα, που να του φας ζητούσες
με αγριότη ανήμερη τους συντρόφους στη βαθουλή σπηλιά σου.
Οι τόσες αδικίες σου, ανέσπλαχνε, θα σ᾽ έβρισκαν μια μέρα —
συ που δεν ντράπηκες τους ξένους σου μες στο δικό σου σπίτι να φάς᾽
γι᾽ αυτό κι ο Δίας κι οι επίλοιποι θεοί σου το πλέρωσαν."

«ὣς ἐφάμην, ὁ δ᾽ ἔπειτα χολώσατο κηρόθι μᾶλλον,
ἧκε δ᾽ ἀπορρήξας κορυφὴν ὄρεος μεγάλοιο,
κὰδ δ᾽ ἔβαλε προπάροιθε νεὸς κυανοπρῴροιο.
ἐκλύσθη δὲ θάλασσα κατερχομένης ὑπὸ πέτρης:

Είπα, κι ως πιότερο του φούντωσε στα στήθη η οργή, ξεκόβει
ενός βουνού τρανού το ακρόκορφο και κατά μας το ρίχνει'
κι έπεσε ομπρός στο γαλαζόπλωρο καράβι μας ο βράχος,
κι από μια τρίχα να πετύχαινε του τιμονιού την άκρα.
Κι ο βράχος, πέφτοντας, τη θάλασσα τρικύμισε όλη, κι έτσι

τὴν δ᾽ αἶψ᾽ ἤπειρόνδε παλιρρόθιον φέρε κῦμα,
πλημυρὶς ἐκ πόντοιο, θέμωσε δὲ χέρσον ἱκέσθαι.
αὐτὰρ ἐγὼ χείρεσσι λαβὼν περιμήκεα κοντὸν
ὦσα παρέξ, ἑτάροισι δ᾽ ἐποτρύνας ἐκέλευσα
ἐμβαλέειν κώπῃς, ἵν᾽ ὑπὲκ κακότητα φύγοιμεν,

καταστεριάς το πλοίο μας το 'σπρωξε το κύμα αναγυρνώντας,
κι απ᾽ το αντιμάμαλο καθίσαμε στον άμμο αθέλητα μας.
Μα τότε εγώ μακρύ φουχτώνοντας κοντάρι σπρώχνω πέρα,
και στα κουπιά να πέσουν πρόσταζα τους άλλους, γνέφοντας τους
με τό κεφάλι, να γλιτώσουμε την άγρια ετούτην ώρα·

κρατὶ κατανεύων: οἱ δὲ προπεσόντες ἔρεσσον.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ δὶς τόσσον ἅλα πρήσσοντες ἀπῆμεν,
καὶ τότε δὴ Κύκλωπα προσηύδων: ἀμφὶ δ᾽ ἑταῖροι
μειλιχίοις ἐπέεσσιν ἐρήτυον ἄλλοθεν ἄλλος:
«᾽σχέτλιε, τίπτ᾽ ἐθέλεις ἐρεθιζέμεν ἄγριον ἄνδρα;

κι αυτοί μπροστά ρίχτηκαν όλοι τους και τα κουπιά δουλεύαν.
Μα σύντας πια το κύμα σκίζοντας διπλιάσαμε το δρόμο,
ως πάλι να μιλήσω εγύρευα του Κύκλωπα, οι σύντροφοι
άλλος αλλούθε με τριγύριζαν, πραγά αντισκόφτοντας με:
,, Κεφάλι αγύριστο, τον άσπλαχνο τι θες κι αγγρίζεις άντρα;

ὃς καὶ νῦν πόντονδε βαλὼν βέλος ἤγαγε νῆα
αὖτις ἐς ἤπειρον, καὶ δὴ φάμεν αὐτόθ᾽ ὀλέσθαι.
εἰ δὲ φθεγξαμένου τευ ἢ αὐδήσαντος ἄκουσε,
σύν κεν ἄραξ᾽ ἡμέων κεφαλὰς καὶ νήια δοῦρα
μαρμάρῳ ὀκριόεντι βαλών: τόσσον γὰρ ἵησιν.᾽

Πριν λίγο βράχο μας σφεντόνισε, και γύρισε τα πίσω
καταστεριάς το πλοίο μας, κι είδαμε το Χάρο με τα μάτια.
Αν άκουε τώρα αυτός τα λόγια μας ξανά και τις φωνές μας,
μ᾽ ενα αγκαθόβραχου θα 'ριχνε, τόσου πάει, δικό μας
κεφάλι δε θαπόμενε άσπαστο κι ουδέ του πλοίου μαδέρι!"

«ὣς φάσαν, ἀλλ᾽ οὐ πεῖθον ἐμὸν μεγαλήτορα θυμόν,
ἀλλά μιν ἄψορρον προσέφην κεκοτηότι θυμῷ:
«Κύκλωψ, αἴ κέν τίς σε καταθνητῶν ἀνθρώπων
ὀφθαλμοῦ εἴρηται ἀεικελίην ἀλαωτύν,
φάσθαι Ὀδυσσῆα πτολιπόρθιον ἐξαλαῶσαι,

Τέτοια μου λέγαν, μα την πέρφανη δε λόγιζαν καρδιά μου,
μον᾽ άλλη μια φορά του φώναξα με μανιασμένα σπλάχνα:
,, Απ᾽ τους θνητούς ανθρώπους, Κύκλωπα, κανείς αν σε ρωτήσει
τέτοια δουλειά ποιος σου 'κανε άσκημη και σου 'βγαλε το μάτι,
να πεις πως ο Οδυσσέας σε τύφλωσεν, ο καστροπολεμίτης

υἱὸν Λαέρτεω, Ἰθάκῃ ἔνι οἰκί᾽ ἔχοντα.᾽
«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ οἰμώξας ἠμείβετο μύθῳ:
᾽ὢ πόποι, ἦ μάλα δή με παλαίφατα θέσφαθ᾽ ἱκάνει.
ἔσκε τις ἐνθάδε μάντις ἀνὴρ ἠύς τε μέγας τε,
Τήλεμος Εὐρυμίδης, ὃς μαντοσύνῃ ἐκέκαστο

γιός του Λαέρτη, και το σπίτι του θα το 'βρει στην Ιθάκη!»
Σαν είπα τούτα, εκείνος βόγγηξε κι αυτά μου απηλογήθη:
,, Αλί μου, τα παλιά μοιρόγραφτα με βρίσκουν όλα τώρα!
Ζούσε ένας μαντολόγος όμορφος, τρανός στα μέρη τούτα,
κι ήταν που γιός του Ευρύμου, ο Τήλεμος, στη μαντοσύνη ο πρώτος,

καὶ μαντευόμενος κατεγήρα Κυκλώπεσσιν:
ὅς μοι ἔφη τάδε πάντα τελευτήσεσθαι ὀπίσσω,
χειρῶν ἐξ Ὀδυσῆος ἁμαρτήσεσθαι ὀπωπῆς.

που εδώ μαντολογώντας γέρασε, στη χώρα των Κυκλώπων
αυτός και τούτα μου προφήτεψε πως θα γενούν μια μέρα,
απ᾽ του Οδυσσέα τα χέρια κάποτε πως θα᾽ χανα το φως μου.

ἀλλ᾽ αἰεί τινα φῶτα μέγαν καὶ καλὸν ἐδέγμην
ἐνθάδ᾽ ἐλεύσεσθαι, μεγάλην ἐπιειμένον ἀλκήν:

Μα πάντα εγώ έναν άντρα πρόσμενα να φτάνει στο νησί μας
κι όμορφος να 'ναι κι αψηλόκορμος, περίσσια αντρεία ζωσμένος·

νῦν δέ μ᾽ ἐὼν ὀλίγος τε καὶ οὐτιδανὸς καὶ ἄκικυς
ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν, ἐπεί μ᾽ ἐδαμάσσατο οἴνῳ.
ἀλλ᾽ ἄγε δεῦρ᾽, Ὀδυσεῦ, ἵνα τοι πὰρ ξείνια θείω
πομπήν τ᾽ ὀτρύνω δόμεναι κλυτὸν ἐννοσίγαιον:
τοῦ γὰρ ἐγὼ πάϊς εἰμί, πατὴρ δ᾽ ἐμὸς εὔχεται εἶναι.

και τώρα ετούτος ο κοντούτσικος, ο ψόφιος, ο χαμένος,
το μάτι μου 'βγαλε, θολώνοντας με το κρασί το νου μου!
Μα έλα, Οδυσσέα, κοντά μου γύρισε, να σε φιλοκονέψω
και να γυρέψω καλοστράτισμα για σε απ᾽ τον Κοσμοσείστη,
που πέτεται πως είναι κύρης μου, κι εγώ πως είμαι γιός του.

αὐτὸς δ᾽, αἴ κ᾽ ἐθέλῃσ᾽, ἰήσεται, οὐδέ τις ἄλλος
οὔτε θεῶν μακάρων οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων.᾽
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
αἲ γὰρ δὴ ψυχῆς τε καὶ αἰῶνός σε δυναίμην
εὖνιν ποιήσας πέμψαι δόμον Ἄϊδος εἴσω,

Αυτός, αν το 'θελε, θα με 'γιαινε — κανένας άλλος όμως
απ᾽ τους τρισμάκαρους αθάνατους και τους θνητούς ανθρώπους.»
Σαν είπε τούτα, εγώ του φώναξα κι απηλογιά του δίνω:
,, Μακάρι να μπορουσα να᾽ παιρνα και τη ζωή σου τώρα,
στον Κάτω Κόσμο να κατέβαινες νεκρός, ως είναι αλήθεια

ὡς οὐκ ὀφθαλμόν γ᾽ ἰήσεται οὐδ᾽ ἐνοσίχθων.᾽
«ὣς ἐφάμην, ὁ δ᾽ ἔπειτα Ποσειδάωνι ἄνακτι
εὔχετο χεῖρ᾽ ὀρέγων εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα:
‘κλῦθι, Ποσείδαον γαιήοχε κυανοχαῖτα,
εἰ ἐτεόν γε σός εἰμι, πατὴρ δ᾽ ἐμὸς εὔχεαι εἶναι,

πως δεν το γιαίνει πια το μάτι σου μηδέ κι ο Κοσμοσείστης!»
Έτσι μιλούσα᾽ εκείνος έπειτα στο ρήγα Ποσειδώνα
προσεύχουνταν, τα χέρια απλώνοντας στ᾽ αστερωμένα ουράνια:
,, Της Γης αφέντη γαλαζόχαιτε, για δώσε, Ποσειδώνα,
αν πέτεσαι πως είσαι κύρης μου κι εγώ είμαι γιος σου αλήθεια,

δὸς μὴ Ὀδυσσῆα πτολιπόρθιον οἴκαδ᾽ ἱκέσθαι
υἱὸν Λαέρτεω, Ἰθάκῃ ἔνι οἰκί᾽ ἔχοντα.
ἀλλ᾽ εἴ οἱ μοῖρ᾽ ἐστὶ φίλους τ᾽ ἰδέειν καὶ ἱκέσθαι
οἶκον ἐυκτίμενον καὶ ἑὴν ἐς πατρίδα γαῖαν,
ὀψὲ κακῶς ἔλθοι, ὀλέσας ἄπο πάντας ἑταίρους,

πατρίδα πια ο καστροπολέμαρχος να μη χαρεί Οδυσσέας,
του Λαέρτη ο γιος, που 'χει τα σπίτια του χτισμένα στην Ιθάκη.
Μα αν τους δικούς του η Μοίρα του 'γραψε να ιδεί και να γυρίσει
στο αρχοντικό του το καλόχτιστο, στη γη την πατρική του,
να φτάσει καν με δίχως συντρόφους, αργά, συφοριασμένος,

νηὸς ἐπ᾽ ἀλλοτρίης, εὕροι δ᾽ ἐν πήματα οἴκῳ.᾽
«ὣς ἔφατ᾽ εὐχόμενος, τοῦ δ᾽ ἔκλυε κυανοχαίτης.
αὐτὰρ ὅ γ᾽ ἐξαῦτις πολὺ μείζονα λᾶαν ἀείρας
ἧκ᾽ ἐπιδινήσας, ἐπέρεισε δὲ ἶν᾽ ἀπέλεθρον,
κὰδ δ᾽ ἔβαλεν μετόπισθε νεὸς κυανοπρῴροιο

σε άρμενο ξένο, και στο σπίτι του να βρει τυράννια κι άλλα!»
Σαν είπε τούτα, ο Γαλαζόχαιτος τον άκουσε που ευκήθη'
κι ο Κύκλωπας που τρανότερο στα χέρια ασκώνει βράχο
και τον πετάει στρουφογυρνώντας τον με φόρα γιγαντένια.
Ξοπίσω από το γαλαζόπλωρο καράβι πέφτει ο βράχος,

τυτθόν, ἐδεύησεν δ᾽ οἰήιον ἄκρον ἱκέσθαι.
ἐκλύσθη δὲ θάλασσα κατερχομένης ὑπὸ πέτρης:
τὴν δὲ πρόσω φέρε κῦμα, θέμωσε δὲ χέρσον
ἱκέσθαι.
«ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἀφικόμεθ᾽, ἔνθα περ ἄλλαι
νῆες ἐύσσελμοι μένον ἀθρόαι, ἀμφὶ δ᾽ ἑταῖροι

κι από μια τρίχα να πετύχαινε του τιμονιού την άκρα.
Κι ο βράχος, πέφτοντας, τη θάλασσα τρικύμισε όλη, κι έτσι
μπροστά μας έσπρωξαν τα κύματα, προς τη στεριά την άλλη.
Πια τέλος στο νησί σα φτάσαμε, κει που είχαν όλα μείνει
τ᾽ άλλα μας πλοία τα καλοκούβερτα, κι οι σύντροφοί μας όλοι

ἥατ᾽ ὀδυρόμενοι, ἡμέας ποτιδέγμενοι αἰεί,
νῆα μὲν ἔνθ᾽ ἐλθόντες ἐκέλσαμεν ἐν ψαμάθοισιν,
ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
μῆλα δὲ Κύκλωπος γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἑλόντες
δασσάμεθ᾽, ὡς μή τίς μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης.

ώρα την ώρα καρτερώντας μας κάθονταν και θρηνούσαν,
μόλις εφτάσαμε, καθίσαμε στον άμμο το καράβι·
πρώτα εμείς βγήκαμε από τ᾽ άρμενο το βαθουλό στον άμμο,
μετά του Κύκλωπα όξω βγάλαμε τ᾽ αρνιά, κι εκεί αρχινάμε
τη μοιρασιά, για να 'χει φεύγοντας καθένας το δικό του.

ἀρνειὸν δ᾽ ἐμοὶ οἴῳ ἐυκνήμιδες ἑταῖροι
μήλων δαιομένων δόσαν ἔξοχα: τὸν δ᾽ ἐπὶ θινὶ
Ζηνὶ κελαινεφέι Κρονίδῃ, ὃς πᾶσιν ἀνάσσει,
ῥέξας μηρί᾽ ἔκαιον: ὁ δ᾽ οὐκ ἐμπάζετο ἱρῶν,
ἀλλ᾽ ὅ γε μερμήριξεν ὅπως ἀπολοίατο πᾶσαι

Διαλέγουν κι οι αντρειωμένοι σύντροφοι για μένα το κριάρι,
όξω από τ᾽ άλλα αρνιά που εμοίραζαν κι εγώ στο Δία το σφάζω,
στην αμμουδιά, το μαυροσύγνεφο, που όλον τον κόσμο ορίζει,
και τα μεριά του καιω᾽ μα αλίμονο, την προσφορά μου εκείνος
δεν αποδέχτη, μόνο ελόγιαζε το πως θ᾽ αφανιζόνταν

νῆες ἐύσσελμοι καὶ ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι.

όλα τα πλοία τα καλοκούβερτα κι οι γκαρδιακοί συντρόφοι.

«ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ᾽ ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ:
ἦμος δ᾽ ἠέλιος κατέδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.

ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
δὴ τότ᾽ ἐγὼν ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσα
αὐτούς τ᾽ ἀμβαίνειν ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι:
οἱ δ᾽ αἶψ᾽ εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθῖζον,
ἑξῆς δ᾽ ἑζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.

«ἔνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ,
ἄσμενοι ἐκ θανάτοιο, φίλους ὀλέσαντες ἑταίρους.

Έτσι ως του ήλιου τα βασιλέματα καθούμενοι όλη μέρα
με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί φραινόμαστε όλοι.
Και σύντας ο ήλιος πια βασίλεψε και πήραν τα σκοτάδια,
σε ύπνο απογείραμε στο ακρόγιαλο της θάλασσας απάνω.

Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
γοργά τους συντρόφους μου επρόσταζα και τους παρακινούσα,
μόλις ανέβουν στα πλεούμενα, να λύσουν τις πρυμάτσες.
Μπήκαν κι εκείνοι δίχως άργητα, και στα ζυγά ως καθίσαν
γραμμή, την αφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.

Κι ανοίξαμε πανιά να φύγουμε με πικραμένα σπλάχνα,
εμείς γλιτώνοντας το θάνατο — χωρίς τους συντρόφους μας.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -κ-

«Αἰολίην δ᾽ ἐς νῆσον ἀφικόμεθ': ἔνθα δ᾽ ἔναιεν Αἴολος Ἱπποτάδης, φίλος ἀθανάτοισι θεοῖσιν, πλωτῇ ἐνὶ νήσῳ: πᾶσαν δέ τέ μιν πέρι τεῖχος χάλκεον ἄρρηκτον, λισσὴ δ᾽ ἀναδέδρομε πέτρη.	Σ᾽ ένα νησί κατόπι εφτάσαμε, την Αιολία᾽ του Ιππότη ο γιος, ο φίλος των αθάνατων θεών, ο Αίολος, ζούσε κει πέρα᾽ το νησί πλεούμενο κι από τειχιά ζωσμένο χάλκινα, ασύντριφτα, κι υψώνουνταν κοφτός του βράχου ο τοίχος.
Ἀ τοῦ καὶ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροις γεγάασιν, ἓξ μὲν θυγατέρες, ἓξ δ᾽ υἱέες ἡβώοντες: ἔνθ᾽ ὅ γε θυγατέρας πόρεν υἱάσιν εἶναι ἀκοίτις. οἱ δ᾽ αἰεὶ παρὰ πατρὶ φίλῳ καὶ μητέρι κεδνῇ δαίνυνται, παρὰ δέ σφιν ὀνείατα μυρία κεῖται,	Είχε παιδιά αποχτήσει δώδεκα στο αρχοντικό του μέσα, γιους έξι στον ανθό της νιότης τους και θυγατέρες έξι. Κι ως πάντρεψε τις θυγατέρες του στους γιους του δίνοντας τις, όλοι τους πάντα πλάι στον κύρη τους και στη σεβάσμια μάνα, τρώνε και πίνουν, κι είναι αρίφνητα μπροστά τους τα ξαρέσια.
κνισῆεν δέ τε δῶμα περιστεναχίζεται αὐλῇ ἤματα: νύκτας δ᾽ αὖτε παρ᾽ αἰδοίῃς ἀλόχοισιν εὕδουσ᾽ ἔν τε τάπησι καὶ ἐν τρητοῖσι λέχεσσι. καὶ μὲν τῶν ἱκόμεσθα πόλιν καὶ δώματα καλά. μῆνα δὲ πάντα φίλει με καὶ ἐξερέεινεν ἕκαστα,	Κνίσα γεμάτο το παλάτι τους τη μέρα από τραγούδια αντιλαλεί᾽ μα η νύχτα ως έρχεται, πλάι στα σεμνά τους ταίρια κοιμούνται πέφτοντας σε στρώματα, σε τρυπητά κλινάρια. Κι ως στο δικό τους κάστρο εφτάσαμε και στα τρανά παλάτια, μήνα σωστό με φιλοκόνευε, και για την Τροία ρωτούσε,
Ἴλιον Ἀργείων τε νέας καὶ νόστον Ἀχαιῶν: καὶ μὲν ἐγὼ τῷ πάντα κατὰ μοῖραν κατέλεξα. ἀλλ᾽ ὅτε δὴ καὶ ἐγὼν ὁδὸν ᾔτεον ἠδ᾽ ἐκέλευον πεμπέμεν, οὐδέ τι κεῖνος ἀνήνατο, τεῦχε δὲ πομπήν. δῶκε δέ μ᾽ ἐκδείρας ἀσκὸν βοὸς ἐννεώροιο,	και πόσα τ᾽ άρμενα τ᾽ αργίτικα και ποιος ο γυρισμός μας — το κάθε τι᾽ κι εγώ του τα 'λεγα με τη σειρά, πως γίναν. Μα όντας κι εγώ τον παρακάλεσα να μας ξεπροβοδήσει, δε μου το αρνήθη, μόνο πρόθυμα το μισεμό μου εγνοιάστη. Βοδιού τομάρι πήρε εννιάχρονου και μέσα εκεί τις στράτες
ἔνθα δὲ βυκτάων ἀνέμων κατέδησε κέλευθα: κεῖνον γὰρ ταμίην ἀνέμων ποίησε Κρονίων, ἠμὲν παυέμεναι ἠδ᾽ ὀρνύμεν, ὅν κ᾽ ἐθέλῃσι. νηὶ δ᾽ ἐνὶ γλαφυρῇ κατέδει μέρμιθι φαεινῇ ἀργυρέῃ, ἵνα μή τι παραπνεύσῃ ὀλίγον περ:	των σφουριχτών ανέμων έδεσε, μαζί μου να το πάρω᾽ τι ο γιος του Κρόνου κλειδοκράτορα τον είχε των ανέμων, τον έναν να σηκώνει, ως ήθελε, να σταματά τον άλλον. Μετά στο πλοίο το ασκί καλόδεσε με αστραφτερό, ασημένιο γαϊτάνι, η πιό τυχόν ανάλαφρη πνοή να μην ξεφεύγει'
αὐτὰρ ἐμοὶ πνοιὴν Ζεφύρου προέηκεν ἀῆναι, ὄφρα φέροι νῆάς τε καὶ αὐτούς: οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔμελλεν ἐκτελέειν: αὐτῶν γὰρ ἀπωλόμεθ᾽ ἀφραδίῃσιν. «ἐννῆμαρ μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἦμαρ, τῇ δεκάτῃ δ᾽ ἤδη ἀνεφαίνετο πατρὶς ἄρουρα,	κι αφήκε μοναχά το Ζέφυρο να μας φυσάει, να σπρώχνει τα πλοία κι εμάς — του κάκου επάλευε να μας σταθεί στο δρόμο, τι εμείς χαθήκαμε απ᾽ τις ίδιες μας τις ανεμυαλοσύνες! Εννιά μερόνυχτα αρμενίζαμε, νυχτόημερα, κι απάνω στις δέκα ομπρός μας ξεχωρίσαμε τη γη την πατρική μας,
καὶ δὴ πυρπολέοντας ἐλεύσσομεν ἐγγὺς ἐόντες: ἔνθ᾽ ἐμὲ μὲν γλυκὺς ὕπνος ἐπήλυθε κεκμηῶτα, αἰεὶ γὰρ πόδα νηὸς ἐνώμων, οὐδέ τῳ ἄλλῳ δῶχ᾽ ἑτάρων, ἵνα θᾶσσον ἱκοίμεθα πατρίδα γαῖαν: οἱ δ᾽ ἕταροι ἐπέεσσι πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,	κι όσο ζυγώναμε, θωρούσαμε και τις φωτιές που άναβαν. Μα ως είχα πια αποκάμει, ολόγλυκος με πήρε ξάφνου ο γύπνος' άλλον δεν είχα αφήσει σύντροφο να κυβερνάει τη σκότα, μονάχα εγώ, μιαν ώρα αρχύτερα να πάμε στην πατρίδα. Και πήραν τότε συναλλήλως τους και λέγαν οι συντρόφοι,
καί μ᾽ ἔφασαν χρυσόν τε καὶ ἄργυρον οἴκαδ᾽ ἄγεσθαι δῶρα παρ᾽ Αἰόλου μεγαλήτορος Ἱπποτάδαο. ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον: «ʻὢ πόποι, ὡς ὅδε πᾶσι φίλος καὶ τίμιός ἐστιν ἀνθρώποις, ὅτεών τε πόλιν καὶ γαῖαν ἵκηται.	τάχα απ᾽ τον Αίολο, τον τρανόκαρδο του Ιππότη γιο, χρυσάφι κι ασήμι επήρα δώρο, σπίτι μου για να το κουβαλήσω' κι έτσι μιλούσεν ο καθένας τους στο διπλανό γυρνώντας: ,, Πόση τιμή κι αγάπη χαίρεται, για ιδές, στον κόσμο τούτος, σε όποιων θνητών μαθές κι αν έρχεται το κάστρο και τη χώρα'

πολλὰ μὲν ἐκ Τροίης ἄγεται κειμήλια καλὰ
ληίδος, ἡμεῖς δ᾽ αὖτε ὁμὴν ὁδὸν ἐκτελέσαντες
οἴκαδε νισσόμεθα κενεὰς σὺν χεῖρας ἔχοντες:
καὶ νῦν οἱ τάδ᾽ ἔδωκε χαριζόμενος φιλότητι
Αἴολος. ἀλλ᾽ ἄγε θᾶσσον ἰδώμεθα ὅττι τάδ᾽ ἐστίν,

Από της Τροίας τα κούρσα αρίφνητα μαζί του φέρνει πλούτη
πανέμορφα᾽ κι εμείς, που η στράτα μας με τούτου στάθηκε ίδια,
με άδεια τα χέρια στην πατρίδα μας διαγέρνουμε όλοι πίσω.
Δέτε και τώρα τι του εχάρισεν απ᾽ την πολλή του αγάπη
ο ρήγας Αίολος᾽ κάντε γρήγορα, να ιδούμε τι είναι τούτα,

ὅσσος τις χρυσός τε καὶ ἄργυρος ἀσκῷ ἔνεστιν.᾽
«ὣς ἔφασαν, βουλὴ δὲ κακὴ νίκησεν ἑταίρων:
ἀσκὸν μὲν λῦσαν, ἄνεμοι δ᾽ ἐκ πάντες ὄρουσαν.
τοὺς δ᾽ αἶψ᾽ ἁρπάξασα φέρεν πόντονδε θύελλα
κλαίοντας, γαίης ἄπο πατρίδος. αὐτὰρ ἐγώ γε

σαν πόσο ασήμι, πόσο μάλαμα στο ασκί του μέσα κρύβει.
Λέγαν οι σύντροφοι, και νίκησε μια τόσο ανόητη γνώμη.
Μα ως έλυσαν το ασκί και χύθηκαν όλοι μεμιάς οι ανέμοι,
γοργά ένας σίφουνας τους ξέσυρε βαθιά στο πέλαο μέσα,
μακριά απ᾽ τη γη μας· απ᾽ τους θρήνους τους ορθός κι εγώ πετιέμαι'

ἐγρόμενος κατὰ θυμὸν ἀμύμονα μερμήριξα,
ἠὲ πεσὼν ἐκ νηὸς ἀποφθίμην ἐνὶ πόντῳ,
ἦ ἀκέων τλαίην καὶ ἔτι ζωοῖσι μετείην.
ἀλλ᾽ ἔτλην καὶ ἔμεινα, καλυψάμενος δ᾽ ἐνὶ νηὶ
κείμην. αἱ δ᾽ ἐφέροντο κακῇ ἀνέμοιο θυέλλῃ

και τότε μες στην αψεγάδιαστη καρδιά μου αναρωτιόμουν,
τάχα να πέσω απ᾽ το καράβι μου και να πνιγώ στο κύμα,
για υπομονή να κάνω αμίλητος και στη ζωή να μείνω;
Υπομονεύτηκα κι απόμεινα, κι απά στο πλοίο κοιτόμουν
κουκουλωμένος· και μας έριξεν η μαύρη ανεμοζάλη

αὖτις ἐπ᾽ Αἰολίην νῆσον, στενάχοντο δ᾽ ἑταῖροι.
«ἔνθα δ᾽ ἐπ᾽ ἠπείρου βῆμεν καὶ ἀφυσσάμεθ᾽ ὕδωρ,
αἶψα δὲ δεῖπνον ἕλοντο θοῇς παρὰ νηυσὶν ἑταῖροι.
αὐτὰρ ἐπεὶ σίτοιό τ᾽ ἐπασσάμεθ᾽ ἠδὲ ποτῆτος,
δὴ τότ᾽ ἐγὼ κήρυκά τ᾽ ὀπασσάμενος καὶ ἑταῖρον

στην Αιολία ξανά, κι οι σύντροφοι δε μέρωναν το κλάμα.
Μόλις στο ακρόγιαλο ανασύραμε νερό, γοργά το γιόμα
δίπλα στα γρήγορα καράβια μας συντάζαν οι σύντροφοι.
Και πια σα φάγαμε, σαν ήπιαμε και φράθηκε η καρδιά μας,
πήρα έναν κράχτη κι έναν σύντροφο μαζί μου και κινούσα

βῆν εἰς Αἰόλου κλυτὰ δώματα: τὸν δ᾽ ἐκίχανον
δαινύμενον παρὰ ᾗ τ᾽ ἀλόχῳ καὶ οἷσι τέκεσσιν.
ἐλθόντες δ᾽ ἐς δῶμα παρὰ σταθμοῖσιν ἐπ᾽ οὐδοῦ
ἑζόμεθ': οἱ δ᾽ ἀνὰ θυμὸν ἐθάμβεον ἔκ τ᾽ ἐρέοντο:
«᾽πῶς ἦλθες, Ὀδυσεῦ; τίς τοι κακὸς ἔχραε δαίμων;

να πάω στου Αιόλου το περίλαμπρο παλάτι᾽ κι ως τον βρήκα
με τα παιδιά του και το ταίρι του στο γιόμα, προχωρώντας
δίπλα στο μάγουλο καθίσαμε της πόρτας, στο κατώφλι.
Κι αυτοί θωρώντας μας εσάστισαν και πήραν να ρωτούνε:
,, Πως ήρθες; ποιος θεός αντίμαχος σε κυνηγά, Οδυσσέα;

ἦ μέν σ᾽ ἐνδυκέως ἀπεπέμπομεν, ὄφρ᾽ ἀφίκοιο
πατρίδα σὴν καὶ δῶμα καὶ εἴ πού τοι φίλον ἐστίν.᾽
«ὣς φάσαν, αὐτὰρ ἐγὼ μετεφώνεον ἀχνύμενος
κῆρ:
«ἄασάν μ᾽ ἕταροί τε κακοὶ πρὸς τοῖσί τε ὕπνος
σχέτλιος. ἀλλ᾽ ἀκέσασθε, φίλοι: δύναμις γὰρ ἐν
ὑμῖν.᾽

Εμείς καλά σε προβοδώσαμε, για να διαγείρεις πίσω
στην πατρική σου γη, στο σπίτι σου κι όπου ποθεί η καρδιά σου,
Είπαν, κι εγώ τους αποκρίθηκα με πικραμένα σπλάχνα:
,, Οι άμυαλοι σύντροφοι με αφάνισαν, μαζί κι ο ανήλεος ύπνος·
Όμως οι φίλοι εσείς βοηθάτε μου, τι σας περνά απ᾽ το χέρι!

«ὣς ἐφάμην μαλακοῖσι καθαπτόμενος ἐπέεσσιν,
οἱ δ᾽ ἄνεῳ ἐγένοντο: πατὴρ δ᾽ ἠμείβετο μύθῳ:
«᾽ἔρρ᾽ ἐκ νήσου θᾶσσον, ἐλέγχιστε ζωόντων:
οὐ γάρ μοι θέμις ἐστὶ κομιζέμεν οὐδ᾽ ἀποπέμπειν
ἄνδρα τόν, ὅς κε θεοῖσιν ἀπέχθηται μακάρεσσιν:

Είπα, ζητώντας με γλυκόλογα τα σπλάχνα τους ν᾽ αγγίξω,
κι εκεί που μέναν όλοι αμίλητοι, μου απηλογήθη ο κύρης:
,, Απ᾽ το νησί μου χάσου γρήγορα, του κόσμου η καταφρόνια!
Εγώ δε γίνεται να δέχουμαι κι ουδέ να συνεβγάζω
έναν θνητό που οι τρισμακάριστοι θεοί τον οχτρευτήκαν.

ἔρρε, ἐπεὶ ἄρα θεοῖσιν ἀπεχθόμενος τόδ᾽ ἱκάνεις.᾽
«ὣς εἰπὼν ἀπέπεμπε δόμων βαρέα στενάχοντα.
ἔνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ.
τείρετο δ᾽ ἀνδρῶν θυμὸς ὑπ᾽ εἰρεσίης ἀλεγεινῆς
ἡμετέρῃ ματίῃ, ἐπεὶ οὐκέτι φαίνετο πομπή.

Χάσου! οι θεοί που σε οχτρεύουνται᾽ στο σπίτι μου τι θέλεις;
Είπε, και μ᾽ έδιωξε απ᾽ το σπίτι του στα βογγητά μου μέσα'
και φύγαμε ξανά στα πέλαγα με πικραμένα σπλάχνα,
κι οι κουπολάτες ξεκαμώνουνταν στο λαμνοκόπι,
κι ήταν κρίμα δικό μας — πια δεν είχαμε κανέναν συνεβγάλτη!

ἑξῆμαρ μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἦμαρ,
ἑβδομάτῃ δ᾽ ἱκόμεσθα Λάμου αἰπὺ πτολίεθρον,
Τηλέπυλον Λαιστρυγονίην, ὅθι ποιμένα ποιμὴν

Ακέριες έξι μέρες σκίζαμε το πέλαο, νύχτα μέρα,
και στις εφτά στο κάστρο αράξαμε το απόγκρεμο του Λάμου,
στη Λαιστρυγόνια την πλατύπορτη᾽ βοσκός βοσκό εδώ σμίγει,

ἠπύει εἰσελάων, ὁ δέ τ᾽ ἐξελάων ὑπακούει.
ἔνθα κ᾽ ἄυπνος ἀνὴρ δοιοὺς ἐξήρατο μισθούς,

ο ένας γυρνώντας, ο άλλος φεύγοντας, κι αφήνουν γεια, ως χωρίζουν.
Αν ήσουν δίχως ύπνο, θα 'παιρνες διπλή εδώ πέρα ρόγα,

τὸν μὲν βουκολέων, τὸν δ᾽ ἄργυφα μῆλα νομεύων:
ἐγγὺς γὰρ νυκτός τε καὶ ἤματός εἰσι κέλευθοι.
ἔνθ᾽ ἐπεὶ ἐς λιμένα κλυτὸν ἤλθομεν, ὃν πέρι πέτρη
ἠλίβατος τετύχηκε διαμπερὲς ἀμφοτέρωθεν,
ἀκταὶ δὲ προβλῆτες ἐναντίαι ἀλλήλῃσιν

τη μια τ᾽ αρνιά σου τ᾽ άσπρα βόσκοντας, την άλλη βαυκαλώντας᾽
κοντά μαθές οι δρόμοι ανοίγουνται της μέρας και της νύχτας.
Εκεί στον ξακουσμένο αράξαμε λιμιώνα, που τον ζώνουν
μιαν άκρα ως άλλη βράχια απόγκρεμα κι από τις δυο μεριές του.
Στου λιμανιού το στόμα ορθόψηλοι στυλώνουνται δυο κάβοι

ἐν στόματι προὔχουσιν, ἀραιὴ δ᾽ εἴσοδός ἐστιν,
ἔνθ᾽ οἵ γ᾽ εἴσω πάντες ἔχον νέας ἀμφιελίσσας.
αἱ μὲν ἄρ᾽ ἔντοσθεν λιμένος κοίλοιο δέδεντο
πλησίαι: οὐ μὲν γάρ ποτ᾽ ἀέξετο κῦμά γ᾽ ἐν αὐτῷ,
οὔτε μέγ᾽ οὔτ᾽ ὀλίγον, λευκὴ δ᾽ ἦν ἀμφὶ γαλήνη:

αντικριστοί, και πόρο αφήνουνε στενόν αναμεσό τους.
Τα δρεπανόγυρτα καράβια τους κει μέσα άραξαν οι άλλοι
και το 'να στ᾽ άλλο δίπλα τα 'δεσαν στο βαθουλό λιμάνι'
τι η θάλασσα ποτέ δε φούσκωνε κει μέσα, μήτε λίγο
μήτε που, μον᾽ γύρω απλώνουνταν γαλήνη στραφταλούσα.

αὐτὰρ ἐγὼν οἶος σχέθον ἔξω νῆα μέλαιναν,
αὐτοῦ ἐπ᾽ ἐσχατιῇ, πέτρης ἐκ πείσματα δήσας:
ἔστην δὲ σκοπιὴν ἐς παιπαλόεσσαν ἀνελθών.
ἔνθα μὲν οὔτε βοῶν οὔτ᾽ ἀνδρῶν φαίνετο ἔργα,
καπνὸν δ᾽ οἶον ὁρῶμεν ἀπὸ χθονὸς ἀίσσοντα.

Εγώ μονάχα απέξω εκράτησα το μελανό καράβι,
στην άκραν άκρα εκεί, και το 'δεσα με τα σκοινιά από βράχο -
κι ως στάθηκα σε βίγλα απόγκρεμη ψηλά, για ν᾽ αγναντέψω,
μηδέ βοδιών τρογύρα φαίνουνταν μηδέ κι ανθρώπων έργα,
καπνό μονάχα που ανηφόριζε ψηλά απ᾽ τη γης θωρούμε.

δὴ τότ᾽ ἐγὼν ἑτάρους προΐειν πεύθεσθαι ἰόντας,
οἵ τινες ἀνέρες εἶεν ἐπὶ χθονὶ σῖτον ἔδοντες,
ἄνδρε δύω κρίνας, τρίτατον κήρυχ᾽ ἅμ᾽ ὀπάσσας.
οἱ δ᾽ ἴσαν ἐκβάντες λείην ὁδόν, ᾗ περ ἄμαξαι
ἄστυδ᾽ ἀφ᾽ ὑψηλῶν ὀρέων καταγίνεον ὕλην,

Κι είπα να πέψω απ᾽ τους συντρόφους μου να παν μπροστά να μάθουν
σαν ποιοί θνητοί, ψωμί που γεύουνται, στα μέρη ετούτα ζούνε,
απ᾽ τους δικούς μου δυο διαλέγοντας, μαζί τους κι έναν κράχτη.
Βγήκαν αυτοί και δρόμο πήρανε στρωτό᾽ τα κάρα εκείθε
απ᾽ τα ψηλά βουνά κατέβαζαν στην πολιτεία τα ξύλα.

κούρῃ δὲ ξύμβληντο πρὸ ἄστεος ὑδρευούσῃ,
θυγατέρ᾽ ἰφθίμῃ Λαιστρυγόνος Ἀντιφάταο.
ἡ μὲν ἄρ᾽ ἐς κρήνην κατεβήσετο καλλιρέεθρον
Ἀρτακίην: ἔνθεν γὰρ ὕδωρ προτὶ ἄστυ φέρεσκον:
οἱ δὲ παριστάμενοι προσεφώνεον ἔκ τ᾽ ἐρέοντο

Στο κάστρο ομπρός κοπέλα αντάμωσαν, νερό που κουβαλούσε,
την κόρη την τρανή του Αντίφατου, του Λαιστρυγόνιου ρήγα.
Είχε σε μια πηγή ωριορέματη κατέβει να γεμίσει,
στην Αρτακία, τι εκείθε ανάσερναν νερό να παν στην πόλη.
Κι αυτοί στάθηκαν και της μίλησαν και την αναρωτούσαν,

ὅς τις τῶνδ᾽ εἴη βασιλεὺς καὶ οἷσιν ἀνάσσοι:
ἡ δὲ μάλ᾽ αὐτίκα πατρὸς ἐπέφραδεν ὑψερεφὲς δῶ.
οἱ δ᾽ ἐπεὶ εἰσῆλθον κλυτὰ δώματα, τὴν δὲ γυναῖκα
εὗρον, ὅσην τ᾽ ὄρεος κορυφήν, κατὰ δ᾽ ἔστυγον αὐτήν.
ἡ δ᾽ αἶψ᾽ ἐξ ἀγορῆς ἐκάλει κλυτὸν Ἀντιφατῆα,

ποιος είναι ο βασιλιάς στη χώρα τους και ποιοί 'ναι αυτοί που ορίζει.
Το ξακουσμένο, αψηλοτάβανο του κύρη της παλάτι
κείνη τους έδειξε᾽ μα ως μπήκανε, θωρούνε μια γυναίκα
σαν του βουνού κορφή θεόρατη, κι αγριεύτηκε η καρδιά τους.
Κι αυτή απ᾽ την αγορά τον άντρα της, τον ξακουστό Αντιφάτη,

ὃν πόσιν, ὃς δὴ τοῖσιν ἐμήσατο λυγρὸν ὄλεθρον.
αὐτίχ᾽ ἕνα μάρψας ἑτάρων ὡπλίσσατο δεῖπνον:
τὼ δὲ δύ᾽ ἀίξαντε φυγῇ ἐπὶ νῆας ἱκέσθην.
αὐτὰρ ὁ τεῦχε βοὴν διὰ ἄστεος: οἱ δ᾽ ἀίοντες
φοίτων ἴφθιμοι Λαιστρυγόνες ἄλλοθεν ἄλλος,

καλεί, που φτάνοντας μελέτησε τον άγριο χαλασμό τους·
τι αρπάζοντας τον ένα σύντροφο τον έφαγε στο γιόμα.
Κι ως οι άλλοι δυο στα πόδια το 'βαλαν και φτάσαν στα καράβια,
φωνή στο κάστρο εκείνος σήκωσε. Το κάλεσμα γρικώντας
άλλος αλλούθε πήραν οι άτρομοι και τρέχαν Λαιστρυγόνες,

μυρίοι, οὐκ ἄνδρεσσιν ἐοικότες, ἀλλὰ Γίγασιν.
οἵ ῥ᾽ ἀπὸ πετράων ἀνδραχθέσι χερμαδίοισιν
βάλλον: ἄφαρ δὲ κακὸς κόναβος κατὰ νῆας ὀρώρει
ἀνδρῶν τ᾽ ὀλλυμένων νηῶν θ᾽ ἅμα ἀγνυμενάων:
ἰχθῦς δ᾽ ὣς πείροντες ἀτερπέα δαῖτα φέροντο.

χιλιάδες, Γίγαντες θυμίζοντας, θνητούς ανθρώπους όχι᾽
και πέτρες, μόλις που ένας θ᾽ άσκωνε θνητός, από τα βράχια
σφεντόνιζαν. Βαρύς ο πάταχος υψώθη στ᾽ άρμενά μας
από τους άντρες που σκοτώνουνταν κι από τα πλοία που έσπαζαν
καμακωμένους τους εσήκωναν σαν ψάρια, να τους φάνε!

ὄφρ᾽ οἱ τοὺς ὄλεκον λιμένος πολυβενθέος ἐντός,
τόφρα δ᾽ ἐγὼ ξίφος ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
τῷ ἀπὸ πείσματ᾽ ἔκοψα νεὸς κυανοπρῴροιο.
αἶψα δ᾽ ἐμοῖς ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσα
ἐμβαλέειν κώπῃς, ἵν᾽ ὑπὲκ κακότητα φύγοιμεν:

Κι εγώ, την ώρα που τους σκότωναν μες στο βαθύ λιμιώνα,
το κοφτερό σπαθί ανασέρνοντας πλάι στο μερί μου, κόβω
απ᾽ το δικό μου γαλαζόπλωρο καράβι τις πρυμάτσες,
και δίχως άργητα τους συντρόφους προστάζω να ριχτούνε
στα κουπιά πάνω, αν θα γλιτώναμε το χαλασμό᾽ κι εκείνοι,

οἱ δ᾽ ἅλα πάντες ἀνέρριψαν, δείσαντες ὄλεθρον.
ἀσπασίως δ᾽ ἐς πόντον ἐπηρεφέας φύγε πέτρας
νηῦς ἐμή: αὐτὰρ αἱ ἄλλαι ἀολλέες αὐτόθ᾽ ὄλοντο.
«ἔνθεν δὲ προτέρω πλέομεν ἀκαχήμενοι ἦτορ,
ἄσμενοι ἐκ θανάτοιο, φίλους ὀλέσαντες ἑταίρους.

απ᾽ του χαμού το φόβο, ετίναζαν ψηλά τη θαλασσάρμη.
Καλότυχο το πλοίο μου ξέφυγε τα κρεμασμένα βράχια
κι ανοίχτηκε, μα τ᾽ αποδέλοιπα μαζί εχαθήκαν όλα.
Κι ανοίξαμε πανιά και φύγαμε με πικραμένα σπλάχνα,
εμείς γλιτώνοντας το θάνατο, χωρίς τους συντρόφους μας.

Αἰαίην δ᾽ ἐς νῆσον ἀφικόμεθ': ἔνθα δ᾽ ἔναιε
Κίρκη ἐυπλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα,
αὐτοκασιγνήτη ὀλοόφρονος Αἰήταο:
ἄμφω δ᾽ ἐκγεγάτην φαεσιμβρότου Ἠελίοιο
μητρός τ᾽ ἐκ Πέρσης, τὴν Ὠκεανὸς τέκε παῖδα.

Σ᾽ ένα νησί κατόπι εφτάσαμε, την Αία᾽ κει πέρα η Κίρκη
ζούσε, θεά τρανή, ωριοπλέξουδη και με ανθρωπίσιο λάλο,
η ομόσπλαχνη αδερφή του πίβουλου του Αιήτη, τι κι οι δυο τους
την Πέρση κάτεχαν για μάνα τους, του Ωκεανού την κόρη,
κι είχαν τόν Ήλιο κύρη, στους θνητούς που διασκορπάει το φως του.

ἔνθα δ᾽ ἐπ᾽ ἀκτῆς νηὶ κατηγαγόμεσθα σιωπῇ
ναύλοχον ἐς λιμένα, καί τις θεὸς ἡγεμόνευεν.
ἔνθα τότ᾽ ἐκβάντες δύο τ᾽ ἤματα καὶ δύο νύκτας
κείμεθ᾽ ὁμοῦ καμάτῳ τε καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἔδοντες.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τρίτον ἦμαρ ἐυπλόκαμος τέλεσ᾽ Ἠώς,

Χωρίς φωνές κει πέρα αράξαμε το πλοίο μας στ᾽ ακρογιάλι,
σε κόρφο σίγουρο᾽ μας έδειχνε κάποιος θεός το δρόμο.
Κι ως όξω βγήκαμε, πλαγιάζαμε δυο μέρες και δυο νύχτες
κι από την έγνοια και τον κάματο μας σπάραζαν τα σπλάχνα.
Μα ως ήρθε η τρίτη κι η ωριοπλέξουδη πρόβαλε Αυγή στην πλάση,

καὶ τότ᾽ ἐγὼν ἐμὸν ἔγχος ἑλὼν καὶ φάσγανον ὀξὺ
καρπαλίμως παρὰ νηὸς ἀνήιον ἐς περιωπήν,
εἴ πως ἔργα ἴδοιμι βροτῶν ἐνοπήν τε πυθοίμην.
ἔστην δὲ σκοπιὴν ἐς παιπαλόεσσαν ἀνελθών,
καί μοι ἐείσατο καπνὸς ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,

το κοφτερό σπαθί μου αρπάζοντας και το κοντάρι, αφήνω
το άρμενο πίσω μου, σε ξάγναντο γοργά ν᾽ ανέβω απάνω,
γη δουλεμένη μην αντίκριζα, φωνή μην άκουα κάποια.
Κι ως στάθηκα σε βίγλα απόγκρεμη ψηλά, για ν᾽ αγναντέψω,
σαν να μου φάνη απ᾽ την πλατύδρομη τη γη καπνός να βγαίνει,

Κίρκης ἐν μεγάροισι, διὰ δρυμὰ πυκνὰ καὶ ὕλην.
μερμήριξα δ᾽ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν
ἐλθεῖν ἠδὲ πυθέσθαι, ἐπεὶ ἴδον αἴθοπα καπνόν.
ὧδε δέ μοι φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
πρῶτ᾽ ἐλθόντ᾽ ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης

στης Κίρκης το παλάτι, ανάμεσα σε δάση και ρουμάνια.
Κι ως είδα τον καπνό το διάφωτο, για μια στιγμή στα φρένα
και στην ψυχή μου διαλογίστηκα να πάω να μάθω ατός μου᾽
κι αυτό μου εικάστη, ως διαλογιζόμουν, το πιο σωστό: να τρέξω
πιο πρώτα στο γοργό πλεούμενο και στο γιαλό, να δώσω

δεῖπνον ἑταίροισιν δόμεναι προέμεν τε πυθέσθαι.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ σχεδὸν ἦα κιὼν νεὸς ἀμφιελίσσης,
καὶ τότε τίς με θεῶν ὀλοφύρατο μοῦνον ἐόντα,
ὅς ῥά μοι ὑψίκερων ἔλαφον μέγαν εἰς ὁδὸν αὐτὴν
ἧκεν. ὁ μὲν ποταμόνδε κατήιεν ἐκ νομοῦ ὕλης

να φάνε οι σύντροφοι, κι αργότερα να στείλω και να μάθω.
Ζύγωνα πια στο δρεπανόγυρτο πλεούμενο μας· ξάφνου
κάποιος θεός, που με σπλαχνίστηκε στην τόσην ερημιά μου,
πάνω στο δρόμο αψηλοκέρατο, τρανό μου στέλνει αλάφι.
Η πύρα του ήλιου το βασάνιζε, κι ως είχε πια βοσκήσει

πιόμενος: δὴ γάρ μιν ἔχεν μένος ἠελίοιο.
τὸν δ᾽ ἐγὼ ἐκβαίνοντα κατ᾽ ἄκνηστιν μέσα νῶτα
πλῆξα: τὸ δ᾽ ἀντικρὺ δόρυ χάλκεον ἐξεπέρησε,
κὰδ δ᾽ ἔπεσ᾽ ἐν κονίῃσι μακών, ἀπὸ δ᾽ ἔπτατο
θυμός.
τῷ δ᾽ ἐγὼ ἐμβαίνων δόρυ χάλκεον ἐξ ὠτειλῆς

στο δάσο μέσα, κατηφόριζε να πιεί νερό στο ρέμα.
Κι ως πρόβαινε, στο ραχοκόκαλο, μεσοπλατίς, χτυπώντας'
το βρήκα, κι απ᾽ την άλλη εδιάβηκε το χάλκινο κοντάρι'
στη σκόνη βογγόντας σωριάστηκε και πέταξε η ψυχή του.
Κι έσυρα εγώ, πατώντας πάνω του, το χάλκινο κοντάρι

εἰρυσάμην: τὸ μὲν αὖθι κατακλίνας ἐπὶ γαίῃ
εἴασ': αὐτὰρ ἐγὼ σπασάμην ῥῶπάς τε λύγους τε,
πεῖσμα δ᾽, ὅσον τ᾽ ὄργυιαν, ἐυστρεφὲς
ἀμφοτέρωθεν

απ᾽ την πληγή, και το παράτησα στο χώμα πλαγιασμένο.
Μετά κλαδιά με βιάση ανάσπασα και λυγαριάς κλωνάρια,
κι ως τα 'πλεξα σκοινί, καλόστριφτο κι από τις δυο τις άκρες,
ως μιαν οργιά, τα πόδια του αγριμιού του φοβερού συδένω,

πλεξάμενος συνέδησα πόδας δεινοῖο πελώρου,
βῆν δὲ καταλοφάδεια φέρων ἐπὶ νῆα μέλαιναν

και κουβαλώντας το κατάσβερκα κινώ για το καράβι,

ἔγχει ἐρειδόμενος, ἐπεὶ οὔ πως ἦεν ἐπ᾽ ὤμου
χειρὶ φέρειν ἑτέρῃ: μάλα γὰρ μέγα θηρίον ἦεν.
κὰδ᾽ δ᾽ ἔβαλον προπάροιθε νεός, ἀνέγειρα δ᾽ ἑταίρους
μειλιχίοις ἐπέεσσι παρασταδὸν ἄνδρα ἕκαστον:
«ὦ φίλοι, οὐ γάρ πω καταδυσόμεθ᾽ ἀχνύμενοί περ

απακουμπώντας στο κοντάρι μου᾽ τέτοιου εστάθη αγρίμι,
με το 'να χέρι από στον ώμο μου να το κρατώ δεν ήταν.
Κι ως μπρος στο πλοίο το ξεφορτώθηκα, σιμώνω τους συντρόφους
και με γλυκόλογα τους γκάρδιωνα, μιλώντας σ᾽ εναν έναν:
,, Φίλοι, τρανή είναι αλήθεια η πίκρα μας, στον Κάτω Κόσμο ωστόσο

εἰς Ἀίδαο δόμους, πρὶν μόρσιμον ἦμαρ ἐπέλθῃ:
ἀλλ᾽ ἄγετ᾽, ὄφρ᾽ ἐν νηὶ θοῇ βρῶσίς τε πόσις τε,
μνησόμεθα βρώμης, μηδὲ τρυχώμεθα λιμῷ.᾽
«ὣς ἐφάμην, οἱ δ᾽ ὦκα ἐμοῖς ἐπέεσσι πίθοντο,
ἐκ δὲ καλυψάμενοι παρὰ θῖν᾽ ἁλὸς ἀτρυγέτοιο

δε θα βουλιάξουμε, της μοίρας μας πριχού σημάνει η μέρα.
Ομπρός, φαγί, πιοτό όσο βρίσκεται στο γρήγορο καράβι,
να τρώμε ας μην ξεχνούμε, αδιάκοπα να μη μας δέρνει η πείνα."
Είπα, κι αυτοί μεμιάς συγκλίνοντας απ᾽ το κεφάλι έβγαλαν,
εκεί στης άκαρπης της θάλασσας το ακρόγιαλο, τη σκέπη

θηήσαντ᾽ ἔλαφον: μάλα γὰρ μέγα θηρίον ἦεν.
αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ὁρώμενοι ὀφθαλμοῖσιν,
χεῖρας νιψάμενοι τεύχοντ᾽ ἐρικυδέα δαῖτα.
ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ᾽ ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ:

κι αποθαμάζουνταν, αντίκρυ τους θωρώντας τέτοιο αγρίμι.
Και σα φραθήκαν πια τα μάτια τους κοιτάζοντας το αλάφι,
νίψαν τα χέρια τους και σύνταζαν αρχοντικό τραπέζι.
Έτσι ως του ήλιου τα βασιλέματα καθούμενοι όλη μέρα,
με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί φραινόμαστε όλοι.

ἦμος δ᾽ ἠέλιος κατέδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθε,
δὴ τότε κοιμήθημεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
καὶ τότ᾽ ἐγὼν ἀγορὴν θέμενος μετὰ πᾶσιν ἔειπον:
«᾽κέκλυτέ μευ μύθων, κακά περ πάσχοντες ἑταῖροι:

Και σύντας ο ήλιος πια βασίλεψε και πήραν τα σκοτάδια,
σε ύπνο απογείραμε, στο ακρόγιαλο της θάλασσας απάνω.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
όλους σε σύναξη τους κάλεσα κι αναμεσό τους είπα:
,, Και τόσα που τραβάτε, σύντροφοι, για ακούτε! Πούθε πέφτει η

ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ᾽ ἴδμεν, ὅπῃ ζόφος οὐδ᾽ ὅπῃ ἠώς,
οὐδ᾽ ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ᾽ ὑπὸ γαῖαν,
οὐδ᾽ ὅπῃ ἀννεῖται: ἀλλὰ φραζώμεθα θᾶσσον
εἴ τις ἔτ᾽ ἔσται μῆτις. ἐγὼ δ᾽ οὔκ οἴομαι εἶναι.
εἶδον γὰρ σκοπιὴν ἐς παιπαλόεσσαν ἀνελθὼν

ανατολή, δεν ξέρει ουτ᾽ ένας μας, και πουθε η δύση, φίλοι!
Πούθε προβάλλει ο γήλιος, στους θνητούς που διασκορπάει το φως του;
και που βουτάει; Μα ελάτε γρήγορα μαζί να στοχαστούμε,
τώρα αν μας έρθει κάποια φώτιση᾽ τι εγώ καμιά δε βρίσκω.
Στη βίγλα την ψηλή που ανέβηκα, σ᾽ ένα νησί ριγμένοι

νῆσον, τὴν πέρι πόντος ἀπείριτος ἐστεφάνωται:
αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ κεῖται: καπνὸν δ᾽ ἐνὶ μέσσῃ
ἔδρακον ὀφθαλμοῖσι διὰ δρυμὰ πυκνὰ καὶ ὕλην.᾽
«ὣς ἐφάμην, τοῖσιν δὲ κατεκλάσθη φίλον ἦτορ
μνησαμένοις ἔργων Λαιστρυγόνος Ἀντιφάταο

είδα πως είμαστε, που απέραντα το τριγυρνούν πελάγη᾽
ψηλό δεν είναι᾽ ακόμα ξέκρινα καπνό στη μέση κάπου,
που ανάμεσα από δάση ανέβαινε κι από πυκνά ρουμάνια."
Αυτά είπα, κι εκείνων εράγισε βαθιά η καρδιά στα στήθη,
τι του Αντιφάτη αναθυμήθηκαν του Λαιστρυγόνα τα έργα

Κύκλωπός τε βίης μεγαλήτορος, ἀνδροφάγοιο.
κλαῖον δὲ λιγέως θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες:
ἀλλ᾽ οὐ γάρ τις πρῆξις ἐγίγνετο μυρομένοισιν.
«αὐτὰρ ἐγὼ δίχα πάντας ἐυκνήμιδας ἑταίρους
ἠρίθμεον, ἀρχὸν δὲ μετ᾽ ἀμφοτέροισιν ὄπασσα:

και του άγριου, ανθρωποφάγου Κύκλωπα, του πολυδυναμάρη᾽
και κίνησαν το θρήνο, κι έτρεχαν τα μάτια τους ποτάμι,
μα δίχως όφελος! Τι κέρδιζαν αλήθεια από τους θρήνους;
Και τότε παίρνω και τους συντρόφους τους αντρειωμένους όλους
στα δυο μοιράζω, και τους έβαλα και δυο αρχηγούς, σε τούτους

τῶν μὲν ἐγὼν ἦρχον, τῶν δ᾽ Εὐρύλοχος θεοειδής.
κλήρους δ᾽ ἐν κυνέῃ χαλκήρεϊ πάλλομεν ὦκα:
ἐκ δ᾽ ἔθορε κλῆρος μεγαλήτορος Εὐρυλόχοιο.
βῆ δ᾽ ἰέναι, ἅμα τῷ γε δύω καὶ εἴκοσ᾽ ἑταῖροι
κλαίοντες: κατὰ δ᾽ ἄμμε λίπον γοόωντας ὄπισθεν.

εγώ να ορίζω, κι ο θεόμορφος Ευρύλοχος στους άλλους.
Σε κράνος χάλκινο ταράζουμε με βιάση τους λαχνούς μας,
κι όπως του Ευρύλοχου του αντρόκαρδου πετάχτηκε όξω ο κλήρος,
κινούσε᾽ είκοσι δυο ξοπίσω του σύντροφοι ακολουθούσαν
με κλάματα, και μας αφήνοντας σε βόγγους και σε θρήνους.

εὗρον δ᾽ ἐν βήσσῃσι τετυγμένα δώματα Κίρκης
ξεστοῖσιν λάεσσι, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ:
ἀμφὶ δέ μιν λύκοι ἦσαν ὀρέστεροι ἠδὲ λέοντες,
τοὺς αὐτὴ κατέθελξεν, ἐπεὶ κακὰ φάρμακ᾽ ἔδωκεν.
οὐδ᾽ οἵ γ᾽ ὡρμήθησαν ἐπ᾽ ἀνδράσιν, ἀλλ᾽ ἄρα τοί γε

Και βρήκαν σε βαθύ συλλάγκαδο της Κίρκης το παλάτι,
πετροπελεκητό, καλόφτιαστο, σε ξάγναντο χτισμένο.
Λύκοι βουνίσιοι το τριγύριζαν και λιόντες, που 'χε ατή της
γητέψει, δίνοντας τους βότανα φαρμακερά να φάνε.
Κι ουδέ που χίμιξαν απάνω τους, καθώς τους είδαν ξένους,

οὐρῇσιν μακρῇσι περισσαίνοντες ἀνέσταν.
ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἂν ἀμφὶ ἄνακτα κύνες δαίτηθεν ἰόντα
σαίνωσ᾽, αἰεὶ γάρ τε φέρει μειλίγματα θυμοῦ,
ὣς τοὺς ἀμφὶ λύκοι κρατερώνυχες ἠδὲ λέοντες
σαῖνον: τοὶ δ᾽ ἔδεισαν, ἐπεὶ ἴδον αἰνὰ πέλωρα.

μον᾽ τις μακριές ουρές χαρούμενα κουνώντας σηκώθηκαν.
Πως κάνουν γύρα στον αφέντη τους τρανές χαρές οι σκύλοι,
από τραπέζι ως φτάνει, ξέροντας καλούδια πως τους φέρνει,
όμοια κι οι λιόντες κι οι ατσαλόνυχοι τους κάναν λύκοι τότε'
τρανές χαρές, μα εκείνοι τρόμαξαν, τέτοια θεριά να ιδούνε.

ἔσταν δ᾽ ἐν προθύροισι θεᾶς καλλιπλοκάμοιο,
Κίρκης δ᾽ ἔνδον ἄκουον ἀειδούσης ὀπὶ καλῇ,
ἱστὸν ἐποιχομένης μέγαν ἄμβροτον, οἷα θεάων
λεπτά τε καὶ χαρίεντα καὶ ἀγλαὰ ἔργα πέλονται.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε Πολίτης ὄρχαμος ἀνδρῶν,

Στην ξώπορτα της ωριοπλέξουδης θεάς ομπρός σταθήκαν,
της Κίρκης, κι άκουαν που με γάργαρη φωνή τραγούδαε μέσα,
μεγάλο ως ύφαινε κι αθάνατο πανί — και μη δεν είναι
όλα οι θεές που υφαίνουν όμορφα, ψιλά, χαριτωμένα;
Τότε ο τρανός Πολίτης κίνησε τα λόγια αναμεσό τους,

ὅς μοι κήδιστος ἑτάρων ἦν κεδνότατός τε:
«ὦ φίλοι, ἔνδον γάρ τις ἐποιχομένη μέγαν ἱστὸν
καλὸν ἀοιδιάει, δάπεδον δ᾽ ἅπαν ἀμφιμέμυκεν,
ἢ θεὸς ἠὲ γυνή: ἀλλὰ φθεγγώμεθα θᾶσσον.᾽
«ὣς ἄρ᾽ ἐφώνησεν, τοὶ δὲ φθέγγοντο καλεῦντες.

ο πιο μου μπιστεμένος σύντροφος κι ο πιο που του 'χα αγάπη:
,, Κάποια γυναίκα πηγαινόρχεται στον αργαλειό της, φίλοι,
το μέγα, τραγουδώντας όμορφα, κι αντιδονεί το σπίτι —
θνητή, θεά, δεν ξέρω᾽ γρήγορα μαζί ας φωνάξουμε όλοι!"
Σαν είπε τούτα, εκείνοι εφώναξαν με δύναμη, κι η Κίρκη

ἡ δ᾽ αἶψ᾽ ἐξελθοῦσα θύρας ὤιξε φαεινὰς
καὶ κάλει: οἱ δ᾽ ἅμα πάντες ἀιδρείῃσιν ἕποντο:
Εὐρύλοχος δ᾽ ὑπέμεινεν, ὀισάμενος δόλον εἶναι.
εἷσεν δ᾽ εἰσαγαγοῦσα κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,
ἐν δέ σφιν τυρόν τε καὶ ἄλφιτα καὶ μέλι χλωρὸν

τις θύρες άνοιξε τις λιόφωτες με βιάση, κι όπως βγήκε,
τους κάλεσε να μπουν ανήξεροι της ακλουθήξαν όλοι,
και μόνο ο Ευρύλοχος απόμεινε, τι οσμίστη κάποιο δόλο.
Κι ως τους συνέμπασε, τους έδωκε σκαμνιά, θρονιά να κάτσουν,
και σε κρασί απ᾽ την Πράμνη ανάδευε μαζί τυρί ξυσμένο,

οἴνῳ Πραμνείῳ ἐκύκα: ἀνέμισγε δὲ σίτῳ
φάρμακα λύγρ᾽, ἵνα πάγχυ λαθοίατο πατρίδος αἴης.
αὐτὰρ ἐπεὶ δῶκέν τε καὶ ἔκπιον, αὐτίκ᾽ ἔπειτα
ῥάβδῳ πεπληγυῖα κατὰ συφεοῖσιν ἐέργνυ.
οἱ δὲ συῶν μὲν ἔχον κεφαλὰς φωνήν τε τρίχας τε

μέλι ξανθό και κριθαράλευρο, και μέσα εκεί τους ρίχνει
κακά βοτάνια, την πατρίδα τους για πάντα να ξεχάσουν.
Κι ως τους το κέρασε και το άδειασαν, σε μια στιγμή τους δίνει
με το ραβδί της, και τους έκλεισε στα χοιρομάντρια μέσα.
Χοίρου κορμί απόχτησαν όλοι τους, φωνή, κεφάλι, τρίχες,

καὶ δέμας, αὐτὰρ νοῦς ἦν ἔμπεδος, ὡς τὸ πάρος περ.
ὣς οἱ μὲν κλαίοντες ἐέρχατο, τοῖσι δὲ Κίρκη
πάρ ῥ᾽ ἄκυλον βάλανόν τε βάλεν καρπόν τε κρανείης
ἔδμεναι, οἷα σύες χαμαιευνάδες αἰὲν ἔδουσιν.
«Εὐρύλοχος δ᾽ αἶψ᾽ ἦλθε θοὴν ἐπὶ νῆα μέλαιναν

μόνο που κράτησαν αθόλωτο το νου τους, ως και πρώτα.
Κι εκεί που μαντρισμένοι εμύρουνταν, η Κίρκη, για να φάνε,
έριξε κράνα, πρινοβέλανα μπροστά τους και βαλάνια,
τι άλλη θροφή οι χαμοκοιτάμενοι δε συνηθούνε χοίροι.
Κι ο Ευρύλοχος τρεχάτος έφτασε στο μελανό καράβι,

ἀγγελίην ἑτάρων ἐρέων καὶ ἀδευκέα πότμον.
οὐδέ τι ἐκφάσθαι δύνατο ἔπος ἱέμενός περ,
κῆρ ἄχεϊ μεγάλῳ βεβολημένος: ἐν δέ οἱ ὄσσε
δακρυόφιν πίμπλαντο, γόον δ᾽ ὠίετο θυμός.
ἀλλ᾽ ὅτε δή μιν πάντες ἀγασσάμεθ᾽ ἐξερέοντες,

να πει τι απόγιναν οι σύντροφοι, το τι κακό τους βρήκε.
Βαρύς καημός καθώς τον έπνιγε, μια λέξη καν να βγάλει
του κάκου πάλευε απ᾽ το στόμα του᾽ τα δάκρυα πλημμυρούσαν
τα δυο του μάτια, κι όλο του 'ρχονταν σε θρήνο να ξεσπάσει.
Μα όπως ριχτήκαμε όλοι πάνω του ρωτώντας σαστισμένοι,

καὶ τότε τῶν ἄλλων ἑτάρων κατέλεξεν ὄλεθρον:
«ᾜομεν, ὡς ἐκέλευες, ἀνὰ δρυμά, φαίδιμ᾽

Εκείνος το χαμό ανιστόρησε των άλλων μας συντρόφων:
,, Τρανέ Οδυσσέα, καθώς μας πρόσταξες, διαβήκαμε το δάσο,

Ὀδυσσεῦ:
εὕρομεν ἐν βήσσῃσι τετυγμένα δώματα καλὰ
ξεστοῖσιν λάεσσι, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ.
ἔνθα δέ τις μέγαν ἱστὸν ἐποιχομένη λίγ᾽ ἄειδεν,

και σε λαγκάδι αρχοντοπάλατο ξεκρίναμε μεγάλο,
πετροπελεκητό, καλόφτιαστο, σε ξάγναντο χτισμένο.
Εκεί στον αργαλειό της άκουσαν που ψιλοτραγουδούσε

ἢ θεὸς ἠὲ γυνή: τοὶ δὲ φθέγγοντο καλεῦντες.
ἡ δ᾽ αἶψ᾽ ἐξελθοῦσα θύρας ὤιξε φαεινὰς
καὶ κάλει: οἱ δ᾽ ἅμα πάντες ἀιδρείῃσιν ἕποντο:
αὐτὰρ ἐγὼν ὑπέμεινα, ὀισάμενος δόλον εἶναι.
οἱ δ᾽ ἅμ᾽ ἀιστώθησαν ἀολλέες, οὐδέ τις αὐτῶν

κάποια θεά ή θνητή, και φώναξαν με δύναμη, κι εκείνη
τις θύρες άνοιξε τις λιόφωτες με βιάση, κι όπως βγήκε,
τους κάλεσε να μπουν ανήξεροι της ακλουθήξαν όλοι,
και μόνο εγώ, που δόλο οσμίζομουν, απόμεινα ξοπίσω.
Κι όλοι μαζί γένηκαν άφαντοι, δε βγήκε πια κανένας,

ἐξεφάνη: δηρὸν δὲ καθήμενος ἐσκοπίαζον.᾽
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγὼ περὶ μὲν ξίφος ἀργυρόηλον
ὤμοιιν βαλόμην, μέγα χάλκεον, ἀμφὶ δὲ τόξα:
τὸν δ᾽ ἂψ ἠνώγεα αὐτὴν ὁδὸν ἡγήσασθαι.
αὐτὰρ ὅ γ᾽ ἀμφοτέρῃσι λαβὼν ἐλλίσσετο γούνων

κι εγώ καθόμουν και τους πρόσμενα πολληώρα να φανούνε.
Είπε, κι εγώ το ασημοκάρφωτο σπαθί στους ώμους πάνω,
το χάλκινο, το μέγα, επέρασα, και γύρα το δοξάρι,
κι είπα του Ευρύλοχου να πάρουμε μαζί την ίδια στράτα.
Μα εκείνος μου 'πιασε τα γόνατα και με παρακαλιόταν

καί μ᾽ ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«‘μή μ᾽ ἄγε κεῖσ᾽ ἀέκοντα, διοτρεφές, ἀλλὰ λίπ᾽ αὐτοῦ.
οἶδα γάρ, ὡς οὔτ᾽ αὐτὸς ἐλεύσεαι οὔτε τιν᾽ ἄλλον
ἄξεις σῶν ἑτάρων. ἀλλὰ ξὺν τοίσδεσι θᾶσσον
φεύγωμεν: ἔτι γάρ κεν ἀλύξαιμεν κακὸν ἦμαρ.᾽

και λόγια μου 'λεγε ανεμάρπαστα στα κλάματα του μέσα:
,, Εδώ παράτα με, αρχοντόθρεφτε, κει πέρα μη με σέρνεις
αθέλητα μου᾽ ουτ᾽ ένα σύντροφο πια δε γυρίζεις πίσω,
κι ατός σου δε γυρνάς· μα ας φύγουμε καν με τους άλλους τούτους
το γρηγορότερο᾽ γλιτώνουμε την κακιάν ώρα ακόμα!"

«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
Εὐρύλοχ᾽, ἦ τοι μὲν σὺ μέν᾽ αὐτοῦ τῷδ᾽ ἐνὶ χώρῳ
ἔσθων καὶ πίνων κοίλῃ παρὰ νηὶ μελαίνῃ:
αὐτὰρ ἐγὼν εἶμι, κρατερὴ δέ μοι ἔπλετ᾽ ἀνάγκη.᾽
«ὣς εἰπὼν παρὰ νηὸς ἀνήιον ἠδὲ θαλάσσης.

Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:
,, Εσύ να μείνεις τώρα, Ευρύλοχε, σε τούτο το ακρογιάλι
τρώγοντας, πίνοντας, στο μαύρο μας βαθύ καράβι δίπλα'
όμως εγώ θα πάω, δε γίνεται· βαριά με σφίγγει ανάγκη.
Είπα, κι αφήκα πλοίο κι ακρόγιαλο και πήρα ν᾽ ανεβαίνω'

ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ἄρ᾽ ἔμελλον ἰὼν ἱερὰς ἀνὰ βήσσας
Κίρκης ἵξεσθαι πολυφαρμάκου ἐς μέγα δῶμα,
ἔνθα μοι Ἑρμείας χρυσόρραπις ἀντεβόλησεν
ἐρχομένῳ πρὸς δῶμα, νεηνίῃ ἀνδρὶ ἐοικώς,
πρῶτον ὑπηνήτῃ, τοῦ περ χαριεστάτη ἥβη:

μα ως το λαγκάδι το άγιο εδιάβηκα και κόντευα να φτάσω
στης Κίρκης πια το αρχοντοπάλατο της πολυφαρμακούσας,
εκεί μου απάντηξε ο χρυσόραβδος Ερμής, καθώς στο σπίτι
σίμωνα πια, κι έμοιαζε νιούτσικο θνητό, τα μαγουλά του
μόλις που χνούδισαν, κι η νιότη του στην πιο γλυκιά της ώρα.

ἔν τ᾽ ἄρα μοι φῦ χειρί, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε:
«‘πῇ δὴ αὖτ᾽, ὦ δύστηνε, δι᾽ ἄκριας ἔρχεαι οἶος,
χώρου ἄιδρις ἐών; ἕταροι δέ τοι οἵδ᾽ ἐνὶ Κίρκης
ἔρχαται ὥς τε σύες πυκινοὺς κευθμῶνας ἔχοντες.
ἦ τοὺς λυσόμενος δεῦρ᾽ ἔρχεαι; οὐδέ σέ φημι

Το χέρι μου 'σφιξε, μου μίλησε κι αυτά τα λόγια μου 'πε:
,, Για που τραβάς ξανά, βαριόμοιρε, στ᾽ ακρόβουνα μονάχος,
του τόπου ακάτεχος; Οι επίλοιποι σύντροφοι σου στης Κίρκης
ως χοίροι κλειδωμένοι βρίσκουνται σε στεριές μάντρες μέσα.
Να τους γλιτώσεις μήπως έρχεσαι; Κι ατός σου δε διαγέρνεις

αὐτὸν νοστήσειν, μενέεις δὲ σύ γ᾽, ἔνθα περ ἄλλοι.
ἀλλ᾽ ἄγε δή σε κακῶν ἐκλύσομαι ἠδὲ σαώσω.
τῆ, τόδε φάρμακον ἐσθλὸν ἔχων ἐς δώματα Κίρκης
ἔρχευ, ὅ κέν τοι κρατὸς ἀλάλκῃσιν κακὸν ἦμαρ.
πάντα δέ τοι ἐρέω ὀλοφώια δήνεα Κίρκης.

ξοπίσω λέω᾽ σε λίγο συντροφιά θα κάνεις με τους άλλους!
Ωστόσο θέλω από τα βάσανα να σε γλιτώσω τούτα.
Να πάρε αυτό το καλοβότανο και κράτα το, στης Κίρκης
σα μπεις, να σκέπει το κεφάλι σου, κακηώρα να μη σε 'βρει.
Τις πονηριές της Κίρκης άκουσε μιαν άκρη ως άλλη τώρα:

τεύξει τοι κυκεῶ, βαλέει δ᾽ ἐν φάρμακα σίτῳ.
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὧς θέλξαι σε δυνήσεται: οὐ γὰρ ἐάσει
φάρμακον ἐσθλόν, ὅ τοι δώσω, ἐρέω δὲ ἕκαστα.
ὁππότε κεν Κίρκη σ᾽ ἐλάσῃ περιμήκεϊ ῥάβδῳ,

Πιοτό θα σου ετοιμάσει, βάζοντας κακά βοτάνια μέσα,
μα κι έτσι εσένα δε θα πιάσουνε τα μάγια, δε θ᾽ αφήσει
το καλοβότανο που σου 'δωκα᾽ να σου τα πω όμως όλα:
Μόλις η Κίρκη πάρει το μακρύ ραβδί της και σε κρούσει,

δὴ τότε σὺ ξίφος ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ

γοργά το κοφτερό ξεγύμνωσε σπαθί από το μερί σου

Κίρκῃ ἐπαῖξαι, ὥς τε κτάμεναι μενεαίνων.
ἡ δέ σ᾽ ὑποδείσασα κελήσεται εὐνηθῆναι:
ἔνθα σὺ μηκέτ᾽ ἔπειτ᾽ ἀπανήνασθαι θεοῦ εὐνήν,
ὄφρα κέ τοι λύσῃ θ᾽ ἑτάρους αὐτόν τε κομίσσῃ:
ἀλλὰ κέλεσθαί μιν μακάρων μέγαν ὅρκον ὀμόσσαι,

κι απά στην Κίρκη χίμα, ως να 'θελες να πάρεις τη ζωή της.
Κι αυτή θα φοβηθεί᾽ σαν έπειτα σου πει να κοιμηθείτε,
πια της θεάς εσύ τον έρωτα μην τον αρνιέσαι, αν θέλεις
να λευτερώσει τους συντρόφους σου και να γνοιαστεί και σένα.
Μα τον τρανό των τρισμακάριστων ν᾽ αμώσει πες της όρκο,

μή τί τοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο,
μή σ᾽ ἀπογυμνωθέντα κακὸν καὶ ἀνήνορα θήῃ.᾽
ἡ«ὣς ἄρα φωνήσας πόρε φάρμακον ἀργεϊφόντης
ἐκ γαίης ἐρύσας, καί μοι φύσιν αὐτοῦ ἔδειξε.
ῥίζῃ μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δὲ εἴκελον ἄνθος:

πως δε θα βάλει πια άλλο τίποτε κακό για σε στο νου της,
να μη σου πάρει αντρεία και δύναμη, σα γυμνωθείς ομπρός της.»
Αυτά είπε ο Αργοφονιάς᾽ το βότανο μετά ανασπά απ᾽ το χώμα,
κι όπως μου το 'δωκε, μου ξήγησε και ποια τα φυσικά του:
η ρίζα μελανιά, μα κάτασπρος ο ανθός του, σαν το γάλα'

μῶλυ δέ μιν καλέουσι θεοί: χαλεπὸν δέ τ᾽ ὀρύσσειν
ἀνδράσι γε θνητοῖσι, θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται.
Ἑρμείας μὲν ἔπειτ᾽ ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὄλυμπον
νῆσον ἀν᾽ ὑλήεσσαν, ἐγὼ δ᾽ ἐς δώματα Κίρκης
ἤια, πολλὰ δέ μοι κραδίη πόρφυρε κιόντι.

μώλυ οι θεοί το λένε᾽ δύσκολο θνητός να το ανασπάσει
από τη γης, μονάχα αθάνατοι, τι αυτοί μπορούν τα πάντα.
Μετά για τον τρανό τον Όλυμπο κινούσε ο Ερμής να φύγει,
το δασωτό νησί διαβαίνοντας᾽ κι εγώ τραβώ στης Κίρκης,
και χίλιες μύριες έγνοιες έδερναν, ως όδευα, το νου μου.

ἔστην δ᾽ εἰνὶ θύρῃσι θεᾶς καλλιπλοκάμοιο:
ἔνθα στὰς ἐβόησα, θεὰ δέ μευ ἔκλυεν αὐδῆς.
ἡ δ᾽ αἶψ᾽ ἐξελθοῦσα θύρας ὤιξε φαεινὰς
καὶ κάλει: αὐτὰρ ἐγὼν ἑπόμην ἀκαχήμενος ἦτορ.
εἷσε δέ μ᾽ εἰσαγαγοῦσα ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου

Και στάθηκα στης ωριοπλέξουδης θεάς ομπρός τη θύρα,
και φώναξα᾽ κι ευτύς, ακούγοντας εκείνη τη φωνή μου,
τις θύρες άνοιξε τις λιόφωτες με βιάση κι όξω βγήκε
να με καλέσει᾽ της ακλούθηξα κι εγώ βαριά θλιμμένος'
και μ᾽ έβαλε σε ασημοκάρφωτο θρονί για να καθίσω,

καλοῦ δαιδαλέου: ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν:
τεῦχε δέ μοι κυκεῶ χρυσέῳ δέπαι, ὄφρα πίοιμι,
ἐν δέ τε φάρμακον ἧκε, κακὰ φρονέουσ᾽ ἐνὶ θυμῷ.
αὐτὰρ ἐπεὶ δῶκέν τε καὶ ἔκπιον, οὐδέ μ᾽ ἔθελξε,
ῥάβδῳ πεπληγυῖα ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:

πανώριο, ξομπλιαστό, με κάτωθε προσκάμνι για τα πόδια.
Σε κούπα το πιοτό μου ετοίμασε να πιώ μαλαματένια,
και το βοτάνι μέσα μου 'ριξε, κακά στο νου λογιώντας.
Και σα μου το 'δωκε και το άδειασα, χωρίς να με μαγέψει,
με κρούει με το ραβδί της κι έκραξε κι αυτά τα λόγια μου 'πε:

'ἔρχεο νῦν συφεόνδε, μετ᾽ ἄλλων λέξο ἑταίρων.᾽
«ὣς φάτ᾽, ἐγὼ δ᾽ ἄορ ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
Κίρκῃ ἐπήιξα ὥς τε κτάμεναι μενεαίνων.
ἡ δὲ μέγα ἰάχουσα ὑπέδραμε καὶ λάβε γούνων,
καί μ᾽ ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

,, Τράβα και συ με τους συντρόφους σου να κυλιστείς στη μάντρα!»
Είπε, κι εγώ απ᾽ τη μέση σέρνοντας το κοφτερό σπαθί μου,
στην Κίρκη εχίμιξα, σα να 'θελα να πάρω τη ζωή της.
Κι αυτή ξεφώνισε, και τρέχοντας τα γόνατα μου πιάνει
και λόγια μου 'λεγε ανεμάρπαστα στα κλάματα της μέσα:

«'τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;
θαῦμά μ᾽ ἔχει ὡς οὔ τι πιὼν τάδε φάρμακ᾽ ἐθέλχθης:
οὐδὲ γὰρ οὐδέ τις ἄλλος ἀνὴρ τάδε φάρμακ᾽ ἀνέτλη,
ὅς κε πίῃ καὶ πρῶτον ἀμείψεται ἕρκος ὀδόντων.
σοὶ δέ τις ἐν στήθεσσιν ἀκήλητος νόος ἐστίν.

,,Ποιος είσαι; πούθε; Που η πατρίδα σου και που οι γονιοί σου εσένα;
Σαστίζω! Βότανα σε πότισα κακά και δε μαγεύτης!
Άλλος κανείς, κανείς δε γλίτωσε θνητός, τα βότανα μου
σαν ήπιε τούτα και του πέρασαν της δοντωσιάς το φράχτη·
όμως εσύ κρατάς αγήτευτη ψυχή στα στήθια μέσα.

ἦ σύ γ᾽ Ὀδυσσεύς ἐσσι πολύτροπος, ὅν τέ μοι αἰεὶ
φάσκεν ἐλεύσεσθαι χρυσόρραπις ἀργεϊφόντης,
ἐκ Τροίης ἀνιόντα θοῇ σὺν νηὶ μελαίνῃ.
ἀλλ᾽ ἄγε δὴ κολεῷ μὲν ἄορ θέο, νῶι δ᾽ ἔπειτα
εὐνῆς ἡμετέρης ἐπιβείομεν, ὄφρα μιγέντε

θα 'σαι ο Οδυσσέας ο πολυτάξιδος, το ξέρω! Ο χρυσοράβδης
Αργοφονιάς συχνά μου το 'λεγε πως απ᾽ την Τροία γυρνώντας
σε μελανό, γοργό πλεούμενο θα 'ρθείς εδώ μια μέρα.
Μον᾽ έλα, το σπαθί στη θήκη του για ξαναχώσε τώρα
κι ας ανεβούμε στο κλινάρι μου τον πόθο να χαρούμε,

εὐνῇ καὶ φιλότητι πεποίθομεν ἀλλήλοισιν.᾽
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
᾽ὦ Κίρκη, πῶς γάρ με κέλεαι σοὶ ἤπιον εἶναι,
ἥ μοι σῦς μὲν ἔθηκας ἐνὶ μεγάροισιν ἑταίρους,
αὐτὸν δ᾽ ἐνθάδ᾽ ἔχουσα δολοφρονέουσα κελεύεις

ο ένας του άλλου για να κερδίσουμε την πάσα εμπιστοσύνη.
Σαν είπε τούτα, εγώ γυρίζοντας απηλογιά της δίνω:
,, Κίρκη, πως θέλεις καλοπρόθετος εγώ μαζί σου να 'μαι,
που τους συντρόφους μου κατάντησες γουρούνια στην αυλή σου,
και μένα με κρατάς και κλώθοντας κακά στο νου σου θέλεις

ἐς θάλαμόν τ᾽ ἰέναι καὶ σῇς ἐπιβήμεναι εὐνῆς,
ὄφρα με γυμνωθέντα κακὸν καὶ ἀνήνορα θήῃς.
οὐδ᾽ ἂν ἐγώ γ᾽ ἐθέλοιμι τεῆς ἐπιβήμεναι εὐνῆς,
εἰ μή μοι τλαίης γε, θεά, μέγαν ὅρκον ὀμόσσαι
μή τί μοι αὐτῷ πῆμα κακὸν βουλευσέμεν ἄλλο.᾽

ν᾽ ανέβω τώρα στο κλινάρι σου, στην κάμαρα σου να 'μπω,
κι ως γυμνωθώ, κι αντρεία και δύναμη να χάσω απ᾽ τις γητειές σου;
Μα εγώ δε θ᾽ ανεβώ στην κλίνη σου ποτέ με θέλημα μου'
εξόν, θεά, κι αν το αποφάσιζες τρανό ν᾽ αμώσεις όρκο,
πως δε θα βάλεις άλλο τίποτε στο νου κακό για μένα."

ὢ«ὣς ἐφάμην, ἡ δ᾽ αὐτίκ᾽ ἀπώμνυεν, ὡς ἐκέλευον.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ὄμοσέν τε τελεύτησέν τε τὸν ὅρκον,
καὶ τότ᾽ ἐγὼ Κίρκης ἐπέβην περικαλλέος εὐνῆς.
«ἀμφίπολοι δ᾽ ἄρα τέως μὲν ἐνὶ μεγάροισι πένοντο
τέσσαρες, αἵ οἱ δῶμα κάτα δρήστειραι ἔασι:

Είπα, κι αυτή, καθώς της γύρευα, μεμιάς τον όρκο δίνει·
κι εγώ πια τότε, ως είδα κι άμωσε και τέλεψε τον όρκο,
στο πάγκαλο κλινάρι ανέβηκα της Κίρκης δίχως φόβο.
Την ώρα τούτη βάγιες τέσσερεις συγύριζαν το σπίτι'
τις είχε η Κίρκη στο παλάτι της να κάνουν τις δουλειές της,

γίγνονται δ᾽ ἄρα ταί γ᾽ ἔκ τε κρηνέων ἀπό τ᾽ ἀλσέων
ἔκ θ᾽ ἱερῶν ποταμῶν, οἵ τ᾽ εἰς ἅλαδε προρέουσι.
τάων ἡ μὲν ἔβαλλε θρόνοις ἔνι ῥήγεα καλὰ
πορφύρεα καθύπερθ᾽, ὑπένερθε δὲ λῖθ᾽ ὑπέβαλλεν:
ἡ δ᾽ ἑτέρη προπάροιθε θρόνων ἐτίταινε τραπέζας

όλες ξανθιές, από ανεβάλλουσες και δάση γεννημένες
κι από ποτάμια αγνά, στις θάλασσες που τρέχουν τα νερά τους.
Και πήρε η μια τους τώρα κι έστρωνε πα στα θρονιά φλοκάτες,
πανώριες, πορφυρές και κάτωθε λινόφαντα σεντόνια'
τις τάβλες γνοιάζουνταν η δεύτερη μπρος στα θρονιά να στήσει,

ἀργυρέας, ἐπὶ δέ σφι τίθει χρύσεια κάνεια:
ἡ δὲ τρίτη κρητῆρι μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα
ἡδὺν ἐν ἀργυρέῳ, νέμε δὲ χρύσεια κύπελλα:
ἡ δὲ τετάρτη ὕδωρ ἐφόρει καὶ πῦρ ἀνέκαιε
πολλὸν ὑπὸ τρίποδι μεγάλῳ: ἰαίνετο δ᾽ ὕδωρ.

από καθάριο ασήμι, κι έβαζε χρυσά κανίστρια πάνω᾽
η τρίτη τους κρασί μελόγλυκο συγκέρναε σε ασημένιο
κροντήρι, και ποτήρια μοίραζε μαλαματένια γύρω'
η τέταρτη νερό κουβάλησε, και κάτω από τριπόδι
τρανό φωτιά μεγάλη εκόρωσε. Σε λίγην ώρα επήρε

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ ζέσσεν ὕδωρ ἐνὶ ἤνοπι χαλκῷ,
ἔς ῥ᾽ ἀσάμινθον ἕσασα λό᾽ ἐκ τρίποδος μεγάλοιο,
θυμῆρες κεράσασα, κατὰ κρατός τε καὶ ὤμων,
ὄφρα μοι ἐκ κάματον θυμοφθόρον εἵλετο γυίων.
αὐτὰρ ἐπεὶ λοῦσέν τε καὶ ἔχρισεν λίπ᾽ ἐλαίῳ,

να χλιαίνει το νερό᾽ σαν έβρασε στο αστραφτερό μπακίρι,
με κρύο γλυκά μου το συγκέρασε και στο λουτρό με βάζει·
κι απ᾽ το τρανό τριπόδι παίρνοντας, από κεφάλι κι ώμους
με περεχούσεν, ως που ο κάματος αφήκε το κορμί μου.
Κι ως πια με απόλουσε και με άλειψε με μυρωμένο λάδι,

ἀμφὶ δέ με χλαῖναν καλὴν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα,
εἷσε δέ μ᾽ εἰσαγαγοῦσα ἐπὶ θρόνου ἀργυροήλου
καλοῦ δαιδαλέου, ὑπὸ δὲ θρῆνυς ποσὶν ἦεν:
χέρνιβα δ᾽ ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
καλῇ χρυσείῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,

όμορφη πέρασε στους ώμους μου χλαμύδα και χιτώνα
και μ᾽ έφερε σε ασημοκάρφωτο θρονί για να καθίσω,
πανώριο, ξομπλιαστό, με κάτωθε προσκάμνι για τα πόδια.
Μια παρακόρη τότε τρέχοντας νερό σε στάμνα φέρνει,
χρυσή, πανώρια, κι από κάτω της ένα αργυρό λεγένι,

νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
σῖτον δ᾽ αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
εἴδατα πόλλ᾽ ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
ἐσθέμεναι δ᾽ ἐκέλευεν: ἐμῷ δ᾽ οὐχ ἥνδανε θυμῷ,
ἀλλ᾽ ἥμην ἀλλοφρονέων, κακὰ δ᾽ ὄσσετο θυμός.

για να πλυθώ, κι ομπρός μας έστησε στραφταλιστό τραπέζι.
Ψωμί κι η σεβαστή κελάρισσα μας κουβαλάει, και πλήθος
φαγιά απιθώνει, απ᾽ ό,τι βρέθηκε καλό να μας φιλέψει.
Τελειώνοντας, να φάω με κάλεσε, μα εγώ καρδιά δεν είχα᾽
με άλλου το νου καθόμουν κι έτρεμα κακό μην έρθει κι άλλο.

«Κίρκη δ᾽ ὡς ἐνόησεν ἔμ᾽ ἥμενον οὐδ᾽ ἐπὶ σίτῳ
χεῖρας ἰάλλοντα, κρατερὸν δέ με πένθος ἔχοντα,

Κι η Κίρκη, ως μ᾽ ένιωσε να κάθουμαι χωρίς ν᾽ απλώνω χέρι
στα φαγητά, μονάχα ασήκωτη να με πλακώνει θλίψη,

ἄγχι παρισταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
« ‘τίφθ᾽ οὕτως, Ὀδυσεῦ, κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζεαι ἶσος ἀναύδῳ,
θυμὸν ἔδων, βρώμης δ᾽ οὐχ ἅπτεαι οὐδὲ ποτῆτος;

ήρθε κοντά μου κι άνεμάρπαστα μου συντυχαίνει λόγια:
,, Πες μου, Οδυσσέα, πως έτσι κάθεσαι, μουγγός λες κι είσαι; κάτι
σου τρώει τα σωθικά᾽ δεν άγγιξες φαγί, κρασί καθόλου.

ἦ τινά που δόλον ἄλλον ὀίεαι: οὐδέ τί σε χρὴ
δειδίμεν: ἤδη γάρ τοι ἀπώμοσα καρτερὸν ὅρκον.’
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
‘ὦ Κίρκη, τίς γάρ κεν ἀνήρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη,
πρὶν τλαίη πάσσασθαι ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,

Μην κάποιον άλλο δόλο σκιάζεσαι; Πια τώρα δεν ταιριάζει
να 'χεις το φόβο μου, τι αμάλαγο πιο πριν μου πήρες όρκο.
Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά της δίνω:
,, Κίρκη, για πες, ποιανού που ακούγεται σωστός και δίκιος άντρας
του λέει ποτέ η καρδιά στο στόμα του φαγί, κρασί να βάλει,

πρὶν λύσασθ᾽ ἑτάρους καὶ ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι;
ἀλλ᾽ εἰ δὴ πρόφρασσα πιεῖν φαγέμεν τε κελεύεις,
λῦσον, ἵν᾽ ὀφθαλμοῖσιν ἴδω ἐρίηρας ἑταίρους.’
«ὣς ἐφάμην, Κίρκη δὲ διὲκ μεγάροιο βεβήκει
ῥάβδον ἔχουσ᾽ ἐν χειρί, θύρας δ᾽ ἀνέῳξε συφειοῦ,

πριχού λυτρώσει τους συντρόφους του και τους ιδεί μπροστά του;
Όμως αν τώρα αλήθεια από καρδιάς να πιώ, να φάω με σπρώχνεις,
για λύτρωσε τους, με τα μάτια μου να ιδώ τους συντρόφους μου.»
Σαν είπα τούτα, η Κίρκη εκίνησε, περνώντας το παλάτι,
με το ραβδί στο χέρι, κι άνοιξε τη χοιρομάντρα, κι όξω

ἐκ δ᾽ ἔλασεν σιάλοισιν ἐοικότας ἐννεώροισιν.
οἱ μὲν ἔπειτ᾽ ἔστησαν ἐναντίοι, ἡ δὲ δι᾽ αὐτῶν
ἐρχομένη προσάλειφεν ἑκάστῳ φάρμακον ἄλλο.
τῶν δ᾽ ἐκ μὲν μελέων τρίχες ἔρρεον, ἃς πρὶν ἔφυσε
φάρμακον οὐλόμενον, τό σφιν πόρε πότνια Κίρκη:

τους έβγαζε, και μοιάζαν όλοι τους μ᾽ εννιά χρονώ θρεφτάρια.
Κι αντικριστά καθώς εστάθηκαν, εκείνη, αναμεσό τους
περνώντας, τον καθέναν άλειβε με μπάλσαμο καινούργιο'
κι οι τρίχες πέφταν από πάνω τους, που απ᾽ το καταραμένο
της τρανής Κίρκης μαγιοβότανο τους είχαν ξεφυτρώσει.

ἄνδρες δ᾽ ἂψ ἐγένοντο νεώτεροι ἢ πάρος ἦσαν,
καὶ πολὺ καλλίονες καὶ μείζονες εἰσοράασθαι.
ἔγνωσαν δέ μ᾽ ἐκεῖνοι ἔφυν τ᾽ ἐν χερσὶν ἕκαστος.
πᾶσιν δ᾽ ἱμερόεις ὑπέδυ γόος, ἀμφὶ δὲ δῶμα
σμερδαλέον κονάβιζε: θεὰ δ᾽ ἐλέαιρε καὶ αὐτή.

Και πήραν όψη πάλι ανθρώπινη κι ομπρός σου τους θωρούσες
πιο νιους και πιο τρανούς και πιο όμορφους που, παρ᾽ ό,τι πρώτα.
Κι ευτύς με γνώρισαν και μου 'σφιγγαν το χέρι, κι ως του θρήνου
μας έπνιξε ο καημός, ολόγυρα το σπίτι αντιλαλούσε
βαριά απ᾽ τους βόγγους, τόσο, που 'νιωσε κι η ίδια η θεά συμπόνια.

«ἡ δέ μευ ἄγχι στᾶσα προσηύδα δῖα θεάων:
‘διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
ἔρχεο νῦν ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης.
νῆα μὲν ἂρ πάμπρωτον ἐρύσσατε ἤπειρόνδε,
κτήματα δ᾽ ἐν σπήεσσι πελάσσατε ὅπλα τε πάντα:

Κι ήρθε η θεά η τρανή και στάθηκε κοντά μου τότε κι είπε:
,, Γιέ του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
τρέχα στο γρήγορο πλεούμενο και στο ακρογιάλι τώρα,
και πρώτα απ᾽ όλα το καράβι σας όξω να βγει τραβάτε,
μετά το βιος και τ᾽ άλλα σύνεργα σε σπήλια χωστέ μέσα,

αὐτὸς δ᾽ ἂψ ἰέναι καὶ ἄγειν ἐρίηρας ἑταίρους.’
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐμοί γ᾽ ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ,
βῆν δ᾽ ἰέναι ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης.
εὗρον ἔπειτ᾽ ἐπὶ νηὶ θοῇ ἐρίηρας ἑταίρους
οἴκτρ᾽ ὀλοφυρομένους, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντας.

κι έτσι γοργά με τους συντρόφους σου τους μπιστεμένους γύρνα.»
Είπε, και σύγκλινε στα λόγια της η πέρφανη καρδιά μου'
και στο γοργό μας πλοίο σαν έφτασα και στο ακρογιάλι κάτω,
βρήκα στο γρήγορο καράβι μας τους γκαρδιακούς συντρόφους
να 'χουν για μας στημένο σύθρηνο, να πλημμυρούν στο κλάμα.

ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἂν ἄγραυλοι πόριες περὶ βοῦς ἀγελαίας,
ἐλθούσας ἐς κόπρον, ἐπὴν βοτάνης κορέσωνται,
πᾶσαι ἅμα σκαίρουσιν ἐναντίαι: οὐδ᾽ ἔτι σηκοὶ
ἴσχουσ᾽, ἀλλ᾽ ἁδινὸν μυκώμεναι ἀμφιθέουσι:
μητέρας: ὣς ἔμ᾽ ἐκεῖνοι ἐπεὶ ἴδον ὀφθαλμοῖσι,

Απ᾽ τη βοσκή ως γυρνούν στη μάντρα τους κοπαδιαστά οι γελάδες
χορτάτες, πως χιμούν ολόγυρα, να τις καλωσορίσουν
χοροπηδώντας τα μοσκάρια τους, και μέσα δεν κρατιούνται
στο βοϊδομάντρι, μόνο αδιάκοπα μουγκρίζουν τριγυρνώντας
τις μάνες τους· παρόμοια βλέποντας και μένα εκείνοι ομπρός τους,

δακρυόεντες ἔχυντο: δόκησε δ᾽ ἄρα σφίσι θυμὸς
ὣς ἔμεν, ὡς εἰ πατρίδ᾽ ἱκοίατο καὶ πόλιν αὐτὴν
τρηχείης Ἰθάκης, ἵνα τ᾽ ἔτραφεν ἠδ᾽ ἐγένοντο.

χύθηκαν πάνω μου με κλάματα, και τους φαινόταν ίδιο
στην πατρική τους γη ως να γύρισαν και στης τραχιάς Ιθάκης
το κάστρο, εκεί που πρωταντίκρισαν το φως κι αναστηθήκαν

καί μ᾽ ὀλοφυρόμενοι ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:
« ‘σοὶ μὲν νοστήσαντι, διοτρεφές, ὣς ἐχάρημεν,
ὡς εἴ τ᾽ εἰς Ἰθάκην ἀφικοίμεθα πατρίδα γαῖαν:
ἀλλ᾽ ἄγε, τῶν ἄλλων ἑτάρων κατάλεξον ὄλεθρον.’
«ὣς ἔφαν, αὐτὰρ ἐγὼ προσέφην μαλακοῖς ἐπέεσσι:
‘νῆα μὲν ἂρ πάμπρωτον ἐρύσσομεν ἤπειρόνδε,
κτήματα δ᾽ ἐν σπήεσσι πελάσσομεν ὅπλα τε πάντα:
αὐτοὶ δ᾽ ὀτρύνεσθε ἐμοὶ ἅμα πάντες ἕπεσθαι,
ὄφρα ἴδηθ᾽ ἑτάρους ἱεροῖς ἐν δώμασι Κίρκης
πίνοντας καὶ ἔδοντας: ἐπηετανὸν γὰρ ἔχουσιν.’
«ὣς ἐφάμην, οἱ δ᾽ ὦκα ἐμοῖς ἐπέεσσι πίθοντο.
Εὐρύλοχος δέ μοι οἶος ἐρύκανε πάντας ἑταίρους:
καί σφεας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«‘ἆ δειλοί, πόσ᾽ ἴμεν; τί κακῶν ἱμείρετε τούτων;
Κίρκης ἐς μέγαρον καταβήμεναι, ἥ κεν ἅπαντας
ἢ σῦς ἠὲ λύκους ποιήσεται ἠὲ λέοντας,
οἵ κέν οἱ μέγα δῶμα φυλάσσοιμεν καὶ ἀνάγκῃ,
ὥς περ Κύκλωψ ἔρξ᾽, ὅτε οἱ μέσσαυλον ἵκοντο
ἡμέτεροι ἕταροι, σὺν δ᾽ ὁ θρασὺς εἵπετ᾽ Ὀδυσσεύς:
τούτου γὰρ καὶ κεῖνοι ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο.’
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ γε μετὰ φρεσὶ μερμήριξα,
σπασσάμενος τανύηκες ἄορ παχέος παρὰ μηροῦ,
τῷ οἱ ἀποπλήξας κεφαλὴν οὖδάσδε πελάσσαι,
καὶ πηῷ περ ἐόντι μάλα σχεδόν: ἀλλά μ᾽ ἑταῖροι
μειλιχίοις ἐπέεσσιν ἐρήτυον ἄλλοθεν ἄλλος:
«‘διογενές, τοῦτον μὲν ἐάσομεν, εἰ σὺ κελεύεις,
αὐτοῦ πὰρ νηί τε μένειν καὶ νῆα ἔρυσθαι:
ἡμῖν δ᾽ ἡγεμόνευ᾽ ἱερὰ πρὸς δώματα Κίρκης.’
«ὣς φάμενοι παρὰ νηὸς ἀνήιον ἠδὲ θαλάσσης.
οὐδὲ μὲν Εὐρύλοχος κοίλῃ παρὰ νηὶ λέλειπτο,
ἀλλ᾽ ἕπετ': ἔδεισεν γὰρ ἐμὴν ἔκπαγλον ἐνιπήν.
«τόφρα δὲ τοὺς ἄλλους ἑτάρους ἐν δώμασι Κίρκη
ἐνδυκέως λοῦσέν τε καὶ ἔχρισεν λίπ᾽ ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δ᾽ ἄρα χλαίνας οὔλας βάλεν ἠδὲ χιτῶνας:
δαινυμένους δ᾽ ἐὺ πάντας ἐφεύρομεν ἐν
μεγάροισιν.
οἱ δ᾽ ἐπεὶ ἀλλήλους εἶδον φράσσαντό τ᾽ ἐσάντα,
κλαῖον ὀδυρόμενοι, περὶ δὲ στεναχίζετο δῶμα.
ἡ δέ μευ ἄγχι στᾶσα προσηύδα δῖα θεάων:
«‘μηκέτι νῦν θαλερὸν γόον ὄρνυτε: οἶδα καὶ αὐτὴ
ἠμὲν ὅσ᾽ ἐν πόντῳ πάθετ᾽ ἄλγεα ἰχθυόεντι,
ἠδ᾽ ὅσ᾽ ἀνάρσιοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ᾽ ἐπὶ χέρσου.
ἀλλ᾽ ἄγετ᾽ ἐσθίετε βρώμην καὶ πίνετε οἶνον,

και τέτοια κλαίοντας ανεμάρπαστα μου συντυχαίναν λόγια:
,, Τόσο χαρήκαμε, αρχοντόγεννε, το γυρισμό σου, ως να 'ταν
πια στην Ιθάκη να διαγέρναμε, στη γη την πατρική μας.
Μον᾽ έλα, ιστόρα μας, πως χάθηκαν οι επίλοιποι σύντροφοι;»
Είπαν, κι εγώ γλυκά τους μίλησα κι απηλογιά τους δίνω:
,, Πιό πρώτα απ᾽ όλα το καράβι μας να σύρουμε όξω να 'βγει,
μετά το βιος και τ᾽ άλλα σύνεργα να κρύψουμε σε σπήλια'
κι ατοί σας ακλουθάτε γρήγορα τ᾽ αχνάρια μου, να δείτε
στης Κίρκης το παλάτι οι σύντροφοι πως πίνουν και πως τρώνε,
κι έχουν μπροστά τους όσα θα 'φταναν να τρώνε ακέριο χρόνο.»
Είπα, κι ευτύς εκείνοι σύγκλιναν᾽ ο Ευρύλοχος μονάχα
ν᾽ ανακρατήσει πίσω επάλευε τους συντρόφους μας όλους,
και κράζοντας τους ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός τους:
,, Για που τραβούμε τώρα, δύστυχοι; Τον ίδιο το χαμό σας
ζητάτε; — στο παλάτι να 'ρθουμε της Κίρκης, που για χοίρους
για λύκους, για και λιόντες όλους μας θα κάνει δίχως άλλο,
θέμε, δε θέμε το παλάτι της το μέγα να φυλάμε.
Τα ίδια μας έκανε κι ο Κύκλωπας, σαν ήρθαν στο μαντρί του
οι άλλοι συντρόφοι μας κι ο απότορμος μαζί τους Οδυσσέας.
Της αμυαλιάς του είναι το φταίξιμο που χάθηκαν κι εκείνοι!»
Στα λόγια ετούτα εγώ στοχάστηκα για μια στιγμή στα φρένα
να σύρω το σπαθί τ᾽ ολόμακρο πλάι στο παχύ μερί μου
και να τον κρούσω, το κεφάλι του να κυλιστεί στο χώμα,
που δικός μου ας ήταν άνθρωπος᾽ ωστόσο με κυκλώσαν
άλλος αλλούθε γύρα οι σύντροφοι πραγά αντισκόφτοντάς με:
,, Ας τον αφήσουμε, αρχοντόγεννε, κι εσύ να θέλεις μόνο,
εδώ να μένει στό πλεούμενο, να του 'χει και την έγνοια·
κι έμπα μπροστά, στο αρχοντοπάλατο να πάμε εμείς της Κίρκης.»
Είπαν, κι αφήκαν πλοίο κι ακρόγιαλο και πήραν ν᾽ ανεβαίνουν.
Μα δεν απόμεινε κι ο Ευρύλοχος στο βαθουλό καράβι,
μον᾽ μας ακλούθηξε, τι ετρόμαξε τις άγριες μου φοβέρες.
Ωστόσο η Κίρκη στο παλάτι της τους άλλους μας συντρόφους
καλά τους έλουσε, τους άλειψε με μυρωμένο λάδι
και στο κορμί σγουρές τους φόρεσε χλαμύδες και χιτώνες.
Στο αρχονταρίκι τους πετύχαμε σε πλούσιο ομπρός τραπέζι'
κι ως ανταμώθηκαν κι αντίκρισαν ο ένας τον άλλο, αρχίσαν
θρήνους και γόσματα᾽ κι ολόγυρα το σπίτι αντιδονούσε.
Κι ήρθε η τρανή θεά και στάθηκε κοντά μου τότε κι είπε:
,, Γιε του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
τους θρήνους τώρα παρατάτε τους· ατή μου το κατέχω
το πόσα εσύρατε στα πέλαγα τα ψαροθρόφα μέσα,
και πόσα στις στεριές οι αντίμαχοι σας έκαμαν τυράαννια.
Μα ελάτε, στο τραπέζι κάτσετε, ψωμί, κρασί χαρείτε,

εἱς ὅ κεν αὖτις θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι λάβητε,
οἷον ὅτε πρώτιστον ἐλείπετε πατρίδα γαῖαν
τρηχείης Ἰθάκης. νῦν δ᾽ ἀσκελέες καὶ ἄθυμοι,
αἰὲν ἄλης χαλεπῆς μεμνημένοι, οὐδέ ποθ᾽ ὔμιν

ν᾽ αντριγιωθεί η καρδιά στα στήθη σας και να σταθείτε ως πρώτα'
σαν τη στιγμή που πρωταφήνατε τη γη σας, την Ιθάκη
την κακοτράχαλη. Βαριόθυμοι, σκελετωμένοι τώρα
τους φοβερούς θυμάστε αδιάκοπα παραδαρμούς σας, μήτε

θυμὸς ἐν εὐφροσύνῃ, ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ πέποσθε.᾽
«ὣς ἔφαθ᾽, ἡμῖν δ᾽ αὖτ᾽ ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
ἔνθα μὲν ἤματα πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ᾽ ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ:
ἀλλ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἐνιαυτὸς ἔην, περὶ δ᾽ ἔτραπον ὧραι

χαρά η καρδιά σας νιώθει, τι έχετε πολλά τραβήξει αλήθεια!»
Έτσι μας μίλησε, κι η πέρφανη καρδιά μας τ᾽ αποδέχτη.
Εκεί ευφραινόμαστε, ως που τέλεψεν ακέριος ένας χρόνος,
με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί την πάσα μέρα.
Μα από στο γύρισμα, σαν κύλησαν πάλι οι εποχές του χρόνου,

μηνῶν φθινόντων, περὶ δ᾽ ἤματα μακρὰ τελέσθη,
καὶ τότε μ᾽ ἐκκαλέσαντες ἔφαν ἐρίηρες ἑταῖροι:
«‘δαιμόνι᾽, ἤδη νῦν μιμνήσκεο πατρίδος αἴης,
εἴ τοι θέσφατόν ἐστι σαωθῆναι καὶ ἱκέσθαι
οἶκον ἐς ὑψόροφον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.᾽

κι οι μήνες έτρεχαν και διάβαιναν μια μια οι περίσσιες μέρες,
όξω με φώναξαν και μου 'λεγαν οι γκαρδιακοί συντρόφοι:
,, Καιρός να θυμηθείς, ανέμυαλε, τη γη την πατρική σου,
αν να γλιτώσεις γράφει η μοίρα σου και να διαγείρεις πίσω
στο αψηλοτάβανο παλάτι σου, στο πατρικό σου χώμα."

«ὣς ἔφαν, αὐτὰρ ἐμοί γ᾽ ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
ἥμεθα, δαινύμενοι κρέα τ᾽ ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ:
ἦμος δ᾽ ἠέλιος κατέδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
οἱ μὲν κοιμήσαντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.

Έτσι μου μίλησαν, κι η πέρφανη καρδιά μου τ᾽ αποδέχτη.
Έτσι ως του ήλιου τα βασιλέματα καθούμενοι όλη μέρα
με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί φραινόμαστε όλοι'
μα όντας ο γήλιος πια βασίλεψε και πήραν τα σκοτάδια,
οι άλλοι πλάγιασαν και κοιμήθηκαν στον ισκιερό αντρωνίτη,

αὐτὰρ ἐγὼ Κίρκης ἐπιβὰς περικαλλέος εὐνῆς
γούνων ἐλλιτάνευσα, θεὰ δέ μευ ἔκλυεν αὐδῆς:
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:
«‘ὦ Κίρκη, τέλεσόν μοι ὑπόσχεσιν ἥν περ ὑπέστης,
οἴκαδε πεμψέμεναι: θυμὸς δέ μοι ἔσσυται ἤδη,

κι εγώ στης Κίρκης ανεβαίνοντας το πάγκαλο κλινάρι
πέφτω στα πόδια της, κι ως άκουγε, τα παρακάλια αρχίζω,
και κράζοντας την ανεμάρπαστα κινούσα λόγια ομπρός της:
,, Κίρκη, το λόγο τώρα τέλεψε, παλιά που μου 'χες τάξει,
πως στην πατρίδα θα μας έστελνες· το λαχταρώ κι ατός μου,

ἠδ᾽ ἄλλων ἑτάρων, οἵ μευ φθινύθουσι φίλον κῆρ
ἀμφ᾽ ἔμ᾽ ὀδυρόμενοι, ὅτε που σύ γε νόσφι γένηαι.᾽
«ὣς ἐφάμην, ἡ δ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμείβετο δῖα θεάων:
‘διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
μηκέτι νῦν ἀέκοντες ἐμῷ ἐνὶ μίμνετε οἴκῳ.

το λαχταρούν κι οι άλλοι μου σύντροφοι᾽ την ώρα εσύ που λείπεις
με τριγυρίζουν όλοι κλαίγοντας και τρων τα σωθικά μου.»
Είπε, κι εκείνη ευτύς, η αρχόντισσα θεά, μου απηλογήθη:
,, Γιέ του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
κανένας λόγος πια να μένετε στο σπίτι μου άθελα σας·

ἀλλ᾽ ἄλλην χρὴ πρῶτον ὁδὸν τελέσαι καὶ ἱκέσθαι
εἰς Ἀίδαο δόμους καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης,
ψυχῇ χρησομένους Θηβαίου Τειρεσίαο,
μάντηος ἀλαοῦ, τοῦ τε φρένες ἔμπεδοί εἰσι:
τῷ καὶ τεθνηῶτι νόον πόρε Περσεφόνεια,

ανάγκη ωστόσο να τελέψετε μιαν άλλη στράτα πρώτα,
στης Περσεφόνης της ανήμερης και στου Άδη τα παλάτια,
χρησμό από την ψυχή να πάρετε του Τειρεσία, που μάντης
στη Θήβα ήταν τυφλός, μα η δύναμη κρατάει του νου του ακόμα'
τι η Περσεφόνη, και που πέθανε, τη γνώση δεν του πήρε,

οἴῳ πεπνῦσθαι, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀίσσουσιν.᾽
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐμοί γε κατεκλάσθη φίλον ἦτορ:
κλαῖον δ᾽ ἐν λεχέεσσι καθήμενος, οὐδέ νύ μοι κῆρ
ἤθελ᾽ ἔτι ζώειν καὶ ὁρᾶν φάος ἠελίοιο.
αὐτὰρ ἐπεὶ κλαίων τε κυλινδόμενός τ᾽ ἐκορέσθην,

μονάχα αυτός να νιώθει᾽ οι επίλοιποι διανεύουν σαν τους ίσκιους.»
Στα λόγια της θεάς μου εράγισε βαθιά η καρδιά στα στήθη,
και στο κλινάρι της καθούμενος θρηνούσα· πια η ψυχή μου
δεν ήθελε να ζει, να χαίρεται το φως του ήλιου στόν κόσμο.
Μα σαν πια απόκαμα να μύρουμαι και να στρουφοκυλιούμαι,

καὶ τότε δή μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
«‘ὦ Κίρκη, τίς γὰρ ταύτην ὁδὸν ἡγεμονεύσει;
εἰς Ἄϊδος δ᾽ οὔ πώ τις ἀφίκετο νηὶ μελαίνῃ.᾽
«ὣς ἐφάμην, ἡ δ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμείβετο δῖα θεάων:
‘διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,

γυρνώντας στη θεά, την έκραξα κι αυτά της συντυχαίνω:
,, Κίρκη, και ποιος θ᾽ ανέβει στο άρμενο, το δρόμο να μου δείξει;
Με το καράβι του δεν έφτασε κανείς στον Άδη ακόμα!»
Είπα, κι εκείνη ευτύς, η αρχόντισσα θεά, μου απηλογήθη:
,, Γιέ του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,

μή τί τοι ἡγεμόνος γε ποθὴ παρὰ νηὶ μελέσθω,	μην το γνοιαστείς αν στο πλεούμενο σου λείψει ο κυβερνήτης!
ἱστὸν δὲ στήσας, ἀνά θ᾽ ἱστία λευκὰ πετάσσας	Μον᾽ στήσε το κατάρτι κι άπλωσε τ᾽ άσπρα πανιά και κάθου,
ἧσθαι: τὴν δέ κέ τοι πνοιὴ Βορέαο φέρῃσιν.	κι εκείνο απ᾽ του Βοριά το φύσημα μονάχο θ᾽ αρμενίζει.
ἀλλ᾽ ὁπότ᾽ ἂν δὴ νηὶ δι᾽ Ὠκεανοῖο περήσῃς,	Μα σύντας πια με το καράβι σου τον Ωκεανό περάσεις,
ἔνθ᾽ ἀκτή τε λάχεια καὶ ἄλσεα Περσεφονείης,	στη χέρσα ακρογιαλιά το πάναγνο της Περσεφόνης δάσο
μακραί τ᾽ αἴγειροι καὶ ἰτέαι ὠλεσίκαρποι,	θα βρεις, γεμάτο λεύκες τρίψηλες κι ιτιές καρπορημάχτρες.
νῆα μὲν αὐτοῦ κέλσαι ἐπ᾽ Ὠκεανῷ βαθυδίνῃ,	Και σαν αράξεις το καράβι σου στο βαθιορεματάρη
αὐτὸς δ᾽ εἰς Ἀίδεω ἰέναι δόμον εὐρώεντα.	τον Ωκεανό, στόν Άδη κίνησε να πας το μουχλιασμένο.
ἔνθα μὲν εἰς Ἀχέροντα Πυριφλεγέθων τε ῥέουσιν	Χύνουνται εκεί ο Πυριφλεγέθοντας κι ο Κωκυτός, που βγαίνει
Κώκυτός θ᾽, ὃς δὴ Στυγὸς ὕδατός ἐστιν ἀπορρώξ,	από τη Στύγα, στον Αχέροντα᾽ τα δυο ποτάμια σμίγουν
πέτρη τε ξύνεσίς τε δύω ποταμῶν ἐριδούπων:	λίγο πιο πάνω τα βροντόλαλα᾽ στη μέση κι ένας βράχος.
ἔνθα δ᾽ ἔπειθ᾽, ἥρως, χριμφθεὶς πέλας, ὥς σε κελεύω,	Κει πέρα φτάνοντας, αντρόκαρδε, καθώς σου ορίζω τώρα,
βόθρον ὀρύξαι, ὅσον τε πυγούσιον ἔνθα καὶ ἔνθα,	λάκκο ως μια πήχη πάρε κι άνοιξε του μάκρους και του φάρδους,
ἀμφ᾽ αὐτῷ δὲ χοὴν χεῖσθαι πᾶσιν νεκύεσσιν,	και πρόσφερε χοές στα χείλη του στους πεθαμένους όλους'
πρῶτα μελικρήτῳ, μετέπειτα δὲ ἡδέι οἴνῳ,	πρώτα μελόγαλα και δεύτερα κρασί γλυκό να χύσεις,
τὸ τρίτον αὖθ᾽ ὕδατι: ἐπὶ δ᾽ ἄλφιτα λευκὰ παλύνειν.	νερό στο τέλος, και πασπάλισε κριθάλευρο από πάνω.
πολλὰ δὲ γουνοῦσθαι νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα,	Και κάνε στων νεκρών παράκληση τ᾽ ανέψυχα κεφάλια,
ἐλθὼν εἰς Ἰθάκην στεῖραν βοῦν, ἥ τις ἀρίστη,	και τάξε, στην Ιθάκη φτάνοντας την πιο τρανή σου στέρφα
ῥέξειν ἐν μεγάροισι πυρήν τ᾽ ἐμπλησέμεν ἐσθλῶν,	γελάδα να τους σφάξεις, καιγοντας μαζί περίσσια δώρα.
Τειρεσίῃ δ᾽ ἀπάνευθεν ὄιν ἱερευσέμεν οἴῳ	Του Τειρεσία να τάξεις ξέχωρα κριγιό, γι᾽ αυτόν μονάχα,
παμμέλαν᾽, ὃς μήλοισι μεταπρέπει ὑμετέροισιν.	μαύρο, κατάμαυρο, το πιο όμορφο στα ζωντανά σου μέσα.
αὐτὰρ ἐπὴν εὐχῇσι λίσῃ κλυτὰ ἔθνεα νεκρῶν,	Κι ως στων νεκρών των πολυδόξαστων δεηθείς τα πλήθη πρώτα,
ἔνθ᾽ ὄιν ἀρνειὸν ῥέζειν θῆλύν τε μέλαιναν	μια προβατίνα σφάξε ολόμαυρη κι έναν κριγιό, στα σκότη
εἰς Ἔρεβος στρέψας, αὐτὸς δ᾽ ἀπονόσφι τραπέσθαι	γυρνώντας τα᾽ μα εσύ τα μάτια σου πέρα μεριά να στρέψεις,
ἱέμενος ποταμοῖο ῥοάων: ἔνθα δὲ πολλαὶ	στου ποταμού μαθές τα ρέματα· σε λίγο θ᾽ αντικρίσεις
ψυχαὶ ἐλεύσονται νεκύων κατατεθνηώτων.	πλήθος ψυχές νεκρών που εχάθηκαν να φτάνουν μαζεμένες.
δὴ τότ᾽ ἔπειθ᾽ ἑτάροισιν ἐποτρῦναι καὶ ἀνῶξαι	Πρόσταξε τότε τους συντρόφους σου να γδάρουν τα σφαγάρια,
μῆλα, τὰ δὴ κατάκειτ᾽ ἐσφαγμένα νηλέι χαλκῷ,	που θα κοιτώνται απ᾽ τον ανέσπλαχνο χαλκό θανατωμένα,
δείραντας κατακῆαι, ἐπεύξασθαι δὲ θεοῖσιν,	και να τα κάψουν, και παράκληση στους δυο θεούς να υψώσουν,
ἰφθίμῳ τ᾽ Ἀίδῃ καὶ ἐπαινῇ Περσεφονείῃ:	στην Περσεφόνη την ανήμερη και στον τρανό τον Άδη.
αὐτὸς δὲ ξίφος ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ	Και συ καθούμενος ανάσυρε το κοφτερό απ᾽ τη μέση
ἧσθαι, μηδὲ ἐᾶν νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα	σπαθί, και των νεκρών τ᾽ ανέψυχα κεφάλια μην αφήνεις᾽
αἵματος ἆσσον ἴμεν, πρὶν Τειρεσίαο πυθέσθαι.	κοντά στο γαίμα, πριν απόκριση σου δώσει ο Τειρεσίας.
ἔνθα τοι αὐτίκα μάντις ἐλεύσεται, ὄρχαμε λαῶν,	Σε μια στιγμή το μάντη να 'ρχεται, ρηγάρχη, θ᾽ αντικρίσεις,
ὅς κέν τοι εἴπῃσιν ὁδὸν καὶ μέτρα κελεύθου	που θα σου πει ποιος θα 'ναι ο δρόμος σου, της στράτας σου το μάκρος,
νόστον θ᾽, ὡς ἐπὶ πόντον ἐλεύσεαι ἰχθυόεντα.᾽	και πως τα ψαροθρόφα πέλαγα περνώντας θα διαγείρεις.»
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν Ἠώς.	Τέτοια τη νύχτα εκείνη μου 'λεγε, κι ως πρόβαλε σε λίγο
ἀμφὶ δέ με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα ἕσσεν:	η Αυγή η χρυσόθρονη, μου φόρεσε χλαμύδα και χιτώνα,
αὐτὴ δ᾽ ἀργύφεον φᾶρος μέγα ἕννυτο νύμφη,	κι ατή της η ξωθιά χιονόθωρο μακρύ μαντί φορούσε,
λεπτὸν καὶ χαρίεν, περὶ δὲ ζώνην βάλετ᾽ ἰξυῖ	ψιλό, χαριτωμένο, κι έβαλε στη μέση της ζωνάρι
καλὴν χρυσείην, κεφαλῇ δ᾽ ἐπέθηκε καλύπτρην.	ώριο, χρυσό, και στο κεφάλι της απάνω μια μαντίλα.
αὐτὰρ ἐγὼ διὰ δώματ᾽ ἰὼν ὤτρυνον ἑταίρους	Κι εγώ τις κάμαρες διαβαίνοντας τους συντρόφους μου σμίγω,
μειλιχίοις ἐπέεσσι παρασταδὸν ἄνδρα ἕκαστον:	και με γλυκόλογα τους γκάρδιωνα μιλώντας σ᾽ έναν έναν:

«'μηκέτι νῦν εὕδοντες ἀωτεῖτε γλυκὺν ὕπνον,
ἀλλ᾽ ἴομεν: δὴ γάρ μοι ἐπέφραδε πότνια Κίρκη.'

,, πια μην κοιμάστε στον ολόγλυκο παραδομένοι γύπνο,
κι η σεβαστή θεά μου αρμήνεψε το δρόμο — μόνο πάμε!"

«ὣς ἐφάμην, τοῖσιν δ᾽ ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
οὐδὲ μὲν οὐδ᾽ ἔνθεν περ ἀπήμονας ἦγον ἑταίρους.
Ἐλπήνωρ δέ τις ἔσκε νεώτατος, οὔτε τι λίην
ἄλκιμος ἐν πολέμῳ οὔτε φρεσὶν ᾗσιν ἀρηρώς:
ὅς μοι ἄνευθ᾽ ἑτάρων ἱεροῖς ἐν δώμασι Κίρκης,

Έτσι τους μίλησα κι η πέρφανη καρδιά τους τ᾽ αποδέχτη.
Μήτε και δώθε πήρα ανέβλαβους τους συντρόφους μου ωστόσο'
κάποιος Ελπήνορας, πιο νιούτσικος απ᾽ όλους, που μεγάλη
δεν είχε δείξει αντρεία στον πόλεμο κι ουδ έκοβεν ο νους του,
τούτος δροσιά ζητώντας, τράβηξε, βαρύς απ᾽ το μεθύσι,

ψύχεος ἱμείρων, κατελέξατο οἰνοβαρείων.
κινυμένων δ᾽ ἑτάρων ὅμαδον καὶ δοῦπον ἀκούσας
ἐξαπίνης ἀνόρουσε καὶ ἐκλάθετο φρεσὶν ᾗσιν
ἄψορρον καταβῆναι ἰὼν ἐς κλίμακα μακρήν,
ἀλλὰ καταντικρὺ τέγεος πέσεν: ἐκ δέ οἱ αὐχὴν

να ξαπλωθεί μακριά απ᾽ τους συντρόφους ψηλά στο ανώι της
Κίρκης.
Ξάφνου, ως έφευγαν οι άλλοι, αγρίκησε φωνές και ποδολάτι,
κι ορθός πετάχτη᾽ μα λησμόνησε στου νου την παραζάλη
την αψηλήν οπούθε ανέβηκε να κατεβεί τη σκάλα,
κι απ᾽ τη σκεπή γραμμή γκρεμίστηκε, κι ως βγήκε απ᾽ τα σφοντύλια

ἀστραγάλων ἐάγη, ψυχὴ δ᾽ Ἄϊδόσδε κατῆλθεν.
«ἐρχομένοισι δὲ τοῖσιν ἐγὼ μετὰ μῦθον ἔειπον:
'φάσθε νύ που οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
ἔρχεσθ': ἄλλην δ᾽ ἧμιν ὁδὸν τεκμήρατο Κίρκη,
εἰς Ἀίδαο δόμους καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης

κι έσπασε ο σβέρκος του, κατέβηκε στον Άδη κι η ψυχή του.
Κι ως μαζεύτηκαν οι άλλοι, εκίνησα τα λόγια και τους είπα:
,, θα λέτε τώρα για τα σπίτια μας, τη γη την πατρική μας
κινάμε᾽ ωστόσο μας αρμήνεψε μιαν άλλη στράτα η Κίρκη,
στης Περσεφόνης της ανήμερης και στου Άδη τα παλάτια,

ψυχῇ χρησομένους Θηβαίου Τειρεσίαο.'
«ὣς ἐφάμην, τοῖσιν δὲ κατεκλάσθη φίλον ἦτορ,
ἑζόμενοι δὲ κατ᾽ αὖθι γόων τίλλοντό τε χαίτας:
ἀλλ᾽ οὐ γάρ τις πρῆξις ἐγίγνετο μυρομένοισιν.
«ἀλλ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης

χρησμό από την ψυχή να πάρουμε του Τειρεσία του μάντη.»
Αυτά είπα, κι εκείνων εράγισε βαθιά η καρδιά στα στήθη,
και κάθισαν στη γη και γόζουνταν, τραβώντας τα μαλλιά τους,
μα δίχως όφελος — τι κέρδιζαν αλήθεια από τους θρήνους;
Κι ως για το ακρόγιαλο κινούσαμε και το γοργό καράβι

ᾔομεν ἀχνύμενοι θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες,
τόφρα δ᾽ ἄρ᾽ οἰχομένη Κίρκη παρὰ νηὶ μελαίνῃ
ἀρνειὸν κατέδησεν ὄιν θῆλύν τε μέλαιναν,
ῥεῖα παρεξελθοῦσα: τίς ἂν θεὸν οὐκ ἐθέλοντα
ὀφθαλμοῖσιν ἴδοιτ᾽ ἢ ἔνθ᾽ ἢ ἔνθα κιόντα;

βαριά θλιμμένοι, και τα μάτια μας πλημμύριζαν στο κλάμα,
έτρεξε η Κίρκη προσπερνώντας μας, και δίπλα στο άρμενο μας
έδεσε, δίχως να τη νιώσουμε, τη μαύρη προβατίνα
και τον κριγιό. Θνητός ποιος δύνεται να ιδεί θεό να φτάνει,
για και να φεύγει, με τα μάτια του, χωρίς να θέλει εκείνος;

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -λ- (ΑΔΗΣ, ΝΕΚΥΑ)

\- «αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἐπὶ νῆα κατήλθομεν ἠδὲ θάλασσαν,
11- νῆα μὲν ἂρ πάμπρωτον ἐρύσσαμεν εἰς ἅλα δῖαν,
ἐν δ᾽ ἱστὸν τιθέμεσθα καὶ ἱστία νηὶ μελαίνῃ,
ἐν δὲ τὰ μῆλα λαβόντες ἐβήσαμεν, ἂν δὲ καὶ αὐτοὶ

Σαν κατεβήκαμε στη θάλασσα και στο πλεούμενο μας,
σύραμε πρώτα το πλεούμενο στο θείο το κύμα μέσα
και στήσαμε κατάρτι κι άρμενα στο μελανό καράβι᾽
τα πρόβατα μετά φορτώσαμε και μπήκαμε κι ατοί μας

Ἀ βαίνομεν ἀχνύμενοι θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες.
ἡμῖν δ᾽ αὖ κατόπισθε νεὸς κυανοπρῴροιο
ἴκμενον οὖρον ἵει πλησίστιον, ἐσθλὸν ἑταῖρον,
Κίρκη εὐπλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα.
ἡμεῖς δ᾽ ὅπλα ἕκαστα πονησάμενοι κατὰ νῆα

βαριά θλιμμένοι, και τα μάτια μας πλημμύριζαν στο κλάμα.
Ξοπίσω από το γαλαζόπλωρο καράβι πρίμο αγέρι,
σταλμένο από την ωριοπλέξουδη, την ανθρωπολαλούσα
θεά, την άγρια Κίρκη, σύντροφος καλός μας προβοδούσε.
Κι ως τ᾽ άρμενα του πλοίου συντάξαμε, καθόμασταν, τι εκείνο

ἥμεθα: τὴν δ᾽ ἄνεμός τε κυβερνήτης τ᾽ ἴθυνε.
τῆς δὲ πανημερίης τέταθ᾽ ἱστία ποντοπορούσης:
δύσετό τ᾽ ἠέλιος σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί.
«ἡ δ᾽ ἐς πείραθ᾽ ἵκανε βαθυρρόου Ὠκεανοῖο.
ἔνθα δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε,

καλά το κυβερνούσαν ο άνεμος κι ο τιμονιέρης μόνο,
κι ολημερίς πελαγοδρόμιζε με τα πανιά γεμάτα.
Κι ως πήρε ο γήλιος και βασίλεψε κι ίσκιωσαν όλοι οι δρόμοι,
έφτασε πια στου βαθιορέματου του Ωκεανού την άκρα.
Των Κιμμερίων η χώρα βρίσκεται κει πέρα και το κάστρο,

ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι: οὐδέ ποτ᾽ αὐτοὺς
ἠέλιος φαέθων καταδέρκεται ἀκτίνεσσιν,
οὔθ᾽ ὁπότ᾽ ἂν στείχῃσι πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
οὔθ᾽ ὅτ᾽ ἂν ἂψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ᾽ οὐρανόθεν
προτράπηται,
ἀλλ᾽ ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέταται δειλοῖσι βροτοῖσι.

συντυλιγμένα μες σε σύγνεφο κι αντάρα᾽ δεν τους βλέπει
ο Ήλιος ποτέ ο φωτοπερίχυτος με τις λαμπρές του αχτίδες,
μηδέ σαν παίρνει τον ανήφορο προς τ᾽ αστεράτα ουράνια,
μηδέ σα στρέφει απ᾽ τά μεσούρανα στης γης ξανά τα μέρη,
μον᾽ νύχτα φοβερή στους άμοιρους θνητούς απλώνει πάντα.

νῆα μὲν ἔνθ᾽ ἐλθόντες ἐκέλσαμεν, ἐκ δὲ τὰ μῆλα
εἱλόμεθ': αὐτοὶ δ᾽ αὖτε παρὰ ῥόον Ὠκεανοῖο
ᾔομεν, ὄφρ᾽ ἐς χῶρον ἀφικόμεθ᾽, ὃν φράσε Κίρκη.
«ἔνθ᾽ ἱερήια μὲν Περιμήδης Εὐρύλοχός τε
ἔσχον: ἐγὼ δ᾽ ἄορ ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ

Καθίζουμε στον άμμο το άρμενο, κι ως βγάλαμε από μέσα
τα πρόβατα, το δρόμο πήραμε στον Ωκεανό από δίπλα,
ως που στο μέρος πια βρεθήκαμε που 'χε αρμηνέψει η Κίρκη.
Κει πέρα κράτησαν ο Ευρύλοχος κι ο Περιμήδης μπρος μου
τα δυο σφαχτά᾽ κι εγώ ανασέρνοντας το κοφτερό σπαθί μου

βόθρον ὄρυξ᾽ ὅσσον τε πυγούσιον ἔνθα καὶ ἔνθα,
ἀμφ᾽ αὐτῷ δὲ χοὴν χεόμην πᾶσιν νεκύεσσι,
πρῶτα μελικρήτῳ, μετέπειτα δὲ ἡδέι οἴνῳ,
τὸ τρίτον αὖθ᾽ ὕδατι: ἐπὶ δ᾽ ἄλφιτα λευκὰ πάλυνον.
πολλὰ δὲ γουνούμην νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα,

λάκκο ως μια πήχη πήρα κι άνοιγα του μάκρους και του φάρδους.
και πρόσφερα χοές στα χείλη του στους πεθαμένους όλους'
πρώτα μελόγαλα τους έχυσα, κρασί γλυκό κατόπι,
νερό στο τέλος, και πασπάλιζα κριθάλευρο από πάνω'
και δεόμουν στων νεκρών τ᾽ ανέψυχα κεφάλια, τάζοντας τους,

ἐλθὼν εἰς Ἰθάκην στεῖραν βοῦν, ἥ τις ἀρίστη,
ῥέξειν ἐν μεγάροισι πυρήν τ᾽ ἐμπλησέμεν ἐσθλῶν,
Τειρεσίῃ δ᾽ ἀπάνευθεν ὄιν ἱερευσέμεν οἴῳ
παμμέλαν᾽, ὃς μήλοισι μεταπρέπει ἡμετέροισι.
τοὺς δ᾽ ἐπεὶ εὐχωλῇσι λιτῇσί τε, ἔθνεα νεκρῶν,

αν στην Ιθάκη πίσω διάγερνα, την πιο τρανή μου στέρφα
γελάδα να τους σφάξω, καίγοντας μαζί περίσσια δώρα.
Κι ένα κριάρι τάζω ξέχωρα στον Τειρεσία να σφάξω,
μαύρο, κατάμαυρο, το πιο όμορφο στα ζωντανά μου μέσα.
Τα παρακάλια πια σαν τέλεψα και τα ταξίματα μου

ἐλλισάμην, τὰ δὲ μῆλα λαβὼν ἀπεδειροτόμησα
ἐς βόθρον, ῥέε δ᾽ αἷμα κελαινεφές: αἱ δ᾽ ἀγέροντο
ψυχαὶ ὑπὲξ Ἐρέβευς νεκύων κατατεθνηώτων.
νύμφαι τ᾽ ἠίθεοί τε πολύτλητοί τε γέροντες
παρθενικαί τ᾽ ἀταλαὶ νεοπενθέα θυμὸν ἔχουσαι,

στα πλήθη των νεκρών, τα πρόβατα στο λάκκο σφάζω απάνω,
κι ως έτρεχε το μαύρο γαίμα τους, από τα σκότη κάτω
βγήκαν ψυχές νεκρών αρίφνητες και μαζώχτηκαν γύρα:
Άγουροι, νιόπαντρες και γέροντες χιλιοβασανισμένοι,
κόρες γλυκές, όλο παράπονο που σβησαν στον ανθό τους,

πολλοὶ δ᾽ οὐτάμενοι χαλκήρεσιν ἐγχείῃσιν,
ἄνδρες ἀρηίφατοι βεβροτωμένα τεύχε᾽ ἔχοντες:
οἳ πολλοὶ περὶ βόθρον ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος
θεσπεσίῃ ἰαχῇ: ἐμὲ δὲ χλωρὸν δέος ᾕρει.
δὴ τότ᾽ ἔπειθ᾽ ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσα

και πλήθος άντρες, με χαλκόβαρα κοντάρια χτυπημένοι,
που έπεσαν σε πολέμους, κι άρματα ματόβρεχτα κρατούσαν.
Κι άλλος αλλούθε πήραν κι έζωναν το λάκκο με περίσσιον
άγριον αχό, που εμένα ολόχλωμος με περεχούσε τρόμος.
Πρόσταξα τότε τους συντρόφους μου να γδάρουν τα σφαγάρια,

μῆλα, τὰ δὴ κατέκειτ᾽ ἐσφαγμένα νηλέι χαλκῷ,
δείραντας κατακῆαι, ἐπεύξασθαι δὲ θεοῖσιν,
ἰφθίμῳ τ᾽ Ἀίδῃ καὶ ἐπαινῇ Περσεφονείῃ:
αὐτὸς δὲ ξίφος ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
ἥμην, οὐδ᾽ εἴων νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα

που εκοίτουνταν απ᾽ τον ανέσπλαχνο χαλκό θανατωμένα,
και να τα κάψουν, και παράκληση στους δυο θεούς να υψώσουν,
στην Περσεφόνη την ανήμερη και στον τρανό τον Άδη.
Κι εγώ, καθούμενος, ανάσυρα το κοφτερό απ᾽ τη μέση
σπαθί, και των νεκρών δεν άφηνα τ᾽ ανέψυχα κεφάλια

αἵματος ἆσσον ἴμεν, πρὶν Τειρεσίαο πυθέσθαι.
«πρώτη δὲ ψυχὴ Ἐλπήνορος ἦλθεν ἑταίρου:
οὐ γάρ πω ἐτέθαπτο ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης:
σῶμα γὰρ ἐν Κίρκης μεγάρῳ κατελείπομεν ἡμεῖς
ἄκλαυτον καὶ ἄθαπτον, ἐπεὶ πόνος ἄλλος ἔπειγε.

κοντά στο γαίμα, πριν απόκριση μου δώσει ο Τειρεσίας.
Πρώτη έφτασε η ψυχή του Ελπήνορα, του συντρόφου μου᾽ ακόμα
δεν ήταν κάτω απ᾽ την πλατύδρου, η τη γη μαθές θαμμένος
το είχαμε αφήσει το κουφάρι του στης Κίρκης το παλάτι
άκλαφτο κι άθαφτο —μας έσφιγγαν μεγάλες έγνοιες άλλες!

τὸν μὲν ἐγὼ δάκρυσα ἰδὼν ἐλέησά τε θυμῷ,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:
«Ἐλπῆνορ, πῶς ἦλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα;
ἔφθης πεζὸς ἰὼν ἢ ἐγὼ σὺν νηὶ μελαίνῃ.
«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ οἰμώξας ἠμείβετο μύθῳ:

Κι όπως τον είδα, τον συμπόνεσα, τα κλάματα με πήραν,
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα του συντυχαίνω λόγια:
,, Στο ανήλιαγο σκοτάδι, Ελπήνορα, πως ήρθες; πως κατέβης
πεζός εσύ πιο πριν απ᾽ τ᾽ άρμενο που μ᾽ έφερε εδώ πέρα;"
Σαν είπα τούτα, εκείνος βόγγηξε κι αυτά μου απηλογήθη:

‘διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
ἆσέ με δαίμονος αἶσα κακὴ καὶ ἀθέσφατος οἶνος.
Κίρκης δ᾽ ἐν μεγάρῳ καταλέγμενος οὐκ ἐνόησα
ἄψορρον καταβῆναι ἰὼν ἐς κλίμακα μακρήν,
ἀλλὰ καταντικρὺ τέγεος πέσον: ἐκ δέ μοι αὐχὴν

,, Γιέ του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
θεού βουλή κακιά με αφάνισε και το κρασί το πλήθιο!
Στης Κίρκης το παλάτι ως πλάγιαζα, δεν πέρασε απ᾽ το νου μου
την αψηλήν οπούθε ανέβηκα να κατεβώ τη σκάλα,
κι απ᾽ τη σκεπή γραμμή γκρεμίστηκα, κι ως βγήκε απ᾽ τα σφοντύλια

ἀστραγάλων ἐάγη, ψυχὴ δ᾽ Ἄϊδόσδε κατῆλθε.
νῦν δέ σε τῶν ὄπιθεν γουνάζομαι, οὐ παρεόντων,
πρός τ᾽ ἀλόχου καὶ πατρός, ὅ σ᾽ ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα,
Τηλεμάχου θ᾽, ὃν μοῦνον ἐνὶ μεγάροισιν ἔλειπες:
οἶδα γὰρ ὡς ἐνθένδε κιὼν δόμου ἐξ Ἀίδαο

κι έσπασε ο σβέρκος μου, κατέβηκε στον Άδη κι η ψυχή μου.
Μα σε ξορκίζω σε όσους άφηκες δικούς κι εδώ δεν είναι —
το ταίρι σου και τον πατέρα σου, που σ᾽ έχει αναστημένο,
και τον Τηλέμαχο, στο σπίτι σου μοναχογιό που άφηκες:
το ξέρω, σα γυρνάς, αφήνοντας εδώ τον Κάτω Κόσμο,

νῆσον ἐς Αἰαίην σχήσεις ἐυεργέα νῆα:
ἔνθα σ᾽ ἔπειτα, ἄναξ, κέλομαι μνήσασθαι ἐμεῖο.
μή μ᾽ ἄκλαυτον ἄθαπτον ἰὼν ὄπιθεν καταλείπειν
νοσφισθείς, μή τοί τι θεῶν μήνιμα γένωμαι,
ἀλλά με κακκῆαι σὺν τεύχεσιν, ἅσσα μοι ἔστιν,

στην Αία ξανά το καλοκάμωτο καράβι σου θ᾽ αράξεις.
Εκεί φτασμένος θέλω, ρήγα μου, να θυμηθείς και μένα᾽
άκλαφτο κι άθαφτο, αψηφώντας με, μη φύγεις και με αφήσεις,
απ᾽ αφορμή δικιά μου οι αθάνατοι μην οργιστούν μαζί σου
μονάχα κάψε με με τ᾽ άρματα που ήταν δικά μου, ως ζούσα,

σῆμά τέ μοι χεῦαι πολιῆς ἐπὶ θινὶ θαλάσσης,
ἀνδρὸς δυστήνοιο καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.
ταῦτά τέ μοι τελέσαι πῆξαί τ᾽ ἐπὶ τύμβῳ ἐρετμόν,
τῷ καὶ ζωὸς ἔρεσσον ἐὼν μετ᾽ ἐμοῖς ἑτάροισιν.᾽
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:

κι εκεί, στο ακρόγιαλο της θάλασσας, μνημούρι ασκώσετέ μου
του δύστυχου, που κι οι μελλούμενες γενιές να μου θυμούνται.
Κι ως τούτα πια τελέψεις, κάρφωσε κι ένα κουπί στο μνήμα,
αυτό που ζώντας είχα κι έλαμνα μαζί με τους συντρόφους."
Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:

‘ταῦτά τοι, ὦ δύστηνε, τελευτήσω τε καὶ ἔρξω.᾽
«νῶι μὲν ὣς ἐπέεσσιν ἀμειβομένω στυγεροῖσιν
ἥμεθ᾽, ἐγὼ μὲν ἄνευθεν ἐφ᾽ αἵματι φάσγανον ἴσχων,
εἴδωλον δ᾽ ἑτέρωθεν ἑταίρου πόλλ᾽ ἀγόρευεν:

,, Όλα όσα γύρεψες, βαριόμοιρε, θα κάμω απ᾽ άκρη ως άκρη."
Τέτοιες κουβέντες συναλλάζαμε λυπητερές οι δυο μας,
στο γαίμα δίπλα εγώ καθούμενος με το σπαθί στο χέρι,
κι ο γίσκιος πέρα του συντρόφου μου, να λέει, να μη σωπαίνει.

«ἦλθε δ᾽ ἐπὶ ψυχὴ μητρὸς κατατεθνηυίης,

Κι ήρθε η ψυχή της δόλιας μάνας μου μπροστά μου, της Αντίκλειας,

Αὐτολύκου θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἀντίκλεια,
τὴν ζωὴν κατέλειπον ἰὼν εἰς Ἴλιον ἱρήν.
τὴν μὲν ἐγὼ δάκρυσα ἰδὼν ἐλέησά τε θυμῷ:
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὧς εἴων προτέρην, πυκινόν περ ἀχεύων,
αἵματος ἆσσον ἴμεν, πρὶν Τειρεσίαο πυθέσθαι.

της κόρης του αντρειωμένου Αυτόλυκου, που εγώ την είχα αφήσει
να ζει, στην άγια Τροία σα μίσευα, και τώρα είχε πεθάνει.
Κι όπως την εϊδα, μου 'ρθαν κλάματα, την πόνεσε η καρδιά μου,
μα δεν την άφηνα, κι ας έτρωγε τα σωθικά μου ο πόνος,
κοντά στο γαίμα, πριν απόκριση μου δώσει ο Τειρεσίας.

«ἦλθε δ᾽ ἐπὶ ψυχὴ Θηβαίου Τειρεσίαο
χρύσεον σκῆπτρον ἔχων, ἐμὲ δ᾽ ἔγνω καὶ προσέειπεν:
'διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
τίπτ᾽ αὖτ᾽, ὦ δύστηνε, λιπὼν φάος ἠελίοιο
ἤλυθες, ὄφρα ἴδῃ νέκυας καὶ ἀτερπέα χῶρον;

Να κ᾽ η ψυχή σε λίγο που 'φτασε χρυσό ραβδί κρατώντας
του Τειρεσία, κι ευτύς με γνώρισε κι αυτά τα λόγια μου 'πε:
,, Γιέ του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
το φως του ήλιου γιατί, τρισάμοιρε, παράτησες, για να 'ρθεις
να ιδείς τον τόπο αυτό τον άχαρο και τους νεκρούς; Τραβήξου

ἀλλ᾽ ἀποχάζεο βόθρου, ἄπισχε δὲ φάσγανον ὀξύ,
αἵματος ὄφρα πίω καί τοι νημερτέα εἴπω.'
«ὣς φάτ᾽, ἐγὼ δ᾽ ἀναχασσάμενος ξίφος ἀργυρόηλον
κουλεῷ ἐγκατέπηξ'. ὁ δ᾽ ἐπεὶ πίεν αἷμα κελαινόν,
καὶ τότε δή μ᾽ ἐπέεσσι προσηύδα μάντις ἀμύμων:

τώρα απ᾽ το λάκκο κι αναμέρισε το κοφτερό σπαθί σου,
να πιω απ᾽ το γαίμα τούτο, αψεύτιστη μετά να δώσω ορμήνια."
Είπε, κι εγώ το ασημοκάρφωτο θηκάρωσα σπαθί μου
κι αποτραβήχτηκα- σα ρούφηξε το μαύρο γαίμα εκείνος,
ο μάντης ο άψεγος, μου μίλησε κι αυτά τα λόγια μου 'πε:

«'νόστον δίζηαι μελιηδέα, φαίδιμ᾽ Ὀδυσσεῦ:
τὸν δέ τοι ἀργαλέον θήσει θεός: οὐ γὰρ ὀίω
λήσειν ἐννοσίγαιον, ὅ τοι κότον ἔνθετο θυμῷ
χωόμενος ὅτι οἱ υἱὸν φίλον ἐξαλάωσας.
ἀλλ᾽ ἔτι μέν κε καὶ ὧς κακά περ πάσχοντες ἵκοισθε,

,, Τρανέ Οδυσσέα, στην πολυπόθητη ζητάς να στρέψεις γη σου,
μα στέκει ένας θεός στο δρόμο σου᾽ θαρρώ πως δε γλιτώνεις
του Κοσμοσείστη, που στα φρένα του θυμό για σένα κλείνει,
τι σου 'χει μάνητα που ετύφλωσες τον ακριβό το γιο του.
Μα κι έτσι, με τα χίλια βάσανα, θα φτάνατε, μονάχα

αἴ κ᾽ ἐθέλῃς σὸν θυμὸν ἐρυκακέειν καὶ ἑταίρων,
ὁππότε κε πρῶτον πελάσῃς ἐυεργέα νῆα
Θρινακίῃ νήσῳ, προφυγὼν ἰοειδέα πόντον,
βοσκομένας δ᾽ εὕρητε βόας καὶ ἴφια μῆλα
Ἠελίου, ὃς πάντ᾽ ἐφορᾷ καὶ πάντ᾽ ἐπακούει.

ν᾽ ανακρατούσες τους συντρόφους σου, κι ατός σου να κρατιόσουν,
μόλις το πλοίο το καλοκάμωτο στης Θρινακίας αράξεις
μια μέρα το νησί, ξεφεύγοντας τα γεράνια πελάγη,
και βρείτε εκεί τ᾽ αρνιά τα ολόπαχα να βόσκουν και τα βόδια
του Γήλιου, που τα πάντα πάνωθε θωρεί κι ακούει τα πάντα.

τὰς εἰ μέν κ᾽ ἀσινέας ἐάᾳς νόστου τε μέδηαι,
καί κεν ἔτ᾽ εἰς Ἰθάκην κακά περ πάσχοντες ἵκοισθε:
εἰ δέ κε σίνηαι, τότε τοι τεκμαίρομ᾽ ὄλεθρον,
νηί τε καὶ ἑτάροις. αὐτὸς δ᾽ εἴ πέρ κεν ἀλύξῃς,
ὀψὲ κακῶς νεῖαι, ὀλέσας ἄπο πάντας ἑταίρους,

Χέρι σ᾽ αυτά αν δε βάλεις έχοντας το γυρισμό στο νου σου,
μπορείτε με τα χίλια βάσανα να᾽ ρθείτε στην Ιθάκη.
Μα αν βάλεις χέρι, τότε χάθηκες και συ και το καράβι
κι οι σύντροφοί σου, αυτή είν᾽ η ορμήνια μου. Και συ να ξεγλιτώσεις,
θα φτάσεις πίσω δίχως συντρόφους, αργά, συφοριασμένος,

νηὸς ἐπ᾽ ἀλλοτρίης: δήεις δ᾽ ἐν πήματα οἴκῳ,
ἄνδρας ὑπερφιάλους, οἵ τοι βίοτον κατέδουσι
μνώμενοι ἀντιθέην ἄλοχον καὶ ἕδνα διδόντες.
ἀλλ᾽ ἦ τοι κείνων γε βίας ἀποτίσεαι ἐλθών:
αὐτὰρ ἐπὴν μνηστῆρας ἐνὶ μεγάροισι τεοῖσι

σε άρμενο ξένο, και στο σπίτι σου θα βρεις τυράννια κι άλλα,
άντρες αράθυμους, το ταίρι σου το ισόθεο που γυρεύουν
και τάζουν περισσά χαρίσματα, το βιος σου τρώνε ωστόσο.
Μα εσύ θα γδικιωθείς διαγέρνοντας τις αδικίες τους όλες.
Κι ως τους μνηστήρες στο παλάτι σου με κοφτερό σκοτώσεις

κτείνῃς ἠὲ δόλῳ ἢ ἀμφαδὸν ὀξέι χαλκῷ,
ἔρχεσθαι δὴ ἔπειτα λαβὼν ἐυῆρες ἐρετμόν,
εἰς ὅ κε τοὺς ἀφίκηαι οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν
ἀνέρες, οὐδέ θ᾽ ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσιν:
οὐδ᾽ ἄρα τοί γ᾽ ἴσασι νέας φοινικοπαρῄους

χαλκό, με δόλο ξεπλανώντας τους για κι ανοιχτά, το δρόμο
πάρε μετά, κουπί καλάρμοστο στο χέρι σου κρατώντας,
σε ανθρώπους ως να φτάσεις, θάλασσα που δεν κατέχουν τι είναι,
κι ουδέ ποτέ με αλάτι αρτίζουνε τα φαγητά που τρώνε,

κι ουδέ καράβια αλικομάγουλα ποτέ αγνάντεψαν, μήτε

οὐδ᾽ εὐήρε᾽ ἐρετμά, τά τε πτερὰ νηυσὶ πέλονται.
σῆμα δέ τοι ἐρέω μάλ᾽ ἀριφραδές, οὐδέ σε λήσει:
ὁππότε κεν δή τοι συμβλήμενος ἄλλος ὁδίτης
φήῃ ἀθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνὰ φαιδίμῳ ὤμῳ,
καὶ τότε δὴ γαίῃ πήξας εὐῆρες ἐρετμόν,

κουπιά καλάρμοστα, που ως φτερούγες δρομίζουν τα καράβια.
Σου λέω και το σημάδι ξάστερα και θα το δεις κι ατός σου:
Σα σε ανταμώσει εκεί στη στράτα σου κανένας πεζολάτης
και λιχνιστήρι πει στον ώμο σου πως κουβαλάς τον ώριο,
στο χώμα τότε το καλάρμοστο να μπήξεις λέω κουπί σου,

ῥέξας ἱερὰ καλὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι,
ἀρνειὸν ταῦρόν τε συῶν τ᾽ ἐπιβήτορα κάπρον,
οἴκαδ᾽ ἀποστείχειν ἔρδειν θ᾽ ἱερᾶς ἑκατόμβας
ἀθανάτοισι θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
πᾶσι μάλ᾽ ἑξείης. θάνατος δέ τοι ἐξ ἁλὸς αὐτῷ

κι αφού θυσίες προσφέρεις πάγκαλες στο ρήγα Ποσειδώνα,
κριάρι και κάπρι λατάρικο και ταύρο σφάζοντας του,
γύρισε πίσω στην πατρίδα σου, και πρόσφερε θυσίες
μεγάλες στους θεούς, που αθάνατοι τα ουράνια πλάτη ορίζουν,
σε όλους γραμμή. Κι ακόμα ο θάνατος γλυκός, γαλήνιος θα 'ρθει

ἀβληχρὸς μάλα τοῖος ἐλεύσεται, ὅς κέ σε πέφνῃ
γήραι ὕπο λιπαρῷ ἀρημένον: ἀμφὶ δὲ λαοὶ
ὄλβιοι ἔσσονται. τὰ δέ τοι νημερτέα εἴρω.᾽
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
«Τειρεσίη, τὰ μὲν ἄρ που ἐπέκλωσαν θεοὶ αὐτοί.

να σε 'βρει αλάργα από τη θάλασσα, τα μάτια να σου κλείσει
μες σε βαθιά καλά γεράματα᾽ κι ολόγυρα οι λαοί σου
θα ζουν χαιράμενοι. Τον άκουσες τον άψευτό μου λόγο!"
Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:
,, Τούτα οι θεοί θαρρώ πως τα 'κλωσαν ατοί τους, Τειρεσία.

ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον:
μητρὸς τήνδ᾽ ὁρόω ψυχὴν κατατεθνηυίης:
ἡ δ᾽ ἀκέουσ᾽ ἧσται σχεδὸν αἵματος, οὐδ᾽ ἑὸν υἱὸν
ἔτλη ἐσάντα ἰδεῖν οὐδὲ προτιμυθήσασθαι.
εἰπέ, ἄναξ, πῶς κέν με ἀναγνοίη τὸν ἐόντα;»

Μον᾽ έλα τώρα, δώσε απόκριση και την αλήθεια πες μου:
Μπροστά μου την ψυχή της μάνας μου θωρώ της πεθαμένης'
κοντά στο γαίμα κάθεται άλαλη, κι ουδέ βαστάει τα μάτια
στο γιο της να στυλώσει αντίκρυ του και να του κουβεντιάσει.
Θέλω, τρανέ, να ξέρω αν γίνεται ποιος είμαι να γνωρίσει."

«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμειβόμενος προσέειπεν:
«ῥηΐδιόν τοι ἔπος ἐρέω καὶ ἐπὶ φρεσὶ θήσω.
ὅν τινα μέν κεν ἐᾷς νεκύων κατατεθνηώτων
αἵματος ἆσσον ἴμεν, ὁ δέ τοι νημερτὲς ἐνίψει:
ᾧ δέ κ᾽ ἐπιφθονέῃς, ὁ δέ τοι πάλιν εἶσιν ὀπίσσω.᾽

Είπα, κι αυτός γυρνώντας μίλησε κι απηλογιά μου δίνει:
,, Δε θα 'ναι δύσκολος ο λόγος μου και θα τον καταλάβεις:
απ᾽ τους νεκρούς που πήρε ο θάνατος όποιον αφήνεις τώρα
το γαίμα να ζυγώνει, αψεύτιστο το λόγο του θ᾽ ακούσεις'
κι όποιον δε θες, αυτός γυρίζοντας θα φεύγει πίσω πάλε."

«ὣς φαμένη ψυχὴ μὲν ἔβη δόμον Ἄϊδος εἴσω
Τειρεσίαο ἄνακτος, ἐπεὶ κατὰ θέσφατ᾽ ἔλεξεν:
αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, ὄφρ᾽ ἐπὶ μήτηρ
ἤλυθε καὶ πίεν αἷμα κελαινεφές: αὐτίκα δ᾽ ἔγνω,
καί μ᾽ ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

Αυτά είπεν η ψυχή και κίνησε στον Άδη να διαγείρει
του Τειρεσία, σαν πια μου απόσωσε της μοίρας τα γραμμένα.
Μα εγώ κει πέρα αμετασάλευτος καθόμουν, κι ήρθε τότε
κι ήπιε απ᾽ το μαύρο γαίμα η μάνα μου᾽ μεμιάς νογάει ποιος ήμουν,
και μες στα κλάματα ανεμάρπαστα μου συντυχαίνει λόγια:

«᾽τέκνον ἐμόν, πῶς ἦλθες ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα
ζωὸς ἐών; χαλεπὸν δὲ τάδε ζωοῖσιν ὁρᾶσθαι.
μέσσῳ γὰρ μεγάλοι ποταμοὶ καὶ δεινὰ ῥέεθρα,
Ὠκεανὸς μὲν πρῶτα, τὸν οὔ πως ἔστι περῆσαι
πεζὸν ἐόντ᾽, ἢν μή τις ἔχῃ εὐεργέα νῆα.

,, Πως φτάνεις ζωντανός στ᾽ ανήλιαγα σκοτάδια κάτω, γιε μου;
Στους ζωντανούς είναι ανημπόρετο να τ᾽ αντικρίζουν τούτα'
τι αναμεσά μας άγρια ρέματα, τρανά κυλούν ποτάμια,
και πρώτα ο Ωκεανός᾽ δε γίνεται να τον διαβεί κανένας
πεζός, εξόν αν καλοκάμωτο του βρίσκεται καράβι.

ἦ νῦν δὴ Τροίηθεν ἀλώμενος ἐνθάδ᾽ ἱκάνεις
νηί τε καὶ ἑτάροισι πολὺν χρόνον; οὐδέ πω ἦλθες
εἰς Ἰθάκην, οὐδ᾽ εἶδες ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκα;»
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
᾽μῆτερ ἐμή, χρειώ με κατήγαγεν εἰς Ἀΐδαο

Αλήθεια, χρόνια αφού παράδεφες, από την Τροία μη φτάνεις
με το άρμενο σου και τους συντρόφους, κι ακόμα στην Ιθάκη
δεν έχεις έρθει; Τη γυναίκα σου στο σπίτι σου δεν είδες;"
Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά της δίνω:
,, Η ανάγκη, μάνα, με κατέβασε στον Κάτω Κόσμο τώρα,

ψυχῇ χρησόμενον Θηβαίου Τειρεσίαο:
οὐ γάρ πω σχεδὸν ἦλθον Ἀχαιΐδος, οὐδέ πω ἁμῆς

χρησμό μαθές να πάρω απ᾽ την ψυχή του Τειρεσία του μάντη.
Δεν έχω ακόμα την αργίτισσα ζυγώσει χώρα, μήτε

γῆς ἐπέβην, ἀλλ᾽ αἰὲν ἔχων ἀλάλημαι ὀιζύν,
ἐξ οὗ τὰ πρώτισθ᾽ ἑπόμην Ἀγαμέμνονι δίῳ
Ἴλιον εἰς ἐύπωλον, ἵνα Τρώεσσι μαχοίμην.

ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον:
τίς νύ σε κὴρ ἐδάμασσε τανηλεγέος θανάτοιο;
ἦ δολιχὴ νοῦσος, ἦ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχομένη κατέπεφνεν;
εἰπὲ δέ μοι πατρός τε καὶ υἱέος, ὃν κατέλειπον,

ἢ ἔτι πὰρ κείνοισιν ἐμὸν γέρας, ἦέ τις ἤδη
ἀνδρῶν ἄλλος ἔχει, ἐμὲ δ᾽ οὐκέτι φασὶ νέεσθαι.
εἰπὲ δέ μοι μνηστῆς ἀλόχου βουλήν τε νόον τε,
ἠὲ μένει παρὰ παιδὶ καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσει
ἦ ἤδη μιν ἔγημεν Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος.᾽

«ὣς ἐφάμην, ἡ δ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμείβετο πότνια μήτηρ:
‘καὶ λίην κείνη γε μένει τετληότι θυμῷ
σοῖσιν ἐνὶ μεγάροισιν: ὀιζυραὶ δέ οἱ αἰεὶ
φθίνουσιν νύκτες τε καὶ ἤματα δάκρυ χεούσῃ.
σὸν δ᾽ οὔ πώ τις ἔχει καλὸν γέρας, ἀλλὰ ἕκηλος

Τηλέμαχος τεμένεα νέμεται καὶ δαῖτας ἐίσας
δαίνυται, ἃς ἐπέοικε δικασπόλον ἄνδρ᾽ ἀλεγύνειν:
πάντες γὰρ καλέουσι. πατὴρ δὲ σὸς αὐτόθι μίμνει
ἀγρῷ, οὐδὲ πόλινδε κατέρχεται. οὐδέ οἱ εὐναὶ
δέμνια καὶ χλαῖναι καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα,

ἀλλ᾽ ὅ γε χεῖμα μὲν εὕδει ὅθι δμῶες ἐνὶ οἴκῳ,
ἐν κόνι ἄγχι πυρός, κακὰ δὲ χροῒ εἵματα εἶται:
αὐτὰρ ἐπὴν ἔλθῃσι θέρος τεθαλυῖά τ᾽ ὀπώρη,
πάντῃ οἱ κατὰ γουνὸν ἀλωῆς οἰνοπέδοιο
φύλλων κεκλιμένων χθαμαλαὶ βεβλήαται εὐναί.

ἔνθ᾽ ὅ γε κεῖτ᾽ ἀχέων, μέγα δὲ φρεσὶ πένθος ἀέξει
σὸν νόστον ποθέων, χαλεπὸν δ᾽ ἐπὶ γῆρας ἱκάνει.
οὕτω γὰρ καὶ ἐγὼν ὀλόμην καὶ πότμον ἐπέσπον:
οὔτ᾽ ἐμέ γ᾽ ἐν μεγάροισιν ἐύσκοπος ἰοχέαιρα
οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχομένη κατέπεφνεν,

οὔτε τις οὖν μοι νοῦσος ἐπήλυθεν, ἥ τε μάλιστα
τηκεδόνι στυγερῇ μελέων ἐξείλετο θυμόν:
ἀλλά με σός τε πόθος σά τε μήδεα, φαίδιμ᾽ Ὀδυσσεῦ,
σή τ᾽ ἀγανοφροσύνη μελιηδέα θυμὸν ἀπηύρα.᾽
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ γ᾽ ἔθελον φρεσὶ μερμηρίξας

μητρὸς ἐμῆς ψυχὴν ἑλέειν κατατεθνηυίης.
τρὶς μὲν ἐφωρμήθην, ἑλέειν τέ με θυμὸς ἀνώγει,
τρὶς δέ μοι ἐκ χειρῶν σκιῇ εἴκελον ἢ καὶ ὀνείρῳ
ἔπτατ'. ἐμοὶ δ᾽ ἄχος ὀξὺ γενέσκετο κηρόθι μᾶλλον,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:

τη γη μας πάτησα᾽ σε ατέλειωτα τυράννια παραδέρνω
απ᾽ τη στιγμή που πρωτακλούθηξα το θείον υγιό του Ατρέα
πέρα στην Τροία την καλοφόραδη, τους Τρώες να πολεμήσω.

Μον᾽ έλα τώρα, δώσ᾽ μου απόκριση και την αλήθεια πες μου:
Ποια μοίρα τάχα κάτω σ᾽ έριξε φαρμακερού θανάτου;
Μήπως αρρώστια ήταν που χρόνισε; μην η Άρτεμη η δοξεύτρα
με απόνετες σαγίτες σου 'ριξε και πήρε τη ζωή σου;
Και πες μου ακόμα για τον κύρη μου και για το γιο που αφήκα:

αυτοί κρατούν το βασιλίκι μου, για κάποιος απ᾽ τους άλλους
τ᾽ ορίζει τώρα, λογαριάζοντας πια εγώ πως δε γυρίζω;
Ακόμα πες μου για το ταίρι μου, ποια η γνώμη, ποιος ο νους της;
Με τον υγιό μας τάχα μένοντας το βιος μου διαφεντεύει,
για άλλος την πήρε κιόλα ανάμεσα στους πιο τρανούς Αργίτες;"

Στα λόγια τούτα μου αποκρίθηκεν η σεβαστή μου η μάνα:
,, Και βέβαια εκείνη πάντα βρίσκεται στο σπίτι σου κλεισμένη
και κάνει υπομονή, κι αγλύκαντες μια μια ν᾽ αποδιαβαίνουν
θωρεί τις νύχτες και τις μέρες της, στα δάκρυα βουτηγμένη.
Το βασιλίκι σου δεν τ᾽ άρπαξε κανένας᾽ τα μετόχια

τα ορίζει ανέγνοιος ο Τηλέμαχος, και στα τραπέζια παίρνει
τα μερτικά που πρέπει ο κύβερνος κι ο κρισολόγος να 'χει᾽
γιατί όλοι τον καλνούν. Ο κύρης σου στο χτήμα του ξωμένει'
η χώρα δεν τον βλέπει. Του 'λειψαν, για να 'χει να πλαγιάζει,
πια τα σκεπάσματα τα λιόφωτα κι οι στρώσες κι οι φλοκάτες.

Σα χειμωνιάζει, μέσα κλείνεται και πέφτει με τους δούλους
στη γης, στο τζάκι πλάι, παλιόρουχα φορώντας᾽ και σα μπαίνει
το καλοκαίρι ως το χινόπωρο το καρπερό, πλαγιάζει
όπου τυχόν βρεθεί στο χτήμα του, στων αμπελιών τους όχτους,
στο χώμα κάτω φύλλα απλώνοντας για στρώση, και θλιμμένος

κοίτεται εκεί, κι ο πόνος άμετρος στα φρένα του θεριεύει,
που δε γυρνάς, και τα γεράματα βαριά τον τυραννούνε.
Κι ατή μου εγώ για τούτο χάθηκα και βρέθηκα στον Άδη'
δεν ήρθε η Δοξαρούσα σπίτι μας η καλοσημαδεύτρα
να πάρει τη ζωή μου ρίχνοντας με απόνετες σαγίτες'

κι ουδέ κι αρρώστια με κρεβάτωσε, που το κορμί του ανθρώπου
σιγά σιγά το λιώνει ανέσπλαχνα και τη ζωή του παίρνει᾽
μόνο ο καημός για σε κι η ορμήνια σου και τα καλά σου λόγια,
που μου 'χαν λείψει, τη μελόγλυκια ζωή μου θανάτωσαν."
Σαν είπε τούτα, εγώ στοχάστηκα βαθιά μου, στην αγκάλη

να πάρω την ψυχή της μάνας μου, νεκρή που ομπρός μου εθώρουν.
Τρεις χύθηκα φορές, απάνω μου ποθώντας να τη σφίξω,
και τρεις φορές μες απ᾽ τα χέρια μου σαν όνειρο, σαν ίσκιος
μου πέταξε᾽ κι εγώ, ως έθέριευε φαρμάκι η πίκρα εντός μου,
την έκραξα και με ανεμάρπαστα της συντυχαίνω λόγια:

«'μῆτερ ἐμή, τί νύ μ᾽ οὐ μίμνεις ἑλέειν μεμαῶτα,
ὄφρα καὶ εἰν Ἀίδαο φίλας περὶ χεῖρε βαλόντε
ἀμφοτέρω κρυεροῖο τεταρπώμεσθα γόοιο;
ἦ τί μοι εἴδωλον τόδ᾽ ἀγαυὴ Περσεφόνεια
ὤτρυν᾽, ὄφρ᾽ ἔτι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω;«

,, Γιατί δε στέκεις τώρα, μάνα μου, που θέλω να σε πιάσω,
και μες στον Άδη που βρεθήκαμε να σφιχταγκαλιαστούμε,
να βρούμε στο πικρό το σύθρηνο χαρά και παρηγοριά;
Η Περσεφόνη μήπως σ᾽ έπλασε κι είσαι αγερένιος ίσκιος,
κι εδώ σε στέλνει, ακόμα πιότερο να κλαίω και να χτυπιέμαι;"

«ὣς ἐφάμην, ἡ δ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμείβετο πότνια μήτηρ:
'ὤ μοι, τέκνον ἐμόν, περὶ πάντων κάμμορε φωτῶν,
οὔ τί σε Περσεφόνεια Διὸς θυγάτηρ ἀπαφίσκει,
ἀλλ᾽ αὕτη δίκη ἐστὶ βροτῶν, ὅτε τίς κε θάνῃσιν:
οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστέα ἶνες ἔχουσιν,

Στα λόγια τούτα μου αποκρίθηκεν η σεβαστή μου η μάνα:
,, Αλί, παιδί μου, ο πιο τρισάμοιρος μες στους ανθρώπους όλους,
η Περσεφόνη δε σε γέλασε, του γιου του Κρόνου η κόρη,
μονάχα τούτη η μοίρα εγράφτηκε του ανθρώπου που πεθαίνει:
Τα νεύρα δεν κρατούν τις σάρκες του κι ουδέ τα κόκαλα του'

ἀλλὰ τὰ μέν τε πυρὸς κρατερὸν μένος αἰθομένοιο
δαμνᾷ, ἐπεί κε πρῶτα λίπῃ λεύκ᾽ ὀστέα θυμός,
ψυχὴ δ᾽ ἠύτ᾽ ὄνειρος ἀποπταμένη πεπότηται.
ἀλλὰ φόωσδε τάχιστα λιλαίεο: ταῦτα δὲ πάντα
ἴσθ᾽, ἵνα καὶ μετόπισθε τεῇ εἴπῃσθα γυναικί.'

μον᾽ όταν η ζωή τα κόκαλα πια παρατήσει τ᾽ άσπρα,
όλα απ᾽ την άγρια ορμή δαμάζουνται της λαμπαδούσας φλόγας,
και μοναχά η ψυχή σαν όνειρο πετώντας φτερουγίζει.
Τώρα στο φως μιαν ώρα αρχύτερα κοίτα ν᾽ ανέβεις, όμως
για ιδές κι᾽ αυτά πιο πρίν, στο ταίρι σου για να τα λες μια μέρα."

«νῶι μὲν ὣς ἐπέεσσιν ἀμειβόμεθ᾽, αἱ δὲ γυναῖκες
ἤλυθον, ὤτρυνεν γὰρ ἀγαυὴ Περσεφόνεια,
ὅσσαι ἀριστήων ἄλοχοι ἔσαν ἠδὲ θύγατρες.
αἱ δ᾽ ἀμφ᾽ αἷμα κελαινὸν ἀολλέες ἠγερέθοντο,
αὐτὰρ ἐγὼ βούλευον ὅπως ἐρέοιμι ἑκάστην.

Αυτά τα λόγια ως συναλλάζαμε, με ζύγωναν γυναίκες
ξεσηκωμένες απ᾽ τη ρήγισσα Την Περσεφόνη πλήθος,
των πιο τρανών ηρώων συγκόρμισσες και θυγατέρες όλες.
Καθώς στο μαύρο γαίμα ολόγυρα κοπάδι εμαζωχτήκαν,
αναρωτιόμουν πως θα δύνομουν μια μια να τις ρωτήσω.

ἥδε δέ μοι κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή:
σπασσάμενος τανύηκες ἄορ παχέος παρὰ μηροῦ
οὐκ εἴων πίνειν ἅμα πάσας αἷμα κελαινόν.
αἱ δὲ προμνηστῖναι ἐπήισαν, ἠδὲ ἑκάστη
ὃν γόνον ἐξαγόρευεν: ἐγὼ δ᾽ ἐρέεινον ἁπάσας.

Και τούτη η πιο καλή μου εικάστηκε βουλή στο λογισμό μου'
απ᾽ το παχύ μερί τ᾽ ολόμακρο ξεγύμνωσα σπαθί μου,
κι από το μαύρο γαίμα όλες μαζί δεν άφηνα να πιούνε.
Κι όπως εκείνες πήραν κι έρχουνταν η μια στην άλλη πίσω,
γραμμή ρωτούσα για τη φύτρα τους, κι αυτές μου αποκρινόνταν

«ἔνθ᾽ ἦ τοι πρώτην Τυρὼ ἴδον εὐπατέρειαν,
ἣ φάτο Σαλμωνῆος ἀμύμονος ἔκγονος εἶναι,
φῆ δὲ Κρηθῆος γυνὴ ἔμμεναι Αἰολίδαο:
ἣ ποταμοῦ ἠράσσατ᾽ Ἐνιπῆος θείοιο,
ὃς πολὺ κάλλιστος ποταμῶν ἐπὶ γαῖαν ἵησι,

Εκεί είδα εγώ την αρχοντόσογη Τυρώ να φτάνει πρώτη,
κι έλεγε κόρη του αψεγάδιαστου του Σαλμωνέα πως ήταν
την είχεν ο Κρηθέας γυναίκα του, του Αίολου ο γιος, μα πρώτα
αυτή έναν ποταμό ερωτεύτηκε, το θείο τον Ενιπέα,
τον ποταμό που τα ομορφότερα νερά στη γης σκορπίζει,

καί ῥ᾽ ἐπ᾽ Ἐνιπῆος πωλέσκετο καλὰ ῥέεθρα.
τῷ δ᾽ ἄρα εἰσάμενος γαιήοχος ἐννοσίγαιος
ἐν προχοῇς ποταμοῦ παρελέξατο δινήεντος:
πορφύρεον δ᾽ ἄρα κῦμα περιστάθη, οὔρεϊ ἶσον,
κυρτωθέν, κρύψεν δὲ θεὸν θνητήν τε γυναῖκα.

γι᾽ αυτό συχνά κι εκείνη πήγαινε στα πάγκαλα νερά του.
Τούτου την όψη ο σαλευτής της γης, ο Κοσμοσείστης, πήρε
και πλάγιασε, στου βαθιοστρόβιλου του πόταμου το στόμα,
μαζί της᾽ κύμα τους περίζωσε καμπουρωτό, γεράνιο,
σαν ορός, το θεό σκεπάζοντας και τη θνητή γυναίκα.

λῦσε δὲ παρθενίην ζώνην, κατὰ δ᾽ ὕπνον ἔχευεν.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἐτέλεσσε θεὸς φιλοτήσια ἔργα,
ἔν τ᾽ ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε:
«'χαῖρε, γύναι, φιλότητι: περιπλομένου δ᾽ ἐνιαυτοῦ
τέξεις ἀγλαὰ τέκνα, ἐπεὶ οὐκ ἀποφώλιοι εὐναὶ

Τη ζώνη εκεί ο θεός της Ιλυσί της παρθενίας και μ᾽ ύπνο
την περεχύνει, κι ως εχάρηκε μαζί της την αγάπη,
σφίγγει το χέρι της, της μίλησε κι αυτά της λέει τα λόγια:
«Χαίρου, γυναίκα, την αγάπη μου! Στο γύρισμα του χρόνου
γιους διαλεχτούς θα κάμεις᾽ ο έρωτας ποτέ των αθανάτων

ἀθανάτων: σὺ δὲ τοὺς κομέειν ἀτιταλλέμεναί τε.
νῦν δ᾽ ἔρχευ πρὸς δῶμα, καὶ ἴσχεο μηδ᾽ ὀνομήνῃς:
αὐτὰρ ἐγώ τοί εἰμι Ποσειδάων ἐνοσίχθων.'
«ὣς εἰπὼν ὑπὸ πόντον ἐδύσετο κυμαίνοντα.
ἡ δ᾽ ὑποκυσαμένη Πελίην τέκε καὶ Νηλῆα,

δεν πάει χαμένος᾽ μόνο γνοιάζου τους καί μικρανάθρεψέ τους.
Τώρα στο σπίτι τράβα αμίλητη και κρύβε τ᾽ όνομά μου'
ο Ποσειδώνας όμως κάτεχε πως είμαι, ο κοσμοσείστης!"
Είπε, και βούτηξε στη θάλασσα την πολυκυματούσα'
κι αυτή γκαστρώθη και του γέννησε δυο γιους, τρανούς ρηγάδες,

τὼ κρατερὼ θεράποντε Διὸς μεγάλοιο γενέσθην
ἀμφοτέρω: Πελίης μὲν ἐν εὐρυχόρῳ Ἰαωλκῷ
ναῖε πολύρρηνος, ὁ δ᾽ ἄρ᾽ ἐν Πύλῳ ἠμαθόεντι.
τοὺς δ᾽ ἑτέρους Κρηθῆι τέκεν βασίλεια γυναικῶν,
Αἴσονά τ᾽ ἠδὲ Φέρητ᾽ Ἀμυθάονά θ᾽ ἱππιοχάρμην.

«τὴν δὲ μετ᾽ Ἀντιόπην ἴδον, Ἀσωποῖο θύγατρα,
ἣ δὴ καὶ Διὸς εὔχετ᾽ ἐν ἀγκοίνῃσιν ἰαῦσαι,
καί ῥ᾽ ἔτεκεν δύο παῖδ᾽, Ἀμφίονά τε Ζῆθόν τε,
οἳ πρῶτοι Θήβης ἕδος ἔκτισαν ἑπταπύλοιο,
πύργωσάν τ᾽, ἐπεὶ οὐ μὲν ἀπύργωτόν γ᾽ ἐδύναντο

ναιέμεν εὐρύχορον Θήβην, κρατερώ περ ἐόντε.
«τὴν δὲ μετ᾽ Ἀλκμήνην ἴδον, Ἀμφιτρύωνος ἄκοιτιν,
ἥ ῥ᾽ Ἡρακλῆα θρασυμέμνονα θυμολέοντα
γείνατ᾽ ἐν ἀγκοίνῃσι Διὸς μεγάλοιο μιγεῖσα:
καὶ Μεγάρην, Κρείοντος ὑπερθύμοιο θύγατρα,

τὴν ἔχεν Ἀμφιτρύωνος υἱὸς μένος αἰὲν ἀτειρής.
«μητέρα τ᾽ Οἰδιπόδαο ἴδον, καλὴν Ἐπικάστην,
ἣ μέγα ἔργον ἔρεξεν ἀιδρείῃσι νόοιο
γημαμένη ᾧ υἷι: ὁ δ᾽ ὃν πατέρ᾽ ἐξεναρίξας
γῆμεν: ἄφαρ δ᾽ ἀνάπυστα θεοὶ θέσαν ἀνθρώποισιν.

ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἐν Θήβῃ πολυηράτῳ ἄλγεα πάσχων
Καδμείων ἤνασσε θεῶν ὀλοὰς διὰ βουλάς:
ἡ δ᾽ ἔβη εἰς Ἀίδαο πυλάρταο κρατεροῖο,
ἁψαμένη βρόχον αἰπὺν ἀφ᾽ ὑψηλοῖο μελάθρου,
ᾧ ἄχεϊ σχομένη: τῷ δ᾽ ἄλγεα κάλλιπ᾽ ὀπίσσω

πολλὰ μάλ᾽, ὅσσα τε μητρὸς Ἐρινύες ἐκτελέουσιν.
«καὶ Χλῶριν εἶδον περικαλλέα, τήν ποτε Νηλεὺς
γῆμεν ἑὸν διὰ κάλλος, ἐπεὶ πόρε μυρία ἕδνα,
ὁπλοτάτην κούρην Ἀμφίονος Ἰασίδαο,
ὅς ποτ᾽ ἐν Ὀρχομενῷ Μινυείῳ ἶφι ἄνασσεν:

ἡ δὲ Πύλου βασίλευε, τέκεν δέ οἱ ἀγλαὰ τέκνα,
Νέστορά τε Χρόμιόν τε Περικλύμενόν τ᾽ ἀγέρωχον.
τοῖσι δ᾽ ἐπ᾽ ἰφθίμην Πηρὼ τέκε, θαῦμα βροτοῖσι,
τὴν πάντες μνώοντο περικτίται: οὐδ᾽ ἄρα Νηλεὺς
τῷ ἐδίδου ὃς μὴ ἕλικας βόας εὐρυμετώπους

ἐκ Φυλάκης ἐλάσειε βίης Ἰφικληείης
ἀργαλέας: τὰς δ᾽ οἶος ὑπέσχετο μάντις ἀμύμων
ἐξελάαν: χαλεπὴ δὲ θεοῦ κατὰ μοῖρα πέδησε,
δεσμοί τ᾽ ἀργαλέοι καὶ βουκόλοι ἀγροιῶται.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ μῆνές τε καὶ ἡμέραι ἐξετελεῦντο

ἂψ περιτελλομένου ἔτεος καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
καὶ τότε δή μιν ἔλυσε βίη Ἰφικληείη,
θέσφατα πάντ᾽ εἰπόντα: Διὸς δ᾽ ἐτελείετο βουλή.
«καὶ Λήδην εἶδον, τὴν Τυνδαρέου παράκοιτιν,
ἥ ῥ᾽ ὑπὸ Τυνδαρέῳ κρατερόφρονε γείνατο παῖδε,

που στου μεγάλου Δία τη δούλεψη στάθηκαν, τον Πελία
και το Νηλέα. Μες στην πλατύχωρην Ίωλκό ο Πελίας εζούσε,
πλούσιος σε πρόβατα, κι ο δεύτερος στην αμμουδάτη Πύλο.
Τους άλλους στον Κρηθέα τους γέννησεν η αρχόντισσα γυναίκα,
τον Αμυθάονα τον πολέμαρχο, τον Αίσονα, το Φέρη.

Την κόρη του Ασωπού ξεχώρισα μετά, την Αντιόπη᾽
στην αγκαλιά του Δία πως έγειρε παινεύουνταν, και του 'χε
δυο γιους γεννήσει, τον Αμφίονα και τον τρανό το Ζήθο.
Πρώτοι της Θήβας της εφτάπορτης το κάστρο ετούτοι χτίσαν
κι ύψωσαν τείχη, τι δε δονούνταν, κι ας ήταν αντρειωμένοι,

στη Θήβα μέσα την πλατύδρομη χωρίς τειχιά να μένουν.
Είδα μετά και του Αμφιτρύωνα το ταίρι, την Αλκμήνη,
που στις αγκάλες ως κοιμήθηκε του Δία του τρισμεγάλου,
τον άτρομο Ηρακλή του γέννησε, με την καρδιά του λιόντα.
Κι είδα του Κρέοντα του πολεμάρχου την κόρη, τη Μεγάρα,

που του Αμφιτρύωνα την παντρεύτηκεν ο γιος ο ψυχωμένος.
Του Οιδίποδα τη μάνα αντίκρισα, την όμορφη Επικάστη,
φριχτές δουλειές που αποδυνάστηκεν ανήξερη, το γιο της
να πάρει γι᾽ άντρα᾽ τον πατέρα του σκοτώνοντας εκείνος
την πήρε ταίρι, μα ως οι αθάνατοι μεμιάς τα ξεσκέπασαν

στον κόσμον όλο, εκείνος έμεινε να τυραννιέται ρήγας
στη Θήβα, τι θεών ανέσπλαχνη βουλή τον κυβερνούσε.
Κι αυτή σκοινί ψηλά απ᾽ της κάμαρας κρεμώντας το δοκάρι
στου Άδη τα σπίτια κάτω εδιάβηκε, του ανήλεου θυροκράτη,
απ᾽ τον καημό της, πίσω αφήνοντας εκείνον σε τυράννια

δίχως σωμό, που από της μάνας του τις Ερινύες τραβούσε.
Είδα τη Χλωρή την πεντάμορφη᾽ μύρια ο Νηλέας του γάμου
δώρα είχε δώσει για τα κάλλη της, γυναίκα ως να την πάρει'
ήταν του Αμφίονα στερνογέννητη, του γιου του Ιάσου, κόρη,
που κάποτε τους Μίνυες όριζε, του Ορχομενού ρηγάρχης.

Κι αυτή, στην Πύλο πια βασίλισσα, τρανούς υγιούς του εγέννα,
τον Νέστορα, τον Περικλύμενο το γαύρο, το Χρομίο'
κι ακόμα την Πηρώ του γέννησε, μια θυγατέρα θάμα,
που όλοι τρογύρα την εγύρευαν μα ο κύρης της σε κείνον
ταίρι την έδινε, που του Ίφικλου τις φαρδιοκουτελάτες

στριφτόκερες γελάδες θ᾽ άρπαζε — βαριά δουλειά στ᾽ αλήθεια!—
απ᾽ τη Φυλακή᾽ κι ένας άψεγος, μονάχα εκείνος, μάντης
του το 'χε τάξει, όμως τον έδεσε θεού κι εκείνον μοίρα
βαριά και δίχως έλεος άλυσες και του βουνού οι βουκόλοι.
Όμως οι μέρες πια σα διάβηκαν και κύλησαν οι μήνες,

κι ο χρόνος γύρισε κι ήρθε άνοιξη ξανά στην πλάση,
τότε ο τρανός Ίφικλος λευτέρωσε το μαντολόγο, ως του 'πε
τη μοίρα του όλη —κι ήταν θέλημα του Δία να γίνουν τούτα.
Και του Τυνδάρεου τη συγκόρμισσα ξεχώρισα, τη Λήδα,
που δυο αντρειωμένους γιους του γέννησε, της πυγμαχίας τεχνίτη

Κάστορά θ᾽ ἱππόδαμον καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
τοὺς ἄμφω ζωοὺς κατέχει φυσίζοος αἶα:
οἳ καὶ νέρθεν γῆς τιμὴν πρὸς Ζηνὸς ἔχοντες
ἄλλοτε μὲν ζώουσ᾽ ἑτερήμεροι, ἄλλοτε δ᾽ αὖτε
τεθνᾶσιν: τιμὴν δὲ λελόγχασιν ἶσα θεοῖσι.

τον Πολυδεύκη και τον Κάστορα, το γαύρο αλογατάρη,
που ζωντανούς η γη η πολύκαρπη τους κρύβει τώρα εντός της'
γιατί και μες στη γη τους έδωκε του Κρόνου ο γιος τη χάρη
μια μέρα ζωντανοί να βρίσκουνται μαζί, νεκροί την άλλη
στον Κάτω Κόσμο, κι ως αθάνατους ο κόσμος τους δοξάζει.

«τὴν δὲ μετ᾽ Ἰφιμέδειαν, Ἀλωῆος παράκοιτιν
εἴσιδον, ἣ δὴ φάσκε Ποσειδάωνι μιγῆναι,
καί ῥ᾽ ἔτεκεν δύο παῖδε, μινυνθαδίω δ᾽ ἐγενέσθην,
Ὦτόν τ᾽ ἀντίθεον τηλεκλειτόν τ᾽ Ἐφιάλτην,
οὓς δὴ μηκίστους θρέψε ζείδωρος ἄρουρα

Μετά την Ιφιμέδεια αντίκρισα, το ταίρι του Αλωέα᾽
ο Ποσειδώνας, μου 'λεε, χάρηκε τον έρωτα μαζί της,
και γέννησε δυο γιους, που στάθηκαν λιγόχρονοι στον κόσμο,
τον Εφιάλτη τον περίλαμπρο και τον ισόθεον Ώτο.
Άλλους δεν είδε πιο αψηλόκορμους η γης η πολυθρόφα,

καὶ πολὺ καλλίστους μετά γε κλυτὸν Ὠρίωνα:
ἐννέωροι γὰρ τοί γε καὶ ἐννεαπήχεες ἦσαν
εὖρος, ἀτὰρ μῆκός γε γενέσθην ἐννεόργυιοι.
οἵ ῥα καὶ ἀθανάτοισιν ἀπειλήτην ἐν Ὀλύμπῳ
φυλόπιδα στήσειν πολυάικος πολέμοιο.

μηδέ και πιο όμορφους᾽ ο Ωρίωνας τους ξεπερνούσε μόνο.
Στα εννιά τους μόλις χρόνια εννιάπηχοι στο φάρδος είχαν γίνει,
κι ήταν οργιές εννιά το μάκρος τους᾽ μαζί κίνησαν τότε
και τους αθάνατους φοβέριζαν, στον Όλυμπο πολέμους
ν᾽ ανοίξουν άγριους, πολυτάραχους, και γύρευαν να βάλουν

Ὄσσαν ἐπ᾽ Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ᾽ Ὄσσῃ
Πήλιον εἰνοσίφυλλον, ἵν᾽ οὐρανὸς ἀμβατὸς εἴη.
καί νύ κεν ἐξετέλεσσαν, εἰ ἥβης μέτρον ἵκοντο:
ἀλλ᾽ ὄλεσεν Διὸς υἱός, ὃν ἠύκομος τέκε Λητώ,
ἀμφοτέρω, πρίν σφωιν ὑπὸ κροτάφοισιν ἰούλους

την Όσσα πρώτα απά στον Όλυμπο, μετά, στην Όσσα πάνω,
το Πήλιο λέει το φυλλοσούσουρο, στον ουρανό ν᾽ ανέβουν.
Κι αν πρόφταινα να δέσει η νιότη τους, θα το 'χαν καταφέρει.
μα από του Δία και της ωριόμαλλης Λητώς τι γιο χάθηκαν
κι οι δυό, πριν κάτω απ᾽ τα μελίγγια τους το πρώτο χνούδι ανθίσει'

ἀνθῆσαι πυκάσαι τε γένυς εὐανθέι λάχνῃ.
ἠ«Φαίδρην τε Πρόκριν τε ἴδον καλήν τ᾽ Ἀριάδνην,
κούρην Μίνωος ὀλοόφρονος, ἥν ποτε Θησεὺς
ἐκ Κρήτης ἐς γουνὸν Ἀθηνάων ἱεράων
ἦγε μέν, οὐδ᾽ ἀπόνητο: πάρος δέ μιν Ἄρτεμις ἔκτα

και πριν τους σκεπαστούν τα μάγουλα με τα σγουρά της νιότης.
Τη Φαίδρα αντίκρισα, την Πρόκριδα, την όμορφη Αριάδνη,
τη θυγατέρα του κακόγνωμου του Μίνωα, που άπ᾽ την Κρήτη
την άρπαξε ο Θησέας, γυρεύοντας στο λόφο να τη φέρει
της Ιερής Αθήνας —άδικα! τι στο νησί της Δίας

Δίῃ ἐν ἀμφιρύτῃ Διονύσου μαρτυρίῃσιν.
«Μαῖράν τε Κλυμένην τε ἴδον στυγερήν τ᾽ Ἐριφύλην,
ἣ χρυσὸν φίλου ἀνδρὸς ἐδέξατο τιμήεντα.
πάσας δ᾽ οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ᾽ ὀνομήνω,
ὅσσας ἡρώων ἀλόχους ἴδον ἠδὲ θύγατρας:

τη σκότωσε η Άρτεμη, του Διόνυσου τη μαρτυρία γρικώντας.
Τη Μαίρα, την Κλυμένη αντίκρισα, τη φοβερή Εριφύλη,
που το ακριβό της ταίρι επρόδωκε για ατίμητο χρυσάφι... —
μα όλο το πλήθος είναι αβόλετο να πω, να νοματίσω,
πόσων ηρώων τρανών αντίκρισα τις κόρες και τα ταίρια'

πρὶν γάρ κεν καὶ νὺξ φθῖτ᾽ ἄμβροτος. ἀλλὰ καὶ ὥρη
εὕδειν, ἢ ἐπὶ νῆα θοὴν ἐλθόντ᾽ ἐς ἑταίρους
ἢ αὐτοῦ: πομπὴ δὲ θεοῖς ὑμῖν τε μελήσει.»‘
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
κηληθμῷ δ᾽ ἔσχοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.

πιο πριν η νύχτα η θεία θα διάβαινε! Να κοιμηθούμε ωστόσο
είναι ώρα, για με τους συντρόφους μου στο πλοίο για εδώ μαζί σας.
Το μισεμό μου πάλι οι αθάνατοι και σεις θα τον γνοιαστείτε.»
Αυτά τους έλεε, κι οι άλλοι αμίλητοι, βουβοί, δε βγάναν άχνα,
σα μαγεμένοι απ᾽ τα λόγια του, στον ισκιερό αντρωνίτη.

τοῖσιν δ᾽ Ἀρήτη λευκώλενος ἤρχετο μύθων.
«Φαίηκες, πῶς ὔμμιν ἀνὴρ ὅδε φαίνεται εἶναι
εἶδός τε μέγεθός τε ἰδὲ φρένας ἔνδον ἐίσας;
ξεῖνος δ᾽ αὖτ᾽ ἐμός ἐστιν, ἕκαστος δ᾽ ἔμμορε τιμῆς:
τῷ μὴ ἐπειγόμενοι ἀποπέμπετε, μηδὲ τὰ δῶρα

Κι η Αρήτη τότε η χιονοβράχιονη το λόγο πήρε κι είπε:
«Αλήθεια, Φαίακες, πως τα μάτια σας θωρούν τον άντρα τούτον
στην ελικιά, στο διώμα, μέσα του στα ζυγιασμένα φρένα;
Δικός μου ο ξένος, μα ο καθένας σας σ᾽ όμοια τιμή κρατιέται'
να φύγει μην αφήστε γρήγορα, και στην ανάγκη που 'χει

οὕτω χρηίζοντι κολούετε: πολλὰ γὰρ ὑμῖν
κτήματ᾽ ἐνὶ μεγάροισι θεῶν ἰότητι κέονται.»
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε γέρων ἥρως Ἐχένηος,

μην τα λυπαστε τα δοσίματα᾽ τι είναι το βιος μεγάλο,
που μες στα σπίτια σας φυλάγεται με των θεών τη χάρη.»
Ένας τρανός ρηγάρχης γέροντας, ο Εχένηος, πήρε τότε

ὃς δὴ Φαιήκων ἀνδρῶν προγενέστερος ἦεν:
«ὦ φίλοι, οὐ μὰν ἧμιν ἀπὸ σκοποῦ οὐδ᾽ ἀπὸ δόξης

και τους μιλούσε, ο γεροντότερος από τους Φαίακες όλους:
«Ό,τι είπε η μυαλωμένη ρήγισσα δεν ήταν όξω απ᾽ όσα

μυθεῖται βασίλεια περίφρων: ἀλλὰ πίθεσθε.
Ἀλκινόου δ᾽ ἐκ τοῦδ᾽ ἔχεται ἔργον τε ἔπος τε.»
τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«τοῦτο μὲν οὕτω δὴ ἔσται ἔπος, αἴ κεν ἐγώ γε
ζωὸς Φαιήκεσσι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω:

και μεις γυρεύουμε και θέλουμε᾽ γι᾽ αυτό ας συγκλίνουμε όλοι
τις πράξες όμως και τα λόγια μας τα ορίζει ο Αλκίνοος τούτος.»
Κι ο Αλκίνοος τότε του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Έτσι να ζω στους καραβόχαρους εγώ τους Φαίακες πάντα
και ν᾽ αφεντεύω, της βασίλισσας ο λόγος θα τελέψει!

ξεῖνος δὲ τλήτω μάλα περ νόστοιο χατίζων
ἔμπης οὖν ἐπιμεῖναι ἐς αὔριον, εἰς ὅ κε πᾶσαν
δωτίνην τελέσω: πομπὴ δ᾽ ἄνδρεσσι μελήσει
πᾶσι, μάλιστα δ᾽ ἐμοί: τοῦ γὰρ κράτος ἔστ᾽ ἐνὶ δήμῳ.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:

Το 'χει καημό να φύγει ο ξένος μας στον τόπο του, μα ας κάνει
μια μέρα υπομονή, να πρόφταινα τα δώρα να του δώσω
όλα που θέλω᾽ το ταξίδι του, κι αυτό θα το γνοιαστούμε
οι άντρες εδώ, κι εγώ πιο απ᾽ όλους σας, τι εγώ τη χώρα ορίζω.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:

«Ἀλκίνοε κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
εἴ με καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἀνώγοιτ᾽ αὐτόθι μίμνειν,
πομπὴν δ᾽ ὀτρύνοιτε καὶ ἀγλαὰ δῶρα διδοῖτε,
καὶ κε τὸ βουλοίμην, καί κεν πολὺ κέρδιον εἴη,
πλειοτέρῃ σὺν χειρὶ φίλην ἐς πατρίδ᾽ ἱκέσθαι:

«Αλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, μες στο λαό σου ο πρώτος,
και χρόνο ολάκερο να λέγατε να μένω εδώ και δώρα
να μου χαρίζατε αξετίμητα, πριχού με προβοδίστε,
όχι δε θα 'λεγα᾽ καλύτερα χίλιες φορές αλήθεια
να στρέψω πίσω στην πατρίδα μου με πιο γεμάτα χέρια

καί κ᾽ αἰδοιότερος καὶ φίλτερος ἀνδράσιν εἴην
πᾶσιν, ὅσοι μ᾽ Ἰθάκηνδε ἰδοίατο νοστήσαντα.»
ὣτὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«ὦ Ὀδυσεῦ, τὸ μὲν οὔ τί σ᾽ ἐίσκομεν εἰσορόωντες,
ἠπεροπῆά τ᾽ ἔμεν καὶ ἐπίκλοπον, οἷά τε πολλοὺς

τι με τιμή κι αγάπη πιότερη θα με δεχόνταν έτσι
όλοι όσοι κάποτε θα μ᾽ έβλεπαν να φτάνω στην Ιθάκη.»
Κι ο Αλκίνοος τότε του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Που σε θωρούμε, δε μας έδειξες να 'σαι, Οδυσσέα, κανένας
για κομπωτής για ψεύτης, σαν αυτούς που θρέφει η γης η μαύρη—

βόσκει γαῖα μέλαινα πολυσπερέας ἀνθρώπους,
ψεύδεά τ᾽ ἀρτύνοντας ὅθεν κέ τις οὐδὲ ἴδοιτο:
σοὶ δ᾽ ἔπι μὲν μορφὴ ἐπέων, ἔνι δὲ φρένες ἐσθλαί.
μῦθον δ᾽ ὡς ὅτ᾽ ἀοιδὸς ἐπισταμένως κατέλεξας,
πάντων τ᾽ Ἀργείων σέο τ᾽ αὐτοῦ κήδεα λυγρά.

χιλιάδες άνθρωποι, ως τα πέρατα του κόσμου σκορπισμένοι,
που κλώθουν ψέματα, πως τα 'βγαλαν να μην καταλαβαίνεις.
Μα εσένα είναι όλο χάρη ο λόγος σου και ξάστερος ο νους σου,
κι όσα και συ κι οι Αργίτες έσυραν αβάσταχτα τυράννια
με τέχνη τώρα μας τα ιστόρησες, σαν να 'σουν τραγουδάρης.

ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
εἴ τινας ἀντιθέων ἑτάρων ἴδες, οἵ τοι ἅμ᾽ αὐτῷ
Ἴλιον εἰς ἅμ᾽ ἕποντο καὶ αὐτοῦ πότμον ἐπέσπον.
νὺξ δ᾽ ἥδε μάλα μακρή, ἀθέσφατος: οὐδέ πω ὥρη
εὕδειν ἐν μεγάρῳ, σὺ δέ μοι λέγε θέσκελα ἔργα.

Μον᾽ έλα τώρα, δώσε απόκριση και την αλήθεια πες μου:
Απ᾽ τους ισόθεους τάχα συντρόφους, που βρέθηκαν μαζί σου
στην Τροία κι εκεί τους βρήκε ο θάνατος, αντάμωσες κανέναν;
Μακριά είναι η νύχτα τούτη, -ατέλειωτη᾽ καιρός δεν είναι ακόμα
να κοιμηθούμε᾽ κι άλλα ιστόρα μου᾽ πρωτάκουστα είναι αλήθεια!

καί κεν ἐς ἠῶ δῖαν ἀνασχοίμην, ὅτε μοι σὺ
τλαίης ἐν μεγάρῳ τὰ σὰ κήδεα μυθήσασθαι.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Ἀλκίνοε κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,
ὥρη μὲν πολέων μύθων, ὥρη δὲ καὶ ὕπνου:

Ως την Αυγή τη θεία θα καθόμουν εδώ ν᾽ ακούω, μονάχα
και συ να το 'θελες τα πάθη σου να πεις στο αρχοντικό μου.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Αλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, μες στο λαό σου ο πρώτος,
οι αθιβολές έχουν την ώρα τους, την ώρα του κι ο γύπνος.

εἰ δ᾽ ἔτ᾽ ἀκουέμεναί γε λιλαίεαι, οὐκ ἂν ἐγώ γε
τούτων σοι φθονέοιμι καὶ οἰκτρότερ᾽ ἄλλ᾽ ἀγορεύειν,
κήδε᾽ ἐμῶν ἑτάρων, οἳ δὴ μετόπισθεν ὄλοντο,
οἳ Τρώων μὲν ὑπεξέφυγον στονόεσσαν ἀυτήν,
ἐν νόστῳ δ᾽ ἀπόλοντο κακῆς ἰότητι γυναικός.

Μα αν να με ακούς ακόμα ρέγεσαι, τη χάρη δε σου αρνιέμαι᾽
γιατί έχω κι άλλα και χειρότερα να σου ιστορήσω τώρα,
συντρόφων συφορές, που αργότερα χάθηκαν, του πολέμου
των Τρωών μαθές τον άγριο τάραχο σαν είχαν πια ξεφύγει,
κι από βουλή γυναίκας άνομης στο γυρισμό χάθηκαν.

«αὐτὰρ ἐπεὶ ψυχὰς μὲν ἀπεσκέδασ᾽ ἄλλυδις ἄλλῃ
ἁγνὴ Περσεφόνεια γυναικῶν θηλυτεράων,
ἦλθε δ᾽ ἐπὶ ψυχὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο
ἀχνυμένη: περὶ δ᾽ ἄλλαι ἀγηγέραθ᾽, ὅσσοι ἅμ᾽ αὐτῷ
οἴκῳ ἐν Αἰγίσθοιο θάνον καὶ πότμον ἐπέσπον.

Η Περσεφόνη η αγνή σαν έδιωξε πια τις ψυχές μακριά μου
των γυναικών, με βιάς σκορπώντας τις ολούθε, δώθε κείθε,
είδα᾽ τον ίσκιο του Αγαμέμνονα, του γιου του Ατρέα, να φτάνει,
βαριά θλιμμένο᾽ τον τριγύριζαν κι όσες ψυχές μαζί του
στο σπίτι του Αίγιστου χαλάστηκαν και το χαμό τους βρήκαν.

ἔγνω δ᾽ αἶψ᾽ ἔμ᾽ ἐκεῖνος, ἐπεὶ πίεν αἷμα κελαινόν:
κλαῖε δ᾽ ὅ γε λιγέως, θαλερὸν κατὰ δάκρυον εἴβων,
πιτνὰς εἰς ἐμὲ χεῖρας, ὀρέξασθαι μενεαίνων:
ἀλλ᾽ οὐ γάρ οἱ ἔτ᾽ ἦν ἲς ἔμπεδος οὐδέ τι κῖκυς,
οἵη περ πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι.

Κι εκείνος στη στιγμή με γνώρισε, το μαύρο ως ήπιεν αίμα,
και κίνησε το θρήνο, κι έτρεχαν τα μάτια του ποτάμι,
κι άπλωνε απάνω μου τα χέρια του, ποθώντας να μου αγγίξει—
του κάκου, δεν μπορούσε! η δύναμη τον είχε παρατήσει
κι η ανάκαρα που ανθούσε κάποτε στο λυγερό κορμί του.

«τὸν μὲν ἐγὼ δάκρυσα ἰδὼν ἐλέησά τε θυμῷ,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:
‘Ἀτρεΐδη κύδιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
τίς νύ σε κὴρ ἐδάμασσε τανηλεγέος θανάτοιο;
ἦε σέ γ᾽ ἐν νήεσσι Ποσειδάων ἐδάμασσεν

Κι όπως τον είδα, τον συμπόνεσα, τα κλάματα με πήραν,
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα του συντυχαίνω λόγια:
,, Υγιέ του Ατρέα, τρανέ Αγαμέμνονα, ρηγάρχη τιμημένε,
ποια μοίρα τάχα κάτω σ᾽ έριξε φαρμακερού θανάτου;
Ο Ποσειδώνας μήπως άσκωσε φριχτήν ανεμοζάλη

ὄρσας ἀργαλέων ἀνέμων ἀμέγαρτον ἀυτμήν;
ἦέ σ᾽ ἀνάρσιοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ᾽ ἐπὶ χέρσου
βοῦς περιταμνόμενον ἠδ᾽ οἰῶν πώεα καλά,
ἠὲ περὶ πτόλιος μαχεούμενον ἠδὲ γυναικῶν;
«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμειβόμενος προσέειπε:

και μες στο πέλαο τ᾽ άγριο σ᾽ έπνιξε μαζί με τ᾽ άρμενά σου;
Για μήπως στη στεριά σε σκότωσαν αντίμαχοι, στα ξένα,
την ώρα που άρπαζες τα βόδια τους και τ᾽ αρνοκόπαδά τους;
για ως κάστρο να πατήσεις πάλευες, γυναίκες να κουρσέψεις;"
Είπα, κι αυτός γυρνώντας μίλησε κι απηλογιά μου δίνει:

‘διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
οὔτ᾽ ἐμέ γ᾽ ἐν νήεσσι Ποσειδάων ἐδάμασσεν
ὄρσας ἀργαλέων ἀνέμων ἀμέγαρτον ἀυτμήν,
οὔτε μ᾽ ἀνάρσιοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ᾽ ἐπὶ χέρσου,
ἀλλά μοι Αἴγισθος τεύξας θάνατόν τε μόρον τε

,, Γιέ του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
ο Ποσειδώνας δε μου σήκωσε φριχτήν ανεμοζάλη,
για να με πνίξει στο άγριο πέλαγο μαζί με τ᾽ αρμενά μου,
ουδέ και στη στεριά με σκότωσαν αντίμαχοι, στα ξένα᾽
βρήκα το θάνατο απ᾽ τον Αίγιστο και την καταραμένη

ἔκτα σὺν οὐλομένῃ ἀλόχῳ, οἶκόνδε καλέσσας,
δειπνίσσας, ὥς τίς τε κατέκτανε βοῦν ἐπὶ φάτνῃ.
ὣς θάνον οἰκτίστῳ θανάτῳ: περὶ δ᾽ ἄλλοι ἑταῖροι
νωλεμέως κτείνοντο σύες ὣς ἀργιόδοντες,
οἵ ῥά τ᾽ ἐν ἀφνειοῦ ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο

γυναίκα μου᾽ τι αυτός με κάλεσε στο σπίτι του να φάμε,
κι εκεί με σκότωσε, όπως σφάζουνε το βόδι, στο παχνί του.
Τέτοιος φριχτός με βρήκε θάνατος᾽ και γύρα μου οι σύντροφοι
ο ένας στον άλλο απάνω εσφάζουνταν, σα χοίροι ασπροδοντάτοι
σε πλούσιου αρχόντου, πολυδύναμου, το σπίτι, που 'χει γάμο

ἢ γάμῳ ἢ ἐράνῳ ἢ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ.
ἤδη μὲν πολέων φόνῳ ἀνδρῶν ἀντεβόλησας,
μουνὰξ κτεινομένων καὶ ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ:
ἀλλά κε κεῖνα μάλιστα ἰδὼν ὀλοφύραο θυμῷ,
ὡς ἀμφὶ κρητῆρα τραπέζας τε πληθούσας

για άλλη ξεφάντωση, για κι έστησαν όλοι μαζί τραπέζι.
Συχνά θ᾽ αντίκρισες σε πόλεμο πολλούς νεκροί να πέφτουν,
δυο δυο καθώς χτυπιούνται ξέχωρα, για στης σφαγής τον όχλο'
μα εκείνα αν τα θωρούσες, πιότερο θα σπάραζε η καρδιά σου:
Πεσμένοι εμείς και γύρα ολόγεμα τραπέζια και κροντήρια

κείμεθ᾽ ἐνὶ μεγάρῳ, δάπεδον δ᾽ ἅπαν αἵματι θῦεν.
οἰκτροτάτην δ᾽ ἤκουσα ὄπα Πριάμοιο θυγατρός,
Κασσάνδρης, τὴν κτεῖνε Κλυταιμνήστρη δολόμητις
ἀμφ᾽ ἐμοί, αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ γαίῃ χεῖρας ἀείρων
βάλλον ἀποθνήσκων περὶ φασγάνῳ: ἡ δὲ κυνῶπις

στο αρχονταρίκι, και το πάτωμα ν᾽ αχνίζει από το γαίμα.
Μα η πιο σπαραχτική που αγρίκησα φωνή ήταν της Κασσάντρας'
του Πρίαμου σκότωνε από πάνω μου την κόρη η Κλυταιμήστρα
η δολερή᾽ κι εγώ, πεθαίνοντας, με το σπαθί στο στήθος,
τη γη χτυπούσα με τα χέρια μου. Κι η σκύλα εκεί με αφήκε,

νοσφίσατ᾽, οὐδέ μοι ἔτλη ἰόντι περ εἰς Ἀίδαο
χερσὶ κατ᾽ ὀφθαλμοὺς ἑλέειν σύν τε στόμ᾽ ἐρεῖσαι.
ὣς οὐκ αἰνότερον καὶ κύντερον ἄλλο γυναικός,
ἥ τις δὴ τοιαῦτα μετὰ φρεσὶν ἔργα βάληται:
οἷον δὴ καὶ κείνη ἐμήσατο ἔργον ἀεικές,

κι ουδέ, στον Κάτω Κόσμο ως διάβαινα, το βάσταξε η καρδιά της
να μου σφαλίσει με τα χέρια της τα μάτια και το στόμα.
Πιο ανήμερο και πιο ξετσίπωτο δε βρίσκεται στον κόσμο
απ᾽ τη γυναίκα, που στα φρένα της δουλειές συγκλώθει τέτοιες,
καθώς εκείνη, που μελέτησε μια τέτοια ανήλεη πράξη,

κουριδίῳ τεύξασα πόσει φόνον. ἦ τοι ἔφην γε
ἀσπάσιος παίδεσσιν ἰδὲ δμώεσσιν ἐμοῖσιν
οἴκαδ᾽ ἐλεύσεσθαι: ἡ δ᾽ ἔξοχα λυγρὰ ἰδυῖα
οἷ τε κατ᾽ αἶσχος ἔχευε καὶ ἐσσομένῃσιν ὀπίσσω
θηλυτέρῃσι γυναιξί, καὶ ἥ κ᾽ εὐεργὸς ἔῃσιν.᾽

να δώσει θάνατο στον άντρα της. Κι εγώ που στοχαζόμουν
πως θα γυρίσω καλοπρόσδεχτος από παιδιά και δούλους
στο σπίτι μου! Μα εκείνη, κλώθοντας κακό στο νου μονάχα,
ντροπή και απάνω της εσώριασε και στις γυναίκες όλες
για πάντα εδώ κι εμπρός, καλόπραγες κι ας είναι μερικές τους."

«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
‛ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ γόνον Ἀτρέος εὐρύοπα Ζεὺς
ἐκπάγλως ἤχθηρε γυναικείας διὰ βουλὰς
ἐξ ἀρχῆς: Ἑλένης μὲν ἀπωλόμεθ᾽ εἵνεκα πολλοί,
σοὶ δὲ Κλυταιμνήστρη δόλον ἤρτυε τηλόθ᾽ ἐόντι.᾽

Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:
,, Ωχού μου, αποξαρχής τ᾽ οχτρεύτηκε βαριά του Ατρέα το γένος
ο Δίας ο μακροβίγλης, κι έβαλε μπροστά γυναικείες τέχνες!
Πόσοι από μας δεν αφανίστηκαν για χάρη της Ελένης,
και σένα, αλάργα ως ήσουν, σου 'πλεκε τα βρόχια η
Κλυταιμήστρα!"

«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμειβόμενος προσέειπε:
‛τῷ νῦν μή ποτε καὶ σὺ γυναικί περ ἤπιος εἶναι:
μή οἱ μῦθον ἅπαντα πιφαυσκέμεν, ὅν κ᾽ ἐὺ εἰδῇς,
ἀλλὰ τὸ μὲν φάσθαι, τὸ δὲ καὶ κεκρυμμένον εἶναι.
ἀλλ᾽ οὐ σοί γ᾽, Ὀδυσεῦ, φόνος ἔσσεται ἔκ γε
γυναικός:

Είπα, κι αυτός γυρνώντας μίλησε κι απηλογιά μου δίνει:
,, Γι᾽ αυτό και συ με τη γυναίκα σου πολύ καλός μην είσαι'
τα πάντα μην της τα μπιστεύεσαι που κρύβεις στο μυαλό σου'
λίγα να ξέρει, τ᾽ αποδέλοιπα κρυφά από κείνη κράτα.
Μα εσύ, Οδυσσέα, από τη γυναίκα σου το θάνατο δε θα 'βρεις-

λίην γὰρ πινυτή τε καὶ εὖ φρεσὶ μήδεα οἶδε
κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια.
ἦ μέν μιν νύμφη γε νέην κατελείπομεν ἡμεῖς
ἐρχόμενοι πόλεμόνδε: πάϊς δέ οἱ ἦν ἐπὶ μαζῷ
νήπιος, ὅς που νῦν γε μετ᾽ ἀνδρῶν ἵζει ἀριθμῷ,

έχει μυαλό περίσσιο η φρόνιμη του Ικάριου θυγατέρα,
η Πηνελόπη, και στα φρένα της πληθαίνει η δίκια κρίση.
Νιόνυφη ακόμα την αφήκαμε, σα φεύγαμε από κείθε,
για να τραβήξουμε στον πόλεμο, κι είχε παιδί στο στήθος
μωρό, που στων αντρών τη σύναξη θα κάθεται πια τώρα—

ὄλβιος: ἦ γὰρ τόν γε πατὴρ φίλος ὄψεται ἐλθών,
καὶ κεῖνος πατέρα προσπτύξεται, ἣ θέμις ἐστίν.
ἡ δ᾽ ἐμὴ οὐδέ περ υἷος ἐνιπλησθῆναι ἄκοιτις
ὀφθαλμοῖσιν ἔασε: πάρος δέ με πέφνε καὶ αὐτόν.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ᾽ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν:

καλότυχος! Μια μέρα ο κύρης του θα τόνε ιδεί γυρνώντας,
κι εκείνος πάλε τον πατέρα του θ᾽ αγκαλιαστεί, ως ταιριάζει.
Εμένα μοναχά η γυναίκα μου μηδέ το γιο με αφήκε
θωρώντας να χορτάσω᾽ πρόλαβε να με σκοτώσει αμέσως!
Κάτι άλλο τώρα εγώ θα σου 'λεγα, κι εσύ στο νου σου βαλ᾽ το:

κρύβδην, μηδ᾽ ἀναφανδά, φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
νῆα κατισχέμεναι: ἐπεὶ οὐκέτι πιστὰ γυναιξίν.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
εἴ που ἔτι ζώοντος ἀκούετε παιδὸς ἐμοῖο,
ἤ που ἐν Ὀρχομενῷ ἢ ἐν Πύλῳ ἠμαθόεντι,

Γυρνώντας στην πατρίδα, κοίταξε κρυφά το πλοίο ν᾽ αράξεις
κανείς να μη σε δει, τι εχάθηκε πια η πίστη απ᾽ τις γυναίκες!
Μον᾽ έλα τώρα, δώσ᾽ μου απόκριση και την αλήθεια πες μου,
ακόμα ο γιος μου αν κάπου ακούγεται πως ζει᾽ μπορεί στο κάστρο
του Ορχομενού, μπορεί να βρίσκεται στην αμμουδάτη Πύλο,

ἤ που πὰρ Μενελάῳ ἐνὶ Σπάρτῃ εὐρείῃ:
οὐ γάρ πω τέθνηκεν ἐπὶ χθονὶ δῖος Ὀρέστης.᾽
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
‛Ἀτρεΐδη, τί με ταῦτα διείρεαι; οὐδέ τι οἶδα,
ζώει ὅ γ᾽ ἦ τέθνηκε: κακὸν δ᾽ ἀνεμώλια βάζειν.᾽

για και στη Σπάρτη την πλατύχωρη, στου Μενελάου το σπίτι᾽
τι ακόμα απά στη γης δεν πέθανεν ο αρχοντικός Ορέστης!»
Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:
,, Υγιέ του Ατρέα, γιατί για πράματα ρωτάς που δεν κατέχω,
αν ζει για αν πέθανε; Δε μου 'ρχεται να λέω του ανέμου λόγια."

«νῶι μὲν ὣς ἐπέεσσιν ἀμειβομένω στυγεροῖσιν
ἕσταμεν ἀχνύμενοι θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες:
ἦλθε δ᾽ ἐπὶ ψυχὴ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
καὶ Πατροκλῆος καὶ ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο
Αἴαντός θ᾽, ὃς ἄριστος ἔην εἶδός τε δέμας τε

Τέτοιες κουβέντες συναλλάζαμε λυπητερές οι δυο μας,
βαριά θλιμμένοι, και τα μάτια μας πλημμύριζαν στο κλάμα.
Κι ήρθε η ψυχή και μας αντάμωσε του ξακουστού Αχιλλέα,
Κι ήταν μαζί οι ψυχές του Πάτροκλου και του άψεγου Αντιλόχου,
και του Αίαντα, που όλους και στο ανάριμμα νικούσε και στο
διώμα

τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ᾽ ἀμύμονα Πηλεΐωνα.
ἔγνω δὲ ψυχή με ποδώκεος Αἰακίδαο

τους Δαναούς, εξόν τον άψεγο γιο του Πηλέα μονάχα.
Κι ως η ψυχή του γοργοπόδαρου με γνώρισε Αχιλλέα,

καί ῥ᾽ ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
« ‘διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
σχέτλιε, τίπτ᾽ ἔτι μεῖζον ἐνὶ φρεσὶ μήσεαι ἔργον;

μέσα σε κλάματα ανεμάρπαστα μου συντυχαίνει λόγια:
,, Γιέ του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
απόκοτε! σαν τι τρανότερο θα στοχαστείς ακόμα;

πῶς ἔτλης Ἄϊδόσδε κατελθέμεν, ἔνθα τε νεκροὶ
ἀφραδέες ναίουσι, βροτῶν εἴδωλα καμόντων;»
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:
‘ὦ Ἀχιλεῦ Πηλῆος υἱέ, μέγα φέρτατ᾽ Ἀχαιῶν,
ἦλθον Τειρεσίαο κατὰ χρέος, εἴ τινα βουλὴν

Αλήθεια, πως το αποδυνάστηκες να κατεβείς στον Άδη,
όπου οι νεκροί διανεύουν άπραγοι, των πεθαμένων οι ίσκιοι;»
Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:
,, Γιέ του Πηλέα, που ο πιο λιοντόκαρδος στους Αχαιούς λογιόσουν,
ήταν ανάγκη εδώ που μ᾽ έφερε, να πάρω την ορμήνια

εἴποι, ὅπως Ἰθάκην ἐς παιπαλόεσσαν ἱκοίμην:
οὐ γάρ πω σχεδὸν ἦλθον Ἀχαιΐδος, οὐδέ πω ἁμῆς
γῆς ἐπέβην, ἀλλ᾽ αἰὲν ἔχω κακά. σεῖο δ᾽, Ἀχιλλεῦ,
οὔ τις ἀνὴρ προπάροιθε μακάρτατος οὔτ᾽ ἄρ᾽ ὀπίσσω.
πρὶν μὲν γάρ σε ζωὸν ἐτίομεν ἶσα θεοῖσιν

του Τειρεσία, στην κακοτράχαλη το πως θα φτάσω Ιθάκη.
Τη χώρα ακόμα την αργίτισσα δε ζύγωσα, τη γη μου
δεν πάτησα᾽ τυράννια ατέλειωτα με δέρνουν. Μα από σένα
άλλος αλήθεια πιο καλότυχος μήτε έγινε, Αχιλλέα,
μήτε θα γίνει᾽ σε δοξάζαμε σαν τους θεούς οι Αργίτες,

Ἀργεῖοι, νῦν αὖτε μέγα κρατέεις νεκύεσσιν
ἐνθάδ᾽ ἐών: τῷ μή τι θανὼν ἀκαχίζευ, Ἀχιλλεῦ.’
«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμειβόμενος προσέειπε:
‘μὴ δή μοι θάνατόν γε παραύδα, φαίδιμ᾽ Ὀδυσσεῦ.
βουλοίμην κ᾽ ἐπάρουρος ἐὼν θητευέμεν ἄλλῳ,

όσο που ζούσες᾽ τώρα ξέχωρα μες στους νεκρούς ορίζεις,
εδώ που βρίσκεσαι᾽ μη θλίβεσαι λοιπόν για το χαμό σου.»
Είπα, κι αυτός γυρνώντας μίλησε κι αυτά μου απηλογήθη:
,, Ας τα, Οδυσσέα τρανέ, κι ο θάνατος δεν παίρνει παρηγοριά!
Κάλλιο στη γης να ξενοδούλευα ξωμάχος, ρογιασμένος

ἀνδρὶ παρ᾽ ἀκλήρῳ, ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη,
ἢ πᾶσιν νεκύεσσι καταφθιμένοισιν ἀνάσσειν.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τοῦ παιδὸς ἀγαυοῦ μῦθον ἐνίσπες,
ἢ ἕπετ᾽ ἐς πόλεμον πρόμος ἔμμεναι, ἦε καὶ οὐκί.
εἰπὲ δέ μοι Πηλῆος ἀμύμονος, εἴ τι πέπυσσαι,

σε αφέντη που 'χασε τον κλήρο του κι είναι το βιος του λίγο,
παρά ολωνών εδώ των άψυχων νεκρών ο ρήγας να᾽ μαι.
Για τον υγιό μου τον περίλαμπρο για πες μου τώρα κάτι'
ήρθε κι αυτός ν᾽ ανοίξει πόλεμο στους πρώτους πρώτους μέσα,
για κι όχι; Ακόμα για τον άψεγο Πηλέα τι ξέρεις πες μου'

ἢ ἔτ᾽ ἔχει τιμὴν πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσιν,
ἦ μιν ἀτιμάζουσιν ἀν᾽ Ἑλλάδα τε Φθίην τε,
οὕνεκά μιν κατὰ γῆρας ἔχει χεῖράς τε πόδας τε.
οὐ γὰρ ἐγὼν ἐπαρωγὸς ὑπ᾽ αὐγὰς ἠελίοιο,
τοῖος ἐών, οἷός ποτ᾽ ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ

και τώρα τιμημένος βρίσκεται στους πλήθιους Μυρμιδόνες,
για πια δεν τον ψηφούν ολόγυρα στη Φθία και στην Ελλάδα,
που 'χει γεράσει και του κόπηκαν τα χέρια και τα πόδια;
τι εγώ πια δεν του παραστέκουμαι, δε ζω στο φως του γήλιου
και να 'μαι ως τότε, στην απλόχωρη την Τροία που πολεμούσα

πέφνον λαὸν ἄριστον, ἀμύνων Ἀργείοισιν:
εἰ τοιόσδ᾽ ἔλθοιμι μίνυνθά περ ἐς πατέρος δῶ:
τῷ κέ τεῳ στύξαιμι μένος καὶ χεῖρας ἀάπτους,
οἳ κεῖνον βιόωνται ἐέργουσίν τ᾽ ἀπὸ τιμῆς.’
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον:

και σκότωνα αντρειανούς, το θάνατο να διώξω απ᾽ τους Αργίτες.
Τέτοιος και μια στιγμή να γύριζα στο πατρικό παλάτι,
κάποιοι θα τρόμαζαν τη λύσσα μου, τ᾽ ανίκητά μου χέρια,
όσοι ζητούν το βασιλίκι του μεβιάς να του στερήσουν.»
Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά του δίνω:

‘ἦ τοι μὲν Πηλῆος ἀμύμονος οὔ τι πέπυσμαι,
αὐτάρ τοι παιδός γε Νεοπτολέμοιο φίλοιο
πᾶσαν ἀληθείην μυθήσομαι, ὥς με κελεύεις:
αὐτὸς γάρ μιν ἐγὼ κοίλης ἐπὶ νηὸς ἐΐσης
ἤγαγον ἐκ Σκύρου μετ᾽ ἐυκνήμιδας Ἀχαιούς.

,, Τίποτε αλήθεια για τον άψεγο Πηλέα δεν έχω ακούσει᾽
μονάχα για το Νεοπτόλεμο, τον ακριβό το γιο σου,
την πάσα αλήθεια, ως μου το γύρεψες, θα μολογήσω τώρα:
Ατός μου πα στο καλοζύγιαστο, το βαθουλό καράβι
στους Αχαιούς τους λιονταρόψυχους τον έφερα απ᾽ τη Σκύρο.

ἦ τοι ὅτ᾽ ἀμφὶ πόλιν Τροίην φραζοίμεθα βουλάς,
αἰεὶ πρῶτος ἔβαζε καὶ οὐχ ἡμάρτανε μύθων:
Νέστωρ ἀντίθεος καὶ ἐγὼ νικάσκομεν οἴω.
αὐτὰρ ὅτ᾽ ἐν πεδίῳ Τρώων μαρναίμεθα χαλκῷ,
οὔ ποτ᾽ ἐνὶ πληθυῖ μένεν ἀνδρῶν οὐδ᾽ ἐν ὁμίλῳ,

Και κάθε που βουλές κινούσαμε στης Τροίας το κάστρο γύρα,
πρώτος μιλώντας πάντα θα᾽ βρισκε τον ταιριασμένο λόγο'
μονάχα απ᾽ τόν ισόθεο Νέστορα νικιόταν κι από μένα.
Μα σα χτυπιόμαστε συνάρματοι στων Τρωών τον κάμπο κάτω,
μες στο σωρό ποτέ δεν έμενε και στο στρατό τον πλήθιο,

ἀλλὰ πολὺ προθέεσκε τὸ ὃν μένος οὐδενὶ εἴκων,
πολλοὺς δ᾽ ἄνδρας ἔπεφνεν ἐν αἰνῇ δηιοτῆτι.
πάντας δ᾽ οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ᾽ ὀνομήνω,
ὅσσον λαὸν ἔπεφνεν ἀμύνων Ἀργείοισιν,
ἀλλ᾽ οἷον τὸν Τηλεφίδην κατενήρατο χαλκῷ,

μον᾽ μπρος τραβούσε και δεν άφηνε κανείς να τον περάσει.
Κι ήταν περίσσιοι αυτοί που σκότωσε στην άγρια μάχη μέσα'
όλο το πλήθος είναι αβόλετο να πω, να νοματίσω,
που 'χει σκοτώσει παραστέκοντας τους Δαναούς ο γιος σου.
Τι ήταν εκείνος που απ᾽ το χάλκινο κοντάρι του εσωριάστη,

ἥρω᾽ Εὐρύπυλον, πολλοὶ δ᾽ ἀμφ᾽ αὐτὸν ἑταῖροι
Κήτειοι κτείνοντο γυναίων εἵνεκα δώρων.
κεῖνον δὴ κάλλιστον ἴδον μετὰ Μέμνονα δῖον.
αὐτὰρ ὅτ᾽ εἰς ἵππον κατεβαίνομεν, ὃν κάμ᾽ Ἐπειός,
Ἀργείων οἱ ἄριστοι, ἐμοὶ δ᾽ ἐπὶ πάντα τέταλτο,

ο γιος του Τήλεφου, ο λιοντόκαρδος Ευρύπυλος! Και πλήθος
Κητιώτες γύρω του σκοτώνουνταν — για τα γυναικεία δώρα!
Πιο όμορφο, εξόν το θείο το Μέμνονα, δεν έχω ιδεί από κείνον.
Κι όντας μες στο άλογο χωνόμασταν, που 'χε ο Επειός σκαρώσει,
οι πιο αντρειωμένοι Αργίτες, κι 'βριζα τα πάντα εγώ,

ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν λόχον ἠδ᾽ ἐπιθεῖναι,
ἔνθ᾽ ἄλλοι Δαναῶν ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες
δάκρυά τ᾽ ὠμόργνυντο τρέμον θ᾽ ὑπὸ γυῖα ἑκάστου:
κεῖνον δ᾽ οὔ ποτε πάμπαν ἐγὼν ἴδον ὀφθαλμοῖσιν
οὔτ᾽ ὠχρήσαντα χρόα κάλλιμον οὔτε παρειῶν

το στέριο πότε ν᾽ ανοίξω τον κρυψώνα μας και πότε να τον κλείσω,
των Αχαιών οι επίλοιποι άρχοντες και πρωτοκεφαλάδες
τα δάκρυα τους σφουγγίζαν, κι έτρεμαν του καθενός τα γόνα.
Το γιο σου μοναχά τα μάτια μου δεν είδαν να χλωμιάζει
καθόλου στο πανώριο πρόσωπο κι από τα μαγουλά του

δάκρυ ὀμορξάμενον: ὁ δέ γε μάλα πόλλ᾽ ἱκέτευεν
ἱππόθεν ἐξέμεναι, ξίφεος δ᾽ ἐπεμαίετο κώπην
καὶ δόρυ χαλκοβαρές, κακὰ δὲ Τρώεσσι μενοίνα.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ Πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπήν,
μοῖραν καὶ γέρας ἐσθλὸν ἔχων ἐπὶ νηὸς ἔβαινεν

τα δάκρυα να σφουγγάει, μον᾽ γύρευε με χίλια παρακάλια
να βγει από τ᾽ άλογο, κι ακράγγιζε τη φούχτα του σπαθιού του
και το χαλκόβαρο κοντάρι του, κακά στους Τρώες λογιώντας.
Μα ως το καστρί του Πρίαμου πήραμε το απόγκρεμο, κινούσε
μαζί το μερτικό του παίρνοντας και πλούσιο αρχοντομοίρι,

ἀσκηθής, οὔτ᾽ ἂρ βεβλημένος ὀξέι χαλκῷ
οὔτ᾽ αὐτοσχεδίην οὐτασμένος, οἷά τε πολλὰ
γίγνεται ἐν πολέμῳ: ἐπιμὶξ δέ τε μαίνεται Ἄρης.᾽
«ὣς ἐφάμην, ψυχὴ δὲ ποδώκεος Αἰακίδαο
φοίτα μακρὰ βιβᾶσα κατ᾽ ἀσφοδελὸν λειμῶνα,

υγιος κι απείραχτος᾽ δε βρέθηκε μακριάθε να τον κρούσει
για από κοντά με τα χαλκάρματα κανένας, σε πολέμους
ως γίνεται συχνά, κι αδιάλεχτα ξανάβει του Άρη η λύσσα.»
Έτσι μιλούσα᾽ του γοργόποδου τότε η ψυχή Αχιλλέα
με δρασκελιές μεγάλες κίνησε στο ασφοδελό λιβάδι

γηθοσύνη ὅ οἱ υἱὸν ἔφην ἀριδείκετον εἶναι.
«αἱ δ᾽ ἄλλαι ψυχαὶ νεκύων κατατεθνηώτων
ἕστασαν ἀχνύμεναι, εἴροντο δὲ κήδε᾽ ἑκάστη.
οἴη δ᾽ Αἴαντος ψυχὴ Τελαμωνιάδαο
νόσφιν ἀφεστήκει, κεχολωμένη εἵνεκα νίκης,

χαρούμενη να φεύγει, ως άκουσε για την αντρεία του γιου του.
Των άλλων των νεκρών που εχάθηκαν στέκονταν πικραμένες
μπρος μου οι ψυχές, και για τις έγνοιες της η κάθε μια ρωτούσε'
και μοναχά του Αίαντα απόμερα, του γιου του Τελαμώνα,
στεκόταν, άπαυτα χολιάζοντας μαζί μου για τη νίκη,

τήν μιν ἐγὼ νίκησα δικαζόμενος παρὰ νηυσὶ
τεύχεσιν ἀμφ᾽ Ἀχιλῆος: ἔθηκε δὲ πότνια μήτηρ.
παῖδες δὲ Τρώων δίκασαν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη.
ὡς δὴ μὴ ὄφελον νικᾶν τοιῷδ᾽ ἐπ᾽ ἀέθλῳ:
τοίην γὰρ κεφαλὴν ἕνεκ᾽ αὐτῶν γαῖα κατέσχεν,

που 'χα νικήσει στα καράβια μας στην κρίση που 'χε ορίσει
η Θέτη η σεβαστή για τ᾽ άρματα του γιου της, τίνος να 'ναι'
κι ήταν των Τρωών οι γιοί που εδίκασαν μαζί με την Παλλάδα.
Αχ, να γινόταν να μην κέρδιζα τέτοιο βραβείο ποτέ μου!
τι η γης απ᾽ αφορμή τους σκέπασε τρανό αντρειωμένο τότε,

Αἴανθ᾽, ὃς πέρι μὲν εἶδος, πέρι δ᾽ ἔργα τέτυκτο
τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ᾽ ἀμύμονα Πηλεΐωνα.
τὸν μὲν ἐγὼν ἐπέεσσι προσηύδων μειλιχίοισιν:
«Αἶαν, παῖ Τελαμῶνος ἀμύμονος, οὐκ ἄρ᾽ ἔμελλες
οὐδὲ θανὼν λήσεσθαι ἐμοὶ χόλου εἵνεκα τευχέων

τον Αίαντα, πρώτος που ξεχώριζε σ᾽ αντρεία και κάλλη απ᾽ όλους
τους Δαναούς, έξόν τον άψεγο γιο του Πηλέα μονάχα.
Γυρνώντας τότε με γλυκόλογα του μίλησα και του 'πα:
,, Αίαντα, γιε αντρειωμένε του άψεγου του Τελαμώνα, αλήθεια
μαζί μου το θυμό για τ᾽ άρματα δεν ξέχασες ακόμα

οὐλομένων; τὰ δὲ πῆμα θεοὶ θέσαν Ἀργείοισι,
τοῖος γάρ σφιν πύργος ἀπώλεο: σεῖο δ᾽ Ἀχαιοὶ
ἶσον Ἀχιλλῆος κεφαλῇ Πηληϊάδαο
ἀχνύμεθα φθιμένοιο διαμπερές: οὐδέ τις ἄλλος

— ανάθεμα τα— και που πέθανες; Τα βάλαν για κακό μας
οι αθάνατοι, τι αλήθεια εχάσαμε τον πύργο μας, κι οι Αργίτες
νεκρόν αλάγιαστα σε κλαίγαμε, καθώς και του Πηλέα
το γιο, τον Αχιλλέα, θρηνήσαμε. Δε φταίει κανένας άλλος,

αἴτιος, ἀλλὰ Ζεὺς Δαναῶν στρατὸν αἰχμητάων

μονάχα ο Δίας, των κονταρόχαρων των Δαναών το ασκέρι

ἐκπάγλως ἤχθηρε, τεῒν δ᾽ ἐπὶ μοῖραν ἔθηκεν.
ἀλλ᾽ ἄγε δεῦρο, ἄναξ, ἵν᾽ ἔπος καὶ μῦθον ἀκούσῃς
ἡμέτερον: δάμασον δὲ μένος καὶ ἀγήνορα θυμόν.᾽
«ὣς ἐφάμην, ὁ δέ μ᾽ οὐδὲν ἀμείβετο, βῆ δὲ μετ᾽ ἄλλας
ψυχὰς εἰς Ἔρεβος νεκύων κατατεθνηώτων.

που τόσο οχτρεύτη, και θανάτωσε και σένα. Αχ, έλα τώρα,
ρήγα τρανέ, κι εσύ τα λόγια μου ν᾽ ακούσεις, τη φωνή μου,
την πέρφανη καρδιά δαμάζοντας και τον τρανό θυμό σου.»
Είπα, μα αυτός δεν αποκρίθηκε μια λέξη καν, μονάχα
με τις ψυχές των άλλων κίνησε νεκρών για το σκοτάδι.

ἔνθα χ᾽ ὅμως προσέφη κεχολωμένος, ἤ κεν ἐγὼ τόν:
ἀλλά μοι ἤθελε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι
τῶν ἄλλων ψυχὰς ἰδέειν κατατεθνηώτων.
«ἔνθ᾽ ἦ τοι Μίνωα ἴδον, Διὸς ἀγλαὸν υἱόν,
χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νέκυσσιν,

Μα θα μιλούσε, και που χόλιαζε, για εγώ θα του μιλούσα,
αν την καρδιά βαθιά στα στήθη μου δεν έπιανε η λαχτάρα
κι άλλων νεκρών ψυχές που εχάθηκαν τα μάτια μου να ιδούνε.
Είδα το Μίνωα τον περίλαμπρο, του Δία το γιο, στο χέρι
να 'χει χρυσό ραβδί, να κάθεται και τους νεκρούς να κρίνει'

ἥμενον, οἱ δέ μιν ἀμφὶ δίκας εἴροντο ἄνακτα,
ἥμενοι ἑσταότες τε κατ᾽ εὐρυπυλὲς Ἄϊδος δῶ.
«τὸν δὲ μετ᾽ Ὠρίωνα πελώριον εἰσενόησα
θῆρας ὁμοῦ εἰλεῦντα κατ᾽ ἀσφοδελὸν λειμῶνα,
τοὺς αὐτὸς κατέπεφνεν ἐν οἰοπόλοισιν ὄρεσσι

κι εκείνοι, ολόρθοι για καθούμενοι, το δίκιο τους ζητούσαν
από το ρήγα, στο πλατύπορτο παλάτι του Άδη μέσα.
Ακόμα τον Ωρίωνα αντίκρισα το γίγαντα, να στρώνει
μπροστά τ᾽ αρίμια κυνηγώντας τα στο ασφοδελό λιβάδι,
όσα 'χε στη ζωή, σε απάτητα βουνά, σκοτώσει ατός του,

χερσὶν ἔχων ῥόπαλον παγχάλκεον, αἰὲν ἀαγές.
«καὶ Τιτυὸν εἶδον, Γαίης ἐρικυδέος υἱόν,
κείμενον ἐν δαπέδῳ: ὁ δ᾽ ἐπ᾽ ἐννέα κεῖτο πέλεθρα,
γῦπε δέ μιν ἑκάτερθε παρημένω ἧπαρ ἔκειρον,
δέρτρον ἔσω δύνοντες, ὁ δ᾽ οὐκ ἀπαμύνετο χερσί:

χαλκό κρατώντας, πάντα ασύντριφτο, στα χέρια απελατίκι.
Το γιο της Γης της πολυδόξαστης, τον Τιτυό, είδα ακόμα,
στρέμματα εννιά να πιάνει, ως βρίσκουνταν στο χώμα ξαπλωμένος'
δεξόζερβα δυο αγιούπες έστεκαν και του 'τρωγαν το σκώτι
μεσ᾽ απ᾽ τη σκέπη, κι ουδέ σάλευε τα χέρια να τους διώξει'

Λητὼ γὰρ ἕλκησε, Διὸς κυδρὴν παράκοιτιν,
Πυθώδ᾽ ἐρχομένην διὰ καλλιχόρου Πανοπῆος.
«καὶ μὴν Τάνταλον εἰσεῖδον κρατέρ᾽ ἄλγε᾽ ἔχοντα
ἑστεῶτ᾽ ἐν λίμνῃ: ἡ δὲ προσέπλαζε γενείῳ:
στεῦτο δὲ διψάων, πιέειν δ᾽ οὐκ εἶχεν ἑλέσθαι:

τι ως διάβαινε η Λητώ, η συγκόρμισσα του Δία, τον Πανοπέα
για τους Δελφούς τραβώντας, πάνω της χέρι είχε απλώσει εκείνος.
Ακόμα αντίκρισα τον Τάνταλο βαριά να τυραννιέται
σε λίμνη μέσα ορθός, που του 'φτανε στα γένεια᾽ διψασμένος
τον έβλεπες να πιει που γύρευε νερό, μα δε μπορούσε'

ὁσσάκι γὰρ κύψει᾽ ὁ γέρων πιέειν μενεαίνων,
τοσσάχ᾽ ὕδωρ ἀπολέσκετ᾽ ἀναβροχέν, ἀμφὶ δὲ ποσσὶ
γαῖα μέλαινα φάνεσκε, καταζήνασκε δὲ δαίμων.
δένδρεα δ᾽ ὑψιπέτηλα κατὰ κρῆθεν χέε καρπόν,
ὄγχναι καὶ ῥοιαὶ καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι

τι κάθε που 'σκυβεν ο γέροντας να πιεί λαχταρισμένος,
τραβιόταν το νερό και χάνουνταν, και του βυθού μπροστά του
από βουλή θεού κατάξερη τη μαύρη γης εθώρειε.
Κι ήταν και δέντρα αψηλοφούντωτα, που έγερναν τον καρπό τους
απάνω του᾽ αχλαδιές, χρυσόκαρπες μηλιές, ρογδιές θωρούσες,

συκέαι τε γλυκεραὶ καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι:
τῶν ὁπότ᾽ ἰθύσει᾽ ὁ γέρων ἐπὶ χερσὶ μάσασθαι,
τὰς δ᾽ ἄνεμος ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιόεντα.
«καὶ μὴν Σίσυφον εἰσεῖδον κρατέρ᾽ ἄλγε᾽ ἔχοντα
λᾶαν βαστάζοντα πελώριον ἀμφοτέρῃσιν.

θωρούσες και συκιές μελόγλυκες κι ελιές δροσιά γεμάτες.
Μα κάθε που άπλωνεν ο γέροντας τα χέρια να τα πιάσει,
ξεσήκωνε τους κλώνους ο άνεμος ως τα ισκιωμένα νέφη.
Ακόμα αντίκρισα το Σίσυφο βαριά να τυραννιέται,
γιγάντιο ως με τα χέρια πάλευε ν᾽ ανακρατήσει βράχο'

ἦ τοι ὁ μὲν σκηριπτόμενος χερσίν τε ποσίν τε
λᾶαν ἄνω ὤθεσκε ποτὶ λόφον: ἀλλ᾽ ὅτε μέλλοι
ἄκρον ὑπερβαλέειν, τότ᾽ ἀποστρέψασκε κραταιίς:
αὖτις ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής.
αὐτὰρ ὅ γ᾽ ἂψ ὤσασκε τιταινόμενος, κατὰ δ᾽ ἱδρὼς

γερά αντιστυλωμένος δούλευε με χέρια και με πόδια
και στο βουνό το βράχο ανέβαζε᾽ μα την κορφή του ως ήταν
να ξεπεράσει πια, το βάρος του τον ξετραβούσε πίσω,
και πάλι ο βράχος ο ξαδιάντροπος κατρακυλούσε ως κάτω.
Κι αυτός αψαγωνιόταν κι έσπρωχνε, κι απ᾽ όλο το κορμί του

ἔρρεεν ἐκ μελέων, κονίη δ᾽ ἐκ κρατὸς ὀρώρει.

ο ίδρωτας έτρεχε, και τύλιγε την κεφαλή του η σκόνη.

«τὸν δὲ μετ᾽ εἰσενόησα βίην Ἡρακληείην,
εἴδωλον: αὐτὸς δὲ μετ᾽ ἀθανάτοισι θεοῖσι
τέρπεται ἐν θαλίῃς καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην,
παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπεδίλου.

Μπροστά μου κι ο Ηρακλής επρόβαλε — τον ίσκιο του είδα μόνο,
τι ατός που ζει με τους αθάνατους θεούς και ξεφαντώνει᾽
γυναίκα του η Ήβη η λιγναστράγαλη, που η χρυσοσάνταλη Ήρα
στο Δία τον τρισμεγάλο εγέννησε᾽ μα εδώ, στον Κάτω Κόσμο,

ἀμφὶ δέ μιν κλαγγὴ νεκύων ἦν οἰωνῶν ὥς,
πάντοσ᾽ ἀτυζομένων: ὁ δ᾽ ἐρεμνῇ νυκτὶ ἐοικώς,
γυμνὸν τόξον ἔχων καὶ ἐπὶ νευρῆφιν ὀιστόν,
δεινὸν παπταίνων, αἰεὶ βαλέοντι ἐοικώς.
σμερδαλέος δέ οἱ ἀμφὶ περὶ στήθεσσιν ἀορτὴρ

έκραζαν οι νεκροί τρογύρα του σαν τα πουλιά που φεύγουν
σκιαγμένα δώθε κείθε᾽ κι έστεκε σα μαύρη νύχτα εκείνος,
γυμνό κρατώντας το δοξάρι του, στην κόρδα τη σαγίτα,
με άγριες ματιές τρογύρα, ως να 'θελε κάθε στιγμή να ρίξει'
και του σπαθιού γύρω απ᾽ τα στήθη του κρεμόταν το λουρίκι,

χρύσεος ἦν τελαμών, ἵνα θέσκελα ἔργα τέτυκτο,
ἄρκτοι τ᾽ ἀγρότεροί τε σύες χαροποί τε λέοντες,
ὑσμῖναί τε μάχαι τε φόνοι τ᾽ ἀνδροκτασίαι τε.
μὴ τεχνησάμενος μηδ᾽ ἄλλο τι τεχνήσαιτο,
ὃς κεῖνον τελαμῶνα ἑῇ ἐγκάτθετο τέχνῃ.

χρυσό κι όλο φοβέρα᾽ απάνω του πλουμίδια, να σαστίζεις:
αρκούδες θώρειες κι αγριογούρουνα και σπιθομάτες λιόντες
και σκοτωμούς κι αντροπαλέματα και φόνους και πολέμους.
Τέτοιο λουρίκι με την τέχνη του που είχε ο τεχνίτης φτιάξει,
ποτέ ποτέ να μη δοκίμαζε παρόμοιο να πλουμίσει!

ἔγνω δ᾽ αὖτ᾽ ἔμ᾽ ἐκεῖνος, ἐπεὶ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν,
καί μ᾽ ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«‘διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
ἆ δείλ᾽, ἦ τινὰ καὶ σὺ κακὸν μόρον ἡγηλάζεις,
ὅν περ ἐγὼν ὀχέεσκον ὑπ᾽ αὐγὰς ἠελίοιο.

Κι εκείνος στη στιγμή με γνώρισε θωρώντας με μπροστά του,
και μες στα κλάματα ανεμάρπαστα μου συντυχαίνει λόγια:
,, Γιέ του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
ίδια και συ τραβάς, βαριόμοιρε, τρισάθλια μοίρα, βλέπω,
σαν που κι εγώ τραβούσα αδιάκοπα κάτω απ᾽ το φως, του γήλιου!

Ζηνὸς μὲν πάϊς ἦα Κρονίονος, αὐτὰρ ὀιζὺν
εἶχον ἀπειρεσίην: μάλα γὰρ πολὺ χείρονι φωτὶ
δεδμήμην, ὁ δέ μοι χαλεποὺς ἐπετέλλετ᾽ ἀέθλους.
καί ποτέ μ᾽ ἐνθάδ᾽ ἔπεμψε κύν᾽ ἄξοντ': οὐ γὰρ ἔτ᾽ ἄλλον
φράζετο τοῦδέ γέ μοι κρατερώτερον εἶναι ἄεθλον:

Του Κρόνου ο γιος, ο Δίας, πατέρας μου, μα πέρασα τυράννια
αρίφνητα᾽ σε αφέντη δούλεψα πολύ αχαμνότερο μου,
που μόχτους φοβερούς, αβάσταχτους με πρόσταζε να κάνω.
Με είχε κι εδώ σταλμένο κάποτε, τον σκύλο να του φέρω,
τι μόχτος πιο βαρύς, λογάριαζε, δε γίνεται από τούτον.

τὸν μὲν ἐγὼν ἀνένεικα καὶ ἤγαγον ἐξ Ἀίδαο:
Ἑρμείας δέ μ᾽ ἔπεμψεν ἰδὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη.᾽
«ὣς εἰπὼν ὁ μὲν αὖτις ἔβη δόμον Ἄϊδος εἴσω,
αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μένον ἔμπεδον, εἴ τις ἔτ᾽ ἔλθοι
ἀνδρῶν ἡρώων, οἳ δὴ τὸ πρόσθεν ὄλοντο.

Ωστόσο εγώ του τον ανέβασα, τον έβγαλα απ᾽ τον Άδη,
τι ήταν ο Ερμής που μου παράστεκε κι η γλαυκομάτα Κόρη.»
Σαν είπε τούτα, πίσω εκίνησε, στον Άδη να διαγειρεί'
μα εγώ κει πέρα αμετασάλευτος καθόμουν, μήπως έρθει
απ᾽ τους τρανούς ηρώους που εχάθηκαν παλιά κανείς ακόμα.

καί νύ κ᾽ ἔτι προτέρους ἴδον ἀνέρας, οὓς ἔθελόν περ,
Θησέα Πειρίθοόν τε, θεῶν ἐρικυδέα τέκνα:
ἀλλὰ πρὶν ἐπὶ ἔθνε᾽ ἀγείρετο μυρία νεκρῶν
ἠχῇ θεσπεσίῃ: ἐμὲ δὲ χλωρὸν δέος ᾕρει,
μή μοι Γοργείην κεφαλὴν δεινοῖο πελώρου

Να δω και τους παλιούς, ως ήθελα, μπορούσα, τον Πειρίθο
και το Θησέα, τους πολυξάκουστους υγιούς των αθανάτων,
αν ξάφνου δε μονοσυνάζουνταν νεκροί χιλιάδες γύρα
με άγριον αχό, που εμένα ολόχλωμη περέχυσε τρομάρα,
μπας κι απ᾽ τον Άδη κάτω η ρήγισσα μου στείλει Περσεφόνη

ἐξ Ἀίδεω πέμψειεν ἀγαυὴ Περσεφόνεια.
«αὐτίκ᾽ ἔπειτ᾽ ἐπὶ νῆα κιὼν ἐκέλευον ἑταίρους
αὐτούς τ᾽ ἀμβαίνειν ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.
οἱ δ᾽ αἶψ᾽ εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθῖζον.
τὴν δὲ κατ᾽ Ὠκεανὸν ποταμὸν φέρε κῦμα ῥόοιο,

το άγριο παράλλαμα, το ανήμερο κεφάλι της Γοργόνας.
Τρέχω στο πλοίο, και μόλις έφτασα, προστάζω τους συντρόφους,
μόλις ανέβουν στο πλεούμενο, να λύσουν τις πρυμάτσες.
Μπήκαν κι εκείνοι δίχως άργητα και στα ζυγά καθίσαν.
Σπρωγμένο απ᾽ τα κουπιά μας τ΄ άρμενο, μετά από πρίμο αγέρι

πρῶτα μὲν εἰρεσίῃ, μετέπειτα δὲ κάλλιμος οὖρος.

καλοδεχούμενο, κατέβαινε του Ωκεανού το ρέμα.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -μ-

-	ἦΆ«αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον Ὠκεανοῖο	Του Ωκεανού το ρέμα ως άφηκε, μπήκε το πλοίο στο κύμα
12-	νηῦς, ἀπὸ δ᾽ ἵκετο κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο	μέσα του πέλαου του πλατύδρομου, και στο νησί της Αίας
	νῆσόν τ᾽ Αἰαίην, ὅθι τ᾽ Ἠοῦς ἠριγενείης	ήρθε κοντά᾽ της πουρνογέννητης Αυγής τα χοροστάσια
	οἰκία καὶ χοροί εἰσι καὶ ἀντολαὶ Ἠελίοιο,	και το παλάτι, και τ᾽ ανάτελα του Γήλιου εκεί βρίσκονται.
	νῆα μὲν ἔνθ᾽ ἐλθόντες ἐκέλσαμεν ἐν ψαμάθοισιν,	Μόλις εφτάσαμε, καθίσαμε στον άμμο το καράβι,
	ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βῆμεν ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης:	κι εμείς εβγήκαμε στο ακρόγιαλο της θάλασσας απάνω
	ἔνθα δ᾽ ἀποβρίξαντες ἐμείναμεν Ἠῶ δῖαν.	και καρτερούσαμε κοιμάμενοι τη θείαν Αυγή να φέξει.
	«ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,	Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
	δὴ τότ᾽ ἐγὼν ἑτάρους προΐειν ἐς δώματα Κίρκης	στης Κίρκης το παλάτι πρόσταξα να δράμουν οι συντρόφοι,
	οἰσέμεναι νεκρόν, Ἐλπήνορα τεθνηῶτα.	γοργά το ανέψυχο του Ελπήνορα κορμί να κουβαλήσουν.
	φιτροὺς δ᾽ αἶψα ταμόντες, ὅθ᾽ ἀκροτάτη πρόεχ᾽ ἀκτή,	Κι ως δέντρα εκόψαμε, στου ακρόγιαλου ψηλά ψηλά την άκρα
	θάπτομεν ἀχνύμενοι θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέοντες.	τον κάψαμε θλιμμένοι, κι έτρεχαν τα μάτια μας ποτάμι.
	αὐτὰρ ἐπεὶ νεκρός τ᾽ ἐκάη καὶ τεύχεα νεκροῦ,	Και σύντας πια ο νεκρός και τ᾽ άρματα μαζί του αποκάηκαν,
	τύμβον χεύαντες καὶ ἐπὶ στήλην ἐρύσαντες	μνημούρι ασκώσαμε, και σύραμε μια πέτρα για σημάδι,
	πήξαμεν ἀκροτάτῳ τύμβῳ ἐυῆρες ἐρετμόν.	και στην κορφή απ᾽ το μνήμα εμπήξαμε κουπί καλοφτιαγμένο.
	«ἡμεῖς μὲν τὰ ἕκαστα διείπομεν: οὐδ᾽ ἄρα Κίρκην	Εμείς εκεί γι᾽ αυτά γνοιαζόμασταν, μα η Κίρκη από τον Άδη
	ἐξ Ἀίδεω ἐλθόντες ἐλήθομεν, ἀλλὰ μάλ᾽ ὦκα	πως είχαμε διαγείρει το 'ξερε, κι αφού στολίστη πρώτα,
	ἦλθ᾽ ἐντυναμένη: ἅμα δ᾽ ἀμφίπολοι φέρον αὐτῇ	ήρθε γοργά, κι ακλούθουν πίσω της οι βάγιες κουβαλώντας
	σῖτον καὶ κρέα πολλὰ καὶ αἴθοπα οἶνον ἐρυθρόν.	κρασί που στραφταλούσε κόκκινο, ψωμί και κρέατα πλήθος.
	ἡ δ᾽ ἐν μέσσῳ στᾶσα μετηύδα δῖα θεάων:	Κοντά μας στάθη τότε η αρχόντισσα θεά και μας μιλούσε:
	«‘σχέτλιοι, οἳ ζώοντες ὑπήλθετε δῶμ᾽ Ἀίδαο,	,, Εσείς οι απόκοτοι, που μπήκατε και ζωντανοί στον Άδη!
	δισθανέες, ὅτε τ᾽ ἄλλοι ἅπαξ θνῄσκουσ᾽ ἄνθρωποι.	Εσείς οι διπλοαποθανούμενοι — κι όλοι οι άλλοι μια πεθαίνουν!
	ἀλλ᾽ ἄγετ᾽ ἐσθίετε βρώμην καὶ πίνετε οἶνον	Μα ελάτε τώρα, εδώ καθίσετε, φαΐ, κρασί χαρείτε
	αὖθι πανημέριοι: ἅμα δ᾽ ἠοῖ φαινομένηφι	ολημερίς, και τα χαράματα, σα φέξει πια, κινάτε
	πλεύσεσθ': αὐτὰρ ἐγὼ δείξω ὁδὸν ἠδὲ ἕκαστα	με τ᾽ άρμενο᾽ κι εγώ το δρόμο σας θα δείξω, και τα πάντα
	σημανέω, ἵνα μή τι κακορραφίῃ ἀλεγεινῇ	θα ξεδιαλύνω, μη στα πέλαγα για στη στεριά σας λάχουν
	ἢ ἁλὸς ἢ ἐπὶ γῆς ἀλγήσετε πῆμα παθόντες.᾽	πίβουλες τέχνες και σε αβάσταχτα ξανά ριχτείτε πάθη."
	«ὣς ἔφαθ᾽, ἡμῖν δ᾽ αὖτ᾽ ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.	Είπε, και σύγκλινε στα λόγια της η πέρφανη καρδιά μας.
	ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα	Έτσι, ως του ήλιου τα βασιλέματα καθούμενοι όλη μέρα
	ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ᾽ ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ:	με πλήθος κρέατα και με ολόγλυκο κρασί φραινόμαστε όλοι.
	ἦμος δ᾽ ἠέλιος κατέδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,	Μα όντας ο γήλιος πια βασίλεψε και πήραν τα σκοτάδια,
	οἱ μὲν κοιμήσαντο παρὰ πρυμνήσια νηός,	μπρος στις πρυμάτσες του πλεούμενου πλάγιασαν οι σύντροφοι'
	ἡ δ᾽ ἐμὲ χειρὸς ἑλοῦσα φίλων ἀπονόσφιν ἑταίρων	εμένα η Κίρκη αλάργα μ᾽ έσυρε, κρατώντας με απ᾽ το χέρι,
	εἷσέ τε καὶ προσέλεκτο καὶ ἐξερέεινεν ἕκαστα:	με κάθισε, κοντά μου πλάγιασε, και μου τα ρώτησε όλα'
	αὐτὰρ ἐγὼ τῇ πάντα κατὰ μοῖραν κατέλεξα.	κι όπως εγώ τα πάντα ιστόρησα με τη σειρά πως γίναν,
	καὶ τότε δή μ᾽ ἐπέεσσι προσηύδα πότνια Κίρκη:	πήρε η σεβάσμια Κίρκη κι έλεγε κι αυτά μου απηλογήθη:
	«‘ταῦτα μὲν οὕτω πάντα πεπείρανται, σὺ δ᾽ ἄκουσον,	,, Έτσι όλα τούτα τώρα τέλεψαν μα στα δικά μου λόγια
	ὥς τοι ἐγὼν ἐρέω, μνήσει δέ σε καὶ θεὸς αὐτός.	για στήσε αφτί᾽ μπορεί κι αθάνατος να σου τ᾽ αναθυμίσει!
	Σειρῆνας μὲν πρῶτον ἀφίξεαι, αἵ ῥά τε πάντας	Πιό πρώτα στις Σειρήνες φεύγοντας θα φτάσεις, που πλανεύουν
	ἀνθρώπους θέλγουσιν, ὅτις σφεας εἰσαφίκηται.	τους θνητούς όλους, όποιος έτυχε να φτάσει στο νησί τους.
	ὅς τις ἀιδρείῃ πελάσῃ καὶ φθόγγον ἀκούσῃ	Κανείς αν τις σιμώσει ανήξερος και τη φωνή γρικήσει

Σειρήνων, τῷ δ᾽ οὔ τι γυνὴ καὶ νήπια τέκνα
οἴκαδε νοστήσαντι παρίσταται οὐδὲ γάνυνται,
ἀλλά τε Σειρῆνες λιγυρῇ θέλγουσιν ἀοιδῇ

απ᾽ τις Σειρήνες, πια η γυναίκα του και τα μικρά παιδιά του
το γυρισμό του δεν τον χαίρουνται᾽ τον έχουν οι Σειρήνες
με το γλυκό μαθές τραγούδι τους πλανέψει. Το λιβάδι

ἥμεναι ἐν λειμῶνι, πολὺς δ᾽ ἀμφ᾽ ὀστεόφιν θὶς
ἀνδρῶν πυθομένων, περὶ δὲ ῥινοὶ μινύθουσι.
ἀλλὰ παρεξελάαν, ἐπὶ δ᾽ οὔατ᾽ ἀλεῖψαι ἑταίρων
κηρὸν δεψήσας μελιηδέα, μή τις ἀκούσῃ
τῶν ἄλλων: ἀτὰρ αὐτὸς ἀκουέμεν αἴ κ᾽ ἐθέλῃσθα,

που κάθουνται το ζώνουν κόκαλα σωρός, από κουφάρια,
που γύρω εσκέβρωσε το δέρμα τους κι η σάρκα έχει σαπίσει.
Μα εσύ προσπερνά τις, και βούλωσε τ᾽ αφτιά των σύντροφών σου
κερί μελόγλυκο μαλάζοντας, κανείς από τους άλλους
μην τις ακούσει᾽ συ όμως άκου τες, αν το τραβά η καρδιά σου'

δησάντων σ᾽ ἐν νηὶ θοῇ χεῖράς τε πόδας τε
ὀρθὸν ἐν ἱστοπέδῃ, ἐκ δ᾽ αὐτοῦ πείρατ᾽ ἀνήφθω,
ὄφρα κε τερπόμενος ὄπ᾽ ἀκούσῃς Σειρήνοιιν.
εἰ δέ κε λίσσηαι ἑτάρους λῦσαί τε κελεύῃς,
οἱ δέ σ᾽ ἔτι πλεόνεσσι τότ᾽ ἐν δεσμοῖσι διδέντων.

μα να σε δέσουν χεροπόδαρα μες στο καράβι, ολόρθο
πα στο κατάρτι, να 'ναι πάνω του δεμένα τα σκοινιά σου,
ν᾽ αναγαλλιάσεις τις γλυκόλαλες ακούγοντας Σειρηνες.
Κι αν τους φωνάζεις να σε λύσουνε παρακαλώντας, πες τους
να ρίχτουν πάνω, σου, σφιχτότερα να δέσουν τα σκοινιά σου.

αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τάς γε παρὲξ ἐλάσωσιν ἑταῖροι,
ἔνθα τοι οὐκέτ᾽ ἔπειτα διηνεκέως ἀγορεύσω,
ὁπποτέρη δή τοι ὁδὸς ἔσσεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
θυμῷ βουλεύειν: ἐρέω δέ τοι ἀμφοτέρωθεν.
ἔνθεν μὲν γὰρ πέτραι ἐπηρεφέες, προτὶ δ᾽ αὐτὰς

Μα όταν πια θα 'χουν οι σύντροφοι σου περάσει τις Σειρήνες,
εδώ κι ομπρός στις που σου ανοίγουνται δυο στράτες ποιάν θα πάρεις
μη με ρωτήσεις᾽ την απόφαση να πάρεις πρέπει ατός σου'
εγώ θα πω το τι σου μέλλεται να βρεις στις δυο τις στράτες:
Δώθε είναι βράχοι αψηλοκρέμαστοι και της γαλανομάτας

κῦμα μέγα ῥοχθεῖ κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης:
Πλαγκτὰς δή τοι τάς γε θεοὶ μάκαρες καλέουσι.
τῇ μέν τ᾽ οὐδὲ ποτητὰ παρέρχεται οὐδὲ πέλειαι
τρήρωνες, ταί τ᾽ ἀμβροσίην Διὶ πατρὶ φέρουσιν,
ἀλλά τε καὶ τῶν αἰὲν ἀφαιρεῖται λὶς πέτρη:

της Αμφιτρίτης σπάζει απάνω τους με άγριον αχό το κύμα.
Τους νοματίζουν Ταξιδόβραχους οι τρισμακαρισμένοι
θεοί᾽ πουλί δεν τους προσδιάβηκε, μηδέ τα περιστέρια
που κουβαλούνε την αθάνατη θροφή στο Δία πατέρα᾽
κάθε φορά θ᾽ αρπάξει κι ένα τους ο ορθόγκρεμος ο βράχος᾽

ἀλλ᾽ ἄλλην ἐνίησι πατὴρ ἐναρίθμιον εἶναι.
τῇ δ᾽ οὔ πώ τις νηῦς φύγεν ἀνδρῶν, ἥ τις ἵκηται,
ἀλλά θ᾽ ὁμοῦ πίνακάς τε νεῶν καὶ σώματα φωτῶν
κύμαθ᾽ ἁλὸς φορέουσι πυρός τ᾽ ὀλοοῖο θύελλαι.
οἴη δὴ κείνη γε παρέπλω ποντοπόρος νηῦς,

και βάζει ένα άλλο ο Δίας στον τόπο του, λειψά να μην του μείνουν.
Απ᾽ όσα εκεί βρεθούν πλεούμενα κανένα δε γλιτώνει᾽
καραβοσάνιδα κι ανθρώπινα κορμιά μαζί ξεσέρνει
το κύμα αδιάκοπα κι ο σίφουνας του φοβερού βουλκάνου.
Ένα μονάχα πελαγόδρομο καράβι τους προσδιάβη,

Ἀργὼ πᾶσι μέλουσα, παρ᾽ Αἰήταο πλέουσα.
καὶ νύ κε τὴν ἔνθ᾽ ὦκα βάλεν μεγάλας ποτὶ πέτρας,
ἀλλ᾽ Ἥρη παρέπεμψεν, ἐπεὶ φίλος ἦεν Ἰήσων.
«‘οἱ δὲ δύω σκόπελοι ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει
ὀξείῃ κορυφῇ, νεφέλη δέ μιν ἀμφιβέβηκε

η Αργώ, τη γη του Αιήτη ως αφήκεν, η πολυφουμισμένη᾽
στους τρανούς βράχους πάνω θα 'πεφτε κι εκείνο, μα το αφήκε
η Ήρα από αγάπη στον Ιάσονα γερό να προσπεράσει.
Κείθε θα ιδείς δυο θαλασσόβραχους᾽ του ενός στα ουράνια φτάνει
η σουβλερή κορφή᾽ το σύγνεφο, που εκεί ψηλά τον ζώνει,

κυανέη: τὸ μὲν οὔ ποτ᾽ ἐρωεῖ, οὐδέ ποτ᾽ αἴθρη
κείνου ἔχει κορυφὴν οὔτ᾽ ἐν θέρει οὔτ᾽ ἐν ὀπώρῃ.
οὐδέ κεν ἀμβαίη βροτὸς ἀνὴρ οὐδ᾽ ἐπιβαίη,
οὐδ᾽ εἴ οἱ χεῖρές τε ἐείκοσι καὶ πόδες εἶεν:
πέτρη γὰρ λίς ἐστι, περιξεστῇ ἐικυῖα.

το σκοτεινό, κανένας άνεμος δεν το σκορπάει, και μήτε
για καλοκαίρι για χινόπωρο ποτέ η κορφή ξανοίγει.
Θνητός απάνω εκεί δεν πάτησε᾽ κι είκοσι χέρια αν είχε
κι είκοσι πόδια, δε θα δονούνταν ν᾽ ανέβει στην κορφή του᾽
κοφτός ο βράχος ίσια υψώνεται, λες κι είναι δουλεμένος.

μέσσῳ δ᾽ ἐν σκοπέλῳ ἔστι σπέος ἠεροειδές,
πρὸς ζόφον εἰς Ἔρεβος τετραμμένον, ᾗ περ ἂν ὑμεῖς
νῆα παρὰ γλαφυρὴν ἰθύνετε, φαίδιμ᾽ Ὀδυσσεῦ.
οὐδέ κεν ἐκ νηὸς γλαφυρῆς αἰζήιος ἀνὴρ

Στη μέση εκεί του θαλασσόβραχου, στραμμένη στο σκοτάδι,
στα δυσμικά, μια μαύρη ανοίγεται σπηλιά᾽ και σεις εκείθε
θα προσδιαβείτε λέω με τ᾽ άρμενο, περίλαμπρε Οδυσσέα.
Να ρίξει κι ένας χεροδύναμος θνητός με το δοξάρι

τόξῳ ὀιστεύσας κοῖλον σπέος εἰσαφίκοιτο.	κάτωθε, απ᾽ τ᾽ άρμενο, δε δύνεται να φτάσει στην κουφάλα
ἔνθα δ᾽ ἐνὶ Σκύλλη ναίει δεινὸν λελακυῖα. τῆς ἦ τοι φωνὴ μὲν ὅση σκύλακος νεογιλῆς γίγνεται, αὐτὴ δ᾽ αὖτε πέλωρ κακόν: οὐδέ κέ τίς μιν γηθήσειεν ἰδών, οὐδ᾽ εἰ θεὸς ἀντιάσειεν. τῆς ἦ τοι πόδες εἰσὶ δυώδεκα πάντες ἄωροι,	του σπήλιου. Μέσα η Σκύλλα κάθεται κι άγρια αλιχτάει᾽ κι αν είναι σαν κουταβιού μικρού, νιογέννητου το γαύγισμά της, όμως ατή της άγριο είναι παράλλαμα᾽ θωρώντας τη μπροστά του κανείς δε θα 'νιώθε αναγάλλιαση, κι αθάνατος αν ήταν. Έχει μαθές ποδάρια δώδεκα, μισερωμένα, κι έξι
ἓξ δέ τέ οἱ δειραὶ περιμήκεες, ἐν δὲ ἑκάστῃ σμερδαλέη κεφαλή, ἐν δὲ τρίστοιχοι ὀδόντες πυκνοὶ καὶ θαμέες, πλεῖοι μέλανος θανάτοιο. μέσση μέν τε κατὰ σπείους κοίλοιο δέδυκεν, ἔξω δ᾽ ἐξίσχει κεφαλὰς δεινοῖο βερέθρου,	λαιμούς ψηλούς, κι από 'να υψώνεται στις άκρες τους κεφάλι τρομαχτικό, που ανοιεί το στόμα του με τρεις αράδες δόντια πυκνά, σφιχτοδεμένα, θάνατο που ξεχειλίζουν μαύρο. Με το μισό κορμί της κρύβεται στο βαθουλό το σπήλιο, κι απ᾽ τα φριχτά του βάθη βγάζοντας τις κεφαλές της όξω
αὐτοῦ δ᾽ ἰχθυάᾳ, σκόπελον περιμαιμώωσα, δελφῖνάς τε κύνας τε, καὶ εἴ ποθι μεῖζον ἕλῃσι κῆτος, ἃ μυρία βόσκει ἀγάστονος Ἀμφιτρίτη. τῇ δ᾽ οὔ πώ ποτε ναῦται ἀκήριοι εὐχετόωνται παρφυγέειν σὺν νηί: φέρει δέ τε κρατὶ ἑκάστῳ	ψαρεύει αυτού, στο βράχο ολόγυρα γυρεύοντας δελφίνια, σκυλόψαρα, για κι αν τρανότερο θεριόψαρο τσακώσει, από τα μύρια που η βαριόμουγκρη θεά Αμφιτρίτη βόσκει. Δε βρίσκεται άρμενο που οι ναύτες του να παινευτούν πως φύγαν άβλαβοι εκείθε᾽ τι το κάθε της κεφάλι αρπάζει κι έναν
φῶτ᾽ ἐξαρπάξασα νεὸς κυανοπρῴροιο. «'τὸν δ᾽ ἕτερον σκόπελον χθαμαλώτερον ὄψει, Ὀδυσσεῦ. πλησίον ἀλλήλων: καί κεν διοϊστεύσειας. τῷ δ᾽ ἐν ἐρινεὸς ἔστι μέγας, φύλλοισι τεθηλώς: τῷ δ᾽ ὑπὸ δῖα Χάρυβδις ἀναρροιβδεῖ μέλαν ὕδωρ.	από το πλοίο το γαλαζόπλωρο και το τραβάει μαζί του. Ο άλλος ωστόσο θαλασσόβραχος τόσο αψηλός δεν είναι κι ουδέ μακριά απ᾽ τον πρώτο᾽ αν έριχνες, τον έφτανε η σαγίτα. Μια αγριοσυκιά κει πέρα βρίσκεται μεγάλη, φυλλωμένη, κι η Χάρυβδη η θεϊκιά στη ρίζα της αναρουφάει το κύμα.
τρὶς μὲν γάρ τ᾽ ἀνίησιν ἐπ᾽ ἤματι, τρὶς δ᾽ ἀναροιβδεῖ δεινόν: μὴ σύ γε κεῖθι τύχοις, ὅτε ῥοιβδήσειεν: οὐ γάρ κεν ῥύσαιτό σ᾽ ὑπὲκ κακοῦ οὐδ᾽ ἐνοσίχθων. ἀλλὰ μάλα Σκύλλης σκοπέλῳ πεπλημένος ὦκα νῆα παρὲξ ἐλάαν, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν	Τρεις το ξερνάει κάθε μερόνυχτο φορές και τρεις βρουχιώντας το αναρουφάει᾽ να μη σου τύχαινε να 'σαι, ως ρουφάει, κοντά της, τι απ᾽ το χαμό δε θα σε γλίτωνε μηδέ κι ο Κοσμοσείστης! Γι᾽ αυτό στης Σκύλλας κοντοζύγωσε το βράχο το καράβι και πέρνα γρήγορα᾽ καλύτερα πολύ από τ᾽ άρμενό σου
ἓξ ἑτάρους ἐν νηὶ ποθήμεναι ἢ ἅμα πάντας.' «ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐγώ μιν ἀμειβόμενος προσέειπον: εἰ δ᾽ ἄγε δή μοι τοῦτο, θεά, νημερτὲς ἐνίσπες, εἴ πως τὴν ὀλοὴν μὲν ὑπεκπροφύγοιμι Χάρυβδιν, τὴν δέ κ᾽ ἀμυναίμην, ὅτε μοι σίνοιτό γ᾽ ἑταίρους.	να λείψουν έξι μόνο σύντροφοι παρά να λείψουν όλοι.᾽ Είπε, κι εγώ γυρνώντας μίλησα κι απηλογιά της δίνω: ,, Θεά, τη χάρη ετούτη κάνε μου και την αλήθεια πες μου᾽ μπορώ, τη Χάρυβδη ξεφεύγοντας την άγρια, με τη Σκύλλα να πολεμήσω, σα θα χύνεται να φάει τους συντρόφους μου;"
«ὣς ἐφάμην, ἡ δ᾽ αὐτίκ᾽ ἀμείβετο δῖα θεάων: 'σχέτλιε, καὶ δὴ αὖ τοι πολεμήια ἔργα μέμηλε καὶ πόνος: οὐδὲ θεοῖσιν ὑπείξεαι ἀθανάτοισιν; ἡ δέ τοι οὐ θνητή, ἀλλ᾽ ἀθάνατον κακόν ἐστι, δεινόν τ᾽ ἀργαλέον τε καὶ ἄγριον οὐδὲ μαχητόν:	Είπα, κι ευτύς εκείνη, η αρχόντισσα θεά, μου απηλογήθη: ,, Απόκοτε! Καινούργια βάσανα γυρεύεις και πολέμους; Γιατί δε σκύβεις στους αθάνατους θεούς την κεφαλή σου; Θνητή δεν είναι εκείνη᾽ απέθαντο, κακό θεριά μονάχα, φριχτό και φοβερό κι ανήμερο κι αμάχητο᾽ μαζί της
οὐδέ τις ἔστ᾽ ἀλκή: φυγέειν κάρτιστον ἀπ᾽ αὐτῆς. ἢν γὰρ δηθύνῃσθα κορυσσόμενος παρὰ πέτρῃ, δείδω, μή σ᾽ ἐξαῦτις ἐφορμηθεῖσα κίχῃσι τόσσῃσιν κεφαλῇσι, τόσους δ᾽ ἐκ φῶτας ἕληται. ἀλλὰ μάλα σφοδρῶς ἐλάαν, βωστρεῖν δὲ Κράταιιν,	ποιος να τα βάλει; Το καλύτερο, γοργά να ξαλαργέψεις᾽ τι αν χάσεις ώρα, ως αρματώνεσαι, στο βράχο πλάι, φοβούμαι μη βρει καιρό ξανά κι απάνω σας χιμίζοντας σου αρπάξει με τα κεφάλια που της βρίσκουνται συντρόφους άλλους τόσους. Μόνο κουπί τραβάτε γρήγορα, και στην Κραταιή, της Σκύλλας
μητέρα τῆς Σκύλλης, ἥ μιν τέκε πῆμα βροτοῖσιν: ἥ μιν ἔπειτ᾽ ἀποπαύσει ἐς ὕστερον ὁρμηθῆναι.	τη μάνα κράζε, που τη γέννησε κατάρα στους ανθρώπους, κι αυτή θα κόψει λέω τη φόρα της, να μην ξαναχιμίξει.

«Θρινακίην δ᾽ ἐς νῆσον ἀφίξεαι: ἔνθα δὲ πολλαὶ
βόσκοντ᾽ Ἠελίοιο βόες καὶ ἴφια μῆλα,
ἑπτὰ βοῶν ἀγέλαι, τόσα δ᾽ οἰῶν πώεα καλά,

Στη Θρινακία θα φτάσεις έπειτα᾽ τ᾽ αρνιά του Γήλιου βόσκουν
σε τούτο το νησί τα ολόπαχα και τα πολλά γελάδια᾽
κοπάδια εφτά γελάδες, πρόβατα κοπάδια εφτά᾽ πενήντα

πεντήκοντα δ᾽ ἕκαστα. γόνος δ᾽ οὐ γίγνεται αὐτῶν,
οὐδέ ποτε φθινύθουσι. θεαὶ δ᾽ ἐπιποιμένες εἰσίν,
νύμφαι ἐυπλόκαμοι, Φαέθουσά τε Λαμπετίη τε,
ἃς τέκεν Ἠελίῳ Ὑπερίονι δῖα Νέαιρα.
τὰς μὲν ἄρα θρέψασα τεκοῦσά τε πότνια μήτηρ

μετρά κεφάλια το καθένα τους᾽ κι ουδέ γεννούν ποτέ τους,
ουδέ κι αργιεύουν δυο ωριοπλέξουδες θεές, Καλοκυράδες,
τα βγάζουν στη βοσκή, η Φαέθουσα κι η Λαμπετώ, του Γήλιου
οι θυγατέρες τ᾽ ουρανόδρομου και της θεϊκιάς Νεαίρας.
Σα γεννήθηκαν κι αναστήθηκαν, η σεβαστή τους μάνα

Θρινακίην ἐς νῆσον ἀπῴκισε τηλόθι ναίειν,
μῆλα φυλασσέμεναι πατρώια καὶ ἕλικας βοῦς.
τὰς εἰ μέν κ᾽ ἀσινέας ἐάᾳς νόστου τε μέδηαι,
ἦ τ᾽ ἂν ἔτ᾽ εἰς Ἰθάκην κακά περ πάσχοντες ἵκοισθε:
εἰ δέ κε σίνηαι, τότε τοι τεκμαίρομ᾽ ὄλεθρον,

αλάργα στο νησί τις έστειλε της Θρινακίας, του κύρη
τ᾽ αρνιά μαθές και τα στριφτόκερα γελάδια να φυλάνε.
Χέρι σ᾽ αυτά αν δε βάλεις, έχοντας το γυρισμό στο νου σου,
μπορείτε με τα χίλια βάσανα να 'ρθείτε στην Ιθάκη.
Μα αν βάλεις χέρι, τότε χάθηκες και συ και το καράβι

νηί τε καὶ ἑτάροις: αὐτὸς δ᾽ εἴ πέρ κεν ἀλύξῃς,
ὀψὲ κακῶς νεῖαι, ὀλέσας ἄπο πάντας ἑταίρους.᾽
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν Ἠώς.
ἡ μὲν ἔπειτ᾽ ἀνὰ νῆσον ἀπέστιχε δῖα θεάων:
αὐτὰρ ἐγὼν ἐπὶ νῆα κιὼν ὤτρυνον ἑταίρους

κι οι σύντροφοί σου, αυτή είν᾽ η αρμήνια μου! Και συ να
ξεγλιτώσεις,
Θα φτάσεις πίσω δίχως συντρόφους, αργά, συφοριασμένος."
Μόλις μου τα 'πε αυτά, η χρυσόθρονη πρόβαλε Αυγή, και τότε
πήρε η θεά η σεβάσμια του νησιού τ᾽ ανάπλαγα να φύγει᾽
κι εγώ τραβώντας στο καράβι μου προστάζω τους συντρόφους,

αὐτούς τ᾽ ἀμβαίνειν ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι:
οἱ δ᾽ αἶψ᾽ εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθῖζον.
ἑξῆς δ᾽ ἑζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.
ἡμῖν δ᾽ αὖ κατόπισθε νεὸς κυανοπρῴροιο
ἴκμενον οὖρον ἵει πλησίστιον, ἐσθλὸν ἑταῖρον,

μόλις ανέβουν στο πλεούμενο, να λύσουν τις πρυμάτσες.
Κι ως ανέβηκαν δίχως άργητα και στα ζυγά κάθισαν
γραμμή, την αφρισμένη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.
Ξοπίσω από το γαλαζόπλωρο καράβι πρίμο αγέρι,
σταλμένο από την ωριοπλέξουδη, την ανθρωπολαλούσα

Κίρκη ἐυπλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα.
αὐτίκα δ᾽ ὅπλα ἕκαστα πονησάμενοι κατὰ νῆα
ἥμεθα: τὴν δ᾽ ἄνεμός τε κυβερνήτης τ᾽ ἴθυνε.
«δὴ τότ᾽ ἐγὼν ἑτάροισι μετηύδων ἀχνύμενος κῆρ:
᾽ὦ φίλοι, οὐ γὰρ χρὴ ἕνα ἴδμεναι οὐδὲ δύ᾽ οἴους

θεά, την άγρια Κίρκη, σύντροφος καλός μας προβοδούσε.
Κι ως τ᾽ άρμενα του πλοίου συντάξαμε, καθόμαστε, τι εκείνο
καλά το κυβερνούσαν ο άνεμος κι ο τιμονιέρης μόνο.
Και τότε στους συντρόφους μίλησα με μαραμένα σπλάχνα:
,, Ένας και δυο μονάχα, φίλοι μου, δεν πρέπει να κατέχουν

θέσφαθ᾽ ἅ μοι Κίρκη μυθήσατο, δῖα θεάων:
ἀλλ᾽ ἐρέω μὲν ἐγών, ἵνα εἰδότες ἤ κε θάνωμεν
ἤ κεν ἀλευάμενοι θάνατον καὶ κῆρα φύγοιμεν.
Σειρήνων μὲν πρῶτον ἀνώγει θεσπεσιάων
φθόγγον ἀλεύασθαι καὶ λειμῶν᾽ ἀνθεμόεντα.

όσες μαντείες η Κίρκη, η αρχόντισσα θεά, μου μολογούσε
Θα σας τις πω, για να τις ξέρουμε, και για πεθαίνουμε όλοι
για και γλιτώνοντας ξεφεύγουμε του Χάρου και της μοίρας.
Μου 'λεγε πρώτα των γλυκόλαλων Σειρήνων το τραγούδι
και το ανθισμένο να ξεφύγουμε λιβάδι᾽ τη φωνή τους

οἶον ἔμ᾽ ἠνώγει ὄπ᾽ ἀκουέμεν: ἀλλά με δεσμῷ
δήσατ᾽ ἐν ἀργαλέῳ, ὄφρ᾽ ἔμπεδον αὐτόθι μίμνω,
ὀρθὸν ἐν ἱστοπέδῃ, ἐκ δ᾽ αὐτοῦ πείρατ᾽ ἀνήφθω.
εἰ δέ κε λίσσωμαι ὑμέας λῦσαί τε κελεύω,
ὑμεῖς δὲ πλεόνεσσι τότ᾽ ἐν δεσμοῖσι πιέζειν.᾽

ν᾽ ακούσω μόνο εγώ, μα δέστε με γερά που να πονέσω
ορθά με το σκοινί, απ᾽ τη θέση μου να μη μετασαλεύω,
πα στο κατάρτι, να 'ναι πάνω του δεμένα τα σκοινιά μου.
Κι αν σας φωνάζω να με λύσετε και σας παρακαλιέμαι,
αρπάχτε τα σκοινιά και σφιχτέ τα πιο ακόμα στο κορμί μου."

«ἦ τοι ἐγὼ τὰ ἕκαστα λέγων ἑτάροισι πίφαυσκον:
τόφρα δὲ καρπαλίμως ἐξίκετο νηῦς ἐυεργὴς
νῆσον Σειρήνοιιν: ἔπειγε γὰρ οὖρος ἀπήμων.
αὐτίκ᾽ ἔπειτ᾽ ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο ἠδὲ γαλήνη
ἔπλετο νηνεμίη, κοίμησε δὲ κύματα δαίμων.

Την ώρα που όλα αυτά ξεδιάλυνα μιλώντας στους συντρόφους,
καθώς αγέρας πρίμος έσπρωχνε το καλοσκαρωμένο
καράβι, το νησί αντικρίσαμε σε λίγο των Σειρήνων.
Μεμιάς ο αγέρας καταλάγιασε και χύθηκε γαλήνη
τρογύρα απάνεμη, και κοίμισε κάποιος θεός το κύμα.

ἀνστάντες δ᾽ ἕταροι νεὸς ἱστία μηρύσαντο
καὶ τὰ μὲν ἐν νηὶ γλαφυρῇ θέσαν, οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ἐρετμὰ
ἑζόμενοι λεύκαινον ὕδωρ ξεστῇς ἐλάτῃσιν.
αὐτὰρ ἐγὼ κηροῖο μέγαν τροχὸν ὀξέι χαλκῷ
τυτθὰ διατμήξας χερσὶ στιβαρῇσι πίεζον:

Τότε πετάχτηκαν οι σύντροφοι και τα πανιά μαϊνάραν,
κι ως στο βαθύ το πλοίο τ᾽ απίθωσαν, στα τορνευτά
κάθισαν ελάτινα κουπιά και γέμιζαν αφρούς το κύμα γύρα.
Κι εγώ από μια τρανή κερόπιτα με κοφτερό μαχαίρι
μικρά κομμάτια κόβω κι άρχισα μες στα γερά μου χέρια

αἶψα δ᾽ ἰαίνετο κηρός, ἐπεὶ κέλετο μεγάλη ἲς
Ἠελίου τ᾽ αὐγὴ Ὑπεριονίδαο ἄνακτος:
ἑξείης δ᾽ ἑτάροισιν ἐπ᾽ οὔατα πᾶσιν ἄλειψα.
οἱ δ᾽ ἐν νηί μ᾽ ἔδησαν ὁμοῦ χεῖράς τε πόδας τε
ὀρθὸν ἐν ἱστοπέδῃ, ἐκ δ᾽ αὐτοῦ πείρατ᾽ ἀνῆπτον:

να τα μαλάζω, ως που ζεστάθηκαν, καθώς κι η δύναμη μου
και του Ήλιου η πύρα τ᾽ ουρανόδρομου τα δάμαζε από πάνω.
Κι ως όλων των συντρόφων βούλωσα τ᾽ αφτιά με τούτο, εκείνοι
σφιχτά με δέσαν χεροπόδαρα μες στο καράβι ολόρθο
πα στο κατάρτι, κι ήταν πάνω του δεμένα τα σκοινιά μου'

αὐτοὶ δ᾽ ἑζόμενοι πολιὴν ἅλα τύπτον ἐρετμοῖς.
ἀλλ᾽ ὅτε τόσσον ἀπῆμεν ὅσον τε γέγωνε βοήσας,
ῥίμφα διώκοντες, τὰς δ᾽ οὐ λάθεν ὠκύαλος νηῦς
ἐγγύθεν ὀρνυμένη, λιγυρὴν δ᾽ ἔντυνον ἀοιδήν:
«‘δεῦρ᾽ ἄγ᾽ ἰών, πολύαιν᾽ Ὀδυσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν,

μετά καθίσαν και τη θάλασσα με τα κουπιά χτυπούσαν.
Μα ως το άρμενο το γοργοθάλασσο, στη φόρα που 'χε πάρει,
πια είχε ζυγώσει τόσο, που η φωνή ν᾽ ακούγεται του άνθρωπου,
το 'δαν αυτές που ερχόταν κι άρχισαν να ψιλοτραγουδούνε:
,, Έλα κοντά, Οδυσσέα περίλαμπρε, των Αχαιών η δόξα!

νῆα κατάστησον, ἵνα νωιτέρην ὄπ᾽ ἀκούσῃς.
οὐ γάρ πώ τις τῇδε παρήλασε νηὶ μελαίνῃ,
πρίν γ᾽ ἡμέων μελίγηρυν ἀπὸ στομάτων ὄπ᾽ ἀκοῦσαι,
ἀλλ᾽ ὅ γε τερψάμενος νεῖται καὶ πλείονα εἰδώς.
ἴδμεν γάρ τοι πάνθ᾽ ὅσ᾽ ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ

Το πλοίο σου στο νησί μας άραξε, ν᾽ ακούσεις τη φωνή μας᾽
κανείς ως τώρα δεν προσπέρασε με μελανό καράβι,
τη μελοστάλαχτη απ᾽ τα χείλη μας φωνή πριχού γρικήσει'
κι ως φράθη πια κι ο νους του επλούτυνε, κινάει και φεύγει πάλε.
Από βουλή θεών τα που 'συραν οι Τρώες κι οι Αργίτες πάθη

Ἀργεῖοι Τρῶές τε θεῶν ἰότητι μόγησαν,
ἴδμεν δ᾽, ὅσσα γένηται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ.’
«ὣς φάσαν ἱεῖσαι ὄπα κάλλιμον: αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ
ἤθελ᾽ ἀκουέμεναι, λῦσαί τ᾽ ἐκέλευον ἑταίρους
ὀφρύσι νευστάζων: οἱ δὲ προπεσόντες ἔρεσσον.

στης Τροίας τον κάμπο τα κατέχουμε μιαν άκρη ως άλλη, ακόμα
κι όσα στη γης ακέρια γίνουνται την πολυθρόφα απάνω."
Έτσι μιλούσαν με αηδονόλαλη φωνή, και λαχταρούσε
μένα η καρδιά ν᾽ ακούει, και γύρευα να λύσουν τα σκοινιά μου,
στους άλλους με τα φρύδια γνέφοντας᾽ μα αυτοί λαμνοκοπούσαν

αὐτίκα δ᾽ ἀνστάντες Περιμήδης Εὐρύλοχός τε
πλείοσί μ᾽ ἐν δεσμοῖσι δέον μᾶλλόν τε πίεζον.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τάς γε παρήλασαν, οὐδ᾽ ἔτ᾽ ἔπειτα
φθογγῆς Σειρήνων ἠκούομεν οὐδέ τ᾽ ἀοιδῆς,
αἶψ᾽ ἀπὸ κηρὸν ἕλοντο ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι,

σκυμμένοι, και πετάχτη ο Ευρύλοχος μεμιάς κι ο Περιμήδης
και με σκοινιά με δέναν πιότερα και πιο γερά με σφίγγαν.
Κι ως τέλος το νησί προσπέρασαν γοργά, και των Σειρήνων
μηδέ η φωνή στ᾽ αφτιά μας έφτανε μηδέ και το τραγούδι,
οι γκαρδιακοί σύντροφοι μου έβγαλαν το που τους είχα βάλει

ὅν σφιν ἐπ᾽ ὠσὶν ἄλειψ᾽, ἐμέ τ᾽ ἐκ δεσμῶν ἀνέλυσαν.
«ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἐλείπομεν, αὐτίκ᾽ ἔπειτα
καπνὸν καὶ μέγα κῦμα ἴδον καὶ δοῦπον ἄκουσα.
τῶν δ᾽ ἄρα δεισάντων ἐκ χειρῶν ἔπτατ᾽ ἐρετμά,
βόμβησαν δ᾽ ἄρα πάντα κατὰ ῥόον: ἔσχετο δ᾽ αὐτοῦ

κερί στ᾽ αφτιά και πήραν κι έλυσαν και μένα απ᾽ τα δεσμά μου.
Μα ως το νησί πια πίσω αφήκαμε, σε λίγην ώρα ομπρός μας
θωρώ καπνό και κύμα τρίψηλο κι ακούω βροντή μεγάλη.
Κι οι άλλοι τρόμαξαν κι απ᾽ τα χέρια τους ξέφυγαν τα κουπιά τους,
κι ως πέσαν στο νερό οι φτερούγες τους, σουσούριζαν, κι εκόπη του

νηῦς, ἐπεὶ οὐκέτ᾽ ἐρετμὰ προήκεα χερσὶν ἔπειγον.
αὐτὰρ ἐγὼ διὰ νηὸς ἰὼν ὤτρυνον ἑταίρους
μειλιχίοις ἐπέεσσι παρασταδὸν ἄνδρα ἕκαστον:
« ‘ὦ φίλοι, οὐ γάρ πώ τι κακῶν ἀδαήμονές εἰμεν:
οὐ μὲν δὴ τόδε μεῖζον ἔπει κακόν, ἢ ὅτε Κύκλωψ

άρμενου ο δρόμος, τι δέν το 'σπρωχναν τα σπαθωτά κουπιά μας.
Και τότε εγώ, το γύρο παίρνοντας του πλοίου, τους συντρόφους μου
με λόγια μαλακά τους γκάρδιωνα, μιλώντας σ᾽ έναν έναν:
,, Φίλοι μου, ακάτεχοι από βάσανα δεν είμαστε καθόλου'
ετούτο λέω κακό χειρότερο δε θα 'ναι απ᾽ ό,τι τότε

εἴλει ἐνὶ σπῆι γλαφυρῷ κρατερῆφι βίηφιν:
ἀλλὰ καὶ ἔνθεν ἐμῇ ἀρετῇ, βουλῇ τε νόῳ τε,

που μέσα στη σπηλιά του Κύκλωπα βρεθήκαμε κλεισμένοι᾽
με την αξιά μου ωστόσο, βάζοντας μπροστά και νου και τέχνες,

ἐκφύγομεν, καί που τῶνδε μνήσεσθαι οἴω.
νῦν δ᾽ ἄγεθ᾽, ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες.
ὑμεῖς μὲν κώπῃσιν ἁλὸς ῥηγμῖνα βαθεῖαν

γλιτώσαμε. Θα τα θυμούμαστε μια μέρα λέω και τούτα!
Μα ελατέ τώρα, ομπρός, το λόγο μου ν᾽ ακούσουμε όλοι. θέλω:
Οι ναύτες, στα ζυγά καθούμενοι, με τα κουπιά χτυπάτε

τύπτετε κληΐδεσσιν ἐφήμενοι, αἴ κέ ποθι Ζεὺς
δώῃ τόνδε γ᾽ ὄλεθρον ὑπεκφυγέειν καὶ ἀλύξαι:
σοὶ δέ, κυβερνῆθ᾽, ὧδ᾽ ἐπιτέλλομαι: ἀλλ᾽ ἐνὶ θυμῷ
βάλλευ, ἐπεὶ νηὸς γλαφυρῆς οἰήια νωμᾷς.
τούτου μὲν καπνοῦ καὶ κύματος ἐκτὸς ἔεργε

τα βαθιά κύματα της θάλασσας, αν δώσει ο Δίας την άγρια
τούτη φοβέρα να ξεφύγουμε και λυτρωμό να βρούμε.
Και συ τον ορισμό μου αγρίκησε και βαλ᾽ τον, τιμονιέρη,
στο νου σου, μια και του πλεούμενου το διάκι κουμαντάρεις'
μακριά απ᾽ το κύμα εκείνο κράτα μας κι απ᾽ τον καπνό που
βλέπεις'

νῆα, σὺ δὲ σκοπέλου ἐπιμαίεο, μή σε λάθῃσι
κεῖσ᾽ ἐξορμήσασα καὶ ἐς κακὸν ἄμμε βάλῃσθα.᾽
«ὣς ἐφάμην, οἱ δ᾽ ὦκα ἐμοῖς ἐπέεσσι πίθοντο.
Σκύλλην δ᾽ οὐκέτ᾽ ἐμυθεόμην, ἄπρηκτον ἀνίην,
μή πώς μοι δείσαντες ἀπολλήξειαν ἑταῖροι

κατά μεριά του θαλασσόβραχου κυβέρνα, μήπως τύχει
και κατ᾽ αλλού γυρίσει τ᾽ άρμενο και στο χαμό μας ρίξεις."
Είπα, κι ευτύς εκείνοι σύγκλιναν εγώ όμως για τη Σκύλλα,
το αμάχητο κακό, δεν έβγαλα μια λέξη από το στόμα'
τι ήτανε φόβος, οι σύντροφοί μου ν᾽ αφήσουν τα κουπιά τους

εἰρεσίης, ἐντὸς δὲ πυκάζοιεν σφέας αὐτούς.
καὶ τότε δὴ Κίρκης μὲν ἐφημοσύνης ἀλεγεινῆς
λανθανόμην, ἐπεὶ οὔ τί μ᾽ ἀνώγει θωρήσσεσθαι:
αὐτὰρ ἐγὼ καταδὺς κλυτὰ τεύχεα καὶ δύο δοῦρε
μάκρ᾽ ἐν χερσὶν ἑλὼν εἰς ἴκρια νηὸς ἔβαινον

και να κρυφτούν απ᾽ την τρομάρα τους στου καραβιού τ᾽ αμπάρι.
Την ώρα εκείνη δε λογάριασα την άπονη της Κίρκης
ορμήνια, που 'λεγε για πόλεμο να μη σιαχτώ καθόλου.
Την ξακουστή μου αρμάτα φόρεσα γοργά, και δυο κοντάρια
μακριά φουχτώνοντας ανέβηκα στης πλώρης την κουβέρτα,

ἠ πρῴρης: ἔνθεν γάρ μιν ἐδέγμην πρῶτα φανεῖσθαι
Σκύλλην πετραίην, ἥ μοι φέρε πῆμ᾽ ἑτάροισιν.
οὐδέ πῃ ἀθρῆσαι δυνάμην, ἔκαμον δέ μοι ὄσσε
πάντῃ παπταίνοντι πρὸς ἠεροειδέα πέτρην.
«ἡμεῖς μὲν στεινωπὸν ἀνεπλέομεν γοόωντες:

τι το θεριό του βράχου ελόγιαζα να ξεπροβάλει πρώτα
εκείθε, η Σκύλλα, μαύρο που 'κλωθε χαμό στους συντρόφους μου.
Μα πουθενά δεν την ξεχώριζα᾽ τα μάτια μου απόκαμαν
γύρω παντού τον αχνογάλαζο να ψαχουλεύουν βράχο.
Με θρήνους το στενό τραβούσαμε να το διαβούμε ωστόσο᾽

ἔνθεν μὲν Σκύλλη, ἑτέρωθι δὲ δῖα Χάρυβδις
δεινὸν ἀνερροίβδησε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ.
ἦ τοι ὅτ᾽ ἐξεμέσειε, λέβης ὣς ἐν πυρὶ πολλῷ
πᾶσ᾽ ἀναμορμύρεσκε κυκωμένη, ὑψόσε δ᾽ ἄχνη
ἄκροισι σκοπέλοισιν ἐπ᾽ ἀμφοτέροισιν ἔπιπτεν:

εδώθε η Σκύλλα, εκείθε η Χάρυβδη, που το νερό ρουφούσε
βρουχιώντας το αρμυρό της θάλασσας, που να σε πιάνει τρόμος.
Κι όντας το ξερνά, άναταράζουνταν και χόχλαζε, ως λεβέτι
σε δυνατή φωτιά που το 'βαλαν, κι ανέβαινε η αλισάχνη
κι απάνω στις κορφές ξανάπεφτε ψηλά των δυο των βράχων.

ἀλλ᾽ ὅτ᾽ ἀναβρόξειε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ,
πᾶσ᾽ ἔντοσθε φάνεσκε κυκωμένη, ἀμφὶ δὲ πέτρη
δεινὸν ἐβεβρύχει, ὑπένερθε δὲ γαῖα φάνεσκε
ψάμμῳ κυανέη: τοὺς δὲ χλωρὸν δέος ᾕρει.
ἡμεῖς μὲν πρὸς τὴν ἴδομεν δείσαντες ὄλεθρον:

Μα ως το αρμυρό νερό της θάλασσας αναρουφούσε πάλι,
στροβίλα ανοίγουνταν που εχόχλαζε, τρανή, κι ο βράχος άγρια
βογγούσε ολόγυρα, και πρόβελνε κάτω βαθιά του πάτου
ο μαύρος άμμος — κι οι σύντροφοι, μου θωρούσαν κερωμένοι.
Μα ως κείνη βλέπαμε και τρέμαμε πως Θα χαθούμε, ξάφνου

τόφρα δέ μοι Σκύλλη γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἑταίρους
ἓξ ἕλεθ᾽, οἳ χερσίν τε βίηφί τε φέρτατοι ἦσαν.
σκεψάμενος δ᾽ ἐς νῆα θοὴν ἅμα καὶ μεθ᾽ ἑταίρους
ἤδη τῶν ἐνόησα πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν
ὑψόσ᾽ ἀειρομένων: ἐμὲ δὲ φθέγγοντο καλεῦντες

πρόφτασε η Σκύλλα κι από τ᾽ άρμενο το βαθουλό συντρόφους
έξι μου αρπάζει, τους αξιότερους σε αντρεία και χέρια απ᾽ όλους.
Και καθώς έστρεψα στους συντρόφους και στο άρμενο τα μάτια,
είδα τα πόδια και τα χέρια τους να σειούνται πάνωθέ μου,
ψηλά ως τους έσερνε᾽ και φώναζαν αυτοί κι ανακαλιούνταν

ἐξονομακλήδην, τότε γ᾽ ὕστατον, ἀχνύμενοι κῆρ.
ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἐπὶ προβόλῳ ἁλιεὺς περιμήκεϊ ῥάβδῳ
ἰχθύσι τοῖς ὀλίγοισι δόλον κατὰ εἴδατα βάλλων
ἐς πόντον προΐησι βοὸς κέρας ἀγραύλοιο,
ἀσπαίροντα δ᾽ ἔπειτα λαβὼν ἔρριψε θύραζε,

στερνή φορά με το παράπονο στα χείλη τ᾽ όνομά μου.
Πως ο ψαράς απά σε ακρόβραχο με το μακρύ καλάμι
δόλωμα ρίχνει στα μικρόψαρα, στη θάλασσα πετώντας
το αγκίστρι, περαστό σε κέρατο βοδιού καλοθρεμμένου,
κι όταν κανένα πιάσει, το πετάει σπαρταριστό στον άμμο

ὣς οἵ γ᾽ ἀσπαίροντες ἀείροντο προτὶ πέτρας:
αὐτοῦ δ᾽ εἰνὶ θύρῃσι κατήσθιε κεκληγῶτας
χεῖρας ἐμοὶ ὀρέγοντας ἐν αἰνῇ δηιοτῆτι:
οἴκτιστον δὴ κεῖνο ἐμοῖς ἴδον ὀφθαλμοῖσι
πάντων, ὅσσ᾽ ἐμόγησα πόρους ἁλὸς ἐξερεείνων.

παρόμοια τότε τους ανάσερνε σπαρταριστούς στα βράχια
και στη μπασιά μπροστά τους έτρωγε, κι εκείνοι να γλιτώσουν
του κάκου πάλευαν, και γόζουνταν τα χέρια απλώνοντας μου.
Πιο φοβερό κακό τα μάτια μου δεν έχουν δει ποτέ μου
στα τόσα που 'συρα, τα διάβατα της θάλασσας ζητώντας.

«αὐτὰρ ἐπεὶ πέτρας φύγομεν δεινήν τε Χάρυβδιν
Σκύλλην τ᾽, αὐτίκ᾽ ἔπειτα θεοῦ ἐς ἀμύμονα νῆσον
ἱκόμεθ': ἔνθα δ᾽ ἔσαν καλαὶ βόες εὐρυμέτωποι,
πολλὰ δὲ ἴφια μῆλ᾽ Ὑπερίονος Ἠελίοιο.
δὴ τότ᾽ ἐγὼν ἔτι πόντῳ ἐὼν ἐν νηὶ μελαίνῃ

Τους βράχους έτσι και τη Χάρυβδη την άγρια και τη Σκύλλα
σαν πίσω αφήκαμε, το πάγκαλο θεϊκό νησί σε λίγο
πρόβαλε πέρα᾽ εκεί ήταν τα όμορφα, τα φαρδιοκουτελάτα
του Γήλιου βόδια τ᾽ ουρανόδρομου και τα παχιά τ᾽ αρνιά του.
Ακόμα απ᾽ τ᾽ ανοιχτά του πελάγου στο μελανό καράβι

μυκηθμοῦ τ᾽ ἤκουσα βοῶν αὐλιζομενάων
οἰῶν τε βληχήν: καί μοι ἔπος ἔμπεσε θυμῷ
μάντηος ἀλαοῦ, Θηβαίου Τειρεσίαο,
Κίρκης τ᾽ Αἰαίης, ἥ μοι μάλα πόλλ᾽ ἐπέτελλε
νῆσον ἀλεύασθαι τερψιμβρότου Ἠελίοιο.

μουκανητά βοδιών αγρίκησα μακριάθε μαντρισμένων
κι αρνιών βελάσματα, και γύρισαν στα φρένα μου όσα
μου 'πεν ο Τειρεσίας, ο μάντης που 'ζησε τυφλός στη Θήβα, κι όσα
η Κίρκη μου διπλοπαράγγελνε στην Αία, να ξαλαργέψω
απ᾽ το νησί του Γήλιου, που άδολη χαρά σκορπάει στον κόσμο.

δὴ τότ᾽ ἐγὼν ἑτάροισι μετηύδων ἀχνύμενος κῆρ:
«'κέκλυτέ μευ μύθων κακά περ πάσχοντες ἑταῖροι,
ὄφρ᾽ ὑμῖν εἴπω μαντήια Τειρεσίαο
Κίρκης τ᾽ Αἰαίης, ἥ μοι μάλα πόλλ᾽ ἐπέτελλε
νῆσον ἀλεύασθαι τερψιμβρότου Ἠελίοιο:

Και τότε στους συντρόφους μίλησα με πικραμένα σπλάχνα:
,, Και τόσα που τραβάτε, σύντροφοι, τα λόγια μου για ακούτε,
να φανερώσω τι προφήτεψαν ο Τειρεσίας ο μάντης
κι η Κίρκη από την Αία, που γύρευε μακριά να κρατηθούμε
απ᾽ το νησί του Γήλιου, που άδολη χαρά σκορπάει στον κόσμο'

ἔνθα γὰρ αἰνότατον κακὸν ἔμμεναι ἄμμιν ἔφασκεν.
ἀλλὰ παρὲξ τὴν νῆσον ἐλαύνετε νῆα μέλαιναν.'
ὣ«ὣς ἐφάμην, τοῖσιν δὲ κατεκλάσθη φίλον ἦτορ.
αὐτίκα δ᾽ Εὐρύλοχος στυγερῷ μ᾽ ἠμείβετο μύθῳ:
«'σχέτλιός εἰς, Ὀδυσεῦ: περί τοι μένος, οὐδέ τι γυῖα

τι εδώ μας περιμένουν, έλεγε, τα πιο μεγάλα πάθη.
Ελάτε το νησί με τ᾽ άρμενο λοιπόν να προσδιαβούμε!"
Αυτά είπα, κι η καρδιά τους ράγισε, κι ευτύς αναμεσά τους
ο Ευρύλοχος αγουρομίλησε γυρνώντας κατά μένα:
,, Είσαι θεριό, Οδυσσέα! Την κούραση μηδέ η ψυχή σου νιώθει

κάμνεις: ἦ ῥά νυ σοί γε σιδήρεα πάντα τέτυκται,
ὅς ῥ᾽ ἑτάρους καμάτῳ ἀδηκότας ἠδὲ καὶ ὕπνῳ
οὐκ ἐάᾳς γαίης ἐπιβήμεναι, ἔνθα κεν αὖτε
νήσῳ ἐν ἀμφιρύτῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόρπον,
ἀλλ᾽ αὔτως διὰ νύκτα θοὴν ἀλάλησθαι ἄνωγας

μηδέ και το κορμί σου᾽ ολάκερος επλάστης σιδερένιος -
που τους συντρόφους σου, από κάματο κι αγρύπνια τσακισμένους,
δε μας αφήνεις να πατήσουμε στεριά και να χαρούμε
γλυκό ψωμί στο θαλασσόζωστο νησί᾽ γυρεύεις μόνο
διωγμένοι απ᾽ το νησί, στη γρήγορη μέσα νυχτιά, στο κύμα

νήσου ἀποπλαγχθέντας ἐν ἠεροειδέι πόντῳ.
ἐκ νυκτῶν δ᾽ ἄνεμοι χαλεποί, δηλήματα νηῶν,
γίγνονται: πῇ κέν τις ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον,
ἤν πως ἐξαπίνης ἔλθῃ ἀνέμοιο θύελλα,
ἢ Νότου ἢ Ζεφύροιο δυσαέος, οἵ τε μάλιστα

το σκοτεινό να παραδέρνουμε σαν άδικη κατάρα.
Φέρνουν κακούς οι νύχτες άνεμους, ζημιές για τα καράβια'
πως θα γινόταν να ξεφύγουμε τον ξαφνικό χαμό μας,
τυχόν αν άγριο ανεμοτάραχο ξεσπούσε, σηκωμένο
απ᾽ το νοτιά για απ᾽ τον ανήμερο πουνέντη, που και δίχως

νῆα διαρραίουσι θεῶν ἀέκητι ἀνάκτων.
ἀλλ᾽ ἦ τοι νῦν μὲν πειθώμεθα νυκτὶ μελαίνῃ
δόρπον θ᾽ ὁπλισόμεσθα θοῇ παρὰ νηὶ μένοντες,
ἠῶθεν δ᾽ ἀναβάντες ἐνήσομεν εὐρέι πόντῳ.'
«ὣς ἔφατ᾽ Εὐρύλοχος, ἐπὶ δ᾽ ᾔνεον ἄλλοι ἑταῖροι.

των κυβερνών θεών το θέλημα τσακίζουν τα καράβια;
Πλακώνει η νύχτα, ας γένει, η χάρη της᾽ ελάτε στο ακρογιάλι
δίπλα στο γρήγορο καράβι μας το δείπνο να γνοιαστούμε᾽
και την αυγή ξανά ανοιγόμαστε στα πελαγίσια πλάτη.
Αυτά είπε ο Ευρύλοχος, κι ως σύγκλιναν όλοι μαζί οι σύντροφοι,

καὶ τότε δὴ γίγνωσκον ὃ δὴ κακὰ μήδετο δαίμων,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδων:
«Εὐρύλοχ᾽, ἦ μάλα δή με βιάζετε μοῦνον ἐόντα.

το 'νιωσα, πάθη πως μας έκλωθε κάποιος θεός περίσσια,
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα του συντυχαίνω λόγια:
,, Ευρύλοχε, έτσι με ζορίζετε, κι έχω απομείνει μόνος.

ἀλλ᾽ ἄγε νῦν μοι πάντες ὀμόσσατε καρτερὸν ὅρκον:	Όμως ελάτε τώρα κι όλοι σας τρανόν αμώστε μου όρκο,
εἴ κέ τιν᾽ ἠὲ βοῶν ἀγέλην ἢ πῶυ μέγ᾽ οἰῶν	πως αν κοπάδι δούμε πρόβατα μεγάλο για γελάδια,
εὕρωμεν, μή πού τις ἀτασθαλίῃσι κακῇσιν	για το κακό μας τόσο αστόχαστος δε θα βρεθεί κανένας
ἢ βοῦν ἠέ τι μῆλον ἀποκτάνῃ: ἀλλὰ ἕκηλοι	να σφάξει βόδι για και πρόβατο᾽ δίχως φωνές και γρίνιες
ἐσθίετε βρώμην, τὴν ἀθανάτη πόρε Κίρκη.᾽	απ᾽ τις θροφές που η Κίρκη η αθάνατη μας έδωσε να τρώτε.
«ὣς ἐφάμην, οἱ δ᾽ αὐτίκ᾽ ἀπώμνυον, ὡς ἐκέλευον.	Είπα, κι αυτοί, καθώς τους γύρευα, μεμιάς τον όρκο έδωκαν
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ὄμοσάν τε τελεύτησάν τε τὸν ὅρκον,	και πια σαν άμωσαν και τέλεψαν τους όρκους, το καράβι
στήσαμεν ἐν λιμένι γλαφυρῷ ἐυεργέα νῆα	το καλοσκαρωμένο αράξαμε σε βαθουλό λιμάνι,
ἄγχ᾽ ὕδατος γλυκεροῖο, καὶ ἐξαπέβησαν ἑταῖροι	πλάι σε γλυκό νερό᾽ κι απ᾽ τ᾽ άρμενο σα βγήκαν οι συντρόφοι,
νηός, ἔπειτα δὲ δόρπον ἐπισταμένως τετύκοντο.	επήραν έπειτα και σύνταζαν μ᾽ έγνοια πολλή το δείπνο.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	Και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
μνησάμενοι δὴ ἔπειτα φίλους ἔκλαιον ἑταίρους,	πήραν να κλαιν αναθυμάμενοι τους γκαρδιακούς συντρόφους,
οὓς ἔφαγε Σκύλλη γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἑλοῦσα:	που απ᾽ το βαθύ καράβι αρπώντας τους είχε σπαράξει η Σκύλλα᾽
κλαιόντεσσι δὲ τοῖσιν ἐπήλυθε νήδυμος ὕπνος.	κι ουδέ σταμάτησαν το θρήνο τους, γλυκός ως που 'ρθε ο γύπνος.
ἦμος δὲ τρίχα νυκτὸς ἔην, μετὰ δ᾽ ἄστρα βεβήκει,	Μα όντας η νύχτα πια ασπρογάλιαζε κι ελιχανε γείρει τ᾽ άστρα,
ὦρσεν ἔπι ζαῆν ἄνεμον νεφεληγερέτα Ζεὺς	αάνεμοζάλη ο Δίας ξεσήκωσεν ο νεφελοστοιβάχτης
λαίλαπι θεσπεσίῃ, σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε	ξάφνου μεγάλη κι άγριο δρόλαπα, και σκέπασε με νέφη
γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον: ὀρώρει δ᾽ οὐρανόθεν νύξ.	στεριά μαζί και πέλαο, κι άπλωσε θολή απ᾽ τα ουράνια νύχτα.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,	Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
νῆα μὲν ὡρμίσαμεν κοῖλον σπέος εἰσερύσαντες.	τραβώντας το άρμενο το κρύψαμε σε βαθύ σπήλιο μέσα,
ἔνθα δ᾽ ἔσαν νυμφέων καλοὶ χοροὶ ἠδὲ θόωκοι:	όπου οι ξωθιές το χοροστάσι τους και τα θρονιά τους είχαν.
καὶ τότ᾽ ἐγὼν ἀγορὴν θέμενος μετὰ μῦθον ἔειπον:	Μετά σε σύναξη τους κάλεσα κι αναμεσά τους είπα:
«ὦ φίλοι, ἐν γὰρ νηὶ θοῇ βρῶσίς τε πόσις τε	,, Φαγί, πιοτό, σύντροφοι, τα 'χουμε στο γρήγορο άρμενό μας᾽
ἔστιν, τῶν δὲ βοῶν ἀπεχώμεθα, μή τι πάθωμεν:	στά βόδια χέρι ας μην απλώσουμε, να μη συφοριαστούμε'
δεινοῦ γὰρ θεοῦ αἵδε βόες καὶ ἴφια μῆλα,	τι είναι άγριος ο θεός, τα πρόβατα και τα γελάδια που 'χει,
Ἠελίου, ὃς πάντ᾽ ἐφορᾷ καὶ πάντ᾽ ἐπακούει.᾽	ο Γήλιος, και τα πάντα πάνωθε θωρεί κι ακούει τα πάντα.
«ὣς ἐφάμην, τοῖσιν δ᾽ ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.	Έτσι τους μίλησα, κι η πέρφανη καρδιά τους τ᾽ αποδέχτη.
μῆνα δὲ πάντ᾽ ἄλληκτος ἄη Νότος, οὐδέ τις ἄλλος	Ένα φεγγάρι ακέριο ασίγαστα νοτιάς φυσούσε, κι ούτε
γίγνετ᾽ ἔπειτ᾽ ἀνέμων εἰ μὴ Εὖρός τε Νότος τε.	αγέρας άλλος, μον᾽ μας έδερναν νοτιάς - σιρόκος μόνο.
«οἱ δ᾽ ἦος μὲν σῖτον ἔχον καὶ οἶνον ἐρυθρόν,	Όσον καιρό ψωμί και κόκκινο κρασί στο πλοίο βρισκόταν,
τόφρα βοῶν ἀπέχοντο λιλαιόμενοι βιότοιο.	τα βόδια οι σύντροφοι δεν πείραζαν, μη χάσουν τη ζωή τους'
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ νηὸς ἐξέφθιτο ἤια πάντα,	μα σύντας οι θροφές απόλειψαν απ᾽ τ᾽ άρμενό μας όλες,
καὶ δὴ ἄγρην ἐφέπεσκον ἀλητεύοντες ἀνάγκῃ,	πήραν ολούθε και τριγύριζαν αναγκεμένοι, να 'βρουν
ἰχθῦς ὄρνιθάς τε, φίλας ὅ τι χεῖρας ἵκοιτο,	ψάρια, πετούμενα — ό,τι λάχαινε στα χέρια τους να πέσει —
γναμπτοῖς ἀγκίστροισιν, ἔτειρε δὲ γαστέρα λιμός:	με αγκίστρια γαντζωτά, τι εθέριζε τα σπλάχνα τους η πείνα.
δὴ τότ᾽ ἐγὼν ἀνὰ νῆσον ἀπέστιχον, ὄφρα θεοῖσιν	Και τότε του νησιού τ᾽ ανάπλαγα πήρα κι εγώ, κανένας
εὐξαίμην, εἴ τίς μοι ὁδὸν φήνειε νέεσθαι.	θεός αν μ᾽ άκουε και μου ορμήνευε του γυρισμού τη στράτα.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ διὰ νήσου ἰὼν ἤλυξα ἑταίρους,	Κι ως στου νησιού τα βάθη βρέθηκα μακριά από τους συντρόφους,
χεῖρας νιψάμενος, ὅθ᾽ ἐπὶ σκέπας ἦν ἀνέμοιο,	επήρα κι έπλυνα τα χέρια μου σε μιαν απάνεμη άκρη
ἠρώμην πάντεσσι θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν:	και δεόμουν σ᾽ όλους τους αθάνατους, τον Όλυμπο που ορίζουν
οἱ δ᾽ ἄρα μοι γλυκὺν ὕπνον ἐπὶ βλεφάροισιν ἔχευαν.	όμως εκείνοι στα ματόφυλλα γλυκό μου έχυναν ύπνο.
Εὐρύλοχος δ᾽ ἑτάροισι κακῆς ἐξήρχετο βουλῆς:	Στους συντρόφους ωστόσο ο Ευρύλοχος βουλή κακιά κινούσε:
«‘κέκλυτέ μευ μύθων κακά περ πάσχοντες ἑταῖροι.	,, Και τόσα που τραβάτε, σύντροφοι, τα λόγια μου για ακούτε᾽

πάντες μὲν στυγεροὶ θάνατοι δειλοῖσι βροτοῖσι,
λιμῷ δ᾽ οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν.
ἀλλ᾽ ἄγετ᾽, Ἠελίοιο βοῶν ἐλάσαντες ἀρίστας
ῥέξομεν ἀθανάτοισι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν.

γλυκός ποτέ δεν είναι ο θάνατος στους άμοιρους ανθρώπους'
όμως ο πιο πικρός στον που 'λαχε της πείνας να πεθάνει.
Ελάτε, του Ήλιου να λαλήσουμε τις πιο παχιές γελάδες,
στους θεούς θυσία να τις προσφέρουμε, που ζουν στα ουράνια πλάτη.

εἰ δέ κεν εἰς Ἰθάκην ἀφικοίμεθα, πατρίδα γαῖαν,
αἶψά κεν Ἠελίῳ Ὑπερίονι πίονα νηὸν
τεύξομεν, ἐν δέ κε θεῖμεν ἀγάλματα πολλὰ καὶ ἐσθλά.
εἰ δὲ χολωσάμενός τι βοῶν ὀρθοκραιράων
νῆ᾽ ἐθέλῃ ὀλέσαι, ἐπὶ δ᾽ ἕσπωνται θεοὶ ἄλλοι,

Κι αν ίσως στην Ιθάκη φτάσουμε, στη γη την πατρική μας,
πλούσιο ναό στον ουρανόδρομο να χτίσουμε τον Ήλιο,
με πλήθια ατίμητα χαρίσματα μαζί στολίζοντας τον.
Μα εκείνος αν για τα ορθοκέρατα χολομανήσει βόδια
και πει να σπάσει το καράβι μας κι οι άλλοι θεοί συγκλίνουν,

βούλομ᾽ ἅπαξ πρὸς κῦμα χανὼν ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι,
ἢ δηθὰ στρεύγεσθαι ἐὼν ἐν νήσῳ ἐρήμῃ.᾽
«ὣς ἔφατ᾽ Εὐρύλοχος, ἐπὶ δ᾽ ᾔνεον ἄλλοι ἑταῖροι.
αὐτίκα δ᾽ Ἠελίοιο βοῶν ἐλάσαντες ἀρίστας
ἐγγύθεν, οὐ γὰρ τῆλε νεὸς κυανοπρῴροιο

κάλλια 'χω να βρεθώ στα κύματα μια και καλή πνιγμένος,
παρά να τυραννιέμαι ατέλειωτα στο ερημονήσι ετούτο!
Αυτά είπε ο Ευρύλοχος, και σύγκλιναν όλοι μαζί οι σύντροφοι'
κι ευτύς᾽ του Γήλιου τις καλύτερες λαλούν μπροστά γελάδες'
κι ήταν κοντά, τι απ᾽ το καράβι μας δεν έβοσκαν αλάργα

βοσκέσκονθ᾽ ἕλικες καλαὶ βόες εὐρυμέτωποι:
τὰς δὲ περίστησάν τε καὶ εὐχετόωντο θεοῖσιν,
φύλλα δρεψάμενοι τέρενα δρυὸς ὑψικόμοιο:
οὐ γὰρ ἔχον κρῖ λευκὸν ἐυσσέλμου ἐπὶ νηός.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ εὔξαντο καὶ ἔσφαξαν καὶ ἔδειραν,

το γαλαζόπλωρο οι στριφτοκερες, οι φαρδιοκουτελάτες
ώριες γελάδες᾽ κι ως τις έζωσαν, δροσάτα έκοψαν φύλλα
ψηλά από δρυν αψηλοφούντωτο και στους θεούς ευκιούνταν
στο πλοίο μαθές το καλοκούβερτο κριθάρι δε βρισκόταν.
Την προσευχή τους μόλις τέλεψαν, τις σφάξαν και τις γδάραν,

μηρούς τ᾽ ἐξέταμον κατά τε κνίσῃ ἐκάλυψαν
δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ᾽ αὐτῶν δ᾽ ὠμοθέτησαν.
οὐδ᾽ εἶχον μέθυ λεῖψαι ἐπ᾽ αἰθομένοις ἱεροῖσιν,
ἀλλ᾽ ὕδατι σπένδοντες ἐπώπτων ἔγκατα πάντα.
αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ μῆρ᾽ ἐκάη καὶ σπλάγχνα πάσαντο,

χώρισαν τα μεριά, τα τύλιξαν τρογύρα με τη σκέπη
διπλώνοντας τη, κι από πάνω τους κομμάτια κρέας πιθώσαν.
Όμως κρασί δεν είχαν, στα σφαχτά που έκαιγαν να σταλάξουν,
κι ως έψηναν τα σπλάχνα, στάλαζαν νερό για τις σπονδές τους.
Και σύντας τα μεριά αποκάηκαν και γεύτηκαν τα σπλάχνα,

μίστυλλόν τ᾽ ἄρα τἆλλα καὶ ἀμφ᾽ ὀβελοῖσιν ἔπειραν.
καὶ τότε μοι βλεφάρων ἐξέσσυτο νήδυμος ὕπνος,
βῆν δ᾽ ἰέναι ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ σχεδὸν ἦα κιὼν νεὸς ἀμφιελίσσης,
καὶ τότε με κνίσης ἀμφήλυθεν ἡδὺς ἀυτμή.

λιάνισαν τ᾽ άλλα και τα πέρασαν στις σούβλες, να τα ψήσουν.
Τότε κι ο ανέγνοιος ύπνος σκόρπισεν από τα βλέφαρα μου,
και κίνησα να πάω στο ακρόγιαλο και στο γοργό καράβι.
Ζύγωνα πια στο δρεπανόγυρτο πλεούμενο μας — ξάφνου
τη μυρουδιά της κνίσας ένιωσα γλυκά να με κυκλώνει.

οἰμώξας δὲ θεοῖσι μέγ᾽ ἀθανάτοισι γεγώνευν:
«Ζεῦ πάτερ ἠδ᾽ ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
ἦ με μάλ᾽ εἰς ἄτην κοιμήσατε νηλέι ὕπνῳ.
οἱ δ᾽ ἕταροι μέγα ἔργον ἐμητίσαντο μένοντες.᾽
«ὠκέα δ᾽ Ἠελίῳ Ὑπερίονι ἄγγελος ἦλθε

Με βόγγους τότε τους αθάνατους θεούς ανακαλιόμουν:
,, Πατέρα Δία και σεις αθάνατοι θεοί μακαρισμένοι,
σε ύπνον ανήλεο με βουλιάξατε για συφορά μου, κι ήβραν
καιρό οι σύντροφοι και μελέτησαν έργο φριχτό στα φρένα!
Μηνύτρα η Λαμπετώ ξεκίνησε γοργά η μακρομαντούσα,

Λαμπετίη τανύπεπλος, ὅ οἱ βόας ἔκταμεν ἡμεῖς.
αὐτίκα δ᾽ ἀθανάτοισι μετηύδα χωόμενος κῆρ:
«Ζεῦ πάτερ ἠδ᾽ ἄλλοι μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
τῖσαι δὴ ἑτάρους Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
οἵ μευ βοῦς ἔκτειναν ὑπέρβιον, ᾗσιν ἐγώ γε

να πει στον Ήλιο πως του σφάξαμε τα βόδια εμείς᾽ κι εκείνος
ευτύς μιλούσε στους αθάνατους με θυμωμένα σπλάχνα:
,, Πατέρα Δία και τρισμακάριστοί θεοί αναιώνιοι, δώστε
να πάρω απ᾽ του Οδυσσέα τους συντρόφους το γδικιωμό μου πίσω᾽
αποδιαντράπηκαν και μου 'σφαξαν τα βόδια, κάθε μέρα

χαίρεσκον μὲν ἰὼν εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
ἠδ᾽ ὁπότ᾽ ἂψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ᾽ οὐρανόθεν προτραποίμην.
εἰ δέ μοι οὐ τίσουσι βοῶν ἐπιεικέ᾽ ἀμοιβήν,

που τα χαιρόμουν, στ᾽ αστροφώτιστα τα ουράνια ανηφορώντας,
και πάλε όντας ξανά κατέβαινα στη γη ψηλά απ᾽ τα ουράνια.
Κι αν δεν πλερώσουν για τα βόδια μου βαριά, καθώς ταιριάζει,
εγώ θα κατεβώ στα Τάρταρα και στους νεκρούς θα φέγγω!

δύσομαι εἰς Ἀίδαο καὶ ἐν νεκύεσσι φαείνω.'
«τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς:

Κι ο Δίας γυρνώντας του αποκρίθηκεν ο νεφελοστοιβάχτης:

«Ἠέλι᾽, ἦ τοι μὲν σὺ μετ᾽ ἀθανάτοισι φάεινε
καὶ θνητοῖσι βροτοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν:
τῶν δέ κ᾽ ἐγὼ τάχα νῆα θοὴν ἀργῆτι κεραυνῷ
τυτθὰ βαλὼν κεάσαιμι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
«ταῦτα δ᾽ ἐγὼν ἤκουσα Καλυψοῦς ἠυκόμοιο:

,, Ήλιε, ξακλούθα στους αθάνατους το φως σου να χαρίζεις
και στους θνητούς, στα πολυκάρπιστα της γης χωράφια απάνω'
κι εγώ με φλογερό αστροπέλεκο σε χίλια δυο κομμάτια
θα σπάσω το γοργό καράβι τους στο πέλαο το κρασάτο.
Απ᾽ την ωριόμαλλη εγώ τ᾽ άκουσα την Καλυψώ όλα τούτα,

ἡ δ᾽ ἔφη Ἑρμείαο διακτόρου αὐτὴ ἀκοῦσαι.
«αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
νείκεον ἄλλοθεν ἄλλον ἐπισταδόν, οὐδέ τι μῆχος
εὑρέμεναι δυνάμεσθα, βόες δ᾽ ἀποτέθνασαν ἤδη.
τοῖσιν δ᾽ αὐτίκ᾽ ἔπειτα θεοὶ τέραα προύφαινον:

κι εκείνης πάλε τα 'πε, ως μου 'λεγεν, ο Ερμής ο ψυχολάτης.
Μόλις κατέβηκα στη θάλασσα και στο καράβι, πήρα
με βαριά λόγια και τους μάλωνα με τη σειρά — του κάκου!
Τρόπος γιατριάς πια δεν απόμενε, τι είχαν σφαχτεί οι γελάδες!
Ίδια στιγμή οι θεοί τους έστελναν σημάδια: τα τομάρια

εἷρπον μὲν ῥινοί, κρέα δ᾽ ἀμφ᾽ ὀβελοῖσι μεμύκει,
ὀπταλέα τε καὶ ὠμά, βοῶν δ᾽ ὣς γίγνετο φωνή.
«ἑξῆμαρ μὲν ἔπειτα ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι
δαίνυντ᾽ Ἠελίοιο βοῶν ἐλάσαντες ἀρίστας:
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ἕβδομον ἦμαρ ἐπὶ Ζεὺς θῆκε Κρονίων,

εσέρπαν και τα κρέατα ολόγυρα στις σούβλες μουκανιόνταν,
ψημένα κι άψητα, κι ακούγονταν βοδιών φωνές τρογύρα.
Έξι μερόνυχτα ξεφάντωναν οι γκαρδιακοί σύντροφοι
του Γήλιου τις γελάδες τρώγοντας τις πιο παχιές που έπιασαν
μα στις εφτά, τη νέα σαν έφερε του Κρόνου ο γιος ήμερα,

καὶ τότ᾽ ἔπειτ᾽ ἄνεμος μὲν ἐπαύσατο λαίλαπι θύων,
ἡμεῖς δ᾽ αἶψ᾽ ἀναβάντες ἐνήκαμεν εὐρέι πόντῳ,
ἱστὸν στησάμενοι ἀνά θ᾽ ἱστία λεύκ᾽ ἐρύσαντες.
«ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τὴν νῆσον ἐλείπομεν, οὐδέ τις ἄλλη
φαίνετο γαιάων, ἀλλ᾽ οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα,

πια πήρε ο αγέρας και μαλάκωσε την άγρια μάνητα του.
Μπήκαμε αμέσως κι ανοιχτήκαμε στα πελαγίσια πλάτη
με το κατάρτι ορθό και πάνω του τ᾽ άσπρα πανιά απλωμένα.
Μα ως το νησί πια πίσω αφήκαμε κι ουδέ φαινόταν άλλη
στεριά τρογύρα, μόνο η θάλασσα τον ουρανό να σμίγει,

δὴ τότε κυανέην νεφέλην ἔστησε Κρονίων
νηὸς ὕπερ γλαφυρῆς, ἤχλυσε δὲ πόντος ὑπ᾽ αὐτῆς.
ἡ δ᾽ ἔθει οὐ μάλα πολλὸν ἐπὶ χρόνον: αἶψα γὰρ ἦλθε
κεκληγὼς Ζέφυρος μεγάλῃ σὺν λαίλαπι θύων,
ἱστοῦ δὲ προτόνους ἔρρηξ᾽ ἀνέμοιο θύελλα

στύλωσε πάνω απ᾽ το καράβι μας ο γιος του Κρόνου ξάφνου
σύγνεφο μαύρο, που σκοτείνιασε το πέλαγο άκρη ως άκρη.
Πολληώρα ακόμα δεν αρμένιζε το πλοίο μας, κι ο πουνέντης
χύθηκε απάνω μας μουγκρίζοντας στη λυσσομάνητά του,
κι απ᾽ την ορμή του ανέμου εκόπηκαν τα δυο μπροστά τα ξάρτια,

ἀμφοτέρους: ἱστὸς δ᾽ ὀπίσω πέσεν, ὅπλα τε πάντα
εἰς ἄντλον κατέχυνθ'. ὁ δ᾽ ἄρα πρυμνῇ ἐνὶ νηὶ
πλῆξε κυβερνήτεω κεφαλήν, σὺν δ᾽ ὀστέ᾽ ἄραξε
πάντ᾽ ἄμυδις κεφαλῆς: ὁ δ᾽ ἄρ᾽ ἀρνευτῆρι ἐοικὼς
κάππεσ᾽ ἀπ᾽ ἰκριόφιν, λίπε δ᾽ ὀστέα θυμὸς ἀγήνωρ.

και το κατάρτι, πίσω γέρνοντας, σωριάστη, και στο αμπάρι
πέφτουν πανιά, σκοινιά στ᾽ απόνερα; και το κατάρτι βρήκε,
στην πρύμνα ως έπεφτε, κατάκορφα τον τιμονιέρη, κι όλα
του θρεί της κεφαλής τα κόκαλα᾽ σα βουτηχτής εκείνος
απ᾽ την κουβέρτα πέφτει, κι αφήκε τα κόκαλα η ψυχή του.

Ζεὺς δ᾽ ἄμυδις βρόντησε καὶ ἔμβαλε νηὶ κεραυνόν:
ἡ δ᾽ ἐλελίχθη πᾶσα Διὸς πληγεῖσα κεραυνῷ,
ἐν δὲ θεείου πλῆτο, πέσον δ᾽ ἐκ νηὸς ἑταῖροι.
οἱ δὲ κορώνῃσιν ἴκελοι περὶ νῆα μέλαιναν
κύμασιν ἐμφορέοντο, θεὸς δ᾽ ἀποαίνυτο νόστον.

Μαζί κι ο Δίας βροντάει και τ᾽ άρμενο χτυπάει με αστροπελέκι,
κι αυτό απ᾽ του Δία τ᾽ ασтραποπέλεκο στρουφοτινάχτη ακέριο
και θειάφι εμύρισε, κι οι σύντροφοι μες στο νερό βρέθηκαν,
κι ίδια κουρούνες γύρω στ᾽ άρμενο το μαύρο παράδερναν
στο κύμα, μα ο θεός τους έκοψε του γυρισμού τη στράτα.

αὐτὰρ ἐγὼ διὰ νηὸς ἐφοίτων, ὄφρ᾽ ἀπὸ τοίχους
λῦσε κλύδων τρόπιος, τὴν δὲ ψιλὴν φέρε κῦμα,
ἐκ δέ οἱ ἱστὸν ἄραξε ποτὶ τρόπιν. αὐτὰρ ἐπ᾽ αὐτῷ
ἐπίτονος βέβλητο, βοὸς ῥινοῖο τετευχώς:
τῷ ῥ᾽ ἄμφω συνέεργον, ὁμοῦ τρόπιν ἠδὲ καὶ ἱστόν,

Εγώ μες στ᾽ άρμενο γυρόφερνα, μα κάποτε η φουρτούνα,
χτυπώντας, τα πλευρά του σκόρπισε, κι απόμεινε η καρίνα
γυμνή στο κύμα᾽ ξάφνου απάνω της και το κατάρτι πέφτει'
κι όπως η σκότα, από βοϊδόπετσο φτιαγμένη, του κρεμόταν,
πήρα τα δυο μαζί και τα 'δεσα, καρίνα και κατάρτι,

ἑζόμενος δ᾽ ἐπὶ τοῖς φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν.
«ἔνθ᾽ ἦ τοι Ζέφυρος μὲν ἐπαύσατο λαίλαπι θύων,

κι έκατσα πάνω κι αμολήθηκα στη λύσσα των ανέμων.
Ήρθε ώρα που ο πονέντης έκοψε την άγρια μάνητα του,

ἦλθε δ᾽ ἐπὶ Νότος ὦκα, φέρων ἐμῷ ἄλγεα θυμῷ,
ὄφρ᾽ ἔτι τὴν ὀλοὴν ἀναμετρήσαιμι Χάρυβδιν.
παννύχιος φερόμην, ἅμα δ᾽ ἠελίῳ ἀνιόντι

μα ασκώθη ευτύς ο νότος, βάσανα καινούργια φέρνοντάς μου,
μπρος να περάσω από τη Χάρυβδη ξανά μαθές την άγρια.
Ολονυχτίς το κύμα μ᾽ έσερνε, κι εκεί που ο γήλιος σκούσε,

ἦλθον ἐπὶ Σκύλλης σκόπελον δεινήν τε Χάρυβδιν.
ἡ μὲν ἀνερροίβδησε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ:
αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ μακρὸν ἐρινεὸν ὑψόσ᾽ ἀερθείς,
τῷ προσφὺς ἐχόμην ὡς νυκτερίς. οὐδέ πῃ εἶχον
οὔτε στηρίξαι ποσὶν ἔμπεδον οὔτ᾽ ἐπιβῆναι:

στης Σκύλλας και στης άγριας Χάρυβδης ξανάφτασα τους βράχους᾽
κι ως το αρμυρό νερό της θάλασσας αναρουφούσε τούτη,
την αψηλή προφταίνω αγριοσυκιά ν᾽ ανασκωθώ ν᾽ αρπάξω,
κι ως νυχτερίδα εκείθε πιάστηκα᾽ κι ουδ᾽ είχα τα ποδάρια
που να πατήσω, για ανεβαίνοντας να βρω κλαρί να κάτσω'

ῥίζαι γὰρ ἑκὰς εἶχον, ἀπήωροι δ᾽ ἔσαν ὄζοι,
μακροί τε μεγάλοι τε, κατεσκίαον δὲ Χάρυβδιν.
νωλεμέως δ᾽ ἐχόμην, ὄφρ᾽ ἐξεμέσειεν ὀπίσσω
ἱστὸν καὶ τρόπιν αὖτις: ἐελδομένῳ δέ μοι ἦλθον
ὄψ': ἦμος δ᾽ ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη

τι οι ρίζες χαμηλά απλωνόντουσαν και τα κλωνάρια άνοιγαν
μακριά, χοντρά κι αψηλοκρέμαστα, τη Χάρυβδη να ισκιώνουν.
Κείθε γερά κρατιόμουν άπαυτα, την ώρα λαχταρώντας
πού θα ξερνούσε το κατάρτι μου και την καρίνα — κι ήρθαν
αργά πολύ! Ποιάν ώρα ασκώνεται για δείπνο ο κρισολόγος,

κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν,
τῆμος δὴ τά γε δοῦρα Χαρύβδιος ἐξεφαάνθη.
ἧκα δ᾽ ἐγὼ καθύπερθε πόδας καὶ χεῖρε φέρεσθαι,
μέσσῳ δ᾽ ἐνδούπησα παρὲξ περιμήκεα δοῦρα,
ἑζόμενος δ᾽ ἐπὶ τοῖσι διήρεσα χερσὶν ἐμῇσι.

στην αγορά πολλούς που εδίκασε και μοίρασε το δίκιο —
την ώρα αυτή τα ξύλα η Χάρυβδη στο φως να βγουν αφήκε.
Κι εγώ ψηλάθε ξαμολήθηκα με χέρια και με πόδια
κι έπεσα μέσα, στα στενόμακρα μαδέρια πλάι, με βρόντο,
κι έκατσα πάνω τους, και κίνησα να λάμνω με τα χέρια.

Σκύλλην δ᾽ οὐκέτ᾽ ἔασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
εἰσιδέειν: οὐ γάρ κεν ὑπέκφυγον αἰπὺν ὄλεθρον.
«ἔνθεν δ᾽ ἐννῆμαρ φερόμην, δεκάτῃ δέ με νυκτὶ
νῆσον ἐς Ὠγυγίην πέλασαν θεοί, ἔνθα Καλυψὼ
ναίει ἐυπλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα,

Τη Σκύλλα ωστόσο των αθάνατων καί των θνητών ο κύρης
δε μ᾽ αφήκε να ιδώ᾽ δε γλίτωνα μαθές του Χάρου τότε.
Μέρες εννιά θαλασσοδέρνομουν, στις δέκα, μες στη νύχτα,
στης Καλυψώς της ωριοπλέξουδης, της ανθρωπολαλούσας
θεάς, το ερημονήσι οι αθάνατοι, την Ωγυγία, με ρίξαν,

ἥ μ᾽ ἐφίλει τ᾽ ἐκόμει τε. τί τοι τάδε μυθολογεύω;
ἤδη γάρ τοι χθιζὸς ἐμυθεόμην ἐνὶ οἴκῳ
σοί τε καὶ ἰφθίμῃ ἀλόχῳ: ἐχθρὸν δέ μοί ἐστιν
αὖτις ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν.»

που μου 'δειξε όλη την αγάπη της — μα τι μιλώ για τούτα;
Χτες βράδυ ακόμα σου τα ιστόρησα μες στο παλάτι — εσένα
και της αρχόντισσας γυναίκας σου᾽ δε μου 'ρχεται καθόλου
αυτά που ειπώθηκαν ξεκάθαρα να τα ξαναιστορήσω.»

- Ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,	Αυτά τους έλεε, κι οι άλλοι αμίλητοι, βουβοί δε βγάζαν άχνα,
13- κηληθμῷ δ᾽ ἔσχοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.	σα μαγεμένοι από τα λόγια του, στον ισκιερό αντρωνίτη᾽
τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀλκίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:	κι ο Αλκίνοος τότε απηλογήθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«ὦ Ὀδυσεῦ, ἐπεὶ ἵκευ ἐμὸν ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ,	«Στο χαλκοκάτωφλο μια κι έφτασες παλάτι μου, Οδυσσέα,
ὑψερεφές, τῷ σ᾽ οὔ τι παλιμπλαγχθέντα γ᾽ ὀΐω	το αψηλοτάβανο, στον τόπο σου χωρίς να παραδείρεις
ἂψ ἀπονοστήσειν, εἰ καὶ μάλα πολλὰ πέπονθας.	λέω θα γυρίσεις πια, κι ας έσυρες πολλά τυράννια ως τώρα.
ὑμέων δ᾽ ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἐφιέμενος τάδε εἴρω,	Μα σεις οι αρχόντοι, που φλογόμαυρο κρασί για βασιλιάδες
ὅσσοι ἐνὶ μεγάροισι γερούσιον αἴθοπα οἶνον	κερνιέστε πάντα στο παλάτι μου, και κάθεστε κι ακούτε
αἰεὶ πίνετ᾽ ἐμοῖσιν, ἀκουάζεσθε δ᾽ ἀοιδοῦ.	τον τραγουδάρη, αφουγκραστείτε μου, να πω τους ορισμούς μου:
εἵματα μὲν δὴ ξείνῳ ἐϋξέστῃ ἐνὶ χηλῷ	Στο σκαλιστό σεντούκι βρίσκουνται του ξένου μας τα ρούχα,
κεῖται καὶ χρυσὸς πολυδαίδαλος ἄλλα τε πάντα	το καλοδουλεμένο μάλαμα, μαζί τα δώρα τ᾽ άλλα,
δῶρ᾽, ὅσα Φαιήκων βουληφόροι ἐνθάδ᾽ ἔνεικαν:	που των Φαιάκων του κουβάλησαν οι πρωτοκεφαλάδες᾽
ἀλλ᾽ ἄγε οἱ δῶμεν τρίποδα μέγαν ἠδὲ λέβητα	μα ομπρός, τρανό να του χαρίσουμε τριπόδι και λεβέτι,
ἀνδρακάς: ἡμεῖς δ᾽ αὖτε ἀγειρόμενοι κατὰ δῆμον	κάθε άντρας κι ένα, και μαζώνουμε μετά το αντίμεμά τους
τισόμεθ': ἀργαλέον γὰρ ἕνα προικὸς χαρίσασθαι.»	απ᾽ το λαό᾽ βαρύ το χάρισμα να πέσει σ᾽ έναν μόνο!»
ὣς ἔφατ᾽ Ἀλκίνοος, τοῖσιν δ᾽ ἐπιήνδανε μῦθος.	Αυτά είπε ο Αλκίνοος, κι ως στο λόγο του μετά χαράς συγκλίναν,
οἱ μὲν κακκείοντες ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος,	για το δικό του σπίτι κίνησε καθένας να πλαγιάσει.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,	Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
νῆάδ᾽ ἐπεσσεύοντο, φέρον δ᾽ εὐήνορα χαλκόν.	όλοι με βιάση τον αντρίστικο χαλκό του κουβαλούσαν
καὶ τὰ μὲν εὖ κατέθηχ᾽ ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο,	ως το πλεούμενο. Κι ο αντρόκαρδος Αλκίνοος μπήκε ατός του
αὐτὸς ἰὼν διὰ νηὸς ὑπὸ ζυγά, μή τιν᾽ ἑταίρων	και κάτω απ᾽ τα ζυγά τον έστησε του καραβιού, μην τύχει
βλάπτοι ἐλαυνόντων, ὁπότε σπερχοίατ᾽ ἐρετμοῖς.	στους κουπολάτες κι είναι αμπόδισμα, καθώς γοργά θα λάμναν
οἱ δ᾽ εἰς Ἀλκινόοιο κίον καὶ δαῖτ᾽ ἀλέγυνον.	κι όλοι μετά στου Αλκίνοου τράβηξαν και σύνταζαν το γιόμα.
τοῖσι δὲ βοῦν ἱέρευσ᾽ ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο	Βόδι ο τρανός Αλκίνοος έσφαξε στον κύβερνο του κόσμου,
Ζηνὶ κελαινεφέϊ Κρονίδῃ, ὃς πᾶσιν ἀνάσσει.	τον τρανό Δία τον μαυροσύγνεφο, να φαν κι οι καλεσμένοι᾽
μῆρα δὲ κήαντες δαίνυντ᾽ ἐρικυδέα δαῖτα	και τα μεριά σαν κάψαν, κάθισαν σε αρχοντικό τραπέζι,
τερπόμενοι: μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδός,	κι ο τιμημένος ο Δημόδοκος, ο θείος ο τραγουδάρης,
Δημόδοκος, λαοῖσι τετιμένος. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς	τους τραγουδούσε εκεί, ως ξεφάντωναν μα εκείνος, ο Οδυσσέας,
πολλὰ πρὸς ἠέλιον κεφαλὴν τρέπε παμφανόωντα,	στον ήλιο εγύρνα τον ολόλαμπρο συχνά την κεφαλή του,
δῦναι ἐπειγόμενος: δὴ γὰρ μενέαινε νέεσθαι.	να βασιλέψει πια απαντέχοντας, τι είχε καημό να φύγει.
ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἀνὴρ δόρποιο λιλαίεται, ᾧ τε πανῆμαρ	Πως ο ξωμάχος, που το αλέτρι του σε χέρσα γη ολημέρα
νειὸν ἀν᾽ ἕλκητον βόε οἴνοπε πηκτὸν ἄροτρον:	τα βόδια τα κρασάτα του 'σερναν, λαχτάρησε το δείπνο,
ἀσπασίως δ᾽ ἄρα τῷ κατέδυ φάος ἠελίοιο	και χαίρεται η ψυχή του βλέποντας το φως του ήλιου να σβήνει,
δόρπον ἐποίχεσθαι, βλάβεται δέ τε γούνατ᾽ ἰόντι:	να πάει για δείπνο, κι ως ξεκίνησε, λυγούν τα γόνατα του —
ὣς Ὀδυσῆ᾽ ἀσπαστὸν ἔδυ φάος ἠελίοιο.	όμοια ο Οδυσσέας εχάρη βλέποντας το φως του ήλιου να σβήνει,
αἶψα δὲ Φαιήκεσσι φιληρέτμοισι μετηύδα,	κι ευτύς στους Φαίακες, τους περίλαμπρους μιλούσε κουπολάτες,
Ἀλκινόῳ δὲ μάλιστα πιφαυσκόμενος φάτο μῦθον:	απ᾽ όλους στον Αλκίνοο πιότερο το λόγο του γυρνώντας:
«Ἀλκίνοε κρεῖον, πάντων ἀριδείκετε λαῶν,	«Αλκίνοε, βασιλιά περίλαμπρε, πια τις σταλιές γνοιαστείτε,
πέμπετέ με σπείσαντες ἀπήμονα, χαίρετε δ᾽ αὐτοί:	και προβοδάτε με, μα σίγουρα, και γεια χαρά σας όλοι!
ἤδη γὰρ τετέλεσται ἅ μοι φίλος ἤθελε θυμός,	Τα πάντα τώρα πια ξετέλεψαν, όσα η καρδιά μου επόθει,

πομπὴ καὶ φίλα δῶρα, τά μοι θεοὶ Οὐρανίωνες
ὄλβια ποιήσειαν: ἀμύμονα δ᾽ οἴκοι ἄκοιτιν
νοστήσας εὕροιμι σὺν ἀρτεμέεσσι φίλοισιν.
ὑμεῖς δ᾽ αὖθι μένοντες ἐϋφραίνοιτε γυναῖκας

και συνοδεία και δώρα ατίμητα, που οι κύβερνοι στα ουράνια
θεοί να τα βλογούν και φτάνοντας στο αρχοντικό μου ας είναι
να βρω το ταίρι μου, κι ανέβλοφους και τους δικούς τους άλλους.
Και πάλι εσείς, εδώ που μνίσκετε, τα τέκνα και τα ταίρια

κουριδίας καὶ τέκνα: θεοὶ δ᾽ ἀρετὴν ὀπάσειαν
παντοίην, καὶ μή τι κακὸν μεταδήμιον εἴη.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπῄνεον ἠδ᾽ ἐκέλευον
πεμπέμεναι τὸν ξεῖνον, ἐπεὶ κατὰ μοῖραν ἔειπεν.
καὶ τότε κήρυκα προσέφη μένος Ἀλκινόοιο:

τα βλογητά σας να σας χαίρουνται, κι απ᾽ τους θεούς να δείτε
κάθε καλό, μηδέ στον τόπο σας κακό ποτέ να πέσει.»
Είπε, κι αυτοί μαζί του εσύγκλιναν κι αναμεσά τους λέγαν,
τον ξένο, έτσι σωστά που μίλησε, ν᾽ αφήσουν πια να φύγει.
Κι ο Αλκίνοος τότε ο καρτερόψυχος γυρνάει και λέει στον κράχτη:

«Ποντόνοε, κρητῆρα κερασσάμενος μέθυ νεῖμον
πᾶσιν ἀνὰ μέγαρον, ὄφρ᾽ εὐξάμενοι Διὶ πατρὶ
τὸν ξεῖνον πέμπωμεν ἑὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.»
ὣς φάτο, Ποντόνοος δὲ μελίφρονα οἶνον ἐκίρνα,
νώμησεν δ᾽ ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν: οἱ δὲ θεοῖσιν

«Ποντόνοε, το κρασί συγκέρασε, κι απ᾽ το κροντήρι σε όλους
μοίραζε γύρα, ευκή να υψώσουμε στο Δία πατέρα πρώτα,
μετά τον ξένο ας προβοδώσουμε στη γη την πατρική του.»
Είπε, κι αυτός κρασί μελόγλυκο συγκέρασε, και πήρε
και σε όλους μοίραζε ζυγώνοντας᾽ κι εκείνοι στους μακάριους

ἔσπεισαν μακάρεσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
αὐτόθεν ἐξ ἑδρέων. ἀνὰ δ᾽ ἵστατο δῖος Ὀδυσσεύς,
Ἀρήτῃ δ᾽ ἐν χειρὶ τίθει δέπας ἀμφικύπελλον,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«χαῖρέ μοι, ὦ βασίλεια, διαμπερές, εἰς ὅ κε γῆρας

θεούς σπονδές εκάμαν, τ᾽ άσωστα που κυβερνούν ουράνια,
από τη θέση εκεί που κάθουνταν. Πετάχτη κι ο Οδυσσέας
κι έβαλε κούπα διπλογούβωτη στο χέρι της Αρήτης
και κράζοντας την ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός της:
«Μόνο χαρές να σε 'βρουν, ρήγισσα, τα γερατιά ως να φτάσουν

ἔλθῃ καὶ θάνατος, τά τ᾽ ἐπ᾽ ἀνθρώποισι πέλονται.
αὐτὰρ ἐγὼ νέομαι: σὺ δὲ τέρπεο τῷδ᾽ ἐνὶ οἴκῳ
παισί τε καὶ λαοῖσι καὶ Ἀλκινόῳ βασιλῆϊ.»
ὣς εἰπὼν ὑπὲρ οὐδὸν ἐβήσετο δῖος Ὀδυσσεύς,
τῷ δ᾽ ἅμα κήρυκα προΐει μένος Ἀλκινόοιο,

κι ο θάνατος, τι αυτά δε δύνεται θνητός να τα ξεφύγει.
Σου αφήνω γεια! Και συ να χαίρεσαι σε τούτο το παλάτι
το ρήγα Αλκίνοο και τα τέκνα σου και το λαό σου ακέριο.»
Είπε ο Οδυσσέας ο θειος και κίνησε περνώντας το κατώφλι'
κι ο Αλκίνοος ο τρανός ξαπόστειλε μαζί τον κράχτη, να 'μπει

ἡγεῖσθαι ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης:
Ἀρήτη δ᾽ ἄρα οἱ δμῳὰς ἅμ᾽ ἔπεμπε γυναῖκας,
τὴν μὲν φᾶρος ἔχουσαν ἐϋπλυνὲς ἠδὲ χιτῶνα,
τὴν δ᾽ ἑτέρην χηλὸν πυκινὴν ἅμ᾽ ὄπασσε κομίζειν:
ἡ δ᾽ ἄλλη σῖτόν τ᾽ ἔφερεν καὶ οἶνον ἐρυθρόν.

μπροστά στο δρόμο για το ακρόγιαλο και το γοργό καράβι.
Κι η Αρήτη πρόσταξε απ᾽ τις σκλάβες της να πάνε τρεις᾽
στο χέρι καλοπλυμένο η μια πανώρουχο κρατούσε και χιτώνα'
κι είπε στη δεύτερη, τη στεριά του να φορτωθεί κασέλα,
κι η άλλη στερνά ψωμί και κόκκινο κρασί του κουβαλούσε.

αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
αἶψα τά γ᾽ ἐν νηῒ γλαφυρῇ πομπῆες ἀγαυοὶ
δεξάμενοι κατέθεντο, πόσιν καὶ βρῶσιν ἅπασαν:
κὰδ δ᾽ ἄρ᾽ Ὀδυσσῆϊ στόρεσαν ῥῆγός τε λίνον τε
νηὸς ἐπ᾽ ἰκριόφιν γλαφυρῆς, ἵνα νήγρετον εὕδοι,

Κι αφού κατέβηκαν στη θάλασσα και το καράβι εβρήκαν,
τα πήραν οι αντρειωμένοι πρόβοδοι κρασί, θροφές — τα πάντα,
και τ᾽ ακούμπησαν μέσα στ᾽ άρμενο το βαθουλό με βιάση.
Στης πρύμνας την κουβέρτα του άρμενου του βαθουλού ένα πεύκι
κι ένα σεντόνι πήραν κι έστρωσαν, να κοιμηθεί ο Οδυσσέας

πρυμνῆς: ἂν δὲ καὶ αὐτὸς ἐβήσετο καὶ κατέλεκτο
σιγῇ: τοὶ δὲ καθῖζον ἐπὶ κληῗσιν ἕκαστοι
κόσμῳ, πεῖσμα δ᾽ ἔλυσαν ἀπὸ τρητοῖο λίθοις.
εὖθ᾽ οἱ ἀνακλινθέντες ἀνερρίπτουν ἅλα πηδῷ,
καὶ τῷ νήδυμος ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτε,

αξύπνητα᾽ κι ατός του ανέβηκε κι απόγειρε στο στρώμα
δίχως μιλιά. Κι οι Φαίακες κάθισαν, καθένας στο κουπί του,
με τάξη, κι απ᾽ το τρύπιο λύσανε λιθάρι την πρυμάτσα'
κι ως πήραν, το κορμί αναγέρνοντας, με τα κουπιά το κύμα
να σκίζουν, ύπνος χύθη ολόγλυκος στα μάτια του Οδυσσέα,

νήγρετος, ἥδιστος, θανάτῳ ἄγχιστα ἐοικώς.
ἡ δ᾽, ὥς τ᾽ ἐν πεδίῳ τετράοροι ἄρσενες ἵπποι,
πάντες ἅμ᾽ ὁρμηθέντες ὑπὸ πληγῇσιν ἱμάσθλης,
ὑψόσ᾽ ἀειρόμενοι ῥίμφα πρήσσουσι κέλευθον,
ὣς ἄρα τῆς πρύμνη μὲν ἀείρετο, κῦμα δ᾽ ὄπισθε

βαθύς, αξύπνητος, ο θάνατος θαρρείς τον είχε πάρει.
Κι αυτοί — πως τρέχουν άτια τέσσερα, ζεμένα στο ίδιο αμάξι,
όλα μαζί με πόδια γρήγορα, στου μαστίγιου τους χτύπους,
κι αψηλορθώνουνται στη βιάση τους το δρόμο να τελέψουν —
όμοια κι εκείνου η πρύμνα ορθώνουνταν, και φούσκωνε το κύμα

πορφύρεον μέγα θῦε πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.
ἡ δὲ μάλ᾽ ἀσφαλέως θέεν ἔμπεδον: οὐδέ κεν ἴρηξ
κίρκος ὁμαρτήσειεν, ἐλαφρότατος πετεηνῶν.
ὣς ἡ ῥίμφα θέουσα θαλάσσης κύματ᾽ ἔταμνεν,
ἄνδρα φέρουσα θεοῖς ἐναλίγκια μήδε᾽ ἔχοντα:

της πολυφούρφουρης της θάλασσας τρανό, κρασάτο, πίσω˙
κι έτρεχε σίγουρα, ανεκράτητα το πλοίο, μηδέ γεράκι,
το πιο γοργό από τα πετούμενα, δυνόταν να το φτάσει.
Έτσι έσκιζε γοργά τα κύματα δρομώντας το καράβι,
και κουβαλούσε εκείνον που 'μοιαζε με των θεών ο νους του,

ὃς πρὶν μὲν μάλα πολλὰ πάθ᾽ ἄλγεα ὃν κατὰ θυμὸν
ἀνδρῶν τε πτολέμους ἀλεγεινά τε κύματα πείρων,
δὴ τότε γ᾽ ἀτρέμας εὗδε, λελασμένος ὅσσ᾽ ἐπεπόνθει.
εὖτ᾽ ἀστὴρ ὑπερέσχε φαάντατος, ὅς τε μάλιστα
ἔρχεται ἀγγέλλων φάος Ἠοῦς ἠριγενείης,

και που είχε χίλια μύρια βάσανα στα περασμένα σύρει
μέσα σε τόσα αντροπαλέματα και κύματα αγριεμένα,
και τώρα γαληνά κοιμότανε, τα πάθη του ξεχνώντας.
Κι ως το άστρο πρόβαλε τ᾽ ολόλαμπρο, που απ᾽ όλα τ᾽ άλλα
πρώτο βγαίνει, το φως της πουρνογέννητης Αυγής για να μηνύσει,

τῆμος δὴ νήσῳ προσεπίλνατο ποντοπόρος νηῦς.
Φόρκυνος δέ τίς ἐστι λιμήν, ἁλίοιο γέροντος,
ἐν δήμῳ Ἰθάκης: δύο δὲ προβλῆτες ἐν αὐτῷ
ἀκταὶ ἀπορρῶγες, λιμένος ποτιπεπτηυῖαι,
αἵ τ᾽ ἀνέμων σκεπόωσι δυσαήων μέγα κῦμα

το πελαγόδρομο καράβι τους πια στο νησί είχε φτάσει.
Του Φόρκυνα εκεί πέρα βρίσκεται του θαλασσογερόντου
ο κόρφος˙ κάβοι δυο δεξόζερβα προβάλλουν στο άνοιγμα του,
ψηλοί κι απόγκρεμοι, μα μέσαθε κατηφορούν ως κάτω,
και τα τρανά αποδιώχνουν κύματα των φοβερών ανέμων

ἔκτοθεν: ἔντοσθεν δέ τ᾽ ἄνευ δεσμοῖο μένουσι
νῆες ἐΰσσελμοι, ὅτ᾽ ἂν ὅρμου μέτρον ἵκωνται.
αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη,
ἀγχόθι δ᾽ αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον ἠεροειδές,
ἱρὸν νυμφάων αἳ νηϊάδες καλέονται.

απόξω˙ μέσα όσα το δρόμο τους απόσωσαν κι άραξαν
από τα πλοία τα καλοκούβερτα κανένας δεν τα δένει.
Είναι και κάποια ελιά στενόφυλλη στου λιμανιού την κόχη,
και δίπλα της γαλαζοσκότεινο, χαριτωμένο σπήλιο,
ταμένο στις ξανθιές, τρισέβαστο, στις Νεροκόρες. Μέσα

ἐν δὲ κρητῆρές τε καὶ ἀμφιφορῆες ἔασιν
λάϊνοι: ἔνθα δ᾽ ἔπειτα τιθαιβώσσουσι μέλισσαι.
ἐν δ᾽ ἱστοὶ λίθεοι περιμήκεες, ἔνθα τε νύμφαι
φάρε᾽ ὑφαίνουσιν ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι:
ἐν δ᾽ ὕδατ᾽ ἀενάοντα. δύω δέ τέ οἱ θύραι εἰσίν,

θωρείς κροντήρια και διπλόχερες λαγήνες — από πέτρα,
και μέλισσες που μπαινοβγαίνουνε και τα κρινιά τους χτίζουν
κι είναι αργαλειοί πετρένιοι τρίψηλοι, και υφαίνουν τα σκουτιά τους
εκεί οι ξωθιές τ᾽ αλικοπόρφυρα, θαμπώνεις που τα βλέπεις'
και βρυσομάνες έχει αστέρευτες. Από τις δυο μπασιές του

αἱ μὲν πρὸς Βορέαο καταιβαταὶ ἀνθρώποισιν,
αἱ δ᾽ αὖ πρὸς Νότου εἰσὶ θεώτεραι: οὐδέ τι κείνῃ
ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ᾽ ἀθανάτων ὁδός ἐστιν.
ἔνθ᾽ οἵ γ᾽ εἰσέλασαν, πρὶν εἰδότες: ἡ μὲν ἔπειτα
ἠπείρῳ ἐπέκελσεν, ὅσον τ᾽ ἐπὶ ἥμισυ πάσης,

τη βορεινή μονάχα δονούνται να κατέβουν άνθρωποι˙
η άλλη είναι των θεών και στρέφεται κατά νοτιά˙ κανένας
δεν την περνά θνητός˙ οι αθάνατοι μονάχα τη διαβαίνουν.
Κει μέσα τράβηξαν, τι τα 'ξεραν τα μέρη αυτά από πρώτα.
Δρομώντας το καράβι εκάθισε, μισό απ᾽ το μάκρος του όλο,

σπερχομένη: τοῖον γὰρ ἐπείγετο χέρσ᾽ ἐρετάων:
οἱ δ᾽ ἐκ νηὸς βάντες ἐϋζύγου ἤπειρόνδε
πρῶτον Ὀδυσσῆα γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἄειραν
αὐτῷ σύν τε λίνῳ καὶ ῥήγεϊ σιγαλόεντι,
κὰδ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπὶ ψαμάθῳ ἔθεσαν δεδμημένον ὕπνῳ,

στον άμμο, τα κουπιά όπως δούλευαν με φόρα οι λαμνοκόποι.
Και βγήκαν απ᾽ το καλοζύγιαστο πλεούμενο τους όξω
κι απ᾽ το βαθύ καράβι ανάσκωσαν τον Οδυσσέα πιο πρώτα
με το σεντόνι που τον τύλιγε και το αστροβόλο πεύκι,
κι απά στον άμμο τον απίθωσαν, στον ύπνο βουλιαγμένο.

ἐκ δὲ κτήματ᾽ ἄειραν, ἅ οἱ Φαίηκες ἀγαυοὶ
ὤπασαν οἴκαδ᾽ ἰόντι διὰ μεγάθυμον Ἀθήνην.
καὶ τὰ μὲν οὖν παρὰ πυθμέν᾽ ἐλαίης ἀθρόα θῆκαν
ἐκτὸς ὁδοῦ, μή πώς τις ὁδιτάων ἀνθρώπων,
πρίν γ᾽ Ὀδυσῆ᾽ ἔγρεσθαι, ἐπελθὼν δηλήσαιτο:

Μετά τα δώρα βγάζαν, οι έμνοστοι που του 'χαν Φαίακες δώσει,
ως γύρναε σπίτι του, απ᾽ την άτρομη την Αθηνά σπρωγμένοι,
και στης ελιάς κοντά τ᾽ απίθωσαν όλα μαζί τη ρίζα,
παράμερα, μην τύχει κι άπλωνε περνώντας από κείθε
κανείς διαβάτης χέρι απάνω τους, πριν ο Οδυσσέας ξυπνήσει.

αὐτοὶ δ᾽ αὖτ᾽ οἶκόνδε πάλιν κίον. οὐδ᾽ ἐνοσίχθων
λήθετ᾽ ἀπειλάων, τὰς ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ
πρῶτον ἐπηπείλησε, Διὸς δ᾽ ἐξείρετο βουλήν:
«Ζεῦ πάτερ, οὐκέτ᾽ ἐγώ γε μετ᾽ ἀθανάτοισι θεοῖσι

Ευτύς οι Φαίακες φύγαν παίρνοντας του γυρισμού τη στράτα˙
μα ο Κοσμοσείστης δε λησμόνησε το τι είχε φοβερίσει
του ισόθεου του Οδυσσέα πως θα 'κανε, και λέει στο Δία
ρωτώντας:

τιμήεις ἔσομαι, ὅτε με βροτοὶ οὔ τι τίουσιν,

«Πατέρα Δία, πια πως οι αθάνατοι θεοί να με τιμούνε,
αφού οι θνητοί καμιά δεν έδειξαν τιμή στο πρόσωπο μου,

Φαίηκες, τοί πέρ τοι ἐμῆς ἔξ εἰσι γενέθλης.
καὶ γὰρ νῦν Ὀδυσῆ᾽ ἐφάμην κακὰ πολλὰ παθόντα
οἴκαδ᾽ ἐλεύσεσθαι: νόστον δέ οἱ οὔ ποτ᾽ ἀπηύρων
πάγχυ, ἐπεὶ σὺ πρῶτον ὑπέσχεο καὶ κατένευσας.
οἱ δ᾽ εὕδοντ᾽ ἐν νηῒ θοῇ ἐπὶ πόντον ἄγοντες

οι Φαίακες, που 'ναι κι απ᾽ το γαίμα μου και σέρνουν από μένα;
Εγώ έλεγα, ο Οδυσσέας στο σπίτι του να μη διαγείρει πίσω,
πριχού περάσει μύρια βάσανα᾽ δεν είπα εγώ ποτέ του
να μη γυρίσει, μια και το 'ταξες και σύγκλινες να γένει.
Μα αυτοί απ᾽ το πέλαγο τον πέρασαν με το γοργό καράβι

κάτθεσαν εἰν Ἰθάκῃ, ἔδοσαν δέ οἱ ἄσπετα δῶρα,
χαλκόν τε χρυσόν τε ἅλις ἐσθῆτά θ᾽ ὑφαντήν,
πόλλ᾽, ὅσ᾽ ἂν οὐδέ ποτε Τροίης ἐξήρατ᾽ Ὀδυσσεύς,
εἴ περ ἀπήμων ἦλθε, λαχὼν ἀπὸ ληΐδος αἶσαν.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς:

και στην Ιθάκη τον απίθωσαν, στον ύπνο βυθισμένο,
και δώρα αρίφνητα του εχάρισαν, χαλκό, υφαντά, χρυσάφι!
κι όμως ποτέ απ᾽ την Τροία δε θα 'φερνε τόσο πολλά ο Οδυσσέας,
κι ας γύριζε άβλαβος κι ας γλίτωνε τα κούρσα που του λάχαν.»
Κι ο Δίας γυρνώντας του αποκρίθηκεν ο νεφελοστοιβάχτης:

«ὢ πόποι, ἐννοσίγαι᾽ εὐρυσθενές, οἷον ἔειπες.
οὔ τί σ᾽ ἀτιμάζουσι θεοί: χαλεπὸν δέ κεν εἴη
πρεσβύτατον καὶ ἄριστον ἀτιμίῃσιν ἰάλλειν.
ἀνδρῶν δ᾽ εἴ πέρ τίς σε βίῃ καὶ κάρτεϊ εἴκων
οὔ τι τίει. σοὶ δ᾽ ἐστὶ καὶ ἐξοπίσω τίσις αἰεί.

«Ωχού μου, Κοσμοσείστη ανίκητε, τι λόγια αυτά που κρένεις;
Και τώρα σε τιμούν οι αθάνατοι! Και πως μπορεί να γένει
τον πιο τρανό τους, τον πιο κάλλιο τους σε καταφρόνια να 'χουν;
Όμως θνητός αν ξεθαρρεύτηκε και βρήκε το κουράγιο
να σε αψηφήσει, πάντα δύνεσαι ξεγδικιωμό να πάρεις.

ἔρξον ὅπως ἐθέλεις καί τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ.»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Ποσειδάων ἐνοσίχθων:
«αἶψά κ᾽ ἐγὼν ἔρξαιμι, κελαινεφές, ὡς ἀγορεύεις:
ἀλλὰ σὸν αἰεὶ θυμὸν ὀπίζομαι ἠδ᾽ ἀλεείνω.
νῦν αὖ Φαιήκων ἐθέλω περικαλλέα νῆα,

Και τώρα, ως κρίνεις, πάρε απόφαση, κι ως το ποθεί η ψυχή σου.»
Κι ο Ποσειδώνας αποκρίθηκεν, ο κοσμοσείστης, κι είπε:
«θα το 'χα πράξει, Μαυροσύγνεφε, καθώς ορίζεις, κιόλας,
μα τη δικιά σου γνώμη σέβουμαι και το θυμό φοβούμαι.
Τώρα των Φαιάκων το τρισκάλλινο καθώς γυρνάει καράβι,

ἐκ πομπῆς ἀνιοῦσαν, ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ
ῥαῖσαι, ἵν᾽ ἤδη σχῶνται, ἀπολλήξωσι δὲ πομπῆς
ἀνθρώπων, μέγα δέ σφιν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψαι.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς:
«ὢ πέπον, ὡς μὲν ἐμῷ θυμῷ δοκεῖ εἶναι ἄριστα,

στο ανταριασμένο μέσα πέλαγο να το συντρίψω θέλω,
να σταματήσουν, το προβάδισμα που κάνουν των ανθρώπων
να πάψουν, και τρανό στην πόλη τους βουνό θα υψώσω γύρα.»
Κι ο Δίας γυρνώντας του αποκρίθηκεν ο νεφελοστοιβάχτης:
«Άκου, καλέ, τι εμένα εικάζεται το πιο σωστό πως είναι'

ὁππότε κεν δὴ πάντες ἐλαυνομένην προϊδωνται
λαοὶ ἀπὸ πτόλιος, θεῖναι λίθον ἐγγύθι γαίης
νηῒ θοῇ ἴκελον, ἵνα θαυμάζωσιν ἅπαντες
ἄνθρωποι, μέγα δέ σφιν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψαι.»
αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ᾽ ἄκουσε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,

πάνω στην ώρα που απ᾽ το κάστρο τους θα το θωρούν να φτάνει
οι Φαίακες όλοι, στο περγιαλό μπροστά μαρμάρωσε το,
να μοιάζει ο βράχος του πλεούμενου, που να θαμάζουν όλοι
οι άνθρωποι, και τρανό στην πόλη τους βουνό να υψώσεις γύρα.»
Κι ο Ποσειδώνας, μόλις άκουσε του Δία το λόγο τούτο,

βῆ ῥ᾽ ἴμεν ἐς Σχερίην, ὅθι Φαίηκες γεγάασιν.
ἔνθ᾽ ἔμεν': ἡ δὲ μάλα σχεδὸν ἤλυθε ποντοπόρος
νηῦς
ῥίμφα διωκομένη: τῆς δὲ σχεδὸν ἦλθ᾽ ἐνοσίχθων,
ὅς μιν λᾶαν ἔθηκε καὶ ἐρρίζωσεν ἔνερθε
χειρὶ καταπρηνεῖ ἐλάσας: ὁ δὲ νόσφι βεβήκει.

για το νησί των Φαιάκων κίνησε να πάει, για τη Σχερία,
κι εκεί περίμενε, ως που ζύγωσε τρεχάτο το καράβι
το πελαγόδρομο. Ζυγώνοντας ο Κοσμοσείστης τότε
του 'δωσε μια με την παλάμη του και τους το μαρμαρώνει,
και στο βυθό βαθιά το ρίζωσε᾽ μετά κινάει και φεύγει.

οἱ δὲ πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ᾽ ἀγόρευον
Φαίηκες δολιχήρετμοι, ναυσίκλυτοι ἄνδρες.
ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον:
«ὤ μοι, τίς δὴ νῆα θοὴν ἐπέδησ᾽ ἐνὶ πόντῳ
οἴκαδ᾽ ἐλαυνομένην; καὶ δὴ προὐφαίνετο πᾶσα.»

Κι οι Φαίακες, οι τρανοί μακρόκουποι θαλασσινοί, να ιδούνε
τέτοιο κακό, λόγια ανεμάρπαστα σταύρωναν μεταξύ τους,
κι έτσι μιλούσεν ο καθένας τους στο διπλανό γυρνώντας:
«Ωχού, στο πέλαο ποιος μας έδεσε το γρήγορο καράβι,
ως πίσω αρμένιζε κι ολάκερο φαινόταν πια μπροστά μας;»

ὣς ἄρα τις εἴπεσκε: τὰ δ᾽ οὐκ ἴσαν ὡς ἐτέτυκτο.

Αυτά αναθίβαναν δεν κάτεχαν μαθές το τι είχε γένει.

τοῖσιν δ᾽ Ἀλκίνοος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
«ὢ πόποι, ἦ μάλα δή με παλαίφατα θέσφαθ᾽ ἱκάνει
πατρὸς ἐμοῦ, ὃς ἔφασκε Ποσειδάων᾽ ἀγάσασθαι
ἡμῖν, οὕνεκα πομποὶ ἀπήμονές εἰμεν ἁπάντων.

Και τότε ο Αλκίνοος τέτοια μίλησε κι αναμεσό τους είπε:
«Αλί μου, τα παλιά μαντόλογα με βρίσκουν όλα τώρα,
που ο κύρης μου έλεγε, πως κάποτε θα θύμωνε μαζί μας
ο Ποσειδώνας, τι όλους σπίτια τους γερούς τους προβοδάμε᾽

φῆ ποτὲ Φαιήκων ἀνδρῶν περικαλλέα νῆα,
ἐκ πομπῆς ἀνιοῦσαν, ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ
ῥαισέμεναι, μέγα δ᾽ ἧμιν ὄρος πόλει ἀμφικαλύψειν.
ὣς ἀγόρευ᾽ ὁ γέρων: τὰ δὲ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽, ὡς ἂν ἐγὼ εἴπω, πειθώμεθα πάντες:

κι ένα καράβι μας καλόφτιαστο, την ώρα που θα 'ρχόταν
από προβάδισμα, θα το 'σπαζε στο αχνό το πέλαο μέσα,
και με βουνό τρανό θα σκέπαζε την πολιτεία μας γύρα.
Τέτοια ιστορούσε τότε ο γέροντας᾽ τώρα τελεύουν όλα.
Ωστόσο ελάτε, ομπρός, το λόγο μου ν᾽ ακούσουμε όλοι θέλω'

πομπῆς μὲν παύσασθε βροτῶν, ὅτε κέν τις ἵκηται
ἡμέτερον προτὶ ἄστυ: Ποσειδάωνι δὲ ταύρους
δώδεκα κεκριμένους ἱερεύσομεν, αἴ κ᾽ ἐλεήσῃ,
μηδ᾽ ἡμῖν περίμηκες ὄρος πόλει ἀμφικαλύψῃ.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἔδεισαν, ἑτοιμάσσαντο δὲ ταύρους.

να πάψουν πια τα προβαδίσματα του καθενός που φτάνει
στην πόλη μας εδώ᾽ και δώδεκα στον Ποσειδώνα ταύρους
ξεδιαλεγμένους τώρα ας σφάξουμε, μπορεί σπλαχνιά να νιώσει
και τρίψηλο βουνό στην πόλη μας να μην υψώσει γύρα.»
Αυτά είπε, κι όλοι τους φοβήθηκαν και σύνταζαν τους ταύρους.

ὣς οἱ μέν ῥ᾽ εὔχοντο Ποσειδάωνι ἄνακτι
δήμου Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
ἑσταότες περὶ βωμόν. ὁ δ᾽ ἔγρετο δῖος Ὀδυσσεὺς
εὕδων ἐν γαίῃ πατρωΐῃ, οὐδέ μιν ἔγνω,
ἤδη δὴν ἀπεών: περὶ γὰρ θεὸς ἠέρα χεῦε

Εκείνοι επήραν τότε κι εύχουνταν στο ρήγα Ποσειδώνα
των Φαιάκων όλοι οι πρωτοκύβερνοι κι αρχόντοι, στο βωμό του
τρογύρα ορθοί. Κι από τον ύπνο του στο πατρικό του χώμα
ο ισόθεος Οδυσσέας πετάχτηκε, μα δεν το γνώρισε, όχι'
τι έλειπε χρόνια, κι είχε ολόγυρα του γιου του Κρόνου η κόρη

Παλλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διός, ὄφρα μιν αὐτὸν
ἄγνωστον τεύξειεν ἕκαστά τε μυθήσαιτο,
μή μιν πρὶν ἄλοχος γνοίη ἀστοί τε φίλοι τε,
πρὶν πᾶσαν μνηστῆρας ὑπερβασίην ἀποτῖσαι.
τοὔνεκ᾽ ἄρ᾽ ἀλλοειδέα φαινέσκετο πάντα ἄνακτι,

πυκνήν αντάρα χύσει᾽ λόγιαζε την όψη του να κάνει
πιο πριν ανέγνωρη, τη γνώμη της καταλεπτώς ν᾽ ακούσει,
να μη φανερωθεί στο ταίρι του, στους φίλους και στους άλλους,
πριχού οι μνηστήρες να 'χουν όλες τους τις ανομίες πλερώσει.
Γι᾽ αυτό τα πάντα τώρα αλλόξενα του βασιλιά φάνταζαν,

ἀτραπιτοί τε διηνεκέες λιμένες τε πάνορμοι
πέτραι τ᾽ ἠλίβατοι καὶ δένδρεα τηλεθόωντα.
στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ἀναΐξας καί ῥ᾽ εἴσιδε πατρίδα γαῖαν:
ᾤμωξέν τ᾽ ἄρ ἔπειτα καὶ ὢ πεπλήγετο μηρὼ
χερσὶ καταπρηνέσσ᾽, ὀλοφυρόμενος δ᾽ ἔπος ηὔδα:

οι βράχοι οι απόγκρεμοι, τ᾽ ατέλειωτα που άνοιγαν μονοπάτια,
τα δέντρα ολόγυρα που φούντωναν και τα φαρδιά λιμάνια.
Κι ευτύς πετάχτη ορθός, κι ως κοίταξε τη γη την πατρική του,
σέρνει φωνή μεγάλη σκούζοντας, και τα μεριά χτυπώντας
με τ᾽ ανοιχτά του χεροπάλαμα μεμιάς κινάει το θρήνο:

«ὤ μοι ἐγώ, τέων αὖτε βροτῶν ἐς γαῖαν ἱκάνω;
ἦ ῥ᾽ οἵ γ᾽ ὑβρισταί τε καὶ ἄγριοι οὐδὲ δίκαιοι,
ἦε φιλόξεινοι, καί σφιν νόος ἐστὶ θεουδής;
πῇ δὴ χρήματα πολλὰ φέρω τάδε; πῇ τε καὶ αὐτὸς
πλάζομαι; αἴθ᾽ ὄφελον μεῖναι παρὰ Φαιήκεσσιν

«Αλί σε μένα, σε ποιών έφτασα θνητών ξανά τη χώρα;
Άνομοι τάχα να 'ναι, ανέσπλαχνοι, που δεν ψηφούν το δίκιο,
για έχουν ψυχή θεοφοβούμενη και συμπαθούν τον ξένο;
Και που να πάω το βιος μου το άμετρο; κι ατός μου που να σύρω;
Χίλιες φορές εκεί ν᾽ απόμεναν, στη χώρα των Φαιάκων,

αὐτοῦ: ἐγὼ δέ κεν ἄλλον ὑπερμενέων βασιλήων
ἐξικόμην, ὅς κέν μ᾽ ἐφίλει καὶ ἔπεμπε νέεσθαι.
νῦν δ᾽ οὔτ᾽ ἄρ πῃ θέσθαι ἐπίσταμαι, οὐδὲ μὲν αὐτοῦ
καλλείψω, μή πώς μοι ἕλωρ ἄλλοισι γένηται.
ὢ πόποι, οὐκ ἄρα πάντα νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι

κι εγώ σε κάποιον άλλο αδείλιαστο να πήγαινα ρηγάρχη,
να βρω κοντά του φιλοκόνεμα και συνοδεία, να φύγω.
Τώρα γι᾽ αυτά κρυψώνα αν θα 'βρισκα, δεν ξέρω, μα εδώ πέρα
δε θα τ᾽ αφήσω εγώ να κοίτουνται, μη μου τ᾽ αρπάξουν άλλοι.
Ωχού, καλά δεν τα λογάριασαν το κάθε τι και μήτε

ἦσαν Φαιήκων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
οἵ μ᾽ εἰς ἄλλην γαῖαν ἀπήγαγον, ἦ τέ μ᾽ ἔφαντο
ἄξειν εἰς Ἰθάκην εὐδείελον, οὐδ᾽ ἐτέλεσσαν.
Ζεὺς σφέας τίσαιτο ἱκετήσιος, ὅς τε καὶ ἄλλους
ἀνθρώπους ἐφορᾷ καὶ τίνυται ὅς τις ἁμάρτῃ.

σωστά φέρθηκαν οι πρωτόγεροι κι αρχόντοι των Φαιάκων,
που σε άλλον τόπο με κουβάλησαν. Μου λέγαν στην Ιθάκη
τάχα θα μ᾽ έφερναν την ξέφαντη, μα δεν το κάμαν, όχι.
Ο Δίας ο ικέσιος, που το μάτι του και σε άλλες χώρες πέφτει
και τιμωράει βαριά τον άνομο, το γδικιωμό μου ας πάρει!

ἀλλ᾽ ἄγε δὴ τὰ χρήματ᾽ ἀριθμήσω καὶ ἴδωμαι,	Μον᾽ έλα, να μετρήσω θα 'θελα το βιος μου, για να ξέρω,
μή τί μοι οἴχωνται κοίλης ἐπὶ νηὸς ἄγοντες.»	πριν φύγουν, μη μου πήραν τίποτα στο βαθουλό καράβι.»
«ὣς εἰπὼν τρίποδας περικαλλέας ἠδὲ λέβητας	Είπε και πήρε τα πανέμορφα τριπόδια και λεβέτια,
ἠρίθμει καὶ χρυσὸν ὑφαντά τε εἵματα καλά.	το μάλαμα και τα καλόφαντα σκουτιά να λογαριάζει.
τῶν μὲν ἄρ᾽ ού τι πόθει: ὁ δ᾽ ὀδύρετο πατρίδα γαῖαν	Δεν του 'χε λείψει απ᾽ όλα τίποτα, μα αυτός το θρήνο εκίνα
ἑρπύζων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,	στης πολυφούρφουρης της θάλασσας σερνάμενος τον άμμο,
πόλλ᾽ ὀλοφυρόμενος. σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη,	τα πατρικά ποθώντας χώματα. Κι ήρθε η Αθηνά κοντά του,
ἀνδρὶ δέμας εἰκυῖα νέῳ, ἐπιβώτορι μήλων,	κι έμοιαζε νιούτσικο στο ανάριμμα βοσκόπουλο, που η σάρκα
παναπάλῳ, οἷοί τε ἀνάκτων παῖδες ἔασι,	του ανθίζει ακόμα πεντατρύφερη, βασιλοπαίδι ως να 'ταν.
δίπτυχον ἀμφ᾽ ὤμοισιν ἔχουσ᾽ εὐεργέα λώπην:	Φορούσε διπλωτή στους ώμους της καλοϋφασμένη κάπα,
ποσσὶ δ᾽ ὑπὸ λιπαροῖσι πέδιλ᾽ ἔχε, χερσὶ δ᾽ ἄκοντα.	στ᾽ αστραφτερά της πόδια σάνταλα, και φούχτωνε κοντάρι.
τὴν δ᾽ Ὀδυσεὺς γήθησεν ἰδὼν καὶ ἐναντίος ἦλθε,	Κι ως ο Οδυσσέας την είδε, χάρηκε κι αντίκρα της εστάθη,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:	την έκραξε και με ανεμάρπαστα της συντυχαίνει λόγια:
«ὦ φίλ᾽, ἐπεί σε πρῶτα κιχάνω τῷδ᾽ ἐνὶ χώρῳ,	«Μια και σε αντάμωσα, καλόπαιδο, στα μέρη ετούτα πρώτο,
χαῖρέ τε καὶ μή μοί τι κακῷ νόῳ ἀντιβολήσαις,	γεια και χαρά σου! Καλοπρόθετος και συ για δες με τώρα,
ἀλλὰ σάω μὲν ταῦτα, σάω δ᾽ ἐμέ: σοὶ γὰρ ἐγώ γε	και τούτα γλίτωσε, και γλίτωσε και μένα᾽ σου προσπέφτω
εὔχομαι ὥς τε θεῷ καί σευ φίλα γούναθ᾽ ἱκάνω.	θεός ως να 'σουν. Είμαι ικέτης σου, τα γόνατα σου πιάνω.
καί μοι τοῦτ᾽ ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ᾽ ἐῢ εἰδῶ:	Κι ακόμα αυτό σωστά μολόγα μου, να ξέρω, σε ποια χώρα,
τίς γῆ, τίς δῆμος, τίνες ἀνέρες ἐγγεγάασιν;	σε ποιους ανθρώπους τώρα βρέθηκα; ποιοι ζουν σ᾽ αυτά τα μέρη;
ἦ πού τις νήσων εὐδείελος, ἦέ τις ἀκτὴ	Νησί είναι τάχα τούτο ξέφαντο; για κάποια γλώσσα μόνο
κεῖθ᾽ ἁλὶ κεκλιμένη ἐριβώλακος ἠπείροιο;»	από στεριά τρανή παχιόβωλη, που απλώνει ως τ᾽ ακρογιάλι;»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:	Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι είπε:
«νήπιός εἰς, ὦ ξεῖν᾽, ἢ τηλόθεν εἰλήλουθας,	«Ποια η χώρα τούτη; Τέτοιο ρώτημα μικρό παιδί σε δείχνει,
εἰ δὴ τήνδε τε γαῖαν ἀνείρεαι. οὐδέ τι λίην	για από μακριά πως φτάνεις, ξένε μου᾽ δεν είναι δα και τόσο
οὕτω νώνυμός ἐστιν: ἴσασι δέ μιν μάλα πολλοί,	με δίχως όνομα᾽ την ξέρουνε μαθές χιλιάδες κόσμος,
ἠμὲν ὅσοι ναίουσι πρὸς ἠῶ τ᾽ ἠέλιόν τε,	κι όσοι μεριά του ήλιου κι ανάτελα βρίσκονται κι όσοι ζούνε
ἠδ᾽ ὅσσοι μετόπισθε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.	πίσω μεριά, κατά το σύθολο στα δυτικά σκοτάδι.
ἦ τοι μὲν τρηχεῖα καὶ οὐχ ἱππήλατός ἐστιν,	Τραχιά είναι αλήθεια η γη της, άλογα δεν τρέχουν εδώ πέρα,
οὐδὲ λίην λυπρή, ἀτὰρ οὐδ᾽ εὐρεῖα τέτυκται.	μα κι αν δεν είναι τόσο απλόχωρη, τη φτώχια δεν την ξέρει'
ἐν μὲν γάρ οἱ σῖτος ἀθέσφατος, ἐν δέ τε οἶνος	βγάζει μαθές το στάρι αμέτρητο και το κρασί περίσσιο,
γίγνεται: αἰεὶ δ᾽ ὄμβρος ἔχει τεθαλυῖά τ᾽ ἐέρση:	τι και οι βροχές και η δρόσο αδιάκοπα το χώμα της νοτίζουν.
αἰγίβοτος δ᾽ ἀγαθὴ καὶ βούβοτος: ἔστι μὲν ὕλη	Γίδια και βόδια έχουν βοσκότοπους καλούς, και δέντρα μύρια
παντοίη, ἐν δ᾽ ἀρδμοὶ ἐπηετανοὶ παρέασι.	προκόβουν, και πηγές αστέρευτες ποτίζουν τα κοπάδια.
τῷ τοι, ξεῖν᾽, Ἰθάκης γε καὶ ἐς Τροίην ὄνομ᾽ ἵκει,	Γι᾽ αυτό κι η Ιθάκη, ξένε, ακούστηκεν ως και στης Τροίας τα μέρη,
τήν περ τηλοῦ φασὶν Ἀχαιΐδος ἔμμεναι αἴης.»	που από τη χώρα αλάργα βρίσκεται των Αχαιών, ως λένε.»
ή«ὣς φάτο, γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,	Στα λόγια τούτα ο θείος, πολύπαθος ξανάσανε Οδυσσέας
χαίρων ᾗ γαίῃ πατρωΐῃ, ὥς οἱ ἔειπε	όλο χαρά, απ᾽ του βροντοσκούταρου του Δία τη θυγατέρα,
Παλλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διός, αἰγιόχοιο:	την Αθηνά, ν᾽ ακούει πως έφτασε στη γη την πατρική του'
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:	και κράζοντας την ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός της,
οὐδ᾽ ὅ γ᾽ ἀληθέα εἶπε, πάλιν δ᾽ ὅ γε λάζετο μῦθον,	μα την αλήθεια δε μολόγησε, μον᾽ πήρε πίσω ό,τι είχε
αἰεὶ ἐνὶ στήθεσσι νόον πολυκερδέα νωμῶν:	να πει, τι πάντα ο νους του δούλευε με πονηριά στα στήθη:
«πυνθανόμην Ἰθάκης γε καὶ ἐν Κρήτῃ εὐρείῃ,	«Για την Ιθάκη στην απλόχωρη κι εγώ έχω ακούσει Κρήτη,
τηλοῦ ὑπὲρ πόντου: νῦν δ᾽ εἰλήλουθα καὶ αὐτὸς	πέρα απ᾽ τη θάλασσα᾽ να που 'φτασα στα μέρη αυτά κι ατός μου
χρήμασι σὺν τοίσδεσσι: λιπὼν δ᾽ ἔτι παισὶ τοσαῦτα	με τούτο εδώ το βιος, αφήνοντας τ᾽ άλλα μισά στους γιους μου.
φεύγω, ἐπεὶ φίλον υἷα κατέκτανον Ἰδομενῆος,	Έχω μισέψει, γιατί σκότωσα το γιο του Ιδομενέα,

Ὀρσίλοχον πόδας ὠκύν, ὃς ἐν Κρήτῃ εὐρείῃ
ἀνέρας ἀλφηστὰς νίκα ταχέεσσι πόδεσσιν,
οὕνεκά με στερέσαι τῆς ληΐδος ἤθελε πάσης
Τρωϊάδος, τῆς εἵνεκ᾽ ἐγὼ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
ἀνδρῶν τε πτολέμους ἀλεγεινά τε κύματα πείρων,

το γοργοπόδη τον Ορσίλοχο, που στην πλατιά την Κρήτη
άλλος θνητός δεν του παράβγαινε στα γρήγορα ποδάρια.
Όλα μαθές τα κούρσα εγύρευε που 'χα απ᾽ την Τροία φερμένα
να μου τ᾽ αρπάξει, ας είχα βάσανα γι᾽ αυτά πολλά τραβήξει
μέσα σε τόσα αντροπαλέματα και κύματα αγριεμένα.

οὕνεκ᾽ ἄρ᾽ οὐχ ᾧ πατρὶ χαριζόμενος θεράπευον
δήμῳ ἔνι Τρώων, ἀλλ᾽ ἄλλων ἦρχον ἑταίρων.
τὸν μὲν ἐγὼ κατιόντα βάλον χαλκήρεϊ δουρὶ
ἀγρόθεν, ἐγγὺς ὁδοῖο λοχησάμενος σὺν ἑταίρῳ:
νὺξ δὲ μάλα δνοφερὴ κάτεχ᾽ οὐρανόν, οὐδέ τις ἡμέας

Δεν είχα λέει σταθεί του κύρη του στης Τροίας τα μέρη πέρα,
κι ουδέ τον δούλεψα, μον᾽ όριζα συντρόφους άλλους μόνος.
Γι᾽ αυτό, ως γυρνούσε απ᾽ τα χωράφια του, καρτέρι μ᾽ ένα φίλο
στήνω στο δρόμο πλάι και του 'ριξα με χάλκινο κοντάρι.
Νύχτα περίσκεπε τρισκότεινη τον ουρανό, κι ουτ᾽ ένας

ἀνθρώπων ἐνόησε, λάθον δέ ἑ θυμὸν ἀπούρας.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τόν γε κατέκτανον ὀξέϊ χαλκῷ,
αὐτίκ᾽ ἐγὼν ἐπὶ νῆα κιὼν Φοίνικας ἀγαυοὺς
ἐλλισάμην, καί σφιν μενοεικέα ληΐδα δῶκα:
τούς μ᾽ ἐκέλευσα Πύλονδε καταστῆσαι καὶ ἐφέσσαι

θνητός μας είδε κι ούτε μ᾽ ένιωσαν που πήρα τη ζωή του.
Μα ως πια με κοφτερό τον σκότωσα χαλκό, κινώ και φεύγω,
κι ένα καράβι πετυχαίνοντας στους Φοίνικες προσπέφτω
τους αντρειανούς κι από τα κούρσα μου τους δίνω πλούσια δώρα᾽
ν᾽ ανέβω στ᾽ άρμενο τους γύρευα, στην Πύλο να με βγάλουν,

ἢ εἰς Ἦλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί.
ἀλλ᾽ ἦ τοι σφέας κεῖθεν ἀπώσατο ἲς ἀνέμοιο
πόλλ᾽ ἀεκαζομένους, οὐδ᾽ ἤθελον ἐξαπατῆσαι.
κεῖθεν δὲ πλαγχθέντες ἱκάνομεν ἐνθάδε νυκτός.
σπουδῇ δ᾽ ἐς λιμένα προερέσσαμεν, οὐδέ τις ἡμῖν

για ακόμα και στη θεία την Ήλιδα, των Επειών τη χώρα.
Μα εκεί να πιάσουν δεν κατάφεραν, σπρωγμένοι απ᾽ τους ανέμους,
πολύ άθελα τους᾽ δεν εγύρευαν μαθές να με γελάσουν.
Ξεστρατισμένοι εκείθε φτάνουμε στα μέρη αυτά τη νύχτα,
και λάμνοντας γοργά τρομάξαμε να μπούμε στο λιμάνι'

δόρπου μνῆστις ἔην, μάλα περ χατέουσιν ἑλέσθαι,
ἀλλ᾽ αὔτως ἀποβάντες ἐκείμεθα νηὸς ἅπαντες.
ἔνθ᾽ ἐμὲ μὲν γλυκὺς ὕπνος ἐπήλυθε κεκμηῶτα,
οἱ δὲ χρήματ᾽ ἐμὰ γλαφυρῆς ἐκ νηὸς ἑλόντες
κάτθεσαν, ἔνθα περ αὐτὸς ἐπὶ ψαμάθοισιν ἐκείμην.

κι ουτ᾽ ένας μας να φάει θυμήθηκε, κι ας είχαμε όλοι ανάγκη,
μον᾽ όπως βγήκαμε, βρεθήκαμε στον άμμο ξαπλωμένοι.
Εγώ είχα απ᾽ το βαρύ τον κάματο σε ύπνο γλυκά βουλιάξει,
κι αυτοί απ᾽ το βαθουλό τους έβγαλαν καράβι τ᾽ αγαθά μου,
κι ως τ᾽ απίθωσαν, όπου εκοίτομουν κι εγώ, στον άμμο απάνω,

οἱ δ᾽ ἐς Σιδονίην εὖ ναιομένην ἀναβάντες
ᾤχοντ': αὐτὰρ ἐγὼ λιπόμην ἀκαχήμενος ἦτορ.»
ὣς φάτο, μείδησεν δὲ θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
χειρί τέ μιν κατέρεξε: δέμας δ᾽ ἤϊκτο γυναικὶ
καλῇ τε μεγάλῃ τε καὶ ἀγλαὰ ἔργα ἰδυίῃ:

για της Σιδόνας πήραν κι έφυγαν τις πλούσιες χώρες πίσω
με το καράβι, παρατώντας με μονάχο στον καημό μου.»
Αυτά είπε, κι η Αθηνά η γλαυκόματη θεά, με χαμογέλιο
το χέρι απλώνοντας τον χάιδεψε᾽ μεμιάς την όψη επήρε
γυναίκας όμορφης, τρανόκορμης, πιδέξιας ανυφάντρας,

καί μιν φωνήσασ᾽ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«κερδαλέος κ᾽ εἴη καὶ ἐπίκλοπος ὅς σε παρέλθοι
ἐν πάντεσσι δόλοισι, καὶ εἰ θεὸς ἀντιάσειε.
σχέτλιε, ποικιλομῆτα, δόλων ἆτ᾽, οὐκ ἄρ᾽ ἔμελλες,
οὐδ᾽ ἐν σῇ περ ἐὼν γαίῃ, λήξειν ἀπατάων

και κράζοντας τον ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Στην πονηριά αν κανείς παράβγαινε μαζί σου, ακόμα ας ήταν
θεός, ανάγκη πλήθος να 'ξερε πλανέματα και δόλους!
Της πονηρίας τεχνίτη αχόρταγε, πια αλήθεια δε βαστιέσαι!
Μηδέ στη χώρα σου είπες φτάνοντας τις πονηριές ν᾽ αφήσεις

μύθων τε κλοπίων, οἵ τοι πεδόθεν φίλοι εἰσίν.
ἀλλ᾽ ἄγε, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα, εἰδότες ἄμφω
κέρδε᾽, ἐπεὶ σὺ μέν ἐσσι βροτῶν ὄχ᾽ ἄριστος ἁπάντων
βουλῇ καὶ μύθοισιν, ἐγὼ δ᾽ ἐν πᾶσι θεοῖσι
μήτι τε κλέομαι καὶ κέρδεσιν: οὐδὲ σύ γ᾽ ἔγνως

και τις ψευτιές, που λες και χαίρεσαι, σαν που 'ναι φυσικό σου!
Μα αυτά ας τ᾽ αφήσουμε, κατέχουμε κι οι δυο μας από τέχνες.
Εσένα ποιος στον κόσμο βρίσκεται στη γνώση και στα λόγια
να ξεπερνά; Κι εγώ δοξάζουμαι μες στους θεούς η πρώτη
για τις βουλές μου και τις τέχνες μου. Την Αθηνά Παλλάδα,

Παλλάδ᾽ Ἀθηναίην, κούρην Διός, ἥ τέ τοι αἰεὶ
ἐν πάντεσσι πόνοισι παρίσταμαι ἠδὲ φυλάσσω,

του Δία την κόρη, δεν τη γνώρισες ωστόσο, νύχτα μέρα
που στέκουμαι στον κάθε μόχτο σου και σε φυλάω μην πάθεις.

καὶ δέ σε Φαιήκεσσι φίλον πάντεσσιν ἔθηκα,
νῦν αὖ δεῦρ᾽ ἱκόμην, ἵνα τοι σὺν μῆτιν ὑφήνω
χρήματά τε κρύψω, ὅσα τοι Φαίηκες ἀγαυοὶ

Εγώ είμαι που τους Φαίακες έκαμα να σε αγαπήσουν όλοι'
και τώρα φτάνω εδώ να πλέξουμε βουλή μαζί καινούργια,
να κρύψω και το βιος, οι ασύγκριτοι που σου 'χουν Φαίακες δώσει,

ὤπασαν οἴκαδ᾽ ἰόντι ἐμῇ βουλῇ τε νόῳ τε,
εἴπω θ᾽ ὅσσα τοι αἶσα δόμοις ἔνι ποιητοῖσι
κήδε᾽ ἀνασχέσθαι: σὺ δὲ τετλάμεναι καὶ ἀνάγκῃ,
μηδέ τῳ ἐκφάσθαι μήτ᾽ ἀνδρῶν μήτε γυναικῶν,
πάντων, οὕνεκ᾽ ἄρ᾽ ἦλθες ἀλώμενος, ἀλλὰ σιωπῇ

ως γύρναες σπίτι σου, από φώτιση κι από βουλή δικιά μου᾽
και να σου πω στο στέριο σπίτι σου τι βάσανα απ᾽ τη μοίρα
σε καρτερούν ωστόσο βάσταξε και συ'— κι αθέλητα σου'
μηδέ και να 'βγει από το στόμα σου μπρος σε άντρα για γυναίκα,
αφού παράδειρες, πως γύρισες, μον᾽ ό,τι κι αν σου κάνουν,

πάσχειν ἄλγεα πολλά, βίας ὑποδέγμενος ἀνδρῶν.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ἀργαλέον σε, θεά, γνῶναι βροτῷ ἀντιάσαντι,
καὶ μάλ᾽ ἐπισταμένῳ: σὲ γὰρ αὐτὴν παντὶ ἐΐσκεις.
τοῦτο δ᾽ ἐγὼν εὖ οἶδ᾽, ὅτι μοι πάρος ἠπίη ἦσθα,

βρισιές και βάσανα, όλα δέχου τα, χωρίς μιλιά να βγάνεις.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:
«Να σε γνωρίσει δεν είναι εύκολο, θεά, ο θνητός μπροστά του,
όσα κι αν ξέρει, τι την όψη σου κάθε φορά κι αλλάζεις.
Τούτο κατέχω εγώ: πρωτύτερα, τα χρόνια που στην Τροία

ἧος ἐνὶ Τροίῃ πολεμίζομεν υἷες Ἀχαιῶν.
αὐτὰρ ἐπεὶ Πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπήν,
βῆμεν δ᾽ ἐν νήεσσι, θεὸς δ᾽ ἐκέδασσεν Ἀχαιούς,
οὔ σέ γ᾽ ἔπειτα ἴδον, κούρη Διός, οὐδ᾽ ἐνόησα
νηὸς ἐμῆς ἐπιβᾶσαν, ὅπως τί μοι ἄλγος ἀλάλκοις.

των Αχαιών οι γιοί χτυπιούμασταν, ήσουν καλή μαζί μου.
Μα πια του Πρίαμου σαν πατήσαμε το απόγκρεμο το κάστρο
κι ένας θεός ανεμοσκόρπισε τους Αχαιούς, ως μπήκαν
στα πλοία, πια δέ σε ανανογήθηκα, κόρη του Δία, δε σ᾽ είδα
να βάλεις πόδι στο καράβι μου, να μου σταθείς στα πάθη,

ἀλλ᾽ αἰεὶ φρεσὶν ᾗσιν ἔχων δεδαϊγμένον ἦτορ
ἠλώμην, ἧός με θεοὶ κακότητος ἔλυσαν:
πρίν γ᾽ ὅτε Φαιήκων ἀνδρῶν ἐν πίονι δήμῳ
θάρσυνάς τε ἔπεσσι καὶ ἐς πόλιν ἤγαγες αὐτή.
νῦν δέ σε πρὸς πατρὸς γουνάζομαι--οὐ γὰρ ὀΐω

μόνο παράδερνα αξανάσαστα με σπαραγμένα σπλάχνα,
ως τέλος πια οι θεοί απ᾽ τα βάσανα με γλίτωσαν τα πλήθια.
Τώρα στερνά κι εσύ με γκάρδιωσες μιλώντας μου στην πλούσια
των Φαιάκων χώρα και στην πόλη τους με οδήγησες ατή σου.
Όμως στου Δία σε ορκίζω τ᾽ όνομα, στα γόνατα σου πέφτω'

ἥκειν εἰς Ἰθάκην εὐδείελον, ἀλλά τιν᾽ ἄλλην
γαῖαν ἀναστρέφομαι: σὲ δὲ κερτομέουσαν ὀΐω
ταῦτ᾽ ἀγορευέμεναι, ἵν᾽ ἐμὰς φρένας ἠπεροπεύσῃς--
εἰπέ μοι εἰ ἐτεόν γε φίλην ἐς πατρίδ᾽ ἱκάνω.»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:

δεν το φαντάζουμαι πως έφτασα στην ξέφαντην Ιθάκη᾽
άλλη είναι η γη που τώρα βρέθηκα, θαρρώ, κι αν τα 'πες τούτα,
το νου μου να πλανέσεις ήθελες και να με ξεγελάσεις.
Αχ, πες μου τώρα αλήθεια αν πάτησα τη γη την πατρική μου!»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι είπε:

«αἰεί τοι τοιοῦτον ἐνὶ στήθεσσι νόημα:
τῷ σε καὶ οὐ δύναμαι προλιπεῖν δύστηνον ἐόντα,
οὕνεκ᾽ ἐπητής ἐσσι καὶ ἀγχίνοος καὶ ἐχέφρων.
ἀσπασίως γάρ κ᾽ ἄλλος ἀνὴρ ἀλαλήμενος ἐλθὼν
ἵετ᾽ ἐνὶ μεγάροις ἰδέειν παῖδάς τ᾽ ἄλοχόν τε:

«Αποξαρχής μια τέτοια στόχαση σου κυβερνάει τα φρένα,
που εγώ στις συφορές δε δονούμαι να μη σου παραστέκω,
που 'χεις μυαλό ξύπνο και γρήγορο και γνωστικό. Ποιος άλλος,
που, αφού παράδειρε, θα γύριζε στο σπίτι του, δε θα 'χε
τρέξει χαρούμενος, το ταίρι του να ιδεί και τα παιδιά του;

σοὶ δ᾽ οὔ πω φίλον ἐστὶ δαήμεναι οὐδὲ πυθέσθαι,
πρίν γ᾽ ἔτι σῆς ἀλόχου πειρήσεαι, ἥ τέ τοι αὔτως
ἧσται ἐνὶ μεγάροισιν, ὀϊζυραὶ δέ οἱ αἰεὶ
φθίνουσιν νύκτες τε καὶ ἤματα δάκρυ χεούσῃ.
αὐτὰρ ἐγὼ τὸ μὲν οὔ ποτ᾽ ἀπίστεον, ἀλλ᾽ ἐνὶ θυμῷ

Μα εσύ δε θες να ξέρεις τίποτα γι᾽ αυτούς κι ουδέ να μάθεις,
πριν δοκιμάσεις τη γυναίκα σου, που κάθεται κλεισμένη
μέσα στο σπίτι σας, κι αγλύκαντες μια μια ν᾽ αποδιαβαίνουν
θωρεί τις νύχτες και τις μέρες της, στα δάκρυα βουτηγμένη.
Εμένα η πίστη δε με απόλειψε, το κάτεχα στα φρένα

ᾔδε᾽, ὃ νοστήσεις ὀλέσας ἄπο πάντας ἑταίρους:
ἀλλά τοι οὐκ ἐθέλησα Ποσειδάωνι μάχεσθαι
πατροκασιγνήτῳ, ὅς τοι κότον ἔνθετο θυμῷ,
χωόμενος ὅτι οἱ υἱὸν φίλον ἐξαλάωσας.
ἀλλ᾽ ἄγε τοι δείξω Ἰθάκης ἕδος, ὄφρα πεποίθῃς.

πως θα διαγείρεις, μόνο που όλους σου θα χάσεις τους συντρόφους.
Μα να πιαστώ με του πατέρα μου τον αδερφό δεν το 'χα σωστό,
τον Ποσειδώνα, που 'νιωθε βαρύ θυμό για σένα,
τι σου 'χε μάνητα που ετύφλωσες τον ακριβό το γιο του.
Και τώρα την Ιθάκη θα 'θελα να ξεσκεπάσω ομπρός σου,

Φόρκυνος μὲν ὅδ᾽ ἐστὶ λιμήν, ἁλίοιο γέροντος, ἥδε δ᾽ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη: ἀγχόθι δ᾽ αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον ἠεροειδές, ἱρὸν νυμφάων, αἳ νηϊάδες καλέονται: τοῦτο δέ τοι σπέος ἐστὶ κατηρεφές, ἔνθα σὺ πολλὰς	για να πιστέψεις: Να του Φόρκυνα του θαλασσογερόντου ο κόρφος, να κι η ελιά η στενόφυλλη στου λιμανιού την κόχη, και δίπλα το γαλαζοσκότεινο, χαριτωμένο σπήλιο, ταμένο στις ξανθιές, τρισέβαστο, στις Νεροκόρες.Δες τη τη θολωτή σπηλιά, κει που άλλοτε ποτέ σου δεν ξεχνούσες
ἔρδεσκες νύμφῃσι τελήεσσας ἑκατόμβας: τοῦτο δὲ Νήριτόν ἐστιν ὄρος καταειμένον ὕλῃ.» ὣς εἰποῦσα θεὰ σκέδασ᾽ ἠέρα, εἴσατο δὲ χθών: γήθησέν τ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς, χαίρων ᾗ γαίῃ, κύσε δὲ ζείδωρον ἄρουραν.	στις Νεροκόρες αψεγάδιαστες τρανές θυσίες να κάνεις! Κι αυτό είναι το βουνό το Νήριτο, με δάση σκεπασμένο.» Μιλώντας την αντάρα σκόρπισε κι εφάνη γύρα ο τόπος' και χάρηκε ο Οδυσσέας ο αρχοντικός, ο τρισβασανισμένος, που είδε τη γη του, και τα χώματα φιλεί τα πολυθρόφα'
αὐτίκα δὲ νύμφῃς ἠρήσατο, χεῖρας ἀνασχών: «νύμφαι νηϊάδες, κοῦραι Διός, οὔ ποτ᾽ ἐγώ γε ὄψεσθ᾽ ὔμμ᾽ ἐφάμην: νῦν δ᾽ εὐχωλῇς ἀγανῇσι χαίρετ': ἀτὰρ καὶ δῶρα διδώσομεν, ὡς τὸ πάρος περ, αἴ κεν ἐᾷ πρόφρων με Διὸς θυγάτηρ ἀγελείη	κι υψώνοντας τα χέρια ευχήθηκε στις Νεροκόρες κι είπε: Κόρες του Δία, ξανά δεν το 'λεγα, ξανθιές, καλοκυράδες, πως θα σας δω. Μα τώρα ολόχαρος την προσευχή μου υψώνω. Γεια και χαρά! Θα σας προσφέρουμε και δώρα, σαν και πρώτα, μονάχα η κουρσολόγα να 'θελε, του γιου του Κρόνου η κόρη,
αὐτόν τε ζώειν καί μοι φίλον υἱὸν ἀέξῃ.» τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη: «θάρσει, μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων. ἀλλὰ χρήματα μὲν μυχῷ ἄντρου θεσπεσίοιο θείμεν αὐτίκα νῦν, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνῃ:	κι εγώ να ζω, κι ο γιος μου ανέβλαβος να βλέπω να τρανεύει.» Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, γυρνώντας του αποκρίθη: «Κάμε κουράγιο και μη γνοιάζεσαι στα φρένα σου για τούτα. Μα τώρα ευτύς το βιος να κρύψουμε στα βάθη, μέσα μέσα, της θεϊκιάς σπηλιάς, απείραχτα να μείνουν τ᾽ αγαθά σου'
αὐτοὶ δὲ φραζώμεθ᾽ ὅπως ὄχ᾽ ἄριστα γένηται.» ὣς εἰποῦσα θεὰ δῦνε σπέος ἠεροειδές, μαιομένη κευθμῶνας ἀνὰ σπέος: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἆσσον πάντ᾽ ἐφόρει, χρυσὸν καὶ ἀτειρέα χαλκὸν εἵματά τ᾽ εὐποίητα, τά οἱ Φαίηκες ἔδωκαν.	κι ας στοχαστούμε πως καλύτερα θα βγει η δουλειά ως την άκρη.» Είπε η θεά, και στ᾽ ολοσκότεινο το σπήλιο μέσα εχώθη, κρυψώνες να 'βρει ψαχουλεύοντας᾽ μετά ο Οδυσσέας επήρε και κουβαλούσε τον ανέσπλαχνο χαλκό και το χρυσάφι και τα καλά υφαντά — τα πλούτη του, που οι Φαίακες του 'χαν δώσει.
καὶ τὰ μὲν εὖ κατέθηκε, λίθον δ᾽ ἐπέθηκε θύρῃσι Παλλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο. τὼ δὲ καθεζομένω ἱερῆς παρὰ πυθμέν᾽ ἐλαίης φραζέσθην μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὄλεθρον. τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:	Τότε η Αθηνά, του βροντοσκούταρου του γιου του Κρόνου η κόρη, με τάξη ως τα 'κρυψε όλα, σφάλιξε τη θύρα με μια πέτρα, κι έπειτα πλάι στης άγιας κάθισαν ελιάς τη ρίζα οι δυο τους, μαζί το χαλασμό των άνομων να βουλευτούν μνηστήρων. Πρώτη τα λόγια η γαλανομάτη θεά Αθηνά κινούσε:
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ, φράζευ ὅπως μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσεις, οἳ δή τοι τρίετες μέγαρον κάτα κοιρανέουσι, μνώμενοι ἀντιθέην ἄλοχον καὶ ἕδνα διδόντες: ἡ δὲ σὸν αἰεὶ νόστον ὀδυρομένη κατὰ θυμὸν	«Γιε του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα, πως στους μνηστήρες τους αδιάντροπους θα βάλεις χέρι, σκέψου, που σαν αφεντικά το σπίτι σου τρεις χρόνους αλωνίζουν, και δώρα τάζουν, τη γυναίκα σου για να την κάνουν-ταίρι. Μα αυτή, το γυρισμό σου αδιάκοπα θρηνώντας στην καρδιά της,
πάντας μέν ῥ᾽ ἔλπει καὶ ὑπίσχεται ἀνδρὶ ἑκάστῳ, ἀγγελίας προϊεῖσα, νόος δέ οἱ ἄλλα μενοινᾷ.» τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς: «ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο φθίσεσθαι κακὸν οἶτον ἐνὶ μεγάροισιν ἔμελλον,	σε όλους ελπίδες δίνει ψεύτικες και σ'έναν έναν τάζει και τον πλανεύει με μηνύματα, μα ο νους της άλλα κλώθει.» Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας: «Πωπώ, καθώς τον Αγαμέμνονα, θαρρώ, το γιο του Ατρέα, κι εγώ από θάνατο θα πήγαινα κακό στο αρχοντικό μου,
εἰ μή μοι σὺ ἕκαστα, θεά, κατὰ μοῖραν ἔειπες. ἀλλ᾽ ἄγε μῆτιν ὕφηνον, ὅπως ἀποτίσομαι αὐτούς:	το κάθε τι από σε αν δεν άκουγα, θεά, με τη σειρά του. Μον᾽ έλα, για να πάρω εγδίκηση, βουλή να υφάνεις θέλω,

πὰρ δέ μοι αὐτὴ στῆθι, μένος πολυθαρσὲς ἐνεῖσα,
οἷον ὅτε Τροίης λύομεν λιπαρὰ κρήδεμνα.
αἴ κέ μοι ὣς μεμαυῖα παρασταίης, γλαυκῶπι,

και στάσου στο πλευρό μου, ατρόμητη καρδιά χαρίζοντας μου,
σαν τότε που ξεκεφαλίσαμε την Τροία τη στραφταλούσα.
Αν, Γλαυκομάτα, μου παράστεκες με ίδιαν ορμή και τώρα,

καί κε τριηκοσίοισιν ἐγὼν ἄνδρεσσι μαχοίμην
σὺν σοί, πότνα θεά, ὅτε μοι πρόφρασσ᾽ ἐπαρήγοις.»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«καὶ λίην τοι ἐγώ γε παρέσσομαι, οὐδέ με λήσεις,
ὁππότε κεν δὴ ταῦτα πενώμεθα: καί τιν᾽ ὀΐω

εγώ μαζί σου θ᾽ αντροπάλευα και με τρακόσιους, φτάνει
να ξέρω πλάι μου, πολυσέβαστη θεά, πως παραστέκεις.»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκύματη, του απηλογήθη κι είπε:
«θα μ᾽ έχεις πάντα παραστάτισσα και δε θα σε ξεχάσω,
η ώρα σα φτάσει πια ν᾽ αρχίσουμε. Θαρρώ από τους μνηστήρες,

αἵματί τ᾽ ἐγκεφάλῳ τε παλαξέμεν ἄσπετον οὖδας
ἀνδρῶν μνηστήρων, οἵ τοι βίοτον κατέδουσιν.
ἀλλ᾽ ἄγε σ᾽ ἄγνωστον τεύξω πάντεσσι βροτοῖσι:
κάρψω μὲν χρόα καλὸν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι,
ξανθὰς δ᾽ ἐκ κεφαλῆς ὀλέσω τρίχας, ἀμφὶ δὲ λαῖφος

που τρων το βιος σου τώρα ανέμποδα, δε θα 'ναι λίγοι εκείνοι
που θα μολέψουν με το γαίμα τους και τα μυαλά το χώμα.
Μον᾽ έλα να σε κάνω αγνώριστο μπροστά στον κόσμον όλο:
Το δέρμα θα ζαρώσω τ᾽ όμορφο στο λυγερό κορμί σου,
της κεφαλής σου τα ξανθόμαλλα θα τ᾽ αφανίσω, γύρα

ἕσσω ὅ κε στυγέῃσιν ἰδὼν ἄνθρωπον ἔχοντα,
κνυζώσω δέ τοι ὄσσε πάρος περικαλλέ᾽ ἐόντε,
ὡς ἂν ἀεικέλιος πᾶσι μνηστῆρσι φανήῃς
σῇ τ᾽ ἀλόχῳ καὶ παιδί, τὸν ἐν μεγάροισιν ἔλειπες.
αὐτὸς δὲ πρώτιστα συβώτην εἰσαφικέσθαι,

κουρέλια θα σε ντύσω, σίχαμα σ᾽ όποιον σε βλέπει να 'σαι.
Θα σου θολώσω ακόμα τα όμορφα που ως τώρα άστραφταν μάτια,
να δείξεις στους μνηστήρες κάκοψος, στο ταίρι σου, στο γιο σου,
μικρό που αφήκες στο παλάτι σου, κανείς να μη σε νιώσει.
Μα εσύ πιο πρώτα απ᾽ όλα τράβηξε για το χοιροβοσκό σου,

ὅς τοι ὑῶν ἐπίουρος, ὁμῶς δέ τοι ἤπια οἶδε,
παῖδά τε σὸν φιλέει καὶ ἐχέφρονα Πηνελόπειαν.
δήεις τόν γε σύεσσι παρήμενον: αἱ δὲ νέμονται
πὰρ Κόρακος πέτρῃ ἐπί τε κρήνῃ Ἀρεθούσῃ,
ἔσθουσαι βάλανον μενοεικέα καὶ μέλαν ὕδωρ

αυτόν που γνοιάζεται τους χοίρους σου και το καλό σου θέλει,
κι έχει στο γιο σου και στη φρόνιμη την Πηνελόπη αγάπη.
Στους χοίρους θα τον βρεις να κάθεται κοντά, που εκεί στο βράχο
του Κόρακα και στης Αρέθουσας τη βρύση γύρω βόσκουν,
και τρων βαλάνια, ως να χορτάσουνε, κι από το μαυρονέρι

πίνουσαι, τά θ᾽ ὕεσσι τρέφει τεθαλυῖαν ἀλοιφήν.
ἔνθα μένειν καὶ πάντα παρήμενος ἐξερέεσθαι,
ὄφρ᾽ ἂν ἐγὼν ἔλθω Σπάρτην ἐς καλλιγύναικα
Τηλέμαχον καλέουσα, τεὸν φίλον υἱόν, Ὀδυσσεῦ:
ὅς τοι ἐς εὐρύχορον Λακεδαίμονα πὰρ Μενέλαον

πίνουν νερό με αυτά το ξίγκι τους μαθές πληθαίνει τ᾽ άσπρο.
Εκεί να μένεις και καθούμενος το κάθε τι ανέρωτα,
ωώσόπου εγώ στη Σπάρτη τρέχοντας την ωριογυναικούσα
φωνάξω πίσω τον Τηλέμαχο, το γιο σου᾽ τι έχει φύγει
για την πλατιά τη Λακεδαίμονα, στου Μενελάου το σπίτι,

ᾤχετο πευσόμενος μετὰ σὸν κλέος, εἴ που ἔτ᾽ εἴης.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«τίπτε τ᾽ ἄρ᾽ οὔ οἱ ἔειπες, ἐνὶ φρεσὶ πάντα ἰδυῖα;
ἦ ἵνα που καὶ κεῖνος ἀλώμενος ἄλγεα πάσχῃ
πόντον ἐπ᾽ ἀτρύγετον: βίοτον δέ οἱ ἄλλοι ἔδουσι;»

μήπως για σένα ακούσει τίποτε, πως ζεις ακόμα κάπου.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:
«Τα πάντα εσύ στα φρένα εκάτεχες᾽ πως τότε δεν του τα 'πες;
κι αυτός τυράννια παραδέρνοντας για να τραβήξει τάχα
πάνω στη θάλασσα την άκαρπη, κι οι άλλοι να τρων το βιος του;»

τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«μὴ δή τοι κεῖνός γε λίην ἐνθύμιος ἔστω.
αὐτή μιν πόμπευον, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο
κεῖσ᾽ ἐλθών: ἀτὰρ οὔ τιν᾽ ἔχει πόνον, ἀλλὰ ἕκηλος
ἧσται ἐν Ἀτρεΐδαο δόμοις, παρὰ δ᾽ ἄσπετα κεῖται.

Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι είπε:
«Για τον υγιό σου εσύ μη γνοιάζεσαι᾽ μαζί του ατή μου επήγα,
για ν᾽ ακουστεί κι αυτός, περίλαμπρο να γίνει τ᾽ ονομά του
στα μέρη εκείνα᾽ κι ουδέ βάσανα τον βρήκαν στο παλάτι
μένει του γιου του Ατρέα και χαίρεται του κόσμου τα ξαρέσια.

ἦ μέν μιν λοχόωσι νέοι σὺν νηῒ μελαίνῃ,
ἱέμενοι κτεῖναι, πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι:
ἀλλὰ τά γ᾽ οὐκ ὀΐω, πρὶν καί τινα γαῖα καθέξει
ἀνδρῶν μνηστήρων, οἵ τοι βίοτον κατέδουσιν.»
ὣς ἄρα μιν φαμένη ῥάβδῳ ἐπεμάσσατ᾽ Ἀθήνη.

Αλήθεια οι νιοι καρτέρι του 'στησαν με μελανό καράβι,
να τον σκοτώσουν, πριν στα χώματα τα πατρικά διαγείρει
μα αυτό δε γίνεται᾽ πρωτύτερα πολλούς θα φάει το χώμα
απ᾽ τους μνηστήρες λέω, τα πλούτη σου που τρώνε κι αφανίζουν.»
Είπε η Αθηνά, κι ευτύς τον άγγιξε με το ραβδί που εκράτει,

κάρψεν μὲν χρόα καλὸν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι,
ξανθὰς δ᾽ ἐκ κεφαλῆς ὄλεσε τρίχας, ἀμφὶ δὲ δέρμα
πάντεσσιν μελέεσσι παλαιοῦ θῆκε γέροντος,
κνύζωσεν δέ οἱ ὄσσε πάρος περικαλλέ᾽ ἐόντε:
ἀμφὶ δέ μιν ῥάκος ἄλλο κακὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα,
ῥωγαλέα ῥυπόωντα, κακῷ μεμορυγμένα καπνῷ:
ἀμφὶ δέ μιν μέγα δέρμα ταχείης ἕσσ᾽ ἐλάφοιο,
ψιλόν: δῶκε δέ οἱ σκῆπτρον καὶ ἀεικέα πήρην,
πυκνὰ ῥωγαλέην: ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ.
τώ γ᾽ ὣς βουλεύσαντε διέτμαγεν. ἡ μὲν ἔπειτα
ἐς Λακεδαίμονα δῖαν ἔβη μετὰ παῖδ᾽ Ὀδυσῆος.

και ζάρωσε το δέρμα τ᾽ όμορφο στο λυγερό κορμί του,
της κεφαλής του τα ξανθόμαλλα τ᾽ αφάνισε, με δέρμα
γερόντου του 'ζωσε πολύχρονου τα μέλη γύρω γύρω,
του θόλωσε τα μάτια τα όμορφα, που ξάστραφταν ως τότε,
ακόμα με άλλα τον περίζωσε κουρέλια και χιτώνα,
λερά κι ολότρυπα, σε ανείπωτη μουντζούρα βουτηγμένα.
Λαφίνας γρήγορης του φόρεσε τρανό τομάρι τέλος,
ξεμαδημένο, και στο χέρι του ραβδί κι ένα σακούλι
βρώμικο, ολότρυπο, που εκρέμουνταν από σκοινί, του δίνει.
Σαν έτσι τα ταίριαξαν, χώρισαν αυτή για του Οδυσσέα
κινάει το γιο στη Λακεδαίμονα τη θεία γοργά να φτάσει.

\- Αὐτὰρ ὁ ἐκ λιμένος προσέβη τρηχεῖαν ἀταρπὸν
14- χῶρον ἀν᾽ ὑλήεντα δι᾽ ἄκριας, ᾗ οἱ Ἀθήνη
πέφραδε δῖον ὑφορβόν, ὅ οἱ βιότοιο μάλιστα
κήδετο οἰκήων, οὓς κτήσατο δῖος Ὀδυσσεύς.

κι εκείνος, το λιμάνι αφήνοντας, μέσ᾽ απ᾽ το λόγγο επήρε
τ᾽ ορθό το μονοπάτι, που 'βγαζε στο δάσο, εκεί που του 'χε
δείξει η Αθηνά το θείο πως θα 'βρισκε χοιροβοσκό, τι απ᾽ όλους
τους δούλους του Οδυσσέα καλύτερα το βιος του αυτός γνοιαζόταν.

τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ἐνὶ προδόμῳ εὗρ᾽ ἥμενον, ἔνθα οἱ αὐλὴ
ὑψηλὴ δέδμητο, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ,
καλή τε μεγάλη τε, περίδρομος: ἥν ῥα συβώτης
αὐτὸς δείμαθ᾽ ὕεσσιν ἀποιχομένοιο ἄνακτος,
νόσφιν δεσποίνης καὶ Λαέρταο γέροντος,

Μπρος στην καλύβα του τον πέτυχε καθούμενο, και γύρα
χτισμένον έβλεπες αυλότοιχο, στο ξέφαντο, μεγάλο,
ψηλό, πανέμορφο᾽ σαν έφυγεν ο ρήγας του, τον είχεν
ο θείος χοιροβοσκός μονάχος του σηκώσει για τους χοίρους,
χωρίς η αφέντρα του κι ο γέροντας Λαέρτης να το ξέρουν,

ῥυτοῖσιν λάεσσι καὶ ἐθρίγκωσεν ἀχέρδῳ:
σταυροὺς δ᾽ ἐκτὸς ἔλασσε διαμπερὲς ἔνθα καὶ ἔνθα,
πυκνοὺς καὶ θαμέας, τὸ μέλαν δρυὸς ἀμφικεάσσας:
ἔντοσθεν δ᾽ αὐλῆς συφεοὺς δυοκαίδεκα ποίει
πλησίον ἀλλήλων, εὐνὰς συσίν: ἐν δὲ ἑκάστῳ

από τις πέτρες που κουβάλησε᾽ κι είχε ψηλά καρφώσει
αγριαχλαδιάς κλωνάρια, κι έξωθε πυκνά παλούκια μπήξει
ως πέρα από βαλανιδόκλαρα, τη φλούδα βγάζοντας τους.
Και στην αυλή είχε μάντρες δώδεκα μια πλάι στην άλλη χτίσει,
να 'χουν οι χοίροι να κοιτάζουνται᾽ στην κάθε μια βρίσκονταν

πεντήκοντα σύες χαμαιευνάδες ἐρχατόωντο,
θήλειαι τοκάδες: τοὶ δ᾽ ἄρσενες ἐκτὸς ἴαυον,
πολλὸν παυρότεροι: τοὺς γὰρ μινύθεσκον ἔδοντες
ἀντίθεοι μνηστῆρες, ἐπεὶ προΐαλλε συβώτης
αἰεὶ ζατρεφέων σιάλων τὸν ἄριστον ἁπάντων:

μαζί πενήντα χαμωκύλιστες γουρούνες μαντρισμένες,
γεννούσες, θηλυκές. Τ᾽ αρσενικά πλάγιαζαν έξω κι ήταν
πολύ πιο λίγα᾽ τι τ᾽ αφάνιζαν οι ισόθεοι τρώγοντας τα
μνηστήρες᾽ κι όλο και τους έστελνε τον πιο καλό του χοίρο
ο θείος χοιροβοσκός, διαλέγοντας απ᾽ τα παχιά θρεφτάρια.

οἱ δὲ τριηκόσιοί τε καὶ ἑξήκοντα πέλοντο.
πὰρ δὲ κύνες, θήρεσσιν ἐοικότες αἰὲν ἴαυον
τέσσαρες, οὓς ἔθρεψε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν.
αὐτὸς δ᾽ ἀμφὶ πόδεσσιν ἑοῖς ἀράρισκε πέδιλα,
τάμνων δέρμα βόειον ἐΰχροές: οἱ δὲ δὴ ἄλλοι

Αρσενικά γι᾽ αυτό του απόμεναν τρακόσια εξήντα μόνο.
Ίδια θεριά κοντά τους τέσσερα σκυλιά κοιμόνταν πάντα,
που ο θείος χοιροβοσκός τ᾽ ανάστησε, στους δούλους μέσα ο πρώτος.
Την ώρα εκείνη δέρμα κόβοντας καλόχρωμο, βοδίσιο,
στα πόδια του σαντάλια εταίριαζεν οι άλλοι βοσκοί είχαν φύγει

ᾤχοντ᾽ ἄλλυδις ἄλλος ἅμ᾽ ἀγρομένοισι σύεσσιν,
οἱ τρεῖς: τὸν δὲ τέταρτον ἀποπροέηκε πόλινδε
σῦν ἀγέμεν μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ἀνάγκη,
ὄφρ᾽ ἱερεύσαντες κρειῶν κορεσαίατο θυμόν.
ἐξαπίνης δ᾽ Ὀδυσῆα ἴδον κύνες ὑλακόμωροι.

άλλος γι᾽ αλλού, ξοπίσω παίρνοντας των χοίρων τα κοπάδια,
οι τρεις᾽ τι είχε μαθές τον τέταρτο σταλμένο στανικώς του
στην πολιτεία, να πάει στους πέρφανους μνηστήρες ένα χοίρο,
για να τον σφάξουν, να χορτάσουνε με κρέατα την καρδιά τους.
Ξάφνου τον είδαν τ᾽ αλιχτιάρικα σκυλιά τον Οδυσσέα,

οἱ μὲν κεκλήγοντες ἐπέδραμον: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ἕζετο κερδοσύνῃ, σκῆπτρον δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.
ἔνθα κεν ᾧ πὰρ σταθμῷ ἀεικέλιον πάθεν ἄλγος:
ἀλλὰ συβώτης ὦκα ποσὶ κραιπνοῖσι μετασπὼν
ἔσσυτ᾽ ἀνὰ πρόθυρον, σκῦτος δέ οἱ ἔκπεσε χειρός.

κι ευτύς του χίμιξαν γαυγίζοντας᾽ μα αυτός κουτός δεν ήταν,
μόνο καθίζει κάτω, αφήνοντας να πέσει το ραβδί του.
Κι όμως τρανό κακό θα πάθαινε μες στο δικό του χτήμα,
αν το τομάρι ο θείος χοιροβοσκός δεν πέταγε απ᾽ το χέρι
και στην αυλόπορτα δεν έτρεχε με γρήγορα ποδάρια'

τοὺς μὲν ὁμοκλήσας σεῦεν κύνας ἄλλυδις ἄλλον
πυκνῇσιν λιθάδεσσιν: ὁ δὲ προσέειπεν ἄνακτα:
«ὦ γέρον, ἦ ὀλίγου σε κύνες διεδηλήσαντο
ἐξαπίνης, καί κέν μοι ἐλεγχείην κατέχευας.

κι ως με φωνές μεγάλες έδιωξε τους σκύλους δώθε κείθε
απανωτά λιθάρια ρίχνοντας, γυρνάει και λέει στο ρήγα:
«Οι σκύλοι παραλίγο, γέροντα, να σ᾽ έκαναν κομμάτια,
ξάφνου ως σου χίμιξαν, και θα 'ριχνες και τη ντροπή σε μένα.

καὶ δέ μοι ἄλλα θεοὶ δόσαν ἄλγεά τε στοναχάς τε:

Τα όσα οι θεοί τυράννια μου 'δωκαν και βάσανα δε φτάνουν;

ἀντιθέου γὰρ ἄνακτος ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων
ἧμαι, ἄλλοισιν δὲ σύας σιάλους ἀτιτάλλω
ἔδμεναι: αὐτὰρ κεῖνος ἐελδόμενός που ἐδωδῆς
πλάζετ᾽ ἐπ᾽ ἀλλοθρόων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε,
εἴ που ἔτι ζώει καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο.

— που τον ισόθεο κλαίω το ρήγα μου και μύρουμοα όπου κάτσω,
κι οι ολόπαχοί μου χοίροι θρέφουνται για ξένους, να 'χουν πάντα
να τρων μα εκείνος λέω σε αλλόγλωσσων ανθρώπων πολιτείες
και χώρες παραδέρνει αδιάκοπα, και το ψωμί του λείπει —
αν είναι στη ζωή και χαίρεται του ήλιου το φως ακόμα.

ἀλλ᾽ ἕπεο, κλισίηνδ᾽ ἴομεν, γέρον, ὄφρα καὶ αὐτός,
σίτου καὶ οἴνοιο κορεσσάμενος κατὰ θυμόν,
εἴπῃς ὁππόθεν ἐσσὶ καὶ ὁππόσα κήδε᾽ ἀνέτλης.»
ὣς εἰπὼν κλισίηνδ᾽ ἡγήσατο δῖος ὑφορβός,
εἷσεν δ᾽ εἰσαγαγών, ῥῶπας δ᾽ ὑπέχευε δασείας,

Ακλούθα τώρα, στο καλύβι μου να πάμε, κι ως ευφράνεις
με το ψωμί τα σπλάχνα, γέροντα, και το κρασί, σειρά σου
να πεις πούθε είσαι και τι τράβηξες ως τώρα στη ζωή σου.»
Είπε, και μπήκε ο θείος χοιροβοσκός μπροστά για το καλύβι,
κι ως φτάσαν, αποκάτω του 'βαλε φουντόκλαρα να κάτσει,

ἐστόρεσεν δ᾽ ἐπὶ δέρμα ἰονθάδος ἀγρίου αἰγός,
αὐτοῦ ἐνεύναιον, μέγα καὶ δασύ. χαῖρε δ᾽ Ὀδυσσεὺς
ὅττι μιν ὣς ὑπέδεκτο, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:
«Ζεύς τοι δοίη, ξεῖνε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι
ὅττι μάλιστ᾽ ἐθέλεις, ὅτι με πρόφρων ὑπέδεξο.»

κι έστρωσε απάνω τους αδρόμαλλο τομάρι αγριογιδίσιο,
παχύ, μεγάλο, εκεί που πλάγιαζε κι ατός του᾽ κι ο Οδυσσέας
χαιρόταν που έτσι, τον προσδέχτηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Ο Δίας μακάρι κι οι άλλοι αθάνατοι θεοί να σου χαρίσουν
ό,τι ποθεί η καρδιά σου, ξένε μου, που έτσι καλά με δέχτης!»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:
«ξεῖν᾽, οὔ μοι θέμις ἔστ᾽, οὐδ᾽ εἰ κακίων σέθεν ἔλθοι,
ξεῖνον ἀτιμῆσαι: πρὸς γὰρ Διός εἰσιν ἅπαντες
ξεῖνοί τε πτωχοί τε: δόσις δ᾽ ὀλίγη τε φίλη τε
γίγνεται ἡμετέρη: ἡ γὰρ δμώων δίκη ἐστὶν

Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Ξένε, σωστό δεν το 'χω ο ξένος μου να νιώσει αψηφισμένος,
κι ας είναι πιο από σένα δύστυχος᾽ φτωχοί και ξένοι έρχονται
όλοι απ᾽ το Δία, κι είναι καλόδεχτο το χάρισμα μας πάντα,
όσο μικρό. Και τι καλύτερο μπορεί να κάνει ο δούλος,

αἰεὶ δειδιότων, ὅτ᾽ ἐπικρατέωσιν ἄνακτες
οἱ νέοι. ἦ γὰρ τοῦ γε θεοὶ κατὰ νόστον ἔδησαν,
ὅς κεν ἔμ᾽ ἐνδυκέως ἐφίλει καὶ κτῆσιν ὄπασσεν,
οἶκόν τε κλῆρόν τε πολυμνήστην τε γυναῖκα,
οἷά τε ᾧ οἰκῆι ἄναξ εὔθυμος ἔδωκεν,

που ο φόβος τον κρατεί ακατάπαυτα, σαν έχει νιους αφέντες,
ως τούτοι; Μα εκείνου του βάσκαναν οι αθάνατοι το δρόμο.
Θα με αγαπούσε αυτός, θα μ᾽ έκανε και μένα νοικοκύρη,
σπίτι και κλήρο και μιαν όμορφη γυναίκα δίνοντας μου,
όσα ο καλός αφέντης χάρισε στο δούλο του σπιτιού του,

ὅς οἱ πολλὰ κάμῃσι, θεὸς δ᾽ ἐπὶ ἔργον ἀέξῃ,
ὡς καὶ ἐμοὶ τόδε ἔργον ἀέξεται, ᾧ ἐπιμίμνω.
τῷ κέ με πόλλ᾽ ὤνησεν ἄναξ, εἰ αὐτόθ᾽ ἐγήρα:
ἀλλ᾽ ὄλεθ'--ὡς ὤφελλ᾽ Ἑλένης ἀπὸ φῦλον ὀλέσθαι
πρόχνυ, ἐπεὶ πολλῶν ἀνδρῶν ὑπὸ γούνατ᾽ ἔλυσε:

που δούλεψε πολύ κι ένας θεός του πρόκοψε το μόχτο,
καθώς επρόκοψε κι ο μόχτος μου σε τούτα εδώ που κάνω.
Πολύ θα μου 'στεκεν ο αφέντης μου, τα γερατιά αν τον βρίσκαν
εδώ, μα εχάθη. Να 'ταν άχναρα το γένος της Ελένης
να χάνουνταν, που τόσων έλυσε παλικαριών τα γόνα!

καὶ γὰρ κεῖνος ἔβη Ἀγαμέμνονος εἵνεκα τιμῆς
Ἴλιον εἰς εὔπωλον, ἵνα Τρώεσσι μάχοιτο.»
ὣς εἰπὼν ζωστῆρι θοῶς συνέεργε χιτῶνα,
βῆ δ᾽ ἴμεν ἐς συφεούς, ὅθι ἔθνεα ἔρχατο χοίρων.
ἔνθεν ἑλὼν δύ᾽ ἔνεικε καὶ ἀμφοτέρους ἱέρευσεν,

Γιατί κι εκείνος του Αγαμέμνονα το γδικιωμό ζητώντας
πήγε στην Τροία την καλοφόραδη, τους Τρώες να πολεμήσει.»
Είπε, και σφίγγοντας τη ζώνη του τρογύρα στο χιτώνα
για τα μαντριά κινούσε, μέσα τους πολλούς που έκλειναν χοίρους'
κι έπιασε κείθε δυό, τους έσφαξε, καψάλισε τις τρίχες,

εὗσέ τε μίστυλλέν τε καὶ ἀμφ᾽ ὀβελοῖσιν ἔπειρεν.
ὀπτήσας δ᾽ ἄρα πάντα φέρων παρέθηκ᾽ Ὀδυσῆι
θέρμ᾽ αὐτοῖς ὀβελοῖσιν: ὁ δ᾽ ἄλφιτα λευκὰ πάλυνεν:
ἐν δ᾽ ἄρα κισσυβίῳ κίρνη μελιηδέα οἶνον,
αὐτὸς δ᾽ ἀντίον ἷζεν, ἐποτρύνων δὲ προσηύδα:

κι αφού τους λιάνισε, τους πέρασε σε σούβλες να ψηθούνε᾽
σαν ψήθηκε το κρέας, το απίθωσε ζεστό και με τις σούβλες
στον Οδυσσέα μπροστά, πασπάλισε κριθάλευρο από πάνω,
κι αφού γλυκόπιοτο συγκέρασε κρασί στο κρασοκαύκι,
πήγε και κάθισε απαντίκρυ του και λέει γκαρδιώνοντάς τον:

«ἔσθιε νῦν, ὦ ξεῖνε, τά τε δμώεσσι πάρεστι,
χοίρε': ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσιν,
οὐκ ὄπιδα φρονέοντες ἐνὶ φρεσὶν οὐδ᾽ ἐλεητύν.
οὐ μὲν σχέτλια ἔργα θεοὶ μάκαρες φιλέουσιν,
ἀλλὰ δίκην τίουσι καὶ αἴσιμα ἔργ᾽ ἀνθρώπων.

«Να φας ό,τι έχω, ξένε, κόπιασε, το χοιρινό των δούλων,
τι είναι οι μνηστήρες τα θρεφτάρια μου που τρων, κι ουδέ λογιάζουν
στα φρένα των θεών τη μάνητα, κι ουδέ και σπλάχνος νιώθουν.
Δεν αγαπούν οι τρισμακάριστοι θεοί τις αδικίες μας,
μόνο τιμούν το δίκιο, τις καλές τις πράξες των ανθρώπων.

καὶ μὲν δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι, οἵ τ᾽ ἐπὶ γαίης
ἀλλοτρίης βῶσιν καί σφι Ζεὺς λῃΐδα δώῃ,
πλησάμενοι δέ τε νῆας ἔβαν οἶκόνδε νέεσθαι,
καὶ μὲν τοῖς ὄπιδος κρατερὸν δέος ἐν φρεσὶ πίπτει.
οἵδε δὲ καί τι ἴσασι, θεοῦ δέ τιν᾽ ἔκλυον αὐδήν,

Οι οχτροί κι οι αντίμαχοι, που κίνησαν να παν σε ξένους τόπους
και τους πατούν, κι ο Δίας τους έδωκε ν᾽ αρπάξουν πλήθια κούρσα,
κι αφού γεμίσουν τα καράβια τους, γυρνούν και φεύγουν πίσω —
κι εκείνοι των θεών τη μάνητα βαθιά στα φρένα τρέμουν.
Μα τούτοι εδώ σαν κάτι να 'μαθαν, θεού φωνή θ᾽ ακούσαν,

κείνου λυγρὸν ὄλεθρον, ὅτ᾽ οὐκ ἐθέλουσι δικαίως
μνᾶσθαι οὐδὲ νέεσθαι ἐπὶ σφέτερ᾽, ἀλλὰ ἕκηλοι
κτήματα δαρδάπτουσιν ὑπέρβιον, οὐδ᾽ ἔπι φειδώ.
ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διός εἰσιν,
οὔ ποθ᾽ ἓν ἱρεύουσ᾽ ἱερήϊον, οὐδὲ δύ᾽ οἴω:

πως κείνος βρήκε μαύρο θάνατο, γι᾽ αυτό και δε ζητούνε
γάμο με τρόπο που θα ταίριαζε, στα σπίτια τους δεν πάνε,
μον᾽ τρων το βιος του ανέγνοιοι, αδιάντροπα, χωρίς να το
λυπουνται.
Στο κάθε που περνάει μερόνυχτο σταλμένο από το Δία
ένα σφαχτό ποτέ δε σφάζουνε μηδέ και δυο μονάχα'

οἶνον δὲ φθινύθουσιν ὑπέρβιον ἐξαφύοντες.
ἦ γάρ οἱ ζωή γ᾽ ἦν ἄσπετος: οὔ τινι τόσση
ἀνδρῶν ἡρώων, οὔτ᾽ ἠπείροιο μελαίνης
οὔτ᾽ αὐτῆς Ἰθάκης: οὐδὲ ξυνεείκοσι φωτῶν
ἔστ᾽ ἄφενος τοσσοῦτον: ἐγὼ δέ κέ τοι καταλέξω.

και πάντα το κρασί αλογάριαστο τραβούνε κι ασωτεύουν.
Ήταν αλήθεια εκείνου αρίφνητο το βιος᾽ κανένας τόσα
από τους ήρωες δεν απόχτησε, για στη στεριάν αντίκρυ
για στην Ιθάκη ακόμα. Κι είκοσι να μαζεύονταν άντρες,
πάλε δε θα 'φταναν τα πλούτη του᾽ να σου τα διαμετρήσω:

δώδεκ᾽ ἐν ἠπείρῳ ἀγέλαι: τόσα πώεα οἰῶν,
τόσσα συῶν συβόσια, τόσ᾽ αἰπόλια πλατέ᾽ αἰγῶν
βόσκουσι ξεῖνοί τε καὶ αὐτοῦ βώτορες ἄνδρες.
ἐνθάδε δ᾽ αἰπόλια πλατέ᾽ αἰγῶν ἕνδεκα πάντα
ἐσχατιῇ βόσκοντ᾽, ἐπὶ δ᾽ ἀνέρες ἐσθλοὶ ὄρονται.

Αντίκρυ βουκολιά έχει δώδεκα, τόσα κοπάδια γίδες
σκορπούσες, τόσα κι αρνοκόπαδα και τόσα χοιροστάσια,
που τα βόσκουν δικοί μας άνθρωποι και ξένοι ρογιασμένοι.
Εδώ κοπάδια βόσκουν έντεκα σκορπούσες γίδες, πέρα
στην άκρη του νησιού᾽ τα γνοιάζουνται γιδάρηδες παράξιοι,

τῶν αἰεί σφιν ἕκαστος ἐπ᾽ ἤματι μῆλον ἀγινεῖ,
ζατρεφέων αἰγῶν ὅς τις φαίνηται ἄριστος.
αὐτὰρ ἐγὼ σῦς τάσδε φυλάσσω τε ῥύομαί τε,
καί σφι συῶν τὸν ἄριστον ἐῢ κρίνας ἀποπέμπω.»
ὣς φάθ᾽, ὁ δ᾽ ἐνδυκέως κρέα τ᾽ ἤσθιε πῖνέ τε οἶνον

και κάθε μέρα πάει καθένας τους κι από 'να ζω σε κείνους,
απ᾽ τα καλόθρεφτα τα γίδια τους το πιο παχύ που θα 'βρει.
Κι εγώ, που εδώ φυλάω και γνοιάζουμαι τους χοίρους τούτους, έχω
να ξεχωρίζω τον καλύτερο, σε κείνους να τον στέλνω.»
Αυτά είπεν᾽ αρπαχτά, αξανάσαστα το κρέας μασούσε εκείνος

ἁρπαλέως ἀκέων, κακὰ δὲ μνηστῆρσι φύτευεν.
αὐτὰρ ἐπεὶ δείπνησε καὶ ἤραρε θυμὸν ἐδωδῇ,
καί οἱ πλησάμενος δῶκε σκύφον, ᾧ περ ἔπινεν,
οἴνου ἐνίπλειον: ὁ δ᾽ ἐδέξατο, χαῖρε δὲ θυμῷ,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

και το κρασί ρουφούσε, αμίλητος, κακά για τους μνηστήρες
στο νου του κλώθοντας. Κι ως έφαγε και στύλωσε η καρδιά του,
ο θείος χοιροβοσκός του πρόσφερε να πιεί από το καυκί του
γεμάτο με κρασί. Χαρούμενος εκείνος το προσδέχτη,
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:

«ὦ φίλε, τίς γάρ σε πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν,
ὧδε μάλ᾽ ἀφνειὸς καὶ καρτερὸς ὡς ἀγορεύεις;
φῂς δ᾽ αὐτὸν φθίσθαι Ἀγαμέμνονος εἵνεκα τιμῆς.
εἰπέ μοι, αἴ κέ ποθι γνώω τοιοῦτον ἐόντα.
Ζεὺς γάρ που τό γε οἶδε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,

«Αλήθεια, φίλε, ποιος σε αγόρασε και ξόδιασε απ᾽ το βιος του,
με τόσα πλούτη, τέτοια δύναμη, καθώς μου αναθιβάνεις;
Χάθηκε, μου 'πες, του Αγαμέμνονα το γδικιωμό ζητώντας'
νομάτισέ τον, να τον γνώρισα μπορεί κι εγώ μια μέρα.
Ο Δίας το ξέρει κι οι άλλοι αθάνατοι μονάχα, αν δεν τον είδα

εἴ κέ μιν ἀγγείλαιμι ἰδών: ἐπὶ πολλὰ δ᾽ ἀλήθην.»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν:
«ὦ γέρον, οὔ τις κεῖνον ἀνὴρ ἀλαλήμενος ἐλθὼν
ἀγγέλλων πείσειε γυναῖκά τε καὶ φίλον υἱόν,

κι έχω μαντάτα του᾽ παράδειρα μαθές σε τόσες χώρες!»
Σ᾽ αυτά ο χοιροβοσκός του απάντησε, στους δούλους μέσα ο
πρώτος:
«Απ᾽ όσους φτάνουν με μαντάτα του περάτες, γέροντα μου,

ἀλλ᾽ ἄλλως κομιδῆς κεχρημένοι ἄνδρες ἀλῆται

ποιόν να πιστέψει πια η γυναίκα του κι ο γιος του αλήθεια τώρα; —
που τους φορτώνουν όλο ψέματα! Το μόνο οι στρατοκόποι

ψεύδοντ᾽, οὐδ᾽ ἐθέλουσιν ἀληθέα μυθήσασθαι.
ὃς δέ κ᾽ ἀλητεύων Ἰθάκης ἐς δῆμον ἵκηται,
ἐλθὼν ἐς δέσποιναν ἐμὴν ἀπατήλια βάζει:
ἡ δ᾽ εὖ δεξαμένη φιλέει καὶ ἕκαστα μεταλλᾷ,
καί οἱ ὀδυρομένῃ βλεφάρων ἄπο δάκρυα πίπτει,

που θέλουν είναι να 'βρουν πόρεψη, δε λένε την αλήθεια.
Όποιος κι αν φτάσει, γυροφέρνοντας τον κόσμο, στην Ιθάκη,
πάει στην κυρά μου κι όσες του 'ρχονται ψευτιές της αραδιάζει.
Κι εκείνη τον φιλεύει απλόχερα και τον ρωτάει τα πάντα,
κι από τα βλέφαρα, όπως μύρεται, τα δάκρυα ξεχειλούνε,

ἣ θέμις ἐστὶ γυναικός, ἐπὴν πόσις ἄλλοθ᾽ ὄληται.
αἶψά κε καὶ σύ, γεραιέ, ἔπος παρατεκτήναιο.
εἴ τίς τοι χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα δοίη.
τοῦ δ᾽ ἤδη μέλλουσι κύνες ταχέες τ᾽ οἰωνοὶ
ῥινὸν ἀπ᾽ ὀστεόφιν ἐρύσαι, ψυχὴ δὲ λέλοιπεν:

συνήθιο ως το 'χουν όσες έχασαν τον άντρα τους στα ξένα.
Εύκολα, γέροντα, θα σκάρωνες και συ το παραμύθι,
για να ντυθείς, κανείς αν σου 'δινε χλαμύδα και χιτώνα.
Μα εκείνου σίγουρα τα κόκαλα τα 'χουν γυμνώσει οι σκύλοι
και τα όρνια τα γοργά απ᾽ τις σάρκες τους, πια στη ζωή δεν είναι.

ἢ τόν γ᾽ ἐν πόντῳ φάγον ἰχθύες, ὀστέα δ᾽ αὐτοῦ
κεῖται ἐπ᾽ ἠπείρου ψαμάθῳ εἰλυμένα πολλῇ.
ὣς ὁ μὲν ἔνθ᾽ ἀπόλωλε, φίλοισι δὲ κήδε᾽ ὀπίσσω
πᾶσιν, ἐμοὶ δὲ μάλιστα, τετεύχαται: οὐ γὰρ ἔτ᾽ ἄλλον
ἤπιον ὧδε ἄνακτα κιχήσομαι, ὁππόσ᾽ ἐπέλθω,

Μπορεί τα ψάρια να τον έφαγαν στα κύματα, και τώρα
του κρύβει ένας γιαλός τα κόκαλα, χωμένα μες στον άμμο.
Εκείνος έτσι εχάθη, κι᾽ έμεινε στους φίλους ο καημός του,
σε όλους, σε μένα ωστόσο πιότερο, τι εγώ ποτέ κανέναν
δε θα 'βρω αφέντη πιο καλόκαρδο, τον κόσμο κι αν γυρίσω,

οὐδ᾽ εἴ κεν πατρὸς καὶ μητέρος αὖτις ἵκωμαι
οἶκον, ὅθι πρῶτον γενόμην καί μ᾽ ἔτρεφον αὐτοί.
οὐδέ νυ τῶν ἔτι τόσσον ὀδύρομαι, ἱέμενός περ
ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι ἐὼν ἐν πατρίδι γαίῃ:
ἀλλά μ᾽ Ὀδυσσῆος πόθος αἴνυται οἰχομένοιο.

στου κύρη ακόμα και στης μάνας μου να διάγερνα το σπίτι,
εκεί το φως που πρωτοχάρηκα κι ατοί τους με ανάστησαν
μηδέ γι᾽ αυτούς πια τόσο μύρουμαι, κι ας λαχταρώ στη γη μου
την πατρική γυρνώντας κάποτε να τους ξαναντικρίσω.
Πιο του Οδυσσέα, που εχάθη φεύγοντας, με καίει η λαχτάρα, ξένε'

τὸν μὲν ἐγών, ὦ ξεῖνε, καὶ οὐ παρεόντ᾽ ὀνομάζειν
αἰδέομαι: πέρι γάρ μ᾽ ἐφίλει καὶ κήδετο θυμῷ:
ἀλλά μιν ἠθεῖον καλέω καὶ νόσφιν ἐόντα.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«ὦ φίλ᾽, ἐπειδὴ πάμπαν ἀναίνεαι, οὐδ᾽ ἔτι φῇσθα

και μόνο τ᾽ όνομά του ντρέπουμαι να βγάλω από το στόμα,
κι ας μη με ακούει᾽ πολύ με γνοιάζουνταν μαθές και με αγαπούσε'
για μένα, ακόμα κι αν μας έλειψε, μένει ο ακριβός μου αφέντης»
Κι ο αρχοντογέννητος, πολύπαθος του απάντησε Οδυσσέας:
«Φίλε, αν εσύ το αρνιέσαι ολότελα και λες πως δε διαγέρνει

κεῖνον ἐλεύσεσθαι, θυμὸς δέ τοι αἰὲν ἄπιστος:
ἀλλ᾽ ἐγὼ οὐκ αὔτως μυθήσομαι, ἀλλὰ σὺν ὅρκῳ,
ὡς νεῖται Ὀδυσεύς: εὐαγγέλιον δέ μοι ἔστω
αὐτίκ᾽, ἐπεί κεν κεῖνος ἰὼν τὰ ἃ δώμαθ᾽ ἵκηται:
ἕσσαι με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά:

ποτέ του εκείνος, κι έχεις άπιστη καρδιά στα στήθη πάντα,
μα δεν πετώ κουβέντες άμυαλες κι εγώ, μον᾽ όρκο παίρνω:
Πίσω ο Οδυσσέας θα 'ρθεί᾽ και δώσε μου τα συχαρίκια τότε,
που θα τον δεις φτασμένο σπίτι του να μπαίνει — τότε μόνο
με ρούχα να με ντύσεις όμορφα, χλαμύδα και χιτώνα.

πρὶν δέ κε, καὶ μάλα περ κεχρημένος, οὔ τι δεχοίμην.
ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσι
γίγνεται, ὃς πενίῃ εἴκων ἀπατήλια βάζει.
ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν, ξενίη τε τράπεζα,
ἱστίη τ᾽ Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω:

Πιό πριν, κι ας έχω ανάγκη, τίποτε δε θα δεχόμουν, όχι᾽
τι σαν τις πύλες του Άδη οχτρεύουμαι τον άνθρωπο που η φτώχια
τον βασανίζει κι όλο ψέματα μιλώντας αραδιάζει.
Πρώτος ο Δίας ας είναι μάρτυρας και της φιλιάς η τάβλα
και του Οδυσσέα το τζάκι του άψεγου, που εδέχτη εμέ τον ξένο,

ἦ μέν τοι τάδε πάντα τελείεται ὡς ἀγορεύω.
τοῦδ᾽ αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ᾽ Ὀδυσσεύς.
τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός, τοῦ δ᾽ ἱσταμένοιο,
οἴκαδε νοστήσει, καὶ τίσεται ὅς τις ἐκείνου
ἐνθάδ᾽ ἀτιμάζει ἄλοχον καὶ φαίδιμον υἱόν.»

πως όλα που θα πω απαράλλαχτα θα βγουν μιαν άκρη ως άλλη:
Δε θα γυρίσει χρόνος και θα δεις τον Οδυσσέα να φτάνει —
σ᾽ αυτού του φεγγαριού τη λίγωση, στην πιάση του καινούργιου —
ξανά στο σπίτι του, κι εγδίκηση να παίρνει απ᾽ όσους τώρα
καταφρονούν εδώ το ταίρι του και τον παράξιο γιο του.»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:
«ὦ γέρον, οὔτ᾽ ἄρ᾽ ἐγὼν εὐαγγέλιον τόδε τίσω,
οὔτ᾽ Ὀδυσεὺς ἔτι οἶκον ἐλεύσεται: ἀλλὰ ἕκηλος
πῖνε, καὶ ἄλλα παρὲξ μεμνώμεθα, μηδέ με τούτων
μίμνησκ': ἦ γὰρ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐμοῖσιν

Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Μηδέ κι εγώ σχαρίκια, γέροντα, ποτέ μου θα σου δώσω,
μηδέ ο Οδυσσέας θα φτάσει σπίτι του᾽ μονάχα ανέγνοιος πίνε
κι άλλη κουβέντα τώρα ας πιάσουμε᾽ τι τα θυμίζεις τούτα;
Κάθε φορά μου φαρμακώνεται βαθιά η καρδιά στα στήθη,

ἄχνυται, ὁππότε τις μνήσῃ κεδνοῖο ἄνακτος.
ἀλλ᾽ ἦ τοι ὅρκον μὲν ἐάσομεν, αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ἔλθοι ὅπως μιν ἐγώ γ᾽ ἐθέλω καὶ Πηνελόπεια
Λαέρτης θ᾽ ὁ γέρων καὶ Τηλέμαχος θεοειδής.
νῦν αὖ παιδὸς ἄλαστον ὀδύρομαι, ὃν τέκ᾽ Ὀδυσσεύς,

μόλις το ρήγα μου τον άψεγο κανείς μου αναθυμίσει.
Τους όρκους τώρα ας παρατήσουμε, κι ο θεός ας δώσει να 'ρθει
εδώ ο Οδυσσέας, καθώς το θέλουμε κι εγώ κι η Πηνελόπη
κι ο θεοπρόσωπος Τηλέμαχος κι ο γέροντας Λαέρτης.
Μα για το γιο του τώρα γόζουμαι κι αλάγιαστα χτυπιέμαι,

Τηλεμάχου: τὸν ἐπεὶ θρέψαν θεοὶ ἔρνεϊ ἶσον,
καί μιν ἔφην ἔσσεσθαι ἐν ἀνδράσιν οὔ τι χέρηα
πατρὸς ἑοῖο φίλοιο, δέμας καὶ εἶδος ἀγητόν,
τὸν δέ τις ἀθανάτων βλάψε φρένας ἔνδον ἐΐσας
ἠέ τις ἀνθρώπων: ὁ δ᾽ ἔβη μετὰ πατρὸς ἀκουὴν

για τον Τηλέμαχο, που τράνεψε με των θεών τη χάρη
σα ροδιχμός, και του καμάρωνα το ανάριμμα, την όψη,
κι έλεγα, ως άντρας πως δε θα 'δειχνε πιο κάτω απ᾽ το γονιό του,
Μα ένας θεός του παροσάλεψε τα ζυγιασμένα φρένα,
για κι άνθρωπος, και για τον κύρη του ξεκίνησε να μάθει

ἐς Πύλον ἠγαθέην: τὸν δὲ μνηστῆρες ἀγαυοὶ
οἴκαδ᾽ ἰόντα λοχῶσιν, ὅπως ἀπὸ φῦλον ὄληται
νώνυμον ἐξ Ἰθάκης Ἀρκεισίου ἀντιθέοιο.
ἀλλ᾽ ἦ τοι κεῖνον μὲν ἐάσομεν, ἤ κεν ἁλώῃ
ἦ κε φύγῃ καί κέν οἱ ὑπέρσχῃ χεῖρα Κρονίων.

στην άγια Πύλο. Ωστόσο οι πέρφανοι μνηστήρες του 'χουν στήσει
καρτέρι, ως θα διαγέρνει σπίτι του᾽ του ισόθεου του Αρκεισίου
να ξεκληρίσει θέλουν άχναρα το γένος στην Ιθάκη.
Όμως γι᾽ αυτόν, κι αν είναι να πιαστεί κι αν είναι να γλιτώσει,
το χέρι ο Δίας αν βάλει απάνω του, πια ας μη μιλούμε τώρα.

ἀλλ᾽ ἄγε μοι σύ, γεραιέ, τὰ σ᾽ αὐτοῦ κήδε᾽ ἐνίσπες
καί μοι τοῦτ᾽ ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ᾽ ἐῢ εἰδῶ:
τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;
ὁπποίης τ᾽ ἐπὶ νηὸς ἀφίκεο: πῶς δέ σε ναῦται
ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;

Μον᾽ έλα, πες μου, αν θέλεις, γέροντα, τα πάθη τα δικά σου᾽
και πρώτα τούτο εδώ μολόγα μου, καλά να το κατέχω:
Ποιος είσαι; πούθε; που η πατρίδα σου και που οι γονιοί σου εσένα;
και ποιο είναι το καράβι που 'φτασες; οι ναύτες στην Ιθάκη
πως σ᾽ έφεραν μαθές; ποιοί πέτουνται πως είναι τάχα, πες μου'

οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν ὀΐομαι ἐνθάδ᾽ ἱκέσθαι.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
«τοιγὰρ ἐγώ τοι ταῦτα μάλ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
εἴη μὲν νῦν νῶϊν ἐπὶ χρόνον ἠμὲν ἐδωδὴ
ἠδὲ μέθυ γλυκερὸν κλισίης ἔντοσθεν ἐοῦσι,

στα μέρη ετούτα δε φαντάζουμαι πεζός φτασμένος να 'σαι!»
Γυρνώντας τότε ο πολυκάτεχος του μίλησε Οδυσσέας:
«Για τούτα τώρα που με ρώτησες θα πω την πάσα αλήθεια᾽
να 'μαστε οι δυο μας και να πίνουμε γλυκό κρασί, να τρώμε
μες στην καλύβα εδώ, καθούμενοι στην τάβλα δίχως έγνοια,

δαίνυσθαι ἀκέοντ᾽, ἄλλοι δ᾽ ἐπὶ ἔργον ἕποιεν:
ῥηϊδίως κεν ἔπειτα καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἅπαντα
οὔ τι διαπρήξαιμι λέγων ἐμὰ κήδεα θυμοῦ,
ὅσσα γε δὴ ξύμπαντα θεῶν ἰότητι μόγησα.
«ἐκ μὲν Κρητάων γένος εὔχομαι εὐρειάων,

καιρό όσο θέμε, και να γνοιάζουνται για τις δουλειές μας άλλοι —
και πάλε δε γινόταν εύκολα, και σ᾽ ένα χρόνο ακέριο,
αν σου αναθίβανα τα πάθη μου, να φτάσω να τελέψω
τα που 'χω απ᾽ των θεών το θέλημα τυράννια σύρει ως τώρα.
Απ᾽ την πλατιά την Κρήτη πέτουμαι πως η γενιά μου σέρνει'

ἀνέρος ἀφνειοῖο πάϊς: πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι
υἱέες ἐν μεγάρῳ ἠμὲν τράφεν ἠδ᾽ ἐγένοντο
γνήσιοι ἐξ ἀλόχου: ἐμὲ δ᾽ ὠνητὴ τέκε μήτηρ
παλλακίς, ἀλλά με ἶσον ἰθαιγενέεσσιν ἐτίμα
Κάστωρ Ὑλακίδης, τοῦ ἐγὼ γένος εὔχομαι εἶναι

πλούσιος ο κύρης μου, που ανάσταινε κι είχε γεννήσει κι άλλους
πολλούς στο σπίτι γιους᾽ το ταίρι του τους είχε γεννημένα —
γνήσιους υγιούς᾽ κι ήταν η μάνα μου συγκόρμισσά του μόνο
αγοραστή, μα δε με χώριζεν απ᾽ τους υγιούς τους άλλους
καθόλου ο γιος του Ιλάκου, ο Κάστορας — τι είμαι σπορά δικιά του.

ὃς τότ᾽ ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὣς τίετο δήμῳ
ὄλβῳ τε πλούτῳ τε καὶ υἱάσι κυδαλίμοισιν.
ἀλλ᾽ ἦ τοι τὸν κῆρες ἔβαν θανάτοιο φέρουσαι

Στην Κρήτη τότε σαν αθάνατο τόνε τιμούσε ο κόσμος
για τ᾽ αγαθά του και τα πλούτη του και τους παράξιους γιους του.
Μα σύντας πια τον πήραν κι έφυγαν του Κάτω Κόσμου οι Λάμιες,

εἰς Ἀΐδαο δόμους: τοὶ δὲ ζωὴν ἐδύσαντο
παῖδες ὑπέρθυμοι καὶ ἐπὶ κλήρους ἐβάλοντο,

στον Άδη να τον παν, διαμοίρασαν το βιος του βάζοντας το
τ᾽ άλλα τ᾽ αδέρφια μου τα πέρφανα σε κλήρο᾽ μόνο εμένα

αὐτὰρ ἐμοὶ μάλα παῦρα δόσαν καὶ οἰκί᾽ ἔνειμαν.
ἠγαγόμην δὲ γυναῖκα πολυκλήρων ἀνθρώπων
εἵνεκ᾽ ἐμῆς ἀρετῆς, ἐπεὶ οὐκ ἀποφώλιος ἦα
οὐδὲ φυγοπτόλεμος: νῦν δ᾽ ἤδη πάντα λέλοιπεν
ἀλλ᾽ ἔμπης καλάμην γέ σ᾽ ὀΐομαι εἰσορόωντα

απ᾽ τ᾽ αγαθά του λίγα μου 'δωκαν κι ένα μονάχα σπίτι.
Κι όμως την κόρη εγώ παντρεύτηκα τρανών νοικοκυραίων
για την αξιά μου᾽ φυγοπόλεμος κι ανούφελος δεν ήμουν
μαθές καθόλου᾽ κι όμως χάθηκαν τα πάντα πια για μένα!
Μα εσύ θαρρώ πως κι έτσι, βλέποντας την καλαμιά, θα νιώσεις

γιγνώσκειν: ἦ γάρ με δύη ἔχει ἤλιθα πολλή.
ἦ μὲν δὴ θάρσος μοι Ἄρης τ᾽ ἔδοσαν καὶ Ἀθήνη
καὶ ῥηξηνορίην: ὁπότε κρίνοιμι λόχονδε
ἄνδρας ἀριστῆας, κακὰ δυσμενέεσσι φυτεύων,
οὔ ποτέ μοι θάνατον προτιόσσετο θυμὸς ἀγήνωρ,

ποιος ήμουν άλλοτε, τα βάσανα προτού πλακώσουν πλήθια.
Ο Άρης μαθές κουράγιο μου 'δινε περίσσιο κι η Παλλάδα
και τσάκιζα στρατούς᾽ κι ως διάλεγα, καρτέρι για να στήσω,
τους πιο αντρειανούς, για τους αντίμαχους κακά στο νου κλωσώντας,
το θάνατο η καρδιά μου η πέρφανη ποτέ της δε φοβόταν.

ἀλλὰ πολὺ πρώτιστος ἐπάλμενος ἔγχει ἕλεσκον
ἀνδρῶν δυσμενέων ὅ τέ μοι εἴξειε πόδεσσιν.
τοῖος ἔα ἐν πολέμῳ: ἔργον δέ μοι οὐ φίλον ἔσκεν
οὐδ᾽ οἰκωφελίη, ἥ τε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα,
ἀλλά μοι αἰεὶ νῆες ἐπήρετμοι φίλαι ἦσαν

Πρώτος μπροστά χιμώντας έριχνα με το κοντάρι κάτω
όποιον αντίμαχο τα πόδια μου πρόφταιναν, ως δρομούσε.
Τέτοιαν αξιά είχα εγώ στον πόλεμο΄ τη γη δεν τη γνοιαζόμουν
κι ουδέ το σπίτι, που προκόβοντας τρανά παιδιά ανασταίνει'
εμένα ο νους μου πάντα στ᾽ άρμενα και στα κουπιά γυρνούσε

καὶ πόλεμοι καὶ ἄκοντες ἐΰξεστοι καὶ ὀϊστοί,
λυγρά, τά τ᾽ ἄλλοισίν γε καταριγηλὰ πέλονται.
αὐτὰρ ἐμοὶ τὰ φίλ᾽ ἔσκε τά που θεὸς ἐν φρεσὶ θῆκεν:
ἄλλος γάρ τ᾽ ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται ἔργοις.
πρὶν μὲν γὰρ Τροίης ἐπιβήμεναι υἷας Ἀχαιῶν

και στους πολέμους, στα καλόξυστα κοντάρια, στις σαγίτες,
που ειν᾽ όλο αγριότη και θωρώντας τα τα τρέμουν οι άλλοι ανθρώποι.
Αυτά ο θεός ωστόσο μου 'βαζε στα φρένα, αυτά μου άρεσαν
κάθε άνθρωπος και με άλλη χαίρεται μαθές δουλειά στον κόσμο.
Των Αχαιών οι γιοι το πόδι τους δεν είχαν βάλει ακόμα

εἰνάκις ἀνδράσιν ἦρξα καὶ ὠκυπόροισι νέεσσιν
ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς, καί μοι μάλα τύγχανε πολλά.
τῶν ἐξαιρεύμην μενοεικέα, πολλὰ δ᾽ ὀπίσσω
λάγχανον: αἶψα δὲ οἶκος ὀφέλλετο, καί ῥα ἔπειτα
δεινός τ᾽ αἰδοῖός τε μετὰ Κρήτεσσι τετύγμην.

στην Τροία, κι εννιά φορές κυβέρνησα στρατούς και πλοία, να πάμε
μακριά σε αλλόξενους αντίμαχους, κι ήταν πολλά τα κούρσα.
Ατός μου περίσσα εξεδιάλεγα, και μου 'δινε κι ο κλήρος
κι άλλα πολλά᾽ σε λίγο επλούτυνε το σπίτι μου, κι ο κόσμος
στην Κρήτη πήρε να με σέβεται, να νιώθει φόβο ομπρός μου.

ἠ«ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τήν γε στυγερὴν ὁδὸν εὐρύοπα Ζεὺς
ἐφράσαθ᾽, ἣ πολλῶν ἀνδρῶν ὑπὸ γούνατ᾽ ἔλυσε,
δὴ τότ᾽ ἔμ᾽ ἤνωγον καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα
νήεσσ᾽ ἡγήσασθαι ἐς Ἴλιον: οὐδέ τι μῆχος
ἦεν ἀνήνασθαι, χαλεπὴ δ᾽ ἔχε δήμου φῆμις.

Μα ως τούτη τη στρατιά αποφάσισεν ο Δίας ο μακροβίγλης,
τη μισητή, που τόσων έλυσε παλικαριών τα γόνα,
τον ξακουσμένο επήραν κι έσπρωχναν Ιδομενέα και μένα
στην Τροία τα πλοία να κυβερνήσουμε. Για ν᾽ αρνηθούμε τρόπος'
δεν ήταν η βαριά μας τρόμαζε καταλαλιά του κόσμου.

ἔνθα μὲν εἰνάετες πολεμίζομεν υἷες Ἀχαιῶν,
τῷ δεκάτῳ δὲ πόλιν Πριάμου πέρσαντες ἔβημεν
οἴκαδε σὺν νήεσσι, θεὸς δ᾽ ἐκέδασσεν Ἀχαιούς.
αὐτὰρ ἐμοὶ δειλῷ κακὰ μήδετο μητίετα Ζεύς:
μῆνα γὰρ οἶον ἔμεινα τεταρπόμενος τεκέεσσιν

Των Αχαιών οι γιοί παλεύαμε χρόνους εννιά κει πέρα᾽
στους δέκα, του Πριάμου ως πήραμε το κάστρο, ξεκινούμε,
μα ένας θεός ανεμοσκόρπισε τ᾽ αργίτικα καράβια.
Για μένα βάσανα ο βαθύγνωμρς ο Δίας στοχάστηκε άλλα,
του άμοιρου, τι ένα μήνα χάρηκα μονάχα τα παιδιά μου

κουριδίῃ τ᾽ ἀλόχῳ καὶ κτήμασιν: αὐτὰρ ἔπειτα
Αἴγυπτόνδε με θυμὸς ἀνώγει ναυτίλλεσθαι,
νῆας ἐῢ στείλαντα σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισιν.
ἐννέα νῆας στεῖλα, θοῶς δ᾽ ἐσαγείρατο λαός.
ἑξῆμαρ μὲν ἔπειτα ἐμοὶ ἐρίηρες ἑταῖροι

και τ᾽ αγαθά μου και το ταίρι μου᾽ στους δυο η καρδιά μου ξάφνου
καράβια ν᾽ αρματώσω μ᾽ έσπρωξε, για ν᾽ αρμενίσω αλάργα
με τους ισόθεους τους συντρόφους μου, στης Αίγυπτος τα μέρη.
Εννιά καράβια πρώτα αρμάτωσα και βρήκα τσούρμο αμέσως"
έξι μερόνυχτα ξεφάντωναν οι γκαρδιακοί συντρόφοι,

δαίνυντ': αὐτὰρ ἐγὼν ἱερήϊα πολλὰ παρεῖχον	κι εγώ σφαχτά πολλά τους έστελνα, να 'χουν μαθές να κάνουν
θεοῖσίν τε ῥέζειν αὐτοῖσί τε δαῖτα πένεσθαι.	και στους θεούς θυσίες κι οι τάβλες τους γεμάτες να 'ναι πάντα.
ἑβδομάτῃ δ᾽ ἀναβάντες ἀπὸ Κρήτης εὐρείης	Απάνω στις εφτά μπαρκάραμε, κι απ᾽ την πλατιά την Κρήτη
ἐπλέομεν Βορέῃ ἀνέμῳ ἀκραέϊ καλῷ	με πρίμο δυνατό αρμενίζαμε βοριά, λες κάποιο ρέμα
ῥηϊδίως, ὡς εἴ τε κατὰ ῥόον: οὐδέ τις οὖν μοι	μαζί του ανέκοπα μας έσερνε᾽ κανένα μου καράβι
νηῶν πημάνθη, ἀλλ᾽ ἀσκηθέες καὶ ἄνουσοι	δεν έπαθε᾽ γεροί κι ανέβλαβοι καθόμαστε, τι εκείνα
ἥμεθα, τὰς δ᾽ ἄνεμός τε κυβερνῆταί τ᾽ ἴθυνον.	καλά τα κυβερνούσαν οι άνεμοι κι οι τιμονιέροι μόνο.
«πεμπταῖοι δ᾽ Αἴγυπτον ἐϋρρείτην ἱκόμεσθα,	Σε πέντε μέρες κιόλας φτάσαμε στον ωριορεματάρη
στῆσα δ᾽ ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας ἀμφιελίσσας.	το Νείλο ποταμό, κι αράξαμε τα δρεπανόγυρτά μας
ἔνθ᾽ ἦ τοι μὲν ἐγὼ κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους	καράβια εκεί᾽ κι εγώ παράγγελνα στους γκαρδιακούς συντρόφους
αὐτοῦ πὰρ νήεσσι μένειν καὶ νῆας ἔρυσθαι,	στ᾽ άρμενα πλάι να μένουν, τ᾽ άρμενα στο νου τους πάντα να 'χουν,
ὀπτῆρας δὲ κατὰ σκοπιὰς ὤτρυνα νέεσθαι:	και βίγλες τις κορφές επρόσταξα να πιάσουν ένα γύρο.
οἱ δ᾽ ὕβρει εἴξαντες, ἐπισπόμενοι μένεϊ σφῷ,	Μα αυτοί το παραπηραν πάνω τους, και στην αποκοτιά τους
αἶψα μάλ᾽ Αἰγυπτίων ἀνδρῶν περικαλλέας ἀγροὺς	των Αιγυπτίων τα πλούσια χτήματα κινούσαν να πατήσουν,
πόρθεον, ἐκ δὲ γυναῖκας ἄγον καὶ νήπια τέκνα,	και σέρναν σκλάβες τις γυναίκες τους και τα μικρά παιδιά τους,
αὐτούς τ᾽ ἔκτεινον: τάχα δ᾽ ἐς πόλιν ἵκετ᾽ ἀϋτή.	και σκότωναν κι αυτούς. Μα ως έφτασε γοργά η βοή στην πόλη,
οἱ δὲ βοῆς ἀΐοντες ἅμ᾽ ἠοῖ φαινομένηφιν	εκείνοι ακούγοντας το κάλεσμα χαράματα πρόφτασαν,
ἦλθον: πλῆτο δὲ πᾶν πεδίον πεζῶν τε καὶ ἵππων	κι ευτύς ο κάμπος όλος γέμισε πεζούς κι αμαξολάτες,
χαλκοῦ τε στεροπῆς: ἐν δὲ Ζεὺς τερπικέραυνος	και τα χαλκένια άστραφταν άρματα. Στους συντρόφους μου τότε
φύζαν ἐμοῖς ἑτάροισι κακὴν βάλεν, οὐδέ τις ἔτλη	φύτεψε ο Δίας ο κεραυνόχαρος δείλια κακή, κι ουτ᾽ ένας
μεῖναι ἐναντίβιον: περὶ γὰρ κακὰ πάντοθεν ἔστη.	μπρος στον οχτρό εκρατήθη, τι ο χαμός μας είχε ζώσει ολούθε.
ἔνθ᾽ ἡμέων πολλοὺς μὲν ἀπέκτανον ὀξέϊ χαλκῷ,	Εκεί πολλούς δικούς μας σκότωσαν με τα χαλκά κοντάρια
τοὺς δ᾽ ἄναγον ζωούς, σφίσιν ἐργάζεσθαι ἀνάγκῃ.	τους άλλους ζωντανούς τους έσερναν, να τους δουλεύουν σκλάβοι.
αὐτὰρ ἐμοὶ Ζεὺς αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶν ὧδε νόημα	Μα εμένα ο Δίας ατός του μου 'βαλε στα φρένα αυτή τη γνώμη —
ποίησ'--ὡς ὄφελον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν	κι όμως μακάρι εκεί να πέθαινα, να μ᾽ είχε πάρει ο Χάρος
αὐτοῦ ἐν Αἰγύπτῳ: ἔτι γάρ νύ με πῆμ᾽ ὑπέδεκτο--	στην Αίγυπτο, τι με περίμεναν πολλά τυράννια ακόμα!
αὐτίκ᾽ ἀπὸ κρατὸς κυνέην εὔτυκτον ἔθηκα	Την κεφαλή απ᾽ το κράνος γύμνωσα το στέριο, και τους ώμους
καὶ σάκος ὤμοιϊν, δόρυ δ᾽ ἔκβαλον ἔκτοσε χειρός:	απ᾽ το σκουτάρι, το κοντάρι μου να πέσει κάτω αφήκα,
αὐτὰρ ἐγὼ βασιλῆος ἐναντίον ἤλυθον ἵππων	κι ήρθα αντικρύ στου ρήγα τ᾽ άλογα, τα γόνατα του πιάνω
καὶ κύσα γούναθ᾽ ἑλών: ὁδ᾽ ἐρύσατο καί μ᾽ ἐλέησεν,	και τα φιλώ᾽ κι αυτός με γλίτωσε και μ᾽ άφησε να ζήσω,
ἐς δίφρον δέ μ᾽ ἕσας ἄγεν οἴκαδε δάκρυ χέοντα.	κι απά στο αμάξι του θρηνάμενο με πήγε στο παλάτι.
ἦ μέν μοι μάλα πολλοὶ ἐπήϊσσον μελίῃσιν,	Πλήθος ωστόσο πάνω μου έριχναν με φράξινα κοντάρια,
ἱέμενοι κτεῖναι--δὴ γὰρ κεχολώατο λίην--	στην άγρια μάνητα τους θέλοντας να με σκοτώσουν οι άλλοι'
ἀλλ᾽ ἀπὸ κεῖνος ἔρυκε, Διὸς δ᾽ ὠπίζετο μῆνιν	όμως εκείνος δεν τους άφηνε, τι είχε του Δία το φόβο,
ξεινίου, ὅς τε μάλιστα νεμεσσᾶται κακὰ ἔργα.	τους ξένους που φυλάει και τ᾽ άνομα τόνε ξοργίζουν έργα.
ὦ«ἔνθα μὲν ἑπτάετες μένον αὐτόθι, πολλὰ δ᾽ ἄγειρα	Χρόνους εφτά κει πέρα απόμεινα, κι είχα μαζέψει πλούτη
χρήματ᾽ ἀν᾽ Αἰγυπτίους ἄνδρας: δίδοσαν γὰρ ἅπαντες.	μέσα στην Αίγυπτο γυρίζοντας, γιατί όλοι μου χάριζαν.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ὄγδοόν μοι ἐπιπλόμενον ἔτος ἦλθεν,	Μα στου καιρού το κυκλογύρισμα τα οχτώ σαν ήρθαν χρόνια,
δὴ τότε Φοῖνιξ ἦλθεν ἀνὴρ ἀπατήλια εἰδώς,	απ᾽ τη Φοινίκη κάποιος έφτασε, στους δόλους κατεχάρης,
τρώκτης, ὃς δὴ πολλὰ κάκ᾽ ἀνθρώποισιν ἐώργει:	κορμί χαμένο, που᾽ χε αρίφνητα κακά στον κόσμο κάνει.
ὅς μ᾽ ἄγε παρπεπιθὼν ᾗσι φρεσίν, ὄφρ᾽ ἱκόμεσθα	Τα λόγια του το νου μου πλάνεψαν και ξεκινούμε αντάμα
Φοινίκην, ὅθι τοῦ γε δόμοι καὶ κτήματ᾽ ἔκειτο.	για τη Φοινίκη, όπου του βρίσκουνταν και βιος πολύ και σπίτια.

ἔνθα παρ᾽ αὐτῷ μεῖνα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ μῆνές τε καὶ ἡμέραι ἐξετελεῦντο
ἂψ περιτελλομένου ἔτεος καὶ ἐπήλυθον ὧραι,

Ακέριος ένας χρόνος πέρασε που 'μεινα εκεί κοντά του᾽
όμως οι μέρες πια σα διάβηκαν και κύλησαν οι μήνες
κι ο χρόνος γύρισε κι ήρθε άνοιξη ξανά στην πλάση, τότε

ἐς Λιβύην μ᾽ ἐπὶ νηὸς ἐέσσατο ποντοπόροιο
ψεύδεα βουλεύσας, ἵνα οἱ σὺν φόρτον ἄγοιμι,
κεῖθι δέ μ᾽ ὡς περάσειε καὶ ἄσπετον ὦνον ἕλοιτο.
τῷ ἑπόμην ἐπὶ νηός, ὀϊόμενός περ, ἀνάγκῃ.
ἡ δ᾽ ἔθεεν Βορέῃ ἀνέμῳ ἀκραέϊ καλῷ,

στο πελαγόδρομο καράβι του για τη Λιβύα με πήρε,
και με γελούσε, τάχα αντάμα του φορτίο θα κουβαλούσα,
μα αλήθεια είχε στο νου πουλώντας με περίσσια να κερδίσει.
Εγώ τι θα γενεί το μάντευα, μα ακλούθηξα απ᾽ ανάγκη᾽
και το άρμενο με πρίμο αρμένιζε βοριά᾽ δεξιά κι αλάργα

μέσσον ὑπὲρ Κρήτης: Ζεὺς δέ σφισι μήδετ᾽ ὄλεθρον.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ Κρήτην μὲν ἐλείπομεν, οὐδέ τις ἄλλη
φαίνετο γαιάων, ἀλλ᾽ οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα,
δὴ τότε κυανέην νεφέλην ἔστησε Κρονίων
νηὸς ὕπερ γλαφυρῆς, ἤχλυσε δὲ πόντος ὑπ᾽ αὐτῆς.

χάραζε η Κρήτη᾽ ωστόσο θάνατο τους μελετούσε ο Δίας᾽
τι πια την Κρήτη ως πίσω αφήκαμε κι ουδέ φαινόταν άλλη
στεριά τρογύρα, μόνο η θάλασσα τον ουρανό να σμίγει,
στύλωσε πάνω απ᾽ το καράβι μας ο γιος του Κρόνου ξάφνου
σύγνεφο μαύρο, που σκοτείνιασε το πέλαγο άκρη ως άκρη'

Ζεὺς δ᾽ ἄμυδις βρόντησε καὶ ἔμβαλε νηῒ κεραυνόν:
ἡ δ᾽ ἐλελίχθη πᾶσα Διὸς πληγεῖσα κεραυνῷ,
ἐν δὲ θεείου πλῆτο: πέσον δ᾽ ἐκ νηὸς ἅπαντες.
οἱ δὲ κορώνῃσιν ἴκελοι περὶ νῆα μέλαιναν
κύμασιν ἐμφορέοντο: θεὸς δ᾽ ἀποαίνυτο νόστον.

μαζί κι ο Δίας βροντάει και τ᾽ άρμενο χτυπά με αστροπελέκι,
κι αυτό απ᾽ του Δία τ᾽ ασπραποπέλεκο στρουφοτινάχτη ακέριο
και θειάφι εμύρισε, κι ως πέσαμε μεμιάς απ᾽ το καράβι,
ίδια κουρούνες οι άλλοι στ᾽ άρμενο τρογύρα παράδερναν
στο κύμα, μα ο θεός τους έκοψε του γυρισμού τη στράτα.

αὐτὰρ ἐμοὶ Ζεὺς αὐτός, ἔχοντί περ ἄλγεα θυμῷ,
ἱστὸν ἀμαιμάκετον νηὸς κυανοπρῴροιο
ἐν χείρεσσιν ἔθηκεν, ὅπως ἔτι πῆμα φύγοιμι.
τῷ ῥα περιπλεχθεὶς φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν.
ἐννῆμαρ φερόμην, δεκάτῃ δέ με νυκτὶ μελαίνῃ

Εμένα ο Δίας, καθώς δοκίμαζα τόσους καημούς, ατός του
του γαλαζόπλωρου πλεούμενου το τρίψηλο κατάρτι
στα χέρια μου 'ριξε, το θάνατο για να ξεφύγω πάλε.
Πιασμένος πάνω του παράδερνα μ᾽ ενάντιους τους ανέμους
μέρες εννιά᾽ στις δέκα μ᾽ έριξε στων Θεσπρωτών τη χώρα

γαίῃ Θεσπρωτῶν πέλασεν μέγα κῦμα κυλίνδον.
ἔνθα με Θεσπρωτῶν βασιλεὺς ἐκομίσσατο Φείδων
ἥρως ἀπριάτην: τοῦ γὰρ φίλος υἱὸς ἐπελθὼν
αἴθρῳ καὶ καμάτῳ δεδμημένον ἦγεν ἐς οἶκον,
χειρὸς ἀναστήσας, ὄφρ᾽ ἵκετο δώματα πατρός:

κύμα μεγάλο, στρουφοκύλιστο, στη μαύρη μέσα νύχτα.
Κει πέρα ο ξακουσμένος Φείδωνας, των Θεσπρωτών ο ρήγας,
με δέχτη ως φίλος αξαγόραστα᾽ τι ως ήμουν δαμασμένος
από την πάχνη και τον κάματο, με σήκωσεν ο γιος του
από το χέρι και στου κύρη του με πήγε το παλάτι,

ἀμφὶ δέ με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα ἕσσεν.
«ἔνθ᾽ Ὀδυσῆος ἐγὼ πυθόμην: κεῖνος γὰρ ἔφασκε
ξεινίσαι ἠδὲ φιλῆσαι ἰόντ᾽ ἐς πατρίδα γαῖαν,
καί μοι κτήματ᾽ ἔδειξεν ὅσα ξυναγείρατ᾽ Ὀδυσσεύς,
χαλκόν τε χρυσόν τε πολύκμητόν τε σίδηρον.

και ρούχα να φορέσω μου᾽ δωκε, χλαμύδα και χιτώνα.
Κει πέρα τ᾽ όνομα πρωτόπεσε στ᾽ αφτιά μου του Οδυσσέα᾽
τον είχε ο ρήγας, στην πατρίδα του καθώς γυρνούσε εκείνος,
φιλοκονέψει λέει᾽ και μου 'δειχνε το συναγμένο βιος του,
χρυσάφι και χαλκό και σίδερο με κόπο δουλεμένο'

καί νύ ἐς δεκάτην γενεὴν ἕτερόν γ᾽ ἔτι βόσκοι:
τόσσα οἱ ἐν μεγάροις κειμήλια κεῖτο ἄνακτος.
τὸν δ᾽ ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα θεοῖο
ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακούσαι,
ὅππως νοστήσει᾽ Ἰθάκης ἐς πίονα δῆμον

γενιές ακέριες δέκα θα 'φταναν να θρέψουν όλα τούτα᾽
τόσο μεγάλο βιος τον πρόσμενε στου ρήγα το παλάτι.
Προσώρας στη Δωδώνη, μου 'λεγε, βρισκόταν, για να πάρει
βουλή απ᾽ το Δία, το δρυ του ακούγοντας τον ψηλοφουντωμένο,
μετά από τόσα χρόνια που 'λειψε, το πως θα γύρναε πίσω,

ἤδη δὴν ἀπεών, ἢ ἀμφαδὸν ἦε κρυφηδόν.
ὤμοσε δὲ πρὸς ἔμ᾽ αὐτόν, ἀποσπένδων ἐνὶ οἴκῳ,
νῆα κατειρύσθαι καὶ ἐπαρτέας ἔμμεν ἑταίρους,
οἳ δή μιν πέμψουσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
ἀλλ᾽ ἐμὲ πρὶν ἀπέπεμψε: τύχησε γὰρ ἐρχομένη

κρυφά για φανερά, στα χώματα τα πλούσια της Ιθάκης.
Στον ίδιο εμένα ορκίστη, ως έκανε σπονδή στο αρχοντικό του,
πως είχαν ρίξει κιόλας τ᾽ άρμενο στο κύμα, κι οι σύντροφοι
πρόσμεναν έτοιμοι, στον τόπο του τον Οδυσσέα να πάνε.
εμένα μ᾽ έστειλε πρωτύτερα, τι βρέθηκε καράβι

νηῦς

ἀνδρῶν Θεσπρωτῶν ἐς Δουλίχιον πολύπυρον.
ἔνθ᾽ ὅ γέ μ᾽ ἠνώγει πέμψαι βασιλῆϊ Ἀκάστῳ
ἐνδυκέως: τοῖσιν δὲ κακὴ φρεσὶν ἥνδανε βουλὴ
ἀμφ᾽ ἐμοί, ὄφρ᾽ ἔτι πάγχυ δύης ἐπὶ πῆμα γενοίμην.
ἀλλ᾽ ὅτε γαίης πολλὸν ἀπέπλω ποντοπόρος νηῦς,

θεσπρωτικό για το πολύσταρο Δουλίχιο να σαλπάρει.
Κει πέρα να με παν στον Άκαστο το ρήγα δίχως άλλο
τους πρόσταξε᾽ μα αυτοί μελέτησαν κακιά βουλή στα φρένα
για μένα, για να μπλέξω πιότερο στης συφοράς το δίχτυ.
Μόλις το πλοίο το πελαγόδρομο βαθιά ξανοίχτη, εκείνοι

αὐτίκα δούλιον ἦμαρ ἐμοὶ περιμηχανόωντο.
ἐκ μέν με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματ᾽ ἔδυσαν,
ἀμφὶ δέ μοι ῥάκος ἄλλο κακὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
ῥωγαλέα, τὰ καὶ αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὅρηαι:
ἑσπέριοι δ᾽ Ἰθάκης εὐδειέλου ἔργ᾽ ἀφίκοντο.

μηχανεύτηκαν δίχως άργητα τη μέρα της σκλαβιάς μου᾽
τα που φορούσα ρούχα μου 'βγαλαν, χλαμύδα και χιτώνα,
κι άλλο χιτώνα και παλιόρουχα μου δώκαν να φορέσω,
όλα ξεσκίδια᾽ με τα μάτια σου τα βλέπεις τώρα ομπρός σου.
Το βράδυ, στα χωράφια ως έφτασαν της ξέφαντης Ιθάκης,

ἔνθ᾽ ἐμὲ μὲν κατέδησαν ἐϋσσέλμῳ ἐνὶ νηῒ
ὅπλῳ ἐϋστρεφέϊ στερεῶς, αὐτοὶ δ᾽ ἀποβάντες
ἐσσυμένως παρὰ θῖνα θαλάσσης δόρπον ἕλοντο.
αὐτὰρ ἐμοὶ δεσμὸν μὲν ἀνέγναμψαν θεοὶ αὐτοὶ
ῥηϊδίως: κεφαλῇ δὲ κατὰ ῥάκος ἀμφικαλύψας,

πρώτα στο πλοίο το καλοκούβερτο γνοιάστηκαν να με δέσουν
γερά μ᾽ ένα σκοινί καλόστριφτο, μετά πήδησαν όξω
όλο βιασύνη, στο περίγιαλο το δείπνο να συντάξουν.
Μα ατοί τους οι θεοί μου ξέλυσαν τον κόμπο δίχως κόπο,
και τότε εγώ τα κουρελόρουχα τυλίγω στο κεφάλι,

ξεστὸν ἐφόλκαιον καταβὰς ἐπέλασσα θαλάσσῃ
στῆθος, ἔπειτα δὲ χερσὶ διήρεσσ᾽ ἀμφοτέρῃσι
νηχόμενος, μάλα δ᾽ ὦκα θύρηθ᾽ ἔα ἀμφὶς ἐκείνων.
ἔνθ᾽ ἀναβάς, ὅθι τε δρίος ἦν πολυανθέος ὕλης,
κείμην πεπτηώς. οἱ δὲ μεγάλα στενάχοντες

κι απ᾽ το τιμόνι κάτω εγλίστρησα, κι ακούμπησα στο κύμα
το στήθος, κι άνοιξα τα χέρια μου και κίνησα να πλέκω'
και στη στεριά σε λίγο βρέθηκα, μακριά από κείνους, κι όξω
σε λόγγο βγαίνω λουλουδόσπαρτο και πλάγιασα κει μέσα
ένα κουβάρι᾽ πήραν κι έτρεχαν εκείνοι συχυσμένοι

φοίτων: ἀλλ᾽ οὐ γάρ σφιν ἐφαίνετο κέρδιον εἶναι
μαίεσθαι προτέρω, τοὶ μὲν πάλιν αὖτις ἔβαινον
νηὸς ἔπι γλαφυρῆς: ἐμὲ δ᾽ ἔκρυψαν θεοὶ αὐτοὶ
ῥηϊδίως, καί με σταθμῷ ἐπέλασσαν ἄγοντες
ἀνδρὸς ἐπισταμένου: ἔτι γάρ νύ μοι αἶσα βιῶναι.»

γυρεύοντας με, μα τους φάνηκε το πιο καλό πως είναι
πιο πέρα να μην ψάξουν. Στ᾽ άρμενο λοιπόν γυρνούν και μπαίνουν
και ξεκινούν μα εμένα μ᾽ έκρυψαν με δίχως κόπο ατοί τους
οι αθάνατοι θεοί και μ᾽ έφεραν σε ανθρώπου μυαλωμένου
τη μάντρα τώρα᾽ θα 'ναι, φαίνεται, γραφτό να ζήσω ακόμα!»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:
«ἆ δειλὲ ξείνων, ἦ μοι μάλα θυμὸν ὄρινας
ταῦτα ἕκαστα λέγων, ὅσα δὴ πάθες ἠδ᾽ ὅσ᾽
ἀλήθης.
ἀλλὰ τά γ᾽ οὐ κατὰ κόσμον ὀΐομαι, οὐδέ με πείσεις
εἰπὼν ἀμφ᾽ Ὀδυσῆϊ: τί σε χρὴ τοῖον ἐόντα

Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Ξένε τρισάμοιρε, ξεσήκωσες περίσσια την καρδιά μου
τις συφορές σου ανιστορώντας μου, τα παραδέρματά σου.
Μα λέω πιο πριν σωστά δε μίλησες, πως του Οδυσσέα μαντάτα
μας φέρνεις᾽ δεν πιστεύω! Μου 'φταναν τα πάθη τα δικά σου.

μαψιδίως ψεύδεσθαι; ἐγὼ δ᾽ εὖ οἶδα καὶ αὐτὸς
νόστον ἐμοῖο ἄνακτος, ὅ τ᾽ ἤχθετο πᾶσι θεοῖσι
πάγχυ μάλ᾽, ὅττι μιν οὔ τι μετὰ Τρώεσσι δάμασσαν
ἠὲ φίλων ἐν χερσίν, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσε.
τῷ κέν οἱ τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοί,

Γιατί να πεις του κάκου ψέματα; Δεν ξέρω λες κι ατός μου
πως δε γυρίζει πίσω ο αφέντης μου; Τον μίσησαν περίσσια
όλοι οι θεοί, που δεν τον σκότωσαν πιο πριν στης Τροίας τα μέρη,
μηδέ, σαν τέλεψε τον πόλεμο, στα χέρια των δικών του.
Οι Αργίτες όλοι θα του σήκωναν τρανό μνημούρι τότε,

ἠδέ κε καὶ ᾧ παιδὶ μέγα κλέος ἤρατ᾽ ὀπίσσω
νῦν δέ μιν ἀκλειῶς ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο.
αὐτὰρ ἐγὼ παρ᾽ ὕεσσιν ἀπότροπος: οὐδὲ πόλινδε
ἔρχομαι, εἰ μή πού τι περίφρων Πηνελόπεια
ἐλθέμεν ὀτρύνῃσιν, ὅτ᾽ ἀγγελίη ποθὲν ἔλθῃ.

κι ακόμα η δόξα του θ᾽ απόμενε κληρονομιά στο γιο του.
Μα τώρα αδόξαστο τον άρπαξαν οι Λάμιες του θανάτου'
κι εγώ τραβήχτηκα φυλάγοντας τους χοίρους᾽ δεν πηγαίνω
ποτέ στη χώρα, ξον αν είδηση τύχει από κάπου κι έρθει
και στείλει η Πηνελόπη η φρόνιμη και πει πως με γυρεύει.

ἀλλ᾽ οἱ μὲν τὰ ἕκαστα παρήμενοι ἐξερέουσιν,
ἠμὲν οἳ ἄχνυνται δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος,

Εκεί κοντά στον ξένο κάθουνται και τον ψιλορωτούνε,
άλλοι θλιμμένοι για το ρήγα τους που χρόνισε στα ξένα,

ἠδ᾽ οἳ χαίρουσιν βίοτον νήποινον ἔδοντες:
ἀλλ᾽ ἐμοὶ οὐ φίλον ἐστὶ μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι,
ἐξ οὗ δή μ᾽ Αἰτωλὸς ἀνὴρ ἐξήπαφε μύθῳ,

κι άλλοι χαρούμενοι, που αγδίκιωτα τα πλούτη του ρημάζουν.
Μα εγώ μηδέ ξετάζω τίποτε μηδέ ρωτώ, από τότε
που ήρθε ένας Αιτωλός και μ᾽ έπαιξε᾽ τι είχε σκοτώσει κάποιον,

ὅς ῥ᾽ ἄνδρα κτείνας, πολλὴν ἐπὶ γαῖαν ἀληθείς,
ἦλθεν ἐμὰ πρὸς δώματ': ἐγὼ δέ μιν ἀμφαγάπαζον.
φῆ δέ μιν ἐν Κρήτεσσι παρ᾽ Ἰδομενῆϊ ἰδέσθαι
νῆας ἀκειόμενον, τάς οἱ ξυνέαξαν ἄελλαι:
καὶ φάτ᾽ ἐλεύσεσθαι ἢ ἐς θέρος ἢ ἐς ὀπώρην,

κι αφού παράδειρε γυρίζοντας σε πλήθος χώρες, ήρθε
και στο μαντρί μου᾽ κι όπως κοίταζα να τον καλοσκαμνίσω,
στην Κρήτη πως τον είδε μου 'λεγε να σιάζει τα καράβια
που του κακόπαθαν στις θάλασσες, στου Ιδομενέα το σπίτι.
Για θέρος για ψιμοκαλόκαιρο κοντά μας θα γυρνούσε

πολλὰ χρήματ᾽ ἄγοντα, σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισι.
καὶ σύ, γέρον πολυπενθές, ἐπεί σέ μοι ἤγαγε δαίμων,
μήτε τί μοι ψεύδεσσι χαρίζεο μήτε τι θέλγε:
οὐ γὰρ τοὔνεκ᾽ ἐγώ σ᾽ αἰδέσσομαι οὐδὲ φιλήσω,
ἀλλὰ Δία ξένιον δείσας αὐτόν τ᾽ ἐλεαίρων.»

με τους ισόθεους λέει συντρόφους του, στα πλούτη φορτωμένος.
Και συ, κατακαημένε γέροντα, μια κι ο θεός σε φέρνει,
μη με πλανάς, μη θες με ψέματα να με καλοκαρδίσεις᾽
δεν είν᾽ γι᾽ αυτό που την αγάπη μου και την τιμή μου θα 'χεις'
τον ξένιο Δία φοβούμαι κι ένιωσα συμπόνια και για σένα.»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
«ἦ μάλα τίς τοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἄπιστος,
οἷόν σ᾽ οὐδ᾽ ὀμόσας περ ἐπήγαγον οὐδέ σε πείθω.
ἀλλ᾽ ἄγε νῦν ῥήτρην ποιησόμεθ': αὐτὰρ ὄπισθε
μάρτυροι ἀμφοτέροισι θεοί, τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν.

Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Στα στήθια σου η καρδιά σε τίποτε δε δίνει πίστη αλήθεια,
αφού και με όρκο μου δεν μπόρεσα τη γνώμη σου ν᾽ αλλάξω.
Μον᾽ έλα, στοίχημα να βάλουμε, κι ας είναι απάνωθέ μας
οι αθάνατοι που ζουν στον Όλυμπο και για τους δυο μαρτύροι:

εἰ μέν κεν νοστήσῃ ἄναξ τεὸς ἐς τόδε δῶμα,
ἕσσας με χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα πέμψαι
Δουλίχιόνδ᾽ ἰέναι, ὅθι μοι φίλον ἔπλετο θυμῷ:
εἰ δέ κε μὴ ἔλθῃσιν ἄναξ τεὸς ὡς ἀγορεύω,
δμῶας ἐπισσεύας βαλέειν μεγάλης κατὰ πέτρης,

Αν τύχει και διαγείρει ο αφέντης σου στο σπίτι τούτο πίσω,
ρούχα να βάλω δώσε απάνω μου, χλαμύδα και χιτώνα,
και πέρα στο Δουλίχιο στείλε με, σαν που ποθεί η καρδιά μου'
μα αν δε γυρίσει πίσω ο αφέντης σου, καθώς σου λέω, να βάλεις
τους δούλους σου από βράχο τρίψηλο να με γκρεμίσουν κάτω,

ὄφρα καὶ ἄλλος πτωχὸς ἀλεύεται ἠπεροπεύειν.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε δῖος ὑφορβός:
«ξεῖν᾽, οὕτω γάρ κέν μοι ἐϋκλείη τ᾽ ἀρετή τε
εἴη ἐπ᾽ ἀνθρώπους ἅμα τ᾽ αὐτίκα καὶ μετέπειτα,
ὅς σ᾽ ἐπεὶ ἐς κλισίην ἄγαγον καὶ ξείνια δῶκα,

για να φοβάται κι άλλος ζήτουλας ψευτιές να κατεβάζει.»
Κι ο θείος χοιροβοσκός του μίλησε κι απηλογιά του δίνει:
«Όνομα, ξένε, λέω πως θα 'βγαζα καλό, θα με τιμούσεν
ο κόσμος — τωρινοί, μελλούμενοι — το στοίχημα αν δεχόμουν!
Να σε δεχτώ μες στο καλύβι μου, να σε καλοσκαμνίσω,

αὖτις δὲ κτείναιμι φίλον τ᾽ ἀπὸ θυμὸν ἑλοίμην:
πρόφρων κεν δὴ ἔπειτα Δία Κρονίωνα λιτοίμην.
νῦν δ᾽ ὥρη δόρποιο: τάχιστά μοι ἔνδον ἑταῖροι
εἶεν, ἵν᾽ ἐν κλισίῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόρπον.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,

κι αμέσως να σου δώσω θάνατο, να πάρω τη ζωή σου!
Και πια στο Δία τα παρακάλια μου με τι καρδιά θα υψώνω;
Καιρός για δείπνο! Μόνο οι σύντροφοι να φτάναν στο καλύβι
μιαν ώρα αρχύτερα, το δείπνο μας να το γνοιαστούμε πλούσιο.»
Εκείνοι τέτοια συναλλήλως τους σταύρωναν λόγια τότε,

ἀγχίμολον δὲ σύες τε καὶ ἀνέρες ἦλθον ὑφορβοί.
τὰς μὲν ἄρα ἔρξαν κατὰ ἤθεα κοιμηθῆναι,
κλαγγὴ δ᾽ ἄσπετος ὦρτο συῶν αὐλιζομενάων
αὐτὰρ ὁ οἷς ἑτάροισιν ἐκέκλετο δῖος ὑφορβός:
«ἄξεθ᾽ ὑῶν τὸν ἄριστον, ἵνα ξείνῳ ἱερεύσω

και να οι χοιροβοσκοί που διάγερναν στη μάντρα με τους χοίρους.
Κι ευτύς, ως πήραν και τους έκλεισαν στις κοίτες να πλαγιάσουν,
αλαλητός ασκώθη αλάγιαστος απ᾽ τα γρυλλίσματά τους.
Κι ο θείος χοιροβοσκδς εφώναξε τους συντρόφους του κι είπε:
«Τον πιο καλό απ᾽ τους χοίρους φέρτε μου, να σφάξω για τον ξένο

τηλεδαπῷ: πρὸς δ᾽ αὐτοὶ ὀνησόμεθ᾽, οἵ περ ὀϊζὺν
δὴν ἔχομεν πάσχοντες ὑῶν ἕνεκ᾽ ἀργιοδόντων:
ἄλλοι δ᾽ ἡμέτερον κάματον νήποινον ἔδουσιν.»
ὣς ἄρα φωνήσας κέασε ξύλα νηλέϊ χαλκῷ,
οἱ δ᾽ ὗν εἰσῆγον μάλα πίονα πενταέτηρον.

το μακρινό᾽ ας καλοπεράσουμε και μεις, που χρόνια τώρα
τόσα τραβούμε, τους ασπρόδοντους για να φυλάμε χοίρους,
κι άλλοι αξεπλέρωτα τα κόπια μας να τρων και ν᾽ ασωτεύουν.»
Είπε, και πήρε με τον άσπλαχνο χαλκό να κόβει ξύλα,
κι οι άλλοι πολύ παχύ, πεντάχρονο του φέραν μέσα χοίρο,

τὸν μὲν ἔπειτ᾽ ἔστησαν ἐπ᾽ ἐσχάρῃ: οὐδὲ συβώτης
λήθετ᾽ ἄρ᾽ ἀθανάτων: φρεσὶ γὰρ κέχρητ᾽ ἀγαθῇσιν:
ἀλλ᾽ ὅγ᾽ ἀπαρχόμενος κεφαλῆς τρίχας ἐν πυρὶ βάλλεν
ἀργιόδοντος ὑός, καὶ ἐπεύχετο πᾶσι θεοῖσιν
νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε.

και να σταθεί στη στιά τον έσπρωξαν. Μα τους θεούς και τότε
ο θείος χοιροβοσκός δεν ξέχασε στην άδολη καρδιά του,
κι έκαμε αρχή και τρίχες έριχνε στη φλόγα απ᾽ το κεφάλι
του ασπροδοντάτου χοίρου, κι εύχουνταν στους αθανάτους όλους,
να στρέψει πια ο Οδυσσέας στο σπίτι του᾽ μετά με σκίζα, που 'χε

κόψε δ᾽ ἀνασχόμενος σχίζῃ δρυός, ἣν λίπε κείων:
τὸν δ᾽ ἔλιπε ψυχή. τοὶ δ᾽ ἔσφαξάν τε καὶ εὗσαν:
αἶψα δέ μιν διέχευαν: ὁ δ᾽ ὠμοθετεῖτο συβώτης,
πάντων ἀρχόμενος μελέων, ἐς πίονα δημόν,
καὶ τὰ μὲν ἐν πυρὶ βάλλε, παλύνας ἀλφίτου ἀκτῇ,

από το δρυ κρατήσει που 'κοψε, παίρνοντας φόρα, δίνει
στο χοίρο μια, κι αυτός σωριάστηκε᾽ κι οι άλλοι γοργά τον σφάξαν,
τον καψάλισαν και τον έκοψαν κι εκείνος πήρε ολούθε
κομμάτια κρέας ωμό και τα 'βαζε σε πλήθιο ξίγκι απάνω'
κι αφού με αλεύρι τα πασπάλισε και τα 'ριξε στις φλόγες,

μίστυλλόν τ᾽ ἄρα τἆλλα καὶ ἀμφ᾽ ὀβελοῖσιν ἔπειραν,
ὤπτησάν τε περιφραδέως ἐρύσαντό τε πάντα,
βάλλον δ᾽ εἰν ἐλεοῖσιν ἀολλέα: ἂν δὲ συβώτης
ἵστατο δαιτρεύσων: περὶ γὰρ φρεσὶν αἴσιμα ᾔδη.
καὶ τὰ μὲν ἕπταχα πάντα διεμοιρᾶτο δαΐζων:

τ᾽ άλλα τα λιάνισαν, τα πέρασαν στις σούβλες και τα ψήναν
μ᾽ έγνοια πολλή᾽ και σύντας ψήθηκαν κι απ᾽ τη φωτιά τα βγάλαν,
στα κρεατοσάνιδα τα σώριασαν και πήρε να μοιράζει
ο Εύμαιος ορθός, τι αλήθεια κάτεχε της τάβλας τα συνήθια.
Εφτά μερίδες όλο το 'καμε το κρέας, πριχού μοιράσει'

τὴν μὲν ἴαν νύμφῃσι καὶ Ἑρμῇ, Μαιάδος υἱεῖ,
θῆκεν ἐπευξάμενος, τὰς δ᾽ ἄλλας νεῖμεν ἑκάστῳ:
νώτοισιν δ᾽ Ὀδυσῆα διηνεκέεσσι γέραιρεν
ἀργιόδοντος ὑός, κύδαινε δὲ θυμὸν ἄνακτος:
καί μιν φωνήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:

με δέηση μια στην πάντα απίθωσε για τον Ερμή, της Μαίας
το γιο, και τις ξανθιές, και μοίρασε τις άλλες στους συντρόφους'
μα ομπρός στον Οδυσσέα, τιμώντας τον, κοψίδια από την πλάτη
του ασπροδοντάτου χοίρου εσώριαζε, και χαίρουνταν ο ρήγας.
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:

«αἴθ᾽ οὕτως, Εὔμαιε, φίλος Διὶ πατρὶ γένοιο
ὡς ἐμοί, ὅττι τε τοῖον ἐόντ᾽ ἀγαθοῖσι γεραίρεις.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:
«ἔσθιε, δαιμόνιε ξείνων, καὶ τέρπεο τοῖσδε,
οἷα πάρεστι: θεὸς δὲ τὸ μὲν δώσει, τὸ δ᾽ ἐάσει,

«Ο Δίας πατέρας, Εύμαιε, να 'θελε να σου 'χει αγάπη τόση,
σαν όση εγώ, που στην κατάντια μου με νοιάζεσαι έτσι πλούσια!»
Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Πάρε και τρώγε, ξένε δύστυχε, και χάρου ό,τι έχεις μπρος σου
μας κυβερνάει θεού το θέλημα᾽ μια τούτο μας το δίνει,

ὅττι κεν ᾧ θυμῷ ἐθέλῃ: δύναται γὰρ ἅπαντα.»
ἦ ῥα καὶ ἄργματα θῦσε θεοῖς αἰειγενέτῃσι,
σπείσας δ᾽ αἴθοπα οἶνον Ὀδυσσῆϊ πτολιπόρθῳ
ἐν χείρεσσιν ἔθηκεν: ὁ δ᾽ ἕζετο ᾗ παρὰ μοίρῃ.
σῖτον δέ σφιν ἔνειμε Μεσαύλιος, ὅν ῥα συβώτης

μια το άλλο μας το αρνιέται, ως του 'δοξε, τι δύνεται τα πάντα.»
Αυτά είπε, κι έκαψε το αγιάτικο το κρέας στους αναιώνιους
θεούς, κρασί φλογάτο εστάλαξε, μετά στον Οδυσσέα
την κούπα πρόσφερε, και κάθισε κι ατός του στο τραπέζι'
στερνά ψωμί ο Μεσαύλιος μοίρασε᾽ τον είχε αγορασμένο

αὐτὸς κτήσατο οἶος ἀποιχομένοιο ἄνακτος,
νόσφιν δεσποίνης καὶ Λαέρταο γέροντος:
πὰρ δ᾽ ἄρα μιν Ταφίων πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν.
οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,

ο θείος χοιροβοσκός μονάχος του, κι είχε απ᾽ το βιος του δώσει,
τότε απ᾽ την Τάφο που τον έπαιρνε, σαν πια είχε φύγει ο ρήγας,
χωρίς να το προστάξει η αφέντρα του κι ο γέροντας Λαέρτης.
Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια απλώσαν
και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,

σῖτον μέν σφιν ἀφεῖλε Μεσαύλιος, οἱ δ᾽ ἐπὶ κοῖτον
σίτου καὶ κρειῶν κεκορημένοι ἐσσεύοντο.
νὺξ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπῆλθε κακὴ σκοτομήνιος, ὗε δ᾽ ἄρα Ζεὺς
πάννυχος, αὐτὰρ ἄη Ζέφυρος μέγας αἰὲν ἔφυδρος.
τοῖς δ᾽ Ὀδυσεὺς μετέειπε, συβώτεω πειρητίζων,

πήρε ο Μεσαύλιος και τους σήκωσε τ᾽ απομεινάρια, κι όλοι,
ψωμί και κρέας χορτάτοι, κίνησαν να πάνε να πλαγιάσουν.
Η νύχτα είχε έρθει μαύρη, αφέγγαρη, και πήρε ο Δίας να βρέχει ολονυχτίς᾽
φυσούσε αλάγιαστος κι 'ολο βροχή ο πονέντης'
κι είπε ο Οδυσσέας, τον Εύμαιο θέλοντας να δοκιμάσει, τάχα,

εἴ πώς οἱ ἐκδὺς χλαῖναν πόροι, ἤ τιν᾽ ἑταίρων
ἄλλον ἐποτρύνειεν, ἐπεί ἑο κήδετο λίην:

μια και τον γνοιάστη τόσο, θα 'βγαζε μια κάπα να του δώσει,
για τη δικιά του για άλλον σπρώχνοντας από τους συντρόφους του;

«κέκλυθι νῦν, Εὔμαιε καὶ ἄλλοι πάντες ἑταῖροι, εὐξάμενός τι ἔπος ἐρέω: οἶνος γὰρ ἀνώγει ἠλεός, ὅς τ᾽ ἐφέηκε πολύφρονά περ μάλ᾽ ἀεῖσαι	«Εύμαιε και σεις σύντροφοι επίλοιποι, το τι θα πω για ακούτε! Ένα μεγάλο λόγο θα 'λεγα᾽ το παλαβό με σπρώχνει κρασί᾽ τι αυτό και τον πιο φρόνιμο να τραγουδήσει βάζει,
καί θ᾽ ἁπαλὸν γελάσαι, καί τ᾽ ὀρχήσασθαι ἀνῆκε, καί τι ἔπος προέηκεν ὅ περ τ᾽ ἄρρητον ἄμεινον. ἀλλ᾽ ἐπεὶ οὖν τὸ πρῶτον ἀνέκραγον, οὐκ ἐπικεύσω. εἴθ᾽ ὣς ἡβώοιμι βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη, ὡς ὅθ᾽ ὑπὸ Τροίην λόχον ἤγομεν ἀρτύναντες.	τον κάνει να ξεσπά σε χάχανα, τον σπρώχνει να χορεύει, να πει και λόγια, που καλύτερα να μην τα ξεστομούσε. Όμως μια κι άνοιξα το στόμα μου, πια δε θα το κρατήσω. Αχ, νιος και να 'μουν, αξεθύμαστη τη δύναμη μου να 'χα, ως τότε που καρτέρι εστήσαμε κάτω απ᾽ της Τροίας το κάστρο!
ἡγείσθην δ᾽ Ὀδυσεύς τε καὶ Ἀτρεΐδης Μενέλαος, τοῖσι δ᾽ ἅμα τρίτος ἄρχον ἐγών: αὐτοὶ γὰρ ἄνωγον. ἀλλ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἱκόμεσθα ποτὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος, ἡμεῖς μὲν περὶ ἄστυ κατὰ ῥωπήϊα πυκνά, ἂν δόνακας καὶ ἕλος, ὑπὸ τεύχεσι πεπτηῶτες	Ο γιος του Ατρέα Μενέλαος άνοιγε το δρόμο κι ο Οδυσσέας, κι είχαν καλέσει τρίτο αντάμα τους και μένα ν᾽ αρχηγέψω. Μα σύντας πια στο κάστρο έφτάσαμε και στα ψηλά τειχιά του και στα χαμόδεντρα χωθήκαμε, σε βάλτους και καλάμια, στη γη ξαπλώσαμε, ζαρώνοντας μες στην αρματωσιά μας.
κείμεθα. νὺξ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπῆλθε κακὴ Βορέαο πεσόντος, πηγυλίς: αὐτὰρ ὕπερθε χιὼν γένετ᾽ ἠΰτε πάχνη, ψυχρή, καὶ σακέεσσι περιτρέφετο κρύσταλλος. ἔνθ᾽ ἄλλοι πάντες χλαίνας ἔχον ἠδὲ χιτῶνας, εὗδον δ᾽ εὔκηλοι, σάκεσιν εἰλυμένοι ὤμους:	Κι ως έπεσε ο βοριάς, μας πλάκωσε κακιά και παγωμένη η νύχτα᾽ ως πάχνη σκληρό κι άλιωτο σωριάζουνταν το χιόνι, που ως έπεφτε έτσι κρύο, κρουστάλλιαζε τρογύρα στα σκουτάρια. Οι άλλοι, μαζί τους όπως είχανε και κάπες και χιτώνες, γλυκοκοιμούνταν, και τις πλάτες τους με τα σκουτάρια εσκέπαν
αὐτὰρ ἐγὼ χλαῖναν μὲν ἰὼν ἑτάροισιν ἔλειπον ἀφραδίῃς, ἐπεὶ οὐκ ἐφάμην ῥιγωσέμεν ἔμπης, ἀλλ᾽ ἑπόμην σάκος οἶον ἔχων καὶ ζῶμα φαεινόν. ἀλλ᾽ ὅτε δὴ τρίχα νυκτὸς ἔην, μετὰ δ᾽ ἄστρα βεβήκει, καὶ τότ᾽ ἐγὼν Ὀδυσῆα προσηύδων ἐγγὺς ἐόντα	μα εγώ την κάπα στους συντρόφους μου, κινώντας, είχα αφήσει αστόχαστα᾽ πως θα ξεπάγιαζα δεν πίστευα, και πήγα φορώντας μόνο το σκουτάρι μου και το λαμπρό το ζώμα. Μα όντας η νύχτα πια ασπρογάλιαζε κι είχανε γείρει τ᾽ άστρα, τον Οδυσσέα, που πλάι μου κοίτουνταν, σκουντώ με τον άγκωνα,
ἀγκῶνι νύξας: ὁ δ᾽ ἄρ᾽ ἐμμαπέως ὑπάκουσε: «διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ, οὔ τοι ἔτι ζωοῖσι μετέσσομαι, ἀλλά με χεῖμα δάμναται: οὐ γὰρ ἔχω χλαῖναν: παρά μ᾽ ἤπαφε δαίμων οἰοχίτων᾽ ἔμεναι: νῦν δ᾽ οὐκέτι φυκτὰ πέλονται.»	κι αφτί μεμιάς εκείνος έστησε, τα λόγια μου ν᾽ ακούσει: ,, Γιέ του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα, το κρύο το άποψινό με αφάνισε᾽ πια μη με λογαριάζεις στους ζωντανούς᾽ θεός με πλάνεψε και ξέχασα την κάπα. Φορώ μονάχα το χιτώνα μου και γλιτωμό δεν έχω."
«ὣς ἐφάμην, ὁ δ᾽ ἔπειτα νόον σχέθε τόνδ᾽ ἐνὶ θυμῷ, οἷος κεῖνος ἔην βουλευέμεν ἠδὲ μάχεσθαι: φθεγξάμενος δ᾽ ὀλίγῃ ὀπί με πρὸς μῦθον ἔειπε: «σίγα νῦν, μή τίς σευ Ἀχαιῶν ἄλλος ἀκούσῃ.» «ἦ καὶ ἐπ᾽ ἀγκῶνος κεφαλὴν σχέθεν εἶπέ τε μῦθον:	Είπα, κι εκείνου ο νους εδούλευε γοργά και βρήκε τρόπο, τι στη βουλή καθώς και στ᾽ άρματα το ταίρι του δεν είχε' σε μένα πρώτα απηλογήθηκε μουρμουριστά και μου 'πε: ,, Σώπα, μην τύχει και το λόγο σου γρικήσει Αργίτης άλλος! Μετά, ακουμπώντας στον αγκώνα του την κεφαλή, φωνάζει:
'κλῦτε, φίλοι: θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος. λίην γὰρ νηῶν ἑκὰς ἤλθομεν: ἀλλά τις εἴη εἰπεῖν Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι, ποιμένι λαῶν, εἰ πλέονας παρὰ ναῦφιν ἐποτρύνειε νέεσθαι.' «ὣς ἔφατ᾽, ὦρτο δ᾽ ἔπειτα Θόας, Ἀνδραίμονος υἱός,	,, Ακούτε, φίλοι! Μου 'ρθεν όνειρο θεϊκό στον ύπνο απάνω' πολύ μακριά απ᾽ τα πλοία βρεθήκαμε᾽ μονάχα να 'ταν κάποιος στο γιο του Ατρέα, τον Αγαμέμνονα, να τρέξει, το ρηγάρχη, να ξεσηκώσει να 'ρθουν πιότεροι δω πέρα απ᾽ τα καράβια.» Είπε, κι ο Θόας, ο γιος του Αντραίμονα, πετάχτη ορθός με βιάση,
καρπαλίμως, ἀπὸ δὲ χλαῖναν θέτο φοινικόεσσαν, βῆ δὲ θέειν ἐπὶ νῆας: ἐγὼ δ᾽ ἐνὶ εἵματι κείνου	μα μόλις έριξε από πάνω του την πορφυρή του κάπα κι έτρεξε πίσω στα καράβια μας, εγώ στο ρούχο εκείνου,

κείμην ἀσπασίως, φάε δὲ χρυσόθρονος Ἠώς.
ὣς νῦν ἡβώοιμι βίη τέ μοι ἔμπεδος εἴη:
δοίη κέν τις χλαῖναν ἐνὶ σταθμοῖσι συφορβῶν,

πια ως πoυ᾽ φεξεν η Αυγή η χρυσόθρονη, χαρούμενος κοιμόμουν.
Νιος έτσι να 'μουν κι αξεθύμαστη τη δύναμη μου να 'χα,
και κάποιος στο μαντρί θα μου 'δινε χοιροβοσκός μια κάπα,

ἀμφότερον, φιλότητι καὶ αἰδοῖ φωτὸς ἑῆος:
νῦν δέ μ᾽ ἀτιμάζουσι κακὰ χροῒ εἵματ᾽ ἔχοντα.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:
«ὦ γέρον, αἶνος μέν τοι ἀμύμων, ὃν κατέλεξας,
οὐδέ τί πω παρὰ μοῖραν ἔπος νηκερδὲς ἔειπες:

σ᾽ έτοιο αντρειωμένο την αγάπη του να δείξει και το σέβας.
Τώρα με τέτοια κουρελόρουχα και ποιος με λογαριάζει!»
Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Μιαν ιστορία μας είπες, γέροντα, χωρίς ψεγάδι αλήθεια,
κι ουτ᾽ ένας λόγος σου για αταίριαστος για δίχως όφελός σου.

τῷ οὔτ᾽ ἐσθῆτος δευήσεαι οὔτε τευ ἄλλου,
ὧν ἐπέοιχ᾽ ἱκέτην ταλαπείριον ἀντιάσαντα,
νῦν: ἀτὰρ ἠῶθέν γε τὰ σὰ ῥάκεα δνοπαλίξεις.
οὐ γὰρ πολλαὶ χλαῖναι ἐπημοιβοί τε χιτῶνες
ἐνθάδε ἕννυσθαι, μία δ᾽ οἴη φωτὶ ἑκάστῳ.

Γι΄ αυτό και ρούχα θα σου δώσουμε κι ό,τι άλλο ακόμα, απ᾽ όσα
θέλει ένας ξένος που κακόπαθε και φτάνει αναγκεμένος —
γι᾽ απόψε᾽ το πουρνό τυλίγεσαι και πάλε στα κουρέλια'
χιτώνες για αλλαξιά δεν έχουμε κι ουδέ περίσσιες κάπες,
για να φορούμε εδώ᾽ καθένας μας μιαν έχει και τη βάζει.

αὐτὰρ ἐπὴν ἔλθησιν Ὀδυσσῆος φίλος υἱός,
αὐτός τοι χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα δώσει,
πέμψει δ᾽ ὅππῃ σε κραδίη θυμός τε κελεύει.»
«ὣς εἰπὼν ἀνόρουσε, τίθει δ᾽ ἄρα οἱ πυρὸς ἐγγὺς
εὐνήν, ἐν δ᾽ ὀΐων τε καὶ αἰγῶν δέρματ᾽ ἔβαλλεν.

Μα του Οδυσσέα το γιο περίμενε! Μόλις διαγείρει εκείνος,
και κάπα και χιτώνα μόνος του θα σου χαρίσει, κι όπου
καρδιά και νους σε σπρώχνουν, πρόθυμα θα σε καλοστρατίσει.»
Σαν είπε αυτά, πετάχτη κι άρχισε πλάι στη φωτιά να στρώνει,
τομάρια απανωτά σωριάζοντας αρνίσια και γιδίσια᾽

ἔνθ᾽ Ὀδυσεὺς κατέλεκτ': ἐπὶ δὲ χλαῖναν βάλεν αὐτῷ
πυκνὴν καὶ μεγάλην, ἥ οἱ παρεκέσκετ᾽ ἀμοιβάς,
ἕννυσθαι ὅτε τις χειμὼν ἔκπαγλος ὄροιτο.
«ὣς ὁ μὲν ἔνθ᾽ Ὀδυσεὺς κοιμήσατο, τοὶ δὲ παρ᾽ αὐτὸν
ἄνδρες κοιμήσαντο νεηνίαι: οὐδὲ συβώτῃ

κι ως πλάγιασε ο Οδυσσέας, τον σκέπασε, μια κάπα ρίχνοντας του
χοντρή, μεγάλη, που τη φύλαγε μαθές να μεταλλάζει,
για να 'χει να φορεί, σαν πλάκωνε πολύ βαρύς χειμώνας.
Έτσι ο Οδυσσέας εκεί κοιμήθηκε, κι οι νιοί βοσκοί κοντά του
κοιμόνταν όμως δεν το θέλησε μαζί τους να πλαγιάσει

ἤνδανεν αὐτόθι κοῖτος, ὑῶν ἄπο κοιμηθῆναι,
ἀλλ᾽ ὅ γ᾽ ἄρ᾽ ἔξω ἰὼν ὡπλίζετο: χαῖρε δ᾽ Ὀδυσσεύς,
ὅττι ῥά οἱ βιότου περικήδετο νόσφιν ἐόντος.
πρῶτον μὲν ξίφος ὀξὺ περὶ στιβαροῖς βάλετ᾽ ὤμοις,
ἀμφὶ δὲ χλαῖναν ἑέσσατ᾽ ἀλεξάνεμον, μάλα πυκνήν,

ο θείος χοιροβοσκός, αφήνοντας αφύλαχτους τους χοίρους.
Όξω λοιπόν να βγει αρματώνουνταν, και χάρηκε ο Οδυσσέας,
που τόσο για το βιος του εγνοιάζουνταν, κι ας τον θαρρούσε αλάργα.
Στους στέριους ώμους πρώτα πέρασε το κοφτερό σπαθί του,
κάπα πολύ χοντρή, απ᾽ τον άνεμο να τον φυλάει, τυλιχτή,

ἂν δὲ νάκην ἕλετ᾽ αἰγὸς ἐϋτρεφέος μεγάλοιο,
εἵλετο δ᾽ ὀξὺν ἄκοντα, κυνῶν ἀλκτῆρα καὶ ἀνδρῶν.
βῆ δ᾽ ἴμεναι κείων ὅθι περ σύες ἀργιόδοντες
πέτρῃ ὕπο γλαφυρῇ εὗδον, Βορέω ὑπ᾽ ἰωγῇ.

τομάρι ακόμα γίδας σήκωσε τρανής, καλοθρεμμένης,
και κοφτερό κοντάρι παίρνοντας, σκυλιά μακριά κι ανθρώπους
να διώχνει, για το βράχο εκίνησε, που οι χοίροι οι άσπροδοντάτοι,
απ᾽ το βοριά για ν᾽ απαγγειάζουνε, κοιμούνταν κάτωθέ του.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -ο-

δ᾽ εἰς εὐρύχορον Λακεδαίμονα Παλλὰς Ἀθήνη	Για την πλατιά τη Λακεδαίμονα ξεκίνησε η Παλλάδα
ᾤχετ᾽, Ὀδυσσῆος μεγαθύμου φαίδιμον υἱὸν	την ίδιαν ώρα, στον πανέμνοστο του αντρόκαρδου Οδυσσέα
νόστου ὑπομνήσουσα καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.	για να θυμίσει, πια πως έφτασε του γυρισμού του η μέρα.
εὗρε δὲ Τηλέμαχον καὶ Νέστορος ἀγλαὸν υἱὸν	Στο στρώμα έβρηκε τον Τηλέμαχο και τον υγιό τον άξιο
εὕδοντ᾽ ἐν προδόμῳ Μενελάου κυδαλίμοιο,	του Νέστορα, στου πολυδόξαστου Μενέλαου το χαγιάτι.
ἦ τοι Νεστορίδην μαλακῷ δεδμημένον ὕπνῳ:	Είχε βουλιάξει ο γιος του Νέστορα σε βελουδένιον ύπνο,
Τηλέμαχον δ᾽ οὐχ ὕπνος ἔχε γλυκύς, ἀλλ᾽ ἐνὶ θυμῷ	μα τον Τηλέμαχο, ως του κύρη του τον τυραννούσεν η έγνοια,
νύκτα δι᾽ ἀμβροσίην μελεδήματα πατρὸς ἔγειρεν.	ο γλυκός ύπνος δεν τον έπαιρνε στη θεία τη νύχτα μέσα.
ἀγχοῦ δ᾽ ἱσταμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη:	Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, σιμά του εστάθη κι είπε:
«Τηλέμαχ᾽, οὐκέτι καλὰ δόμων ἄπο τῆλ᾽ ἀλάλησαι,	«Πια από το σπίτι σου, Τηλέμαχε, να λείπεις δεν ταιριάζει᾽
κτήματά τε προλιπὼν ἄνδρας τ᾽ ἐν σοῖσι δόμοισιν	τι έχεις αφήσει εκεί τα πλούτη σου και μες στο σπίτι σου άντρες
οὕτω ὑπερφιάλους: μή τοι κατὰ πάντα φάγωσι	τόσο ξαδιάντροπους, που ολάκερο μπορεί να φαν τα βιος σου
κτήματα δασσάμενοι, σὺ δὲ τηϋσίην ὁδὸν ἔλθῃς.	μοιράζοντας το, απ᾽ το ταξίδι σου να βγεις μαθές χαμένος.
ἀλλ᾽ ὄτρυνε τάχιστα βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον	Πες στο Μενέλαο το βροντόφωνο να σε κατευοδώσει
πεμπέμεν, ὄφρ᾽ ἔτι οἴκοι ἀμύμονα μητέρα τέτμῃς.	μιαν ώρα αρχύτερα, τη μάνα σου στο σπίτι αν θέλεις να'βρεις᾽
ἤδη γάρ ῥα πατήρ τε κασίγνητοί τε κέλονται	τι αλήθεια τώρα και τ᾽ αδέρφια της κι ο κύρης της τη σπρώχνουν
Εὐρυμάχῳ γήμασθαι: ὁ γὰρ περιβάλλει ἅπαντας	να παντρευτεί με τον Ευρύμαχο, που πλήθυνε τα δώρα
μνηστῆρας δώροισι καὶ ἐξώφελλεν ἔεδνα:	και με όσα δίνει στον πατέρα της ξεπέρασε τους άλλους.
μή νύ τι σεῦ ἀέκητι δόμων ἐκ κτῆμα φέρηται.	Κάτι μπορεί απ᾽ το βιος σας φεύγοντας να πάρει αθέλητα σου.
οἶσθα γὰρ οἷος θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γυναικός:	Την ..ξέρεις την καρδιά που μέσα της κάθε γυναίκα κρύβει:
κείνου βούλεται οἶκον ὀφέλλειν ὅς κεν ὀπυίῃ,	όποιος την πάρει, εκείνου γνοιάζεται το σπίτι να πλουτήνει'
παίδων δὲ προτέρων καὶ κουριδίοιο φίλοιο	τα πρώτα της παιδιά τα ξέχασε, και τον παλιό της άντρα
οὐκέτι μέμνηται τεθνηκότος οὐδὲ μεταλλᾷ.	δεν τον λογιάζει, μια που πέθανε, κι ουδέ τον βάζει ο νους της.
ἀλλὰ σύ γ᾽ ἐλθὼν αὐτὸς ἐπιτρέψειας ἕκαστα	Μα εσύ γυρνώντας πίσω κοίταξε να μπιστευτείς ατός σου
δμῳάων ἥ τίς τοι ἀρίστη φαίνεται εἶναι,	στην πιο καλή που ξέρεις σκλάβα σου το βιος, ως να 'ρθει η μέρα
εἰς ὅ κέ τοι φήνωσι θεοὶ κυδρὴν παράκοιτιν.	με των θεών τη χάρη αρχόντισσα να παντρευτείς γυναίκα.
ἄλλο δέ τοί τι ἔπος ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο θυμῷ.	Κάτι άλλο ακόμα εγώ θα σου 'λεγα, και συ στο νου σου βάλ᾽ το:
μνηστήρων σ᾽ ἐπιτηδὲς ἀριστῆες λοχόωσιν	Οι πιο αντρειανοί μνηστήρες, κάτεχε, καρτέρι σου 'χουν στήσει
ἐν πορθμῷ Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης.	μπρος στο στενό που η Σάμη η απόγκρεμη με την Ιθάκη κάνει,
ἱέμενοι κτεῖναι, πρὶν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι.	να σε σκοτώσουν, πριν στα χώματα τα πατρικά διαγείρεις.
ἀλλὰ τά γ᾽ οὐκ ὀΐω: πρὶν καί τινα γαῖα καθέξει	Μα αυτό δε γίνεται! Πρωτύτερα πολλούς θα φάει το χώμα
ἀνδρῶν μνηστήρων, οἵ τοι βίοτον κατέδουσιν.	απ᾽ τους μνηστήρες λέω, τα πλούτη σου που τρώνε κι αφανίζουν.
ἀλλὰ ἑκὰς νήσων ἀπέχειν εὐεργέα νῆα,	Απ᾽ τα νησιά λοιπόν το στέριο σου καράβι κράτα αλάργα,
νυκτὶ δ᾽ ὁμῶς πλείειν: πέμψει δέ τοι οὖρον ὄπισθεν	κι αρμένιζε και νύχτα, αδιάκοπα, κι απ᾽ τους θεούς ο που 'χεις
ἀθανάτων ὅς τίς σε φυλάσσει τε ῥύεταί τε.	σκεπό και φύλακα, ξοπίσω σου θα στείλει πρίμο αγέρι.
αὐτὰρ ἐπὴν πρώτην ἀκτὴν Ἰθάκης ἀφίκηαι,	Όταν στο πρώτο ωστόσο ακρόγιαλο πια αράξεις της Ιθάκης,
νῆα μὲν ἐς πόλιν ὀτρῦναι καὶ πάντας ἑταίρους,	στείλε στη χώρα το καράβι σου με τους συντρόφους όλους,
αὐτὸς δὲ πρώτιστα συβώτην εἰσαφικέσθαι,	κι εσύ πιο πρώτα απ᾽ όλα τράβηξε για το χοιροβοσκό σου,
ὅς τοι ὑῶν ἐπίουρος, ὁμῶς δέ τοι ἤπια οἶδεν.	αυτόν που γνοιάζεται τους χοίρους σου και το καλό σου θέλει.
ἔνθα δὲ νύκτ᾽ ἀέσαι: τὸν δ᾽ ὀτρῦναι πόλιν εἴσω	Τη νύχτα εκεί κοντά του πέρασε και στείλε τον στη χώρα
ἀγγελίην ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ,	με τα μαντάτα σου, στη φρόνιμη να πει την Πηνελόπη

οὕνεκά οἱ σῶς ἐσσὶ καὶ ἐκ Πύλου εἰλήλουθας.»	γερός πως είσαι και πως διάγειρες από την Πύλο πίσω.»
ἡ μὲν ἄρ᾽ ὣς εἰποῦσ᾽ ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὄλυμπον,	Σαν είπε αυτά η θεά, στον Όλυμπο τον αψηλό μισεύει'
αὐτὰρ ὁ Νεστορίδην ἐξ ἡδέος ὕπνου ἔγειρεν	κι εκείνος τον υγιό του Νέστορα σκουντά με το ποδάρι
λὰξ ποδὶ κινήσας, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν:	και το γλυκό τον ύπνο του 'διωξε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«ἔγρεο, Νεστορίδη Πεισίστρατε, μώνυχας ἵππους	«Υγιέ του Νέστορα, Πεισίστρατε, κάτω απ᾽ το αμάξι τ᾽ άτια
ζεῦξον ὑφ᾽ ἅρματ᾽ ἄγων, ὄφρα πρήσσωμεν ὁδοῖο.»	σήκω και ζέψε τα μονόνυχα, να μπούμε πια στη στράτα.»
τὸν δ᾽ αὖ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἀντίον ηὔδα:	Κι ο γιος του Νέστορα, ο Πεισίστρατος, του απηλογήθη κι είπε:
«Τηλέμαχ᾽, οὔ πως ἔστιν ἐπειγομένους περ ὁδοῖο	«Να ταξιδέψουμε, Τηλέμαχε, στη μαύρη μέσα νύχτα
νύκτα διὰ δνοφερὴν ἐλάαν: τάχα δ᾽ ἔσσεται ἠώς.	δε γίνεται, όση να 'ναι η βιάση μας᾽ σε λίγο φέγγει η μέρα.
ἀλλὰ μέν᾽ εἰς ὅ κε δῶρα φέρων ἐπιδίφρια θήῃ	Το γιο του Ατρέα, τον κονταρόχαρο Μενέλαο, δεν προσμένεις
ἥρως Ἀτρεΐδης, δουρικλειτὸς Μενέλαος,	να κουβαλήσει καν τα δώρα του, και μόλις τα φορτώσει
καὶ μύθοις ἀγανοῖσι παραυδήσας ἀποπέμψῃ.	στο αμάξι μας, με λόγια πρόσχαρα να μας καλοστρατίσει;
τοῦ γάρ τε ξεῖνος μιμνήσκεται ἤματα πάντα	τι μέρα δεν περνά που η θύμηση να φεύγει από το νου μας
ἀνδρὸς ξεινοδόκου, ὅς κεν φιλότητα παράσχῃ.»	του ανθρώπου που μας φιλοκόνεψε στο σπίτι του με αγάπη.»
ὣς ἔφατ᾽, αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν Ἠώς.	Μόλις του τα 'πε αυτά, η χρυσόθρονη πρόβαλε Αυγή στα ουράνια'
ἀγχίμολον δέ σφ᾽ ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,	κι ήρθε ο Μενέλαος ο βροντόφωνος κοντά τους, απ᾽ την κλίνη
ἀνστὰς ἐξ εὐνῆς, Ἑλένης πάρα καλλικόμοιο.	πριν λίγην ώρα της ωριόμαλλης Ελένης σηκωμένος.
τὸν δ᾽ ὡς οὖν ἐνόησεν Ὀδυσσῆος φίλος υἱός,	Κι ως τον νογήθηκε ο Τηλέμαχος, πετάχτηκε με βιάση,
σπερχόμενός ῥα χιτῶνα περὶ χροῒ σιγαλόεντα	στραφταλιστό χιτώνα εφόρεσε τρογύρα στο κορμί του,
δῦνεν, καὶ μέγα φᾶρος ἐπὶ στιβαροῖς βάλετ᾽ ὤμοις	κι ως έριξε στους στέριους ώμους του τρανή από πάνω κάπα,
ἥρως, βῆ δὲ θύραζε, παριστάμενος δὲ προσηύδα	βγήκε όξω γρήγορα ο Τηλέμαχος, του θεϊκού Οδυσσέα
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο:	ο ακριβογιός, και στάθη δίπλα του κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Ἀτρεΐδη Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,	«Μενέλαε, γιε του Ατρέα τρισεύγενε, ρηγάρχη τιμημένε,
ἤδη νῦν μ᾽ ἀπόπεμπε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν:	στα πατρικά μου πίσω χώματα προβόδισέ με τώρα,
ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐέλδεται οἴκαδ᾽ ἱκέσθαι.»	τι πια η καρδιά μου απολαχτάρησε στο σπίτι να γυρίσω.»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος:	Γυρνώντας τότε ο βροντερόφωνος Μενέλαος του αποκρίθη:
«Τηλέμαχ᾽, οὔ τί σ᾽ ἐγώ γε πολὺν χρόνον ἐνθάδ᾽ ἐρύξω	«Καιρό περσσότερο, Τηλέμαχε, δε σε κρατώ κοντά μου,
ἱέμενον νόστοιο: νεμεσσῶμαι δὲ καὶ ἄλλῳ	να φύγεις πίσω αφού πεθύμησες. Εγώ θυμώνω πάντα
ἀνδρὶ ξεινοδόκῳ, ὅς κ᾽ ἔξοχα μὲν φιλέῃσιν,	με όσους γι᾽ αυτόν που φιλοκόνεψαν περίσσια αγάπη δείχνουν,
ἔξοχα δ᾽ ἐχθαίρῃσιν: ἀμείνω δ᾽ αἴσιμα πάντα.	για κι όχτρα περισσή᾽ καλύτερα το μέτρο να κρατούμε.
ἶσόν τοι κακόν ἐσθ᾽, ὅς τ᾽ οὐκ ἐθέλοντα νέεσθαι	Όμοια άπρεπο θαρρώ τον ξένο σου να σπρώχνεις άθελα του
ξεῖνον ἐποτρύνει καὶ ὃς ἐσσύμενον κατερύκει.	να φύγει, κι όμοια, αν δεις και βιάζεται, το δρόμο να του κόβεις.
χρὴ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν.	Τον ξένο, όσο που μένει, νοιάζου τον, μα αν πει να φύγει, στείλ᾽ τον!
ἀλλὰ μέν᾽ εἰς ὅ κε δῶρα φέρων ἐπιδίφρια θείω	Όμως καρτέρα, μπρος στα μάτια σου να φέρω ν᾽ απιθώσω
καλά, σὺ δ᾽ ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς, εἴπω δὲ γυναιξὶ	τα όμορφα δώρα από στο αμάξι σου, να πω και στις γυναίκες
δεῖπνον ἐνὶ μεγάροις τετυκεῖν ἅλις ἔνδον ἐόντων.	απ᾽ τα πολλά που μέσα βρίσκουνται τραπέζι να σας στρώσουν
ἀμφότερον, κῦδός τε καὶ ἀγλαΐη καὶ ὄνειαρ,	δόξα, χαρά για μένα, κι όφελος για σας ψωμί να φάτε,
δειπνήσαντας ἴμεν πολλὴν ἐπ᾽ ἀπείρονα γαῖαν.	πριχού κινηστε, στον απέραντο να πορευτείτε κόσμο.
εἰ δ᾽ ἐθέλεις τραφθῆναι ἀν᾽ Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος,	Μα αν θέλεις στην Ελλάδα ολόγυρα να προσδιαβείς και στ᾽ Άργος,
ὄφρα τοι αὐτὸς ἕπωμαι, ὑποζεύξω δέ τοι ἵππους,	το αμάξι να σου ζέψω, κι έρχουμαι κι εγώ, για να σου δείξω
ἄστεα δ᾽ ἀνθρώπων ἡγήσομαι: οὐδέ τις ἡμέας	τις πολιτείες τους᾽ κι όντας φεύγουμε, ποιος λες να μας αφήσει
αὔτως ἀππέμψει, δώσει δέ τι ἕν γε φέρεσθαι,	με άδεια τα χέρια; κάτι θα 'χουμε να κουβαλούμε πάντα
ἠέ τινα τριπόδων εὐχάλκων ἠὲ λεβήτων,	διαγέρνοντας᾽ μπορεί καλόχαλκο τριπόδι για λεβέτι,

ἠὲ δύ᾽ ἡμιόνους ἠὲ χρύσειον ἄλεισον.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὖδα:
«Ἀτρεΐδη Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,
βούλομαι ἤδη νεῖσθαι ἐφ᾽ ἡμέτερ': οὐ γὰρ ὄπισθεν
οὖρον ἰὼν κατέλειπον ἐπὶ κτεάτεσσιν ἐμοῖσιν:

μπορεί μαθές και κούπα ολόχρυση για και ζευγάρι μούλες.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Μενέλαε, γιε του Ατρέα τρισεύγενε, ρηγάρχη τιμημένε,
κάλλιο να σύρω πια στο σπίτι μου, τι ως έφευγα, κανέναν
πίσω δεν άφησα βλεπάτορα, για να φυλάει το βιος μου᾽

μὴ πατέρ᾽ ἀντίθεον διζήμενος αὐτὸς ὄλωμαι,
ἤ τί μοι ἐκ μεγάρων κειμήλιον ἐσθλὸν ὄληται.»
αὐτὰρ ἐπεὶ τό γ᾽ ἄκουσε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
αὐτίκ᾽ ἄρ᾽ ᾗ ἀλόχῳ ἠδὲ δμῳῇσι κέλευσε
δεῖπνον ἐνὶ μεγάροις τετυκεῖν ἅλις ἔνδον ἐόντων.

ζητώντας τον ισόθεο κύρη μου μην πάω κι εγώ χαμένος,
για κάτι μη χαθεί αξετίμητο στο σπίτι από το βιος μας.»
Τα λόγια ετούτα ο βροντερόφωνος Μενέλαος αγρικώντας
δίχως ν᾽ αργήσει τη γυναίκα του προστάζει και τις δούλες
απ᾽ τα πολλά που μέσα βρίσκουνταν τραπέζι να τους στρώσουν

ἀγχίμολον δέ οἱ ἦλθε Βοηθοΐδης Ἐτεωνεύς,
ἀνστὰς ἐξ εὐνῆς, ἐπεὶ οὐ πολὺ ναῖεν ἀπ᾽ αὐτοῦ:
τὸν πῦρ κῆαι ἄνωγε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
ὀπτῆσαί τε κρεῶν: ὁ δ᾽ ἄρ᾽ οὐκ ἀπίθησεν ἀκούσας.
αὐτὸς δ᾽ ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηώεντα,

κι όπως ο γιος του βοηθού ζύγωσεν, ο Ετεωνέας, το στρώμα
μόλις αφήνοντας — το σπίτι του μακριά μαθές δεν ήταν —
φωτιά ο Μενέλαος ο βροντόφωνος γοργά ν᾽ ανάψει του 'πε
και κρέας να ψήσει᾽ κι ως στο λόγο του τον είδε να συγκλίνει,
κατέβη ατός του στο κελάρι τους το μοσκοβολισμένο,

οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γ᾽ Ἑλένη κίε καὶ Μεγαπένθης.
ἀλλ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἵκανον ὅθι κειμήλια κεῖτο,
Ἀτρεΐδης μὲν ἔπειτα δέπας λάβεν ἀμφικύπελλον,
υἱὸν δὲ κρητῆρα φέρειν Μεγαπένθε᾽ ἄνωγεν
ἀργύρεον: Ἑλένη δὲ παρίστατο φωριαμοῖσιν,

μονάχος όχι᾽ πίσω πήγαινε κι η Ελένη με το γιο του.
Κι ως έφτασαν εκεί που βρίσκουνταν το βιος τους φυλαγμένο,
ο γιος του Ατρέα μια κούπα δίγουβη διαλέγει πρώτα, κι είπε
στο Μεγαπένθη ένα ασημένιο τους κροντήρι να σηκώσει.
Η Ελένη ωστόσο στις κασέλες της ήρθε κοντά και στάθη,

ἔνθ᾽ ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, οὓς κάμεν αὐτή.
τῶν ἕν᾽ ἀειραμένη Ἑλένη φέρε, δῖα γυναικῶν,
ὃς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἠδὲ μέγιστος,
ἀστὴρ δ᾽ ὣς ἀπέλαμπεν: ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων.
βὰν δ᾽ ἰέναι προτέρω διὰ δώματος, ἧος ἵκοντο

σκουτιά που κλείναν μυριοξόμπλιαστα, φασμένα από την ίδια.
Ένα τους διάλεξε και σήκωσε των γυναικών το θάμα,
το κάλλιο απ᾽ όλα στα πλουμίσματα, το πιο φαρδύ από τ᾽ άλλα,
που 'λαμπε ως άστρο, και το φύλαγε στον πάτο της κασέλας.
Μετά γύρευαν τον Τηλέμαχο περνώντας το παλάτι,

Τηλέμαχον: τὸν δὲ προσέφη ξανθὸς Μενέλαος:
«Τηλέμαχ᾽, ἦ τοι νόστον, ὅπως φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς,
ὥς τοι Ζεὺς τελέσειεν, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης.
δώρων δ᾽, ὅσσ᾽ ἐν ἐμῷ οἴκῳ κειμήλια κεῖται,
δώσω ὃ κάλλιστον καὶ τιμηέστατόν ἐστι.

κι αυτά ο ξανθός Μενέλαος του 'λεγε, σαν έφτασαν μπροστά του:
«Ως το ποθείς βαθιά, Τηλέμαχε, να στρέψεις στην πατρίδα,
ο άντρας της Ήρας, ο βαρύβροντος ο Δίας, να στο τελέψει.
Κι απ᾽ όσα φυλαγμένα βρίσκουνται στο αρχοντικό μου πλούτη,
εγώ το πιο ακριβό, το πιο όμορφο να σου χαρίσω θέλω᾽

δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον: ἀργύρεος δὲ
ἐστὶν ἅπας, χρυσῷ δ᾽ ἐπὶ χείλεα κεκράανται,
ἔργον δ᾽ Ἡφαίστοιο: πόρεν δέ ἑ Φαίδιμος ἥρως,
Σιδονίων βασιλεύς, ὅθ᾽ ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψε
κεῖσέ με νοστήσαντα: τεῒν δ᾽ ἐθέλω τόδ᾽ ὀπάσσαι.»

ένα κροντήρι καλοδούλευτο σου δίνω, ατόφιο ασήμι,
που 'ναι τα χείλια του με μάλαμα ψηλά μαργελωμένα,
δουλειά του Ηφαίστου; μου το χάρισε των Σιδονίων ο ρήγας,
ο τρανός Φαίδιμος, σα βρέθηκα στου γυρισμού το δρόμο
κει πέρα και με δέχτη σπίτι του τώρα το δίνω εσένα.»

ὣς εἰπὼν ἐν χειρὶ τίθει δέπας ἀμφικύπελλον
ἥρως Ἀτρεΐδης: ὁ δ᾽ ἄρα κρητῆρα φαεινὸν
θῆκ᾽ αὐτοῦ προπάροιθε φέρων κρατερὸς
Μεγαπένθης,
ἀργύρεον: Ἑλένη δὲ παρίστατο καλλιπάρῃος
πέπλον ἔχουσ᾽ ἐν χερσίν, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽
ὀνόμαζε:

Αυτά είπε, και στα χέρια του 'βαλε τη δίγουβη την κούπα
ο μέγας γιος του Ατρέα᾽ το λιόφωτο σηκώνοντας κροντήρι
κι ο Μεγαπένθης του το απίθωσε στα πόδια, το ασημένιο'
στερνά κι η Ελένη η ροδομάγουλη τον σίμωσε, στα χέρια
κρατώντας το φαντό, τον έκραξε κι αυτά τα λόγια του 'πε:

«δῶρόν τοι καὶ ἐγώ, τέκνον φίλε, τοῦτο δίδωμι,
μνῆμ᾽ Ἑλένης χειρῶν, πολυηράτου ἐς γάμου ὥρην,
σῇ ἀλόχῳ φορέειν: τῆος δὲ φίλῃ παρὰ μητρὶ

«Δέξου κι αυτό από μένα, αγόρι μου, το δώρο, απ᾽ της Ελένης
τα χέρια θύμηση᾽ και κάποτε, με το καλώ σα φτάσει
η ώρα του γάμου σου, το ταίρι σου να το φορέσει'

κείσθω ἐνὶ μεγάρῳ. σὺ δέ μοι χαίρων ἀφίκοιο
οἶκον ἐϋκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν.»

ως τότε να το φυλάει στο σπίτι η μάνα σου. Και τώρα στην πατρίδα,
στο αρχοντικό σας τ᾿ ομορφόχτιστο με το καλό να στρέψεις!»

ὣς εἰποῦσ᾿ ἐν χερσὶ τίθει, ὁ δ᾿ ἐδέξατο χαίρων.
καὶ τὰ μὲν ἐς πείρινθα τίθει Πεισίστρατος ἥρως
δεξάμενος, καὶ πάντα ἑῷ θηήσατο θυμῷ:
τοὺς δ᾿ ἦγε πρὸς δῶμα κάρη ξανθὸς Μενέλαος.
ἑζέσθην δ᾿ ἄρ᾿ ἔπειτα κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε.

Είπε, και το 'βαλε στα χέρια του, κι εκείνος το προσδέχτη
όλο χαρά᾿ κι ο αρχοντογέννητος Πεισίστρατος τα δώρα
πήρε, τα θάμαξε και τα 'κρυψε στο αμαξοκόφινό τους.
Μετά ο ξανθός Μενέλαος τράβηξε μαζί τους στο παλάτι
και σε σκαμνιά κει πέρα κάθισαν και σε θρονιά, να φάνε.

χέρνιβα δ᾿ ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
καλῇ χρυσείῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
σῖτον δ᾿ αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα:
εἴδατα πόλλ᾿ ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων:

Μια παρακόρη τότε τρέχοντας νερό σε στάμνα φέρνει,
χρυσή, πανώρια, κι από κάτω της ένα αργυρό λεγένι,
για να πλυθούν, κι ομπρός τους άπλωσε στραφταλιστό τραπέζι.
Ψωμί κι η σεβαστή κελάρισσα τους κουβαλάει, και πλήθος
φαγιά απιθώνει, απ᾿ ό,τι βρέθηκε καλό φιλεύοντάς τους

πὰρ δὲ Βοηθοΐδης κρέα δαίετο καὶ νέμε μοίρας:
οἰνοχόει δ᾿ υἱὸς Μενελάου κυδαλίμοιο.
οἱ δ᾿ ἐπ᾿ ὀνείαθ᾿ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
δὴ τότε Τηλέμαχος καὶ Νέστορος ἀγλαὸς υἱὸς

κι ο Ετεωνέας το κρέας ελιάνιζε και μοίραζε ένα γύρο,
κι έπαιρνε ο γιος του πολυδόξαστου Μενέλαου να κεράσει.
Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια άπλωσαν
και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
ζέψαν τ᾿ αλόγατα ο Τηλέμαχος κι ο γιος ο παινεμένος

ἵππους τε ζεύγνυντ᾿ ἀνά θ᾿ ἅρματα ποικίλ᾿ ἔβαινον,
ἐκ δ᾿ ἔλασαν προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
τοὺς δὲ μετ᾿ Ἀτρεΐδης ἔκιε ξανθὸς Μενέλαος,
οἶνον ἔχων ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
ἐν δέπαϊ χρυσέῳ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην.

του Νέστορα κι ευτύς ανέβηκαν στο πλουμισμένο αμάξι,
και βγήκαν όξω απ᾿ την αυλόπορτα και το βουερό χαγιάτι.
Πίσω ο ξανθός Μενέλαος έρχουνταν, ο γιος του Ατρέα, κρατώντας
γεμάτη στο δεξί το χέρι του μαλαματένια κούπα,
σπονδές να κάνουν με γλυκόπιοτο κρασί, πριχού κινήσουν

στῆ δ᾿ ἵππων προπάροιθε, δεδισκόμενος δὲ προσηύδα:
«χαίρετον, ὦ κούρω, καὶ Νέστορι ποιμένι λαῶν
εἰπεῖν: ἦ γὰρ ἐμοί γε πατὴρ ὣς ἤπιος ἦεν,
ἧος ἐνὶ Τροίῃ πολεμίζομεν υἷες Ἀχαιῶν.»
τὸν δ᾿ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:

κι έλεε μπροστά στο αμάξι στέκοντας, καλοστρατίζοντάς τους:
«Γεια και χαρά σας τώρα, νιούτσικοι, και να μου χαιρετάτε
το ρήγα Νέστορα᾿ μου στάθηκε στην Τροία τα δέκα χρόνια,
που οι γιοί των Αχαιών χτυπιόμαστε, σωστός καλός πατέρας.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:

«καὶ λίην κείνῳ γε, διοτρεφές, ὡς ἀγορεύεις,
πάντα τάδ᾿ ἐλθόντες καταλέξομεν: αἲ γὰρ ἐγὼν ὣς
νοστήσας Ἰθάκηνδε, κιχὼν Ὀδυσῆ᾿ ἐνὶ οἴκῳ,
εἴποιμ᾿ ὡς παρὰ σεῖο τυχὼν φιλότητος ἁπάσης
ἔρχομαι, αὐτὰρ ἄγω κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά.»

«Μετά χαράς, αρχοντογέννητε, καθώς μας παραγγέλνεις,
θα του τα πούμε αυτά, ως διαγείρουμε. Και στην Ιθάκη να 'ταν
παρόμοια, ως θα γυρνώ, ν᾿ αντάμωνα τον Οδυσσέα στο σπίτι,
να του ιστορήσω πόση μου 'δειξες στο αρχοντικό σου αγάπη
και πόσα κουβαλώ αξετίμητα χαρίσματα από σένα!»

ὣς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις,
αἰετὸς ἀργὴν χῆνα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρον,
ἥμερον ἐξ αὐλῆς: οἱ δ᾿ ἰΰζοντες ἕποντο
ἀνέρες ἠδὲ γυναῖκες: ὁ δέ σφισιν ἐγγύθεν ἐλθὼν
δεξιὸς ἤϊξε πρόσθ᾿ ἵππων: οἱ δὲ ἰδόντες

Ως έλεε τούτα, αϊτός επρόβαλε, δεξιά μεριά πετώντας᾿
χήνα τρανή, χιονάτη κι ήμερη στα νύχια του κρατούσε,
απ᾿ την αυλή αρπαγμένη᾿ πίσω του χουγιάζοντας έτρεχαν
γυναίκες κι άντρες᾿ μα όπως σίμωσε κει που στέκονταν οι άλλοι,
μπρος στ᾿ άλογα δεξιά χιτάρωσε᾿ κι εκείνοι, σαν τον είδαν,

γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.
τοῖσι δὲ Νεστορίδης Πεισίστρατος ἤρχετο μύθων:
«φράζεο δή, Μενέλαε διοτρεφές, ὄρχαμε λαῶν,
ἢ νῶϊν τόδ᾿ ἔφηνε θεὸς τέρας ἦε σοὶ αὐτῷ.»
ὣς φάτο, μερμήριξε δ᾿ ἀρηΐφιλος Μενέλαος,

πήραν χαρά τρανή και γλύκαναν μέσα ολωνών τα σπλάχνα.
Κι ο γιος του Νέστορα, ο Πεισίστρατος, το λόγο εκίνα πρώτος:
«Μενέλαε, ρήγα αρχοντογέννητε, για κρίνε: το σημάδι,
τώρα ο θεός που μας φανέρωσε, δικό μας για δικό σου;»
Αυτά είπε᾿ ωστόσο ο πολεμόχαρος Μενέλαος στοχαζόταν

ὅππως οἱ κατὰ μοῖραν ὑποκρίναιτο νοήσας.
τὸν δ᾽ Ἑλένη τανύπεπλος ὑποφθαμένη φάτο μῦθον:
«κλῦτέ μευ: αὐτὰρ ἐγὼ μαντεύσομαι, ὡς ἐνὶ θυμῷ
ἀθάνατοι βάλλουσι καὶ ὡς τελέεσθαι ὀΐω.
ὡς ὅδε χῆν᾽ ἥρπαξ᾽ ἀτιταλλομένην ἐνὶ οἴκῳ

πως το σημάδι θα ξεδιάλυνε σωστά και μυαλωμένα᾽
όμως η Ελένη προλαβαίνοντας τους λέει η μακρομαντούσα:
«Θα το διαλύνω εγώ κι ακουστέ με, τι οι αθάνατοι μου δίνουν
την ώρα αυτή στα φρένα φώτιση, κι αυτό θαρρώ θα γένει:
Απ᾽ το βουνό όπως τούτος έφτασεν, ούθε γενιά και φύτρα

ἐλθὼν ἐξ ὄρεος, ὅθι οἱ γενεή τε τόκος τε,
ὣς Ὀδυσεὺς κακὰ πολλὰ παθὼν καὶ πόλλ᾽ ἐπαληθεὶς
οἴκαδε νοστήσει καὶ τίσεται: ἠὲ καὶ ἤδη
οἴκοι, ἀτὰρ μνηστῆρσι κακὸν πάντεσσι φυτεύει.»
ἦ τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:

κρατάει, τη χήνα, εμείς που θρέψαμε, ν᾽ αρπάξει απ᾽ την αυλή μας,
όμοια ο Οδυσσέας, αφού παράδειρε και τυραννήθη τόσο,
πίσω θα᾽ ρθει να πάρει εγδίκηση᾽ μπορεί και να 'ναι κιόλας
στο σπίτι του, στο νου του κλώθοντας κακά για τους μνηστήρες.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:

«οὕτω νῦν Ζεὺς θείη, ἐρίγδουπος πόσις Ἥρης:
τῷ κέν τοι καὶ κεῖθι θεῷ ὣς εὐχετοῴμην.»
ἦ καὶ ἐφ᾽ ἵπποιιν μάστιν βάλεν: οἱ δὲ μάλ᾽ ὦκα
ἤϊξαν πεδίονδε διὰ πτόλιος μεμαῶτες.
οἱ δὲ πανημέριοι σεῖον ζυγὸν ἀμφὶς ἔχοντες.

«Της Ήρας ο άντρας ο βαρύβροντος αν τα τελέψει τούτα,
σα σε θεά θα σου προσεύχουμαι κει πέρα στο νησί μου.»
Είπε και τ᾽ άλογα μαστίγωσε᾽ κι εκείνα ξεκινώντας
την πολιτεία διάβηκαν γρήγορα και χύθηκαν στον κάμπο,
και το ζυγό τα δυο ζερβόδεξα κουνούσαν όλη μέρα.

δύσετό τ᾽ ἠέλιος σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί:
ἐς Φηρὰς δ᾽ ἵκοντο Διοκλῆος ποτὶ δῶμα,
υἱέος Ὀρτιλόχοιο, τὸν Ἀλφειὸς τέκε παῖδα.
ἔνθα δὲ νύκτ᾽ ἄεσαν ὁ δὲ τοῖς πὰρ ξείνια θῆκεν.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,

Κι ο ήλιος ως πήρε και βασίλεψε κι ίσκιωσαν όλοι οι δρόμοι,
φτασμένοι στη Φηρή βρεθήκανε, μπρος στου Διοκλή το σπίτι,
που ήταν ο γιος του ρήγα Ορτίλοχου και του Αλφειού τ᾽ αγγόνι.
Αυτός εκεί τους καλοσκάμνισε και πέρασαν τη νύχτα.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτιλάτη,

ἵππους τε ζεύγνυντ᾽ ἀνά θ᾽ ἅρματα ποικίλ᾽ ἔβαινον,
ἐκ δ᾽ ἔλασαν προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου:
μάστιξεν δ᾽ ἐλάαν, τὼ δ᾽ οὐκ ἄκοντε πετέσθην.
αἶψα δ᾽ ἔπειθ᾽ ἵκοντο Πύλου αἰπὺ πτολίεθρον:
καὶ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε Νέστορος υἱόν:

ζέψαν τ᾽ αλόγατα κι ανέβηκαν στο πλουμισμένο αμάξι
και βγήκαν όξω απ᾽ την αυλόπορτα και το βουερά χαγιάτι.
Δίνει βιτσιά να φύγουν τ᾽ άλογα, κι αυτά, γοργά ως πετούσαν,
στης Πύλος φτάσαν δίχως άργητα το απόγκρεμο το κάστρο.
Τότε ο Τηλέμαχος στου Νέστορα το γιο γυρνώντας είπε:

«Νεστορίδη, πῶς κέν μοι ὑποσχόμενος τελέσειας
μῦθον ἐμόν; ξεῖνοι δὲ διαμπερὲς εὐχόμεθ᾽ εἶναι
ἐκ πατέρων φιλότητος, ἀτὰρ καὶ ὁμήλικές εἰμεν:
ἥδε δ᾽ ὁδὸς καὶ μᾶλλον ὁμοφροσύνῃσιν ἐνήσει.
μή με παρὲξ ἄγε νῆα, διοτρεφές, ἀλλὰ λίπ᾽ αὐτοῦ,

«Θες να μου τάξεις, γιε του Νέστορα, πως ό,τι πω θα κάνεις;
Η αγάπη που 'χαν οι πατέρες μας μας έχει σμίξει ως φίλους
αποξαρχης, καμάρι το 'χουμε᾽ μα η στράτα αυτή πιο ακόμα
— είμαστε δα και συνομήλικοι — θα δέσει τη φιλιά μας.
Παράτα με εδώ πέρα, τ᾽ άρμενο μην προσπερνάς, καλέ μου'

μή μ᾽ ὁ γέρων ἀέκοντα κατάσχῃ ᾧ ἐνὶ οἴκῳ
ἱέμενος φιλέειν: ἐμὲ δὲ χρεὼ θᾶσσον ἱκέσθαι.»
«ὣς φάτο, Νεστορίδης δ᾽ ἄρ᾽ ἑῷ συμφράσσατο θυμῷ,
ὅππως οἱ κατὰ μοῖραν ὑποσχόμενος τελέσειεν.
ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι:

μπορεί να με κρατήσει ο γέροντας, να με φιλοκονέψει
αθέλητα μου᾽ κι όμως γρήγορα να φτάσω ανάγκη πάσα.»
Σαν είπε τούτα, ο γιος του Νέστορα στα φρένα του εστοχάστη
μια τέτοια χάρη πως απάνω του να πάρει να τελέψει.
Κι αυτό του εικάστη, ως διαλογίζουνταν, το πιο καλό πως είναι:

στρέψ᾽ ἵππους ἐπὶ νῆα θοὴν καὶ θῖνα θαλάσσης,
νηῒ δ᾽ ἐνὶ πρύμνῃ ἐξαίνυτο κάλλιμα δῶρα,
ἐσθῆτα χρυσόν τε, τά οἱ Μενέλαος ἔδωκε:
καί μιν ἐποτρύνων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«σπουδῇ νῦν ἀνάβαινε κέλευέ τε πάντας ἑταίρους,

Τ᾽ άτια στο γρήγορο πλεούμενο και στο ακρογιάλι στρέφει,
τα δώρα βγάζει τα περίλαμπρα που 'χε ο Μενέλαος δώσει
— μάλαμα, ρούχα — κι ακουμπώντας τα στης πρύμνας την κουβέρτα
λόγια του μίλησε ανεμάρπαστα, να φύγει σπρώχνοντας τον:
«Ανέβα γρήγορα και φώναξε ν᾽ ανέβουν κι οι σύντροφοι,

πρὶν ἐμὲ οἴκαδ᾽ ἱκέσθαι ἀπαγγεῖλαί τε γέροντι.
εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν:

πριχού διαγείρω εγώ στο σπίτι μας κι ο γέροντας το μάθει᾽
τι εγώ στο νου μου και στα φρένα μου το ξέρω, δε σε αφήνει!

οἶος κείνου θυμὸς ὑπέρβιος, οὔ σε μεθήσει,
ἀλλ᾽ αὐτὸς καλέων δεῦρ᾽ εἴσεται, οὐδέ ἕ φημι
ἂψ ἰέναι κενεόν: μάλα γὰρ κεχολώσεται ἔμπης.»

τόσο η ψυχή εκείνου είναι αράθυμη᾽ σε λίγο εδώ θα φτάσει
να σε καλέσει ατός του, κι έπειτα δε θα γυρίσει πίσω
θαρρώ μονάχος με την άργητα, που έτσι κι αλλιώς θα σου 'χει.»

ὣς ἄρα φωνήσας ἔλασεν καλλίτριχας ἵππους
ἂψ Πυλίων εἰς ἄστυ, θοῶς δ᾽ ἄρα δώμαθ᾽ ἵκανε.
Τηλέμαχος δ᾽ ἑτάροισιν ἐποτρύνων ἐκέλευσεν:
«ἐγκοσμεῖτε τὰ τεύχε᾽, ἑταῖροι, νηῒ μελαίνῃ,
αὐτοί τ᾽ ἀμβαίνωμεν, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο.»

Είπε, και τ᾽ άτια τα ωριοχήτικα χτυπάει με το μαστίγι,
να πάει στην Πύλο πίσω, κι έφτασε σε λίγο στο παλάτι.
Τότε ο Τηλέμαχος στους συντρόφους μιλεί προστάζοντας τους:
«Στο μελανό καράβι, σύντροφοι, τα σύνεργα γνοιαστείτε,
κι ατοί μας γρήγορα ας ανέβουμε, να μπούμε πια στη στράτα.»

«ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ᾽ ἐπίθοντο,
αἶψα δ᾽ ἄρ᾽ εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῗσι καθῖζον.
τοι ὁ μὲν τὰ πονεῖτο καὶ εὔχετο, θῦε δ᾽ Ἀθήνῃ
νηῒ πάρα πρυμνῇ: σχεδόθεν δέ οἱ ἤλυθεν ἀνὴρ
τηλεδαπός, φεύγων ἐξ Ἄργεος ἄνδρα κατακτάς,

Είπε, κι αυτοί, γρικώντας, πρόθυμα συνάκουσαν το λόγο,
και μπήκαν μέσα δίχως άργητα και στα ζυγά καθίσαν.
Τούτα νοιαζόταν ο Τηλέμαχος, κι ως θύμιαζε κι ευχόταν
στην Αθηνά μπροστά στην πρύμνα του, τον σίμωσε ένας ξένος,
που 'χε σκοτώσει κάποιον κι έφευγε μακριά από τ᾽ Άργος, κι ήταν

μάντις: ἀτὰρ γενεήν γε Μελάμποδος ἔκγονος ἦεν,
ὃς πρὶν μέν ποτ᾽ ἔναιε Πύλῳ ἔνι, μητέρι μήλων,
ἀφνειὸς Πυλίοισι μέγ᾽ ἔξοχα δώματα ναίων:
δὴ τότε γ᾽ ἄλλων δῆμον ἀφίκετο, πατρίδα φεύγων
Νηλέα τε μεγάθυμον, ἀγαυότατον ζωόντων,

μάντης τρανός, κι απ᾽ το Μελάμποδα κατέβαινε η γενιά του.
Στην Πύλο κάποτε ο Μελάμποδας, την αρνομάνα, ζούσε
στο αρχοντικό του το περίλαμπρο, μες στους Πυλιώτες πλούσιος'
μα αργότερα στα ξένα εδιάβηκε, να φύγει από τη γη του
κι απ᾽ το Νηλέα μακριά τον πέρφανο, τον πιο τρανό στον κόσμο,

ὅς οἱ χρήματα πολλὰ τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
εἶχε βίῃ. ὁ δὲ τῆος ἐνὶ μεγάροις Φυλάκοιο
δεσμῷ ἐν ἀργαλέῳ δέδετο, κρατέρ᾽ ἄλγεα πάσχων
εἵνεκα Νηλῆος κούρης ἄτης τε βαρείης,
τήν οἱ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ δασπλῆτις Ἐρινύς.

που του κρατούσε μήνες δώδεκα μεβιάς το πλήθιο βιος του,
όσον καιρόν εκείνος βρίσκουνταν στο σπίτι του Φυλάκου,
ριγμένος σε άλυσες ανήμερες, σε χίλια μύρια πάθη'
για του Νηλέα την κόρη τα 'σερνε και τη βαριά την τύφλα,
που η Ερινύα, θεά σκληρόκαρδη, στα φρένα του 'χε ρίξει.

ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἔκφυγε κῆρα καὶ ἤλασε βοῦς ἐριμύκους
ἐς Πύλον ἐκ Φυλάκης καὶ ἐτίσατο ἔργον ἀεικὲς
ἀντίθεον Νηλῆα, κασιγνήτῳ δὲ γυναῖκα
ἠγάγετο πρὸς δώμαθ'. ὁ δ᾽ ἄλλων ἵκετο δῆμον,
Ἄργος ἐς ἱππόβοτον: τόθι γάρ νύ οἱ αἴσιμον ἦεν

Γλίτωσε ωστόσο και κουβάλησε στην Πύλο απ᾽ τη Φυλακή
τα μουγκαλάτα βόδια, κι έβαλε την αδικία ο Νηλέας
να του πλερώσει ο ισόθεος, κι έφερε στο σπίτι τους την κόρη
για ταίρι του αδερφού του, κι έπειτα κινούσε αλλού να φύγει,
στο αλογοθρόφο τ᾽ Άργος᾽ του 'γραφε στα μέρη εκείνα η μοίρα

ναιέμεναι πολλοῖσιν ἀνάσσοντ᾽ Ἀργείοισιν
ἔνθα δ᾽ ἔγημε γυναῖκα καὶ ὑψερεφὲς θέτο δῶμα,
γείνατο δ᾽ Ἀντιφάτην καὶ Μάντιον, υἷε κραταιώ.
Ἀντιφάτης μὲν ἔτικτεν Ὀϊκλῆα μεγάθυμον,
αὐτὰρ Ὀϊκλείης λαοσσόον Ἀμφιάραον,

μαθές να ζήσει, ρηγαδεύοντας σε πλήθος μέσα Αργίτες.
Παντρεύτη εκεί και γιους απόχτησε τρανούς, τον Αντιφάτη
και το Μαντίο στο αψηλοτάβανο παλάτι που 'χε χτίσει.
Τον άτρομο ο Αντιφάτης γέννησε τον Οικλέα, και τούτος
τον Αμφιάραο, που ξεσήκωσε στρατούς, και του 'χαν δείξει

ὃν περὶ κῆρι φίλει Ζεύς τ᾽ αἰγίοχος καὶ Ἀπόλλων
παντοίην φιλότητ': οὐδ᾽ ἵκετο γήραος οὐδόν,
ἀλλ᾽ ὄλετ᾽ ἐν Θήβῃσι γυναίων εἵνεκα δώρων.
τοῦ δ᾽ υἱεῖς ἐγένοντ᾽ Ἀλκμαίων Ἀμφίλοχός τε.
Μάντιος αὖ τέκετο Πολυφείδεά τε Κλεῖτόν τε:

αγάπη περισσή κι ο Απόλλωνας κι ο βροντοσκουταράτος
ο Δίας᾽ μα εκείνος δεν επρόφτασε να φτάσει στο κατώφλι
των γερατιών — στη Θήβα εχάθηκε για τα γυναικεία δώρα.
δυο γιους ωστόσο, τον Αμφίλοχο και τον Αλκμάονα, αφήκε.
Κι απ᾽ το Μαντίο δυο γιοί γεννήθηκαν, ο Πολυφείδης πρώτος

ἀλλ᾽ ἦ τοι Κλεῖτον χρυσόθρονος ἥρπασεν Ἠὼς
κάλλεος εἵνεκα οἷο, ἵν᾽ ἀθανάτοισι μετείη:
αὐτὰρ ὑπέρθυμον Πολυφείδεα μάντιν Ἀπόλλων
θῆκε βροτῶν ὄχ᾽ ἄριστον, ἐπεὶ θάνεν Ἀμφιάραος:
ὅς ῥ᾽ Ὑπερησίηνδ᾽ ἀπενάσσατο πατρὶ χολωθείς,

κι ο Κλείτος᾽ τούτον η χρυσόθρονη για την τρανή ομορφιά του
τον άρπαξεν Αυγή, να βρίσκεται στους αθανάτους μέσα.
Τον Πολυφείδη πάλι ο Απόλλωνας, μια κι ο Αμφιάραος είχε
πεθάνει πια, τρανό τον έκανε στον κόσμο μαντολόγο᾽
κι αυτός, θυμώνοντας του κύρη του, στην Υπερήσια πήγε

ἔνθ᾽ ὅ γε ναιετάων μαντεύετο πᾶσι βροτοῖσιν.
τοῦ μὲν ἄρ᾽ υἱὸς ἐπῆλθε, Θεοκλύμενος δ᾽ ὄνομ᾽ ἦεν,
ὃς τότε Τηλεμάχου πέλας ἵστατο: τὸν δ᾽ ἐκίχανεν
σπένδοντ᾽ εὐχόμενόν τε θοῇ παρὰ νηῒ μελαίνῃ,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

και σ᾽ όλους τους ανθρώπους που 'φταναν εκεί μαντολογούσε.
Δικός του γιος ο Θεοκλύμενος λογιόταν, που 'ρθε τώρα
και στάθη αντίκρα στον Τηλέμαχο᾽ κι ως τούτος προσευχόταν
και στάλαζε κρασί στο γρήγορο, μαύρο καράβι δίπλα,
φωνάζοντας τον ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:

«ὦ φίλ᾽, ἐπεὶ σε θύοντα κιχάνω τῷδ᾽ ἐνὶ χώρῳ,
λίσσομ᾽ ὑπὲρ θυέων καὶ δαίμονος, αὐτὰρ ἔπειτα
σῆς τ᾽ αὐτοῦ κεφαλῆς καὶ ἑταίρων, οἵ τοι ἕπονται,
εἰπέ μοι εἰρομένῳ νημερτέα μηδ᾽ ἐπικεύσῃς:
τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;»

«Μια και στον τόπο αυτόν σε πέτυχα θυσίες να κάνεις, φίλε,
και στη θυσία και στον αθάνατο που δέεσαι σε ξορκίζω,
έτσι καλό και συ κι οι σύντροφοι που σου ακλουθούν να ιδείτε,
στο ρώτημα μου δώσε απόκριση και την αλήθεια πες μου:
Ποιος είσαι, πούθε; Που η πατρίδα σου και που οι γονιοί σου
εσένα;»

τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι, ξεῖνε, μάλ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
ἐξ Ἰθάκης γένος εἰμί, πατὴρ δέ μοί ἐστιν Ὀδυσσεύς,
εἴ ποτ᾽ ἔην: νῦν δ᾽ ἤδη ἀπέφθιτο λυγρῷ ὀλέθρῳ.
τοὔνεκα νῦν ἑτάρους τε λαβὼν καὶ νῆα μέλαιναν

Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Την πάσα αλήθεια εγώ μιλώντας σου θα μολογήσω, ξένε'
απ᾽ την Ιθάκη σέρνει η φύτρα μου, κι είναι ο Οδυσσέας γονιός μου
αν ήταν κάποτε! τι εχάθηκε, κακιά τον βρήκε μοίρα.
Γι᾽ αυτό κι εγώ συντρόφους διάλεξα και μελανό καράβι

ἦλθον πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής:
«οὕτω τοι καὶ ἐγὼν ἐκ πατρίδος, ἄνδρα κατακτὰς
ἔμφυλον: πολλοὶ δὲ κασίγνητοί τε ἔται τε
Ἄργος ἀν᾽ ἱππόβοτον, μέγα δὲ κρατέουσιν Ἀχαιῶν.

κι ήρθα να μάθω για τον κύρη μου, που χρόνισε στα ξένα.»
Και του αποκρίθη ο Θεοκλύμενος ο θεοδιωματάρης:
«Κι εγώ τη χώρα μου παράτησα, τι έχω σκοτώσει κάποιον
του τόπου μας᾽ πολλά τ᾽ αδέρφια του, τρανή η δικολογιά του,
κι έχουν πολύ μεγάλη δύναμη στο αλογοθρόφο τ Άργος.

τῶν ὑπαλευάμενος θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν
φεύγω, ἐπεί νύ μοι αἶσα κατ᾽ ἀνθρώπους ἀλάλησθαι.
ἀλλά με νηὸς ἔφεσσαι, ἐπεί σε φυγὼν ἱκέτευσα,
μή με κατακτείνωσι: διωκέμεναι γὰρ ὀΐω.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:

Μου μελετούσαν μαύρο θάνατο, μα γλίτωσα, και τώρα
φεύγω μακριά᾽ γραφτό της μοίρας μου στη γη να παραδέρνω.
Μα άσε στο πλοίο να μπώ᾽ στα πόδια σου προσπέφτω
αποδιωγμένος'
με κυνηγούν, θαρρώ, και θάνατο φοβούμαι μη μου δώσουν.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:

«οὐ μὲν δή σ᾽ ἐθέλοντά γ᾽ ἀπώσω νηὸς ἐΐσης,
ἀλλ᾽ ἕπευ: αὐτὰρ κεῖθι φιλήσεαι, οἷά κ᾽ ἔχωμεν.»
ὣς ἄρα φωνήσας οἱ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος,
καὶ τό γ᾽ ἐπ᾽ ἰκριόφιν τάνυσεν νεὸς ἀμφιελίσσης:
ἂν δὲ καὶ αὐτὸς νηὸς ἐβήσετο ποντοπόροιο.

«Αφού το θέλεις, απ᾽ το ισόβαρο καράβι δε σε διώχνω᾽
ακλούθα μας, και με ό,τι βρίσκεται θα φιλευτείς κοντά μας.»
Έτσι μιλούσε, και το χάλκινο κοντάρι παίρνοντας του
πάνω στου πλοίου του δρεπανόγυρτου το αφήκε την κουβέρτα'
μετά κι αυτός στο πελαγόδρομο καράβι ανέβη, κι όπως

ἐν πρύμνῃ δ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα καθέζετο, πὰρ δὲ οἷ αὐτῷ
εἷσε Θεοκλύμενον: τοὶ δὲ πρυμνήσι᾽ ἔλυσαν.
Τηλέμαχος δ᾽ ἑτάροισιν ἐποτρύνας ἐκέλευσεν
ὅπλων ἅπτεσθαι: τοὶ δ᾽ ἐσσυμένως ἐπίθοντο.
ἱστὸν δ᾽ εἰλάτινον κοίλης ἔντοσθε μεσόδμης

στην πρύμνα επήρε θέση, κάλεσε κοντά του να καθίσει
το Θεοκλύμενο, κι οι σύντροφοι τα παλαμάρια έλυσαν.
Τότε ο Τηλέμαχος τους συντρόφους φωνάζοντας προστάζει
τα σύνεργα να πιάσουν, κι άκουσαν τους ορισμούς του εκείνοι'
το έλατινο κατάρτι εστύλωσαν, στο τρύπιο μεσοδόκι

στῆσαν ἀείραντες, κατὰ δὲ προτόνοισιν ἔδησαν,
ἕλκον δ᾽ ἱστία λευκὰ ἐϋστρέπτοισι βοεῦσι.
τοῖσιν δ᾽ ἴκμενον οὖρον ἵει γλαυκῶπις Ἀθήνη,
λάβρον ἐπαιγίζοντα δι᾽ αἰθέρος, ὄφρα τάχιστα
νηῦς ἀνύσειε θέουσα θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ.

ορθό περνώντας το, κι ως το 'δεσαν με τα σκοινιά στην πλώρη,
τ᾽ άσπρα πανιά με τα καλόστριφτα σκοινιά ψηλά εσηκώσαν
και πρίμο αγέρα η γαλανομάτη τους έστελνε Παλλάδα,
που απ᾽ τον αιθέρα εφυσομάνιζε, για να διαβεί με βιάση
το κύμα το αρμυρό της θάλασσας, πετώντας, το άρμενο τους.

βὰν δὲ παρὰ Κρουνοὺς καὶ Χαλκίδα καλλιρέεθρον.
δύσετό τ᾽ ἠέλιος σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί:
ἡ δὲ Φεὰς ἐπέβαλλεν ἐπειγομένη Διὸς οὔρῳ

Κι ως τους Κρουνούς και την πολύβρυση προσπέρασαν Χαλκίδα,
πηρεν ο γήλιος και βασίλεψε κι απόσκιασαν οι δρόμοι.
Σπρωγμένο από του Δία τον άνεμο τη Φειά το πλοίο προσδιάβη,

ἠδὲ παρ᾽ Ἤλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί.	περνώντας απ᾽ τη θεία την Ήλιδα, των Επειών τη χώρα.
ἔνθεν δ᾽ αὖ νήσοισιν ἐπιπροέηκε θοῇσιν,	Πλώρη μετά για τ᾽ Αγκαθόνησα συλλογισμένος βάζει,
ὁρμαίνων ἤ κεν θάνατον φύγοι ἦ κεν ἁλώῃ.	τάχα θα γλίτωνε για θα 'πεφτε στα βρόχια του θανάτου;
τὼ δ᾽ αὖτ᾽ ἐν κλισίῃ Ὀδυσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς	Δειπνούσε ωστόσο ο θείος χοιροβοσκός με τον τρανό Οδυσσέα
δορπείτην: παρὰ δέ σφιν ἐδόρπεον ἀνέρες ἄλλοι.	μες στο καλύβι, κι όλοι οι επίλοιποι βοσκοί μαζί εδειπνούσαν.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	Και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
τοῖς δ᾽ Ὀδυσεὺς μετέειπε, συβώτεω πειρητίζων,	είπε ο Οδυσσέας, τον Εύμαιο θέλοντας να δοκιμάσει, ακόμα
ἤ μιν ἔτ᾽ ἐνδυκέως φιλέοι μεῖναί τε κελεύοι	με την καρδιά του αν θα τον γνοιάζουνταν και θά'λεγε να μείνει
αὐτοῦ ἐνὶ σταθμῷ, ἦ ὀτρύνειε πόλινδε:«κέκλυθι νῦν,	στη μάντρα εκεί για αν θα τον έσπρωχνε στη χώρα να κατέβει:
Εὔμαιε, καὶ ἄλλοι πάντες ἑταῖροι:	«Εύμαιε και σεις σύντροφοι επίλοιποι, για ακούτε με όλοι τώρα'
ἠῶθεν προτὶ ἄστυ λιλαίομαι ἀπονέεσθαι	αύριο πουρνό στη χώρα θα 'θελα να πάω να διακονέψω,
πτωχεύσων, ἵνα μή σε κατατρύχω καὶ ἑταίρους.	σε σένα βάρος να μη γίνουμαι κι ουδέ στους συντρόφους σου.
ἀλλά μοι εὖ θ᾽ ὑπόθευ καὶ ἅμ᾽ ἡγεμόν᾽ ἐσθλὸν ὄπασσον	Όμως αρμήνεψέ με, δώσε μου κι άξιο οδηγό, στη χώρα για να με πάει᾽ κι εκεί τους δρόμους της θέλω, δε θέλω μόνος
ὅς κέ με κεῖσ᾽ ἀγάγῃ: κατὰ δὲ πτόλιν αὐτὸς ἀνάγκῃ	θα πάρω, κάποιος αν θα μου 'δινε ψωμί, κρασί μια κούπα.
πλάγξομαι, αἴ κέν τις κοτύλην καὶ πύρνον ὀρέξῃ.	Και στου θεϊκού Οδυσσέα να πήγαινα το αρχοντικό, μπορούσα
καί κ᾽ ἐλθὼν πρὸς δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο	στην Πηνελόπη τα μαντάτα του να πω τη μυαλωμένη.
ἀγγελίην εἴποιμι περίφρονι Πηνελοπείῃ,	
καί κε μνηστήρεσσιν ὑπερφιάλοισι μιγείην,	Και με τους πέρφανους αν έσμιγα μνηστήρες, να χάριζαν
εἴ μοι δεῖπνον δοῖεν ὀνείατα μυρί᾽ ἔχοντες.	μπορεί και μένα από τ᾽ αρίφνητα που χαίρουνται ξαρέσια᾽
αἶψά κεν εὖ δρώοιμι μετὰ σφίσιν ἅσσ᾽ ἐθέλοιεν.	τι θα τους δούλευα κι ό,τι ήθελαν, σε μια στιγμή θα το 'χαν.
ἐκ γάρ τοι ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καί μευ ἄκουσον:	Να σου το πω, και συ τα λόγια μου στοχάσου κι άκουσε μου:
Ἑρμείαο ἕκητι διακτόρου, ὅς ῥά τε πάντων	Απ᾽ του θεού του Ερμή το θέλημα του ψυχοπερατάρη,
ἀνθρώπων ἔργοισι χάριν καὶ κῦδος ὀπάζει,	που στων ανθρώπων όλων τις δουλειές τιμή και χάρη δίνει,
δρηστοσύνῃ οὐκ ἄν μοι ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος,	να με περνάει κανείς δε βρίσκεται στην αξιοσύνη εμένα᾽
πῦρ τ᾽ εὖ νηῆσαι διά τε ξύλα δανὰ κεάσσαι,	φωτιά να στήσω και ξερόξυλα να σκίσω, να λιανίσω
δαιτρεῦσαί τε καὶ ὀπτῆσαι καὶ οἰνοχοῆσαι,	το κρέας και να το ψήσω, πρόθυμα στην τάβλα να κεράσω —
οἷά τε τοῖς ἀγαθοῖσι παραδρώωσι χέρηες.»	όλα όσα κάνουν οι αχαμνότεροι μαθές στους αφεντάδες.»
τὸν δὲ μέγ᾽ ὀχθήσας προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:	Εύμαιε, και συ πολύ συχύστηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«ὤ μοι, ξεῖνε, τίη τοι ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα	«Ωχού μου, ξένε, πως την έβαλες τέτοια βουλή στο νου σου;
ἔπλετο; ἦ σύ γε πάγχυ λιλαίεαι αὐτόθ᾽ ὀλέσθαι.	Αλήθεια, μην εκεί λαχτάρησες να βρεις το χαλασμό σου,
εἰ δὴ μνηστήρων ἐθέλεις καταδῦναι ὅμιλον,	με τους μνηστήρες που πεθύμησες να μπλέξεις; — κι έχει φτάσει
τῶν ὕβρις τε βίη τε σιδήρεον οὐρανὸν ἵκει.	η αδιαντροπιά κι η κακοσύνη τους στα σιδερένια ουράνια!
οὔ τοι τοιοίδ᾽ εἰσὶν ὑποδρηστῆρες ἐκείνων,	Παραστεκάμενους στα χρόνια σου δε θένε εκείνοι να 'χουν
ἀλλὰ νέοι, χλαίνας εὖ εἱμένοι ἠδὲ χιτῶνας,	καλοντυμένους έχουν νιούτσικους, με κάπα, με χιτώνα,
αἰεὶ δὲ λιπαροὶ κεφαλὰς καὶ καλὰ πρόσωπα,	με μυρωμένα τα κεφάλια τους και τα ώρια πρόσωπα τους
οἵ σφιν ὑποδρώωσιν: ἐΰξεστοι δὲ τράπεζαι	να παραστέκουν τα τραπέζια τους τα καλοτορνεμένα
σίτου καὶ κρειῶν ἠδ᾽ οἴνου βεβρίθασιν.	ψωμιά, κρασιά και κρέατα ξέχειλα τους καρτερούν να φάνε.
ἀλλὰ μέν': οὐ γάρ τίς τοι ἀνιᾶται παρεόντι,	Μένε λοιπόν εδώ, κανένας μας μαζί σου δε θυμώνει,
οὔτ᾽ ἐγὼ οὔτε τις ἄλλος ἑταίρων, οἵ μοι ἔασιν.	εγώ όχι, μήτε κι άλλος σύντροφος, απ᾽ όσους μου δουλεύουν.
αὐτὰρ ἐπὴν ἔλθῃσιν Ὀδυσσῆος φίλος υἱός,	Μα του Οδυσσέα το γιο περίμενε! Μόλις διαγείρει εκείνος,
κεῖνός σε χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματα ἕσσει,	και κάπα και χιτώνα μόνος του θα σου χαρίσει, κι όπου
πέμψει δ᾽ ὅππῃ σε κραδίη θυμός τε κελεύει.»	καρδιά και νους σε σπρώχνουν, πρόθυμα θα σε καλοστρατίσει..»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:	Και τότε ο αρχοντικός, πολύπαθος του απάντησε Οδυσσέας:

«αἴθ᾽ οὕτως, Εὔμαιε, φίλος Διὶ πατρὶ γένοιο
ὡς ἐμοί, ὅττι μ᾽ ἔπαυσας ἄλης καὶ ὀϊζύος αἰνῆς.
πλαγκτοσύνης δ᾽ οὐκ ἔστι κακώτερον ἄλλο βροτοῖσιν:
ἀλλ᾽ ἕνεκ᾽ οὐλομένης γαστρὸς κακὰ κήδε᾽ ἔχουσιν

«Εύμαιε, καθώς εγώ σε αγάπησα, κι ο Δίας να σ᾽ αγαπήσει,
που από τα βάσανα με γλίτωσες, τα παραδέρματά μου.
Στη γη να τριγυρίζεις — βρίσκεται χειρότερο στον κόσμο;
Μα είναι η κοιλιά... Πόσα δε σέρνουμε γι᾽ αυτήν, ανάθεμα τη,

ἀνέρες, ὅν τιν᾽ ἵκηται ἄλη καὶ πῆμα καὶ ἄλγος.
νῦν δ᾽ ἐπεὶ ἰσχανάᾳς μεῖναι τέ με κεῖνον ἄνωγας,
εἴπ᾽ ἄγε μοι περὶ μητρὸς Ὀδυσσῆος θείοιο
πατρός θ᾽, ὃν κατέλειπεν ἰὼν ἐπὶ γήραος οὐδῷ,
ἤ που ἔτι ζώουσιν ὑπ᾽ αὐγὰς ἠελίοιο,

όταν βρεθούμε μες σε βάσανα, παραδαρμούς και πίκρες!
Μα τώρα αφού με κόβεις λέγοντας να περιμένω εκείνον,
για του θεϊκού Οδυσσέα για μίλα μου τη μάνα και τον κύρη
που όταν ο γιος του εξενιτεύτηκε, πατούσε το κατώφλι
των γερατιών: να ζουν, να χαίρουνται το φως του γήλιου τάχα,

ἦ ἤδη τεθνᾶσι καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισι.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι, ξεῖνε, μάλ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
Λαέρτης μὲν ἔτι ζώει, Διὶ δ᾽ εὔχεται αἰεὶ
θυμὸν ἀπὸ μελέων φθίσθαι οἷς ἐν μεγάροισιν:

για έχουν πεθάνει πια και βρίσκουνται στον Κάτω Κόσμο τώρα;»
Σ᾽ αυτά ο χοιροβοσκός του απάντησε, στους δούλους μέσα ο πρώτος:
«Την πάσα αλήθεια εγώ μιλώντας σου θα μολογήσω, ξένε'
ακόμα ζει ο Λαέρτης, μα άπαυτα το Δία παρακαλιέται
απ᾽ το κορμί μέσα στο σπίτι του να βγει γοργά η ψυχή του

ἐκπάγλως γὰρ παιδὸς ὀδύρεται οἰχομένοιο
κουριδίης τ᾽ ἀλόχοιο δαΐφρονος, ἥ ἑ μάλιστα
ἤκαχ᾽ ἀποφθιμένη καὶ ἐν ὠμῷ γήραϊ θῆκεν.
ἡ δ᾽ ἄχεϊ οὗ παιδὸς ἀπέφθιτο κυδαλίμοιο,
λευγαλέῳ θανάτῳ, ὡς μὴ θάνοι ὅς τις ἐμοί γε

τι είναι αγαλήνευτος ο πόνος του για τον υγιό που εχάθη
και τη γυναίκα του τη φρόνιμη᾽ το πιο πολύ ο δικός της
καημός τον έκαψε, τον γέρασε στ᾽ αλήθεια πριν της ώρας.
Εκείνη απ᾽ τον καημό μαράθηκε του ξακουσμένου γιου της -
άσκημος θάνατος! Δε θα 'θελα παρόμοιο να 'βρει τέλος

ἐνθάδε ναιετάων φίλος εἴη καὶ φίλα ἔρδοι.
ὄφρα μὲν οὖν δὴ κείνη ἔην, ἀχέουσά περ ἔμπης,
τόφρα τί μοι φίλον ἔσκε μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι,
οὕνεκά μ᾽ αὐτὴ θρέψεν ἅμα Κτιμένῃ τανυπέπλῳ,
θυγατέρ᾽ ἰφθίμῃ, τὴν ὁπλοτάτην τέκε παίδων:

απ᾽ τους θιακούς κανείς που μου 'κανε καλό και του 'χω αγάπη.
Μα στη ζωή όσο εκείνη βρίσκουνταν, και πονεμένη που ήταν,
τη γνώμη να της παίρνω μου άρεσε για τούτο και για κείνο'
τι ήταν ατή της που μ᾽ ανάστησε με τη μακρομαντούσα
μαζί Χτιμένη, τη μικρότερη μες στα παιδιά της όλα,

τῇ ὁμοῦ ἐτρεφόμην, ὀλίγον δέ τί μ᾽ ἧσσον ἐτίμα.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἥβην πολυήρατον ἱκόμεθ᾽ ἄμφω,
τὴν μὲν ἔπειτα Σάμηνδ᾽ ἔδοσαν καὶ μυρί᾽ ἕλοντο,
αὐτὰρ ἐμὲ χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματ᾽ ἐκείνη
καλὰ μάλ᾽ ἀμφιέσασα, ποσὶν δ᾽ ὑποδήματα δοῦσα

κι ούτε και τόσο στην αγάπη της ξεχώριζε τους δυο μας.
Μα ως φούντωσε όλο χάρη η νιότη μας, την όμορφη Χτιμένη
στη Σάμη την πάντρεψαν, παίρνοντας και μυριοπλούσια δώρα,
και μένα εκείνη, ρούχα ως μου 'δωκε, και κάπα και χιτώνα,
πανέμορφα, και για τα πόδια μου σαντάλια, στα χωράφια

ἀγρόνδε προΐαλλε: φίλει δέ με κηρόθι μᾶλλον.
νῦν δ᾽ ἤδη τούτων ἐπιδεύομαι: ἀλλά μοι αὐτῷ
ἔργον ἀέξουσιν μάκαρες θεοὶ ᾧ ἐπιμίμνω:
τῶν ἔφαγόν τ᾽ ἔπιόν τε καὶ αἰδοίοισιν ἔδωκα.
ἐκ δ᾽ ἄρα δεσποίνης οὐ μείλιχον ἔστιν ἀκοῦσαι

να μείνω μ᾽ έστειλε, και πιότερην ακόμα αγάπη μου 'χε.
Ωστόσο τούτα πια κι αν μου 'λειψαν, οι τρίσμακαρισμένοι
θεοί το μόχτο μου τον πρόκοψαν, κι απ᾽ τη δουλειά που κάνω
κι έφαγα κι ήπια κι είχα κι έδινα και σε σεβάσμιους ξένους.
Μα απ᾽ την κυρά μας πια δε γίνεται γλυκό ν᾽ ακούσεις κάτι,

οὔτ᾽ ἔπος οὔτε τι ἔργον, ἐπεὶ κακὸν ἔμπεσεν οἴκῳ,
ἄνδρες ὑπερφίαλοι: μέγα δὲ δμῶες χατέουσιν
ἀντία δεσποίνης φάσθαι καὶ ἕκαστα πυθέσθαι
καὶ φαγέμεν πιέμεν τε, ἔπειτα δὲ καί τι φέρεσθαι
ἀγρόνδ᾽, οἷά τε θυμὸν ἀεὶ δμώεσσιν ἰαίνει.»

λόγο για πράξη, αφόντας πλάκωσε κακό στο σπίτι τέτοιο,
οι άνομοι εκείνο! το χρειάζουνται περίσσια οι δούλοι ωστόσο
με την κυρά τους να μιλήσουνε, να μάθουν το 'να, τ᾽ άλλο,
να φαν, να πιουν, και στα χωράφια τους μετά ως διαγέρνουν, κάτι
να κουβαλούν, απ᾽ όσα δίνουνε χαρά στους δούλους πάντα.»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὢ πόποι, ὡς ἄρα τυτθὸς ἐών, Εὔμαιε συβῶτα,
πολλὸν ἀπεπλάγχθης σῆς πατρίδος ἠδὲ τοκήων.

Γυρνώντας τότε ο πολυκάτεχος του μίλησε Οδυσσέας:
« Ώχού, χοιροβοσκέ, σαν έφευγες μακριά πολύ στα ξένα
πατρίδα και γονιούς αφήνοντας, μικρό παιδάκι θά'σουν!
Μον᾽ έλα τώρα, δώσε απόκριση, την πάσα αλήθεια πες μου:

ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
ἠὲ διεπράθετο πτόλις ἀνδρῶν εὐρυάγυια,

Ήρθαν οχτροί και την πλατύδρομη την πολιτεία κούρσεψαν,

ᾗ ἔνι ναιετάασκε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ,
ἦ σέ γε μουνωθέντα παρ᾽ οἴεσιν ἢ παρὰ βουσὶν
ἄνδρες δυσμενέες νηυσὶν λάβον ἠδ᾽ ἐπέρασσαν
τοῦδ᾽ ἀνδρὸς πρὸς δώμαθ᾽, ὁ δ᾽ ἄξιον ὦνον ἔδωκε.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν:

εκεί που ζούσαν ο πατέρας σου κι η σεβαστή σου ή μάνα,
για και σε βρήκαν μόνο, πρόβατα να βόσκεις για γελάδια,
κουρσάροι, κι ως σε πιάσαν, σ᾽ έφεραν εδώ με τ᾽ άρμενά τους
στου ρήγα το παλάτι, που 'δωκε πολλά να σε αγοράσει;»
Σ᾽ αυτά ο χοιροβοσκός του απάντησε, στους δούλους μέσα ό πρώτος:

«ξεῖν᾽, ἐπεὶ ἂρ δὴ ταῦτά μ᾽ ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς,
σιγῇ νῦν ξυνίει καὶ τέρπεο, πῖνέ τε οἶνον
ἥμενος. αἵδε δὲ νύκτες ἀθέσφατοι: ἔστι μὲν εὕδειν,
ἔστι δὲ τερπομένοισιν ἀκούειν: οὐδέ τί σε χρή,
πρὶν ὥρη, καταλέχθαι: ἀνίη καὶ πολὺς ὕπνος.

« Ξένε, για τούτα μια και ρώτησες και θέλεις να τα μάθεις,
άκου λοιπόν, και φραίνου αμίλητος, και το κρασί σου πίνε᾽
τούτες οι νύχτες είναι ατέλειωτες᾽ θες ύπνο, θες κουβέντα
που να σ᾽ ευφραίνει, είναι στο χέρι σου᾽ μα ανάγκη εσύ δεν έχεις
τόσο νωρίς να πέσεις᾽ βάρεμα κι ο πλήθιος ύπνος είναι.

τῶν δ᾽ ἄλλων ὅτινα κραδίη καὶ θυμὸς ἀνώγει,
εὑδέτω ἐξελθών: ἅμα δ᾽ ἠοῖ φαινομένηφι
δειπνήσας ἅμ᾽ ὕεσσιν ἀνακτορίῃσιν ἑπέσθω.
νῶϊ δ᾽ ἐνὶ κλισίῃ πίνοντέ τε δαινυμένω τε
κήδεσιν ἀλλήλων τερπώμεθα λευγαλέοισι,

Μα από τους άλλους αν κανένας σας τον ύπνο απογυρεύει,
ας βγει κι ας πέσει᾽ τα χαράματα να κολατσίσει μόνο
και στη βοσκή να βγάλει σύγκαιρα του βασιλιά τους χοίρους.
Κι ωστόσο εμείς οι δυο θα πίνουμε, θα τρώμε στο καλύβι
και θα φραινόμαστε, τα πάθη μας ο ένας του άλλου ιστορώντας'

μνωομένω: μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἀνήρ,
ὅς τις δὴ μάλα πολλὰ πάθῃ καὶ πόλλ᾽ ἐπαληθῇ.
τοῦτο δέ τοι ἐρέω ὅ μ᾽ ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς.
«νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται, εἴ που ἀκούεις,
Ὀρτυγίης καθύπερθεν, ὅθι τροπαὶ ἠελίοιο,

τι εκείνος που πολύ παράδειρε κι έχει πολλά τραβήξει
νιώθει χαρά τα περασμένα του τυράννια να θυμάται.
Άκου λοιπόν τα που με ρώτησες και γύρεψες να μάθεις:
Ένα νησί, **Συρία** που λέγεται, μπορεί ακουστά να το 'χεις,
στου γήλιου πέρα τα γυρίσματα, στην Ορτυγία πιο πάνω.

οὔ τι περιπληθὴς λίην τόσον, ἀλλ᾽ ἀγαθὴ μέν,
εὔβοτος, εὔμηλος, οἰνοπληθής, πολύπυρος.
πείνη δ᾽ οὔ ποτε δῆμον ἐσέρχεται, οὐδέ τις ἄλλη
νοῦσος ἐπὶ στυγερὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν:
ἀλλ᾽ ὅτε γηράσκωσι πόλιν κάτα φῦλ᾽ ἀνθρώπων,

Δε θα το πεις νησί πολύκοσμο, μα πλούσιο᾽ θρέφει βόδια
και πρόβατα, κι είναι κρασότοπος και στάρι πλήθιο βγάζει.
Ποτέ ο λαός εκεί δεν πείνασε μηδέ τον βρήκε αρρώστια
κακιά, απ᾽ αυτές που τους τρισάμοιρους ανθρώπους βασανίζουν.
Μονάχα, σα γεράσουν οι άνθρωποι στη χώρα ετούτη μέσα,

ἐλθὼν ἀργυρότοξος Ἀπόλλων Ἀρτέμιδι ξὺν
οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατέπεφνεν.
ἔνθα δύω πόλιες, δίχα δέ σφισι πάντα δέδασται:
τῇσιν δ᾽ ἀμφοτέρῃσι πατὴρ ἐμὸς ἐμβασίλευε,
Κτήσιος Ὀρμενίδης, ἐπιείκελος ἀθανάτοισιν.

ζυγώνουν η Άρτεμη κι ο Απόλλωνας ο χρυσοδοξαράτος
κι ευτύς ανένιωστα με απόνετες σαγίτες τους σκοτώνουν.
Δυο πολιτείες εκεί είναι᾽ ξέχωρα της καθεμίας τα πάντα,
μα ένας ο ρήγας που τους όριζεν, ο κύρης ο δικός μου,
ο γιος του Ορμένου, ο Χτήσιος, που 'μοιαζε με τους θεούς στην όψη.

«ἔνθα δὲ Φοίνικες ναυσίκλυτοι ἤλυθον ἄνδρες,
τρῶκται, μυρί᾽ ἄγοντες ἀθύρματα νηῒ μελαίνῃ.
ἔσκε δὲ πατρὸς ἐμοῖο γυνὴ Φοίνισσ᾽ ἐνὶ οἴκῳ,
καλή τε μεγάλη τε καὶ ἀγλαὰ ἔργα ἰδυῖα:
τὴν δ᾽ ἄρα Φοίνικες πολυπαίπαλοι ἠπερόπευον.

Μια μέρα εκεί μας ήρθαν Φοίνικες θαλασσοξακουσμένοι,
κλέφτες, στο μαύρο πλοίο τους άμετρες πραμάτειες κουβαλώντας'
κι είχεν ο κύρης μου στο σπίτι του μια σκλάβα απ᾽ τη Φοινίκη,
τρανόκορμη, όμορφη, που κάτεχε πάσα γυναικεία τέχνη'
και την πλάνεψαν τότε οι Φοίνικες οι τετραπερασμένοι᾽

πλυνούσῃ τις πρῶτα μίγη κοίλῃ παρὰ νηῒ
εὐνῇ καὶ φιλότητι, τά τε φρένας ἠπεροπεύει
θηλυτέρῃσι γυναιξί, καὶ ἥ κ᾽ εὐεργὸς ἔῃσιν.
εἰρώτα δὴ ἔπειτα τίς εἴη καὶ πόθεν ἔλθοι:
ἡ δὲ μάλ᾽ αὐτίκα πατρὸς ἐπέφραδεν ὑψερεφὲς δῶ:

να πλένει κάποιος τους την πέτυχε, και δίπλα στο άρμενο τους
μαζί της σ᾽ έρωτα πρωτόσμιξε᾽ αυτό είναι που τα φρένα
ακόμα και της πιο καλόπραγης γυναίκας ξεπλανεύει!
Μετά πούθε είχε ερθεί τη ρώτησε και ποια ήταν, κι η γυναίκα
το αψηλοτάβανο του κύρη της του φανερώνει σπίτι:

«ἐκ μὲν Σιδῶνος πολυχάλκου εὔχομαι εἶναι,
κούρη δ᾽ εἰμ᾽ Ἀρύβαντος ἐγὼ ῥυδὸν ἀφνειοῖο:
ἀλλά μ᾽ ἀνήρπαξαν Τάφιοι ληΐστορες ἄνδρες
ἀγρόθεν ἐρχομένην, πέρασαν δέ τε δεῦρ᾽ ἀγαγόντες
τοῦδ᾽ ἀνδρὸς πρὸς δώμαθ': ὁ δ᾽ ἄξιον ὦνον ἔδωκε.»

.. Απ᾽ τη Σιδώνα την πολύχαλκη καυκιέμαι εγώ πως σέρνω,
κι έχω πατέρα τον Αρύβαντα, που ήταν το βιος του βρύση.
Μια μέρα, απ᾽ τα χωράφια ως διάγερνα, μου χύθηκαν Ταφιώτες
κουρσάροι, κι ως με άρπαξαν, μ᾽ έφεραν σε τούτου εδώ του ρήγα
τ΄ αρχοντικό, κι αυτός επλέρωσε πολλά να με αγοράσει."

«τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπεν ἀνήρ, ὃς ἐμίσγετο λάθρη:
'ἦ ῥά κε νῦν πάλιν αὖτις ἅμ᾽ ἡμῖν οἴκαδ᾽ ἕποιο,
ὄφρα ἴδῃ πατρὸς καὶ μητέρος ὑψερεφὲς δῶ
αὐτούς τ'; ἦ γὰρ ἔτ᾽ εἰσὶ καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.'
«τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε γυνὴ καὶ ἀμείβετο μύθῳ:

Κι εκείνος που κρυφά τη χάρηκε της αποκρίθη κι είπε:
.. Μαζί μας έρχεσαι, στον τόπο σου να στρέψεις, ν᾽ αντικρίσεις
το αψηλοτάβανο το σπίτι σου ξανά και τους γονιούς σου;
Ακόμα ζουν, και για τα πλούτη τους ακούγονται και τώρα."
Τότε η γυναίκα του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:

'εἴη κεν καὶ τοῦτ᾽, εἴ μοι ἐθέλοιτέ γε, ναῦται,
ὅρκῳ πιστωθῆναι ἀπήμονά μ᾽ οἴκαδ᾽ ἀπάξειν.'
«ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπώμνυον ὡς ἐκέλευεν.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ὄμοσάν τε τελεύτησάν τε τὸν ὅρκον,
τοῖς δ᾽ αὖτις μετέειπε γυνὴ καὶ ἀμείβετο μύθῳ:

.. Κι αυτό μπορεί να γένει, αν θέλατε να μου ορκιστείτε, ναύτες,
πως πίσω θα με πάτε ανέβλαβη στο σπίτι των δικών μου.»
Είπε, κι αυτοί, καθώς τους γύρευε, τον όρκο έδωκαν όλοι'
τότε η γυναίκα, ως είδε κι άμωσαν και τέλεψαν τον όρκο,
πήρε ξανά και τους αρμήνευε κι αυτά τους λέει τα λόγια:

«σιγῇ νῦν, μή τίς με προσαυδάτω ἐπέεσσιν
ὑμετέρων ἑτάρων, ξυμβλήμενος ἢ ἐν ἀγυιῇ,
ἤ που ἐπὶ κρήνῃ: μή τις ποτὶ δῶμα γέροντι
ἐλθὼν ἐξείπῃ, ὁ δ᾽ ὀϊσάμενος καταδήσῃ
δεσμῷ ἐν ἀργαλέῳ, ὑμῖν δ᾽ ἐπιφράσσετ᾽ ὄλεθρον.

.. Τώρα μιλιά! Το νου σας έχετε, κανείς να μη μου ανοίξει
κουβέντα απ᾽ όλους τους συντρόφους σας, στη βρύση για στη στράτα
αν με ανταμώσει᾽ κάποιος βλέποντας μπορεί να το μηνύσει
του γέρου αφέντη᾽ κακοβάνοντας εκείνος θα με ρίξει
σε ανήλεες άλυσες, και θάνατο για σας θα μελετήσει.

ἀλλ᾽ ἔχετ᾽ ἐν φρεσὶ μῦθον, ἐπείγετε δ᾽ ὦνον ὁδαίων.
ἀλλ᾽ ὅτε κεν δὴ νηῦς πλείη βιότοιο γένηται,
ἀγγελίη μοι ἔπειτα θοῶς ἐς δώμαθ᾽ ἱκέσθω:
οἴσω γὰρ καὶ χρυσόν, ὅτις χ᾽ ὑποχείριος ἔλθῃ:
καὶ δέ κεν ἄλλ᾽ ἐπίβαθρον ἐγὼν ἐθέλουσά γε δοίην.

Το μυστικό κρατάτε, κάνετε γοργά τις αγορές σας,
κι από πραμάτειες το καράβι σας σα θα 'χει πια γεμίσει,
μηνάτε μου το δίχως άργητα στο αρχοντικό που μένω.
Θα κουβαλήσω εγώ και μάλαμα, στα χέρια μου όσο πέσει.
Κι άλλον ακόμα ναύλο, αν ήθελα, μπορούσα να πλερώσω'

παῖδα γὰρ ἀνδρὸς ἑῆος ἐνὶ μεγάροις ἀτιτάλλω,
κερδαλέον δὴ τοῖον, ἅμα τροχόωντα θύραζε:
τόν κεν ἄγοιμ᾽ ἐπὶ νηός, ὁ δ᾽ ὑμῖν μυρίον ὦνον
ἄλφοι, ὅπῃ περάσητε κατ᾽ ἀλλοθρόους ἀνθρώπους.»
«ἡ μὲν ἄρ᾽ ὣς εἰποῦσ᾽ ἀπέβη πρὸς δώματα καλά,

εγώ το γιο ανασταίνω του άρχοντα μες στο παλάτι τώρα,
παιδί ξύπνο, που τρέχει πίσω μου, καθώς με ιδεί να βγαίνω.
Αυτόν τον φέρνω στο καράβι σας, να τον μοσκοπουλήστε,
όπου βρεθείτε ταξιδεύοντας σε αλλόγλωσσους ανθρώπους.»
Ως είπε αυτά, σηκώθη κι έφυγε για τ᾽ ομορφο παλάτι.

οἱ δ᾽ ἐνιαυτὸν ἅπαντα παρ᾽ ἡμῖν αὖθι μένοντες
ἐν νηῒ γλαφυρῇ βίοτον πολὺν ἐμπολόωντο.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ κοίλη νηῦς ἤχθετο τοῖσι νέεσθαι,
καὶ τότ᾽ ἄρ᾽ ἄγγελον ἧκαν, ὃς ἀγγείλειε γυναικί.
ἤλυθ᾽ ἀνὴρ πολΰϊδρις ἐμοῦ πρὸς δώματα πατρὸς

Κι εκείνοι μείναν χρόνο ολάκερο μαζί μας εκεί πέρα,
και βιος εσώριαζαν αρίφνητο στο βαθουλό καράβι.
Και σαν καλοφορτώθη τ᾽ άρμενο, για να μπορούν να φύγουν,
στείλαν μαντάτορα, το μήνυμα να φέρει στη γυναίκα᾽
ήρθε στο σπίτι ένας παμπόνηρος κι ένα γιορντάνι εκράτει,

χρύσεον ὅρμον ἔχων, μετὰ δ᾽ ἠλέκτροισιν ἔερτο.
τὸν μὲν ἄρ᾽ ἐν μεγάρῳ δμῳαὶ καὶ πότνια μήτηρ
χερσίν τ᾽ ἀμφαφόωντο καὶ ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶντο,
ὦνον ὑπισχόμεναι: ὁ δὲ τῇ κατένευσε σιωπῇ.
ἦ τοι ὁ καννεύσας κοίλην ἐπὶ νῆα βεβήκει,

που οι χάντρες του οι χρυσές συνάλλαζαν με τις κεχριμπαρένιες.
Κι όπως στο σπίτι μέσα οι δούλες μας κι η σεβαστή μου η μάνα
το ψαχούλευαν με τα χέρια τους, το τρώγαν με τα μάτια
να τα αγοράσουν παζαρεύοντας, κρυφά της γνέφει εκείνος,
και μόλις έγνεψε, πισώστρεψε στο βαθουλό καράβι.

ἡ δ᾽ ἐμὲ χειρὸς ἑλοῦσα δόμων ἐξῆγε θύραζε.
εὗρε δ᾽ ἐνὶ προδόμῳ ἠμὲν δέπα ἠδὲ τραπέζας
ἀνδρῶν δαιτυμόνων, οἵ μευ πατέρ᾽ ἀμφεπένοντο.

Κι αυτή με πήρε κι όξω μ᾽ έβγαλε, κρατώντας με απ᾽ το χέρι,
και στο χαγιάτι εβρήκε, ως διάβαινε, ποτήρια και τραπέζια —
των καλεσμένων, που 'χε ο κύρης μου για συβουλάτορές του᾽

οἱ μὲν ἄρ᾽ ἐς θῶκον πρόμολον, δήμοιό τε φῆμιν,
ἡ δ᾽ αἶψα τρί᾽ ἄλεισα κατακρύψασ᾽ ὑπὸ κόλπῳ

ἔκφερεν: αὐτὰρ ἐγὼν ἑπόμην ἀεσιφροσύνῃσι.
δύσετό τ᾽ ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί:
ἡμεῖς δ᾽ ἐς λιμένα κλυτὸν ἤλθομεν ὦκα κιόντες,
ἔνθ᾽ ἄρα Φοινίκων ἀνδρῶν ἦν ὠκύαλος νηῦς.
οἱ μὲν ἔπειτ᾽ ἀναβάντες ἐπέπλεον ὑγρὰ κέλευθα,

νὼ ἀναβησάμενοι: ἐπὶ δὲ Ζεὺς οὖρον ἴαλλεν.
ἑξῆμαρ μὲν ὁμῶς πλέομεν νύκτας τε καὶ ἦμαρ:
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ἕβδομον ἦμαρ ἐπὶ Ζεὺς θῆκε Κρονίων,
τὴν μὲν ἔπειτα γυναῖκα βάλ᾽ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
ἄντλῳ δ᾽ ἐνδούπησε πεσοῦσ᾽ ὡς εἰναλίη κήξ.

καὶ τὴν μὲν φώκῃσι καὶ ἰχθύσι κύρμα γενέσθαι
ἔκβαλον: αὐτὰρ ἐγὼ λιπόμην ἀκαχήμενος ἦτορ:
τοὺς δ᾽ Ἰθάκῃ ἐπέλασσε φέρων ἄνεμός τε καὶ ὕδωρ,
ἔνθα με Λαέρτης πρίατο κτεάτεσσιν ἑοῖσιν.
οὕτω τήνδε τε γαῖαν ἐγὼν ἴδον ὀφθαλμοῖσι.»

τὸν δ᾽ αὖ διογενὴς Ὀδυσεὺς ἠμείβετο μύθῳ:
«Εὔμαι᾽, ἦ μάλα δή μοι ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ὄρινας
ταῦτα ἕκαστα λέγων, ὅσα δὴ πάθες ἄλγεα θυμῷ.
ἀλλ᾽ ἦ τοι σοὶ μὲν παρὰ καὶ κακῷ ἐσθλὸν ἔθηκε
Ζεύς, ἐπεὶ ἀνδρὸς δώματ᾽ ἀφίκεο πολλὰ μογήσας

ἠπίου, ὃς δή τοι παρέχει βρῶσίν τε πόσιν τε
ἐνδυκέως, ζώεις δ᾽ ἀγαθὸν βίον: αὐτὰρ ἐγώ γε
πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε᾽ ἀλώμενος ἐνθάδ᾽ ἱκάνω.»
ὣς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιὸς ὄρνις,
κίρκος, Ἀπόλλωνος ταχὺς ἄγγελος: ἐν δὲ πόδεσσι

τίλλε πέλειαν ἔχων, κατὰ δὲ πτερὰ χεῦεν ἔραζε
μεσσηγὺς νηός τε καὶ αὐτοῦ Τηλεμάχοιο.
τὸν δὲ Θεοκλύμενος ἑτάρων ἀπονόσφι καλέσσας
αἶψα γὰρ Ἠὼς ἦλθεν ἐΰθρονος. οἱ δ᾽ ἐπὶ χέρσου
Τηλεμάχου ἕταροι λύον ἱστία, κὰδ δ᾽ ἕλον ἱστὸν

καρπαλίμως, τὴν δ᾽ εἰς ὅρμον προέρυσσαν ἐρετμοῖς:
ἐκ δ᾽ εὐνὰς ἔβαλον, κατὰ δὲ πρυμνήσι᾽ ἔδησαν:
ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης,
δεῖπνόν τ᾽ ἐντύνοντο κερῶντό τε αἴθοπα οἶνον.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,

τοῖσι δὲ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἤρχετο μύθων:
«ὑμεῖς μὲν νῦν ἄστυδ᾽ ἐλαύνετε νῆα μέλαιναν,
αὐτὰρ ἐγὼν ἀγροὺς ἐπιείσομαι ἠδὲ βοτῆρας:
ἑσπέριος δ᾽ εἰς ἄστυ ἰδὼν ἐμὰ ἔργα κάτειμι.
ἠῶθεν δέ κεν ὔμμιν ὁδοιπόριον παραθείμην,

δαῖτ᾽ ἀγαθὴν κρειῶν τε καὶ οἴνου ἡδυπότοιο.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής:

κι ως είχαν φύγει για τη σύναξη και τη γεροντική τους,
με βιάση εκείνη πήρε κι έκρυψε στον κόρφο της τρεις κούπες

κι έξω τις έβγαλε, κι ακλούθηξα κι εγώ στην ξαστοχιά μου.
Και πήρε ο γήλιος και βασίλεψε κι απόσκιασαν οι δρόμοι,
κι εμείς οι δυο τρεχάτοι φτάσαμε στο ξακουστό λιμάνι,
κει που άραζε το γοργοθάλασσο καράβι των Φοινίκων.
Κι ως μας ανέβασαν κι ανέβηκαν κι αυτοί, με πρίμο αγέρα

σταλμένο από το Δία στης θάλασσας αρμένιζαν τις στράτες.
Μέρες κρατούσεν έξι ο δρόμος μας ακέριες, νύχτα μέρα,
μα στις εφτά, τη νέα σαν έφερε του Κρόνου ο γιός ημέρα,
σκοτώνει τη γυναίκα, ρίχνοντας, η Αρτέμιδα η δοξεύτρα,
κι εκείνη στου αμπαριού τ᾽ απόνερα γκρεμίστη, σαν το γλάρο.

Αυτήν στη θάλασσα την πέταξαν, οι φώκιες και τα ψάρια
για να τη φαν, και μένα μ᾽ αφηκαν μονάχο στον καημό μου.
Κι ως στην Ιθάκη τους κουβάλησαν τα κύματα κι οι άνεμοι,
απ᾽ τα δικά του πλούτη δίνοντας με αγόρασε ο Λαέρτης.
Τ᾽ άκουσες τώρα πως τα μάτια μου τον τόπο αυτό αντίκρισαν.»

Τότε ο Οδυσσέας ο αρχοντογέννητος του απηλογήθη κι είπε:
«Εύμαιε, στα στήθη πως ξεσήκωσες αλήθεια την καρδιά μου,
τις συφορές ανιστορώντας μου μια μια που σου 'χουν λάχει!
Μα ο Δίας κι ένα καλό σου εχάρισε κοντά στα βάσανά σου,
τι ο αφέντης που σε πήρε σπίτι του μετά από τόσα πάθη

είναι καλός και να 'χεις γνοιάζεται φαγί, κρασί, όσο θέλεις,
κι είναι καλή η ζωή που χαίρεσαι᾽ μα εγώ σε πολιτείες
πολλές εδώ κι εκεί παράδειρα, στα μέρη σας πριν φτάσω.»
Σαν είπαν τούτα συναλλήλως τους, απόγειραν στον ύπνο,
όχι πολληώρα, τι η καλόθρονη πρόβαλε Αυγή σε λίγο.

Του Τηλεμάχου ωστόσο οι σύντροφοι, φτασμένοι στο νησί τους,
μαϊνάραν τα πανιά και πλάγιασαν με βιάση το κατάρτι,
και τα κουπιά στα χέρια παίρνοντας στο αραξοβόλι έφτασαν.
Όξω πετούν τις αγκυρόπετρες και την πρυμάτσα δένουν,
όξω πηδούν κι αυτοί στο ακρόγιαλο, και πήραν να συντάζουν

γοργά το γιόμα και φλογόμαυρο κρασί να συγκερνούνε.
Και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
κίνησε πρώτος ο Τηλέμαχος ο γνωστικός το λόγο:
«Εσείς να πάτε τώρα λάμνοντας στο κάστρο το καράβι,
κι ωστόσο εγώ για τα χωράφια μας κινώ και τους βοσκούς μας,

κι ως δω τα χτήματα μου, σούρουπο θα κατεβώ στη χώρα.
Και ξημερώνοντας για αντίμεμα του ταξιδιού θα στρώσω τραπέζι,
κρέατα και γλυκόπιοτο κρασί, να καλοφατε.»
Και του 'πε τότε ο Θεοκλύμενος ο θεοδιωματάρης:
«Κι εγώ, παιδί μου, που, για λέγε μου, να πάω; σε τίνος σπίτι

να σύρω, απ᾽ όσους την πετρόχαρη τρογύρα Ιθάκη ορίζουν;
Για και να πάω γραμμή στη μάνα σου και στο δικό σου σπίτι;»

«πῆ γὰρ ἐγώ, φίλε τέκνον, ἴω; τεῦ δώμαθ᾽ ἵκωμαι
ἀνδρῶν οἳ κραναὴν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσιν;
ἦ ἰθὺς σῆς μητρὸς ἴω καὶ σοῖο δόμοιο;»

τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ἄλλως μέν σ᾽ ἂν ἐγώ γε καὶ ἡμέτερόνδε κελοίμην
ἔρχεσθ': οὐ γάρ τι ξενίων ποθή: ἀλλὰ σοὶ αὐτῷ
χεῖρον, ἐπεί τοι ἐγὼ μὲν ἀπέσσομαι, οὐδέ σε μήτηρ
ὄψεται: οὐ μὲν γάρ τι θαμὰ μνηστῆρσ᾽ ἐνὶ οἴκῳ

φαίνεται, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ὑπερωΐῳ ἱστὸν ὑφαίνει.
ἀλλά τοι ἄλλον φῶτα πιφαύσκομαι ὅν κεν ἵκοιο,
Εὐρύμαχον, Πολύβοιο δαΐφρονος ἀγλαὸν υἱόν,
τὸν νῦν ἶσα θεῷ Ἰθακήσιοι εἰσορόωσι:
καὶ γὰρ πολλὸν ἄριστος ἀνὴρ μέμονέν τε μάλιστα

μητέρ᾽ ἐμὴν γαμέειν καὶ Ὀδυσσῆος γέρας ἕξειν.
ἀλλὰ τά γε Ζεὺς οἶδεν Ὀλύμπιος, αἰθέρι ναίων,
εἴ κέ σφι πρὸ γάμοιο τελευτήσει κακὸν ἦμαρ.»
ἔτὸν δ᾽ αὖ Πείραιος δουρικλυτὸς ἀντίον ηὔδα:
ν τ᾽ ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε:

«Τηλέμαχ᾽, οὔ τοι ἄνευ θεοῦ ἔπτατο δεξιὸς ὄρνις
ἔγνων γάρ μιν ἐσάντα ἰδὼν οἰωνὸν ἐόντα.
ὑμετέρου δ᾽ οὐκ ἔστι γένος βασιλεύτερον ἄλλο
ἐν δήμῳ Ἰθάκης, ἀλλ᾽ ὑμεῖς καρτεροὶ αἰεί.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:

«αἲ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τετελεσμένον εἴη:
τῷ κε τάχα γνοίης φιλότητά τε πολλά τε δῶρα
ἐξ ἐμεῦ, ὡς ἄν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.»
καὶ Πείραιον προσεφώνεε, πιστὸν ἑταῖρον:
«Πείραιε Κλυτίδη, σὺ δέ μοι τά περ ἄλλα μάλιστα

πείθῃ ἐμῶν ἑτάρων, οἵ μοι Πύλον εἰς ἅμ᾽ ἕποντο:
καὶ νῦν μοι τὸν ξεῖνον ἄγων ἐν δώμασι σοῖσιν
ἐνδυκέως φιλέειν καὶ τιέμεν, εἰς ὅ κεν ἔλθω.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
καδδραθέτην δ᾽ οὐ πολλὸν ἐπὶ χρόνον, ἀλλὰ μίνυνθα:

«Τηλέμαχ᾽, εἰ γάρ κεν σὺ πολὺν χρόνον ἐνθάδε μίμνοι,
τόνδε τ᾽ ἐγὼ κομιῶ, ξενίων δέ οἱ οὐ ποθὴ ἔσται.»
ὣς εἰπὼν ἐπὶ νηὸς ἔβη, ἐκέλευσε δ᾽ ἑταίρους
αὐτούς τ᾽ ἀμβαίνειν ἀνά τε πρυμνήσια λῦσαι.
οἱ δ᾽ αἶψ᾽ εἴσβαινον καὶ ἐπὶ κληῖσι καθῖζον.

Τηλέμαχος δ᾽ ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
εἵλετο δ᾽ ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ,
νηὸς ἀπ᾽ ἰκριόφιν: τοὶ δὲ πρυμνήσι᾽ ἔλυσαν.
οἱ μὲν ἀνώσαντες πλέον ἐς πόλιν, ὡς ἐκέλευσε
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο:

Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Άλλους καιρούς εγώ στο σπίτι μας θα σε καλνούσα᾽ βρίσκει
σε μας ο ξένος καλοπέραση᾽ μα δπως εγώ θα λείπω,

πως να σου αρέσει; κι η μητέρα μου δε θα σε ιδεί καθόλου᾽
με τους μνηστήρες στο παλάτι μας να τριγυρνάει δε θέλει,
μόνο στο ανώι μακριά τους κάθεται στον αργαλειό κι υφαίνει.
Σέ κάποιον άλλο εγώ θα σου 'λεγα να πας, στον παινεμένο
Ευρύμαχο, το γιο του Πόλυβου του καστροπολεμάρχου,

που σα θεό τον βλέπουν όλοι τους μες στην Ιθάκη τώρα.
Είναι κι ο πιο τρανός μας άρχοντας και πιο γυρεύει απ᾽ 'ολους
ν᾽ ανέβει, παίρνοντας τη μάνα μου, στο θρόνο του Οδυσσέα.
Μα μόνο ο ολύμπιος Δίας που κάθεται ψηλά στα αιθέρια πλάτη
το ξέρει, αν δεν πλακώσει απάνω τους χαμός αντίς το γάμο.»

Καθώς μιλούσεν, όρνιο πρόβαλε, δεξιά μεριά, γεράκι,
του Απόλλωνα γοργός μαντάτορας, και περιστέρα έκράτει
και τη μαδούσε μες στα νύχια του, σκορπώντας τα φτερά της,
αναμεσάς απ᾽ τον Τηλέμαχο και τ᾽ άρμενο, στο χώμα.
Κι ο Θεοκλύμενος τον έσυρε μακριά από τους συντρόφους,

Καθώς μιλούσεν, όρνιο πρόβαλε, δεξιά μεριά, γεράκι,
του Απόλλωνα γοργός μαντάτορας, και περιστέρα έκράτει
και τη μαδούσε μες στα νύχια του, σκορπώντας τα φτερά της,
αναμεσάς απ᾽ τον Τηλέμαχο και τ᾽ άρμενο, στο χώμα.
Κι ο Θεοκλύμενος τον έσυρε μακριά από τους συντρόφους,

το χέρι του 'σφιξε, τον έκραξε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Με δίχως των θεών το θέλημα δεξιά δεν ήρθε τ᾽ ορνιο᾽
ως το 'δα, το 'νιωσα, Τηλέμαχε, σημαδιακό πως είναι!
Άλλη γενιά βασιλικότερη δεν έχει απ᾽ τη δικιά σας
μες στην Ιθάκη᾽ σεις τη δύναμη για πάντα θα κρατάτε!»

Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Άμποτε, ξένε, αυτός ο λόγος σου σωστός να βγει ως την άκρη!
Θα 'βλεπες τότε την αγάπη μου και πόσα θα χαιρόσουν
δώρα από μένα, να σε 'βλέπουνε και να σε μακαρίζουν.»
Σαν είπε αυτά, στον Πείραιο μίλησε, τον γκαρδιακό του ακράνη:

«Πείραιε, του Κλύτιου υγιέ, στη γνώμη μου κανένας δε συγκλίνει
σαν όσο εσύ από τους συντρόφους μου που ακλούθηξαν στην Πύλο.
Έλα και τώρα, πάρε σπίτι σου για χάρη μου τον ξένο
και καλοσκάμνιζέ τον, τίμα τον, ως να γυρίσω πίσω.»
Κι ο Πείραιος, ο τρανός πολέμαρχος, του απηλογήθη κι είπε:

«Μακάρι να 'μενες, Τηλέμαχε, πολύν καιρό εδώ πέρα
θα τον γνοιαστώ τον ξένο, τίποτα δεν είναι να του λείψει.»
Είπε, και στ᾽ άρμενο ανεβαίνοντας προστάζει τους συντρόφους,
μόλις ανέβουν στο πλεούμενο, να λύσουν τις πρυμάτσες᾽
μπήκαν κι εκείνοι δίχως άργητα και στα ζυγά εκαθίσαν.

τὸν δ᾽ ὦκα προβιβάντα πόδες φέρον, ὄφρ᾽ ἵκετ᾽ αὐλήν,
ἔνθα οἱ ἦσαν ὕες μάλα μυρίαι, ᾗσι συβώτης
ἐσθλὸς ἐὼν ἐνίαυεν, ἀνάκτεσιν ἤπια εἰδώς,

Τα ώρια σαντάλια κι ο Τηλέμαχος φορεί στα δυο του πόδια
και το γερό κοντάρι του άρπαξε το καλοακονισμένο
απ᾽ την κουβέρτα᾽ κι οι άλλοι σύντροφοι τα παλαμάρια έλυσαν᾽
κι όπως τους πρόσταξε ο Τηλέμαχος, του αρχοντικού Οδυσσέα
ο ακριβογιός, επήραν κι έλαμναν τραβώντας για τη χώρα.
Κι εκείνος με ποδάρια γρήγορα στη μάντρα φτάνει, όπου 'χε
τους μύριους χοίρους, κι ο καλόγνωμος εκεί χοιροβοσκός τους
από την έγνοια στων ρηγάδων του το βιος κοιμόταν πάντα.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -π-

\- Ἀτὼ δ᾽ αὖτ᾽ ἐν κλισίῃ Ὀδυσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς
16- ἐντύνοντο ἄριστον ἅμ᾽ ἠοῖ, κηαμένω πῦρ,
ἔκπεμψάν τε νομῆας ἅμ᾽ ἀγρομένοισι σύεσσι:
Τηλέμαχον δὲ περίσσαινον κύνες ὑλακόμωροι,

Οι δυο τους, ο Οδυσσέας, χαράματα, κι ο θείος χοιροβοσκός του
φωτιά μες στο καλύβι ως άναψαν, το γιόμα τους συντάζαν
οι άλλοι βοσκοί είχαν φύγει, βγαίνοντας τους χοίρους να βοσκήσουν.
Μα τα σκυλιά τα γαυγισιάρικα δε γαύγιζαν, μονάχα,

οὐδ᾽ ὕλαον προσιόντα. νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
σαίνοντάς τε κύνας, περί τε κτύπος ἦλθε ποδοῖιν.
αἶψα δ᾽ ἄρ᾽ Εὔμαιον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«Εὔμαι᾽, ἦ μάλα τίς τοι ἐλεύσεται ἐνθάδ᾽ ἑταῖρος
ἢ καὶ γνώριμος ἄλλος, ἐπεὶ κύνες οὐχ ὑλάουσιν,

θωρώντας μπρος τους τον Τηλέμαχο, κουνούσαν τις ουρές τους.
Το πρόσεξε ο Οδυσσέας κι ως του 'φτάσε στ᾽ αφτιά και ποδολάτι,
γυρνάει στον Εύμαιο κι ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Εύμαιε, θα ιδείς απ᾽ τους συντρόφους σου να φτάνει τώρα κάποιος,
για και κανένας άλλος γνώριμος᾽ δεν αλιχτούν οι σκύλοι,

ἀλλὰ περισσαίνουσι: ποδῶν δ᾽ ὑπὸ δοῦπον ἀκούω.»
οὔ πω πᾶν εἴρητο ἔπος, ὅτε οἱ φίλος υἱὸς
ἔστη ἐνὶ προθύροισι. ταφὼν δ᾽ ἀνόρουσε συβώτης,
ἐκ δ᾽ ἄρα οἱ χειρῶν πέσον ἄγγεα, τοῖς ἐπονεῖτο,
κιρνὰς αἴθοπα οἶνον. ὁ δ᾽ ἀντίος ἦλθεν ἄνακτος,

μον᾽ τις ουρές κουνούν, και μου 'φτάσε στ᾽ αφτιά και ποδολάτι.»
Ακόμα εστέκουνταν ο λόγος του, σαν πρόβαλε στη θύρα
ο ακριβογιός του, κι ο Εύμαιος τα 'χασε᾽ μεμιάς πετάχτη απάνω,
κι από τα χέρια οι κούπες του 'πεσαν, που εκράτει ως συγκερνούσε
κρασί φλογάτο᾽ τον αφέντη του γοργά να σμίξει τρέχει,

κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλὰ
χεῖράς τ᾽ ἀμφοτέρας: θαλερὸν δέ οἱ ἔκπεσε δάκρυ.
ὡς δὲ πατὴρ ὃν παῖδα φίλα φρονέων ἀγαπάζῃ
ἐλθόντ᾽ ἐξ ἀπίης γαίης δεκάτῳ ἐνιαυτῷ,
μοῦνον τηλύγετον, τῷ ἔπ᾽ ἄλγεα πολλὰ μογήσῃ,

και στο κεφάλι τον εφίλησε, στα δυο πανώρια μάτια,
στα δυο τα χέρια, κι ασταμάτητα τα κλάματα τον πήραν.
Ένας πατέρας την αγάπη του την τρυφερή πως δείχνει
στο γιο, απ᾽ τα ξένα ξάφνου που 'φτασε, στα δέκα χρόνια απάνω,
μοναχογιός και μοσκανάθρεφτος πολυλαχταρισμένος —

ὣς τότε Τηλέμαχον θεοειδέα δῖος ὑφορβὸς
πάντα κύσεν περιφύς, ὡς ἐκ θανάτοιο φυγόντα:
καί ῥ᾽ ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἦλθες, Τηλέμαχε, γλυκερὸν φάος. οὔ σ᾽ ἔτ᾽ ἐγώ γε
ὄψεσθαι ἐφάμην, ἐπεὶ ᾤχεο νηῒ Πύλονδε.

όμοια φιλούσε τον Τηλέμαχο περιλαμπάζοντάς τον
ο θείος χοιροβοσκός, του Χάροντα λες κι είχε ξεγλιτώσει'
και τέτοια κλαίοντας ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Ήρθες, γλυκό μου φως, Τηλέμαχε! Δεν το 'λεγα ποτέ μου
πως θα σε ιδώ ξανά, μια κι έφυγες στην Πύλο με καράβι.

ἀλλ᾽ ἄγε νῦν εἴσελθε, φίλον τέκος, ὄφρα σε θυμῷ
τέρψομαι εἰσορόων νέον ἄλλοθεν ἔνδον ἐόντα.
οὐ μὲν γάρ τι θάμ᾽ ἀγρὸν ἐπέρχεαι οὐδὲ νομῆας,
ἀλλ᾽ ἐπιδημεύεις: ὣς γάρ νύ τοι εὔαδε θυμῷ,
ἀνδρῶν μνηστήρων ἐσορᾶν ἀΐδηλον ὅμιλον.»

Μον᾽ έλα, γιε μου, στο καλύβι μου να μπεις, χαρά να πάρω
θωρώντας σε, που μόλις έφτασες στον τόπο σου απ᾽ τα ξένα.
Τα χτήματα σου δε συχνόρχεσαι να δεις και τους βοσκούς σου'
στη χώρα μένεις πάντα᾽ θα 'λεγα πως χαίρεται η ψυχή σου
μέσα στη μάζωξη να βρίσκεσαι των άνομων μνηστήρων.»

τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ἔσσεται οὕτως, ἄττα: σέθεν δ᾽ ἕνεκ᾽ ἐνθάδ᾽ ἱκάνω,
ὄφρα σέ τ᾽ ὀφθαλμοῖσιν ἴδω καὶ μῦθον ἀκούσω,
ἤ μοι ἔτ᾽ ἐν μεγάροις μήτηρ μένει, ἦέ τις ἤδη
ἀνδρῶν ἄλλος ἔγημεν, Ὀδυσσῆος δέ που εὐνὴ

Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Μετά χαράς, παππουλη᾽ αν έφτασα δω πέρα, είναι για σένα,
για να σε δουν μαθές τα μάτια μου, το λόγο σου ν᾽ ακούσω,
αν βρίσκεται στο σπίτι η μάνα μου για μήπως την παντρεύτη
κανένας άλλος άντρας κι έμεινε — ποιος ξέρει — του Οδυσσέα

χήτει ἐνευναίων κάκ᾽ ἀράχνια κεῖται ἔχουσα.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν:
«καὶ λίην κείνη γε μένει τετληότι θυμῷ
σοῖσιν ἐνὶ μεγάροισιν: ὀϊζυραὶ δέ οἱ αἰεὶ
φθίνουσιν νύκτες τε καὶ ἤματα δάκρυ χεούσῃ.»

παραφισμένη η κλίνη, ξέστρωτη και κακαραχνιασμένη!»
Σ᾽ αυτά ο χοιροβοσκός του απάντησε, στους δούλους μέσα ο πρώτος:
«Και βέβαια εκείνη πάντα βρίσκεται στο σπίτι σου κλεισμένη
και κάνει υπομονή, κι αγλύκαντες μια μια ν᾽ αποδιαβαίνουν

θωρεί τις νύχτες και τις μέρες της, στα δάκρυα βουτηγμένη.»

ὣς ἄρα φωνήσας οἱ ἐδέξατο χάλκεον ἔγχος:
αὐτὰρ ὅ γ᾽ εἴσω ἴεν καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν.
τῷ δ᾽ ἕδρης ἐπιόντι πατὴρ ὑπόειξεν Ὀδυσσεύς:
Τηλέμαχος δ᾽ ἑτέρωθεν ἐρήτυε φώνησέν τε:
«ἧσ᾽, ὦ ξεῖν': ἡμεῖς δὲ καὶ ἄλλοθι δήομεν ἕδρην

Είπε, και πήρε από το χέρι, του το χάλκινο κοντάρι,
και κείνος μπήκε δρασκελίζοντας το πέτρινο κατώφλι.
Μα ως ο Οδυσσέας ο κύρης του έκαμε να σηκωθεί μπροστά του,
να κάτσει εκείνος, τον αμπόδισε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Κάθισε, ξένε! Εμείς στη μάντρα μας κάποιο σκαμνί θα βρούμε

σταθμῷ ἐν ἡμετέρῳ: πάρα δ᾽ ἀνὴρ ὃς καταθήσει.»
ὣς φάθ᾽, ὁ δ᾽ αὖτις ἰὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο: τῷ δὲ συβώτης.
χεῦεν ὕπο χλωρὰς ῥῶπας καὶ κῶας ὕπερθεν:
ἔνθα καθέζετ᾽ ἔπειτα Ὀδυσσῆος φίλος υἱός.
τοῖσιν δ᾽ αὖ κρειῶν πίνακας παρέθηκε συβώτης

έτσι κι αλλιώς᾽ έχω τον άνθρωπο που θα μου βρει να κάτσω.»
Αυτά είπε, κι ο Οδυσσέας ξανάκατσε᾽ κι ως σώριασε στο χώμα
ο θείος χοιροβοσκος χλωρόκλαρα και μια προβιά από πάνω,
βρήκε να κάτσει κι ο Τηλέμαχος την ώρα αυτή κοντά τους.
Μετά ο χοιροβοσκός απίθωσε πινάκια κρέας ομπρός τους

ὀπταλέων, ἅ ῥα τῇ προτέρῃ ὑπέλειπον ἔδοντες,
σῖτον δ᾽ ἐσσυμένως παρενήνεεν ἐν κανέοισιν,
ἐν δ᾽ ἄρα κισσυβίῳ κίρνη μελιηδέα οἶνον:
αὐτὸς δ᾽ ἀντίον ἶζεν Ὀδυσσῆος θείοιο.
οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.

ψητό, που από τα χτες, σαν έφαγαν, τους είχε περισσέψει᾽
κι ακόμα και ψωμί τους σώριαζε με βιάση σε πανέρια'
κι αφού γλυκόπιοτο συγκέρασε κρασί σε κρασοκαύκι,
πήγε κι αυτός κι αντίκρυ εκάθισε στο θεϊκό Οδυσσέα.
Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια άπλωσαν

αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,
δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεε δῖον ὑφορβόν:
«ἄττα, πόθεν τοι ξεῖνος ὅδ᾽ ἵκετο; πῶς δέ ἑ ναῦται
ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
οὐ μὲν γάρ τί ἑ πεζὸν ὀίομαι ἐνθάδ᾽ ἱκέσθαι.»

και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
στο θείο χοιροβοσκό ο Τηλέμαχος μιλεί και συντυχαίνει:
«Πούθε, παππουλη, ο ξένος έρχεται; και πως τον έχουν φέρει
οι ναύτες στο νησί; Ποιοι πέτουνταν πως είναι τάχα, πες μου'
στα μέρη ετούτα δε φαντάζουμαι πεζός φτασμένος να 'ναι!»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι, τέκνον, ἀληθέα πάντ᾽ ἀγορεύσω.
ἐκ μὲν Κρητάων γένος εὔχεται εὐρειάων,
φησὶ δὲ πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστεα δινηθῆναι
πλαζόμενος: ὣς γάρ οἱ ἐπέκλωσεν τά γε δαίμων.

Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
Γι᾽ αυτά, παιδί μου, που με ρώτησες θα πω την πάσα αλήθεια'
απ᾽ την πλατιά την Κρήτη πέτεται το γένος του πως σέρνει,
και λέει πως πλήθος, παραδέρνοντας, θνητών ανθρώπων χώρες
έχει γυρίσει᾽ τέτοια του 'κλωθε μαθές να πάθει η μοίρα!

νῦν αὖ Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐκ νηὸς ἀποδρὰς
ἤλυθ᾽ ἐμὸν πρὸς σταθμόν, ἐγὼ δέ τοι ἐγγυαλίξω:
ἔρξον ὅπως ἐθέλεις: ἱκέτης δέ τοι εὔχεται εἶναι.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«Εὔμαι᾽, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες:

Και τώρα από καράβι ξέφυγε των Θεσπρωτών πριν λίγο
κι έτυχε να 'ρθει εδώ στη μάντρα μου᾽ μα θα τον δώσω εσένα.
Κάμε ό,τι θέλεις, τι είναι ικέτης σου, στα γόνατα σου πέφτει.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Εύμαιε, στ᾽ αλήθεια αυτός ο λόγος σου μες στην καρδιά με αγγίζει!

πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἴκῳ;
αὐτὸς μὲν νέος εἰμὶ καὶ οὔ πω χερσὶ πέποιθα
ἄνδρ᾽ ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ:
μητρὶ δ᾽ ἐμῇ δίχα θυμὸς ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζει,
ἢ αὐτοῦ παρ᾽ ἐμοί τε μένῃ καὶ δῶμα κομίζῃ,

Μα πως τον ξένο τούτον γίνεται να προσδεχτώ στο σπίτι;
Νιος είμαι εγώ και δε θαρρεύουμαι στα δυο μου χέρια ακόμα,
κανείς αν πιάσει τα μαλώματα, μαζί του να τα βάλω.
Πάλι της μάνας μου διχόγνωμος ο νους δουλεύει, τάχα
του αντρός της το κρεβάτι να ντραπεί και τις φωνές του κόσμου

εὐνήν τ᾽ αἰδομένη πόσιος δήμοιό τε φῆμιν,
ἦ ἤδη ἅμ᾽ ἕπηται Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος
μνᾶται ἐνὶ μεγάροισιν ἀνὴρ καὶ πλεῖστα πόρῃσιν.
ἀλλ᾽ ἦ τοὶ τὸν ξεῖνον, ἐπεὶ τεὸν ἵκετο δῶμα,
ἕσσω μιν χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά,

κι εδώ να μείνει ακόμα, αντάμα μου, να κυβερνάει το σπίτι,
για ν᾽ ακλουθήξει τον τρανότερο που πιο πολλά θα δώκει
απ᾽ όσους Αχαιούς γυναίκα τους γυρεύουν να την πάρουν;
Στον ξένο ωστόσο, μια και σπίτι σου παρακαλώντας ήρθε,
θα πω να του χαρίσουν όμορφη χλαμύδα και χιτώνα

δώσω δὲ ξίφος ἄμφηκες καὶ ποσσὶ πέδιλα,
πέμψω δ᾽ ὅππῃ μιν κραδίη θυμός τε κελεύει.

και δίκοπο σπαθί και σάνταλα στα δυο του πόδια, κι όπου
καρδιά και νους τον σπρώχνουν, πρόθυμα θα τον καλοστρατίσω.

εἰ δ᾽ ἐθέλεις, σὺ κόμισσον ἐνὶ σταθμοῖσιν ἐρύξας:
εἵματα δ᾽ ἐνθάδ᾽ ἐγὼ πέμψω καὶ σῖτον ἅπαντα
ἔδμεναι, ὡς ἂν μή σε κατατρύχῃ καὶ ἑταίρους.

Μα αν προτιμάς, στη μάντρα κράτα τον και φιλοκόνευέ τον,
κι εγώ θα στείλω εδώ τα ρούχα του και το ψωμί που θέλει,
σε σένα βάρος να μη γίνεται κι ουδέ στους συντρόφους σου.

κεῖσε δ᾽ ἂν οὔ μιν ἐγώ γε μετὰ μνηστῆρας ἐῷμι
ἔρχεσθαι: λίην γὰρ ἀτάσθαλον ὕβριν ἔχουσι:
μή μιν κερτομέωσιν, ἐμοὶ δ᾽ ἄχος ἔσσεται αἰνόν.
πρῆξαι δ᾽ ἀργαλέον τι μετὰ πλεόνεσσιν ἐόντα
ἄνδρα καὶ ἴφθιμον, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτεροί εἰσι.»

Όμως εκεί δε θα τον άφηνα να 'ρθεί, με τους μνηστήρες
να σμίξει, τι είναι αλήθεια αδιάντροποι και δεν ψηφούν κανένα'
μην τον πειράξουν με τα λόγια τους και πληγωθεί η καρδιά μου'
με πιότερους σου δεν είναι εύκολο να καταφέρεις κάτι,
κι ας είσαι παλικάρι, τι έχουνε πιο δύναμη από σένα.»

τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«ὦ φίλ᾽, ἐπεί θήν μοι καὶ ἀμείψασθαι θέμις ἐστίν,
ἦ μάλα μευ καταδάπτετ᾽ ἀκούοντος φίλον ἦτορ,
οἷά φατε μνηστῆρας ἀτάσθαλα μηχανάασθαι
ἐν μεγάροις, ἀέκητι σέθεν τοιούτου ἐόντος.

Κι ο αρχοντογέννητος, πολύπαθος του μίλησε Οδυσσέας:
«Φίλε, θαρρώ, δε θα 'ναι αταίριαστο να πω κι εγώ ένα λόγο'
ως κι η καρδιά η δικιά μου σκίζεται που σας γρικώ να λέτε
τις ανομίες, που μες στο σπίτι σου σοφίζουνται οι μνηστήρες
αθέλητα σου᾽ μα απ᾽ την όψη σου για ψυχωμένος δείχνεις.

εἰπέ μοι ἠὲ ἑκὼν ὑποδάμνασαι, ἦ σέ γε λαοὶ
ἐχθαίρουσ᾽ ἀνὰ δῆμον, ἐπισπόμενοι θεοῦ ὀμφῇ,
ἦ τι κασιγνήτοις ἐπιμέμφεαι, οἷσί περ ἀνὴρ
μαρναμένοισι πέποιθε, καὶ εἰ μέγα νεῖκος ὄρηται.
αἲ γὰρ ἐγὼν οὕτω νέος εἴην τῷδ᾽ ἐπὶ θυμῷ,

Πες μου, το θέλεις κι υποτάζεσαι για μήπως μες στη χώρα,
θεού φωνή ακλουθώντας, όχτρητα για σένα νιώθει ο κόσμος;
Μήπως τα βάζεις με τ᾽ αδέρφια σου; σ᾽ αυτούς τα θάρρη του έχει
κανένας, σα χτυπιέται, ο πόλεμος όσο βαρύς και να 'ναι.
Να 'χα τα νιάτα σου, μα να 'νιωθα κι ίδιο κουράγιο ως τώρα!

ἢ παῖς ἐξ Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἠὲ καὶ αὐτός:
αὐτίκ᾽ ἔπειτ᾽ ἀπ᾽ ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
εἰ μὴ ἐγὼ κείνοισι κακὸν πάντεσσι γενοίμην,
ἐλθὼν ἐς μέγαρον Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.

γιος να 'μουν του Οδυσσέα του αντρόκαρδου, για κι ο Οδυσσέας ατός του,
που αφού παράδειρε στα πέλαγα, γυρνάει — δεν έχει σβήσει
μαθές η ελπίδα — να μου το 'κοβαν αλήθεια το κεφάλι,
αν στου Οδυσσέα το αρχοντοπάλατο φτασμένος, τους μνηστήρες
όλους δεν έκανα από θάνατο να πάν συφοριασμένο.

εἰ δ᾽ αὖ με πληθυῖ δαμασαίατο μοῦνον ἐόντα,
βουλοίμην κ᾽ ἐν ἐμοῖσι κατακτάμενος μεγάροισι
τεθνάμεν ἢ τάδε γ᾽ αἰὲν ἀεικέα ἔργ᾽ ὁράασθαι,
ξείνους τε στυφελιζομένους δμῳάς τε γυναῖκας
ῥυστάζοντας ἀεικελίως κατὰ δώματα καλά,

Κι αν με νικούσαν, ως θα πάλευα σε πλήθιους μέσα μόνος,
κάλλιο να πέθαινα στο σπίτι μου θανατωμένος μέσα,
παρά να βλέπω ομπρός μου αδιάκοπα τις τόσες ανομίες τους —
να κακοφέρνουνται στους ξένους μου, τις σκλάβες μου γυναίκες
εδώ κι εκεί να σέρνουν άπρεπα μες στ᾽ όμορφο παλάτι,

καὶ οἶνον διαφυσσόμενον, καὶ σῖτον ἔδοντας
μὰψ αὔτως, ἀτέλεστον, ἀνηνύστῳ ἐπὶ ἔργῳ.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι, ξεῖνε, μάλ᾽ ἀτρεκέως ἀγορεύσω.
οὔτε τί μοι πᾶς δῆμος ἀπεχθόμενος χαλεπαίνει,

και το κρασί να ξεστραγγίζεται, και το ψωμί να τρώνε
άδικα κι άσκοπα κι ανούφελα, δουλειές χαμένες όλες!»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Την πάσα αλήθεια εγώ μιλώντας σου θα μολογήσω, ξένε'
μηδέ ο λαός μαζί μου θύμωσε και θέλει το κακό μου,

οὔτε κασιγνήτοις ἐπιμέμφομαι, οἷσί περ ἀνὴρ
μαρναμένοισι πέποιθε, καὶ εἰ μέγα νεῖκος ὄρηται.
ὧδε γὰρ ἡμετέρην γενεὴν μούνωσε Κρονίων:
μοῦνον Λαέρτην Ἀρκείσιος υἱὸν ἔτικτε,
μοῦνον δ᾽ αὖτ᾽ Ὀδυσῆα πατὴρ τέκεν: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς

μηδέ τα βάζω με τ᾽ αδέρφια μου, σ᾽ αυτούς τα θάρρη που 'χει
κανένας σα χτυπιέται, ο πόλεμος όσο βαρύς και να 'ναι.
Μα να, τη φύτρα μας μονόκληρη την έχει κάνει ο Δίας.
Μοναχογιό μαθές εγέννησεν ο Αρκείσιος το Λαέρτη,
μοναχογιό κι ετούτος έκαμε τον Οδυσσέα, και μένα

μοῦνον ἔμ᾽ ἐν μεγάροισι τεκὼν λίπεν οὐδ᾽ ἀπόνητο.
τῷ νῦν δυσμενέες μάλα μυρίοι εἴσ᾽ ἐνὶ οἴκῳ.
ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,

μοναχογιό ο Οδυσσέας στο σπίτι του μ᾽ αφήκε — ανώφελα του!
Έτσι βρέθηκαν τώρα αρίφνητοι που το κακό μου θέλουν
τι αυτοί που τα νησιά αφεντεύουνε κι οι πιο τρανοί είναι αρχόντοι
στην πολυδασωμένη Ζάκυθο, στη Σάμη, στο Δουλίχι,
κι όσοι τρογύρα την πετρόχαρην Ιθάκη ρηγαδεύουν,

ἠδ᾽ ὅσσοι κραναὴν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσι,

τόσσοι μητέρ᾽ ἐμὴν μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.
ἡ δ᾽ οὔτ᾽ ἀρνεῖται στυγερὸν γάμον οὔτε τελευτὴν
ποιῆσαι δύναται: τοὶ δὲ φθινύθουσιν ἔδοντες
οἶκον ἐμόν: τάχα δή με διαρραίσουσι καὶ αὐτόν.
ἀλλ᾽ ἦ τοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται:

όλοι ζητάνε τη μητέρα μου και καταλύουν το βιος μου.
Κι αυτή το γάμο τον οχτρεύεται, μα μήτε τον αρνιέται
μήτε να δώσει τέλος δύνεται τόν βιος εκείνοι ωστόσο
μου τρων και μου αφανίζουν γρήγορα κι εμέ θα φαν τον ίδιο!
Όμως στα χέρια των αθάνατων είναι όλα κρεμασμένα.

ἄττα, σὺ δ᾽ ἔρχεο θᾶσσον, ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ
εἴφ᾽ ὅτι οἱ σῶς εἰμὶ καὶ ἐκ Πύλου εἰλήλουθα.
αὐτὰρ ἐγὼν αὐτοῦ μενέω, σὺ δὲ δεῦρο νέεσθαι,
οἴῃ ἀπαγγείλας: τῶν δ᾽ ἄλλων μή τις Ἀχαιῶν
πευθέσθω: πολλοὶ γὰρ ἐμοὶ κακὰ μηχανόωνται.»

Τώρα, παππού, γοργά στη φρόνιμη για τρέχα Πηνελόπη,
γερός πως είμαι και πως διάγειρα να πεις άπο την Πύλο.
Εγώ θα μείνω εδώ στη μάντρα μας, όμως και συ να στρέψεις,
μόνο εκείνης σαν πεις το μήνυμα᾽ κανείς Αργίτης άλλος
να μην το μάθει, τι τον θάνατο πολλοί μου μελετούνε.»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:
«γιγνώσκω, φρονέω: τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
ἢ καὶ Λαέρτῃ αὐτὴν ὁδὸν ἄγγελος ἔλθω
δυσμόρῳ, ὃς τῆος μὲν Ὀδυσσῆος μέγ᾽ ἀχεύων

Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Κι εγώ το ξέρω, τα κατάλαβα, νογώ την προσταγή σου.
Μον᾽ έλα τώρα, δώσε απόκριση και μίλα μου σταράτα,
το μήνυμα σου αν θες πηγαίνοντας να πω και στο Λαέρτη —
τον άμοιρο! Ο καημός τον έτρωγε και πρώτα του Οδυσσέα,

ἔργα τ᾽ ἐποπτεύεσκε μετὰ δμώων τ᾽ ἐνὶ οἴκῳ
πῖνε καὶ ἦσθ᾽, ὅτε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἀνώγοι:
αὐτὰρ νῦν, ἐξ οὗ σύ γε ᾤχεο νηῒ Πύλονδε,
οὔ πω μίν φασιν φαγέμεν καὶ πιέμεν αὔτως,
οὐδ᾽ ἐπὶ ἔργα ἰδεῖν, ἀλλὰ στοναχῇ τε γόῳ τε

γνοιαζόταν όμως και τα χτήματα, και με τους δούλους σπίτι
κι έπινε κι έτρωγε, σαν που 'θελε κάθε φορά η καρδιά του.
Μα τώρα, αφόντας ξενιτεύτηκες στην Πύλο με καράβι,
στο στόμα λεν νερό δεν έβαλε μηδέ φαγί καθόλου,
μηδέ κοιτάζει πια τα χτήματα᾽ καθούμενος θρηνάται

ἧσται ὀδυρόμενος, φθινύθει δ᾽ ἀμφ᾽ ὀστεόφι χρώς.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ἄλγιον, ἀλλ᾽ ἔμπης μιν ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ:
εἰ γάρ πως εἴη αὐτάγρετα πάντα βροτοῖσι,
πρῶτόν κεν τοῦ πατρὸς ἑλοίμεθα νόστιμον ἦμαρ.

και γόζεται, κι η σάρκα ολόγυρα στα κόκαλα του λιώνει.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Κακό πολύ, μα ας τον αφήσουμε, κι ας καιγεται η καρδιά μας.
Στο χέρι των θνητών αν έστεκε να γίνουνται όλα ως θέμε,
πρώτα θα διάλεγα του κύρη μου το γυρισμό απ᾽ τα ξένα.

ἀλλὰ σύ γ᾽ ἀγγείλας ὀπίσω κίε, μηδὲ κατ᾽ ἀγροὺς
πλάζεσθαι μετ᾽ ἐκεῖνον: ἀτὰρ πρὸς μητέρα εἰπεῖν
ἀμφίπολον ταμίην ὀτρυνέμεν ὅττι τάχιστα
κρύβδην: κείνη γὰρ κεν ἀπαγγείλειε γέροντι.»
ἦ ῥα καὶ ὦρσε συφορβόν: ὁ δ᾽ εἵλετο χερσὶ πέδιλα,

Μα ως πας το μήνυμα, εσύ διάγειρε, στα ξώμερα μην τρέχεις
να βρεις εκείνον στη μητέρα μου να πεις θυμήσου μόνο
να ξαποστείλει την κελάρισσα, χωρίς καιρό να χάσει,
κρυφά, κι εκείνη πια του γέροντα να φέρει το μαντάτο.»
Με τέτοια λόγια τον ξεσήκωσε᾽ τα σάνταλά του εκείνος

δησάμενος δ᾽ ὑπὸ ποσσὶ πόλινδ᾽ ἴεν. οὐδ᾽ ἄρ᾽ Ἀθήνην
λῆθεν ἀπὸ σταθμοῖο κιὼν Εὔμαιος ὑφορβός,
ἀλλ᾽ ἥ γε σχεδὸν ἦλθε: δέμας δ᾽ ἤϊκτο γυναικὶ
καλῇ τε μεγάλῃ τε καὶ ἀγλαὰ ἔργα ἰδυίῃ.
στῆ δὲ κατ᾽ ἀντίθυρον κλισίης Ὀδυσῆϊ φανεῖσα:

στα πόδια φόρεσε και κίνησε. Της Αθηνάς ωστόσο
ο θείος χοιροβοσκός δεν ξέφυγε πως το μαντρί είχε αφήσει.
Χωρίς καιρό νά χάσει, ζύγωσε, κι είχε την όψη πάρει
γυναίκας όμορφης, τρανόκορμης, πιδέξιας ανυφάντρας.
Όξω στην πόρτα αντίκρυ εστάθηκε, για να τη δει ο Οδυσσέας,

οὐδ᾽ ἄρα Τηλέμαχος ἴδεν ἀντίον οὐδ᾽ ἐνόησεν,
οὐ γάρ πω πάντεσσι θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς,
ἀλλ᾽ Ὀδυσεύς τε κύνες τε ἴδον, καί ῥ᾽ οὐχ ὑλάοντο
κνυζηθμῷ δ᾽ ἑτέρωσε διὰ σταθμοῖο φόβηθεν.
ἡ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ ὀφρύσι νεῦσε: νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,

μα δεν την ένιωσε ο Τηλέμαχος κι ουδέ την είδε ομπρός του,
τι οι αθάνατοι δε φανερώνουνται στου καθενός τα μάτια.
Μόνο ο Οδυσσέας την είδε να 'ρχεται κι οι σκύλοι, που σκόρπισαν
κείθε απ᾽ τη μάντρα γλαφουνίζοντας, χωρίς να τη γαυγίσουν.
Κι ως με τα φρύδια εκείνη του 'γνεψε, κατάλαβε ο Οδυσσέας,

ἐκ δ᾽ ἦλθεν μεγάροιο παρὲκ μέγα τειχίον αὐλῆς,
στῆ δὲ πάροιθ᾽ αὐτῆς: τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη:
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ.
ἤδη νῦν σῷ παιδὶ ἔπος φάο μηδ᾽ ἐπίκευθε,
ὡς ἂν μνηστῆρσιν θάνατον καὶ κῆρ᾽ ἀραρόντε

κι απ᾽ το καλύβι εβγήκε, της αυλής τον τοίχο προσπερνώντας,
και στην Παλλάδα αντίκρυ στάθηκε᾽ κι αύτη τον λόγο επήρε:
«Γιε του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
όλα στο γιο σου πες τα, τίποτα μην του κρατάς κρυμμένο'
και των μνηστήρων πια σαν κλώσετε το χαλασμό, κινάτε

ἔρχησθον προτὶ ἄστυ περικλυτόν: οὐδ᾽ ἐγὼ αὐτὴ
δηρὸν ἀπὸ σφῶϊν ἔσομαι μεμαυῖα μάχεσθαι.»
ἦ καὶ χρυσείῃ ῥάβδῳ ἐπεμάσσατ᾽ Ἀθήνη.
φᾶρος μέν οἱ πρῶτον ἐϋπλυνὲς ἠδὲ χιτῶνα
θῆκ᾽ ἀμφὶ στήθεσσι, δέμας δ᾽ ὤφελλε καὶ ἥβην.

να πάτε οι δυο σας στην περίλαμπρη την πολιτεία᾽ σε λίγο
κοντά σας θα βρεθώ᾽ λαχτάρησα κι εγώ να πολεμήσω!»
Είπε η Αθηνά, κι όπως τον άγγιξε με το χρυσό ραβδί της,
πλυμένα καθαρά του φόρεσε χλαμύδα και χιτώνα
στα στήθη γύρω, και του τράνεψε κι ανάστημα και νιότη'

ἂψ δὲ μελαγχροιὴς γένετο, γναθμοὶ δὲ τάνυσθεν,
κυάνεαι δ᾽ ἐγένοντο γενειάδες ἀμφὶ γένειον.
ἡ μὲν ἄρ᾽ ὣς ἔρξασα πάλιν κίεν: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ἤϊεν ἐς κλισίην: θάμβησε δέ μιν φίλος υἱός,
ταρβήσας δ᾽ ἑτέρωσε βάλ᾽ ὄμματα, μὴ θεὸς εἴη,

ηλιοκαμένος πάλι βρέθηκε, τα μαγουλά του εσφίξαν,
και μαύρα γένια του ξεφύτρωσαν τρογύρα στο πιγούνι.
Ως τούτα τέλεψε, ξεμάκρυνε᾽ γυρίζει κι ο Οδυσσέας
στο καλυβόσπιτο᾽ και σάστισε θωρώντας τον ο γιος του,
κι άλλου γυρνάει τα μάτια τρέμοντας, θεός κανείς μην είναι,

καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἀλλοῖός μοι, ξεῖνε, φάνης νέον ἠὲ πάροιθεν,
ἄλλα δὲ εἵματ᾽ ἔχεις, καί τοι χρὼς οὐκέθ᾽ ὁμοῖος.
ἦ μάλα τις θεός ἐσσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν:
ἀλλ᾽ ἵληθ᾽, ἵνα τοι κεχαρισμένα δώομεν ἱρὰ

κι έτσι μιλώντας ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Τώρα μου φάνταξες αλλιώτικος απ᾽ ό,τι πρώτα, ξένε'
τα ρούχα σου άλλα, και στην όψη σου δε δείχνεις ίδιος να 'σαι.
Θεός αν είσαι, απ᾽ όσους τ᾽ άσωστα ψηλά κρατούν ουράνια,
σπλαχνίσου μας! Θα σου προσφέρουμε θυσίες της άρεσκιας σου

ἠδὲ χρύσεα δῶρα, τετυγμένα: φείδεο δ᾽ ἡμέων»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«οὔ τίς τοι θεός εἰμι: τί μ᾽ ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις;
ἀλλὰ πατὴρ τεός εἰμι, τοῦ εἵνεκα σὺ στεναχίζων
πάσχεις ἄλγεα πολλά, βίας ὑποδέγμενος ἀνδρῶν.»

κι άλλα χαρίσματα από μάλαμα᾽ μονάχα ελέησε μας!»
Και τότε ο θεϊκός, πολύπαθος του μίλησε Οδυσσέας:
«Δεν είμαι εγώ θεός᾽ με αθάνατους γιατί με συνομοιάζεις;
μον᾽ είμαι ο κύρης σου! Για χάρη του τραβάς εσύ περίσσιους
καημούς και βάσανα, και δέχεσαι τις άδικες των άλλων.»

ὣς ἄρα φωνήσας υἱὸν κύσε, κὰδ δὲ παρειῶν
δάκρυον ἧκε χαμᾶζε: πάρος δ᾽ ἔχε νωλεμὲς αἰεί.
Τηλέμαχος δ᾽, οὐ γάρ πω ἐπείθετο ὃν πατέρ᾽ εἶναι,
ἐξαῦτίς μιν ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν:
«οὐ σύ γ᾽ Ὀδυσσεύς ἐσσι, πατὴρ ἐμός, ἀλλά με δαίμων

Σαν είπε αυτά, το γιο του εφίλησε, κι από τα μαγουλά του
τα δάκρυα να κυλήσουν άφησε, που ως τότε ανακρατούσε.
Μα δέν το πίστευε ο Τηλέμαχος ακόμα πως μπροστά του
είχε τον κύρη του᾽ ξανάπιασε λοιπόν το λόγο κι είπε:
«Δεν είσαι εσύ ο Οδυσσέας ο κύρης μου, μον᾽ κάποιος με πλανεύει

θέλγει, ὄφρ᾽ ἔτι μᾶλλον ὀδυρόμενος στεναχίζω.
οὐ γάρ πως ἂν θνητὸς ἀνὴρ τάδε μηχανόῳτο
ᾧ αὐτοῦ γε νόῳ, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν
ῥηϊδίως ἐθέλων θείη νέον ἠὲ γέροντα.
ἦ γάρ τοι νέον ἦσθα γέρων καὶ ἀεικέα ἕσσο:

απ᾽ τους θεούς, ακόμα πιότερο να κλαίω και να χτυπιέμαι.
Και ποιος θνητός ποτέ θα δονούνταν να φτιάσει με το νου του
θάματα τέτοια; Μόνο αν έφτανε κανείς θεός, μπορούσε,
αν το 'θελε, να κάνει ανέκοπα για νιό για γέρο κάποιον.
Κι εσύ πριν λίγο γέρος έδειχνες και λεροφορεμένος,

νῦν δὲ θεοῖσιν ἔοικας, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Τηλέμαχ᾽, οὔ σε ἔοικε φίλον πατέρ ἔνδον ἐόντα
οὔτε τι θαυμάζειν περιώσιον οὔτ᾽ ἀγάασθαι:
οὐ μὲν γάρ τοι ἔτ᾽ ἄλλος ἐλεύσεται ἐνθάδ᾽ Ὀδυσσεύς,

και τώρα τους θεούς, που τ᾽ άσωστα κρατούν ουράνια, μοιάζεις.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Για τον πατέρα σου, Τηλέμαχε, που βρίσκεται φτασμένος,
δε σου ταιριάζει να θαμάζεσαι και να σαστίζεις τόσο.
Άλλο Οδυσσέα δω πέρα να 'ρχεται δε θέλεις δει ποτέ σου.

ἀλλ᾽ ὅδ᾽ ἐγὼ τοιόσδε, παθὼν κακά, πολλὰ δ᾽

Εγώ είμαι, ως με θωρείς᾽ παράδειρα πολύ, πολλά έχω πάθει,

ἀληθείς,
ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.
αὐτάρ τοι τόδε ἔργον Ἀθηναίης ἀγελείης,
ἥ τέ με τοῖον ἔθηκεν, ὅπως ἐθέλει, δύναται γάρ,
ἄλλοτε μὲν πτωχῷ ἐναλίγκιον, ἄλλοτε δ᾽ αὖτε

και τώρα στην πατρίδα εγύρισα, στα είκοσι χρόνια απάνω.
Κι αυτό το θάμα που σε σάστισε, δουλειά της κουρσολόγας
είναι Αθηνάς, που ως θέλει μ᾽ εκανε, τι πλήθια η δύναμη της —
τη μια φορά να μοιάζω ζήτουλα, την άλλη παλικάρι,

ἀνδρὶ νέῳ καὶ καλὰ περὶ χροῒ εἵματ᾽ ἔχοντι.
ῥηΐδιον δὲ θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,
ἠμὲν κυδῆναι θνητὸν βροτὸν ἠδὲ κακῶσαι.»
ὣς ἄρα φωνήσας κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο, Τηλέμαχος δὲ
ἀμφιχυθεὶς πατέρ᾽ ἐσθλὸν ὀδύρετο, δάκρυα λείβων,

που γύρα στο κορμί του εζώστηκε φορέματα πανώρια'
έναν θνητό οι θεοί, που τ᾽ άσωστα ψηλά κρατούν ουράνια,
δεν είναι δύσκολο θες όμορφο, θες άσκημο να κάνουν.»
Σαν είπε τούτα, πήγε κάθισε᾽ τον αντρειωμένο τότε
γονιό του αγκάλιασε ο Τηλέμαχος, σε κλάματα ξεσπώντας.

ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ὑφ᾽ ἵμερος ὦρτο γόοιο:
κλαῖον δὲ λιγέως, ἀδινώτερον ἤ τ᾽ οἰωνοί,
φῆναι ἢ αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες, οἷσί τε τέκνα
ἀγρόται ἐξείλοντο πάρος πετεηνὰ γενέσθαι:
ὣς ἄρα τοί γ᾽ ἐλεεινὸν ὑπ᾽ ὀφρύσι δάκρυον εἶβον.

Και στω δυονώ τα στήθη εφούντωσε τρανός του θρήνου ο πόθος,
και κλαίγαν γόζοντας αλάγιαστα᾽ πουλιά δεν κλαίνε τόσο,
οι αϊτοί κι οι άγιούπες οι γαντζόνυχοι, που τα νιογέννητα τους
μικρά οι ξωτάρηδες τους άρπαξαν, πριχού ξεπεταρίσουν.
Όμοια πικρά τα δάκρυα στάλαζαν κι απ᾽ τα δικά τους μάτια.

καί νύ κ᾽ ὀδυρομένοισιν ἔδυ φάος ἠελίοιο,
εἰ μὴ Τηλέμαχος προσεφώνεεν ὃν πατέρ᾽ αἶψα:
«ποίῃ γὰρ νῦν δεῦρο, πάτερ φίλε, νηΐ σε ναῦται
ἤγαγον εἰς Ἰθάκην; τίνες ἔμμεναι εὐχετόωντο;
οὐ μὲν γάρ τί σε πεζὸν ὀΐομαι ἐνθάδ᾽ ἱκέσθαι.»

Θρηνώντας εκεί πέρα θα 'μεναν, ως να βουτήξει ο γήλιος,
αν ο Τηλέμαχος στον κύρη του γυρνώντας δε μιλούσε:
«Κύρη ακριβέ, και ποιο είναι τ᾽ άρμενο που σ᾽ έχει στην Ιθάκη
φερμένο εδώ; ποιοί τάχα πέτουνται πως είναι οι ναύτες,
πες μου᾽ τι στο νησί μας δε φαντάζουμαι πεζός φτασμένος να 'σαι!»

τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι, τέκνον, ἀληθείην καταλέξω.
Φαίηκές μ᾽ ἄγαγον ναυσίκλυτοι, οἵ τε καὶ ἄλλους
ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτις σφέας εἰσαφίκηται:
καί μ᾽ εὕδοντ᾽ ἐν νηῒ θοῇ ἐπὶ πόντον ἄγοντες

Γυρνώντας ο θεϊκός, πολύπαθος του μίλησε Οδυσσέας:
Την πάσα αλήθεια από το στόμα μου θ᾽ ακούσεις τώρα, γιε μου'
οι θαλασσακουσμένοι μ᾽ έφεραν δω πέρα Φαίακες, κι άλλους
που προβοδούν, κανείς αν έτυχε να φτάσει στο νησί τους.
Αυτοί απ᾽ το πέλαγο με πέρασαν με γρήγορο καράβι

κάτθεσαν εἰς Ἰθάκην, ἔπορον δέ μοι ἀγλαὰ δῶρα,
χαλκόν τε χρυσόν τε ἅλις ἐσθῆτά θ᾽ ὑφαντήν.
καὶ τὰ μὲν ἐν σπήεσσι θεῶν ἰότητι κέονται:
νῦν αὖ δεῦρ᾽ ἱκόμην ὑποθημοσύνῃσιν Ἀθήνης,
ὄφρα κε δυσμενέεσσι φόνου πέρι βουλεύσωμεν.

και στην Ιθάκη εδώ με απίθωσαν στον ύπνο βυθισμένο,
και δώρα αρίφνητα μου χάρισαν, χαλκό, υφαντά, χρυσάφι.
Θεός με φώτισε και φύλαξα το βιος σε κάποιο σπήλιο,
κι εγώ ήρθα εδώ στη μάντρα, ακούγοντας της Αθηνάς το λόγο,
να βουλευτώ για των αντίμαχων το χαλασμό μαζί σου.

ἀλλ᾽ ἄγε μοι μνηστῆρας ἀριθμήσας κατάλεξον,
ὄφρ᾽ εἰδέω ὅσσοι τε καὶ οἵ τινες ἀνέρες εἰσί:
καί κεν ἐμὸν κατὰ θυμὸν ἀμύμονα μερμηρίξας
φράσσομαι, ἤ κεν νῶϊ δυνησόμεθ᾽ ἀντιφέρεσθαι
μούνω ἄνευθ᾽ ἄλλων, ἦ καὶ διζησόμεθ᾽ ἄλλους.»

Μον᾽ έλα, τους μνηστήρες μέτρα μου, λογάριασε τους όλους,
πόσοι 'ναι να κατέχω θα 'θελα και τι λογής καθένας,
κι υστέρα μες στον αψεγάδιαστο να μελετήσω νου μου,
να ιδώ μαθές αν θα μπορούσαμε να τους ριχτούμε οι δυο μας,
μονάχοι εμείς, για αν θα γυρέψουμε να μας συντρέξουν κι άλλοι.»

τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ὦ πάτερ, ἦ τοι σεῖο μέγα κλέος αἰὲν ἄκουον,
χεῖράς τ᾽ αἰχμητὴν ἔμεναι καὶ ἐπίφρονα βουλήν:
ἀλλὰ λίην μέγα εἶπες: ἄγη μ᾽ ἔχει: οὐδέ κεν εἴη
ἄνδρε δύω πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισι μάχεσθαι.

Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Πάντα στ᾽ αφτιά μου η δόξα σου έφτανε, πατέρα μου, μεγάλη,
πως έχεις αντρειοσύνη αδάμαστη και ζυγιασμένα φρένα'
μα είπες μεγάλο λόγο, σάστισα! των αδυνάτων είναι
μονάχα δυο ν᾽ ανοίξουν πόλεμο με τόσους αντρειωμένους.

μνηστήρων δ᾽ οὔτ᾽ ἂρ δεκὰς ἀτρεκὲς οὔτε δύ᾽ οἶαι,
ἀλλὰ πολὺ πλέονες: τάχα δ᾽ εἴσεαι ἐνθάδ᾽ ἀριθμόν.
ἐκ μὲν Δουλιχίοιο δύω καὶ πεντήκοντα
κοῦροι κεκριμένοι, ἓξ δὲ δρηστῆρες ἕπονται:

Δέκα οι μνηστήρες μόνο κι είκοσι δεν είναι, κάτεχε το᾽
είναι πολύ πολύ περσσότεροι᾽ θέλεις να μάθεις πόσοι;
Απ᾽ το Δουλίχιο πρώτα νιούτσικοι πενήντα δυο έχουν έρθει,
ξεδιαλεχτοί, που τους ακλούθηξαν παιδόπουλά τους εξι'

ἐκ δὲ Σάμης πίσυρές τε καὶ εἴκοσι φῶτες ἔασιν,	κι ήρθαν ακόμα εικοσιτέσσερεις απ᾽ το νησί της Σάμης,
ἐκ δὲ Ζακύνθου ἔασιν ἐείκοσι κοῦροι Ἀχαιῶν,	είκοσι ακόμα από τη Ζάκυθο των Αχαιών βλαστάρια,
ἐκ δ᾽ αὐτῆς Ἰθάκης δυοκαίδεκα πάντες ἄριστοι,	κι εδώ από την Ιθάκη δώδεκα, κι αρχοντοσέρνουν όλα.
καί σφιν ἅμ᾽ ἐστὶ Μέδων κῆρυξ καὶ θεῖος ἀοιδὸς	Μαζί κι ο κράχτης είναι ο Μέδοντας κι ο θείος ο τραγουδάρης,
καὶ δοιὼ θεράποντε, δαήμονε δαιτροσυνάων.	και δυο παιδόπουλά, που η τέχνη τους, τα κρέατα να λιανίζουν.
τῶν εἴ κεν πάντων ἀντήσομεν ἔνδον ἐόντων,	Όλους αυτούς αν τους πετύχουμε στο σπίτι μέσα, τρέμω
μὴ πολύπικρα καὶ αἰνὰ βίας ἀποτίσεαι ἐλθών.	μη βγει πολύ πικρά πως πλέρωσες εσύ τις ανομίες τους.
ἀλλὰ σύ γ᾽, εἰ δύνασαί τιν᾽ ἀμύντορα μερμηρίξαι,	Να θυμηθείς λοιπόν για κοίταξε κανέναν παραστάτη,
φράζευ, ὅ κέν τις νῶϊν ἀμύνοι πρόφρονι θυμῷ.»	που να μπορεί σε μας με πρόθυμη καρδιά να δώσει χέρι.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:	Γυρνώντας ο θεϊκός, πολύπαθος του μίλησε Οδυσσέας:
«τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καί μευ ἄκουσον:	«Εγώ θα πω, και συ τα λόγια μου στοχάσου κι άκουσέ μου'
καὶ φράσαι ἤ κεν νῶϊν Ἀθήνη σὺν Διὶ πατρὶ	λες η Αθηνά με τον πατέρα της το Δία πως δε μας φτάνει,
ἀρκέσει, ἦέ τιν᾽ ἄλλον ἀμύντορα μερμηρίξω.»	για κάποιον άλλο να 'βρω θα 'θελες που να σταθεί κοντά μας;»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:	Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«ἐσθλώ τοι τούτω γ᾽ ἐπαμύντορε, τοὺς ἀγορεύεις,	«Τούτοι καλοί 'ναι που νομάτισες πως θα σταθούν κοντά μας,
ὕψι περ ἐν νεφέεσσι καθημένω: ὥ τε καὶ ἄλλοις	κι ας κάθουνται ψηλά στα σύγνεφα᾽ τι αυτοί απ᾽ τους άλλους όλους,
ἀνδράσι τε κρατέουσι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι.»	και των θνητών και των αθάνατων, οι πιο τρανοί λογιούνται.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:	Γυρνώντας ο θεϊκός, πολύπαθος του μίλησε Οδυσσέας:
«οὐ μέν τοι κείνω γε πολὺν χρόνον ἀμφὶς ἔσεσθον	«Πολληώρα λέω μακριά απ᾽ τον πόλεμο δε θα σταθούν τον άγριο
φυλόπιδος κρατερῆς, ὁπότε μνηστῆρσι καὶ ἡμῖν	εκείνοι οι δυό, καθώς στο σπίτι μας εμείς με τους μνηστήρες
ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι μένος κρίνηται Ἄρηος.	απάλιο φοβερό θα στήσουμε, σε ποιόν θα γείρει η νίκη.
ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν ἔρχευ ἅμ᾽ ἠοῖ φαινομένηφιν	Μα τώρα εσύ με τα χαράματα στο σπίτι γύρνα πίσω
οἴκαδε, καὶ μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὁμίλει:	κι ανακατέψου με τους άνομους μνηστήρες᾽ σε λιγάκι
αὐτὰρ ἐμὲ προτὶ ἄστυ συβώτης ὕστερον ἄξει,	θα δεις και μένα ο θείος χοιροβοσκός στο κάστρο να με φέρνει'
πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον ἠδὲ γέροντι.	και θα 'χω είδη ζητιάνου, γέροντα και λεροφορεμένου.
εἰ δέ μ᾽ ἀτιμήσουσι δόμον κάτα, σὸν δὲ φίλον κῆρ	Κι αν καταφρόνια μες στο σπίτι μας μου δείξουν,
τετλάτω ἐν στήθεσσι κακῶς πάσχοντος ἐμεῖο,	εσύ κράτα στα στήθη την καρδιά σου ατάραχη, βαριά κι ας με παιδεύουν
ἤν περ καὶ διὰ δῶμα ποδῶν ἕλκωσι θύραζε	κι από τα πόδια να με σέρνουνε να με πετάξουν όξω,
ἢ βέλεσι βάλλωσι: σὺ δ᾽ εἰσορόων ἀνέχεσθαι.	να ρίχνουν ό,τι θες απάνω μου — βλέπε και βαστά μόνο!
ἀλλ᾽ ἦ τοι παύεσθαι ἀνωγέμεν ἀφροσυνάων,	Μονάχα αρμήνευέ τους τ᾽ άμυαλα φερσίματα να πάψουν,
μειλιχίοις ἐπέεσσι παραυδῶν: οἱ δέ τοι οὔ τι	με λόγια μαλακά μιλώντας τους᾽ κι εκείνοι δε θ᾽ ακούσουν,
πείσονται: δὴ γάρ σφι παρίσταται αἴσιμον ἦμαρ.	τι κιόλα στέκεται από πάνω τους η μοίρα του θανάτου.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ᾽ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν:	Κάτι άλλο τώρα εγώ θα σου 'λεγα και συ στα φρένα βαλ᾽ το᾽
ὁππότε κεν πολύβουλος ἐνὶ φρεσὶ θῇσιν Ἀθήνη,	το νου μου ως η Αθηνά η πολύβουλη φωτίσει και σου γνέψω
νεύσω μέν τοι ἐγὼ κεφαλῇ, σὺ δ᾽ ἔπειτα νοήσας	με το κεφάλι, εσύ κατάλαβε, κι όσα άρματα πολέμου
ὅσσα τοι ἐν μεγάροισιν Ἀρήϊα τεύχεα κεῖται	στο αρχονταρίκι μέσα βρίσκουνται να τα σηκώσεις όλα᾽
ἐς μυχὸν ὑψηλοῦ θαλάμου καταθεῖναι ἀείρας	κι ως στη γωνιά της μέσα κάμαρας της αψηλής τα κρύψεις,
πάντα μάλ': αὐτὰρ μνηστῆρας μαλακοῖς ἐπέεσσι	χωρίς ν᾽ αφήσεις ένα, πλάνευε με λόγια τους μνηστήρες
παρφάσθαι, ὅτε κέν σε μεταλλῶσιν ποθέοντες:	γλυκά, καθώς αυτοί θωρώντας τα να λείπουν θα ρωτάνε:
«ἐκ καπνοῦ κατέθηκ᾽, ἐπεὶ οὐκέτι τοῖσιν ἐῴκει	,, Τα πήρα απ᾽ τους καπνούς και τα 'κρυψα᾽ πια αλήθεια δε θύμιζαν
οἷά ποτε Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,	αυτά ο Οδυσσέας που άφηκε κάποτε να πάει στης Τροίας τα μέρη'
ἀλλὰ κατῄκισται, ὅσσον πυρὸς ἵκετ᾽ ἀϋτμή.	η ανάσα της φωτιάς τους θάμπωσεν εδώ κι εκεί τη λάμψη —

πρὸς δ᾽ ἔτι καὶ τόδε μεῖζον ἐνὶ φρεσὶ θῆκε Κρονίων,
μή πως οἰνωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν,
ἀλλήλους τρώσητε καταισχύνητέ τε δαῖτα
καὶ μνηστύν: αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.»

«νῶϊν δ᾽ οἴοισιν δύο φάσγανα καὶ δύο δοῦρε
καλλιπέειν καὶ δοιὰ βοάγρια χερσὶν ἑλέσθαι,
ὡς ἂν ἐπιθύσαντες ἑλοίμεθα: τοὺς δέ κ᾽ ἔπειτα
Παλλὰς Ἀθηναίη θέλξει καὶ μητίετα Ζεύς.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ᾽ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν:

εἰ ἐτεόν γ᾽ ἐμός ἐσσι καὶ αἵματος ἡμετέροιο,
μή τις ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆος ἀκουσάτω ἔνδον ἐόντος,
μήτ᾽ οὖν Λαέρτης ἴστω τό γε μήτε συβώτης
μήτε τις οἰκήων μήτ᾽ αὐτὴ Πηνελόπεια,
ἀλλ᾽ οἶοι σύ τ᾽ ἐγώ τε γυναικῶν γνώομεν ἰθύν:

καί κέ τεο δμώων ἀνδρῶν ἔτι πειρηθεῖμεν,
ἠμὲν ὅπου τις νῶϊ τίει καὶ δείδιε θυμῷ,
ἠδ᾽ ὅτις οὐκ ἀλέγει, σὲ δ᾽ ἀτιμᾷ τοῖον ἐόντα.»
ὦτὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός
«ὦ πάτερ, ἦ τοι ἐμὸν θυμὸν καὶ ἔπειτά γ᾽, ὀΐω,

γνώσεαι: οὐ μὲν γάρ τι χαλιφροσύναι γέ μ᾽ ἔχουσιν:
ἀλλ᾽ οὔ τοι τόδε κέρδος ἐγὼν ἔσσεσθαι ὀΐω
ἡμῖν ἀμφοτέροισι: σὲ δὲ φράζεσθαι ἄνωγα.
δηθὰ γὰρ αὔτως εἴσῃ ἑκάστου πειρητίζων,
ἔργα μετερχόμενος: τοὶ δ᾽ ἐν μεγάροισιν ἕκηλοι

χρήματα δαρδάπτουσιν ὑπέρβιον οὐδ᾽ ἔπι φειδώ.
ἀλλ᾽ ἦ τοί σε γυναῖκας ἐγὼ δεδάασθαι ἄνωγα,
αἵ τέ σ᾽ ἀτιμάζουσι καὶ αἳ νηλείτιδές εἰσιν:
ἀνδρῶν δ᾽ οὐκ ἂν ἐγώ γε κατὰ σταθμοὺς ἐθέλοιμι
ἡμέας πειράζειν, ἀλλ᾽ ὕστερα ταῦτα πένεσθαι,

εἰ ἐτεόν γέ τι οἶσθα Διὸς τέρας αἰγιόχοιο.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
ἡ δ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτ᾽ Ἰθάκηνδε κατήγετο νηῦς εὐεργής,
ἣ φέρε Τηλέμαχον Πυλόθεν καὶ πάντας ἑταίρους.
οἱ δ᾽ ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἵκοντο,

νῆα μὲν οἵ γε μέλαιναν ἐπ᾽ ἠπείροιο ἔρυσσαν,
τεύχεα δέ σφ᾽ ἀπένεικαν ὑπέρθυμοι θεράποντες,
αὐτίκα δ᾽ ἐς Κλυτίοιο φέρον περικαλλέα δῶρα.
αὐτὰρ κήρυκα πρόεσαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος,
ἀγγελίην ἐρέοντα περίφρονι Πηνελοπείῃ,

οὕνεκα Τηλέμαχος μὲν ἐπ᾽ ἀγροῦ, νῆα δ᾽ ἀνώγει
ἄστυδ᾽ ἀποπλείειν, ἵνα μὴ δείσασ᾽ ἐνὶ θυμῷ
ἰφθίμη βασίλεια τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβοι
τὼ δὲ συναντήτην κῆρυξ καὶ δῖος ὑφορβὸς
τῆς αὐτῆς ἕνεκ᾽ ἀγγελίης, ἐρέοντε γυναικί.

κάτι χειρότερο! μου το 'βαλε στα φρένα ο γιος του Κρόνου'
φοβάμαι, απάνω στο μεθύσι σας καβγά μη στηστε ξάφνου
και χτυπηθείτε, και ντροπιάσετε και προξενιές και τάβλες'
τι αλήθεια αποτραβάει το σίδερο τους άντρες μοναχό του."

Και μόνο δυο σπαθιά στην κάμαρα και δυο κοντάρια κράτα
για μας, και δυο σκουτάρια, να 'χουμε στα χέρια να βαστούμε,
σα θα χυθούμε να τ᾽ αρπάξουμε᾽ κι εκείνων θα πλανέψει
τότε η Αθηνά κι ο βαθυστόχαστος ο Δίας μεμιάς τα φρένα.
Κάτι άλλο τώρα εγώ θα σου 'λεγα και συ στο νου σου βαλ᾽ το'

δικός μου αν είσαι κι απ᾽ το γαίμα μου, κανείς να μην το μάθε!,
πως ο Οδυσσέας πια πίσω βρίσκεται στο σπίτι του᾽ να ξέρει
μηδέ ο Λαέρτης θέλω τίποτε μηδέ ο χοιροβοσκός μας
μηδέ κι οι άνθρωποι στο παλάτι μας μηδέ κι η Πηνελόπη'
μονάχα εσύ κι εγώ, να μάθουμε ποια γνώμη οι σκλάβες έχουν.

Κι ακόμα λέω να δοκιμάσουμε τους σερνικούς μας δούλους,
ποιος μας φοβάται ακόμα μέσα του και σε τιμή μας έχει,
και ποιος δε μας μετρά, κι αψήφησε και σένα, τέτοιος που 'σαι.»
Κι ο έμνοστος γιος του τότε στράφηκε κι απηλογιά του δίνει:
«Κύρη, θα 'ρθεί μια μέρα κάποτε, φαντάζουμαι, να μάθεις

το φυσικό που κλείνω μέσα μου, μα απρόκοπος δεν είμαι.
Ωστόσο αυτό που λες, φαντάζουμαι, συφερτικό δε θα 'ναι
σε μας τους δυό, γι᾽ αυτό θα σου 'λεγα να το καλολογιάσεις.
Πολύν καιρό θα χάσεις άδικα στα ξώμερα γυρνώντας
να δοκιμάσεις κάθε δούλο μας᾽ κι ωστόσο εκείνοι ανέγνοιοι

το βιος μας τρων στο σπίτι αδιάντροπα, χωρίς να το λυπούνται.
Όμως σωστό θαρρώ να μάθουμε των γυναικών τη γνώμη,
ποιες απόμειναν ακριμάτιστες και ποιες σε ξεψηφούνε.
Τους δούλους όμως δε θα το 'θελα γυρίζοντας τις μάντρες
να δοκιμάζουμε᾽ κι αργότερα μπορεί να γίνει τούτο,

σημάδι ο Δίας ο βροντοσκούταρος αν σου 'χει δώσει αλήθεια.»
Τέτοια σταύρωναν συναλλήλως τους εκείνοι λόγια τότε'
το άρμενο ωστόσο, τον Τηλέμαχο που'χε απ᾽ την Πύλο φέρει
και τους συντρόφους του όλους, έφτασε γυρνώντας στην Ιθάκη.
Κι όταν εκείνοι στο πολύβαθο λιμάνι μέσα έμπηκαν,

όξω τράβηξαν το καράβι τους το μελανό στον άμμο,
και τα παιδόπουλα τα πέρφανα σήκωσαν τ᾽ άρματά τους,
και στου Κλυτίου μετά κουβάλησαν τα δώρα τα πανώρια,
κι έναν διαλάλη τέλος έστειλαν στο σπίτι του Οδυσσέα,
στην Πηνελόπη τα μαντάτα τους να πει τη μυαλωμένη,

πως ήταν διάτα του Τηλέμαχου το πλοίο να 'ρθεί στο κάστρο,
κι αυτός θ᾽ απόμενε στα χτήματα, πια φόβο να μην έχει
η ρήγισσα η τρανή και τρέχουνε τα μάτια της ποτάμι.
Κι ο θείος χοιροβοσκός αντάμωσε τον κράχτη, και τραβούσαν
ίδιο ακριβώς να φέρουν μήνυμα κι οι δυο στην Πηνελόπη.

ἀλλ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἵκοντο δόμον θείου βασιλῆος,
κῆρυξ μέν ῥα μέσῃσι μετὰ δμῳῇσιν ἔειπεν:
«ἤδη τοι, βασίλεια, φίλος παῖς εἰλήλουθε.»
Πηνελοπείῃ δ᾽ εἶπε συβώτης ἄγχι παραστὰς
πάνθ᾽ ὅσα οἱ φίλος υἱὸς ἀνώγει μυθήσασθαι.

Κι ως φτάσαν στου θεϊκού ρηγάρχη τους σε λίγο το παλάτι,
ο κράχτης στάθηκε και φώναξεν εκεί μπροστά στις δούλες:
« Άκου, βασίλισσα, πια εδιάγειρεν ο γιος σου από την Πύλο!»
Μα ο θείος χοιροβοσκός έζύγωσε την Πηνελόπη πρώτα
κι από κοντά του γιου της έλεγε το μήνυμα για κείνη.

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πᾶσαν ἐφημοσύνην ἀπέειπε,
βῆ ῥ᾽ ἴμεναι μεθ᾽ ὕας, λίπε δ᾽ ἕρκεά τε μέγαρόν τε.
μνηστῆρες δ᾽ ἀκάχοντο κατήφησάν τ᾽ ἐνὶ θυμῷ,
ἐκ δ᾽ ἦλθον μεγάροιο παρὲκ μέγα τειχίον αὐλῆς,
αὐτοῦ δὲ προπάροιθε θυράων ἑδριόωντο.

Μόλις της είπε όσα παράγγειλεν εκείνος άκρη ως άκρη,
αυλή και κάμαρες παράτησε, στους χοίρους να διαγείρει.
Μα τους μνηστήρες πίκρα επλάκωσε βαριά και στενοχώρια,
κι απ᾽ το παλάτι εβγήκαν, της αυλής τον τοίχο προσπερνώντας,
κι απόξω εκεί από την αυλόπορτα σε συντυχιά κάθιζαν.

τοῖσιν δ᾽ Εὐρύμαχος, Πολύβου πάϊς, ἦρχ᾽
ἀγορεύειν:
«ὦ φίλοι, ἦ μέγα ἔργον ὑπερφιάλως τετέλεσται
Τηλεμάχῳ ὁδὸς ἥδε: φάμεν δέ οἱ οὐ τελέεσθαι.
ἀλλ᾽ ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν ἥ τις ἀρίστη,
ἐς δ᾽ ἐρέτας ἁλιῆας ἀγείρομεν, οἵ κε τάχιστα

Κι ο Ευρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, το λόγο εκίνα πρώτος:
«Φίλοι, τρανή δουλειά ο Τηλέμαχος με τούτο το ταξίδι
σκάρωσε απόκοτα, κι ας λέγαμε πως δε θα το τελέψει.
Μα ομπρός, καράβι μαύρο ας ρίξουμε, το πιο γοργό,
στο κύμα και κουπολάτες ας μαζώξουμε, χωρίς καιρό να χάσουν

κείνοις ἀγγείλωσι θοῶς οἶκόνδε νέεσθαι.»
οὔ πω πᾶν εἴρηθ᾽, ὅτ᾽ ἄρ᾽ Ἀμφίνομος ἴδε νῆα,
στρεφθεὶς ἐκ χώρης, λιμένος πολυβενθέος ἐντός,
ἱστία τε στέλλοντας ἐρετμά τε χερσὶν ἔχοντας.
ἡδὺ δ᾽ ἄρ᾽ ἐκγελάσας μετεφώνεεν οἷς ἑτάροισι:

σε κείνους να μηνύσουν, γρήγορα ξοπίσω να διαγείρουν.»
Ακόμα εστέκουνταν ο λόγος του, κι ο Αμφίνομος, γυρνώντας
απ᾽ το θρονί του, βλέπει τ᾽ άρμενο μες στο βαθύ λιμάνι,
την ώρα τα πανιά που εμάϊναραν και τα κουπιά κρατούσαν.
Με την καρδιά του τότε γέλασε και λέει στους συντρόφους του:

«μή τιν᾽ ἔτ᾽ ἀγγελίην ὀτρύνομεν: οἵδε γὰρ ἔνδον.
ἤ τίς σφιν τόδ᾽ ἔειπε θεῶν, ἢ εἴσιδον αὐτοὶ
νῆα παρερχομένην, τὴν δ᾽ οὐκ ἐδύναντο κιχῆναι.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἀνστάντες ἔβαν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης,
αἶψα δὲ νῆα μέλαιναν ἐπ᾽ ἠπείροιο ἔρυσσαν,

«Ανάγκη πια καμιά για μήνυμα, πια εμπήκαν μέσα, να 'τους!
Από θεό μπορεί να το 'μαθαν, μπορεί κι ατοί τους να 'δαν
να προσπερνάει μπροστά τους τ᾽ άρμενο και πια δεν το
πρόφταιναν.»
Σαν είπε τούτα, εκείνοι ασκώθηκαν και τρέξαν στο ακρογιάλι
και στη στεριά τράβηξαν γρήγορα το μελανό καράβι,

τεύχεα δέ σφ᾽ ἀπένεικαν ὑπέρθυμοι θεράποντες.
αὐτοὶ δ᾽ εἰς ἀγορὴν κίον ἀθρόοι, οὐδέ τιν᾽ ἄλλον
εἴων οὔτε νέων μεταΐζειν οὔτε γερόντων.
τοῖσιν δ᾽ Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός:
«ὢ πόποι, ὡς τόνδ᾽ ἄνδρα θεοὶ κακότητος ἔλυσαν.

και τα παιδόπουλα τα πέρφανα σήκωσαν τ᾽ άρματά τους.
Κι εκείνοι επήραν δρόμο, σύναξη στην αγορά να κάμουν,
κι άλλον κοντά τους, νιο για γέροντα, να κάτσει δεν άφηναν.
Κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, μίλησε κι αναμεσά τους είπε:
«Ωχού, οι θεοί και πως τον γλίτωσαν του Χάρου ετούτον τώρα!

ἤματα μὲν σκοποὶ ἷζον ἐπ᾽ ἄκριας ἠνεμοέσσας
αἰὲν ἐπασσύτεροι: ἅμα δ᾽ ἠελίῳ καταδύντι
οὔ ποτ᾽ ἐπ᾽ ἠπείρου νύκτ᾽ ἄσαμεν, ἀλλ᾽ ἐνὶ πόντῳ
νηῒ θοῇ πλείοντες ἐμίμνομεν Ἠῶ δῖαν,
Τηλέμαχον λοχόωντες, ἵνα φθίσωμεν ἑλόντες

Τη μέρα βάρδιες στ᾽ ανεμόδαρτα στέκονταν κορφοβούνια
κι όλο συνάλλαζαν κι ως βούλιαζεν ο γήλιος, δε μας είδε
μια νύχτα στη στεριά να υπνώνουμε᾽ μες στο γοργό καράβι
ως τα χαράματα αλωνίζαμε το πέλαγο, καρτέρι
έχοντας στήσει στον Τηλέμαχο, να βρει το θάνατο του'

αὐτόν: τὸν δ᾽ ἄρα τῆος ἀπήγαγεν οἴκαδε δαίμων,
ἡμεῖς δ᾽ ἐνθάδε οἱ φραζώμεθα λυγρὸν ὄλεθρον
Τηλεμάχῳ, μηδ᾽ ἧμας ὑπεκφύγοι: οὐ γὰρ ὀΐω
τούτου γε ζώοντος ἀνύσσεσθαι τάδε ἔργα.
αὐτὸς μὲν γὰρ ἐπιστήμων βουλῇ τε νόῳ τε,

όμως την ιδίαν ώρα ένας θεός τον γύριζε στο σπίτι!
Καιρός πια εδώ να μελετήσουμε το μαύρο χαλασμό του,
να μη γλιτώσει πια ο Τηλέμαχος απ᾽ τα δικά μας χέρια'
αν τούτος ζει, δεν το φαντάζουμαι να βγει η δουλειά μας πέρα'
τι ατός του να σκεφτεί κι απόφαση να πάρει τώρα ξέρει᾽

λαοὶ δ᾽ οὐκέτι πάμπαν ἐφ᾽ ἡμῖν ἦρα φέρουσιν.
ἀλλ᾽ ἄγετε, πρὶν κεῖνον ὁμηγυρίσασθαι Ἀχαιοὺς
εἰς ἀγορήν--οὐ γάρ τι μεθησέμεναί μιν ὀΐω,

κι ουδέ κι ο κόσμος την αγάπη του για μας ως πρώτα δείχνει.
Μα ελάτε, πριν αυτός σε σύναξη τους Αχαιούς καλέσει'
τι ν᾽ απομείνει δε φαντάζουμαι με σταυρωμένα χέρια'

ἀλλ᾽ ἀπομηνίσει, ἐρέει δ᾽ ἐν πᾶσιν ἀναστὰς	βαρύς θα 'ναι ο θυμός του᾽ στέκοντας μπρος σε όλους θα φωνάξει,
οὕνεκά οἱ φόνον αἰπὺν ἐράπτομεν οὐδ᾽ ἐκίχημεν:	το μαύρο του χαμό πως κλώθαμε, μα πρόφτασε να φύγει.
οἱ δ᾽ οὐκ αἰνήσουσιν ἀκούοντες κακὰ ἔργα:	Κι οι άλλοι, κακές δουλειές ακούγοντας, δε θα 'ρθουν λέω μαζί μας᾽
μή τι κακὸν ῥέξωσι καὶ ἡμέας ἐξελάσωσι	κακό κανένα μη μας κάνουνε και μας ξορίσουν όλους
γαίης ἡμετέρης, ἄλλων δ᾽ ἀφικώμεθα δῆμον:	μακριά απ᾽ τη χώρα μας, σε αλλόξενους να τριγυρνάμε τόπους.
ἀλλὰ φθέωμεν ἑλόντες ἐπ᾽ ἀγροῦ νόσφι πόληος	Πιο πριν το θάνατο στα ξώμερα να βρει, μακριά απ᾽ το κάστρο
ἢ ἐν ὁδῷ: βίοτον δ᾽ αὐτοὶ καὶ κτήματ᾽ ἔχωμεν,	για και στο δρόμο, από τα χέρια μας, το βιος και τ᾽ αγαθά του
δασσάμενοι κατὰ μοῖραν ἐφ᾽ ἡμέας, οἰκία δ᾽ αὖτε	μετά να μοιραστούμε, δίνοντας στη μάνα του μονάχα
κείνου μητέρι δοῖμεν ἔχειν ἠδ᾽ ὅστις ὀπυίοι.	και σε όποιον ταίρι θα την έπαιρνε το σπίτι να κάθονται.
εἰ δ᾽ ὑμῖν ὅδε μῦθος ἀφανδάνει, ἀλλὰ βόλεσθε	Αν όμως δεν αρέσει ο λόγος μου και προτιμάτε εκείνος
αὐτόν τε ζώειν καὶ ἔχειν πατρώϊα πάντα,	να ζει κι ολάκερα να χαίρεται τα πατρικά του πλούτη,
μή οἱ χρήματ᾽ ἔπειτα ἅλις θυμηδέ᾽ ἔδωμεν	όλοι μαζί πια ας μην ερχόμαστε τα ποθητά αγαθά του
ἐνθάδ᾽ ἀγειρόμενοι, ἀλλ᾽ ἐκ μεγάροιο ἕκαστος	να τρώμε ανέμπληστα᾽ απ᾽ το σπίτι του καθείς μας ας γυρέψει
μνάσθω ἐέδνοισιν διζήμενος: ἡ δέ κ᾽ ἔπειτα	με δώρα να την κάνει ταίρι του᾽ κι εκείνη τότε ας πάρει
γήμαιθ᾽ ὅς κε πλεῖστα πόροι καὶ μόρσιμος ἔλθοι.»	όποιον χαρίσει περισσότερα και της τον γράφει η μοίρα.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ.	Έτσι μιλούσε, κι όλοι απόμειναν και δεν έβγαζαν άχνα.
τοῖσιν δ᾽ Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε,	Το λόγο πήρε τότε ο Αμφίνομος κι αναμεσά τους είπε,
Νίσου φαίδιμος υἱός, Ἀρητιάδαο ἄνακτος,	ο έμνοστος γιος του Νίσου του άρχοντα και του Άρητου τ᾽ αγγόνι.
ὅς ῥ᾽ ἐκ Δουλιχίου πολυπύρου, ποιήεντος,	Μες στους μνηστήρες, που απ᾽ τ᾽ ολόχλωρο, πολύσταρο Δουλίχι
ἡγεῖτο μνηστῆρσι, μάλιστα δὲ Πηνελοπείῃ	εδώ είχαν έρθει, αυτός αφέντευε, και πιο στην Πηνελόπη
ἥνδανε μύθοισι: φρεσὶ γὰρ κέχρητ᾽ ἀγαθῇσιν:	τα λόγια άρεσαν που της έλεγε᾽ κακός μαθές δεν ήταν.
ὅ σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:	Και τότε μίλησε καλόγνωμος αναμεσό τους κι είπε:
«ὦ φίλοι, οὐκ ἂν ἐγώ γε κατακτείνειν ἐθέλοιμι	«Θάνατο, φίλοι, στον Τηλέμαχο δε θα 'θελα να δώσω
Τηλέμαχον: δεινὸν δὲ γένος βασιλήϊόν ἐστιν	είναι φριχτό γενιάς να χύνεται βασιλικιάς το γαίμα.
κτείνειν: ἀλλὰ πρῶτα θεῶν εἰρώμεθα βουλάς.	Κάλλιο πιο πρώτα να ρωτήσουμε και των θεών τη γνώμη'
εἰ μέν κ᾽ αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο θέμιστες,	κι αν οι χρησμοί το καλοδέχουνται του Δία του τρισμεγάλου,
αὐτός τε κτενέω τούς τ᾽ ἄλλους πάντας ἀνώξω:	ατός μου θα του δώσω θάνατο και σας μαζί θα σπρώξω.
εἰ δέ κ᾽ ἀποτρωπῶσι θεοί, παύσασθαι ἄνωγα.»	Μα αν οι θεοί δε θέλουν, θα 'λεγα τούτη η δουλειά να λείψει.»
ὣς ἔφατ᾽ Ἀμφίνομος, τοῖσιν δ᾽ ἐπιήνδανε μῦθος.	Αυτά είπε ο Αμφίνομος, κι οι επίλοιποι στη γνώμη του συγκλίνον.
αὐτίκ᾽ ἔπειτ᾽ ἀνστάντες ἔβαν δόμον εἰς Ὀδυσῆος,	Σηκώθηκαν ευτύς και κίνησαν για του Οδυσσέα το σπίτι,
ἐλθόντες δὲ καθῖζον ἐπὶ ξεστοῖσι θρόνοισιν.	και μόλις φτάσαν, πήγαν κάθισαν στα μαγλινά θρονιά τους.
ἡ δ᾽ αὖτ᾽ ἄλλ᾽ ἐνόησε περίφρων Πηνελόπεια,	Η Πηνελόπη ωστόσο η φρόνιμη στοχάστηκε άλλα πάλε:
μνηστήρεσσι φανῆναι ὑπέρβιον ὕβριν ἔχουσι.	να βγει μπροστά στους παραδιάντροπους μνηστήρες, τι απ᾽ τον κράχτη
πεύθετο γὰρ οὗ παιδὸς ἐνὶ μεγάροισιν ὄλεθρον:	το Μέδοντα, είχε μάθει, που άκουσε το τι βουλές υφαίναν,
κῆρυξ γάρ οἱ ἔειπε Μέδων, ὃς ἐπεύθετο βουλάς.	πως μες στο σπίτι εκεί λογάριαζαν το γιο της να χαλάσουν.
βῆ δ᾽ ἰέναι μέγαρόνδε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξίν.	Πήρε λοιπόν μαζί τις βάγιες της να πάει στο αρχονταρίκι'
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,	και τους μνηστήρες σαν αντίκρισε των γυναικών το θάμα,
στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,	σε μια κολόνα δίπλα εστάθηκε της στεριάς στέγης, κι είχε
ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα,	κρυμμένα ολόγυρα τα μάγουλα σε στραφτερή μαντίλα,
Ἀντίνοον δ᾽ ἐνένιπεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:	και στον Αντίνοο τέτοια μίλησε μαλώνοντας τον κι είπε:
«Ἀντίνο᾽, ὕβριν ἔχων, κακομήχανε, καὶ δέ σέ φασιν	«Άνομε Αντίνοε, κακομήχανε! κι ο κόσμος στην Ιθάκη
ἐν δήμῳ Ἰθάκης μεθ᾽ ὁμήλικας ἔμμεν ἄριστον	να σε θαρρεί τον πρώτο ανάμεσα στους συνομήλικους σου
βουλῇ καὶ μύθοισι: σὺ δ᾽ οὐκ ἄρα τοῖος ἔησθα.	στα λόγια και στο νου, μα, ως φαίνεται, ποτέ δεν ήσουν τέτοιος!

μάργε, τίη δὲ σὺ Τηλεμάχῳ θάνατόν τε μόρον τε
ῥάπτεις, οὐδ᾽ ἱκέτας ἐμπάζεαι, οἷσιν ἄρα Ζεὺς
μάρτυρος; οὐδ᾽ ὁσίη κακὰ ῥάπτειν ἀλλήλοισιν.
ἦ οὐκ οἶσθ᾽ ὅτε δεῦρο πατὴρ τεὸς ἵκετο φεύγων,

Δαιμονισμένε, του Τηλέμαχου το θάνατο τι κλώθεις,
και τους ικέτες πως δε σέβεσαι, που ο Δίας τους διαφεντεύει;
Κρίμα μεγάλο είναι ένας άνθρωπος του άλλου κακό να κλώθει.
Για τον πατέρα σου δεν άκουσες, που απ᾽ του λαού το φόβο

δῆμον ὑποδείσας; δὴ γὰρ κεχολώατο λίην,
οὕνεκα ληϊστῆρσιν ἐπισπόμενος Ταφίοισιν
ἤκαχε Θεσπρωτούς: οἱ δ᾽ ἡμῖν ἄρθμιοι ἦσαν:
τόν ῥ᾽ ἔθελον φθῖσαι καὶ ἀπορραῖσαι φίλον ἦτορ
ἠδὲ κατὰ ζωὴν φαγέειν μενοεικέα πολλήν:

έτρεξε ικέτης στο παλάτι μας; του 'χαν θυμό μεγάλο,
το με Ταφιώτες τα συνταίριαξε, τη γη να διαγουμίσουν
των Θεσπρωτών, κι αυτοί αγανάχτησαν, κι ήταν δικοί μας φίλοι'
και θέλαν να του δώσουν θάνατο, να σκίσουν την καρδιά του,
κι ακόμα το πολυπεθύμητο βαρύ του βιος να φανέ᾽

ἀλλ᾽ Ὀδυσεὺς κατέρυκε καὶ ἔσχεθεν ἱεμένους περ.
τοῦ νῦν οἶκον ἄτιμον ἔδεις, μνάᾳ δὲ γυναῖκα
παῖδά τ᾽ ἀποκτείνεις, ἐμὲ δὲ μεγάλως ἀκαχίζεις:
ἀλλά σε παύσασθαι κέλομαι καὶ ἀνωγέμεν ἄλλους.»
τὴν δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρύμαχος, Πολύβου πάϊς, ἀντίον ηὔδα:

και μοναχά ο Οδυσσέας τους κράτησε, τη φόρα κόβοντας τους.
Τώρα του τρως το σπίτι απλέρωτα, το ταίρι του γυρεύεις,
και στον υγιό του δίνεις θάνατο και μένα πίκρες δίνεις.
Σταμάτα πια, και στους επίλοιπους να σταματήσουν μίλα!»
Κι ο Ευρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, της αποκρίθη κι είπε:

«κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρον Πηνελόπεια,
θάρσει: μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων.
οὐκ ἔσθ᾽ οὗτος ἀνὴρ οὐδ᾽ ἔσσεται οὐδὲ γένηται,
ὅς κεν Τηλεμάχῳ σῷ υἱέϊ χεῖρας ἐποίσει
ζώοντός γ᾽ ἐμέθεν καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο.

«Κουράγιο, Πηνελόπη φρόνιμη, του Ικάριου θυγατέρα!
Θέλω για τούτα να μη γνοιάζεσαι καθόλου στην καρδιά σου'
άντρας δεν είναι κι ουδέ βρίσκεται κι ουδέ ποτέ θα γένει,
που χέρι απάνω στον Τηλέμαχο θ᾽ απλώσει, τον υγιό σου,
ενώ όσο ζω κι όσο τα μάτια μου τη γης θωρούν ετούτη.

ὧδε γὰρ ἐξερέω, καὶ μὴν τετελεσμένον ἔσται:
αἶψά οἱ αἷμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρὶ
ἡμετέρῳ, ἐπεὶ ἦ καὶ ἐμὲ πτολίπορθος Ὀδυσσεὺς
πολλάκι γούνασιν οἷσιν ἐφεσσάμενος κρέας ὀπτὸν
ἐν χείρεσσιν ἔθηκεν, ἐπέσχε τε οἶνον ἐρυθρόν.

Το λόγο που θα πω αφουγκράσου τον, τι σίγουρα θα γένει:
ευτύς θ᾽ αναβρυσίσει το αίμα του τρογύρα απ᾽ το δικό μου
κοντάρι᾽ τι κι εγώ στα γόνατα του καστροπολεμίτη
έχω Όδυσσέα καθίσει, ως μου 'βαζε ψητό στα χέρια κρέας,
και κόκκινο στα χείλη μου 'φερνε κρασί να πιώ᾽ για τούτο

τῷ μοι Τηλέμαχος πάντων πολὺ φίλτατός ἐστιν
ἀνδρῶν, οὐδέ τί μιν θάνατον τρομέεσθαι ἄνωγα
ἔκ γε μνηστήρων: θεόθεν δ᾽ οὐκ ἔστ᾽ ἀλέασθαι.»
ὣς φάτο θαρσύνων, τῷ δ᾽ ἤρτυεν αὐτὸς ὄλεθρον.
ἡ μὲν ἄρ᾽ εἰσαναβᾶσ᾽ ὑπερώϊα σιγαλόεντα

πιότερο απ᾽ όλους τον Τηλέμαχο μες στην καρδιά τον έχω.
Κι ουδέ και να 'χει φόβο, θάνατο πως θα 'βρει απ᾽ τους μνηστήρες'
μα αν είναι να 'ρθει απ᾽ τους αθάνατους, αυτόν δεν τον ξεφεύγει.»
Έτσι την γκάρδιωνε, κι ας έκλωθε μονάχος του το φόνο.
Κι αυτή γυρνώντας κι ανεβαίνοντας στα λιόφωτα τ᾽ ανώγια

κλαῖεν ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
ἡδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
ἑσπέριος δ᾽ Ὀδυσῆϊ καὶ υἱέϊ δῖος ὑφορβὸς
ἤλυθεν: οἱ δ᾽ ἄρα δόρπον ἐπισταδὸν ὡπλίζοντο,
σῦν ἱερεύσαντες ἐνιαύσιον. αὐτὰρ Ἀθήνη,

τον Οδυσσέα θυμήθη κι έκλαιγε, τον άντρα της, ωσόπου
της έχυσε η Αθηνά η γλαυκόματη γλυκό στα μάτια γύπνο.
Είχε βραδιάσει, ο θείος σαν έφτασε χοιροβοσκός να σμίξει
τον Οδυσσέα και τον Τηλέμαχο, που σύνταζαν το δείπνο,
μονοχρονιάρη χοίρο σφάζοντας. Κι ήρθε η Αθηνά η Παλλάδα

ἄγχι παρισταμένη, Λαερτιάδην Ὀδυσῆα
ῥάβδῳ πεπληγυῖα πάλιν ποίησε γέροντα,
λυγρὰ δὲ εἵματα ἕσσε περὶ χροΐ, μή ἑ συβώτης
γνοίη ἐσάντα ἰδὼν καὶ ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ
ἔλθοι ἀπαγγέλλων μηδὲ φρεσὶν εἰρύσσαιτο.

και στου Λαέρτη δίπλα εστάθηκε το γιο, τον Οδυσσέα,
και τον ξανάκανε, χτυπώντας τον με το ραβδί της, γέρο,
και ρούχα στο κορμί του φόρεσε λερά, ο χοιροβοσκός του
να μη τον δει κι ανανογιώντας τον το μυστικά δεν κρύψει,
μονάχα τρέξει και στη φρόνιμη το πει την Πηνελόπη.

τὸν καὶ Τηλέμαχος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπεν:
«ἦλθες, δῖ᾽ Εὔμαιε. τί δὴ κλέος ἔστ᾽ ἀνὰ ἄστυ;
ἦ ῥ᾽ ἤδη μνηστῆρες ἀγήνορες ἔνδον ἔασιν
ἐκ λόχου, ἦ ἔτι μ᾽ αὖτ᾽ εἰρύαται οἴκαδ᾽ ἰόντα;»

Και πρώτα μίλησε ο Τηλέμαχος κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Καλώς το θείο τον Εύμαιο! Γρίκησες κανένα νέο στη χώρα;
Οι πέρφανοι μνηστήρες διάγειραν απ᾽ το καρτέρι τάχα, για ακόμα
τριγυρνούν φυλάγοντας ποιάν ώρα θα γυρίσω;»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:	Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του πες:
«οὐκ ἔμελέν μοι ταῦτα μεταλλῆσαι καὶ ἐρέσθαι	«Γι᾽ αυτά που τώρα λες δε γνοιάστηκα διαβαίνοντας το κάστρο
ἄστυ καταβλώσκοντα: τάχιστά με θυμὸς ἀνώγει	κανέναν να ρωτήσω᾽ μ᾽ έβιαζε μαθές πολύ η ψυχή μου
ἀγγελίην εἰπόντα πάλιν δεῦρ᾽ ἀπονέεσθαι.	μιαν ώρα αρχύτερα το μήνυμα να πάω και να διαγείρω.
ὡμήρησε δέ μοι παρ᾽ ἑταίρων ἄγγελος ὠκύς,	Μα κάποιον βρήκα απ᾽ τους συντρόφους σου γοργό μαντατοφόρο,
κῆρυξ, ὃς δὴ πρῶτος ἔπος σῇ μητρὶ ἔειπεν.	τον κράχτη, που 'φερε στη μάνα σου το μήνυμα σου πρώτος.
ἄλλο δέ τοι τό γε οἶδα: τὸ γὰρ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν.	Κι ακόμα κάτι, με τα μάτια μου που το 'χω δεί, κατέχω᾽
ἤδη ὑπὲρ πόλιος, ὅθι θ᾽ Ἕρμαιος λόφος ἐστίν,	καθώς γυρνούσα πίσω, βρέθηκα στου Ερμή που λεν το λόφο,
ἦα κιών, ὅτε νῆα θοὴν ἰδόμην κατιοῦσαν	πάνω απ᾽ την πόλη, κι ως αγνάντεψα, θωρώ καράβι ξάφνου
ἐς λιμέν᾽ ἡμέτερον: πολλοὶ δ᾽ ἔσαν ἄνδρες ἐν αὐτῇ,	γοργό να μπαίνει στο λιμάνι μας με πλήθος άντρες μέσα,
βεβρίθει δὲ σάκεσσι καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι:	και να 'ναι φορτωμένο δίμυτα κοντάρια και σκουτάρια'
καί σφέας ὠΐσθην τοὺς ἔμμεναι, οὐδέ τι οἶδα.»	και τότε αυτοί πως είναι απείκασα, μα σίγουρος δεν είμαι.»
ὣς φάτο, μείδησεν δ᾽ ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο	Αυτά είπε, κι ο αντρειανός Τηλέμαχος γυρνάει με χαμογέλιο,
ἐς πατέρ᾽ ὀφθαλμοῖσιν ἰδών, ἀλέεινε δ᾽ ὑφορβόν.	κρυφά απ᾽ τον Εύμαιο, στον πατέρα του, κοιτώντας τον στα μάτια.
οἱ δ᾽ ἐπεὶ οὖν παύσαντο πόνου τετύκοντό τε δαῖτα,	Κι απ᾽ τις δουλειές τους μόλις σχόλασαν κι ετοίμασαν τις τάβλες,
δαίνυντ᾽, οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης.	έτρωγαν, κι είχαν, ως εταίριαζε, καθείς το μερτικό του.
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,	Και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,
κοίτου τε μνήσαντο καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.	στην κλίνη επλάγιασαν και φράθηκαν την άγια του ύπνου χάρη.

ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
δὴ τότ᾽ ἔπειθ᾽ ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο,
εἵλετο δ᾽ ἄλκιμον ἔγχος, ὅ οἱ παλάμηφιν ἀρήρει,

Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
κάτω απ᾽ τα πόδια του ο Τηλέμαχος, του θεϊκού Οδυσσέα
ο γιος, επέρασε τα σάνταλα τα καλοκαμωμένα,
κι ως το γερό κοντάρι εφούχτωσε, που του 'ρχονταν στο χέρι,

ἄστυδε ἱέμενος, καὶ ἑὸν προσέειπε συβώτην:
«ἄττ᾽, ἦ τοι μὲν ἐγὼν εἶμ᾽ ἐς πόλιν, ὄφρα με μήτηρ
ὄψεται: οὐ γάρ μιν πρόσθεν παύσεσθαι ὀΐω
κλαυθμοῦ τε στυγεροῖο γόοιό τε δακρυόεντος,
πρίν γ᾽ αὐτόν με ἴδηται: ἀτὰρ σοί γ᾽ ὧδ᾽ ἐπιτέλλω.

στον Εύμαιο γύρισε και μίλησε, κινώντας για τη χώρα:
«Παππουλη, εγώ στη χώρα, η μάνα μου για να με δει, πηγαίνω'
δεν το φαντάζουμαι πρωτύτερα να πάψει να χτυπιέται
και να στενάζει και να γόζεται πικρά, τον ίδιο εμένα
πριν δει αντικρύ της᾽ όμως άκουσε τους ορισμούς μου τώρα:

τὸν ξεῖνον δύστηνον ἄγ᾽ ἐς πόλιν, ὄφρ᾽ ἂν ἐκεῖθι
δαῖτα πτωχεύῃ: δώσει δέ οἱ ὅς κ᾽ ἐθέλῃσι
πύρνον καὶ κοτύλην: ἐμὲ δ᾽ οὔ πως ἔστιν ἅπαντας
ἀνθρώπους ἀνέχεσθαι, ἔχοντά περ ἄλγεα θυμῷ:
ὁ ξεῖνος δ᾽ εἴ περ μάλα μηνίει, ἄλγιον αὐτῷ

Τον όμοφο τον ξένο οδήγα τον στο κάστρο, το φαγί του
να ζητιανέψει, κι ας προσδέχεται ψωμί, κρασί μια κούπα
απ᾽ όποιον δίνει᾽ εγώ δε γίνεται τον κάθε που θα μου 'ρθει
να τον φορτώνουμαι᾽ τα βάσανα που με παιδεύουν φτάνουν.
Τον ξένο τώρα αν κακοκάρδισαν τα λόγια μου, δικιά του

ἔσσεται: ἦ γὰρ ἐμοὶ φίλ᾽ ἀληθέα μυθήσασθαι.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὦ φίλος, οὐδέ τοι αὐτὸς ἐρύκεσθαι μενεαίνω:
πτωχῷ βέλτερόν ἐστι κατὰ πτόλιν ἠὲ κατ᾽ ἀγροὺς
δαῖτα πτωχεύειν: δώσει δέ μοι ὅς κ᾽ ἐθέλῃσιν.

θα 'ναι ζημιά᾽ τι απ᾽ όλα πιότερο μου αρέσει η αλήθεια εμένα!»
Τότε ο Οδυσσέας ο πολυκάτεχος του απηλογήθη κι είπε:
«Κι εγώ να μείνω εδώ, καλόπαιδο, δε λογαριάζω᾽ κάλλιο,
παρά στα ξώμερα, ένας ζήτουλας στη χώρα το ψωμί του
να ζητιανεύει, κι όποιος άνθρωπος θελήσει, θα μου δώκει'

οὐ γὰρ ἐπὶ σταθμοῖσι μένειν ἔτι τηλίκος εἰμί,
ὥστ᾽ ἐπιτειλαμένῳ σημάντορι πάντα πιθέσθαι.
ἀλλ᾽ ἔρχευ: ἐμὲ δ᾽ ἄξει ἀνὴρ ὅδε, τὸν σὺ κελεύεις,
αὐτίκ᾽ ἐπεί κε πυρὸς θερέω ἀλέη τε γένηται.
αἰνῶς γὰρ τάδε εἵματ᾽ ἔχω κακά: μή με δαμάσσῃ

δεν είναι πια μαθές τα χρόνια μου να κάθουμαι σε μάντρες
κι όποια δουλειά προστάξει ο αφέντης μου, να τρέχω να την κάνω.
Τράβα εσύ τώρα, κι ως τον πρόσταξες, θα με οδηγήσει ετούτος,
στη σκια σα νιώσω πως επύρωσα κι έχει ζεστάνει ο γηλιος'
φορώ, όπως βλέπεις, παλιοκούρελα᾽ θα με αφανίσει η πάχνη,

στίβη ὑπηοίη: ἕκαθεν δέ τε ἄστυ φάτ᾽ εἶναι.»
ὣς φάτο, Τηλέμαχος δὲ διὰ σταθμοῖο βεβήκει,
κραιπνὰ ποσὶ προβιβάς, κακὰ δὲ μνηστῆρσι φύτευεν.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας,
ἔγχος μέν ῥ᾽ ἔστησε φέρων πρὸς κίονα μακρήν,

φοβούμαι, της αυγής, και λέγατε πως είναι η χώρα αλάργα.»
Αυτά μιλούσε, κι ο Τηλέμαχος από τη μάντρα εβγήκε
με πόδια γρηγορα, συγκλώθοντας κακά για τους μνηστηρες.
Και μόλις ήρθε στο πολύκοσμο παλάτι, το κοντάρι
που εκράτει στην κολόνα ανάγειρε την αψηλή να στέκει,

αὐτὸς δ᾽ εἴσω ἴεν καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν.
τὸν δὲ πολὺ πρώτη εἶδε τροφὸς Εὐρύκλεια,
κώεα καστορνῦσα θρόνοις ἔνι δαιδαλέοισι,
δακρύσασα δ᾽ ἔπειτ᾽ ἰθὺς κίεν: ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ ἄλλαι
δμῳαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἠγερέθοντο,

και μπήκε μέσα δρασκελίζοντας το πέτρινο κατώφλι.
Η Ευρύκλεια η βάγια τον αντίκρισε μπροστά της πρώτη απ᾽ όλους,
στα σκαλιστά θρονιά όπως έστρωνε προβιές, κι ευτύς εχύθη
θρηνώντας πάνω του κι οι επίλοιπες γυναίκες σκλάβες,
όσες είχε ο Οδυσσέας ο καρτερόψυχος, τρογύρα μαζωχτηκαν

καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλήν τε καὶ ὤμους.
ἡ δ᾽ ἴεν ἐκ θαλάμοιο περίφρων Πηνελόπεια,
Ἀρτέμιδι ἰκέλη ἠὲ χρυσέῃ Ἀφροδίτῃ,
ἀμφὶ δὲ παιδὶ φίλῳ βάλε πήχεε δακρύσασα,
κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλά,

και με φιλιά τον καλωσόριζαν στην κεφαλή, στους ώμους.
Κι εκείνη, η Πηνελόπη η φρόνιμη, το γυναικίτη άφηκε,
κι ήρθε παρόμοια με την Άρτεμη για τη χρυσή Αφροδίτη'
με τα βραχιόνια της αγκάλιασε το γιο της δακρυσμένη,
και στο κεφάλι τον εφίλησε, στα δυο πανώρια μάτια,

καί ῥ᾽ ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἦλθες, Τηλέμαχε, γλυκερὸν φάος. οὔ σ᾽ ἔτ᾽ ἐγώ γε
ὄψεσθαι ἐφάμην, ἐπεὶ ᾤχεο νηῒ Πύλονδε
λάθρῃ, ἐμεῦ ἀέκητι, φίλου μετὰ πατρὸς ἀκουήν.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι κατάλεξον ὅπως ἤντησας ὀπωπῆς.»

και τέτοια κλαίοντας ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Ήρθες, γλυκό μου φως, Τηλέμαχε! Δεν το 'λεγα ποτέ μου
πως θα σε δώ ξανά, μια κι έφυγες στην Πύλο με καράβι
κρυφά μου, αθέλητα μου, ο κύρης σου τι απόγινε να μάθεις.
Τώρα τα που 'δες με τα μάτια σου, σωστά μολόγα μου τα.»

τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«μῆτερ ἐμή, μή μοι γόον ὄρνυθι μηδέ μοι ἦτορ
ἐν στήθεσσιν ὄρινε φυγόντι περ αἰπὺν ὄλεθρον:
ἀλλ᾽ ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ᾽ ἑλοῦσα,
εἰς ὑπερῷ᾽ ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν

Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Αχ, μην κινάς το θρήνο, μάνα μου, και την καρδιά στα στήθη
μη μου ταράζεις, μια και ξέφυγα το μαύρο χαλασμό μου.
Μονάχα πάρε πλύσου κι άλλαξε σκουτιά καθάρια πρώτα,
κι ανέβα με τις βάγιες έπειτα στο ανώι και προσευχήσου,

εὔχεο πᾶσι θεοῖσι τεληέσσας ἑκατόμβας
ῥέξειν, αἴ κέ ποθι Ζεὺς ἄντιτα ἔργα τελέσσῃ.
αὐτὰρ ἐγὼν ἀγορὴν ἐσελεύσομαι, ὄφρα καλέσσω
ξεῖνον, ὅτις μοι κεῖθεν ἅμ᾽ ἕσπετο δεῦρο κιόντι.
τὸν μὲν ἐγὼ προὔπεμψα σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισι,

και τάξε σε όλους τους αθάνατους τρανές θυσίες να κάνεις,
ο Δίας αν δώσει να 'ρθει εγδίκηση για τούτα κάποια μέρα.
Ωστόσο εγώ θα πάω στην αγορά, τον ξένο να καλέσω,
που ήρθε μαζί μου, εκείθε ως έφευγα γυρνώντας στην Ιθάκη.
Με τους ισόθεους τους συντρόφους μου που μπρος τον έχω στείλει

Πείραιον δέ μιν ἠνώγεα προτὶ οἶκον ἄγοντα
ἐνδυκέως φιλέειν καὶ τιέμεν, εἰς ὅ κεν ἔλθω.»
ὣς ἄρ᾽ ἐφώνησεν, τῇ δ᾽ ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.
ἡ δ᾽ ὑδρηναμένη, καθαρὰ χροῒ εἵμαθ᾽ ἑλοῦσα,
εὔχετο πᾶσι θεοῖσι τεληέσσας ἑκατόμβας

κι ως να 'ρθω εγώ, του Πείραιου ζήτησα να τον φιλοκονέψει
στο σπίτι το δικό του πρόθυμα, τιμώντας τον ως πρέπει.»
Είπε ο Τηλέμαχος, κι ο λόγος του δεν πήγε κατ᾽ ανέμου'
ευτύς εκείνη ως πλύθη κι άλλαξε σκουτιά καθάρια πρώτα,
έταζε σε όλους τους αθάνατους τρανές θυσίες να κάνει,

ῥέξειν, αἴ κέ ποθι Ζεὺς ἄντιτα ἔργα τελέσσῃ.
Τηλέμαχος δ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα διὲκ μεγάροιο βεβήκει
ἔγχος ἔχων: ἅμα τῷ γε δύω κύνες ἀργοὶ ἕποντο.
θεσπεσίην δ᾽ ἄρα τῷ γε χάριν κατέχευεν Ἀθήνη:
τὸν δ᾽ ἄρα πάντες λαοὶ ἐπερχόμενον θηεῦντο.

ο Δίας αν έλεε να 'ρθει εγδίκηση για τούτα κάποια μέρα.
Ωστόσο κίνησε ο Τηλέμαχος και βγήκε απ᾽ το παλάτι
κρατώντας το κοντάρι. Πίσω του γοργοί δυο σκύλοι ακλούθουν
και ως η Αθηνά με χάρη αθάνατη τον περεχούσε ακέριο,
ο κόσμος γύρω τον καμάρωνε, καθώς περνούσε ομπρός του.

ἀμφὶ δέ μιν μνηστῆρες ἀγήνορες ἠγερέθοντο
ἔσθλ᾽ ἀγορεύοντες, κακὰ δὲ φρεσὶ βυσσοδόμευον.
αὐτὰρ ὁ τῶν μὲν ἔπειτα ἀλεύατο πουλὺν ὅμιλον,
ἀλλ᾽ ἵνα Μέντωρ ἧστο καὶ Ἄντιφος ἠδ᾽ Ἁλιθέρσης,
οἵ τε οἱ ἐξ ἀρχῆς πατρώϊοι ἦσαν ἑταῖροι,

Κι ήρθαν τρογύρα του κι οι πέρφανοι μνηστήρες και του λέγαν
λόγια γλυκά, και μες στα φρένα τους κακό του μελετούσαν
μα εκείνος να ξεφύγει κοίταξε την πλήθια συντροφιά τους.
Καθόταν ο Αλιθέρσης, ο Άντιφος κι ο Μέντορας πιο πέρα,
που από παλιά τους είχε συντρόφους, κληρονομιά του κύρη'

ἔνθα καθέζετ᾽ ἰών: τοὶ δ᾽ ἐξερέεινον ἕκαστα.
τοῖσι δὲ Πείραιος δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἦλθεν
ξεῖνον ἄγων ἀγορήνδε διὰ πτόλιν: οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔτι δὴν
Τηλέμαχος ξείνοιο ἑκὰς τράπετ᾽, ἀλλὰ παρέστη.
τὸν καὶ Πείραιος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπε:

κι ω: έκατσε κοντά τους, έπιασαν να τον ρωτούν εκείνοι.
Πάνω στην ώρα ο Πείραιος ζύγωσε, τρανός κονταρομάχος,
στην αγορά τον ξένο φέρνοντας μες απ᾽ την πόλη᾽ αμέσως
κοντά τους έτρεξε ο Τηλέμαχος, χωρίς καιρό να χάσει.
Πρώτος το λόγο ο Πείραιος κίνησε κι αυτά τα λόγια του 'πε:

«Τηλέμαχ᾽, αἶψ᾽ ὄτρυνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα γυναῖκας,
ὥς τοι δῶρ᾽ ἀποπέμψω, ἅ τοι Μενέλαος ἔδωκε.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«Πείραι᾽, οὐ γάρ τ᾽ ἴδμεν ὅπως ἔσται τάδε ἔργα.
εἴ κεν ἐμὲ μνηστῆρες ἀγήνορες ἐν μεγάροισι

«Να πεις στις σκλάβες σου, Τηλέμαχε, να 'ρθουν στο αρχοντικό᾽ μου
τα δώρα που ο Μενέλαος έδωκε να σου γυρίσω πίσω.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Πως όλα τούτα θα τελέψουνε, ποιος, Πείραιε, το κατέχει; —
κρυφά αν δε με σκοτώσουν οι άνομοι μνηστήρες εδώ μέσα,

λάθρῃ κτείναντες πατρώϊα πάντα δάσωνται,
αὐτὸν ἔχοντά σε βούλομ᾽ ἐπαυρέμεν, ἤ τινα τῶνδε:
εἰ δέ κ᾽ ἐγὼ τούτοισι φόνον καὶ κῆρα φυτεύσω,

για να μοιράσουν συνάλληλος τους τα πατρικά μου πλούτη.
Παρά απ᾽ αυτούς κανείς, καλύτερα τα δώρα κράτα ατός σου
και χαίρου τα᾽ μα αν όμως θάνατο και χαλασμό τους δώκω,

δὴ τότε μοι χαίροντι φέρειν πρὸς δώματα χαίρων.»
ὣς εἰπὼν ξεῖνον ταλαπείριον ἦγεν ἐς οἶκον.

ὣ αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἵκοντο δόμους εὖ ναιετάοντας,
χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,
ἐς δ᾽ ἀσαμίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο.
τοὺς δ᾽ ἐπεὶ οὖν δμῳαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δ᾽ ἄρα χλαίνας οὔλας βάλον ἠδὲ χιτῶνας,

ἔκ ῥ᾽ ἀσαμίνθων βάντες ἐπὶ κλισμοῖσι καθῖζον.
χέρνιβα δ᾽ ἀμφίπολος προχόῳ ἐπέχευε φέρουσα
καλῇ χρυσείῃ, ὑπὲρ ἀργυρέοιο λέβητος,
νίψασθαι: παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν.
σῖτον δ᾽ αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,

εἴδατα πόλλ᾽ ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων.
μήτηρ δ᾽ ἀντίον ἷζε παρὰ σταθμὸν μεγάροιο
κλισμῷ κεκλιμένη, λέπτ᾽ ἠλάκατα στρωφῶσα.
οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον,
αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,

τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια:
«Τηλέμαχ᾽, ἦ τοι ἐγὼν ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα
λέξομαι εἰς εὐνήν, ἥ μοι στονόεσσα τέτυκται,
αἰεὶ δάκρυσ᾽ ἐμοῖσι πεφυρμένη, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς
ᾤχεθ᾽ ἅμ᾽ Ἀτρεΐδῃσιν ἐς Ἴλιον: οὐδέ μοι ἔτλης,

πρὶν ἐλθεῖν μνηστῆρας ἀγήνορας ἐς τόδε δῶμα,
νόστον σοῦ πατρὸς σάφα εἰπέμεν, εἴ που ἄκουσας.»
τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι, μῆτερ, ἀληθείην καταλέξω.
ᾠχόμεθ᾽ ἔς τε Πύλον καὶ Νέστορα, ποιμένα λαῶν:

δεξάμενος δέ με κεῖνος ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν
ἐνδυκέως ἐφίλει, ὡς εἴ τε πατὴρ ἑὸν υἱὸν
ἐλθόντα χρόνιον νέον ἄλλοθεν: ὣς ἐμὲ κεῖνος
ἐνδυκέως ἐκόμιζε σὺν υἱάσι κυδαλίμοισιν.
αὐτὰρ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος οὔ ποτ᾽ ἔφασκεν,

ζωοῦ οὐδὲ θανόντος, ἐπιχθονίων τευ ἀκοῦσαι:
ἀλλά μ᾽ ἐς Ἀτρεΐδην, δουρικλειτὸν Μενέλαον,
ἵπποισι προὔπεμψε καὶ ἅρμασι κολλητοῖσιν.
ἔνθ᾽ ἴδον Ἀργείην Ἑλένην, ἧς εἵνεκα πολλὰ
Ἀργεῖοι Τρῶές τε θεῶν ἰότητι μόγησαν.

εἴρετο δ᾽ αὐτίκ᾽ ἔπειτα βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος
ὅττευ χρηΐζων ἱκόμην Λακεδαίμονα δῖαν:
αὐτὰρ ἐγὼ τῷ πᾶσαν ἀληθείην κατέλεξα:
καὶ τότε δή με ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν:
«ὢ πόποι, ἦ μάλα δὴ κρατερόφρονος ἀνδρὸς ἐν εὐνῇ

ἤθελον εὐνηθῆναι, ἀνάλκιδες αὐτοὶ ἐόντες.
ὡς δ᾽ ὁπότ᾽ ἐν ξυλόχῳ ἔλαφος κρατεροῖο λέοντος

τρανή χαρά κι οι δυο που θα 'χουμε στο σπίτι να τα φέρεις!»
Είπε, και πήρε τον πολύπαθο τον ξένο στο παλάτι'

και μόλις έφτασαν στο σπίτι του το καλοκαμωμένο
κι αφήκαν πάνω στα καθίσματα τις χλαίνες που φορούσαν,
σε καλοσκαλισμένους μπήκανε για να λουστούν λουτήρες.
Κι αφού τους λούσαν και τους άλειψαν με μύρο οι παρακόρες
και στο κορμί σγουρές τους φόρεσαν χλαμύδες και χιτώνες,

απ᾽ τους λουτήρες βγήκαν έπειτα και σε θρονιά κάθιζαν.
Μια παρακόρη τότε τρέχοντας νερό σε στάμνα φέρνει,
χρυσή, πανώρια, κι από κάτω της ένα αργυρό λεγένι,
για να πλυθούν, κι ομπρός τους άπλωσε στραφταλιστό τραπέζι.
Ψωμί κι η σεβαστή κελάρισσα τους κουβαλάει, και πλήθος

φαγιά απιθώνει, απ᾽ ό,τι βρέθηκε καλό φιλεύοντάς τους.
Αντίκρυ, σε θρονί, κι η μάνα του καθίζει, στου αντρωνίτη
πλάι μια κολόνα, ψιλογνέθοντας μαλλί στην αλακάτη.
Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια άπλωσαν
και σύντας του πιοτού θαράπεψαν και του φαγιού τον πόθο,

κινούσε η Πηνελόπη η φρόνιμη το λόγο πρώτη κι είπε:
«Λογιάζω, είναι καιρός, Τηλέμαχε, στο ανώι ν᾽ ανέβω απάνω
και να πλαγιάσω στο κρεβάτι μου το πολυστέναχτό μου,
το μουσκεμένο από τους θρήνους μου, τόσος καιρός που εδιάβη,
αφόντας ο Οδυσσέας εκίνησε να πάει στην Τροία. Πριν στρέψουν

ωστόσο εδώ οι μνηστήρες οι άνομοι, πως το βαστάς το που 'χεις
τυχόν ακούσει για τον κύρη σου να μη μου φανερώνεις;»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Την πάσα αλήθεια από το στόμα μου θ᾽ ακούσεις τώρα, μάνα'
στην Πύλο ως πήγαμε, τον Νέστορα να ιδώ το στρατολάτη,

με δέχτη αυτός στο αψηλοτάβανο παλάτι του με αγάπη
και με γνοιαζόταν, όπως γνοιάζεται πατέρας τον υγιό του,
που από τα ξένα μόλις έφτασε μετά από πλήθος χρόνια'
τόσο κι οι γιοί του οι πολυδόξαστοι κι ατός του με γνοιάζονταν.
Μα του Οδυσσέα του καρτερόψυχου μαντάτο από κανέναν

θνητό δεν είχε ακούσει, αν πέθανε για αν ζούσε ακόμα κάπου.
Γι᾽ αυτό και στο Μενέλαο μ᾽ έστειλε με στέριο αμάξι κι άτια,
στου Ατρέα το γιο τον κονταρόχαρο᾽ κι αντίκρισα εκεί πέρα
και την Ελένη την αργίτισσα, που απ᾽ αφορμή της μύρια
τυράννια απ᾽ των θεών το θέλημα και Τρώες κι Αργίτες σύραν.

Κι αμέσως έπειτα ο βροντόφωνος Μενέλαος με ρωτούσε,
σαν ποια στη θεία τη Λακεδαίμονα μ᾽ είχε φερμένο ανάγκη.
Κι όπως εγώ του ξαφηγήθηκα την πάσα αλήθεια τότε,
εκείνος τέτοια μου αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια μου 'πε:
,, Πω πω, σε τίνος λιονταρόκαρδου την κλίνη αντρός αλήθεια

θέλησαν να πλαγιάσουν άνθρωποι δειλοί και τιποτένιοι!
Πως μια αλαφίνα λιόντα ανήμερου πατάει τα δασοτόπια,

νεβροὺς κοιμήσασα νεηγενέας γαλαθηνοὺς
κνημοὺς ἐξερέῃσι καὶ ἄγκεα ποιήεντα
βοσκομένη, ὁ δ᾽ ἔπειτα ἑὴν εἰσήλυθεν εὐνήν,

τα νιόγεννά της βυζανιάρικα λαφάκια να κοιμίσει,
και ξεκινάει μετά γυρεύοντας βοσκή στα καταράχια
και στα χλωρά φαράγγια᾽ κι άξαφνα στην κοίτη του γυρνώντας

ἀμφοτέροισι δὲ τοῖσιν ἀεικέα πότμον ἐφῆκεν,
ὣς Ὀδυσεὺς κείνοισιν ἀεικέα πότμον ἐφήσει.
αἲ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
τοῖος ἐὼν οἷός ποτ᾽ ἐϋκτιμένῃ ἐνὶ Λέσβῳ
ἐξ ἔριδος Φιλομηλεΐδῃ ἐπάλαισεν ἀναστάς,

άσκημο ο λιόντας δίνει θάνατο σ᾽ αυτήν και στα παιδιά της—
όμοια άσκημο θα δώσει θάνατο σε κείνους ο Οδυσσέας.
Να 'ταν, πατέρα Δία κι Απόλλωνα και συ Αθηνά, και τώρα
καθώς και τότε στην καλόχτιστη τη Λέσβο, εκεί που μόλις
τον αντροκάλεσαν, επάλεψε με το Φιλομηλείδη,

κὰδ δ᾽ ἔβαλε κρατερῶς, κεχάροντο δὲ πάντες Ἀχαιοί,
τοῖος ἐὼν μνηστῆρσιν ὁμιλήσειεν Ὀδυσσεύς:
πάντες κ᾽ ὠκύμοροί τε γενοίατο πικρόγαμοί τε.
ταῦτα δ᾽ ἅ μ᾽ εἰρωτᾷς καὶ λίσσεαι, οὐκ ἂν ἐγώ γε
ἄλλα παρὲξ εἴποιμι παρακλιδὸν οὐδ᾽ ἀπατήσω,

και καταγής μεμιάς τον έστρωσε, κι όλοι οι Αχαιοί χάρηκαν!
Τέτοιος και τώρα εδώ να γύριζε να σμίξει τους μνηστήρες,
πικρός ο γάμος θα τους έβγαινε, γοργός ο θάνατος τους!
Για τούτα τώρα που με ρώτησες και με παρακαλιέσαι,
ψευτιές δε θα σου πω ξεφεύγοντας μηδέ θα σε γελάσω'

ἀλλὰ τὰ μέν μοι ἔειπε γέρων ἅλιος νημερτής,
τῶν οὐδέν τοι ἐγὼ κρύψω ἔπος οὐδ᾽ ἐπικεύσω.
φῆ μιν ὅ γ᾽ ἐν νήσῳ ἰδέειν κρατέρ᾽ ἄλγε᾽ ἔχοντα,
νύμφης ἐν μεγάροισι Καλυψοῦς, ἥ μιν ἀνάγκῃ
ἴσχει: ὁ δ᾽ οὐ δύναται ἣν πατρίδα γαῖαν ἱκέσθαι.

τα λόγια του θαλασσογέροντα του αλάθευτου, όσα μου 'πε,
θ᾽ ακούσεις᾽ δε θα κρύψω τίποτα μηδέ θ᾽ αποσκεπάσω'
σ᾽ ένα νησί τον είδε, μου 'λεγε, σε μιας ξωθιάς το σπίτι,
στης Καλυψώς, να σέρνει βάσανα᾽ δικό της τον κρατούσε,
αθέλητά του, κι ουδέ δονούνταν να ιδεί ξανά πατρίδα'

οὐ γάρ οἱ πάρα νῆες ἐπήρετμοι καὶ ἑταῖροι,
οἵ κέν μιν πέμποιεν ἐπ᾽ εὐρέα νῶτα θαλάσσης»
«ὣς ἔφατ᾽ Ἀτρεΐδης, δουρικλειτὸς Μενέλαος.
ταῦτα τελευτήσας νεόμην: ἔδοσαν δέ μοι οὖρον
ἀθάνατοι, τοί μ᾽ ὦκα φίλην ἐς πατρίδ᾽ ἔπεμψαν.»

δεν είχε πια μαθές πολύκουπα καράβια και συντρόφους,
στη ράχη την πλατιά της θάλασσας μαζί τους να τον πάρουν.
Τέτοια ο Μενέλαος, ο περίλαμπρος υγιός του Ατρέα, μιλούσε.
Κι εγώ σαν τέλεψα, ξεκίνησα, κι οι αθάνατοι μου στείλαν
πρίμον αγέρα, προβοδώντας με στη γη την πατρική μου.»

ὣς φάτο, τῇ δ᾽ ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὄρινε.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής:
«ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
ἦ τοι ὅ γ᾽ οὐ σάφα οἶδεν, ἐμεῖο δὲ σύνθεο μῦθον:
ἀτρεκέως γάρ σοι μαντεύσομαι οὐδ᾽ ἐπικεύσω:

Αυτά είπε, κι εκείνης ταράχτηκε βαθιά η καρδιά στα στήθη.
Κι ο Θεοκλύμενος της μίλησεν ο θεοδιωματάρης:
«Του αρχοντικού Οδυσσέα συντρόφισσα, κυρά μου τιμημένη,
το λόγο μου άκουσε, τι θα 'θελα τα που δεν ξέρει τούτος
εγώ να προφητέψω αλάθευτα, χωρίς να σου τα κρύψω:

ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν, ξενίη τε τράπεζα
ἱστίη τ᾽ Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω,
ὡς ἦ τοι Ὀδυσεὺς ἤδη ἐν πατρίδι γαίῃ,
ἥμενος ἢ ἕρπων, τάδε πευθόμενος κακὰ ἔργα,
ἔστιν, ἀτὰρ μνηστῆρσι κακὸν πάντεσσι φυτεύει:

Πρώτος ο Δίας ας είναι μάρτυρας και της φιλιάς η τάβλα
και του Οδυσσέα το τζάκι του άψεγου, που εδέχτη εμέ τον ξένο,
πως ο Οδυσσέας στο χώμα βρίσκεται το πατρικό του κιόλας'
θες καθιστός, θες τριγυρίζοντας για τις δουλειές να μάθει
ρωτάει τις άνομες, και θάνατο για τους μνηστήρες κλώθει᾽

τοῖον ἐγὼν οἰωνὸν ἐϋσσέλμου ἐπὶ νηὸς
ἥμενος ἐφρασάμην καὶ Τηλεμάχῳ ἐγεγώνευν.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«αἲ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τετελεσμένον εἴη:
τῷ κε τάχα γνοίης φιλότητά τε πολλά τε δῶρα

τι είδα σημάδι απ᾽ όρνιο αντίκρυ μου, και το 'πα και, στο γιο σου,
στο καλοκούβερτο καράβι του καθώς καθόμουν μέσα.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του απηλογήθη κι είπε:
«Αμποτε, ξένε, αυτός ο λόγος σου σωστός να βγει ως την άκρη!
Θα 'βλεπες τότε την αγάπη μου και πόσα θα χαιρόσουν

ἐξ ἐμεῦ, ὡς ἄν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
μνηστῆρες δὲ πάροιθεν Ὀδυσσῆος μεγάροιο
δίσκοισιν τέρποντο καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες,
ἐν τυκτῷ δαπέδῳ, ὅθι περ πάρος ὕβριν ἔχοντες.

δώρα από μένα, να σε βλέπουνε και να σε μακαρίζουν.»
Τέτοια μιλούσαν συναλλήλως τους εκείνοι, κι οι μνηστήρες
την ώρα τους περνούσαν παίζοντας και ξεσυνεριζόνταν
μπρος στου Οδυσσέα το αρχοντοπάλατο με δίσκους, με
κοντάρια,
στο πατημένο σιάδι, όπου 'παιζαν, οι αδιάντροποι, και πρώτα.

ἀλλ᾽ ὅτε δὴ δείπνηστος ἔην καὶ ἐπήλυθε μῆλα
πάντοθεν ἐξ ἀγρῶν, οἱ δ᾽ ἤγαγον οἳ τὸ πάρος περ,
καὶ τότε δή σφιν ἔειπε Μέδων: ὃς γάρ ῥα μάλιστα
ἥνδανε κηρύκων, καί σφιν παρεγίγνετο δαιτί:
«κοῦροι, ἐπεὶ δὴ πάντες ἐτέρφθητε φρέν᾽ ἀέθλοις,

Η ώρα για γιόμα ωστόσο σήμανε, κι απ᾽ τα χωράφια ολούθε
εκείνοι πάντα που τα γνοιάζουνταν τα ζα λαλούσαν πίσω.
Τότε τους μίλησεν ο Μέδοντας, τι από τους κράχτες τούτος
τους άρεσε και τους παράστεκε, σαν κάθουνταν στην τάβλα:
«Άγουροι, αφού συνεριστήκατε και φράδηκε η καρδιά σας,

ἔρχεσθε πρὸς δώμαθ᾽, ἵν᾽ ἐντυνώμεθα δαῖτα:
οὐ μὲν γάρ τι χέρειον ἐν ὥρῃ δεῖπνον ἑλέσθαι.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἀνστάντες ἔβαν πείθοντό τε μύθῳ.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἵκοντο δόμους εὖ ναιετάοντας,
χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,

το γιόμα τώρα να συντάξουμε στο σπίτι μέσα ελάτε᾽
στην ώρα πάνω δέν είναι άσκημο να βρεις να γιοματίσεις.»
Είπε, και σύγκλιναν στα λόγια του κι ασκώθηκαν να φύγουν
και στο παλάτι μόλις έφτασαν το αρχοντοκαμωμένο
κι αφήκαν πάνω στα καθίσματα τις χλαίνες που φορούσαν,

οἱ δ᾽ ἱέρευον ὄϊς μεγάλους καὶ πίονας αἶγας,
ἵρευον δὲ σύας σιάλους καὶ βοῦν ἀγελαίην,
δαῖτ᾽ ἐντυνόμενοι. τοὶ δ᾽ ἐξ ἀγροῖο πόλινδε
ὠτρύνοντ᾽ Ὀδυσεύς τ᾽ ἰέναι καὶ δῖος ὑφορβός.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε συβώτης, ὄρχαμος ἀνδρῶν:

πήραν τρανά κριάρια κι έσφαζαν, καλοθρεμμένες γίδες,
χοίρους παχιούς και μια που διάλεξαν γελάδα απ᾽ το κοπάδι,
το γιόμα να συντάξουν θέλοντας. Ωστόσο κι ο Οδυσσέας
κι ο θείος χοιροβοσκάς στα ξώμερα κινούσαν για τη χώρα.
Γυρνώντας ο Εύμαιος τότε μίλησε, στους δούλους μέσα ο πρώτος:

«ξεῖν᾽, ἐπεὶ ἂρ δὴ ἔπειτα πόλινδ᾽ ἰέναι μενεαίνεις
σήμερον, ὡς ἐπέτελλεν ἄναξ ἐμός--ἦ σ᾽ ἂν ἐγώ γε
αὐτοῦ βουλοίμην σταθμῶν ῥυτῆρα λιπέσθαι:
ἀλλὰ τὸν αἰδέομαι καὶ δείδια, μή μοι ὀπίσσω
νεικείῃ: χαλεπαὶ δέ τ᾽ ἀνάκτων εἰσὶν ὁμοκλαί--

«Έτσι λοιπόν, στη χώρα, ξένε μου, να πας ποθεί η καρδιά σου,
σήμερα ακόμα; Αυτό με πρόσταξε κι ο αφέντης μου, κι ωστόσο
κάλλιο θα το 'χα εγώ να σ᾽ άφηνα να μας φυλάς τη μάντρα.
Μα τον φοβούμαι και τον σέβουμαι᾽ μπορεί μετά μαζί μου
να ξοργιστεί, κι είναι το μάλωμα βαρύ των αφεντάδων.

ἀλλ᾽ ἄγε νῦν ἴομεν: δὴ γὰρ μέμβλωκε μάλιστα
ἦμαρ, ἀτὰρ τάχα τοι ποτὶ ἕσπερα ῥίγιον ἔσται.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«γιγνώσκω, φρονέω: τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις.
ἀλλ᾽ ἴομεν, σὺ δ᾽ ἔπειτα διαμπερὲς ἡγεμόνευε.

Μον᾽ έλα τώρα, δρόμο ας πάρουμε᾽ πια έχει τσακίσει η μέρα,
κι αν μας επρόφταινε το σούρουπο, φοβούμαι, θα κρυώσεις.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Κι εγώ το ξέρω, το κατάλαβα, νογώ την προσταγή σου,
μονάχα ας ξεκινάμε, κι άνοιγε το δρόμο εσύ μπροστά μου.

δὸς δέ μοι, εἴ ποθί τοι ῥόπαλον τετμημένον ἐστίν,
σκηρίπτεσθ᾽, ἐπεὶ ἦ φατ᾽ ἀρισφαλέ᾽ ἔμμεναι οὐδόν.»
ἦ ῥα καὶ ἀμφ᾽ ὤμοισιν ἀεικέα βάλλετο πήρην,
πυκνὰ ῥωγαλέην: ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ:
Εὔμαιος δ᾽ ἄρα οἱ σκῆπτρον θυμαρὲς ἔδωκε.

Κι ένα στειλιάρι δωσ᾽ μου, αν σου 'τυχε να 'χεις κομμένο κάπου,
για ν᾽ ακουμπώ, γιατί είναι, λέγατε, κακόβολος ο δρόμος.»
Είπε, και πέρασε στους ώμους του το βρώμικο σακούλι,
που ήταν ολότρυπο και κρέμουνταν από σκοινί, κι ως πήρε
ραβδί απ᾽ τον Εύμαιο που τον βόλευε, κινούσαν για τη χώρα,

τὼ βήτην, σταθμὸν δὲ κύνες καὶ βώτορες ἄνδρες
ῥύατ᾽ ὄπισθε μένοντες: ὁ δ᾽ ἐς πόλιν ἦγεν ἄνακτα
πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον ἠδὲ γέροντι,
σκηπτόμενον: τὰ δὲ λυγρὰ περὶ χροῒ εἵματα ἕστο.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ στείχοντες ὁδὸν κάτα παιπαλόεσσαν

κι οι άλλοι βοσκοί κι οι σκύλοι απόμεναν για να φυλάν τη μάντρα.
Οδηγημένος απ᾽ το δούλο του τραβούσε ο ρήγας, κι είχε
την όψη ψωμοζήτη, γέροντα και λεροφορεμένου,
και στο ραβδί ακουμπούσε, κι έζωναν ξεφτίδια το κορμί του.
Το κακοτράχαλο ως κατέβηκαν στρατί κι είχαν σιμώσει

ἄστεος ἐγγὺς ἔσαν καὶ ἐπὶ κρήνην ἀφίκοντο
τυκτὴν καλλίροον, ὅθεν ὑδρεύοντο πολῖται,
τὴν ποίησ᾽ Ἴθακος καὶ Νήριτος ἠδὲ Πολύκτωρ:
ἀμφὶ δ᾽ ἄρ᾽ αἰγείρων ὑδατοτρεφέων ἦν ἄλσος,
πάντοσε κυκλοτερές, κατὰ δὲ ψυχρὸν ῥέεν ὕδωρ

στη χώρα πια, στη βρύση φτάνοντας την ομορφοχτισμένη,
τη γάργαρη, ουθέ ο κόσμος έπινε νερό — την είχαν χτίσει
ο Ίθακος, λένε, κι ο Πολύχτορας κι ο Νήριτος᾽ τρογύρα
δάσο ιερό από λευκές φύτρωνε νερόχαρες, που έκαναν
κύκλο σωστό, και κάτω κρούσταλλα χύνονταν τα νερά της

ὑψόθεν ἐκ πέτρης: βωμὸς δ᾽ ἐφύπερθε τέτυκτο
νυμφάων, ὅθι πάντες ἐπιρρέζεσκον ὁδῖται:
ἔνθα σφέας ἐκίχαν᾽ υἱὸς Δολίοιο Μελανθεὺς

ψηλά από το γκρεμό, κι υψώνουνταν βωμός κατάκορφά του
στις Νεροκόρες, όσοι διάβαιναν θυσία να τους προσφέρνουν —
εκεί ο Μελάνθιος τους αντάμωσε με δυο βοσκούς μαζί του,

αἶγας ἄγων, αἳ πᾶσι μετέπρεπον αἰπολίοισι,
δεῖπνον μνηστήρεσσι: δύω δ᾽ ἅμ᾽ ἕποντο νομῆες.

τοὺς δὲ ἰδὼν νείκεσσεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν,
ἔκπαγλον καὶ ἀεικές: ὄρινε δὲ κῆρ Ὀδυσῆος:
«νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ κακὸς κακὸν ἡγηλάζει,
ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖν.
πῇ δὴ τόνδε μολοβρὸν ἄγεις, ἀμέγαρτε συβῶτα,

πτωχὸν ἀνιηρόν δαιτῶν ἀπολυμαντῆρα;
ὃς πολλῇς φλιῇσι παραστὰς θλίψεται ὤμους,
αἰτίζων ἀκόλους, οὐκ ἄορας οὐδὲ λέβητας:
τόν κ᾽ εἴ μοι δοίης σταθμῶν ῥυτῆρα γενέσθαι
σηκοκόρον τ᾽ ἔμεναι θαλλόν τ᾽ ἐρίφοισι φορῆναι,

καί κεν ὀρὸν πίνων μεγάλην ἐπιγουνίδα θεῖτο.
ἀλλ᾽ ἐπεὶ οὖν δὴ ἔργα κάκ᾽ ἔμμαθεν, οὐκ ἐθελήσει
ἔργον ἐποίχεσθαι, ἀλλὰ πτώσσων κατὰ δῆμον
βούλεται αἰτίζων βόσκειν ἣν γαστέρ᾽ ἄναλτον.
ἀλλ᾽ ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται:

αἴ κ᾽ ἔλθῃ πρὸς δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο,
πολλά οἱ ἀμφὶ κάρη σφέλα ἀνδρῶν ἐκ παλαμάων
πλευραὶ ἀποτρίψουσι δόμον κάτα βαλλομένοιο.»
ὣς φάτο, καὶ παριὼν λὰξ ἔνθορεν ἀφραδίῃσιν
ἰσχίῳ: οὐδέ μιν ἐκτὸς ἀταρπιτοῦ ἐστυφέλιξεν,

ἀλλ᾽ ἔμεν᾽ ἀσφαλέως: ὁ δὲ μερμήριξεν Ὀδυσσεὺς
ἠὲ μεταΐξας ῥοπάλῳ ἐκ θυμὸν ἕλοιτο,
ἦ πρὸς γῆν ἐλάσειε κάρη ἀμφουδὶς ἀείρας.
ἀλλ᾽ ἐπετόλμησε, φρεσὶ δ᾽ ἔσχετο: τὸν δὲ συβώτης
νείκεσ᾽ ἐσάντα ἰδών, μέγα δ᾽ εὔξατο χεῖρας ἀνασχών:

«νύμφαι κρηναῖαι, κοῦραι Διός, εἴ ποτ᾽ Ὀδυσσεὺς
ὔμμ᾽ ἐπὶ μηρί᾽ ἔκηε, καλύψας πίονι δημῷ,
ἀρνῶν ἠδ᾽ ἐρίφων, τόδε μοι κρηήνατ᾽ ἐέλδωρ,
ὡς ἔλθοι μὲν κεῖνος ἀνήρ, ἀγάγοι δέ ἑ δαίμων:
τῷ κέ τοι ἀγλαΐας γε διασκεδάσειεν ἁπάσας,

τὰς νῦν ὑβρίζων φορέεις, ἀλαλήμενος αἰεὶ
ἄστυ κάτ': αὐτὰρ μῆλα κακοὶ φθείρουσι νομῆες.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν:
«ὢ πόποι, οἷον ἔειπε κύων ὀλοφώϊα εἰδώς,
τόν ποτ᾽ ἐγὼν ἐπὶ νηὸς ἐϋσσέλμοιο μελαίνης

ἄξω τῆλ᾽ Ἰθάκης, ἵνα μοι βίοτον πολὺν ἄλφοι.
αἲ γὰρ Τηλέμαχον βάλοι ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
σήμερον ἐν μεγάροις, ἢ ὑπὸ μνηστῆρσι δαμείη,
ὡς Ὀδυσῆΐ γε τηλοῦ ἀπώλετο νόστιμον ἦμαρ.»
ὣς εἰπὼν τοὺς μὲν λίπεν αὐτοῦ ἦκα κιόντας,

αὐτὰρ ὁ βῆ, μάλα δ᾽ ὦκα δόμους ἵκανεν ἄνακτος.

του Δόλιου ο γιος, απ᾽ τα κοπάδια του τις πιο παχιές του γίδες
λαλώντας, οι μνηστήρες να 'χουνε στο γιόμα τους να τρώνε.

Κι όπως τους είδε, πρώτος μίλησε, βαριά αποπαίρνοντάς τους,
άπρεπα, αδιάντροπα, και χόχλασαν τα στήθη του Οδυσσέα:
«Ο ένας αγύρτης, κοίτα, δεύτερο μαζί του σούρνει αγύρτη!
Όμοιος τον όμοιο! Τους ζευγάρωσε πάλι ο θεός, ως πάντα!
Που πας με αυτά τα βρωμογούρουνα, χοιροβοσκέ χαμένε,

τον ανεβάσταγο το ζήτουλα, των τραπεζιών τη λέπρα;
Σε πόσες πόρτες τώρα στέκοντας την πλάτη του θα ξύνει,
ζητώντας ένα ξεροκόμματο, κι όχι σπαθιά ή λεβέτια!
Αν μου τον έδινες, βλεπάτορα στη στάνη να τον βάλω,
να κουβαλάει κλαριά στα ρίφια μου, τη μάντρα να σαρώνει,

απ᾽ το τυρόγαλο που θα 'πινε θα σφίγγαν τα μεριά του.
Όμως κακόμαθε, δεν του 'ρχεται να πιάσει να δουλεύει'
το 'χει καλύτερο, την άπατη κοιλιά του για να θρέψει,
να τριγυρίζει ζητιανεύοντας σκυφτός μπροστά στον κόσμο.
Πάνω σε τούτο κάτι θα 'λεγα, που σίγουρα θα γένει:

Αν στου Οδυσσέα του αρχοντογέννητου πατήσει το παλάτι,
πλήθος απάνω στο κεφάλι του σκαμνιά απ᾽ αντρίκια χέρια
θα πεταχτούν, κι ως θα του ρίχνουνται, θα σπάσουν τα πλευρά
του.»
Είπε, κι ο ανέμυαλος τον κλώτσησε στο γοφό προσπερνώντας
μ᾽ ένα του πήδημα, μα ασάλευτος κρατήθηκε ο Οδυσσέας,

κι ουδ᾽ όξω απ᾽ το στρατί τινάχτηκε᾽ για μια στιγμή εστοχάστη
με το ραβδί χιμώντας πίσω του να πάρει τη ζωή του,
για ασκώνοντάς τον το κεφάλι του στο χώμα να βροντήξει'
υπομονεύτη και κρατήθηκε᾽ μα ο θείος χοιροβοσκός του
τον αποπήρε και σηκώνοντας τα χέρια ευκήθη κι είπε:

«Κόρες του Δία, της βρύσης οι Ξανθιές, σε χρόνια περασμένα
αν ο Οδυσσέας μεριά σας έκαψεν αρνίσια για γιδίσια
σε ξίγκι μέσα, τώρα ακούσετε την πεθυμιά μου ετούτη:
Να 'φτανε εκείνος, από αθάνατο θεό φερμένος πίσω,
κι όλα σου τούτα τα καμώματα θα τ᾽ ανεμοσκορπούσε.

Τώρα τα δείχνεις και κορδώνεσαι και τριγυρνάς τη χώρα
κι αφήνεις τα κοπάδια ανίκανοι βοσκοί να τ᾽ αφανίζουν.»
Κι ο Μελανθέας γυρνώντας μίλησεν, ο γιδολάτης, κι είπε:
«Ωχού μου, για άκου λόγια πίβουλα που ξεστομίζει ο σκύλος!
Μα κάποτε σε καλοκούβερτο καράβι απ᾽ την Ιθάκη

αλάργα θα τον πάω για πούλημα, περίσσια κέρδη να 'χω.
Ο ασημοδόξαρος Απόλλωνας, και σήμερα μακάρι,
για κι οι μνηστήρες τον Τηλέμαχο να σκότωναν στο σπίτι,
ως είναι αλήθεια πως ο κύρης του μακριά στα ξένα εχάθη.»
Σαν είπε τούτα, τους παράτησε να σιγοπερπατούνε,

και κίνησε να φτάσει γρήγορα στου ρήγα το παλάτι᾽

αὐτίκα δ᾽ εἴσω ἴεν, μετὰ δὲ μνηστῆρσι καθῖζεν,	κι ως μπήκε μέσα, πήγε κάθισε μαζί με τους μνηστήρες,
ἀντίον Εὐρυμάχου: τὸν γὰρ φιλέεσκε μάλιστα.	αντικριστά με τον Ευρύμαχο, που απ᾽ όλους πιο αγαπούσε.
τῷ πάρα μὲν κρειῶν μοῖραν θέσαν οἳ πονέοντο,	Κι ευτύς οι τραπεζάροι απίθωσαν μερίδα κρέας μπροστά του,
σῖτον δ᾽ αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα	μετά κι η σεβαστή κελάρισσα ψωμί να φάει του φέρνει.
ἔδμεναι. ἀγχίμολον δ᾽ Ὀδυσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς	Σε λίγο κι ο Οδυσσέας επρόβαλε με το χοιροβοσκό του,
στήτην ἐρχομένω, περὶ δέ σφεας ἤλυθ᾽ ἰωὴ	μα όπως ο Φήμιος το τραγούδι του κινούσε και στ᾽ αφτιά τους
φόρμιγγος γλαφυρῆς: ἀνὰ γάρ σφισι βάλλετ᾽ ἀείδειν	έφτασε ξάφνου ο αχός της βαθουλής κιθάρας του, στάθηκαν
Φήμιος: αὐτὰρ ὁ χειρὸς ἑλὼν προσέειπε συβώτην:	τότε ο Οδυσσέας στον Εύμαιο μίλησε, το χέρι αρπάζοντας του:
«Εὔμαι᾽, ἦ μάλα δὴ τάδε δώματα κάλ᾽ Ὀδυσῆος,	«Εύμαιε, το σπίτι τούτο τ᾽ όμορφο λέω του Οδυσσέα πως θα 'ναι'
ῥεῖα δ᾽ ἀρίγνωτ᾽ ἐστὶ καὶ ἐν πολλοῖσιν ἰδέσθαι.	θα το ξεχώριζες ανέκοπα και μες σε πλήθος άλλα.
ἐξ ἑτέρων ἕτερ᾽ ἐστίν, ἐπήσκηται δέ οἱ αὐλὴ	Το 'να με τ᾽ άλλο ιδές τα χτίσματα πως δένουν, κι έχει τοίχο
τοίχῳ καὶ θριγκοῖσι, θύραι δ᾽ εὐερκέες εἰσὶ	σαμαρωτόν η αυλή περίγυρα, και σίγουρες τις πόρτες
δικλίδες: οὐκ ἄν τίς μιν ἀνὴρ ὑπεροπλίσσαιτο.	τις δίφυλλες᾽ κανείς δε δύνεται μεβιάς να τις πατήσει.
γιγνώσκω δ᾽ ὅτι πολλοὶ ἐν αὐτῷ δαῖτα τίθενται	Μέσα άντρες απεικάζω κάθουνται πολλοί και ξεφαντώνουν
ἄνδρες, ἐπεὶ κνίση μὲν ἀνήνοθεν, ἐν δέ τε φόρμιγξ	τι η κνίσα ολούθε γύρω απλώνεται, κι ακούγεται η κιθάρα
ἠπύει, ἣν ἄρα δαιτὶ θεοὶ ποίησαν ἑταίρην.»	τρογύρα, που οι θεοί συντρόφισσα την έκαμαν της τάβλας.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:	Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«ῥεῖ᾽ ἔγνως, ἐπεὶ οὐδὲ τά τ᾽ ἄλλα πέρ ἐσσ᾽ ἀνοήμων.	«Καλά το γνώρισες! Ανέμυαλος σε τίποτα δε δείχνεις!
ἀλλ᾽ ἄγε δὴ φραζώμεθ᾽ ὅπως ἔσται τάδε ἔργα.	Μον᾽ έλα, εδώ το τι θα κάνουμε μαζί να στοχαστούμε᾽
ἠὲ σὺ πρῶτος ἔσελθε δόμους εὖ ναιετάοντας,	έμπα, σα θες, στ᾽ αρχοντοκάμωτο παλάτι τώρα πρώτος
δύσεο δὲ μνηστῆρας, ἐγὼ δ᾽ ὑπολείψομαι αὐτοῦ:	και τους μνηστήρες σύρε αντάμωσε, κι εγώ απομένω πίσω'
εἰ δ᾽ ἐθέλεις, ἐπίμεινον, ἐγὼ δ᾽ εἶμι προπάροιθε:	για, αν προτιμάς, εδώ περίμενε, κι εγώ μπροστά πηγαίνω.
μηδὲ σὺ δηθύνειν, μή τίς σ᾽ ἔκτοσθε νοήσας	Μα μην αργείς᾽ απόξω αν σ᾽ έβλεπε κανείς, μη σε χτυπήσει
ἢ βάλῃ ἢ ἐλάσῃ: τὰ δέ σε φράζεσθαι ἄνωγα.»	για και μη ρίξει κάτι απάνω σου᾽ το λόγο μου στοχάσου!»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:	Κι ο αρχοντογέννητος, πολύπαθος του μίλησε Οδυσσέας:
γιγνώσκω, φρονέω: τά γε δὴ νοέοντι κελεύεις.	«Κι εγώ το ξέρω, το κατάλαβα, το νιώθω τι γυρεύεις'
ἀλλ᾽ ἔρχευ προπάροιθεν, ἐγὼ δ᾽ ὑπολείψομαι αὐτοῦ.	μα εσύ να πας πιο πρώτα θα 'θελα, κι εγώ να μείνω πίσω.
οὐ γάρ τι πληγέων ἀδαήμων οὐδὲ βολάων:	Αμάθητος από ριξίματα κι από χτυπιές δεν είμαι!
τολμήεις μοι θυμός, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέπονθα	Βαστά η καρδιά μου, τι έχω βάσανα πολλά τραβήξει ως τώρα
κύμασι καὶ πολέμῳ: μετὰ καὶ τόδε τοῖσι γενέσθω:	μες σε πολέμους και σε πέλαγα᾽ ας πάει κι αυτό με τ᾽ άλλα!
γαστέρα δ᾽ οὔ πως ἔστιν ἀποκρύψαι μεμαυῖαν,	Μα πως να κρύψεις την αχόρταγη κοιλιά που σου φωνάζει,
οὐλομένην, ἣ πολλὰ κάκ᾽ ἀνθρώποισι δίδωσι,	ανάθεμα τη; Πόσα βάσανα γι᾽ αυτή δε σέρνει ο κόσμος!
τῆς ἕνεκεν καὶ νῆες ἐΰζυγοι ὁπλίζονται	Γι᾽ αυτήν και τ᾽ άρμενα αρματώνουνται τα καλοζυγιασμένα,
πόντον ἐπ᾽ ἀτρύγετον, κακὰ δυσμενέεσσι φέρουσαι.»	πάνω απ᾽ τα πέλαα στους αντίμαχους τη συφορά να φέρουν.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον:	Έτσι μιλούσαν συναλλήλως τους εκείνοι οι δυό, και τότε
ἂν δὲ κύων κεφαλήν τε καὶ οὔατα κείμενος ἔσχεν,	αφτιά και κεφαλή ανασήκωσε, κει που 'ταν πλαγιασμένος,
Ἄργος, Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος, ὅν ῥά ποτ᾽ αὐτὸς	ο Άργος ο σκύλος᾽ τον μεγάλωνε, πριχού στην Τροία την άγια
θρέψε μέν, οὐδ᾽ ἀπόνητο, πάρος δ᾽ εἰς Ἴλιον ἱρὴν	φύγει ο Οδυσσέας ο καρτερόψυχος, μα δεν τον χάρηκε, όχι!
ᾤχετο. τὸν δὲ πάροιθεν ἀγίνεσκον νέοι ἄνδρες	Στα πρώτα χρόνια οι νιοί τον έπαιρναν αγριμολόοι μαζί τους,
αἶγας ἐπ᾽ ἀγροτέρας ἠδὲ πρόκας ἠδὲ λαγωούς:	λαγούς, ζαρκάδια κι αγριοκάτσικα να κυνηγούν κατόπι,
δὴ τότε κεῖτ᾽ ἀπόθεστος ἀποιχομένοιο ἄνακτος,	σαν είχε πια μισέψει ο αφέντης του, μες στην κοπριά την πλήθια
ἐν πολλῇ κόπρῳ, ἥ οἱ προπάροιθε θυράων	των μουλαριών τον παραπέταξαν και των βοδιών, που απόξω
ἡμιόνων τε βοῶν τε ἅλις κέχυτ᾽, ὄφρ᾽ ἂν ἄγοιεν	απ᾽ την αυλόπορτα σωριάζουνταν, οι δούλοι ως να την πάρουν
δμῶες Ὀδυσσῆος τέμενος μέγα κοπρήσοντες:	για του Οδυσσέα τ᾽ αμπελοχώραφα, το χώμα να φουσκίσουν.

ἔνθα κύων κεῖτ᾽ Ἄργος, ἐνίπλειος κυνοραιστέων.
δὴ τότε γ᾽, ὡς ἐνόησεν Ὀδυσσέα ἐγγὺς ἐόντα,
οὐρῇ μέν ῥ᾽ ὅ γ᾽ ἔσηνε καὶ οὔατα κάββαλεν ἄμφω,
ἆσσον δ᾽ οὐκέτ᾽ ἔπειτα δυνήσατο οἷο ἄνακτος
ἐλθέμεν: αὐτὰρ ὁ νόσφιν ἰδὼν ἀπομόρξατο δάκρυ,

Κει πάνω ο σκύλος ο Άργος κοίτουνταν, τσιμπούρια φορτωμένος᾽
μα ξάφνου, μπρος του μόλις ένιωσε τον Οδυσσέα να στέκει,
μεμιάς τα δυο του αφτιά κατέβασε κουνώντας την ουρά του,
μα στον αφέντη του σιμότερα πια δε βαστούσε να 'ρθει..
Κι αυτός, την όψη αλλού γυρίζοντας, εσφούγγιξε ένα δάκρυ,

ῥεῖα λαθὼν Εὔμαιον, ἄφαρ δ᾽ ἐρεείνετο μύθῳ:
«Εὔμαι᾽, ἦ μάλα θαῦμα, κύων ὅδε κεῖτ᾽ ἐνὶ κόπρῳ.
καλὸς μὲν δέμας ἐστίν, ἀτὰρ τόδε γ᾽ οὐ σάφα οἶδα,
εἰ δὴ καὶ ταχὺς ἔσκε θέειν ἐπὶ εἴδεϊ τῷδε,
ἦ αὔτως οἷοί τε τραπεζῆες κύνες ἀνδρῶν

τον Εύμαιο ξεγελώντας εύκολα, και τούτα τον ρωτούσε:
«Τέτοιο σκυλί πολύ παράξενο να το 'χουν πεταμένο
μες στις κοπριές᾽ αλήθεια, έχει όμορφο σκαρί, μα δεν κατέχω
εξόν την ομορφιά και γρήγορα, παλιά, τα πόδια αν είχε.
Μπας κι ήταν απ᾽ αυτά που τριγυρνούν στις τάβλες των αρχόντων

γίγνοντ': ἀγλαΐης δ᾽ ἕνεκεν κομέουσιν ἄνακτες.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:
«καὶ λίην ἀνδρός γε κύων ὅδε τῆλε θανόντος.
εἰ τοιόσδ᾽ εἴη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ ἔργα,
οἷόν μιν Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,

και που αν οι αφέντες τους τα γνοιάζουνται, τα θέλουν για στολίδι;»
Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Είναι του αντρός, μακριά που εχάθηκε στα ξένα, ο σκύλος τούτος'
την ίδια τώρα να 'χε ανάκαρα και το κορμί σαν τότε,
που εκείνος το άφηκε μισεύοντας κατά της Τροίας τα μέρη,

αἶψά κε θηήσαιο ἰδὼν ταχυτῆτα καὶ ἀλκήν.
οὐ μὲν γάρ τι φύγεσκε βαθείης βένθεσιν ὕλης
κνώδαλον, ὅττι δίοιτο: καὶ ἴχνεσι γὰρ περιῄδη:
νῦν δ᾽ ἔχεται κακότητι, ἄναξ δέ οἱ ἄλλοθι πάτρης
ὤλετο, τὸν δὲ γυναῖκες ἀκηδέες οὐ κομέουσι.

τη δύναμή του θα καμάρωνες και τα γοργά του πόδια.
Κανένα αγρίμι δέ του γλίτωνε στα πιο βαθιά του δάσου,
σαν το 'στρωνε μπροστά, τι του 'βρισκε μεμιάς ξανά τ᾽ αχνάρια.
Μα τώρα δυστυχάει, του χάθηκε το αφεντικό στα ξένα,
δεν το φροντίζουν πια οι γυναίκες μας στην τόση αξεγνοιασιά τους.

δμῶες δ᾽, εὖτ᾽ ἂν μηκέτ᾽ ἐπικρατέωσιν ἄνακτες,
οὐκέτ᾽ ἔπειτ᾽ ἐθέλουσιν ἐναίσιμα ἐργάζεσθαι:
ἥμισυ γάρ τ᾽ ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα Ζεὺς
ἀνέρος, εὖτ᾽ ἄν μιν κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσιν.»
ὣς εἰπὼν εἰσῆλθε δόμους εὖ ναιετάοντας,

Έτσι είναι οι δούλοι, τον αφέντη τους που έχασαν κι η κυβέρνια
τους λείπει: πια δεν έχουν όρεξη σωστή δουλειά να κάμουν.
Αλήθεια, τη μισή ο βροντόλαλος ο Δίας αξιά του ανθρώπου
του παίρνει απ᾽ τη στιγμή που επλάκωσε γι᾽ αυτόν σκλαβιάς ημέρα!»
Σαν είπε αυτά, στο αρχοντοκάμωτο παλάτι μέσα εδιάβη

βῆ δ᾽ ἰθὺς μεγάροιο μετὰ μνηστῆρας ἀγαυούς.
Ἄργον δ᾽ αὖ κατὰ μοῖρ᾽ ἔλαβεν μέλανος θανάτοιο,
αὐτίκ᾽ ἰδόντ᾽ Ὀδυσῆα ἐεικοστῷ ἐνιαυτῷ.
τὸν δὲ πολὺ πρῶτος ἴδε Τηλέμαχος θεοειδὴς
ἐρχόμενον κατὰ δῶμα συβώτην, ὦκα δ᾽ ἔπειτα

κι ευτύς στον αντρωνίτη βρέθηκε μαζί με τους μνηστήρες.
Όμως τον Άργο η μοίρα εσκέπασε του σκοτεινού θανάτου,
τον Οδυσσέα μόλις αντίκρισε στα είκοσι χρόνια απάνω.
Πρώτος απ᾽ όλους ο θεόμορφος Τηλέμαχος τον είδε
τον Εύμαιο, στο παλάτι ως έμπαινε, κι ευτύς να πάει του γνέφει

νεῦσ᾽ ἐπὶ οἷ καλέσας: ὁ δὲ παπτήνας ἕλε δίφρον
κείμενον, ἔνθα τε δαιτρὸς ἐφίζεσκε κρέα πολλὰ
δαιόμενος μνηστῆρσι δόμον κάτα δαινυμένοισι:
τὸν κατέθηκε φέρων πρὸς Τηλεμάχοιο τράπεζαν
ἀντίον, ἔνθα δ᾽ ἄρ᾽ αὐτὸς ἐφέζετο: τῷ δ᾽ ἄρα κῆρυξ

κοντά᾽ κι αυτός, κοιτώντας γύρα του, του μοιραστή σηκώνει
το άδειο σκαμνί, που εκείνος κάθουνταν και κρέατα στους μνηστήρες
μοίραζε πλήθια, σύντας στρώνουνταν να φάνε στο παλάτι,
κι ήρθε στην τάβλα του Τηλέμαχου κι αντίκρυ του το βάζει'
και μόλις βρήκε εκεί και κάθισεν, ο κράχτης μια μερίδα

ἀ μοῖραν ἑλὼν ἐτίθει κανέου τ᾽ ἐκ σῖτον ἀείρας.
γχίμολον δὲ μετ᾽ αὐτὸν ἐδύσετο δώματ᾽ Ὀδυσσεύς,
πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιος ἠδὲ γέροντι,
σκηπτόμενος: τὰ δὲ λυγρὰ περὶ χροῒ εἵματα ἕστο.
ἷζε δ᾽ ἐπὶ μελίνου οὐδοῦ ἔντοσθε θυράων,

του φέρνει κρέας, κι ακόμα του 'δωκε ψωμί από το πανέρι.
Σε λίγο κι ο Οδυσσέας ξωπίσω του στο αρχονταρίκι εχώθη
με την ειδή ζητιάνου, γέροντα και λεροφορεμένου,
και στο ραβδί ακουμπούσε, κι έζωναν ξεφτίδια το κορμί του.
Στο φράξινο κατώφλι εκάθισε και στον κυπαρισσένιο

κλινάμενος σταθμῷ κυπαρισσίνῳ, ὅν ποτε τέκτων
ξέσσεν ἐπισταμένως καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν.
Τηλέμαχος δ᾽ ἐπὶ οἷ καλέσας προσέειπε συβώτην,
ἄρτον τ᾽ οὗλον ἑλὼν περικαλλέος ἐκ κανέοιο
καὶ κρέας, ὥς οἱ χεῖρες ἐχάνδανον ἀμφιβαλόντι:

της πόρτας παραστάτη ανάγειρε, που μαραγκός τον είχε
ξύσει καλά με τό σκεπάρνι του και γνοιαστικά σταφνίσει.
Τον Εύμαιο φώναξε ο Τηλέμαχος να 'ρθεί κοντά του τότε,
κι ολάκερο καρβέλι παίρνοντας απ᾽ τ'όμορφο πανέρι
κι όσα κομμάτια κρέας οι φούχτες του χωρούσαν, τον προστάζει:

«δὸς τῷ ξείνῳ ταῦτα φέρων αὐτόν τε κέλευε
αἰτίζειν μάλα πάντας ἐποιχόμενον μνηστῆρας:
αἰδὼς δ᾽ οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ παρεῖναι.»
ὣς φάτο, βῆ δὲ συφορβός, ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσεν,
ἀγχοῦ δ᾽ ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντ᾽ ἀγόρευε:

«Στον ξένο δωσ᾽ τα τούτα γρήγορα, και πες του τους μνηστήρες
γραμμή να πάρει διακονεύοντας, να μην αφήσει ουτ᾽ ένα'
είναι ή ντροπή μαθές αταίριαστη στον που τον δέρνει η ανάγκη.»
Κι ο θείος χοιροβοσκός, σαν άκουσε την προσταγή του,
τρέχει στον Οδυσσέα και με ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:

«Τηλέμαχός τοι, ξεῖνε, διδοῖ τάδε, καί σε κελεύει
αἰτίζειν μάλα πάντας ἐποιχόμενον μνηστῆρας:
αἰδῶ δ᾽ οὐκ ἀγαθήν φησ᾽ ἔμμεναι ἀνδρὶ προΐκτῃ.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Ζεῦ ἄνα, Τηλέμαχόν μοι ἐν ἀνδράσιν ὄλβιον εἶναι,

«Ξένε, σ᾽ τα δίνει αυτά ο Τηλέμαχος και μου 'πε τους μνηστήρες
γραμμή να πάρεις διακονεύοντας, κανένα μην αφήσεις'
να 'χει ντροπή ο ζητιάνος, έλεγε, καθόλου δεν ταιριάζει.»
Τότε ο Οδυσσέας ο πολυκάτεχος γυρνώντας αποκρίθη:
«Αφέντη Δία, για τον Τηλέμαχο χαρές να γράφεις μόνο

καί οἱ πάντα γένοιθ᾽ ὅσσα φρεσὶν ᾗσι μενοινᾷ.»
ἦ ῥα καὶ ἀμφοτέρῃσιν ἐδέξατο καὶ κατέθηκεν
αὖθι ποδῶν προπάροιθεν, ἀεικελίης ἐπὶ πήρης,
ἤσθιε δ᾽ ἧος ἀοιδὸς ἐνὶ μεγάροισιν ἄειδεν:
εὖθ᾽ ὁ δεδειπνήκειν, ὁ δ᾽ ἐπαύετο θεῖος ἀοιδός.

κι όσα λογιάζει μες στα φρένα του να του τελέψουν όλα!»
Σαν είπε τούτα και στις φούχτες του τα εδέχτη, στο σκισμένο
τ᾽ απίθωσε σακούλι κι άρχισε να τρώει᾽ την ίδιαν ώρα
στο αρχονταρίκι το τραγούδι του κινούσε ο τραγουδάρης.
Κι ο θείος τραγουδιστής σαν έπαψε κι απόφαγε ο Οδυσσέας,

μνηστῆρες δ᾽ ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρ'. αὐτὰρ Ἀθήνη,
ἄγχι παρισταμένη Λαερτιάδην Ὀδυσῆα
ὤτρυν᾽, ὡς ἂν πύρνα κατὰ μνηστῆρας ἀγείροι,
γνοίη θ᾽ οἵ τινές εἰσιν ἐναίσιμοι οἵ τ᾽ ἀθέμιστοι:
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὥς τιν᾽ ἔμελλ᾽ ἀπαλεξήσειν κακότητος.

βουή τρανή οι μνηστήρες άσκωσαν. Κι ήρθε η Αθηνά Παλλάδα
και στου Λαέρτη δίπλα στέκοντας το γιο του δίνει ορμήνια
απ᾽ τους μνηστήρες ό,τι απόμενε ψωμί να ζητιανέψει,
πιος είναι δίκιος, ποιος είναι άνομος να μάθει απ᾽ όλους τούτους'
μα κι έτσι εκείνη δέ θα γλίτωνε κανένα από το Χάρο.

βῆ δ᾽ ἴμεν αἰτήσων ἐνδέξια φῶτα ἕκαστον,
πάντοσε χεῖρ᾽ ὀρέγων, ὡς εἰ πτωχὸς πάλαι εἴη.
οἱ δ᾽ ἐλεαίροντες δίδοσαν, καὶ ἐθάμβεον αὐτόν,
ἀλλήλους τ᾽ εἴροντο τίς εἴη καὶ πόθεν ἔλθοι.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν:

Και κίνησε να πάει γυρεύοντας, δεξιά μεριά, κι ολούθε
το χέρι του άπλωνε, λες κι ήτανε ζητιάνος από χρόνια.
Κι εκείνοι ξαφνιασμένοι του 'διναν από συμπόνια κάτι
κι αναρωτιόνταν συναλλήλως τους ποιος ήταν, πούθε ερχόταν.
Και τότε ο Μελανθέας τους μίλησεν, ο γιδολάτης, κι είπε:

«κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
τοῦδε περὶ ξείνου: ἦ γάρ μιν πρόσθεν ὄπωπα.
ἦ τοι μέν οἱ δεῦρο συβώτης ἡγεμόνευεν,
αὐτὸν δ᾽ οὐ σάφα οἶδα, πόθεν γένος εὔχεται εἶναι.»
ὣς ἔφατ᾽, Ἀντίνοος δ᾽ ἔπεσιν νείκεσσε συβώτην:

«Ακουστέ μου, της κοσμολόγητης βασίλισσας μνηστήρες,
γι᾽ αυτόν τον ξένο᾽ τον αντάμωσα μαθές εγώ πιο πρώτα.
Εδώ ο χοιροβοσκός τον έφερε το δρόμο δείχνοντας του'
ποιος όμως είναι, πούθε πέτεται πως σέρνει, δεν κατέχω.»
Στον Εύμαιο τότε ο Αντίνοος μίλησε, βαριά αποπαίρνοντάς τον:

«ὦ ἀρίγνωτε συβῶτα, τίη δὲ σὺ τόνδε πόλινδε
ἤγαγες; ἦ οὐχ ἅλις ἧμιν ἀλήμονές εἰσι καὶ ἄλλοι,
πτωχοὶ ἀνιηροί, δαιτῶν ἀπολυμαντῆρες;
ἦ ὄνοσαι ὅτι τοι βίοτον κατέδουσιν ἄνακτος
ἐνθάδ᾽ ἀγειρόμενοι, σὺ δὲ καὶ προτὶ τόνδ᾽ ἐκάλεσσας;»

Χοιροβοσκέ, να μη σε ξέραμε! Τι μας τον φέρνεις πάλε
δω πέρα τούτον; Οι άλλοι που 'ρχονται δε φτάνουν λες ζητιάνοι,
οι ψωμοζήτες οι ανεβάσταγοι, των τραπεζιών η λέπρα;
Παραπονιέσαι που του αφέντη σου τα πλούτη μαζώνονται
και τρώνε τόσοι — και προσκάλεσες και τούτον από πάνω!»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:
«Ἀντίνο᾽, οὐ μὲν καλὰ καὶ ἐσθλὸς ἐὼν ἀγορεύεις:
τίς γὰρ δὴ ξεῖνον καλεῖ ἄλλοθεν αὐτὸς ἐπελθὼν

Εύμαιε, και συ του απηλογήθηκες, χοιροβοσκέ, και του 'πες:
«Κι αν είσαι αρχόντου γιος, δε μίλησες, Αντίνοε, μυαλωμένα'
ποιος είναι αυτός που πάει γυρεύοντας να κουβαλήσει ξένο;

ἄλλον γ᾽, εἰ μὴ τῶν οἳ δημιοεργοὶ ἔασι,
μάντιν ἢ ἰητῆρα κακῶν ἢ τέκτονα δούρων,

ξον να 'χει ανάγκη από την τέχνη του, για μαντολόγο κάποιον,
για και γιατρέ» για μιαν αρρώστια του, για μαραγκό, για κάποιον

ἢ καὶ θέσπιν ἀοιδόν, ὅ κεν τέρπῃσιν ἀείδων;
οὗτοι γὰρ κλητοί γε βροτῶν ἐπ᾽ ἀπείρονα γαῖαν:
πτωχὸν δ᾽ οὐκ ἄν τις καλέοι τρύξοντα ἓ αὐτόν.
ἀλλ᾽ αἰεὶ χαλεπὸς περὶ πάντων εἶς μνηστήρων
δμωσὶν Ὀδυσσῆος, πέρι δ᾽ αὖτ᾽ ἐμοί: αὐτὰρ ἐγώ γε

απ᾽ τους θεϊκούς τους τραγουδάρηδες, που φραίνουν
τραγουδώντας.
Μονάχα αυτούς μαθές στην άμετρη τη γης φωνάζει ο κόσμος.
Ζητιάνο ποιος ποτέ προσκάλεσε, για να του φάει το βιος του;
Μα πάντα δείχνεις πιο κακότροπος απ᾽ όλους τους μνηστήρες
στους δούλους του Οδυσσέα, μα πιότερο σα στέκω εγώ μπροστά
σου.

οὐκ ἀλέγω, ἧός μοι ἐχέφρων Πηνελόπεια
ζώει ἐνὶ μεγάροις καὶ Τηλέμαχος θεοειδής.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«σίγα, μή μοι τοῦτον ἀμείβεο πολλὰ ἔπεσσιν:
Ἀντίνοος δ᾽ εἴωθε κακῶς ἐρεθιζέμεν αἰεὶ

Μα αλήθεια, τι με νοιάζει! Η φρόνιμη μονάχα Πηνελόπη
να ζει εδώ μέσα κι ο Τηλέμαχος ο θεοδιωματάρης!»
Και τότε ο γνωστικός Τηλέμαχος του απηλογήθη κι είπε:
«Τη χάρη κάνε μου και σώπαινε! Με τον Αντίνοο λόγια
πολλά μη συναλλάζεις. Άσκημα το συνηθάει ν᾽ άγγρίζει

μύθοισιν χαλεποῖσιν, ἐποτρύνει δὲ καὶ ἄλλους.»
ἦ ῥα καὶ Ἀντίνοον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«Ἀντίνο᾽, ἦ μευ καλὰ πατὴρ ὣς κήδεαι υἷος,
ὃς τὸν ξεῖνον ἄνωγας ἀπὸ μεγάροιο διέσθαι
μύθῳ ἀναγκαίῳ: μὴ τοῦτο θεὸς τελέσειε.

τον κόσμο με βρισιές αδιάκοπα, και σπρώχνει και τους άλλους.»
Γυρνώντας στον Αντίνοο μίλησε μετά κι απηλογήθη:
« Αλήθεια, Αντίνοε, πως με γνοιάζεσαι, καθώς το γιο του ο κύρης,
που αυτόν τον ξένο από το σπίτι μου ζητάς εγώ να διώξω
με άγριες φωνές. Μη δώσεις άδικο να κάνω τέτοιο, θέ μου!

δός οἱ ἑλών: οὔ τοι φθονέω: κέλομαι γὰρ ἐγώ γε:
μήτ᾽ οὖν μητέρ᾽ ἐμὴν ἅζευ τό γε μήτε τιν᾽ ἄλλον
δμώων, οἳ κατὰ δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο.
ἀλλ᾽ οὔ τοι τοιοῦτον ἐνὶ στήθεσσι νόημα:
αὐτὸς γὰρ φαγέμεν πολὺ βούλεαι ἢ δόμεν ἄλλῳ.»

Πάρε και δωσ᾽ του, έχεις το λεύτερο, σου το γυρεύω ατός μου,
και μην ντραπείς γι᾽ αυτό τη μάνα μου για από τους δούλους
κάποιον,
που στου Οδυσσέα του ισόθεου βρίσκουνται το σπίτι μέσα τώρα.
Όμως δεν είναι αυτό που γνοιάζεσαι βαθιά στα φρένα, μόνο
το 'χεις να τρως εσύ καλύτερο παρά αλλουνού να δίνεις.»

τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀντίνοος ἀπαμειβόμενος προσέειπε:
«Τηλέμαχ᾽ ὑψαγόρη, μένος ἄσχετε, ποῖον ἔειπες.
εἴ οἱ τόσσον ἅπαντες ὀρέξειαν μνηστῆρες,
καί κέν μιν τρεῖς μῆνας ἀπόπροθεν οἶκος ἐρύκοι.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφη, καὶ θρῆνυν ἑλὼν ὑπέφηνε τραπέζης

Γυρνώντας τότε ο Αντίνοος μίλησε κι απηλογήθη κι είπε:
«Τηλέμαχε, γλωσσά κι απόκοτε, τι λόγια αυτά που κρένεις;
Όλοι οι μνηστήρες αν τον φίλευαν με τόσο δα από τούτο,
τρεις μήνες θα 'κανε στο σπίτι σου ξανά να βάλει πόδι!»
Μιλώντας το σκαμνί του ακρόδειξε, που κάτω απ᾽ το τραπέζι

κείμενον, ᾧ ῥ᾽ ἔπεχεν λιπαροὺς πόδας εἰλαπινάζων:
οἱ δ᾽ ἄλλοι πάντες δίδοσαν, πλῆσαν δ᾽ ἄρα πήρην
σίτου καὶ κρειῶν: τάχα δὴ καὶ ἔμελλεν Ὀδυσσεὺς
αὖτις ἐπ᾽ οὐδὸν ἰὼν προικὸς γεύσεσθαι Ἀχαιῶν:
στῆ δὲ παρ᾽ Ἀντίνοον, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε:

το 'χε ν᾽ απλώνει στις ξεφάντωσες τ᾽ αστραφτερά του πόδια,
Όμως οι επίλοιποι όλοι του 'διναν᾽ σε λίγο είχε γεμίσει
ψωμιά και κρέατα το σακούλι του᾽ μα στο κατώφλι ως γύρνα,
των Αχαιών εκεί καθούμενος να φάει τ᾽ αποδοσίδια,
πλάι στον Αντίνοο ξάφνου στάθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:

«δός, φίλος: οὐ μέν μοι δοκέεις ὁ κάκιστος Ἀχαιῶν
ἔμμεναι, ἀλλ᾽ ὤριστος, ἐπεὶ βασιλῆϊ ἔοικας.
τῷ σε χρὴ δόμεναι καὶ λώϊον ἠέ περ ἄλλοι
σίτου: ἐγὼ δέ κέ σε κλείω κατ᾽ ἀπείρονα γαῖαν.
καὶ γὰρ ἐγώ ποτε οἶκον ἐν ἀνθρώποισιν ἔναιον

«Φίλε, δε δείχνεις ο αχαμνότερος μες στους Αργίτες να 'σαι᾽
με ρήγα μοιάζεις κι είσαι ο κάλλιος τους᾽ γι'αυτό να δώσεις κάτι!
Πρεπό 'ναι το δικό σου χάρισμα των άλλων τα δοσίδια
να ξεπερνάει, κι εγώ στην άμετρη τη γη θα σε δοξάζω.
Ήταν καιρός που σε αρχοντόσπιτο κι εγώ στον κόσμο ζούσα,

ὄλβιος ἀφνειὸν καὶ πολλάκι δόσκον ἀλήτῃ,
τοίῳ ὁποῖος ἔοι καὶ ὅτευ κεχρημένος ἔλθοι:
ἦσαν δὲ δμῶες μάλα μυρίοι ἄλλα τε πολλὰ
οἷσίν τ᾽ εὖ ζώουσι καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.
ἀλλὰ Ζεὺς ἀλάπαξε Κρονίων--ἤθελε γάρ που--

και πλούτη αφέντευα και χάριζα συχνά στο διακονιάρη,
όποιος κι αν λάχαινε στην πόρτα μου κι όποια κι αν είχε ανάγκη.
Κι ακόμα σκλάβους είχα αρίφνητους κι άλλα αγαθά περίσσια,
όσα 'χει αυτός που ζει περίκαλα και πλούσιο τόνε κράζουν.
Μα ο γιος του Κρόνου, ο Δίας, τ᾽ αφάνισε, τέτοια η βουλή του θα

'ταν'

ὅς μ᾽ ἅμα λῃϊστῆρσι πολυπλάγκτοισιν ἀνῆκεν
Αἴγυπτόνδ᾽ ἰέναι, δολιχὴν ὁδόν, ὄφρ᾽ ἀπολοίμην.
στῆσα δ᾽ ἐν Αἰγύπτῳ ποταμῷ νέας ἀμφιελίσσας.
ἔνθ᾽ ἦ τοι μὲν ἐγὼ κελόμην ἐρίηρας ἑταίρους
αὐτοῦ πὰρ νήεσσι μένειν καὶ νῆας ἔρυσθαι,

να φύγω με κουρσάρους μ᾽ έσπρωζε᾽ πολυταξιδεμένους,
να πάω πολύ μακριά, στην Αίγυπτο, για να 'βρω το χαμό μου.
Στον ποταμό το Νείλο τ᾽ άραξα τα δρεπανόγυρτά μας
πλεούμενα, κι ευτύς παράγγελνα στους γκαρδιακούς συντρόφους
στ᾽ άρμενα πλάι να μένουν, τ᾽ άρμενα στο νου τους πάντα να 'χουν,

ὀπτῆρας δὲ κατὰ σκοπιὰς ὤτρυνα νέεσθαι.
οἱ δ᾽ ὕβρει εἴξαντες, ἐπισπόμενοι μένεϊ σφῷ,
αἶψα μάλ᾽ Αἰγυπτίων ἀνδρῶν περικαλλέας ἀγροὺς
πόρθεον, ἐκ δὲ γυναῖκας ἄγον καὶ νήπια τέκνα,
αὐτούς τ᾽ ἔκτεινον: τάχα δ᾽ ἐς πόλιν ἵκετ᾽ ἀϋτή.

και βίγλες τις κορφές επρόσταξα να πιάσουν ένα γύρο.
Μα αυτοί το παραπήραν πάνω τους, και στην αποκοτιά τους
των Αιγυπτίων τα πλούσια χτήματα κινούσαν να πατήσουν,
και σέρναν σκλάβες τις γυναίκες τους και τα μικρά παιδιά τους,
και σκότωναν κι αυτούς. Μα ως έφτασε γοργά η βοή στην πόλη,

οἱ δὲ βοῆς ἀΐοντες ἅμ᾽ ἠοῖ φαινομένηφιν
ἦλθον: πλῆτο δὲ πᾶν πεδίον πεζῶν τε καὶ ἵππων
χαλκοῦ τε στεροπῆς: ἐν δὲ Ζεὺς τερπικέραυνος
φύζαν ἐμοῖς ἑτάροισι κακὴν βάλεν, οὐδέ τις ἔτλη
στῆναι ἐναντίβιον: περὶ γὰρ κακὰ πάντοθεν ἔστη.

εκείνοι, ακούγοντας το κάλεσμα, χαράματα πρόφτασαν,
κι ευτύς ο κάμπος όλος γέμισε πεζούς κι αμαξολάτες,
και τα χαλκένια άστραφταν άρματα. Στούς συντρόφους μου τότε
φύτεψε ο Δίας ο κεραυνόχαρος δείλια κακιά, κι ουτ᾽ ένας
μπρος στον οχτρό εκρατήθη, τι ο χαμός μας είχε ζώσει ολούθε.

ἔνθ᾽ ἡμέων πολλοὺς μὲν ἀπέκτανον ὀξέϊ χαλκῷ,
τοὺς δ᾽ ἄναγον ζωούς, σφίσιν ἐργάζεσθαι ἀνάγκῃ.
αὐτὰρ ἔμ᾽ ἐς Κύπρον ξείνῳ δόσαν ἀντιάσαντι,
Δμήτορι Ἰασίδῃ, ὃς Κύπρου ἶφι ἄνασσεν:
ἔνθεν δὴ νῦν δεῦρο τόδ᾽ ἵκω πήματα πάσχων.»

Εκεί πολλούς δικούς μας σκότωσαν με τα χαλκά κοντάρια,
τους άλλους ζωντανούς τους έσερναν, να τους δουλεύουν σκλάβοι.
Μένα με δώκαν σ'έναν ξένο τους, που έτυχε εκεί, στου Γιάσου
το γιο το Δμήτορα, τον άρχοντα της Κύπρος᾽ απ᾽ την Κύπρο
τώρα έχω φτάσει εδώ στα μέρη σας πολυβασανισμένος.»

τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀντίνοος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«τίς δαίμων τόδε πῆμα προσήγαγε, δαιτὸς ἀνίην;
στῆθ᾽ οὕτως ἐς μέσσον, ἐμῆς ἀπάνευθε τραπέζης,
μὴ τάχα πικρὴν Αἴγυπτον καὶ Κύπρον ἵκηαι:
ὥς τις θαρσαλέος καὶ ἀναιδής ἐσσι προΐκτης.

Κι ο Αντίνοος τότε του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Τέτοιο κακό σαν ποιος μας το 'στειλε θεός, να μας χαλάσει
το γιόμα τώρα; Απ᾽ το τραπέζι μου μακριά! Στη μέση στάσου,
μη βρεις μιαν άλλη Κύπρο κι Αίγυπτο πικρή να σε προσμένει,
τέτοιος αδιάντροπος κι απόκοτος που δείχνεις ψωμοζήτης!

ἑξείης πάντεσσι παρίστασαι: οἱ δὲ διδοῦσι
μαψιδίως, ἐπεὶ οὔ τις ἐπίσχεσις οὐδ᾽ ἐλεητὺς
ἀλλοτρίων χαρίσασθαι, ἐπεὶ πάρα πολλὰ ἑκάστῳ.»
τὸν δ᾽ ἀναχωρήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὢ πόποι, οὐκ ἄρα σοί γ᾽ ἐπὶ εἴδεϊ καὶ φρένες ἦσαν:

Σε όλους γραμμή περνώντας στέκεσαι, και δίνουν οι μνηστήρες
αλόγιαστα᾽ το βιος ποιος γνοιάζεται, ποιος το πονεί το ξένο;
γι᾽ αυτό και το χαρίζει ανέμελα, τι έχει όσα θέλει ομπρός του.»
Πισωδρομώντας ο πολύβουλος του μίλησε Οδυσσέας:
«Ωχού, τα κάλλη κι αν δε σου 'λειψαν, όμως μυαλό δεν έχεις!

οὐ σύ γ᾽ ἂν ἐξ οἴκου σῷ ἐπιστάτῃ οὐδ᾽ ἅλα δοίης,
ὃς νῦν ἀλλοτρίοισι παρήμενος οὔ τί μοι ἔτλης
σίτου ἀποπροελὼν δόμεναι: τὰ δὲ πολλὰ πάρεστιν.»
ὣς ἔφατ᾽, Ἀντίνοος δ᾽ ἐχολώσατο κηρόθι μᾶλλον,
καί μιν ὑπόδρα ἰδὼν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

Αλάτι λέω σπειρί δε θα 'δινες απ᾽ το δικό σου σε άλλον,
αφού σε ξένο εδώ καθούμενος τραπέζι να μου δώκεις
ψωμί η καρδιά σου δεν το βάσταξε, κι ας έχεις τόσα ομπρός σου.»
Αυτά είπε, και του Αντίνοου σύγκλυσε πιο ακόμα οργή τα φρένα,
και λόγια του 'λεγε ανεμάρπαστα ταυροκοιτάζοντάς τον:

«νῦν δή σ᾽ οὐκέτι καλὰ διὲκ μεγάροιό γ᾽ ὀΐω
ἂψ ἀναχωρήσειν, ὅτε δὴ καὶ ὀνείδεα βάζεις.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφη, καὶ θρῆνυν ἑλὼν βάλε δεξιὸν ὦμον,
πρυμνότατον κατὰ νῶτον: ὁ δ᾽ ἐστάθη ἠΰτε πέτρη
ἔμπεδον, οὐδ᾽ ἄρα μιν σφῆλεν βέλος Ἀντινόοιο,

«Το αρχονταρίκι δέ φαντάζουμαι γερός ν᾽ αφήσεις τώρα
και να᾽ βγεις όξω, μια και βάλθηκες να μας αγκυλοχέψεις.»
Είπε, και ρίχνοντας τον πέτυχε στο δεξιόν ώμο απάνω
με το σκαμνί, στην πλάτη ακρόκορφα, μα εκείνος στάθη ως βράχος
και τη ριξιά του Αντίνοου δέχτηκε χωρίς να ξεσαλέψει᾽

ἀλλ᾽ ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.
ἂψ δ᾽ ὅ γ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο, κὰδ δ᾽ ἄρα πήρην
θῆκεν ἐϋπλείην, μετὰ δὲ μνηστῆρσιν ἔειπε:
«κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
ὄφρ᾽ εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

την κεφαλή του εκίνησε άλαλος μονάχα, μελετώντας
κακά στα φρένα, κι όπως κάθισε γυρνώντας στο κατώφλι,
τ᾽ ολόγιομο σακούλι απίθωσε και στους μνηστήρες είπε:
«Ακουστέ μου, της κοσμολόγητης βασίλισσας μνηστήρες,
- το τι η καρδιά στα στήθη μέσα μου με σπρώχνει να μιλήσω'

οὐ μὰν οὔτ᾽ ἄχος ἐστὶ μετὰ φρεσὶν οὔτε τι πένθος,
ὁππότ᾽ ἀνὴρ περὶ οἷσι μαχειόμενος κτεάτεσσι
βλήεται, ἢ περὶ βουσὶν ἢ ἀργεννῇς ὀΐεσσιν:
αὐτὰρ ἔμ᾽ Ἀντίνοος βάλε γαστέρος εἵνεκα λυγρῆς,
οὐλομένης, ἣ πολλὰ κάκ᾽ ἀνθρώποισι δίδωσιν.

καημό δε νιώθει ουδέ παράπονο κανείς στα φρένα, αν τύχει
να τον χτυπήσουν, καθώς πάσκιζε το βιος του ν᾽ αφεντέψει,
για να γλιτώσει για τα βόδια του για τ᾽ άσπρα πρόβατά του.
Όμως ο Αντίνοος τώρα μου 'ριξε για την κοιλιά την έρμη,
ανάθεμα τη! Πόσα βάσανα γι'αύτή δε σέρνει ο κόσμος!

ἀλλ᾽ εἴ που πτωχῶν γε θεοὶ καὶ Ἐρινύες εἰσίν,
Ἀντίνοον πρὸ γάμοιο τέλος θανάτοιο κιχείη.»
τὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός:
«ἔσθι᾽ ἕκηλος, ξεῖνε, καθήμενος, ἢ ἄπιθ᾽ ἄλλῃ,
μή σε νέοι διὰ δώματ᾽ ἐρύσσωσ᾽, οἷ᾽ ἀγορεύεις,

Μα αν έχουν κι οι ζητιάνοι και θεούς δικούς τους κι Ερινύες,
αντίς για γάμο ο Αντίνοος θάνατο κακό να βρει, μακάρι!»
Κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, γύρισε κι απηλογήθη κι είπε:
«Κάτσε και τρώγε, ξένε, αμίλητος, για τράβα αλλού, απ᾽ το πόδι
για από το χέρι μες στις κάμαρες οι νιοί να μη σε σύρουν,

ἢ ποδὸς ἢ καὶ χειρός, ἀποδρύψωσι δὲ πάντα.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ὑπερφιάλως νεμέσησαν:
ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων:
«Ἀντίνο᾽, οὐ μὲν κάλ᾽ ἔβαλες δύστηνον ἀλήτην,
οὐλόμεν᾽, εἰ δή πού τις ἐπουράνιος θεός ἐστιν.

και ξεγδαρμένος βγεις ολόκληρος, με αυτά που ξεστομίζεις.»
Αυτά είπε, και τους άλλους άμετρος θυμός τους συνεπήρε,
κι αυτά φώναζαν απ᾽ τους νιούτσικους τους φαντασμένους κάποιοι:
«Δεν έκανες καλά τον άμοιρο που χτύπησες ζητιάνο'
Που ξέρεις αν δεν είναι, δύστυχε, κανείς θεός ουράνιος;

καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι,
παντοῖοι τελέθοντες, ἐπιστρωφῶσι πόληας,
ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφαν μνηστῆρες, ὁ δ᾽ οὐκ ἐμπάζετο μύθων.
Τηλέμαχος δ᾽ ἐν μὲν κραδίῃ μέγα πένθος ἄεξε

Συχνά οι θεοί, την όψη αλλάζοντας λογής λογής, παρόμοιοι
με αλλόξενους θνητούς, αγνώριστοι τις πολιτείες γυρνούνε,
να δουν μαθές ποιοί άνθρωποι είναι άνομοι και ποιοι κρατούν το δίκιο.»
Τέτοια οι μνηστήρες λόγια του 'λεγαν, μα κείνος τ᾽ αψηφούσε.
Με πικραμένα κι ο Τηλέμαχος στεκόταν σπλάχνα, ως είδε

βλημένου, οὐδ᾽ ἄρα δάκρυ χαμαὶ βάλεν ἐκ βλεφάροιϊν,
ἀλλ᾽ ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.
τοῦ δ᾽ ὡς οὖν ἤκουσε περίφρων Πηνελόπεια
βλημένου ἐν μεγάρῳ, μετ᾽ ἄρα δμῳῇσιν ἔειπεν:
«αἴθ᾽ οὕτως αὐτόν σε βάλοι κλυτότοξος Ἀπόλλων.»

να τον χτυπούν, μα από τα μάτια του δε βγήκε δάκρυ, μόνο
την κεφαλή του εκίνησε άλαλος, λογιώντας το χαμό τους.
Η Πηνελόπη πάλι η φρόνιμη, σαν έφτασε στ᾽ αφτιά της
στο αρχονταρίκι πως τον χτύπησαν, μιλούσε με τις σκλάβες:
« Και σένα ας ρίξει, θέ μου, ο Απόλλωνας ο τρανοσαγιτάρης!»

τὴν δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρυνόμη ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν:
«εἰ γὰρ ἐπ᾽ ἀρῇσιν τέλος ἡμετέρῃσι γένοιτο:
οὐκ ἄν τις τούτων γε ἐΰθρονον Ἠῶ ἵκοιτο.»
τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«μαῖ᾽, ἐχθροὶ μὲν πάντες, ἐπεὶ κακὰ μηχανόωνται:

Γυρνώντας τότε κι η κελάρισσα της μίλησε Ευρυνόμη:
«Αλήθεια, αν ήταν οι κατάρες μας να πιάναν, από τούτους
ως την Αυγή την ομορφόθρονη ποιος θα 'χε πια απομείνει;»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται:
«Όλοι κακά μας κλώθουν, μάνα μου, και τους οχτρεύουμαι όλους,

Ἀντίνοος δὲ μάλιστα μελαίνῃ κηρὶ ἔοικε.
ξεῖνός τις δύστηνος ἀλητεύει κατὰ δῶμα
ἀνέρας αἰτίζων: ἀχρημοσύνη γὰρ ἀνώγει:
ἔνθ᾽ ἄλλοι μὲν πάντες ἐνέπλησάν τ᾽ ἔδοσάν τε,
οὗτος δὲ θρήνυι πρυμνὸν βάλε δεξιὸν ὦμον.»

μα μόνο τον Αντίνοο μίσησα σαν του χαμού τη Λάμια!
Δω μέσα κάποιος ξένος άμοιρος τον έχει σπρώξει η ανέχεια
και τριγυρίζει ζητιανεύοντας απ᾽ τους μνηστήρες κάτι᾽
όλοι του δώκαν και τον γέμισαν δοσίματα, μονάχα
αυτός με το σκαμνί τον χτύπησε δεξιά μεριά στον ώμο.»

ἡ μὲν ἄρ᾽ ὣς ἀγόρευε μετὰ δμῳῇσι γυναιξίν,

Όση ώρα εκείνη με τις σκλάβες της μιλούσε καθισμένη

ἡμένη ἐν θαλάμῳ: ὁ δ᾽ ἐδείπνεε δῖος Ὀδυσσεύς:
ἡ δ᾽ ἐπὶ οἷ καλέσασα προσηύδα δῖον ὑφορβόν:
«ἔρχεο, δῖ᾽ Εὔμαιε, κιὼν τὸν ξεῖνον ἄνωχθι
ἐλθέμεν, ὄφρα τί μιν προσπτύξομαι ἠδ᾽ ἐρέωμαι

στο γυναικίτη, ο αρχοντογέννητος γιομάτιζε Οδυσσέας'
κι αυτή το θείο κοντά της κάλεσε χοιροβοσκό και του 'πε:
«Εύμαιε, για σύρε, αρχοντογέννητε, και πες του ξένου να 'ρθει,
για να του πω το καλωσόρισες και να ρωτήσω αν έχει

εἴ που Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἠὲ πέπυσται
ἢ ἴδεν ὀφθαλμοῖσι: πολυπλάγκτῳ γὰρ ἔοικε.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα
«εἰ γάρ τοι, βασίλεια, σιωπήσειαν Ἀχαιοί:
οἷ᾽ ὅ γε μυθεῖται, θέλγοιτό κέ τοι φίλον ἦτορ.

μαθές ακούσει, ο καρτερόψυχος που βρίσκεται Οδυσσέας,
για κι αν τον είδε ατός του᾽ φαίνεται πολυταξιδεμένος.»
Εύμαιε, και συ γυρνώντας έπειτα, χοιροβοσκέ, της είπες:
«Αχ, να 'ταν οι Αχαιοί, βασίλισσα, για λίγο να σώπαιναν!
Και τι δεν ιστορεί! Θα γήτευε στα στήθη την καρδιά σου!

τρεῖς γὰρ δή μιν νύκτας ἔχον, τρία δ᾽ ἤματ᾽ ἔρυξα
ἐν κλισίῃ: πρῶτον γὰρ ἔμ᾽ ἵκετο νηὸς ἀποδράς:
ἀλλ᾽ οὔ πω κακότητα διήνυσεν ἣν ἀγορεύων.
ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἀοιδὸν ἀνὴρ ποτιδέρκεται, ὅς τε θεῶν ἒξ
ἀείδει δεδαὼς ἔπε᾽ ἱμερόεντα βροτοῖσι,

Μες στο καλύβι μου τον κράτησα τρεις νύχτες και τρεις μέρες,
τι ήρθε σε μένα πρώτα, φεύγοντας κρυφά από τ᾽ άρμενό του'
κι ωστόσο δε μου αποδηγήθηκε τα τόσα βάσανα του.
Στον τραγουδάρη πως τα μάτια σου στυλώνεις, που 'χει μάθει
τραγούδια απ᾽ τους θεούς πανέμορφα και ψάλλει στους ανθρώπους,

τοῦ δ᾽ ἄμοτον μεμάασιν ἀκουέμεν, ὁππότ᾽ ἀείδῃ:
ὣς ἐμὲ κεῖνος ἔθελγε παρήμενος ἐν μεγάροισι.
φησὶ δ᾽ Ὀδυσσῆος ξεῖνος πατρώϊος εἶναι,
Κρήτῃ ναιετάων, ὅθι Μίνωος γένος ἐστίν.
ἔνθεν δὴ νῦν δεῦρο τόδ᾽ ἵκετο πήματα πάσχων,

και λαχταράς ν᾽ ακούς ατέλειωτα, σαν πιάσει το τραγούδι᾽
παρόμοια κι εκείνου με γήτευαν τα λόγια στο μαντρί μου.
Ήταν στην Κρήτη λέει το σπίτι του, στου Μίνωα την πατρίδα,
και φίλος γονικός μου πέτουνταν πως είναι του Οδυσσέα,
κι ως να 'ρθει εδώ χιλιοπαράδειρε και χιλιοβασανίστη.

προπροκυλινδόμενος: στεῦται δ᾽ Ὀδυσῆος ἀκοῦσαι,
ἀγχοῦ, Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐν πίονι δήμῳ,
ζωοῦ: πολλὰ δ᾽ ἄγει κειμήλια ὅνδε δόμονδε.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«ἔρχεο, δεῦρο κάλεσσον, ἵν᾽ ἀντίον αὐτὸς ἐνίσπῃ.

Να λέει δε σταματάει πως άκουσε για το θεϊκό» Οδυσσέα
πως βρίσκεται κοντά, στων Θεσπρωτών τη μυριοπλούσια χώρα,
και ζει και κουβαλά αξετίμητα πολλά μαζί του πλούτη.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του απηλογήθη κι είπε:
«Σύρε και πες του να 'ρθει, μόνος του να μου τα πει, και τούτοι

οὗτοι δ᾽ ἠὲ θύρῃσι καθήμενοι ἑψιαάσθων.
ἢ αὐτοῦ κατὰ δώματ᾽, ἐπεί σφισι θυμὸς ἐΰφρων.
αὐτῶν μὲν γὰρ κτήματ᾽ ἀκήρατα κεῖτ᾽ ἐνὶ οἴκῳ,
σῖτος καὶ μέθυ ἡδύ: τὰ μὲν οἰκῆες ἔδουσιν,
οἱ δ᾽ εἰς ἡμέτερον πωλεύμενοι ἤματα πάντα,

ας ξεφαντώνουν στις αυλόπορτες απ όξω καθισμένοι
για μες στο σπίτι, αφού χαρούμενη νογοῦνε την καρδιά τους —
πως όχι; αφού κρατιέται απείραχτο το βιος στ᾽ αρχοντικά τους
κι απ᾽ το κρασί και το σιτάρι τους μονάχα οι δούλοι τρώνε,
κι ατοί τους κάθε μέρα βρίσκουνται στο σπίτι το δικό μας

βοῦς ἱερεύοντες καὶ ὄϊς καὶ πίονας αἶγας,
εἰλαπινάζουσιν πίνουσί τε αἴθοπα οἶνον,
μαψιδίως: τὰ δὲ πολλὰ κατάνεται. οὐ γὰρ ἔπ᾽ ἀνήρ,
οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκεν, ἀρὴν ἀπὸ οἴκου ἀμῦναι.
εἰ δ᾽ Ὀδυσεὺς ἔλθοι καὶ ἵκοιτ᾽ ἐς πατρίδα γαῖαν,

τ᾽ αρνιά μας σφάζοντας, τα βόδια μας και τις παχιές μας γίδες,
χαροκοπώντας, το φλογόμαυρο ξοδιάζοντας κρασί μας,
ανέγνοιοι᾽ κι όλα εδώ ασωτεύουνται, κι άντρας κανείς δεν είναι,
ως ο Οδυσσέας, από το σπίτι μας το χάλασμα να διώξει.
Μα αν ο Οδυσσέας ερχόταν κι έφτανε στη γη την πατρική του,

αἶψά κε σὺν ᾧ παιδὶ βίας ἀποτίσεται ἀνδρῶν.»
ὣς φάτο, Τηλέμαχος δὲ μέγ᾽ ἔπταρεν, ἀμφὶ δὲ δῶμα
σμερδαλέον κονάβησε: γέλασσε δὲ Πηνελόπεια,
αἶψα δ᾽ ἄρ᾽ Εὔμαιον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἔρχεό μοι, τὸν ξεῖνον ἐναντίον ὧδε κάλεσσον.

με τον υγιό του θα γδικιώνουνταν γοργά τις ανομίες τους.»
Στα λόγια αυτά με ορμή ο Τηλέμαχος φταρνίστη, και το σπίτι
γύρω αντιλάλησε άγρια᾽ γέλασε κι η Πηνελόπη τότε,
γυρνάει στον Εύμαιο κι ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
« Τρέχα, τον ξένο φώναξε μου τον, εδώ μπροστά μου να 'ρθεί'

οὐχ ὁράᾳς ὅ μοι υἱὸς ἐπέπταρε πᾶσιν ἔπεσσι;
τῷ κε καὶ οὐκ ἀτελὴς θάνατος μνηστῆρσι γένοιτο
πᾶσι μάλ᾽, οὐδέ κέ τις θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξει.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ᾽ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν:
αἴ κ᾽ αὐτὸν γνώω νημερτέα πάντ᾽ ἐνέποντα,

δεν είδες τώρα πως φταρνίστηκε στα λόγια που είπα ο γιος μου;
Για τούτο λέω πως θα 'βρει ανέσφαλτος ο Χάρος τους μνηστήρες
όλους! Τη μοίρα και το θάνατο δε θα γλιτώσει ουτ᾽ ένας.
Πάνω σ᾽ αυτά κάτι άλλο θα 'λεγα, και συ στο νου σου βάλ᾽ το'
αν καταλάβω πως μιλώντας μου μονάχα αλήθειες είπε,

ἕσσω μιν χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά.»
ὣς φάτο, βῆ δὲ συφορβός, ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσεν:
ἀγχοῦ δ᾽ ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ξεῖνε πάτερ, καλέει σε περίφρων Πηνελόπεια,
μήτηρ Τηλεμάχοιο: μεταλλῆσαί τί ἑ θυμὸς

θα πω να του χαρίσουν όμορφη χλαμύδα και χιτώνα.»
Κι ο θείος χοιροβοσκός, σαν άκουσε την προσταγή της, τρέχει
στον Οδυσσέα και με ανεμάρπαστα του συντυχαίνει λόγια:
«Πατέρα, ξένε, τώρα η φρόνιμη σε κράζει Πηνελόπη
να πας, η μάνα του Τηλέμαχου᾽ την έσπρωξε η καρδιά της

ἀμφὶ πόσει κέλεται, καὶ κήδεά περ πεπαθυίῃ.
εἰ δέ κέ σε γνώῃ νημερτέα πάντ᾽ ἐνέποντα,
ἕσσει σε χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, τῶν σὺ μάλιστα
χρηΐζεις: σῖτον δὲ καὶ αἰτίζων κατὰ δῆμον
γαστέρα βοσκήσεις: δώσει δέ τοι ὅς κ᾽ ἐθέλῃσι.»

να σε ρωτήσει για τον άντρα της, και τόσα που 'χει σύρει.
Κι αν καταλάβει πως μιλώντας της μονάχα αλήθειες είπες,
χλαμύδα και χιτώνα δώρο της θα πάρεις λέει᾽ και τα 'χεις
ανάγκη! Για ψωμί ζητιάνεψε γυρνώντας μες στη χώρα,
για να χορτάσεις᾽ όποιος άνθρωπος θελήσει, θα σου δώκει.»

τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«Εὔμαι᾽, αἶψά κ᾽ ἐγὼ νημερτέα πάντ᾽ ἐνέποιμι
κούρῃ Ἰκαρίοιο, περίφρονι Πηνελοπείῃ:
οἶδα γὰρ εὖ περὶ κείνου, ὁμὴν δ᾽ ἀνεδέγμεθ᾽ ὀϊζύν.
ἀλλὰ μνηστήρων χαλεπῶν ὑποδείδι᾽ ὅμιλον,

Κι ο αρχοντογέννητος, πολύπαθος του μίλησε Οδυσσέας:
«Την πάσα αλήθεια εγώ στη φρόνιμη του Ικάριου θυγατέρα,
την Πηνελόπη, τώρα θα 'λεγα, χωρίς καιρό να χάσω'
τα ξέρω τα δικά του, σύραμε κι οι δυο τυράννια τόσα!
Μα τρέμω τους πολλούς κακότροπους μνηστήρες, τι έχει φτάσει

τῶν ὕβρις τε βίη τε σιδήρεον οὐρανὸν ἵκει.
καὶ γὰρ νῦν, ὅτε μ᾽ οὗτος ἀνὴρ κατὰ δῶμα κιόντα
οὔ τι κακὸν ῥέξαντα βαλὼν ὀδύνῃσιν ἔδωκεν,
οὔτε τι Τηλέμαχος τό γ᾽ ἐπήρκεσεν οὔτε τις ἄλλος.
τῷ νῦν Πηνελόπειαν ἐνὶ μεγάροισιν ἄνωχθι

η αδιαντροπιά κι η κακοσύνη τους στα σιδερένια ουράνια!
Και τώρα ακόμα που τριγύριζα το αρχονταρίκι, εκείνος
με αφάνισε του πόνου ρίχνοντας, χωρίς να τον πειράξω,
κι ούτε ο Τηλέμαχος μου στάθηκε κι ουδέ κανένας άλλος.
Γι αυτό στην Πηνελόπη μήνυσε, κι ας έχει βιάση τόση,

μεῖναι, ἐπειγομένην περ, ἐς ἠέλιον καταδύντα:
καὶ τότε μ᾽ εἰρέσθω πόσιος πέρι νόστιμον ἦμαρ,
ἀσσοτέρω καθίσασα παραὶ πυρί: εἵματα γάρ τοι
λύγρ᾽ ἔχω: οἶσθα καὶ αὐτός, ἐπεί σε πρῶθ᾽ ἱκέτευσα.»
ὣς φάτο, βῆ δὲ συφορβός, ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσε.

στην κάμαρα της με το λιόγερμα να με προσμένει, αν θέλει᾽
κι ας με ρωτήσει για τον άντρα της, το πότε θα γυρίσει,
καθίζοντας με πλάι στο τζάκι της᾽ φορώ μαθές κουρέλια'
στα πόδια τα δικά σου πρόσπεσα πιο πριν και το κατέχεις.»
Κι ο θείος χοιροβοσκός, σαν άκουσε τα λόγια αυτά, γυρίζει,

τὸν δ᾽ ὑπὲρ οὐδοῦ βάντα προσηύδα Πηνελόπεια:
«οὐ σύ γ᾽ ἄγεις, Εὔμαιε: τί τοῦτ᾽ ἐνόησεν ἀλήτης;
ἦ τινά που δείσας ἐξαίσιον ἦε καὶ ἄλλως
αἰδεῖται κατὰ δῶμα; κακὸς δ᾽ αἰδοῖος ἀλήτης.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:

μα το κατώφλι μόλις διάβηκε, του κράζει η Πηνελόπη:
«Εύμαιε, γιατί δε μου τον έφερες; σαν τι στοχάστη ο νους του;
ποιος τον φοβέρισε και τρόμαξε; Για από ντροπή δε θέλει
να τριγυρνάει στο σπίτι; Είναι άσκημο να ντρέπεται ο ζητιάνος.»
Εύμαιε, και συ γυρνώντας έπειτα, χοιροβοσκέ, της είπες:

«μυθεῖται κατὰ μοῖραν, ἅ πέρ κ᾽ οἴοιτο καὶ ἄλλος,
ὕβριν ἀλυσκάζων ἀνδρῶν ὑπερηνορεόντων.
ἀλλὰ σε μεῖναι ἄνωγεν ἐς ἠέλιον καταδύντα.
καὶ δὲ σοὶ ὧδ᾽ αὐτῇ πολὺ κάλλιον, ὦ βασίλεια,
οἴην πρὸς ξεῖνον φάσθαι ἔπος ἠδ᾽ ἐπακοῦσαι.»

«Πολύ σωστά μιλάει᾽ θα το 'βαζε στο νου του κι όποιος άλλος᾽
λέει να ξεφύγει τους αράθυμους, ξαδιάντροπους μνηστήρες'
γι᾽ αυτό μηνάει μετά το λιόγερμα να τον προσμένεις να 'ρθει.
Πολύ καλύτερο, βασίλισσα, και για την ίδια εσένα
μόνη στον ξένο αν πεις το λόγο σου κι ακούσεις το δικό του.»

τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«οὐκ ἄφρων ὁ ξεῖνος: ὀΐεται, ὥς περ ἂν εἴη:
οὐ γάρ πού τινες ὧδε καταθνητῶν ἀνθρώπων
ἀνέρες ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανόωνται.»
ἡ μὲν ἄρ᾽ ὣς ἀγόρευεν, ὁ δ᾽ ᾤχετο δῖος ὑφορβὸς

Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του απηλογήθη κι είπε:
«Κοντός δεν είναι ο ξένος᾽ το 'νιωσε μαθές τι θα γινόταν
τι άλλοι σαν τούτους λέω δε βρίσκουνται στον κόσμον όλο μέσα
δουλειές κακές να κλώθουν, άνομες, στην τόσην αδικία τους.»
Έτσι μιλούσε εκείνη, κι έφυγε για των μνηστήρων πίσω

μνηστήρων ἐς ὅμιλον, ἐπεὶ διεπέφραδε πάντα.
αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίαθ᾽ οἱ ἄλλοι:
«ὦ φίλ᾽, ἐγὼ μὲν ἄπειμι, σύας καὶ κεῖνα φυλάξων,
σὸν καὶ ἐμὸν βίοτον: σοὶ δ᾽ ἐνθάδε πάντα μελόντων.

ο θείος χοιροβοσκός τη μαζώξη, σαν πια της τα 'πεν όλα᾽
κι έσκυψε αμέσως στον Τηλέμαχο την κεφαλή, οι μνηστήρες
να μην ακούσουν, κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια κι είπε:
«Εγώ, καλέ μου, πάω τους χοίρους μας και κείνα να φυλάξω,
το βίος σου και το βίος μου᾽ γνοιάσου τα τα εδώ κι εσύ ως την

αὐτὸν μέν σε πρῶτα σάω, καὶ φράζεο θυμῷ
μή τι πάθῃς: πολλοὶ δὲ κακὰ φρονέουσιν Ἀχαιῶν,
τοὺς Ζεὺς ἐξολέσειε πρὶν ἡμῖν πῆμα γενέσθαι.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ἔσσεται οὕτως, ἄττα: σὺ δ᾽ ἔρχεο δειελιήσας:
ἠῶθεν δ᾽ ἰέναι καὶ ἄγειν ἱερήϊα καλά:
αὐτὰρ ἐμοὶ τάδε πάντα καὶ ἀθανάτοισι μελήσει.»
ὣς φάθ᾽, ὁ δ᾽ αὖτις ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐϋξέστου ἐπὶ δίφρου,
πλησάμενος δ᾽ ἄρα θυμὸν ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος
βῆ ῥ᾽ ἴμεναι μεθ᾽ ὕας, λίπε δ᾽ ἕρκεά τε μέγαρόν τε,
πλεῖον δαιτυμόνων: οἱ δ᾽ ὀρχηστυῖ καὶ ἀοιδῇ
τέρποντ': ἤδη γὰρ καὶ ἐπήλυθε δείελον ἦμαρ.

άκρα.

Τον ίδιο ατό σου πρώτα φύλαγε΄ μπορεί πολλά να πάθεις,
το νου σου! Αργίτες πλήθος βρίσκουνται που θέλουν το χαμό σου.
Να 'ταν ο Δίας να τους αφάνιζε, πριχού κακό μας κάνουν!»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Καλά, παππούλη! Ωστόσο πρόσμενε πιο πριν να δειλινίσεις'
κι ως φέξει, εδώ ξανάρχου φέρνοντας παχιά σφαχτά, να φάμε.
Τ᾽ άλλα εδώ πέρα εγώ κι οι αθάνατοι θεοί θα τα γνοιαστούμε.»
Είπε, κι εκείνος ξανακάθισε στο μαγλινό σκαμνί του'
και πια με το φαγί σα φράθηκε και το πιοτό η καρδιά του,
κινούσε για τους χοίρους, κι άφηνε κι αυλή κι αρχονταρίκι
γεμάτα ανθρώπους που ξεφάντωναν χόρευαν, τραγουδούσαν
οι χαροκόποι᾽ πια σουρούπωνε μαθές κι η νύχτα ερχόταν.

\- ἦλθε δ᾽ ἐπὶ πτωχὸς πανδήμιος, ὃς κατὰ ἄστυ
18- πτωχεύεσκ᾽ Ἰθάκης, μετὰ δ᾽ ἔπρεπε γαστέρι μάργῃ
ἀζηχὲς φαγέμεν καὶ πιέμεν: οὐδέ οἱ ἦν ἲς
οὐδὲ βίη, εἶδος δὲ μάλα μέγας ἦν ὁράασθαι.

Στην ώρα πάνω ήρθε ένας ζήτουλας᾽ τον ξέραν στην Ιθάκη,
που γύρνα ολούθε διακονεύοντας, την άπατη κοιλιά του'
δε σταματούσε τρώοντας, πίνοντας, κι όμως αντρεία δεν είχε
μηδέ κι ανάκαρα, κι ας έδειχνε τρανή η κορμοστασιά του'

Ἀρναῖος δ᾽ ὄνομ᾽ ἔσκε: τὸ γὰρ θέτο πότνια μήτηρ
ἐκ γενετῆς: Ἶρον δὲ νέοι κίκλησκον ἅπαντες,
οὕνεκ᾽ ἀπαγγέλλεσκε κιών, ὅτε πού τις ἀνώγοι:
ὅς ῥ᾽ ἐλθὼν Ὀδυσῆα διώκετο οἷο δόμοιο,
καί μιν νεικείων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

Αρναίο τον λέγαν σα γεννήθηκεν, η σεβαστή του η μάνα
τον έβγαλε έτσι, όμως οι νιούτσικοι τον κράζαν Ίρο μόνο,
τι πηγαινόφερνε μηνύματα του κόσμου ολούθε γύρω.
Τώρα να διώξει του 'ρθε μπαίνοντας απ᾽ του Οδυσσέα το σπίτι
τον Οδυσσέα τον ίδιον, κι έλεγε βαριά αποπαίρνοντάς τον:

«εἶκε, γέρον, προθύρου, μὴ δὴ τάχα καὶ ποδὸς ἕλκῃ.
οὐκ ἀΐεις ὅτι δή μοι ἐπιλλίζουσιν ἅπαντες,
ἑλκέμεναι δὲ κέλονται; ἐγὼ δ᾽ αἰσχύνομαι ἔμπης.
ἀλλ᾽ ἄνα, μὴ τάχα νῶϊν ἔρις καὶ χερσὶ γένηται.»
τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:

«Φεύγα απ᾽ την πόρτα αλάργα, γέροντα, μη βγεις ποδοσυρμένος!
Δε βλέπεις, όλοι με το μάτι τους μου γνέφουν εδώ μέσα
τραβώντας να σε βγάλω᾽ ντρέπουμαι και δεν το κάνω ωστόσο.
Μα σήκω, μην αργείς, μην έρθουμε στα χέρια από τα λόγια!»
Ταυροκοιτώντας ο πολύβουλος του μίλησε Οδυσσέας:

«δαιμόνι᾽, οὔτε τί σε ῥέζω κακὸν οὔτ᾽ ἀγορεύω,
οὔτε τινὰ φθονέω δόμεναι καὶ πόλλ᾽ ἀνελόντα.
οὐδὸς δ᾽ ἀμφοτέρους ὅδε χείσεται, οὐδέ τί σε χρὴ
ἀλλοτρίων φθονέειν: δοκέεις δέ μοι εἶναι ἀλήτης
ὥς περ ἐγών, ὄλβον δὲ θεοὶ μέλλουσιν ὀπάζειν.

«Καημένε, εγώ κακό δε σου 'καμα, κακό δε σου 'πα λόγο᾽
δε θα με πείραζε δοσίματα κι αν σου 'διναν περίσσια.
Μας παίρνει το κατώφλι, ας κάτσουμε μαζί᾽ δε σου ταιριάζει
για ξένα να ζηλεύεις πράματα᾽ ζητιάνος δείχνεις να 'σαι
καθώς εγώ, και βιος οι αθάνατοι θ᾽ αργήσουν να μας δώσουν.

χερσὶ δὲ μή τι λίην προκαλίζεο, μή με χολώσῃς,
μή σε γέρων περ ἐὼν στῆθος καὶ χείλεα φύρσω
αἵματος: ἡσυχίη δ᾽ ἂν ἐμοὶ καὶ μᾶλλον ἔτ᾽ εἴη
αὔριον: οὐ μὲν γάρ τί σ᾽ ὑποστρέψεσθαι ὀΐω
δεύτερον ἐς μέγαρον Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.»

Μα μη μου αντροκαλιέσαι, θέλοντας να χτυπηθείς μαζί μου,
να μη θυμώσω, κι αν και γέροντας, με γαίμα σου γεμίσω
στήθος και χείλια᾽ κι έτσι θα 'βρισκα την πλέρια αξεγνοιασιά μου
από ταχιά᾽ τι δε φαντάζουμαι ξανά στο αρχονταρίκι
πια του Οδυσσέα, που ο ρήγας γέννησε Λαέρτης, να διαγείρεις.»

τὸν δὲ χολωσάμενος προσεφώνεεν Ἶρος ἀλήτης:
«ὢ πόποι, ὡς ὁ μολοβρὸς ἐπιτροχάδην ἀγορεύει,
γρηῒ καμινοῖ ἶσος: ὃν ἂν κακὰ μητισαίμην
κόπτων ἀμφοτέρῃσι, χαμαὶ δέ κε πάντας ὀδόντας
γναθμῶν ἐξελάσαιμι συὸς ὣς ληϊβοτείρης.

Κι ο Ίρος ο ζήτουλας θυμώνοντας του απηλογήθη κι είπε:
«Ωχού μου, ιδές του βρωμογούρουνου πως πάει ροδάνι η γλώσσα,
ίδια γριάς κοντά στο τζάκι της! Μα αν με τα δυο μου χέρια
του δώκω, συφορά του μέλλεται᾽ τα δόντια του όλα χάμω
θα του πετούσα απ᾽ τα σαγόνια του, σα χοίρου που ρημάζει

ζῶσαι νῦν, ἵνα πάντες ἐπιγνώωσι καὶ οἵδε
μαρναμένους: πῶς δ᾽ ἂν σὺ νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχοιο;»
ὣς οἱ μὲν προπάροιθε θυράων ὑψηλάων
οὐδοῦ ἔπι ξεστοῦ πανθυμαδὸν ὀκριόωντο.
τοῖϊν δὲ ξυνέηχ᾽ ἱερὸν μένος Ἀντινόοιο,

χωράφι ξένο. Ζώσου γρήγορα, να ιδούν και τούτοι τώρα
το πάλεμα μας᾽ είμαι νιότερος — μαζί μου πως τα βάζεις;»
Ο ένας τον άλλον έτσι ξάγγριζε στο μαγλινό κατώφλι
μπροστά στα τρίψηλα πορτόφυλλα, συμπώντας το θυμό του.
Κι ο Αντίνοος ο τρανός, ακούγοντας το πως μάλωναν, ξάφνου

ἡδὺ δ᾽ ἄρ᾽ ἐκγελάσας μετεφώνει μνηστήρεσσιν:
«ὦ φίλοι, οὐ μέν πώ τι πάρος τοιοῦτον ἐτύχθη,
οἵην τερπωλὴν θεὸς ἤγαγεν ἐς τόδε δῶμα.
ὁ ξεῖνός τε καὶ Ἶρος ἐρίζετον ἀλλήλοιϊν
χερσὶ μαχέσσασθαι: ἀλλὰ ξυνελάσσομεν ὦκα.»

στα γέλια ξέσπασε και φώναξε γυρνώντας στους μνηστήρες:
Αλήθεια, ως τώρα δε μας έλαχε, σύντροφοι, τέτοιο πράμα,
μια τέτοια μέσα εδώ ξεφάντωση᾽ κάποιος θεός τη στέλνει!
Ο Ίρος κι ο ξένος, δέστε, πιάστηκαν κι αντροκαλιούνται οι δυο τους

στα χέρια να 'ρθουν. Ας τους σπρώξουμε και μεις να
χτυπηθούνε!»

ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀνήϊξαν γελόωντες,
ἀμφὶ δ᾽ ἄρα πτωχοὺς κακοείμονας ἠγερέθοντο.
τοῖσιν δ᾽ Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός:
«κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγήνορες, ὄφρα τι εἴπω.
γαστέρες αἵδ᾽ αἰγῶν κέατ᾽ ἐν πυρί, τὰς ἐπὶ δόρπῳ

Αυτά είπε, κι όλοι τους πετάχτηκαν απ᾽ τα θρονιά με γέλια,
και γύρω στους ζητιάνους έτρεξαν τους κακοφορεμένους'
κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, μίλησε κι αναμεσό τους είπε:
«Έχω να πω ένα λόγο, πέρφανοι μνηστήρες, αγρικατε!
Γιδοκοιλιές στο τζάκι, ψήνουμε, γεμάτες ξίγκι κι αίμα,

κατθέμεθα κνίσης τε καὶ αἵματος ἐμπλήσαντες:
ὁππότερος δέ κε νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
τάων ἥν κ᾽ ἐθέλῃσιν ἀναστὰς αὐτὸς ἑλέσθω:
αἰεὶ αὖθ᾽ ἡμῖν μεταδαίσεται, οὐδέ τιν᾽ ἄλλον
πτωχὸν ἔσω μίσγεσθαι ἐάσομεν αἰτήσοντα.»

να 'χουμε απόψε για το δείπνο μας᾽ και τώρα από τους δυο τους
ο που θα δείξει δυνατότερος στο τέλος και νικήσει,
όποια κοιλιά του αρέσει, μόνος του να σηκωθεί να πάρει'
και πάντα να 'ρχεται στις τάβλες μας, κι ουδέ κανέναν άλλον
θ᾽ αφήνουμε δω μέσα ζήτουλα για διακονιά να μπαίνει.»

ὣς ἔφατ᾽ Ἀντίνοος, τοῖσιν δ᾽ ἐπιήνδανε μῦθος.
τοῖς δὲ δολοφρονέων μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὦ φίλοι, οὔ πως ἔστι νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχεσθαι
ἄνδρα γέροντα, δύῃ ἀρημένον: ἀλλά με γαστὴρ
ὀτρύνει κακοεργός, ἵνα πληγῇσι δαμείω.

Αυτά είπε ο Αντίνοος, και στο λόγο του μετά χαράς συγκλίναν
με πονηριά κι ο πολυμήχανος τους μίλησε Οδυσσέας:
«Φίλοι, δε γίνεται με νιότερο να πιάνεται ένας γέρος,
που 'χει τραβήξει τόσα βάσανα᾽ μα είναι η κοιλιά μου τώρα
που με ξεσήκωσε η κακόπραγη — για να με δείρει ετούτος!

ἀλλ᾽ ἄγε νῦν μοι πάντες ὀμόσσατε καρτερὸν ὅρκον,
μή τις ἐπ᾽ Ἴρῳ ἦρα φέρων ἐμὲ χειρὶ βαρείῃ
πλήξῃ ἀτασθάλλων, τούτῳ δέ με ἶφι δαμάσσῃ.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀπώμνυον ὡς ἐκέλευεν.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ὄμοσάν τε τελεύτησάν τε τὸν ὅρκον,

Ελάτε ωστόσο, αμώστε μου όλοι σας όρκο τρανό, κανένας
πως δε θ᾽ απλώσει απάνω μου άνομα το χέρι το βαρύ του,
τον Ίρο να συντρέξει θέλοντας, να με καταπονέσει.»
Είπε, κι αυτοί, καθώς τους γύρευε, τον όρκο έδωκαν όλοι-
και μόλις άμωσαν και τέλεψαν τον όρκο, αναμεσό τους

τοῖς δ᾽ αὖτις μετέειφ᾽ ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο:
«ξεῖν᾽, εἴ σ᾽ ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ
τοῦτον ἀλέξασθαι, τῶν δ᾽ ἄλλων μή τιν᾽ Ἀχαιῶν
δείδιθ᾽, ἐπεὶ πλεόνεσσι μαχήσεται ὅς κέ σε θείνῃ:
ξεινοδόκος μὲν ἐγών, ἐπὶ δ᾽ αἰνεῖτον βασιλῆες,

είπε ο Τηλέμαχος ο αντρόκαρδος στον Οδυσσέα γυρνώντας:
«Ξένε, αν σε σπρώχνει το κουράγιο σου κι η πέρφανη καρδιά σου
να βγεις μπροστά του, τους επίλοιπους Αργίτες μη φοβάσαι'
με πλήθος θα τα βάλη αντίμαχους όποιος χτυπήσει εσένα.
Εγώ σε φίλεψα στο σπίτι μου! Κι ο Αντίνοος θα συγκλίνει

Ἀντίνοός τε καὶ Εὐρύμαχος, πεπνυμένω ἄμφω.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπῄνεον: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ζώσατο μὲν ῥάκεσιν περὶ μήδεα, φαῖνε δὲ μηροὺς
καλούς τε μεγάλους τε, φάνεν δέ οἱ εὐρέες ὦμοι
στήθεά τε στιβαροί τε βραχίονες: αὐτὰρ Ἀθήνη

τώρα κι ο Ευρύμαχος στη γνώμη μου, τι έχουν μυαλό κι οι δυο τους.»
Αυτά είπε εκείνος, κι όλοι εσύγκλιναν, μα ως γύρω στ᾽ αχαμνά του
ζώστη ο Οδυσσέας με τα κουρέλια του, μεριά καλοδεμένα,
χυτά φανέρωσε, και φάνηκαν ώμοι φαρδιοί και στήθη
και δυνατά βραχιόνια᾽ κι έφτασε κοντά του κι η Παλλάδα

ἄγχι παρισταμένη μέλε᾽ ἤλδανε ποιμένι λαῶν.
μνηστῆρες δ᾽ ἄρα πάντες ὑπερφιάλως ἀγάσαντο:
ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον:
«ἦ τάχα Ἶρος Ἄϊρος ἐπίσπαστον κακὸν ἕξει,
οἵην ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει.»

και το κορμί σιδεροστέλιωσε μεμιάς του στρατολάτη.
Κι όλοι οι μνηστήρες τότε τα 'χασαν και βάστισεν ο νους τους,
κι έτσι μιλούσεν ο καθένας τους στο διπλανό γυρνώντας:
«Τέτοια μεριά που ο γέρος έδειξε τραβώντας τα κουρέλια,
τον Ίρο πες τον Ξείρο, χάθηκε! Γυρεύοντας επήγε!»

ὣς ἄρ᾽ ἔφαν, Ἴρῳ δὲ κακῶς ὠρίνετο θυμός.
ἀλλὰ καὶ ὣς δρηστῆρες ἄγον ζώσαντες ἀνάγκῃ
δειδιότα: σάρκες δὲ περιτρομέοντο μέλεσσιν.
Ἀντίνοος δ᾽ ἐνένιπεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:
«νῦν μὲν μήτ᾽ εἴης, βουγάϊε, μήτε γένοιο,

Εκείνοι τούτα έλεγαν, κι έσπασε του Ίρου η χολή, μα κι έτσι
μεβιάς τον ζώσαν, κι ως τον έφεραν στη μέση εκεί οι υπηρέτες
αλαφιασμένο κι όλες του 'τρεμαν οι σάρκες στο κορμί του,
τον αποπήρε ο Αντίνοος άσκημα κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Να πέθαινες, βοΐδομωρόλογε, να μη γεννιόσουν κάλλιο,

εἰ δὴ τοῦτόν γε τρομέεις καὶ δείδιας αἰνῶς,

αν τρόμος σ᾽ έπιασε και σκιάζεσαι μπροστά σε τούτον τώρα,

ἄνδρα γέροντα, δύῃ ἀρημένον, ἥ μιν ἱκάνει.
ἀλλ᾽ ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται:
αἴ κέν σ᾽ οὗτος νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
πέμψω σ᾽ ἤπειρόνδε, βαλὼν ἐν νηὶ μελαίνῃ,

το γέρον άνθρωπο, που βάσανα τον έχουν τόσα δείρει.
Πάνω σ᾽ αυτό κάτι άλλο θα 'λεγα, που σίγουρα θα γένει:
Αν τούτος δείξει δυνατότερος και σε καταπονέσει,
σε μαύϋρο πλοίο για την αντίπερα μεριά θα σε φορτώσω,

ὠ εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων,
ὅς κ᾽ ἀπὸ ῥῖνα τάμῃσι καὶ οὔατα νηλέϊ χαλκῷ,
μήδεά τ᾽ ἐξερύσας δώῃ κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι.»
ς φάτο, τῷ δ᾽ ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τρόμος ἔλλαβε γυῖα.
ἐς μέσσον δ᾽ ἄναγον: τὼ δ᾽ ἄμφω χεῖρας ἀνέσχον.

στο ρήγα να σε παν τον Έχετο, τον ανελέητο, μύτη
κι αφτιά να σου θερίσει με άσπλαχνο χαλκό, και τ᾽ αχαμνά σου
να ρίξει στα σκυλιά ανασπώντας τα, που ωμά θα τα σπαράξουν.»
Είπε, κι αυτόν ακόμα πιότερη τον έκοψε τρομάρα'
κι όπως στη μέση εκεί τους έφεραν, μαζί τα χέρια ασκώσαν

δὴ τότε μερμήριξε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς
ἢ ἐλάσει᾽ ὥς μιν ψυχὴ λίποι αὖθι πεσόντα,
ἦέ μιν ἦκ᾽ ἐλάσειε τανύσσειέν τ᾽ ἐπὶ γαίῃ.
ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
ἦκ᾽ ἐλάσαι, ἵνα μή μιν ἐπιφρασσαίατ᾽ Ἀχαιοί.

κι αναρωτήθη ο θείος, πολύπαθος για μια στιγμή Οδυσσέας,
σωριάζοντας τον μ᾽ ένα χτύπημα να πάρει τη ζωή του,
για κάλλιο πιο αλαφρά χτυπώντας τον να τον ξαπλώσει μόνο;
Κι αυτό του εκάστη, ως διαλογίζουνταν, το πιο καλό, η χτυπιά του
να 'ναι αλαφριά, τι θα τον ένιωθαν ποιος είναι αλλιώς οι Αργίτες.

δὴ τότ᾽ ἀνασχομένω ὁ μὲν ἤλασε δεξιὸν ὦμον
Ἶρος, ὁ δ᾽ αὐχέν᾽ ἔλασσεν ὑπ᾽ οὔατος, ὀστέα δ᾽ εἴσω
ἔθλασεν: αὐτίκα δ᾽ ἦλθε κατὰ στόμα φοίνιον αἷμα,
κὰδ δ᾽ ἔπεσ᾽ ἐν κονίῃσι μακών, σὺν δ᾽ ἤλασ᾽ ὀδόντας
λακτίζων ποσὶ γαῖαν: ἀτὰρ μνηστῆρες ἀγαυοὶ

Κι ως πήραν φόρα, τον εχτύπησε στον δεξιόν ώμο απάνω
ο Ίρος, μα αυτός στο σβέρκο του 'δωκε, κάτω απ᾽ τ᾽ αφτί, και μέσα
του θρει τα κόκαλα, και γέμισε μεμιάς το στόμα του αίμα.
Μουγκρίζοντας στη σκόνη εκύλησε, και σφίγγοντας τα δόντια
τη γη κλωτσούσε με τα πόδια του. Κι οι αντρόκαρδοι μνηστήρες

χεῖρας ἀνασχόμενοι γέλῳ ἔκθανον. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ἕλκε διὲκ προθύροιο λαβὼν ποδός, ὄφρ᾽ ἵκετ᾽ αὐλήν,
αἰθούσης τε θύρας: καί μιν ποτὶ ἑρκίον αὐλῆς
εἷσεν ἀνακλίνας: σκῆπτρον δέ οἱ ἔμβαλε χειρί,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

με σηκωμένα χέρια πέθαναν στα γέλια. Κι ο Οδυσσέας
πήρε απ᾽ το πόδι και τον έσερνε, κι απ᾽ την αυλή ως έβγηκε
κι απ᾽ τις κολόνες της αυλόπορτας, να γείρει τον καθίζει
στο φράχτη απάνω᾽ κι όπως του 'δωκε κι ένα ραβδί στο χέρι,
γυρνώντας του 'πε κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:

«ἐνταυθοῖ νῦν ἧσο σύας τε κύνας τ᾽ ἀπερύκων,
μηδὲ σύ γε ξείνων καὶ πτωχῶν κοίρανος εἶναι
λυγρὸς ἐών, μή πού τι κακὸν καὶ μεῖζον ἐπαύρῃ.»
ἦ ῥα καὶ ἀμφ᾽ ὤμοισιν ἀεικέα βάλλετο πήρην,
πυκνὰ ῥωγαλέην: ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ.

«Κάθισε τώρα αυτού κι απόδιωχνε τους χοίρους και τους σκύλους'
σε ξένους και φτωχούς δε γίνεται να κάνεις πια κουμάντο,
τέτοιος χαμένος που 'σαι, συφορά μη σου 'ρθει πιο μεγάλη.»
Είπε, και πέρασε στους ώμους του το βρώμικο σακούλι,
που ήταν ολότρυπο κι εκρέμουντάν από σκοινί, και πίσω

ἂψ δ᾽ ὅ γ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετο: τοὶ δ᾽ ἴσαν εἴσω
ἡδὺ γελώοντες καὶ δεικανόωντ᾽ ἐπέεσσι:
«Ζεύς τοι δοίη, ξεῖνε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
ὅττι μάλιστ᾽ ἐθέλεις καί τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ,
ὃς τοῦτον τὸν ἄναλτον ἀλητεύειν ἀπέπαυσας

γυρνώντας στο κατώφλι κάθισε᾽ γυρνούσαν κι οι άλλοι μέσα
από καρδιάς γελώντας κι άρχισαν να τόνε χαιρετίζουν:
«Ο Δίας μακάρι κι οι άλλοι αθάνατοι να σου χαρίσουν, ξένε,
ό,τι καλό στα φρένα επόθησες και λαχταρά η καρδιά σου,
που έκανες τούτον τον ανέμπληστο να μη γυρνάει στη χώρα

ἐν δήμῳ: τάχα γάρ μιν ἀνάξομεν ἤπειρόνδε
εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφαν, χαῖρεν δὲ κλεηδόνι δῖος Ὀδυσσεύς.
Ἀντίνοος δ᾽ ἄρα οἱ μεγάλην παρὰ γαστέρα θῆκεν,
ἐμπλείην κνίσης τε καὶ αἵματος: Ἀμφίνομος δὲ

να ζητιανεύει πιά᾽ στ᾽ αντίπερα κι εμείς γοργά θα πούμε
στο ρήγα να τον παν τον Έχετο, που από σπλαχνιά δεν ξέρει.»
Αυτά είπαν, κι ο Οδυσσέας εχάρηκε για τον καλό το λόγο'
ευτύς ο Αντίνοος μπρος του απίθωσε κοιλιά μεγάλη, γαίμα
και ξίγκι ολόγεμη, κι ο Αμφίνομος απ᾽ το πανέρι επήρε

ἄρτους ἐκ κανέοιο δύω παρέθηκεν ἀείρας
καὶ δέπαϊ χρυσέῳ δειδίσκετο, φώνησέν τε:
«χαῖρε, πάτερ ὦ ξεῖνε, γένοιτό τοι ἔς περ ὀπίσσω
ὄλβος: ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς ἔχεαι πολέεσσι.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις

και δυο ψωμιά μπροστά του απίθωσε᾽ μετά χρυσό ποτήρι
στο χέρι του 'βαλε, του μίλησε και τόνε χαιρετούσε:
«Γεια σου, πατέρα ξένε, κι άμποτε να καλοριζικέψεις
στα χρόνια που θα 'ρθούν, τι βάσανα πολλά σε δέρνουν τώρα.»
Τότε ο Οδυσσέας ο πολυκάτεχος του απηλογήθη κι είπε:

Ὀδυσσεύς:

«Ἀμφίνομ᾽, ἦ μάλα μοι δοκέεις πεπνυμένος εἶναι:
τοίου γὰρ καὶ πατρός, ἐπεὶ κλέος ἐσθλὸν ἄκουον,
Νῖσον Δουλιχιῆα ἐῢν τ᾽ ἔμεν ἀφνειόν τε:
τοῦ σ᾽ ἔκ φασι γενέσθαι, ἐπητῇ δ᾽ ἀνδρὶ ἔοικας.
τοὔνεκά τοι ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καί μευ ἄκουσον:

«Αλήθεια, Αμφίνομε, μου φαίνεσαι περίσσια γνώση να 'χεις᾽
τέτοιος κι ο κύρης σου, όπως άκουσα, τρανός και παινεμένος,
απ᾽ το Δουλίχιο, ο Νίσος, άρχοντας και βαριοκοπαδάρης.
Τέτοιο γονιό έχεις, λεν, και φρόνιμος μου δείχνεις᾽ θα μιλήσω
λοιπόν κι εγώ, κι εσύ τα λόγια μου στοχάσου κι άκουσε μου:

οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο,
πάντων ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνείει τε καὶ ἕρπει.
οὐ μὲν γάρ ποτέ φησι κακὸν πείσεσθαι ὀπίσσω,
ὄφρ᾽ ἀρετὴν παρέχωσι θεοὶ καὶ γούνατ᾽ ὀρώρῃ:
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοὶ μάκαρες τελέσωσι,

Πλάσμα κανένα από τον άνθρωπο πιο αδύναμο δεν είναι
άλλο στη γης, απ᾽ όσα πάνω της σαλεύουν κι ανασαίνουν
όσο μαθές βαστούν τα πόδια του και προκοπή του δίνουν
οι αθάνατοι, κακές αργότερα δε βάζει ο νους του μέρες.
Μα κι όντας οι θεοί οι τρισεύτυχοι τον ρίξουν σε τυράννια,

καὶ τὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληότι θυμῷ:
τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
οἷον ἐπ᾽ ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
καὶ γὰρ ἐγώ ποτ᾽ ἔμελλον ἐν ἀνδράσιν ὄλβιος εἶναι,
πολλὰ δ᾽ ἀτάσθαλ᾽ ἔρεξα βίῃ καὶ κάρτεϊ εἴκων,

και τούτα τα βαστά, με υπομονή καρδιά, κι αθέλητα του.
Κατά που αλλάζει των αθάνατων και των θνητών ο κύρης
την πάσα μέρα, αλλάζει κι ο άνθρωπος στη γης αύτη τα φρένα.
Κι εγώ καλότυχος μου γράφουνταν μες στους ανθρώπους να 'μαι
μα μ᾽ έσπρωχναν η αντρεία κι η δύναμη, κι είχα αδερφούς και κύρη,

πατρί τ᾽ ἐμῷ πίσυνος καὶ ἐμοῖσι κασιγνήτοισι.
τῷ μή τίς ποτε πάμπαν ἀνὴρ ἀθεμίστιος εἴη,
ἀλλ᾽ ὅ γε σιγῇ δῶρα θεῶν ἔχοι, ὅττι διδοῖεν.
οἷ᾽ ὁρόω μνηστῆρας ἀτάσθαλα μηχανόωντας,
κτήματα κείροντας καὶ ἀτιμάζοντας ἄκοιτιν

που πλάτες μου 'καναν, κι αδίκησα κόσμο πολύ᾽ για τούτο
κανείς ποτέ μη θέλκι με άνομα να καταπιάνεται έργα,
μον᾽ των θεών τα δώρα αμίλητος να χαίρεται, ό,τι δώσουν.
Και σεις δουλειές να κάνετε άδικες εδώ θαρώ οι μνηστήρες,
το βιος χαλνώντας, τη συντρόφισσα καταφρονώντας κάποιου,

ἀνδρός, ὃν οὐκέτι φημὶ φίλων καὶ πατρίδος αἴης
δηρὸν ἀπέσσεσθαι: μάλα δὲ σχεδόν. ἀλλά σε δαίμων
οἴκαδ᾽ ὑπεξαγάγοι, μηδ᾽ ἀντιάσειας ἐκείνῳ,
ὁππότε νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν:
οὐ γὰρ ἀναιμωτί γε διακρινέεσθαι ὀΐω

που για πολύ πια δεν του μέλλεται να λείπει απ᾽ τους δικούς του
και το νησί του, μόνο βρίσκεται κοντά, σας λέω... Μα εσένα
κάποιος θεός μακριά να σ᾽ έπαιρνε, στο σπίτι σου, μπροστά του
να μη βρεθείς, ξανά στα χώματα τα πατρικά αν διαγείρεί'
τι μια και μπει μες στο παλάτι του, λέω βολετό δεν είναι

μνηστῆρας καὶ κεῖνον, ἐπεί κε μέλαθρον ὑπέλθῃ.»
ὣς φάτο, καὶ σπείσας ἔπιεν μελιηδέα οἶνον,
ἂψ δ᾽ ἐν χερσὶν ἔθηκε δέπας κοσμήτορι λαῶν.
αὐτὰρ ὁ βῆ διὰ δῶμα φίλον τετιημένος ἦτορ,
νευστάζων κεφαλῇ: δὴ γὰρ κακὸν ὄσσετο θυμός.

πια δίχως αίμα να χωρίσετε με κείνον οι μνηστήρες.»
Είπε, και στάλαξε μελόγλυκο κρασί, πριν πιεί κι ατός του,
και το ποτήρι στου αρχοντόπουλου το γύρισε τα χέρια.
Με την καρδιά βαριά κι ο Αμφίνομος, την κεφαλή σκυμμένη,
πίσω γυρνάει᾽ ψυχανεμίζουνταν μαθές το χαλασμό του.

ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὣς φύγε κῆρα: πέδησε δὲ καὶ τὸν Ἀθήνη
Τηλεμάχου ὑπὸ χερσὶ καὶ ἔγχεϊ ἶφι δαμῆναι.
ἂψ δ᾽ αὖτις κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.
τῇ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
κούρῃ Ἰκαρίοιο, περίφρονι Πηνελοπείῃ,

Μα ουδ᾽ έτσι γλίτωσε το θάνατο᾽ και τούτον με τα χέρια
και το κοντάρι του Τηλέμαχου τον δάμασε η Παλλάδα.
Ωστόσο στο θρονί του εκάθισε, που λίγο πριν καθόταν.
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στην Πηνελόπη ξάφνου
έδωκε φώτιση, στη φρόνιμη του Ικάριου θυγατέρα,

μνηστήρεσσι φανῆναι, ὅπως πετάσειε μάλιστα
θυμὸν μνηστήρων ἰδὲ τιμήεσσα γένοιτο
μᾶλλον πρὸς πόσιός τε καὶ υἱέος ἢ πάρος ἦεν.
ἀχρεῖον δ᾽ ἐγέλασσεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:
«Εὐρυνόμη, θυμός μοι ἐέλδεται, οὔ τι πάρος γε,

μπρος στους μνηστήρες να 'βγει, τι ήθελε τα φρένα των μνηστήρων
να ξεσηκώσει ακόμα πιότερο, για να φανεί κι ατή της
μπροστά στο γιο, μπροστά στον άντρα της πιο τιμημένη ακόμα.
Και πρώτα γέλασε παράταιρα κι απομιλεί και κρένει:
«Πρώτη φορά, Ευρυνόμη, πόθησα να βγω, ποτέ μου ως τώρα,

μνηστήρεσσι φανῆναι, ἀπεχθομένοισί περ ἔμπης:

για να με ιδούν, κι ας τους οχτρεύουμαι, μπροστά τους οι

παιδὶ δέ κεν εἴποιμι ἔπος, τό κε κέρδιον εἴη,
μὴ πάντα μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισιν ὁμιλεῖν,
οἵ τ᾽ εὖ μὲν βάζουσι, κακῶς δ᾽ ὄπιθεν φρονέουσι.»
τὴν δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρυνόμη ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν:

μνηστήρες.
Κι ένα στο γιο μου λόγο να 'λεγα, που θα 'ναι για καλό του'
όλη την ώρα με τους άνομους μνηστήρες να μη σμίγει᾽
λόγια γλυκά του λεν, μα πίσω του κακό του μελετούνε.»
Γυρνώντας τότε κι η κελάρισσα της μίλησε Ευρυνόμη:

«ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, τέκος, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἀλλ᾽ ἴθι καὶ σῷ παιδὶ ἔπος φάο μηδ᾽ ἐπίκευθε,
χρῶτ᾽ ἀπονιψαμένη καὶ ἐπιχρίσασα παρειάς:
μηδ᾽ οὕτω δακρύοισι πεφυρμένη ἀμφὶ πρόσωπα
ἔρχευ, ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεί.

«Αλήθεια, τούτα που 'πες, κόρη μου, σωστά και δίκια είν᾽ όλα.
Σύρε λοιπόν στο γιο σου, πες του τα, και τίποτα μην κρύψεις.
Όμως πιο πρώτα λούσου κι άλειψε τα μάγουλα με μύρα᾽
μην πας ως είσαι, με το πρόσωπο στα κλάματα λουσμένο'
καλά μαθές δεν είναι, αδιάκοπα να κλαις και να θρηνάσαι.

ἤδη μὲν γάρ τοι παῖς τηλίκος, ὃν σὺ μάλιστα
ἠρῶ ἀθανάτοισι γενειήσαντα ἰδέσθαι.»
τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«Εὐρυνόμη, μὴ ταῦτα παραύδα, κηδομένη περ,
χρῶτ᾽ ἀπονίπτεσθαι καὶ ἐπιχρίεσθαι ἀλοιφῇ:

Κι ο γιος σου τώρα πια μεγάλωσε, του βγήκαν και τα γένια,
καθώς ευκιόσουν στους αθάνατους να τόνε δεις μια μέρα.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται:
«Όσο, Ευρυνόμη, κι αν με γνοιάζεσαι, του κάκου μη γυρεύεις
γνώμη ν᾽ αλλάξω τώρα, να λουστώ και ν᾽ αλειφτώ με μύρα.

ἀγλαΐην γὰρ ἐμοί γε θεοί, τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
ὤλεσαν, ἐξ οὗ κεῖνος ἔβη κοίλῃς ἐνὶ νηυσίν.
ἀλλά μοι Αὐτονόην τε καὶ Ἱπποδάμειαν ἄνωχθι
ἐλθέμεν, ὄφρα κέ μοι παρστήετον ἐν μεγάροισιν:
οἴη δ᾽ οὐκ εἴσειμι μετ᾽ ἀνέρας: αἰδέομαι γάρ.»

Τα κάλλη τα δικά μου τα 'σβησαν οι αθάνατοι του Όλύμπου,
απ᾽ τον καιρό που εκείνος έφυγε στα βαθουλά καράβια.
Στην Ιπποδάμεια τώρα μίλησε και στην Αυτόνοη, να 'ρθουν
μαζί μου, δίπλα εκεί να στέκουνται, στο αρχονταρίκι ως θα 'μπω'
τι να βρεθώ μονάχη ντρέπουμαι σε τόσους άντρες μέσα.»

«ὣς ἄρ᾽ ἔφη, γρηῦς δὲ διὲκ μεγάροιο βεβήκει
ἀγγελέουσα γυναιξὶ καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.
ἔνθ᾽ αὖτ᾽ ἄλλ᾽ ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:
κούρῃ Ἰκαρίοιο κατὰ γλυκὺν ὕπνον ἔχευεν,
εὗδε δ᾽ ἀνακλινθεῖσα, λύθεν δέ οἱ ἅψεα πάντα

Αυτά της είπε, κι η γερόντισσα το γυναικίτη αφήκε,
στις σκλάβες για να πάει το μήνυμα και να τις σπρώξει να 'ρθουν.
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στοχάστηκε άλλα πάλε'
της Πηνελόπης, με ύπνο ολόγλυκο περέχυσε τα μάτια'
κι έγειρε πίσω και κοιμήθηκε κι οι αρμοί της ελυθήκαν

αὐτοῦ ἐνὶ κλιντῆρι: τέως δ᾽ ἄρα δῖα θεάων
ἄμβροτα δῶρα δίδου, ἵνα μιν θησαίατ᾽ Ἀχαιοί.
κάλλεϊ μέν οἱ πρῶτα προσώπατα καλὰ κάθηρεν
ἀμβροσίῳ, οἵῳ περ ἐϋστέφανος Κυθέρεια
χρίεται, εὖτ᾽ ἂν ἴῃ Χαρίτων χορὸν ἱμερόεντα:

πα στο θρονί᾽ κι εκεί στον ύπνο της τη στόλισε με δώρα
αθάνατα η θεά η τρισεύγενη, για να τη δουν οι Αργίτες
και να σαστίσουν πρώτα τ᾽ όμορφο παστρεύει πρόσωπο της
με θείο φταμόρφι, που το αλείβεται κι η ομορφοστεφανούσα
Κυθέρεια, σε χορό ερωτιάρικο κινώντας με τις Χάρες'

καί μιν μακροτέρην καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι,
λευκοτέρην δ᾽ ἄρα μιν θῆκε πριστοῦ ἐλέφαντος.
ἡ μὲν ἄρ᾽ ὣς ἔρξασ᾽ ἀπεβήσετο δῖα θεάων,
ἦλθον δ᾽ ἀμφίπολοι λευκώλενοι ἐκ μεγάροιο
φθόγγῳ ἐπερχόμεναι: τὴν δὲ γλυκὺς ὕπνος ἀνῆκε,

κι ακόμα πιο αψηλή την έκανε και πιο μεστή να δείχνει,
και πιο χιονάτη κι απ᾽ το φίλντισι το καλοδουλεμένο.
Ως τούτα τέλεψε η τρισεύγενη θεά, κινάει και φεύγει.
Κι ήρθαν οι δυο κρουσταλλοβράχιονες απ᾽ το παλάτι βάγιες,
κι όπως φώναζαν, την έσήκωσαν απ᾽ το γλυκό τον ύπνο'

καί ῥ᾽ ἀπομόρξατο χερσὶ παρειὰς φώνησέν τε:
«ἦ με μάλ᾽ αἰνοπαθῆ μαλακὸν περὶ κῶμ᾽ ἐκάλυψεν.
αἴθε μοι ὣς μαλακὸν θάνατον πόροι Ἄρτεμις ἁγνὴ
αὐτίκα νῦν, ἵνα μηκέτ᾽ ὀδυρομένη κατὰ θυμὸν
αἰῶνα φθινύθω, πόσιος ποθέουσα φίλοιο

κι εκείνη, με τα χέρια τρίβοντας τα μαγουλά της, είπε:
«Γλυκό αποκάρωμα που μ᾽ έζωσε την τρισερημιασμένη!
Η Άρτεμη η αγνή μακάρι θάνατο τόσο γλυκό και τώρα
μεμιάς να μου᾽ δινε, τα κλάματα να λείπαν, τη ζωή μου
να μην αφάνιζα, τον άντρα μου, τις τόσες προκοπές του

παντοίην ἀρετήν, ἐπεὶ ἔξοχος ἦεν Ἀχαιῶν.»
ὣς φαμένη κατέβαιν᾽ ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
οὐκ οἴη: ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δύ᾽ ἕποντο.
ἡ δ᾽ ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,

αποζητώντας᾽ τι ξεχώριζε μες στους Αργίτες όλους.»
Αυτά είπε, κι απ᾽ το ανώι το λιόφωτο να κατεβαίνει πήρε,
όχι μονάχη᾽ οι δυο ξοπίσω της την ακλουθούσαν βάγιες.
Και τους μνηστήρες σαν αντίκρισε των γυναικών το θάμα,
σε μια κολόνα δίπλα εστάθηκε της στεριάς στέγης, κι είχε

ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα:
ἀμφίπολος δ᾽ ἄρα οἱ κεδνὴ ἑκάτερθε παρέστη.
τῶν δ᾽ αὐτοῦ λύτο γούνατ᾽, ἔρῳ δ᾽ ἄρα θυμὸν ἔθελχθεν,
πάντες δ᾽ ἠρήσαντο παραὶ λεχέεσσι κλιθῆναι.
ἡ δ᾽ αὖ Τηλέμαχον προσεφώνεεν, ὃν φίλον υἱόν:

κρυμμένο ολόγυρα τα μάγουλα με στραφτερή μαντίλα.
Κι ως οι πιστές της βάγιες στάθηκαν ζερβόδεξα, τα γόνα
σε μια στιγμή εκείνων παράλυσαν, και λαχτάρησαν όλοι
να κοιμηθούνε στο κρεβάτι της, του πόθου σκλαβωμένοι.
Μα αυτή μιλούσε στον Τηλέμαχο, τον ακριβό το γιο της:

«Τηλέμαχ᾽, οὐκέτι τοι φρένες ἔμπεδοι οὐδὲ νόημα:
παῖς ἔτ᾽ ἐὼν καὶ μᾶλλον ἐνὶ φρεσὶ κέρδε᾽ ἐνώμας:
νῦν δ᾽, ὅτε δὴ μέγας ἐσσὶ καὶ ἥβης μέτρον ἱκάνεις,
καί κέν τις φαίη γόνον ἔμμεναι ὀλβίου ἀνδρός,
ἐς μέγεθος καὶ κάλλος ὁρώμενος, ἀλλότριος φώς,

«Δεν έχεις πια μυαλό, Τηλέμαχε, σου 'χει απολείψει η γνώση!
Παιδί σαν ήσουν, είχες πιότερη στα φρένα σου ξυπνάδα᾽
και τώρα, τόσο που μεγάλωσες και παλικάρι εγίνης,
που κι ένας ξένος λέω, το διώμα σου θωρώντας και τις χάρες,
θα 'λεγε ενός αντρούς καλότυχου πως είσαι η φύτρα — τώρα

οὐκέτι τοι φρένες εἰσὶν ἐναίσιμοι οὐδὲ νόημα.
οἷον δὴ τόδε ἔργον ἐνὶ μεγάροισιν ἐτύχθη,
ὃς τὸν ξεῖνον ἔασας ἀεικισθήμεναι οὕτως.
πῶς νῦν, εἴ τι ξεῖνος ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν
ἥμενος ὧδε πάθοι ῥυστακτύος ἐξ ἀλεγεινῆς;

τα φρένα πια δεν τα 'χεις άδολα κι ουδέ σωστή τη γνώμη.
Μες στο παλάτι μας πως μπόρεσε να γίνει τέτοιο πράμα,
στον ξένο τούτον έτσι αταίριαστα ν᾽ αφήσεις να φερθούνε;
Τι θα γινόταν, πες, αν έβρίσκε στο σπίτι μας τον ξένο
απ᾽ τ᾽ αγρια αυτά τραβοπαλέματα κακό κανένα ομπρός σου;

σοί κ᾽ αἶσχος λώβη τε μετ᾽ ἀνθρώποισι πέλοιτο.»
τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«μῆτερ ἐμή, τὸ μὲν οὔ σε νεμεσσῶμαι κεχολῶσθαι:
αὐτὰρ ἐγὼ θυμῷ νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα,
ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρεια: πάρος δ᾽ ἔτι νήπιος ἦα.

Του κόσμου πια η ντροπή θα σ᾽ έπνιγε κι η καταφρόνια αλήθεια!»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Μητέρα, δε μου κακοφαίνεται που θύμωσες μαζί μου'
μα το καλό και το χειρότερο κατέχω εγώ να κρίνω,
τα φρένα μου νογούν, ανέμυαλος ως πρώτα πια δεν είμαι'

ἀλλά τοι οὐ δύναμαι πεπνυμένα πάντα νοῆσαι:
ἐκ γάρ με πλήσσουσι παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος
οἵδε κακὰ φρονέοντες, ἐμοὶ δ᾽ οὐκ εἰσὶν ἀρωγοί.
οὐ μέν τοι ξείνου γε καὶ Ἴρου μῶλος ἐτύχθη
μνηστήρων ἰότητι, βίῃ δ᾽ ὅ γε φέρτερος ἦεν.

μα και τα πάντα λέω δε δύνουμαι σωστά να κρίνω ακόμα᾽
τι αυτοί, κακά στο νου τους κλώθοντας, σκοτίζουν το μυαλό μου,
καθένας κι απ᾽ αλλού καθούμενος — και ποιος να με συντρέξει;
Μα τώρα, ως οι μνηστήρες το 'θελαν, το πάλεμα δε βγήκε,
του ξένου με τον Ίρο᾽ φάνηκε πιο δυνατός ο πρώτος.

αἲ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
οὕτω νῦν μνηστῆρες ἐν ἡμετέροισι δόμοισι
νεύοιεν κεφαλὰς δεδμημένοι, οἱ μὲν ἐν αὐλῇ,
οἱ δ᾽ ἔντοσθε δόμοιο, λελῦτο δὲ γυῖα ἑκάστου,
ὡς νῦν Ἶρος κεῖνος ἐπ᾽ αὐλείῃσι θύρῃσιν

Να 'ταν, πατέρα Δία κι Απόλλωνα και συ Αθηνά Παλλάδα,
παρόμοια τώρα τα κεφάλια τους να γέρναν οι μνηστήρες
ξεπνοισμένοι, στον αυλόγυρο μισοί του παλατιού μας
κι οι άλλοι στο σπίτι, και τα γόνατα να 'χουν λυθεί ολονώ τους,
καθώς τον Ίρο, στην οξώπορτα που κάθεται εκεί πέρα

ἧσται νευστάζων κεφαλῇ, μεθύοντι ἐοικώς,
οὐδ᾽ ὀρθὸς στῆναι δύναται ποσὶν οὐδὲ νέεσθαι
οἴκαδ᾽, ὅπῃ οἱ νόστος, ἐπεὶ φίλα γυῖα λέλυνται.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον:
Εὐρύμαχος δ᾽ ἐπέεσσι προσηύδα Πηνελόπειαν:

κι έχει κρεμάσει το κεφάλι του, λες κι είναι μεθυσμένος,
κι ουδ᾽ όρθιος να σταθεί στα πόδια του μπορεί, κι ουδέ να φύγει
πίσω ξανά, ούθεν ήρθε᾽ λύθηκαν μαθές τα γόνατα του.»
Εκείνοι τέτοια συναλλήλως τους κουβέντιαζαν, και τότε
ο Ευρύμαχος γυρνώντας μίλησε της Πηνελόπης κι είπε:

«κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρον Πηνελόπεια,
εἰ πάντες σε ἴδοιεν ἀν᾽ Ἴασον Ἄργος Ἀχαιοί,
πλέονές κε μνηστῆρες ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν
ἠῶθεν δαινύατ᾽, ἐπεὶ περίεσσι γυναικῶν
εἶδός τε μέγεθός τε ἰδὲ φρένας ἔνδον ἐίσας.»

«Αν όλοι, Πηνελόπη, φρόνιμη του Ικάριου θυγατέρα,
σε βλέπαν οι Αχαιοί που κάθουνται στο Άργός το ιάσιο γύρα,
μνηστήρες πιότεροι στο σπίτι σου θα τρώγαν — αύριο κιόλα!
τι ποια γυναίκα αλήθεια δύνεται στα ζυγιασμένα φρένα,
στην ομορφιά και στο παράστημα να παραβγεί μαζί σου;»

τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια:
«Εὐρύμαχ᾽, ἦ τοι ἐμὴν ἀρετὴν εἶδός τε δέμας τε
ὤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἀργεῖοι, μετὰ τοῖσι δ᾽ ἐμὸς πόσις ἦεν Ὀδυσσεύς.

Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται:
«Τις χάρες μου που λες, Ευρύμαχε, τα ανάριμμα, τα κάλλη,
μου τις αφάνισαν οι αθάνατοι τη μέρα που κινούσαν
οι Αργίτες για την Τροία, κι αντάμα τους το ταίρι μου, ο Οδυσσέας!

εἰ κεῖνός γ᾽ ἐλθὼν τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύοι,	Αλήθεια, εκείνος πίσω αν διάγερνε και νοιάζουνταν για μένα,
μεῖζόν κε κλέος εἴη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὕτως.	θα 'ταν και πιο μεγάλη η δόξα μου και πιο όμορφα τα πάντα.
νῦν δ᾽ ἄχομαι: τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.	Μα τώρα λιώνω, τι μου σώριασε κακά ο θεός περίσσια.
ἦ μὲν δὴ ὅτε τ᾽ ᾖε λιπὼν κάτα πατρίδα γαῖαν,	θυμούμαι, όταν κινούσε κι άφηνε τη γη την πατρική του,
δεξιτερὴν ἐπὶ καρπῷ ἑλὼν ἐμὲ χεῖρα προσηύδα:	το χέρι το δεξιό μου φούχτωσε πα στον αρμό και μου 'πε:
«ὦ γύναι, οὐ γὰρ ὀΐω ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς	,, Γυναίκα, αλήθεια δέ φαντάζουμαι πως οι αντρειωμένοι Αργίτες
ἐκ Τροίης εὖ πάντας ἀπήμονας ἀπονέεσθαι:	από της Τροίας τα μέρη ανέβλαβοι θα στρέψουμε όλοι πίσω'
καὶ γὰρ Τρῶάς φασι μαχητὰς ἔμμεναι ἄνδρας,	κι οι Τρώες ακούγονται πολέμαρχοι πως είναι ψυχωμένοι'
ἠμὲν ἀκοντιστὰς ἠδὲ ῥυτῆρας ὀϊστῶν	να ρίχνουν και κοντάρι ξέρουνε, να σέρνουν και δοξάρι,
ἵππων τ᾽ ὠκυπόδων ἐπιβήτορας, οἵ κε τάχιστα	κι αμάξια ν᾽ ανεβαίνουν, που άλογα γοργά ως τα σέρνουν, δίνουν
ἔκριναν μέγα νεῖκος ὁμοιΐου πολέμοιο.	τη νίκη γρήγορα στον πόλεμο και στο φριχτό το απάλε.
τῷ οὐκ οἶδ᾽ ἤ κέν μ᾽ ἀνέσει θεός, ἦ κεν ἁλώω	Ποιος ξέρει από θεού αν μου μέλλεται λοιπόν να στρέψω πίσω,
αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ: σοὶ δ᾽ ἐνθάδε πάντα μελόντων.	για να χαθώ κει πέρα. Φρόντιζε πια εσύ γι᾽ αυτά που αφήνω.
μεμνῆσθαι πατρὸς καὶ μητέρος ἐν μεγάροισιν	Τη μάνα και τον κύρη γνοιάζου τους στο σπίτι μας ως πρώτα,
ὡς νῦν, ἢ ἔτι μᾶλλον ἐμεῦ ἀπονόσφιν ἐόντος:	κι ακόμα πιο καλά, όσο βρίσκουμαι στα ξένα εγώ μακριά τους.
αὐτὰρ ἐπὴν δὴ παῖδα γενειήσαντα ἴδηαι,	Μα ως δεις στου γιου μας πια τα μάγουλα τα γένια να φυτρώνουν,
γήμασθ᾽ ᾧ κ᾽ ἐθέλῃσθα, τεὸν κατὰ δῶμα λιποῦσα.	τότε το σπίτι μας παράτησε, να πάρεις όποιον θέλεις.
«κεῖνος τὼς ἀγόρευε: τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.	Εκείνος τέτοια μου παράγγελνε᾽ τώρα αληθεύουν όλα'
νὺξ δ᾽ ἔσται ὅτε δὴ στυγερὸς γάμος ἀντιβολήσει	και θα 'ρθει η νύχτα, τον αγλύκαντο που θ᾽ αντικρίσω γάμο
οὐλομένης ἐμέθεν, τῆς τε Ζεὺς ὄλβον ἀπηύρα.	εγώ η κατάρατη, που μου 'σβησε κάθε αναγάλλια ο Δίας!
ἀλλὰ τόδ᾽ αἰνὸν ἄχος κραδίην καὶ θυμὸν ἱκάνει:	Μα κι άλλη την καρδιά μου ασήκωτη πλακώνει πίκρα τώρα'
μνηστήρων οὐχ ἥδε δίκη τὸ πάροιθε τέτυκτο:	τέτοια φερσίματα πρωτύτερα δε δείχναν οι μνηστήρες!
οἵ τ᾽ ἀγαθήν τε γυναῖκα καὶ ἀφνειοῖο θύγατρα	«Οταν γυρεύουν μιαν αρχόντισσα και πλουσιοθυγατέρα
μνηστεύειν ἐθέλωσι καὶ ἀλλήλοις ἐρίσωσιν,	να παντρευτούν και συνορίζουνται ποιος ταίρι θα την πάρει,
αὐτοὶ τοί γ᾽ ἀπάγουσι βόας καὶ ἴφια μῆλα,	δικά τους βόδια πάντα φέρνουνε κι αρνιά καλοθρεμμένα,
κούρης δαῖτα φίλοισι, καὶ ἀγλαὰ δῶρα διδοῦσιν:	να φαν οι συμπεθέροι, κι όμορφα της κόρης δίνουν δώρα,
ἀλλ᾽ οὐκ ἀλλότριον βίοτον νήποινον ἔδουσιν.»	και δε ρημάζουν αλογάριαστα το ξένο βιος ποτέ τους.»
ὣς φάτο, γήθησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,	Στα λόγια της ο θείος, πολύπαθος εχάρηκε Οδυσσέας,
οὕνεκα τῶν μὲν δῶρα παρέλκετο, θέλγε δὲ θυμὸν	που δώρα να τους πάρει εγύρευε και πλάνευε με λόγια
μειλιχίοις ἐπέεσσι, νόος δέ οἱ ἄλλα μενοίνα.	γλυκά τα φρένα τους, μα μέσα της διαλογιζόταν άλλα.
τὴν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός,	Κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, γύρισε κι απηλογήθη κι είπε:
«κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρον Πηνελόπεια,	«Αν θέλει, Πηνελόπη, φρόνιμη του Ικάριου θυγατέρα,
δῶρα μὲν ὅς κ᾽ ἐθέλῃσιν Ἀχαιῶν ἐνθάδ᾽ ἐνεῖκαι,	κανένας από μας χαρίσματα για σένα εδώ να φέρει,
δέξασθ᾽. οὐ γὰρ καλὸν ἀνήνασθαι δόσιν ἐστίν:	να τα δεχτείς, τι θα 'ταν άπρεπο να του αρνηθείς το δώρο.
ἡμεῖς δ᾽ οὔτ᾽ ἐπὶ ἔργα πάρος γ᾽ ἴμεν οὔτε πῃ ἄλλῃ,	Μα εμείς για τις δουλειές δε φεύγουμε μηδέ γι᾽ αλλού κινούμε,
πρίν γέ σε τῷ γήμασθαι Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος.»	πριν παντρευτείς εσύ διαλέγοντας τον κάλλιο απ᾽ τους Αργίτες.»
ὣς ἔφατ᾽ Ἀντίνοος, τοῖσιν δ᾽ ἐπιήνδανε μῦθος:	Αυτά είπε ο Αντίνοος, κι ως στο λόγο του συγκλίναν όλοι εκείνοι,
δῶρα δ᾽ ἄρ᾽ οἰσέμεναι πρόεσαν κήρυκα ἕκαστος.	από 'ναν κράχτη έστειλαν όλοι τους, τα δώρα τους να φέρει.
Ἀντινόῳ μὲν ἔνεικε μέγαν περικαλλέα πέπλον,	Μαντί μεγάλο ο κράχτης έφερε του Αντίνοου, ξομπλιασμένο,
ποικίλον: ἐν δ᾽ ἀρ᾽ ἔσαν περόναι δυοκαίδεκα πᾶσαι	πανώριο᾽ κλειδωτήρια δώδεκα το εκράτουν πάνω ως κάτω,
χρύσειαι, κληῗσιν ἐϋγνάμπτοις ἀραρυῖαι.	μαλαματένια και που αγκίστρωναν σε γυριστά θηλύκια.
ὅρμον δ᾽ Εὐρυμάχῳ πολυδαίδαλον αὐτίκ᾽ ἔνεικε.	Γιορντάνι στον Ευρύμαχο έφερε που ξάστραφτε σαν ήλιος
χρύσεον, ἠλέκτροισιν ἐερμένον ἠέλιον ὥς.	κι οι χάντρες του οι χρυσές συνάλλαζαν με τις κεχριμπαρένιες.
ἕρματα δ᾽ Εὐρυδάμαντι δύω θεράποντες ἔνεικαν,	Και του Ευρυδάμα τα παιδόπουλα δυο σκουλαρίκια έφεραν,

τρίγληνα μορόεντα: χάρις δ᾽ ἀπελάμπετο πολλή.
ἐκ δ᾽ ἄρα Πεισάνδροιο Πολυκτορίδαο ἄνακτος

τρίπετρα, μόρικα, που η χάρη τους στραφτάλιζε περίσσια.
Κι ένα παιδόπουλο απ᾽ του Πείσαντρου, του γιου του
Πολυχτόρου,

ἴσθμιον ἤνεικεν θεράπων, περικαλλὲς ἄγαλμα.
ἄλλο δ᾽ ἄρ᾽ ἄλλος δῶρον Ἀχαιῶν καλὸν ἔνεικεν.
ἡ μὲν ἔπειτ᾽ ἀνέβαιν᾽ ὑπερώϊα δῖα γυναικῶν,
τῇ δ᾽ ἄρ᾽ ἅμ᾽ ἀμφίπολοι ἔφερον περικαλλέα δῶρα
οἱ δ᾽ εἰς ὀρχηστύν τε καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδὴν

μιαν αλυσίδα ατίμητη έφερε, για το λαιμό στολίδι'
κι ο κάθε Αργίτης κι ένα χάρισμα της έφερνε πανώριο.
Κι όπως μετά στο ανώγι ανέβηκε των γυναικών το θάμα,
μαζί κι οι βάγιες τα πεντάμορφα της κουβαλούσαν δώρα'
κι εκείνοι στο χορό το γύρισαν και στο γλυκό τραγούδι

τρεψάμενοι τέρποντο, μένον δ᾽ ἐπὶ ἕσπερον ἐλθεῖν.
τοῖσι δὲ τερπομένοισι μέλας ἐπὶ ἕσπερος ἦλθεν.
αὐτίκα λαμπτῆρας τρεῖς ἵστασαν ἐν μεγάροισιν,
ὄφρα φαείνοιεν: περὶ δὲ ξύλα κάγκανα θῆκαν,
αὖα πάλαι, περίκηλα, νέον κεκεασμένα χαλκῷ,

και περίμεναν ξεφαντώνοντας το βράδυ πότε θα 'ρθει.
Και σύντας πια το βράδυ σύσκοτο στους χαροκόπους ήρθε,
στο αρχονταρίκι πήραν κι έστησαν γοργά τρεις πυροστάτες,
να φέγγουν, κι έβαλαν απάνω τους στεγνά ένα γύρο ξύλα,
από καιρό στεγνά, κατάξερα, σκισμένα με τσεκούρι

καὶ δαΐδας μετέμισγον: ἀμοιβηδὶς δ᾽ ἀνέφαινον
δμῳαὶ Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος. αὐτὰρ ὁ τῇσιν
αὐτὸς διογενὴς μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«δμῳαὶ Ὀδυσσῆος, δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος,
ἔρχεσθε πρὸς δώμαθ᾽, ἵν᾽ αἰδοίη βασίλεια:

πριν λίγο, και δαδιά ανακάτεψαν, κι οι δούλες του Οδυσσέα
του καρτερόψυχου συδαύλιζαν μια μια τους κάθε τόσο.
Και τότε ο αρχοντικός, πολύβουλος τους μίλησε Οδυσσέας:
«Του ρήγα του Οδυσσέα που χρόνισε στα ξένα οι δούλες, σύρτε
στα γυναικίτη, στη βασίλισσα κοντά την τιμημένη,

τῇ δὲ παρ᾽ ἠλάκατα στροφαλίζετε, τέρπετε δ᾽ αὐτὴν
ἥμεναι ἐν μεγάρῳ, ἢ εἴρια πείκετε χερσίν:
αὐτὰρ ἐγὼ τούτοισι φάος πάντεσσι παρέξω.
ἤν περ γάρ κ᾽ ἐθέλωσιν ἐΰθρονον Ἠῶ μίμνειν,
οὔ τί με νικήσουσι: πολυτλήμων δὲ μάλ᾽ εἰμί.»

και πιάστε κλώθετε, κοιτάζοντας ο νους της να ξεδώσει,
για πάρτε και μαλλί να ξάνετε στην κάμαρα της μέσα.
Εγώ είμαι εδώ γι᾽ αυτούς να γνοιάζουμαι, το φως να μην τους
σβήσει'
κι ως την Αυγή την ομορφόθρονη να θέλουν να καθίσουν,
πολλά έχω πάθει κι είμαι υπόμονος και δε με βάζουν κάτω!»

ὣς ἔφαθ᾽, αἱ δ᾽ ἐγέλασσαν, ἐς ἀλλήλας δὲ ἴδοντο.
τὸν δ᾽ αἰσχρῶς ἐνένιπε Μελανθὼ καλλιπάρῃος,
τὴν Δολίος μὲν ἔτικτε, κόμισσε δὲ Πηνελόπεια,
παῖδα δὲ ὣς ἀτίταλλε, δίδου δ᾽ ἄρ᾽ ἀθύρματα θυμῷ:
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὣς ἔχε πένθος ἐνὶ φρεσὶ Πηνελοπείης,

Είπε, κι αυτές γοργά κοιτάχτηκαν και ξέσπασαν στα γέλια,
μα η Μελανθώ η γιομορφομάγουλη βαριά τον αποπήρε,
του Δόλιου η κόρη᾽ ως θυγατέρα της την είχε αναστημένη
η Πηνελόπη και με ολόχαρα τη γέμιζε παιχνίδια'
μα τούτη στους καημούς της ρήγισσας δεν ένιωθε συμπόνια,

ἀλλ᾽ ἥ γ᾽ Εὐρυμάχῳ μισγέσκετο καὶ φιλέεσκεν.
ἥ ῥ᾽ Ὀδυσῆ᾽ ἐνένιπεν ὀνειδείοις ἐπέεσσιν:
«ξεῖνε τάλαν, σύ γέ τις φρένας ἐκπεπαταγμένος ἐσσί,
οὐδ᾽ ἐθέλεις εὕδειν χαλκήϊον ἐς δόμον ἐλθών,
ἠέ που ἐς λέσχην, ἀλλ᾽ ἐνθάδε πόλλ᾽ ἀγορεύεις,

μον᾽ αγαπούσε τον Ευρύμαχο και πλάγιαζε μαζί του.
Και τώρα αυτή με φαρμακόλογα στον Οδυσσέα μιλούσε:
«Συφοριασμένε ξένε, τα 'χασες, έχει σαλέψει ο νους σου!
Σε χαλκιδιό δεν πας καλύτερα να γείρεις να πλαγιάσεις,
για και σε χάνι, μόνο κάθεσαι σε τόσους άντρες μέσα

θαρσαλέως πολλοῖσι μετ᾽ ἀνδράσιν, οὐδέ τι θυμῷ
ταρβεῖς: ἦ ῥά σε οἶνος ἔχει φρένας, ἤ νύ τοι αἰεὶ
τοιοῦτος νόος ἐστίν: ὃ καὶ μεταμώνια βάζεις.
ἦ ἀλύεις, ὅτι Ἶρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;
μή τίς τοι τάχα Ἴρου ἀμείνων ἄλλος ἀναστῇ,

και φαφλατίζεις έτσι απόκοτα, χωρίς να νιώθεις φόβο!
Τα φρένα το κρασί σου θόλωσε; για ο νους σου κατεβάζει
τέτοιας λογής κουβέντες πάντα του και λες του ανέμου λόγια;
Για σ᾽ έπνιξε η χαρά που νίκησες τον Ίρο το ζητιάνο;
Από τον Ίρο δυνατότερος μη σηκωθεί κανένας

ὅς τίς σ᾽ ἀμφὶ κάρη κεκοπὼς χερσὶ στιβαρῇσι
δώματος ἐκπέμψῃσι, φορύξας αἵματι πολλῷ.»
τὴν δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ἦ τάχα Τηλεμάχῳ ἐρέω, κύον, οἷ᾽ ἀγορεύεις,
κεῖσ᾽ ἐλθών, ἵνα σ᾽ αὖθι διὰ μελεϊστὶ τάμῃσιν.»

και το κεφάλι σου ζερβόδεξα με τα γερά του χέρια
χτυπήσει, και γεμάτον αίματα σε διώξει από το σπίτι!»
Κι είπε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος ταυροκοιτάζοντάς τη:
«Θα τρέξω να 'βρω τον Τηλέμαχο, να μαρτυρήσω, σκύλα,
τα όσα μου λες, κι αυτός αρπώντας σε κομμάτια θα σε κάνει!»

ὣς εἰπὼν ἐπέεσσι διεπτοίησε γυναῖκας.
βὰν δ᾽ ἴμεναι διὰ δῶμα, λύθεν δ᾽ ὑπὸ γυῖα ἑκάστης
ταρβοσύνῃ: φὰν γάρ μιν ἀληθέα μυθήσασθαι.
αὐτὰρ ὁ πὰρ λαμπτῆρσι φαείνων αἰθομένοισιν
ἑστήκειν ἐς πάντας ὁρώμενος: ἄλλα δέ οἱ κῆρ

Είπε, κι οι δούλες με τα λόγια του τρόμαξαν, και κίνησαν
περνώντας μέσα από τις κάμαρες᾽ τους είχε λύσει ο φόβος
κάτω τα γόνατα, τι θάρρευαν, ό,τι είπε, θα το κάνει.
Μα αυτός στους πυροστάτες που άναβαν στεκόταν πλάι, να φέγγουν,
και σε όλους έριχνε τα μάτια του, και μες στα φρένα του άλλα

ὥρμαινε φρεσὶν ᾗσιν, ἅ ῥ᾽ οὐκ ἀτέλεστα γένοντο.
μνηστῆρας δ᾽ οὐ πάμπαν ἀγήνορας εἴα Ἀθήνη
λώβης ἴσχεσθαι θυμαλγέος, ὄφρ᾽ ἔτι μᾶλλον
δύη ἄχος κραδίην Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
τοῖσιν δ᾽ Εὐρύμαχος, Πολύβου πάϊς, ἦρχ᾽ ἀγορεύειν,

κλωθογυρνούσε, που αξετέλειωτα δε μείναν ως το τέλος.
Ωστόσο κι η Αθηνά δεν άφηνε τους πέρφανους μνηστήρες
να πάψουν τ᾽ άνομα φερσίματα, για να ριζώσει η πίκρα
μαθές ακόμα πιο βαθύτερα μες στου Οδυσσέα τα στήθη.
Κι ο Ευρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, για να γελάσουν οι άλλοι,

κερτομέων Ὀδυσῆα: γέλω δ᾽ ἑτάροισιν ἔτευχε.
«κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
ὄφρ᾽ εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
οὐκ ἀθεεὶ ὅδ᾽ ἀνὴρ Ὀδυσήϊον ἐς δόμον ἵκει:
ἔμπης μοι δοκέει δαΐδων σέλας ἔμμεναι αὐτοῦ

τον Οδυσσέα καθώς θ᾽ ανάμπαιζε, το λόγο εκίνα πρώτος:
«Ακουστέ μου, της κοσμολόγητης βασίλισσας μνηστήρες,
το τι η καρδιά με σπρώχνει μέσα μου να πω: δω πέρα τούτος
χωρίς θεού βουλή δεν έφτασε στο σπίτι του Οδυσσέα'
αλήθεια, των δαδιών το αντίφλογο να κατεβαίνει μοιάζει

κὰκ κεφαλῆς, ἐπεὶ οὔ οἱ ἔνι τρίχες οὐδ᾽ ἠβαιαί.»
ἦ ῥ᾽, ἅμα τε προσέειπεν Ὀδυσσῆα πτολίπορθον:
«ξεῖν᾽, ἦ ἄρ κ᾽ ἐθέλοις θητευέμεν, εἴ σ᾽ ἀνελοίμην,
ἀγροῦ ἐπ᾽ ἐσχατιῆς--μισθὸς δέ τοι ἄρκιος ἔσται--
αἱμασιάς τε λέγων καὶ δένδρεα μακρὰ φυτεύων;

απ᾽ το κεφάλι του — δεν του 'μειναν μαθές καθόλου τρίχες!»
Στον Οδυσσέα κατόπι μίλησε τον καστροπολεμίτη:
«Θα 'θελες, ξένε, αν το αποφάσιζα, να μπεις στη δούλεψη μου,
μακριά στα ξώμερα — κι η ρόγα σου θα 'ναι αρκετή — λιθάρια
να κουβαλάς για φράχτες, τρίψηλα να μου φυτεύεις δέντρα;

ἔνθα κ᾽ ἐγὼ σῖτον μὲν ἐπηετανὸν παρέχοιμι,
εἵματα δ᾽ ἀμφιέσαιμι ποσίν θ᾽ ὑποδήματα δοίην.
ἀλλ᾽ ἐπεὶ οὖν δὴ ἔργα κάκ᾽ ἔμμαθες, οὐκ ἐθελήσεις
ἔργον ἐποίχεσθαι, ἀλλὰ πτώσσειν κατὰ δῆμον
βούλεαι, ὄφρ᾽ ἄν ἔχῃς βόσκειν σὴν γαστέρ᾽ ἄναλτον.»

Ολοχρονίς ψωμί θα σου 'δινα, να τρως την πάσα μέρα,
και για τα ρούχα σου θα γνοιαζόμουν και για την ποδεμή σου.
όμως κακόμαθες, δε σου 'ρχεται να πιάσεις να δουλεύεις'
το 'χεις καλύτερο, την άπατη κοιλιά σου για να θρέψεις,
να τριγυρίζεις ζητιανεύοντας σκυφτός μπροστά στον κόσμο.»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Εὐρύμαχ᾽, εἰ γὰρ νῶϊν ἔρις ἔργοιο γένοιτο
ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τ᾽ ἤματα μακρὰ πέλονται,
ἐν ποίῃ, δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,
καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις, ἵνα πειρησαίμεθα ἔργου

Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Άνοιξη να 'ταν τώρα, Ευρύμαχε, να 'χουν μακρύνει οι μέρες,
και συ κι εγώ να παραβγαίναμε σ᾽ όποια δουλειά — χορτάρι
να κόψουμε, κι εγώ καλόγυρτο δρεπάνι να κρατούσα,
και συ παρόμοιο να 'χες, στη δουλειά γεμάτα να ρίχτουμε,

νήστιες ἄχρι μάλα κνέφαος, ποίη δὲ παρείη.
εἰ δ᾽ αὖ καὶ βόες εἶεν ἐλαυνέμεν, οἵ περ ἄριστοι,
αἴθωνες, μεγάλοι, ἄμφω κεκορηότε ποίης,
ἥλικες, ἰσοφόροι, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν,
τετράγυον δ᾽ εἴη, εἴκοι δ᾽ ὑπὸ βῶλος ἀρότρῳ:

ως που να 'ρθεί το σκότος, άφαγοι, το χόρτο να μη λείπει'
και βόδια να 'χαμε να οργώνουμε, τα πιο δυναμωμένα,
γεμάτα ορμή, τρανά, που χόρτασαν μαζί βοσκολογώντας,
ίδια γερά και συνομήλικα, με ανάκαρα περίσσια,
και να 'ταν τέσσερα τα στρέμματα, και μαλακό το χώμα

τῷ κέ μ᾽ ἴδοις, εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην.
εἰ δ᾽ αὖ καὶ πόλεμόν ποθεν ὁρμήσειε Κρονίων
σήμερον, αὐτὰρ ἐμοὶ σάκος εἴη καὶ δύο δοῦρε
καὶ κυνέη πάγχαλκος, ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖα,
τῷ κέ μ᾽ ἴδοις πρώτοισιν ἐνὶ προμάχοισι μιγέντα,

στο αλέτρι, ομπρός, ν᾽ ανοίγω θα 'βλεπες την αυλακιά μια κι όξω!
Και, πόλεμο αν κινούσε πάνω μας του Κρόνου ο γιος μια μέρα,
σήμερα ακόμα, το σκουτάρι, μου και δυο κοντάρια να 'χα,
κι ολόχαλκο στα δυο μελίγγια μου που να ταιριάζει κράνος,
μέσ᾽ απ᾽ τους πρόμαχους θα μ᾽ 'εβλιπες να τρέχω από τους πρώτους,

οὐδ᾽ ἄν μοι τὴν γαστέρ᾽ ὀνειδίζων ἀγορεύοις.

και δε θα μ᾽ έκανες ανάμπαιγμα, να λες για την κοιλιά μου!

ἀλλὰ μάλ᾽ ὑβρίξεις, καί τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής:
καί πού τις δοκέεις μέγας ἔμμεναι ἠδὲ κραταιός,
οὕνεκα πὰρ παύροισι καὶ οὐκ ἀγαθοῖσιν ὁμιλεῖς.
εἰ δ᾽ Ὀδυσεὺς ἔλθοι καὶ ἵκοιτ᾽ ἐς πατρίδα γαῖαν,

Τα έργα σου αρέσουν όμως τ᾽ άνομα κι είναι σκληρή η καρδιά σου.
Τώρα τρανός, γεμάτος δύναμη φαντάζεσαι πως είσαι,
καθώς σε τριγυρνούν ανούφελοι και τιποτένιοι μόνο.
Μα αν ο Οδυσσέας ερχόταν κι έφτανε στη γη την πατρική του,

αἶψά κέ τοι τὰ θύρετρα, καὶ εὐρέα περ μάλ᾽ ἐόντα,
φεύγοντι στείνοιτο διὲκ προθύροιο θύραζε.»
ὣς ἔφατ᾽, Εὐρύμαχος δ᾽ ἐχολώσατο κηρόθι μᾶλλον,
καί μιν ὑπόδρα ἰδὼν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἆ δείλ᾽, ἦ τάχα τοι τελέω κακόν, οἷ᾽ ἀγορεύεις

οι πόρτες τούτες, όσο διάπλατες, μεμιάς θα σου φαινόνταν
στενές πως είναι, καθώς θα 'τρεχες να πεταχτείς στο δρόμο!»
Είπε, και σύγκλυσε του Ευρύμαχου πιο ακόμα οργή τα φρένα,
και λόγια του 'λεγε ανεμάρπαστα ταυροκοιτάζοντάς τον:
«Βαριά θα μου πλερώσεις, άραχλε, γι᾽ αυτά που ξεστομίζεις

θαρσαλέως πολλοῖσι μετ᾽ ἀνδράσιν, οὐδέ τι θυμῷ
ταρβεῖς: ἦ ῥά σε οἶνος ἔχει φρένας, ἤ νύ τοι αἰεὶ
τοιοῦτος νόος ἐστίν: ὃ καὶ μεταμώνια βάζεις.
ἦ ἀλύεις, ὅτι Ἶρον ἐνίκησας τὸν ἀλήτην;»
ὣς ἄρα φωνήσας σφέλας ἔλλαβεν: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς

σε τόσους άντρες μέσα απόκοτα, χωρίς να νιώθεις φόβο.
Τα φρένα το κρασί σου θόλωσε, για ο νους σου κατεβάζει
τέτοιας λογής κουβέντες πάντα του και λες του ανέμου λόγια;
Για σ᾽ έπνιξε η χαρά που νίκησες τον Ίρο το ζητιάνο;»
Σαν είπε αυτά, σκαμνί στα χέρια του φουχτώνει, μα ο Οδυσσέας

Ἀμφινόμου πρὸς γοῦνα καθέζετο Δουλιχιῆος,
Εὐρύμαχον δείσας: ὁ δ᾽ ἄρ᾽ οἰνοχόον βάλε χεῖρα
δεξιτερήν: πρόχοος δὲ χαμαὶ βόμβησε πεσοῦσα,
αὐτὰρ ὅ γ᾽ οἰμώξας πέσεν ὕπτιος ἐν κονίῃσι.
μνηστῆρες δ᾽ ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρα σκιόεντα,

γοργά στου Δουλιχιώτη Αμφίνομου τα γόνατα καθίζει,
καθώς φοβήθη τον Ευρύμαχο᾽ κι αυτός τον κεραστή τους
στο δεξιό χέρι βρίσκει, κι έπεσε με βρόντο το λαγήνι,
κι ο κεραστής σωριάστη βογγόντας τ᾽ ανάσκελα στη σκόνη.
Και βαλαν οι μνηστήρες τις φωνές στον ισκιερό αντρωνίτη,

ὧδε δέ τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον:
«αἴθ᾽ ὤφελλ᾽ ὁ ξεῖνος ἀλώμενος ἄλλοθ᾽ ὀλέσθαι
πρὶν ἐλθεῖν: τῷ οὔ τι τόσον κέλαδον μετέθηκε.
νῦν δὲ περὶ πτωχῶν ἐριδαίνομεν, οὐδέ τι δαιτὸς
ἐσθλῆς ἔσσεται ἦδος, ἐπεὶ τὰ χερείονα νικᾷ.»

κι έτσι μιλούσεν ο καθένας τους στο διπλανό γυρνώντας:
«Ο ξένος άμποτε να χάνουνταν, ως γύρναε σ᾽ άλλα μέρη,
πριν φτάσει εδώ, σε ανακατώματα να μη μας ρίχνει᾽ τώρα
για τους ζητιάνους συχυζόμαστε, και μήτε θα χαρούμε
γλυκό ψωμί᾽ μ᾽ αυτά που γίνουνται σαν τι καλό προσμένεις;»

τοῖσι δὲ καὶ μετέειφ᾽ ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο
«δαιμόνιοι, μαίνεσθε καὶ οὐκέτι κεύθετε θυμῷ
βρωτὺν οὐδὲ ποτῆτα: θεῶν νύ τις ὔμμ᾽ ὀροθύνει.
ἀλλ᾽ εὖ δαισάμενοι κατακείετε οἴκαδ᾽ ἰόντες,
ὁππότε θυμὸς ἄνωγε: διώκω δ᾽ οὔ τιν᾽ ἐγώ γε.»

Γυρνώντας ο αντρειανός Τηλέμαχος τους μίλησε έτσι κι είπε:
«Σάλεψε ο νους σας, δόλιοι! Βάρυνε με το φαγί το πλήθιο
και τα πιοτά η καρδιά σας᾽ σίγουρα σας ξεσηκώνει κάποιος
απ᾽ τους θεούς᾽ όμως στα σπίτια σας, όποια στιγμή σας δόξει,
γυρνάτε, αφού καλοχορτάσατε᾽ δε διώχνω εγώ κανέναν!»

ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ὀδὰξ ἐν χείλεσι φύντες
Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευε.
τοῖσιν δ᾽ Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπε
Νίσου φαίδιμος υἱός, Ἀρητιάδαο ἄνακτος:
«ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίῳ

Αυτά είπε, κι όλοι τους εδάγκασαν τα χείλια σαστισμένοι
απ᾽ το κουράγιο του Τηλέμαχου, που μίλησε έτσι αντρίκια.
Το λόγο πήρε τότε ο Αμφίνομος κι αναμεσό τους είπε,
ο έμνοστος γιος του Νίσου του άρχοντα και του Άρητου τ᾽ αγγόνι:
«Δίκιος αν είναι ο λόγος που άκουσε, πρεπό δεν είναι, φίλοι,

ἀντιβίοις ἐπέεσσι καθαπτόμενος χαλεπαίνοι:
μήτε τι τὸν ξεῖνον στυφελίζετε μήτε τιν᾽ ἄλλον
δμώων, οἳ κατὰ δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο.
ἀλλ᾽ ἄγετ᾽, οἰνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,
ὄφρα σπείσαντες κατακείομεν οἴκαδ᾽ ἰόντες:

κανείς ν᾽ ανάβει και πικρόχολα ν᾽ αντιμιλά στον άλλον.
Τον ξένο πια μην τον παιδεύετε μηδέ τους άλλους σκλάβους,
που στου Οδυσσέα του ισόθεου βρίσκουνται το σπίτι μέσα τώρα.
Ελάτε, ο κεραστής τις κούπες μας να πάρει να γεμίσει,
κι ως κάνουμε σπονδή, στα σπίτια μας να κοιμηθούμε πάμε.

τὸν ξεῖνον δὲ ἐῶμεν ἐνὶ μεγάροις Ὀδυσῆος
Τηλεμάχῳ μελέμεν: τοῦ γὰρ φίλον ἵκετο δῶμα.»
ὣς φάτο, τοῖσι δὲ πᾶσιν ἑαδότα μῦθον ἔειπε.
τοῖσιν δὲ κρητῆρα κεράσσατο Μούλιος ἥρως,
κῆρυξ Δουλιχιεύς: θεράπων δ᾽ ἦν Ἀμφινόμοιο:

«Όμως τον ξένο, ας τον αφήσουμε στο σπίτι του Οδυσσέα,
τι ως ήρθε ικέτης στου Τηλέμαχου, θα τον κοιτάξει τούτος.»
Έτσι μιλούσε, κι όλοι πρόθυμα στα λόγια του συγκλίναν.
Πήρε κι ο Μούλιος, το παιδόπουλο του Αμφίνομου, ο διαλάλης
απ᾽ το Δουλίχιο, και συγκέρασε κρασί μες στο κροντήρι,

νώμησεν δ᾽ ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν: οἱ δὲ θεοῖσι
σπείσαντες μακάρεσσι πίον μελιηδέα οἶνον.
αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ᾽ ἔπιόν θ᾽ ὅσον ἤθελε θυμός,
βάν ῥ᾽ ἴμεναι κείοντες ἑὰ πρὸς δώμαθ᾽ ἕκαστος.

και σ᾽ όλους μοίρασε ζυγώνοντας᾽ κι εκείνοι στους μακάριους
θεούς ως στάλαξαν μελόγλυκο κρασί στο χώμα, έπιναν
κι αφού στάλαξαν κι ήπιαν όλοι τους, όσο η καρδιά ποθούσε,
να φύγουν κίνησαν, στο σπίτι του καθένας να πλαγιάσει.

\- Ἀὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεύς,
19- μνηστήρεσσι φόνον σὺν Ἀθήνῃ μερμηρίζων:
αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«Τηλέμαχε, χρὴ τεύχε᾽ ἀρήϊα κατθέμεν εἴσω

Στο αρχονταρίκι πίσω απέμεινεν ο ισόθεος Οδυσσέας,
κι ως η Αθηνά το νου του εγύριζε στο φόνο των μνηστήρων,
στο γιο του εστράφη κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Όλα είναι ανάγκη τώρα τ᾽ άρματα να φύγουν του πολέμου'

πάντα μάλ': αὐτὰρ μνηστῆρας μαλακοῖς ἐπέεσσι
παρφάσθαι, ὅτε κέν σε μεταλλῶσιν ποθέοντες:
‘ἐκ καπνοῦ κατέθηκ᾽, ἐπεὶ οὐκέτι τοῖσιν ἐῴκει
οἷά ποτε Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς,
ἀλλὰ κατῄκισται, ὅσσον πυρὸς ἵκετ᾽ ἀϋτμή.

και συ, Τηλέμαχε, σα θα 'ρχουνται ρωτώντας οι μνηστήρες
τι τα 'χεις κάνει, με γλυκόλογα ξιπλάνευέ τους όλους:
,, Τα πήρα απ᾽ τους καπνούς και τα 'κρυψα᾽ πια αλήθεια δε θύμιζαν
αυτά ο Οδυσσέας που αφήκε κάποτε να πάει στης Τροίας τα μέρη'
η ανάσα της φωτιάς τους θάμπωσεν εδώ κι εκεί τη λάμψη —

πρὸς δ᾽ ἔτι καὶ τόδε μεῖζον ἐνὶ φρεσὶν ἔβαλε δαίμων
μή πως οἰνωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν,
ἀλλήλους τρώσητε καταισχύνητέ τε δαῖτα
καὶ μνηστύν: αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.᾽»
ὣς φάτο, Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί,

κάτι χειρότερο! μου το 'βαλε κάποιος θεός στα φρένα:
φοβάμαι, απάνω στο μεθύσι σας καβγά μη στήστε ξάφνου
και χτυπηθείτε, και ντροπιάσετε και προξενιές και τάβλες'
τι αλήθεια αποτραβάει το σίδερο τους άντρες μοναχό του."»
Είπε, και σύγκλινε ο Τηλέμαχος στου κύρη του το λόγο,

ἐκ δὲ καλεσσάμενος προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν:
«μαῖ᾽, ἄγε δή μοι ἔρυξον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκας,
ὄφρα κεν ἐς θάλαμον καταθείομαι ἔντεα πατρὸς
καλά, τά μοι κατὰ οἶκον ἀκηδέα καπνὸς ἀμέρδει
πατρὸς ἀποιχομένοιο: ἐγὼ δ᾽ ἔτι νήπιος ἦα.

κι ευτύς τη βάγια Ευρύκλεια φώναξε, κι ως βγήκε αυτή, της είπε:
«Νένα, τις δούλες τώρα κλείσε μου στο γυναικίτη μέσα,
κι εγώ του κύρη λέω τις όμορφες αρμάτες ν᾽ απιθώσω
στην πίσω κάμαρα — που ακοίταχτες απ᾽ την καπνιά θάμπωσαν,
απ᾽ τον καιρό που εκείνος μίσεψε κι εγώ παιδί ήμουν᾽ τώρα

νῦν δ᾽ ἐθέλω καταθέσθαι, ἵν᾽ οὐ πυρὸς ἵξετ᾽ ἀϋτμή.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:
«αἲ γὰρ δή ποτε, τέκνον, ἐπιφροσύνας ἀνέλοιο
οἴκου κήδεσθαι καὶ κτήματα πάντα φυλάσσειν.
ἀλλ᾽ ἄγε, τίς τοι ἔπειτα μετοιχομένη φάος οἴσει;

λέω να τις κρύψω εκεί που της φωτιάς να μην τις φτάνει η ανάσα.»
Κι η Ευρύκλεια η βάγια του αποκρίθηκε και τέτοια λόγια του 'πε:
«Άμποτε, γιε μου, ν᾽ αποφάσιζες πια εδώ κι ομπρός το νου σου
στο σπίτι να᾽ χεις, και να γνοιάζεσαι να μη χαθεί το βιος σου.
Όμως για πες μου τώρα, αντάμα σου ποια θα᾽ ρθεί να σου φέγγη,

δμῳὰς δ᾽ οὐκ εἴας προβλωσκέμεν, αἵ κεν ἔφαινον.»
τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ξεῖνος ὅδ': οὐ γὰρ ἀεργὸν ἀνέξομαι ὅς κεν ἐμῆς γε
χοίνικος ἅπτηται, καὶ τηλόθεν εἰληλουθώς.»
ὣς ἄρ᾽ ἐφώνησεν, τῇ δ᾽ ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.

αφού τις δούλες που θα σου 'φεγγαν δεν τις αφήνεις να 'βγουν;»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Ο ξένος που θωρείς᾽ να κάθεται χωρίς δουλειά δε θέλω
ένας που τρώει ψωμί στο σπίτι μου, κι ας έφτασε απαλάργα.»
Είπε, κι ο λόγος του δεν έφυγε του κάκου᾽ τρέχη η βάγια

κλῄισεν δὲ θύρας μεγάρων εὖ ναιεταόντων.
τὼ δ᾽ ἄρ᾽ ἀναΐξαντ᾽ Ὀδυσεὺς καὶ φαίδιμος υἱὸς
ἐσφόρεον κόρυθάς τε καὶ ἀσπίδας ὀμφαλοέσσας
ἔγχεά τ᾽ ὀξυόεντα: πάροιθε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη,
χρύσεον λύχνον ἔχουσα, φάος περικαλλὲς ἐποίει.

και κλειεί την πόρτα δίχως άργητα του στέριου γυναικίτη.
Τότε ο Οδυσσέας κι ο γιος του ο ασύγκριτος τα κοφτερά κοντάρια,
τ᾽ αφαλωτά σκουτάρια αρπάζοντας με βιάση και τα κράνη
τα κουβαλούσαν μπρος τους η Αθηνά Παλλάδα, ανακρατώντας
χρυσό λυχνάρι, φως πανέμορφο σκορπούσα, για να φέγγουν.

δὴ τότε Τηλέμαχος προσεφώνεεν ὃν πατέρ᾽ αἶψα:
«ὦ πάτερ, ἦ μέγα θαῦμα τόδ᾽ ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶμαι.
ἔμπης μοι τοῖχοι μεγάρων καλαί τε μεσόδμαι,
εἰλάτιναί τε δοκοί, καὶ κίονες ὑψόσ᾽ ἔχοντες

Και τότε μίλησε ο Τηλέμαχος στον κύρη του γυρνώντας:
«Κύρη, τι θάμα αυτό κι αντίθαμα τα μάτια μου θωρούνε!
Αλήθεια, οι τοίχοι κι οι μεσότοιχοι του παλατιού οι πανώριοι
και τα δοκάρια, ιδές, τα ελάτινα κι οι ορθόψηλες κολόνες,

φαίνοντ᾽ ὀφθαλμοῖς ὡς εἰ πυρὸς αἰθομένοιο.

φωτιά ως να πήραν, μπρος στα μάτια μου φεγγοβολούνε!
Κάποιος

ἦ μάλα τις θεὸς ἔνδον, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«σίγα καὶ κατὰ σὸν νόον ἴσχανε μηδ᾽ ἐρέεινε:
αὕτη τοι δίκη ἐστὶ θεῶν, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
ἀλλὰ σὺ μὲν κατάλεξαι, ἐγὼ δ᾽ ὑπολείψομαι αὐτοῦ,

δω μέσα απ᾽ τους θεούς θα βρίσκεται, που ζουν στα ουράνια
πλάτη.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Σώπα και μη ρωτάς! τι λόγιασες, βαθιά στα φρένα κράτα'
οι αθάνατοι που ζουν στον Όλυμπο τη χάρη αυτή την έχουν.
Μον᾽ τράβα τώρα εσύ και πλάγιασε, κι εγώ να μείνω θέλω,

ὄφρα κ᾽ ἔτι δμῳὰς καὶ μητέρα σὴν ἐρεθίζω:
ἡ δέ μ᾽ ὀδυρομένη εἰρήσεται ἀμφὶς ἕκαστα.»
ὣς φάτο, Τηλέμαχος δὲ διὲκ μεγάροιο βεβήκει
κείων ἐς θάλαμον, δαΐδων ὕπο λαμπομενάων,
ἔνθα πάρος κοιμᾶθ᾽, ὅτε μιν γλυκὺς ὕπνος ἱκάνοι:

να δοκιμάσω ακόμα, οι δούλες μας τι κρύβουν στην καρδιά τους,
κι η μάνα σου, καθώς με κλάματα θα με ρωτάει τα πάντα.»
Αυτά είπε εκείνος, κι ο Τηλέμαχος το αρχονταρίκι εδιάβη,
κι ως τα δαδιά του έφεγγαν καίγοντας, στην κάμαρα του φτάνει,
εκεί που πάντα του, σαν του 'ρχονταν ύπνος γλυκός, κοιμόταν

ἔνθ᾽ ἄρα καὶ τότ᾽ ἔλεκτο καὶ Ἠῶ δῖαν ἔμιμνεν.
αὐτὰρ ὁ ἐν μεγάρῳ ὑπελείπετο δῖος Ὀδυσσεύς,
μνηστήρεσσι φόνον σὺν Ἀθήνῃ μερμηρίζων.
ἡ δ᾽ ἴεν ἐκ θαλάμοιο περίφρων Πηνελόπεια,
Ἀρτέμιδι ἰκέλη ἠὲ χρυσέῃ Ἀφροδίτῃ.

κει πέρα πλάγιασε και πρόσμενε τη θείαν Αυγή να φέξει.
Κι ο ισόθεος Οδυσσέας απόμεινε στο αρχονταρίκι, κι όλο
στο φόνο των μνηστήρων του 'στρεφε το λογισμό η Παλλάδα.
Ωστόσο η Πηνελόπη η φρόνιμη το γυναικίτη αφήκε
κι ήρθε παρόμοια με την Άρτεμη για τη χρυσή Αφροδίτη.

τῇ παρὰ μὲν κλισίην πυρὶ κάτθεσαν, ἔνθ᾽ ἄρ᾽ ἐφῖζε,
δινωτὴν ἐλέφαντι καὶ ἀργύρῳ: ἥν ποτε τέκτων
ποίησ᾽ Ἰκμάλιος, καὶ ὑπὸ θρῆνυν ποσὶν ἧκε
προσφυέ᾽ ἐξ αὐτῆς, ὅθ᾽ ἐπὶ μέγα βάλλετο κῶας.
ἔνθα καθέζετ᾽ ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια.

Πλάι στη φωτιά θρονί της έβαλαν ο Ικμάλιος ο τεχνίτης
το 'χε δουλέψει με το φίλντισι και με το ασήμι γύρω,
και για τα πόδια κάτω εστέριωσε προσκάμνι, που το στρώναν
με μια προβιά τρανή, τι εκάθουνταν μονάχα εκείνη απάνω.
Σε τούτο η Πηνελόπη εκάθισε και τώρα η μυαλωμένη᾽

ἦλθον δὲ δμῳαὶ λευκώλενοι ἐκ μεγάροιο.
αἱ δ᾽ ἀπὸ μὲν σῖτον πολὺν ᾕρεον ἠδὲ τραπέζας
καὶ δέπα, ἔνθεν ἄρ᾽ ἄνδρες ὑπερμενέοντες ἔπινον:
πῦρ δ᾽ ἀπὸ λαμπτήρων χαμάδις βάλον, ἄλλα δ᾽ ἐπ᾽
αὐτῶν
νήησαν ξύλα πολλά, φόως ἔμεν ἠδὲ θέρεσθαι.

κι ήρθαν μετά οι κρουσταλλοβράχιονες απ᾽ το παλάτι σκλάβες
και τα πολλά αποφάγια σήκωναν, τις τάβλες και τις κούπες,
που κράτααν κι έπιναν οι πέρφανοι μνηστήρες᾽ άλλες πάλι
τη θράκα και τις στάχτες πέταγαν από τους πυροστάτες
στο χώμα, κι άλλα ξύλα σώριαζαν πολλά για φως και ζέστα.

ἡ δ᾽ Ὀδυσῆ᾽ ἐνένιπε Μελανθὼ δεύτερον αὖτις:
«ξεῖν᾽, ἔτι καὶ νῦν ἐνθάδ᾽ ἀνιήσεις διὰ νύκτα
δινεύων κατὰ οἶκον, ὀπιπεύσεις δὲ γυναῖκας;
ἀλλ᾽ ἔξελθε θύραζε, τάλαν, καὶ δαιτὸς ὄνησο:
ἢ τάχα καὶ δαλῷ βεβλημένος εἶσθα θύραζε.»

Και πάλε η Μελανθώ πικρόχολα στον Οδυσσέα μιλούσε:
«Ακόμα εδώ θα μας φορτώνεσαι στο σπίτι τριγυρνώντας
όλη τη νύχτα, ξένε, ρίχνοντας τα μάτια στις γυναίκες;
Χάρου που βρήκες τώρα κι έφαγες, και φεύγα, κακομοίρη,
μην πω δαυλί ν᾽ αρπάξω κι έξαφνα βρεθείς δαρμένος όξω!»

τὴν δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«δαιμονίη, τί μοι ὧδ᾽ ἐπέχεις κεκοτηότι θυμῷ;
ἦ ὅτι δὴ ῥυπόω, κακὰ δὲ χροῒ εἵματα εἷμαι,
πτωχεύω δ᾽ ἀνὰ δῆμον; ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει.
τοιοῦτοι πτωχοὶ καὶ ἀλήμονες ἄνδρες ἔασι

Κι είπε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος ταυροκοιτάζοντάς τη:
«Γυναίκα ανάποδη, τι κόρωσες και τα 'βαλες μαζί μου;
Τάχα γιατί φορώ παλιόρουχα και δε βωδιάζω μύρα,
κι όπως με σπρώχνει η ανάγκη, ζήτουλας στα σπίτια τριγυρίζω;
Τέτοιοι είναι πάντα οι διακονιάρηδες κι αυτοί που παραδέρνουν!

καὶ γὰρ ἐγώ ποτε οἶκον ἐν ἀνθρώποισιν ἔναιον
ὄλβιος ἀφνειὸν καὶ πολλάκι δόσκον ἀλήτῃ,
τοίῳ ὁποῖος ἔοι καὶ ὅτευ κεχρημένος ἔλθοι:
ἦσαν δὲ δμῶες μάλα μυρίοι, ἄλλα τε πολλὰ
οἷσίν τ᾽ εὖ ζώουσι καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.

Ήταν καιρός που σε αρχοντόσπιτο κι εγώ στον κόσμο ζούσα
και πλούτη αφέντευα, και χάριζα συχνά στο διακονιάρη,
όποιος κι αν λάχαινε στην πόρτα μου κι όποια κι αν είχε ανάγκη.
Κι ακόμα σκλάβους είχα αρίφνητους κι άλλα αγαθά περίσσια,
όσα 'χει αυτός που ζει περίκαλα και πλούσιο τόνε κράζουν.

ἀλλὰ Ζεὺς ἀλάπαξε Κρονίων: ἤθελε γάρ που:
τῷ νῦν μήποτε καὶ σύ, γύναι, ἀπὸ πᾶσαν ὀλέσσῃς
ἀγλαΐην, τῇ νῦν γε μετὰ δμῳῇσι κέκασσαι:
μή πώς τοι δέσποινα κοτεσσαμένη χαλεπήνῃ,
ἢ Ὀδυσεὺς ἔλθῃ: ἔτι γὰρ καὶ ἐλπίδος αἶσα.

Μα ο γιος του Κρόνου, ο Δίας, τ᾽ αφάνισε᾽ τέτοια η βουλή του θα 'ταν.
Και συ, γυναίκα, κι αν ανάμεσα στις σκλάβες λουλουδίζεις
τις άλλες τώρα, μήπως κάποτε τα χάσεις όλα, κάλλη
και ξιπασιές, αν τύχει αγριεύοντας και σε οχτρευτεί η κυρά σου,
για κι ο Οδυσσέας αν φτάσει᾽ απόμεινε μαθές ελπίδα ακόμα.

εἰ δ᾽ ὁ μὲν ὣς ἀπόλωλε καὶ οὐκέτι νόστιμός ἐστιν,
ἀλλ᾽ ἤδη παῖς τοῖος Ἀπόλλωνός γε ἕκητι,
Τηλέμαχος: τὸν δ᾽ οὔ τις ἐνὶ μεγάροισι γυναικῶν
λήθει ἀτασθάλλουσ᾽, ἐπεὶ οὐκέτι τηλίκος ἐστίν.»
ὣς φάτο, τοῦ δ᾽ ἤκουσε περίφρων Πηνελόπεια,

Κι αν πάλε, ως λέτε, εκείνος χάθηκε και γυρισμό δεν έχει,
για δες το γιο του τον Τηλέμαχο, που πια μωρό δεν είναι᾽
έδωσε ο Απόλλωνας και τράνεψε, κι από τις σκλάβες, όσες
άπρεπα φέρνουνται στο σπίτι του, καμιά δεν του ξεφεύγει.»
Ωστόσο η Πηνελόπη η φρόνιμη, τα λόγια του γρικώντας,

ἀμφίπολον δ᾽ ἐνένιπεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε:
«πάντως, θαρσαλέη, κύον ἀδεές, οὔ τί με λήθεις
ἔρδουσα μέγα ἔργον, ὃ σῇ κεφαλῇ ἀναμάξεις:
πάντα γὰρ εὖ ᾔδησθ᾽, ἐπεὶ ἐξ ἐμεῦ ἔκλυες αὐτῆς
ὡς τὸν ξεῖνον ἔμελλον ἐνὶ μεγάροισιν ἐμοῖσιν

στη βάγια της γυρνώντας μίλησε βαριά αποπαίρνοντάς τη:
«Σκύλα ξαδιάντροπη, ξετσίπωτη, τις άνομες δουλειές σου
θαρρείς δε βλέπω; Στο κεφάλι σου μια μέρα θα ξεσπάσουν!
Όλα δεν τα 'ξερες, δεν τ᾽ άκουσες από την ίδια εμένα,
τον ξένο τουτο πως λογάριαζα στο αρχονταρίκι μέσα

ἀμφὶ πόσει εἴρεσθαι, ἐπεὶ πυκινῶς ἀκάχημαι.»
ἦ ῥα καὶ Εὐρυνόμην ταμίην πρὸς μῦθον ἔειπεν:
«Εὐρυνόμη, φέρε δὴ δίφρον καὶ κῶας ἐπ᾽ αὐτοῦ,
ὄφρα καθεζόμενος εἴπῃ ἔπος ἠδ᾽ ἐπακούσῃ
ὁ ξεῖνος ἐμέθεν: ἐθέλω δέ μιν ἐξερέεσθαι.»

να τον ρωτήσω για τον άντρα μου, που μ᾽ έλιωσε ο καημός του;»
Μετά, γυρνώντας, στην κελάρισσα μιλεί, την Ευρυνόμη:
«Φέρε σκαμνί, Ευρυνόμη, βάλε του και μια προβιά από πάνω,
για να καθίσει και τα λόγια του να πεί και τα δικά μου
ν᾽ ακούσει ο ξένος τώρα θα 'θελα πολλά να τον ρωτήσω.»

ὣς ἔφαθ᾽, ἡ δὲ μάλ᾽ ὀτραλέως κατέθηκε φέρουσα
δίφρον ἐΰξεστον καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ κῶας ἔβαλλεν:
ἔνθα καθέζετ᾽ ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια:
«ξεῖνε, τὸ μέν σε πρῶτον ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτή:

Είπε, κι εκείνη τρέχει πρόθυμα κι ένα σκαμνί του φέρνει
καλομαστορεμένο, κι έβαλε και μια προβιά από πάνω.
Κι ως ο αρχοντόγεννος, πολύπαθος εκάθισε Οδυσσέας,
η Πηνελόπη πήρε η φρόνιμη ν᾽ ανοίξει την κουβέντα:
«Ξένε, για τούτο πρώτα θα 'θελα να σε ρωτήσω ατή μου'

τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὦ γύναι, οὐκ ἄν τίς σε βροτῶν ἐπ᾽ ἀπείρονα γαῖαν
νεικέοι: ἦ γάρ σευ κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει,
ὥς τέ τευ ἢ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅς τε θεουδὴς

ποιος είσαι; πούθε; που η πατρίδα σου και που οι γονιοί σου εσένα;»
Γυρνώντας τότε ο πολυκάτεχος της μίλησε Οδυσσέας:
«Κυρά μου, ποιος στη γη την άμετρη θνητός μπορεί για σένα
κακά ποτέ να πει, που η δόξα σου στα ουράνια πλάτη φτάνει; —
καθώς του ρήγα του αψεγάδιαστου, που κυβκρνάει σε πλήθος

ἀνδράσιν ἐν πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισιν ἀνάσσων
εὐδικίας ἀνέχῃσι, φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα
πυροὺς καὶ κριθάς, βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ,
τίκτῃ δ᾽ ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχῃ ἰχθῦς
ἐξ εὐηγεσίης, ἀρετῶσι δὲ λαοὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ.

λαούς τρανούς απάνω αντρόκαρδους, μα τους θεούς φοβάται
κι είναι σωστή και δίκια η κρίση του᾽ κι η μαύρη γης κριθάρι
και στάρι του γεννά, τα δέντρα του λυγάν απ᾽ τους καρπούς τους,
γεννούν τα πρόβατα, κι η θάλασσα πολλά χαρίζει ψάρια
απ᾽ την καλή κυβέρνια, κι οι λαοί στον ίσκιο του προκόβουν.

τῷ ἐμὲ νῦν τὰ μὲν ἄλλα μετάλλα σῷ ἐνὶ οἴκῳ,
μηδ᾽ ἐμὸν ἐξερέεινε γένος καὶ πατρίδα γαῖαν,
μή μοι μᾶλλον θυμὸν ἐνιπλήσῃς ὀδυνάων
μνησαμένῳ μάλα δ᾽ εἰμὶ πολύστονος: οὐδέ τί με χρὴ
οἴκῳ ἐν ἀλλοτρίῳ γοόωντά τε μυρόμενόν τε

Ό,τι άλλο θες να μάθεις ρώτα με στο αρχοντικό σου μέσα,
μα μη ρωτήσεις ποια η πατρίδα μου και ποια η γενιά μου εμένα
τι πιότερους καημούς στα στήθη μου θ᾽ ανάψεις, αν με πάρουν
οι θύμησες᾽ είμαι βαριόμοιρος! Κι ουδέ ταιριάζει κιόλα
σε ξένο σπίτι εγώ καθούμενος να κλαίω και να θρηνιέμαι᾽

ἧσθαι, ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεί:
μή τίς μοι δμῳῶν νεμεσήσεται, ἠὲ σύ γ᾽ αὐτή,
φῇ δὲ δακρυπλώειν βεβαρηότα με φρένας οἴνῳ.»

έτσι κι αλλιώς κακό είναι αδιάκοπα να δείχνω λυπημένος᾽
μπας και καμιά θυμώσει δούλα σου μαζί μου — για κι ατή σου —
και πει κρασί πως ήπια, μέθυσα και κολυμπώ στο κλάμα.»

τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια:
«ξεῖν᾽, ἦ τοι μὲν ἐμὴν ἀρετὴν εἶδός τε δέμας τε

Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται:
« Όποιες κι αν είναι, ξένε, οι χάρες μου, το ανάριμμα, τα κάλλη,

ὤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἀργεῖοι, μετὰ τοῖσι δ᾽ ἐμὸς πόσις ᾖεν Ὀδυσσεύς
εἰ κεῖνός γ᾽ ἐλθὼν τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύοι,
μεῖζον κε κλέος εἴη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὕτως.
νῦν δ᾽ ἄχομαι: τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.

μου τις αφάνισαν οι αθάνατοι τη μέρα που κινούσαν
οι Αργίτες για την Τροία, κι αντάμα τους το ταίρι μου, ο Οδυσσέας!
Αλήθεια, εκείνος πίσω αν διάγερνε και νοιάζουνταν για μένα,
θα 'ταν και πιο μεγάλη η δόξα μου και πιο όμορφα τα πάντα.
Μα τώρα λιώνω, τι μου σώριασε κακά ο θεός περίσσια'

ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι,
Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,
οἵ τ᾽ αὐτὴν Ἰθάκην εὐδείελον ἀμφινέμονται,
οἵ μ᾽ ἀεκαζομένην μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.
τῷ οὔτε ξείνων ἐμπάζομαι οὔθ᾽ ἱκετάων

αυτοί που τα νησιά αφεντεύουνε κι οι πιο τρανοί είναι αρχόντοι
στην πολυδασωμένη Ζάκυθο, στη Σάμη, στο Δουλίχι,
και στην Ιθάκη εδώ τη λιόβολη τρογύρα μένουν — όλοι
με θέλουν άθελα μου ταίρι τους και καταλύουν το βίος μας.
Γι αυτό για ξένους πια δε γνοιάζουμαι, μηδέ για ικέτες, μήτε

οὔτε τι κηρύκων, οἳ δημιοεργοὶ ἔασιν:
ἀλλ᾽ Ὀδυσῆ ποθέουσα φίλον κατατήκομαι ἦτορ.
οἱ δὲ γάμον σπεύδουσιν: ἐγὼ δὲ δόλους τολυπεύω.
φᾶρος μέν μοι πρῶτον ἐνέπνευσε φρεσὶ δαίμων,
στησαμένῃ μέγαν ἱστόν, ἐνὶ μεγάροισιν ὑφαίνειν,

γι᾽ αυτούς που στου λαού τη δούλεψη κρατιούνται — για τους κράχτες᾽
τον Οδυσσέα ποθώ που μου 'λειψε κι απ᾽ τον καημό του λιώνω.
Κι αυτοί το γάμο θέλουν γρήγορα, κι εγώ τους κλώθω όλους'
πρώτα το νου μου κάποιος φώτισε θεός, στην κάμαρα μου
τρανό αργαλειό να στήσω, θέλοντας πανί να υφάνω τάχα,

λεπτὸν καὶ περίμετρον: ἄφαρ δ᾽ αὐτοῖς μετέειπον:
«κοῦροι, ἐμοὶ μνηστῆρες, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεύς,
μίμνετ᾽ ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰς ὅ κε φᾶρος
ἐκτελέσω--μή μοι μεταμώνια νήματ᾽ ὄληται--
Λαέρτῃ ἥρωϊ ταφήϊον, εἰς ὅτε κέν μιν

πανί μακρύ πολύ, ψιλόκλωστο, κι αυτά τους είπα τότε:
,, Εσείς οι νιοι που με γυρεύετε, μια κι ο Οδυσσέας εχάθη,
για καρτεράτε με, κι ας βιάζεστε για γάμο, να τελέψω
καν το διασίδι αυτό, τα νήματα να μη μου πάν χαμένα.
Του αρχοντικού Λαέρτη σάβανο το φτιάνω για την ώρα

μοῖρ᾽ ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο:
μή τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ,
αἴ κεν ἄτερ σπείρου κεῖται πολλὰ κτεατίσσας.
«ὣς ἐφάμην, τοῖσιν δ᾽ ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
ἔνθα καὶ ἠματίη μὲν ὑφαίνεσκον μέγαν ἱστόν,

που θα τον πάρει ο ανήλεος θάνατος κι η ασβολωμένη μοίρα᾽
να μη βρεθεί στον κόσμο Αργίτισσα μαζί μου να τα βάλει,
τάχα πως κοίτεται ασαβάνωτος, κι ας είχε τόσα πλούτη."
Έτσι τους μίλησα, κι η πέρφανη καρδιά τους τ᾽ αποδέχτη.
Κι αλήθεια όλη τη μέρα δούλευα το ατέλειωτο πανί μου,

νύκτας δ᾽ ἀλλύεσκον, ἐπεὶ δαΐδας παραθείμην.
ὣς τρίετες μὲν ἔληθον ἐγὼ καὶ ἔπειθον Ἀχαιούς:
ἀλλ᾽ ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
μηνῶν φθινόντων, περὶ δ᾽ ἤματα πόλλ᾽ ἐτελέσθη,
καὶ τότε δή με διὰ δμῳάς, κύνας οὐκ ἀλεγούσας,

και πάλε ολονυχτίς το ξύφαινα στο φως δαδιών που άναβαν.
Τρεις χρόνους κράτησεν ο δόλος μου πλανεύοντας τους όλους'
πάνω στους τέσσερεις, σαν κύλησαν πάλι οι εποχές του χρόνου,
κι οι μήνες έτρεχαν, και διάβαιναν μια μια οι περίσσιες μέρες,
τούτες οι σκύλες το μαρτύρησαν, οι αδιάντροπες μου δούλες'

εἷλον ἐπελθόντες καὶ ὁμόκλησαν ἐπέεσσιν.
ὣς τὸ μὲν ἐξετέλεσσα, καὶ οὐκ ἐθέλουσ᾽, ὑπ᾽ ἀνάγκης:
νῦν δ᾽ οὔτ᾽ ἐκφυγέειν δύναμαι γάμον οὔτε τιν᾽ ἄλλην
μῆτιν ἔθ᾽ εὑρίσκω: μάλα δ᾽ ὀτρύνουσι τοκῆες
γήμασθ᾽, ἀσχαλάᾳ δὲ πάϊς βίοτον κατεδόντων,

κι ήρθαν εκείνοι και με τσάκωσαν κι είπαν βαριές κουβέντες.
Γι αυτό και στανικώς ξετέλεψα το φάσιμο, αθελά μου
Τώρα το γάμο πια δε γίνεται να τον ξεφύγω, κι άλλη
βουλή δε βρίσκω να με γλίτωνε᾽ να παντρευτώ με σπρώχνουν
κι οι δυο γονιοί μου᾽ και κατάλαβε κι ό γιος μου και θυμώνει

γιγνώσκων: ἤδη γὰρ ἀνὴρ οἷός τε μάλιστα
οἴκου κήδεσθαι, τῷ τε Ζεὺς κῦδος ὀπάζει.
ἀλλὰ καὶ ὥς μοι εἰπὲ τεὸν γένος, ὁππόθεν ἐσσί.
οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐσσι παλαιφάτου οὐδ᾽ ἀπὸ πέτρης.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις

που τρων το βιος του᾽ πια μου τράνεψε, μπορεί σαν άντρας τώρα,
που ο Δίας τιμή και δόξα του 'δωκε, να γνοιάζεται το σπίτι.
Μα κι έτσι, πες μου ποια η πατρίδα σου και ποια η γενιά σου;
βράχου
μαθές για δρυ δεν είσαι γέννημα, που λεν τα παραμύθια!»

Ὀδυσσεύς:

Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:

«ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
οὐκέτ᾽ ἀπολλήξεις τὸν ἐμὸν γόνον ἐξερέουσα;
ἀλλ᾽ ἔκ τοι ἐρέω: ἦ μέν μ᾽ ἀχέεσσί γε δώσεις
πλείοσιν ἢ ἔχομαι: ἡ γὰρ δίκη, ὁππότε πάτρης
ἧς ἀπέῃσιν ἀνὴρ τόσσον χρόνον ὅσσον ἐγὼ νῦν,

«Του αρχοντικού Οδυσσέα συντρόφισσα, κυρά μου τιμημένη,
δε λες να πάψεις τα ρωτήματα για τη γενιά μου, βλέπω.
Ας είναι, θα σου πω, σε βάσανα με ρίχνεις όμως τώρα
κι απ᾽ όσα με κρατούνε πιότερα᾽ τέτοια μαθές η μοίρα
του ανθρώπου, που ως εγώ απ᾽ τον τόπο του καιρούς και χρόνια λείπει

πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε᾽ ἀλώμενος, ἄλγεα πάσχων:
ἀλλὰ καὶ ὧς ἐρέω ὅ μ᾽ ἀνείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς.
Κρήτη τις γαῖ᾽ ἔστι, μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
καλὴ καὶ πίειρα, περίρρυτος: ἐν δ᾽ ἄνθρωποι
πολλοί, ἀπειρέσιοι, καὶ ἐννήκοντα πόληες.

και τυραννιέται παραδέρνοντας σε πλήθος ξένα μέρη!
Μα κι έτσι θα σου πω τα γύρεψες ν᾽ ακούσεις και να μάθεις:
Μια χώρα, η Κρήτη, μέσα βρίσκεται στο πέλαο το κρασάτο,
περίσσια πλούσια, θαλασσόζωστη, πανώρια᾽ πολιτείες
έχει ενενήντα᾽ μύριοι, αρίφνητοι ζουν πάνω άνθρωποι, κι είναι

ἄλλη δ᾽ ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη: ἐν μὲν Ἀχαιοί,
ἐν δ᾽ Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες,
Δωριέες τε τριχάϊκες δῖοί τε Πελασγοί.
τῇσι δ᾽ ἐνὶ Κνωσός, μεγάλη πόλις, ἔνθα τε Μίνως
ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλου ὀαριστής,

πολλές οι γλώσσες τους, ανάκατες. Θρέφει Αχαιούς η Κρήτη,
και βέρους Κρητικούς αντρόκαρδους, και Δωριείς, που ζούνε
σε τρεις φυλές, κι ακόμα Κύδωνες και Πελασγούς αρχόντους.
Μια πολιτεία, Κνωσό την είπανε, τρανή, και βασιλιάς της,
ο Μίνωας, που το Δία συντρόφευε στα εννιά τα χρόνια πάνω,

πατρὸς ἐμοῖο πατήρ, μεγαθύμου Δευκαλίωνος
Δευκαλίων δ᾽ ἐμὲ τίκτε καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα:
ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἐν νήεσσι κορωνίσιν Ἴλιον ἴσω
ᾤχεθ᾽ ἅμ᾽ Ἀτρεΐδῃσιν, ἐμοὶ δ᾽ ὄνομα κλυτὸν Αἴθων,
ὁπλότερος γενεῇ: ὁ δ᾽ ἄρα πρότερος καὶ ἀρείων.

κύρης του κύρη μου, του αντρόκαρδου του Δευκαλίωνα, κι είχε
δυό γιους γεννήσει ο Δευκαλίωνας, το Δομενέα και μένα.
Με τους Ατρείδες κείνος διάβηκε στην Τροία μες στα καράβια
τα δρεπανόγυρτα, ο πρωτόγεννος και πιο αντριανός, και μένα,
τον πιο μικρό, με βγάλαν Αίθωνα — τρανό είναι τ᾽ όνομά μου!

ἔνθ᾽ Ὀδυσῆα ἐγὼν ἰδόμην καὶ ξείνια δῶκα.
καὶ γὰρ τὸν Κρήτηνδε κατήγαγεν ἲς ἀνέμοιο,
ἱέμενον Τροίηνδε παραπλάγξασα Μαλειῶν:
στῆσε δ᾽ ἐν Ἀμνισῷ, ὅθι τε σπέος Εἰλειθυίης,
ἐν λιμέσιν χαλεποῖσι, μόγις δ᾽ ὑπάλυξεν ἀέλλας.

Εκεί είδα εγώ και φιλοκόνεψα τον Οδυσσέα᾽ τι ως είχε
κινήσει για την Τροία κι αρμένιζε μπρος στου Μαλιά τον κάβο,
κι αυτόν η ανεμική τον ξόριασε στην Κρήτη ρίχνοντάς τον.
Στην Αμνισό την κακολίμανη, πλάι στης θεάς Λεχούσας
το σπήλιο, επόδισε, το δρόλαπα μεβιάς για να γλιτώσει.

αὐτίκα δ᾽ Ἰδομενῆα μετάλλα ἄστυδ᾽ ἀνελθών:
ξεῖνον γάρ οἱ ἔφασκε φίλον τ᾽ ἔμεν αἰδοῖόν τε.
τῷ δ᾽ ἤδη δεκάτη ἢ ἑνδεκάτη πέλεν ἠὼς
οἰχομένῳ σὺν νηυσὶ κορωνίσιν Ἴλιον εἴσω.
τὸν μὲν ἐγὼ πρὸς δώματ᾽ ἄγων ἐῢ ἐξείνισσα,

Στο κάστρο ανέβη ευτύς γυρεύοντας το Δομενέα, το φίλο
τον είχε γκαρδιακό, μας έλεγε, και τιμημένο᾽ ωστόσο
δέκα καν έντεκα μερόνυχτα πιο πριν εκείνος κιόλα
κατά την Τροία με τα διπλόγυρτα καράβια είχε μισέψει.
Εγώ λοιπόν τον καλοσκάμνισα στο αρχοντικό μας μέσα,

ἐνδυκέως φιλέων, πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων:
καί οἱ τοῖς ἄλλοις ἑτάροις, οἳ ἅμ᾽ αὐτῷ ἕποντο,
δημόθεν ἄλφιτα δῶκα καὶ αἴθοπα οἶνον ἀγείρας
καὶ βοῦς ἱρεύσασθαι, ἵνα πλησαίατο θυμόν.
ἔνθα δυώδεκα μὲν μένον ἤματα δῖοι Ἀχαιοί:

κι απ᾽ τα πολλά στο σπίτι που 'κρυβα τον φίλεψα με αγάπη.
Του 'δωκα ακόμα για τους συντρόφους που πήγαιναν μαζί του,
τρογύρα απ᾽ το λαό συνάζοντας, κριθάρι και φλογάτο
κρασί και βόδια, να 'χουν σφάζοντας να τρων και να χορταίνουν.
Κι οι Αργίτες μείναν μέρες δώδεκα στην Κρήτη, τι είχε ασκώσει

εἶλει γὰρ Βορέης ἄνεμος μέγας οὐδ᾽ ἐπὶ γαίῃ
εἴα ἵστασθαι, χαλεπὸς δέ τις ὦρορε δαίμων.
τῇ τρισκαιδεκάτῃ δ᾽ ἄνεμος πέσε, τοὶ δ᾽ ἀνάγοντο.»
ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα:
τῆς δ᾽ ἄρ᾽ ἀκουούσης ῥέε δάκρυα, τήκετο δὲ χρώς:

βοριά τρανό θεός αντίμαχος κι είχαν κλειστεί, κι ο αγέρας
να κρατηθούμε ορθοί δεν άφηνε μηδέ στη γης απάνω.
Στις δεκατρείς ο αγέρας έπεσε κι αυτοί πανιά σήκωναν.»
Πολλές ψευτιές δηγόταν κι έλεγε, που σαν αλήθειες μοιάζαν.
Κι εκείνη έχυνε δάκρυα ακούγοντας και φύραινε η θωριά της.

ὡς δὲ χιὼν κατατήκετ᾽ ἐν ἀκροπόλοισιν ὄρεσσιν,
ἥν τ᾽ Εὖρος κατέτηξεν, ἐπὴν Ζέφυρος καταχεύῃ:

Πως λιώνει σε βουνά ψηλόκορφα το χιόνι, που ο πονέντης
πρώτα το στοίβαξε, και το 'λιωσε φυσώντας ο σιρόκος,

τηκομένης δ᾽ ἄρα τῆς ποταμοὶ πλήθουσι ῥέοντες:
ὣς τῆς τήκετο καλὰ παρήϊα δάκρυ χεούσης,
κλαιούσης ἑὸν ἄνδρα παρήμενον. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς

κι ως λιώνει, τα ποτάμια φούσκωσαν και κατεβάζουν — όμοια
κι εκείνη έχυνε δάκρυα κι έλιωνε το μηλοπρόσωπό της,
κι έκλαιε τον άντρα της, που κάθουνταν μπροστά της, μα ο Οδυσσέας,

θυμῷ μὲν γοόωσαν ἑὴν ἐλέαιρε γυναῖκα,
ὀφθαλμοὶ δ᾽ ὡς εἰ κέρα ἕστασαν ἠὲ σίδηρος
ἀτρέμας ἐν βλεφάροισι: δόλῳ δ᾽ ὅ γε δάκρυα κεῦθεν.
ἡ δ᾽ ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
ἐξαῦτίς μιν ἔπεσσιν ἀμειβομένη προσέειπε:

κι αν τη γυναίκα του που δέρνουνταν βαθιά ψυχοπονιόταν,
όμως τα μάτια εκράτει ασάλευτα στα βλέφαρα, απ᾽ ατσάλι
για κέρατο λες κι ήταν, κι έκρυβε με πονηριά τα δάκρυα.
Κι εκείνη, σύντας πια αποχόρτασε το δάκρυ και το θρήνο,
ξαναδευτέρωσε τα λόγια της κι αυτά του συντυχαίνει:

«νῦν μὲν δή σευ, ξεῖνέ γ᾽, ὀΐω πειρήσεσθαι,
εἰ ἐτεὸν δὴ κεῖθι σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισι
ξείνισας ἐν μεγάροισιν ἐμὸν πόσιν, ὡς ἀγορεύεις.
εἰπέ μοι ὁπποῖ᾽ ἄσσα περὶ χροῒ εἵματα ἕστο,
αὐτός θ᾽ οἷος ἔην, καὶ ἑταίρους, οἵ οἱ ἕποντο.»

«Ξένε, η στιγμή θαρρώ πως έφτασε να δοκιμάσω, αλήθεια
τον άντρα μου αν τον καλοσκάμνισες στο αρχοντικό σου μέσα
με τους ισόθεους τους συντρόφους του, καθώς μου λες: για πες μου
σαν τι λογής ήταν τα ρούχα του που στο κορμί φορούσε;
κι ο ίδιος πως έδειχνε κι οι σύντροφοι, μαζί του που κινούσαν;»

τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὦ γύναι, ἀργαλέον τόσσον χρόνον ἀμφὶς ἐόντα
εἰπέμεν: ἤδη γάρ οἱ ἐεικοστὸν ἔτος ἐστὶν
ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβη καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθε πάτρης:
αὐτάρ τοι ἐρέω ὥς μοι ἰνδάλλεται ἦτορ.

Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:
«Κυρά μου, να σου πω σα δύσκολο, τόσος καιρός που εδιάβη,
τα που γυρεύεις᾽ κιόλας είκοσι πέρασαν χρόνια, αφόντας
έφυγε εκείνος κείθε κι άφησε τη γη την πατρική μου.
Μα κι έτσι θα σου πω τον άντρα σου στο νου μου πως διανεύει:

χλαῖναν πορφυρέην οὔλην ἔχε δῖος Ὀδυσσεύς,
διπλῆν: αὐτάρ οἱ περόνη χρυσοῖο τέτυκτο
αὐλοῖσιν διδύμοισι: πάροιθε δὲ δαίδαλον ἦεν:
ἐν προτέροισι πόδεσσι κύων ἔχε ποικίλον ἐλλόν,
ἀσπαίροντα λάων: τὸ δὲ θαυμάζεσκον ἅπαντες,

Τον Οδυσσέα το θείο με κόκκινο, σγουρό μαντί θυμούμαι,
διπλόφαρδο, ψηλά που το 'κλεινε χρυσό το κλειδωτήρι
με δυο θηλύκια, κι είχε απάνω του στολίδι σκαλισμένο'
σκύλος στα δυο του πόδια παρδαλό κρατούσε λαφομόσκι,
που όπως το δάγκανε, σπαρτάριζε᾽ κι όλοι θαμάζαν που ήταν

ὡς οἱ χρύσεοι ἐόντες ὁ μὲν λάε νεβρὸν ἀπάγχων,
αὐτὰρ ὁ ἐκφυγέειν μεμαὼς ἤσπαιρε πόδεσσι.
τὸν δὲ χιτῶν᾽ ἐνόησα περὶ χροῒ σιγαλόεντα,
οἷόν τε κρομύοιο λοπὸν κάτα ἰσχαλέοιο:
τὼς μὲν ἔην μαλακός, λαμπρὸς δ᾽ ἦν ἠέλιος ὥς:

από χρυσάφι, κι όμως έβλεπες το σκύλο να το πνίγει,
και να ταράζει αυτό τα πόδια του, ζητώντας να γλιτώσει.
θυμούμαι εφόρειε κι ένα λιόφωτο χιτώνα στο κορμί του,
τη γυαλιστή τη φλούδα ως να 'βλεπες από ξερό κρομμύδι'
τόσο αγανός μαθές σου φάνταζε, να λάμπει σαν τον ήλιο.

ἦ μὲν πολλαί γ᾽ αὐτὸν ἐθηήσαντο γυναῖκες.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ᾽ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν:
οὐκ οἶδ᾽ ἢ τάδε ἕστο περὶ χροῒ οἴκοθ᾽ Ὀδυσσεύς,
ἦ τις ἑταίρων δῶκε θοῆς ἐπὶ νηὸς ἰόντι,
ἤ τίς που καὶ ξεῖνος, ἐπεὶ πολλοῖσιν Ὀδυσσεὺς

Πολλές νοικοκυρές θωρώντας τον τη χάρη του θαμάξαν.
Κάτι άλλο τώρα εγώ θα σου 'λεγα, και συ στο νου σου βαλ 'το:
Δεν ξέρω αν ο Οδυσσέας στο σπίτι του φορούσε τέτοια ρούχα,
για αν κάποιος σύντροφος του τα 'δωκε, μες στο γοργό καράβι
καθώς κινούσε, για και φίλος του᾽ και ποιος δεν αγαπούσε

ἔσκε φίλος: παῦροι γὰρ Ἀχαιῶν ἦσαν ὁμοῖοι.
καί οἱ ἐγὼ χάλκειον ἄορ καὶ δίπλακα δῶκα
καλὴν πορφυρέην καὶ τερμιόεντα χιτῶνα,
αἰδοίως δ᾽ ἀπέπεμπον ἐϋσσέλμου ἐπὶ νηός.
καὶ μέν οἱ κῆρυξ ὀλίγον προγενέστερος αὐτοῦ

τον Οδυσσέα; Πολλοί δε βρέθηκαν Αργίτες να του μοιάζουν!
Χαλκό σπαθί κι εγώ του χάρισα, κι ακροσειραδωμένο
χιτώνα, κι όλικο, διπλόφαρδο μαντί πανώριο, κι έτσι
στο καλοκούβερτο τον ξέβγαλα καράβι τιμημένα.
Κι ένας μαζί του κράχτης πήγαινε, σα λίγο πιο μεγάλος'

εἵπετο: καὶ τόν τοι μυθήσομαι, οἷος ἔην περ.
γυρὸς ἐν ὤμοισιν, μελανόχροος, οὐλοκάρηνος,
Εὐρυβάτης δ᾽ ὄνομ᾽ ἔσκε: τίεν δέ μιν ἔξοχον ἄλλων
ὧν ἑτάρων Ὀδυσεύς, ὅτι οἱ φρεσὶν ἄρτια ᾔδη.»

και να σου πω κι αυτός πως έδειχνε: με στρογγυλούς τους ώμους,
μελαχροινός, και στο κεφάλι του σγουραίναν τα μαλλιά του.
Τον κράζαν Ευρυβάτη᾽ ανάμεσα στους συντρόφους του τούτον

«ὣς φάτο, τῇ δ᾽ ἔτι μᾶλλον ὑφ᾽ ἵμερον ὦρσε γόοιο,

ξεχώριζε ο Οδυσσέας, τι ταίριαζε με τη δικιά του γνώμη.»
Είπε, κι ακόμα πιο της ξάναψε του θρήνου τη λαχτάρα,

σήματ᾽ ἀναγνούσῃ τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ᾽ Ὀδυσσεύς.
ἡ δ᾽ ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο.
καὶ τότε μιν μύθοισιν ἀμειβομένη προσέειπε:
«νῦν μὲν δή μοι, ξεῖνε, πάρος περ ἐὼν ἐλεεινός,
ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι φίλος τ᾽ ἔσῃ αἰδοῖός τε:

τ᾽ αλάθευτα σημάδια ως γνώρισε στα λόγια του Οδυσσέα.
Κι όντας εκείνη πια αποχόρτασε το δάκρυ και το θρήνο,
γυρνώντας τέτοια του αποκρίθηκε, του μίλησε και του 'πε:
«Απ᾽ την αρχή κι αν σε συμπόνεσα, μα τώρα πια θα σου 'χω
τιμή κι αγάπη πάντα, ξένε μου, στο αρχοντικό μου μέσα.

αὐτὴ γὰρ τάδε εἵματ᾽ ἐγὼ πόρον, οἷ᾽ ἀγορεύεις,
πτύξασ᾽ ἐκ θαλάμου, περόνην τ᾽ ἐπέθηκα φαεινὴν
κείνῳ ἄγαλμ᾽ ἔμεναι: τὸν δ᾽ οὐχ ὑποδέξομαι αὖτις
οἴκαδε νοστήσαντα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ κοίλης ἐπὶ νηὸς Ὀδυσσεὺς

Τα ρούχα που 'πες του τα δίπλωσα, πριν του τα δώσω; ατή μου
στην κάμαρα μας, και τους κάρφωσα το κλειδωτήρι απάνω
το στραφτερό, για να το χαίρεται. Δε θα τον δώ να γέρνει
ωστόσο εκείνον στο παλάτι του, στη γη την πατρική του!
Άραχλη μοίρα λέω τον έσπρωξε τον Οδυσσέα να φύγει

ᾤχετ᾽ ἐποψόμενος Κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
μηκέτι νῦν χρόα καλὸν ἐναίρεο, μηδέ τι θυμὸν
τῆκε, πόσιν γοόωσα. νεμεσσῶμαί γε μὲν οὐδέν:

στην Κακοτροία την αμελέτητη στο βαθουλό καράβι!»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:
«Του αρχοντικού Οδυσσέα συντρόφισσα, κυρά μου τιμημένη,
πια μη χαλνάς τ᾽ ωραίο σου πρόσωπο, μη λιώνεις την καρδιά σου!
Αλήθεια, δεν παραξενεύουμαι που κλαις για κείνον τόσο'

καὶ γάρ τίς τ᾽ ἀλλοῖον ὀδύρεται ἄνδρ᾽ ὀλέσασα
κουρίδιον, τῷ τέκνα τέκῃ φιλότητι μιγεῖσα,
ἢ Ὀδυσῆ᾽, ὅν φασι θεοῖς ἐναλίγκιον εἶναι.
ἀλλὰ γόου μὲν παῦσαι, ἐμεῖο δὲ σύνθεο μῦθον:
νημερτέως γάρ τοι μυθήσομαι οὐδ᾽ ἐπικεύσω

τι κι άλλες που 'χασαν τους άντρες τους κι είχαν παιδιά γεννήσει
πλαγιάζοντας μαζί τους, δάρθηκαν, κι ας μη θύμιζαν διόλου
τον Οδυσσέα, που, ως λεν, συνόμοιαζε με τους θεούς περίσσια.
Όμως παράτα πια τα κλάματα, τα λόγια μου ν᾽ ακούσεις.
Θα σου μιλήσω αλήθεια, τίποτα δε θέλω να σου κρύψω:

ὡς ἤδη Ὀδυσῆος ἐγὼ περὶ νόστου ἄκουσα
ἀγχοῦ, Θεσπρωτῶν ἀνδρῶν ἐν πίονι δήμῳ,
ζωοῦ: αὐτὰρ ἄγει κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
αἰτίζων ἀνὰ δῆμον. ἀτὰρ ἐρίηρας ἑταίρους
ὤλεσε καὶ νῆα γλαφυρὴν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,

Πολύς καιρός δεν είναι που άκουσα πως γύρισε ο Οδυσσέας
και βρίσκεται κοντά, στων Θεσπρωτών τη μυριοπλούσια χώρα,
και ζει, και κουβαλά αξετίμητα πολλά μαζί του πλούτη,
γύρα απ᾽ τον κόσμο που τα σύναξε᾽ μα τους πιστούς συντρόφους
και το καράβι του — όλα τα 'χασε στο πέλαο το κρασάτο

Θρινακίης ἄπο νήσου ἰών: ὀδύσαντο γὰρ αὐτῷ
Ζεύς τε καὶ Ἠέλιος: τοῦ γὰρ βόας ἔκταν ἑταῖροι.
ἡοί μὲν πάντες ὄλοντο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ:
τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ἐπὶ τρόπιος νεὸς ἔκβαλε κῦμ᾽ ἐπὶ χέρσου,
Φαιήκων ἐς γαῖαν, οἳ ἀγχίθεοι γεγάασιν,

απ᾽ το νησί του Γήλιου φεύγοντας᾽ ο Δίας μαζί του οργίστη
κι ο Γήλιος, μου 'λεγαν, που του 'σφαξαν τα βόδια οι σύντροφοί του.
Στην πολυκυματούσα θάλασσα χάθηκαν όλοι εκείνοι,
κι αυτόν τα κύματα τον πέταξαν, πιασμένο απ᾽ την καρένα,
στων Φαίακων το νησί, που η φύτρα τους με των θεών λογιέται.

οἳ δή μιν περὶ κῆρι θεὸν ὣς τιμήσαντο
καί οἱ πολλὰ δόσαν πέμπειν τέ μιν ἤθελον αὐτοὶ
οἴκαδ᾽ ἀπήμαντον. καί κεν πάλαι ἐνθάδ᾽ Ὀδυσσεὺς
ἤην: ἀλλ᾽ ἄρα οἱ τό γε κέρδιον εἴσατο θυμῷ,
χρήματ᾽ ἀγυρτάζειν πολλὴν ἐπὶ γαῖαν ἰόντι:

Εκείνοι ολόκαρδα ως αθάνατο τον τίμησαν, και πλήθια
του δωκαν δώρα κι αποφάσισαν ατοί τους να τον στείλουν
στον τόπο του άβλαβο᾽ και σίγουρα θα 'χε ο Οδυσσέας διαγείρει
από καιρό, μα συφερότερο στοχάστηκε στο νου του,
σε πλήθος χώρες τριγυρίζοντας να μάσει πρώτα πλούτη'

ὣς περὶ κέρδεα πολλὰ καταθνητῶν ἀνθρώπων
οἶδ᾽ Ὀδυσεύς, οὐδ᾽ ἄν τις ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.
ὥς μοι Θεσπρωτῶν βασιλεὺς μυθήσατο Φείδων:
ὤμνυε δὲ πρὸς ἔμ᾽ αὐτόν, ἀποσπένδων ἐνὶ οἴκῳ,
νῆα κατειρύσθαι καὶ ἐπαρτέας ἔμμεν ἑταίρους,

τι απ᾽ όλους τους ανθρώπους πιότερο πως να κερδίζει ξέρει, ᾽
κι ούτε θνητός κανένας βρίσκεται να μετρηθεί μαζί του.
Εμένα αυτά μου τα 'πε ο Φείδωνας, των Θεσπρωτών ο ρήγας.
Στον ίδιο εμένα ορκίστη, ως έκανε σπονδή στο αρχοντικό του,
πως είχαν ρίξει κιόλας τ᾽ άρμενο στο κύμα, κι οι σύντροφοι

οἵ δή μιν πέμψουσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
ἀλλ᾽ ἐμὲ πρὶν ἀπέπεμψε: τύχησε γὰρ ἐρχομένη νηῦς
ἀνδρῶν Θεσπρωτῶν ἐς Δουλίχιον πολύπυρον.
καί μοι κτήματ᾽ ἔδειξεν, ὅσα ξυναγείρατ᾽ Ὀδυσσεύς:
καί νύ κεν ἐς δεκάτην γενεὴν ἕτερόν γ᾽ ἔτι βόσκοι,

ὅσσα οἱ ἐν μεγάροις κειμήλια κεῖτο ἄνακτος.
τὸν δ᾽ ἐς Δωδώνην φάτο βήμεναι, ὄφρα θεοῖο
ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο Διὸς βουλὴν ἐπακούσαι,
ὅππως νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
ἤδη δὴν ἀπεών, ἢ ἀμφαδὸν ἦε κρυφηδόν.

«ὣς ὁ μὲν οὕτως ἐστὶ σόος καὶ ἐλεύσεται ἤδη
ἄγχι μάλ᾽, οὐδ᾽ ἔτι τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
δηρὸν ἀπεσσεῖται: ἔμπης δέ τοι ὅρκια δώσω.
ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα, θεῶν ὕπατος καὶ ἄριστος,
ἱστίη τ᾽ Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω:

ἦ μέν τοι τάδε πάντα τελείεται ὡς ἀγορεύω.
τοῦδ᾽ αὐτοῦ λυκάβαντος ἐλεύσεται ἐνθάδ᾽ Ὀδυσσεύς,
τοῦ μὲν φθίνοντος μηνός, τοῦ δ᾽ ἱσταμένοιο.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«αἲ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τετελεσμένον εἴη:

τῷ κε τάχα γνοίης φιλότητά τε πολλά τε δῶρα
ἐξ ἐμεῦ, ὡς ἄν τίς σε συναντόμενος μακαρίζοι.
ἀλλά μοι ὧδ᾽ ἀνὰ θυμὸν ὀΐεται, ὡς ἔσεταί περ:
οὔτ᾽ Ὀδυσεὺς ἔτι οἶκον ἐλεύσεται, οὔτε σὺ πομπῆς
τεύξῃ, ἐπεὶ οὐ τοῖοι σημάντορές εἰσ᾽ ἐνὶ οἴκῳ

οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκε μετ᾽ ἀνδράσιν, εἴ ποτ᾽ ἔην γε,
ξείνους αἰδοίους ἀποπεμπέμεν ἠδὲ δέχεσθαι.
ὦἀλλά μιν, ἀμφίπολοι, ἀπονίψατε, κάτθετε δ᾽ εὐνήν,
δέμνια καὶ χλαίνας καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα,
ὥς κ᾽ εὖ θαλπιόων χρυσόθρονον Ἠῶ ἵκηται.

ἠῶθεν δὲ μάλ᾽ ἦρι λοέσσαι τε χρῖσαί τε,
ὥς κ᾽ ἔνδον παρὰ Τηλεμάχῳ δείπνοιο μέδηται
ἥμενος ἐν μεγάρῳ: τῷ δ᾽ ἄλγιον ὅς κεν ἐκείνων
τοῦτον ἀνιάζῃ θυμοφθόρος: οὐδέ τι ἔργον
ἐνθάδ᾽ ἔτι πρήξει, μάλα περ κεχολωμένος αἰνῶς.

πῶς γὰρ ἐμεῦ σύ, ξεῖνε, δαήσεαι εἴ τι γυναικῶν
ἀλλάων περίειμι νόον καὶ ἐπίφρονα μῆτιν,
εἴ κεν ἀϋσταλέος, κακὰ εἱμένος ἐν μεγάροισιν
δαινύῃ; ἄνθρωποι δὲ μινυνθάδιοι τελέθουσιν.
ὃς μὲν ἀπηνὴς αὐτὸς ἔῃ καὶ ἀπηνέα εἰδῇ,

τῷ δὲ καταρῶνται πάντες βροτοὶ ἄλγε᾽ ὀπίσσω
ζωῷ, ἀτὰρ τεθνεῶτί γ᾽ ἐφεψιόωνται ἅπαντες:
ὃς δ᾽ ἂν ἀμύμων αὐτὸς ἔῃ καὶ ἀμύμονα εἰδῇ,
τοῦ μέν τε κλέος εὐρὺ δία ξεῖνοι φορέουσι

πρόσμεναν έτοιμοι, στον τόπο του τον Οδυσσέα να πάνε.
Εμένα μ᾽ έστειλε πρωτύτερα, τι βρέθηκε καράβι
θεσπρωτικό για το πολύσταρο Δουλίχι να σαλπάρει.
Ως και τα πλούτη ακόμα μου 'δειξε που 'χε ο Οδυσσέας συνάξει'
γενιές ακέριες δέκα θα 'φταναν να θρέψουν όλα ετούτα᾽

τόσο μεγάλο βιος τον πρόσμενε στου ρήγα το παλάτι.
Προσώρας στη Δωδώνη, μου 'λεγε, βρισκόταν, για να πάρει
βουλή απ᾽ το Δία, το δρυ του ακούγοντας τον ψηλοφουντωμένο,
μετά από τόσα χρόνια που 'λειπε, το πως θα γύρναε πίσω,
κρυφά για φανερά, στα χώματα της γης της πατρικής του.

Έχει λοιπόν γλιτώσει, κι έρχεται, κι όπου και να 'ναι φτάνει,
και βρίσκεται κοντά, κι ο τόπος του κι όλοι οι δικοί του άνθρωποι
πια θα τον δουν σε λίγο να 'ρχεται — κι όρκο από πάνω παίρνω:
Μάρτυς μου ο Δίας, απ᾽ τους αθάνατους ο πιο τρανός κι ο κάλλιος,
και του Οδυσσέα το τζάκι του άψεγου, που εδέχτη εμέ τον ξένο,

πως όσα σου ιστορώ απαράλλαχτα θα βγουν μιαν άκρη ως άλλη.
Δε θα γυρίσει χρόνος και θα δεις τον Οδυσσέα να φτάνει,
σ᾽ αυτού του φεγγαριού τη λίγωση, στην πιάση του καινούργιου.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται:
«Αμποτε, ξένε, αυτός ο λόγος σου σωστός να βγει ως την άκρη!

Θα 'βλεπες τότε την αγάπη μου και πόσα θα χαιρόσουν
δώρα από μένα, να σε βλέπουνε και να σε μακαρίζουν.
Ομως εγώ ψυχανεμίζουμαι τα μέλλουνται να γενούν:
Μήτε ο Οδυσσέας θα στρέψει σπίτι του μήτε και συ κανέναν
για συνεβγάλτη θα 'βρεις, τι έλειψαν πια απ'το παλάτι οι αφέντες,

σαν που ήταν ο Οδυσσέας — αν έζησε μαθές κι αυτός ποτέ του!
να συνεβγάζει για να δέχεται τους τιμημένους ξένους.
Μα ελάτε τώρα, βάγιες, πλύντε τον και στρώστε του κλινάρι,
στρώματα βάλτε, βάλτε λιόφωτα σεντόνια και φλοκάτες,
που να τον έβρει η Αυγή η χρυσόθρονη στα ρούχα ζεσταμένο.

Και την αυγή, ως χαράξει, λούστε τον κι αλείφτε τον με μύρο,
κι έπειτα δίπλα στον Τηλέμαχο να κάτσει στο τραπέζι,
στο αρχονταρίκι εντός᾽ κι αλίμονο κανένας από κείνους
αν τον πειράξει μελετώντας του κακό᾽ στο σπίτι τούτο
πια δε θα καταφέρει τίποτα, κι ας βράζει απ᾽ το θυμό του!

Ξένε, και πως θα καταλάβαινες, αν μέσα στις γυναίκες
τις άλλες έχω αλήθεια ξέχωρα και νου και φρονιμάδα,
αν έτσι σε άφηνα στο σπίτι μου να τρως κακοντυμένος,
λερός κι αφρόντιστος; Στον άνθρωπο γοργά η ζωή διαβαίνει'
κανείς αν είναι ατός του ανέσπλαχνος κι ανέσπλαχνη έχει γνώμη,

τον καταριέται ο κόσμος, πίσω του πολλά να βρει τυράννια,
όσο 'ναι στη ζωή, κι ως πέθανε, κακά του σέρνει λόγια.
Ομως γι᾽ αυτόν που ατός του είναι άψεγος κι έχει άψεγη τη γνώμη,

πάντας ἐπ᾽ ἀνθρώπους, πολλοί τέ μιν ἐσθλὸν ἔειπον.»

του διαλαλούν οι ξένοι τ᾽ όνομα, κι η δόξα του σκορπιέται
σε όλο τον κόσμο, και μελέτησαν πολλοί την αρχοντιά του.»

τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
ἦ τοι ἐμοὶ χλαῖναι καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα
ἤχθεθ᾽, ὅτε πρῶτον Κρήτης ὄρεα νιφόεντα
νοσφισάμην ἐπὶ νηὸς ἰὼν δολιχηρέτμοιο,

Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:
«Του αρχοντικού Οδυσσέα συντρόφισσα, κυρά μου τιμημένη,
φλοκάτες και σεντόνια λιόλαμπρα καθόλου δε μ᾽ αρέσουν
απ'τον καιρό που τα χιονόσκεπα της Κρήτης όρη αφήκα
κι έφυγα απάνω στο μακρόκουπο καράβι για τα ξένα.

κείω δ᾽ ὡς τὸ πάρος περ ἀΰπνους νύκτας ἴαυον:
πολλὰς γὰρ δὴ νύκτας ἀεικελίῳ ἐνὶ κοίτῃ
ἄεσα καί τ᾽ ἀνέμεινα ἐΰθρονον Ἠῶ δῖαν.
οὐδέ τί μοι ποδάνιπτρα ποδῶν ἐπιήρανα θυμῷ
γίγνεται: οὐδὲ γυνὴ ποδὸς ἅψεται ἡμετέροιο

Λέω να πλαγιάσω ως τότε, ξάγρυπνες που οι νύχτες μου διάβαιναν
δεν είναι λίγες που 'χω σε άβολο πλαγιάσει ως τώρα στρώμα,
τη θείαν Αυγή την ομορφόθρονη να φτάσει καρτερώντας.
Μηδέ και θέλω, ως λες, ποδόλουτρο στα πόδια μου να κάνουν,
μηδέ καμιά από τις γυναίκες σου το πόδι μου ν᾽ αγγίξει,

τάων αἵ τοι δῶμα κάτα δρήστειραι ἔασιν,
εἰ μή τις γρηῦς ἔστι παλαιή, κεδνὰ ἰδυῖα,
ἥ τις δὴ τέτληκε τόσα φρεσὶν ὅσσα τ᾽ ἐγώ περ:
τῇ δ᾽ οὐκ ἂν φθονέοιμι ποδῶν ἅψασθαι ἐμεῖο.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:

απ᾽ όσες στο παλάτι βρίσκουνται και κάνουν τις δουλειές σου.
Εξόν γριά καμιά κι αν βρίσκεται κοντά σου μυαλωμένη,
γριά πολύ, που νά'χει βάσανα, καθώς εγώ, περάσει'
σ᾽ αυτήν μετά χαράς τα πόδια μου ν᾽ αφήσω να τ᾽ αγγίξει.»
Και τότε η Πηνελόπη η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται:

«ξεῖνε φίλ': οὐ γάρ πώ τις ἀνὴρ πεπνυμένος ὧδε
ξείνων τηλεδαπῶν φιλίων ἐμὸν ἵκετο δῶμα,
ὡς σὺ μάλ᾽ εὐφραδέως πεπνυμένα πάντ᾽ ἀγορεύεις:
ἔστι δέ μοι γρηῦς πυκινὰ φρεσὶ μήδε᾽ ἔχουσα
ἣ κεῖνον δύστηνον ἐῢ τρέφεν ἠδ᾽ ἀτίταλλε,

«Ξένε καλέ, κανείς στο σπίτι μου δεν ήρθε απ᾽ άλλα μέρη
ξένος, που πιο να τον συμπάθησα για την πολλή του γνώση'
τι είναι ό,τι βγάζεις απ᾽ το στόμα σου στοχαστικά και δίκιο,
Έχω στ᾽ αλήθεια μια γερόντισσα με νου κυβερνημένο,
αυτή που εβύζαξε κι ανάστησε το δόλιο εκείνο, η πρώτη,

δεξαμένη χείρεσσ᾽, ὅτε μιν πρῶτον τέκε μήτηρ,
ἥ σε πόδας νίψει, ὀλιγηπελέουσά περ ἔμπης.
ἀλλ᾽ ἄγε νῦν ἀνστᾶσα, περίφρων Εὐρύκλεια,
νίψον σοῖο ἄνακτος ὁμήλικα: καί που Ὀδυσσεὺς
ἤδη τοιόσδ᾽ ἐστὶ πόδας τοιόσδε τε χεῖρας:

που σαν τον γέννησε η μητέρα του, τον δέχτηκε στα χέρια'
τούτη, κι ας είναι δίχως δύναμη, τα πόδια θα σου πλύνει.
Μον᾽ έλα τώρα, σήκω, πλύνε τον, Ευρύκλεια μυαλωμένη,
το συνομήλικο του αφέντη σου. Ποιος ξέρει, κι ο Οδυσσέας
τέτοια μπορεί ποδάρια σήμερα και τέτοια χέρια να 'χει'

αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσιν.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφη, γρηῢς δὲ κατέσχετο χερσὶ πρόσωπα,
δάκρυα δ᾽ ἔκβαλε θερμά, ἔπος δ᾽ ὀλοφυδνὸν ἔειπεν:
«ὤ μοι ἐγὼ σέο, τέκνον, ἀμήχανος: ἦ σε περὶ Ζεὺς
ἀνθρώπων ἤχθηρε θεουδέα θυμὸν ἔχοντα.

γερνούν τον άνθρωπο τα βάσανα μαθές και πριν της ώρας.»
Αυτά είπε εκείνη, κι η γερόντισσα τα κλάματα κινούσε,
την όψη μες στα χέρια κρύβοντας, κι αυτά θρηνώντας είπε:
«Αχ, γιε μου, εγώ για σένα η δύστυχη! Πιό απ᾽ όλους τους ανθρώπους
το φόβο των θεών κι ας ένιωθες, σ᾽ οχτρεύτη ο Δίας αλήθεια!

οὐ γάρ πώ τις τόσσα βροτῶν Διὶ τερπικεραύνῳ
πίονα μηρί᾽ ἔκη᾽ οὐδ᾽ ἐξαίτους ἑκατόμβας,
ὅσσα σὺ τῷ ἐδίδους, ἀρώμενος ἧος ἵκοιο
γῆράς τε λιπαρὸν θρέψαιό τε φαίδιμον υἱόν:
νῦν δέ τοι οἴῳ πάμπαν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.

Κανείς στο Δία τον κεραυνόχαρο δεν έχει κάψει τόσα
παχιά μεριά, βοδιών δεν πρόσφερε τρανές θυσίες κανένας,
καθώς εσύ, και δέουσουν, κάποτε σε γερατιά να φτάσεις
μακαρισμένα και περίλαμπρο το γιο σου ν᾽ αναστήσεις'
και τώρα μόνο εσένα αρνήστηκε του γυρισμού τη μέρα!

οὕτω που καὶ κείνῳ ἐφεψιόωντο γυναῖκες
ξείνων τηλεδαπῶν, ὅτε τευ κλυτὰ δώμαθ᾽ ἵκοιτο,
ὡς σέθεν αἱ κύνες αἵδε καθεψιόωνται ἅπασαι,
τάων νῦν λώβην τε καὶ αἴσχεα πόλλ᾽ ἀλεείνων
οὐκ ἐάας νίζειν: ἐμὲ δ᾽ οὐκ ἀέκουσαν ἄνωγε

Ποιος ξέρει, να του φέρνουνται άσκημα μπορεί κι εκείνου οι δούλες,
σα φτάνει σε τρανό αρχοντόσπιτο, μακριά στα ξένα κάπου —
καθώς και σένα δα σου φέρθηκαν οι σκύλες τούτες όλες.
Για να ξεφύγεις τα τακρόλογα και την καταλαλιά τους,

κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια.
τῷ σε πόδας νίψω ἅμα τ᾽ αὐτῆς Πηνελοπείης
καὶ σέθεν εἵνεκ᾽, ἐπεί μοι ὀρώρεται ἔνδοθι θυμὸς
κήδεσιν. ἀλλ᾽ ἄγε νῦν ξυνίει ἔπος, ὅττι κεν εἴπω:
πολλοὶ δὴ ξεῖνοι ταλαπείριοι ἐνθάδ᾽ ἵκοντο,
ἀλλ᾽ οὔ πώ τινά φημι ἐοικότα ὧδε ἰδέσθαι
ὡς σὺ δέμας φωνήν τε πόδας τ᾽ Ὀδυσῆϊ ἔοικας.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ὦ γρηῦ, οὕτω φασὶν ὅσοι ἴδον ὀφθαλμοῖσιν
ἡμέας ἀμφοτέρους, μάλα εἰκέλω ἀλλήλοιϊν
ἔμμεναι, ὡς σύ περ αὐτὴ ἐπιφρονέουσ᾽ ἀγορεύεις.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφη, γρηῦς δὲ λέβηθ᾽ ἕλε παμφανόωντα
τοῦ πόδας ἐξαπένιζεν, ὕδωρ δ᾽ ἐνεχεύατο πουλὺ
ψυχρόν, ἔπειτα δὲ θερμὸν ἐπήφυσεν. αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ἷζεν ἐπ᾽ ἐσχαρόφιν, ποτὶ δὲ σκότον ἐτράπετ᾽ αἶψα:
αὐτίκα γὰρ κατὰ θυμὸν ὀΐσατο, μή ἑ λαβοῦσα
οὐλὴν ἀμφράσσαιτο καὶ ἀμφαδὰ ἔργα γένοιτο.
νίζε δ᾽ ἄρ᾽ ἆσσον ἰοῦσα ἄναχθ᾽ ἑόν: αὐτίκα δ᾽ ἔγνω
οὐλήν, τήν ποτέ μιν σῦς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι
Παρνησόνδ᾽ ἐλθόντα μετ᾽ Αὐτόλυκόν τε καὶ υἷας,
μητρὸς ἑῆς πάτερ᾽ ἐσθλόν, ὃς ἀνθρώπους ἐκέκαστο
κλεπτοσύνῃ θ᾽ ὅρκῳ τε: θεὸς δέ οἱ αὐτὸς ἔδωκεν
Ἑρμείας: τῷ γὰρ κεχαρισμένα μηρία καῖεν
ἀρνῶν ἠδ᾽ ἐρίφων: ὁ δέ οἱ πρόφρων ἅμ᾽ ὀπήδει.
Αὐτόλυκος δ᾽ ἐλθὼν Ἰθάκης ἐς πίονα δῆμον
παῖδα νέον γεγαῶτα κιχήσατο θυγατέρος ἧς:
τόν ῥά οἱ Εὐρύκλεια φίλοις ἐπὶ γούνασι θῆκε
παυομένῳ δόρποιο, ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:
«Αὐτόλυκ᾽, αὐτὸς νῦν ὄνομ᾽ εὕρεο ὅττι κε θῆαι
παιδὸς παιδὶ φίλῳ: πολυάρητος δέ τοί ἐστιν.»
τὴν δ᾽ αὖτ᾽ Αὐτόλυκος ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«γαμβρὸς ἐμὸς θυγάτηρ τε, τίθεσθ᾽ ὄνομ᾽ ὅττι κεν εἴπω:
πολλοῖσιν γὰρ ἐγώ γε ὀδυσσάμενος τόδ᾽ ἱκάνω,
ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶν ἀνὰ χθόνα πουλυβότειραν:
τῷ δ᾽ Ὀδυσεὺς ὄνομ᾽ ἔστω ἐπώνυμον: αὐτὰρ ἐγώ γε,
ὁππότ᾽ ἂν ἡβήσας μητρώϊον ἐς μέγα δῶμα
ἔλθῃ Παρνησόνδ᾽, ὅθι πού μοι κτήματ᾽ ἔασι,
τῶν οἱ ἐγὼ δώσω καί μιν χαίροντ᾽ ἀποπέμψω.»
τῶν ἕνεκ᾽ ἦλθ᾽ Ὀδυσεύς, ἵνα οἱ πόροι ἀγλαὰ δῶρα.
τὸν μὲν ἄρ᾽ Αὐτόλυκός τε καὶ υἱέες Αὐτολύκοιο

δε θέλεις να σε πλύνουν κι έσπρωξεν, όχι άθελα μου, εμένα
η Πηνελόπη τώρα, η φρόνιμη του Ικάριου θυγατέρα.
Και για χατίρι της αφέντρας μου και για δικό σου θέλω
τα πόδια να σου πλύνω᾽ μέσα μου ξεσηκώθηκαν τόσοι
τώρα καημοί! Μα ομπρός, το λόγο μου ν᾽ ακούσεις θέλω τώρα:
Βασανισμένοι πλήθος έφτασαν στα αρχοντικό μας ξένοι,
μα λέω πως άλλον δεν αντίκρισα ποτέ μου, του Οδυσσέα
τόσο στα πόδια και στο ανάριμμα και στη φωνή να μοιάζει!»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:
«Όσοι μας βλέπουν με τα μάτια τους, γερόντισσα, μπροστά τους
παρόμοια λόγια λένε᾽ μοιάζουμε πολύ συνάλληλώς μας,
καθώς και συ το παρατήρησες μονάχη και μας το 'πες.»
Αυτά είπε, κι έφερε η γερόντισσα στραφταλιστό λεβέτι,
που το 'χε πάντα για ποδόλουτρο, και κρύο νερό του χύνει
μέσα πολύ, κι απάνω του έριξε ζεστό᾽ μα από το τζάκι
κάθισε αλάργα εκείνος στρέφοντας στο σκότος το κορμί του᾽
φοβήθηκε πως αν τον άγγιζε, μπορούσε το σημάδι
να καταλάβει, κι έτσι να 'βγαινε το κάθε τι στη φόρα.
Κι εκείνη ζύγωσε και βάλθηκε το ρήγα της να πλένει'
αμέσως το σημάδι εγνώρισε, που του 'χε αφήσει ο κάπρος
στον Παρνασό, για τον Αυτόλυκο σαν πήγε και τους γιους του,
τον αντρειανό γονιό της μάνας του, που άλλος κανείς στους όρκους
και στην κλεψιά δεν του παράβγαινε᾽ θεός του το 'χε δώσει,
ο Ερμής, το δώρο αυτό᾽ τι του 'καιγε μεριά από αρνιά και ρίφια
της αρεσκιάς του, του παράστεκε λοιπόν κι αυτός με αγάπη.
Ό Αυτόλυκος μια μέρα φτάνοντας στην καρπερήν Ιθάκη
την κόρη του με γιο νιογέννητο λεχώνα βρήκε᾽ κι ήταν
η Ευρύκλεια τότε που του απίθωσε στα γόνατα τ᾽ αγγόνι,
το δείπνο ως τέλεψε, του μίλησε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Αυτόλυκε, μονάχος τ᾽ όνομα να βρεις, για να το δώσεις
στου τέκνου σου το τέκνο᾽ το 'θελες από καρδιάς τ᾽ αγγόνι!»
Πήρε το λόγο τότε ο Αυτόλυκος κι απηλογήθη κι είπε:
«Γαμπρέ και κόρη, νοματίστε τον καθώς σας πω το γιο σας'
εδώ που με θωρείτε, έχω οργιστεί με πλήθος κόσμο ως τώρα,
κι είναι πολλοί που δυσαρέστησα στη γη, γυναίκες κι άντρες'
για τουτο κι Οδυσσέα το αγόρι σας να πήτε, κι ως μεστώσει
και γίνει παλικάρι, στο τρανό της μάνας του παλάτι
στον Παρνασό ας έρθει᾽ απ᾽ τα πλούτη μου που εκεί φυλάω, θα πάρει
τόσα απ᾽ το χέρι μου, που ολόχαρο θα τον καλοστρατίσω.»
Έτσι ο Οδυσσέας μια μέρα κίνησε, να πάρει τα πανώρια

δώρα που του 'ταξε. Κι ο Αυτόλυκος κι οι γιοί του, σαν τον είδαν,

χερσίν τ᾽ ἠσπάζοντο ἔπεσσί τε μειλιχίοισι:
μήτηρ δ᾽ Ἀμφιθέη μητρὸς περιφῦσ᾽ Ὀδυσῆϊ
κύσσ᾽ ἄρα μιν κεφαλήν τε καὶ ἄμφω φάεα καλά.
Αὐτόλυκος δ᾽ υἱοῖσιν ἐκέκλετο κυδαλίμοισι
δεῖπνον ἐφοπλίσσαι: τοὶ δ᾽ ὀτρύνοντος ἄκουσαν,

ποκαρδιάς το χέρι του 'σφιγγαν και τον καλωσόριζαν.
Κι ήρθε η Αμφιθέα και τον αγκάλιασε, της μάνας του η μητέρα,
και στο κεφάλι τον εφίλησε, στα δυο πανώρια μάτια.
Κι ο Αυτόλυκος αμέσως᾽ πρόσταξε τους δοξασμένους γιους του
το γιόμα να συντάξουν, κι άκουσαν τους ορισμούς του εκείνοι'

αὐτίκα δ᾽ εἰσάγαγον βοῦν ἄρσενα πενταέτηρον:
τὸν δέρον ἀμφί θ᾽ ἕπον, καί μιν διέχευαν ἅπαντα,
μίστυλλόν τ᾽ ἄρ᾽ ἐπισταμένως πεῖράν τ᾽ ὀβελοῖσιν,
ὤπτησάν τε περιφραδέως, δάσσαντό τε μοίρας.
ὣς τότε μὲν πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα

αρσενικό, πενταχρονίτικο να σφάξουν βόδι φέρνουν,
κι αφού το γδάραν, το συγύρισαν και το 'κοψαν πιδέξια,
το λιάνισαν μετά και πέρασαν στις σούβλες τα κομμάτια'
κι ως στη φωτιά με τέχνη τα 'ψησαν, χώριζαν τις μερίδες.
Έτσι, ως του ήλιου τα βασιλέματα καθούμενοι, όλη μέρα,

δαίνυντ᾽, οὐδέ τι θυμὸς ἐδεύετο δαιτὸς ἐΐσης:
ἦμος δ᾽ ἠέλιος κατέδυ καὶ ἐπὶ κνέφας ἦλθεν,
δὴ τότε κοιμήσαντο καὶ ὕπνου δῶρον ἕλοντο.
ἦμος δ᾽ ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
βάν ῥ᾽ ἴμεν ἐς θήρην, ἠμὲν κύνες ἠδὲ καὶ αὐτοὶ

τρώγαν και πίναν, κι είχε, ως ταίριαζε, καθείς το μερτικό του.
Κι όντας ο γήλιος πια βασίλεψε και πήραν τα σκοτάδια,
πλάγιασαν έπειτα και φράθηκαν την άγια του ύπνου χάρη.
Κι η Αυγή σα φάνη η πουρνογέννητη και ροδοδαχτυλάτη,
κυνήγι είπαν να βγουν, και τράβηξαν λαγωνικά κι ατοί τους

υἱέες Αὐτολύκου: μετὰ τοῖσι δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
ἤϊεν: αἰπὺ δ᾽ ὄρος προσέβαν καταειμένον ὕλῃ
Παρνησοῦ, τάχα δ᾽ ἵκανον πτύχας ἠνεμοέσσας.
Ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας
ἐξ ἀκαλαρρείταο βαθυρρόου Ὠκεανοῖο,

οι γιοί του Αυτόλυκου, και πίσω τους ερχόταν ο Οδυσσέας᾽
στο απόγκρεμο, το δασοφούντωτο του Παρνασού ανεβήκαν
βουνό και φτάσαν στ᾽ ανεμόδαρτα φαράγγια του σε λίγο.
Την ώρα ο γήλιος που πρωτόριχνεν, απ᾽ το βαθύ κινώντας
τον Ωκεανό τον αργοσάλευτο, το φως του στα χωράφια,

οἱ δ᾽ ἐς βῆσσαν ἵκανον ἐπακτῆρες: πρὸ δ᾽ ἄρ᾽ αὐτῶν
ἴχνι᾽ ἐρευνῶντες κύνες ἤϊσαν, αὐτὰρ ὄπισθεν
υἱέες Αὐτολύκου: μετὰ τοῖσι δὲ δῖος Ὀδυσσεὺς
ἤϊεν ἄγχι κυνῶν, κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.
ἔνθα δ᾽ ἄρ᾽ ἐν λόχμῃ πυκινῇ κατέκειτο μέγας σῦς:

φτάναν σε λόγγο οι κυνηγάρηδες᾽ οι σκύλοι ομπρός τους παίρναν
κι οσμίζουνταν τ᾽ αχνάρια τρέχοντας, κι οι γιοί ξοπίσω έρχονταν
του Αυτόλυκου, κι ο αρχοντογέννητος πλάι στα σκυλιά Οδυσσέας
μαζί τραβούσε, το μακρόισκιωτο κοντάρι του κουνώντας.
Στο λόγγο μέσα κάπρος βρέθηκε να κοίτεται μεγάλος'

τὴν μὲν ἄρ᾽ οὔτ᾽ ἀνέμων διάει μένος ὑγρὸν ἀέντων,
οὔτε μιν Ἠέλιος φαέθων ἀκτῖσιν ἔβαλλεν,
οὔτ᾽ ὄμβρος περάασκε διαμπερές: ὣς ἄρα πυκνὴ
ἦεν, ἀτὰρ φύλλων ἐνέην χύσις ἤλιθα πολλή.
τὸν δ᾽ ἀνδρῶν τε κυνῶν τε περὶ κτύπος ἦλθε ποδοῖιν,

οι άνεμοι οι νοτεροί δεν έφταναν εκεί βαθιά φυσώντας,
μηδέ κι ο Γήλιος με τις διάφωτες αχτίδες το περνούσε,
μηδέ η βροχή το χώμα ενότιζε᾽ τόσο πυκνός ο λόγγος,
κι ακόμα είχε ένα γύρο αρίφνητα στη γη πεσμένα φύλλα.
Το ποδοβόλι τότε ακούγοντας, που έκαναν κυνηγώντας

ὡς ἐπάγοντες ἐπῆσαν: ὁ δ᾽ ἀντίος ἐκ ξυλόχοιο
φρίξας εὖ λοφιήν, πῦρ δ᾽ ὀφθαλμοῖσι δεδορκώς,
στῆ ῥ᾽ αὐτῶν σχεδόθεν: ὁ δ᾽ ἄρα πρώτιστος Ὀδυσσεὺς
ἔσσυτ᾽ ἀνασχόμενος δολιχὸν δόρυ χειρὶ παχείῃ,
οὐτάμεναι μεμαώς: ὁ δέ μιν φθάμενος ἔλασεν σῦς

οι αγριμολόοι κι οι σκύλοι, χύθηκεν όξω απ᾽ το λόγγο αντίκρυ,
με σηκωμένη τρίχα, κι έβγαζαν φωτιές τα δυο του μάτια'
μα ως κοντοζύγωσε, κατάπρωτος του ρίχτηκε ο Οδυσσέας
στο δυνατό κρατώντας χέρι του τ᾽ ολόμακρο κοντάρι
ψηλά, να τον χτυπήσει᾽ πρόλαβε, λοξά χιμώντας, όμως

γουνὸς ὕπερ, πολλὸν δὲ διήφυσε σαρκὸς ὀδόντι
λικριφὶς ἀΐξας, οὐδ᾽ ὀστέον ἵκετο φωτός.
τὸν δ᾽ Ὀδυσεὺς οὔτησε τυχὼν κατὰ δεξιὸν ὦμον,
ἀντικρὺ δὲ διῆλθε φαεινοῦ δουρὸς ἀκωκή:
κὰδ δ᾽ ἔπεσ᾽ ἐν κονίῃσι μακών, ἀπὸ δ᾽ ἔπτατο θυμός.

ο κάπρος και τον βρήκε, κι έσκισε το δόντι του τη σάρκα
πάνω απ᾽ το γόνατο κι ανέβλαβο το γόνατο του αφήκε.
Μα κι ο Οδυσσέας τον κάπρο πέτυχε δεξιά στην πλάτη απάνω,
κι απ᾽ το κοντάρι του το λιόφωτο βγήκε ο χαλκός αντίκρυ.
Μουγκρίζοντας στις σκόνες έπεσε και πέταξε η ψυχή του.

τὸν μὲν ἄρ᾽ Αὐτολύκου παῖδες φίλοι ἀμφεπένοντο,
ὠτειλὴν δ᾽ Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἀντιθέοιο

Τον κάπρο ευτύς οι γιοι του Αυτόλυκου να συγυρίσουν τρέξαν,
και την πληγή του ισόθεου, του άψεγου γνοιάστηκαν Οδυσσέα᾽

δῆσαν ἐπισταμένως, ἐπαοιδῇ δ᾽ αἷμα κελαινὸν
ἔσχεθον, αἶψα δ᾽ ἵκοντο φίλου πρὸς δώματα πατρός.
τὸν μὲν ἄρ᾽ Αὐτόλυκός τε καὶ υἱέες Αὐτολύκοιο

εὖ ἰησάμενοι ἠδ᾽ ἀγλαὰ δῶρα πορόντες
καρπαλίμως χαίροντα φίλην ἐς πατρίδ᾽ ἔπεμπον
εἰς Ἰθάκην. τῷ μέν ῥα πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ
χαῖρον νοστήσαντι καὶ ἐξερέεινον ἕκαστα,
οὐλὴν ὅττι πάθοι: ὁ δ᾽ ἄρα σφίσιν εὖ κατέλεξεν

ὥς μιν θηρεύοντ᾽ ἔλασεν σῦς λευκῷ ὀδόντι,
Παρνησόνδ᾽ ἐλθόντα σὺν υἱάσιν Αὐτολύκοιο.
τὴν γρηῢς χείρεσσι καταπρηνέσσι λαβοῦσα
γνῶ ῥ᾽ ἐπιμασσαμένη, πόδα δὲ προέηκε φέρεσθαι:
ἐν δὲ λέβητι πέσε κνήμη, κανάχησε δὲ χαλκός,

ἂψ δ᾽ ἑτέρωσ᾽ ἐκλίθη: τὸ δ᾽ ἐπὶ χθονὸς ἐξέχυθ᾽ ὕδωρ.
τὴν δ᾽ ἅμα χάρμα καὶ ἄλγος ἕλε φρένα, τὼ δέ οἱ ὄσσε
δακρυόφι πλῆσθεν, θαλερὴ δέ οἱ ἔσχετο φωνή.
ἁψαμένη δὲ γενείου Ὀδυσσῆα προσέειπεν:
«ἦ μάλ᾽ Ὀδυσσεύς ἐσσι, φίλον τέκος: οὐδέ σ᾽ ἐγώ γε

πρὶν ἔγνων, πρὶν πάντα ἄνακτ᾽ ἐμὸν ἀμφαφάασθαι.»
ἦ καὶ Πηνελόπειαν ἐσέδρακεν ὀφθαλμοῖσι,
πεφραδέειν ἐθέλουσα φίλον πόσιν ἔνδον ἐόντα.
ἡ δ᾽ οὔτ᾽ ἀθρῆσαι δύνατ᾽ ἀντίη οὔτε νοῆσαι:
τῇ γὰρ Ἀθηναίη νόον ἔτραπεν: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς

χεῖρ᾽ ἐπιμασσάμενος φάρυγος λάβε δεξιτερῆφι,
τῇ δ᾽ ἑτέρῃ ἕθεν ἆσσον ἐρύσσατο φώνησέν τε.
«μαῖα, τίη μ᾽ ἐθέλεις ὀλέσαι; σὺ δέ μ᾽ ἔτρεφες αὐτὴ
τῷ σῷ ἐπὶ μαζῷ: νῦν δ᾽ ἄλγεα πολλὰ μογήσας
ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.

ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἐφράσθης καί τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ,
σίγα, μή τίς τ᾽ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισι πύθηται.
ὧδε γὰρ ἐξερέω, καὶ μὴν τετελεσμένον ἔσται:
εἴ χ᾽ ὑπ᾽ ἐμοί γε θεὸς δαμάσῃ μνηστῆρας ἀγαυούς,
οὐδὲ τροφοῦ οὔσης σεῦ ἀφέξομαι, ὁππότ᾽ ἂν ἄλλας

δμῳὰς ἐν μεγάροισιν ἐμοῖς κτείνωμι γυναῖκας.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Εὐρύκλεια:
«τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.
οἶσθα μὲν οἷον ἐμὸν μένος ἔμπεδον οὐδ᾽ ἐπιεικτόν,
ἕξω δ᾽ ὡς ὅτε τις στερεὴ λίθος ἠὲ σίδηρος.

ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ᾽ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν:
εἴ χ᾽ ὑπό σοι γε θεὸς δαμάσῃ μνηστῆρας ἀγαυούς,
δὴ τότε τοι καταλέξω ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκας,
αἵ τέ σ᾽ ἀτιμάζουσι καὶ αἳ νηλείτιδές εἰσι.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς

«μαῖα, τίη δὲ σὺ τὰς μυθήσεαι; οὐδέ τί σε χρή.

πεδέξια του τη δέσαν, κι έπειτα με ξόρκι σταμάτησαν
τα μαύρο γαίμα, πριν στου κύρη τους διαγείρουν το παλάτι.
Κι ο Αυτόλυκος μετά τον κοίταξε μαζί, με τους υγιούς του

καλά να γιάνει, και περίλαμπρα του δώσαν δώρα, κι έτσι
γοργά χαρούμενοι χαρούμενο τον στέλναν στην Ιθάκη.
Κει πέρα ο κύρης του κι η μάνα του χάρηκαν που τον είδαν,
ωστόσο το σημάδι βλέποντας καταλεπτώς ρωτούσαν
τι του 'γινε' κι αυτός ιστόρησε με τη σειρά τα πάντα,

πως για κυνήγι με του Αυτόλυκου τους γιους ανέβη απάνω
στον Παρνασό κι εκεί τον λάβωσε με τ᾽ άσπρο δόντι ο κάπρος.
Τώρα τα χέρια της γερόντισσας του άγγιξαν το σημάδι,
κι ως ψαχουλεύοντας το γνώρισε, του αμόλησε το πόδι'
κι η γάμπα τρύπησε το χάλκινο λεβέτι, που απ᾽ την άλλη

βροντώντας έγειρε και χύθηκαν στο χώμα τα νερά του.
Χαρά και πόνος της ξεχείλισαν τα φρένα, της επιάστη
η φωνή η γάργαρη, πλημμύρισαν τα δυο της μάτια δάκρυα,
και το πιγούνι του ακραγγίζοντας στον Οδυσσέα μιλούσε:
«Αχ, ο Οδυσσέας εσύ 'σαι, γιόκα μου! Πιό πριν δε σ᾽ είχα νιώσει,

κι έπρεπε ολάκερο το ρήγα μου να ψαχουλέψω πρώτα!»
Μιλώντας γύρισε τα μάτια της κατά την Πηνελόπη,
για να της γνέψει για τον άντρα της, πως βρίσκεται στο σπίτι'
μα αυτή μπροστά να δει δε δονούνταν κι ουδέ να νιώσει, τι είχε
στρέψει η Παλλάδα σε άλλα πράματα το νου της᾽ κι ο Οδυσσέας

τη γριά με το δεξιό του ψάχνοντας απ᾽ το λαρύγγι πιάνει,
με τ᾽ άλλο πάνω του την τράβηξε, κοντά του να 'ρθει, κι είπε:
«Κυρούλα, το χαμό μου θέλησες; Δε μ᾽ έχεις θρέψει ατή σου
σ᾽ αυτό το στήθος; Τώρα διάγειρα στα είκοσι χρόνια απάνω
μετά από χίλια μύρια βάσανα στη γη την πατρική μου.

Μα αφού με γνώρισες και το 'βαλε θεός στο νου σου, κράτα
κλειστό το στόμα σου, στο σπίτι μας κανείς να μην το μάθει.
Αλλιώς θα πω ένα λόγο κι άκου τον, τι σίγουρα θα γένει:
Αν τους τρανούς μνηστήρες ο θεός μου δώσει ν᾽ αφανίσω,
δε θα γλιτώσεις, κι ας με βύζαξες, από το χέρι ετούτο,

σα θα σκοτώνω στο παλάτι μου τις άλλες μου τις δούλες.»
Κι η Ευρύκλεια τότε του αποκρίθηκε και του 'πε, η μυαλωμένη:
«Ποιος λόγος, γιόκα μου, σου ξέφυγε της δοντωσιάς το φράχτη;
Κατέχεις πόσο αμετασάλευτη κι αλύγιστη η ψυχή μου'
θα κρατηθώ καθώς το σίδερο, καθώς ο στέριος βράχος.

Κάτι άλλο τώρα εγώ θα σου 'λεγα, και συ στο νου σου βαλ᾽ το:
Αν τους τρανούς μνηστήρες ο θεός σου δώκει ν᾽ αφανίσεις,
θα σου μιλήσω για τις δούλες σου μια μια μες στο παλάτι,
ποιες απόμειναν ακριμάτιστες και ποιες σε ξεψηφούνε.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:

«Τι θα μου πεις εσύ, κυρούλα μου; Δεν είναι αυτό δουλειά σου!

εὖ νυ καὶ αὐτὸς ἐγὼ φράσομαι καὶ εἴσομ᾽ ἑκάστην:
ἀλλ᾽ ἔχε σιγῇ μῦθον, ἐπίτρεψον δὲ θεοῖσιν.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφη, γρηῦς δὲ διὲκ μεγάροιο βεβήκει
οἰσομένη ποδάνιπτρα: τὰ γὰρ πρότερ᾽ ἔκχυτο πάντα.

Μια μια θα τις γνωρίσω μόνος μου καί θα τις καταλάβω'
μόνο κλειστό το στόμα κράτησε και στους θεούς μπιστέψου.»
Αυτά είπε, κι η γριά την κάμαρα προσδιάβη, για να φέρει
νερό, να πλύνει τα ποδάρια του, μια και το πρώτο εχύθη᾽

αὐτὰρ ἐπεὶ νίψεν τε καὶ ἤλειψεν λίπ᾽ ἐλαίῳ,
αὖτις ἄρ᾽ ἀσσοτέρω πυρὸς ἕλκετο δίφρον Ὀδυσσεὺς
θερσόμενος, οὐλὴν δὲ κατὰ ῥακέεσσι κάλυψε.
τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια:
«ξεῖνε, τὸ μέν σ᾽ ἔτι τυτθὸν ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτή:

κι αφού του τα 'πλυνε και τ᾽ άλειψε με λάδι πλούσια, κείνος
ξανά με το σκαμνί του εσίμωσε να ζεσταθεί στο τζάκι,
κι είχε το νου του τα κουρέλια του να κρύβουν το σημάδι.
Το λόγο η Πηνελόπη η φρόνιμη ξανά κινούσε πρώτη:
«Ακόμα κάτι, ξένε, θα᾽ θελα μικρό να σε ρωτήσω'

καὶ γὰρ δὴ κοίτοιο τάχ᾽ ἔσσεται ἡδέος ὥρη,
ὅν τινά γ᾽ ὕπνος ἕλοι γλυκερός, καὶ κηδόμενόν περ.
αὐτὰρ ἐμοὶ καὶ πένθος ἀμέτρητον πόρε δαίμων:
ἤματα μὲν γὰρ τέρπομ᾽ ὀδυρομένη, γοόωσα,
ἔς τ᾽ ἐμὰ ἔργ᾽ ὁρόωσα καὶ ἀμφιπόλων ἐνὶ οἴκῳ:

της βλογημένης της ξεκούρασης η ώρα σε λίγο φτάνει
γι᾽ αυτόν που μ᾽ όλα του τα βάσανα σε ύπνο γλυκό απογέρνει᾽
όμως εμένα ο θεός σε αρίφνητα τυράννια μ᾽ έχει ρίξει'
τις μέρες γόζουμαι και δέρνουμαι, κι άλλη χαρά δέν έχω,
και μόνο τις δουλειές μου γνοιάζουμαι και πιστατώ τις δούλες.

αὐτὰρ ἐπὴν νὺξ ἔλθῃ, ἕλῃσί τε κοῖτος ἅπαντας,
κεῖμαι ἐνὶ λέκτρῳ, πυκιναὶ δέ μοι ἀμφ᾽ ἀδινὸν κῆρ
ὀξεῖαι μελεδῶνες ὀδυρομένην ἐρέθουσιν.
ὡς δ᾽ ὅτε Πανδαρέου κούρη, χλωρηῒς ἀηδών,
καλὸν ἀείδῃσιν ἔαρος νέον ἱσταμένοιο,

Μα σαν πλακώσει η νύχτα κι οι άνθρωποι να ξαποστάσουν γέρνουν,
μονάχα εγώ στο στρώμα κοίτουμαι, και την καρδιά μου τρώνε
έγνοιες ακοίμητες, ως μύρουμαι, βαριές, σπαράζοντας τη.
Η κόρη του Πανδάρεου τ᾽ όμορφο τραγούδι πως αρχίζει,
η Αηδόνα η χλωροπράσινη, άνοιξη σα φτάσει, μες στα φύλλα

δενδρέων ἐν πετάλοισι καθεζομένη πυκινοῖσιν,
ἥ τε θαμὰ τρωπῶσα χέει πολυηχέα φωνήν,
παῖδ᾽ ὀλοφυρομένη Ἴτυλον φίλον, ὅν ποτε χαλκῷ
κτεῖνε δι᾽ ἀφραδίας, κοῦρον Ζήθοιο ἄνακτος,
ὣς καὶ ἐμοὶ δίχα θυμὸς ὀρώρεται ἔνθα καὶ ἔνθα,

των δέντρων τα πυκνά καθούμενη, κι αφήνει τη φωνή της
τη δυνατή ν᾽ απλώσει ολόγυρα, κι όλο σκοπούς αλλάζει,
καί το παιδί της κλαίει τον Ίτυλο, του βασιλιά του Ζήθου
το γιο, που από αστοχία της κάποτε τον είχε θανατώσει'
έτσι και μένα ο νους διχόγνωμος μια δω, μια κει με σέρνει'

ἠὲ μένω παρὰ παιδὶ καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσω,
κτῆσιν ἐμήν, δμῳάς τε καὶ ὑψερεφὲς μέγα δῶμα,
εὐνήν τ᾽ αἰδομένη πόσιος δήμοιό τε φῆμιν,
ἦ ἤδη ἅμ᾽ ἕπωμαι Ἀχαιῶν ὅς τις ἄριστος
μνᾶται ἐνὶ μεγάροισι, πορὼν ἀπερείσια ἕδνα.

τάχα κοντά στο γιο μου μένοντας τα πάντα ν᾽ αφεντεύω,
το βιος μου, το τρανό άαηλόροφο παλάτι και τις δούλες,
και να ντραπώ την κλίνη του άντρα μου και τις φωνές του κόσμου;
για ν᾽ ακλουθήξω τον τρανότερο, που πιο πολλά θα δώσει
απ᾽ όσους Αχαιούς γυναίκα τους γυρεύουν να με πάρουν;

παῖς δ᾽ ἐμὸς ἧος ἔην ἔτι νήπιος ἠδὲ χαλίφρων,
γήμασθ᾽ οὔ μ᾽ εἴα πόσιος κατὰ δῶμα λιποῦσαν:
νῦν δ᾽ ὅτε δὴ μέγας ἐστὶ καὶ ἥβης μέτρον ἱκάνει,
καὶ δή μ᾽ ἀρᾶται πάλιν ἐλθέμεν ἐκ μεγάροιο,
κτήσιος ἀσχαλόων, τήν οἱ κατέδουσιν Ἀχαιοί.

Κι ο γιος μου, πρώτα που ήταν άπλερος, μωρό παιδί, στο σπίτι
του αντρός μου μ᾽ έδενε, δε μ᾽ άφηνε να παντρευτώ, να φύγω,
Μα τώρα πια που μου μεγάλωσε και γίνη παλικάρι,
θέλει να φύγω από το σπίτι μας, στα πατρικά να στρέψω'
το βιος μαθές του κακοφαίνεται που του το τρων οι Αργίτες.

ἀλλ᾽ ἄγε μοι τὸν ὄνειρον ὑπόκριναι καὶ ἄκουσον.
χῆνές μοι κατὰ οἶκον ἐείκοσι πυρὸν ἔδουσιν
ἐξ ὕδατος, καί τέ σφιν ἰαίνομαι εἰσορόωσα:
ἐλθὼν δ᾽ ἐξ ὄρεος μέγας αἰετὸς ἀγκυλοχείλης
πᾶσι κατ᾽ αὐχένας ἦξε καὶ ἔκτανεν: οἱ δ᾽ ἐκέχυντο

Μα τώρα τ᾽ όνειρο ξεδιάλυνε που είδα στον ύπνο — γρίκα!
Μες στην αυλή μου χήνες είκοσι το μουσκεμένο στάρι
μου τρώγαν, κι η καρδιά μου εχαίρουνταν που τις θωρούσα᾽ ξάφνου
αϊτός απ᾽ το βουνό κατέβηκε, γιγάντιος, γαντζομύτης,
και το λαιμό ολονώ τσακίζοντας νεκρές τις ρίχνει χάμου

ἀθρόοι ἐν μεγάροις, ὁ δ᾽ ἐς αἰθέρα δῖαν ἀέρθη.
αὐτὰρ ἐγὼ κλαῖον καὶ ἐκώκυον ἔν περ ὀνείρῳ,
ἀμφὶ δ᾽ ἔμ᾽ ἠγερέθοντο ἐϋπλοκαμῖδες Ἀχαιαί,
οἴκτρ᾽ ὀλοφυρομένην ὅ μοι αἰετὸς ἔκτανε χῆνας.

σωρό μες στην αυλή, κι υψώθηκε μετά στο θείον αιθέρα.
Κι εγώ βογγούσα μέσα στ᾽ όνειρο, τα κλάματα με πνίγαν
κι οι καλοπλέξουδες Αργίτισσες με ζώσαν, που θρηνούσα
γεμάτη πίκρα για τις χήνες μου, που 'χεν ο αϊτός σκοτώσει.

ἂψ δ᾽ ἐλθὼν κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπὶ προὔχοντι μελάθρῳ,

Κι αυτός γυρνώντας πίσω κάθισε κατακορφής της στέγης,

φωνῇ δὲ βροτέῃ κατερήτυε φώνησέν τε:
«‘θάρσει, Ἰκαρίου κούρη τηλεκλειτοῖο:
οὐκ ὄναρ, ἀλλ᾽ ὕπαρ ἐσθλόν, ὅ τοι τετελεσμένον ἔσται.
χῆνες μὲν μνηστῆρες, ἐγὼ δέ τοι αἰετὸς ὄρνις
ἦα πάρος, νῦν αὖτε τεὸς πόσις εἰλήλουθα,

και με λαλιά μιλούσε ανθρώπινη και με παρηγορούσε:
,, Κόρη του Ικάριου του περίλαμπρου, κουράγιο! κι είναι αλήθεια
αυτά που βλέπεις, δεν είναι όνειρο, θα βγουν σωστά σε λίγο.
Ο αϊτός ο που 'δες ήταν ο άντρας σου, κι οι χήνες οι μνηστήρες'
είμαι ο καλός σου, που ξανάγεψα στη γη την πατρική μου

ὃς πᾶσι μνηστῆρσιν ἀεικέα πότμον ἐφήσω.’
«ὣς ἔφατ᾽, αὐτὰρ ἐμὲ μελιηδὴς ὕπνος ἀνῆκε:
παπτήνασα δὲ χῆνας ἐνὶ μεγάροισι νόησα
πυρὸν ἐρεπτομένους παρὰ πύελον, ἧχι πάρος περ.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:

και σ᾽ όλους τους μνηστήρες θάνατο κακό γοργά θα δώσω.
Αυτά είπε, κι ο γλυκός που μ᾽ έδενε μεμιάς μ᾽ αφήκεν ύπνος,
κι είδα, τα μάτια όπως κυκλόφερα, τις χήνες στην αυλή μου
να τρώνε δίπλα στο σκαφίδι τους, καθώς και πριν, το στάρι.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:

«ὦ γύναι, οὔ πως ἔστιν ὑποκρίνασθαι ὄνειρον
ἄλλῃ ἀποκλίναντ᾽, ἐπεὶ ἦ ῥά τοι αὐτὸς Ὀδυσσεὺς
πέφραδ᾽ ὅπως τελέει: μνηστῆρσι δὲ φαίνετ᾽ ὄλεθρος
πᾶσι μάλ᾽, οὐδέ κέ τις θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξει.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:

«Ποιος θα μπορούσε αλήθεια τ᾽ όνειρο, κυρά, να ξεδιαλύνει
αλλιώς γυρνώντας το; το ξήγησε τώρα ο Οδυσσέας ατός του,
πβς θα 'βγει' πια χαμός αεύγατος ζυγώνει τους μνηστήρες
όλους' τη μοίρα και το θάνατο δε θα γλιτώσει ουτ᾽ ένας!»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται:

«ξεῖν᾽, ἦ τοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι ἀκριτόμυθοι
γίγνοντ᾽, οὐδέ τι πάντα τελείεται ἀνθρώποισι.
δοιαὶ γάρ τε πύλαι ἀμενηνῶν εἰσὶν ὀνείρων:
αἱ μὲν γὰρ κεράεσσι τετεύχαται, αἱ δ᾽ ἐλέφαντι:
τῶν οἳ μέν κ᾽ ἔλθωσι διὰ πριστοῦ ἐλέφαντος,

«Μωρόλογα και κούφια, ξένε μου, πολλά ειν᾽ απ᾽ τα όνειρά μας᾽
το κάθε τι μαθές που βλέπουμε δε βγαίνει αλήθεια πάντα.
Τα ονείρατα τ᾽ αγεροφάνταχτα διπλές τις πόρτες έχουν,
τη μια από κέρατο, από φίλντισι την άλλη᾽ κι όσα τύχει
να βγουν περνώντας άπ᾽ το φίλντισι το καλοδουλεμένο,

οἵ ῥ᾽ ἐλεφαίρονται, ἔπε᾽ ἀκράαντα φέροντες:
οἱ δὲ διὰ ξεστῶν κεράων ἔλθωσι θύραζε,
οἵ ῥ᾽ ἔτυμα κραίνουσι, βροτῶν ὅτε κέν τις ἴδηται.
ἀλλ᾽ ἐμοὶ οὐκ ἐντεῦθεν ὀΐομαι αἰνὸν ὄνειρον
ἐλθέμεν: ἦ κ᾽ ἀσπαστὸν ἐμοὶ καὶ παιδὶ γένοιτο.

μας αναμπαίζουν, λόγια ψεύτικα και κούφια φέρνοντας μας.
Μα όσα απ᾽ τις πόρτες που από κέρατο μαστορεύτηκαν βγαίνουν,
σε όποιον θνητό τα ιδεί ξεδιάλυναν αληθινά σε λίγο.
Ωστόσο εκείθε εμένα τ᾽ ονειρο το φοβερό, φοβούμαι,
δεν ήρθε, που χαρά θα γέμιζε και μένα και το γιο μου.

ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ᾽ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν:
ἥδε δὴ ἠὼς εἶσι δυσώνυμος, ἥ μ᾽ Ὀδυσῆος
οἴκου ἀποσχήσει: νῦν γὰρ καταθήσω ἄεθλον,
τοὺς πελέκεας, τοὺς κεῖνος ἐνὶ μεγάροισιν ἑοῖσιν
ἵστασχ᾽ ἑξείης, δρυόχους ὥς, δώδεκα πάντας:

Κάτι άλλο τώρα εγώ θα σου 'λεγα, και συ στο νου σου βαλ᾽ το:
Ζυγώνει, να τη, η αυγή η κατάρατη, που απ᾽ του Οδυσσέα το σπίτι
θα με χωρίσει᾽ το αποφάσισα πια τώρα εγώ, δοκίμι
θα βάλω τα πελέκια, που άλλοτε σαν καραβιού παγίδια
στύλωνε εκείνος, κι ήταν δώδεκα σε μια γραμμή στημένα,

στὰς δ᾽ ὅ γε πολλὸν ἄνευθε διαρρίπτασκεν ὀϊστόν.
νῦν δὲ μνηστήρεσσιν ἄεθλον τοῦτον ἐφήσω:
ὃς δέ κε ῥηΐτατ᾽ ἐντανύσῃ βιὸν ἐν παλάμῃσι
καὶ διοϊστεύσῃ πελέκεων δυοκαίδεκα πάντων,
τῷ κεν ἅμ᾽ ἑσποίμην, νοσφισσαμένη τόδε δῶμα

κι από μακριά πολύ σαϊτεύοντας τα διαπερνούσεν όλα.
Τέτοιο δοκίμι τώρα μελετώ να βάλω στους μνηστήρες'
όποιος τανύσει απ᾽ όλους εύκολα στα χέρια το δοξάρι,
και τη σαγίτα από τα δώδεκα πελέκια διαπεράσει,
μ᾽ αυτόν μαζί θα πάω, μακραίνοντας από το σπίτι ετούτο,

κουρίδιον, μάλα καλόν, ἐνίπλειον βιότοιο:
τοῦ ποτὲ μεμνήσεσθαι ὀΐομαι ἔν περ ὀνείρῳ.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
«ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος,
μηκέτι νῦν ἀνάβαλλε δόμοις ἔνι τοῦτον ἄεθλον:

που μ᾽ είδε νιόπαντρη, πανέμορφο κι από αγαθά γεμάτο,
και που κι αργότερα, σαν στ᾽ όνειρο, θαρρώ θα το θυμούμαι.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:
«Του αρχοντικού Οδυσσέα συντρόφισσα, κυρά μου τιμημένη,
πια το δοκίμι στο παλάτι σου ν᾽ αργήσει μην αφήνεις'

πρὶν γάρ τοι πολύμητις ἐλεύσεται ἐνθάδ᾽ Ὀδυσσεύς,
πρὶν τούτους τόδε τόξον ἐΰξοον ἀμφαφόωντας
νευρήν τ᾽ ἐντανύσαι διοϊστεῦσαί τε σιδήρου.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«εἴ κ᾽ ἐθέλοις μοι, ξεῖνε, παρήμενος ἐν μεγάροισι

τέρπειν, οὔ κέ μοι ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισι χυθείη.
ἀλλ᾽ οὐ γάρ πως ἔστιν ἀΰπνους ἔμμεναι αἰεὶ
ἀνθρώπους: ἐπὶ γάρ τοι ἑκάστῳ μοῖραν ἔθηκαν
ἀθάνατοι θνητοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.
ἀλλ᾽ ἦ τοι μὲν ἐγὼν ὑπερώϊον εἰσαναβᾶσα

λέξομαι εἰς εὐνήν, ἥ μοι στονόεσσα τέτυκται,
αἰεὶ δάκρυσ᾽ ἐμοῖσι πεφυρμένη, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς
ᾤχετ᾽ ἐποψόμενος Κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.
ἔνθα κε λεξαίμην: σὺ δὲ λέξεο τῷδ᾽ ἐνὶ οἴκῳ,
ἢ χαμάδις στορέσας ἤ τοι κατὰ δέμνια θέντων.»

ὣς εἰποῦσ᾽ ἀνέβαιν᾽ ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι κίον ἄλλαι.
ἐς δ᾽ ὑπερῷ᾽ ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶ
κλαῖεν ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
ἡδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.

τι πριν το τορνεμένο αγγίξουνε δοξάρι, και την κόρδα
πουν να τανύσουν κι η σαγίτα τους το σίδερο περάσει,
θα 'χει διαγείρει ο πολυμήχανος στο σπίτι του Οδυσσέας.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνάει κι απηλογιέται:
«Ξένε μου, αν ήθελες καθούμενος στην κάμαρα κοντά μου

να μ᾽ αλαφρώνεις, δε θα σκέπαζε τα βλέφαρα μου ο γύπνος.
Μα ανύπνωτοι οι θνητοί δε γίνεται να μένουν έτσι πάντα'
έχει το κάθε τι την ώρα του᾽ τέτοιος μαθές ο νόμος
που όρισαν στους θνητούς οι αθάνατοι στη γη την καρποδότρα.
Είναι καιρός λογιάζω, ξένε μου, στο ανώι ν᾽ ανέβω απάνω

και να πλαγιάσω στο κρεβάτι μου τα πολυστέναχτά μου,
το μουσκεμένο από τους θρήνους μου κι από την πρώτη μέρα
στην Κακοτροία την αμελέτητη που κίνησε ο Οδυσσέας.
Εκεί λέω να πλαγιάσω᾽ πλάγιασε και συ στο σπίτι μέσα
στρώνοντας χάμω, ξον αν ήθελες κρεβάτι να σου στήσουν.»

Σαν είπε αυτά, ν᾽ ανέβει εκίνησε στα λιόφωτα τ᾽ ανώγια,
όχι μονάχη᾽ κι άλλες κίνησαν να παν μαζί της βάγιες.
Κι όπως ανέβη με τις βάγιες της στο ανώι, για να πλαγιάσει,
τον Οδυσσέα θυμήθη κι έκλαιγε, τον άντρα της, ωσόπου
της έχυσε η Αθηνά η γλαυκόματη γλυκό στα μάτια γύπνο.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -Υ-

Ἀὐτὰρ ὁ ἐν προδόμῳ εὐνάζετο δῖος Ὀδυσσεύς:
κὰμ μὲν ἀδέψητον βοέην στόρεσ᾽, αὐτὰρ ὕπερθε
κώεα πόλλ᾽ ὀΐων, τοὺς ἱρεύεσκον Ἀχαιοί:
Εὐρυνόμη δ᾽ ἄρ᾽ ἐπὶ χλαῖναν βάλε κοιμηθέντι.

Στ᾽ ομπρός χαγιάτι κι ο αρχοντόγεννος επλάγιασε Οδυσσέας'
άργαστο στρώνει βοϊδοτόμαρο στη γη, κι απάνω ρίχνει
πολλές προβιές, από τα που 'σφαζαν αρνιά να φαν οι Αργίτες'
κι ως έγειρε, μια κάπα του 'ριξε στις πλάτες η Ευρυνόμη.

ἔνθ᾽ Ὀδυσεὺς μνηστῆρσι κακὰ φρονέων ἐνὶ θυμῷ
κεῖτ᾽ ἐγρηγορόων: ταὶ δ᾽ ἐκ μεγάροιο γυναῖκες
ἤϊσαν, αἳ μνηστῆρσιν ἐμισγέσκοντο πάρος περ,
ἀλλήλῃσι γέλω τε καὶ εὐφροσύνην παρέχουσαι.
τοῦ δ᾽ ὠρίνετο θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι:

Εκεί ο Οδυσσέας κοιτόταν άγρυπνος, κι ο νους του των μνηστήρων
το χαλασμό εμελέτα. Κι έβγαιναν απ᾽ το παλάτι οι δούλες
να παν ξανά να ερωτοσμίξουνε με τους μνηστήρες όξω,
και γελαστές, καταχαρούμενες μιλούσε η μια στην άλλη.
Κι αυτός εντός του να ταράζεται γρικούσε την καρδιά του,

πολλὰ δὲ μερμήριζε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,
ἠὲ μεταΐξας θάνατον τεύξειεν ἑκάστῃ,
ἦ ἔτ᾽ ἐῷ μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισι μιγῆναι
ὕστατα καὶ πύματα, κραδίη δέ οἱ ἔνδον ὑλάκτει.
ὡς δὲ κύων ἀμαλῇσι περὶ σκυλάκεσσι βεβῶσα

και πλήθιοι λογισμοί στα φρένα του διάβαιναν — τι να κάνει;
να τρέξει πίσω τους και θάνατο γραμμή να δώσει σ᾽ όλες;
για και ν᾽ αφήσει με τους άνομους να σμίξουνε μνηστήρες —
στερνή μαθές φορά κι ολόστερνη; Βαθιά η καρδιά του αλίχτα.
Πως τρέχει η σκύλα γύρω στ᾽ άπλερα μικρά της και γαυγίζει

ἄνδρ᾽ ἀγνοιήσασ᾽ ὑλάει μέμονέν τε μάχεσθαι,
ὥς ῥα τοῦ ἔνδον ὑλάκτει ἀγαιομένου κακὰ ἔργα:
στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ:
«τέτλαθι δή, κραδίη: καὶ κύντερον ἄλλο ποτ᾽ ἔτλης.
ἤματι τῷ ὅτε μοι μένος ἄσχετος ἤσθιε Κύκλωψ

θωρώντας άνθρωπο ξενόφερτο, και ν᾽ αρπαχτεί γυρεύει᾽
όμοια η καρδιά του άλιχτα κι έβραζε για τ᾽ άνομά τους έργα.
Και τότε χτύπησε το στήθος του και λέει μαλώνοντας τη:
«Καρδιά μου, βάστα! Πόνο βάσταξες ακόμα πιο σκυλίσιο
τη μέρα εκείνη που ο Πολύφημος στην άγρια μάνητά του

ἰφθίμους ἑτάρους: σὺ δ᾽ ἐτόλμας, ὄφρα σε μῆτις
ἐξάγαγ᾽ ἐξ ἄντροιο ὀϊόμενον θανέεσθαι.»
ὣς ἔφατ᾽, ἐν στήθεσσι καθαπτόμενος φίλον ἦτορ:
τῷ δὲ μάλ᾽ ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα
νωλεμέως: ἀτὰρ αὐτὸς ἑλίσσετο ἔνθα καὶ ἔνθα.

τους αντρειανούς συντρόφους σου 'τρωγε, και συ βαστούσες, ώσπου
μια πονηριά απ᾽ το σπήλιο σ᾽ έβγαλε, πια το χαμό ως θωρούσες.»
Αυτά της έλεγε αποπαίρνοντας στα στήθη την καρδιά του,
κι αυτή τον άκουσε και βάσταξε, να μην ξεσπάσει η οργή της'
όμως εκείνος στριφογύριζε μια δω, μια κει στο στρώμα.

ὡς δ᾽ ὅτε γαστέρ᾽ ἀνὴρ πολέος πυρὸς αἰθομένοιο,
ἐμπλείην κνίσης τε καὶ αἵματος, ἔνθα καὶ ἔνθα
αἰόλλῃ, μάλα δ᾽ ὦκα λιλαίεται ὀπτηθῆναι,
ὣς ἄρ᾽ ὅ γ᾽ ἔνθα καὶ ἔνθα ἑλίσσετο, μερμηρίζων
ὅππως δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσει

Πως πάνω σε μεγάλη που άναψε φωτιά πιθώνει κάποιος
κοιλιά από ξίγκι κι αίμα ξέχειλη, και τη στριφογυρίζει,
και λαχταράει μιαν ώρα αρχύτερα να του βρεθεί ψημένη'
όμοια κι εκείνος στριφογύριζε, και λόγιαζε στα φρένα
πως στους μνηστήρες τους ξαδιάντροπους βαρύ θα βάλει χέρι,

μοῦνος ἐὼν πολέσι. σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη
οὐρανόθεν καταβᾶσα: δέμας δ᾽ ἤϊκτο γυναικί:
στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ὑπὲρ κεφαλῆς καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε:
«τίπτ᾽ αὖτ᾽ ἐγρήσσεις, πάντων περὶ κάμμορε φωτῶν;
οἶκος μέν τοι ὅδ᾽ ἐστί, γυνὴ δέ τοι ἥδ᾽ ἐνὶ οἴκῳ

ένας αυτός σε πλήθιους. Άξαφνα την Αθηνά είδε ομπρός του,
κατεβασμένη από τον Όλυμπο, με είδη θνητής γυναίκας.
Και στάθη πάνω απ᾽ το κεφάλι του κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Εσύ, στον κόσμο ο πιο τρισάμοιρος, για δεν κοιμάσαι πάλι;
Να το το σπίτι σου! Το ταίρι σου, κι αυτό στο σπίτι μέσα,

καὶ, πάϊς, οἶόν πού τις ἐέλδεται ἔμμεναι υἷα.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, θεά, κατὰ μοῖραν ἔειπες:
ἀλλά τί μοι τόδε θυμὸς ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζει,
ὅππως δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσω,

κι ο γιος σου τέτοιος που ονειρεύεται κάθε πατέρας να 'χει.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος της μίλησε Οδυσσέας:
«Αλήθεια, όσα, θεά, μολόγησες σωστά και δίκια είναι όλα'
μα ό νους μου αναρωτιέται αδιάκοπα βαθιά στα φρένα τούτο'
πως στους μνηστήρες τους αδιάντροπους βαρύ θα βάλω χέρι,

μοῦνος ἐών: οἱ δ᾽ αἰὲν ἀολλέες ἔνδον ἔασι.
πρὸς δ᾽ ἔτι καὶ τόδε μεῖζον ἐνὶ φρεσὶ μερμηρίζω:
εἴ περ γὰρ κτείναιμι Διός τε σέθεν τε ἕκητι,
πῇ κεν ὑπεκπροφύγοιμι; τά σε φράζεσθαι ἄνωγα.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:

ένας εγώ, κι αυτοί στο σπίτι μου παν όλοι μαζεμένοι;
Μιαν έγνοια ακόμα μεγαλύτερη το νου μου βασανίζει'
αν συ κι ο Δίας με διαφεντέψετε και θάνατο τους δώσω,
καταφυγή που θα 'βρω; Θα 'θελα να το καλολογιάσεις.»
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, του απηλογήθη κι είπε:

«σχέτλιε, καὶ μέν τίς τε χερείονι πείθεθ᾽ ἑταίρῳ,
ὅς περ θνητός τ᾽ ἐστὶ καὶ οὐ τόσα μήδεα οἶδεν:
αὐτὰρ ἐγὼ θεός εἰμι, διαμπερὲς ἥ σε φυλάσσω
ἐν πάντεσσι πόνοις. ἐρέω δέ τοι ἐξαναφανδόν:
εἴ περ πεντήκοντα λόχοι μερόπων ἀνθρώπων

«Άμυαλε εσύ, κι ενού αχαμνότερου τη γνώμη ακούμε φίλου,
που 'ναι θνητός και μες στα φρένα του λειψοί είναι οι στοχασμοί του᾽
κι εγώ είμαι αθάνατη και στέκουμαι στο πλάι σου νύχτα μέρα
σε κάθε αγώνα σου! Μα ξάστερα θα σου μιλήσω τώρα:
Πενήντα ακόμα κι αν μας έζωναν θνητών ανθρώπων φάρες

νῶϊ περισταῖεν, κτεῖναι μεμαῶτες Ἄρηϊ,
καί κεν τῶν ἐλάσαιο βόας καὶ ἴφια μῆλα.
ἀλλ᾽ ἑλέτω σε καὶ ὕπνος: ἀνίη καὶ τὸ φυλάσσειν
πάννυχον ἐγρήσσοντα, κακῶν δ᾽ ὑποδύσεαι ἤδη.»
ὣς φάτο, καί ῥά οἱ ὕπνον ἐπὶ βλεφάροισιν ἔχευεν,

κι άνοιγαν πόλεμο, και θάνατο πάσκιζαν να μας δώσουν,
μια φορά εσύ τα βόδια θ᾽ άρπαζες και τα παχιά τ᾽ αρνιά τους!
Όμως κοιμήσου τώρα, ανύπνωτος ολονυχτίς βαρύ είναι
κανένας να κρατιέται. Γρήγορα θα βγεις απ᾽ τα δεινά σου.»
Είπε, και μόλις ύπνο του 'χυσε στα βλέφαρα, κινούσε

αὐτὴ δ᾽ ἂψ ἐς Ὄλυμπον ἀφίκετο δῖα θεάων.
εὖτε τὸν ὕπνος ἔμαρπτε, λύων μελεδήματα θυμοῦ,
λυσιμελής, ἄλοχος δ᾽ ἄρ᾽ ἐπέγρετο κεδνὰ ἰδυῖα:
κλαῖε δ᾽ ἄρ᾽ ἐν λέκτροισι καθεζομένη μαλακοῖσιν.
αὐτὰρ ἐπεὶ κλαίουσα κορέσσατο ὃν κατὰ θυμόν,

η αρχόντισσα θεά, στον Όλυμπο για να διαγείρη πίσω.
Κι ο γύπνος, τους αρμούς του λύνοντας, τον πήρε παίρνοντας του
κι όλες τις έγνοιες. Μα η γυναίκα του πεταχτή η μυαλωμένη
την ίδιαν ώρα, και καθούμενη στο μαλακό κρεβάτι
θρηνούσε᾽ τέλος, αφού χόρτασε θρηνώντας η καρδιά της,

Ἀρτέμιδι πρώτιστον ἐπεύξατο δῖα γυναικῶν:
«Ἄρτεμι, πότνα θεά, θύγατερ Διός, αἴθε μοι ἤδη
ἰὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλοῦσ᾽ ἐκ θυμὸν ἕλοιο
αὐτίκα νῦν, ἢ ἔπειτα μ᾽ ἀναρπάξασα θύελλα
οἴχοιτο προφέρουσα κατ᾽ ἠερόεντα κέλευθα,

των γυναικών το θάμα ευχήθηκε στην Άρτεμη πιο πρώτα:
«Άρτεμη εσύ, θεά τρισέβαστη, κόρη του Δία, σαγίτα
να 'ταν πια να 'ριχνες στα στήθη μου, να πάρεις τη ζωή μου
τούτη την ώρα! Για και δρόλαπας να 'ρχόταν να με ασκώσει
και να με πάρει, κι από ανήλιαγες οδεύοντας με στράτες

ν προχοῇς δὲ βάλοι ἀψορρόου Ὠκεανοῖο.
ὡς δ᾽ ὅτε Πανδαρέου κούρας ἀνέλοντο θύελλαι:
τῇσι τοκῆας μὲν φθῖσαν θεοί, αἱ δ᾽ ἐλίποντο
ὀρφαναὶ ἐν μεγάροισι, κόμισσε δὲ δῖ᾽ Ἀφροδίτη
τυρῷ καὶ μέλιτι γλυκερῷ καὶ ἡδέϊ οἴνῳ:

στου Ωκεανού του κυκλορέματου να μ᾽ έριχνε το στόμα!
Πως του Πανδάρεου πήρε ο δρόλαπας μαθές᾽ τις θυγατέρες,
που τους γονιούς τους ως οι αθάνατοι σκότωσαν, απομείναν
μέσα στο σπίτι τους πεντάρφανες᾽ πήρε η θεά Αφροδίτη
με το τυρί και με τ᾽ ολόγλυκο κρασί και με το μελί

Ἥρη δ᾽ αὐτῇσιν περὶ πασέων δῶκε γυναικῶν
εἶδος καὶ πινυτήν, μῆκος δ᾽ ἔπορ᾽ Ἄρτεμις ἁγνή,
ἔργα δ᾽ Ἀθηναίη δέδαε κλυτὰ ἐργάζεσθαι.
εὖτ᾽ Ἀφροδίτη δῖα προσέστιχε μακρὸν Ὄλυμπον,
κούρῃς αἰτήσουσα τέλος θαλεροῖο γάμοιο--

και τις μεγάλωσε᾽ τους χάρισε κι η Ήρα ομορφιά και γνώση
πιο απ᾽ όλες τις θνητές, κι η Αρτέμιδα κορμί κυπαρισσένιο,
και ξακουστά υφαντά τους έμαθε στον αργαλιό η Παλλάδα.
Μα ως η Αφροδίτη η θεία στον Όλυμπο τον τρίψηλο γυρνούσε,
για να γυρέψει πια το γάμο τους, μια κι είχαν ξεπετάξει,

ἐς Δία τερπικέραυνον, ὁ γάρ τ᾽ εὖ οἶδεν ἅπαντα,
μοῖράν τ᾽ ἀμμορίην τε καταθνητῶν ἀνθρώπων--
τόφρα δὲ τὰς κούρας ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο
καί ῥ᾽ ἔδοσαν στυγερῇσιν ἐρινύσιν ἀμφιπολεύειν:
ὣς ἔμ᾽ ἀϊστώσειαν Ὀλύμπια δώματ᾽ ἔχοντες,

από το Δία τον κεραυνόχαρο — τι αυτός πάντα ξέρει
τι γράφει η μοίρα στων καθένα μας θνητό και τι δε γράφει —
την ώρα αυτή τις κόρες άρπαξαν οι Ανεμικές, και πήγαν
και τις παράδωκαν στις άσπλαχνες τις Ερινύες, εκείνες
να τις γνοιάζονται πια. Ν᾽ αφάνιζαν όμοια οι θεοί και μένα

ἠέ μ᾽ ἐϋπλόκαμος βάλοι Ἄρτεμις, ὄφρ᾽ Ὀδυσῆα
ὀσσομένη καὶ γαῖαν ὕπο στυγερὴν ἀφικοίμην,
μηδέ τι χείρονος ἀνδρὸς ἐϋφραίνοιμι νόημα.
ἀλλὰ τὸ μὲν καὶ ἀνεκτὸν ἔχει κακόν, ὁππότε κέν τις

που ζουν στον Όλυμπο! Της Άρτεμης να μ᾽ έβρισκε η σαγίτα,
στην Κάτω Γης να πάω, τη θύμηση κρατώντας του Οδυσσέα,
και κάποιου την καρδιά αχαμνότερου να μη χρειαστεί να φράνω!
Και τόσες πίκρες όμως δύνεται κανείς να τις βαστάξει,

ἤματα μὲν κλαίῃ, πυκινῶς ἀκαχήμενος ἦτορ,

αν κλαίει τη μέρα μόνο αλάγιαστα με πικραμένα στήθη,

νύκτας δ᾽ ὕπνος ἔχῃσιν--ὁ γάρ τ᾽ ἐπέλησεν ἁπάντων,
ἐσθλῶν ἠδὲ κακῶν, ἐπεὶ ἄρ βλέφαρ᾽ ἀμφικαλύψῃ--
αὐτὰρ ἐμοὶ καὶ ὀνείρατ᾽ ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
τῇδε γὰρ αὖ μοι νυκτὶ παρέδραθεν εἴκελος αὐτῷ,
τοῖος ἐὼν οἷος ᾖεν ἅμα στρατῷ: αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ

φτάνει τις νύχτες να τον χαίρεται τον ύπνο: σαν του κλείσει
τούτος τα βλέφαρα, τα ξέχασε καλά, κακά — τα πάντα!
Μα εμένα ακόμα και τα ονείρατα ζαβά ο θεός τα στέλνει'
κάποιος απόψε πάλε δίπλα μου που του 'μοιαζε κοιμόταν,
τέτοιος, ως ήταν σύντας μίσευε με το στρατό, και μένα

χαῖρ᾽, ἐπεὶ οὐκ ἐφάμην ὄναρ ἔμμεναι, ἀλλ᾽ ὕπαρ ἤδη.»
ὣς ἔφατ᾽, αὐτίκα δὲ χρυσόθρονος ἤλυθεν Ἠώς.
τῆς δ᾽ ἄρα κλαιούσης ὄπα σύνθετο δῖος Ὀδυσσεύς:
μερμήριζε δ᾽ ἔπειτα, δόκησε δέ οἱ κατὰ θυμὸν
ἤδη γιγνώσκουσα παρεστάμεναι κεφαλῆφι.

χαιρόταν η καρδιά, τι τ᾽ όνειρο γι᾽ αλήθεια το θαρρούσα!»
Έτσι μιλούσε, κι η χρυσόθρονη πρόβαλε Αυγή σε λίγο.
Κι ως έκλαιγε, η φωνή της έφτασε, στου αρχοντικού Οδυσσέα
τ᾽ αφτιά, κι ο νους του πήρε δούλευε, θαρρώντας πως εκείνη
τον είχε πια γνωρίσει κι έστεκε στην κεφαλή του απάνω.

χλαῖναν μὲν συνελὼν καὶ κώεα, τοῖσιν ἐνεῦδεν,
ἐς μέγαρον κατέθηκεν ἐπὶ θρόνου, ἐκ δὲ βοείην
θῆκε θύραζε φέρων, Διὶ δ᾽ εὔξατο χεῖρας ἀνασχών:
«Ζεῦ πάτερ, εἴ μ᾽ ἐθέλοντες ἐπὶ τραφερήν τε καὶ ὑγρὴν
ἤγετ᾽ ἐμὴν ἐς γαῖαν, ἐπεί μ᾽ ἐκακώσατε λίην,

Την κάπα, όπου 'γειρε, διπλώνοντας και τις προβιές, τα ρίχνει
στο αρχονταρίκι σ᾽ ένα κάθισμα, κι όξω απ᾽ την πόρτα βγάζει
το βοΐδοτόμαρο, κι απλώνοντας τα χέρια ευκήθη κι είπε:
«Πατέρα Δία, μετά από βάσανα πολλά στεριάς πελάγου
αν ήρθα με δικό σας θέλημα στη γη μου, ας πει ένα λόγο

φήμην τίς μοι φάσθω ἐγειρομένων ἀνθρώπων
ἔνδοθεν, ἔκτοσθεν δὲ Διὸς τέρας ἄλλο φανήτω.»
ὣς ἔφατ᾽ εὐχόμενος: τοῦ δ᾽ ἔκλυε μητίετα Ζεύς,
αὐτίκα δ᾽ ἐβρόντησεν ἀπ᾽ αἰγλήεντος Ὀλύμπου,
ὑψόθεν ἐκ νεφέων: γήθησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς.

κάποιος απ᾽ όσους τώρα ξύπνησαν σημαδιακό από μέσα᾽
μα απόξω ένα άλλο ακόμα θα 'θελα να δω του Δία σημάδι!»
Είπε, κι ο Δίας ο βαθυστόχαστος τον άκουσε που ευκήθη,
κι άπο το διάφωτο τον Όλυμπο του βρόντησε ίδιαν ώρα
ψηλά απ᾽ τα νέφη, κι ο αρχοντόγεννος το χάρηκε Οδυσσέας.

φήμην δ᾽ ἐξ οἴκοιο γυνὴ προέηκεν ἀλετρὶς
πλησίον, ἔνθ᾽ ἄρα οἱ μύλαι ἥατο ποιμένι λαῶν,
τῇσιν δώδεκα πᾶσαι ἐπερρώοντο γυναῖκες
ἄλφιτα τεύχουσαι καὶ ἀλείατα, μυελὸν ἀνδρῶν.
αἱ μὲν ἄρ᾽ ἄλλαι εὗδον, ἐπεὶ κατὰ πυρὸν ἄλεσσαν,

Φωνή κι από το σπίτι ακούστηκε μαζί — μιανής αλέστρας
κοντά, κει που ήταν οι χερόμυλοι του βασιλιά στημένοι.
Γυναίκες δώδεκα τους δούλευαν κι άλέθανε κριθάρι
και στάρι, να γενούν στα κόκαλα μεδούλι των ανθρώπων.
Οι άλλες γυναίκες πια κοιμόντουσαν, μια κι είχαν άπαλέσει'

ἡ δὲ μί᾽ οὔπω παύετ᾽, ἀφαυροτάτη δ᾽ ἐτέτυκτο:
ἥ ῥα μύλην στήσασα ἔπος φάτο, σῆμα ἄνακτι:
«Ζεῦ πάτερ, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσεις,
ἦ μεγάλ᾽ ἐβρόντησας ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
οὐδέ ποθι νέφος ἐστί: τέρας νύ τεῳ τόδε φαίνεις.

και μια μονάχα ακόμα δούλευε, το η πιο αχαμνή ήταν σκλάβα.
Ξάφνου σταμάτησε και μίλησε, σημάδι για το ρήγα:
«Πατέρα Δία, πού τους αθάνατους και τους θνητούς ορίζεις,
απ᾽ τ᾽ αστεράτα ουράνια βρόντηξες βαριά, και γύρα ουτ᾽ ένα
σύγνεφο βλέπω᾽ κάποιου θα᾽ δωκες σημάδι δίχως άλλο.

κρῆνον νῦν καὶ ἐμοὶ δειλῇ ἔπος, ὅττι κεν εἴπω:
μνηστῆρες πύματόν τε καὶ ὕστατον ἤματι τῷδε
ἐν μεγάροις Ὀδυσῆος ἑλοίατο δαῖτ᾽ ἐρατεινήν,
οἳ δή μοι καμάτῳ θυμαλγέι: γούνατ᾽ ἔλυσαν
ἄλφιτα τευχούσῃ: νῦν ὕστατα δειπνήσειαν.»

Τώρα και μένα της βαριόμοιρης για τέλεψε το λόγο:
Πια για στερνή φορά κι δλόστερνη τη μέρα αυτή οι μνηστήρες
τραπέζι να χαρούν, καθούμενοι στο σπίτι του Οδυσσέα!
Αυτοί που μου 'κοψαν τα γόνατα, βαριά ζεμένη ως μ᾽ έχουν
να τους αλέθω αλεύρι, δώσε τους στερνή φορά να φάνε!»

ὣς ἄρ᾽ ἔφη, χαῖρεν δὲ κλεηδόνι δῖος Ὀδυσσεὺς
Ζηνός τε βροντῇ: φάτο γὰρ τίσασθαι ἀλείτας.
αἱ δ᾽ ἄλλαι δμῳαὶ κατὰ δώματα κάλ᾽ Ὀδυσῆος
ἀγρόμεναι ἀνέκαιον ἐπ᾽ ἐσχάρῃ ἀκάματον πῦρ.
Τηλέμαχος δ᾽ εὐνῆθεν ἀνίστατο, ἰσόθεος φώς,

Αυτά είπε, κι ο Οδυσσέας εχάρηκε το λόγο της ν᾽ ακούσει
και τη βροντή του Δία᾽ πια λόγιαζε να γδικιωθεί τους φταίχτες.
Μες στου Οδυσσέα το σπίτι τ᾽ όμορφο μαζεύουνταν οι δούλες
οι άλλες την ώρα τούτη, αδάμαστη φωτιά στη στιά ν᾽ ανάψουν.
Κι ο ισόθεος άντρας, ο Τηλέμαχος, πετάχτη από το στρώμα,

εἵματα ἑσσάμενος: περὶ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ᾽ ὤμῳ:
ποσσὶ δ᾽ ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
εἵλετο δ᾽ ἄλκιμον ἔγχος, ἀκαχμένον ὀξέι: χαλκῷ:
στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰών, πρὸς δ᾽ Εὐρύκλειαν ἔειπε:
«μαῖα φίλη, τὸν ξεῖνον ἐτιμήσασθ᾽ ἐνὶ οἴκῳ

κι ως ντύθηκε, στον ώμο εκρέμασε το κοφτερό σπαθί του
και με σαντάλια πόδεσε όμορφα τ᾽ αστραφτερά του πόδια'
τρανό κοντάρι, καλοτρόχιστο παίρνει μετά και φεύγει,
ζητώντας την Ευρύκλεια᾽ φτάνοντας της είπε απ᾽ το κατώφλι:
«Τον ξένο αλήθεια τον γνοιαστήκατε, κυρούλα, μες στο σπίτι,

εὐνῇ καὶ σίτῳ, ἦ αὔτως κεῖται ἀκηδής;
τοιαύτη γὰρ ἐμὴ μήτηρ, πινυτή περ ἐοῦσα:
ἐμπλήγδην ἕτερόν γε τίει μερόπων ἀνθρώπων
χείρονα, τὸν δέ τ᾽ ἀρείον᾽ ἀτιμήσασ᾽ ἀποπέμπει.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Εὐρύκλεια:

να φάει, να κοιμηθεί; για απόμεινε δώ μέσα ξεχασμένος;
Τέτοια είναι, ξέρω, πάντα η μάνα μου, κι <ς είναι μυαλωμένη'
απ᾽ τους ανθρώπους, όπως έτυχε, συχνά τιμάει τον ένα,
τον πιο κακό, και τον καλύτερο καταφρονεί και διώχνει.»
Κι η Ευρύκλεια τότε του αποκρίθηκε᾽ και του 'πε, η μυαλωμένη:

«οὐκ ἄν μιν νῦν, τέκνον, ἀναίτιον αἰτιόῳο.
οἶνον μὲν γὰρ πῖνε καθήμενος, ὄφρ᾽ ἔθελ᾽ αὐτός,
σίτου δ᾽ οὐκέτ᾽ ἔφη πεινήμεναι: εἴρετο γάρ μιν.
ἀλλ᾽ ὅτε δὴ κοίτοιο καὶ ὕπνου μιμνήσκοιτο,
ἡ μὲν δέμνι᾽ ἄνωγεν ὑποστορέσαι δμῳῇσιν,

«Στην άφταιγη μη θέλεις φταίξιμο να ρίξεις τώρα, γιε μου!
Κρασί καθόταν τούτος κι έπινε σαν που 'θελε η καρδιά του,
μα για ψωμί καθώς τον ρώτησε, πως δεν πεινάει της είπε
κι απά στην ώρα που θα λόγιαζε να γείρει, να πλαγιάσει,
εκείνη πρόσταξε τις δούλες της χλινάρι να τον στρώσουν

αὐτὰρ ὅ γ᾽, ὥς τις πάμπαν ὀϊζυρὸς καὶ ἄποτμος,
οὐκ ἔθελ᾽ ἐν λέκτροισι καὶ ἐν ῥήγεσσι καθεύδειν,
ἀλλ᾽ ἐν ἀδεψήτῳ βοέῃ καὶ κώεσιν οἰῶν
ἔδραθ᾽ ἐνὶ προδόμῳ: χλαῖναν δ᾽ ἐπιέσσαμεν ἡμεῖς.»
ὣς φάτο, Τηλέμαχος δὲ διὲκ μεγάροιο βεβήκει

μα αυτός, σαν που 'νιώθε κακότυχος και τρισερημιασμένος,
σε κλίνη απάνω και σκεπάσματα δεν ήθελε να πέσεί'
άργαστο πήρε βοϊδοτόμαρο κι αρνοπροβιές και πήγε
να γείρει στην αυλή᾽ του ρίξαμε και μεις μια κάπα απάνω.»
Έτσι μιλούσε, κι ο Τηλέμαχος το αρχονταρίκι αφήκε

ἔγχος ἔχων, ἅμα τῷ γε δύω κύνες ἀργοὶ ἕποντο.
βῆ δ᾽ ἴμεν εἰς ἀγορὴν μετ᾽ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιούς.
ἡ δ᾽ αὖτε δμῳῇσιν ἐκέκλετο δῖα γυναικῶν,
Εὐρύκλει᾽, Ὦπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο:
«ἀγρεῖθ᾽, αἱ μὲν δῶμα κορήσατε ποιπνύσασαι,

κρατώντας το κοντάρι᾽ πίσω του γοργοί δυο σκύλοι ακλούθουν
και κίνησε να πάει στη μάζωξη, στους αντριανούς Αργίτες.
Τις άλλες δούλες τότε πρόσταξε των γυναικών το θάμα,
η Ευρύκλεια, που 'χε τον Πεισήνορα παππού, τον Ώπα κύρη:
«Ομπρός, τα χέρια σας κουνάτε τα, την κάμαρα σαρώστε,

ῥάσσατέ τ᾽, ἔν τε θρόνοις εὐποιήτοισι τάπητας
βάλλετε πορφυρέους: αἱ δὲ σπόγγοισι τραπέζας
πάσας ἀμφιμάσασθε, καθήρατε δὲ κρητῆρας
καὶ δέπα ἀμφικύπελλα τετυγμένα: ταὶ δὲ μεθ᾽ ὕδωρ
ἔρχεσθε κρήνηνδε, καὶ οἴσετε θᾶσσον ἰοῦσαι.

ραντίστε τη, τα καλοκάμωτα θρονιά σκεπάσετέ τα
με τα χαλιά τ᾽ αλικοπόρφυρα᾽ καί σεις με τα σφουγγάρια
σκουπίστε τα τραπέζια᾽ πλύσιμο και τα κροντήρια θέλουν
κι οι κούπες οι όμορφες, οι δίγουβες᾽ κι άλλες στη βρύση σύρτε
νερό να φέρετε, και γρήγορα με τα σταμνιά γυρνάτε.

οὐ γὰρ δὴν μνηστῆρες ἀπέσσονται μεγάροιο,
ἀλλὰ μάλ᾽ ἦρι νέονται, ἐπεὶ καὶ πᾶσιν ἑορτή.»
ὣς ἔφαθ᾽, αἱ δ᾽ ἄρα τῆς μάλα μὲν κλύον ἠδ᾽
ἐπίθοντο.
αἱ μὲν ἐείκοσι βῆσαν ἐπὶ κρήνην μελάνυδρον,
αἱ δ᾽ αὐτοῦ κατὰ δώματ᾽ ἐπισταμένως πονέοντο.

Σε λίγο λέω θα ιδούμε να 'ρχουνται στο σπίτι εδώ οι μνηστήρες-
πουρνό πουρνό θα 'ρθούν, τι σήμερα γιορτή τρανή έχουν όλοι.
Είπε, κι αυτές, γρικώντας, πρόθυμα στη γνώμη της συγκλίναν
« είκοσι τρέξαν στη μαυρόνερη για να γεμίσουν βρύση,
κι οι άλλες πιδέξια πήραν δούλευαν εκεί στο σπίτι μέσα.

ἐς δ᾽ ἦλθον δρηστῆρες Ἀχαιῶν. οἱ μὲν ἔπειτα
εὖ καὶ ἐπισταμένως κέασαν ξύλα, ταὶ δὲ γυναῖκες
ἦλθον ἀπὸ κρήνης: ἐπὶ δέ σφισιν ἦλθε συβώτης
τρεῖς σιάλους κατάγων, οἳ ἔσαν μετὰ πᾶσιν ἄριστοι.
καὶ τοὺς μέν ῥ᾽ εἴασε καθ᾽ ἕρκεα καλὰ νέμεσθαι,

Ήρθαν μετά και τα παιδόπουλα των Αχαιών, και ξύλα
με μαστοριά να σκίζουν Έπιασαν, γυρίζαν κι οι γυναίκες
από τη βρύση᾽ και κατόπι τους με τρεις θρεμμένους χοίρους
ο θείος χοιροβοσκός κατέβηκε, τους πιο καλύτερους του,
και στον αυλόγυρο τον όμορφο τους άφησε να βόσκουν

αὐτὸς δ᾽ αὖτ᾽ Ὀδυσῆα προσηύδα μειλιχίοισι:
«ξεῖν᾽, ἦ ἄρ τί σε μᾶλλον Ἀχαιοὶ εἰσορόωσιν,
ἦέ σ᾽ ἀτιμάζουσι κατὰ μέγαρ᾽, ὡς τὸ πάρος περ;»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολυμήτις

μετά γυρνώντας γλυκομίλησε στον Οδυσσέα και του 'πε:
«Οι Αργίτες, ξένε, τώρα πιότερο σε γνοιάζουνται; για πες μου!
για, όπως και πρώτα, καταφρόνεση σου δείχνουν στο παλάτι;»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:

Ὀδυσσεύς:
«αἲ γὰρ δή, Εὔμαιε, θεοὶ τισαίατο λώβην,

ἣν οἵδ᾽ ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανόωνται
οἴκῳ ἐν ἀλλοτρίῳ, οὐδ᾽ αἰδοῦς μοῖραν ἔχουσιν.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
ἀγχίμολον δέ σφ᾽ ἦλθε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν.
αἶγας ἄγων αἳ πᾶσι μετέπρεπον αἰπολίοισι,

δεῖπνον μνηστήρεσσι. δύω δ᾽ ἅμ᾽ ἕποντο νομῆες.
καὶ τὰς μὲν κατέδησεν ὑπ᾽ αἰθούσῃ ἐριδούπῳ,
αὐτὸς δ᾽ αὖτ᾽ Ὀδυσῆα προσηύδα κερτομίοισι:
«ξεῖν᾽, ἔτι καὶ νῦν ἐνθάδ᾽ ἀνιήσεις κατὰ δῶμα
ἀνέρας αἰτίζων, ἀτὰρ οὐκ ἔξεισθα θύραζε;

πάντως οὐκέτι νῶϊ διακρινέεσθαι ὀΐω
πρὶν χειρῶν γεύσασθαι, ἐπεὶ σύ περ οὐ κατὰ κόσμον
αἰτίζεις: εἰσὶν δὲ καὶ ἄλλαι δαῖτες Ἀχαιῶν.»
ὣς φάτο, τὸν δ᾽ οὔ τι προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς,
ἀλλ᾽ ἀκέων κίνησε κάρη, κακὰ βυσσοδομεύων.

τοῖσι δ᾽ ἐπὶ τρίτος ἦλθε Φιλοίτιος, ὄρχαμος ἀνδρῶν,
βοῦν στεῖραν μνηστῆρσιν ἄγων καὶ πίονας αἶγας.
πορθμῆες δ᾽ ἄρα τούς γε διήγαγον, οἵ τε καὶ ἄλλους
ἀνθρώπους πέμπουσιν, ὅτις σφέας εἰσαφίκηται.
καὶ τὰ μὲν εὖ κατέδησεν ὑπ᾽ αἰθούσῃ ἐριδούπῳ,

αὐτὸς δ᾽ αὖτ᾽ ἐρέεινε συβώτην ἄγχι παραστάς:
«τίς δὴ ὅδε ξεῖνος νέον εἰλήλουθε, συβῶτα,
ἡμέτερον πρὸς δῶμα; τέων δ᾽ ἐξ εὔχεται εἶναι
ἀνδρῶν; ποῦ δέ νύ οἱ γενεὴ καὶ πατρὶς ἄρουρα;
δύσμορος, ἦ τε ἔοικε δέμας βασιλῆϊ ἄνακτι:

ἀλλὰ θεοὶ δυόωσι πολυπλάγκτους ἀνθρώπους,
ὁππότε καὶ βασιλεῦσιν ἐπικλώσωνται ὀϊζύν.»
ἦ καὶ δεξιτερῇ δειδίσκετο χειρὶ παραστάς,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«χαῖρε, πάτερ ὦ ξεῖνε: γένοιτό τοι ἔς περ ὀπίσσω

ὄλβος: ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς ἔχεαι πολέεσσι.
Ζεῦ πάτερ, οὔ τις σεῖο θεῶν ὀλοώτερος ἄλλος:
οὐκ ἐλεαίρεις ἄνδρας, ἐπὴν δὴ γείνεαι αὐτός,
μισγέμεναι κακότητι καὶ ἄλγεσι λευγαλέοισιν.
ἴδιον, ὡς ἐνόησα, δεδάκρυνται δέ μοι ὄσσε

μνησαμένῳ Ὀδυσῆος, ἐπεὶ καὶ κεῖνον ὀΐω
τοιάδε λαίφε᾽ ἔχοντα κατ᾽ ἀνθρώπους ἀλάλησθαι,
εἴ που ἔτι ζώει καὶ ὁρᾷ φάος ἠελίοιο.
εἰ δ᾽ ἤδη τέθνηκε καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισιν,
ὤ μοι ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ὅς μ᾽ ἐπὶ βουσὶν

«Απ᾽ τους θεούς να το 'βρουν, άμποτε μια μέρα να πλερώσουν

την ανομία τους, Εύμαιε, τ᾽ άδικα, κακά που κλώθουν έργα
σε ξένο σπίτι μπαινοβγαίνοντας᾽ σταλιά ντροπή δεν έχουν!»
Τέτοια σταύρωναν συνάλληλος τους εκείνοι λόγια τότε.
Σε λίγο, κι ο Μελάνθιος σίμωσε με δυο βοσκούς μαζί του,
ο γιδολάτης, απ᾽ τις μάντρες του τις πιο παχιές του γίδες

λαλώντας, οι μνηστήρες να 'χουνε στο γιόμα τους να τρώνε.
Κι αφού τις έδεσε στο αχόλαλο μπροστά χαγιάτι, ατός του
στον Οδυσσέα γυρνώντας μίλησε με λόγια αγκιδωμένα-:
«Και πάλε φόρτωμα θα σ᾽ έχουμε να τριγυρίζεις, ξένε,
μέσα στο σπίτι διακονεύοντας; γιατί δεν παίρνεις πόδι;

Το δίχως άλλο δε χωρίζουμε, θαρρώ, χωρίς τους γρόθους
ο ένας του άλλου να δοκιμάσουμε᾽ σωστός δεν είναι ο τρόπος
που ζητιανεύεις᾽ κι άλλα βρίσκουνται των Αχαιών τραπέζια!»
Αυτά είπε, μα ο Οδυσσέας ο φρόνιμος δεν του αποκρίθη,
μόνο την κεφαλή του εκίνησε άλαλος, κακά στο νου λογιώντας.

Σε λίγο κι ο Φιλοίτιος έφτασε, στους δούλους μέσα ο πρώτος,
γίδες παχιές και στέρφα φέρνοντας γελάδα στους μνηστήρες.
Απ᾽ τη στεριά οι περαματάρηδες τους είχαν φέρει αντίκρυ,
που συνεβγάζουν όποιον άνθρωπο στο πέραμα τους φτάσει.
Τα ζωντανά μπροστά στο αχόλαλο καλόδεσε χαγιάτι,

κι αυτός τον Εύμαιο κοντοζύγωσε και τον ρωτούσε κι είπε:
«Ποιος να 'ναι τάχα ο ξένος που 'φτασε, χοιροβοσκέ,
ο καινούργιος στο σπίτι μας εδώ; Ποια πέτεται δικολογιά πως έχει;
Η γης η πατρική κι η φύτρα του που βρίσκουνται στον κόσμο;
Ο δύστυχος! Με τέτοιο ανάριμμα ρηγάρχης πρέπει να 'ναι.

Ο άνθρωπος όμως που παράδειρε, και βασιλιάς αν είναι,
καημούς σαν του 'κλωσαν οι αθάνατοι, στις ξενιτιές ρημάζει!»
Αυτά είπε, και τον καλωσόρισε με το δεξιό του χέρι
σιμώνοντας τον, κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
«Γεια σου, πατέρα ξένε, κι άμποτε να καλοριζικέψεις

στα χρόνια που θα 'ρθούν, τι βάσανα πολλά σε δέρνουν τώρα.
Πατέρα Δία, θεός πιο αλύπητος άλλος κανείς δεν είναι!
Καν τους ανθρώπους δε σπλαχνίζεσαι που σέρνουν από σένα,
μόνο τους ρίχνεις σ᾽ άγρια βάσανα και σε βαριά τυράννια.
Ίδρωτας μ᾽ έκοψε θωρώντας τον, μου δάκρυσαν τα μάτια,

τον Οδυσσέα καθώς μου θύμισε᾽ κι εκείνος λέω παρόμοια
κουρέλια θα 'χει παραδέρνοντας στης γης τα πλάτη ολούθε,
αν είναι στη ζωή και χαίρεται του ήλιου το φως ακόμα.
Μα αν ο Οδυσσέας ο άψεγος πέθανε κι είναι στον Άδη κάτω,
αλί σε μένα που τον έχασα! τι αυτός μικρόν ακόμα

εἶσ᾽ ἔτι τυτθὸν ἐόντα Κεφαλλήνων ἐνὶ δήμῳ.
νῦν δ᾽ αἱ μὲν γίγνονται ἀθέσφατοι, οὐδέ κεν ἄλλως
ἀνδρί γ᾽ ὑποσταχύοιτο βοῶν γένος εὐρυμετώπων:
τὰς δ᾽ ἄλλοι με κέλονται ἀγινέμεναί σφισιν αὐτοῖς
ἔδμεναι: οὐδέ τι παιδὸς ἐνὶ μεγάροις ἀλέγουσιν,

να πιστατώ στα βόδια μ᾽ έβαλε, στη γη των Κεφαλλήνων.
Τώρα οι γελάδες του πια χίλιασαν — σα στάχια᾽ να βγοδώνουν
τα φαρδιοκούτελα γελάδια του κανείς δεν είδα τόσο.
Μα άνθρωποι ξένοι με προστάζουνε να τους τα φέρνω, να 'χουν
να τρων αυτοί, και μες στο σπίτι του το γιο του δεν ψηφάνε,

οὐδ᾽ ὄπιδα τρομέουσι θεῶν: μεμάασι γὰρ ἤδη
κτήματα δάσσασθαι δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος.
αὐτὰρ ἐμοὶ τόδε θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισι
πόλλ᾽ ἐπιδινεῖται: μάλα μὲν κακὸν υἷος ἐόντος
ἄλλων δῆμον ἱκέσθαι ἰόντ᾽ αὐτῇσι βόεσσιν,

και δίχως των θεών την όργητα να τρέμουν, λογαριάζουν
να μοιραστούν το βιος του ρήγα μου, που χρόνια᾽ στα ξένα.
Και μένα ο νους γυρίζει αδιάκοπα και κυκλοφέρνει πάντα
στη σκέψη αυτή: με τις γελάδες μου να φύγω γ᾽ άλλους τόπους,
σε ανθρώπους ξένους; τέτοιο φέρσιμο κακό 'ναι, τι έχει μείνει

ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς: τὸ δὲ ῥίγιον, αὖθι μένοντα
βουσὶν ἐπ᾽ ἀλλοτρίῃσι καθήμενον ἄλγεα πάσχειν.
καί κεν δὴ πάλαι ἄλλον ὑπερμενέων βασιλήων
ἐξικόμην φεύγων, ἐπεὶ οὐκέτ᾽ ἀνεκτὰ πέλονται:
ἀλλ᾽ ἔτι τὸν δύστηνον ὀΐομαι, εἴ ποθεν ἐλθὼν

ξοπίσω ο γιος του, μα χειρότερο εδώ πέρα να κρατιέμαι
και για γελάδια που άλλοι χαίρουνται να τυραννιέμαι τόσο.
Από καιρό φευγάτος θα 'μουνα, να βρω κι εγώ αποκούμπι
σε κάποιον άλλο ρήγα πέρφανο, τι αυτά πια δε βαστιούνται
μα συλλογιέμαι αυτόν τον άμοιρο, μπας και φάνε από κάπου

ἀνδρῶν μνηστήρων σκέδασιν κατὰ δώματα θείῃ.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«βουκόλ᾽, ἐπεὶ οὔτε κακῷ οὔτ᾽ ἄφρονι φωτὶ ἔοικας,
γιγνώσκω δὲ καὶ αὐτὸς ὅ τοι πινυτὴ φρένας ἵκει,
τοὔνεκά τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὅρκον ὀμοῦμαι:

και διασκορπίσει απ᾽ το παλάτι του τους αντριανούς μνηστήρες.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Από αχαμνή γενιά κι ανέμυαλος δε φαίνεσαι, βουκόλα
το βλέπω τώρα και μονάχος μου πως είσαι μυαλωμένος.
Μα άκου τα λόγια μου, που απάνω τους όρκο τρανό θα δώσω:

ἴστω νῦν Ζεὺς πρῶτα θεῶν ξενίη τε τράπεζα
ἱστίη τ᾽ Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ἣν ἀφικάνω,
ἦ σέθεν ἐνθάδ᾽ ἐόντος ἐλεύσεται οἴκαδ᾽ Ὀδυσσεύς:
σοῖσιν δ᾽ ὀφθαλμοῖσιν ἐπόψεαι, αἴ κ᾽ ἐθέλῃσθα,
κτεινομένους μνηστῆρας, οἳ ἐνθάδε κοιρανέουσιν.»

Πρώτος ο Δίας ας είναι μάρτυρας και της φιλίας η τάβλα
και του Οδυσσέα το τζάκι του άψεγου, που εδέχτει εμέ τον ξένο΄
τον Οδυσσέα θα ιδείς στο σπίτι του, πριν φύγεις, να διαγέρνει,
και τους μνηστήρες με τα μάτια σου, σα θέλεις, θ᾽ αντικρίσεις
μες στο παλάτι να σκοτώνουνται, που τώρα το αφεντεύουν.»

τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ:
«αἲ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρονίων:
γνοίης χ᾽ οἵη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἕπονται.»
ὣς δ᾽ αὔτως Εὔμαιος ἐπεύξατο πᾶσι θεοῖσι
νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε.

Κι ο αγελαδάρης τότε μίλησε και του αποκρίθη κι είπε:
«Ξένε, σωστό το λόγο σου άμποτε να βγάλη ο γιος του Κρόνου'
τη δύναμη μου τότε θα 'βλεπες και πως με ακούν τα χέρια!»
Παρόμοια κι ο Εύμαιος τους αθάνατους ανακαλιόταν όλους,
το γνωστικό Οδυσσέα στο σπίτι του να ιδεί να φτάνει τέλος.

ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
μνηστῆρες δ᾽ ἄρα Τηλεμάχῳ θάνατόν τε μόρον τε
ἤρτυον: αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀριστερὸς ἤλυθεν ὄρνις,
αἰετὸς ὑψιπέτης, ἔχε δὲ τρήρωνα πέλειαν.
τοῖσιν δ᾽ Ἀμφίνομος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:

Έτσι μιλούσαν συναλλήλως τους εκείνοι, κι ίδιαν ώρα
το φόνο έκλωθαν του Τηλέμαχου και το χαμό οι μνηστήρες.
Ξάφνου σημάδι απ᾽ όρνιο πρόβαλεν απ᾽ το ζερβί τους χέρι,
αιτός αψηλοπέτης, που 'σφιγγε στα νύχια περιστέρα.
Το λόγο πήρε τότε ο Αμφίνομος αναμεσό τους κι είπε:

«ὦ φίλοι, οὐχ ἡμῖν συνθεύσεται ἥδε γε βουλή,
Τηλεμάχοιο φόνος: ἀλλὰ μνησώμεθα δαιτός.»
ὣς ἔφατ᾽ Ἀμφίνομος, τοῖσιν δ᾽ ἐπιήνδανε μῦθος.
ἐλθόντες δ᾽ ἐς δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο
χλαίνας μὲν κατέθεντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε,

«Φίλοι μου, αυτό στο νου που βάλαμε καλό δεν παίρνει δρόμο,
λέω του Τηλέμαχου το θάνατο᾽ καιρός να φάμε ωστόσο!»
Αυτά είπε ο Αμφίνομος, και σύγκλιναν στα λόγια του οι μνηστήρες'
κι ως στου Οδυσσέα του αρχοντογέννητου το σπίτι μέσα μπήκαν
κι άφηκαν πάνω στα καθίσματα τις χλαίνες που φορούσαν,

οἱ δ᾽ ἱέρευον ὄϊς μεγάλους καὶ πίονας αἶγας,
ἵρευον δὲ σύας σιάλους καὶ βοῦν ἀγελαίην:
σπλάγχνα δ᾽ ἄρ᾽ ὀπτήσαντες ἐνώμων, ἐν δέ τε οἶνον
κρητῆρσιν κερόωντο: κύπελλα δὲ νεῖμε συβώτης.

πήραν τρανά κριάρια κι έσφαζαν, καλοθρεμμένες γίδες,
χοίρους παχιούς και μια που διάλεξαν γελάδα απ᾽ το κοπάδι.
Τα σπλάχνα έψησαν, κι ως τα μοίρασαν, συγκέρναααν το κρασί τους

σῖτον δέ σφ᾽ ἐπένειμε Φιλοίτιος, ὄρχαμος ἀνδρῶν,
καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἐῳνοχόει δὲ Μελανθεύς.
οἱ δ᾽ ἐπ᾽ ὀνείαθ᾽ ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
Τηλέμαχος δ᾽ Ὀδυσῆα καθίδρυε, κέρδεα νωμῶν,
ἐντὸς ἐϋσταθέος μεγάρου, παρὰ λάϊνον οὐδόν,
δίφρον ἀεικέλιον καταθεὶς ὀλίγην τε τράπεζαν:

πὰρ δ᾽ ἐτίθει σπλάγχνων μοίρας, ἐν δ᾽ οἶνον ἔχευεν
ἐν δέπαϊ χρυσέῳ, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν:
«ἐνταυθοῖ νῦν ἧσο μετ᾽ ἀνδράσιν οἰνοποτάζων:
κερτομίας δέ τοι αὐτὸς ἐγὼ καὶ χεῖρας ἀφέξω
πάντων μνηστήρων, ἐπεὶ οὔ τοι δήμιός ἐστιν

οἶκος ὅδ᾽, ἀλλ᾽ Ὀδυσῆος, ἐμοὶ δ᾽ ἐκτήσατο κεῖνος.
ὑμεῖς δέ, μνηστῆρες, ἐπίσχετε θυμὸν ἐνιπῆς
καὶ χειρῶν, ἵνα μή τις ἔρις καὶ νεῖκος ὄρηται.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ὀδὰξ ἐν χείλεσι φύντες
Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευε.

τοῖσιν δ᾽ Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός:
«καὶ χαλεπόν περ ἐόντα δεχώμεθα μῦθον, Ἀχαιοί,
Τηλεμάχου: μάλα δ᾽ ἧμιν ἀπειλήσας ἀγορεύει.
οὐ γὰρ Ζεὺς εἴασε Κρονίων: τῷ κέ μιν ἤδη
παύσαμεν ἐν μεγάροισι, λιγύν περ ἐόντ᾽ ἀγορητήν.»

ὣς ἔφατ᾽ Ἀντίνοος: ὁ δ᾽ ἄρ᾽ οὐκ ἐμπάζετο μύθων.
κήρυκες δ᾽ ἀνὰ ἄστυ θεῶν ἱερὴν ἑκατόμβην
ἦγον: τοὶ δ᾽ ἀγέροντο κάρη κομόωντες Ἀχαιοὶ
ἄλσος ὕπο σκιερὸν ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.
οἱ δ᾽ ἐπεὶ ὤπτησαν κρέ᾽ ὑπέρτερα καὶ ἐρύσαντο,

μοίρας δασσάμενοι δαίνυντ᾽ ἐρικυδέα δαῖτα:
πὰρ δ᾽ ἄρ᾽ Ὀδυσσῆϊ μοῖραν θέσαν οἳ πονέοντο
ἴσην, ὡς αὐτοί περ ἐλάγχανον: ὣς γὰρ ἀνώγει
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο.
μνηστῆρας δ᾽ οὐ πάμπαν ἀγήνορας εἴα Ἀθήνη

λώβης ἴσχεσθαι θυμαλγέος, ὄφρ᾽ ἔτι μᾶλλον
δύη ἄχος κραδίην Λαερτιάδην Ὀδυσῆα.
ἦν δέ τις ἐν μνηστῆρσιν ἀνὴρ ἀθεμίστια εἰδώς,
Κτήσιππος δ᾽ ὄνομ᾽ ἔσκε, Σάμῃ δ᾽ ἐνὶ οἰκία ναῖεν:
ὃς δή τοι κτεάτεσσι πεποιθὼς θεσπεσίοισι

μνάσκετ᾽ Ὀδυσσῆος δὴν οἰχομένοιο δάμαρτα.
ὅς ῥα τότε μνηστῆρσιν ὑπερφιάλοισι μετηύδα:
«κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγήνορες, ὄφρα τι εἴπω:
μοῖραν μὲν δὴ ξεῖνος ἔχει πάλαι, ὡς ἐπέοικεν,
ἴσην: οὐ γὰρ καλὸν ἀτέμβειν οὐδὲ δίκαιον

ξείνους Τηλεμάχου, ὅς κεν τάδε δώμαθ᾽ ἵκηται.
ἀλλ᾽ ἄγε οἱ καὶ ἐγὼ δῶ ξείνιον, ὄφρα καὶ αὐτὸς

μες στα κροντήρια, κι ο Εύμαιος μοίραζε τις κούπες σ'έναν έναν
ψωμί ο Φιλοίτιος τους διαμοίρασε, στους δούλους μέσα ο πρώτος,

μες σε όμορφα πανέρια᾽ το κρασί το κέρνα ο Μελανθέας.
Κι αυτοί στα ετοιμασμένα αντίκρυ τους φαγιά τα χέρια άπλωσαν.
Τότε ο Τηλέμαχος επίτηδες τον Οδυσσέα καθίζει
πλάι στο κατώφλι, στου καλόχτιστου το βάθος αντρωνίτη,
μπρος του άβολο σκαμνί πιθώνοντας κι ένα μικρό τραπέζι'

και μια μερίδα σπλάχνα του 'βαλε, και σε χρυσό ποτήρι,
να 'χει να πιει, κρασί του κέρασε, κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Με όλους τους άλλους τώρα κάθισε και το κρασί σου πίνε,
κι απ᾽ των μνηστήρων τα πειράγματα κι από τα χέρια ατός μου
θα σε φυλάξω εγώ᾽ βρισκόμαστε μες στου Οδυσσέα το σπίτι,

που θα γενεί δικό μου κάποτε — δεν είναι όλου του κόσμου!
Και σεις, μνηστήρες, και τα χέρια σας κρατάτε και το στόμα,
να μην ξεσπάσουν ξάφνου τίποτα μαλώματα κι αμάχες!»
Αυτά είπε, κι όλοι τους εδάγκασαν τα χείλια σαστισμένοι
απ᾽ το κουράγιο του Τηλέμαχου, που μίλησε έτσι αντρίκια.

Κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, γύρισε κι αναμεσό τους είπε:
«Βαρύς ο λόγος του Τηλέμαχου, μα ας τον δεχτούμε, Αργίτες,
αν κι είναι αλήθεια πως ξεστόμισε για μας φοβέρες άγριες.
Του Κρόνου ο γιος, ο Δίας, δεν άφησε, τι αλλιώς στο σπίτι τούτο
θά 'χαμε κλείσει πια το στόμα του, και δυνατά ας φωνάζει.»

Αυτά είπε ο Αντίνοος, μα ο Τηλέμαχος τα λόγια του αψηφούσε.
Μες απ᾽ την πόλη οι κράχτες έφερναν ωστόσο πλήθος βόδια
για τη θυσία, κι οι μακρομάλληδες μαζώνουνταν Αργίτες
στου μακροσαγιτάρη Απόλλωνα το δάσος το ισκιωμένο.
Κι αυτοί τ᾽ απανωψάχνια ως έψησαν κι απ᾽ τη φωτιά τα σύραν,

τα κόψαν μερτικά και κάθισαν σε αρχοντικό τραπέζι.
Και του Οδυσσέα μερίδα του 'βαλαν οι τραπεζάροι, τόση
όσο κι αυτή που κι οι ίδιοι θα 'παιρναν, τι του Οδυσσέα το τέκνο
του αρχοντογέννητου, ο Τηλέμαχος, τέτοια είχε δώσει διάτα.
Ωστόσο κι η Αθηνά δεν άφηνε τους πέρφανους μνηστήρες

να πάψουν τ᾽ άνομα φερσίματα, για να ριζώσει η πίκρα
μαθές ακόμα πιο βαθύτερα στα στήθη του Οδυσσέα.
Μες στους μνηστήρες κάποιος βρίσκουνταν, ψυχή ανομία γεμάτη,
τον λέγαν Χτήσιππο᾽ το σπίτι του μακριά, στη Σάμη, το 'χε
και ζούσε εκεί, μα είχε τα θάρρη του στ᾽ αρίφνητά του πλούτη,

και του Οδυσσέα, μακριά που χρόνιζε, ζητούσε τη γυναίκα.
Τούτος λοιπόν στους παραδιάντροπους μνηστήρες πηρε κι είπε:
«Έχω να πω ένα λόγο, πέρφανοι μνηστήρες, αγρικάτε!
Απ᾽ ώρα ο ξένος τη μερίδα του την πήρε, με τους άλλους
ίδια, ως του πρέπει. Θα 'ταν άδικο κι αταίριαστο, όσοι φτάνουν

ξένοι στο σπίτι του Τηλέμαχου να βγαίνουν ζημιωμένοι.
Κι εγώ όμως τώρα κάτι θα 'θελα να τον φιλέψω, να᾽ χει

ἠὲ λοετροχόῳ δώῃ γέρας ἠέ τῳ ἄλλῳ
δμώων, οἳ κατὰ δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο.»
ὣῶς εἰπὼν ἔρριψε βοὸς πόδα χειρὶ παχείῃ.

κι αυτός να δώκει της λουτράρισσας για κι άλλου αρχοντομοίρι,
απ᾽ όσους σκλάβους τώρα βρίσκουνται μες στου Οδυσσέα το σπίτι.»
Είπε, κι απ᾽ το πανέρι κόκαλο ποδιού βοδίσίου αρπώντας

κείμενον ἐκ κανέοιο λαβών: ὁ δ᾽ ἀλεύατ᾽ Ὀδυσσεὺς
ἦκα παρακλίνας κεφαλήν, μείδησε δὲ θυμῷ
σαρδάνιον μάλα τοῖον: ὁ δ᾽ εὔδμητον βάλε τοῖχον.
Κτήσιππον δ᾽ ἄρα Τηλέμαχος ἠνίπαπε μύθῳ:
«Κτήσιππ᾽, ἦ μάλα τοι τόδε κέρδιον ἔπλετο θυμῷ:

με βαρύ χέρι του το πέταξε μα εκείνος το ΄κεφάλι
λίγο αναμέρισε και ξέφυγε, με πίκρα στο θυμό του
αχνογελώντας᾽ κι όπως χτύπησε στο στέριο τοίχο απάνω
το κόκαλο, βαριά ο Τηλέμαχος το Χτήσιππο αποπήρε!
«Έχεις αλήθεια τύχη, Χτήσιππε, και βγήκε σε καλό σου'

οὐκ ἔβαλες τὸν ξεῖνον: ἀλεύατο γὰρ βέλος αὐτός.
ἦ γάρ κέν σε μέσον βάλον ἔγχεϊ ὀξυόεντι,
καί κέ τοι ἀντὶ γάμοιο πατὴρ τάφον ἀμφεπονεῖτο
ἐνθάδε. τῷ μή τίς μοι ἀεικείας ἐνὶ οἴκῳ
φαινέτω: ἤδη γὰρ νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα,

τον ξένο δεν τον βρήκες᾽ ξέφυγε μονάχος τη ριξιά σου᾽
αλλιώς θα σ᾽ έβρισκα κατάκορμα με σουβλερό κοντάρι,
κι αν τις για γάμο τώρα ο κύρης σου το ξόδι σου εδώ πέρα
θα σύνταζε᾽ γι᾽ αυτό μην κάνετε ντροπές στο αρχοντικό μου!
Τώρα κι εγώ νογώ στα φρένα μου, και το καλό να κρίνω

ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρηα: πάρος δ᾽ ἔτι νήπιος ἦα.
ἀλλ᾽ ἔμπης τάδε μὲν καὶ τέτλαμεν εἰσορόωντες,
μήλων σφαζομένων οἴνοιό τε πινομένοιο
καὶ σίτου: χαλεπὸν γὰρ ἐρυκακέειν ἕνα πολλούς.
ἀλλ᾽ ἄγε μηκέτι μοι κακὰ ῥέζετε δυσμενέοντες:

και το κακό κατέχω᾽ ανέμυαλος, ως πρώτα, πια δέν είμαι.
Κι όμως βαστούμε τούτο βλέποντας, να σφάζουνται τ᾽ αρνιά μας
κι οι γίδες, το κρασί να πίνεται, καί το ψωμί μας όλο
να τρώγεται᾽ βαρύ ένας άνθρωπος πολλούς ν᾽ ανακρατήσει'
Μα ελάτε, αφήστε πια τις όχτρητες κι άλλες ζημιές δέ θέλω.

εἰ δ᾽ ἤδη μ᾽ αὐτὸν κτεῖναι μενεαίνετε χαλκῷ,
καί κε τὸ βουλοίμην, καί κεν πολὺ κέρδιον εἴη
τεθνάμεν ἢ τάδε γ᾽ αἰὲν ἀεικέα ἔργ᾽ ὁράασθαι,
ξείνους τε στυφελιζομένους δμῳάς τε γυναῖκας
ῥυστάζοντας ἀεικελίως κατὰ δώματα καλά.»

Μα αν λέτε θάνατο να δώσετε με το χαλκό σε μένα,
το προτιμώ κι εγώ! Καλύτερα χίλιες φορές να λείψω παρά
ανομίες μπροστά μου αδιάκοπα να βλέπω, δίχως τέλος —
να κακοφέρνουνται στους ξένους μου, τις σκλάβες μου γυναίκες
εδώ κι εκεί να σέρνουν άπρεπα μες στ᾽ όμορφο παλάτι.»

ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ:
ὀψὲ δὲ δὴ μετέειπε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος:
«ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίῳ
ἀντιβίοις ἐπέεσσι καθαπτόμενος χαλεπαίνοι:
μήτε τι τὸν ξεῖνον στυφελίζετε μήτε τιν᾽ ἄλλον

Έτσι μιλούσε, κι όλοι απόμειναν και δεν έβγαναν άχνα,
και μόνο ο Αγέλαος, του Δαμάστορα σε λίγο ο γιος τους είπε:
« Δίκιος αν στάθη ο λόγος που άκουσε, πρεπό δεν είναι, φίλοι,
κανείς ν᾽ ανάβει και πικρόχολα ν᾽ αντιμιλά στον άλλο.
Τον ξένο πια μην τον παιδεύετε μηδέ τους άλλους σκλάβους,

δμώων, οἳ κατὰ δώματ᾽ Ὀδυσσῆος θείοιο.
Τηλεμάχῳ δέ κε μῦθον ἐγὼ καὶ μητέρι φαίην
ἤπιον, εἴ σφωϊν κραδίῃ ἅδοι ἀμφοτέροιϊν.
ὄφρα μὲν ὑμῖν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει
νοστήσειν Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε,

που στου Οδυσσέα του ισόθεου βρίσκουνται το σπίτι μέσα τώρα.
Μόνο ένα λόγο στον Τηλέμαχο και στη μητέρα του έχω
να πω καλό᾽ μπορεί, αν τον άκουγαν, να βγει της αρεσκιάς τους'
όσον καιρό η καρδιά στα στήθη σας κρατούσε ακόμα ελπίδα
το γνωστικό Οδυσσέα στο σπίτι του να δείτε να διαγέρνει,

τόφρ᾽ οὔ τις νέμεσις μενέμεν τ᾽ ἦν ἰσχέμεναί τε
μνηστῆρας κατὰ δώματ᾽, ἐπεὶ τόδε κέρδιον ἦεν,
εἰ νόστησ᾽ Ὀδυσεὺς καὶ ὑπότροπος ἵκετο δῶμα:
νῦν δ᾽ ἤδη τόδε δῆλον, ὅ τ᾽ οὐκέτι νόστιμός ἐστιν.
ἀλλ᾽ ἄγε, σῇ τάδε μητρὶ παρεζόμενος κατάλεξον,

κανείς δε θύμωνε, αν προσμένατε και τους μνηστήρες όλους
στο σπίτι μέσα ανακρατούσατε᾽ για σας αλήθεια κάλλιο
να 'χε ο Οδυσσέας έρθει στο σπίτι του γυρνώντας απ᾽ τα ξένα.
Μα τώρα πια ξεφανερώθηκε πως δε διαγέρνει πίσω.
Τράβα λοιπόν και δίπλα κάθισε στη μάνα σου και πες της

γήμασθ᾽ ὅς τις ἄριστος ἀνὴρ καὶ πλεῖστα πόρῃσιν,
ὄφρα σὺ μὲν χαίρων πατρώϊα πάντα νέμηαι,
ἔσθων καὶ πίνων, ἡ δ᾽ ἄλλου δῶμα κομίζῃ.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«οὐ μὰ Ζῆν᾽, Ἀγέλαε, καὶ ἄλγεα πατρὸς ἐμοῖο,

να πάρει αυτόν που θα 'ναι ο κάλλιος μας και πιο πολλά θα δώκει᾽
για να μπορείς και συ να χαίρεσαι τα πατρικά αγαθά σου,
να τρως, να πίνεις, κι άλλου η μάνα σου να γνοιάζεται το σπίτι.»
Κι ο φρόνιμος γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά του δίνει:
«Αγέλαε, μη! Στο Δία τ᾽ ορκίζουμαι, στα πάθη του γονιού μου,

ὅς που τηλ᾽ Ἰθάκης ἢ ἔφθιται ἢ ἀλάληται,
οὔ τι διατρίβω μητρὸς γάμον, ἀλλὰ κελεύω
γήμασθ᾽ ᾧ κ᾽ ἐθέλῃ, ποτὶ δ᾽ ἄσπετα δῶρα δίδωμι.
αἰδέομαι δ᾽ ἀέκουσαν ἀπὸ μεγάροιο δίεσθαι
μύθῳ ἀναγκαίῳ: μὴ τοῦτο θεὸς τελέσειεν.»

που παραδέρνει για σκοτώθηκε μακριά απ᾽ τη γη του κάπου:
δε βάζω εμπόδιο εγώ στης μάνας μου το γάμο, μον᾽ τη σπρώχνω
να παντρευτεί όποιον θέλει, κι άμετρα δίνω από πάνω δώρα.
Μα να τη διώξω, από το σπίτι μας να φύγει αθέλητα της,
το 'χω ντροπή᾽ μη δώσεις άδικο να κάμω τέτοιο, θέ μου!»

ὣς φάτο Τηλέμαχος: μνηστῆρσι δὲ Παλλὰς Ἀθήνη
ἄσβεστον γέλω ὦρσε, παρέπλαγξεν δὲ νόημα.
οἱ δ᾽ ἤδη γναθμοῖσι γελοίων ἀλλοτρίοισιν,
αἱμοφόρυκτα δὲ δὴ κρέα ἤσθιον: ὄσσε δ᾽ ἄρα σφέων
δακρυόφιν πίμπλαντο, γόον δ᾽ ὠΐετο θυμός.

Είπε ο Τηλέμαχος, και σήκωσε τότε η Αθηνά Παλλάδα
μες στους μνηστήρες γέλιο ακράτητο και θόλωσε το νου τους.
Λες κι ήταν ξένα τα σαγόνια τους που πήραν να γελούνε'
αίμα το κρέας που έτρωγαν στάλαζε, και πλημμύρισαν δάκρυα
τα δυο τους μάτια, και τούς έρχουνταν σε θρήνους να ξεσπάσουν.

τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής:
«ἆ δειλοί, τί κακὸν τόδε πάσχετε; νυκτὶ μὲν ὑμέων
εἰλύαται κεφαλαί τε πρόσωπά τε νέρθε τε γοῦνα.
οἰμωγὴ δὲ δέδηε, δεδάκρυνται δὲ παρειαί,
αἵματι δ᾽ ἐρράδαται τοῖχοι καλαί τε μεσόδμαι:

Το λόγο πήρε ο Θεοκλύμενος ο θεοδιωματάρής:
«Σαν τι κακό σας δέρνει, δύστυχοι, κι έχουν ζωστεί με νύχτα
και οι κεφαλές σας και τα πρόσωπα και χαμηλά τα γόνα;
κι άναψε σύθρηνο, και γέμισαν τα μάγουλά σας δάκρυα,
και ραντισμένοι οι τοίχοι μ᾽ αίματα και τα ώρια μεσοδόκια'

εἰδώλων δὲ πλέον πρόθυρον, πλείη δὲ καὶ αὐλή,
ἱεμένων Ἔρεβόσδε ὑπὸ ζόφον: ἠέλιος δὲ
οὐρανοῦ ἐξαπόλωλε, κακὴ δ᾽ ἐπιδέδρομεν ἀχλύς.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπ᾽ αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν.
τοῖσιν δ᾽ Εὐρύμαχος, Πολύβου πάϊς, ἦρχ᾽ ἀγορεύειν:

ίσκιους πλημμύρισε κι η αυλόπορτα, κι η αυλή πλημμύρισε ίσκιους,
που ξεκινούν στα μαύρα Τρίσκοτα να κατεβούν, κι ο γήλιος
από τα ουράνια εχάθη, κι άπλωσε βαριά καταχνιά ολούθε!»
Αυτά είπε, και μαζί του γέλασαν με την καρδιά τους όλοι'
κι ο Ευρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, το λόγο πήρε κι είπε:

«ἀφραίνει ξεῖνος νέον ἄλλοθεν εἰληλουθώς.
ἀλλά μιν αἶψα, νέοι, δόμου ἐκπέμψασθε θύραζε
εἰς ἀγορὴν ἔρχεσθαι, ἐπεὶ τάδε νυκτὶ ἐΐσκει.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε Θεοκλύμενος θεοειδής:
«Εὐρύμαχ᾽, οὔ τί σ᾽ ἄνωγα ἐμοὶ πομπῆας ὀπάζειν:

«Χαμένα τα 'χει ο ξένος, που 'φτασε χτες το πρωί απ᾽ αλλούθε.
Για συνεβγάλτε τον οι νιούτσικοι, να φύγει και να τρέξει
στην αγορά, μια και του φάνηκεν εδώ πως είναι νύχτα!»
Και του αποκρίθη ο Θεοκλύμενος ο θεοδιωματάρης:
«Δε σου ζητώ κανένα, Ευρύμαχε, για να με συνεβγάλει!

εἰσί μοι ὀφθαλμοί τε καὶ οὔατα καὶ πόδες ἄμφω
καὶ νόος ἐν στήθεσσι τετυγμένος οὐδὲν ἀεικής.
τοῖς ἔξειμι θύραζε, ἐπεὶ νοέω κακὸν ὔμμιν
ἐρχόμενον, τό κεν οὔ τις ὑπεκφύγοι οὐδ᾽ ἀλέαιτο
μνηστήρων, οἳ δῶμα κάτ᾽ ἀντιθέου Ὀδυσῆος

Έχω τ᾽ αφτιά μου και τα μάτια μου, κι έχω τα δυο μου πόδια,
κι έχω και νου γερό στα στήθη μου, που όλα σωστά τα κρίνει.
Με αυτά θα φύγω᾽ βλέπω πάνω σας τη συφορά να φτάνει.
Να φύγει απ᾽ το κακό δε δύνεται και να γλιτώσει ουτ᾽ ένας
μνηστήρας — σεις που δε λογιάζετε κανέναν μες στο σπίτι

ἀνέρας ὑβρίζοντες ἀτάσθαλα μηχανάασθε.»
ὣς εἰπὼν ἐξῆλθε δόμων εὖ ναιεταόντων,
ἵκετο δ᾽ ἐς Πείραιον, ὅ μιν πρόφρων ὑπέδεκτο.
μνηστῆρες δ᾽ ἄρα πάντες ἐς ἀλλήλους ὁρόωντες
Τηλέμαχον ἐρέθιζον, ἐπὶ ξείνοις γελόωντες:

του ισόθεου του Οδυσσέα και σε άνομα δουλεύει ο νους σας
έργα!»
Αυτά σαν είπε, απ᾽ το καλόχτιστο γοργά παλάτι εβγήκε,
κι ήρθε στου Πείραιου, που τον δέχτηκε με αγάπη. Κι οι μνηστήρες
ο ένας τον άλλο τότε κοίταξαν και ν᾽ αναμπαίζουν πήραν
όλοι τους ξένους του Τηλέμαχου, να τον αγκυλοχέψουν

ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων:
«Τηλέμαχ᾽, οὔ τις σεῖο κακοξεινώτερος ἄλλος:
οἷον μέν τινα τοῦτον ἔχεις ἐπίμαστον ἀλήτην,
σίτου καὶ οἴνου κεχρημένον, οὐδέ τι ἔργων
ἔμπαιον οὐδὲ βίης, ἀλλ᾽ αὔτως ἄχθος ἀρούρης.

κι έτσι φώναζαν απ᾽ τους νιούτσικους τους φαντασμένους κάποιοι:
« Ξένους χειρότερους, Τηλέμαχε, κανείς δεν πέτυχε άλλος!
Για ιδές και τούτον τον κατάλερο, που τριγυρνάει τον κόσμο
και μόνο τρώει και πίνει αχόρταγα, κι από δουλιές δεν ξέρει
κι ουδέ από μάχες᾽ ανωφέλευτος τη γη βαραίνει μόνο!

ἄλλος δ᾽ αὖτέ τις οὗτος ἀνέστη μαντεύεσθαι.
ἀλλ᾽ εἴ μοί τι πίθοιο, τό κεν πολὺ κέρδιον εἴη:
τοὺς ξείνους ἐν νηῒ πολυκληῗδι βαλόντες
ἐς Σικελοὺς πέμψωμεν, ὅθεν κέ τοι ἄξιον ἄλφοι.»

Κι ο άλλος — τον είδες που σηκώθηκε το μάντη να μας κάνει!
Μα αν να με ακούσεις θες — και θα 'σουνα πολύ πιο κερδεμένος
—
τους ξένους τούτους σε πολύσκαρμο να ρίξουμε Καράβι,

ὣς ἔφασαν μνηστῆρες: ὁ δ᾽ οὐκ ἐμπάζετο μύθων,

στους Σικελούς να τους πουλήσουμε, και δε θα βγεις χαμένος!»
Τέτοια οι μνηστήρες λόγια του 'λεγαν, μα εκείνος τ᾽ αψηφούσε᾽

ἀλλ᾽ ἀκέων πατέρα προσεδέρκετο, δέγμενος αἰεί,
ὁππότε δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφήσει.
ἡ δὲ κατ᾽ ἄντηστιν θεμένη περικαλλέα δίφρον
κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια,
ἀνδρῶν ἐν μεγάροισιν ἑκάστου μῦθον ἄκουεν.

βουβός κοιτούσε τον πατέρα του και πρόσμενε την ώρα
που στους μνηστήρες τους αδιάντροπους θα᾽ βαζε εκείνος χέρι.
Η Πηνελόττη ωστόσο, η φρόνιμη του Ικάριου θυγατέρα,
στο αρχονταρίκι αντίκρυ πάγκαλο θρονί είχε πεί να στήσουν,
κι εκεί καθούμενη αφουγκράζουνταν του κάθε αντρός τα λόγια.

δεῖπνον μὲν γάρ τοί γε γελοίωντες τετύκοντο
ἡδὺ τε καὶ μενοεικές, ἐπεὶ μάλα πόλλ᾽ ἱέρευσαν:
δόρπου δ᾽ οὐκ ἄν πως ἀχαρίστερον ἄλλο γένοιτο,
οἷον δὴ τάχ᾽ ἔμελλε θεὰ καὶ καρτερὸς ἀνὴρ
θησέμεναι: πρότεροι γὰρ ἀεικέα μηχανόωντο.

Όλοι με γέλια τότε σύνταζαν το γιόμα, κι η ψυχή τους
είχε ό,τι νόστιμο λαχτάριζε, τι τα σφαχτά ήταν πλήθια.
Μα δείπνο πιο άχαρο δε στάθηκε και πιο πικρό τραπέζι
καθώς αυτό που θα τους έστρωνε τώρα κοντά η Παλλάδα
κι ο άφοβος άντρας- όμως το άδικο το 'χαν εκείνοι αρχίσει.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ -φ-

-	Ἀτῇ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,	Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στην Πηνελόπη ξάφνου
21-	κούρῃ Ἰκαρίοιο, περίφρονι Πηνελοπείῃ,	έδωκε φώτιση, στη φρόνιμη του Ικάριου θυγατέρα,
	τόξον μνηστήρεσσι θέμεν πολιόν τε σίδηρον	το τόξο και τα σταχτοσίδερα πελέκια στους μνηστήρες
	ἐν μεγάροις Ὀδυσῆος, ἀέθλια καὶ φόνου ἀρχήν.	δοκίμι να τα βάλει κι αφορμή μαζί του χαλασμού τους
	κλίμακα δ᾽ ὑψηλὴν προσεβήσετο οἷο δόμοιο,	μες στου Οδυσσέα το σπίτι. Ανέβηκε λοιπόν του παλατιού της
	εἵλετο δὲ κληῖδ᾽ εὐκαμπέα χειρὶ παχείῃ	τη σκάλα την ψηλή, καλόστροφο κι ομορφοκαμωμένο,
	καλὴν χαλκείην: κώπη δ᾽ ἐλέφαντος ἐπῆεν.	με φιλντισένιο το χερόλαβο, χαλκό κλειδί κρατώντας
	βῆ δ᾽ ἴμεναι θάλαμόνδε σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν	στο χέρι, αντάμα με τις βάγιες της να πάει στην κάμαρα της
	ἔσχατον: ἔνθα δέ οἱ κειμήλια κεῖτο ἄνακτος,	την πιο ακρινή, κει μέσα που 'κρυβε τους θησαυρούς του ο ρήγας,
	χαλκός τε χρυσός τε πολύκμητός τε σίδηρος.	χρυσάφι και χαλκό και σίδερο με κόπο δουλεμένα.
	ἔνθα δὲ τόξον κεῖτο παλίντονον ἠδὲ φαρέτρη	Δοξάρι λυγιστό του βρίσκουνταν εκεί και σαϊτολόγος,
	ἰοδόκος, πολλοὶ δ᾽ ἔνεσαν στονόεντες ὀϊστοί,	που 'κλεινε πλήθος πολυστέναχτες σαγίτες᾽ τα 'χε πάρει
	δῶρα τά οἱ ξεῖνος Λακεδαίμονι δῶκε τυχήσας	δώρο από φίλο, το θεόμορφο τον Ίφιτο, του Ευρύτου
	Ἴφιτος Εὐρυτίδης, ἐπιείκελος ἀθανάτοισι.	το γιο, παλιά στη Λακεδαίμονα σαν έτυχε να σμίξουν.
	τὼ δ᾽ ἐν Μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοιϊν	Κάποτε οι δυο τους ανταμώθηκαν στη Μεσσηνία, στο σπίτι
	οἴκῳ ἐν Ὀρτιλόχοιο δαΐφρονος. ἦ τοι Ὀδυσσεὺς	του Ορτίλοχου του λιονταρόκαρδου᾽ τι του Οδυσσέα χρωστούσε
	ἦλθε μετὰ χρεῖος, τό ῥά οἱ πᾶς δῆμος ὄφελλε:	όλη η κοινότη, κι έτσι κίνησε το χρέος να πάρει πίσω.
	μῆλα γὰρ ἐξ Ἰθάκης Μεσσήνιοι ἄνδρες ἄειραν	Είχαν Μεσσήνιοι αρπάξει πρόβατα τρακόσια απ᾽ την Ιθάκη
	νηυσὶ πολυκλήϊσι τριηκόσι᾽ ἠδὲ νομῆας.	με τους βοσκούς και στα πολύσκαρμα καράβια τους φορτώσει.
	τῶν ἕνεκ᾽ ἐξεσίην πολλὴν ὁδὸν ἦλθεν Ὀδυσσεὺς	Γι᾽ αυτό ο Οδυσσέας μακροταξίδεψε, κι ήταν μικρός ακόμα,
	παιδνὸς ἐών: πρὸ γὰρ ἧκε πατὴρ ἄλλοι τε γέροντες.	αποκρισάρης, απ᾽ τον κύρη του σταλτός και τους γερόντους.
	Ἴφιτος αὖθ᾽ ἵππους διζήμενος, αἵ οἱ ὄλοντο	Ο Ίφιτος πάλε τι χαμένες του να βρει φοράδες πήγε,
	δώδεκα θήλειαι, ὑπὸ δ᾽ ἡμίονοι ταλαεργοί:	που δώδεκα μικρά του βύζαιναν βασταγερά μουλάρια.
	αἳ δή οἱ καὶ ἔπειτα φόνος καὶ μοῖρα γένοντο,	Σε λίγο θα 'βρισκε το θάνατο και το χαμό από τούτες,
	ἐπεὶ δὴ Διὸς υἱὸν ἀφίκετο καρτερόθυμον,	στον καρτερόψυχο σα θα 'φτανεν υγιό του Δία, τον άγριο
	φῶθ᾽ Ἡρακλῆα, μεγάλων ἐπιίστορα ἔργων,	τον Ηρακλή, που κάτεχε άνομες δουλειές πολλές να κάνει,
	ὅς μιν ξεῖνον ἐόντα κατέκτανεν ᾧ ἐνὶ οἴκῳ,	κι έδωσε θάνατο στον ξένο του μες στο δικό του σπίτι,
	σχέτλιος, οὐδὲ θεῶν ὄπιν ἠδέσατ᾽ οὐδὲ τράπεζαν,	ο ανόσιος! Των θεών την όργητα και το ψωμί που έφαγαν
	τὴν ἥν οἱ παρέθηκεν: ἔπειτα δὲ πέφνε καὶ αὐτόν,	μαζί στην τάβλα του δεν ντράπηκε, μον᾽ σκότωσε τον ίδιο
	ἵππους δ᾽ αὐτὸς ἔχε κρατερώνυχας ἐν μεγάροισι.	και κράτησε τις ατσαλόνυχες φοράδες για δικές του.
	τὰς ἐρέων Ὀδυσῆϊ συνήντετο, δῶκε δὲ τόξον,	Αυτές ζητούσε, κι ως αντάμωσε τον Οδυσσέα, το τόξο
	τὸ πρὶν μέν ῥ᾽ ἐφόρει μέγας Εὔρυτος, αὐτὰρ ὁ παιδὶ	του τρανού κύρη του του χάρισε, που εκείνος το 'χε αφήσει
	κάλλιπ᾽ ἀποθνήσκων ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι.	μες στο παλάτι του πεθαίνοντας στο γιο του. Κι ο Οδυσσέας
	τῷ δ᾽ Ὀδυσεὺς ξίφος ὀξὺ καὶ ἄλκιμον ἔγχος ἔδωκεν,	βαρύ κοντάρι του αντιχάρισε κι ένα σπαθί, για να 'ναι
	ἀρχὴν ξεινοσύνης προσκηδέος: οὐδὲ τραπέζῃ	θεμέλιο μιας φιλίας αμάλαγης. Μα η γνωριμία της τάβλας
	γνώτην ἀλλήλων: πρὶν γὰρ Διὸς υἱὸς ἔπεφνεν	τους έλειψε᾽ πιο πριν τον σκότωσε μαθές ο γιος του Δία
	Ἴφιτον Εὐρυτίδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν,	του Ευρύτου τον υγιό, τον Ίφιτο το θεοδιωματάρη,
	ὅς οἱ τόξον ἔδωκε. τὸ δ᾽ οὔ ποτε δῖος Ὀδυσσεὺς	που το δοξάρι τότε χάρισε στο θεϊκό Οδυσσέα.
	ἐρχόμενος πόλεμόνδε μελαινάων ἐπὶ νηῶν	Κι αυτός, σαν έφευγε σε πόλεμο στα μαύρα πλοία, μαζί του

ᾑρεῖτ᾽, ἀλλ᾽ αὐτοῦ μνῆμα ξείνοιο φίλοιο
κέσκετ᾽ ἐνὶ μεγάροισι, φόρει δέ μιν ἧς ἐπὶ γαίης.
ἡ δ᾽ ὅτε δὴ θάλαμον τὸν ἀφίκετο δῖα γυναικῶν
οὐδόν τε δρῡϊνον προσεβήσετο, τόν ποτε τέκτων
ξέσσεν ἐπισταμένως καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν,

δεν το 'παιρνε᾽ του φίλου το άφηνε να μένει θυμητάρι
στο αρχοντικό του᾽ στο βασίλειο του μονάχα το φορούσε.
Σ᾽ αυτήν την κάμαρα σαν έφτασε των γυναικών το θάμα,
το δρύινο πάτησε κατώφλι της, που μαραγκός τους το 'χε
ξύσει καλά με το σκεπάρνι του και γνοιαστικά σταφνίσει,

ἐν δὲ σταθμοὺς ἄρσε, θύρας δ᾽ ἐπέθηκε φαεινάς,
αὐτίκ᾽ ἄρ᾽ ἥ γ᾽ ἱμάντα θοῶς ἀπέλυσε κορώνης,
ἐν δὲ κληῗδ᾽ ἧκε, θυρέων δ᾽ ἀνέκοπτεν ὀχῆας
ἄντα τιτυσκομένη: τὰ δ᾽ ἀνέβραχεν ἠΰτε ταῦρος
βοσκόμενος λειμῶνι: τόσ᾽ ἔβραχε καλὰ θύρετρα

και παραστάτες πάνω στήριξε και στραφταλούσες πόρτες.
Κι εκείνη το λουρί ξελάσκαρε γοργά από το κοράκι,
και το κλειδί στην τρύπα χώνοντας ίσια να πάει το σπρώχνει,
κι αναμεράει τους συρτές᾽ θα 'λεγες πως ταύρος σε λιβάδι
είχε μουγκρίσει᾽ τέτοιο ανάδωκαν βαρύν αχό οι πανώριες

πληγέντα κληῗδι, πετάσθησαν δέ οἱ ὦκα.
ἡ δ᾽ ἄρ᾽ ἐφ᾽ ὑψηλῆς σανίδος βῆ: ἔνθα δὲ χηλοὶ
ἕστασαν, ἐν δ᾽ ἄρα τῇσι θυώδεα εἵματ᾽ ἔκειτο.
ἔνθεν ὀρεξαμένη ἀπὸ πασσάλου αἴνυτο τόξον
αὐτῷ γωρυτῷ, ὅς οἱ περίκειτο φαεινός.

οι πόρτες στου κλειδιού το σπρώξιμο για μια στιγμή, κι άνοιξαν.
Κι εκείνη στο πατάρι ανέβηκε, που πάνω του πατούσαν
γραμμή οι κασέλες με τα ρούχα της τα μοσκοβολισμένα.
Εκείθε απλώνοντας ξεκρέμασε το τόξο απ᾽ το παλούκι
μαζί με το λαμπρά θηκάρι του, που το 'ντυνε ένα γύρο'

ἑζομένη δὲ κατ᾽ αὖθι, φίλοις ἐπὶ γούνασι θεῖσα,
κλαῖε μάλα λιγέως, ἐκ δ᾽ ᾕρεε τόξον ἄνακτος.
ἡ δ᾽ ἐπεὶ οὖν τάρφθη πολυδακρύτοιο γόοιο,
βῆ ῥ᾽ ἴμεναι μέγαρόνδε μετὰ μνηστῆρας ἀγαυοὺς
τόξον ἔχουσ᾽ ἐν χειρὶ παλίντονον ἠδὲ φαρέτρην

κι ως κάτω κάθισε, τα απίθωσε στα γόνατα, και πήρε
να κλαίει πικρά, ξεθηκαρώνοντας του ρήγα το δοξάρι.
Μα όντας εκείνη πια αποχόρτασε το θρήνο και το δάκρυ,
να πάει στο αρχονταρίκι εκίνησε, στους αντρειανούς μνηστήρες,
το λυγιστό δοξάρι σφίγγοντας και το σαγιτολόγο,

ἰοδόκον: πολλοὶ δ᾽ ἔνεσαν στονόεντες ὀϊστοί.
τῇ δ᾽ ἄρ᾽ ἅμ᾽ ἀμφίπολοι φέρον ὄγκιον, ἔνθα σίδηρος
κεῖτο πολὺς καὶ χαλκός, ἀέθλια τοῖο ἄνακτος.
ἡ δ᾽ ὅτε δὴ μνηστῆρας ἀφίκετο δῖα γυναικῶν,
στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,

που 'κλεινε μέσα πολυστέναχτες αρίφνητες σαγίτες.
Μαζί της πήγαιναν κι οι βάγιες της με την κασέλα,
που 'χε μέσα πολύ χαλκό και σίδερο — του ρήγα τα πελέκια.
Και τους μνηστήρες σαν αντίκρισε των γυναικών το θάμα,
σε μια κολόνα δίπλα εστάθηκε της στέριας στέγης,

ἄντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα.
ἀμφίπολος δ᾽ ἄρα οἱ κεδνὴ ἑκάτερθε παρέστη.
αὐτίκα δὲ μνηστῆρσι μετηύδα καὶ φάτο μῦθον:
«κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγήνορες, οἳ τόδε δῶμα
ἐχράετ᾽ ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν ἐμμενὲς αἰεὶ

κι είχε κρυμμένα ολόγυρα τα μάγουλα με στραφτερή μαντίλα᾽
κι οι μπιστεμένες βάγιες πήρανε δεξοζερβά της θέση.
Και τότε στους μνηστήρες γύρισε κι αυτά μιλούσε κι είπε:
«Για ακουστέ μου, μνηστήρες πέρφανοι, που πέφτοντας σε τούτο
το σπίτι απάνω τρώτε αδιάκοπα και πίνετε, τι λείπει

ἀνδρὸς ἀποιχομένοιο πολὺν χρόνον: οὐδέ τιν᾽ ἄλλην
μύθου ποιήσασθαι ἐπισχεσίην ἐδύνασθε,
ἀλλ᾽ ἐμὲ ἱέμενοι γῆμαι θέσθαι τε γυναῖκα.
ἀλλ᾽ ἄγετε, μνηστῆρες, ἐπεὶ τόδε φαίνετ᾽ ἄεθλον.
θήσω γὰρ μέγα τόξον Ὀδυσσῆος θείοιο:

από καιρό πολύν ο αφέντης του, κι άλλη καμιάν ως τώρα
δεν είχατε να λέτε πρόφαση, παρά μονάχα έμενα,
να παντρευτώ μαθές με κάποιον σας και ταίρι του να γίνω'
ομπρός λοιπόν, μνηστήρες, όρισα για σας τρανό δοκίμι:
Το τόξο βάζω του αρχοντόγεννου μπροστά σας Οδυσσέα'

ὃς δέ κε ῥηΐτατ᾽ ἐντανύσῃ βιὸν ἐν παλάμῃσι
καὶ διοϊστεύσῃ πελέκεων δυοκαίδεκα πάντων,
τῷ κεν ἅμ᾽ ἑσποίμην, νοσφισσαμένη τόδε δῶμα
κουρίδιον, μάλα καλόν, ἐνίπλειον βιότοιο,
τοῦ ποτὲ μεμνήσεσθαι ὀΐομαι ἔν περ ὀνείρῳ.»

κι όποιος τανύσει απ᾽ όλους εύκολα στα χέρια το δοξάρι,
και τη σαγίτα από τα δώδεκα πελέκια διαπεράσει,
μ᾽ αυτόν μαζί θα πάω, μακραίνοντας από το σπίτι τούτο,
που μ᾽ είδε νιόπαντρη, πανέμορφο κι από αγαθά γεμάτο,
και που κι αργότερα, καν στ᾽ όνειρο, θαρρώ θα το θυμούμαι.»

ὣς φάτο, καί ῥ᾽ Εὔμαιον ἀνώγει, δῖον ὑφορβόν,
τόξον μνηστήρεσσι θέμεν πολιόν τε σίδηρον.
δακρύσας δ᾽ Εὔμαιος ἐδέξατο καὶ κατέθηκε:
κλαῖε δὲ βουκόλος ἄλλοθ᾽, ἐπεὶ ἴδε τόξον ἄνακτος.

Αυτά είπε, και τον Εύμαιο πρόσταξε, το θείο χοιροβοσκό τους,
το τόξο και τα σταχτοσίδερα πελέκια στους μνηστήρες
να βάλει ομπρός᾽ κι αυτός τ᾽ απίθωσε με βουρκωμένα μάτια'
θρηνούσε κι ο βουκόλος βλέποντας του ρήγα το δοξάρι.

Ἀντίνοος δ᾽ ἐνένιπεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε:

Κι ο Αντίνοος πήρε τότε κι έλεγε, βαριά αποπαίρνοντάς τους:

«νήπιοι ἀγροιῶται, ἐφημέρια φρονέοντες,
ἆ δειλώ, τί νυ δάκρυ κατείβετον ἠδὲ γυναικὶ
θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ὀρίνετον; ᾗ τε καὶ ἄλλως
κεῖται ἐν ἄλγεσι θυμός, ἐπεὶ φίλον ὤλεσ᾽ ἀκοίτην.
ἀλλ᾽ ἀκέων δαίνυσθε καθήμενοι, ἠὲ θύραζε

«Κουτοί χωριάτες, που απ᾽ το σήμερα δεν πάει πιο πέρα ο νους σας!
Γιατί θρηνιέστε, κακορίζικοι, και στης γυναίκας τούτης
τα στήθη την καρδιά ταράζετε, που έτσι κι αλλιώς ο πόνος
της τρώει βαθιά τα σπλάχνα, που 'χασε τον ακριβό της άντρα;
Καθίστε εδώ και τρώτε αμίλητοι, για αλλιώς τραβάτε, κι όξω

κλαίετον ἐξελθόντε, κατ᾽ αὐτόθι τόξα λιπόντε,
μνηστήρεσσιν ἄεθλον ἀάατον: οὐ γὰρ ὀΐω
ῥηϊδίως τόδε τόξον ἐΰξοον ἐντανύεσθαι.
οὐ γάρ τις μέτα τοῖος ἀνὴρ ἐν τοίσδεσι πᾶσιν
οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκεν: ἐγὼ δέ μιν αὐτὸς ὄπωπα,

θρηνάτε, τα δοξάρια αφήνοντας εδώ, που στους μνηστήρες
δοκίμι θα σταθούν αλύπητο. Το καλοτορνεμένο
τούτο δοξάρι δεν είναι εύκολο να τανυστεί, φοβούμαι.
Μες σε όλους τούτους λέω δε βρίσκεται κανένας άντρας τέτοιος,
ως ήταν ο Οδυσσέας. Ανέμυαλο, μικρό παιδί ήμουν τότε,

καὶ γὰρ μνήμων εἰμί, πάϊς δ᾽ ἔτι νήπιος ἦα.»
ὣς φάτο, τῷ δ᾽ ἄρα θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἐώλπει
νευρὴν ἐντανύσειν διοϊστεύσειν τε σιδήρου.
ἦ τοι ὀϊστοῦ γε πρῶτος γεύσεσθαι ἔμελλεν
ἐκ χειρῶν Ὀδυσῆος ἀμύμονος, ὃν τότ᾽ ἀτίμα

που τον αντίκρισαν τα μάτια μου, και το θυμούμαι ακόμα!»
Αυτά είπε, μα βαθιά κρυφόλπιζε την κόρδα να τανύσει
και μέσα απ᾽ τα σιδεροπέλεκα να του διαβεί η σαγίτα —
αλήθεια, πρώτος θα τη γεύουνταν σε λίγο, αμολυμένη
απ᾽ του Οδυσσέα τα χέρια του άψεγου! — που μες στο αρχονταρίκι

ἥμενος ἐν μεγάροις, ἐπὶ δ᾽ ὤρνυε πάντας ἑταίρους.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειφ᾽ ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο:
«ὢ πόποι, ἦ μάλα με Ζεὺς ἄφρονα θῆκε Κρονίων:
μήτηρ μέν μοί φησι φίλη, πινυτή περ ἐοῦσα,
ἄλλῳ ἅμ᾽ ἕψεσθαι νοσφισσαμένη τόδε δῶμα:

δεν τον ψηφούσε, μόνο ξάγγριζε και τους συντρόφους του όλους.
Γυρνώντας ο αντρειανός Τηλέμαχος τους μίλησε έτσι τότε:
«Του Κρόνου ο γιος, ο Δίας, τα φρένα μου τα 'χει σηκώσει, αλί μου!
Την άκουσα να λέει τη μάνα μου, και μυαλωμένη που 'ναι,
με άλλον θα πάει μαζί, μακραίνοντας από το σπίτι τούτο'

αὐτὰρ ἐγὼ γελόω καὶ τέρπομαι ἄφρονι θυμῷ.
ἀλλ᾽ ἄγετε, μνηστῆρες, ἐπεὶ τόδε φαίνετ᾽ ἄεθλον,
οἵη νῦν οὐκ ἔστι γυνὴ κατ᾽ Ἀχαιΐδα γαῖαν,
οὔτε Πύλου ἱερῆς οὔτ᾽ Ἄργεος οὔτε Μυκήνης:
οὔτ᾽ αὐτῆς Ἰθάκης οὔτ᾽ ἠπείροιο μελαίνης:

κι όμως εγώ γελώ κι ανέμυαλος χαρά στα φρένα νιώθω!
Μα ομπρός, μνηστήρες, μια και πρόβαλε τέτοιο βραβείο μπροστά σας!
Γυναίκα σαν αυτή δέ βρίσκεται στων Αχαιών τη χώρα —
Άργος, Μυκήνα, Πύλος: άδικα θα ψάξεις να 'βρεις όμοια᾽
μηδέ και στην Ιθάκη βρίσκεται για στη στεριά απαντίκρυ!

καὶ δ᾽ αὐτοὶ τόδε γ᾽ ἴστε: τί με χρὴ μητέρος αἴνου;
ἀλλ᾽ ἄγε μὴ μύνῃσι παρέλκετε μηδ᾽ ἔτι τόξου
δηρὸν ἀποτρωπᾶσθε τανυστύος, ὄφρα ἴδωμεν.
καὶ δέ κεν αὐτὸς ἐγὼ τοῦ τόξου πειρησαίμην:
εἰ δέ κεν ἐντανύσω διοϊστεύσω τε σιδήρου,

Το ξέρετε και σεις, τη μάνα μου ποιος λόγος να παινεύω;
Μα ελάτε τώρα, μην ξεφεύγετε και μην αργοποράτε,
πια μην το παρατάτε ατάνυστο το τόξο, για να ιδούμε.
Κι εγώ να δοκιμάσω θα 'θελα του κύρη το δοξάρι᾽
κι αν το τανυούσα κι απ᾽ τα σίδερα μου διάβαινε η σαγίτα,

οὔ κέ μοι ἀχνυμένῳ τάδε δώματα πότνια μήτηρ
λείποι ἅμ᾽ ἄλλῳ ἰοῦσ᾽, ὅτ᾽ ἐγὼ κατόπισθε λιποίμην
οἷός τ᾽ ἤδη πατρὸς ἀέθλια κάλ᾽ ἀνελέσθαι.»
ἦ καὶ ἀπ᾽ ὤμοιϊν χλαῖναν θέτο φοινικόεσσαν
ὀρθὸς ἀναΐξας, ἀπὸ δὲ ξίφος ὀξὺ θέτ᾽ ὤμων.

δε θα 'χα πίκρα πως η μάνα μου το σπίτι τούτο αφήκε
κι ακλούθηξε άλλον άντρα, κι έμεινα ξοπίσω εγώ μονάχος,
τι θα 'μουν άξιος τα ώρια τ᾽ άρματα του κύρη να σηκώσω.»
Είπε, κι ορθός τινάχτη, πέταξε την πορφυρή του κάπα
και τράβηξε απ᾽ τους ώμους κι έβγαλε το κοφτερό σπαθί του.

πρῶτον μὲν πελέκεας στῆσεν, διὰ τάφρον ὀρύξας
πᾶσι μίαν μακρήν, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνεν,
ἀμφὶ δὲ γαῖαν ἔναξε: τάφος δ᾽ ἕλε πάντας ἰδόντας,
ὡς εὐκόσμως στῆσε: πάρος δ᾽ οὐ πώ ποτ᾽ ὀπώπει.
στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰὼν καὶ τόξου πειρήτιζε.

Αυλάκι πήρε πρώτα κι άνοιξε μακρύ, μιαν άκρη ως άλλη,
και τα πελέκια αράδα τα 'στησε, με στάφνη ισιώνοντας τα,
και πάτησε το χώμα γύρα τους. Δεν είχε δει ποτέ του
τέτοιες δουλειές, μα τα καλόστησε, και ξαφνιάστηκαν όλοι.
Κι ως στο κατώφλι πηε και στάθηκε, δοκίμαζε το τόξο.

τρὶς μέν μιν πελέμιξεν ἐρύσσεσθαι μενεαίνων,	Να το τανύσει τρεις δοκίμασε φορές, τραντάζοντας το,
τρὶς δὲ μεθῆκε βίης, ἐπιελπόμενος τό γε θυμῷ,	και τρεις φορές του εκόπη η δύναμη, κι ας το 'λπιζε την κόρδα
νευρὴν ἐντανύειν διοϊστεύσειν τε σιδήρου.	να την τανύσει κι απ᾽ τα σίδερα να του διαβεί η σαγίτα.
καί νύ κε δή ῥ᾽ ἐτάνυσσε βίῃ τὸ τέταρτον ἀνέλκων,	Κι αν τέταρτη φορά την έσερνε, θα την τανυούσε αλήθεια,
ἀλλ᾽ Ὀδυσεὺς ἀνένευε καὶ ἔσχεθεν ἱέμενόν περ.	μα του 'γνεψε ο Οδυσσέας και του 'κοψε τη φόρα που 'χε πάρει.
τοῖς δ᾽ αὖτις μετέειφ᾽ ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο:	Και τότε ο αντρόκαρδος Τηλέμαχος τους μίλησε έτσι κι είπε:
«ὢ πόποι, ἦ καὶ ἔπειτα κακός τ᾽ ἔσομαι καὶ ἄκικυς,	«Αλί μου, ξέπνοος λέω κι αδύναμος θα μείνω εγώ για πάντα!
ἠὲ νεώτερός εἰμι καὶ οὔ πω χερσὶ πέποιθα	για κι είμαι νιος και δε θαρρεύουμαι στα δυο μου χέρια ακόμα,
ἄνδρ᾽ ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.	κανείς αν πιάσει τα τσακώματα, μαζί του να τα βάλω.
ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽, οἵ περ ἐμεῖο βίῃ προφερέστεροί ἐστε,	Μα ελάτε σεις που είστε τρανότεροι στη δύναμη, το τόξο
τόξου πειρήσασθε, καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.»	να δοκιμάστε, να τελειώνουμε με το δοκίμι τούτο.»
ὣς εἰπὼν τόξον μὲν ἀπὸ ἕο θῆκε χαμᾶζε,	Είπε, και το δοξάρι απίθωσε στο χώμα, γέρνοντας το
κλίνας κολλητῇσιν ἐϋξέστῃς σανίδεσσιν,	στο γυαλιστό, αρμοστό πορτόφυλλο, και τη γοργή σαγίτα
αὐτοῦ δ᾽ ὠκὺ βέλος καλῇ προσέκλινε κορώνῃ,	αυτού την έγειρε, πλάι στ᾽ όμορφο του δοξαριού κοράκι,
ἂψ δ᾽ αὖτις κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.	και πήγε στο θρονί και κάθισε, που λίγο πριν καθόταν.
τοῖσιν δ᾽ Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός:	Κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, μίλησε κι αναμεσό τους είπε:
«ὄρνυσθ᾽ ἑξείης ἐπιδέξια πάντες ἑταῖροι,	«Κατά δεξιά, σύντροφοι, ασκώνεστε με τη σειρά σας όλοι,
ἀρξάμενοι τοῦ χώρου ὅθεν τέ περ οἰνοχοεύει.»	και κάντε αρχή από εκεί που το κρασί να μας κερνούν θωρείτε.»
ὣς ἔφατ᾽ Ἀντίνοος, τοῖσιν δ᾽ ἐπιήνδανε μῦθος.	Αυτά είπε ο Αντίνοος, και στα λόγια του μετά χαράς συγκλίναν.
Λειώδης δὲ πρῶτος ἀνίστατο, Οἴνοπος υἱός,	Πρώτος του Οινόπου ο γιος σηκώθηκεν, ο Λειώδης, που τον είχαν
ὅ σφι θυοσκόος ἔσκε, παρὰ κρητῆρα δὲ καλὸν	μάντη οι μνηστήρες στα θυμιάματα, και κάθουνταν στο βάθος,
ἷζε μυχοίτατος αἰέν: ἀτασθαλίαι δέ οἱ οἴῳ	πλάι στ᾽ όμορφο κροντήρι, πάντα του μονάχα αυτός μισούσε
ἐχθραὶ ἔσαν, πᾶσιν δὲ νεμέσσα μνηστήρεσσιν:	τις αδικίες, γι᾽ αυτό και θύμωνε με τους μνηστήρες όλους.
ὅς ῥα τότε πρῶτος τόξον λάβε καὶ βέλος ὠκύ.	Τούτος το τόξο πρώτος έπιασε και τη γοργή σαγίτα,
στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰὼν καὶ τόξου πειρήτιζεν,	κι ως στο κατώφλι πήε και στάθηκε, δοκίμαζε το τόξο'
οὐδέ μιν ἐντάνυσε: πρὶν γὰρ κάμε χεῖρας ἀνέλκων	μα δεν το τάνυσε᾽ τι σέρνοντας του κόπηκαν τα χέρια
ἀτρίπτους ἁπαλάς: μετὰ δὲ μνηστῆρσιν ἔειπεν:	πιο πριν τα τρυφερά, τ᾽ αδούλευτα, και στους μνηστήρες είπε:
«ὦ φίλοι, οὐ μὲν ἐγὼ τανύω, λαβέτω δὲ καὶ ἄλλος.	«Άλλος ας έρθει, τι είναι αβόλετο να το τανύσω, φίλοι!
πολλοὺς γὰρ τόδε τόξον ἀριστῆας κεκαδήσει	Θα το πλερώσουν αρχοντόπουλα πολλά με τη ζωή τους
θυμοῦ καὶ ψυχῆς, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστι	το τόξο αυτό᾽ τι είναι καλύτερο χίλιες φορές αλήθεια
τεθνάμεν ἢ ζώοντας ἁμαρτεῖν, οὗθ᾽ ἕνεκ᾽ αἰεὶ	νεκροί στον Κάτω Κόσμο να 'μαστέ, παρά να ζούμε δίχως
ἐνθάδ᾽ ὁμιλέομεν, ποτιδέγμενοι ἤματα πάντα.	εκείνο, εδώ που μας συμμάζωξε και καρτερούμε πάντα.
νῦν μέν τις καὶ ἔλπετ᾽ ἐνὶ φρεσὶν ἠδὲ μενοινᾷ	Κάποιοι είναι ακόμα που στα φρένα τους ελπίζουν και λογιάζουν
γῆμαι Πηνελόπειαν, Ὀδυσσῆος παράκοιτιν.	την Πηνελόπη, τη συγκόρμισσα να πάρουν του Οδυσσέα.
αὐτὰρ ἐπὴν τόξου πειρήσεται ἠδὲ ἴδηται,	Μα αν δοκιμάσουν το δοξάρι του και ιδούν, θα προτιμήσουν
ἄλλην δή τιν᾽ ἔπειτα Ἀχαιϊάδων εὐπέπλων	να βρουν μιαν άλλη απ᾽ τις Αργίτισσες τις ομορφομαντούσες,
μνάσθω ἐέδνοισιν διζήμενος: ἡ δέ κ᾽ ἔπειτα	με δώρα να την κάμουν ταίρι τους. Και τούτη τότε ας πάρει
γήμαιθ᾽ ὅς κε πλεῖστα πόροι καὶ μόρσιμος ἔλθοι.»	όποιον χαρίσει περισσότερα και της το γράφει η μοίρα.»
ὣς ἄρ᾽ ἐφώνησεν καὶ ἀπὸ ἕο τόξον ἔθηκε,	Είπε, και το δοξάρι απίθωσε μακριά του, γέρνοντας το
κλίνας κολλητῇσιν ἐϋξέστῃς σανίδεσσιν,	στο γυαλιστό, αρμοστό πορτόφυλλο, και τη γοργή σαγίτα
αὐτοῦ δ᾽ ὠκὺ βέλος καλῇ προσέκλινε κορώνῃ,	αυτού την έγειρε, πλάι στ᾽ όμορφο του δοξαριού κοράκι,
ἂψ δ᾽ αὖτις κατ᾽ ἄρ ἕζετ᾽ ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη.	και πήγε στο θρονί και κάθισε, που λίγο πριν καθόταν.
Ἀντίνοος δ᾽ ἐνένιπεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε:	Κι ο Αντίνοος τότε πήρε κι έλεγε, βαριά αποπαίρνοντάς τον:
«λειῶδες, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων,	«Λειώδη, τι λόγος που σου ξέφυγε της δοντωσιας το φράχτη,
δεινόν τ᾽ ἀργαλέον τε, --νεμεσσῶμαι δέ τ᾽ ἀκούων--	βαρύς κι αβάσταχτος; Γρικώντας τον ανάβω απ᾽ το θυμό μου —

εἰ δὴ τοῦτό γε τόξον ἀριστῆας κεκαδήσει
θυμοῦ καὶ ψυχῆς, ἐπεὶ οὐ δύνασαι σὺ τανύσσαι.
οὐ γάρ τοί σέ γε τοῖον ἐγείνατο πότνια μήτηρ
οἷόν τε ῥυτῆρα βιοῦ τ᾽ ἔμεναι καὶ ὀϊστῶν:
ἀλλ᾽ ἄλλοι τανύουσι τάχα μνηστῆρες ἀγαυοί.»

πως θα πλερώσουν τ᾽ αρχοντόπουλα με τη ζωή τους τάχα
το τόξο αυτό, γιατί δεν μπόρεσες εσύ να το τανύσεις!
Μονάχα εσένα λέω σε γέννησεν η σεβαστή σου η μάνα
για να τραβάς δοξάρι ανήμπορο και σαγιτιές να ρίχνεις'
μα άλλοι τρανοί μνηστήρες σίγουρα γοργά θα το τανύσουν.»

ὣς φάτο, καί ῥ᾽ ἐκέλευσε Μελάνθιον, αἰπόλον αἰγῶν:
«ἄγρει δή, πῦρ κῆον ἐνὶ μεγάροισι, Μελανθεῦ,
πὰρ δὲ τίθει δίφρον τε μέγαν καὶ κῶας ἐπ᾽ αὐτοῦ,
ἐκ δὲ στέατος ἔνεικε μέγαν τροχὸν ἔνδον ἐόντος,
ὄφρα νέοι θάλποντες, ἐπιχρίοντες ἀλοιφῇ,

Είπε, και το Μελάνθιο πρόσταξε, το γιδολάτη, κι είπε:
«Τρέχα, Μελάνθιε, πάρε κι άναψε φωτιά στο αρχονταρίκι,
θρονί μεγάλο δίπλα απίθωσε και μια προβιά από πάνω,
κι ένα χοντρό από μέσα φέρε μας κεφάλι ξίγκι, να 'χουν
στη στιά μαλάζοντας το οι νιούτσικοι ν᾽ αλείβουν το δοξάρι,

τόξου πειρώμεσθα καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.»
ὣς φάθ᾽, ὁ δ᾽ αἶψ᾽ ἀνέκαιε Μελάνθιος ἀκάματον
πῦρ,
πὰρ δὲ φέρων δίφρον θῆκεν καὶ κῶας ἐπ᾽ αὐτοῦ,
ἐκ δὲ στέατος ἔνεικε μέγαν τροχὸν ἔνδον ἐόντος:
τῷ ῥα νέοι θάλποντες ἐπειρῶντ': οὐδ᾽ ἐδύναντο

κι έτσι μετά να δοκιμάσουμε, να πάρει ο αγώνας τέλος.»
Αυτά είπε, κι ο Μελάνθιος άναψε φωτιά τρανή με βιάση,
κι ένα θρονί εκεί δίπλα απίθωσε και μια προβιά από πάνω'
μετά κι ένα χοντρό τους έφερε κεφάλι ξίγκι, κι έτσι
ζεσταίνοντας το οι νιοί δοκίμαζαν να σύρουν το δοξάρι

ἐντανύσαι, πολλὸν δὲ βίης ἐπιδευέες ἦσαν.
Ἀντίνοος δ᾽ ἔτ᾽ ἐπεῖχε καὶ Εὐρύμαχος θεοειδής,
ἀρχοὶ μνηστήρων: ἀρετῇ δ᾽ ἔσαν ἔξοχ᾽ ἄριστοι.
τὼ δ᾽ ἐξ οἴκου βῆσαν ὁμαρτήσαντες ἅμ᾽ ἄμφω
βουκόλος ἠδὲ συφορβὸς Ὀδυσσῆος θείοιο:

του κάκου! η λίγη που 'χαν δύναμη μεμιάς τους παρατούσε.
δυο μόνο, ο Αντίνοος κι ο θεόμορφος Ευρύμαχος, οι πρώτοι
απ᾽ τους μνηστήρες τώρα απόμεναν, οι πιο τρανοί κι οι κάλλιοι.
Να βγει απ᾽ το σπίτι ωστόσο κίνησε του αρχοντικού Οδυσσέα
ο θείος χοιροβοσκός᾽ αντάμα του τραβούσε κι ο βουκόλος.

ἐκ δ᾽ αὐτὸς μετὰ τοὺς δόμου ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς.
ἀλλ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἐκτὸς θυρέων ἔσαν ἠδὲ καὶ αὐλῆς,
φθεγξάμενός σφε ἔπεσσι προσηύδα μειλιχίοισι:
«βουκόλε καὶ σύ, συφορβέ, ἔπος τί κε μυθησαίμην,
ἦ αὐτὸς κεύθω; φάσθαι δέ με θυμὸς ἀνώγει.

Τότε ο Οδυσσέας ο αρχοντογέννητος βγήκε κι αυτός ξοπίσω᾽
κι όξω απ᾽ τις πόρτες πια σα βρέθηκαν και την αυλή διάβηκαν,
τους φώναξε και με γλυκόλογα τους μίλησε έτσι κι είπε:
«Χοιροβοσκέ, βουκόλε, θα 'θελα να μολογήσω κάτι.
Για να το κρύψω κάλλιο μέσα μου; Μα να μιλήσω θέλω!

ποῖοί κ᾽ εἶτ᾽ Ὀδυσῆϊ ἀμυνέμεν, εἴ ποθεν ἔλθοι
ὧδε μάλ᾽ ἐξαπίνης καί τις θεὸς αὐτὸν ἐνείκαι;
ἤ κε μνηστήρεσσιν ἀμύνοιτ᾽ ἦ Ὀδυσῆϊ;
εἴπαθ᾽ ὅπως ὑμέας κραδίη θυμός τε κελεύει.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ:

Στον Οδυσσέα σαν ποια διαφέντεψη θα δίνατε, αν ερχόταν
κάπου απ᾽ τα ξένα και τον έφερνε θεός μπροστά σας ξάφνου;
Το μέρος του Οδυσσέα θα παίρνατε για των μνηστήρων τάχα;
σαν τι σας λέει η καρδιά να κάνετε κι ο νους σας, φανερώστε!»
Κι ο αγελαδάρης τότε μίλησε και του αποκρίθη κι είπε:

«Ζεῦ πάτερ, αἲ γὰρ τοῦτο τελευτήσειας ἐέλδωρ,
ὡς ἔλθοι μὲν κεῖνος ἀνήρ, ἀγάγοι δέ ἑ δαίμων:
γνοίης χ᾽ οἵη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἕπονται.»
ὣς δ᾽ αὔτως Εὔμαιος ἐπεύχετο πᾶσι θεοῖσι
νοστῆσαι Ὀδυσῆα πολύφρονα ὅνδε δόμονδε.

«Να 'ταν, πατέρα Δία, να τέλευες την πεθυμιά μου ετούτη:
Να 'φτανε εκείνος, από αθάνατο θεό φερμένος πίσω,
τη δύναμη μου τότε θα 'βλεπες και πως με ακούν τα χέρια!»
Παρόμοια κι ο Εύμαιος τους αθάνατους ανακαλιόταν όλους,
το γνωστικό Οδυσσέα στο σπίτι του να ιδεί να φτάνει τέλος.

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τῶν γε νόον νημερτέ᾽ ἀνέγνω,
ἐξαῦτίς σφε ἔπεσσιν ἀμειβόμενος προσέειπεν:
«ἔνδον μὲν δὴ ὅδ᾽ αὐτὸς ἐγώ, κακὰ πολλὰ μογήσας
ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.
γιγνώσκω δ᾽ ὡς σφῶϊν ἐελδομένοισιν ἱκάνω

Κι εκείνος τότε, μόλις ένιωσε την άδολη τους γνώμη,
ξαναδευτέρωσε τα λόγια του κι αυτά τους συντυχαίνει:
«Εγώ είμαι, ατός μου, μες στο σπίτι μου! πολλά έχω σύρει πάθη,
και τώρα στην πατρίδα διάγειρα στα είκοσι χρόνια πάνω.
Εδώ φτασμένος το κατάλαβα: μονάχα εσείς απ᾽ όλους

οἴοισι δμώων: τῶν δ᾽ ἄλλων οὔ τευ ἄκουσα
εὐξαμένου ἐμὲ αὖτις ὑπότροπον οἴκαδ᾽ ἱκέσθαι.
σφῶϊν δ᾽, ὡς ἔσεταί περ, ἀληθείην καταλέξω.
εἴ χ᾽ ὑπ᾽ ἐμοί γε θεὸς δαμάσῃ μνηστῆρας ἀγαυούς,

με αποζητούσατε᾽ δεν άκουσα κανέναν άλλο δούλο
ευκή να κάνει, στο παλάτι μου μια μέρα να διαγείρω.
Μα εσείς το τι θα γίνει ακουστέ μου, θα πω την πάσα αλήθεια:
Αν τους τρανούς μνηστήρες ο θεός μου δώσει ν᾽ αφανίσω,

ἄξομαι ἀμφοτέροις ἀλόχους καὶ κτήματ᾽ ὀπάσσω	θα σας γνοιαστώ το γάμο γρήγορα, και βιος στους δυο θα δώσω
οἰκία τ᾽ ἐγγὺς ἐμεῖο τετυγμένα: καί μοι ἔπειτα	και σπίτι, δίπλα στο παλάτι μου χτισμένο, και συντρόφους
Τηλεμάχου ἑτάρω τε κασιγνήτω τε ἔσεσθον.	θα σας λογιάζω του Τηλέμαχου κι αδέρφια εδώ και πέρα.
εἰ δ᾽ ἄγε δή, καὶ σῆμα ἀριφραδὲς ἄλλο τι δείξω,	Όμως ένα άλλο εγώ ολοφάνερο σημάδι θα σας δείξω,
ὄφρα μ᾽ ἐῢ γνῶτον πιστωθῆτόν τ᾽ ἐνὶ θυμῷ,	για να πιστέψει ο νους σας σίγουρα, να με καλογνωρίστε:
οὐλήν, τήν ποτέ με σῦς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι	Να το σημάδι εδώ που μου άνοιξε με τ᾽ άσπρο δόντι ο κάπρος,
Παρνησόνδ᾽ ἐλθόντα σὺν υἱάσιν Αὐτολύκοιο.»	με τους υγιούς παλιά του Αυτόλυκου στον Παρνασό σαν πήγα.»
ὣς εἰπὼν ῥάκεα μεγάλης ἀποέργαθεν οὐλῆς.	Είπε, κι απ᾽ το βαθύ αναμέρισε σημάδι τα κουρέλια'
τὼ δ᾽ ἐπεὶ εἰσιδέτην εὖ τ᾽ ἐφράσσαντο ἕκαστα,	κι εκείνοι, ως το 'δαν και το ξέτασαν καλά, τον Όδυσσέα
κλαῖον ἄρ᾽ ἀμφ᾽ Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι χεῖρε βαλόντε,	τον αντρειωμένο γύρω αγκάλιαζαν και τον καλωσόριζαν
καὶ κύνεον ἀγαπαζόμενοι κεφαλήν τε καὶ ὤμους	χύνοντας δάκρυα και φιλώντας τον στην κεφαλή, στους ώμους.
ὣς δ᾽ αὔτως Ὀδυσεὺς κεφαλὰς καὶ χεῖρας ἔκυσσε.	Το ίδιο κι εκείνος τους εφίλησε στην κεφαλή, στα χέρια.
καί νύ κ᾽ ὀδυρομένοισιν ἔδυ φάος ἠελίοιο,	Θρηνώντας εκεί πέρα θα 'μεναν ως να βουτήξει ο γήλιος,
εἰ μὴ Ὀδυσσεὺς αὐτὸς ἐρύκακε φώνησέν τε:	αν ο Οδυσσέας δεν τους αντίσκοφτε και δεν τους έλεε τούτα:
«παύεσθον κλαυθμοῖο γόοιό τε, μή τις ἴδηται	«Θρήνους και δάκρυα παρατάτε τα, μη βγει απ᾽ τον αντρωνίτη
ἐξελθὼν μεγάροιο, ἀτὰρ εἴπῃσι καὶ εἴσω.	κανένας τώρα και θωρώντας μας το πει και πάρα μέσα.
ἀλλὰ προμνηστῖνοι ἐσέλθετε, μηδ᾽ ἅμα πάντες,	Με τη σειρά να μπείτε, ξέχωρα, κι όχι όλοι αντάμα θέλω,
πρῶτος ἐγώ, μετὰ δ᾽ ὔμμες: ἀτὰρ τόδε σῆμα τετύχθω:	πρώτος εγώ και σεις κατόπι μου, κι ακουστέ το σημάδι:
ἄλλοι μὲν γὰρ πάντες, ὅσοι μνηστῆρες ἀγαυοί,	Όλοι οι μνηστήρες οι αρχοντόγεννοι σα δεις να μην αφήνουν
οὐκ ἐάσουσιν ἐμοὶ δόμεναι βιὸν ἠδὲ φαρέτρην:	το σαϊτολόγο να μου δώσουνε και το δοξάρι, παρ᾽ το,
ἀλλὰ σύ, δῖ᾽ Εὔμαιε, φέρων ἀνὰ δώματα τόξον	Εύμαιε, μονάχος, και διαβαίνοντας την κάμαρα, το τόξο
ἐν χείρεσσιν ἐμοὶ θέμεναι, εἰπεῖν τε γυναιξὶ	μες στα δικά μου χέρια απίθωσε, και πες και στις γυναίκες
κληῖσαι μεγάροιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας,	στο αρχονταρίκι τα καλάρμοστα πορτόφυλλα να κλείσουν.
ἢν δέ τις ἢ στοναχῆς ἠὲ κτύπου ἔνδον ἀκούσῃ	Κι αν απ᾽ τους άντρες βόγγο κάποια τους ακούσει για και βρόντο,
ἀνδρῶν ἡμετέροισιν ἐν ἕρκεσι, μή τι θύραζε	την ώρα που όλοι μέσα θα 'μαστε κλεισμένοι, από την πόρτα
προβλώσκειν, ἀλλ᾽ αὐτοῦ ἀκὴν ἔμεναι παρὰ ἔργῳ.	να μην προβάλει, μόνο αμίλητη να κάνει τη δουλειά της.
σοὶ δέ, Φιλοίτιε δῖε, θύρας ἐπιτέλλομαι αὐλῆς	Κι εσύ, τρανέ Φιλοίτιε, γρήγορα να κλείσεις με το συρτή
κληῖσαι κληῖδι, θοῶς δ᾽ ἐπὶ δεσμὸν ἰῆλαι.»	την πόρτα της αυλής, και δέσε την και με σκοινί από πάνω.»
ὣς εἰπὼν εἰσῆλθε δόμους εὖ ναιετάοντας:	Σαν είπε αυτά, στο αρχοντοκάμωτο παλάτι μέσα εδιάβη,
ἕζετ᾽ ἔπειτ᾽ ἐπὶ δίφρον ἰών, ἔνθεν περ ἀνέστη:	και πήγε στο σκαμνί και κάθισε, που λίγο πριν καθόταν
ἐς δ᾽ ἄρα καὶ τὼ δμῶε ἴτην θείου Ὀδυσῆος.	κι οι δυο του οι δούλοι μπήκαν έπειτα κι αυτοί στο αρχονταρίκι.
Εὐρύμαχος δ᾽ ἤδη τόξον μετὰ χερσὶν ἐνώμα,	Στριφογυρνούσε ωστόσο ο Ευρύμαχος στα χέρια το δοξάρι,
θάλπων ἔνθα καὶ ἔνθα σέλᾳ πυρός: ἀλλά μιν οὐδ᾽ ὣς	στη λόχη της φωτιάς ζεσταίνοντας τις δυο του πήχες'
ἐντανύσαι δύνατο, μέγα δ᾽ ἔστενε κυδάλιμον κῆρ:	όμως να το τανύσει ουδ᾽ έτσι μπόρεσε, κι η πέρφανη καρδιά του
ὀχθήσας δ᾽ ἄρα εἶπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:	βαριαναστέναξε, και φώναξε βαρυγκομώντας κι είπε:
«ὢ πόποι, ἦ μοι ἄχος περί τ᾽ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων:	«Ωχού μου, και για μένα θλίβουμαι και για τους άλλους όλους!
οὔ τι γάμου τοσσοῦτον ὀδύρομαι, ἀχνύμενός περ:	Τόσο δεν κλαίω το γάμο που 'χασα, κι ας μου κοστίζει᾽ κι άλλες
εἰσὶ καὶ ἄλλαι πολλαὶ Ἀχαιΐδες, αἱ μὲν ἐν αὐτῇ	πολλές Ελληνοπούλες βρίσκουντοα μαθές, και στην Ιθάκη
ἀμφιάλῳ Ἰθάκῃ, αἱ δ᾽ ἄλλῃσιν πολίεσσιν:	την ίδια εδώ τη θαλασσόζωστη και σε άλλες πολιτείες'
ἀλλ᾽ εἰ δὴ τοσσόνδε βίης ἐπιδευέες εἰμὲν	πικραίνουμαι που τόσο φάνηκε πιο κάτω η δύναμη μας
ἀντιθέου Ὀδυσῆος, ὅ τ᾽ οὐ δυνάμεσθα τανύσσαι	απ᾽ του Οδυσσέα του ισόθεου᾽ ουτ᾽ ένας μας το τόξο να τανύσει

τόξον: ἐλεγχείη δὲ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.»
ἠτὸν δ᾽ αὖτ᾽ Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός:
«Εὐρύμαχ᾽, οὐχ οὕτως ἔσται: νοέεις δὲ καὶ αὐτός.
νῦν μὲν γὰρ κατὰ δῆμον ἑορτὴ τοῖο θεοῖο
ἁγνή: τίς δέ κε τόξα τιταίνοιτ'; ἀλλὰ ἕκηλοι

άξιος δεν είναι᾽ κι οι μελλούμενοι θα μάθουν τη ντροπή μας!»
Κι ο γιος του Ευπείθη, ο Αντίνοος, γύρισε κι απηλογήθη κι είπε:
«Αυτά δε θα γενούν, Ευρύμαχε, κι ατός σου το κατέχεις.
Γιορτή είναι του θεού μας σήμερα κι ο κόσμος ξεφαντώνει,
ιερή᾽ δοξαριά εδώ ποιος γνοιάζεται να σύρει; δίχως έγνοια

κάτθετ': ἀτὰρ πελέκεάς γε καὶ εἴ κ᾽ εἰῶμεν ἅπαντας
ἑστάμεν: οὐ μὲν γάρ τιν᾽ ἀναιρήσεσθαι ὀΐω,
ἐλθόντ᾽ ἐς μέγαρον Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
ἀλλ᾽ ἄγετ᾽, οἰνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσιν,
ὄφρα σπείσαντες καταθείομεν ἀγκύλα τόξα:

βάλτε τα κάτω! Κι ας αφήσουμε να στέκουν τα πελέκια
στη θέση τους᾽ δεν το φαντάζουμαι πως θα βρεθεί κανένας
μες στου Οδυσσέα το αρχοντοπάλατο να μπει να τα σηκώσει.
Ελάτε, ο κεραστής τις κούπες μας να πάρει να γεμίσει,
και κάνοντας σπονδή ν᾽ αφήσουμε τα στρουφιχτά δοξάρια!

ἠῶθεν δὲ κέλεσθε Μελάνθιον, αἰπόλον αἰγῶν,
αἶγας ἄγειν, αἳ πᾶσι μέγ᾽ ἔξοχοι αἰπολίοισιν,
ὄφρ᾽ ἐπὶ μηρία θέντες Ἀπόλλωνι κλυτοτόξῳ
τόξου πειρώμεσθα καὶ ἐκτελέωμεν ἄεθλον.»
ὣς ἔφατ᾽ Ἀντίνοος, τοῖσιν δ᾽ ἐπιήνδανε μῦθος.

Κι ο Μελανθέας ταχιά προστάχτε τον, ο γιδολάτης, να 'ρθει
τις πιο παχιές του γίδες φέρνοντας απ᾽ όλο το κοπάδι'
κι ως κάψουμε μεριά του Απόλλωνα του τρανοσαγιτάρη,
το τόξο πια να δοκιμάσουμε, να πάρει ο αγώνας τέλος.»
Αυτά είπε ο Αντίνοος, και στη γνώμη του μετά χαράς συγκλίναν.

τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο,
νώμησαν δ᾽ ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν.
οἱ δ᾽ ἐπεὶ οὖν σπεῖσάν τ᾽ ἔπιόν θ᾽ ὅσον ἤθελε θυμός,
τοῖς δὲ δολοφρονέων μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:

Κι οι κράχτες πήραν και τους έχυναν νερό στα χέρια πάνω,
και τα κροντήρια τα παιδόπουλα πιοτό τα ξεχείλιζαν,
και σε όλα τα ποτήρια εμοίραζαν, απ᾽ τις σπονδές ν᾽ αρχίσουν.
Και σα στάλαξαν κι ήπιαν όλοι τους, όσο η καρδιά ποθούσε,
ο πολυμήχανος τους μίλησε με πονηριά Οδυσσέας:

«κέκλυτέ μευ, μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης:
ὄφρ᾽ εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει:
Εὐρύμαχον δὲ μάλιστα καὶ Ἀντίνοον θεοειδέα
λίσσομ᾽, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἔπος κατὰ μοῖραν ἔειπε,
νῦν μὲν παῦσαι τόξον, ἐπιτρέψαι δὲ θεοῖσιν:

«Ακουστέ μου, της κοσμολόγητης βασίλισσας μνηστήρες,
το τι η καρδιά στα στήθη μέσα μου με σπρώχνει να μιλήσω'
πιο απ᾽ όλους θέλω απ᾽ τον Ευρύμαχο μια χάρη να γυρέψω
κι απ᾽ τον Αντίνοο το θεόμορφο᾽ τα 'πε σωστά! σκολνάτε
το τόξο πια, και στων αθάνατων τα χέρια τ᾽ άλλα αφήστε'

ἠῶθεν δὲ θεὸς δώσει κράτος ᾧ κ᾽ ἐθέλῃσιν.
ἀλλ᾽ ἄγ᾽ ἐμοὶ δότε τόξον ἐΰξοον, ὄφρα μεθ᾽ ὑμῖν
χειρῶν καὶ σθένεος πειρήσομαι, ἤ μοι ἔτ᾽ ἐστὶν
ἲς, οἵη πάρος ἔσκεν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσιν,
ἦ ἤδη μοι ὄλεσσεν ἄλη τ᾽ ἀκομιστίη τε.»

ταχιά ο θεός τη νίκη σίγουρα θα δώκει σ᾽ όποιον θέλει.
Μα ελατέ, δώστε το καλόξυστο δοξάρι και σε μένα,
να ιδώ αν με ακούν τα χέρια, δύναμη και τώρα αν μου 'χει μείνει,
η ανάκαρα που ανθούσε κάποτε στο λυγερό κορμί μου,
για μου την πήρε η κακοπέραση στα παραδέρματά μου.»

ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ὑπερφιάλως νεμέσησαν,
δείσαντες μὴ τόξον ἐΰξοον ἐντανύσειεν.
Ἀντίνοος δ᾽ ἐνένιπεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζεν:
«ἆ δειλὲ ξείνων, ἔνι τοι φρένες οὐδ᾽ ἠβαιαί:
οὐκ ἀγαπᾷς ὃ ἕκηλος ὑπερφιάλοισι μεθ᾽ ἡμῖν

Αυτά είπε, και τους άλλους άμετρος θυμός τους συνεπήρε
στο φόβο τους το καλοτόρνευτο δοξάρι μην τανύσει.
Κι ο Αντίνοος τότε πήρε κι έλεγε, βαριά αποπαίρνοντάς τον:
«Συφοριασμένε ξένε, μέσα σου σταλιά μυαλό δεν έχεις!
Και δε σου φτάνει εδώ που απείραχτος μαζί με αψηλομύτες

δαίνυσαι, οὐδέ τι δαιτὸς ἀμέρδεαι, αὐτὰρ ἀκούεις
μύθων ἡμετέρων καὶ ῥήσιος; οὐδέ τις ἄλλος
ἡμετέρων μύθων ξεῖνος καὶ πτωχὸς ἀκούει.
οἶνός σε τρώει μελιηδής, ὅς τε καὶ ἄλλους
βλάπτει, ὃς ἄν μιν χανδὸν ἕλῃ μηδ᾽ αἴσιμα πίνῃ.

αρχόντους τρως; Φαγί δε σου 'λειψε, και γίνουνται μπροστά σου
οι αθιβολές μας κι οι κουβέντες μας. Ποιος άκουσε ποτέ του
ξένος και ζήτουλας τα λόγια μας, ξον από σένα τώρα;
Σ᾽ έχει χτυπήσει το μελόγλυκο κρασί᾽ και ποιόν δε βλάφτει,
που ανοίει το στόμα του κι αλόγιαστα το πίνει, δίχως μέτρο;

οἶνος καὶ Κένταυρον, ἀγακλυτὸν Εὐρυτίωνα,
ἄασ᾽ ἐνὶ μεγάρῳ μεγαθύμου Πειριθόοιο,
ἐς Λαπίθας ἐλθόνθ': ὁ δ᾽ ἐπεὶ φρένας ἄασεν οἴνῳ,
μαινόμενος κάκ᾽ ἔρεξε δόμον κάτα Πειριθόοιο:
ἥρωας δ᾽ ἄχος εἷλε, διὲκ προθύρου δὲ θύραζε

Απ᾽ το κρασί κι ο γαύρος Εύρυτος, ο Κένταυρος, θολώθη,
μες στους Λαπίθες όταν βρέθηκε, στο σπίτι του αντρειωμένου
Πειρίθου᾽ το κρασί του θόλωσε τα φρένα και θαρρεύτη
στην τρέλα του δουλειές αταίριαστες να κάμει στου Πειρίθου
το αρχοντικό. Κι εκείνοι οι αντρόκαρδοι του κόψαν θυμωμένοι

ἕλκον ἀναΐξαντες, ἀπ᾽ οὔατα νηλέϊ χαλκῷ
ῥῖνάς τ᾽ ἀμήσαντες: ὁ δὲ φρεσὶν ᾗσιν ἀασθεὶς
ᾔιεν ἣν ἄτην ὀχέων ἀεσίφρονι θυμῷ.
ἐξ οὗ Κενταύροισι καὶ ἀνδράσι νεῖκος ἐτύχθη,
οἷ δ᾽ αὐτῷ πρώτῳ κακὸν εὕρετο οἰνοβαρείων.

μύτες κι αφτιά με τον ανέσπλαχνο χαλκό, και σούρνοντάς τον
τον βγάλαν όξω σπ᾽ την αυλόπορτα᾽ κι αυτός με θολωμένα
τραβούσε φρένα, μες στη σύθολη του νου του παραζάλη.
Έτσι άνοιξε μαθές ο πόλεμος ανάμεσα σε ανθρώπους
και Κενταύρους, μα αυτός το πλέρωσε πιο πρώτα᾽ το μεθύσι!

ὣς καὶ σοὶ μέγα πῆμα πιφαύσκομαι, αἴ κε τὸ τόξον
ἐντανύσῃς: οὐ γάρ τευ ἐπητύος ἀντιβολήσεις
ἡμετέρῳ ἐνὶ δήμῳ, ἄφαρ δέ σε νηῒ μελαίνῃ
εἰς Ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων,
πέμψομεν: ἔνθεν δ᾽ οὔ τι σαώσεαι: ἀλλὰ ἕκηλος

Όμοιο κακό ψυχανεμίζουμαι για σένα, αν το δοξάρι
τανύσεις, κι ούτε πια συμπόνεση θα βρεις απ᾽ το λαό μας'
την ίδιαν ώρα θα σε στείλουμε με μελανό καράβι
στον Έχετο το ρήγα, που άνθρωπο δε συμπονά κανένα,
και δε γλιτώνεις πια απ᾽ τα χέρια του. Κάθου λοιπόν και πίνε

πῖνέ τε, μηδ᾽ ἐρίδαινε μετ᾽ ἀνδράσι κουροτέροισιν.»
ὠτὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«Ἀντίνο᾽, οὐ μὲν καλὸν ἀτέμβειν οὐδὲ δίκαιον
ξείνους Τηλεμάχου, ὅς κεν τάδε δώμαθ᾽ ἵκηται:
ἔλπεαι, αἴ χ᾽ ὁ ξεῖνος Ὀδυσσῆος μέγα τόξον

συμμαζεμένος᾽ με τους νιούτσικους τι θες και καβγαδίζεις;»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνώντας του αποκρίθη:
«Τον ξένο, Αντίνοε, του Τηλέμαχου, μια κι έφτασε σε τούτο
το σπίτι, είναι άδικο κι αταίριαστο να τον καταφρονάμε.
Ο ξένος δείχνει πως θαρρεύεται στα χέρια, στην αντρεία του'

ἐντανύσῃ χερσίν τε βίηφί τε ἧφι πιθήσας,
οἴκαδέ μ᾽ ἄξεσθαι καὶ ἑὴν θήσεσθαι ἄκοιτιν;
οὐδ᾽ αὐτός που τοῦτό γ᾽ ἐνὶ στήθεσσιν ἔολπε:
μηδέ τις ὑμείων τοῦ γ᾽ εἵνεκα θυμὸν ἀχεύων
ἐνθάδε δαινύσθω, ἐπεὶ οὐδὲ μὲν οὐδὲ ἔοικεν.»

πιστεύεις, αν τανύσει το τρανό δοξάρι του Οδυσσέα,
πως θα με πάρει αλήθεια σπίτι του, γυναίκα του να γένω;
Τέτοιαν ελπίδα μες στα στήθη του μηδέ κι ατός του κρύβει.
Γι αυτό το πράμα ας μη συχύζεται λοιπόν, καθώς γλεντάτε,
κανένας σας᾽ κι ουδέ θα ταίριαζαν δουλειές αλήθεια τέτοιες!»

τὴν δ᾽ αὖτ᾽ Εὐρύμαχος, Πολύβου πάϊς, ἀντίον ηὔδα:
«κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρον Πηνελόπεια,
οὔ τί σε τόνδ᾽ ἄξεσθαι ὀϊόμεθ': οὐδὲ ἔοικεν:
ἀλλ᾽ αἰσχυνόμενοι φάτιν ἀνδρῶν ἠδὲ γυναικῶν,
μή ποτέ τις εἴπῃσι κακώτερος ἄλλος Ἀχαιῶν

Κι ο Ευρύμαχος, ο γιος του Πόλυβου, της αποκρίθη κι είπε:
«Δε λέμε Πηνελόπη, φρόνιμη του Ικάριου θυγατέρα,
πως θα σε πάρει, τέτοιο αταίριαστο ποιος λογαριάζει γάμο;
Είναι μονάχα που ντρεπόμαστε των γυναικών τα λόγια
και των αντρών, κανένας κάποτε μην πει αχαμνότερος μας:

ἦ πολὺ χείρονες ἄνδρες ἀμύμονος ἀνδρὸς ἄκοιτιν
μνῶνται, οὐδέ τι τόξον ἐΰξοον ἐντανύουσιν:
ἀλλ᾽ ἄλλος τις πτωχὸς ἀνὴρ ἀλαλήμενος ἐλθὼν
ῥηϊδίως ἐτάνυσσε βιόν, διὰ δ᾽ ἧκε σιδήρου.
ὣς ἐρέουσ᾽, ἡμῖν δ᾽ ἂν ἐλέγχεα ταῦτα γένοιτο.»

„ Άντρες ζητούν πολύ πιο αδύναμοι τρανού το ταίρι αρχόντου.
κι ουδέ μπορούν το καλοτόρνευτο δοξάρι του να σύρουν!
Κι ήρθε ένας άλλος, ένας ζήτουλας παραδαρμένος, ξάφνου
και διάβη τα πελέκια, ακόπιαστα τανυώντας το δοξάρι."
Αυτά μπορεί να πουν, και πάνω μας πολλή ντροπή θα πέσει.»

τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«Εὐρύμαχ᾽, οὔ πως ἔστιν ἐϋκλεῖας κατὰ δῆμον
ἔμμεναι οἳ δὴ οἶκον ἀτιμάζοντες ἔδουσιν
ἀνδρὸς ἀριστῆος: τί δ᾽ ἐλέγχεα ταῦτα τίθεσθε;
οὗτος δὲ ξεῖνος μάλα μὲν μέγας ἠδ᾽ εὐπηγής,

Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του μεταπηλογήθη:
«Έτσι κι αλλιώς θαρρείς, Ευρύμαχε, πως τους δοξάζει ο κόσμος
εκείνους που ντροπιάζουν τρώγοντας το σπίτι ενού αντρειωμένου;
Ο λόγος ποιος λοιπόν να νιώθετε με τούτα ντροπιασμένοι;
Καλοδεμένος κι αψηλόκορμος ο ξένος δείχνει να 'ναι,

πατρὸς δ᾽ ἐξ ἀγαθοῦ γένος εὔχεται ἔμμεναι υἱός.
ἀλλ᾽ ἄγε οἱ δότε τόξον ἐΰξοον, ὄφρα ἴδωμεν.
ὧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται:
εἴ κέ μιν ἐντανύσῃ, δώῃ δέ οἱ εὖχος Ἀπόλλων,
ἕσσω μιν χλαῖνάν τε χιτῶνά τε, εἵματα καλά,

και το 'χει για καμάρι που άρχοντας ο κύρης του λογιόταν.
Ομπρός, το τορνεμένο δώστε του δοξάρι, για να δούμε.
Πάνω σ᾽ αυτό κάτι άλλο θα 'λεγα, που σίγουρα θα γένει:
Αν το τανύσει λέω κι ο Απόλλωνας του δώσει αυτή τη δόξα,
θα πω να του χαρίσουν όμορφη χλαμύδα και χιτώνα,

δώσω δ᾽ ὀξὺν ἄκοντα, κυνῶν ἀλκτῆρα καὶ ἀνδρῶν,
καὶ ξίφος ἄμφηκες: δώσω δ᾽ ὑπὸ ποσσὶ πέδιλα,
πέμψω δ᾽ ὅππῃ μιν κραδίη θυμός τε κελεύει.»
τὴν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«μῆτερ ἐμή, τόξον μὲν Ἀχαιῶν οὔ τις ἐμεῖο

κι ένα κοντάρι σουβλερόμυτο, μακριά σκυλιά κι ανθρώπους
να διώχνει, και σπαθί και σάνταλα στα δυο του πόδια, κι όπου
καρδιά και νους τον σπρώχνουν, πρόθυμα θα τον καλοστρατίσω.»
Κι ο γνωστικός γυρνάει Τηλέμαχος κι απηλογιά της δίνει:
«Εγώ είμαι ο αφέντης τώρα, μάνα μου, του δοξαριού᾽ το δίνω

κρείσσων, ᾧ κ᾽ ἐθέλω, δόμεναί τε καὶ ἀρνήσασθαι,
οὔθ᾽ ὅσσοι κραναὴν Ἰθάκην κάτα κοιρανέουσιν,
οὔθ᾽ ὅσσοι νήσοισι πρὸς Ἤλιδος ἱπποβότοιο:
τῶν οὔ τίς μ᾽ ἀέκοντα βιήσεται, αἴ κ᾽ ἐθέλωμι
καὶ καθάπαξ ξείνῳ δόμεναι τάδε τόξα φέρεσθαι.

για κι όχι σ᾽ όποιον θέλω, λεύτερα! Κανείς Αργίτης άλλος,
μηδέ οι ρηγάδες την πετρόχαρη που κυβερνούν Ιθάκη
για τα νησιά μπροστά στην Ήλιδα την αλογοθροφούσα.
Με το στανιό κανείς δε δύνεται να με κρατήσει, αν θέλω
το τόξο που θωρείς στον ξένο μου για πάντα να χαρίσω.

ἀλλ᾽ εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ᾽ αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
ἱστόν τ᾽ ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποίχεσθαι: τόξον δ᾽ ἄνδρεσσι μελήσει
πᾶσι, μάλιστα δ᾽ ἐμοί: τοῦ γὰρ κράτος ἔστ᾽ ἐνὶ οἴκῳ.»
ἡ μὲν θαμβήσασα πάλιν οἶκόνδε βεβήκει:

Μα εσύ στην κάμαρα σου πήγαινε και τις δουλειές σου κοίτα,
τον αργαλειό, τη ρόκα, πρόσταζε κι οι βάγιες να δουλεύουν
για το δοξάρι εσύ μη γνοιάζεσαι᾽ θα το φροντίσουν οι άντρες —
όλοι, μα εγώ πιο απ᾽ όλους᾽ κύβερνος εγώ είμαι του σπιτιού μου!»
Εκείνη εσάστισε, και βάζοντας τα μυαλωμένα λόγια

παιδὸς γὰρ μῦθον πεπνυμένον ἔνθετο θυμῷ.
ἐς δ᾽ ὑπερῷ᾽ ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶ
κλαῖεν ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆα, φίλον πόσιν, ὄφρα οἱ ὕπνον
ἡδὺν ἐπὶ βλεφάροισι βάλε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
αὐτὰρ ὁ τόξα λαβὼν φέρε καμπύλα δῖος ὑφορβός:

του γιου της στην καρδιά ξεκίνησε στην κάμαρα της πίσω.
Κι όπως ανέβη με τις βάγιες της στο ανώι, για να πλαγιάσει,
τον Οδυσσέα θυμήθη κι έκλαιγε, τον άντρα της, ωσόπου
της έχυσε η Αθηνά η γλαυκόματη γλυκά στα μάτια γύπνο
Το θείο χοιροβοσκό ως αντίκρισαν ωστόσο το δοξάρι

μνηστῆρες δ᾽ ἄρα πάντες ὁμόκλεον ἐν μεγάροισιν:
ὧδε δέ τις εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων:
«πῇ δὴ καμπύλα τόξα φέρεις, ἀμέγαρτε συβῶτα,
πλαγκτέ; τάχ᾽ αὖ σ᾽ ἐφ᾽ ὕεσσι κύνες ταχέες κατέδονται
οἶον ἀπ᾽ ἀνθρώπων, οὓς ἔτρεφες, εἴ κεν Ἀπόλλων

να κουβαλά οι μνηστήρες, θύμωσαν στον αντρωνίτη μέσα,
κι έτσι φώναζαν απ᾽ τους νιούτσικους τους φαντασμένους κάποιοι:
«Το γυριστό δοξάρι που το πας, χοιροβοσκέ χαμένε,
που εδώ όλο τριγυρνάς; Τα γρήγορα που ανάθρεφες σκυλιά σου
θα σε ξεσκίσουν μπρος στους χοίρους του στα ξώμερα σε λίγο,

ἡμῖν ἱλήκῃσι καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι.»
ὣς φάσαν, αὐτὰρ, ὁ θῆκε φέρων αὐτῇ ἐνὶ χώρῃ,
δείσας, οὕνεκα πολλοὶ ὁμόκλεον ἐν μεγάροισιν.
Τηλέμαχος δ᾽ ἑτέρωθεν ἀπειλήσας ἐγεγώνει:
«ἄττα, πρόσω φέρε τόξα: τάχ᾽ οὐκ εὖ πᾶσι πιθήσεις

μονάχα ο Φοίβος κι οι άλλοι αθάνατοι θεοί να μας σταθούνε.»
Έτσι έλεγαν, κι εκείνος τρόμαξε που του φώναζαν τόσοι
στην κάμαρα, κι εκεί που βρέθηκε, το τόξο αφήκε κάτω.
Μα κι ο Τηλέμαχος τον έπιασε με τις φοβέρες κι είπε:
«Παππουλη, φερ᾽ το τόξο! Σίγουρα δε θα 'βγει σε καλό σου

μή σε καὶ ὁπλότερός περ ἐὼν ἀγρόνδε δίωμαι,
βάλλων χερμαδίοισι: βίηφι δὲ φέρτερός εἰμι.
αἲ γὰρ πάντων τόσσον, ὅσοι κατὰ δώματ᾽ ἔασι,
μνηστήρων χερσίν τε βίηφί τε φέρτερος εἴην:
τῶ κε τάχα στυγερῶς τιν᾽ ἐγὼ πέμψαιμι νέεσθαι

πολούς ν᾽ ακούς. Αν και μικρότερος, στις πέτρες θα σε στρώσω
ως τα χωράφια κυνηγώντας σε᾽ τι ο πιο γερός εγώ είμαι.
Αχ, να 'ταν όμοια κάτω να 'βαζα στη δύναμη, στα χέρια
και τους μνηστήρες, όσοι βρίσκουνται στο αρχοντικό μας μέσα!
Άσκημα τότε από το σπίτι μας σε μια στιγμή θα φεύγαν

ἡμετέρου ἐξ οἴκου, ἐπεὶ κακὰ μηχανόωνται.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἐπ᾽ αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν
μνηστῆρες, καὶ δὴ μέθιεν χαλεποῖο χόλοιο
Τηλεμάχῳ: τὰ δὲ τόξα φέρων ἀνὰ δῶμα συβώτης
ἐν χείρεσσ᾽ Ὀδυσῆϊ δαΐφρονι θῆκε παραστάς.

διωγμένοι κάποιοι, που στα φρένα τους κακά μονάχα κλώθουν.»
Αυτά είπε, κι όλοι με τα λόγια του γέλασαν οι μνηστήρες,
τι πια ξεθύμαινε στα φρένα τους ο άγριος θυμός που νιώθαν
για τον Τηλέμαχο. Και διάβηκε την κάμαρα κρατώντας
ο Εύμαιος το τόξο και το απίθωσε μες στου Οδυσσέα τα χέρια'

ἐκ δὲ καλεσσάμενος προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν:
«Τηλέμαχος κέλεταί σε, περίφρων Εὐρύκλεια,
κληῖσαι μεγάροιο θύρας πυκινῶς ἀραρυίας.
ἢν δέ τις ἤ στοναχῆς ἠὲ κτύπου ἔνδον ἀκούσῃ
ἀνδρῶν ἡμετέροισιν ἐν ἕρκεσι, μή τι θύραζε

μετά τη βάγια Ευρύκλεια φώναξε, κι ως βγήκε αυτή, της είπε:
«Σου δίνει προσταγή ο Τηλέμαχος, Ευρύκλεια μυαλωμένη,
στο αρχονταρίκι τα καλάρμοστα πορτόφυλλα να κλείσεις.
Κι αν απ᾽ τους άντρες βόγγο κάποια σας ακούσει για και βρόντο,
την ώρα που όλοι μέσα θα 'μαστε κλεισμένοι, από την πόρτα

προβλώσκειν, ἀλλ᾽ αὐτοῦ ἀκὴν ἔμεναι παρὰ ἔργῳ.»
ὣς ἄρ᾽ ἐφώνησεν, τῇ δ᾽ ἄπτερος ἔπλετο μῦθος,
κλῄισεν δὲ θύρας μεγάρων εὖ ναιεταόντων.
σιγῇ δ᾽ ἐξ οἴκοιο Φιλοίτιος ἆλτο θύραζε,

να μην προβάλει, μόνο αμίλητη να κάνει τη δουλειά της.»
Είπε, κι ο λόγος του δεν έφυγε του κάκου᾽ τρέχει η βάγια
και του αντρωνίτη δίχως άργητα του στέριου κλειεί την πόρτα.
Μαζί ο Φιλοίτιος όξω πήδηξε δίχως μιλιά απ᾽ το σπίτι

κλῇισεν δ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα θύρας εὐερκέος αὐλῆς.

και της αυλής της γυροτείχιστης μαντάλωσε τις πόρτες'

κεῖτο δ᾽ ὑπ᾽ αἰθούσῃ ὅπλον νεὸς ἀμφιελίσσης
βύβλινον, ᾧ ῥ᾽ ἐπέδησε θύρας, ἐς δ᾽ ἤιεν αὐτός:
ἕζετ᾽ ἔπειτ᾽ ἐπὶ δίφρον ἰών, ἔνθεν περ ἀνέστη,
εἰσορόων Ὀδυσῆα. ὁ δ᾽ ἤδη τόξον ἐνώμα
πάντη ἀναστρωφῶν, πειρώμενος ἔνθα καὶ ἔνθα,

και με κανάβινο ως τις έδεσε σκοινί, που στο χαγιάτι
βρήκε από πλοίο γερακομύτικο, στον αντρωνίτη μπήκε
και στο σκαμνί, ούθε ασκώθη, κάθισε ξανά, τον Οδυσσέα
κοιτάζοντας. Κι αυτός γυρόφερνε μια δω, μια κει το τόξο
κι απ᾽ όλες τις μεριές το ξέταζε, τα κερατά του ο σκόρος

μὴ κέρα ἶπες ἔδοιεν ἀποιχομένοιο ἄνακτος.
ὧδε τις εἴπεσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον:
«ἦ τις θηητὴρ καὶ ἐπίκλοπος ἔπλετο τόξων:
ἤ ῥά νύ που τοιαῦτα καὶ αὐτῷ οἴκοθι κεῖται
ἢ ὅ γ᾽ ἐφορμᾶται ποιησέμεν, ὡς ἐνὶ χερσὶ

μην είχε φάει τυχόν, ο αφέντης του σα χρόνιζε στα ξένα.
Κι οι άλλοι μιλούσαν, ο καθένας τους στο διπλανό γυρνώντας:
«Πως το κοιτάζει έτσι παράξενα᾽ κάτι σκαρώνει πάλε!
Θα 'χει κι αυτός μαθές στο σπίτι του δοξάρια σαν και τούτο,
για και να φτιάξει διαλογίζεται! Για δες τον πως ολούθε

νωμᾷ ἔνθα καὶ ἔνθα κακῶν ἔμπαιος ἀλήτης.»
ἄλλος δ᾽ αὖ εἴπεσκε νέων ὑπερηνορεόντων:
«αἲ γὰρ δὴ τοσσοῦτον ὀνήσιος ἀντιάσειεν
ὡς οὗτός ποτε τοῦτο δυνήσεται ἐντανύσασθαι.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφαν μνηστῆρες: ἀτὰρ πολύμητις Ὀδυσσεύς,

το γυροφέρνει ο κακορίζικος, χαμένος διακονιάρης!»
Και λέγαν άλλοι από τους νιούτσικους τους φαντασμένους τέτοια:
«Τόσο καλό να ιδεί κι αργότερα τούτος εδώ, μακάρι,
όσο μαθές θα βρει τη δύναμη το τόξο να τανύσει!»
Έτσι μιλούσαν ο πολύβουλος στο μεταξύ Οδυσσέας,

αὐτίκ᾽ ἐπεὶ μέγα τόξον ἐβάστασε καὶ ἴδε πάντη,
ὡς ὅτ᾽ ἀνὴρ φόρμιγγος ἐπιστάμενος καὶ ἀοιδῆς
ῥηϊδίως ἐτάνυσσε νέῳ περὶ κόλλοπι χορδήν,
ἅψας ἀμφοτέρωθεν ἐϋστρεφὲς ἔντερον οἰός,
ὣς ἄρ᾽ ἄτερ σπουδῆς τάνυσεν μέγα τόξον Ὀδυσσεύς.

το μέγα του δοξάρι ως φούχτωσε και το 'δε ολούθε γύρα,
σαν τραγουδάρης, που᾽ ναι η τέχνη του να παίζει την κιθάρα
και δένει από τις δυο τις άκρες της αρνιού στριμμένη κόρδα
και στο καινούργιο της την τάνυσε στριφτάρι δίχως κόπο,
όμοια ο Οδυσσέας ετάνυσε εύκολα το μέγα του δοξάρι'

δεξιτερῇ ἄρα χειρὶ λαβὼν πειρήσατο νευρῆς:
ἡ δ᾽ ὑπὸ καλὸν ἄεισε, χελιδόνι εἰκέλη αὐδήν.
μνηστῆρσιν δ᾽ ἄρ᾽ ἄχος γένετο μέγα, πᾶσι δ᾽ ἄρα χρὼς
ἐτράπετο: Ζεὺς δὲ μεγάλ᾽ ἔκτυπε σήματα φαίνων:
γήθησέν τ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.

μετά την κόρδα του δοκίμασε με το δεξιό του χέρι,
κι εκείνη αχό γλυκόν ανάδωκε, σα να 'ταν χελιδόνα.
Αγκούσα τους μνηστήρες πλάκωσε και χλώμιασε η θωριά τους'
κι ο Δίας βαριά ψηλάθε βρόντηξε, για τους θνητούς σημάδι'
κι ο αρχοντογέννητος, πολύπαθος το χάρηκε Οδυσσέας,

ὅττι ῥά οἱ τέρας ἧκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω:
εἵλετο δ᾽ ὠκὺν ὀϊστόν, ὅ οἱ παρέκειτο τραπέζῃ
γυμνός: τοὶ δ᾽ ἄλλοι κοίλης ἔντοσθε φαρέτρης
κείατο, τῶν τάχ᾽ ἔμελλον Ἀχαιοὶ πειρήσεσθαι.
τόν ῥ᾽ ἐπὶ πήχει ἑλὼν ἕλκεν νευρὴν γλυφίδας τε,

που ο γιος του Κρόνου του δολόπλοκου σημάδι του 'χε στείλει,
και τη σαγίτα αρπάει, που δίπλα του βρισκόταν στο τραπέζι
γυμνή᾽ τι οι επίλοιπες απόμεναν στο σαϊτολόγο ακόμα —
κι αυτές σε λίγο θα τις ένιωθαν οι Αργίτες στο κορμί τους'
κι ως το δοξάρι του μεσόπιασε, χορδή κι αγκίδια σέρνει,

αὐτόθεν ἐκ δίφροιο καθήμενος, ἧκε δ᾽ ὀϊστὸν
ἄντα τιτυσκόμενος, πελέκεων δ᾽ οὐκ ἤμβροτε πάντων
πρώτης στειλειῆς, διὰ δ᾽ ἀμπερὲς ἦλθε θύραζε
ἰὸς χαλκοβαρής: ὁ δὲ Τηλέμαχον προσέειπε:
«Τηλέμαχ᾽, οὔ σ᾽ ὁ ξεῖνος ἐνὶ μεγάροισιν ἐλέγχει

κι απ᾽ το θρονί του, σημαδεύοντας γραμμή μπροστά, τη ρίχνει
καθούμενος᾽ κι ουτ᾽ ένα ξέσφαλε πελέκι, από την πρώτη
τρύπα περνώντας, η χαλκόβαρη σαγίτα, μον᾽ τα διάβη
μιαν άκρη ως άλλη᾽ στον Τηλέμαχο μιλούσε τότε εκείνος:
«Δε σε ντροπιάζει ο ξένος, σπίτι σου, Τηλέμαχε, που εδέχτης'

ἥμενος, οὐδέ τι τοῦ σκοποῦ ἤμβροτον οὐδέ τι τόξον
δὴν ἔκαμον τανύων: ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν,
οὐχ ὥς με μνηστῆρες ἀτιμάζοντες ὄνονται.
νῦν δ᾽ ὥρη καὶ δόρπον Ἀχαιοῖσιν τετυκέσθαι
ἐν φάει, αὐτὰρ ἔπειτα καὶ ἄλλως ἑψιάασθαι

δεν τον έλάθεψα το στόχο μου, κι ουδέ και το δοξάρι
να το τανύσω βασανίστηκα᾽ το λέει η καρδιά μου ακόμα!
Την καταφρόνια δεν την άξιζα που μου 'χαν οι μνηστήρες.
Ωστόσο είναι ώρα να συντάξουμε και δείπνο στους Αργίτες,
όσο που φέγγει, και ξεφάντωση να γίνει με τραγούδι

μολπῇ καὶ φόρμιγγι: τὰ γάρ τ᾽ ἀναθήματα δαιτός.»
ἦ καὶ ἐπ᾽ ὀφρύσι νεῦσεν: ὁ δ᾽ ἀμφέθετο ξίφος ὀξὺ
Τηλέμαχος, φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο,
ἀμφὶ δὲ χεῖρα φίλην βάλεν ἔγχεϊ, ἄγχι δ᾽ ἄρ᾽ αὐτοῦ
πὰρ θρόνον ἑστήκει κεκορυθμένος αἴθοπι χαλκῷ.

και με κιθάρα᾽ τα τραπέζια μας αυτά είναι που πρεπίζουν.»
Είπε, και με τα φρύδια του 'γνεψε᾽ κι εκείνος, του Οδυσσέα
ο γιος του αρχοντικού, ο Τηλέμαχος, το κοφτερό του εζώστη
σπαθί, κι αρπώντας το κοντάρι του, στον κύρη δίπλα εστάθη,
πλάι στα θρονί του, μες στη λιόφωτη, χαλκήν αρματωσιά του.

- αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥακέων πολύμητις Ὀδυσσεύς,	Τότε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος γυμνώθη απ᾽ τα κουρέλια
22- ἆλτο δ᾽ ἐπὶ μέγαν οὐδόν, ἔχων βιὸν ἠδὲ φαρέτρην	και στο κατώφλι απάνω πήδηξε, κρατώντας το δοξάρι
ἰῶν ἐμπλείην, ταχέας δ᾽ ἐκχεύατ᾽ ὀϊστοὺς	και το γεμάτο σαϊτολόγο του, και τις γοργές σαγίτες
αὐτοῦ πρόσθε ποδῶν, μετὰ δὲ μνηστῆρσιν ἔειπεν:	αυτοί, μπροστά στα πόδια του, άδειασε, και στους μνηστήρες είπε:
«οὗτος μὲν δὴ ἄεθλος ἀάατος ἐκτετέλεσται:	«Πια τέλος πήρε αυτό το αλύπητο δοκίμι μας, και τώρα
νῦν αὖτε σκοπὸν ἄλλον, ὃν οὔ πώ τις βάλεν ἀνήρ,	διαλέγω άλλο σημάδι, που άνθρωπος κανείς δε βρήκε ακόμα,
εἴσομαι, αἴ κε τύχωμι, πόρῃ δέ μοι εὖχος Ἀπόλλων.»	να ιδώ αν πετύχω κι αν ο Απόλλωνας μου δώσει αυτή τη δόξα.»
ἦ καὶ ἐπ᾽ Ἀντινόῳ ἰθύνετο πικρὸν ὀϊστόν.	Έτσι σα μίλησε, σημάδεψε και στον Αντίνοο ρίχνει
ἦ τοι ὁ καλὸν ἄλεισον ἀναιρήσεσθαι ἔμελλε,	πικρή σαγίτα. Εκείνος άπλωνε μια κούπα να σηκώσει,
χρύσεον ἄμφωτον, καὶ δὴ μετὰ χερσὶν ἐνώμα,	μαλαματένια, δίχερη, όμορφη᾽ την έπαιζε στα χέρια
ὄφρα πίοι οἴνοιο: φόνος δέ οἱ οὐκ ἐνὶ θυμῷ	κιόλας, κρασί να πιεί, το θάνατο χωρίς να βάζει ο νους του᾽
μέμβλετο: τίς κ᾽ οἴοιτο μετ᾽ ἀνδράσι δαιτυμόνεσσι	ήτανε τόσοι δα οι συντράπεζοι — και ποιος το φανταζόταν
μοῦνον ἐνὶ πλεόνεσσι, καὶ εἰ μάλα καρτερὸς εἴη,	πως ένας σε πολλούς ανάμεσα, με όσην αντρεία κι αν είχε,
οἷ τεύξειν θάνατόν τε κακὸν καὶ κῆρα μέλαιναν;	άσκημο θάνατο θα του 'δινε κι ασβρλωμένη μοίρα!
τὸν δ᾽ Ὀδυσεὺς κατὰ λαιμὸν ἐπισχόμενος βάλεν ἰῷ,	Μα ως σημαδεύοντας τον πέτυχε πα στο λαιμό ο Οδυσσέας,
ἀντικρὺ δ᾽ ἁπαλοῖο δι᾽ αὐχένος ἤλυθ᾽ ἀκωκή.	απαντικρύ ο χαλκός επρόβαλε στον τρυφερό του σβέρκο᾽
ἐκλίνθη δ᾽ ἑτέρωσε, δέπας δέ οἱ ἔκπεσε χειρὸς	και χτυπημένος πίσω ανάγειρε και του 'φυγε απ᾽ το χέρι
βλημένου, αὐτίκα δ᾽ αὐλὸς ἀνὰ ῥῖνας παχὺς ἦλθεν	η κούπα, και κρουνός ξεχύθηκε μεμιάς απ᾽ τα ρουθούνια
αἵματος ἀνδρομέοιο: θοῶς δ᾽ ἀπὸ εἷο τράπεζαν	το αίμα το ανθρώπινο, και πέταξε μακριά του το τραπέζι
ὦσε ποδὶ πλήξας, ἀπὸ δ᾽ εἴδατα χεῦεν ἔραζε:	κλωτσώντας το, και χάμω σκόρπισαν τα κρέατα τα ψημένα
σῖτός τε κρέα τ᾽ ὀπτὰ φορύνετο. τοὶ δ᾽ ὁμάδησαν	και τα ψωμιά, και στο αίμα βάφτηκαν. Κι ασκώσαν οι μνηστήρες
μνηστῆρες κατὰ δώμαθ᾽, ὅπως ἴδον ἄνδρα πεσόντα,	βουή τρανή, σαν είδαν άνθρωπος να πέφτει σκοτωμένος᾽
ἐκ δὲ θρόνων ἀνόρουσαν ὀρινθέντες κατὰ δῶμα,	κι απ᾽ τα θρονιά σκιαγμένοι επήδηξαν και τρέχαν δώθε κείθε,
πάντοσε παπταίνοντες ἐϋδμήτους ποτὶ τοίχους:	κατά τους τοίχους τους καλόχτιστους κοιτάζοντας ολούθε'
οὐδέ πη ἀσπὶς ἔην οὐδ᾽ ἄλκιμον ἔγχος ἑλέσθαι.	μα ουδέ σκουτάρι βρίσκαν γύρα τους ουδέ βαρύ κοντάρι.
νείκειον δ᾽ Ὀδυσῆα χολωτοῖσιν ἐπέεσσι:	Και πήραν όλοι με πικρόλογα τον Οδυσσέα να βρίζουν:
«ξεῖνε, κακῶς ἀνδρῶν τοξάζεαι: οὐκέτ᾽ ἀέθλων	«Σε άνθρωπο πάνω, ξένε, δόξεψες, κι είναι βαρύ᾽ δοκίμι
ἄλλων ἀντιάσεις: νῦν τοι σῶς αἰπὺς ὄλεθρος.	πια άλλο δε βλέπεις᾽ άωρα αξέφευγο καρτερά το χαμό σου!
καὶ γὰρ δὴ νῦν φῶτα κατέκτανες ὃς μέγ᾽ ἄριστος	τι έχεις σκοτώσει απ᾽ τ᾽ αρχοντόπουλα που ζουνε στην Ιθάκη
κούρων εἰν Ἰθάκῃ: τῷ σ᾽ ἐνθάδε γῦπες ἔδονται.»	το πιο τρανό, κι οι αγιούπες σίγουρα δω πέρα θα σε φανέ!»
ἴσκεν ἕκαστος ἀνήρ, ἐπεὶ ἦ φάσαν οὐκ ἐθέλοντα	Με τέτοια λόγια τον απόπαιρναν, θαρρώντας άθελα του
ἄνδρα κατακτεῖναι: τὸ δὲ νήπιοι οὐκ ἐνόησαν,	τον νιο πως σκότωσεν — οι ανέμυαλοι δεν το 'χαν νιώσει ακόμα
ὡς δή σφιν καὶ πᾶσιν ὀλέθρου πείρατ᾽ ἐφῆπτο.	πως όλους τώρα θα τους έπιαναν του χαλασμού τα δίχτυα!
τοὺς δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:	Κι είπε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος ταυροκοιτάζοντάς τους:
«ὦ κύνες, οὔ μ᾽ ἔτ᾽ ἐφάσκεθ᾽ ὑπότροπον οἴκαδ᾽ ἱκέσθαι	«Σκυλιά, που ελέγατε στο σπίτι μου πως δε γυρίζω πίσω
δήμου ἄπο Τρώων, ὅτι μοι κατεκείρετε οἶκον,	πια από την Τροία, γι᾽ αυτό μου τρώγατε το βιος στο αρχοντικό μου,
δμῳῇσιν δὲ γυναιξὶ παρευνάζεσθε βιαίως,	και στανικώς με τις γυναίκες μου πλαγιάζατε τις σκλάβες,
αὐτοῦ τε ζώοντος ὑπεμνάασθε γυναῖκα,	κι ακόμα ζώντας μου το ταίρι μου γυρεύατε σε γάμο,
οὔτε θεοὺς δείσαντες, οἳ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν,	και μήτε τους θεούς φοβόσαστε που ζουν στα ουράνια πλάτη,

οὔτε τιν᾽ ἀνθρώπων νέμεσιν κατόπισθεν ἔσεσθαι:
νῦν ὑμῖν καὶ πᾶσιν ὀλέθρου πείρατ᾽ ἐφῆπται.»
ὣς φάτο, τοὺς δ᾽ ἄρα πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος εἷλεν:
πάπτηνεν δὲ ἕκαστος ὅπη φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον.
Εὐρύμαχος δέ μιν οἶος ἀμειβόμενος προσέειπεν:

μηδέ κι ανθρώπου οργή, πως θα 'ρχουνταν να γδικιωθεί μια μέρα!
Μα τώρα πια πιαστήκατε όλοι σας στου χαλασμού τα δίχτυα!»
Αυτά είπε, κι εκείνους ολόχλωμη τους έπιασε τρομάρα,
κι ο καθανείς τρογύρα εκοίταζε, του Χάρου να ξεφύγει.
Μόνος απ᾽ όλους τότε ο Ευρύμαχος του απηλογήθη κι είπε:

«εἰ μὲν δὴ Ὀδυσεὺς Ἰθακήσιος εἰλήλουθας,
ταῦτα μὲν αἴσιμα εἶπας, ὅσα ῥέζεσκον Ἀχαιοί,
πολλὰ μὲν ἐν μεγάροισιν ἀτάσθαλα, πολλὰ δ᾽ ἐπ᾽ ἀγροῦ.
ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἤδη κεῖται ὃς αἴτιος ἔπλετο πάντων,
Ἀντίνοος: οὗτος γὰρ ἐπίηλεν τάδε ἔργα,

«Αν είσαι εσύ ο Οδυσσέας και διάγειρες, ο ρήγας της Ιθάκης,
σωστά μας τα 'πες, τόσα που 'καναν οι Αργίτες κάθε μέρα,
ένα σωρό αδικίες στα ξώμερα κι ένα σωρό εδώ μέσα.
Μα ο πρώτος φταίχτης σ᾽ όλα κοίτεται τώρα νεκρός, το βλέπεις,
ο Αντίνοος᾽ όσα μας μαρτύρησες είναι δουλειές δικές του'

οὔ τι γάμου τόσσον κεχρημένος οὐδὲ χατίζων,
ἀλλ᾽ ἄλλα φρονέων, τά οἱ οὐκ ἐτέλεσσε Κρονίων,
ὄφρ᾽ Ἰθάκης κατὰ δῆμον ἐϋκτιμένης βασιλεύοι
αὐτός, ἀτὰρ σὸν παῖδα κατακτείνειε λοχήσας.
νῦν δ᾽ ὁ μὲν ἐν μοίρῃ πέφαται, σὺ δὲ φείδεο λαῶν

κι όχι μαθές γιατί τον έσπρωχνε του γάμου ανάγκη ή πόθος,
μον᾽ άλλα μες στο νου του εδούλευε, που ο γιος του Κρόνου ωστόσο
δεν του τα τέλεψε: σκοτώνοντας το γιο σου με καρτέρι
να γίνει ατός του της καλόχτιστης Ιθάκης ο ρηγάρχης.
Αυτός σκοτώθηκε, ως του ταίριαζε, μα εσύ λυπήσου τώρα

σῶν: ἀτὰρ ἄμμες ὄπισθεν ἀρεσσάμενοι κατὰ δῆμον,
ὅσσα τοι ἐκπέποται καὶ ἐδήδοται ἐν μεγάροισι,
τιμὴν ἀμφὶς ἄγοντες ἐεικοσάβοιον ἕκαστος,
χαλκόν τε χρυσόν τ᾽ ἀποδώσομεν, εἰς ὅ κε σὸν κῆρ
ἰανθῇ: πρὶν δ᾽ οὔ τι νεμεσσητὸν κεχολῶσθαι.”

δικούς σου ανθρώπους! Κι όσα φάγαμε κι ήπιαμε εδώ στο σπίτι
θα στα πλερώσουμε συνάζοντας απ᾽ το λαό᾽ θα πάρεις
κι απανωτίμι απ᾽ τον καθένα μας, είκοσι βόδια ακέρια
ν᾽ αξίζει, και χαλκό και μάλαμα, που πια να μαλακώσει
μέσα η καρδιά σου᾽ ως τότε χόλιαζε, και μ᾽ όλο σου το δίκιο!»

τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Εὐρύμαχ᾽, οὐδ᾽ εἴ μοι πατρώϊα πάντ᾽ ἀποδοῖτε,
ὅσσα τε νῦν ὔμμ᾽ ἐστὶ καὶ εἴ ποθεν ἄλλ᾽ ἐπιθεῖτε,
οὐδέ κεν ὣς ἔτι χεῖρας ἐμὰς λήξαιμι φόνοιο
πρὶν πᾶσαν μνηστῆρας ὑπερβασίην ἀποτῖσαι.

Κι είπε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος ταυροκοιτάζοντάς τον:
«Κι αν όλα σας ακόμα, Ευρύμαχε, τα πατρικά μου δώστε,
όσο βιος έχετε, και βάλετε κι άλλα από πάνω αλλούθε,
μηδ᾽ έτσι εγώ ποτέ τα χέρια μου θα μάκραινα απ᾽ το φόνο,
πριχού οι μνηστήρες μου πλερώσετε τις ανομίες σας όλες.

νῦν ὑμῖν παράκειται ἐναντίον ἠὲ μάχεσθαι
ἢ φεύγειν, ὅς κεν θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξῃ:
ἀλλά τιν᾽ οὐ φεύξεσθαι ὀΐομαι αἰπὺν ὄλεθρον.»
ὣς φάτο, τῶν δ᾽ αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ.
τοῖσιν δ᾽ Εὐρύμαχος προσεφώνεε δεύτερον αὖτις:

Διαλεχτέ τώρα: θέτε αντίκρα μου να χτυπηθείτε; θέτε
στα πόδια να το βάλτε; — κι όποιος σας γλιτώσει από το χάρο!
Μα το χαμό, θαρρώ, κανένας σας τον άγριο δεν ξεφεύγει!»
Αυτά είπε, κι εκείνων τα γόνατα λύθηκαν κι η καρδιά τους᾽
κι αναμεσό τους πήρε ο Ευρύμαχος ξανά και τους μιλούσε:

«ὦ φίλοι, οὐ γὰρ σχήσει ἀνὴρ ὅδε χεῖρας ἀάπτους,
ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἔλλαβε τόξον ἐΰξοον ἠδὲ φαρέτρην,
οὐδοῦ ἄπο ξεστοῦ τοξάσσεται, εἰς ὅ κε πάντας
ἄμμε κατακτείνῃ: ἀλλὰ μνησώμεθα χάρμης.
φάσγανά τε σπάσσασθε καὶ ἀντίσχεσθε τραπέζας

«Φίλοι, τα χέρια του τ᾽ ανίκητα δε θα κρατήσει τούτος᾽
τ᾽ ώριο δοξάρι μια και φούχτωσε και το σαγιτολόγο,
στο μαγλινό κατώφλι στέκοντας θα μας δοξεύει, ως όλους
νεκρούς μας ρίξει. Μα να δείξουμε και μεις την αντριγιά μας!
Σύρτε σπαθιά, και στις σαγίτες του τις γοργοθανατούσες

ἰῶν ὠκυμόρων: ἐπὶ δ᾽ αὐτῷ πάντες ἔχωμεν
ἁθρόοι, εἴ κέ μιν οὐδοῦ ἀπώσομεν ἠδὲ θυράων,
ἔλθωμεν δ᾽ ἀνὰ ἄστυ, βοὴ δ᾽ ὤκιστα γένοιτο:
τῷ κε τάχ᾽ οὗτος ἀνὴρ νῦν ὕστατα τοξάσσαιτο.»
ὣς ἄρα φωνήσας εἰρύσσατο φάσγανον ὀξὺ

βάλτε προπύργι τα τραπέζια σας, κι όλοι μαζί ας χυθούμε,
απ᾽ το κατώφλι να τον σπρώξουμε να φύγει, κι απ᾽ την πόρτα.
Κι αν τότε τρέχοντας ασκώναμε συντάραχο στην πόλη,
θα 'ταν στερνή φορά που δόξεψε το δίχως άλλο ετούτος!»
Τα λόγια αυτά σαν είπε ο Ευρύμαχος, το χάλκινο σπαθί του

χάλκεον, ἀμφοτέρωθεν ἀκαχμένον, ἆλτο δ᾽ ἐπ᾽ αὐτῷ

το δίκοπο ξεθηκαρώνοντας απάνω του χιμίζει

σμερδαλέα ἰάχων: ὁ δ᾽ ἁμαρτῇ δῖος Ὀδυσσεὺς
ἰὸν ἀποπροίει, βάλε δὲ στῆθος παρὰ μαζόν,
ἐν δέ οἱ ἥπατι πῆξε θοὸν βέλος: ἐκ δ᾽ ἄρα χειρὸς
φάσγανον ἧκε χαμᾶζε, περιρρηδὴς δὲ τραπέζῃ

με άγριες φωνές. Μα κι ο αρχοντόγεννος ίδια στιγμή Οδυσσέας
σαγίτα ρίχνοντας κατάστηθα, πλάι στο βυζί, τον βρήκε᾽
κι ως μες στο σκώτι εχώθη η γρήγορη σαγίτα, από το χέρι
του φεύγει το σπαθί, και τρίκλισε και πέφτει, στο τραπέζι

κάππεσεν ἰδνωθείς, ἀπὸ δ᾽ εἴδατα χεῦεν ἔραζε
καὶ δέπας ἀμφικύπελλον: ὁ δὲ χθόνα τύπτε μετώπῳ
θυμῷ ἀνιάζων, ποσὶ δὲ θρόνον ἀμφοτέροισι
λακτίζων ἐτίνασσε: κατ᾽ ὀφθαλμῶν δ᾽ ἔχυτ᾽ ἀχλύς.
Ἀμφίνομος δ᾽ Ὀδυσῆος ἐείσατο κυδαλίμοιο

αναδιπλώνοντας, και σκόρπισαν τα φαγητά στο χώμα
και το διπλόγουβο ποτήρι του κι αυτός ψυχομαχώντας
πάνω στη γη το μέτωπο έκρουγε, και με τα δυο του πόδια
κλωτσούσε το θρονί, και χύθηκε στα μάτια του σκοτάδι.
Ευτύς ο Αμφίνομος ανάσυρε το κοφτερό σπαθί του

ἀντίος ἀΐξας, εἴρυτο δὲ φάσγανον ὀξύ,
εἴ πώς οἱ εἴξειε θυράων. ἀλλ᾽ ἄρα μιν φθῆ
Τηλέμαχος κατόπισθε βαλὼν χαλκήρεϊ δουρὶ
ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσεν:
δούπησεν δὲ πεσών, χθόνα δ᾽ ἤλασε παντὶ μετώπῳ.

κι απαντικρύ πηδώντας χύθηκε στον ξακουστό Οδυσσέα,
την πόρτα μπας κι αφήσει λεύτερη᾽ μα πρόφτασε από πίσω
και με το χάλκινο ο Τηλέμαχος τον κάρφωσε κοντάρι
μεσοπλατίς, κι αυτό του διάβηκε το στήθος πέρα ως πέρα.
Πέφτει με βρόντο, καταπρόσωπα στη γη χτυπώντας πάνω.

Τηλέμαχος δ᾽ ἀπόρουσε, λιπὼν δολιχόσκιον ἔγχος
αὐτοῦ ἐν Ἀμφινόμῳ: περὶ γὰρ δίε μή τις Ἀχαιῶν
ἔγχος ἀνελκόμενον δολιχόσκιον ἢ ἐλάσειε
φασγάνῳ ἀΐξας ἠὲ προπρηνέα τύψας.
βῆ δὲ θέειν, μάλα δ᾽ ὦκα φίλον πατέρ᾽ εἰσαφίκανεν,

Μα το μακρόισκιωτο ο Τηλέμαχος δεν έβγαλε κοντάρι
απ᾽ τον Αμφίνομο, μον᾽ έφυγε, τι εσκιάχτη μήπως κάποιος,
καθώς σκυμμένος το μακρόισκιωτο θ᾽ ανάσερνε κοντάρι,
τον έκρουε με σπαθί για το 'μπήγε χιμώντας στο κορμί του.
Κι ως το 'βαλε στα πόδια, βρέθηκε μεμιάς κοντά στον κύρη,

ἀγχοῦ δ᾽ ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ὦ πάτερ, ἤδη τοι σάκος οἴσω καὶ δύο δοῦρε
καὶ κυνέην πάγχαλκον, ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖαν
αὐτός τ᾽ ἀμφιβαλεῦμαι ἰών, δώσω δὲ συβώτῃ
καὶ τῷ βουκόλῳ ἄλλα: τετευχῆσθαι γὰρ ἄμεινον.»

και στάθη πλάι του κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός του:
Σκουτάρι θα σου φέρω, κύρη μου, και δυο κοντάρια τώρα,
κι ολόχαλκο, στα δυο μελίγγια σου που να ταιριάζει κράνος᾽
κι ατός μου θα φορέσω τ᾽ άρματα, και στο χοιροβοσκό μας
θα δώσω, κι άλλα στο βουκόλο μας᾽ καλά ν᾽ αρματωθούμε!»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«οἶσε θέων, ἧός μοι ἀμύνεσθαι πάρ᾽ ὀϊστοί,
μή μ᾽ ἀποκινήσωσι θυράων μοῦνον ἐόντα.»
ὣς φάτο, Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί,
βῆ δ᾽ ἴμεναι θάλαμόνδ᾽, ὅθι οἱ κλυτὰ τεύχεα κεῖτο.

Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Τρεχάτος φέρτα, όσο μου βρίσκουνται σαγίτες, να κρατήσω᾽
από την πόρτα μη με διώξουνε, σαν απομείνω μόνος.»
Είπε, και σύγκλινε ο Τηλέμαχος στου κύρη του το λόγο᾽
τρέχει στην κάμαρα, κει που 'κρυβε τις ξακουστές του αρμάτες,

ἔνθεν τέσσαρα μὲν σάκε᾽ ἔξελε, δούρατα δ᾽ ὀκτὼ
καὶ πίσυρας κυνέας χαλκήρεας ἱπποδασείας:
βῆ δὲ φέρων, μάλα δ᾽ ὦκα φίλον πατέρ᾽ εἰσαφίκανεν,
αὐτὸς δὲ πρώτιστα περὶ χροῒ δύσετο χαλκόν:
ὣς δ᾽ αὔτως τὼ δμῶε δυέσθην τεύχεα καλά,

και σήκωσε σκουτάρια τέσσερα, κι οχτώ κοντάρια πήρε,
κι ακόμα τέσσερα αλογόφουντα, χαλκοντυμένα κράνη,
και κουβαλώντας τα στον κύρη του σε μια στιγμή ξανάρθε᾽
κι ατός του πρώτος πρώτος φόρεσε τη χάλκινη του αρμάτα᾽
μαζί κι οι δυο τους δούλοι τ᾽ άρματα ζώστηκαν τα πανώρια,

ἔσταν δ᾽ ἀμφ᾽ Ὀδυσῆα δαΐφρονα ποικιλομήτην.
αὐτὰρ ὅ γ᾽, ὄφρα μὲν αὐτῷ ἀμύνεσθαι ἔσαν ἰοί.
τόφρα μνηστήρων ἕνα γ᾽ αἰεὶ ᾧ ἐνὶ οἴκῳ
βάλλε τιτυσκόμενος: τοὶ δ᾽ ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον.
αὐτὰρ ἐπεὶ λίπον ἰοὶ ὀϊστεύοντα ἄνακτα,

και δίπλα στον πανούργο στάθηκαν, αντρόκαρδο Οδυσσέα.
Κι αυτός, σαγίτες όσο του 'μεναν, κρατιόταν και χτυπουσε
όλο κι από 'ναν απ᾽ τους νιούτσικους στο αρχοντικό του μέσα,
σημάδι βάνοντας τον, κι έπεφταν απανωτοί οι μνηστήρες.
Μα σαν τις ξόδεψε όλες ρίχνοντας ο ρήγας τις σαγίτες,

τόξον μὲν πρὸς σταθμὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο
ἔκλιν᾽ ἑστάμεναι, πρὸς ἐνώπια παμφανόωντα,
αὐτὸς δ᾽ ἀμφ᾽ ὤμοισι σάκος θέτο τετραθέλυμνον,
κρατὶ δ᾽ ἐπ᾽ ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν,
ἵππουριν, δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν:

στης πόρτας, που 'βγαζε απ᾽ την κάμαρα, τον παραστάτη απάνω
το τόξο του έγειρε, στο λιόφωτο να στέκει τοίχο αντίκρυ᾽
και πέρασε το τετραβόδινο στους ώμους του σκουτάρι,
στο δυνατό κεφάλι φόρεσε το αλογουρίσιο κράνος,
το στέριο, κι από πάνω ανέμιζεν όλο φοβέρα η φούντα'

εἵλετο δ᾽ ἄλκιμα δοῦρε δύω κεκορυθμένα χαλκῷ.
ὀρσοθύρη δέ τις ἔσκεν ἐϋδμήτῳ ἐνὶ τοίχῳ,
ἀκρότατον δὲ παρ᾽ οὐδὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο
ἦν ὁδὸς ἐς λαύρην, σανίδες δ᾽ ἔχον εὖ ἀραρυῖαι.
τὴν δ᾽ Ὀδυσεὺς φράζεσθαι ἀνώγει δῖον ὑφορβὸν

μετά και τα γερά, χαλκόμυτα χεράκωσε κοντάρια.
Ήταν στον τοίχο τον καλόχτιστο ψηλά ένα παραπόρτι,
που τα σφιχτά του σανιδόφυλλα σε μακρυνάρι άνοιγαν,
στου κατωφλιού το ψήλος σύρριζα του στέριου του αντρωνίτη.
Τότε ο Οδυσσέας τον Εύμαιο πρόσταξε το παραπόρτι τουτο

ἑσταότ᾽ ἄγχ᾽ αὐτῆς: μία δ᾽ οἴη γίγνετ᾽ ἐφορμή.
τοῖς δ᾽ Ἀγέλεως μετέειπεν, ἔπος πάντεσσι πιφαύσκων:
«ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δή τις ἀν᾽ ὀρσοθύρην ἀναβαίη
καὶ εἴποι λαοῖσι, βοὴ δ᾽ ὤκιστα γένοιτο;
τῷ κε τάχ᾽ οὗτος ἀνὴρ νῦν ὕστατα τοξάσσαιτο.»

στο νου του να 'χει, δίπλα ως έστεκε, τι μια μπασιά είχε μόνο.
Ωστόσο ο Αγέλαος πήρε κι έλεγε, ν᾽ ακούσουν όλοι γύρα:
«Φίλοι, κανείς μας αν ανέβαινε στο παραπόρτι, να 'βγει
να κράξει το λαό, ν᾽ ασκώναμε συντάραχο μεγάλο,
θα 'ταν στερνή φορά που δόξεψε το δίχως άλλο ετούτος!»

τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν:
«οὔ πως ἔστ᾽, Ἀγέλαε διοτρεφές: ἄγχι γὰρ αἰνῶς
αὐλῆς καλὰ θύρετρα καὶ ἀργαλέον στόμα λαύρης:
καί χ᾽ εἷς πάντας ἐρύκοι ἀνήρ, ὅς τ᾽ ἄλκιμος εἴη.
ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽, ὑμῖν τεύχε᾽ ἐνείκω θωρηχθῆναι

Τότε ο Μελάνθιος του αποκρίθηκεν, ο γιδολάτης, κι είπε:
«Αγέλαε, μην το λες, δε γίνεται᾽ πολύ σιμά είναι οι πόρτες
που ανοίγουν στην αυλή, κι αβόλετο να βγει απ᾽ το μακρυνάρι
κανείς μας᾽ κι ένας μόνο αδείλιαστος θα μας αντίσκοφτε όλους.
Σταθείτε, από τη μέσα κάμαρα να κουβαλήσω αρμάτες,

ἐκ θαλάμου: ἔνδον γάρ, ὀΐομαι, οὐδέ πη ἄλλῃ
τεύχεα κατθέσθην Ὀδυσεὺς καὶ φαίδιμος υἱός.»
ὣς εἰπὼν ἀνέβαινε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν,
εἰς θαλάμους Ὀδυσῆος ἀνὰ ῥῶγας μεγάροιο.
ἔνθεν δώδεκα μὲν σάκε᾽ ἔξελε, τόσσα δὲ δοῦρα

να τις ζωστείτε᾽ εκεί φαντάζουμαι — που αλλού; — πως ο Οδυσσέας
κι ο γιος του ο παινεμένος τ᾽ άρματα μας κρύψαν του πολέμου.»
Σαν είπε αυτά ο γιδάρης, κίνησε κι᾽ απ᾽ του αντρωνίτη ανέβη
τ᾽ ανοίγματα γοργά, στις κάμαρες να τρέξει του Οδυσσέα.
Σκουτάρια πήρε εκείθε δώδεκα και δώδεκα κοντάρια,

καὶ τόσσας κυνέας χαλκήρεας ἱπποδασείας:
βῆ δ᾽ ἴμεναι, μάλα δ᾽ ὦκα φέρων μνηστῆρσιν ἔδωκεν.
καὶ τότ᾽ Ὀδυσσῆος λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
ὡς περιβαλλομένους ἴδε τεύχεα χερσί τε δοῦρα
μακρὰ τινάσσοντας: μέγα δ᾽ αὐτῷ φαίνετο ἔργον.

κι ακόμα δώδεκα αλογόφουντα, χαλκοδεμένα κράνη,
και στους μνηστήρες τα κουβάλησε γοργά γυρνώντας πίσω.
Και τότε του Οδυσσέα τα γόνατα λύθηκαν κι η καρδιά του,
να τους θωρεί ν᾽ αρματοζώνουνται, και τα μακριά κοντάρια
να σείουν στα χέρια᾽ τώρα το 'νιωθε, βαριά πως θα παλέψει.

αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«Τηλέμαχ᾽, ἦ μάλα δή τις ἐνὶ μεγάροισι γυναικῶν
νῶϊν ἐποτρύνει πόλεμον κακὸν ἠὲ Μελανθεύς.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ὦ πάτερ, αὐτὸς ἐγὼ τόδε γ᾽ ἤμβροτον--οὐδέ τις ἄλλος

Στο γιο του εστράφη κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια τότε:
«Κάποια απ᾽ τις σκλάβες λέω, Τηλέμαχε, του αρχοντικού μας τώρα
βαρύ μας ξεσηκώνει πόλεμο, μπορεί κι ο Μελανθέας.»
Και τότε ο γνωστικός Τηλέμαχος του απηλογήθη κι είπε:
«Κύρη, δικό μου είναι το φταίξιμο, δε φταίει κανένας άλλος,

αἴτιος--ὃς θαλάμοιο θύρην πυκινῶς ἀραρυῖαν
κάλλιπον ἀγκλίνας: τῶν δὲ σκοπὸς ἦεν ἀμείνων.
ἀλλ᾽ ἴθι, δῖ᾽ Εὔμαιε, θύρην ἐπίθες θαλάμοιο
καὶ φράσαι ἤ τις ἄρ᾽ ἐστὶ γυναικῶν ἣ τάδε ῥέζει,
ἦ υἱὸς Δολίοιο, Μελανθεύς, τόν περ ὀΐω.”

που αφήκα ορθάνοιχτη της κάμαρας τη σφιχταρμοδεμένη
πόρτα πριν λίγο, και το πρόσεξαν αυτοί καλύτερα μας.
Τρέξε, Εύμαιε, τώρα, αρχοντογέννητε, την πόρτα να σφαλίσεις,
και ιδές αν είναι, κάποια δούλα μας σε τούτα εδώ μπλεγμένη,
για ο Μελανθέας — αυτός φαντάζουμαι πως θα 'ναι, ο γιος του Δόλιου.»

ς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
βῆ δ᾽ αὖτις θάλαμόνδε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν,
οἴσων τεύχεα καλά. νόησε δὲ δῖος ὑφορβός,
αἶψα δ᾽ Ὀδυσσῆα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα:
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,

Έτσι μιλούσαν συναλλήλως τους αυτοί, κι ο Μελανθέας
ξανά, ο γιδοβοσκός, στην κάμαρα να πάει κινούσε γι᾽ άλλες
ώριες αρμάτες, κι ο αρχοντόγεννος χοιροβοσκός τον είδε,
και του Οδυσσέα με βιάση μίλησε, που δίπλα του στεκόταν:
«Γιε του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,

ὣκεῖνος δ᾽ αὖτ᾽ ἀΐδηλος ἀνήρ, ὃν ὀϊόμεθ᾽ αὐτοί,

ο άνθρωπος να 'τον ο κατάρατος, που βάζαμε στο νου μας,

ἔρχεται ἐς θάλαμον: σὺ δέ μοι νημερτὲς ἐνίσπες,
ἤ μιν ἀποκτείνω, αἴ κε κρείσσων γε γένωμαι,
ἦε σοὶ ἐνθάδ᾽ ἄγω, ἵν᾽ ὑπερβασίας ἀποτίσῃ
πολλάς, ὅσσας οὗτος ἐμήσατο σῷ ἐνὶ οἴκῳ.»

τραβάει να πάει στη μέσα κάμαρα. Μα πες μου αλήθεια τώρα,
αν τον νικήσω αντιπαλεύοντας, να τον σκοτώσω θέλεις,
για να στον φέρω εδώ, τις άμετρες μπροστά σου να πλερώσει
τις ανομίες, που στο παλάτι σου σοφίστηκε να κάνει;»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς:
«ἦ τοι ἐγὼ καὶ Τηλέμαχος μνηστῆρας ἀγαυοὺς
σχήσομεν ἔντοσθεν μεγάρων, μάλα περ μεμαῶτας.
σφῶϊ δ᾽ ἀποστρέψαντε πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν
ἐς θάλαμον βαλέειν, σανίδας δ᾽ ἐκδῆσαι ὄπισθε,

Τότε ο Οδυσσέας ο πολυκάτεχος του απηλογήθη κι είπε:
«Αλήθεια, εγώ με τον Τηλέμαχο τους αντρειανούς μνηστήρες
στο αρχονταρίκι θα κρατήσουμε, με όση κι αν έχουν λύσσα.
Και σεις οι δυο και χέρια στρίφτε του και πόδια, και σανίδα
πίσω του δέστε, και στην κάμαρα πετάτε τον δεμένο,

σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐξ αὐτοῦ πειρήναντε
κίον᾽ ἀν᾽ ὑψηλὴν ἐρύσαι πελάσαι τε δοκοῖσιν,
ὥς κεν δηθὰ ζωὸς ἐὼν χαλέπ᾽ ἄλγεα πάσχῃ:»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ᾽
ἐπίθοντο,
βὰν δ᾽ ἴμεν ἐς θάλαμον, λαθέτην δέ μιν ἔνδον ἐόντα.

και με τριχιά πλεμένη ζώστε τον, κι από την άλλην άκρη
στην αψηλή κολόνα συρτέ τον, να φτάσει ως τα δοκάρια,
που ζωντανός πολληώρα μέτωρος φριχτά να τυραννιέται.»
Είπε, κι αυτοί γρικώντας σύγκλιναν στο λόγο του, κι ως ήρθαν,
μέσα στην κάμαρα τον πέτυχαν, όμως ανένιωστά του'

σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐξ αὐτοῦ πειρήναντε
κίον᾽ ἀν᾽ ὑψηλὴν ἐρύσαι πελάσαι τε δοκοῖσιν,
ὥς κεν δηθὰ ζωὸς ἐὼν χαλέπ᾽ ἄλγεα πάσχῃ:»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ᾽
ἐπίθοντο,
βὰν δ᾽ ἴμεν ἐς θάλαμον, λαθέτην δέ μιν ἔνδον ἐόντα.

Κι ως σκάλιζεν εκείνος γι᾽ άρματα στης κάμαρας το βάθος,
στον παραστάτη τούτοι στάθηκαν δεξόζερβα καρτέρι᾽
και μόλις ο Μελάνθιος κίνησε και το κατώφλι εδιάβη,
με το 'να κουβαλώντας χέρι του καλοφτιαγμένο κράνος,
στο άλλο φαρδύ σκουτάρι, γέρικο κι όλο σκουριές, κρατώντας,

ἠ τοι ὁ μὲν θαλάμοιο μυχὸν κάτα τεύχε᾽ ἐρεύνα,
τὼ δ᾽ ἔσταν ἑκάτερθε παρὰ σταθμοῖσι μένοντε.
εὖθ᾽ ὑπὲρ οὐδὸν ἔβαινε Μελάνθιος, αἰπόλος αἰγῶν,
τῇ ἑτέρῃ μὲν χειρὶ φέρων καλὴν τρυφάλειαν,
τῇ δ᾽ ἑτέρῃ σάκος εὐρὺ γέρον, πεπαλαγμένον ἄζῃ,

Κι ως σκάλιζεν εκείνος γι᾽ άρματα στης κάμαρας το βάθος,
στον παραστάτη τούτοι στάθηκαν δεξόζερβα καρτέρι᾽
και μόλις ο Μελάνθιος κίνησε και το κατώφλι εδιάβη,
με το 'να κουβαλώντας χέρι του καλοφτιαγμένο κράνος,
στο άλλο φαρδύ σκουτάρι, γέρικο κι όλο σκουριές, κρατώντας,

Λαέρτεω ἥρωος, ὃ κουρίζων φορέεσκε:
δὴ τότε γ᾽ ἤδη κεῖτο, ῥαφαὶ δὲ λέλυντο ἱμάντων:
τὼ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπαΐξανθ᾽ ἑλέτην ἔρυσάν τέ μιν εἴσω
κουρίξ, ἐν δαπέδῳ δὲ χαμαὶ βάλον ἀχνύμενον κῆρ,
σὺν δὲ πόδας χεῖράς τε δέον θυμαλγέϊ δεσμῷ

που το φορούσεν ο αντροδύναμος στα νιάτα του Λαέρτης,
μα τώρα πεταμένο κοίτουνταν, με τις ραφές λυμένες —
χιμίξαν πάνω του, τον άρπαξαν κι απ᾽ τα μαλλιά τον σύραν
μέσα ξανά, στη γη τον έριξαν τον πολυπικραμένο,
και με άγριο δέσιμο τον έδεσαν, τα χέρια και τα πόδια

εὖ μάλ᾽ ἀποστρέψαντε διαμπερές, ὡς ἐκέλευσεν
υἱὸς Λαέρταο, πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
σειρὴν δὲ πλεκτὴν ἐξ αὐτοῦ πειρήναντε
κίον᾽ ἀν᾽ ὑψηλὴν ἔρυσαν πέλασάν τε δοκοῖσι.
τὸν δ᾽ ἐπικερτομέων προσέφης, Εὔμαιε συβῶτα:

σφιχτά σφιχτά ξωπίσω στρίβοντας, ως ήταν του Οδυσσέα,
του αρχοντικού, του πολυβάσανου γιου του Λαέρτη, η διάτα,
και με πλεχτή τριχιά τον έζωσαν, κι από την άλλην άκρη
ως τα δοκάρια τον ανάσυραν στην αψηλή κολόνα.
Φώναξες τότε αναγελώντας τον, χοιροβοσκέ, και του 'πες:

«νῦν μὲν δὴ μάλα πάγχυ, Μελάνθιε, νύκτα φυλάξεις,
εὐνῇ ἔνι μαλακῇ καταλέγμενος, ὥς σε ἔοικεν:
οὐδέ σέ γ᾽ ἠριγένεια παρ᾽ Ὠκεανοῖο ῥοάων
λήσει ἐπερχομένη χρυσόθρονος, ἡνίκ᾽ ἀγινεῖς
αἶγας μνηστήρεσσι δόμον κάτα δαῖτα πένεσθαι.»

«Μια χαρά λέω τη νύχτα ολάκερη, Μελάνθιε, θα περάσεις
σε κλίνη μαλακιά πλαγιάζοντας, καθώς και σου ταιριάζει!
Κι η πουρνογέννητη, χρυσόθρονη σα φτάσει Αυγή απ᾽ το ρέμα
του Ωκεανού, θα σε 'βρει ξάγρυπνο, την ώρα που τις γίδες
πηγαίνεις στους μνηστήρες, να 'χουνε να τρων στο αρχοντικό
μας.»

ὣς ὁ μὲν αὖθι λέλειπτο, ταθεὶς ὀλοῷ ἐνὶ δεσμῷ:
τὼ δ᾽ ἐς τεύχεα δύντε, θύρην ἐπιθέντε φαεινήν,

Έτσι τον αφήκαν, ανέσπλαχνα δεμένο, κρεμασμένο,
Κι αυτοί αρματώθηκαν, και κλείνοντας τη στραφταλούσα πόρτα

βήτην εἰς Ὀδυσῆα δαΐφρονα, ποικιλομήτην.
ἔνθα μένος πνείοντες ἐφέστασαν, οἱ μὲν ἐπ᾽ οὐδοῦ
τέσσαρες, οἱ δ᾽ ἔντοσθε δόμων πολέες τε καὶ ἐσθλοί.

κίνησαν κι ήρθαν στο δολόπλοκο, τον αντρειανό Οδυσσέα.
Εκεί φωτιά γεμάτοι εστέκουνταν αντίκρυ — στο κατώφλι
οι τέσσερείς τους, και στην κάμαρα πολλοί κι αρχοντεμένοι.

τοῖσι δ᾽ ἐπ᾽ ἀγχίμολον θυγάτηρ Διὸς ἦλθεν Ἀθήνη,
Μέντορι εἰδομένη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν.
τὴν δ᾽ Ὀδυσεὺς γήθησεν ἰδὼν καὶ μῦθον ἔειπε:
«Μέντορ, ἄμυνον ἀρήν, μνῆσαι δ᾽ ἑτάροιο φίλοιο,
ὅς σ᾽ ἀγαθὰ ῥέζεσκον: ὁμηλικίην δέ μοί ἐσσι.»

Κι ήρθε η Αθηνά κοντά τους τρέχοντας, του γιου του Κρόνου η κόρη,
το διώμα παίρνοντας του Μέντορα, κορμί μαζί και λάλο.
Κι ως ο Οδυσσέας την είδε, χάρηκε κι αυτά μιλώντας είπε:
«Βόηθα μας, Μέντορα, στον κίντυνο! Τον ακριβό σου ακράνη,
το συνομήλικο, που σου 'καμα πολλά καλά, θυμήσου!»

ὣς φάτ᾽, ὀϊόμενος λαοσσόον ἔμμεν Ἀθήνην.
μνηστῆρες δ᾽ ἑτέρωθεν ὁμόκλεον ἐν μεγάροισι:
πρῶτος τήν γ᾽ ἐνένιπε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος:
«Μέντορ, μή σ᾽ ἐπέεσσι παραιπεπίθῃσιν Ὀδυσσεὺς
μνηστήρεσσι μάχεσθαι, ἀμυνέμεναι δέ οἱ αὐτῷ.

Αυτά είπε, κι ας ψυχανεμίζουνταν την Αθηνά Παλλάδα.
Μα κι οι μνηστήρες της εφώναζαν στο αρχονταρίκι μέσα᾽
κι ο Αγέλαος πρώτος τη φοβέρισεν, ο γιος του Δαμαστόρου:
«Τη γνώμη μη σου αλλάξουν, Μέντορα, τα λόγια του Οδυσσέα,
ν᾽ ανοίξεις στους μνηστήρες πόλεμο και να τον διαφεντέψεις!

ὧδε γὰρ ἡμέτερόν γε νόον τελέεσθαι ὀΐω:
ὁππότε κεν τούτους κτέωμεν, πατέρ᾽ ἠδὲ καὶ υἱόν,
ἐν δὲ σὺ τοῖσιν ἔπειτα πεφήσεαι, οἷα μενοινᾷς
ἔρδειν ἐν μεγάροις: σῷ δ᾽ αὐτοῦ κράατι τίσεις.
αὐτὰρ ἐπὴν ὑμέων γε βίας ἀφελώμεθα χαλκῷ,

Άκου τι λέμε πως θα κάνουμε, κι έτσι θαρρώ θα γένει:
Μόλις αυτούς εδώ σκοτώσουμε, το γιο και τον πατέρα,
θα χαλαστείς και συ, που σκέφτεσαι να κάνεις εδώ μέσα
τέτοιες δουλειές᾽ με το κεφάλι σου θα τα πλερώσεις όλα.
Και μόλις με χαλκό τη δύναμη σας κόψουμε, το βιος σου,

κτήμαθ᾽ ὁπόσσα τοί ἐστι, τά τ᾽ ἔνδοθι καὶ τὰ θύρηφι,
τοῖσιν Ὀδυσσῆος μεταμίξομεν: οὐδέ τοι υἷας
ζώειν ἐν μεγάροισιν ἐάσομεν, οὐδὲ θύγατρας
οὐδ᾽ ἄλοχον κεδνὴν Ἰθάκης κατὰ ἄστυ πολεύειν.»
ὣς φάτ᾽, Ἀθηναίη δὲ χολώσατο κηρόθι μᾶλλον,

ό,τι στα ξώμερα σου βρίσκεται κι ό,τι στο σπίτι μέσα,
με του Οδυσσέα θα σου το σμίξουμε᾽ και μες στο αρχοντικό σου
να ζουν οι γιοί σου δε θ᾽ αφήσουμε, κι ουδέ κι οι θυγατέρες
να τριγυρνάν με τη γυναίκα σου στους δρόμους της Ιθάκης.»
Είπε, και της Παλλάδας σύγκλυσε πιο ακόμα οργή τα φρένα,

νείκεσσεν δ᾽ Ὀδυσῆα χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν:
«οὐκέτι σοί γ᾽, Ὀδυσεῦ, μένος ἔμπεδον οὐδέ τις ἀλκή
οἵη ὅτ᾽ ἀμφ᾽ Ἑλένῃ λευκωλένῳ εὐπατερείῃ,
εἰνάετες Τρώεσσιν ἐμάρναο νωλεμὲς αἰεί,
πολλοὺς δ᾽ ἄνδρας ἔπεφνες ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι,

και λόγια αγκιδωμένα πέταξε στον Οδυσσέα γυρνώντας:
«Δεν έχεις πια, Οδυσσέα, τη δύναμη μηδέ και το κουράγιο,
σαν τότε που τους Τρώες αδιάκοπα χρόνους εννιά πολέμας
για την Ελένη την αρχόντισσα, τη χιονοβραχιονάτη, κι άντρες
στην άγρια μάχη εσκότωνες πολλούς, κι ήταν δικιά σου βουλή,

σῇ δ᾽ ἥλω βουλῇ Πριάμου πόλις εὐρυάγυια.
πῶς δὴ νῦν, ὅτε σόν τε δόμον καὶ κτήμαθ᾽ ἱκάνεις,
ἄντα μνηστήρων ὀλοφύρεαι ἄλκιμος εἶναι;
ἀλλ᾽ ἄγε δεῦρο, πέπον, παρ᾽ ἔμ᾽ ἵστασο καὶ ἴδε ἔργον,
ὄφρ᾽ εἰδῇς οἷός τοι ἐν ἀνδράσι δυσμενέεσσιν

το κάστρο το πλατύδρομο που επάρθη του Πριάμου.
Τώρα στο σπίτι σου, στα πλούτη σου φτασμένος τι θρηνιέσαι
μπρος στους μνηστήρες; Δεν μπιστεύεσαι στην αντριγιά σου τάχα;
Έλα, καλέ, και στάσου δίπλα μου και θώρειε τι θα κάμω,
για να κατέχεις πως ο Μέντορας, του Αλκίμου ο γιος, τις χάρες

Μέντωρ Ἀλκιμίδης εὐεργεσίας ἀποτίνειν.»
ἦ ῥα, καὶ οὔ πω πάγχυ δίδου ἑτεραλκέα νίκην,
ἀλλ᾽ ἔτ᾽ ἄρα σθένεός τε καὶ ἀλκῆς πειρήτιζεν
ἠμὲν Ὀδυσσῆος ἠδ᾽ υἱοῦ κυδαλίμοιο.
αὐτὴ δ᾽ αἰθαλόεντος ἀνὰ μεγάροιο μέλαθρον

που του 'χουν κάμει στους αντίμαχους μπροστά τις ξεπλερώνει!»
Αυτά είπε, κι όμως δεν του χάριζε τη νίκη ακέρια ακόμα,
τι γύρευε ξανά τη δύναμη και την αντρεία η Παλλάδα
και του Οδυσσέα και του περίλαμπρου να δοκιμάσει γιου του.
Γι αυτό με χελιδόνα μοιάζοντας στο μαυροκαπνισμένο

ἕζετ᾽ ἀναΐξασα, χελιδόνι εἰκέλη ἄντην.
μνηστῆρας δ᾽ ὤτρυνε Δαμαστορίδης Ἀγέλαος,
Εὐρύνομός τε καὶ Ἀμφιμέδων Δημοπτόλεμός τε,
Πείσανδρός τε Πολυκτορίδης Πόλυβός τε δαΐφρων:
οἱ γὰρ μνηστήρων ἀρετῇ ἔσαν ἔξοχ᾽ ἄριστοι,

Δοκάρι της στέγης πετάχτηκε και κάθισε κει πάνω.
Και τους μνηστήρες όμως γκάρδιωναν ο γιος του Δαμαστόρου
κι ο Ευρύνομος κι ο Δημοπτόλεμος κι ο Πείσαντρος, το τέκνο
του Πολυχτόρου, κι ο Αμφιμέδοντας κι ο Πόλυβος ο γαύρος᾽
τι αυτοί στην αντριγιά ξεχώριζαν απ᾽ τους μνηστήρες όλους,

ὅσσοι ἔτ᾽ ἔζωον περί τε ψυχέων ἐμάχοντο:
τοὺς δ᾽ ἤδη ἐδάμασσε βιὸς καὶ ταρφέες ἰοί.
τοῖς δ᾽ Ἀγέλεως μετέειπεν, ἔπος πάντεσσι πιφαύσκων:
«ὦ φίλοι, ἤδη σχήσει ἀνὴρ ὅδε χεῖρας ἀάπτους:
καὶ δή οἱ Μέντωρ μὲν ἔβη κενὰ εὔγματα εἰπών,

όσοι 'ταν ζωντανοί και πάλευαν για τη ζωή τους τώρα.
Οι άλλοι νεκροί απ᾽ το τόξο εκοίτουνταν και τις πολλές σαγίτες.
Και τότε ο Αγέλαος πήρε κι έλεγε, ν᾽ ακούσουν όλοι γύρα:
«Φίλοι, τα χέρια του τ᾽ ανίκητα γοργά θα παραλύσουν
του 'φυγε ο Μέντορας᾽ παινέματα μονάχα κούφια του 'πε,

οἱ δ᾽ οἶοι λείπονται ἐπὶ πρώτῃσι θύρῃσι.
τῷ νῦν μὴ ἅμα πάντες ἐφίετε δούρατα μακρά,
ἀλλ᾽ ἄγεθ᾽ οἱ ἓξ πρῶτον ἀκοντίσατ᾽, αἴ κέ ποθι Ζεὺς
δώῃ Ὀδυσσῆα βλῆσθαι καὶ κῦδος ἀρέσθαι.
τῶν δ᾽ ἄλλων οὐ κῆδος, ἐπὴν οὗτός γε πέσῃσιν.»

κι αυτοί ξανά απόμειναν έρημοι στης πόρτας το κατώφλι.
Ωστόσο τα μακριά κοντάρια σας μη ρίχνετε όλοι αντάμα'
σεις οι έξι τώρα κονταρέψετε, μονάχα ο Δίας να δώσει
τον Οδυσσέα νεκρό να ρίξετε, να σας δοξάσει ο κόσμος'
για τους επίλοιπους μη γνοιάζεστε, να πέσει τούτος μόνο!»

ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀκόντισαν ὡς ἐκέλευεν,
ἱέμενοι: τὰ δὲ πάντα ἐτώσια θῆκεν Ἀθήνη,
τῶν ἄλλος μὲν σταθμὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο
βεβλήκει, ἄλλος δὲ θύρην πυκινῶς ἀραρυῖαν:
ἄλλου δ᾽ ἐν τοίχῳ μελίη πέσε χαλκοβάρεια.

Αυτά είπε, κι όλοι τους κοντάρεψαν, καθώς τους είχε ορίσει,
με λύσσα, μα η Παλλάδα βίγλιζε και ξεστράτισαν όλα'
τον παραστάτη κάποιος πέτυχε του στέριου του αντρωνίτη,
κι άλλος τους βρήκε το πορτόφυλλο το σφιχταρμοδεμένο,
κι άλλου το φράξο το χαλκόβαρο καρφώθηκε στον τοίχο.

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ δούρατ᾽ ἀλεύαντο μνηστήρων,
τοῖς δ᾽ ἄρα μύθων ἦρχε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«ὦ φίλοι, ἤδη μέν κεν ἐγὼν εἴποιμι καὶ ἄμμι
μνηστήρων ἐς ὅμιλον ἀκοντίσαι, οἳ μεμάασιν
ἡμέας ἐξεναρίξαι ἐπὶ προτέροισι κακοῖσιν.»

Κι ως έτσι απ᾽ των μνηστήρων γλίτωσαν τις κονταριές εκείνοι,
γυρνώντας ο θεϊκός, πολύπαθος τους μίλησε Οδυσσέας:
«Φίλοι, η σειρά μας ήρθε! Θα 'λεγα στο πλήθος των μνηστήρων
τώρα κι εμείς να κονταρέψουμε, που να μας θανατώσουν
αραθυμούν, σαν να μην έφταναν οι τόσες αδικίες τους.»

ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα πάντες ἀκόντισαν ὀξέα δοῦρα
ἄντα τιτυσκόμενοι: Δημοπτόλεμον μὲν Ὀδυσσεύς,
Εὐρυάδην δ᾽ ἄρα Τηλέμαχος, Ἔλατον δὲ συβώτης,
Πείσανδρον δ᾽ ἄρ᾽ ἔπεφνε βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνήρ.
οἱ μὲν ἔπειθ᾽ ἅμα πάντες ὀδὰξ ἕλον ἄσπετον οὖδας,

Αυτά είπε, κι όλοι, σημαδεύοντας, τους ρίξαν τα κοντάρια'
νεκρός σωριάστη ο Δημοπτόλεμος απ᾽ του Οδυσσέα το χέρι,
κι ο γιος του τον Ευρυάδη σκότωσε, τον Πείσαντρο ο βουκόλος
Φιλοίτιος, κι ο Έλατος χτυπήθηκεν απ᾽ του Εύμαιου το κοντάρι.
Κι ως όλοι αυτοί τη γης την άμετρη δάγκωσαν κι οι μνηστήρες

μνηστῆρες δ᾽ ἀνεχώρησαν μεγάροιο μυχόνδε:
τοὶ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπήϊξαν, νεκύων δ᾽ ἐξ ἔγχε᾽ ἕλοντο.
αὖτις δὲ μνηστῆρες ἀκόντισαν ὀξέα δοῦρα
ἱέμενοι: τὰ δὲ πολλὰ ἐτώσια θῆκεν Ἀθήνη.
τῶν ἄλλος μὲν σταθμὸν ἐϋσταθέος μεγάροιο

πισωποδίζοντας εστάθηκαν στο βάθος του αντρωνίτη,
οι άλλοι, χιμώντας, τα κοντάρια τους απ᾽ τούς νεκρούς τράβηξαν.
Ξανά οι μνηστήρες ρίξαν πάνω τους με σουβλερά κοντάρια,
τα πιότερα όμως τα ξεστράτισε της Αθηνάς το χέρι'
τον παραστάτη κάποιος πέτυχε του στέριου του αντρωνίτη,

βεβλήκειν, ἄλλος δὲ θύρην πυκινῶς ἀραρυῖαν:
ἄλλου δ᾽ ἐν τοίχῳ μελίη πέσε χαλκοβάρεια.
Ἀμφιμέδων δ᾽ ἄρα Τηλέμαχον βάλε χεῖρ᾽ ἐπὶ καρπῷ
λίγδην, ἄκρον δὲ ῥινὸν δηλήσατο χαλκός.
Κτήσιππος δ᾽ Εὔμαιον ὑπὲρ σάκος ἔγχεϊ μακρῷ

κι άλλος τους βρήκε το πορτόφυλλο το σφιχταρμοδεμένο,
κι άλλου το φράξο το χαλκόβαρο καρφώθηκε στον τοίχο'
μα απ᾽ το κοντάρι του Αμφιμέδοντα στο χεραρμό χτυπήθη
ξυστά ο Τηλέμαχος, και ξώσαρκα του γδάρθηκε το δέρμα.
Κι ο νώμος του Εύμαιου με του Χτήσιππου χαράχτη το κοντάρι,

ὦμον ἐπέγραψεν: τὸ δ᾽ ὑπέρπτατο, πῖπτε δ᾽ ἔραζε.
τοὶ δ᾽ αὖτ᾽ ἀμφ᾽ Ὀδυσῆα δαΐφρονα ποικιλομήτην,
μνηστήρων ἐς ὅμιλον ἀκόντισαν ὀξέα δοῦρα.
ἔνθ᾽ αὖτ᾽ Εὐρυδάμαντα βάλε πτολίπορθος Ὀδυσσεύς,
Ἀμφιμέδοντα δὲ Τηλέμαχος, Πόλυβον δὲ συβώτης:

που διάβη πάνω απ᾽ το σκουτάρι του, πριν πέσει απά στο χώμα.
Κι εκείνοι, γύρω απ᾽ τον πολύβουλο, τον αντρειανό Οδυσσέα,
στο πλήθος των μνηστήρων έριξαν ο καστροπολεμάρχος
βρήκε Οδυσσέας τον Ευρυδάμαντα, κι ο θείος χοιροβοσκός του
βρήκε τον Πόλυβο᾽ ο Τηλέμαχος ο γιος του πάλε βρήκε

Κτήσιππον δ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα βοῶν ἐπιβουκόλος ἀνὴρ
βεβλήκει πρὸς στῆθος, ἐπευχόμενος δὲ προσηύδα:
«ὦ Πολυθερσεΐδη φιλοκέρτομε, μή ποτε πάμπαν

τον Αμφιμέδοντα, και πέτυχε το Χτήσιππο ο βουκόλος
κατάστηθα, και, καμαρώνοντας αυτά τα λόγια του 'πε:
«Υγιέ του Πολυθέρση, πια άλλοτε μη βγάλεις, αναμπαίχτη,

εἴκων ἀφραδίῃς μέγα εἰπεῖν, ἀλλὰ θεοῖσιν
μῦθον ἐπιτρέψαι, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτεροί εἰσι.

μεγάλο λόγο μες στην τρέλα σου, μον᾽ στους θεούς μπιστεύου
το κάθε τι, γιατί ειν᾽ οι αθάνατοι πολύ τρανότεροι μας.

ἦ τοῦτό τοι ἀντὶ ποδὸς ξεινήϊον, ὅν ποτ᾽ ἔδωκας
ἀντιθέῳ Ὀδυσῆϊ δόμον κάτ᾽ ἀλητεύοντι.»
ῥα βοῶν ἑλίκων ἐπιβουκόλος: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
οὖτα Δαμαστορίδην αὐτοσχεδὸν ἔγχεϊ μακρῷ.
Τηλέμαχος δ᾽ Εὐηνορίδην Λειώκριτον οὖτα

Δώρο είναι αυτό για το που χάρισες στον Οδυσσέα βοδίσιο
ποδάρι, ως τριγυρνούσε ζήτουλας στο αρχοντικό του μέσα!»
Είπε ο βουκόλος των στριφτόκερων βοδιών μετά ο Οδυσσέας
σιμάθε τον Αγέλαο πέτυχε με το μακρύ κοντάρι'
κι ο Λειώκριτος, ο γιος του Ευήνορα, χτυπήθη στο λαγγόνι

δουρὶ μέσον κενεῶνα, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσεν:
ἤριπε δὲ πρηνής, χθόνα δ᾽ ἤλασε παντὶ μετώπῳ.
δὴ τότ᾽ Ἀθηναίη φθισίμβροτον αἰγίδ᾽ ἀνέσχεν
ὑψόθεν ἐξ ὀροφῆς: τῶν δὲ φρένες ἐπτοίηθεν.
οἱ δ᾽ ἐφέβοντο κατὰ μέγαρον βόες ὣς ἀγελαῖαι:

απ᾽ τον Τηλέμαχο, και χώθηκε βαθιά ο χαλκός στα σπλάχνα,
κι ως πίστομα σωριάστη, βρόντηξε το πρόσωπο στο χώμα.
Τότε η Αθηνά το ανθρωποφόνο της ψηλά σκουτάρι ασκώνει
απ᾽ τη στέγη, κι αυτών εσάλεψαν τα φρένα᾽ και σκόρπισαν
στο αρχονταρίκι μέσα τρέχοντας σαν κοπαδιού γελάδες,

τὰς μέν τ᾽ αἰόλος οἶστρος ἐφορμηθεὶς ἐδόνησεν
ὥρῃ ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τ᾽ ἤματα μακρὰ πέλονται.
οἱ δ᾽ ὥς τ᾽ αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες ἀγκυλοχεῖλαι,
ἐξ ὀρέων ἐλθόντες ἐπ᾽ ὀρνίθεσσι θόρωσι:
ταὶ μέν τ᾽ ἐν πεδίῳ νέφεα πτώσσουσαι ἵενται,

που τις ξιπάζει η μύγα, ακούραστα πετώντας γύρωθέ τους,
καιρό της άνοιξης, σαν άρχισαν οι μέρες να μακραίνουν.
Κι οι άλλοι, ως αγιούπες γαντζομύτηδες και νυχοποδαράτοι,
που σε πουλιά χιμούν, ξεκόβοντας απ᾽ τα βουνά, κι εκείνα
τρέχουν να φύγουν απ᾽ τα σύγνεφα, να κατέβουν στον κάμπο'

οἱ δέ τε τὰς ὀλέκουσιν ἐπάλμενοι, οὐδέ τις ἀλκὴ
γίγνεται οὐδὲ φυγή: χαίρουσι δέ τ᾽ ἀνέρες ἄγρῃ:
ὣς ἄρα τοὶ μνηστῆρας ἐπεσσύμενοι κατὰ δῶμα
τύπτον ἐπιστροφάδην: τῶν δὲ στόνος ὤρνυτ᾽ ἀεικὴς
κράτων τυπτομένων, δάπεδον δ᾽ ἅπαν αἵματι θῦε.

μα απ᾽ τους αγιούπες δε γλιτώνουνε, τι δεν μπορούν να φύγουν
μηδέ ν᾽ αντιφερθούν, και χαίρουνται μ᾽ έτοιο κυνήγι οι άνθρωποι
όμοια κι αυτοί με ορμή δεξόζερβα χτυπουσαν τους μνηστήρες
στο αρχονταρίκι᾽ κι ως τους άνοιγαν χτυπώντας τα κεφάλια,
βαρύς γρικιόταν βόγγος κι άχνιζε το πάτωμα απ᾽ το γαίμα.

λειώδης δ᾽ Ὀδυσῆος ἐπεσσύμενος λάβε γούνων,
καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«γουνοῦμαί σ᾽, Ὀδυσεῦ: σὺ δέ μ᾽ αἴδεο καί μ᾽ ἐλέησον:
οὐ γάρ πώ τινά φημι γυναικῶν ἐν μεγάροισιν
εἰπεῖν οὐδέ τι ῥέξαι ἀτάσθαλον: ἀλλὰ καὶ ἄλλους

Ο Λειώδης τότε εχύθη κι έπιασε τα γόνα του Οδυσσέα
και λόγια του 'λεγε ανεμάρπαστα με χίλια παρακάλια:
«Σπλαχνίσου με, Οδυσσέα, σεβάσου με, στα γόνατα σου πέφτω!
Εγώ ποτέ μες στο παλάτι σου δεν πείραξα γυναίκα
με πράξη για με λόγο αταίριαστο, και τους μνηστήρες, όσοι

παύεσκον μνηστῆρας, ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι.
ἀλλά μοι οὐ πείθοντο κακῶν ἄπο χεῖρας ἔχεσθαι:
τῷ καὶ ἀτασθαλίῃσιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον.
αὐτὰρ ἐγὼ μετὰ τοῖσι θυοσκόος οὐδὲν ἐοργὼς
κείσομαι, ὡς οὐκ ἔστι χάρις μετόπισθ᾽ εὐεργέων:»

τέτοιες δουλειές έκαμαν άνομες, ζητούσα ν᾽ αντισκόψω.
Μα αυτοί δε μ᾽ άκουαν, από τ᾽ άδικο να τραβηχτούν, για τούτο
άσκημα τέλη τώρα απόλαψαν απ᾽ τ᾽ άνομα τους έργα.
Μα εγώ ήμουν μάντης στα θυμιάματα, και τώρα αθώος θα πέσω,
τι αλήθεια το καλό που κάνουμε καμιά δε βρίσκει χάρη!»

τὸν δ᾽ ἄρ᾽ ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«εἰ μὲν δὴ μετὰ τοῖσι θυοσκόος εὔχεαι εἶναι,
πολλάκι που μέλλεις ἀρήμεναι ἐν μεγάροισι
τηλοῦ ἐμοὶ νόστοιο τέλος γλυκεροῖο γενέσθαι,
σοὶ δ᾽ ἄλοχόν τε φίλην σπέσθαι καὶ τέκνα τεκέσθαι:

Ταυροκοιτώντας ο πολύβουλος του μίλησε Οδυσσέας:
Αν στα θυμιάματα τους πέτεσαι πως σ᾽ είχαν μάντη αλήθεια,
πόσες φορές μες στα παλάτι μου θα ευκήθης δίχως άλλο
να μη χαρώ ποτέ την όμορφη του γυρισμού μου μέρα,
κι έτσι να πάρεις τη γυναίκα μου, παιδιά να σου γεννήσει.

τῷ οὐκ ἂν θάνατόν γε δυσηλεγέα προφύγοισθα.»
ὣς ἄρα φωνήσας ξίφος εἵλετο χειρὶ παχείῃ
κείμενον, ὅ ῥ᾽ Ἀγέλαος ἀποπροέηκε χαμᾶζε
κτεινόμενος: τῷ τόν γε κατ᾽ αὐχένα μέσσον ἔλασσε.
φθεγγομένου δ᾽ ἄρα τοῦ γε κάρη κονίῃσιν ἐμίχθη.

Πως θες λοιπόν τον πικροθάνατο να τον γλιτώσεις τώρα;»
Αυτά είπε, κι από κάτω σήκωσε με το βαρύ του χέρι
του Αγέλαου το σπαθί, που ως έπεφτε νεκρός εκείνος, του᾽ χε
φύγει απ᾽ το χέρι, και τον χτύπησε καταμεσίς στο σβέρκο,
κι όπως μιλούσε ακόμα, κύλησε στη σκόνη η κεφαλή του.

Τερπιάδης δ᾽ ἔτ᾽ ἀοιδὸς ἀλύσκανε κῆρα μέλαιναν,
Φήμιος, ὅς ῥ᾽ ἤειδε μετὰ μνηστῆρσιν ἀνάγκῃ.
ἔστη δ᾽ ἐν χείρεσσίν ἔχων φόρμιγγα λίγειαν
ἄγχι παρ᾽ ὀρσοθύρην: δίχα δὲ φρεσὶ μερμήριζεν,
ἢ ἐκδὺς μεγάροιο Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμὸν

Μα ο γιός του Τέρπιου τότε γλίτωσε του Χάρου, ο τραγουδάρης
ο Φήμιος, στους μνηστήρες που 'ψαλλε συχνά, μα αθέλητα του.
Ορθός, κρατώντας την ψιλόφωνη κιθάρα του στα χέρια
στο παραπόρτι εβρέθη᾽ δίγνωμη βουλή τον κυβερνούσε:
να βγει να κάτσει ικέτης στο βωμό του Δία του τρισμεγάλου,

ἑρκείου ἵζοιτο τετυγμένον, ἔνθ᾽ ἄρα πολλὰ
Λαέρτης Ὀδυσεύς τε βοῶν ἐπὶ μηρί᾽ ἔκηαν,
ἦ γούνων λίσσοιτο προσαΐξας Ὀδυσῆα.
ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
γούνων ἅψασθαι Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.

που τον αυλόγυρο προστάτευε, κι απάνω εκεί ο Λαέρτης
συχνά κι ο γιος του πλήθος έκαιγαν βοδιών μεριά; για κάλλιο
να τρέξει γρήγορα τα γόνατα να πιάσει του Οδυσσέα;
Κι αυτό του εικάστη, ως διαλογίζουνταν, το πιο καλό πως είναι,
να τρέξει, του Οδυσσέα τα γόνατα του αρχοντικού να πιάσει.

ἦ τοι ὁ φόρμιγγα γλαφυρὴν κατέθηκε χαμᾶζε
μεσσηγὺς κρητῆρος ἰδὲ θρόνου ἀργυροήλου,
αὐτὸς δ᾽ αὖτ᾽ Ὀδυσῆα προσαΐξας λάβε γούνων,
καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«γουνοῦμαί σ᾽, Ὀδυσεῦ: σὺ δέ μ᾽ αἴδεο καί μ᾽ ἐλέησον:

Τη βαθουλή κιθάρα απίθωσε λοιπόν στο χώμα κάτω,
αναμεσής στο ασημοκάρφωτο θρονί και στο κροντήρι,
κι εκείνος χύθηκε στα γόνατα να πέσει του Οδυσσέα,
και λόγια του 'λεγε ανεμάρπαστα με χίλια παρακάλια:
«Σπλαχνίσου με, Οδυσσέα, σεβάσου με, στα γόνατα σου πέφτω!

αὐτῷ τοι μετόπισθ᾽ ἄχος ἔσσεται, εἴ κεν ἀοιδὸν
πέφνῃς, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀείδω.
αὐτοδίδακτος δ᾽ εἰμί, θεὸς δέ μοι ἐν φρεσὶν οἴμας
παντοίας ἐνέφυσεν: ἔοικα δέ τοι παραείδειν
ὥς τε θεῷ: τῷ με λιλαίεο δειροτομῆσαι.

Καημό και συ θα το 'χεις έπειτα, τον τραγουδάρη αν ίσως
σκοτώσεις, που θνητούς κι αθάνατους με το τραγούδι ευφραίνω.
Μόνος μου τα 'μαθα᾽ μου φύσηξε λογής λογής τραγούδια
κάποιος Θεός στα φρένα᾽ μου 'ρχεται να τραγουδήσω ομπρός σου,
σαν να 'σουνα θεός᾽ μη μελετάς λοιπόν το χαλασμό μου!

καί κεν Τηλέμαχος τάδε γ᾽ εἴποι, σὸς φίλος υἱός,
ὡς ἐγὼ οὔ τι ἑκὼν ἐς σὸν δόμον οὐδὲ χατίζων
πωλεύμην μνηστῆρσιν ἀεισόμενος μετὰ δαῖτας,
ἀλλὰ πολὺ πλέονες καὶ κρείσσονες ἦγον ἀνάγκῃ.»
ὣς φάτο, τοῦ δ᾽ ἤκουσ᾽ ἱερὴ ἲς Τηλεμάχοιο,

Γι᾽ αυτά θα μπόρειε κι ο Τηλέμαχος να σου μιλήσει, ο γιος σου,
πως άθελα μου, δίχως διάφορο δικό μου, τους μνηστήρες
έσμιγα εδώ, κι ως ήταν πιότεροι κι η δύναμη τους πλήθια,
μεβιάς με φέρναν, στις ξεφάντωσες τραγούδια να τους ψάλω.»
Έτσι μιλούσε, κι ο Τηλέμαχος τον άκουσε ο αντρειωμένος,

αἶψα δ᾽ ἑὸν πατέρα προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα:
«ἴσχεο μηδέ τι τοῦτον ἀναίτιον οὔταε χαλκῷ:
καὶ κήρυκα Μέδοντα σαώσομεν, ὅς τέ μευ αἰεὶ
οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ κηδέσκετο παιδὸς ἐόντος,
εἰ δὴ μή μιν ἔπεφνε Φιλοίτιος ἠὲ συβώτης,

και του Οδυσσέα με βιάση μίλησε, που δίπλα του στεκόταν:
«Μην τον χτυπάς με το κοντάρι σου, κι είναι άφταιγος! Κρατήσου!
Μα και το Μέδοντα να σώσουμε τον κράχτη, τι με γνοιάστη
από παιδί με αγάπη πάντα του στο αρχοντικό μας μέσα'
ξον ο Φιλοίτιος αν τον σκότωσε, για κι ο Εύμαιος, για κι ατός σου,

ἠὲ σοὶ ἀντεβόλησεν ὀρινομένῳ κατὰ δῶμα.»
ὣς φάτο, τοῦ δ᾽ ἤκουσε Μέδων πεπνυμένα εἰδώς:
πεπτηὼς γὰρ ἔκειτο ὑπὸ θρόνον, ἀμφὶ δὲ δέρμα
ἕστο βοὸς νεόδαρτον, ἀλύσκων κῆρα μέλαιναν.
αἶψα δ᾽ ἀπὸ θρόνου ὦρτο, θοῶς δ᾽ ἀπέδυνε βοείην

αν βρέθηκε μπροστά σου, ως χίμιζες στο αρχονταρίκι μέσα.»
Είπε, κι ο Μέδοντας τον άκουσεν ο μυαλωμένος, τι είχε
ζαρώσει κάτω από 'να κάθισμα και κοίτουνταν χωμένος
σε νιόγδαρτο αγελαδοτόμαρο, του Χάρου να γλιτώσει.
Μεμιάς ξεπρόβαλε απ᾽ το κάθισμα κι εγδύθη το τομάρι,

Τηλέμαχον δ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα προσαΐξας λάβε γούνων,
καί μιν λισσόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ὦ φίλ᾽, ἐγὼ μὲν ὅδ᾽ εἰμί, σὺ δ᾽ ἴσχεο εἰπὲ δὲ πατρὶ
μή με περισθενέων δηλήσεται ὀξέϊ χαλκῷ,
ἀνδρῶν μνηστήρων κεχολωμένος, οἵ οἱ ἔκειρον

κι έτρεξε αμέσως στου Τηλέμαχου τα γόνατα να πέσει,
και λόγια του 'λεγε ανεμάρπαστα με χίλια παρακάλια:
«Εδώ είμαι! Την ορμή σου κράτησε, καλέ, και του κυρού σου
μίλησε, μη μου δώσει θάνατο στην πλήθια δύναμη του
με κοφτερό χαλκό, μανιάζοντας που ρήμαξαν το βιος του

κτήματ᾽ ἐνὶ μεγάροις, σὲ δὲ νήπιοι οὐδὲν ἔτιον.»
τὸν δ᾽ ἐπιμειδήσας προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«θάρσει, ἐπεὶ δή σ᾽ οὗτος ἐρύσσατο καὶ ἐσάωσεν,

στο σπίτι εδώ οι μνηστήρες οι άμυαλοι, και σένα σε αψηφούσαν.»
Αχνογελώντας ο πολύβουλος του μίλησε Οδυσσέας:
«Τούτος σου στάθηκε και γλίτωσες᾽ κάνε λοιπόν κουράγιο,

ὄφρα γνῷς κατὰ θυμόν, ἀτὰρ εἴπῃσθα καὶ ἄλλῳ,
ὡς κακοεργίης εὐεργεσίη μέγ᾽ ἀμείνων.

για να κατέχεις πια στα φρένα σου, να 'χεις να λες και σ᾽ όλλους,
παρά κακό πόσο καλύτερο να κάνεις καλοσύνες.

ἀλλ᾽ ἐξελθόντες μεγάρων ἕζεσθε θύραζε
ἐκ φόνου εἰς αὐλήν, σύ τε καὶ πολύφημος ἀοιδός,
ὄφρ᾽ ἂν ἐγὼ κατὰ δῶμα πονήσομαι ὅττεό με χρή.»
ὣς φάτο, τὼ δ᾽ ἔξω βήτην μεγάροιο κιόντε,
ἑζέσθην δ᾽ ἄρα τώ γε Διὸς μεγάλου ποτὶ βωμόν,

Μα τώρα στην αυλή να κάτσετε, κι εσύ κι ο φουμισμένος
τραγουδιστής, μακριά απ᾽ τα γαίματα κι από το αρχονταρίκι,
ως να τελέψω μες στο σπίτι μου το που 'ναι χρεία να γένει.»
Είπε, κι αυτοί κινώντας γρήγορα το αρχονταρίκι αφήκαν
και στου τρανού του Δία καθίσανε πλάι το βωμό, κι ολούθε

πάντοσε παπταίνοντε, φόνον ποτιδεγμένω αἰεί.
πάπτηνεν δ᾽ Ὀδυσεὺς καθ᾽ ἑὸν δόμον, εἴ τις ἔτ᾽ ἀνδρῶν
ζωὸς ὑποκλοπέοιτο, ἀλύσκων κῆρα μέλαιναν.
τοὺς δὲ ἴδεν μάλα πάντας ἐν αἵματι καὶ κονίῃσι
πεπτεῶτας πολλούς, ὥστ᾽ ἰχθύας, οὕς θ᾽ ἁλιῆες

τα μάτια γύριζαν, προσμένοντας κάθε στιγμή το Χάρο.
Μα κι ο Οδυσσέας τα μάτια εγύριζε στο αρχονταρίκι ολούθε,
κανένας ζωντανός μην κρύβουνταν, του Χάρου να γλιτώσει.
Κι όλους ως πέρα μες στα γαίματα τους είδε και στις σκόνες
πεσμένους πλήθος, ψάρια θα 'λεγες που τα 'συραν ψαράδες

κοῖλον ἐς αἰγιαλὸν πολιῆς ἔκτοσθε θαλάσσης
δικτύῳ ἐξέρυσαν πολυωπῷ: οἱ δέ τε πάντες
κύμαθ᾽ ἁλὸς ποθέοντες ἐπὶ ψαμάθοισι κέχυνται:
τῶν μέν τ᾽ Ἠέλιος φαέθων ἐξείλετο θυμόν:
ὣς τότ᾽ ἄρα μνηστῆρες ἐπ᾽ ἀλλήλοισι κέχυντο.

στο βαθουλό γιαλό απ᾽ τη θάλασσα την αφροκυματούσα
μέσα στα δίχτυα τα χιλιότρυπα, και τα 'ριξαν στον άμμο'
κι αυτά, απλωμένα εκεί, του πελάγου το κύμα λαχταρούνε,
ως τη στιγμή που ο γήλιος λάμποντας το θάνατο τους δώσει.
Παρόμοια κι οι μνηστήρες κοίτουνταν ο ένας απά στον άλλο.

δὴ τότε Τηλέμαχον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«Τηλέμαχ᾽, εἰ δ᾽ ἄγε μοι κάλεσον τροφὸν Εὐρύκλειαν,
ὄφρα ἔπος εἴπωμι τό μοι καταθύμιόν ἐστιν.»
ὣς φάτο, Τηλέμαχος δὲ φίλῳ ἐπεπείθετο πατρί,
κινήσας δὲ θύρην προσέφη τροφὸν Εὐρύκλειαν:

Κι είπε ο Οδυσσέας ο πολυκάτεχος μιλώντας στον υγιό του:
«Τη βάγια την Ευρύκλεια κράξε μου, Τηλέμαχε, εδώ πέρα'
κάτι έχω να της πω, που μέσα μου πολύ το συλλογιέμαι.»
Είπε, και σύγκλινε ο Τηλέμαχος στου κύρη του το λόγο,
κι αυτά στη βάγια Ευρύκλεια φώναξε, χτυπώντας της την πόρτα:

«δεῦρο δὴ ὄρσο, γρηῦ παλαιγενές, ἥ τε γυναικῶν
δμῳάων σκοπός ἐσσι κατὰ μέγαρ᾽ ἡμετεράων:
ἔρχεο: κικλήσκει σε πατὴρ ἐμός, ὄφρα τι εἴπῃ.»
ὣς ἄρ᾽ ἐφώνησεν, τῇ δ᾽ ἄπτερος ἔπλετο μῦθος,
ὤϊξεν δὲ θύρας μεγάρων εὖ ναιεταόντων,

«Σήκω, πολύχρονη γερόντισσα, που πιστατείς τις σκλάβες
γυναίκες μέσα στο παλάτι μας, καιρός πια να 'ρθεις μέσα'
σε φώναξε μαθές ο κύρης μου, να σου μιλήσει κάτι.»
Είπε ο Τηλέμαχος, κι ο λόγος του δεν πήγε κατ᾽ ανέμου'
βγηκεν η βάγια απ᾽ του καλόφτιαστου την πόρτα γυναικίτη

βῆ δ᾽ ἴμεν: αὐτὰρ Τηλέμαχος πρόσθ᾽ ἡγεμόνευεν.
εὗρεν ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆα μετὰ κταμένοισι νέκυσσιν,
αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον ὥστε λέοντα,
ὅς ῥά τε βεβρωκὼς βοὸς ἔρχεται ἀγραύλοιο:
πᾶν δ᾽ ἄρα οἱ στῆθός τε παρῇιά τ᾽ ἀμφοτέρωθεν

και τράβηξε, με τον Τηλέμαχο μπροστά, στο αρχονταρίκι.
Τον Οδυσσέα κει πέρα αντίκρισε στους σκοτωμένους μέσα
στο λύθρο και στο γαίμα ολάκερο λουσμένο — σαν το λιόντα,
που κοπαδιού γελάδα ως σπάραξε, κινάει να φύγει, κι είναι
το στήθος του όλο και τα μάγουλα ζερβά δεξιά στο γαίμα

αἱματόεντα πέλει, δεινὸς δ᾽ εἰς ὦπα ἰδέσθαι:
ὣς Ὀδυσεὺς πεπάλακτο πόδας καὶ χεῖρας ὕπερθεν.
ἡ δ᾽ ὡς οὖν νέκυάς τε καὶ ἄσπετον εἴσιδεν αἷμα,
ἴθυσέν ῥ᾽ ὀλολύξαι, ἐπεὶ μέγα εἴσιδεν ἔργον:
ἀλλ᾽ Ὀδυσεὺς κατέρυκε καὶ ἔσχεθεν ἱεμένην περ,

λουσμένα, κι όποιος τον αντίκρισε, τον παραλύει η τρομάρα.
Όμοια κι εκείνος αίμα στάλαζε, χέρια ψηλά και πόδια.
Κι αυτή, τους σκοτωμένους βλέποντας και ποταμό το γαίμα,
τρανό θωρώντας έργο, κίνησε στριγγιά φωνή να σύρει
από χαρά, μα αυτός την κράτησε, τη φόρα κόβοντας της,

καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἐν θυμῷ, γρηῦ, χαῖρε καὶ ἴσχεο μηδ᾽ ὀλόλυζε:
οὐχ ὁσίη κταμένοισιν ἐπ᾽ ἀνδράσιν εὐχετάασθαι.
τούσδε δὲ μοῖρ᾽ ἐδάμασσε θεῶν καὶ σχέτλια ἔργα:
οὔ τινα γὰρ τίεσκον ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,

και κράζοντας την ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός της:
«Χάρου από μέσα σου, γερόντισσα, και βάστα, μη φωνάζεις'
δε θέλει ο θεός χαρά να δείχνουμε μπροστά σε σκοτωμένους!
Τούτους η μοίρα των αθάνατων και τ᾽ άνομά τους έργα
τους δάμασαν, τι δε λογάριαζαν στον κόσμο απ᾽ τους ανθρώπους

οὐ κακὸν οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ὅτις σφέας εἰσαφίκοιτο:
τῷ καὶ ἀτασθαλίῃσιν ἀεικέα πότμον ἐπέσπον.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι σὺ γυναῖκας ἐνὶ μεγάροις κατάλεξον,
αἵ τέ μ᾽ ἀτιμάζουσι καὶ αἳ νηλείτιδές εἰσιν.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:

τρανό, αχαμνό — κανένα, αν λάχαινε να τους συντύχει κάποιος,
κι άσκημα τέλη τώρα απόλαψαν από τις αδικίες τους.
Μον᾽ έλα τώρα εσύ, μαρτύρα μου για του σπιτιού τις δούλες.
ποιές απόμειναν ακριμάτιστες και ποιες με ξεψηφούσαν.»
Κι η βάγια Ευρύκλεια τότε μίλησε κι απηλογήθη κι είπε:

«τοιγὰρ ἐγώ τοι, τέκνον, ἀληθείην καταλέξω.
πεντήκοντά τοί εἰσιν ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες
δμῳαί, τὰς μέν τ᾽ ἔργα διδάξαμεν ἐργάζεσθαι,
εἴριά τε ξαίνειν καὶ δουλοσύνην ἀνέχεσθαι:
τάων δώδεκα πᾶσαι ἀναιδείης ἐπέβησαν,

«Για τούτα, γιε μου, που με ρώτησες θα πω την πάσα αλήθεια:
Έχεις πενήντα στο παλάτι σου γυναίκες όλες όλες
σκλάβες᾽ αυτές δουλειές τις μάθαμε σιγά σιγά να κάνουν,
να ξαίνουν το μαλλί κι υπόμονα να στρέγουν τη σκλαβιά τους.
Μα οι δώδεκα από τούτες, πέφτοντας σε αδιαντροπιά μεγάλη,

οὔτ᾽ ἐμὲ τίουσαι οὔτ᾽ αὐτὴν Πηνελόπειαν.
Τηλέμαχος δὲ νέον μὲν ἀέξετο, οὐδέ ἑ μήτηρ
σημαίνειν εἴασκεν ἐπὶ δμῳῇσι γυναιξίν.
ἀλλ᾽ ἄγ᾽ ἐγὼν ἀναβᾶσ᾽ ὑπερῷια σιγαλόεντα
εἴπω σῇ ἀλόχῳ, τῇ τις θεὸς ὕπνον ἐπῶρσε.»

μήτε και μένα πια λογάριαζαν μηδέ και την κυρά τους
την Πηνελόπη. Κι ο Τηλέμαχος πριν λίγο εγίνηκε άντρας,
και δεν τον άφηνε η μητέρα του τις σκλάβες ν᾽ αφεντεύει.
Τώρα στο ανώι γοργά το λιόφωτο, στο ταίρι σου θ᾽ ανέβω,
να της τα πω, τι ένας αθάνατος την έχει σ᾽ ύπνο ρίξει.»

τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς
«μή πω τήνδ᾽ ἐπέγειρε: σὺ δ᾽ ἐνθάδε εἰπὲ γυναιξὶν
ἐλθέμεν, αἵ περ πρόσθεν ἀεικέα μηχανόωντο.»
«ὣς ἄρ᾽ ἔφη, γρηῦς δὲ διὲκ μεγάροιο βεβήκει
ἀγγελέουσα γυναιξὶ καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.

Τότε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος γυρνώντας αποκρίθη:
«Μην τη ξυπνάς ακόμα᾽ πήγαινε να πεις στις σκλάβες πρώτα
εδώ να᾽ ρθουν — αυτές που αταίριαστες δουλειές πιο πριν
σκάρωναν.»
Αυτά της είπε, κι η γερόντισσα το αρχονταρίκι αφήκε,
στις σκλάβες για να πάει το μήνυμα και να τις σπρώξει να᾽ ρθουν.

αὐτὰρ ὁ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην
εἰς ἓ καλεσσάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ἄρχετε νῦν νέκυας φορέειν καὶ ἄνωχθε γυναῖκας:
αὐτὰρ ἔπειτα θρόνους περικαλλέας ἠδὲ τραπέζας
ὕδατι καὶ σπόγγοισι πολυτρήτοισι καθαίρειν.

Κι έκραξε εκείνος τον Τηλέμαχο, το θείο χοιροβοσκό του
και το βουκόλο, κι ανεμάρπαστα κινούσε λόγια ομπρός τους:
«Νεκρούς να κουβαλάτε αρχίσετε, κι οι δούλες να συντράμουν
οι ίδιες μετά τα παγκαλόμορφα θρονιά και τα τραπέζια
με το νερό και τα χιλιότρυπα σφουγγάρια να παστρέψουν.

αὐτὰρ ἐπὴν δὴ πάντα δόμον κατακοσμήσησθε,
δμῳὰς ἐξαγαγόντες ἐϋσταθέος μεγάροιο,
μεσσηγύς τε θόλου καὶ ἀμύμονος ἕρκεος αὐλῆς,
θεινέμεναι ξίφεσιν τανυήκεσιν, εἰς ὅ κε πασέων
ψυχὰς ἐξαφέλησθε καὶ ἐκλελάθωντ᾽ Ἀφροδίτης,

Κι ως θα 'χετε όλη πια την κάμαρα τρογύρα συμμαζέψει,
τις δούλες έξω απ᾽ το καλόχτιστο να βγάλτε αρχονταρίκι,
και στην αυλή, στο θόλο ανάμεσα και στον πανώριο φράχτη
τα κοφτερά σπαθιά ανασέρνοντας χτυπάτε τις και σ᾽ όλες
να δώστε θάνατο, τον έρωτα για πάντα να ξεχάσουν,

τὴν ἄρ᾽ ὑπὸ μνηστῆρσιν ἔχον μίσγοντό τε λάθρῃ.»
«ὣς ἔφαθ᾽, αἱ δὲ γυναῖκες ἀολλέες ἦλθον ἅπασαι,
αἰν᾽ ὀλοφυρόμεναι, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσαι.
πρῶτα μὲν οὖν νέκυας φόρεον κατατεθνηῶτας,
κὰδ δ᾽ ἄρ᾽ ὑπ᾽ αἰθούσῃ τίθεσαν εὐερκέος αὐλῆς,

που εχαίρουνταν ως τώρα σμίγοντας κρυφά με τους μνηστήρες.»
Έτσι όρισε, κι οι δούλες έφτασαν όλες μαζί και μπήκαν
πικρά θρηνολογώντας, κι έτρεχε το δάκρυ τους ποτάμι.
Των σκοτωμένων πρώτα σήκωναν και βγάζαν τα κουφάρια,
και στης αυλής της καλοτείχιστης το σκεπαστό από κάτω

ἀλλήλοισιν ἐρείδουσαι: σήμαινε δ᾽ Ὀδυσσεὺς
αὐτὸς ἐπισπέρχων: ταὶ δ᾽ ἐκφόρεον καὶ ἀνάγκῃ.
αὐτὰρ ἔπειτα θρόνους περικαλλέας ἠδὲ τραπέζας
ὕδατι καὶ σπόγγοισι πολυτρήτοισι κάθαιρον.
αὐτὰρ Τηλέμαχος καὶ βουκόλος ἠδὲ συβώτῃς

τον έναν πλάι στον άλλο απίθωναν και κάτω απ᾽ του Οδυσσέα
την προσταγή, να κάνουν γρήγορα, τους βγάζαν στανικώς τους.
Πήραν μετά τα παγκαλόμορφα θρονιά και τα τραπέζια
και με νερό και με χιλιότρυπα τα πάστρευαν σφουγγάρια.
Μετά ο βουκόλος κι ο Τηλέμαχος κι ο θείος χοιροβοσκός τους

λίστροισιν δάπεδον πύκα ποιητοῖο δόμοιο
ξῦον: ταὶ δ᾽ ἐφόρεον δμῳαί, τίθεσαν δὲ θύραζε.
αὐτὰρ ἐπειδὴ πᾶν μέγαρον διεκοσμήσαντο,

με ξύστρες έτριβαν το πάτωμα στο στέριο αρχονταρίκι.
κι οι δούλες μάζευαν τα ξύσματα και τα πετούσαν όξω.
Κι ως είχαν όλη πια την κάμαρα τρογύρα συμμαζέψει,

δμῳὰς δ᾽ ἐξαγαγόντες ἐϋσταθέος μεγάροιο,
μεσσηγύς τε θόλου καὶ ἀμύμονος ἕρκεος αὐλῆς,

τις δούλες σύραν όξω απ᾽ τ᾽ όμορφο, το στέριο αρχονταρίκι,
και στην αυλή, στο θόλο ανάμεσα και στον πανώριο φράχτη,

εἴλεον ἐν στείνει, ὅθεν οὔ πως ἦεν ἀλύξαι.
τοῖσι δὲ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἦρχ᾽ ἀγορεύειν:
«μὴ μὲν δὴ καθαρῷ θανάτῳ ἀπὸ θυμὸν ἑλοίμην
τάων, αἳ δὴ ἐμῇ κεφαλῇ κατ᾽ ὀνείδεα χεῦαν
μητέρι θ᾽ ἡμετέρῃ παρά τε μνηστῆρσιν ἴαυον.»

μες στο στενάδι εκεί τις μάντρωσαν, να μην μπορούν να φύγουν.
Και τότε ο γνωστικός Τηλέμαχος το λόγο επήρε κι είπε:
«Όχι, σ᾽ αυτές δε θέλω θάνατο να δώσω τιμημένο—
που στο κεφάλι της μητέρας μου κι εμένα καταφρόνια
σκορπούσαν και ντροπή, και πλάγιαζαν μαζί με τους μνηστήρες!»

ὣς ἄρ᾽ ἔφη, καὶ πεῖσμα νεὸς κυανοπρῴροιο
κίονος ἐξάψας μεγάλης περίβαλλε θόλοιο,
ὑψόσ᾽ ἐπεντανύσας, μή τις ποσὶν οὖδας ἵκοιτο.
ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἂν ἢ κίχλαι τανυσίπτεροι ἠὲ πέλειαι
ἕρκει ἐνιπλήξωσι, τό θ᾽ ἑστήκῃ ἐνὶ θάμνῳ,

Είπε, και γαλαζόπλωρου άρμενου χοντρό σκοινί στεριώνει
από τρανή κολόνα, κι έζωσε μ᾽ αυτό το θόλο γύρα,
ψηλά τανιώντας το, τα πόδια τους στο χώμα να μη φτάνουν.
Πως όταν τσίχλες απλοφτέρουγες για περιστέρες θέλουν
να φτάσουν στη φωλιά τους κι άξαφνα φριχτή κούρνια τις δέχτη,

αὖλιν ἐσιέμεναι, στυγερὸς δ᾽ ὑπεδέξατο κοῖτος,
ὣς αἵ γ᾽ ἑξείης κεφαλὰς ἔχον, ἀμφὶ δὲ πάσαις
δειρῇσι βρόχοι ἦσαν, ὅπως οἴκτιστα θάνοιεν.
ἤσπαιρον δὲ πόδεσσι μίνυνθά περ οὔ τι μάλα δήν.
ἐκ δὲ Μελάνθιον ἦγον ἀνὰ πρόθυρόν τε καὶ αὐλήν:

τι πιάστηκαν στα βρόχια, που έτυχαν στημένα μες στα θάμνα —
όμοια κι οι δούλες τα κεφάλια τους γραμμή κρατούσαν, κι όλες
θελιά είχαν στο λαιμό, από θάνατο να παν συφοριασμένο,
και σπάραζαν με τα ποδάρια τους — για λίγην ώρα μόνο.
Μετά και το Μελάνθιο τράβηξαν στην πόρτα του αντρωνίτη

τοῦ δ᾽ ἀπὸ μὲν ῥῖνάς τε καὶ οὔατα νηλέϊ χαλκῷ
τάμνον, μήδεά τ᾽ ἐξέρυσαν, κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι,
χεῖράς τ᾽ ἠδὲ πόδας κόπτον κεκοτηότι θυμῷ.
οἱ μὲν ἔπειτ᾽ ἀπονιψάμενοι χεῖράς τε πόδας τε
εἰς Ὀδυσῆα δόμονδε κίον, τετέλεστο δὲ ἔργον:

μπροστά, μες στην αυλή, και με άσπλαχνο χαλκό του κόψαν μύτη
κι αφτιά, κι όλο θυμό του τσάκισαν τα χέρια και τα πόδια,
και τ᾽ αχαμνά του ξεριζώνοντας στους σκύλους τα πέταξαν,
για να τα φαν ωμά᾽ κι ως τέλεψαν, χέρια και πόδια έπλυναν
και στο παλάτι πίσω διάγειραν, τον Οδυσσέα να σμίξουν.

αὐτὰρ ὅ γε προσέειπε φίλην τροφὸν Εὐρύκλειαν:
«οἶσε θέειον, γρηῦ, κακῶν ἄκος, οἶσε δέ μοι πῦρ,
ὄφρα θεειώσω μέγαρον: σὺ δὲ Πηνελόπειαν
ἐλθεῖν ἐνθάδ᾽ ἄνωχθι σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξί:
πάσας δ᾽ ὄτρυνον δμῳὰς κατὰ δῶμα νέεσθαι.»

Κι εκείνος στην Ευρύκλεια μίλησε, την μπιστεμένη βάγια:
«Φέρε μου θειάφι εδώ, γερόντισσα, που το κακό ξορκίζει,
και φέρε και φωτιά, την κάμαρα τρογύρα να θειαφίσω.
Καί συ την Πηνελόπη φώναξε να 'ρθεϊ, μαζί κι οι βάγιες,
κι όλες τις δούλες στο παλάτι μου ξεσήκωσε τις να 'ρθουν.»

τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:
«ναὶ δὴ ταῦτά γε, τέκνον ἐμόν, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἀλλ᾽ ἄγε τοι χλαῖνάν τε χιτῶνά τε εἵματ᾽ ἐνείκω,
μηδ᾽ οὕτω ῥάκεσιν πεπυκασμένος εὐρέας ὤμους
ἕσταθ᾽ ἐνὶ μεγάροισι: νεμεσσητὸν δέ κεν εἴη.»

Κι η βάγια Ευρύκλεια τότε μίλησε κι απηλογήθη κι είπε:
«Παιδί μου, τούτα που μολόγησες σωστά και δίκια είν᾽ όλα,
μα να σου φέρω πρώτα πρόσμενε χλαμύδα και χιτώνα'
έτσι, μες στο ίδιο το παλάτι σου μη στέκεις, με κουρέλια
τους φαρδιούς ώμους σου σκεπάζοντας᾽ ντροπή μεγάλη θα 'ταν!»

τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«πῦρ νῦν μοι πρώτιστον ἐνὶ μεγάροισι γενέσθω.»
ὣς ἔφατ᾽, οὐδ᾽ ἀπίθησε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
ἤνεικεν δ᾽ ἄρα πῦρ καὶ θήϊον: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
εὖ διεθείωσεν μέγαρον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν.

Τότε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος απηλογήθη κι είπε:
«Φωτιά πιο πρώτα να μου ανάψουνε στον αντρωνίτη θέλω!»
Είπε, κι η βάγια Ευρύκλεια σύγκλινε στου αφέντη της το λόγο'
φωτιά και θειάφι αμέσως έφερε, και θειάφιζε ο Οδυσσέας,
το αρχονταρίκι πρώτα κι έπειτα κι αυλή και τ᾽ άλλο σπίτι.

γρηῢς δ᾽ αὖτ᾽ ἀπέβη διὰ δώματα κάλ᾽ Ὀδυσῆος
ἀγγελέουσα γυναιξὶ καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι:
αἱ δ᾽ ἴσαν ἐκ μεγάροιο δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι.
αἱ μὲν ἄρ᾽ ἀμφεχέοντο καὶ ἠσπάζοντ᾽ Ὀδυσῆα,
καὶ κύνεον ἀγαπαζόμεναι κεφαλήν τε καὶ ὤμους

Κι εδιάβη η Ευρύκλεια μέσα απ᾽ τ όμορφο παλάτι του Οδυσσέα,
στις σκλάβες για να πάει το μήνυμα και να τις σπρώξει να 'ρθουν.
Κι αυτές, ως βγήκαν απ᾽ την κάμαρα με τα δαδιά στα χέρια,
στον Οδυσσέα τρογύρα εχύθηκαν καλωσορίζοντας τον᾽
κι όπως φιλούσαν το κεφάλι του με αγάπη και τους ώμους,

χεῖράς τ᾽ αἰνύμεναι: τὸν δὲ γλυκὺς ἵμερος ᾕρει

τα χέρια σφίγγοντας του, ολόγλυκος τον πήρε εκείνον πόθος

κλαυθμοῦ καὶ στοναχῆς, γίγνωσκε δ᾽ ἄρα φρεσὶ πάσας.

για κλάματα και βόγγους, τι όλες τους τις γναφιζε η καρδιά του.

\- Ἔγρηΰς δ᾽ εἰς ὑπερῷ᾽ ἀνεβήσετο καγχαλόωσα,
23- δεσποίνῃ ἐρέουσα φίλον πόσιν ἔνδον ἐόντα:
γούνατα δ᾽ ἐρρώσαντο, πόδες δ᾽ ὑπερικταίνοντο.
στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ὑπὲρ κεφαλῆς καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν:

Και τότε ολόχαρη η γερόντισσα ψηλά στο ανώγι ανέβη
με γόνατα γοργοτρεχάμενα, με πόδια που σκόνταβαν,
να πάει στη ρήγισσα το μήνυμα, πως έφτασε ο καλός της'
κι ως στάθη πάνω απ᾽ το κεφάλι της, τα λόγια αυτά της είπε:

«ἔγρεο, Πηνελόπεια, φίλον τέκος, ὄφρα ἴδηαι
ὀφθαλμοῖσι τεοῖσι τά τ᾽ ἔλδεαι ἤματα πάντα.
ἦλθ᾽ Ὀδυσεὺς καὶ οἶκον ἱκάνεται, ὀψέ περ ἐλθών.
μνηστῆρας δ᾽ ἔκτεινεν ἀγήνορας, οἵ θ᾽ ἑὸν οἶκον
κήδεσκον καὶ κτήματ᾽ ἔδον βιόωντό τε παῖδα.»

«Για ξύπνα, Πηνελόπη κόρη μου, τα μάτια σου να ιδούνε
ό,τι καιρούς και χρόνια αδιάκοπα λαχτάριζε η καρδιά σου!
Ήρθε ο Οδυσσέας, στο σπίτι του έφτασε, κι ας είχε αργήσει τόσο,
και τους μνηστήρες όλους σκότωσε τους άνομους, που έτρωγαν
το βιος του, ρήμαζαν το σπίτι του και παίδευαν το γιο του.»

τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«μαῖα φίλη, μάργην σε θεοὶ θέσαν, οἵ τε δύνανται
ἄφρονα ποιῆσαι καὶ ἐπίφρονά περ μάλ᾽ ἐόντα,
καί τε χαλιφρονέοντα σαοφροσύνης ἐπέβησαν:
οἵ σέ περ ἔβλαψαν: πρὶν δὲ φρένας αἰσίμη ἦσθα.

Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη της αποκρίθη κι είπε:
«Κυρούλα, τα μυαλά σου εσήκωσαν τώρα οι θεοί᾽ μπορούνε
μαθές και τον περίσσια φρόνιμο ν᾽ αποτρελάνουν τούτοι,
μπορούν ακόμα και στον άμυαλο να δώσουν φρονιμάδα.
Αυτοί είναι που το νου σου εσάλεψαν πριν ήσουν μυαλωμένη.

τίπτε με λωβεύεις πολυπενθέα θυμὸν ἔχουσαν
ταῦτα παρὲξ ἐρέουσα καὶ ἐξ ὕπνου μ᾽ ἀνεγείρεις
ἡδέος, ὅς μ᾽ ἐπέδησε φίλα βλέφαρ᾽ ἀμφικαλύψας;
οὐ γάρ πω τοιόνδε κατέδραθον, ἐξ οὗ Ὀδυσσεὺς
ᾤχετ᾽ ἐποψόμενος Κακοΐλιον οὐκ ὀνομαστήν.

Τι με αναμπαίζεις, που στο στήθος μου φωλιάζουν πίκρες μύριες,
τέτοια μωρόλογα ιστορώντας μου, κι απ᾽ το γλυκό με ασκώνεις
τον ύπνο, που άπλωνε στα μάτια μου και μ᾽ είχε αποκαρώσει;
Αφόντας ο Οδυσσέας ξεκίνησε να ιδεί την ξορκισμένη
την Κακοτροία, ποτέ δεν έγειρα σε τέτοιον ύπνο ανέγνοιο.

ἀλλ᾽ ἄγε νῦν κατάβηθι καὶ ἂψ ἔρχευ μέγαρόνδε.
εἰ γάρ τίς μ᾽ ἄλλη γε γυναικῶν, αἵ μοι ἔασι,
ταῦτ᾽ ἐλθοῦσ᾽ ἤγγειλε καὶ ἐξ ὕπνου ἀνέγειρεν,
τῷ κε τάχα στυγερῶς μιν ἐγὼν ἀπέπεμψα νέεσθαι
αὖτις ἔσω μέγαρον: σὲ δὲ τοῦτό γε γῆρας ὀνήσει.»

Κατέβα τώρα, τρέχα γύρισε στο γυναικίτη πίσω᾽
τι αν άλλη κάποια από τις σκλάβες μου που βρίσκουνται
στο σπίτι ερχόταν κι απ᾽ τον ύπνο με άσκωνε με τούτα τα μαντάτα,
άσκημα αλήθεια θα την έδιωχνα στην κάμαρα της πίσω'
εσύ αν γλιτώνεις τώρα, χρώστα το στα γερατιά σου μόνο!»

τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:
«οὔ τί σε λωβεύω, τέκνον φίλον, ἀλλ᾽ ἔτυμόν τοι
ἦλθ᾽ Ὀδυσεὺς καὶ οἶκον ἱκάνεται, ὡς ἀγορεύω,
ὁ ξεῖνος, τὸν πάντες ἀτίμων ἐν μεγάροισι.
Τηλέμαχος δ᾽ ἄρα μιν πάλαι ᾔδεεν ἔνδον ἐόντα,

Κι η Ευρύκλεια η βάγια απηλογήθηκε και τέτοια της μιλούσε:
«Δεν παίζω εγώ μαζί σου, κόρη μου, μον᾽ είπα την αλήθεια'
ήρθε ο Οδυσσέας, στο σπίτι του έφτασε, καθώς με ακούς μπροστά σου:
κείνος ο ξένος, που στο σπίτι μας τον αψηφούσαν όλοι!
Πρέπει ο Τηλέμαχος να κάτεχε καιρό τον ερχομό του,

ἀλλὰ σαοφροσύνῃσι νοήματα πατρὸς ἔκευθεν,
ὄφρ᾽ ἀνδρῶν τίσαιτο βίην ὑπερηνορεόντων.»
ὣς ἔφαθ᾽, ἡ δ᾽ ἐχάρη καὶ ἀπὸ λέκτροιο θοροῦσα
γρηῒ περιπλέχθη, βλεφάρων δ᾽ ἀπὸ δάκρυον ἧκεν:
καί μιν φωνήσασ᾽ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

μα γνωστικός ως ήταν, έκρυβε του κύρη του τη γνώμη,
ως να πλερώσουν οι άντρες οι άνομοι τις αδικίες που έκαμαν.»
Είπε, κι αυτή σηκώθη ολόχαρη πηδώντας απ᾽ την κλίνη,
και τη γερόντισσα αγκαλιάζοντας με δακρυσμένα μάτια
την έκραξε και με ανεμάρπαστα μιλούσε λόγια κι είπε:

«εἰ δ᾽ ἄγε δή μοι, μαῖα φίλη, νημερτὲς ἐνίσπες,
εἰ ἐτεὸν δὴ οἶκον ἱκάνεται, ὡς ἀγορεύεις,
ὅππως δὴ μνηστῆρσιν ἀναιδέσι χεῖρας ἐφῆκε
μοῦνος ἐών, οἱ δ᾽ αἰὲν ἀολλέες ἔνδον ἔμιμνον.»
τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπε φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:

«Αχ, έλα τώρα, καλομάνα μου, την πάσα αλήθεια πες μου!
Ψέμα αν δεν είναι πως εδιάγειρε, καθώς μου λες, στο σπίτι,
πως στους μνηστήρες τους αδιάντροπους έβαλε χέρι, ως ήταν
ένας αυτός, κι εκείνοι βρίσκουνταν όλοι μαζί εδώ μέσα;»
Κι η βάγια Ευρύκλεια απηλογήθηκε με τέτοια λόγια κι είπε:

«οὐκ ἴδον, οὐ πυθόμην, ἀλλὰ στόνον οἶον ἄκουσα
κτεινομένων: ἡμεῖς δὲ μυχῷ θαλάμων εὐπήκτων
ἥμεθ᾽ ἀτυζόμεναι, σανίδες δ᾽ ἔχον εὖ ἀραρυῖαι,
πρίν γ᾽ ὅτε δή με σὸς υἱὸς ἀπὸ μεγάροιο κάλεσσε
Τηλέμαχος: τὸν γάρ ῥα πατὴρ προέηκε καλέσσαι.

«Δεν είδα κι ουδέ μου 'παν άκουσα τα βογγητά μονάχα
αυτών που σφάζουνταν καθόμασταν εμείς σκιαγμένες μέσα
στο γυναικίτη τον καλόφτιαστο᾽ σφιχταρμοσμένες πόρτες
μας κλειούσαν, ως που πια ο Τηλέμαχος ο γιος σου, απ᾽ το γονιό του
σταλμένος, έφτασε και μ᾽ έκραξε να πάω στο αρχονταρίκι.

εὗρον ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆα μετὰ κταμένοισι νέκυσσιν
ἑσταόθ': οἱ δέ μιν ἀμφί, κραταίπεδον οὖδας ἔχοντες,
κείατ᾽ ἐπ᾽ ἀλλήλοισιν: ἰδοῦσά κε θυμὸν ἰάνθης.
νῦν δ᾽ οἱ μὲν δὴ πάντες ἐπ᾽ αὐλείῃσι θύρῃσιν

Τον Οδυσσέα κει πέρα αντίκρισα, στους σκοτωμένους μέσα
να στέκεται᾽ κι εκείνοι γύρα του στο πατημένο χώμα'
κοιτόνταν πανωτοί. Θωρώντας τον θα λάρωνε η ψυχή σου,
στο γαίμα και στο λύθρο ολάκερο λουσμένο, σαν το λιόντα!
Όλους εκείνους στην αυλόπορτα κοντά τους κουβάλησαν σωρό,

ἀθρόοι, αὐτὰρ ὁ δῶμα θεειοῦται περικαλλές,
πῦρ μέγα κηάμενος: σὲ δέ με προέηκε καλέσσαι.
ἀλλ᾽ ἕπευ, ὄφρα σφῶϊν ἐϋφροσύνης ἐπιβῆτον
ἀμφοτέρω φίλον ἦτορ, ἐπεὶ κακὰ πολλὰ πέποσθε.
νῦν δ᾽ ἤδη τόδε μακρὸν ἐέλδωρ ἐκτετέλεσται:

κι αυτός, μεγάλη ανάβοντας φωτιά, το αρχοντικό του
θειάφιζε τ᾽ όμορφο, και μ᾽ έστειλε μετά να σε φωνάξω.
Μον᾽ έλα, ακλούθα μου, να πάρετε μαζί κι οι δυο στα φρένα,
τρανή χαρά, γιατί τραβήξατε περίσσια αλήθεια πάθη'
μα η προσμονή σας η πολύχρονη πια πήρε τέλος τώρα'

ἦλθε μὲν αὐτὸς ζωὸς ἐφέστιος, εὗρε δὲ καὶ σὲ
καὶ παῖδ᾽ ἐν μεγάροισι: κακῶς δ᾽ οἵ πέρ μιν ἔρεζον
μνηστῆρες, τοὺς πάντας ἐτίσατο ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.»
τὴν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«μαῖα φίλη, μή πω μέγ᾽ ἐπεύχεο καγχαλόωσα.

εκείνος ζωντανός εδιάγειρε στα τζάκι του, και βρήκε
και σένα και το γιο στο σπίτι του, κι απ᾽ τους αδικοπράχτες
μνηστήρες όλους πήρε εγδίκηση στο αρχοντικό του μέσα.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνώντας αποκρίθη:
«Μη λες μεγάλα λόγια, μάνα μου, και μη γελάς ακόμα!

οἶσθα γὰρ ὥς κ᾽ ἀσπαστὸς ἐνὶ μεγάροισι φανείη
πᾶσι, μάλιστα δ᾽ ἐμοί τε καὶ υἱέϊ, τὸν τεκόμεσθα:
ἀλλ᾽ οὐκ ἔσθ᾽ ὅδε μῦθος ἐτήτυμος, ὡς ἀγορεύεις,
ἀλλά τις ἀθανάτων κτεῖνε μνηστῆρας ἀγαυούς,
ὕβριν ἀγασσάμενος θυμαλγέα καὶ κακὰ ἔργα.

Κατέχεις όλοι ποια θα νιώθαμε χαρά, κι εγώ περίσσια,
μαζί κι ο γιος μας ο Τηλέμαχος, αν πρόβελνε μπροστά μας.
Όμως σωστός δεν είναι ο λόγος σου κι αυτά που ξαφηγιέσαι'
κάποιος αθάνατος θα σκότωσε τους αντρειανούς μνηστήρες,
για τ᾽ άνομά τους τα φερσίματα και τ᾽ άδικά τους έργα

οὔ τινα γὰρ τίεσκον ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
οὐ κακὸν οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ὅτις σφέας εἰσαφίκοιτο:
τῷ δι᾽ ἀτασθαλίας ἔπαθον κακόν: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ὤλεσε τηλοῦ νόστον Ἀχαιΐδος, ὤλετο δ᾽ αὐτός.»
τὴν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια:

θυμώνοντας᾽ τι δε λογάριαζαν στον κόσμο απ᾽ τους ανθρώπους
τρανό, αχαμνό — κανένα, αν λάχαινε να τους συντύχει κάποιος.
Τις αδικίες τους τούτοι πλέρωσαν, μα κι ο Οδυσσέας το δρόμο
του γυρισμού μακριά τον έχασε και χάθηκε κι ατός του!»
Κι η βάγια Ευρύκλεια τότε μίλησε κι απηλογήθη κι είπε:

«τέκνον ἐμόν, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων,
ἣ πόσιν ἔνδον ἐόντα παρ᾽ ἐσχάρῃ οὔ ποτ᾽ ἔφησθα
οἴκαδ᾽ ἐλεύσεσθαι: θυμὸς δέ τοι αἰὲν ἄπιστος.
ἀλλ᾽ ἄγε τοι καὶ σῆμα ἀριφραδὲς ἄλλο τι εἴπω,
οὐλήν, τήν ποτέ μιν σῦς ἤλασε λευκῷ ὀδόντι.

«Ποιος λόγος, κόρη μου, σου ξέφυγε της δοντωσιάς το φράχτη;
πως ο άντρας σου ποτέ στο σπίτι του δε γέρνει πια —
κι εκείνος βρίσκεται μέσα, πλάι στο τζάκι του! Πάντα άπιστη η καρδιά σου!
Όμως για ένα άλλο εγώ ολοφάνερο σημάδι θα μιλήσω,
για την πληγή, παλιά που του αφήκε με τ᾽ άσπρο δόντι ο κάπρος'

τὴν ἀπονίζουσα φρασάμην, ἔθελον δὲ σοὶ αὐτῇ
εἰπέμεν: ἀλλά με κεῖνος ἑλὼν ἐπὶ μάστακα χερσὶν
οὐκ ἔα εἰπέμεναι πολυϊδρείῃσι νόοιο.
ἀλλ᾽ ἕπευ: αὐτὰρ ἐγὼν ἐμέθεν περιδώσομαι αὐτῆς,
αἴ κέν σ᾽ ἐξαπάφω, κτεῖναί μ᾽ οἰκτίστῳ ὀλέθρῳ.»

κει που τον έπλενα, τη γνώρισα, και γύρεψα και σένα
να σου τη δείξω, μα μου βούλωσε το στόμα με τα χέρια,
να μη μιλήσω᾽ ο νους του δούλευε μαθές και με αμποδούσε.
Μον᾽ έλα, ακλούθα μου, την ίδια μου ζωή στο ζύγι βάνω'
αν δεις πως σε γελώ, με θάνατο πικρό θανάτωσε με!»

τὴν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια:
«μαῖα φίλη, χαλεπόν σε θεῶν αἰειγενετάων
δήνεα εἴρυσθαι, μάλα περ πολυΐδριν ἐοῦσαν.

Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη της αποκρίθη κι είπε:
«Των αναιώνιων, καλομάνα μου, θεών να ξεδιαλύνεις
τις τέχνες όλες είναι αβόλετο, πολύξερη κι ας είσαι.

ἀλλ᾽ ἔμπης ἴομεν μετὰ παῖδ᾽ ἐμόν, ὄφρα ἴδωμαι
ἄνδρας μνηστῆρας τεθνηότας, ἠδ᾽ ὃς ἔπεφνεν.»

Ωστόσο πάμε ν᾽ ανταμώσουμε το γιο μου᾽ τους μνηστήρες
νεκρούς να ιδώ μπροστά μου θα᾽ θελα, να ιδώ και το φονιά τους.»

ὣς φαμένη κατέβαιν᾽ ὑπερῷια: πολλὰ δέ οἱ κῆρ
ὥρμαιν᾽, ἢ ἀπάνευθε φίλον πόσιν ἐξερεείνοι,
ἦ παρστᾶσα κύσειε κάρη καὶ χεῖρε λαβοῦσα.
ἡ δ᾽ ἐπεὶ εἰσῆλθεν καὶ ὑπέρβη λάϊνον οὐδόν,
ἕζετ᾽ ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆος ἐναντίη, ἐν πυρὸς αὐγῇ,

Αυτά είπε, κι απ᾽ το ανώι κατέβαινε᾽ το νου της δέρναν γνώμες
πολλές: από μακριά στον άντρα της ρωτήματα να βάλει;
για να σιμώσει το κεφάλι του να πιάσει και τα χέρια,
να τα φιλήσει; Κι ως προχώρησε και διάβη το κατώφλι,
αντικριστά του πήγε κάθισε, στο αντίφεγγα της φλόγας,

τοίχου τοῦ ἑτέρου: ὁ δ᾽ ἄρα πρὸς κίονα μακρὴν
ἧστο κάτω ὁρόων, ποτιδέγμενος εἴ τί μιν εἴποι
ἰφθίμη παράκοιτις, ἐπεὶ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν.
ἡ δ᾽ ἄνεω δὴν ἧστο, τάφος δέ οἱ ἦτορ ἵκανεν:
ὄψει δ᾽ ἄλλοτε μέν μιν ἐνωπαδίως ἐσίδεσκεν,

στον άλλο τοίχο᾽ κείνος κάθουνταν πλάι στην ψηλή κολόνα
με κεφαλή σκυφτή, και πρόσμενε, μια και τον είδε ομπρός της,
την ώρα που η τρανή γυναίκα του θα του μιλούσε πρώτη.
Μα αυτή βουβή πολληώρα εκάθουνταν και τα 'χε σα χαμένα,
και μια τον θώρειε καταπρόσωπα στυλώνοντας τα μάτια,

ἄλλοτε δ᾽ ἀγνώσασκε κακὰ χροῒ εἵματ᾽ ἔχοντα.
Τηλέμαχος δ᾽ ἐνένιπεν ἔπος τ᾽ ἔφατ᾽ ἔκ τ᾽ ὀνόμαζε:
«μῆτερ ἐμή, δύσμητερ, ἀπηνέα θυμὸν ἔχουσα,
τίφθ᾽ οὕτω πατρὸς νοσφίζεαι, οὐδὲ παρ᾽ αὐτὸν
ἑζομένη μύθοισιν ἀνείρεαι οὐδὲ μεταλλᾷς;

και μια καθόλου δεν τον γνώριζε ντυμένο στα κουρέλια.
Τότε ο Τηλέμαχος της μίλησε βαριά αποπαίρνοντάς τη:
«Μάνα κακόμανα, που ανήμερη καρδιά στα στήθη κρύβεις!
Και πως κρατιέσαι από τον κύρη μου μακριά και δε ζυγώνεις
να κάτσεις πλάι του, τα ρωτήματα να πιάσεις και τα λόγια;

οὐ μέν κ᾽ ἄλλη γ᾽ ὧδε γυνὴ τετληότι θυμῷ
ἀνδρὸς ἀφεσταίη, ὅς οἱ κακὰ πολλὰ μογήσας
ἔλθοι ἐεικοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν:
σοὶ δ᾽ αἰεὶ κραδίη στερεωτέρη ἐστὶ λίθοιο.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:

Δε βρίσκεται άλλη τόσο αλύγιστη γυναίκα, να τραβιέται
μακριά απ᾽ τον άντρα της, που ως έσυρε στα ξένα μύρια πάθη,
στα είκοσι χρόνια ξαναγύρισε στη γη την πατρική του.
Μα είναι η καρδιά σου λέω πιο αμάλαγη κι από την πέτρα ακόμα!»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη γυρνώντας του αποκρίθη:

«τέκνον ἐμόν, θυμός μοι ἐνὶ στήθεσσι τέθηπεν,
οὐδέ τι προσφάσθαι δύναμαι ἔπος οὐδ᾽ ἐρέεσθαι
οὐδ᾽ εἰς ὦπα ἰδέσθαι ἐναντίον. εἰ δ᾽ ἐτεὸν δὴ
ἔστ᾽ Ὀδυσεὺς καὶ οἶκον ἱκάνεται, ἦ μάλα νῶϊ
γνωσόμεθ᾽ ἀλλήλων καὶ λώϊον: ἔστι γὰρ ἡμῖν

«Γιε μου, η καρδιά βαθιά στα στήθη μου χαμένα τα 'χει τώρα᾽
λόγο να πω δεν έχω ανάκαρα μηδέ και να ρωτήσω,
μηδέ και να τον δω κατάματα. Μα αν είναι αλήθεια εκείνος,
που τώρα διάγειρε στο σπίτι του, το δίχως άλλο οι δυο μας
θα γνωριστούμε, και καλύτερα᾽ τι βρίσκουνται σημάδια,

σήμαθ᾽, ἃ δὴ καὶ νῶϊ κεκρυμμένα ἴδμεν ἀπ᾽ ἄλλων.»
ὣς φάτο, μείδησεν δὲ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
αἶψα δὲ Τηλέμαχον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«Τηλέμαχ᾽, ἦ τοι μητέρ᾽ ἐνὶ μεγάροισιν ἔασον
πειράζειν ἐμέθεν: τάχα δὲ φράσεται καὶ ἄρειον.

που μόνο εμείς οι δυο κατέχουμε, κρυφά απ᾽ τους άλλους όλους.»
Αυτά είπε εκείνη, κι αχνογέλασε τότε ο Οδυσσέας ο θείος,
και στον Τηλέμαχο ο πολύπαθος γυρνώντας του μιλούσε:
«Τηλέμαχε, άσε τη μητέρα σου δω μέσα να με βάλει
σε δοκιμή᾽ πολύ καλύτερα σε λίγο θα με μάθει.

νῦν δ᾽ ὅττι ῥυπόω, κακὰ δὲ χροῒ εἵματα εἶμαι,
τοὔνεκ᾽ ἀτιμάζει με καὶ οὔ πω φησὶ τὸν εἶναι.
ἡμεῖς δὲ φραζώμεθ᾽ ὅπως ὄχ᾽ ἄριστα γένηται.
καὶ γάρ τίς θ᾽ ἕνα φῶτα κατακτείνας ἐνὶ δήμῳ,
ᾧ μὴ πολλοὶ ἔωσιν ἀοσσητῆρες ὀπίσσω,

Τώρα λερά και με παλιόρουχα θωρώντας με μπροστά της
μου δείχνει καταφρόνια, λέγοντας, εγώ δεν είμαι εκείνος.
Μα εμείς ας δούμε πως καλύτερα θα βγει η δουλειά ως την άκρη'
απ᾽ το λαό κι αν ένας έτυχε να σκοτωθεί μια μέρα,
κι αν πίσω του πολλούς δεν άφησε, για να τον γδικιωθούνε,

φεύγει πηούς τε προλιπὼν καὶ πατρίδα γαῖαν:
ἡμεῖς δ᾽ ἕρμα πόληος ἀπέκταμεν, οἳ μέγ᾽ ἄριστοι
κούρων εἰν Ἰθάκῃ: τὰ δέ σε φράζεσθαι ἄνωγα.»
τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«αὐτὸς ταῦτά γε λεῦσσε, πάτερ φίλε: σὴν γὰρ ἀρίστην

φεύγει ο φονιάς απ᾽ την πατρίδα του κι απ᾽ τους δικούς του αλάργα.
Κι εμείς σκοτώσαμε της πόλης μας τους στύλους, της Ιθάκης
τους νιους τους πιο τρανούς᾽ θα σου 'λεγα να το καλολογιάσεις!»
Και τότε ο γνωστικός Τηλέμαχος του απηλογήθη κι είπε:
«Ατός σου, κύρη μου, στοχάσου το᾽ τι, ως λεν, στον κόσμον όλο

μῆτιν ἐπ᾽ ἀνθρώπους φάσ᾽ ἔμμεναι, οὐδέ κέ τίς τοι
ἄλλος ἀνὴρ ἐρίσειε καταθνητῶν ἀνθρώπων.
ἡμεῖς δ᾽ ἐμμεμαῶτες ἅμ᾽ ἑψόμεθ᾽, οὐδέ τί φημι
ἀλκῆς δευήσεσθαι, ὅση δύναμίς γε πάρεστιν.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς

άλλος δεν είναι με πιο φρόνιμη βουλή από σένα, κι ούτε
θνητός κανείς αποδυνάζεται να μετρηθεί μαζί σου.
Εμείς, ορμή γεμάτοι, πίσω σου θα᾽ ρθούμε᾽ το κουράγιο
δε θα μας λείψει, με όση δύναμη πληθαίνει στο κορμί μας.»
Τότε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος του απηλογήθη κι είπε:

«τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.
πρῶτα μὲν ἂρ λούσασθε καὶ ἀμφιέσασθε χιτῶνας,
δμῳὰς δ᾽ ἐν μεγάροισιν ἀνώγετε εἵμαθ᾽ ἑλέσθαι:
αὐτὰρ θεῖος ἀοιδὸς ἔχων φόρμιγγα λίγειαν
ἡμῖν ἡγείσθω φιλοπαίγμονος ὀρχηθμοῖο,

«Εγώ να σου την πω τη γνώμη μου, την πιο σωστή που ξέρω᾽
λουστείτε πρώτα πρώτα, αλλάξετε και γιορτινά ντυθείτε,
και βάλτε του σπιτιού τις δούλες μας να στολιστούν, κι εκείνες'
κι ο τραγουδάρης την ψιλόφωνη κιθάρα του κρατώντας να πάρει
το σκοπό, χαρούμενο χορό να στήσετε όλοι'

ὥς κέν τις φαίη γάμον ἔμμεναι ἐκτὸς ἀκούων,
ἢ ἀν᾽ ὁδὸν στείχων, ἢ οἳ περιναιετάουσι:
μὴ πρόσθε κλέος εὐρὺ φόνου κατὰ ἄστυ γένηται
ἀνδρῶν μνηστήρων, πρίν γ᾽ ἡμέας ἐλθέμεν ἔξω
ἀγρὸν ἐς ἡμέτερον πολυδένδρεον: ἔνθα δ᾽ ἔπειτα

κάποιος να πει πως γάμος γίνεται, γρικώντας σας απόξω,
για στρατοκόπος που προσδιάβηκε για κι οι γειτόνοι γύρα'
μην ξεχυθεί κι απλώσει το άκουσμα στο κάστρο, πως χαθήκαν
όλοι οι μνηστήρες, πριν προλάβουμε να βγούμε εμείς, να πάμε
όξω στο χτήμα το πολύδεντρο, κι εκεί να στοχαστούμε

φρασσόμεθ᾽ ὅττι κε κέρδος Ὀλύμπιος ἐγγυαλίξῃ.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρα τοῦ μάλα μὲν κλύον ἠδ᾽ ἐπίθοντο
πρῶτα μὲν οὖν λούσαντο καὶ ἀμφιέσαντο χιτῶνας,
ὅπλισθεν δὲ γυναῖκες: ὁ δ᾽ εἵλετο θεῖος ἀοιδὸς
φόρμιγγα γλαφυρήν, ἐν δέ σφισιν ἵμερον ὦρσε

όποια βουλή του Ολύμπου ο κύβερνος μας δώσει για καλό μας.»
Είπε ο Οδυσσέας, κι αυτοί στο λόγο του μετά χαράς συγκλίναν
λούστηκαν πρώτα πρώτα κι άλλαξαν και γιορτινά ντύθηκαν,
στολίστηκαν κι οι δούλες᾽ παίρνοντας τη βαθουλή κιθάρα
κι ο θείος τραγουδιστής στα στήθη τους ξεσήκωσε τον πόθο

μολπῆς τε γλυκερῆς καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο.
τοῖσιν δὲ μέγα δῶμα περιστεναχίζετο ποσσὶν
ἀνδρῶν παιζόντων καλλιζώνων τε γυναικῶν.
ὧδε δέ τις εἴπεσκε δόμων ἔκτοσθεν ἀκούων:
«ἦ μάλα δή τις ἔγημε πολυμνήστην βασίλειαν:

χορό να στήσουν αψεγάδιαστο, γλυκά να τραγουδήσουν.
Κι απ᾽ των ποδιών τους χτύπους το τρανό παλάτι αντιδονούσε,
καθώς χόρευαν οι ομορφόζωστες γυναίκες με τους άντρες'
και τούτα λέγαν όσοι διάβαιναν γρικώντας τους απόξω:
«Κάποιος παντρεύτη τη βασίλισσα την πολυγυρεμένη,

σχετλίη, οὐδ᾽ ἔτλη πόσιος οὗ κουριδίοιο
εἴρυσθαι μέγα δῶμα διαμπερές, ἧος ἵκοιτο.»
ὣς ἄρα τις εἴπεσκε, τὰ δ᾽ οὐκ ἴσαν ὡς ἐτέτυκτο.
αὐτὰρ Ὀδυσσῆα μεγαλήτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ
Εὐρυνόμη ταμίη λοῦσεν καὶ χρῖσεν ἐλαίῳ,

κι ουδέ το αποδυνάστη η ανέσπλαχνη του αντρός της ν᾽ αφεντέψει.
τα σπίτια ως τέλος, απαντέχοντας ως να διαγείρει εκείνος.»
Τέτοια αναθίβαναν δεν κάτεχαν μαθές το τι είχε γίνει.
Την ώρα αυτή ο Οδυσσέας ο αντρόκαρδος στο σπίτι του απ᾽ τα χέρια
της Ευρυνόμης της κελάρισσας ελούστη κι εμυρώθη᾽

ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλεν ἠδὲ χιτῶνα:
αὐτὰρ κὰκ κεφαλῆς κάλλος πολὺ χεῦεν Ἀθήνη
μείζονά τ᾽ εἰσιδέειν καὶ πάσσονα: κὰδ δὲ κάρητος
οὔλας ἧκε κόμας, ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.
ὡς δ᾽ ὅτε τις χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνὴρ

και φόρεσε χιτώνα κι όμορφη χλαμύδα, κι η Παλλάδα
απ᾽ το κεφάλι ως κάτω του 'χυνε πολλή ομορφιά, να δείχνει
σαν πιο γεμάτος, πιο αψηλόκορμος, κι από την κεφαλή του
μαλλιά κρεμούσε σαν τα ολόσγουρα του ζουμπουλιού λουλούδια.
Πως χύνει απά στο ασήμι μάλαμα καλός τεχνίτης, που 'χει

ἴδρις, ὃν Ἥφαιστος δέδαεν καὶ Παλλὰς Ἀθήνη
τέχνην παντοίην, χαρίεντα δὲ ἔργα τελείει:
ὣς μὲν τῷ περίχευε χάριν κεφαλῇ τε καὶ ὤμοις.
ἐκ δ᾽ ἀσαμίνθου βῆ δέμας ἀθανάτοισιν ὁμοῖος:
ἂψ δ᾽ αὖτις κατ᾽ ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐπὶ θρόνου ἔνθεν ἀνέστη,

απ᾽ την Παλλάδα και τον Ήφαιστο περίσσιες τέχνες μάθει,
κι είναι ό,τι φτιάξει μαστορεύοντας όλο ομορφιά και χάρη —
όμοια κι εκείνη χάρη του 'χυνε στην κεφαλή, στους ώμους,
κι απ᾽ το λουτρό θαρρείς αθάνατος ξεπρόβαλε στην όψη.
Κι ως πίσω στο θρονί του εκάθισε, που λίγο πριν καθόταν

ἀντίον ἧς ἀλόχου, καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπε:
«δαιμονίη, περί σοί γε γυναικῶν θηλυτεράων

αντικριστά με τη γυναίκα του, κινούσε λόγια κι είπε:
«Καημένη, απ᾽ όλες όσες βρίσκουνται γυναίκες μόνο εσένα

κῆρ ἀτέραμνον ἔθηκαν Ὀλύμπια δώματ᾽ ἔχοντες:
οὐ μέν κ᾽ ἄλλη γ᾽ ὧδε γυνὴ τετληότι θυμῷ
ἀνδρὸς ἀφεσταίη, ὅς οἱ κακὰ πολλὰ μογήσας

οι αθάνατοι του Ολύμπου αμάλαγη καρδιά στα στήθη έβαλαν!
Δε βρίσκεται άλλη τόσο αλύγιστη γυναίκα, να τραβιέται
μακριά απ᾽ τον άντρα της, που ως έσυρε στα ξένα μύρια πάθη,

ἔλθοι ἐεικοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι, μαῖα, στόρεσον λέχος, ὄφρα καὶ αὐτὸς
λέξομαι: ἦ γὰρ τῇ γε σιδήρεον ἐν φρεσὶ ἦτορ.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:
«δαιμόνι᾽, οὔτ᾽ ἄρ τι μεγαλίζομαι οὔτ᾽ ἀθερίζω

στα είκοσι χρόνια ξαναγύρισε στη γη την πατρική του.
Μον᾽ έλα, καλομάνα, στρώσε μου την κλίνη, να πλαγιάσω
μονάχος καν, τι τούτη σιδερή καρδιά στα στήθη κρύβει.»
Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του απηλογήθη κι είπε:
«Καημένε, δε μεγαλοπιάνουμαι κι ουδέ αψηφώ κανένα

οὔτε λίην ἄγαμαι, μάλα δ᾽ εὖ οἶδ᾽ οἷος ἔησθα
ἐξ Ἰθάκης ἐπὶ νηὸς ἰὼν δολιχηρέτμοιο.
ἀλλ᾽ ἄγε οἱ στόρεσον πυκινὸν λέχος, Εὐρύκλεια,
ἐκτὸς ἐϋσταθέος θαλάμου, τόν ῥ᾽ αὐτὸς ἐποίει:
ἔνθα οἱ ἐκθεῖσαι πυκινὸν λέχος ἐμβάλετ᾽ εὐνήν,

κι ουδέ ξαφνίζουμαι᾽ τη θύμηση κρατώ πως ήσουν τότε,
σαν έφευγες με το μακρόκουπο καράβι απ᾽ την Ιθάκη.
Μον᾽ έλα, Ευρύκλεια, το κλινάρι του γοργά να στρώσεις όξω
απ᾽ την καλόχτιστή μας κάμαρα, που 'χε μονάχος χτίσει'
όξω τη στέρια κλίνη σύρτε του, και βάλτε και στρωσίδια,

κώεα καὶ χλαίνας καὶ ῥήγεα σιγαλόεντα.»
ὣς ἄρ᾽ ἔφη πόσιος πειρωμένη: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ὀχθήσας ἄλοχον προσεφώνεε κεδνὰ ἰδυῖαν:
«ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες:
τίς δέ μοι ἄλλοσε θῆκε λέχος; χαλεπὸν δέ κεν εἴη

φλοκάτες και προβιές και λιόφωτα να σκεπαστεί σεντόνια.»
Αυτά είπε εκείνη δοκιμάζοντας τον άντρα της, μα τούτος
συχύστη κι είπε στη γυναίκα του τη γνωστικιά αναμμένος:
«Γυναίκα, αλήθεια, αυτός ο λόγος σου μες στην καρδιά με αγγίζει!
Ποιος το κλινάρι μετασάλεψε; Καλός τεχνίτης να 'ταν,

καὶ μάλ᾽ ἐπισταμένῳ, ὅτε μὴ θεὸς αὐτὸς ἐπελθὼν
ῥηϊδίως ἐθέλων θείη ἄλλῃ ἐνὶ χώρῃ.
ἀνδρῶν δ᾽ οὔ κέν τις ζωὸς βροτός, οὐδὲ μάλ᾽ ἡβῶν,
ῥεῖα μετοχλίσσειεν, ἐπεὶ μέγα σῆμα τέτυκται
ἐν λέχει ἀσκητῷ: τὸ δ᾽ ἐγὼ κάμον οὐδέ τις ἄλλος.

και πάλε θα του 'ρχόταν δύσκολο! Μόνο θεός μπορούσε,
αν ήθελε, να 'ρθεί κι ανέκοπα να το μετασαλέψει.
Μα απ᾽ τους θνητούς που ζουν δε γίνεται τη θέση να του αλλάξει
κανείς, κι ας είναι από στα νιάτα του᾽ το τορνευτό κλινάρι
τρανό σημάδι κρύβει᾽ τα 'φτιαξαν τα χέρια τα δικά μου.

θάμνος ἔφυ τανύφυλλος ἐλαίης ἕρκεος ἐντός,
ἀκμηνὸς θαλέθων: πάχετος δ᾽ ἦν ἠΰτε κίων.
τῷ δ᾽ ἐγὼ ἀμφιβαλὼν θάλαμον δέμον, ὄφρ᾽ ἐτέλεσσα,
πυκνῇσιν λιθάδεσσι, καὶ εὖ καθύπερθεν ἔρεψα,
κολλητὰς δ᾽ ἐπέθηκα θύρας, πυκινῶς ἀραρυίας.

Φύτρωνε δέντρο, ελιά στενόφυλλη, μες στον αυλόγυρο μας,
ξεπεταμένο κι ολοφούντωτο, χοντρό σα μια κολόνα.
Και πήρα κι έχτισα τρογύρα του την κάμαρα με πέτρες
πυκνές ως πάνω, και τη σκέπασα καλά καλά με στέγη'
κι αφού της πέρασα πορτόφυλλα καλαρμοσμένα, στεριά,

καὶ τότ᾽ ἔπειτ᾽ ἀπέκοψα κόμην τανυφύλλου ἐλαίης,
κορμὸν δ᾽ ἐκ ῥίζης προταμὼν ἀμφέξεσα χαλκῷ
εὖ καὶ ἐπισταμένως, καὶ ἐπὶ στάθμην ἴθυνα,
ἑρμῖν᾽ ἀσκήσας, τέτρηνα δὲ πάντα τερέτρῳ.
ἐκ δὲ τοῦ ἀρχόμενος λέχος ἔξεον, ὄφρ᾽ ἐτέλεσσα,

έκοψα απάνω της στενόφυλλης ελιάς κλαδιά και φούντα,
και τον κορμό απ᾽ τη ρίζα κλάδεψα, προσεχτικά, πιδέξια
με το σκεπάρνι πελεκώντας τον, με στάφνη ισιώνοντας τον,
κλινόποδο να γένει, κι άνοιξα με το τρυπάνι τρύπες.
Κει πάνω το κλινάρι εστήριξα, καλά πλανίζοντας το,

δαιδάλλων χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἠδ᾽ ἐλέφαντι:
ἐκ δ᾽ ἐτάνυσσα ἱμάντα βοὸς φοίνικι φαεινόν.
οὕτω τοι τόδε σῆμα πιφαύσκομαι: οὐδέ τι οἶδα,
ἤ μοι ἔτ᾽ ἔμπεδόν ἐστι, γύναι, λέχος, ἦέ τις ἤδη
ἀνδρῶν ἄλλοσε θῆκε, ταμὼν ὕπο πυθμέν᾽ ἐλαίης.»

και με το μάλαμα το πλούμισα, το φίλντισι, το ασήμι!
τέλος λουριά από βόδι ετάνυσα, που απ᾽ την πορφύρα άστραφταν.
Το μυστικό σου το φανέρωσα σημάδι, μα δεν ξέρω
αν το κλινάρι ακόμα στέκεται, γυναίκα, για κανένας
το λιόδεντρο απ᾽ τη ρίζα του 'κοψε και του άλλαξε τη θέση.»

ὣς φάτο, τῆς δ᾽ αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
σήματ᾽ ἀναγνούσῃ τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ᾽ Ὀδυσσεύς:
δακρύσασα δ᾽ ἔπειτ᾽ ἰθὺς δράμεν, ἀμφὶ δὲ χεῖρας

Αυτά είπε, κι εκείνης τα γόνατα λύθηκαν κι η καρδιά της,
τ᾽ αλάθευτα σημάδια ως γνώρισε στα λόγια του Οδυσσέα'
και χύθη ομπρός θρηνώντας, έριξε τα δυο της χέρια γύρω
στυυ αντρός της το λαιμό, του φίλησε την κεφαλή και του 'πε:
«Μη μου κακιώνεις! Σέ όλα το 'δειξες το πιο ξύπνο πως έχεις

δειρῇ βάλλ᾽ Ὀδυσῆϊ, κάρη δ᾽ ἔκυσ᾽ ἠδὲ προσηύδα:
«μή μοι, Ὀδυσσεῦ, σκύζευ, ἐπεὶ τά περ ἄλλα μάλιστα

ἀνθρώπων πέπνυσο: θεοὶ δ᾽ ὤπαζον ὀϊζύν,
οἳ νῶϊν ἀγάσαντο παρ᾽ ἀλλήλοισι μένοντε
ἥβης ταρπῆναι καὶ γήραος οὐδὸν ἱκέσθαι.
αὐτὰρ μὴ νῦν μοι τόδε χώεο μηδὲ νεμέσσα,
οὕνεκά σ᾽ οὐ τὸ πρῶτον, ἐπεὶ ἴδον, ὧδ᾽ ἀγάπησα.

αἰεὶ γάρ μοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν
ἐρρίγει μή τίς με βροτῶν ἀπάφοιτο ἔπεσσιν
ἐλθών: πολλοὶ γὰρ κακὰ κέρδεα βουλεύουσιν.
οὐδέ κεν Ἀργείη Ἑλένη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
ἀνδρὶ παρ᾽ ἀλλοδαπῷ ἐμίγη φιλότητι καὶ εὐνῇ,

εἰ ᾔδη ὅ μιν αὖτις ἀρήϊοι υἷες Ἀχαιῶν
ἀξέμεναι οἶκόνδε φίλην ἐς πατρίδ᾽ ἔμελλον.
τὴν δ᾽ ἦ τοι ῥέξαι θεὸς ὤρορεν ἔργον ἀεικές:
τὴν δ᾽ ἄτην οὐ πρόσθεν ἑῷ ἐγκάτθετο θυμῷ
λυγρήν, ἐξ ἧς πρῶτα καὶ ἡμέας ἵκετο πένθος.

νῦν δ᾽, ἐπεὶ ἤδη σήματ᾽ ἀριφραδέα κατέλεξας
εὐνῆς ἡμετέρης, ἣν οὐ βροτὸς ἄλλος ὀπώπει,
ἀλλ᾽ οἶοι σύ τ᾽ ἐγώ τε καὶ ἀμφίπολος μία μούνη,
Ἀκτορίς, ἥν μοι δῶκε πατὴρ ἔτι δεῦρο κιούσῃ,
ἣ νῶϊν εἴρυτο θύρας πυκινοῦ θαλάμοιο,

πείθεις δή μευ θυμόν, ἀπηνέα περ μάλ᾽ ἐόντα.»
ὣς φάτο, τῷ δ᾽ ἔτι μᾶλλον ὑφ᾽ ἵμερον ὦρσε γόοιο:
κλαῖε δ᾽ ἔχων ἄλοχον θυμαρέα, κεδνὰ ἰδυῖαν.
ὡς δ᾽ ὅτ᾽ ἂν ἀσπάσιος γῆ νηχομένοισι φανήῃ,
ὧν τε Ποσειδάων εὐεργέα νῆ᾽ ἐνὶ πόντῳ

ῥαίσῃ, ἐπειγομένην ἀνέμῳ καὶ κύματι πηγῷ:
παῦροι δ᾽ ἐξέφυγον πολιῆς ἁλὸς ἤπειρόνδε
νηχόμενοι, πολλὴ δὲ περὶ χροῒ τέτροφεν ἅλμη,
ἀσπάσιοι δ᾽ ἐπέβαν γαίης, κακότητα φυγόντες:
ὣς ἄρα τῇ ἀσπαστὸς ἔην πόσις εἰσοροώσῃ,

δειρῆς δ᾽ οὔ πω πάμπαν ἀφίετο πήχεε λευκώ.
καί νύ κ᾽ ὀδυρομένοισι φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
εἰ μὴ ἄρ᾽ ἄλλ᾽ ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
νύκτα μὲν ἐν περάτῃ δολιχὴν σχέθεν, Ἠῶ δ᾽ αὖτε
ῥύσατ᾽ ἐπ᾽ Ὠκεανῷ χρυσόθρονον, οὐδ᾽ ἔα ἵππους

ζεύγνυσθ᾽ ὠκύποδας, φάος ἀνθρώποισι φέροντας,
Λάμπον καὶ Φαέθονθ᾽, οἵ τ᾽ Ἠῶ πῶλοι ἄγουσι.
καὶ τότ᾽ ἄρ᾽ ἣν ἄλοχον προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
«ὦ γύναι, οὐ γάρ πω πάντων ἐπὶ πείρατ᾽ ἀέθλων
ἤλθομεν, ἀλλ᾽ ἔτ᾽ ὄπισθεν ἀμέτρητος πόνος ἔσται,

μυαλό, Οδυσσέα! Μα αλήθεια βάσανα πολλά οι θεοί μας δώκαν,
που ζούλεψαν και δε μας αφήκαν τη νιότη να χαρούμε
ο ένας του άλλου και να γεράσουμε μαζί συντροφεμένοι.
Όμως αλήθεια μην οργίζεσαι και μη χολιας μαζί μου,
που μόλις σ᾽ είδα, την αγάπη μου δε σου 'δειξα σαν τώρα'

ποτέ η καρδιά μαθές στα στήθη μου δεν έπαψε να τρέμει,
μην έρθει κάποιος με τα λόγια του θνητός και με πλανέσει'
τι άνομα κέρδη να σοφίζουνται πολλούς θα βρεις στον κόσμο.
Κι η Ελένη η αργίτισσα δε θα 'σμιγε, του γιου του Κρόνου η κόρη,
μ᾽ έναν αλλόξενο, στην κλίνη του για να χαρεί τον πόθο,

αν κάτεχε πως πίσω σπίτι της μια μέρα θα τη φέρναν
οι γιοι των Αχαιών οι αντρόκαρδοι στην πατρική της χώρα.
Όμως θεά σ᾽ αυτές τις άπρεπες δουλειές την είχε σπρώξει'
πιο πριν μαθές δεν της δυνάστευε τα φρένα τούτη η τύφλα
η ξορκισμένη, οπούθε κίνησαν και τα δικά μας πάθη.

Μα τώρα που έτσι κατακάθαρα μου τα 'πες τα σημάδια
της κλίνης μας, που δεν τα κάτεχε κανείς στον κόσμον άλλος
ξον από μας τους δυο, το αντρόγενο, και μια μονάχα βάγια,
την Αχτορίδα, που απ᾽ τον κύρη μου, για δω ως κινούσα, πήρα,
και που στης στεριάς μας της κάμαρας παράστεκε την πόρτα,

τώρα με πείθεις, όσο αλύγιστη καρδιά κι αν κρύβω εντός μου!»
Είπε, κι ακόμα πιο του ξάναψε του θρήνου τη λαχτάρα,
την ακριβή, πιστή γυναίκα του στην αγκαλιά ως κρατούσε.
Πως χαίρουνται στεριά αντικρίζοντας στη θάλασσα όσοι πλέκουν,
τι ο Ποσειδώνας το καλόφτιαστο τους τσάκισε καράβι,

που το βασάνισαν τα κύματα τα φοβερά κι οι άνεμοι,
και λίγοι απ᾽ την ψαριά τη θάλασσα γλιτώνουν κολυμπώντας,
να βγουν στο σκρόγιαλο, κι απάνω τους πολλή έχει πήξει αρμύρα,
κι όπως στεριά πατούνε, χαίρουνται, που το χαμό ξέφυγαν —
όμοια κι εκείνη αναντρανίζοντας το ταίρι της χαιρόταν,

κι ουδ᾽ έλεγε να βγάλει τ᾽ άσπρα της βραχιόνια απ᾽ το λαιμό του.
Η Αυγή θα πρόβαινε η χρυσόθρονη κι ακόμα θα θρηνούσαν,
αν η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, δέ στοχαζόταν άλλα:
Τη Νύχτα αντίσκοψε στα πέρατα της δύσης, να μακρύνει,
και την Αυγή τη ροδοδάχτυλη στον Ωκεανό κρατούσε,

κι ουδέ να ζέψει τα γοργόφτερα πουλάρια της, το Λάμπο
και το Φαέθοντα, την άφηνε, στη γη το φως να φέρουν.
Κι είπε ο πολύβουλος στο ταίρι του γυρνώντας Οδυσσέας:
«Γυναίκα, αλήθεια, δεν ετέλεψαν οι μόχτοι μου όλοι ακόμα,
μον᾽ κι άλλα βάσανα αλογάριαστα με καρτερούν ξοπίσω,

πολλὸς καὶ χαλεπός, τὸν ἐμὲ χρὴ πάντα τελέσσαι.	τρανά κι ασήκωτα˙ δε γίνεται να τα ξεφύγω ως τέλος.
ὣς γάρ μοι ψυχὴ μαντεύσατο Τειρεσίαο	Αυτά η ψυχή μου τα προφήτεψε του Τειρεσία, τη μέρα
ἤματι τῷ ὅτε δὴ κατέβην δόμον Ἄϊδος εἴσω,	στον Κάτω Κόσμο που κατέβηκα, γυρεύοντας το δρόμο
νόστον ἑταίροισιν διζήμενος ἠδ᾽ ἐμοὶ αὐτῷ.	του γυρισμού για τους συντρόφους μου και για τον ίδιο εμένα.
ἀλλ᾽ ἔρχευ, λέκτρονδ᾽ ἴομεν, γύναι, ὄφρα καὶ ἤδη	Μον᾽ έλα, πάμε πια να γείρουμε, γυναίκα, στο κλινάρι,
ὕπνῳ ὕπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντε.»	για να φραθούμε στον ολόγλυκο παραδομένοι γύπνο.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:	Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του απηλογήθη κι είπε:
«εὐνὴ μὲν δή σοί γε τότ᾽ ἔσσεται ὁππότε θυμῷ	«Στρωμένο θα 'ναι το κλινάρι σου την ώρα που η καρδιά σου
σῷ ἐθέλῃς, ἐπεὶ ἄρ σε θεοὶ ποίησαν ἱκέσθαι	θα το γυρέψει, μια κι οι αθάνατοι σε αξίωσαν να διαγείρεις στο
οἶκον ἐϋκτίμενον καὶ σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν:	αρχοντικό σου το καλόχτιστο, στο πατρικό σου χώμα.
ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἐφράσθης καί τοι θεὸς ἔμβαλε θυμῷ,	Μα αφού θεός σου τον εθύμισε κι ήρθε ξανά στο νου σου,
εἴπ᾽ ἄγε μοι τὸν ἄεθλον, ἐπεὶ καὶ ὄπισθεν, ὀΐω,	πες μου το μόχτο που σου απόμεινε˙ μια μέρα θα τον μάθω
πεύσομαι, αὐτίκα δ᾽ ἐστὶ δαήμεναι οὔ τι χέρειον.»	έτσι κι αλλιώς, θαρρώ˙ καλύτερα μιας απαρχής να ξέρω.»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις	Τότε ο Οδυσσέας ο πολυμήχανος γυρνώντας αποκρίθη:
Ὀδυσσεύς:	«Καημένη, γιατί πας γυρεύοντας να μάθεις και με σπρώχνεις
«δαιμονίη, τί τ᾽ ἄρ᾽ αὖ με μάλ᾽ ὀτρύνουσα κελεύεις	
εἰπέμεν; αὐτὰρ ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ᾽ ἐπικεύσω.	να σου τα πω; Μα ας είναι, αγρίκα τα, δεν τα κρατώ κρυμμένα˙
οὐ μέν τοι θυμὸς κεχαρήσεται: οὐδὲ γὰρ αὐτὸς	μα δε θα νιώσεις αναγάλλιαση, κι ουδέ κι ατός μου νιώθω
χαίρω, ἐπεὶ μάλα πολλὰ βροτῶν ἐπὶ ἄστε᾽ ἄνωγεν	καμιά χαρά — που μου παράγγελνε σε πολιτείες να οδέψω
ἐλθεῖν, ἐν χείρεσσιν ἔχοντ᾽ εὐῆρες ἐρετμόν,	θνητών πολλές, κουπί καλάρμοστο στο χέρι μου κρατώντας,
εἰς ὅ κε τοὺς ἀφίκωμαι οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν	σε ανθρώπους ως να φτάσω, θάλασσα που δεν κατέχουν τι είναι,
ἀνέρες, οὐδέ θ᾽ ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσιν:	κι ουδέ ποτέ με αλάτι αρτίζουνε τα φαγητά που τρώνε,
οὐδ᾽ ἄρα τοί γ᾽ ἴσασι νέας φοινικοπαρῄους,	κι ουδέ καράβια αλικομάγουλα ποτέ αγνάντεψαν, μήτε
οὐδ᾽ εὐήρε᾽ ἐρετμά, τά τε πτερὰ νηυσὶ πέλονται.	κουπιά καλάρμοστα, που ως φτερούγες δρομίζουν τα καράβια.
σῆμα δέ μοι τόδ᾽ ἔειπεν ἀριφραδές, οὐδέ σε κεύσω:	Κι ένα σημάδι μου 'πε ξάστερο — γιατί να σου το κρύψω;
ὁππότε κεν δή μοι ξυμβλήμενος ἄλλος ὁδίτης	Σα με ανταμώσει λέει στη στράτα μου κανένας πεζολάτης
φήῃ ἀθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνὰ φαιδίμῳ ὤμῳ,	και λιχνιστήρι πει στον ώμο μου πως κουβαλώ τον ώριο,
καὶ τότε μ᾽ ἐν γαίῃ πήξαντ᾽ ἐκέλευεν ἐρετμόν,	στο χώμα τότε μου παράγγελνε να μπήξω το κουπί μου,
ἔρξανθ᾽ ἱερὰ καλὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι,	κι αφού θυσίες προσφέρω πάγκαλες στο ρήγα Ποσειδώνα,
ἀρνειὸν ταῦρόν τε συῶν τ᾽ ἐπιβήτορα κάπρον,	κριάρι και καπρί λατάρικο και ταύρο σφάζοντάς του,
οἴκαδ᾽ ἀποστείχειν, ἔρδειν θ᾽ ἱερὰς ἑκατόμβας	να στρέψω πίσω και στον τόπο μου τρανές βοδιών θυσίες
ἀθανάτοισι θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,	να κάμω στους θεούς, που αθάνατοι τα ουράνια πλάτη ορίζουν,
πᾶσι μάλ᾽ ἑξείης: θάνατος δέ μοι ἐξ ἁλὸς αὐτῷ	σε όλους γραμμή. Κι ακόμα ο θάνατος γλυκός, γαλήνιος θα 'ρθει
ἀβληχρὸς μάλα τοῖος ἐλεύσεται, ὅς κέ με πέφνῃ	να με 'βρει αλάργα από τη θάλασσα, τα μάτια να μου κλείσει
γήρας ὕπο λιπαρῷ ἀρημένον: ἀμφὶ δὲ λαοὶ	μες σε βαθιά, καλά γεράματα˙ κι ολόγυρα οι λαοί μου
ὄλβιοι ἔσσονται: τὰ δέ μοι φάτο πάντα τελεῖσθαι.»	θα ζουν χαιράμενοι˙ έτσι μου 'λεγε πως θα τελέψουν όλα.»
τὸν δ᾽ αὖτε προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια:	Κι η Πηνελόπη τότε η φρόνιμη του απηλογήθη κι είπε:
«εἰ μὲν δὴ γῆράς γε θεοὶ τελέουσιν ἄρειον,	«Αληθινά, οι θεοί γεράματα καλύτερα αν σου γράφουν,
ἐλπωρή τοι ἔπειτα κακῶν ὑπάλυξιν ἔσεσθαι.»	έχεις ελπίδα από τα βάσανα να ξεγλιτώσεις τέλος.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον:	Εκείνοι τέτοια συνάλληλος τους κουβέντιαζαν ωστόσο
τόφρα δ᾽ ἄρ᾽ Εὐρυνόμη τε ἰδὲ τροφὸς ἔντυον εὐνὴν	η βάγια κι η Ευρυνόμη ετοίμαζαν κάτω απ᾽ το φως που έχυναν
ἐσθῆτος μαλακῆς, δαΐδων ὕπο λαμπομενάων.	δαδιά αναμμένα το κλινάρι τους με μαλακά στρωσίδια˙
αὐτὰρ ἐπεὶ στόρεσαν πυκινὸν λέχος ἐγκονέουσαι,	κι αφού τη στεριά κλίνη απόστρωσαν με προθυμία μεγάλη,
γρηῦς μὲν κείουσα πάλιν οἶκόνδε βεβήκει,	στο σπίτι εδιάγειρε η γερόντισσα να κοιμηθεί κι ατή της.
τοῖσιν δ᾽ Εὐρυνόμη θαλαμηπόλος ἡγεμόνευεν	Μόνη η Ευρυνόμη η βάγια απόμεινε, κι ως κίνησαν οι δυο τους,

ἐρχομένοισι λέχοσδε, δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσα:

μπήκε μπροστά, δαδί στα χέρια της κρατώντας, να τους φέγγει'

ἐς θάλαμον δ᾽ ἀγαγοῦσα πάλιν κίεν. οἱ μὲν ἔπειτα
ἀσπάσιοι λέκτροιο παλαιοῦ θεσμὸν ἵκοντο:
αὐτὰρ Τηλέμαχος καὶ βουκόλος ἠδὲ συβώτης
παῦσαν ἄρ᾽ ὀρχηθμοῖο πόδας, παῦσαν δὲ γυναῖκας,
αὐτοὶ δ᾽ εὐνάζοντο κατὰ μέγαρα σκιόεντα.

κι ως τους συνέμπασε, τραβήχτηκε. Κι εκείνοι με λαχτάρα
στην παλιά θέση το κλινάρι τους να τους πρόσμενε βρήκαν.
Και πάψαν οι άντρες, ο Τηλέμαχος κι ο θείος χοιροβοσκός τους
κι ο βοϊδολάτης, τα ποδάρια τους να κρουν, και τις γυναίκες
σταμάτησαν, κι ατοί τους πλάγιασαν μες στο ισκιερό παλάτι..

τὼ δ᾽ ἐπεὶ οὖν φιλότητος ἐταρπήτην ἐρατεινῆς,
τερπέσθην μύθοισι, πρὸς ἀλλήλους ἐνέποντε,
ἡ μὲν ὅσ᾽ ἐν μεγάροισιν ἀνέσχετο δῖα γυναικῶν,
ἀνδρῶν μνηστήρων ἐσορῶσ᾽ ἀΐδηλον ὅμιλον,
οἳ ἕθεν εἵνεκα πολλά, βόας καὶ ἴφια μῆλα,

Κι εκείνοι οι δυό, σαν πια αποχόρτασαν γλυκό φιλί κι αγκάλη,
κινούσαν την κουβέντα ολόχαροι, κι ο ένας του άλλου ιστορούσαν,
αυτή όσα τράβηξε στο σπίτι τους, των γυναικών το θάμα,
κάθε στιγμή τους πολυμίσητους μνηστήρες ν᾽ αντικρίζει,
που απ᾽ αφορμή της πλήθος έσφαζαν αρνιά παχιά και βόδια,

ἔσφαζον, πολλὸς δὲ πίθων ἠφύσσετο οἶνος:
αὐτὰρ ὁ διογενὴς Ὀδυσεὺς ὅσα κήδε᾽ ἔθηκεν
ἀνθρώποις ὅσα τ᾽ αὐτὸς ὀϊζύσας ἐμόγησε,
πάντ᾽ ἔλεγ': ἡ δ᾽ ἄρ᾽ ἐτέρπετ᾽ ἀκούουσ᾽, οὐδέ οἱ ὕπνος
πῖπτεν ἐπὶ βλεφάροισι πάρος καταλέξαι ἅπαντα.

κι ακόμα βγάζαν αλογάριαστο κρασί από τα πιθάρια᾽
κι από την άλλη ο αρχοντογέννητος της έλεγε Οδυσσέας
τα πάντα — πόσες πίκρες έδωκε στους άλλους, πόσα ατός του
έσυρε βάσανα᾽ κι αγάλλουνταν εκείνη ακούγοντας τον,
κι ο ύπνος δε σφράγιζε τα μάτια της, πριν της τα πει ως την άκρη.

ἤΕἤρξατο δ᾽ ὡς πρῶτον Κίκονας δάμασ᾽, αὐτὰρ ἔπειτα
ἦλθ᾽ ἐς Λωτοφάγων ἀνδρῶν πίειραν ἄρουραν:
ἠδ᾽ ὅσα Κύκλωψ ἔρξε, καὶ ὡς ἀπετίσατο ποινὴν
ἰφθίμων ἑτάρων, οὓς ἤσθιεν οὐδ᾽ ἐλέαιρεν:
ἠδ᾽ ὡς Αἴολον ἵκεθ᾽, ὅ μιν πρόφρων ὑπέδεκτο

Κι άρχισε πρώτα από τους Κίκονες, το κάστρο πως τους πήρε,
μετά πως ήρθε στην παχιόβωλη των Λωτοφάγων χώρα,
και πόσα ο Κύκλωπας τους έκαμε, και πως το γαίμα πήρε
των αντρειανών συντρόφων, που άσπλαχνα του 'φαγε εκείνος, πίσω'
και πως μπροστά στον Αίολο βρέθηκε, που τον καλοπροσδέχτη

καὶ πέμπ᾽, οὐδέ πω αἶσα φίλην ἐς πατρίδ᾽ ἱκέσθαι
ἤην, ἀλλά μιν αὖτις ἀναρπάξασα θύελλα
πόντον ἐπ᾽ ἰχθυόεντα φέρεν βαρέα στενάχοντα:
ἠδ᾽ ὡς Τηλέπυλον Λαιστρυγονίην ἀφίκανεν,
οἳ νῆάς τ᾽ ὄλεσαν καὶ ἐϋκνήμιδας ἑταίρους

και τον προβόδησε, μα η μοίρα του δεν του 'γραφε να φτάσει
στη γη του ακόμα, μόνο ο δρόλαπας τον ξέσυρε και πάλι
στο ψαροθρόφο απάνω πέλαγο, στα βογγητά του μέσα'
στη Λαιστρυγόνια την πλατύπορτη μετά πως είχε αράξει,
κι αυτοί τα πλοία και τους συντρόφους του τους αντρειανούς χάλασαν

πάντας: Ὀδυσσεὺς δ᾽ οἶος ὑπέκφυγε νηῒ μελαίνῃ:
καὶ Κίρκης κατέλεξε δόλον πολυμηχανίην τε,
ἠδ᾽ ὡς εἰς Ἀΐδεω δόμον ἤλυθεν εὐρώεντα,
ψυχῇ χρησόμενος Θηβαίου Τειρεσίαο,
νηῒ πολυκλήϊδι, καὶ εἴσιδε πάντας ἑταίρους

όλους, και μόνο εκείνος ξέφυγε στο μελανό καράβι᾽
τις πονηριές ακόμα ιστόρησε και τις περίσσιες τέχνες
της Κίρκης, και το πως κατέβηκε στον άραχλο τον Άδη
με το πολύσκαρμο καράβι του, χρησμό απ᾽ του Τειρεσία
να πάρει την ψυχή, κι αντάμωσε τη μάνα, που τον είχε

μητέρα θ᾽, ἥ μιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε τυτθὸν ἐόντα:
ἠδ᾽ ὡς Σειρήνων ἁδινάων φθόγγον ἄκουσεν,
ὥς θ᾽ ἵκετο Πλαγκτὰς πέτρας δεινήν τε Χάρυβδιν
Σκύλλην θ᾽, ἣν οὔ πώ ποτ᾽ ἀκήριοι ἄνδρες ἄλυξαν:
ἠδ᾽ ὡς Ἠελίοιο βόας κατέπεφνον ἑταῖροι:

μικραναστήσει, αφού τον γέννησε, και τους συντρόφους του όλους᾽
πως άκουσε των αηδονόλαλων Σειρήνων το τραγούδι'
πως έφτασε στους Ταξιδόβραχους, στη Χάρυβδη την άγρια,
και πως στη Σκύλλα, οπούθε αζημίωτος δεν ξέφυγε κανένας'
και πως οι σύντροφοι του σκότωσαν του Γήλιου τις γελάδες,

ἠδ᾽ ὡς νῆα θοὴν ἔβαλε ψολόεντι κεραυνῷ
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ἀπὸ δ᾽ ἔφθιθεν ἐσθλοὶ ἑταῖροι
πάντες ὁμῶς, αὐτὸς δὲ κακὰς ὑπὸ κῆρας ἄλυξεν:
ὥς θ᾽ ἵκετ᾽ Ὠγυγίην νῆσον νύμφην τε Καλυψώ,
ἣ δή μιν κατέρυκε, λιλαιομένη πόσιν εἶναι,

και πως στο γρήγορο καράβι τους ο Δίας ο αψηλοβρόντης
σφεντόνισε αχνιστό αστροπέλεκο, κι όλοι οι άντρειανοι σύντροφοι
χάθηκαν, και του Χάρου εγλίτωσε του ανήλεου μόνο εκείνος'
στην Ωγυγία πως βρέθη, στης ξωθιάς της Καλυψώς το σπίτι,
που ταίρι να τον έχει θέλοντας κοντά της τον κρατούσε

ἡ ἐν σπέσσι γλαφυροῖσι, καὶ ἔτρεφεν ἠδὲ ἔφασκε
θήσειν ἀθάνατον καὶ ἀγήραον ἤματα πάντα:
ἀλλὰ τοῦ οὔ ποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν:
ἠδ᾽ ὡς ἐς Φαίηκας ἀφίκετο πολλὰ μογήσας,
οἳ δή μιν περὶ κῆρι θεὸν ὣς τιμήσαντο

στις βαθουλές σπηλιές, τον έθρεφε και το 'χε στο μυαλό της,
αν μείνει, να τον κάνει αθάνατο κι αγέραστο για πάντα'
όμως ποτέ δεν του μετάστρεψε τη γνώμη μες στα στήθη'
και πως στους Φαίακες τέλος έφτασε, μετά από μύρια πάθη,
κι εκείνοι ολόκαρδα ως αθάνατο τόνε τίμησαν όλοι,

καὶ πέμψαν σὺν νηὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
χαλκόν τε χρυσόν τε ἅλις ἐσθῆτά τε δόντες.
τοῦτ᾽ ἄρα δεύτατον εἶπεν ἔπος, ὅτε οἱ γλυκὺς ὕπνος
λυσιμελὴς ἐπόρουσε, λύων μελεδήματα θυμοῦ.
δ᾽ αὖτ᾽ ἄλλ᾽ ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη:

και με καράβι τον ξαπόστειλαν στη γη την πατρική του,
με απλοχεριά χαλκό και μάλαμα και ρούχα δίνοντας του.
Στερνός αυτός εστάθη ο λόγος του, κι ήρθε ο γλυκός ο γύπνος
τα μέλη λύνοντας του, λύνοντας και της ψυχής τις έγνοιες.
Τότε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στοχάστηκε άλλα πάλε:

ὁππότε δή ῥ᾽ Ὀδυσῆα ἐέλπετο ὃν κατὰ θυμὸν
εὐνῆς ἧς ἀλόχου ταρπήμεναι ἠδὲ καὶ ὕπνου,
αὐτίκ᾽ ἀπ᾽ Ὠκεανοῦ χρυσόθρονον ἠριγένειαν
ὦρσεν, ἵν᾽ ἀνθρώποισι φόως φέροι: ὦρτο δ᾽ Ὀδυσσεὺς
εὐνῆς ἐκ μαλακῆς, ἀλόχῳ δ᾽ ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν:

μόλις λογάριασε στα φρένα της πως ο Οδυσσέας εχάρη
με τη γυναίκα του τον έρωτα και χόρτασε τον ύπνο,
απ᾽ το ωκεάνειο ρέμα εσήκωσε, στη γη το φως να φέρει,
την πουρνογέννητη Χρυσόθρονη᾽ κι απ᾽ τ᾽ απαλό κλινάρι
σηκώθηκε ο Οδυσσέας, καί μίλησε στο ταίρι του γυρνώντας:

«ὦ γύναι, ἤδη μὲν πολέων κεκορήμεθ᾽ ἀέθλων
ἀμφοτέρω, σὺ μὲν ἐνθάδ᾽ ἐμὸν πολυκηδέα νόστον
κλαίουσ᾽. αὐτὰρ ἐμὲ Ζεὺς ἄλγεσι καὶ θεοὶ ἄλλοι
ἱέμενον πεδάασκον ἐμῆς ἀπὸ πατρίδος αἴης:
νῦν δ᾽ ἐπεὶ ἀμφοτέρω πολυήρατον ἱκόμεθ᾽ εὐνήν,

Γυναίκα, από πολλούς χορτάσαμε βαριούς ως τώρα μόχτους
κι οι δυο μας᾽ συ για τον πολύπαθο θρηνώντας γυρισμό μου
εδώ, και μένα ο Δίας κι οι επίλοιποι θεοί με βασάνιζαν
μακριά απ᾽ το χώμα της πατρίδας μου, που λαχταρούσα τόσο.
Τώρα που πια στο πολυπόθητο πλαγιάσαμε κλινάρι,

κτήματα μὲν τά μοι ἔστι, κομιζέμεν ἐν μεγάροισι,
μῆλα δ᾽ ἅ μοι μνηστῆρες ὑπερφίαλοι κατέκειραν,
πολλὰ μὲν αὐτὸς ἐγὼ ληΐσσομαι, ἄλλα δ᾽ Ἀχαιοὶ
δώσουσ᾽, εἰς ὅ κε πάντας ἐνιπλήσωσιν ἐπαύλους.
ἀλλ᾽ ἦ τοι μὲν ἐγὼ πολυδένδρεον ἀγρὸν ἔπειμι,

το βιος, αυτό που εδώ μου βρίσκεται, να το γνοιαστείς μονάχα᾽
μα τα κοπάδια, αυτά που οι πέρφανοι μου ρήμαξαν μνηστήρες
— πολλά μεβιάς θ᾽ αρπάξω μόνος μου, κι άλλα ο λαός θα δώσει
από δικού του, ωσόπου οι μάντρες μου ξανά γεμίσουν όλες.
Μα τώρα εγώ για το πολύδεντρο το χτήμα λέω να φύγω,

ὀψόμενος πατέρ᾽ ἐσθλόν, ὅ μοι πυκινῶς ἀκάχηται:
σοὶ δέ, γύναι, τάδ᾽ ἐπιτέλλω, πινυτῇ περ ἐούσῃ:
αὐτίκα γὰρ φάτις εἶσιν ἅμ᾽ ἠελίῳ ἀνιόντι
ἀνδρῶν μνηστήρων, οὓς ἔκτανον ἐν μεγάροισιν:
εἰς ὑπερῷ᾽ ἀναβᾶσα σὺν ἀμφιπόλοισι γυναιξὶν

να ιδώ τον αντρειανό τον κύρη μου, που ζει με τον καημό μου.
Για σένα ορίζω, αν και μονάχος του μπορεί να κρίνει ο νους σου
— τι μόλις κρούσει ο γήλιος, το άκουσμα θ᾽ απλώσει ευτύς ολούθε
για τους μνηστήρες που σκοτώθηκαν στο σπίτι εδώ από μένα.
Λοιπόν ανέβα με τις βάγιες σου ψηλά στο ανώι και κάθου,

ἧσθαι, μηδέ τινα προτιόσσεο μηδ᾽ ἐρέεινε.»
ἦ ῥα καὶ ἀμφ᾽ ὤμοισιν ἐδύσετο τεύχεα καλά,
ὦρσε δὲ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην,
πάντας δ᾽ ἔντε᾽ ἄνωγεν ἀρήϊα χερσὶν ἑλέσθαι.
οἱ δέ οἱ οὐκ ἀπίθησαν, ἐθωρήσσοντο δὲ χαλκῷ,

κανέναν να μη δουν τα μάτια σου μηδέ και να ρωτήσεις.»
Είπε, και πέρασε τα πάγκαλα στους ώμους άρματά του'
μετά στον Εύμαιο, στον Τηλέμαχο και στο βουκόλο πήγε
να τους ξυπνήσει κι είπε τ᾽ άρματα να πιάσουν του πολέμου.
Κι αυτοί, την προσταγή του ακούγοντας, με το χαλκό ζώστηκαν,

ὤϊξαν δὲ θύρας, ἐκ δ᾽ ᾔιον: ἦρχε δ᾽ Ὀδυσσεύς.
ἤδη μὲν φάος ἦεν ἐπὶ χθόνα, τοὺς δ᾽ ἄρ᾽ Ἀθήνη
νυκτὶ κατακρύψασα θοῶς ἐξῆγε πόληος.

τις πόρτες άνοιξαν, κι ως έβγαιναν, μπροστά ο Οδυσσέας τραβούσε.
Κιόλα το φως στη γης απλώνουνταν, μα εκείνους η Παλλάδα,
από το κάστρο ως βγαίναν, σε βαθύ τους έκρυβε σκοτάδι.

-	Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο	Ωστόσο τις ψυχές των πέρφανων μνηστήρων ο κυλλήνιος
24-	ἀνδρῶν μνηστήρων: ἔχε δὲ ῥάβδον μετὰ χερσὶν	Ερμής απ᾽ το παλάτι εφώναζε, και το ραβδί του εκράτει
	καλὴν χρυσείην, τῇ τ᾽ ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει	στα χέρια το χρυσό, το πάγκαλο, που των θνητών τα μάτια
	ὧν ἐθέλει, τοὺς δ᾽ αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει:	γητεύει, σε όσους θέλει κλειώντας τα, κι άλλους ξυπνά απ᾽ τον ύπνο.
	τῇ ῥ᾽ ἄγε κινήσας, ταὶ δὲ τρίζουσαι ἕποντο.	Μ᾽ αυτό τις λάλησε, κι ακλούθηξαν τσιρίζοντας εκείνες.
	ὡς δ᾽ ὅτε νυκτερίδες μυχῷ ἄντρου θεσπεσίοιο	Οι νυχτερίδες πως σε απέραντη, βαθιά σπηλιά πετώντας
	τρίζουσαι ποτέονται, ἐπεί κέ τις ἀποπέσῃσιν	τσιρίζουν, όταν συναλλήλως τους σε μια αρμαθιά κρατιόνταν
	ὁρμαθοῦ ἐκ πέτρης, ἀνά τ᾽ ἀλλήλῃσιν ἔχονται,	όλες μαζί απ᾽ το βράχο κι έτυχε να πέσει κάτω η μια τους΄
	ὣς αἱ τετριγυῖαι ἅμ᾽ ἤϊσαν: ἦρχε δ᾽ ἄρα σφιν	όμοια τσιρίζοντας κατέβαιναν κι αυτές᾽ μπροστά τραβούσε
	Ἑρμείας ἀκάκητα κατ᾽ εὐρώεντα κέλευθα.	ο πονηρός Ερμής, να φτάσουνε στις μούχλιες στράτες κάτω.
	πὰρ δ᾽ ἴσαν Ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ Λευκάδα πέτρην,	Μπροστά απ᾽ του Ωκεανού τα ρέματα κι από τον Άσπρο Βράχο
		κι άπο τις πόρτες του Ήλιου διάβηκαν, μετά κι απ᾽ των ονείρων
	ἠδὲ παρ᾽ Ἠελίοιο πύλας καὶ δῆμον ὀνείρων	τη γη, και φτάσαν δίχως άργητα στο ασφοδελό λιβάδι,
	ἤϊσαν: αἶψα δ᾽ ἵκοντο κατ᾽ ἀσφοδελὸν λειμῶνα,	κει πέρα που οι ψυχές πορεύουνται, των πεθαμένων οι ίσκιοι.
	ἔνθα τε ναίουσι ψυχαί, εἴδωλα καμόντων.	
	εὗρον δὲ ψυχὴν Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος	Εκεί με την ψυχή ανταμώθηκαν του ξακουστού Αχιλλέα,
	καὶ Πατροκλῆος καὶ ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο	κι ήταν μαζί οι ψυχές του Πάτροκλου και του άψεγου Αντιλόχου,
	Αἴαντός θ᾽, ὃς ἄριστος ἔην εἶδός τε δέμας τε	και του Αίαντα, που όλους και στο ανάριμμα νικούσε και στο διώμα
	τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ᾽ ἀμύμονα Πηλεΐδαο	τους Δαναούς, εξόν τον άψεγο γιο του Πηλέα μονάχα.
	ὣς οἱ μὲν περὶ κεῖνον ὁμίλεον: ἀγχίμολον δὲ	Την ώρα που οι νεκροι μαζώνουνταν στον Αχιλλέα τρογύρα,
	ἤλυθ᾽ ἔπι ψυχὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο	είδαν τον ίσκιο του Αγαμέμνονα, του γιου του Ατρέα, να φτάνει,
	ἀχνυμένη: περὶ δ᾽ ἄλλαι ἀγηγέραθ᾽, ὅσσαι ἅμ᾽ αὐτῷ	βαριά θλιμμένο᾽ τον τριγύριζαν κι όσες ψυχές μαζί του
		στο σπίτι του Αίγιστου χαλάστηκαν και το χαμό τους βρήκαν.
	οἴκῳ ἐν Αἰγίσθοιο θάνον καὶ πότμον ἐπέσπον.	Πρώτη η ψυχή γυρνώντας μίλησε του αρχοντικού Αχιλλέα:
	τὸν προτέρη ψυχὴ προσεφώνεε Πηλεΐωνος:	«Υγιέ του Ατρέα, και μεις θαρρούσαμε πως σένα πιο αγαπούσε
	«Ἀτρεΐδη, περὶ μέν σ᾽ ἔφαμεν Διὶ τερπικεραύνῳ	
	ἀνδρῶν ἡρώων φίλον ἔμμεναι ἤματα πάντα,	πάντα του ο Δίας ο κεραυνόχαρος στους πολεμάρχους μέσα'
	οὕνεκα πολλοῖσίν τε καὶ ἰφθίμοισιν ἄνασσες	τι και πολλοι ήταν οι που αφέντευες και περισσά αντρειωμένοι
	δήμῳ ἔνι Τρώων, ὅθι πάσχομεν ἄλγε᾽ Ἀχαιοί.	στων Τρωών τη χώρα, εκεί που σέρναμε καημούς οι Αργίτες πλήθος.
	ἦ τ᾽ ἄρα καὶ σοὶ πρῶϊ παραστήσεσθαι ἔμελλεν	Ωστόσο πριν της ώρας έμελλε και σένα να χτυπήσει
	μοῖρ᾽ ὀλοή, τὴν οὔ τις ἀλεύεται ὅς κε γένηται.	η άραχλη μοιρα᾽ ποιος την ξέφυγε θνητός ποτέ στον κόσμο;
	ὡς ὄφελες τιμῆς ἀπονήμενος, ἧς περ ἄνασσες,	Να σ᾽ είχε βρει μακάρι ο θάνατος στων Τρωών τη χώρα μέσα
	δήμῳ ἔνι Τρώων θάνατον καὶ πότμον ἐπισπεῖν:	στα χρόνια ακόμα που ρηγάδευες και τις τιμές χαιρόσουν.
	τῷ κέν τοι τύμβον μὲν ἐποίησαν Παναχαιοί,	Οι Αργίτες όλοι θα σου σήκωναν τρανό μνημούρι τότε,
	ἠδέ κε καὶ σῷ παιδὶ μέγα κλέος ἤρα᾽ ὀπίσσω:	κι ακόμα η δόξα σου θ᾽ απόμενε κληρονομιά στο γιο σου
	νῦν δ᾽ ἄρα σ᾽ οἰκτίστῳ θανάτῳ εἵμαρτο ἁλῶναι.»	μα τώρα με τρισάθλιο θάνατο να σβήσεις σου μελλόταν!»
	Ἀ τὸν δ᾽ αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρεΐδαο:	Κι απηλογήθη του Αγαμέμνονα τότε η ψυχή και του 'πε:
	«ὄλβιε Πηλέος υἱέ, θεοῖς ἐπιείκελ᾽ Ἀχιλλεῦ,	«Εσύ, τρανέ Αχιλλέα, θεόμορφε, καλότυχος εστάθης,
	ὃς θάνες ἐν Τροίῃ ἑκὰς Ἄργεος: ἀμφὶ δέ σ᾽ ἄλλοι	μακριά από τ᾽ Άργος που σκοτώθηκες στην Τροια, κι ολόγυρα σου
	κτείνοντο Τρώων καὶ Ἀχαιῶν υἷες ἄριστοι,	άλλοι αντρειανοι νεκροι σωριάζουνταν —Αργίτες, Τρώες —για σένα
	μαρνάμενοι περὶ σεῖο: σὺ δ᾽ ἐν στροφάλιγγι	παλεύοντας᾽ και συ, κοιταμένος μακρύς φαρδύς στη σκόνη

κονίης

κεῖσο μέγας μεγαλωστί, λελασμένος ἱπποσυνάων.
ἡμεῖς δὲ πρόπαν ἦμαρ ἐμαρνάμεθ': οὐδέ κε πάμπαν
παυσάμεθα πτολέμου, εἰ μὴ Ζεὺς λαίλαπι παῦσεν.
αὐτὰρ ἐπεί σ᾽ ἐπὶ νῆας ἐνείκαμεν ἐκ πολέμοιο,
κάτθεμεν ἐν λεχέεσσι, καθήραντες χρόα καλὸν

τη στροβιλούσα, πια κι αλόγατα ξεχνούσες και πολέμους.
Κι εμείς ολημερίς παλεύαμε, κι ουδέ που θα σκολνούσε
ο πόλεμος, αν δε μας σκόλαζεν ο Δίας με ανεμοζάλη.
Κι ως πια στα πλοια, μακριά απ᾽ τον τάραχο σε φέραμε της μάχης
και τ᾽ όομορφο κορμί σου πλύναμε με χλιό νερό και μύρο,

ὕδατί τε λιαρῷ καὶ ἀλείφατι: πολλὰ δέ σ᾽ ἀμφὶ
δάκρυα θερμὰ χέον Δαναοὶ κείροντό τε χαίτας.
μήτηρ δ᾽ ἐξ ἁλὸς ἦλθε σὺν ἀθανάτῃς ἁλίῃσιν
ἀγγελίης ἀΐουσα: βοὴ δ᾽ ἐπὶ πόντον ὀρώρει
θεσπεσίη, ὑπὸ δὲ τρόμος ἔλλαβε πάντας Ἀχαιούς:

σε στρώμα πάνω σε ξαπλώσαμε, κι οι Δαναοί ποτάμι
καφτά τα δάκρυα χύναν γύρα σου και τα μαλλιά τους κόβαν.
Βγήκε κι η μάνα σου απ᾽ τη θάλασσα, το μήνυμα ως επήρε,
με τις Νεράιδες τις αθάνατες, κι ακουστή απ᾽ τα πελάγη
θρήνος βαρύς, κι οι Αργίτες όλοι τους χίλια ριγιά ρίγησαν.

καί νύ κ᾽ ἀναΐξαντες ἔβαν κοίλας ἐπὶ νῆας,
εἰ μὴ ἀνὴρ κατέρυκε παλαιά τε πολλά τε εἰδώς,
Νέστωρ, οὗ καὶ πρόσθεν ἀρίστη φαίνετο βουλή:
ὅ σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
«ἴσχεσθ᾽, Ἀργεῖοι, μὴ φεύγετε, κοῦροι Ἀχαιῶν:

Στα βαθουλά καράβια θα 'τρεχαν γοργά να μπουν, αν κάποιος
δεν τους αντίσκοφτε, που κάτεχε πολλά και περασμένα,
ο Νέστορας, που πάντα η γνώμη του ξεχώριζε απ᾽ των άλλων.
Αυτός τους μίλησε καλόγνωμος κι αναμεσά τους είπε:
,, Σταθείτε, Αργίτες, γιατί φεύγετε, των Αχαιών βλαστάρια;

μήτηρ ἐξ ἁλὸς ἥδε σὺν ἀθανάτῃς ἁλίῃσιν
ἔρχεται, οὗ παιδὸς τεθνηότος ἀντιόωσα.»
«ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἔσχοντο φόβου μεγάθυμοι Ἀχαιοί:
ἀμφὶ δέ σ᾽ ἔστησαν κοῦραι ἁλίοιο γέροντος
οἴκτρ᾽ ὀλοφυρόμεναι, περὶ δ᾽ ἄμβροτα εἵματα ἕσσαν.

Αυτή είναι η μάνα του, απ᾽ τη θάλασσα που φτάνει, το νεκρό της
υγιό να ιδεί, με τις αθάνατες μαζί θαλασσοκόρες.
Είπε, κι οι Αργίτες οι τρανόκαρδοι πια τη φευγάλα αφήκαν.
Γύρα σου τότε οι κόρες στάθηκαν του θαλασσογερόντου
και σ᾽ έντυσαν με ρούχα αθάνατα με σύθρηνο μεγάλο.

Μοῦσαι δ᾽ ἐννέα πᾶσαι ἀμειβόμεναι ὀπὶ καλῇ
θρήνεον: ἔνθα κεν οὔ τιν᾽ ἀδάκρυτόν γ᾽ ἐνόησας
Ἀργείων: τοῖον γὰρ ὑπώρορε Μοῦσα λίγεια.
ἑπτὰ δὲ καὶ δέκα μέν σε ὁμῶς νύκτας τε καὶ ἦμαρ
κλαίομεν ἀθάνατοί τε θεοὶ θνητοί τ᾽ ἄνθρωποι:

Κι οι Μούσες όλες, συναλλάζοντας, το μοιρολόι κινούσαν
γλυκόφωνα κι οι εννιά᾽ πια αδάκρυτο κανένα απ᾽ τους Αργίτες
δε θώρειες᾽ τόσο τους ξεσήκωνεν ο θλιβερός σκοπός τους.
Ακέρια δεκαεφτά μερόνυχτα διάβηκαν, που κι άνθρωποι
θνητοι σε κλαίγαμε κι αθάνατοι μαζί θεοι, κι απάνω

ὀκτωκαιδεκάτῃ δ᾽ ἔδομεν πυρί, πολλὰ δέ σ᾽ ἀμφὶ
μῆλα κατεκτάνομεν μάλα πίονα καὶ ἕλικας βοῦς.
καίεο δ᾽ ἔν τ᾽ ἐσθῆτι θεῶν καὶ ἀλείφατι πολλῷ
καὶ μέλιτι γλυκερῷ: πολλοὶ δ᾽ ἥρωες Ἀχαιοὶ
τεύχεσιν ἐρρώσαντο πυρὴν πέρι καιομένοιο,

στις δεκοχτώ σε παραδώκαμε στις φλόγες, και τρογύρα
βόδια στριφτόκερα σου σφάζαμε κι αρνιά παχιά περίσσια'
κι όση ώρα εσύ σε ρούχα εκαιγουσουν θεϊκά, σε μέλι πλήθιο
γλυκό και λίπος, γοργοσάλευαν πολλοι αντρειωμένοι Αργίτες
τρογύρα απ᾽ την πυρά που σ᾽ έκαιγε, φορώντας τ᾽ άρματά τους,

πεζοί θ᾽ ἱππῆές τε: πολὺς δ᾽ ὀρυμαγδὸς ὀρώρει
αὐτὰρ ἐπεὶ δή σε φλὸξ ἤνυσεν Ἡφαίστοιο,
ἠῶθεν δή τοι λέγομεν λεύκ᾽ ὀστέ᾽, Ἀχιλλεῦ,
οἴνῳ ἐν ἀκρήτῳ καὶ ἀλείφατι: δῶκε δὲ μήτηρ
χρύσεον ἀμφιφορῆα: Διωνύσοιο δὲ δῶρον

πεζοί κι αμαξολάτες, κι έφτανε τ᾽ αψηλού ο τάραχος τους.
Μα σύντας τέλος σε κατάφαγε του Ηφαίστου η φλόγα, τ᾽ άσπρα
τα κόκαλα σου, ξημερώνοντας, μαζέψαμε σε άκρατο
μέσα κρασί, Αχιλλέα, και σε άλειμμα᾽ κι η μάνα σου μια στάμνα
χρυσή μας είχε δώκει, κι έλεγε του Διόνυσου πως είναι

φάσκ᾽ ἔμεναι, ἔργον δὲ περικλυτοῦ Ἡφαίστοιο.
ἐν τῷ τοι κεῖται λεύκ᾽ ὀστέα, φαίδιμ᾽ Ἀχιλλεῦ,
μίγδα δὲ Πατρόκλοιο Μενοιτιάδαο θανόντος,
χωρὶς δ᾽ Ἀντιλόχοιο, τὸν ἔξοχα τῖες ἁπάντων
τῶν ἄλλων ἑτάρων, μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα.

δώρο φτιαγμένο από τον Ήφαιστο, τον ξακουστό τεχνίτη.
Τρανέ Αχιλλέα, κει μέσα κοίτουνται τα κόκαλα σου τ᾽ άσπρα,
με του Πατρόκλου που σκοτώθηκε σμιγμένα, κι είναι χώρια
του Αντίλοχου, που τον ξεχώριζες τιμώντας τον πιο απ᾽ όλους,
απ᾽ τον καιρό που εχάθη ο Πάτροκλος, τους άλλους σου

συντρόφους.

ἀμφ᾽ αὐτοῖσι δ᾽ ἔπειτα μέγαν καὶ ἀμύμονα τύμβον
χεύαμεν Ἀργείων ἱερὸς στρατὸς αἰχμητάων
ἀκτῇ ἔπι προὐχούσῃ, ἐπὶ πλατεῖ Ἑλλησπόντῳ,
ὥς κεν τηλεφανὴς ἐκ ποντόφιν ἀνδράσιν εἴη
τοῖς οἳ νῦν γεγάασι καὶ οἳ μετόπισθεν ἔσονται.

Κι υστέρα ολόγυρα αψεγάδιαστο, περίτρανο μνημούρι
σου ασκώσαμε ο στρατός, οι ατρόμητοι κονταρομάχοι Αργίτες,
αντίκρα στον πλατύν Ελλήσποντο, στου ακρόγιαλου τον κάβο,
μακριά να φαίνεται απ᾽ τη θάλασσα κι ο κόσμος να το βλέπει,
και οι τωρινοί και αυτοί που αργότερα θα σκίζουν τα πελάγη.

μήτηρ δ᾽ αἰτήσασα θεοὺς περικαλλέ᾽ ἄεθλα
θῆκε μέσῳ ἐν ἀγῶνι ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν.
ἤδη μὲν πολέων τάφῳ ἀνδρῶν ἀντεβόλησας
ἡρώων, ὅτε κέν ποτ᾽ ἀποφθιμένου βασιλῆος
ζώννυνταί τε νέοι καὶ ἐπεντύνονται ἄεθλα:

Απ᾽ τους θεούς μετά η μητέρα σου βραβεία πανώρια πήρε
και μες στους πιο αντρειανούς τ᾽ απίθωσεν Αργίτες, να παλέψουν.
θα 'δες πολλών ηρώων αντρόκαρδων, χρόνια παλιά, το ξόδι'
κάθε που τύχει να 'βρει ο θάνατος μεγάλο ρήγα, βλέπεις
τους νιους να ζώνουνται, να σιάζουνται, ποιος τα βραβεία θα πάρει.

ἀλλά κε κεῖνα μάλιστα ἰδὼν θηήσαο θυμῷ,
οἷ᾽ ἐπὶ σοὶ κατέθηκε θεὰ περικαλλέ᾽ ἄεθλα,
ἀργυρόπεζα Θέτις: μάλα γὰρ φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
ὣς σὺ μὲν οὐδὲ θανὼν ὄνομ᾽ ὤλεσας, ἀλλά τοι αἰεὶ
πάντας ἐπ᾽ ἀνθρώπους κλέος ἔσσεται ἐσθλόν, Ἀχιλλεῦ,

Μα τούτα, αν τα 'βλεπες, θα θάμαζες πολύ την ομορφιά τους'
τέτοια βραβεία μαθές απίθωνε για σένα τότε η θετή
η χιοναστράγαλη᾽ τι οι αθάνατοι περίσσια αγάπη σου 'χαν.
Και τ᾽ όνομά σου, και που πέθανες, δε χάθηκε, Αχιλλέα'
τρανή στον κόσμον όλο η δόξα σου θα κρατηθεί για πάντα!

αὐτὰρ ἐμοὶ τί τόδ᾽ ἦδος, ἐπεὶ πόλεμον τολύπευσα;
ἐν νόστῳ γάρ μοι Ζεὺς μήσατο λυγρὸν ὄλεθρον
Αἰγίσθου ὑπὸ χερσὶ καὶ οὐλομένης ἀλόχοιο.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
ἀγχίμολον δέ σφ᾽ ἦλθε διάκτορος ἀργεϊφόντης,

Μα εγώ, κι αν τέλεψα τον πόλεμο, ποιάν είδα αλήθεια χάρη;
που ο Δίας, ως διάγερνα, μελέτησε τον άγριο χαλασμό μου
κάτω απ᾽ της άνομης γυναίκας μου και του Αίγιστου τα χέρια!»
Εκείνοι τέτοια συναλλήλως τους σταύρωναν λόγια τότε,
κι ο Ερμής ο ψυχολάτης έφτασε κοντά, και των μνηστήρων

ψυχὰς μνηστήρων κατάγων Ὀδυσῆϊ δαμέντων,
τὼ δ᾽ ἄρα θαμβήσαντ᾽ ἰθὺς κίον, ὡς ἐσιδέσθην.
ἔγνω δὲ ψυχὴ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο
παῖδα φίλον Μελανῆος, ἀγακλυτὸν Ἀμφιμέδοντα:
ξεῖνος γάρ οἱ ἔην Ἰθάκῃ ἔνι οἰκία ναίων.

στον Άδη τις ψυχές κατέβαζε, που 'χε ο Οδυσσέας σκοτώσει.
Οι δυο τους, ως τους είδαν, σάστισαν κι ευτύς κοντά τους τρέξαν'
και τότε ο γίσκιος του Αγαμέμνονα, του γιου του Ατρέα, θωρώντας
τον Αμφιμέδοντα ξεχώρισε, το γιο του Μελανέα'
παλιός λογιόταν τούτος φίλος του και ζούσε στην Ιθάκη.

τὸν προτέρη ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρεΐδαο:
«Ἀμφίμεδον, τί παθόντες ἐρεμνὴν γαῖαν ἔδυτε
πάντες κεκριμένοι καὶ ὁμήλικες; οὐδέ κεν ἄλλως
κρινάμενος λέξαιτο κατὰ πτόλιν ἄνδρας ἀρίστους.
ἦ ὔμμ᾽ ἐν νήεσσι Ποσειδάων ἐδάμασσεν,

Πρώτος ο γίσκιος του Αγαμέμνονα του μίλησε έτσι κι είπε:
«Γιατί βουλιάξατε, Αμφιμέδοντα, στη μαύρη γης, κι είστε όλοι
ξεδιαλεχτοί και συνομήλικοι; τί πάθατε ; πιο κάλλιους
θα 'ταν σα δύσκολο στο κάστρο σας να ξεδιαλέγαν άλλους.
Ο Ποσειδώνας μήπως άσκωσε φριχτήν ανεμοζάλη

ὄρσας ἀργαλέους ἀνέμους καὶ κύματα μακρά;
ἦ που ἀνάρσιοι ἄνδρες ἐδηλήσαντ᾽ ἐπὶ χέρσου
βοῦς περιταμνομένους ἠδ᾽ οἰῶν πώεα καλά,
ἠὲ περὶ πτόλιος μαχεούμενοι ἠδὲ γυναικῶν;
εἰπέ μοι εἰρομένῳ: ξεῖνος δέ τοι εὔχομαι εἶναι.

και μες στο πέλαγο σας έπνιξε μαζί με τ᾽ άρμενά σας;
Για μήπως στη στεριά σας σκότωσαν αντίμαχοι, την ώρα
που εσείς ξεκόβατε τα βόδια τους και τ᾽ αρνοκόπαδά τους;
για κι ως διαφέντευαν το κάστρο τους και τα πιστά τους ταίρια;
Στο ρώτημα μου δώσε απόκριση, τι φίλος σου λογιούμαι.

ἦ οὐ μέμνῃ ὅτε κεῖσε κατήλυθον ὑμέτερον δῶ,
ὀτρυνέων Ὀδυσῆα σὺν ἀντιθέῳ Μενελάῳ
Ἴλιον εἰς ἅμ᾽ ἕπεσθαι ἐϋσσέλμων ἐπὶ νηῶν;
μηνὶ δ᾽ ἄρ᾽ οὔλῳ πάντα περήσαμεν εὐρέα πόντον,
σπουδῇ παρπεπιθόντες Ὀδυσσῆα πτολίπορθον.»

Για δε θυμάσαι τότε που 'φτασα στο σπίτι το δικό σας
με το Μενέλαο το θεόμορφο, τον Οδυσσέα να σπρώξω
πάνω στα πλοια τα καλοκούβερτα στην Τροια μαζί μας να 'ρθει;
Κι ως του Οδυσσέα με κόπο αλλάξαμε του καστροπολεμίτη
τη γνώμη, μήνα ακέριο κάναμε το πέλαο να διαβούμε.»

τὸν δ᾽ αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀμφιμέδοντος:
«Ἀτρεΐδη κύδιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον,
μέμνημαι τάδε πάντα, διοτρεφές, ὡς ἀγορεύεις:
σοὶ δ᾽ ἐγὼ εὖ μάλα πάντα καὶ ἀτρεκέως καταλέξω,
ἡμετέρου θανάτοιο κακὸν τέλος, οἷον ἐτύχθη.

Και του αποκρίθη του Αμφιμέδοντα τότε η ψυχή και του 'πε:
«Υγιέ του Ατρέα, τρανέ Αγαμέμνονα, ρηγάρχη τιμημένε,
κρατώ τα πάντα, αρχοντογέννητε, καθώς τα λες, στο νου μου.
Τώρα, τα πάντα εγώ απαράλλαχτα να σου ιστορήσω θέλω,
στου χαλασμού μας πως εφτάσαμε μαθές την άγριαν ώρα:

μνώμεθ᾽ Ὀδυσσῆος δὴν οἰχομένοιο δάμαρτα:
ἡ δ᾽ οὔτ᾽ ἠρνεῖτο στυγερὸν γάμον οὔτ᾽ ἐτελεύτα,
ἡμῖν φραζομένη θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν,
ἀλλὰ δόλον τόνδ᾽ ἄλλον ἐνὶ φρεσὶ μερμήριξε:
στησαμένη μέγαν ἱστὸν ἐνὶ μεγάροισιν ὕφαινε,

Το ταίρι του Οδυσσέα, που χρόνιζε στα ξένα, για γυναίκα
γυρεύαμε΄ μα αυτή, που οχτρεύουνταν το γάμο, μήτε, αρνιόταν
μηδέ τον τέλευε, τι θάνατο κακό μας μελετούσε.
Κι αυτός ο δόλος ο άλλος που 'βαλε στα φρένα της μιά μέρα!
Τρανό αργαλειό στο ανώι της έστησε και κίνησε να υφάνει

λεπτὸν καὶ περίμετρον: ἄφαρ δ᾽ ἡμῖν μετέειπε:
«'κοῦροι ἐμοὶ μνηστῆρες, ἐπεὶ θάνε δῖος Ὀδυσσεύς,
μίμνετ᾽ ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰς ὅ κε φᾶρος
ἐκτελέσω, μή μοι μεταμώνια νήματ᾽ ὄληται,
Λαέρτῃ ἥρωϊ ταφήϊον, εἰς ὅτε κέν μιν

πανί μακρύ πολύ, ψιλόκλωστο, κι αυτά μας είπε τότε:
,, Εσείς οι νιοί που με γυρεύετε, μια κι ο Οδυσσέας εχάθη,
για καρτεράτε με, κι ας βιάζεστε για γάμο, να τελέψω
καν το διασίδι αυτό, τα νήματα να μη μου παν χαμένα.
Του αρχοντικού Λαέρτη σάβανο το φτιάνω, για την ώρα

μοῖρ᾽ ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο,
μή τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ,
αἴ κεν ἄτερ σπείρου κεῖται πολλὰ κτεατίσσας.᾽
«ὣς ἔφαθ᾽, ἡμῖν δ᾽ αὖτ᾽ ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγήνωρ.
ἔνθα καὶ ἠματίη μὲν ὑφαίνεσκεν μέγαν ἱστόν,

που θα τον πάρει ο ανήλεος θάνατος κι η ασβολωμένη μοιρα'
να μη βρεθεί στον κόσμο Αργίτισσα μαζί μου να τα βάλει,
τάχα πως κοίτετοα ασαβάνωτος, κι ας είχε τόσα πλούτη.
Έτσι μας μίλησε, κι η πέρφανη καρδιά μας τ᾽ αποδέχτη.
Κι εκείνη όλη τη μέρα δούλευε το ατέλειωτο πανί της,

νύκτας δ᾽ ἀλλύεσκεν, ἐπεὶ δαΐδας παραθεῖτο.
ὣς τρίετες μὲν ἔληθε δόλῳ καὶ ἔπειθεν Ἀχαιούς:
ἀλλ᾽ ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος καὶ ἐπήλυθον ὧραι,
μηνῶν φθινόντων, περὶ δ᾽ ἤματα πόλλ᾽ ἐτελέσθη,
καὶ τότε δή τις ἔειπε γυναικῶν, ἣ σάφα ᾔδη,

και πάλε ολονυχτίς το ξύφαινε στο φως δαδιών που άναβαν.
Τρεις χρόνους κράτησεν ο δόλος της πλανεύοντας μας όλους'
όμως στους τέσσερεις, σαν κύλησαν πάλι οι εποχές του χρόνου,
κι οι μήνες έτρεχαν, και διάβαιναν μια μια οι περίσσιες μέρες,
τότε μια σκλάβα της που τα 'ξερε μας τα μολόγησε όλα,

καὶ τήν γ᾽ ἀλλύουσαν ἐφεύρομεν ἀγλαὸν ἱστόν.
ὣς τὸ μὲν ἐξετέλεσσε καὶ οὐκ ἐθέλουσ᾽, ὑπ᾽ ἀνάγκης.
«εὖθ᾽ ἡ φᾶρος ἔδειξεν, ὑφήνασα μέγαν ἱστόν,
πλύνασ᾽, ἠελίῳ ἐναλίγκιον ἠὲ σελήνῃ,
καὶ τότε δή ῥ᾽ Ὀδυσῆα κακός ποθεν ἤγαγε δαίμων

και την επιάσαμε που ξύφαινε το στραφτερό πανί της'
κι έτσι άθελα της το αποτέλειωσε, σφιγμένη απ᾽ την ανάγκη.
Μα μόλις ύφανε και ξέπλυνε τ᾽ ολόμακρο πανί της
και το 'δειξε, έτσι που στραφτάλιζε σαν ήλιος, σα φεγγάρι,
τον Οδυσσέα θεός οδήγησε κακός —ποιος ξέρει πούθε!—

ἀγροῦ ἐπ᾽ ἐσχατιήν, ὅθι δώματα ναῖε συβώτης.
ἔνθ᾽ ἦλθεν φίλος υἱὸς Ὀδυσσῆος θείοιο,
ἐκ Πύλου ἠμαθόεντος ἰὼν σὺν νηῒ μελαίνῃ:
τὼ δὲ μνηστῆρσιν θάνατον κακὸν ἀρτύναντε
ἵκοντο προτὶ ἄστυ περικλυτόν, ἦ τοι Ὀδυσσεὺς

στα ξώμερα, μακριά απ᾽ το κάστρο μας, στου Ευμαίου το σπίτι πέρα.

Εκεί ο Οδυσσέας ο θείος αντάμωσε τι γιο του, που απ᾽ την Πύλο
την αμμουδάτη πίσω διάγερνε στο μαύρο του καράβι.
Κι ως των μνηστήρων αποφάσισαν εκείνοι οι δυο τον άγριο
το χαλασμό, κίνησαν κι έφτασαν στο ξακουσμένο κάστρο,

ὕστερος, αὐτὰρ Τηλέμαχος πρόσθ᾽ ἡγεμόνευε.
τὸν δὲ συβώτης ἦγε κακὰ χροῒ εἵματ᾽ ἔχοντα,
πτωχῷ λευγαλέῳ ἐναλίγκιον ἠδὲ γέροντι
σκηπτόμενον: τὰ δὲ λυγρὰ περὶ χροῒ εἵματα ἕστο:
οὐδέ τις ἡμείων δύνατο γνῶναι τὸν ἐόντα

πίσω ο Οδυσσέας, μπροστά ο Τηλέμαχος, ανοίγοντας το δρόμο.
Με το χοιροβοσκό επορεύουνταν εκείνος, κουρελιάρης,
με την ειδή ζητιάνου, γέροντα και λεροφορεμένου,
και στο ραβδί ακουμπούσε, κι έζωναν ξεφτίδια το κορμί του.
Κι ουδέ κανείς μας το κατάλαβε πως ήταν ο Οδυσσέας,

ἐξαπίνης προφανέντ᾽, οὐδ᾽ οἳ προγενέστεροι ἦσαν,
ἀλλ᾽ ἔπεσίν τε κακοῖσιν ἐνίσσομεν ἠδὲ βολῇσιν.
αὐτὰρ ὁ τῆος ἐτόλμα ἐνὶ μεγάροισιν ἑοῖσι
βαλλόμενος καὶ ἐνισσόμενος τετληότι θυμῷ:
ἀλλ᾽ ὅτε δή μιν ἔγειρε Διὸς νοός αἰγιόχοιο,

σὺν μὲν Τηλεμάχῳ περικαλλέα τεύχε᾽ ἀείρας
ἐς θάλαμον κατέθηκε καὶ ἐκλήϊσεν ὀχῆας,
αὐτὰρ ὁ ἣν ἄλοχον πολυκερδείῃσιν ἄνωγε
τόξον μνηστήρεσσι θέμεν πολιόν τε σίδηρον,
ἡμῖν αἰνομόροισιν ἀέθλια καὶ φόνου ἀρχήν.

οὐδέ τις ἡμείων δύνατο κρατεροῖο βιοῖο
νευρὴν ἐντανύσαι, πολλὸν δ᾽ ἐπιδευέες ἦμεν.
ἀλλ᾽ ὅτε χεῖρας ἵκανεν Ὀδυσσῆος μέγα τόξον,
ἔνθ᾽ ἡμεῖς μὲν πάντες ὁμοκλέομεν ἐπέεσσι
τόξον μὴ δόμεναι, μηδ᾽ εἰ μάλα πολλ᾽ ἀγορεύοι:

Τηλέμαχος δέ μιν οἶος ἐποτρύνων ἐκέλευσεν.
αὐτὰρ ὁ δέξατο χειρὶ πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
ῥηϊδίως δ᾽ ἐτάνυσσε βιόν, διὰ δ᾽ ἧκε σιδήρου,
στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰών, ταχέας δ᾽ ἐκχεύατ᾽ ὀϊστοὺς
δεινὸν παπταίνων, βάλε δ᾽ Ἀντίνοον βασιλῆα.

αὐτὰρ ἔπειτ᾽ ἄλλοις ἐφίει βέλεα στονόεντα,
ἄντα τιτυσκόμενος: τοὶ δ᾽ ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον.
γνωτὸν δ᾽ ἦν ὅ ῥά τίς σφι θεῶν ἐπιτάρροθος ἦεν:
αὐτίκα γὰρ κατὰ δώματ᾽ ἐπισπόμενοι μένεϊ σφῷ
κτεῖνον ἐπιστροφάδην, τῶν δὲ στόνος ὤρνυτ᾽ ἀεικὴς

κράτων τυπτομένων, δάπεδον δ᾽ ἅπαν αἵματι θῦεν.
ὣς ἡμεῖς, Ἀγάμεμνον, ἀπωλόμεθ᾽, ὧν ἔτι καὶ νῦν
σώματ᾽ ἀκηδέα κεῖται ἐνὶ μεγάροις Ὀδυσῆος:
οὐ γάρ πω ἴσασι φίλοι κατὰ δώμαθ᾽ ἑκάστου,
οἵ κ᾽ ἀπονίψαντες μέλανα βρότον ἐξ ὠτειλέων

κατθέμενοι γοάοιεν: ὃ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.»
τὸν δ᾽ αὖτε ψυχὴ προσεφώνεεν Ἀτρεΐδαο:
«ὄλβιε Λαέρταο πάϊ, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
ἦ ἄρα σὺν μεγάλῃ ἀρετῇ ἐκτήσω ἄκοιτιν.
ὡς ἀγαθαὶ φρένες ἦσαν ἀμύμονι Πηνελοπείῃ,

κούρῃ Ἰκαρίου: ὡς εὖ μέμνητ᾽ Ὀδυσῆος,
ἀνδρὸς κουριδίου: τῷ οἱ κλέος οὔ ποτ᾽ ὀλεῖται
ἧς ἀρετῆς, τεύξουσι δ᾽ ἐπιχθονίοισιν ἀοιδὴν
ἀθάνατοι χαρίεσσαν ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ,
οὐχ ὡς Τυνδαρέου κούρη κακὰ μήσατο ἔργα,

κουρίδιον κτείνασα πόσιν, στυγερὴ δέ τ᾽ ἀοιδὴ

έτσι ακαρτέρευτα που πρόβαλε, μηδέ κι οι πιο μεγάλοι,
μον᾽ τον χτυπούσαμε, τον βρίζαμε με λόγια αγκιδωμένα.
Κι εκείνος πρώτα υπομονεύουνταν μες στο δικό του σπίτι
να τον χτυπούμε, να τον βρίζουμε, και τα δεχόταν όλα'
ως πια η βουλή του Δία τον στύλωσε του βροντοσκουταράτου,

και τ᾽ άρματα με τον Τηλέμαχο τα λιόκαλα σηκώνει,
στην πίσω να τα κλείσει κάμαρα, τραβώντας την αμπάρα.
Σπρώχνει απ᾽ την άλλη τη γυναίκα του με πονηριά, να δώσει
το τόξο και τα σταχτοσίδερα πελέκια στους μνηστήρες,
δοκίμι λέει για μας τους άμοιρους —κι αρχή του χαλασμού μας.

Όμως η ανάκαρα μας έλειψε, κι απ᾽ το γερό δοξάρι
την κόρδα να τανύσει απ᾽ όλους μας δε βρέθηκε κανένας.
Μα το τρανό δοξάρι ως έφτασε στα χέρια του Οδυσσέα,
τότε όλοι τις φωνές εβάλαμε, μην τύχει το δοξάρι
και του το δώσουν, κι ας ξεσήκωνε τον κόσμο απ᾽ τις φωνές του.

Μόνο ο Τηλέμαχος τον γκάρδιωνε και να το πάρει άφηκε.
Στά χέρια ο αρχοντικός, πολύπαθος το δέχτηκε Οδυσσέας
και διάβη τα πελέκια, ακόπιαστα τανυώντας το δοξάρι'
κι ως στο κατώφλι εστάθη, ρίχνοντας άγριες ματιές τρογύρα
τις γρήγορες σαγίτες άδειασε. Το ρήγα Αντίνοο πρώτα

χτυπάει, μετά, σημάδι βάνοντας τους άλλους, να σκορπίζει
ριξιές φαρμακωμένες άρχισε, κι αυτοί σωρός έπεφταν.
Όλοι το νιώσαν πως τους σύντρεχε κάποιος θεός᾽ τι επήραν,
με άγριαν ορμή χιμώντας πάνω μας, να σφάζουν ένα γύρο
μες στο παλάτι᾽ κι ως μας άνοιγαν, χτυπώντας, τα κεφάλια,

βαρύς γρικιόταν βόγγος, κι άχνιζε το πάτωμα απ᾽ το γαίμα.
Να πως χαθήκαμε, Αγαμέμνονα! Μες στου Οδυσσέα το σπίτι
και τώρα απoριγμένα, άκοιταχτα κοιτώνται τα κορμιά μας'
στα σπίτια μας μαθές δεν το 'μαθαν ακόμα, απ᾽ τις πληγές μας
να 'ρθούν το λύθρο να ξεπλύνουνε και μοιρολόι να στήσουν

στο στρώμα μας᾽ τι άλλη δεν έλαχαν οι σκοτωμένοι χάρη.»
Κι απηλογήθη του Αγαμέμνονα τότε η ψυχή και του 'πε:
«Τρισεύτυχε Οδυσσέα, πολύτεχνε γιε του Λαέρτη, αλήθεια
γυναίκα πήρες αξετίμητη και με περίσσιες χάρες!
Πόσο άδολη η καρδιά της γνωστικιας του Ικάριου θυγατέρας,

της Πηνελόπης! πως δεν ξέχασε τον Οδυσσέα ποτέ της,
τον άντρα της! Της καλοσύνης της η δόξα δε θα σβήσει'
πεντάμορφο τραγούδι οι αθάνατοι θα πλέξουν, να το λένε
πάνω στη γη οι θνητοί, τη φρόνιμη τιμώντας Πηνελόπη.
Της κόρης του Τυνδάρεου, που άνομα μελέτησε, δε μοιάζει,

αυτής που σκότωσε τον άντρα της, και θα της βγει τραγούδι

ἔσσετ᾽ ἐπ᾽ ἀνθρώπους, χαλεπὴν δέ τε φῆμιν ὀπάσσει
θηλυτέρῃσι γυναιξί, καὶ ἥ κ᾽ εὐεργὸς ἔῃσιν.»
ὣς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
ἑσταότ᾽ εἰν Ἀΐδαο δόμοις, ὑπὸ κεύθεσι γαίης:

στο στόμα των θνητών κατάρατο᾽ κακό και στις γυναίκες
όνομα χάρισε, καλόπραγες κι ας είναι μερικές τους.»
Εκείνοι τέτοια συναλλήλως τους σταύρωναν λόγια τότε,
στον μαύρον Άδη κάτω ως βρίσκουνταν, στης γης βαθιά τα σκότη.

οἱ δ᾽ ἐπεὶ ἐκ πόλιος κατέβαν, τάχα δ᾽ ἀγρὸν ἵκοντο
καλὸν Λαέρταο τετυγμένον, ὅν ῥά ποτ᾽ αὐτὸς
Λαέρτης κτεάτισσεν, ἐπεὶ μάλα πόλλ᾽ ἐμόγησεν.
ἔνθα οἱ οἶκος ἔην, περὶ δὲ κλίσιον θέε πάντη,
ἐν τῷ σιτέσκοντο καὶ ἵζανον ἠδὲ ἴαυον

Κι οι άλλοι, απ᾽ το κάστρο σαν κατέβηκαν, στο χτήμα του Λαέρτη
το καλοδουλεμένο φτάσανε, που κάποτε ο Λαέρτης
ατος του το 'χε με τον πλήθιο του τον ίδρωτα αποχτήσει.
Εκεί κι η κατοικία του, ολόγυρα ζωσμένη από καλύβες,
να 'χουν να τρώνε και να κάθουντοα και να κοιμούνται οι δούλοι,

δμῶες ἀναγκαῖοι, τοί οἱ φίλα ἐργάζοντο.
ἐν δὲ γυνὴ Σικελὴ γρηῢς πέλεν, ἥ ῥα γέροντα
ἐνδυκέως κομέεσκεν ἐπ᾽ ἀγροῦ, νόσφι πόληος.
ἔνθ᾽ Ὀδυσεὺς δμώεσσι καὶ υἱέϊ μῦθον ἔειπεν:
«ὑμεῖς μὲν νῦν ἔλθετ᾽ ἐϋκτίμενον δόμον εἴσω,

που είχαν πιαστεί παλιά στον πόλεμο και τώρα του δουλεύαν.
Και μια απ᾽ τη Σικελία γερόντισσα τον γνοιάζουνταν με αγάπη
το γέροντα, στο χτήμα ως έμενε, μακριά απ᾽ το κάστρο, πάντα.
Τότε ο Οδυσσέας γυρνώντας μίλησε στο γιο του και στους δούλους:
«Εσείς τραβάτε στο καλόχτιστο να μπείτε μέσα σπίτι,

δεῖπνον δ᾽ αἶψα συῶν ἱερεύσατε ὅς τις ἄριστος:
αὐτὰρ ἐγὼ πατρὸς πειρήσομαι ἡμετέροιο,
αἴ κέ μ᾽ ἐπιγνώῃ καὶ φράσσεται ὀφθαλμοῖσιν,
ἦέ κεν ἀγνοιῇσι, πολὺν χρόνον ἀμφὶς ἐόντα.»
ὣς εἰπὼν δμώεσσιν ἀρήϊα τεύχε᾽ ἔδωκεν.

και σφάχτε για το γιόμα γρήγορα τον πιο παχύ απ᾽ τους χοίρους'
κι εγώ θα πάω να βρω τον κύρη μου, να τόνε δοκιμάσω:
θα καταλάβει και θωρώντας με θα με γνωρίσει τάχα,
για δέ θα βρει ποιος είμαι, που 'λειπα στα ξένα τόσα χρόνια;»
Είπε, και τ᾽ άρματα τους έδωκε που εφόρειε του πολέμου'

οἱ μὲν ἔπειτα δόμονδε θοῶς κίον, αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
ἆσσον ἴεν πολυκάρπου ἀλωῆς πειρητίζων.
οὐδ᾽ εὗρεν Δολίον, μέγαν ὄρχατον ἐσκαταβαίνων,
οὐδέ τινα δμώων οὐδ᾽ υἱῶν: ἀλλ᾽ ἄρα τοί γε
αἱμασιὰς λέξοντες ἀλωῆς ἔμμεναι ἕρκος

κι ως τούτοι για το σπίτι εκίνησαν, τραβούσε κι ο Οδυσσέας
κατά το χτήμα το πολύκαρπο, να τόνε δοκιμάσει.
Μηδέ κι αντάμωσε, ως κατέβαινε, στον κήπο το Δόλιο
για από τους δούλους τους επίλοιπους κανέναν για απ᾽ τους γιους του-
είχε μαθές κινήσει ο γέροντας, και του ακλουθούσαν οι άλλοι,

ᾤχοντ᾽, αὐτὰρ ὁ τοῖσι γέρων ὁδὸν ἡγεμόνευε.
τὸν δ᾽ οἶον πατέρ᾽ εὗρεν ἐϋκτιμένῃ ἐν ἀλωῇ,
λιστρεύοντα φυτόν: ῥυπόωντα δὲ ἕστο χιτῶνα
ῥαπτὸν ἀεικέλιον, περὶ δὲ κνήμῃσι βοείας
κνημῖδας ῥαπτὰς δέδετο, γραπτῦς ἀλεείνων,

πέτρες να μάσουν, ξεροτρόχαλο να φτιάσουν για το χτήμα.
Μονάχο πέτυχε τον κύρη του στον όμορφο τους κήπο,
κάποιο δεντράκι εκεί που σκάλιζε᾽ λερός, κακοραμμένος,
κουρελιασμένος ο χιτώνας του᾽ κακοραμμένα έζωναν
πετσιά βοδίσια τ᾽ αντικνήμια του, να μη γδαρθεί στ᾽ αγκάθια᾽

χειρῖδάς τ᾽ ἐπὶ χερσὶ βάτων ἕνεκ': αὐτὰρ ὕπερθεν
αἰγείην κυνέην κεφαλῇ ἔχε, πένθος ἀέξων.
τὸν δ᾽ ὡς οὖν ἐνόησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς
γήραϊ τειρόμενον, μέγα δὲ φρεσὶ πένθος ἔχοντα,
στὰς ἄρ᾽ ὑπὸ βλωθρὴν ὄγχνην κατὰ δάκρυον εἶβε.

και για τα βάτα είχε στα χέρια του χερόχτια, και γιδίσιο
σκουφί φορούσε στο κεφάλι του, να μην τον καίγει π γήλιος.
Ως ο αρχοντόγεννος, πολύπαθος τον είδεν Οδυσσέας,
να τυραννιέται απ᾽ τα γεράματα κι απ᾽ το βαρύ καημό του,
τον πήραν κλάματα και στάθηκε σε μια αχλαδιά από κάτω'

μερμήριξε δ᾽ ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν
κύσσαι καὶ περιφῦναι ἑὸν πατέρ᾽, ἠδὲ ἕκαστα
εἰπεῖν, ὡς ἔλθοι καὶ ἵκοιτ᾽ ἐς πατρίδα γαῖαν,
ἦ πρῶτ᾽ ἐξερέοιτο ἕκαστά τε πειρήσαιτο.
ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,

κι ο νους του δούλευε διχόγνωμος κι αναρωτιόταν, τάχα
να σφιχταγκαλιαστεί τον κύρη του, να τον φιλήσει, κι όλα
να του τα πει, πως ήρθε κι έφτασε στη γη την πατρική του,
για αρχή να κάνει ανερωτώντας τον και δοκιμάζοντας τον;
Κι αυτό του εικάστη, ως διαλογίζονταν, το πιο καλό πως είναι,

πρῶτον κερτομίοις ἐπέεσσιν πειρηθῆναι.
τὰ φρονέων ἰθὺς κίεν αὐτοῦ δῖος Ὀδυσσεύς.
ἦ τοι ὁ μὲν κατέχων κεφαλὴν φυτὸν ἀμφελάχαινε:

να τον αγγίξει με τα λόγια του και να τον δοκιμάσει.
Με τέτοιους λογισμούς προχώρησε στον κύρη του ο Οδυσσέας,
κι ως τούτος το δεντράκι εσκάλιζε με κεφαλή σκυμμένη,

τὸν δὲ παριστάμενος προσεφώνεε φαίδιμος υἱός:
«ὦ γέρον, οὐκ ἀδαημονίη σ᾽ ἔχει ἀμφιπολεύειν
ὄρχατον, ἀλλ᾽ εὖ τοι κομιδὴ ἔχει, οὐδέ τι πάμπαν,
οὐ φυτόν, οὐ συκέη, οὐκ ἄμπελος, οὐ μὲν ἐλαίη,
οὐκ ὄγχνη, οὐ πρασιή τοι ἄνευ κομιδῆς κατὰ κῆπον.
ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δὲ μὴ χόλον ἔνθεο θυμῷ
αὐτόν σ᾽ οὐκ ἀγαθὴ κομιδὴ ἔχει, ἀλλ᾽ ἅμα γῆρας
λυγρὸν ἔχεις αὐχμεῖς τε κακῶς καὶ ἀεικέα ἕσσαι.
οὐ μὲν ἀεργίης γε ἄναξ ἕνεκ᾽ οὔ σε κομίζει,
οὐδέ τί τοι δούλειον ἐπιπρέπει εἰσοράασθαι
εἶδος καὶ μέγεθος: βασιλῆϊ γὰρ ἀνδρὶ ἔοικας.
τοιούτῳ δὲ ἔοικας, ἐπεὶ λούσαιτο φάγοι τε,
εὑδέμεναι μαλακῶς: ἡ γὰρ δίκη ἐστὶ γερόντων.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
τεῦ δμὼς εἶς ἀνδρῶν; τεῦ δ᾽ ὄρχατον ἀμφιπολεύεις;
καὶ μοι τοῦτ᾽ ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ᾽ ἐῢ εἰδῶ,
εἰ ἐτεόν γ᾽ Ἰθάκην τήνδ᾽ ἱκόμεθ᾽, ὥς μοι ἔειπεν
οὗτος ἀνὴρ νῦν δὴ ξυμβλήμενος ἐνθάδ᾽ ἰόντι,
οὔ τι μάλ᾽ ἀρτίφρων, ἐπεὶ οὐ τόλμησεν ἕκαστα
εἰπεῖν ἠδ᾽ ἐπακοῦσαι ἐμὸν ἔπος, ὡς ἐρέεινον
ἀμφὶ ξείνῳ ἐμῷ, ἤ που ζώει τε καὶ ἔστιν
ἦ ἤδη τέθνηκε καὶ εἰν Ἀΐδαο δόμοισιν.
ἐκ γάρ τοι ἐρέω, σὺ δὲ σύνθεο καί μευ ἄκουσον:
ἄνδρα ποτ᾽ ἐξείνισσα φίλῃ ἐνὶ πατρίδι γαίῃ
ἡμέτερόνδ᾽ ἐλθόντα, καὶ οὔ πω τις βροτὸς ἄλλος
ξείνων τηλεδαπῶν φιλίων ἐμὸν ἵκετο δῶμα:
εὔχετο δ᾽ ἐξ Ἰθάκης γένος ἔμμεναι, αὐτὰρ ἔφασκε
Λαέρτην Ἀρκεισιάδην πατέρ᾽ ἔμμεναι αὐτῷ.
τὸν μὲν ἐγὼ πρὸς δώματ᾽ ἄγων ἐῢ ἐξείνισσα,
ἐνδυκέως φιλέων, πολλῶν κατὰ οἶκον ἐόντων,
καί οἱ δῶρα πόρον ξεινήϊα, οἷα ἐῴκει.
χρυσοῦ μέν οἱ δῶκ᾽ εὐεργέος ἑπτὰ τάλαντα,
δῶκα δέ οἱ κρητῆρα πανάργυρον ἀνθεμόεντα,
δώδεκα δ᾽ ἁπλοΐδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας,
τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ᾽ ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας,
χωρὶς δ᾽ αὖτε γυναῖκας, ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας,
τέσσαρας εἰδαλίμας, ἃς ἤθελεν αὐτὸς ἑλέσθαι.»
τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα πατὴρ κατὰ δάκρυον εἴβων:
«ξεῖν᾽, ἦ τοι μὲν γαῖαν ἱκάνεις, ἣν ἐρεείνεις,
ὑβρισταὶ δ᾽ αὐτὴν καὶ ἀτάσθαλοι ἄνδρες ἔχουσιν:
δῶρα δ᾽ ἐτώσια ταῦτα χαρίζεο, μυρί᾽ ὀπάζων:

ήρθε κοντά του ο γιος του ο ασύγκριτος κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Δε δείχνεις, γέροντα μου, αμάθητος να καλουργάς περβόλι'
όλα τα γνοιάζεσαι περίκαλα, κι απ᾽ τις βραγιές, τα φύτρα,
απ᾽ τις συκιές, από τα λιόδεντρα, τις αχλαδιές, το αμπέλι
η έγνοια η δικιά σου δεν απόλειψε στο χτήμα τούτο μέσα.
Όμως κάτι άλλο εγώ θα σου 'λεγα και μην κακοκαρδίσεις:
Τον ίδιο εσένα ποιος τον γνοιάζεται; τα γερατιά σε δέρνουν
βαριά, και τριγυρίζεις άλουστος και κακοφορεμένος!
Απρόκοπος δεν είσαι, ο αφέντης σου να μη σε λογαριάζει'
μα ουδέ και σκλάβος απ᾽ τα ανάριμμα κι από την όψη δείχνεις,
όταν σε δει κανένας᾽ πιότερο μαθές με ρήγα μοιάζεις —
με ρήγα μοιάζεις, που σα λούστηκε κι απόφαγε, σε στρώμα
να κοιμηθεί γλυκά θα ταίριαζε᾽ τι αυτά στο γέρο πρέπουν.
Μον᾽ έλα τώρα, αυτό μολόγα μου και την αλήθεια πες μου:
Ποιος είναι ο αφέντης που το χτήμα του δουλεύεις; πως τον λένε;
Σε τούτο ακόμα δώσ᾽ μου απόκριση σωστή, καλά να ξέρω,
αν είναι η Ιθάκη αύτη που φτάσαμε, καθώς πιο κει, πριν λίγο,
μου το᾽ πε κάποιος που ανταμώθηκα μαζί του, εδώ ως ερχόμουν.
Ξύπνος περίσσια δε μου φάνηκε, τι υπομονή δεν είχε
να μου μιλήσει και τα λόγια μου ν᾽ ακούσει᾽ τον ρωτούσα
αν είναι ζωντανός ο φίλος μου και, βρίσκεται στον κόσμο,
για έχει πεθάνει πια και βρίσκεται στον άραχλο τον Άδη'
το αυτό σου λέω, κι εσύ τα λόγια μου στοχάσου κι άκουσε μου:
Κάποτε κάποιον φιλοκόνεψα στη γη την πατρική μου,
στο αρχοντικό μας᾽ λέω δε βρέθηκε ξενομερίτης άλλος
να μπεί στο σπίτι μου και πιότερην αγάπη να του δείξω.
Απ᾽ την Ιθάκη εκείνος πέτουνταν πως η γενιά του σέρνει,
και τον υγιό του Αρκείσιου κύρη του πως έχει, το Λαέρτη.
Εγώ στο σπίτι μου τον έφερα να τον καλοσκαμνίσω,
κι απ᾽ τα πολλά κει μέσα που 'κρυβα τον φίλεψα με αγάπη,
και δώρα της φιλίας του χάρισα, σε ξένους ως ταιριάζει'
τάλαντα εφτά χρυσάφι του 'δωκα με τέχνη δουλεμένο,
κι ένα —καθάριο ασήμι —ανθόπλουμο του χάρισα κροντήρι,
κάπες μονές ακόμα δώδεκα, σκεπάσματα άλλα τόσα,
και δώδεκα φλοκάτες όμορφες, χιτώνες άλλους τόσους'
και χώρια σκλάβες, σε αψεγάδιαστες δουλειές τρανές τεχνίτρες,
όμορφες, τέσσερεις, μονάχος του να τις διαλέξει, ως θέλει.»
Και του αποκρίθη τότε ο κύρης του με βουρκωμένα μάτια:
«Ξένε, στη χώρα που με ρώτησες αλήθεια φτάνεις τώρα,
μα αυτοί που την ορίζουν άνομοι κι αδικοπράχτες είναι.
Του ανέμου πήγαν όσα χάρισες, αρίφνητα κι ας ήταν!

εἰ γάρ μιν ζωόν γ᾽ ἐκίχεις Ἰθάκης ἐνὶ δήμῳ,

Αν ζούσε εκείνος και τον έσμιγες στο κάστρο της Ιθάκης,

τῷ κέν σ᾽ εὖ δώροισιν ἀμειψάμενος ἀπέπεμψε
καὶ ξενίῃ ἀγαθῇ ἡ γὰρ θέμις, ὅς τις ὑπάρξῃ.
ἀλλ᾽ ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
πόστον δὴ ἔτος ἐστίν, ὅτε ξείνισσας ἐκεῖνον
σὸν ξεῖνον δύστηνον, ἐμὸν παῖδ᾽, εἴ ποτ᾽ ἔην γε,

δώρα κι αυτός πολλά θα σου 'δινε, και πριν σε προβοδώσει,
θα καλοπέρναες᾽ έτσι γίνεται με αυτόν που πρωταρχίζει.
Μον᾽ έλα τώρα, αυτό μολόγα μου και την αλήθεια πες μου:
Πόσα που λες τον φιλοκόνεψες έχουν περάσει χρόνια,
τον έρμο ξένο σου, το τέκνο μου —ποτές μου αν είχα τέκνο! —

δύσμορον; ὅν που τῆλε φίλων καὶ πατρίδος αἴης
ἠέ που ἐν πόντῳ φάγον ἰχθύες, ἢ ἐπὶ χέρσου
θηρσὶ καὶ οἰωνοῖσιν ἕλωρ γένετ': οὐδέ ἑ μήτηρ
κλαῦσε περιστείλασα πατήρ θ᾽, οἵ μιν τεκόμεσθα:
οὐδ᾽ ἄλοχος πολύδωρος, ἐχέφρων Πηνελόπεια,

το δύστυχο᾽ μακριά απ᾽ τον τόπο του κι απ᾽ τους δικούς του εχάθη
τροφή στα ψάρια λέω της θάλασσας, για στη στεριά σπαράχτη
από θεριά κι απ᾽ όρνια η σάρκα του᾽ κι ουδέ οι γονιοί του, η μάνα
κι εγώ ο πατέρας του, τον κλάψαμε νεκροστολίζοντάς τον.
Κι η μυαλωμένη, ακριβαγόραστη γυναίκα του, κι εκείνη τα μάτια,

κώκυσ᾽ ἐν λεχέεσσιν ἑὸν πόσιν, ὡς ἐπεῴκει,
ὀφθαλμοὺς καθελοῦσα: τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.
καί μοι τοῦτ᾽ ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ᾽ ἐῢ εἰδῶ:
τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;
ποῦ δὲ νηῦς ἕστηκε θοή, ἥ σ᾽ ἤγαγε δεῦρο

ως ειν᾽ πρεπό, δεν έκλεισε του αντρός της, να τον κλάψει
δεν μπόρεσε᾽ τι άλλη δεν έλαχαν οι πεθαμένοι χάρη.
Κι ακόμα τούτο εδώ μολόγα μου, καλά να το κατέχω:
Ποιος είσαι; πούθε; που η πατρίδα σου και που οι γονιοι σου εσένα;
και που έχει αράξει το πλεούμενο που σ᾽ έχει εδώ φερμένο

ἀντιθέους θ᾽ ἑτάρους; ἦ ἔμπορος εἰλήλουθας
νηὸς ἐπ᾽ ἀλλοτρίης, οἱ δ᾽ ἐκβήσαντες ἔβησαν;»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«τοιγὰρ ἐγώ τοι πάντα μάλ᾽ ἀτρεκέως καταλέξω.
εἰμὶ μὲν ἐξ Ἀλύβαντος, ὅθι κλυτὰ δώματα ναίω,

με τους ισόθεους τους συντρόφους σου; για κι είχες σε καράβι
ξένο ανεβεί, κι εκείνοι σ᾽ έβγαλαν εδώ και φύγαν πάλε;»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Για τούτα τώρα που με ρώτησες θα πω την πάσα αλήθεια'
τρανό έχω σπίτι στον Αλύβαντα κι είμαι από κει λογιέμαι

υἱὸς Ἀφείδαντος Πολυπημονίδαο ἄνακτος:
αὐτὰρ ἐμοί γ᾽ ὄνομ᾽ ἐστὶν Ἐπήριτος: ἀλλά με δαίμων
πλάγξ᾽ ἀπὸ Σικανίης δεῦρ᾽ ἐλθέμεν οὐκ ἐθέλοντα:
νηῦς δέ μοι ἥδ᾽ ἕστηκεν ἐπ᾽ ἀγροῦ νόσφι πόληος.
αὐτὰρ Ὀδυσσῆϊ τόδε δὴ πέμπτον ἔτος ἐστίν,

του Αφείδα γιος, του Πολυπήμονα του βασιλιά είμαι αγγόνι᾽
Επήριτο με λεν με ξέσυρε κάποιος θεός να φτάσω
αθέλητα μου εδώ στα μέρη σας από τη Σικανία,
κι έχω το πλοίο μακριά απ᾽ το κάστρο σας σ᾽ έρμο γιαλό αραγμένο.
Ως τώρα πέντε χρόνια διάβηκαν, αφόντας ο Οδυσσέας

ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβη καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθε πάτρης,
δύσμορος: ἦ τέ οἱ ἐσθλοὶ ἔσαν ὄρνιθες ἰόντι,
δεξιοί, οἷς χαίρων μὲν ἐγὼν ἀπέπεμπον ἐκεῖνον,
χαῖρε δὲ κεῖνος ἰών: θυμὸς δ᾽ ἔτι νῶϊν ἐώλπει
μίξεσθαι ξενίῃ ἠδ᾽ ἀγλαὰ δῶρα διδώσειν.»

έφυγε εκείθε, πίσω αφήνοντας τη γη την πατρική μου,
ο έρμος! Δεξιά και καλοσήμαδα στο μισεμό του ωστόσο
πετούσαν τα πουλιά᾽ χαρούμενος κι εγώ τον προβοδούσα,
κι εκείνος χαίρουνταν μισεύοντας, κι είχαμε ελπίδα, ως φίλοι
να σμίξουμε ξανά, ν᾽ αλλάξουμε πανώρια δώρα πάλε.»

ὣς φάτο, τὸν δ᾽ ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα:
ἀμφοτέρῃσι δὲ χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν
χεύατο κὰκ κεφαλῆς πολιῆς, ἀδινὰ στεναχίζων.
τοῦ δ᾽ ὠρίνετο θυμός, ἀνὰ ῥῖνας δέ οἱ ἤδη
δριμὺ μένος προὔτυψε φίλον πατέρ᾽ εἰσορόωντι.

Είπε, κι εκείνον τον περίζωσε σα μαύρο γνέφι ο πόνος,
και διπλοπάλαμα αθαλόσκονη φουχτώνοντας τη ρίχνει πα
στο ψαρύ μεμιάς κεφάλι του με βόγγους και με θρήνους.
Μα κι η καρδιά του γιου σπαρτάρησε, τον κύρη του ως εθώρειε,
και τα ρουθούνια του μερμίδιζαν αψιά, για να ξεσπάσει.

κύσσε δέ μιν περιφὺς ἐπιάλμενος, ἠδὲ προσηύδα:
«κεῖνος μέν τοι ὅδ᾽ αὐτὸς ἐγώ, πάτερ, ὃν σὺ μεταλλᾷς,
ἤλυθον εἰκοστῷ ἔτεϊ ἐς πατρίδα γαῖαν.
ἀλλ᾽ ἴσχεο κλαυθμοῖο γόοιό τε δακρυόεντος.
ἐκ γάρ τοι ἐρέω: μάλα δὲ χρὴ σπευδέμεν ἔμπης:

Χιμώντας τότε τον αγκάλιασε, τον φίλησε και του 'πε:
«Ατός μου εγώ είμαι εκείνος, κύρη μου, που χρόνια αποζητούσες'
Στα είκοσι χρόνια απάνω εδιάγειρα στη γη την πατρική μου.
Μα το πολύδακρό σου σύθρηνο και το δαρμό σταμάτα,
για να σου πω —καιρός να χάνουμε πολύς δε μένει αλήθεια—

ἠ μνηστῆρας κατέπεφνον ἐν ἡμετέροισι δόμοισι,
λώβην τινύμενος θυμαλγέα καὶ κακὰ ἔργα.»
τὸν δ᾽ αὖ Λαέρτης ἀπαμείβετο φώνησέν τε:
«εἰ μὲν δὴ Ὀδυσεύς γε ἐμὸς πάϊς ἐνθάδ᾽ ἱκάνεις,
σῆμά τί μοι νῦν εἰπὲ ἀριφραδές, ὄφρα πεποίθω.»

πως τους μνηστήρες όλους σκότωσα στο αρχοντικό μας μέσα,
να γδικιωθώ τις κακοσύνες τους και τ᾽ άνομά τους έργα.
Τότε ο Λαέρτης του αποκρίθηκε κι αυτά τα λόγια του 'πε:
«Αν ο Οδυσσέας ο γιος μου πέτεσαι πως είσαι, εδώ που φτάνεις,
σημάδι φανερό μολόγα μου, και τότες να πιστέψω.»

τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«οὐλὴν μὲν πρῶτον τήνδε φράσαι ὀφθαλμοῖσι,
τὴν ἐν Παρνησῷ μ᾽ ἔλασεν σῦς λευκῷ ὀδόντι
οἰχόμενον: σὺ δέ με προΐεις καὶ πότνια μήτηρ
ἐς πατέρ᾽ Αὐτόλυκον μητρὸς φίλον, ὄφρ᾽ ἂν ἑλοίμην

Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Για κοίτα πρώτα το σημάδι μου στο πόδι εδώ, που ο κάπρος
στον Παρνασό μια μέρα μου άνοιξε με τ 'άσπρο του το δόντι.
Εσύ στα μέρη εκείνα μ᾽ έστελνες κι η σεβαστή μου η μάνα,
να πάρω δώρα απ᾽ τον Αυτόλυκο, της μάνας μου τον κύρη'

δῶρα, τὰ δεῦρο μολών μοι ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν.
εἰ δ᾽ ἄγε τοι καὶ δένδρε᾽ ἐϋκτιμένην κατ᾽ ἀλωὴν
εἴπω, ἅ μοί ποτ᾽ ἔδωκας, ἐγὼ δ᾽ ᾔτεόν σε ἕκαστα
παιδνὸς ἐών, κατὰ κῆπον ἐπισπόμενος: διὰ δ᾽ αὐτῶν
ἱκνεύμεσθα, σὺ δ᾽ ὠνόμασας καὶ ἔειπες ἕκαστα.

μου τα 'χε τάξει ατός του κάποτε, φτασμένος εδώ πέρα.
Κι ακόμα να σου πω τα δέντρα μου στο πάγκαλο μας χτήμα'
ήμουν παιδί και μου τα χάρισες᾽ μια μέρα σε ακλουθούσα
μέσα στον κήπο και σου γύρευα δικό μου κάθε δέντρο.
Και συ ένα ένα τα λογάριαζες ποια θα γενούν δικά μου'

ὄγχνας μοι δῶκας τρισκαίδεκα καὶ δέκα μηλέας,
συκέας τεσσαράκοντ': ὄρχους δέ μοι ὧδ᾽ ὀνόμηνας
δώσειν πεντήκοντα, διατρύγιος δὲ ἕκαστος
ἤην: ἔνθα δ᾽ ἀνὰ σταφυλαὶ παντοῖαι ἔασιν--
ὁππότε δὴ Διὸς ὧραι ἐπιβρίσειαν ὕπερθεν.»

απ᾽ τις μηλιές σου δέκα, δεκατρείς απ᾽ τις αχλαδιές σου
κι απ᾽ τις συκιές σαράντα μου 'δωκες, και μου 'ταζες κι αμπέλι
πενήντα αράδες᾽ κι ούτε που 'πεφτε μαζί της κάθε αράδας
ο τρύγος, τι είχες μες στο αμπέλι σου λογής λογής σταφύλι,
κάθε χρονιά που ο Δίας θα χάριζε καλή σοδιά ψηλάθε.»

ὣς φάτο, τοῦ δ᾽ αὐτοῦ λύτο γούνατα καὶ φίλον ἦτορ,
σήματ᾽ ἀναγνόντος τά οἱ ἔμπεδα πέφραδ᾽ Ὀδυσσεύς.
ἀμφὶ δὲ παιδὶ φίλῳ βάλε πήχεε: τὸν δὲ ποτὶ οἷ
εἷλεν ἀποψύχοντα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἄμπνυτο καὶ ἐς φρένα θυμὸς ἀγέρθη,

Αυτά είπε, κι εκείνου τα γόνατα λύθηκαν κι η καρδιά του,
τ᾽ αλάθευτα σημάδια ως γνώρισε στα λόγια του Οδυσσέα,
και στο λαιμό του γιου του ερίχτηκε, κι ως λίγωσε η ψυχή του,
ο θείος, πολύπαθος απάνω του τον έσφιγγε Οδυσσέας.
Μα ως πήρε ανάσα και στον τόπο της ήρθε η καρδιά του πάλε,

ἐξαῦτις μύθοισιν ἀμειβόμενος προσέειπε:
«Ζεῦ πάτερ, ἦ ῥα ἔτ᾽ ἔστε θεοὶ κατὰ μακρὸν Ὄλυμπον,
εἰ ἐτεὸν μνηστῆρες ἀτάσθαλον ὕβριν ἔτισαν.
νῦν δ᾽ αἰνῶς δείδοικα κατὰ φρένα μὴ τάχα πάντες
ἐνθάδ᾽ ἐπέλθωσιν Ἰθακήσιοι, ἀγγελίας δὲ

ξαναδευτέρωσε τα λόγια του κι αυτά μιλώντας είπε:
«Αλήθεια, αν οι μνηστήρες πλέρωσαν για τ᾽ άνομά τους έργα,
πατέρα Δία, στον μέγαν Όλυμπο θα πει οι θεοι πως ζείτε!
Μα τώρα φοβέρα στα φρένα μου τρομάζω, μήπως όλοι
κινήσουν οι Θιακοί, στο χτήμα μας να 'ρθούν εδώ, και στείλουν

πάντῃ ἐποτρύνωσι Κεφαλλήνων πολίεσσι.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς:
«θάρσει, μή τοι ταῦτα μετὰ φρεσὶ σῇσι μελόντων.
ἀλλ᾽ ἴομεν προτὶ οἶκον, ὃς ὀρχάτου ἐγγύθι κεῖται:
ἔνθα δὲ Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην

ολούθε τα Κεφαλωνίτικα να ξεσηκώσουν κάστρα.»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Κάνε κουράγιο και μη γνοιάζεσαι στα φρένα σου για τούτα!
Στην κατοικία μας τώρα ας στρέψουμε, που 'ναι στο χτήμα δίπλα'
μπροστά έχω στείλει τον Τηλέμαχο με τον χοιροβοσκό μας

προὔπεμψ᾽, ὡς ἂν δεῖπνον ἐφοπλίσσωσι

και τον βουκόλο, να συντάξουνε στα πεταχτά το γιόμα.»

τάχιστα.»
ὣς ἄρα φωνήσαντε βάτην πρὸς δώματα καλά.
οἱ δ᾽ ὅτε δή ῥ᾽ ἵκοντο δόμους εὖ ναιετάοντας,
εὗρον Τηλέμαχον καὶ βουκόλον ἠδὲ συβώτην
ταμνομένους κρέα πολλὰ κερῶντάς τ᾽ αἴθοπα οἶνον.

Τέτοια αναθίβαναν, και κίνησαν να παν στην κατοικία τους'
κι ως μπήκαν μέσα στο αρχοντόσπιτο, πέτυχαν το βουκόλο
να 'χει βαλθεί με τον Τηλέμαχο και το χοιροβοσκό τους
να κόβουν κρέατα και φλογόμαυρο κρασί να συγκερνούνε.

ὣτόφρα δὲ Λαέρτην μεγαλήτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ
ἀμφίπολος Σικελὴ λοῦσεν καὶ χρῖσεν ἐλαίῳ,
ἀμφὶ δ᾽ ἄρα χλαῖναν καλὴν βάλεν: αὐτὰρ Ἀθήνη
ἄγχι παρισταμένη μέλε᾽ ἤλδανε ποιμένι λαῶν,
μείζονα δ᾽ ἠὲ πάρος καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι.

Ωστόσο η βάγια η Σικελιώτισσα τον αντρειανό Λαέρτη
στο σπίτι μέσα πήρε κι έλουσε, τον άλειψε με μύρο
κι ώριο μαντί μετά του φόρεσε' κι ήρθε η Αθηνά κοντά του
και το κορμί σιδεροστέλιωσε μεμιάς του στρατολάτη,
σαν πιο γεμάτος, πιο αψηλόκορμος απ᾽ ό,τι πριν να δείχνει.

ἐκ δ᾽ ἀσαμίνθου βῆ: θαύμαζε δέ μιν φίλος υἱός,
ὡς ἴδεν ἀθανάτοισι θεοῖς ἐναλίγκιον ἄντην:
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:
«ὦ πάτερ, ἦ μάλα τίς σε θεῶν αἰειγενετάων
εἶδός τε μέγεθός τε ἀμείνονα θῆκεν ἰδέσθαι.»

Κι ως βγήκε απ᾽ το λουτρό, τον κοίταζεν ο γιος του με καμάρι,
θωρώντας τον με τους αθάνατους θεούς να μοιάζει τόσο,
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα κινούσε λόγια κι είπε:
«Απ᾽ τους θεούς, πατέρα, σίγουρα τους ανοαώνιους κάποιος
να δείχνεις σ᾽ έκανε ομορφότερος στην ελικιά, στην όψη!»

τὸν δ᾽ αὖ Λαέρτης πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«αἲ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἄπολλον,
οἷος Νήρικον εἷλον, ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
ἀκτὴν ἠπείροιο, Κεφαλλήνεσσιν ἀνάσσων,
τοῖος ἐών τοι χθιζὸς ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν,

Κι ο μυαλωμένος του αποκρίθηκε Λαέρτης μ᾽ έτοια λόγια:
«Να᾽ μα-τον πατέρα Δία κι Απόλλωνα και συ Αθηνά, σαν τότε
που πήρα το καστρί τ᾽ ωριόχτιστο του Νήρικου απαντίκρυ,
στη γλώσσα της στεριάς, κι αφέντευα Κεφαλωνίτες — τέτοιος
να᾽ μουν μαθές και χτες στο σπίτι μας, και να φορώ στους ώμους

τεύχε᾽ ἔχων ὤμοισιν, ἐφεστάμεναι καὶ ἀμύνειν
ἄνδρας μνηστῆρας: τῷ κε σφέων γούνατ᾽ ἔλυσα
πολλῶν ἐν μεγάροισι, σὺ δὲ φρένας ἔνδον ἐγήθεις.»
ὣς οἳ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον.
οἱ δ᾽ ἐπεὶ οὖν παύσαντο πόνου τετύκοντό τε δαῖτα,

τ᾽ άρματα ορθός στο πλάι σου, πόλεμο κι εγώ με τους μνηστήρες
ν᾽ ανοίξω᾽ σε περίσσιους θα 'λυνα στο αρχοντικό μας μέσα
τα γόνατα᾽ και θ᾽ αναγάλλιαζες και συ βαθιά στα φρένα!»
Εκείνοι τέτοια συναλλήλως τους σταύρωναν λόγια τότε,
κι ως τις δουλειές τους οι άλλοι τέλεψαν και σύνταξαν το γιόμα,

ἑξείης ἕζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε:
ἔνθ᾽ οἱ μὲν δείπνῳ ἐπεχείρεον, ἀγχίμολον δὲ
ἦλθ᾽ ὁ γέρων Δολίος, σὺν δ᾽ υἱεῖς τοῖο γέροντος,
ἐξ ἔργων μογέοντες, ἐπεὶ προμολοῦσα κάλεσσεν
μήτηρ γρηῦς Σικελή, ἥ σφεας τρέφε καί ῥα γέροντα

αράδα σε θρονιά καθόντουσαν και σε σκαμνιά να φάνε.
Μα εκεί στα φαγητά που λέγανε ν᾽ απλώσουν, ο Δόλιος
ο γέροντας κι οι γιοι του γέροντα ζύγωσαν, κουρασμένοι
απ᾽ της δουλειάς το μόχτο᾽ η μάνα τους προβέλνοντας τους είχε
καλέσει, η βάγια η Σικελιώτισσα, πού τους γνοιαζόταν πάντα,

ἐνδυκέως κομέεσκεν, ἐπεὶ κατὰ γῆρας ἔμαρψεν.
οἱ δ᾽ ὡς οὖν Ὀδυσῆα ἴδον φράσσαντό τε θυμῷ,
ἔσταν ἐνὶ μεγάροισι τεθηπότες: αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
μειλιχίοις ἐπέεσσι καθαπτόμενος προσέειπεν:
«ὦ γέρον, ἵζ᾽ ἐπὶ δεῖπνον, ἀπεκλελάθεσθε δὲ θάμβευς:

μα πιότερο το γέρο κύρη τους, τι είχε πολύ βαρύνει.
Τούτοι σαν είδαν και κατάλαβαν τον Οδυσσέα μπροστά τους,
τα χάσαν και στη μέση εστάθηκαν της κάμαρας, μα εκείνος
με λόγια μαλακά τους μίλησε, να τους ψευτομαλώσει:
« Γέροντα, κάτσε τρώγε, κι όλοι σας τη σαστισμάρα αφήστε'

δηρὸν γὰρ σίτῳ ἐπιχειρήσειν μεμαῶτες
μίμνομεν ἐν μεγάροις, ὑμέας ποτιδέγμενοι αἰεί.»
ὣς ἄρ ἔφη, Δολίος δ᾽ ἰθὺς κίε χεῖρε πετάσσας
ἀμφοτέρας, Ὀδυσεῦς δὲ λαβὼν κύσε χεῖρ᾽ ἐπὶ καρπῷ,
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

ώρα πολλή ψωμί να βάλουμε στο στόμα λαχταρούμε,
κι όμως δεν τρώμε περιμένοντας κάθε στιγμή να 'ρθείτε.»
Αυτά είπε, κι ο Δόλιος, απλώνοντας τα χέρια, πήρε δρόμο
γραμμή στον Οδυσσέα, κι αρπώντας του τα χέρια τον φιλούσε,
και κράζοντας τον ανεμάρπαστα μιλούσε λόγια κι είπε:

«ὦ φίλ᾽, ἐπεὶ νόστησας ἐελδομένοισι μάλ᾽ ἡμῖν
οὐδ᾽ ἔτ᾽ ὀϊομένοισι, θεοὶ δέ σ᾽ ἀνήγαγον αὐτοί,
οὖλέ τε καὶ μάλα χαῖρε, θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν.
καί μοι τοῦτ᾽ ἀγόρευσον ἐτήτυμον, ὄφρ᾽ ἐῢ εἰδῶ,
ἢ ἤδη σάφα οἶδε περίφρων Πηνελόπεια

«Φίλε ακριβέ, σε αποζητούσαμε —χωρίς καμιάν ελπίδα!
Μα αφού διαγέρνεις κι ειν᾽ οι αθάνατοι που σ᾽ έχουν φέρει πίσω,
γεια και χαρά, κι απ᾽ τους αθάνατους καλό να βλέπεις μόνο!
Σε τούτο τώρα δωσ᾽ μου απόκριση σωστή, καλά να ξέρω:
η Πηνελόπη τάχα το 'μαθε πως έχεις πια διαγείρει,

νοστήσαντά σε δεῦρ᾽, ἦ ἄγγελον ὀτρύνωμεν.»
τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς
«ὦ γέρον, ἤδη οἶδε: τί σε χρὴ ταῦτα πένεσθαι;»
ὣς φάθ᾽, ὁ δ᾽ αὖτις ἄρ᾽ ἕζετ᾽ ἐϋξέστου ἐπὶ δίφρου.
ὣς δ᾽ αὔτως παῖδες Δολίου κλυτὸν ἀμφ᾽ Ὀδυσῆα

η μυαλωμένη, γιά να στείλουμε κανένα αποκρισάρη;»
Γυρνώντας τότε ο πολυμήχανος του μίλησε Οδυσσέας:
«Το ξέρει, γέροντα᾽ να γνοιάζεσαι καμιά δεν είναι ανάγκη!»
Είπε, κι εκείνος ξανακάθισε στο μαγλινό σκαμνί του.
Όμοια κι οι γιοι του τριγυρίζοντας τον ξακουστό Οδυσσέα

δεικανόωντ᾽ ἐπέεσσι καὶ ἐν χείρεσσι φύοντο,
ἑξείης δ᾽ ἕζοντο παραὶ Δολίον, πατέρα σφόν.
ὣς οἱ μὲν περὶ δεῖπνον ἐνὶ μεγάροισι πένοντο:
Ὄσσα δ᾽ ἄρ᾽ ἄγγελος ὦκα κατὰ πτόλιν ᾤχετο πάντη,
μνηστήρων στυγερὸν θάνατον καὶ κῆρ᾽ ἐνέπουσα.

του λέγαν τα καλωσορίσματα και του 'σφιγγαν τα χέρια'
πλάι στο Δόλιο μετά, τον κύρη τους, με τη σειρά κάθισαν.
Έτσι στρώθηκαν τούτοι κι έτρωγαν στην κατοικία᾽ μα η Φήμη
το κάστρο βιαστικά γυρόφερνε και διαλαλούσε σ᾽ όλους
τον άγριο των μνηστήρων θάνατο, τη μοίρα που τους βρήκε.

οἱ δ᾽ ἄρ᾽ ὁμῶς ἀΐοντες ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος
μυχμῷ τε στοναχῇ τε δόμων προπάροιθ᾽ Ὀδυσῆος,
ἐκ δὲ νέκυς οἴκων φόρεον καὶ θάπτον ἕκαστοι,
τοὺς δ᾽ ἐξ ἀλλάων πολίων οἶκόνδε ἕκαστον
πέμπον ἄγειν ἁλιεῦσι θοῇς ἐπὶ νηυσὶ τιθέντες:

Κι εκείνοι, ως τ᾽ άκουσαν, συνάζουνταν, καθένας απ᾽ ολλούθε,
μπρος στου Οδυσσέα το αρχοντοπάλατο με γόσματα και θρήνους'
και τους νεκρούς έβγαζαν κι έθαβαν καθένας τον δικό το'
κι όσους απ᾽ άλλους τόπους ήξεραν τους δίναν σε ψαράδες,
για να τους παν γοργά με τ᾽ άρμενα στο σπίτι του καθέναν

αὐτοὶ δ᾽ εἰς ἀγορὴν κίον ἀθρόοι, ἀχνύμενοι κῆρ.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἤγερθεν ὁμηγερέες τ᾽ ἐγένοντο,
τοῖσιν δ᾽ Εὐπείθης ἀνά θ᾽ ἵστατο καὶ μετέειπε:
παιδὸς γάρ οἱ ἄλαστον ἐνὶ φρεσὶ πένθος ἔκειτο,
Ἀντινόου, τὸν πρῶτον ἐνήρατο δῖος Ὀδυσσεύς:

μετά στην αγορά μαζώνανταν με πικραμένα σπλάχνα.
Μόλις εκεί μονοσυνάχτηκαν κι όλοι μαζί βρέθηκαν,
πεταχτή ορθός ο Ευπείθης κι άρχισε να λέγει αναμεσά τους'
του γιου του ο θάνατος αβάσταχτος του πλάκωνε τα στήθη,
του Αντίνοου, που ο Οδυσσέας ολόπρωτο τον είχε κονταρέψει.

τοῦ ὅ γε δάκρυ χέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν:
«ὦ φίλοι, ἦ μέγα ἔργον ἀνὴρ ὅδ᾽ ἐμήσατ᾽ Ἀχαιούς:
τοὺς μὲν σὺν νήεσσιν ἄγων πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
ὤλεσε μὲν νῆας γλαφυράς, ἀπὸ δ᾽ ὤλεσε λαούς:
τοὺς δ᾽ ἐλθὼν ἔκτεινε Κεφαλλήνων ὄχ᾽ ἀρίστους,

Για τούτον τώρα δάκρυα χύνοντας μιλούσε αναμεσά τους:
«Ο άντρας αυτός για μας μελέτησε δουλειές μεγάλες, φίλοι!
Άλλους μαθές, πολλούς κι αντρόκαρδους, με τα καράβια επήρε,
και τα βαθιά καράβια αφάνισε, κι αφάνισε κι εκείνους'
κι άλλους, ως ήρθε τώρα, σκότωσε, τους πιο αντρειανούς Αργίτες.

ἀλλ᾽ ἄγετε, πρὶν τοῦτον ἢ ἐς Πύλον ὦκα ἱκέσθαι
ἢ καὶ ἐς Ἤλιδα δῖαν, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοί,
ἴομεν: ἦ καὶ ἔπειτα κατηφέες ἐσσόμεθ᾽ αἰεί:
λώβη γὰρ τάδε γ᾽ ἐστὶ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι,
εἰ δὴ μὴ παίδων τε κασιγνήτων τε φονῆας

Μα ελάτε, πριν εκείνος γρήγορα στους Επειούς ξεφύγει,
που κυβερνούν τη θεία την Ήλιδα, για και στην Πύλο,
πάμε να του ριχτούμε᾽ αλλιώς μας έπνιξε για πάντα η καταφρόνια.
Θα 'ταν μαθές ντροπή οι μελλούμενες γενιές και να τ᾽ ακούσουν,
απ᾽ τους φονιάδες πως δεν πήραμε των γιων, των αδερφιών μας

τισόμεθ᾽. οὐκ ἂν ἐμοί γε μετὰ φρεσὶν ἡδὺ γένοιτο
ζωέμεν, ἀλλὰ τάχιστα θανὼν φθιμένοισι μετείην.
ἀλλ᾽ ἴομεν, μὴ φθέωσι περαιωθέντες ἐκεῖνοι.»
ὣς φάτο δάκρυ χέων, οἶκτος δ᾽ ἕλε πάντας Ἀχαιούς.

το γαίμα πίσω. Δε θα το 'θελα να ζω στον κόσμο᾽ κάλλιο
νεκρός κι εγώ μιαν ώρα αρχύτερα με τους νεκρούς τους άλλους!
Πάμε, μην τύχει και προφταίνοντας διαβούν εκείνοι αντίκρυ!»
Αυτά είπε, κι όλοι τον συμπόνεσαν οι Αργίτες, που θρηνούσε.
Κοντά τους ήρθε τότε ο Μέδοντας απ᾽ του Οδυσσέα το σπίτι

ἀγχίμολον δέ σφ᾽ ἦλθε Μέδων καὶ θεῖος ἀοιδὸς

ἐκ μεγάρων Ὀδυσῆος, ἐπεί σφεας ὕπνος ἀνῆκεν,
ἔσταν δ᾽ ἐν μέσσοισι: τάφος δ᾽ ἕλεν ἄνδρα ἕκαστον.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε Μέδων πεπνυμένα εἰδώς:
«κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι: οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς
ἀθανάτων ἀέκητι θεῶν τάδ᾽ ἐμήσατο ἔργα:

κι ο θείος τραγουδιστής, και στάθηκαν στη μέση απ᾽ τους Αργίτες,
πριν λίγο ξυπνημένοι, κι όλοι τους σάστισαν που τους είδαν.
Το λόγο πήρε τότε ο Μέδοντας, που 'χε περίσσια γνώση:
«Θιακοί, για ακουστέ μου! Δε θα 'βαζε μπροστά ποτέ ο Οδυσσέας
τέτοιες δουλειές, χωρίς οι αθάνατοι θεοί να το θελήσουν.

αὐτὸς ἐγὼν εἶδον θεὸν ἄμβροτον, ὅς ῥ᾽ Ὀδυσῆϊ
ἐγγύθεν ἑστήκει καὶ Μέντορι πάντα ἐῴκει.
ἀθάνατος δὲ θεὸς τοτὲ μὲν προπάροιθ᾽ Ὀδυσῆος
φαίνετο θαρσύνων, τοτὲ δὲ μνηστῆρας ὀρίνων
θῦνε κατὰ μέγαρον: τοὶ δ᾽ ἀγχιστῖνοι ἔπιπτον.»

Κάποιο αναιώνιο ατός μου αντίκρισα θεό να στέκει δίπλα
στον Οδυσσέα, και με το Μέντορα στο κάθε τι να μοιάζει.
Μια πρόβελνε ο θεός ο αθάνατος μπροστά απ᾽ τον Οδυσσέα
γκαρδιώνοντάς τον, μια ξεχύνουνταν στο αρχονταρίκι μέσα
και τους μνηστήρες αναστάτωνε, κι αυτοί σωρός έπεφταν.»

ὣς φάτο, τοὺς δ᾽ ἄρα πάντας ὑπὸ χλωρὸν δέος ᾕρει.
τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε γέρων ἥρως Ἁλιθέρσης
Μαστορίδης: ὁ γὰρ οἶος ὅρα πρόσσω καὶ ὀπίσσω:
ὅ σφιν ἐϋφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε:
«κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι, ὅττι κεν εἴπω:

Αυτά είπε, κι εκείνους ολόχλωμη τους έπιασε τρομάρα.
Πήρε ο Αλιθέρσης τότε ο γέροντας το λόγο, του Μαστόρου
ο γιος, ο μόνος που μελλούμενα και περασμένα εθώρα,
κι έτσι τους μίλησε καλόγνωμος κι αναμεσά τους είπε:
«Θιακοί, το λόγο τώρα ακούστε μου κι ό,τι σας πω γρικάτε'

ὑμετέρῃ κακότητι, φίλοι, τάδε ἔργα γένοντο:
οὐ γὰρ ἐμοὶ πείθεσθ᾽, οὐ Μέντορι ποιμένι λαῶν,
ὑμετέρους παῖδας καταπαυέμεν ἀφροσυνάων,
οἳ μέγα ἔργον ἔρεξαν ἀτασθαλίῃσι κακῇσι,
κτήματα κείροντες καὶ ἀτιμάζοντες ἄκοιτιν

από δικιά σας δειλία, φίλοι μου, γίνηκαν όλα τούτα,
που ουδέ σε μένα ουδέ στου Μέντορα του βασιλιά τα λόγια
βάζατε αφτί, να σταματήσετε τις αμυαλιές των γιων σας,
που φοβερές δουλειές εσκάρωσαν με τις παρανομίες τους,
το βιος ρημάζοντας, ντροπιάζοντας το ταίρι ενού αντρειωμένου,

ἀνδρὸς ἀριστῆος: τὸν δ᾽ οὐκέτι φάντο νέεσθαι.
καὶ νῦν ὧδε γένοιτο. πίθεσθέ μοι ὡς ἀγορεύω:
μὴ ἴομεν, μή πού τις ἐπίσπαστον κακὸν εὕρῃ.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ἄρ᾽ ἀνήϊξαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ
ἡμίσεων πλείους: τοὶ δ᾽ ἀθρόοι αὐτόθι μίμνον:

πρώτου στον πόλεμο, τι ελόγιαζαν πως πίσω δέ γυρίζει.
Μην του ριχτούμε τώρα, ακουστέ μου, κι ό,τι σας λέω να γένει,
αλλιώς μην πάει κανείς γυρεύοντας κι άλλο κακό να πάθει.»
Είπε, κι εκείνοι ξεπετάχτηκαν με αλαλητό μεγάλο,
πιο πάνω απ᾽ τους μισούς, μα απόμειναν οι επίλοιποι εκεί πέρα,

οὐ γάρ σφιν ἅδε μῦθος ἐνὶ φρεσίν, ἀλλ᾽ Εὐπείθει
πείθοντ': αἶψα δ᾽ ἔπειτ᾽ ἐπὶ τεύχεα ἐσσεύοντο.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἕσσαντο περὶ χροῒ νώροπα χαλκόν,
ἀθρόοι ἠγερέθοντο πρὸ ἄστεος εὐρυχόροιο.
τοῖσιν δ᾽ Εὐπείθης ἡγήσατο νηπιέῃσι:

τι ο λόγος τούτος δεν τους άρεσε, μόνο του Ευπείθη άκουγαν.
Τρέξαν λοιπόν με βιάση, τ᾽ άρματα να βάλουν του πολέμου'
κι ως το χαλκό ζώστηκαν, που άστραφτε τρογύρα στα κορμιά τους,
μπροστά απ᾽ το κάστρο το πλατύχωρο μαζί βρέθηκαν όλοι,
κι ο Ευπείθης αρχηγός τους έμπαινε στην τόση ανεμυαλιά του

φῆ δ᾽ ὅ γε τίσεσθαι παιδὸς φόνον, οὐδ᾽ ἄρ᾽ ἔμελλεν
ἂψ ἀπονοστήσειν, ἀλλ᾽ αὐτοῦ πότμον ἐφέψειν.
αὐτὰρ Ἀθηναίη Ζῆνα Κρονίωνα προσηύδα:
«ὦ πάτερ ἡμέτερε, Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
εἰπέ μοι εἰρομένῃ, τί νύ τοι νόος ἔνδοθι κεύθει;

του σκοτωμένου γιου του λόγιαζε να πάρει το αίμα πίσω,
μα να διαγείρει δεν του μέλλουνταν, τι εκεί τον βρήκε ο Χάρος.
Τότε η Αθηνά γυρνώντας μίλησε στο Δία, το γιό του Κρόνου:
«Υγιέ του Κρόνου και πατέρα μας,, μες στους θεούς ο πρώτος,
στο ρώτημα μου δώσε απόκριση᾽ τι κρύβει ο νους σου τάχα;

ἢ προτέρω πόλεμόν τε κακὸν καὶ φύλοπιν αἰνὴν
τεύξεις, ἦ φιλότητα μετ᾽ ἀμφοτέροισι τίθησθα;»
τὴν δ᾽ ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς:

Ξανά κακό θ᾽ ανοίξεις πόλεμο και μανιασμένο απάλε,
για αγάπη και φιλιά αποφάσισες να γένει αναμεσά τους;»
Και τότε ο Δίας της αποκρίθηκεν ο νεφελοστοφάχτης:
«Γ᾽ αυτά ποιος λόγος που με ρώτησες, παιδί μου; τι γυρεύεις;

«τέκνον ἐμόν, τί με ταῦτα διείρεαι ἠδὲ μεταλλᾷς;
οὐ γὰρ δὴ τοῦτον μὲν ἐβούλευσας νόον αὐτή,

Δικιά σου αλήθεια τούτη η απόφαση δεν ήταν, ο Οδυσσέας

ὡς ἦ τοι κείνους Ὀδυσεὺς ἀποτίσεται ἐλθών;
ἕρξον ὅπως ἐθέλεις: ἐρέω τέ τοι ὡς ἐπέοικεν.
ἐπεὶ δὴ μνηστῆρας ἐτίσατο δῖος Ὀδυσσεύς,
ὅρκια πιστὰ ταμόντες ὁ μὲν βασιλευέτω αἰεί,
ἡμεῖς δ᾽ αὖ παίδων τε κασιγνήτων τε φόνοιο

να πάρει απ᾽ τους μνηστήρες φτάνοντας το γδικιωμό του πίσω;
Κάμε όπως θέλει᾽ όμως άκουσε και μένα, τι ταιριάζει:
Μια κι ο Οδυσσέας ο θείος εγδίκηση πια πήρε απ᾽ τους μνηστήρες,
φιλίας ας κάνουν όρκους, ρήγας τους να μείνει εκείνος πάντα'
και για τ᾽ αδέρφια που σκοτώθηκαν και για τους γιους να πούμε

ἔκλησιν θέωμεν: τοὶ δ᾽ ἀλλήλους φιλεόντων
ὡς τὸ πάρος, πλοῦτος δὲ καὶ εἰρήνη ἅλις ἔστω.»
ὣς εἰπὼν ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην,
βῆ δὲ κατ᾽ Οὐλύμποιο καρήνων ἀΐξασα.
οἱ δ᾽ ἐπεὶ οὖν σίτοιο μελίφρονος ἐξ ἔρον ἕντο,

να πέσει λησμονιά, κι ως άλλοτε να βασιλέψει αγάπη,
κι όλοι και πλούτη πια να χαίρουνται κι ειρήνη αναμεσά τους.»
Αυτά είπε, κι η Αθηνά, που το 'θελε κι από τα πριν, πεταχτή
και τις κορφές του Ολύμπου αφήνοντας με βιάση εχύθη κάτω.
Ωστόσο του γλυκού θαράπευαν φαγιού τον πόθο εκείνοι'

τοῖς δ᾽ ἄρα μύθων ἦρχε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:
«ἐξελθών τις ἴδοι μὴ δὴ σχεδὸν ὦσι κιόντες.»
ὣς ἔφατ': ἐκ δ᾽ υἱὸς Δολίου κίεν, ὡς ἐκέλευεν:
στῆ δ᾽ ἄρ᾽ ἐπ᾽ οὐδὸν ἰών, τοὺς δὲ σχεδὸν ἔσιδε πάντας:
αἶψα δ᾽ Ὀδυσσῆα ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

τελειώνοντας ο θείος, πολύπαθος τους μίλησε Οδυσσέας:
«Κάποιος να βγει να ιδεί μην έρχουντοα κι εδώ κοντά βρίσκονται.»
Σάν είπε αυτά, ένας γιος σηκώθηκε του Δόλιου κι όξω βγήκε,
μα ως στάθη στο κατώφλι τρέχοντας, τους είδε που σίμωναν,
και λόγια μίλησε ανεμάρπαστα στον Οδυσσέα με βιάση:

«οἵδε δὴ ἐγγὺς ἔασ': ἀλλ᾽ ὁπλιζώμεθα θᾶσσον.»
ὣς ἔφαθ᾽, οἱ δ᾽ ὤρνυντο καὶ ἐν τεύχεσσι δύοντο,
τέσσαρες ἀμφ᾽ Ὀδυσῆ᾽, ἓξ δ᾽ υἱεῖς οἱ Δολίοιο:
ἐν δ᾽ ἄρα Λαέρτης Δολίος τ᾽ ἐς τεύχε᾽ ἔδυνον,
καὶ πολιοί περ ἐόντες, ἀναγκαῖοι πολεμισταί.

«Να τοι, σίμωσαν! Δίχως άργητα κι εμείς ν᾽ αρματωθούμε!»
Είπε, κι εκείνοι ευτύς πετάχτηκαν και τ᾽ άρματα ζώστηκαν,
έξι του Δόλιου οι γιοι, και τέσσερεις στον Οδυσσέα τρογύρα.
Ακόμα κι ο Λαέρτης έβλεπες με το Δολίο, κι ας είχαν
ψαρά μαλλιά, ν᾽ αρματοζώνουνται, στρατιώτες της ανάγκης.

αὐτὰρ ἐπεί ῥ᾽ ἕσσαντο περὶ χροῒ νώροπα χαλκόν,
ὤϊξάν ῥα θύρας, ἐκ δ᾽ ἤϊον, ἄρχε δ᾽ Ὀδυσσεύς.
τοῖσι δ᾽ ἐπ᾽ ἀγχίμολον θυγάτηρ Διὸς ἦλθεν Ἀθήνη
Μέντορι εἰδομένη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν.
τὴν μὲν ἰδὼν γήθησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς:

Κι αφού τα λιόφωτα χαλκάρματα ζώστηκαν στο κορμί τους,
τις πόρτες άνοιξαν, κι ως έβγαιναν, μπροστά ο Οδυσσέας τραβούσε.
Κι ήρθε η Αθηνά κοντά τους τρέχοντας, του γιου του Κρόνου η κόρη,
το διώμα παίρνοντας του Μέντορα, κορμί μαζί και λάλο.
Κι ως την αντίκρισε ο πολύπαθος, θείος Οδυσσέας, εχάρη,

αἶψα δὲ Τηλέμαχον προσεφώνεεν ὃν φίλον υἱόν:
«Τηλέμαχ᾽, ἤδη μὲν τόδε γ᾽ εἴσεαι αὐτὸς ἐπελθών,
ἀνδρῶν μαρναμένων ἵνα τε κρίνονται ἄριστοι,
μή τι καταισχύνειν πατέρων γένος, οἳ τὸ πάρος περ
ἀλκῇ τ᾽ ἠνορέῃ τε κεκάσμεθα πᾶσαν ἐπ᾽ αἶαν.»

κι είπε με βιάση στον Τηλέμαχο, τον ακριβό το γιο του:
«Δουλειά δική σου πια, Τηλέμαχε, την ώρα που θα μπαίνεις
εκεί που στήνουν οι άντρες πόλεμο κι οι πρώτοι ξεχωρίζουν,
να μην ντροπιάσεις τους προγόνους σου, τι από καιρούς η αντρεία μας
έχει ακουστεί και το κουράγιο μας στην οικουμένη πάσα.»

τὸν δ᾽ αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ηὔδα:
«ὄψεαι, αἴ κ᾽ ἐθέλῃσθα, πάτερ φίλε, τῷδ᾽ ἐπὶ θυμῷ
οὔ τι καταισχύνοντα τεὸν γένος, ὡς ἀγορεύεις.»
ὣς φάτο, Λαέρτης δ᾽ ἐχάρη καὶ μῦθον ἔειπε:
«τίς νύ μοι ἡμέρη ἥδε, θεοὶ φίλοι; ἦ μάλα χαίρω:

Κι ο μυαλωμένος ο Τηλέμαχος γυρνώντας του αποκρίθη:
«Αν θέλεις, θα με δεις, πατέρα μου, με τόση ορμή που νιώθω,
να μην ντροπιάζω εγώ στον πόλεμο την εδικολογιά σου!»
Αυτά είπε, κι ο Λαέρτης φώναξε μες στη χαρά του κι είπε:
«Τι μέρα αυτή για μένα, αθάνατοι! Χαρά μεγάλη ετούτη,

υἱός θ᾽ υἱωνός τ᾽ ἀρετῆς πέρι δῆριν ἔχουσιν.»
τὸν δὲ παρισταμένη προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«ὦ Ἀρκεισιάδη, πάντων πολὺ φίλταθ᾽ ἑταίρων,
εὐξάμενος κούρῃ γλαυκώπιδι καὶ Διὶ πατρί,

γιος κι εγγονός να συνερίζουνται στην παλικαροσύνη!»
Τότε η Άθηνά, η θεά η γλαυκόματη, σιμώνοντας τον είπε:
«Του Αρκείσιου γιε, που απ᾽ τους συντρόφους μου πιο αγάπη σου 'χω πάντα,

αἶψα μαλ᾽ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος.»

στην Κόρη ευκήσου τη γλαυκόματη και στον πατέρα Δία,
και ρίξε ευτύς το μακρογίσκιωτο κοντάρι σου με φόρα.»

ὣς φάτο, καί ῥ᾽ ἔμπνευσε μένος μέγα Παλλὰς Ἀθήνη
εὐξάμενος δ᾽ ἄρ᾽ ἔπειτα Διὸς κούρῃ μεγάλοιο,
αἶψα μάλ᾽ ἀμπεπαλὼν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
καὶ βάλεν Εὐπείθεα κόρυθος διὰ χαλκοπαρῄου.
ἡ δ᾽ οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διαπρὸ δὲ εἴσατο χαλκός,

Είπε η Παλλάδα, και του φύσηξε στα στήθη ορμή μεγάλη'
κι αυτός, πριν ρίξει το μακρόισκιωτο κοντάρι του με φόρα,
απ᾽ όλους πρώτη ανακαλέστηκε του τρανού Δία την κόρη,
και πέτυχε στο χαλκό μάγουλο του Ευπείθη κράνος πάνω'
κι αυτό δεν άντεξε, μον᾽ διάβηκε μέσα ο χαλκός, κι εκείνος

δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε᾽ ἐπ᾽ αὐτῷ.
ἐν δ᾽ ἔπεσον προμάχοις Ὀδυσεὺς καὶ φαίδιμος υἱός,
τύπτον δὲ ξίφεσίν τε καὶ ἔγχεσιν ἀμφιγύοισι.
καί νύ κε δὴ πάντας ὄλεσαν καὶ ἔθηκαν ἀνόστους,
εἰ μὴ Ἀθηναίη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,

βαρύς σωριαστή, κι από πάνω του βρόντηξαν τ᾽ άρματά του.
Τότε ο Οδυσσέας κι ο γιος του ο ασύγκριτος χιμίξαν μες στους πρώτους
με τα σπαθιά και με τα δίμυτα χτυπώντας τους κοντάρια.
Θα τους σκότωναν όλους, ένας τους να μη διαγείρει πίσω,
αν η Αθηνά, του βροντοσκούταρου του γιου του Κρόνου η κόρη,

ἤϋσεν φωνῇ, κατὰ ἔσχεθε λαὸν ἅπαντα.
«ἴσχεσθε πτολέμου, Ἰθακήσιοι, ἀργαλέοιο,
ὥς κεν ἀναιμωτί γε διακρινθῆτε τάχιστα.»
ὣς φάτ᾽ Ἀθηναίη, τοὺς δὲ χλωρὸν δέος εἷλεν:
τῶν δ᾽ ἄρα δεισάντων ἐκ χειρῶν ἔπτατο τεύχεα,

φωνή δεν έσερνε, τη φόρα τους οι δυο στρατοί να κόψουν:
«Θιακοί, σταθείτε! Πια τον πόλεμο τον άγριο παρατάτε,
μιαν ώρα αρχύτερα αναφάτωτα να χωριστείτε ως φίλοι!»
Είπε η Αθηνά, κι αυτούς ολόχλωμη τους έπιασε τρομάρα,
κι απ᾽ τον τρανό τους φόβο τ᾽ άρματα τους φεύγαν άπ᾽ τα χέρια,

πάντα δ᾽ ἐπὶ χθονὶ πῖπτε, θεᾶς ὄπα φωνησάσης:
πρὸς δὲ πόλιν τρωπῶντο λιλαιόμενοι βιότοιο.
σμερδαλέον δ᾽ ἐβόησε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
οἴμησεν δὲ ἀλεὶς ὥς τ᾽ αἰετὸς ὑψιπετήεις.
καὶ τότε δὴ Κρονίδης ἀφίει ψολόεντα κεραυνόν,

και στης θεϊκιάς λαλιάς το αντίφωνο στο χώμα πέφταν όλα'
κι ατοί τους για το κάστρο το 'βαζαν στα πόδια, να γλιτώσουν.
Μα ως πάνω τους ο πολυβάσανος, θείος Οδυσσέας χιμούσε
χουγιάζοντας, σαν αιθερόλαμνος αϊτος που πήρε φόρα,
ίδια στιγμή αχνιστό αστροπέλεκο του Κρόνου ο γιος άφηκε,

κὰδ δ᾽ ἔπεσε πρόσθε γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.
δὴ τότ᾽ Ὀδυσσῆα προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη:
«διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν᾽ Ὀδυσσεῦ,
ἴσχεο, παῦε δὲ νεῖκος ὁμοιΐου πολέμοιο,
μή πως τοι Κρονίδης κεχολώσεται εὐρύοπα Ζεύς.»

κι ομπρός στη Γλαυκομάτα χτύπησε την τρανοκυρουδάτη.
Κι είπε η Αθηνά, η θεά η γλαυκόματη, στον Οδυσσέα γυρνώντας:
«Γιε του Λαέρτη αρχοντογέννητε, πολύτεχνε Οδυσσέα,
κρατήσου, σκόλασε τον πόλεμο και το φριχτό το απάλε,
ο Δίας μην οργιστεί, ο βροντόλαλος του Κρόνου υγιός, μαζί σου!»

ὣς φάτ᾽ Ἀθηναίη, ὁ δ᾽ ἐπείθετο, χαῖρε δὲ θυμῷ.
ὅρκια δ᾽ αὖ κατόπισθε μετ᾽ ἀμφοτέροισιν ἔθηκεν
Παλλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,
Μέντορι εἰδομένη ἠμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν.

Είπε η Αθηνά, κι αυτός την άκουσε και χάρηκε η καρδιά του'
κι όρκους αγάπης έβαλε έπειτα να κάνουν η Παλλάδα
τις δυο μεριές, του βροντοσκούταρου του γιου του Κρόνου η κόρη,
το Μέντορα στο λάλο μοιάζοντας και στου κορμιού το διώμα.